

LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

1918

VERKORTINGEN.

S.	=	<i>Staatsblad.</i>
Sc.	=	<i>Staatscourant.</i>
B.	=	<i>Bijvoegsel op het Staatsblad.</i>
C. V.	=	<i>Luttenberg's Chronologische Verzameling.</i>
N. J.	=	<i>Nederlandsche Jurisprudentie.</i>
A. B.	=	<i>Administratieve en Rechterlijke Beslissingen.</i>
W.	=	<i>Weekblad van het Recht.</i>
Gem.-stem.	=	<i>Gemeentestem.</i>
W. v. d. B. A.	=	<i>Weekblad voor de Burgerlijke Administratie.</i>

LUTTENBERG'S
CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER

Wetten, Besluiten en Arresten betreffende
het Openbaar Bestuur in de Nederlanden
sedert de herstelde orde van zaken in 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. J. G. STENFERT KROESE
Advocaat en Procureur te Zwolle

1918

ZWOLLE
W. E. J. TJEENK WILLINK

LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

Jaargang 1918.

4 Januari 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 1), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 Augustus 1911 (*Staatsblad* n°. 282), houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 748 en 755 van het Wetboek van Koophandel, zooals deze luiden ingevolge de wet van 2 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 140). S. 1.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie, van 14 October 1916, 1ste afdeling C, n°. 627;

Overwegende, dat nadere wijziging wenschelijk is van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 3 Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 1), gelijk dit besluit is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 Augustus 1911 (*Staatsblad* n°. 282);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 November 1916, n°. 45);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 December 1917, 1ste afdeling C, n°. 613;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1a, laatstelid, van het Koninklijk besluit van den 3den Januari 1898 (*Staatsblad* n°. 1), gewijzigd bij het Koninklijk besluit van den 17den Augustus 1911 (*Staatsblad* n°. 282), wordt gelezen als volgt:

„De laad-, los- of ligdag vangt aan te zes uur des voormiddags en eindigt te tien uur des namiddags. Indien het laden of lossen van een schip of vaartuig geschiedt in het tijdvak tussen tien uur des namiddags en zes uur des voormiddags, dan wordt dat tijdvak als een afzonderlijke laad-, los- of ligdag aangemerkt. De laad- of losdagen moeten vallen binnen een

gelijk aantal achtereenvolgende werkdagen. Indien het laden of lossen van een schip of vaartuig geschiedt op eenen Zondag, Nieuwjaarsdag, Christelijken tweeden Paasch- of Pinksterdag, eenen Kerstdag, Hemelvaartsdag of op den verjaardag des Konings tusschen zes uur des voormiddags en tien uur des namiddags, wordt die dag mede als werkdag aangemerkt. Elke aangevangen laad-, los- of ligdag wordt voor een geheelen dag berekend”.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

(*Uitgeg.* 12 Jan. 1918.)

4 Januari 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Opvordering van het gebruik van een perceel voor inkwartiering ten behoeve van de opleiding van verlofsofficieren behorende tot het Depôt-bataljon van de Brigade Grenadiers en Jagers te 's-Gravenhage.

Strekking der Inkwartieringswet en in het bijzonder van art. 33 der wet. Beteekenis van het begrip „veldleger”.

Cassatieberoep verworpen.

Concl. O. M.: Art. 33 der Inkwartieringswet geeft geen definitie van veldleger; de beslissing daaromtrent is feitelijk. Overigens is de door eischeres tot cassatie verdedigde meer beperkte opvatting van het begrip veldleger juist.

(Inkwartieringswet art. 33.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

De Naamlooze Vennootschap Nationaal Grondbezit, gevestigd te 's-Gravenhage, eischeres tot cassatie van een arrest door het Gerechtshof te 's-Gravenhage op 7 Mei 1917 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. J. van Kuyk tegen :

1°. den Staat der Nederlanden,

2°. Zijne Excellentie Generaal Cornelis Jacobus Snijders, Opperbevelhebber der Land- en Zeemacht, verweerders, advocaat Mr. J. R. Thorbecke, gepleit door Mr. J. H. Telders.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Als enig middel van cassatie is gesteld :

Schending of verkeerde toepassing van art. 33 in verband met de artt. 32 en 32bis der Wet van 14 September 1866 (S. 133) houdende bepalingen betreffende de Inkwartieringen en het onderhoud van het Krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij de Wet van 22 Juli 1899 (S. 175) en art. 289 Rv., doordien het Hof de opvordering van het gebruik van het aan eischeres toebehoorende huis te 's-Gravenhage voor het inkwartieren en opleiden van verlofs-officieren, behoorende tot het Depôt-bataljon der brigade Grenadiers en Jagers, geoordeeld heeft als overeenkomstig de bepaling van het eersaangehaald wetsartikel en derhalve als geen onrechtmatige handeling jegens eischeres, daarbij ten onrechte onder „Veldleger” in den zin van art. 33 verstaande de geheele strijdmacht te lande behalve de bezettingstroepen en ten onrechte aanneming : vooreerst dat de plaats waar de opvordering geschiedde een landstreek is als waartoe gemeld wetsartikel de mogelijkheid van opvordering beperkt ; vervolgens dat de Opperbevelhebber der Land- en Zeemacht is Opperbevelhebber van het Veldleger in den zin van art. 33 ; en ten slotte dat het genoemde Depôt-bataljon behoort tot dat veldleger.

Dit middel geeft de feiten die ten grondslag liggen aan het geding, waarin van den President der Arr.-Rechtbank in kort geding is gevraagd een bevel tot staking van de inbezitneming van het onder protest op de vordering van den

Opperbevelhebber der Land- en Zeemacht voorloopig afgestane gebouw, geheel terug.

Het middel berust in de eerste plaats op de stelling dat tot het veldleger niet behoort de geheele strijdmacht te lande met uitzondering van de bezettingstroepen der in staat van oorlog of beleg verklaarde liniën, vestingen of sterkten.

Art. 33 der Inkwartieringswet geeft geene definitie van veldleger, het onderscheidt alleen ten aanzien van de bevoegdheid der militaire overheden, berustende op eene Koninklijke machtiging, tusschen den Opperbevelhebber van het Veldleger en den Opperbevelhebber eener in staat van oorlog of beleg verkeerende linie, vesting of sterkte, en geeft elk hunner de nader omschrevene bevoegdheid, den eersten voorzoover betreft de landstreek waar het leger of afdeelingen daarvan zich bevinden, den anderen voorzoover betreft het terrein waarover de staat van oorlog of beleg zich uitstrekt.

Het artikel luidde vóór de bij de Wet van 29 Maart 1877 (S. 53), daarin gebrachte wijziging : In de landstreek, waar zich het leger in tijd van oorlog bevindt, en in vestingen die in staat van oorlog of beleg zijn handelt de Opperbevelhebber met betrekking tot de voorziening in de behoeften zoodanig als hem op zijne verantwoordelijkheid het meest geraden voorkomt, enz.

Bij een K. B. van 26 Maart 1873, in 1877 nog geldende, werd voor het eerst tegenstelling gemaakt tusschen veldleger en bezettingstroepen, zoodat volgens het arrest waarvan beroep onder veldleger te verstaan is wat het is volgens het besluit. Daartegenover wordt beweerd dat, vermits bij een latere organisatie aan het begrip eene meer beperkte beteekenis is gegeven thans alleen deze beteekenis in aanmerking komt.

Deze meening van de eischeres kan ik beamen. Al heeft men zich, toen art. 33 in 1877 gewijzigd werd, het veldleger voorgesteld zóó als het toen krachtens de organisatie van 1873 bestond, dit is in de wet niet tot uitdrukking gekomen ; bij toepassing van de wet is daarom veldleger dat gedeelte der landmacht, dat bij de dan geldende organisatie als zoodanig is aangewezen. Het begrip is in de wet niet bepaald. Ik zou de motiveering van het arrest dus niet kunnen aanvaarden.

Maar, geeft art. 33 geene definitie van veldleger, dan kan het ook niet worden uitgelegd zonder behulp van de bepalingen betreffende de organisatie van het leger, en niet geschonden zijn dan in verband met die bepalingen. Daarom kan een middel dat enkel stelt schending

van dit artikel op grond van eene onjuiste opvatting van het begrip veldleger, nu dit daarin niet bepaald is, niet tot cassatie leiden; en, ook aanhalingen van de bepalingen der legerorganisatie had het middel niet kunnen redden, omdat de uitlegging van die bepalingen, welke niet vastgesteld zijn bij eenen algemeenen maatregel van bestuur, niet aanleiding tot cassatie kan geven, zoodat de beslissing, wat onder veldleger te verstaan is, beschouwd moet worden als eene feitelijke beslissing, in cassatie niet aantastbaar.

Van feitelijken aard zijn ook de beslissingen waartegen verder bij het middel wordt opgekomen; of de plaats waar de opvordering is gedaan, behoort tot eene landstreek waar zich het veldleger of een afdeling daarvan bevindt, en of het depôt-bataljon van eene brigade tot het veldleger behoort hangt af van de beslissing wat onder veldleger te verstaan is; en of de Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht terecht is aangemerkt als Opperbevelhebber van het veldleger hangt eveneens af van de legerorganisatie en de in verband daarmede gedane benoemingen, nu de wet niet aanwijst wie als Opperbevelhebber van het veldleger te beschouwen is.

Ik doe nog opmerken dat niet beslissend is dat, zooals in het arrest waarvan beroep gezegd wordt, tusschen partijen vaststaat dat tijdens de opvordering afdelingen van het veldleger te 's-Gravenhage gelegerd waren, omdat dit niet door partijen, maar door den Rechter vastgesteld moet worden.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van de eischeres in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat uit de aangevallen uitspraak en uit het daarbij bekrachtigde vonnis van den President der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 26 Februari 1917, naar welk vonnis 's Hof's arrest, voor wat de feiten betreft, verwijst, — voor zoover in deze instantie van belang, blijkt:

dat de eischeres tot cassatie de beide verweerders in kort geding heeft gedagvaard voor genoemden President, stellende, dat zij is, eigenares en bezitster van perceel Stadhoudersplein 18 te 's-Gravenhage, en heeft moeten ondervinden, dat door de organen van den Staat op onrechtmatige wijze inbreuk is gemaakt op haar eigendom, en het rustig genot daarvan haar is ontnomen;

dat met name op 2 Februari 1917 door den Burgemeester van 's-Gravenhage aan eischeres is medegedeeld, dat ter voldoening aan de be-

velen van den Opperbevelhebber der Land- en Zeemacht door den Kolonel, Plaatselijk Commandant der Residentie, het gebruik is gevorderd van het hierboven bedoelde perceel;

dat op 9 Februari daaraan volgend de sleutel daarvan is opgevorderd en onder protest is afgegeven en dat drie dagen later, op 12 Februari, het perceel door het Militair Gezag in gebruik is genomen;

dat die handelingen geen steun vinden in art. 33 der Wet op de Inkwartieringen van 14 September 1866, zooals dit artikel in 1877 is gewijzigd en evenmin door eenig ander wetsvoorschrijf worden gerechtvaardigd;

en op die gronden heeft gevorderd, dat de President zal verstaan, dat die handelingen zijn onrechtmatig, voorts bij voorraad de staking van die en daarmede samenhangende handelingen zal bevelen, voor zooveel noodig met last tot ontruiming, en de verweerders zal veroordeelen om voor iederen dag, dat niet aan gezegd bevel wordt voldaan, aan de eischeres te betalen f 50 of zooveel minder als de President zal geraden oordeelen;

dat de gedaagden zich tegen die vorderingen hebben verzet, onder meer met een beroep op art. 33 der Wet op de Inkwartieringen, hetwelk in verband met eene door de Kroon bij besluit van 31 Juli 1914 (S. 334) aan den Opperbevelhebber der Land- en Zeemacht verstrekte machtiging, dezen de bevoegdheid zou verleen en eischeresse's perceel voor het beoogde doel, zijnde het inkwartieren ter opleiding van verlofs-officieren, behorende tot het depôt-bataljon van de Brigade Grenadiers en Jagers, op te vorderen;

dat de President der Rechtbank aan de eischeres haar vordering heeft ontzegd en het Hof te 's-Gravenhage die uitspraak van den President in hooger beroep heeft bekrachtigd;

O., dat tegen 's Hof's arrest is aangevoerd het navolgende middel van cassatie: (zie concl. proc.-gen.);

O. omtrent dit middel:

dat in de Wet op de Inkwartieringen van 14 September 1866 (S. 138) voorzieningen werden getroffen ten behoeve van de *geheele* krijgsmacht, gelijk blijkt uit den Considerans, waarin de wenschelijkheid wordt uitgesproken, om „wettelijke bepalingen tot stand te brengen betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor Onze legers of versterkte plaatsen gevorderd” en bovendien uitdrukkelijk wordt gezegd in art. 1, bepalende, dat „onder de in deze wet voorkomende benaming

van krijgsvolk zijn begrepen de militairen der zee- en landmagt, mitsgaders de personen, die uit den aard hunner betrekking moeten geacht worden bij het krijgsvolk te behoreen”;

dat art. 33 der Wet, voorkomende in het 3de Hoofdstuk, hetwelk eene afzonderlijke regeling inhoudt „van de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en van de transporten en leverantiën, voor de legers en versterkte plaatsen gevorderd, in tijden van oorlog”, voor zoover thans van belang, luidde:

„In de landstreek, waar zich het leger in tijd van oorlog bevindt, en in versterkte plaatsen, die in staat van oorlog of van beleg zijn, handelt de Opperbevelhebber, met betrekking tot de voorziening in de behoeften, zoodanig als hem het meest geraden voorkomt”;

O., dat dus naar de Wet van 1866 de troepen, die de krijgsmacht vormden, werden onderscheiden naarmate zij behoorden tot „het leger” of tot de bezettingen van „de vestingen”, in dier voege, dat die beide onderdeelen tezamen de geheele strijdmacht uitmaakten en dat iedere troepenafdeeling noodwendig tot een van beiden moest behooren;

O. dat — al is in 1877 in art. 33 een wijziging gekomen, welke medebracht, dat, waar vroeger bijzondere bevoegdheden werden toegekend aan den Opperbevelhebber van *het leger*, in de landstreek waar zich dit bevindt, diezelfde bevoegdheden nu worden verleend aan den Opperbevelhebber van *het veldleger*, voor zoover betreft de landstreek, waar dat leger of *afdeelingen daarvan* zich bevinden, en dat, waar in het ongewijzigd art. 33 alleen werd gesproken van „vestingen” — na de wijziging daarevens werden vermeld „liniën” en „sterkten” — toen; als voorheen, gelijk uit de geschiedenis der wetswijziging kan blijken, bleef bestaan de tegenstelling tusschen „het veldleger”, vroeger „het leger” genoemd, dat bestemd was voor den dienst te velde en de troepen, bestemd voor de bezetting der versterkingen, welke tezamen de geheele krijgsmacht te lande uitmaakten;

dat deze opvatting van het herziene art. 33 nog steun vindt in het feit, dat zij strookt met de legerorganisatie, tot stand gekomen bij K. B. van 26 Mei 1873, krachtens welke de geheele strijdmacht te lande evenzeer werd verdeeld in twee deelen, het leger, bestemd voor den dienst te velde, in dit K. B. reeds als „veldleger” aangeduid en de bezettingstroepen;

dat het Hof dus niet verkeerdelijk, zooals het middel beweert, maar volkomen terecht heeft aangenomen, dat naar art. 33 eenige troepenafdeeling, niet behoorende tot de bezetting der

liniën, vestingen en sterkten, noodzakelijkerwijze deel moet uitmaken van wat in dat artikel veldleger of zijn afdeelingen wordt genoemd;

dat het Hof voorts met juistheid heeft beslist, dat wel aan de legerorganisatie van 1873 een historisch argument mag worden ontleend voor de vaststelling der beteekenis van het woord „veldleger”, voor het eerst bij de wijziging van 1877 in de wet gebruikt, maar dat enerzijds verandering dier organisatie het wettelijk begrip „veldleger” niet vermag te wijzigen en dat anderzijds de omstandigheid, dat een troepenafdeeling onder de legerorganisatie van 1873 niet deel uitmaakte van „het veldleger”, geenszins belet, dat zij later daartoe wel moet worden gerekend, indien haar bij een nieuwere legerorganisatie een bestemming is gegeven, waardoor zij valt binnen het wettelijk begrip van „veldleger”;

dat het Hof feitelijk heeft beslist, dat het depôt-bataljon, waarom het hier gaat, niet is bestemd voor bezetting van liniën, vestingen of sterkten en dus daaruit terecht de gevolgtrekking heeft gemaakt, dat het een deel vormt van het „veldleger” in den zin van art. 33;

dat dus ook de grief, aan het slot van het middel ontwikkeld, niet als juist kan worden aanvaard;

dat dit evenmin het geval is met de twee andere daarin opgenomen grieven;

dat immers elk deel van het grondgebied kan behooren tot „een landstreek” als bedoeld in art. 33 en het enkel de vraag is of zich daar al of niet het veldleger of een zijner afdeelingen bevindt;

dat, nu het Hof op gronden, die, voor zoover zij van rechtskundigen aard zijn, juist zijn bevonden, en voor zoover zij feitelijk karakter hebben, in cassatie onaantastbaar zijn, heeft aangenomen, dat het meer bedoelde depôt-bataljon behoort tot „het veldleger” terwijl het tevens feitelijk heeft vastgesteld, dat dat bataljon zich bevindt in 's-Gravenhage, aan den eisch van art. 33 op dit punt ten volle is voldaan;

dat eindelijk, art. 33 de bijzondere bevoegdheid in tijden van oorlog, voor zoover het veldleger betreft, toekent aan den Opperbevelhebber daarvan en daarmede aanduidde dengene, die over dat deel der krijgsmacht het hoogste militair gezag uitoefent en als zoodanig werd belast met de volle verantwoordelijkheid voor de te nemen buitengewone maatregelen;

dat als vaststaande mag worden aangenomen dat de Opperbevelhebber der Land- en Zee-macht inderdaad met het hoogste militair gezag

over „het veldleger” in den zin van art. 33 is bekleed, en het Hof hem dus terecht heeft aangemerkt als den in genoemd artikel genoemden Opperbevelhebber van het veldleger; dat dus het middel in zijn geheel is ongegrond; Verwerpt het beroep. (N. J.)

5 Januari 1918. BESLUIT, tot aanvulling en wijziging van het Rijkswegenreglement. S. 2.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 12 December 1917, La. C, Afdeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord, advies van 24 December 1917, n°. 17;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 4 Januari 1918, n°. 238, Afdeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Rijkswegenreglement aan te vullen en te wijzigen als volgt:

Art. I. In artikel 2 worden de derde en vierde zinsnede gelezen als volgt:

hoofdingenieur-directeur, hoofdingenieur en ingenieur, de hoofdingenieur-directeur, hoofdingenieur en ingenieur van den Rijkswaterstaat binnen wiens dienstkring de betrokken Rijksweg is gelegen;

voertuigen, alle rij- of voertuigen, die niet langs spoorstaven worden voortbewogen, met uitzondering van motor-rijtuigen en rijwielen.

Art. II. Het tweede lid van artikel 3 wordt gelezen als volgt:

Bij dringend gevaar is de hoofdingenieur directeur, of, bij diens afwezen de hoofdingenieur of de ingenieur bevoegd tot afsluiting, behoudens onmiddellijke kennisgeving aan Onzen Commissaris voornoemd.

Art. III. Na artikel 12 worden als artikel 13, 14, 15 en 16 vier nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

Art. 13. Het is verboden op den Rijksweg te plaatsens, te werpen, te strooien of uit te gieten voorwerpen of stoffen, welke aanleiding kunnen geven tot verontreiniging, benadeeling of beschadiging van den weg of waardoor aan de gebruikers van den weg schade, hinder of letsel kan worden toegebracht.

Het is aan dengene, die een of meer voorwerpen of stoffen, als in het vorig lid bedoeld, op den Rijksweg laat vallen, verboden deze daarop te laten liggen.

Art. 14. Het is den bestuurders van rij- of voertuigen en den bestuurders van rij- of trekdieren verboden over een Rijksweg te rijden op zoodanige wijze of met zoodanige snelheid, dat de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg wordt belemmerd of in gevaar gebracht.

Art. 15. Het is den bestuurders van rij- of voertuigen en den bestuurders en geleiders van rij- of trekdieren of ander vee verboden de linkerzijde van den Rijksweg te houden, voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van rij- of voertuigen, van rij- of trekdieren of ander vee, of van motorrijtuigen of rijwielen.

Art. 16. Het is den bestuurders van rij- of voertuigen zonder schriftelijke toestemming van den hoofdingenieur-directeur, den hoofdingenieur of den ingenieur verboden een Rijksweg te berijden met een rij- of voertuig, dat zoo gebouwd of geladen is, dat eenig deel daarvan hooger reikt dan 4 M. boven den weg.

Art. IV. De zinsnede onder *a* van artikel 14 wordt gelezen als volgt:

tijdens het vervoer afvallen mest, vuilnis, modder, kolenslib in brijachtigen toestand, ruigte, puin, steen, kalk, pulp of andere dergelijke stoffen, welke aanleiding kunnen geven tot verontreiniging, benadeeling of beschadiging van den weg of tot hinder of gevaar voor het verkeer;

Art. V. In artikel 19, eerste lid, wordt voor „De ingenieur” gelezen „De hoofdingenieur of de ingenieur.”

Art. VI. De tweede en derde zinsnede van artikel 20 wordt gelezen als volgt:

ambtenaren: de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, technisch-ambtenaren en adjunct opzichters;

beambten: de sluis- en brugwachters van de in de wegen gelegen sluizen en bruggen en de art eiders bij de Rijkswaterstaatswerken.

Art. VII. De zinsneden *a*, *b*, *c*, *d* en *e* van artikel 23, worden gelezen als volgt:

a. met geldboete van ten hoogste honderd gulden de overtreding van de artikelen 14, 19, eerste lid, 20 en 23, tweede lid;

b. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden de overtreding van de artikelen 4, 5, eerste lid, en 17;

c. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden de overtreding van de artikelen 6, eerste lid, 7, 10, tweede lid, 13, eerste lid, 16 en 26, eerste, tweede en derde lid;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden de overtreding van de artikelen

5, laatste lid, 10, laatste lid, 11, 13, tweede lid en 15;

e. met geldboete van ten hoogste tien gulden de overtreding van de artikelen 10, eerste en derde lid, 12 en 18.

Art. VIII. De artikelen 13—24 worden de artikelen 17—28.

In artikel 1, tweede lid, wordt voor „16” gelezen „20”, in artikel 12 voor „20”, „24”, in artikel 19 (15 oud) voor „16”, „20”, in artikel 21 (17 oud) eerste lid, voor „15 en 16”, „19 en 20” en in het tweede lid van dat artikel voor „15”, „19”, in artikel 23 (19 oud), eerste lid, voor „15”, „19” en voor „16”, „20” en in het vierde lid van dat artikel voor „16”, „20”, in artikel 25 (21 oud) voor „20”, „24” in artikel 26 (22 oud), eerste lid, voor „17”, „21”, voor „19”, „23” en voor „20”, „24” en in het tweede lid van dat artikel voor „20”, „24”.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, 's-Gravenhage, den 5den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg.* 22 Jan. 1918.)

10 Januari 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 3.

11 Januari 1918. WET, tot heffing eener dividend- en tantième-belasting. S. 4.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1915/16, n°. 202, 1—9; 1916/17, n°. 28, 1—6; 1917, n°. 212, 1—3; 1917/18, n°. 212, 1.

Hand. 2e Kamer 1916/17, *bladz.* 2336—2359; 2361—2367; 2373—2380; 1917/18, *bladz.* 325—326.

Hand. 1e Kamer 1916/17, *bladz.* 590—594; 1917/18, *bladz.* 49, 50, 65, 66, 97—104.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de belasting van de vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen uit de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 te lichten en afzonderlijk te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

Voorwerp, bedrag en verschuldigheid der belasting.

Art. 1. Onder den naam van „dividend- en tantième-belasting” wordt eene belasting geheven van de uitdeelingen der binnen het Rijk gevestigde naamlooze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandeelen, coöperatieve en andere vereenigingen en onderlinge verzekeringmaatschappijen.

Of eene vennootschap, vereeniging of maatschappij binnen het Rijk is gevestigd, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.

2. Uitdeelingen in den zin dezer wet zijn alle gewone en buitengewone uitdeelingen die, onder den naam van dividend, tantième of onder welken anderen naam ook, worden gedaan aan oprichters, concessionarissen, preferente en gewone aandeelhouders, leden, deelnemers, houders van aandeelen in afzonderlijke fondsen, commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten, en andere deelgerechtigden in de winst, al of niet tot het personeel behoorende.

3. Het bedrag, dat in een boekjaar genoten wordt ter zake van het bezit van aandeelen op naam in andere vennootschappen, vereenigingen of maatschappijen als bedoeld bij artikel 1, wordt voor de heffing der belasting van de eenige of laatste uitdeeling over dat boekjaar afgetrokken. Indien over het boekjaar geen uitdeeling wordt gedaan, wordt de aftrek op de eerstvolgende eenige of laatste uitdeeling over een boekjaar toegepast.

4. De belasting wordt niet geheven van:

a. uitdeelingen aan den Staat als zoodanig;

b. uitdeelingen op de aandeelen van naamlooze vennootschappen met een ten algemeenen nutte strekkend doel, mits uitsluitend publiek-rechtelijke lichamen houders der aandeelen zijn;

c. uitdeelingen aan de voor het geheel aansprakelijke vennoten van commanditaire vennootschappen op aandeelen, als zoodanig.

5. Bijschrijving op of uitreiking van aandeelen of obligatiën, aandeelen in afzonderlijke fondsen daaronder begrepen, en bij verzekeringmaatschappijen verhooging der verzekerde som, worden tot het bedrag, waarvoor geen storting plaats heeft, als uitdeeling beschouwd.

Daarentegen wordt niet als uitdeeling beschouwd:

a. terugbetaling van kapitaal;

b. betaling door eene vereeniging of vennootschap, aan hare leden of aandeelhouders, voor geleverde goederen of verrichten arbeid.

Afzonderlijke fondsen, die door aandeelen worden vertegenwoordigd, worden tot het kapitaal gerekend.

6. Bij liquidatie geldt als uitdeeling de verdeling van het batig saldo, tot het bedrag, waarmede dit het nog niet terugbetaalde kapitaal overtreft.

7. Aan de belasting zijn mede onderworpen de salarissen van de commissarissen of gecommiteerden, de bestuurders of beheerende vennoten, en het verdere personeel der vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen, bedoeld bij artikel 1, ieder salaris indien en voor zoover het over een boekjaar de som te boven gaat die— in verband met het maatschappelijk kapitaal bij het einde van het boekjaar — hierna wordt bepaald, te weten:

Maatschappelijk kapitaal.	Belastingvrije som :	
	a. voor commissarissen en gecommiteerden.	b. voor bestuurders, beheerende vennoten en verder personeel.
f 500,000 of minder.	f 200, vermeerderd met $\frac{1}{10}$ pct. van het bedrag waarmede het maatschappelijk kapitaal f 200,000 te boven gaat.	f 10,000
Meer dan f 500,000, doch niet meer dan f 1,000,000.	f 500, vermeerderd met $\frac{1}{20}$ pct. van het bedrag waarmede het maatschappelijk kapitaal f 500,000 te boven gaat.	
Meer dan f 1,000,000 doch niet meer dan f 3,500,000.	f 750, vermeerderd met $\frac{1}{50}$ pct. van het bedrag waarmede het maatschappelijk kapitaal f 1,000,000 te boven gaat.	
Meer dan f 3,500,000.	f 1250.	

Onder salaris wordt verstaan iedere belooning niet vallende onder artikel 2, onverschillig onder welken naam en in welken vorm zij wordt genoten en of zij bedongen is of niet.

Onder maatschappelijk kapitaal wordt verstaan bij commanditaire vennootschappen op aandeelen het kapitaal der voor het geheel aansprakelijke vennoten, vermeerderd met het geplaatst aandeelenkapitaal, bij coöperatieve vereenigingen het bedrag der inleggelden, en overigens het geplaatst aandeelenkapitaal.

8. Wanneer voor een der bij het vorige artikel bedoelde personen, met uitzondering van de commissarissen en gecommiteerden, het salaris over een boekjaar minder bedraagt dan de belastingvrije som bepaald onder letter b van dat artikel, is zijn aandeel in de winst van dat boekjaar slechts aan de belasting onderworpen indien en voor zoover het, met inbegrip van het salaris, voormelde som te boven gaat.

9. Personen aan wie te zamen één bedrag als winstaandeel of als salaris wordt toegekend, worden, tenzij het tegendeel blijkt, geacht gelijkelijk daarin te deelen.

10. De belasting bedraagt f 5 voor elke geheele som van f 100. Zij wordt afzonderlijk berekend :

a. over het totaal van iedere uitdeeling, zonder winstaandeelen van commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten en verder personeel;

b. over het totaal belastbaar bedrag van de aandeelen der onder letter a bedoelde personen in de winst van een boekjaar, vermeerderd met het belastbaar bedrag hunner salarissen over dat boekjaar; of wel over het totaal belastbaar bedrag hunner salarissen over een boekjaar, indien geen hunner een aandeel in de winst van dat boekjaar geniet dat geheel of voor een deel aan de belasting is onderworpen.

Het op grond van artikel 3 af te trekken bedrag wordt verdeeld naar de verhouding die bestaat tusschen het totaal der uitdeelingen over het boekjaar, zonder winstaandeelen van commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten en verder personeel, enerzijds en het totaal belastbaar bedrag dezer winstaandeelen anderzijds. Van de verkregen gedeelten wordt het eerste afgetrokken van de som bepaald volgens letter a, het tweede van de som bepaald volgens letter b van het eerste lid.

11. De belasting is verschuldigd door de vennootschap, vereeniging of maatschappij.

Bij ontbinding zijn de met de vereffening belaste personen hoofdelijk daarvoor aansprakelijk.

De belasting van de winstaandeelen en salarissen der onder letter a van het vorige artikel bedoelde personen wordt van die aandeelen en salarissen in mindering gebracht. Hetgeen, met afwijking van deze bepaling, door deze personen te veel genoten wordt, kan door de naamlooze vennootschap van hen worden teruggevorderd. Elk beding of besluit voor zoover het hiermede strijdt, is nietig.

HOOFDSTUK II.

Aangifte.

12. De bestuurders der bij artikel I bedoelde vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen mogen een besluit tot het doen eener uitdeeling niet uitvoeren alvorens die uitdeeling is aangegeven.

Eene negatieve aangifte wordt vereischt:

a. indien besloten wordt over een boekjaar geen uitdeeling te doen;

b. indien over een boekjaar geen uitdeeling wordt gedaan, zonder dat hiervoor een besluit wordt gevorderd;

c. indien na verloop van een jaar sedert het einde van een boekjaar nog geen besluit is genomen tot het doen of het niet doen eener uitdeeling over dat boekjaar, en telkens indien na verloop van een verder jaar zoodanig besluit nog niet is genomen.

De negatieve aangifte wordt gedaan: in het geval bedoeld onder letter a, binnen veertien dagen nadat het besluit is genomen; in het geval bedoeld onder letter b, binnen drie maanden na afloop van het boekjaar; in het geval bedoeld onder letter c, binnen veertien dagen nadat sedert het einde van het boekjaar een jaar of een verder jaar is verstreken.

Bij de aangifte der eenige of laatste uitdeeling over een boekjaar en bij de eerste negatieve aangifte betreffende een boekjaar, worden tevens de salarissen aangegeven die volgens artikel 7 voor een gedeelte van hun bedrag belastbaar zijn.

De aangiften bevatten bovendien verdere bijzonderheden die voor de uitvoering der wet noodig of van nut kunnen zijn.

13. Voor de bij het vorige artikel bedoelde aangiften wordt gebruik gemaakt van biljetten die verkrijgbaar zijn ten kantore van den ontvanger der directe belastingen, in wiens dienstkring de vennootschap, vereeniging of maatschappij gevestigd is.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden de noodige formulieren voor die biljetten vastgesteld.

De biljetten worden duidelijk, stellig en zonder voorbehoud, naar waarheid ingevuld, en onderteekend ten kantore van den ontvanger ingeleverd. Desverlangd wordt een ontvangstbewijs afgegeven.

14. De bestuurders of beheerende vennoten der bij artikel I bedoelde vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen, zijn gehouden telkens binnen veertien dagen na de vaststelling der balans een gewaarmerkt afschrift, zoowel

daarvan als van de winst- en verliesrekening, in te leveren bij den inspecteur der directe belastingen, in wiens dienstkring de vennootschap, vereeniging of maatschappij is gevestigd.

Indien in plaats van balans en winst- en verliesrekening eene rekening in anderen vorm wordt opgemaakt, moet een gewaarmerkt afschrift van deze rekening binnen veertien dagen na hare vaststelling bij den inspecteur worden ingeleverd.

De inspecteur kan voormelden termijn verlengen en kan genoeg nemen met gewaarmerkte uittreksels.

In geval van ontbinding eener vennootschap, vereeniging of maatschappij, rust de verplichting volgens het eerste of tweede lid op de personen die met de vereffening zijn belast.

HOOFDSTUK III.

Aanslag.

15. De aanslagen in de belasting worden vastgesteld door den inspecteur der directe belastingen.

Wanneer eene bij artikel 12 voorgeschreven aangifte niet is gedaan, zendt de inspecteur aan het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij eene aanmaning om het verzuim binnen een bepaalden termijn te herstellen.

16. Indien eene aangifte is gedaan, wijkt de inspecteur bij de vaststelling van den aanslag niet daarvan af dan na het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij in de gelegenheid te hebben gesteld, van zijne bedenkingen kennis te nemen en daarop te antwoorden.

17. Het bestuur eener vennootschap, vereeniging of maatschappij is desgevraagd gehouden den inspecteur of een of meer door hem aangewezen ambtenaren inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving der aangifte of van nadere beweringen kunnen dienen.

18. De vastgestelde aanslag wordt ter kennis van het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij gebracht door toezending van een gedagteekend aanslagbiljet.

HOOFDSTUK IV.

Bezwaren tegen den aanslag.

19. Bezwaren tegen een aanslag kunnen binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet worden ingebracht bij den raad van beroep voor de directe belastingen, in wiens rechtsgebied de aanslag is opgelegd.

Het bestuur der vennootschap, vereeniging

of maatschappij dient daartoe een met redenen omkleed beroepschrift in.

20. Indien eene volgens artikel 12 vereischte aangifte niet is gedaan of niet volledig is voldaan aan de verplichting ingevolge artikel 14 of 17, wordt de aanslag gehandhaafd, zoo niet den raad is gebleken, dat en in hoever hij onjuist is.

De appellant wien inzage van boeken of andere bescheiden is gevraagd, wordt geacht die in zijn bezit te hebben gehad, tenzij het tegendeel is gebleken.

HOOFDSTUK V.

Navordering.

21. Bijaldien enig feit grond oplevert voor het vermoeden van te lagen aanslag, kan navordering van belasting plaats vinden zoolang niet sedert het einde van het boekjaar vijf jaren zijn verstreken.

Onder te lagen aanslag wordt mede begrepen het geval, dat de inspecteur ten onrechte besloten heeft geen aanslag op te leggen, of de opgelegde aanslag ten onrechte is vernietigd.

22. Alvorens tot navordering over te gaan, stelt de inspecteur het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij in de gelegenheid om, in verband met het bij artikel 21 bedoelde feit, de opheldering te geven welke het dienstig mocht achten.

23. Bezwaren tegen den aanslag tot navordering van belasting kunnen worden ingebracht op de wijze en binnen den termijn, bepaald bij artikel 19.

HOOFDSTUK VI.

Verhooging van den aanslag.

24. Elk beroepschrift ingediend krachtens artikel 19 of 23, moet voor zoover niet beweerd wordt, dat geen aanslag had mogen zijn opgelegd, zoodanig zijn ingericht, dat daaruit eene conclusie kan worden getrokken ten aanzien van het bedrag dat volgens den appellant had moeten worden geheven.

25. Indien de volgens de uitspraak van den raad van beroep verschuldigde of te recht nagevorderde belasting het bij artikel 24 bedoelde bedrag te boven gaat, wordt de aanslag verhoogd met vijf en twintig ten honderd van het verschil. Had volgens den appellant geen aanslag mogen zijn opgelegd, dan strekt de verhooging zich uit tot het geheele bedrag van den door den raad gehandhaafden of vastgestelden aanslag.

Zij blijft achterwege, indien of voor zooveel het beroep uitsluitend gegrond was op ver-

keerde toepassing of schending der wet, alsmede indien de inspecteur gehandeld heeft in strijd met artikel 16 of 22.

De nadere aanslag voor de verhooging wordt vastgesteld door den inspecteur.

26. Het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij, dat bezwaar heeft tegen den opgelegden naderen aanslag volgens het vorige artikel, kan binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een met redenen omkleed beroepschrift bij den raad van beroep indienen.

HOOFDSTUK VII.

Voorkoming van dubbele belasting.

27. Indien eene vennootschap, vereeniging of maatschappij, als bedoeld bij artikel 1, tevens in eene der koloniën of bezittingen van het Rijk aan eene belasting is onderworpen die, ten behoeve van de kolonie of bezitting, in eenigen vorm naar de winst wordt geheven, wordt hare uitdeeling over een boekjaar, vóór de berekening der belasting volgens deze wet, verminderd met twee-derde van de som welke tot die uitdeeling in dezelfde verhouding staat als het gedeelte van de opbrengst van het bedrijf, dat geacht kan worden in de kolonie of bezitting te zijn verkregen, tot de geheele opbrengst.

Kan de opbrengst van het bedrijf geacht worden in haar geheel in de kolonie of bezitting te zijn verkregen, dan wordt de uitdeeling, vóór de berekening der belasting volgens deze wet, met twee-derde verminderd.

Onder opbrengst van het bedrijf wordt verstaan de zuivere opbrengst. Deze wordt, voor de toepassing van het eerste lid, bepaald naar de beginselen der artikelen 7, 10 en 11 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914.

Voor het verzekeringsbedrijf wordt de opbrengst geacht evenredig te zijn aan het bedrag dat aan premieën en kapitaal wordt ontvangen.

28. Indien eene vennootschap, vereeniging of maatschappij, als bedoeld bij artikel 1, tevens in het buitenland aan eene belasting is onderworpen die, ten behoeve van den Staat, in eenigen vorm naar de winst wordt geheven, wordt hare uitdeeling over een boekjaar, vóór de berekening der belasting volgens deze wet, verminderd met de helft van de som welke tot die uitdeeling in dezelfde verhouding staat als het gedeelte van de opbrengst van het bedrijf, dat geacht kan worden in het buitenland te zijn verkregen, tot de geheele opbrengst.

Kan de opbrengst van het bedrijf geacht worden in haar geheel in het buitenland te

zijn verkregen, dan wordt de uitdeeling, vóór de berekening der belasting volgens deze wet, met de helft verminderd.

Onder opbrengst van het bedrijf wordt verstaan de zuivere opbrengst. Deze wordt, voor de toepassing van het eerste lid, bepaald naar de beginselen der artikelen 7, 10 en 11 van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914.

Voor het verzekeringsbedrijf wordt de opbrengst geacht evenredig te zijn aan het bedrag dat aan premien en kapitaal wordt ontvangen.

29. Indien eene vennootschap, vereeniging of maatschappij, als bedoeld bij artikel 1, blijkens te haren name gestelde aandelen, voor ten minste negen tiende gedeelten in het bezit is van het uitgegeven aandeelenkapitaal eener vennootschap, vereeniging of maatschappij, welke hetzij in eene der koloniën of bezittingen van het Rijk, hetzij in het buitenland is gevestigd, en aldaar aan eene belasting is onderworpen die, ten behoeve van de kolonie of bezitting of ten behoeve van den Staat, in eenigen vorm naar de winst wordt geheven, wordt in het eerste geval twee-derde en in het laatste geval de helft van het bedrag dat in een boekjaar genoten wordt ter zake van bezit dier aandelen, vóór de berekening der belasting volgens deze wet, van de eerstvolgende uitdeeling afgetrokken.

30. Voor de toepassing der artikelen 27, 28 en 29 wordt onder uitdeeling verstaan het totaal der uitdeeling, zonder winstaandeelen van commissarissen of gecommiteerden, bestuurders of beheerende vennoten en verder personeel.

HOOFDSTUK VIII

Bijzondere bepalingen.

31. Waar in deze wet, met betrekking tot vennootschappijen, vereenigingen en maatschappijen, gesproken wordt van het bestuur of de besturen, zijn daaronder begrepen de beheerende vennoten eener commanditaire vennootschap op aandelen, en worden tevens bedoeld de personen die, in geval van ontbinding eener vennootschap, vereeniging of maatschappij, met de vereffening zijn belast.

32. De voorschriften vervat in het tweede lid, letter b, van artikel 12, en het eerste en tweede lid van artikel 14, gelden niet ten aanzien van vereenigingen die uit den aard van haar doel nimmer eenige uitdeeling doen.

33. Het is een ieder verboden hetgeen hem in zijn ambt of betrekking, bij de uitvoering dezer wet of in verband daarmee, nopens salarissen, opbrengst, uitdeelingen, en in het

algemeen nopens de zaken of werkzaamheden van een ander, blijkt of medegegeeld wordt, verder bekeno te maken dan noodig is voor de uitoefening van dat ambt of die betrekking, of voor de heffing van eenige aan den lande verschuldigde belasting.

Het verbod van dit artikel geldt mede voor niet ambtelijke deskundigen, die in verband met de uitvoering dezer wet worden geraadpleegd of met eenige werkzaamheid belast.

34. Ten behoeve van de uitvoering dezer wet kunnen de ambtenaren, ressorteerende onder het Departement van Financiën, door het Hoofd van dat Departement worden ontheven van de geheimhouding, die hun, in welken vorm ook, bij de wet is opgelegd.

35. Onjuiste aanslagen kunnen door den directeur der directe belastingen, op voorstel van den inspecteur, ambtshalve worden verminderd.

36. Wij behouden Ons voor, op grond van dwaling of verschoonbaar verzuim, kwijtschelding te verleenen van de verhooging ingevolge artikel 25.

37. De aanslagbiljetten worden in gesloten omslag uitgereikt.

Aanslagbiljetten, die bij de betaling in gesloten omslag worden aangeboden, worden, na afschrijving der betaalde som, op dezelfde wijze teruggegeven.

38. De belasting moet binnen veertien dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet worden voldaan.

Bij gebreke van betaling zijn de bepalingen van toepassing die in dat geval gelden voor de invordering der inkomstenbelasting.

39. De stukken betreffende de toepassing dezer wet of daaruit voortvloeiende, zijn vrij van zegel en worden, voor zoover aan de formaliteit van registratie onderworpen, kosteloos geregistreerd.

HOOFDSTUK IX.

Strafrechtelijke bepalingen.

40. Hij die eene aangifte als bedoeld bij artikel 12, opzettelijk onjuist of onvolledig doet, wordt, indien daaruit nadeel voor het Rijk kan ontstaan, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

De bepaling van het eerste lid blijft buiten toepassing, indien de aangever, zoolang het openbaar ministerie niet is verwittigd, uit eigen beweging alsnog eene juiste en volledige aangifte doet, mits:

hetzij de aanslag nog niet is vastgesteld

en de inspecteur nog geen bedenkingen tegen de aangifte heeft gemaakt of het bestuur der vennootschap, vereeniging of maatschappij tot het geven van nadere inlichtingen of tot het verlenen van inzage van boeken of andere bescheiden heeft uitgenoodigd;

hetzij de aanslag te laag is vastgesteld.

41. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft:

1°. hij die aan den inspecteur of den raad van beroep, opzettelijk een valsch of vervalscht geschrift als bewijsstuk overlegt;

2°. hij die, nadat door den inspecteur of den raad van beroep is gevraagd inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving eener aangifte of bewering kunnen dienen, of nadat het aanbod om inzage van boeken of andere bescheiden te verlenen, is aanvaard, opzettelijk een valsch of vervalscht boek of ander geschrift ter inzage aanbiedt;

3°. hij die, naar aanleiding van artikel 14, aan den inspecteur opzettelijk een valsch of vervalscht afschrift of uittreksel van eene balans of rekening doet toekomen.

42. Overtreding van artikel 14 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste duizend gulden.

43. Hij die opzettelijk de bij artikel 33 opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

Hij aan wiens schuld schending van de geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Geene vervolging wordt ingesteld dan op klachte van hem te wiens aanzien de geheimhouding is geschonden.

44. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven, behalve de feiten strafbaar volgens artikel 42, die als overtredingen worden beschouwd.

45. Met het opsporen van overtredingen dezer wet zijn, behalve de bij artikel 8, onder 1°. tot en met 4°. en 6°., van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren der directe belastingen.

Zij maken van hunne bevinding proces-verbaal op, dat bij overtreding van artikel 14, den bekeurde in afschrift wordt medegedeeld.

46. De feiten strafbaar volgens artikel 42, worden vanwege Onzen Minister van Financiën vervolgd op de wijze bedoeld bij artikel 141, 2°. van het Wetboek van Strafvordering.

Wanneer is aan te nemen, dat bij den bekeurde geen opzet tot ontduiking van belasting heeft bestaan, kan hij, zoolang hij niet is gedagvaard, door of vanwege den Minister tot transactie worden toegelaten.

47. Wanneer eene veroordeeling krachtens artikel 40 onherroepelijk is geworden of daaraan door den veroordeelde vrijwillig is voldaan, wordt de aan het Rijk onthouden belasting, ook na het verstrijken van den bij artikel 21 bepaalden termijn, nagevorderd. Artikel 22 is hierbij niet van toepassing.

Tegen den aanslag kan niet worden opgekomen. Gebleken abuizen in de berekening worden door den directeur ambtshalve hersteld.

HOOFDSTUK X.

Overgangs- en slotbepalingen.

48. Behoudens de bepaling van artikel 50, laatste lid, vervallen, bij de invoering dezer wet, in de Wet op de Inkomstenbelasting 1914:

a. de artikelen I lid 1b, 20—22, 35, 52, 100, 100bis, 100ter, 103, 119 4° en 122;

b. in het tweede lid van artikel 1 de woorden: „vennootschap, vereeniging, maatschappij of”;

in het opschrift van Hoofdstuk III de woorden: „vennootschappen, vereenigingen, maatschappijen en”

in artikel 39 de woorden: „vennootschappen, vereenigingen, maatschappijen en” en de letter en het woord: „b en”;

in het tweede lid van artikel 43 onder 4°. de woorden, het cijfer en de letter: „de vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen, bedoeld in art. 1b en”;

in het tweede lid van artikel 44 de woorden: „vennootschappen, vereenigingen, maatschappijen en”;

in het tweede lid van artikel 53 de letter en het woord: „b en”;

in artikel 114 de letter en het woord: „b en”;

in de artikelen 124, 125 en 126 het cijfer: „122”.

In artikel 35bis der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is ingevoegd bij artikel II der wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), wordt het bepaalde sub II gelezen als volgt:

drie en dertig opcenten op de aanslagen in de inkomstenbelasting wegens uitdeelingen als bedoeld in artikel 20 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, betrekking hebbende op een boekjaar, dat vóór 1 Mei 1918 eindigt, alsmede op de aanslagen in de dividend- en tantièmebelasting wegens uitdeelingen, betrekking heb-

bende op een boekjaar, welks einde valt tusschen 30 April 1918 en 1 Mei 1934.

49. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel: „Wet op de Dividend- en Tantième-belasting 1917”.

50. Deze wet treedt in werking met 1 Mei 1918.

Zij is niet van toepassing op de uitdeelingen en salarissen over een boekjaar dat vóór dien dag is geëindigd.

Ten aanzien van uitdeelingen als bedoeld in hoofdstuk III der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, over een boekjaar dat vóór 1 Mei 1918 eindigt, blijft die wet ongewijzigd van kracht.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitgeg. 26 Jan. 1918.)

11 Januari 1918. WER, tot wijziging der Wet op de Inkomstenbelasting 1914. S. 5.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is in de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 (*Staatsblad* n°. 563), eenige wijzigingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij den Raad van State, enz.

Art. I. In de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Aan *artikel 6* worden twee nieuwe leden toegevoegd, luidende:

Aandeelbewijzen en obligatiën, die aan aandeelhouders, anders dan tegen storting van de volle nominale waarde worden uitgereikt, worden tot het bedrag dat, zij het slechts middellijk, uit de winst van het loopende boekjaar of een der laatst verlopen vier boekjaren wordt gedekt, als dividenden beschouwd. Het niet gestorte bedrag wordt geacht onmiddellijk of middellijk uit de winst van het loopende boekjaar of een der laatst verlopen vier boekjaren te zijn of te zullen worden gedekt, indien of voor zooveel het tegendeel niet blijkt.

Bijschrijving op aandeelbewijzen wordt met uitreiking van zoodanige bewijzen gelijkgesteld. In het derde lid van *artikel 7* en in het tweede lid van *artikel 21* vervallen de woorden „coöperatieve” en „naamlooze”.

Het tweede lid van *artikel 8* vervalt.

Van *artikel 9* wordt letter *b* gelezen:

het aandeel in de winst van coöperatieve vereenigingen, dat door de leden naar den

maatstaf van de door hen bestede som wordt genoten, mits het doel der vereeniging niet met het bedrijf of beroep harer leden in verband staat;

Letter *c* van hetzelfde artikel wordt gelezen: het aandeel in de winst van verzekering-maatschappijen, dat door de verzekerden als zoodanig wordt genoten;

In *artikel 10* wordt tusschen het voorlaatste en het laatste lid een nieuw lid inzevoegd, luidende:

Van de onzuivere opbrengst eener bron van inkomen, niet vallende onder het vorige lid, wordt bovendien afgetrokken de afschrijving welke noodig mocht zijn, wegens het afloopen van een den belastingplichtige toekomend recht dat aan een termijn is gebonden.

Aan *artikel 13* wordt als tweede lid toegevoegd:

Aandeelen in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingplichtige zelfven wordt uitgeoefend, worden beschouwd als baten van het kalenderjaar waarin hun bedrag wordt vastgesteld.

In het eerste lid van *artikel 21* wordt in plaats van „storting” gelezen: „storting door belanghebbenden”.

Artikel 36 wordt gelezen:

Personen, wonende in eene der koloniën of bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen, zijn van de belasting vrijgesteld voor zooveel betreft:

1°. voordeelen die, anders dan door de uitoefening van een bedrijf of beroep, van binnen het Rijk gelegen gebouwen en gronden worden gestrokken;

2°. bezoldiging, verlof- of non-activiteits-traktament, wachtgeld of pensioen uit 's Rijks schatkist.

Artikel 38 wordt gelezen:

Het belastbaar inkomen der binnen het Rijk wonende personen wordt, alvorens het tarief van *artikel 37* daarop wordt toegepast, voor ieder minderjarig eigen of aangehuwd kind of pleegkind, dat niet zelf in deze belasting wordt aangeslagen, verminderd volgens de onderstaande schaal:

is het belastbaar inkomen minder dan f 800, dan bedraagt de vermindering tien per honderd daarvan, gerekend over geheele bedragen van f 50;

is het belastbaar inkomen f 800 of meer, doch minder dan f 1200, dan bedraagt de vermindering f 80, benevens acht per honderd van elk geheel bedrag van f 50 waarmede het belastbaar inkomen f 800 te boven gaat;

is het belastbaar inkomen f 1200 of meer, doch minder dan f 1800, dan bedraagt de vermindering f 112, benevens zes ten honderd van elk geheel bedrag van f 50 waarmede het belastbaar inkomen f 1200 te boven gaat;

is het belastbaar inkomen f 1800 of meer, doch minder dan f 2600, dan bedraagt de vermindering f 148, benevens vier ten honderd van elk geheel bedrag van f 100, waarmede het belastbaar inkomen f 1800 te boven gaat;

is het belastbaar inkomen f 2600 of meer, doch minder dan f 3600, dan bedraagt de vermindering f 180, benevens twee ten honderd van elk geheel bedrag van f 100, waarmede het belastbaar inkomen f 2600 te boven gaat;

is het belastbaar inkomen f 3600 of meer, dan bedraagt de vermindering f 200.

Als pleegkind van den belastingplichtige wordt slechts aangemerkt, wie door hem als een eigen kind wordt onderhouden en opgevoed.

In het tweede lid van *artikel 70* worden de woorden: „den voorzitter der schattingscommissie of den inspecteur” vervangen door: den voorzitter der schattingscommissie, den inspecteur of een of meer door den voorzitter of den inspecteur aangewezen ambtenaren.

In het vierde lid van *artikel 84* wordt in plaats van „art. 19 der Successiewet” gelezen: „art. 42 der Successiewet”.

Achter *artikel 87* wordt het volgende nieuwe artikel opgenomen:

Art. 87bis. De raad van beroep bepaalt, dat de bij *artikel 85* bedoelde verhooging niet verschuldigd zal zijn, indien en voor zoover de aanslag te laag is geweest of achterwege is gebleven ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en de raad tot de overtuiging komt, dat die schatting te goeder trouw heeft plaats gehad.

Toepassing van het eerste lid kan door den aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet schriftelijk worden verzocht. Het verzoekschrift wordt als een beroepschrift behandeld.

De aangeslagene die krachtens *artikel 87* in beroep wenscht te komen, kan in zijn beroepschrift tevens het verzoek om toepassing van het eerste lid van dit artikel opnemen.

Achter *artikel 89* wordt het volgende nieuwe artikel opgenomen:

Art. 89bis. Iedere onherroepelijk vaststaande aanslag tot navordering wordt vanwege Onzen Minister van Financiën in de *Staatscourant* openbaar gemaakt door aanduiding van naam, voornamen en woonplaats van den

belastingplichtige en van het bedrag van den naderen aanslag.

In *artikel 91* wordt tusschen het voorlaatste en het laatste lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

Zij blijft eveneens achterwege, indien en voor zoover afwijking van de aangifte of navordering noodig is geweest ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en die schatting naar het oordeel van den raad klaarblijkelijk te goeder trouw heeft plaats gehad.

In het tweede lid van *artikel 102* wordt, in plaats van „deskundigen”, gelezen: niet ambtelijke deskundigen.

Art. 110 wordt gelezen:

Wij behouden Ons voor, op grond van dwaling of verschoonbaar verzuim, kwijtschelding of vermindering te verleen van den aanslag, van den aanslag tot navordering en van de verhooging, in de artt. 85 en 91 genoemd, en te bepalen, dat de in art. 89bis bedoelde openbaarmaking achterwege zal blijven.

In *artikel 117* worden de woorden: „met geldboete van ten hoogste drie duizend gulden” vervangen door: met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

In *artikel 119*, sub 2°., vervallen de woorden: „aan dien ambtenaar of raad, of aan den door den raad aangewezen deskundige”, alsmede de daarachter geplaatste komma.

Het eerste lid van *artikel 128* wordt gelezen als volgt:

Van het bedrag dat een belastingplichtige geniet aan pensioenen, wachtgeld en lijfrenten, die vóór het in werking treden dezer wet zijn ingegaan, zijn de eerste f 1000 slechts voor de helft aan de belasting onderworpen.

Art. II. Deze wet treedt in werking met 1 Mei 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 25 Jan. 1918.)

12 Januari 1918. WET, tot voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst in 1918. S. 6.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wijze behoort geregeld te worden waarop, in afwijking van *artikel 26*, laatste lid, der Indische Comptabiliteitswet, voor het jaar 1918 zal moeten worden te gemoet gekomen in het

kas-tekort hier te lande van den Indischen dienst;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om, bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende het jaar 1918, het bedrag der volgens artikel 33 der Indische Comptabiliteitswet in 's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met eene som van acht en tachtig millioen gulden.

Onze Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1sten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 12den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(Uitgeg. 22 Jan. 1918.)

12 Januari 1918. WET, tot vaststelling van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 7.

Bij deze wet wordt het IIde hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende de *Hooge Colleges van Staat* en het *Kabinet der Koningin*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. De Staten-Generaal	f 444,200.—
2. De Raad van State	„ 118,600.—
3. De Algemeene Rekenkamer	„ 185,312.50
4. De Kanselarij der Nederlandsche Orden	„ 19,000.—
5. Het Kabinet der Koningin	„ 47,321.50
6. Pensioenen, wachtgeld, gratificatiën, toelagen en kosten voor de vergaderingen van den Ministerraad	„ 41,150.—
7. Onvoorziene uitgaven	„ 5,000.—

Totaal van het IIde hoofdst. f 860,584.—

12 Januari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222) voor het dienstjaar 1918. S. 8.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 1,523,200.

12 Januari 1918. WET, tot regeling van de inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 9. De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 559,490.

12 Januari 1918. WET, tot verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 10.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal van de Iste Afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk *verhoogd* met f 1600.

12 Januari 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 11.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Tengevolge hiervan wordt:

het totaal van de Iste Afdeeling verhoogd met f 8000 ;

het totaal van de Vde Afdeeling verhoogd met f 228,000 ;

het totaal van de XIde Afdeeling verhoogd met f 181,000 ;

het totaal van de XIIde Afdeeling verhoogd met f 25,597.71⁵ ;

en het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 442,597.71⁵.

12 Januari 1918. WET, tot wijziging van artikel 54 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916. S. 12.

Bijl. Hand. 2° Kamer 1917/1918, n°. 253, 1—4.

Hand. id. 1917/1918, *blad.* 913—915, '922.

Hand. 1° Kamer 1917/1918, *blad.* 113, 116, 117.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den termijn, bedoeld in artikel 54 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916, te verlengen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In het eerste lid van artikel 54 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 wordt in plaats van: „drie jaren” gelezen: „vijf jaren.”

2. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van den tweeden Augustus 1917.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 12den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(Uitgeg. 29 Jan. 1918.)

12 Januari 1918. WET, houdende tijdelijke vrijstelling van invoerrecht voor gedistilleerd, waarvoor vrijdom van den accijns wordt genoten. S. 13.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten : Alzoo Wij in' overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gedistilleerd, waarvoor vrijdom van den accijns wordt genoten, tijdelijk mede van invoerrecht vrij te stellen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Gedistilleerd, waarvoor vrijdom van den accijns wordt genoten, is mede vrijgesteld van invoerrecht.

2. Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan tot intrekking dezer wet.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 12den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitg. 30 Jan. 1918.)

12 Januari 1918. WET, tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van 's Rijks munten. S. 14.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten : Alzoo Wij in' overweging genomen hebben, dat in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden bepalingen dienen te worden vastgesteld in het belang van den omloop van 's Rijks munten ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ieder, die 's Rijks zilveren, nikkelen of bronzen munten tot een bedrag van meer dan vijfhonderd gulden voor zooveel zilveren munten betreft en tot een gezamenlijk bedrag van meer dan twintig gulden voor zooveel nikkelen en bronzen munten betreft, voor zich zelven of voor anderen in voorraad heeft, is verplicht :

1. van hoeveelheid en soort dier munten op de door Onzen Minister van Financiën bekend te maken tijdstippen de door dezen verlangde opgaven naar waarheid te doen bij den burgemeester der gemeente, waar die munten zich bevinden ;

2. op schriftelijke vordering van Onzen Minister van Financiën, of op diens last van den burgemeester eener gemeente, de genoemde munten, die hij boven het in den aanhef van dit artikel vermelde bedrag in voorraad heeft, ter plaatse voor dien Minister te bepalen, ter om-

wisseling tegen ander wettig betaalmiddel aan te bieden.

Ieder is verplicht op schriftelijke vordering van Onzen Minister van Financiën, of op diens last van den burgemeester eener gemeente, naar waarheid de van hem verlangde opgave te doen van hoeveelheid en soort der munten, als in het eerste lid van dit artikel bedoeld, welke hij voor zich zelven of voor anderen in voorraad heeft.

2. De burgemeesters zijn verplicht bij de uitvoering van artikel 1 hunne medewerking te verleenen.

3. Indien de verplichtingen, in artikel 1 bedoeld, rusten op eene naamlooze vennootschap, eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, wordt de strafvervolgung ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

4. Hij, die, behoudens in de bijzondere gevallen, waarin daartoe door Onzen Minister van Financiën vergunning is verleend, 's Rijks zilveren, nikkelen of bronzen munten anders dan van Rijkswege overeenkomstig het bepaalde in art. 18 der Muntwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 October 1912 (*Staatsblad* n°. 324), versmelt of op andere wijze voor den omloop ongeschikt maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar.

De munten, met betrekking tot welke het strafbaar feit is gepleegd, en het metaal door middel van het strafbaar feit uit de munten verkregen, kunnen worden verbeurd verklaard.

5. Hij, die eene opgave niet of niet tijdig doet of wel niet of niet tijdig voldoet aan een vordering, een en ander als bedoeld in artikel 1, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie duizend gulden.

Hij, die in strijd met het bepaalde in artikel 1, opzettelijk eene onjuiste opgave doet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zes duizend gulden.

De munten, met betrekking tot welke het strafbaar feit wordt gepleegd, kunnen, voor zoover zij den schuldige toebehooren, met hare verpakking worden verbeurd verklaard.

6. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven, met uitzondering van die strafbaar gesteld in artikel 5, eerste lid, welke als overtredingen worden aangemerkt.

7. Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn, behalve de bij

artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee, alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de ambtenaren, bekleed met militair gezag, aangewezen krachtens artikel 7 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), alsmede alle andere ambtenaren, daartoe aangewezen door Onzen Minister van Financiën.

8. De ambtenaren, in het vorig artikel bedoeld, zijn, mits voorzien van hoon aanstelling, te allen tijde bevoegd tot inbeslagname van alle munten en voorwerpen, welke tot ontdekking der waarheid kunnen dienen of welke verbeurdverklaring kan worden bevolen.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

10. Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet zoome de overgang tot den normalen toestand worden geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 12den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 19 Jan. 1918.)

12 Januari 1918. WET, tot verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 15.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal der Iste afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 700.

14 Januari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvisserijbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918 en aanvulling regeling der afschrijvingen ten laste van het bedrijf. S. 16.

De begrooting wordt vastgesteld op f 1,468,300.

14 Januari 1918. WET, houdende regeling van de inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 17.

De begrooting wordt vastgesteld op f 44,357,163.

14 Januari 1918. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor de inrichting van eene boezembemaling van het waterschap „Electra”. S. 18.

14 Januari 1918. WET, tot wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 19.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd en een artikel verminderd.

14 Januari 1918. WET, tot aanvulling der wet van den 25sten Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 88), tot instelling eener Rijkspostspaarbank, waarvan de gewijzigde tekst werd bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van den 15den December 1910 (*Staatsblad* n°. 368), der Weduwenwet voor de Ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 30sten December 1914 (*Staatsblad* n°. 635), der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 11den Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 62) en der wet van den 16den Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 225), houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiendrechten, behorende tot het Kroondomein en de tiendplichtigheden, rustende op goederen tot dat Domein behorende. S. 20.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene nadere voorziening te treffen ten aanzien van de belegging der beschikbare gelden van de Rijkspostspaarbank, van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren, van de Rijksverzekeringsbank en van het Kroondomein;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 21 C I der „Weduwenwet voor de Ambtenaren 1890”, laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 30 December 1914 (*Staatsblad* n°. 635) en artikel 92 C I der „Ongevallenwet 1901”, laatstelijk gewijzigd bij de wet van den 11 Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 62) worden gelezen als volgt:

„in schuldbrieven ten laste van *Nederlandsch-Indië* of door *Nederlandsch-Indië* rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing gewaarborgd alsmede in schuldbrieven van gewesten of gedeelten van gewesten met eigen geldmiddelen in *Nederlandsch-Indië*.”

2. In artikel 18 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 88), tot instelling eener Rijkspostspaarbank volgens den tekst, zooals die is bekend gemaakt bij Ons besluit van 15 December 1910 (*Staatsblad* n°. 368), en in artikel 2 der wet van 16 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 225), houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiendrechten, behorende tot het Kroondomein en de tiendplichtigheden,

rustende op goederen tot dat Domein behoorende, wordt, na het bepaalde onder c. het volgende ingevoegd:

„C 1. in schuldbrieven ten laste van *Nederlandsch-Indië* of door *Nederlandsch-Indië* rechtstreeks en onvoorwaardelijk voor rente en aflossing gewaarborgd, alsmede in schuldbrieven ten laste van gewesten of gedeelten van gewesten met eigen geldmiddelen in *Nederlandsch-Indië*”.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 14den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitg.* 25 Jan. 1918.)

14 Januari 1918. WET, houdende verevening van de door het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie over 1915 en 1916 aan 's Rijks Middelen uit te keeren winst. S. 21.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken om ten aanzien van de bedrijfsbegrotingen van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie, voor de dienstjaren 1915 en 1916 af te wijken van de bestaande regelen voor het beheer der algemeene begrotingen van Staatsuitgaven, voor zoover betreft het door de Algemeene Rekenkamer in uitgaaf lijden van de bedragen der zuivere winst, door het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie over genoemde jaren aan 's Rijks Middelen uit te keeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Algemeene Rekenkamer wordt gemachtigd de zuivere winst, door het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie over de dienstjaren 1915 en 1916 aan 's Rijks middelen uit te keeren, in uitgaaf te lijden tot de bedragen, welke de Nota's van Winst en Verlies, bedoeld in artikel 13 der wet van 16 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 85), aanwijzen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 14den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitg.* 30 Jan. 1918.)

14 Januari 1918. WET, tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (*Buitengewoon krediet.*) S. 22.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der 4de afdeling van genoemde begrooting, zoodat het eindcijfer van het VIDE hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1917, verhoogd met f 6,700,000.

14 Januari 1918. WET, tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 23.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der IIde onderafdeeling der 1ste afdeling, het totaal der 1ste afdeling en het eindcijfer van het VIDE hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1917 verhoogd met f 30,000.

14 Januari 1918. WET, tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 24.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan worden de totalen der IIIde onderafdeeling der 1ste afdeling en der 1ste afdeling en het eindcijfer van het VIDE hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1917 verhoogd met f 3200.

14 Januari 1918. WET, houdende verhooging van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1917. S. 25.

14 Januari 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Bernard Heinrich Brunklaus, geboren te *Ernke (Oldenburg)* den 7 Mei 1873, koopman, wonende te *Dordrecht*, provincie *Zuidholland*. S. 26.

Sarah Frankfurter, geboren te *Breslau (Pruisen)* den 4 November 1892, zonder beroep, wonende te 's-Gravenhage, provincie *Zuidholland*. S. 27.

Franz Gustav Kömhoff, geboren te *Busenbach (Pruisen)* den 3 December 1867, koperslager, wonende te *Helden*, provincie *Limburg*. S. 28.

Hubertina Josephina Lambertina Dexters, geboren te *Maastricht* (provincie *Limburg*) den 21 November 1893, tijdelijk telephoniste, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*. S. 29.

Moritz Frankfurter, geboren te *Breslau*

- (*Pruisen*) den 16 Mei 1894, handelsbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 30.
- Leonard Joseph Göbbels, geboren te *Vorscheid* (*Pruisen*) den 27 Mei 1880, speldemaker, wonende te *Vaals*, provincie *Limburg*. S. 31.
- Emilie Koehnen, geboren te *Odenkirschen* (*Pruisen*) den 17 Juli 1848, oud-onderwijzeres, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 32.
- Johanna Cornelia Huberdina Wolff, gescheiden echtgenoot van Carl (ook wel Karl) Ernst Adolph Mahn, geboren te *Rotterdam* den 10 Augustus 1873, zonder beroep, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 33.
- Johann Hubert Diederer, geboren te *Hilensberg* (*Pruisen*) den 12 April 1881, schoenmaker, wonende te *Kohlscheid* (*Pruisen*). S. 34.
- Thomas Christianus Meyer, geboren te *Antwerpen* (*België*) den 15 Juni 1875, dokwerker, wonende te *Antwerpen*, *België*. S. 35.
- Marie Agnès Cals, geboren te *Luik* (*België*) den 14 Maart 1884, koopvrouw, wonende te *Luik*, *België*. S. 36.
- Edouard Gitsels, geboren te *Parijs* (*Frankrijk*) den 21 Maart 1882, koopman, wonende te *Trier*, *Pruisen*. S. 37.
- Leonard Hubert Meyers, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 15 Mei 1873, hulparbeider in het bouwbedrijf, wonende te *Düsseldorf*, *Pruisen*. S. 38.
- Martin Hubert Croonenberg, geboren te *Wankum* (*Pruisen*) den 27 Januari 1878, schoenmaker, wonende te *Amern*, *St. Anton*, *Pruisen*. S. 39.
- Théodore Zegers, geboren te *Brussel* (*België*) den 17 December 1879, afdelingschef, wonende te *Hamburg*, *Duitschland*. S. 40.
- Hermann Severin Klöckers, geboren te *Ascheberg* (*Pruisen*) den 15 September 1884, barbier, wonende te *Buer i. W.*, *Pruisen*. S. 41.
- Johann van Wessel, geboren te *Duisburg* (*Pruisen*) den 5 September 1874, metselaar, wonende te *Biefang b/Sterkrade*, *Pruisen*. S. 42.
- Philip Elzas, geboren te *Zwolle* (provincie *Overijssel*) den 16 Mei 1871, koopman, wonende te *Johannesburg*, *Transvaal*. S. 43.
- Gottfried Leonhard Billes, geboren te *Aken* (*Pruisen*) den 8 Juli 1872, installateur, wonende te *Aken*, *Pruisen*. S. 44.
- Hélène Lambertine Jeanne Bissac, geboren te *Luik* (*België*) den 26 April 1883, winkeljuffrouw, wonende te *Luik*, *België*. S. 45.
- Henry William Köhler, geboren te *Coblenz* (*Pruisen*) den 29 Maart 1869, drukker en uitgever, wonende te *Londen*, *Groot-Britannië*. S. 46.
- Bernhard Jacob Wemmers, geboren te *Duisburg-Ruhrort* (*Pruisen*) den 8 Januari 1857, Rijnschipper, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 47.
- Maria Adelheid Amshoff, weduwe van Gerardus Assink, geboren te *Heek* (*Pruisen*) den 20 October 1854, zonder beroep, wonende te *Epe i. W.* (*Pruisen*). S. 48.
- Fredericus Blades Köhler, geboren te *Antwerpen* (*België*) den 28 Februari 1872, drukker en uitgever, wonende te *Enfield*, *Groot-Britannië*. S. 49.
- Wilhelm Joseph Schumacher, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 14 September 1861, dagloonner, wonende te *Neutraal-Moresnet*. S. 50.
- Hubert Heinrich Lenders, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 10 April 1872, fabrieksarbeider, wonende te *Neutraal-Moresnet*. S. 51.
- Mathias Joseph Lavalle, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 28 April 1859, mijnwerker, wonende te *Neutraal-Moresnet*. S. 52.
- Petrus Johannes Hubertus Veugen, geboren te *Antwerpen* (*België*) den 13 December 1879, meubelmaker, wonende te *Walthamstow*, *Groot-Britannië*. S. 53.
- Hubert Joseph Lavalle, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 4 Mei 1873, fabrieksarbeider, wonende te *Neutraal-Moresnet*. S. 54.
- Richard Cohen, geboren te *Hannover* (*Pruisen*) den 17 Juli 1879, handelaar in zakken, wonende te *Londen*, *Groot-Britannië*. S. 55.

16 Januari 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van :

- Friedrich Wilhelm Küsters, geboren te *Rathem* (*Pruisen*) den 28 Augustus 1869, koopman en fabrikant, wonende te *Rheydt*, *Pruisen*. S. 56.
- Juliane Hermine Bernhardine Jacoba Onderwaater, geboren te *Allona* (*Duitschland*) den 5 October 1864, zonder beroep, wonende te *Hamburg* (*Duitschland*). S. 57.
- Johanna Jacoba Henriette Wilhelmine Onderwaater, geboren te *Hamburg* (*Duitschland*) den 28 Mei 1873, zonder beroep, wonende te *Hamburg* (*Duitschland*). S. 58.
- Peter Joseph Hubert Gerards, geboren te

Busch (Pruisen) den 29 Maart 1881, landbouwer, wonende te *Seligenthal, Post Hennef/Sieg, Pruisen*. S. 59.

Friedrich Wilhelm Sentges, geboren te *Viersen (Pruisen)* den 31 Mei 1871, meesterbankwerker, wonende te *Viersen, Pruisen*. S. 60.

Heinrich Ros, geboren te *Schinkel (Pruisen)* den 14 April 1872, werktuigkundige, wonende te *Osnabrück, Pruisen*. S. 61.

Martin Joseph Sporken, geboren te *Herzogenrath (Pruisen)* den 30 Juli 1881, electricien, wonende te *Hamborn, Pruisen*. S. 62.

Anton Jansen, geboren te *Ueckendorf (Pruisen)* den 2 Augustus 1884, mijnwerker, wonende te *Buer-Polsum i. W., Pruisen*. S. 63.

Mr. Julius Anne Schagen van Leeuwen, geboren te *Delft (provincie Zuidholland)* den 3 Januari 1861, oud-rechter in het Hoogerechtshof der voormalige *Zuid-Afrikaansche Republiek*, wonende te *Rhenen provincie Utrecht*. S. 64.

Anne Mathilde Bernhard, geboren te *Lwijk (België)* den 29 November 1877, zonder beroep, wonende te *Antwerpen, België*. S. 65.

Nathan Spiero, geboren te *Antwerpen (België)* den 31 October 1874, diamanthandelaar, wonende te *Amsterdam, provincie Noordholland*. S. 66.

Johann Hubert Deumens, geboren te *Essen (Pruisen)* den 26 Augustus 1872, opzichter, wonende te *Essen, Pruisen*. S. 67.

Wilhelm Johann Heiligers, geboren te *Rotthausen (Pruisen)* den 14 November 1879, mijnwerker, wonende te *Gelsenkirchen, Pruisen*. S. 68.

Peter Scheffers, geboren te *Uedem (Pruisen)* den 3 September 1877, landbouwer, wonende te *St. Vith (Pruisen)*. S. 69.

Johann Dieteren, geboren te *Hillensberg (Pruisen)* den 26 April 1875, mijnwerker, wonende te *Baesweiler, Pruisen*. S. 70.

Franz Theodor Wolsing, geboren te *Oberhausen (Pruisen)* den 21 September 1872, schilder, wonende te *Bottrop i. W., Pruisen*. S. 71.

Joseph Theodor Jansen, geboren te *Sayn bij Coblenz (Pruisen)* den 20 September 1875, smid, wonende te *Sayn bij Coblenz, Pruisen*. S. 72.

Peter Jansen, geboren te *Sayn bij Coblenz (Pruisen)* den 20 Maart 1881, smid, wonende te *Sayn bij Coblenz, Pruisen*. S. 73.

Gerhard Meulenberg, geboren te *Metzkauzen (Pruisen)* den 31 Januari 1878, werkman, wonende te *Aken-Forst, Pruisen*. S. 74.

Moïse da Silva Abenatar, geboren te *Parijs (Frankrijk)* den 8 December 1871, destijds diamant-slijper, thans koffiehuisbediende, wonende te *Londen (Groot-Britannië)*. S. 75.

Paul Albin Stenz, geboren te *Probstheida (Saksen)* den 23 September 1849, oudkapelmeester, wonende te *Tilburg, provincie Noordbrabant*. S. 76.

Carl Heinrich August Heiermann, geboren te *Wellinghofen (Pruisen)* den 3 September 1863, boekdrukker, wonende te *Amsterdam, provincie Noordholland*. S. 77.

Heinrich Joseph Heitling, geboren te *Mettingen (Pruisen)* den 7 September 1865, winkelier, wonende te *Zutphen, provincie Gelderland*. S. 78.

Carl Theodor Wilhelm Harry Kuntze, geboren te *Hildesheim (Pruisen)* den 3 Februari 1889, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 79.

Otto Detlef Gloe, geboren te *Altona (Pruisen)* den 12 Maart 1875, koopman, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 80.

Joseph Johannes Paul Kohl, geboren te *Breslau (Pruisen)* den 29 Augustus 1869, magazijnbeheerder, wonende te *Maastricht, provincie Limburg*. S. 81.

Wilhelm Buch, geboren te *Wevelsburg (Pruisen)* den 16 Juli 1863, laarzenfabrikant, wonende te *Amsterdam, provincie Noordholland*. S. 82.

Otto Wilhelm Hermann Rohde, geboren te *Wittstock (Pruisen)* den 1 Januari 1866, pensionhouder, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 83.

16 Januari 1918. BESLUIT, betreffende verhooging der sterkte van de lichteering der zeemilitie van 1918. S. 84.

WIR WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine van 14 Januari 1918, Afd. B n°. 71; Gelet op artikel 4, tweede en vierde lid, der Militiewet (*Staatsblad* 1912 n°. 21) en op de artikelen 7 en 9 der wet van 22 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 224);

Hebben goedgevonden en verstaan :

Te bepalen, dat van de lichteering der militie van 1918 boven het bij Ons besluit van 10 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 393) vastgestelde aantal

van 890 man nog 250 man zullen worden ingelijfd bij de zeemilitie.

Onze Minister van Marine is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 16den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
(*Uitgeg.* 29 Jan. 1918.)

17 Januari 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van :

Gerard Pierre Godfried Peters, geboren te Venlo (provincie *Limburg*) den 27 October 1873, slager, wonende te Venlo, provincie *Limburg*. S. 85.

Friedrich Wilhelm Stiel, geboren te 's-Gravenhage, provincie *Zuidholland*, den 29 September 1895, student in de medicijnen, wonende te Voorburg, provincie *Zuidholland*. S. 86.

Esther Cohen, geboren te *Irhove* (Pruisen) den 11 Januari 1881, zonder beroep, wonende te Loga, *Pruisen*. S. 87.

Franz Wilhelm Louis Bauer, geboren te *Düsseldorf* (Pruisen) den 7 October 1849, landbouwendernemer, wonende te 's-Gravenhage, provincie *Zuidholland*. S. 88.

Antoni Johan Rutgers, geboren te *Arnhem* (provincie *Gelderland*) den 16 October 1875, chef van een accountantskantoor, wonende te *Tilburg* (provincie *Noordbrabant*). S. 89.

Heinrich Ernst van Haren, geboren te *Leythe* (Pruisen) den 2 Juli 1881, wagenmaker, wonende te *Leythe* (Pruisen) S. 90.

Marcus De Groot, geboren te *Londen*, den 3 October 1881, koopman, wonende te *Londen*, *Groot Britannië*. S. 91.

Peter Wilhelm Heinrich Köppen, geboren te *Kleef* (Pruisen) den 21 Maart 1873, koopman, wonende te *Keulen*, *Pruisen*. S. 92.

Joseph Leo Frehe, geboren te *Mettingen* (Pruisen) den 4 Juli 1872, koopman, wonende te *Breda*, provincie *Noordbrabant*. S. 93.

Maria Margaretha Huberta Rosellen, weduwe van Karel Frans Ariens, geboren te *Neuss* (Pruisen) den 22 December 1848, zonder beroep, wonende te *Neuss* (Pruisen). S. 94.

Johann Hubert Vandenberg, geboren te *Kettenis* (Pruisen) den 11 Maart 1860, landbouwer, wonende te *Bremetal-Heimbach*, *Pruisen*. S. 95.

Johann Hubert Stevelmanns, geboren te

Widdeshoven (Pruisen) den 3. Augustus 1870, fabrieksarbeider, wonende te *Neuss*, *Pruisen*. S. 96.

Peter Cornelius Niethen, geboren te *Holt* (Pruisen) den 27 November 1869, meesterknecht, wonende te *München-Gladbach-Land*, *Pruisen*. S. 97.

Eduard Johann de Maes, geboren te *Frankfort a/d Main* (Pruisen) den 27 Mei 1852, kunstschilder, wonende te *Bonn*, *Pruisen*. S. 98.

17 Januari 1918. BESLUIT, ter bekendmaking van den tekst der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118), houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, zooals deze wet is gewijzigd bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 701). S. 99

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 Januari 1918, n°. 296, afdeling Spoorwegen ;

Gelet op arikel XI der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 701) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te gelasten, dat de tekst der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118), zooals deze bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 701) is gewijzigd, met doorlopende nummering van de artikelen en de leden der artikelen, zoomede met herziening dienovereenkomstig van de verwijzingen naar artikelen, onder bijvoeging van de artikelen IX, X, XI en XII der wijzigingswet, algemeen bekend zal worden gemaakt door bijvoeging van dien tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Minister van Waterstaat is belast met uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 17den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitgeg.* 1 Febr. 1918.)

TEKST der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118), houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van Spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, zooals deze wet is gewijzigd bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 701).

Art. 1. (1) Deze wet verstaat onder :
a. *locaalspoorwegen* spoorwegen, waarop geen

vervoer plaats heeft dan met inachtneming van eene door Onzen met de uitvoering van deze wet belasten Minister te bepalen grootste snelheid, welke meer dan vijf en veertig en ten hoogste zestig kilometer per uur bedraagt;

b. tramwegen spoorwegen, waarop geen vervoer plaats heeft dan met inachtneming van eene door Onzen Minister voornoemd te bepalen grootste snelheid, welke ten hoogste vijf en veertig kilometer per uur bedraagt.

(2) Spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd en welke alleen voor het vervoer van goederen bestemd zijn, kunnen door Onzen Minister voornoemd, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, geheel of ten deele met locaalspoorwegen worden gelijkgesteld, ook al mocht de grootste snelheid van het vervoer niet meer bedragen dan vijf en veertig kilometer per uur.

2. (1) Voor den aanleg van een locaalspoorweg of van een tramweg en de uitoefening van den dienst op dien locaalspoorweg of op dien tramweg wordt eene door Ons of met Onze machtiging verleende concessie vereischt.

(2) De concessie wordt niet verleend, dan nadat Gedeputeerde Staten zijn gehoord.

(3) De concessie houdt, voor zooveel tramwegen betreft, voorschriften in ter verzekering, dat bepalingen omtrent rechten en verplichtingen der beambten en bedienden van den spoorwegdienst worden onderworpen aan de goedkeuring van Onzen Minister voornoemd, en door dezen kunnen worden vastgesteld, voor zooveel overeenstemming met bestuurders van den spoorwegdienst ontbreekt.

(4) Ten aanzien van buitenlandsche spoorwegdiensten, welke mede hier te lande worden uitgeoefend, kan worden afgeweken van het bepaalde in het voorgaande lid.

3. Uitoefening van den dienst op een locaalspoorweg of op een tramweg is den bestuurders verboden, tenzij eene concessie, als bedoeld in artikel 2, van kracht is.

4. (1) Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen omtrent den dienst en het gebruik van locaalspoorwegen bepalingen worden gemaakt, waarbij wordt afgeweken van de artikelen 8, 27, 33, 33a en 45 tot en met 48 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), het laatst gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 321).

(2) Zijn gedeelten van die spoorwegen op openbare wegen aangelegd, dan kan daarvoor ook van artikel 1 dier wet worden afgeweken, behalve met betrekking tot de verantwoordelijkheid ten aanzien van reizigers en tot ver-

voer aangenomen goederen, alsmede van de artikelen 34, 35, 43 en 44 dier wet.

5. (1) Op tramwegen zijn van de in artikel 4 aangehaalde wet van toepassing de artikelen 4, 5, 7, 9 tot en met 12, 16, 17, 20 tot en met 22, 42 en 71; de artikelen 34, 35, 43 en 44 zijn van toepassing op spoorweggedeelten niet op openbare wegen aangelegd.

(2) De ondernemer is verantwoordelijk voor de schade door de reizigers bij de uitoefening van den dienst geleden, ten ware de schade buiten zijne schuld of die zijner beambten of bedienden zijn ontstaan.

(3) De ondernemer is verplicht, tegen schadeloosstelling, op aanvraag van het bestuur der posterijen de brievenmalen te vervoeren. De schadeloosstelling wordt, bij gebreke van minnelijke schikking, op een verzoekschrift van het bestuur der posterijen, na verhoor of behoorlijke oproeping van één der bestuurders, bepaald door den rechter van het kanton, waarin die bestuurder gevestigd is.

(4) De ondernemer is verantwoordelijk voor het in goeden staat bewaren der brievenmalen en verplicht ze onverwijld na aankomst ter plaatse van bestemming aan den ambtenaar met de ontvangst belast af te leveren. De ondernemer is bovendien gehouden om, bij ontoereikendheid van de gewone middelen van vervoer van het bestuur der posterijen, op aanvraag van de postdirecteuren, de pakketten, 's Rijks dienst betreffende, kosteloos in zijne voertuigen mede te nemen.

(5) Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld:

a. hetgeen ter verzekering van het veilig en ordelijk verkeer over deze spoorwegen en omtrent de aankondiging van de opening en van de regeling van den dienst, alsmede omtrent de openbaarmaking van de tarieven is voor te schrijven;

b. de wijze, waarop ten aanzien van deze spoorwegen, op verzoek van bestuurders van den spoorwegdienst, het tweede lid van dit artikel op tot vervoer aangenomen goederen van toepassing kan worden verklaard, en de artikelen 3, 25, 27, 28, 31 en 32 der in artikel 4 aangehaalde wet behoudens voor te schrijven afwijkingen van toepassing kunnen worden verklaard;

c. de wijze, waarop ten aanzien van niet op openbare wegen aangelegde gedeelten van deze spoorwegen de artikelen 33a, 36 tot en met 41 en 68 der in artikel 4 aangehaalde wet behoudens voor te schrijven afwijkingen van toepassing kunnen worden verklaard.

6. (1) Op spoorwegen, welke niet voor openbaar vervoer van personen of van goederen zijn opengesteld, zijn artikel 1 en de in artikel 4 aangehaalde wet niet van toepassing.

(2) Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen voorschriften worden gegeven ter verzekering van het veilig gebruik van deze spoorwegen, indien zij aansluiten aan spoorwegen, in de in artikel 4 aangehaalde wet bedoeld, aan locaalspoorwegen of aan tramwegen.

7. (1) De Staten der provinciën zijn bevoegd omtrent den dienst en het gebruik van tramwegen voor spoorweggedeelten op openbare wegen aangelegd voorschriften te geven voor zooveel betreft punten, waaromtrent in artikel 5 niet is voorzien.

(2) Indien bijzondere omstandigheden van plaatselijken aard in eene gemeente voorschriften noodig maken omtrent den dienst en het gebruik van locaalspoorwegen of van tramwegen, kunnen deze voorschriften, voor zoover zij spoorweggedeelten betreffen op openbare wegen aangelegd, door den gemeenteraad onder Onze goedkeuring worden vastgesteld.

(3) De artikelen 161, 162, 166, 168, 174 tot en met 177 en 178, eerste en tweede lid, der gemeentewet zijn op deze plaatselijke verordening van toepassing.

(4) Deze plaatselijke verordening wordt afgekondigd op de wijze bedoeld in de artikelen 172 en 173 van die wet, met dien verstande, dat in het formulier van afkondiging in plaats van de inzending aan en het ontvangstbericht van Gedeputeerde Staten, worden vermeld de dagteekening en het nummer van het Koninklijk besluit, waarbij de verordening is goedgekeurd.

(5) De Staten der provinciën en de gemeente raden zijn bevoegd omtrent het veilig gebruik van spoorwegen, in artikel 6, tweede lid, bedoeld, voor spoorweggedeelten op openbare wegen aangelegd voorschriften te geven voor zooveel betreft punten, waaromtrent bij den aldaar bedoelden algemeenen maatregel van bestuur niet is voorzien.

8. (1) Op spoorwegen, waarop geen ander vervoer plaats heeft dan personenvervoer binnen ééne gemeente, zijn artikel 1 en de in artikel 4 aangehaalde wet niet van toepassing.

(2) Met die spoorwegen kunnen door Ons, den Raad van State gehoord, worden gelijkgesteld spoorwegen of spoorweggedeelten, waarop in hoofdzaak geen ander dan zoodanig vervoer plaats heeft.

(3) Bij Ons besluit tot gelijkstelling kan

worden bepaald, dat de artikelen 2 en 3 op in dat besluit bedoelde spoorwegen of spoorweggedeelten van toepassing blijven.

9. (1) Overtreding van de bepalingen van: artikel 5,

de in artikel 5 toepasselijk verklaarde wetsartikelen, voor zooveel deze overtreding betrekking heeft op tramwegen, daaronder begrepen niet-naleving van artikel 35, tweede lid, der in artikel 4 aangehaalde wet door de bij artikel 63, tweede lid, dier wet deswege aansprakelijk gestelden,

de in de artikelen 4, 5 en 6 bedoelde algemeene maatregelen van bestuur,

wordt gestraft met eene boete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

(2) Indien zij plaats heeft door bestuurders van een locaalspoorwegdienst, met eene boete van ten hoogste vijf duizend gulden en door bestuurders van een tramwegdienst, met eene boete van ten hoogste duizend gulden.

(3) Indien zij plaats heeft door beambten of bedienden van een locaalspoorwegdienst, met eene boete van ten hoogste duizend gulden en door beambten of bedienden van een tramwegdienst, met eene boete van ten hoogste twee honderd gulden.

(4) De beambten en bedienden zijn niet strafbaar zoo hunne overtreding een gevolg is van den last, door de bestuurders van den spoorwegdienst gegeven.

(5) Die beambten en bedienden kunnen de reizigers, die zich aan overtreding der bepalingen van den in artikel 4 en van den in artikel 5 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur schuldig maken, uit de rijtuigen weren of verwijderen.

(6) Overtreding van artikel 3 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of boete van ten hoogste duizend gulden.

(7) De personen, tot uitoefening van het toezicht op de spoorwegdiensten door Ons aangewezen, zijn bevoegd, desnoods bijgestaan door de ambtenaren van de Rijk- en de gemeentepolitië en op kosten der overtreders, uitoefening van den dienst op een locaalspoorweg of op een tramweg in strijd met artikel 3 te beletten, alsmede te doen wegnemen, beletten, verrichten of in den vorigen toestand herstellen hetgeen in strijd met de in de artikelen 4, 5 en 6 bedoelde algemeene maatregelen van bestuur wordt gemaakt of gesteld, ondernomen, nagelaten, beschadigd of weggenomen; spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt geen en ander niet dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

10. (1). Tot het opsporen der overtredingen in artikel 9 bedoeld zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren, de personen tot uitoefening van het toezicht op de spoorwegdiensten door Ons aangewezen, bevoegd.

(2) Deze laatsten hebben vrijen toegang tot de in artikel 6, tweede lid, bedoelde spoorwegen en de daartoe behorende werken, materieel en gebouwen, met uitzondering van woningen.

(3) Ook zijn tot het opsporen der overtredingen in artikel 9 bedoeld bevoegd de beambten en bedienden van den spoorweg, beëdigd volgens regelen bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, over de geheele uitgestrektheid van den weg, waarop zij dienst doen, en binnen den kring van honderd meter aan beide zijden van dien weg.

(4) Artikel 401 van het Wetboek van Strafvordering is toepasselijk op de processen-verbaal door hen opgemaakt.

11. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

12. Uit artikel 11 der wet van 23 April 1880 (*Staatsblad* n°. 67) vervallen de woorden: „bedoeld bij de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) en art. 1 der wet van 9 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 124)”.
13. De wet van 28 October 1889 (*Staatsblad* n°. 146) wordt ingetrokken.

14. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip. (1)

Overgangs- en slotbepalingen der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 701).

Art. IX. (1) Ten aanzien van locaalspoorwegen of van tramwegen, waarop bij het in werking treden dezer wet de dienst wordt uitgeoefend, zijn de artikelen 2 en 3 van toepassing behalve voor zooveel betreft punten, waaromtrent te voren in door Ons of met Onze machtiging verleende concessien is voorzien.

(2) Aan de bestuurders van zoodanigen spoorwegdienst kan door Ons voor een daarbij te bepalen tijd ontheffing worden verleend van het in artikel 3 vervat verbod.

Art. X. Artikel 11 der Overgangsbepalingen van de wet van 13 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 193) tot wijziging en aanvulling van de bepalingen in het Burgerlijk Wetboek omtrent

(1) De wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118) is ingevolge Koninklijk besluit van 26 Augustus 1902 (*Staatsblad* n°. 176) in werking getreden op 1 November 1902.

huur van dienstboden en werklieden en daarmee samenhangende artikelen in dat wetboek, alsmede in de Wetboeken van Koophandel en van Burgerlijke Rechtsvordering, in de Wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie, en in de Faillissementswet, wordt gewijzigd als volgt:

a. de woorden: „als bedoeld bij de wet van den 9den April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen” vervallen;

b. in plaats van de woorden: „den met de uitvoering vangenoomde wet belasten Minister” wordt gelezen: „den Minister, belast met de uitvoering van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen”;

c. in plaats van de woorden: „krachtens bij algemeenen maatregel van bestuur verleende bevoegdheid” wordt gelezen: „krachtens bij algemeenen maatregel van bestuur verleende of bij concessie tot aanleg van den spoorweg en uitoefening van den dienst voorbehouden bevoegdheid”.

Art. XI. (1) Met inachtneming van de in deze wet vervatte wijzigingen worden de artikelen der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118), benevens de leden der artikelen, doorlopend genummerd, de verwijzingen naar artikelen dienovereenkomstig herzien, en de tekst der aldus gewijzigde wet, onder bijvoeging van de artikelen IX, X, XI en XII dezer wijzigingswet, op Onzen last door plaatsing in het *Staatsblad* algemeen bekend gemaakt.

(2) De aldus gewijzigde wet kan worden aangehaald onder den titel „Locaalspoor- en Tramwegwet”.

Art. XII. (1) Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

(2) Nochtans treedt artikel X in werking met ingang van den dag na dien der afkondiging van deze wet.

Behoort bij Koninklijk besluit van 17 Januari 1918 (*Staatsblad* n°. 99).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

17 Januari 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over den *Hollandschen IJssel* bij *Gouda* in den Staatsspoorweg van *Gouda* naar *Schoonhoven*. S. 100.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van

Waterstaat van 9 November 1917, La. N, afdeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), het-laatst gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 321);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 November 1917, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Januari 1918, n°. 299, afdeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan :

vast te stellen het reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over den *Hollandschen IJssel* bij *Gouda* in den Staatsspoorweg van *Gouda* naar *Schoonhoven*, zooals dat hiernevens is gevoegd.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 17den Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg. 1 Febr. 1918.*)

REGLEMENT voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over den *Hollandschen IJssel* bij *Gouda* in den Staatsspoorweg van *Gouda* naar *Schoonhoven*.

Art. 1. Alleen de brugwachter is bevoegd de brug te openen of te sluiten of eenig deel er van te verzetten.

2. (1) De brug wordt ten dienste van de scheepvaart zooveelmogelijk geopendgehouden.

(2) Is de scheepvaart door ijs of door andere oorzaken gestremd, dan kan de brug gesloten blijven.

(3) Met het sluiten van de brug wordt aangevangen tien minuten vóór het tijdstip, waarop een trein de brug zal bereiken.

(4) Indien door weersgesteldheid of andere buitengewone omstandigheden het sluiten vermoedelijk meer tijd dan gewoonlijk zal vorderen, wordt daarmede zooveel vroeger aangevangen, als voor een tijdig gesloten zijn noodig is.

(5) Voor werktreinen wordt de brug gesloten, na aankomst bij en verzoek tot gebruik van de brug.

(6) Alvorens over te gaan tot het sluiten van de brug, geeft de brugwachter het sein, dat de doorvaart gestremd is.

(7) Na gesloten stand van de brug, wordt

het sein, dat de doorvaart is toegelaten, eerst gegeven, wanneer de brug geheel is geopend.

3. (1) Bij de brug is een seinpaal geplaatst, waarlangs een bol met een minimum-middellijn van 0,90 M., waarvan het oppervlak is verdeeld in 16 afwisselend wit en zwart geschilderde, gelijk en gelijkvormige driehoeken; tot eene hoogte van ten minste 4 M. boven de spoorstaven kan worden opgehaald en waaraan eene lantaarn, gevende groen en rood licht, ter hoogte van ten minste 3,50 M. boven de spoorstaven kan worden vertoond.

(2) Is de doorvaart toegelaten, dan wordt dit aangeduid :

bij dag : door den geheel opgehaalden wit-zwartten bol;

bij nacht : door het groene licht, naar beide zijden schijnend in de richting van het vaarwater.

(3) Is de doorvaart niet toegelaten, dan wordt dit aangeduid :

bij dag : door den neergelaten wit-zwartten bol;

bij nacht : door het roode licht, naar beide zijden schijnend in de richting van het vaarwater.

(4) Nachtseinen worden gegeven van een half uur na zonsopgang tot een half uur vóór zonsopgang.

(5) Bij mist, dichte sneeuwjaacht of andere duisternis veroorzakende omstandigheden wordt bij dag zoowel het dag- als het nachtsein gegeven.

4. Bij het naderen en doorvaren van de brug gedragen de schippers zich naar de bevelen van den brugwachter, onverminderd hunne verplichting tot naleving van de bepalingen van het Algemeen Reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz. onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445) en van het Bijzonder Reglement van politie voor den *Hollandschen IJssel*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 30 Mei 1906 (*Staatsblad* n°. 118), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 15 Mei 1913 (*Staatsblad* n°. 183), voor zoover in de daarbij behandelde onderwerpen door dit reglement niet is voorzien.

5. (1) Bij het naderen van de brug moeten de schippers van schepen, die van het Oosten komen, bij den afstandspaal, waarop het woord „Langzaam” is geplaatst, voor zooveel noodig de zeilen hunner schepen voorzien als bij het volgend artikel is bepaald of in de

gei brengen, de ankers binnen boord brengen, de mechanische beweegkracht geheel of gedeeltelijk buiten werking stellen, de trekdieren zeer langzaam laten stappen en in het algemeen de vaart van het schip zoodanig verminderen, dat het bij den stoppaal, waarop het woord „Halt”, kan worden stilgehouden, ingeval de brugwachter daartoe last geeft.

(2) Bij harden wind, sterken stroom en bij snelle vaart van het schip zijn de schippers verplicht de noodige maatregelen te nemen om de vaart van het schip te verminderen en de goede richting er van te verzekeren.

(3) In geen geval zullen de schippers van schepen, die van het Oosten komen, met hunne schepen zonder vergunning van den brugwachter; dichter dan tot bovenbedoelden stoppaal de brug naderen, zoolang de doorvaart niet is toegelaten of de brugwachter van de ten Westen van de brug gelegen ophaalbrug geen verlof tot doorvaren van deze brug gegeven heeft.

(4) De schippers moeten door krachtige geluidseinen den brugwachter tijdig waarschuwen, dan hun schip de brug nadert.

(5) Nadat de brugwachter toestemming heeft gegeven en niet vroeger, wordt het schip naar de brug gestuurd en zoo langzaam voortbewogen, dat geen deel van de brug of van de remmingwerken door stooten of schuren van het schip kan worden beschadigd.

(6) Indien door mist of andere oorzaken de bol of het licht der lantaarn niet of niet duidelijk zichtbaar is, worden de schepen buiten den stoppaal gehouden, totdat van den brugwachter vergunning tot doorvaren is verkregen.

6. (1) Bij het doorvaren van de brug worden de schepen met geringe snelheid bewogen, door trekdieren niet dan stapvoets; schepen, met mechanische beweegkracht varende, met geene grootere snelheid dan voor het besturen van het schip gevorderd wordt.

(2) Zeilende schepen moeten zoodanig zeil minderen, dat zij de brug langzaam doorvaren.

(3) Van het tuig mogen geen touwwerk of zeilen met de brug of de remmingwerken in aanraking komen.

(4) Van de schepen mogen de ankers of kettingen niet buiten boord hangen of liggen en andere voorwerpen niet dan zoodanig, dat zij met de brug of de remmingwerken niet in aanraking kunnen komen.

(5) Het is verboden met haken, boomen of andere voorwerpen het hout-, muur- of ijzerwerk van de brug aan te raken; de remming-

werken, schuifhouten, haalpenen of ringen zijn hiervan uitgezonderd.

(6) De schippers zorgen, dat geene schade wordt toegebracht aan de schepen, steigers, heien, bokken of andere werktuigen, gebezigd voor herstelling of vernieuwing van de brugwerken of voor uitdieping van het vaarwater in of nabij de brug.

7. Het is verboden:

a. schepen in de opening van de brug te doen stilhouden;

b. schepen aan eenig deel van de brug vast te leggen of te verhalen.

8. (1) Een schip mag tusschen den in artikel 5 bedoelden stoppaal en de brug niet langer vertoeven dan volgens het oordeel van den brugwachter noodig is.

(2) Binnen de brugopeningen varen de schippers elkander niet voorbij dan met toestemming van den brugwachter.

(3) Tusschen den in artikel 5 bedoelden stoppaalen de brug varen de schippers elkander in de richting naar de brugopening niet voorbij dan met toestemming van den brugwachter.

(4) Buiten den stoppaal wachten de schippers, tot dat de schepen, welke zich nader bij de brug bevinden, zijn doorgevaren.

(5) Rijksschepen, schepen, welke dienst verrichten ten behoeve van den Staat en schepen, dienende tot openbaar middel van vervoer, worden in de hier aangegeven volgorde vóór alle andere schepen doorgelaten. Zij worden bij beperkten tijd van opening van de brug, met uitsluiting van alle andere, alleen doorgelaten en daarvoor door den brugwachter aangewezen.

(6) In zoodanig geval verplaatsen de daarvoor door den brugwachter niet aangewezen schepen zich volgens diens aanwijzing.

(7) Is eene ontmoeting te vreezen tusschen een zeilend of met mechanische beweegkracht varend schip en een schip, dat getrokken wordt, dan moet dit laatste buiten den stoppaal stoppen, totdat het zeilend of met mechanische beweegkracht varend schip voorbijgevaren is.

(8) Met inachtneming van deze regelen is voor alle gelijk aankomende schepen de voorrang van doorvaren toegekend aan de van bovenwinds of met stroom komende, zoodat schepen, die van benedenwinds of tegen stroom komen, buiten den stoppaal moeten wachten.

(9) Bij verschil tusschen de schippers over de toepassing van dit artikel beslist de brugwachter.

9. Ingeval meer dan een schip aan dezelfde zijde voor de gesloten brug aankomt, blijven

de later aankomende op behoorlijken afstand achter de eerder aankomende.

10. Na het weder geopend zijn van de brug varen de schepen door met vergunning van den brugwachter, volgens artikel 5; van dezelfde zijde naar volgorde van aankomst, en van verschillende zijden, met inachtneming van den voorrang, als in artikel 8 is omschreven.

11. Wanneer een schipper weigert zijn schip tusschen den in artikel 5 bedoelden stoppaal en de brug naar de aanwijzing van den brugwachter te doen stoppen, te bewegen of te verhalen, is deze, desnoods ondersteund door den sterken arm, bevoegd op kosten van den onwillige het noodige te verrichten om die aanwijzing te doen uitvoeren.

12. Het doorvaren onder de gesloten brug mag niet dan met toestemming van den brugwachter geschieden.

13. Wanneer een vastgeraakt schip het sluiten van de brug verhindert, zijn bestuurders van den spoorwegdienst bevoegd, onder toezicht van het hoofd van het bestuur der gemeente *Gouda* of van dat der gemeente *Haastrecht*, en op kosten van den schipper of den eigenaar van het schip, het noodige te verrichten om aan deze belemmering een einde te maken.

14. In dit reglement wordt verstaan onder:
schepen: alle soorten van vaartuigen en houtvloten;

schippers: zij, die op het vaartuig of houtvlot het gezag uitoefenen of met de leiding daarvan zijn belast;

brugwachter: de brugwachter, zoodat zij, die hem vervangen.

15. (1) Aan den brugwachter is de handhaving van de bepalingen van dit reglement opgedragen.

(2) De brugwachter, de ambtenaren, in artikel 8, sub 1°. tot en met 6°., van het Wetboek van Strafvordering bedoeld, de ambtenaren, aan wie door den Staat en de beëdigde beambten en bedienden, aan wie door de spoorwegonderneming het toezicht op de brug is opgedragen, zijn met het opsporen van de overtredingen van dit reglement belast.

16. Aan den brugwachter wordt op zijn verzoek ter handhaving van dit reglement door de hoofden van het bestuur der gemeenten *Gouda* en *Haastrecht* en door de openbare burgerlijke of gewapende macht bijstand verleend.

Behoort bij Koninklijk besluit van 17 Januari 1918 (*Staatsblad* n°. 100).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

18 Januari 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat intrekking eener hinderwet-vergunning niet behoort te geschieden dan na voorafgaande waarschuwing, waar deze door de billijkheid gevorderd wordt en zonder bezwaar geschieden kan.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende: dat Burg. en Weth. van Amsterdam onder dagteekening van 27 Febr. 1917 aan J. Ch. Loriner en zijne rechtverkrijgenden vergunning hebben verleend tot het oprichten van een opslagplaats en sorteerdérij van lompen in de perceelen Groote Kattenburgerstraat 142 en 144 te Amsterdam, o.a. onder de volgende voorwaarden:

dat het uitzoeken en het verpakken van lompen nimmer op den openbaren weg of op de achter de perceelen gelegen plaatsjes mogen worden verricht;

dat voor reinheid van de inrichting en voor verdelging van mogelijk aanwezige ratten, muizen of ander ongedierte moet worden zorg gedragen;

dat op grond van niet-naleving van die voorwaarden, de vergunning bij besluit van B. en W. van 31 Aug. 1917 is ingetrokken;

dat tegen die intrekking M. Jochnowitch, rechtverkrijgende van Loriner, beroep heeft ingesteld op grond dat hij — behoudens in den allereersten tijd toen hij, die vreemdeling is, de vergunningsvoorwaarden niet precies begreep — de voorwaarden stipt heeft nageleefd en in de toekomst zal naleven;

O. dat in de stukken geen bepaalde feiten zijn aangehaald, op grond waarvan kan worden beweerd dat de boven in de laatste plaats genoemde voorwaarde niet is nageleefd, doch dat het er wél voor mag worden gehouden, dat de andere voorwaarde niet behoorlijk is in acht genomen;

dat B. en W. van Amsterdam de vergunning hebben ingetrokken zonder vooraf den concessionaris te hebben gewaarschuwd, dat zij tot intrekking zouden overgaan wanneer volhard werd in het niet-naleven der voorwaarden;

dat in dit geval eene uitdrukkelijke schriftelijke waarschuwing door de billijkheid werd gevorderd en zonder bezwaar had kunnen geschieden;

dat er derhalve voorsnog geen voldoende termen bestaan voor de intrekking der vergunning;

Gezien de hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan: het besluit van B. en W. van Amsterdam van 31 Augustus 1917, n°. 2883 V. H. 1917, tot

intrekking van eene aan J. Ch. Loriner en zijne rechtverkrijgenden verleende vergunning te vernietigen. (Gem.-Stem.)

18 Januari 1918. **BESLUIT**, houdende beslissing dat, wanneer een aanvankelijk in ontvangst genomen, in strijd met art. 52 (40 nieuw) der Kieswet ingeleverde opgaaf gevolgd is door een behoorlijk ondertekende opgaaf vóór het verstrijken van den daarvoor in de Kieswet gestelden termijn, de in deze laatste opgaaf genoemde candidaat in de stemming moet worden betrokken.

WIL WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door J. H. L. Beckers, J. M. Cobben en K. L. Mevis, allen wonende te Nuth, tegen het besluit van Ged. Staten van 30 Aug. 1917, 1^e Afd. Litt. 6388/4 E, waarbij zijn vernietigd de besluiten van den Raad der gemeente Nuth van 13 en 14 Aug. 1917, strekende tot hunne toelating als leden van dien Raad;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 December 1917, n°. 363;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Januari 1918, n°. 11053, Afd. B.B.;

Overwegende: dat J. H. L. Beckers, J. M. Cobben en K. L. Mevis, tot leden van den Raad der gemeente Nuth gekozen, door den Raad als zoodanig zijn toegelaten;

dat die toelating echter door Gedeputeerde Staten van Limburg bij hun besluit van 30 Aug. 1917, n°. 6388/4 E, 1^e Afd. is vernietigd, op grond dat op den 26sten Juli 1917 eene candidaatsopgave is ingeleverd ten behoeve van P. J. Royen, die niet door hem die haar inleverde, was ondertekend; dat in het door den Burgemeester afgegeven ontvangstbewijs van deze informaliteit geen melding is gemaakt; dat de inleveraar P. J. Royen van wege het gemeentebestuur is gewaarschuwd en hij vóór het verstrijken van het tot inleveren bestemd tijdvak de desbetreffende candidaatsopgave van zijn handtekening heeft voorzien en aan den Burgemeester heeft ter hand gesteld; dat in verband met deze feiten de inlevering der candidaatsopgave ten behoeve van P. J. Royen kan geacht worden overeenkomstig het bepaalde bij art. 52 der Kieswet te hebben plaats gehad, en dit te eerder, waar de Burgemeester van Nuth bedoeld ontvangstbewijs niet in den bij art. 53 voorgeschreven vorm heeft afgegeven en gehandeld heeft alsof bovenbedoelde opgave reeds bij de eerste inlevering in alle opzichten

aan den eisch der wet voldeed; dat naar het oordeel van Ged. Staten de Burgemeester van Nuth dan ook ten onrechte de candidaatsopgave ten behoeve van P. J. Royen ter zijde heeft gelegd en in de gehouden stemming alleen betrokken heeft de kandidaten J. H. L. Beckers, J. M. Cobben, K. L. Mevis en F. W. Moonen;

dat Beckers, Cobben en Mevis daartegen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende dat de in strijd met de bepalingen der Kieswet ingeleverde opgaaf voor P. J. Royen door den Burgemeester terecht is ter zijde gelegd en dus terecht uitsluitend over de andere kandidaten eene stemming is gehouden;

O., dat de aanvankelijk in ontvangst genomen opgaaf voor den candidaat P. J. Royen, ingeleverd als zij was door iemand die haar niet had ondertekend, in den zin der wet moet worden geacht niet te zijn ingeleverd geweest;

dat de daarop gevolgde, behoorlijk ondertekende, opgaaf voor P. J. Royen is ingeleverd vóór het verstrijken van den termijn daarvoor in de Kieswet gesteld;

dat deze opgaaf dus mede in aanmerking had moeten zijn genomen en dus ook P. J. Royen in de stemming had moeten zijn betrokken;

Gezien de Gemeentewet en de Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

18 Januari 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Gebruik van eigendomsrecht. Een eigenaar laat een hem toebehoorende doodlopende sloot dempen. De gemeente belemmert de reeds aangevangen demping door het in de sloot geworpene daaruit te doen verwijderen en op het land van bedoelden eigenaar te doen werpen. Zij beroept zich op hare Verordening, bepallende dat slooter, enz. dienende tot waterlozing of waterafvoer niet gedempt of gedicht mogen worden dan met vergunning van B. en W.

De vordering van den eigenaar, ingesteld tegen de gemeente, tot herstel van den vroegeren toestand en tot schadevergoeding, door de Rechtbank toegewezen, doch door het Hof ontzegd.

Cassatieberoep, ingesteld tegen 's Hof's beslissing, verworpen.

(B. W. artt. 625, 1401; Gemeentewet art. 135.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. A. Fentener van Vlissingen
C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

M. S. Mazure, weduwe van C. le Nobel, zonder beroep, wonende te Oostburg, eischeresse tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage op 23 Maart 1917 tusschen partijen gewezen, advocaat Jhr. Mr. W. M. de Brauw tegen :

H. S. Gratama, burgemeester van- en wonende te Oostburg, als zoodanig die gemeente in rechte vertegenwoordigende, verweerder in cassatie, advocaat Mr. W. A. Telders, gepleit door Mr. J. J. Heyse, advocaat te Middelburg.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Art. 2 van de verordening der gemeente Oostburg op het maken en onderhouden van slooten; greppels, goten, waterleidingen, watergangen, grachten en riolen van 17 Juni 1910 bepaalt dat slooten, greppels of andere werken, dienende tot waterloozing of waterafvoer, niet gedempt of gedicht mogen worden dan met vergunning van Burgemeester en Wethouders.

De eischeres in cassatie heeft eene sloot ten deele loopende langs haar erf en in zooverre haar eigendom, zonder vergunning opgevuld met takkenbossen, aarde, sintels en puin, en op last van Burg. en Weth. is de daardoor teweeggebrachte demping ongedaan gemaakt, op grond waarvan de gemeente is aangesproken tot schadevergoeding. De vordering is ontzegd omdat aangenomen is dat de sloot, nu feitelijk vaststaat dat de eigenaren er hun rioolwater en ander water op loozen, is eene sloot, dienende tot waterloozing en waterafvoer; feitelijk staat ook vast dat de sloot ten tijde van de genoemde handelingen doodliep en niet met eenig ander middel tot afvoer in verbinding stond.

Als eenig middel van cassatie is nu gesteld : Schending of verkeerde toepassing der artt. 1401, 1402 en 1403 B. W., 2, 6 en 11 van de verordening op het maken en onderhouden van slooten, greppels, goten, waterleidingen, watergangen, grachten en riolen (uit- en afwateringsmiddelen) der gemeente Oostburg van 17 Juni 1910, gewijzigd bij verordening van 21 October 1912, 179 en 180 der Gemeentewet door op gronden, die ook zelf met de aangehaalde artikelen in strijd zijn, te beslissen dat genoemde verordening en in het bijzonder art. 2 dier verordening van toepassing is op de ten

processé bedoelde sloot, hoewel feitelijk vaststaat dat die sloot doodloopt en geen natuurlijke of kunstmatige uitwatering heeft, en de door eischeres ingestelde vordering te ontzeggen.

Bij arrest van 14 April 1914 (W. 9644) werd voor de Kamer voor Strafzaken van den Hoogen Raad omtrent de in dit geding betrokkene sloot beslist dat zij, ook al loopt zij dood, gezegd kan worden tot afvoer te dienen indien van de aangrenzende erven water daarin wordt afgevoerd; bij die beslissing sluit het arrest waarvan beroep zich aan.

Thans wordt niet beweerd dat „dienende tot” zou moeten worden verstaan als bestemd tot, maar wel dat eene doodlopende sloot niet kan dienen, althans niet in den zin der Oostburger verordening, tot waterloozing of waterafvoer. Daarvoor is betoogd dat waterloozing en waterafvoer eigenlijk hetzelfde beteekenen en dat de sloot, om onder de verordening te vallen, het door haar ontvangene water naar elders moet afvoeren. Dit is m. i. niet juist. De door de eischeres aangegevene beperking mag wellicht worden aangenomen voor zooveel waterafvoer betreft, maar niet ten aanzien van waterloozing; dit woord heeft toch zoowel eene passieve als eene actieve beteekenis; dienen tot waterloozing kan zij dienen tot wegvoeren van water, door de sloot ontvangen, maar ook onderworpen zijn aan het ontvangen van water, dat uit andere percelen in de sloot geloosd wordt. Het pleonasme dat de eischeres in art. 2 ziet, zou dus in geen geval bestaan voor zooveel betreft waterloozing in passieve beteekenis.

Nu is er geene reden om uit de verordening af te leiden dat voor haar eene andere opvatting zou moeten gelden.

Er is een beroep gedaan op den considerans, houdende dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen ter verzekering van behoorlijke uit- en afwateringsmiddelen; ik doe daaromtrent opmerken dat onder uitwateringsmiddelen zeer goed begrepen kan worden eene sloot dienende tot ontvangst van water; uitwatering en waterloozing kunnen als van gelijke beteekenis worden beschouwd; in elk geval is de considerans niet beslissend tegenover den tekst der verordening; en in den titel wordt van slooten, enz. zonder eenige beperking gesproken; eene beperking wordt ook niet aangetroffen in art. 1, dat zoo algemeen is gesteld dat er onder vallen alle werken, ook aldienen zij niet tot afvoer of loozing.

Dat nu in de verordening bepalingen voorkomen, die niet op doodlopende slooten, alleen op tot loozing of afvoer dienende slooten, welke

met andere wateren in verbinding staan, toegepast kunnen worden, brengt niet, gelijk beoogd is, mede dat zulke slooten niet zouden kunnen vallen onder art. 2; eene verordening kan zeer goed omtrent bepaalde onderwerpen bepalingen bevatten die slechts eene beperkte strekking en toepasselijkheid hebben nevens die welke van algemeene toepassing zijn.

Ik zie dus geene reden tot afwijking van de eenmaal aangenomene opvatting en concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van de eischeres in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat blijkens het bestreden arrest en hetgeen van wat de feiten betreft daarin overgenomen is uit het vonnis der Arr.-Rechtbank te Middelburg van 14 April 1915, eischeres bij inleidende dagvaarding heeft gesteld:

dat zij eigenares is van eene in de gemeente Oostburg gelegen aan een haar toebehoorend weiland grenzende sloot, die zij in Januari 1914 wilde doen dempen;

dat, toen verklieden in haar dienst daarmede bezig zijnde takkenbossen en andere voorwerpen in die sloot hadden geworpen, namens den gedaagde hun door den gemeenteveldwachter is gelast daarmede op te houden, aan welk bevel gevolg is gegeven, waarop een werkmans der gemeente, mede op bevel van gedaagde, het in de sloot geworpene daaruit weder heeft verwijderd, en op haar land geworpen; door welke onrechtmatige handelingen zij schade heeft geleden en op welken grond zij onder meer heeft gevorderd, dat gedaagde in zijne qualiteit zal worden veroordeeld om eischeresse's grond wederom in zijn vroegeren toestand te herstellen of te doen herstellen, — het uit de sloot gehaalde daarin weder te storten of te doen storten en om haar te vergoeden alle door de bovenvermelde daden geleden of nog te lijden schaden, kosten en interessen; nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

O., dat hierop door den gedaagde de gestelde handelingen niet zijn ontkend, maar betwist is, dat deze onrechtmatig zouden zijn, daar de sloot, waarvan aan eischeresse een gedeelte toebehoorde dat zij deed dempen, diende tot waterloozing of waterafvoer voor verschillende daaraan grenzende landen, sommige met daarop staande gebouwen en derhalve volgens eene te Oostburg geldende Gemeenteverordening zonder vergunning van het dagelijksch bestuur der gemeente niet mocht worden gedempt noch zelfs verondiept, zoodat, toen eischeres zonder daartoe eenige vergunning verkregen te hebben

deed, wat zij stelt gedaan te hebben, zij in strijd met die verordening handelde en hetgeen aldus gedaan was terecht weder ongedaan is gemaakt;

O., dat de Rechtbank bij haar bovenvermeld vonnis dit verweer niet afdoende heeft geacht en aan de eischeresse hare vordering heeft toegewezen, doch dat het Gerechtshof bij het bestreden arrest toen door den gedaagde van deze uitspraak in beroep is gekomen, deze is vernietigd en de eisch ontzegd;

dat het Gerechtshof tot deze beslissing is gekomen onder meer op grond, dat het hier in 't bijzonder aankomt op de toepasselijkheid van art. 2 der verordening der gemeente Oostburg van 17 Juni 1910, gewijzigd 21 October 1912, welk artikel luidt:

„Slooten, greppels of andere werken, dienende tot waterloozing of waterafvoer, mogen niet gedempt of gedicht worden dan met vergunning van B. en W., gehoord den eigenaar van die werken en de eigenaren van de aanliggende perceelen, en ook van het polder- of waterstaatsbestuur als de geregelde afloop en afvoer van des polders binnenwater daarmede gemeoid is”;

dat nu voorzeker onder slooten alleen die te verstaan zijn, welke dienen tot waterloozing of waterafvoer, maar dat daaronder de onderhavige sloot zeer goed kan behooren, ook al loopt zij dood en al heeft zij geen natuurlijke of kunstmatige uitwatering;

dat immers volgens de taalkundige beteekenis van het woord waterloozing of waterafvoer eene sloot reeds daartoe dient, wanneer geregeld naar en in die sloot water wordt geloofd of afgevoerd; gelijk bij de onderhavige sloot feitelijk vaststaat, onverschillig of dat water weder uit die sloot wordt geloofd of afgevoerd;

O., dat tegen deze beslissing is aangevoerd het navolgende middel van cassatie: (zie concl. proc.-gen.);

O. hieromtrent:

dat de in de toelichting tot het middel verdedigde opvatting der in art. 2 der bovenvermelde verordening gebezigde woorden „slooten . . . dienend tot waterloozing of waterafvoer”, als zouden daaronder alleen te verstaan zijn slooten dienende tot doorvoer van water, die dit en opnemen en weder afvoeren, onjuist is;

dat toch een sloot zeer goed tot loozing of afwatering van water kan dienen, ook al loopt zij dood, mits slechts water van een ander perceel in die sloot wordt geloofd of afgevoerd; dat nu namens eischeresse een beroep is gedaan op de considerans der verordening van 17 Juni 1910 vermeldende, dat het wenschelijk is in het belang der openbare orde en gezond-

heid bepalingen vast te stellen „ter verzekering van behoorlijke uit- en afwateringsmiddelen”, met welke woorden een pleonasme zou zijn bedoeld, doch al ware zulks het geval, dit niet ter zake zou doen ;

dat wijders is betoogd, dat in de verordening voorschriften voorkomen die alleen van nut kunnen zijn, wanneer met het doorstromen van water wil bevorderen, althans niet verhinderen, zooals het verbod van art. 3 om zonder vergunning bruggen, dammen, of andere beletselen in de slooten te leggen of de in art. 4 vermelde verplichting om de in die dammen tot waterloozing dienende kunstwerken in goeden en bruikbaren staat te onderhouden, doch dat de omstandigheid, dat sommige bepalingen der verordeningen wellicht bij doodlopende slooten minder noodzakelijk zijn dan bij die, welke tot doorstroming van water dienen ten deze niets ten voordeele van de meening van eischeresse bewijst, daar de verordening niet alleen doodlopende slooten maar ook andere die wèl tot doorstroming van water dienen, op het oog heeft ;

dat eindelijk de bepaling van art. 6, dat de in de vorige artikelen genoemde werken op een behoorlijke door B. en W. te bepalen diepte en bodembreedte en steeds zuiver van vuil, afval en anderszins gehouden moeten worden als „besslissend” voor de juistheid van de in het middel verdedigde opvatting is voorgesteld, doch ten onrechte, daar het duidelijk is, dat ook door het in goeden toestand en vrij van vervuiling houden van doodlopende slooten, het belang der openbare orde en gezondheid kan worden gediend ;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden ;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

19 Januari 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 101.

19 Januari 1918. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot nadere uitvoering van art. 2, zesde en zevende lid, slot, van de Oorlogszeeongevallenwet 1915.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ;

Gelet op art. 2, zesde en zevende lid, slot, van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 (*Staatsblad* n°. 214) ;

Heeft goedgevonden :

1°. met ingang van heden en in afwachting van de totstandkoming van eene beschikking, welke thans wordt overwogen en waarbij eventueel eene meer gespecificeerde regeling zal worden getroffen, zijne beschikking van 23 Mei 1916, n°. 4363, afdeling Nijverheid (afgedrukt in de *Nederlandsche Staatscourant* van 24 Mei 1916, n°. 122) in te trekken ;

2°. te bepalen, dat de uitkeering in eens, wegens totaal verlies van goederen, bedoeld in art. 2, zesde lid, der genoemde wet, uitgedrukt in veelvoud van het dagloon, dat elk individueel lid van de bemanning van een zeevaartuig geacht wordt voor de toepassing van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 te verdienen bij oorlogszeerampen welke geacht worden te hebben plaats gehad na den dag waarop deze beschikking in werking treedt, zal bedragen voor :

R A N G.	Op handelsschepen.		Op visschersvaartuigen.	
	Schepen van meer dan 400 register-tonnen bruto inhoud.	Schepen van 400 register-tonnen bruto inhoud of minder.	a. Zeilzeevisschersvaartuigen van meer dan 40 ton (2.83 M ³) bruto-inhoud en alle door een krachtwerktuig voortbewogen zeevisschersvaartuigen.	b. Zeilzeevisschersvaartuigen van 40 ton (2.83 M ³) bruto-inhoud en daar beneden.
	Het dagloon :	Het dagloon :	Het dagloon :	Het dagloon :
Schippers	187½ ×	112½ ×	75 ×	45 ×
Stuurlieden	150 ×	112½ ×	60 ×	45 ×
Machinisten	150 ×	112½ ×	60 ×	45 ×
Overigen	67½ ×	67½ ×	60 ×	45 ×

's Gravenhage, 19 Januari 1918.

De Minister voornoemd, POSTHUMA.

23 Januari 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat aan hem, die op 21 Maart in het genot was van uitstel van eerste oefening en dus op dien datum niet tevens wettelijk bestemd kon zijn ter inlijving, geen reden tot vrijstelling wegens broederdienst kan ontleend worden.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Sissingh Wz. te Groningen tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 2 Nov. 1917, n°. 255, 3^e afd., tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen de uitspraak van den Militieraad der provincie Groningen van 19 Sept. 1917, waarbij de door zijn zoon D. W. Sissingh, dienstplichtige der gemeente Groningen, lichte 1918, aangevraagde vrijstelling, wegens broederdienst is geweigerd ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Jan. 1918, n°. 394 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Jan. 1918, n°. 290, Afd. B. B. ;

Overwegende : dat voormeld besluit van Ged. Staten is genomen uit overweging dat uit het getuigschrift model 8 in zake broederdienst blijkt, dat het gezin, waartoe Dirk Weeardus Sissingh behoort, op 21 Maart 1917 bestond uit twee zoons, waarvan de oudste is Willem Johannes Sissingh, geboren den 21sten April 1894, en de meergenoemde Dirk Weeardus de jongste ; dat uit het bij genoemd getuigschrift overgelegd „uittreksel uit het stamboek van de Zeemilitie” dd. 8 Aug. 1917 blijkt, dat Willem Johannes Sissingh den 17den Maart is ingelijfd ; dat hij vervolgens voor een jaar van den dienst is vrijgesteld en deswege ontslagen op 27 Maart 1914 ; dat deze vrijstelling tweemaal is verlengd, eerst tot 27 Maart 1916, vervolgens tot 27 Maart 1917 en hem vervolgens uitstel van eerste oefening is verleend tot 4 Sept. 1917 ; dat het tweede uittreksel, gedateerd 17 Sept. 1917, dezelfde gegevens bevat doch bovendien vermeldt dat de betrokkene op den 4den Sept. 1917 in werkelijken dienst is opgekomen ; dat de adressant in zijn bezwaarschrift van 22 Sept. 1917 aanvoert te vermeenen, dat zijn zoon Dirk Weeardus recht had op vrijstelling wegens broederdienst, omdat zijn oudste zoon Willem Johannes zich direct na zijn terugkeer uit Ned.-Indië ter beschikking heeft gesteld bij den commandant der Marine te Willemsoord, hetgeen zou blijken uit een overgelegd schrijven van Onzen Minister van Marine d.d. 25 Jan. 1917, n°. 46, Afd. B. ; dat

daarna aan laatstgenoemden zoon, op zijn verzoek, uitstel van eerste oefening werd verleend tot en met 4 Sept. 1917, blijkende uit een overgelegd besluit van Onzen Minister van Marine van 29 Jan. 1917, Afd. B. n°. 61, en de genoemde Willem Johannes dus sedert 29 Jan. 1917 bestemd was ter inlijving ; dat de Militieraad in zijn meergenoemd rapport van 29 Sept. 1917 mededeelt, dat de laatstelijk verleende vrijstelling eindigt op 27 Maart 1917 ; dat met ingang van dien datum uitstel van eerste oefening werd verleend tot en met 4 Sept. 1917 ; dat de reden voor vrijstelling wegens broederdienst alleen geldig is, zoo die heeft bestaan op 21 Maart van het jaar, waarin omtrent hem, voor wien de vrijstelling wordt gevraagd, door den Militieraad uitspraak moet worden gedaan ; dat op genoemden datum (21 Maart 1917) de oudste zoon uit den dienst was ontslagen als gevolg van eene hem verleende vrijstelling en de jongste zoon derhalve niet wegens broederdienst kon worden vrijgesteld ; dat de reclamant in eene door hem ondertekende en op 10 Oct. 1917 gedateerde memorie tegen de uitspraak van den Militieraad mededeelt, dat zijn oudste zoon had kunnen afwachten eene oproeping om te worden ingelijfd ; dat hij zulks na terugkeer uit Ned.-Indië niet heeft gedaan maar zich vrijwillig ter beschikking van Onzen Minister heeft gesteld ; dat hem op zijn verzoek bij beschikking van 29 Jan. 1917 uitstel van eerste oefening werd verleend tot en met 4 Sept. 1917 en hij op 29 Jan. 1917 dus definitief bestemd was om op 5 Sept. 1917 te worden ingelijfd, zoodat op grond van het bepaalde bij de artt. 23 en 24, 1^e lid, 1°. der Militiewet recht bestond op vrijstelling wegens broederdienst ; dat de appellant ter openbare zitting van Ged. Staten op 19 Oct. 1917 is verschenen, doch bij zijn verweer geen nieuwe gezichtspunten heeft geopend, blijvende hij aanvoeren dat door het besluit van Onzen Minister van Marine van den 29sten Jan. 1917 tot het verlenen van uitstel van eerste oefening eene bestemming ter inlijving zou zijn ontstaan ; dat bij het genoemd ministerieel besluit van 29 Jan. 1917 aan Willem Johannes Sissingh „in onmiddellijke aansluiting op het tijdvak, waarover de hem laatstelijk verleende vrijstelling loopt”, uitstel van eerste oefening werd verleend tot en met 4 Sept. 1917 ; dat vaststaat, en door appellant dan ook niet is betwist, dat de laatstelijk verleende vrijstelling eindigde op 27 Maart 1917 ; dat dus mede vaststaat dat Willem Johannes Sissingh op 21 Maart 1917 in het genot was van eene wettelijk verleende vrijstelling, waaruit volgt dat

hij op genoemden datum niet tevens wettelijk bestemd kon zijn ter inlijving; dat op dezen grond het bezwaarschrift dus ongegrond moet worden verklaard; dat de zoon Willem Johannes bovendien niet weer ter inlijving kon worden opgeroepen, omdat hij reeds was ingelijfd — op 18 Maart 1914 — en voor hem, bij niet-vernieuwing der vrijstelling, alleen de verplichting kan ontstaan om in werkelijken dienst te treden tot het verder vervullen van zijn reeds aangevangen diensttijd, zoodat hij niet andermaal bestemd kon worden ter inlijving bij de militie; dat ook volgens geen der andere bepalingen van de artt. 24, 25 en 26 der Militiewet recht op vrijstelling wegens broederdienst bestaat;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat zijn oudste zoon Willem Johannes Sissingh, ingelijfd als milicien-matroos onder stamb. n°. 1724 c, vrijstelling genoot van 27 Maart 1914 tot 27 Maart 1915, welke vrijstelling werd verlengd tot resp. 27 Maart 1916 en 1917 wegens verblijf in Nederl.-Indië als stuurman bij de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij; dat hij zich na zijn terugkeer uit Ned.-Indië in Jan. 1917 ter beschikking stelde van den Commandant der Marine te Willemsoord en hiervan tevens kennis gaf ter Secretarie der gemeente Groningen; dat, aangezien hij echter vóór zijn indiensttreding gaarne examen wenschte af te leggen als 1^e Stuurman groote Stoomvaart en de tijd tot 22 Februari daarvoor te kort was, hij verzocht, op een later tijdstip, bijv. in Mei, op te mogen komen en hem uitstel werd verleend tot en met 4 Sept., zoodat hij den 5den Sept. in werkelijken dienst is getreden; dat hij meent dat de jongste zoon Dirk Weerardus recht heeft op vrijstelling wegens broederdienst; dat, mocht evenwel blijken dat zijne meening niet juist is, hij toepassing verzocht van art. 21, 7°. der Militiewet en wel om de volgende redenen: dat de oudste zoon, zeeman zijnde, dient als milicien-matroos bij de Marine en daar is in zijn beroep, terwijl het voor den jongsten zoon, student-technoloog, 2e studiejaar, aan de Technische Hoogeschool te Delft en voor zijne studiën en voor zijne toekomstige carrière van groot belang is, bij eventueele demobilisatie vrij te zijn van militieplichten;

O., dat de gronden, waarop het bestreden besluit van Ged. Staten steunt juist zijn;

O. wijders, dat omtrent het verzoek van den appellant tot toepassing van art. 21, 1e lid, onder 7°, der Militiewet bij dit beroep geene beslissing kan worden genomen;

Gezien de Militiewet;

Hebben goedgevonden en verstaan: het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

24 Januari 1918. BESLUIT, tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van het locale Rijkstelefoonnet te Edam en tot intrekking van de aan de gemeente Edam verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar. S. 102.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 16 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is om — met intrekking van de aan de gemeente Edam verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar — regelen vast te stellen voor het gebruik van het te Edam te vestigen locale Rijkstelefoonnet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Januari 1918, n°. 7, Afdeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 15den Januari 1918, n°. 23);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 23 Januari 1918, n°. 19, Afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan: met ingang van 1 Februari 1918:

A. in te trekken het Koninklijk besluit van 16 April 1903, n°. 9, houdende concessie aan de gemeente Edam voor den aanleg en de exploitatie van het locale telefoonnet aldaar;

B. vast te stellen de navolgende regelen voor het gebruik van het locale Rijkstelefoonnet te Edam.

Art. 1. Voor aansluiting van een perceel aan het locale Rijkstelefoonnet te Edam, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 1000 M. van een der bureelen Edam of Volendam is verschuldigd per jaar f 40.

2. Voor aansluiting van perceelen op verderen afstand, dan die bedoeld in artikel 1, is boven het jaarlijksch abonnement verschuldigd een jaarlijksch bedrag van f 2.— voor elke 100 M. (of gedeelte daarvan) over den verderen hemelsbreed gemeten afstand.

3. Het abonnement voor eene metaansluiting wordt aangegaan voor perceelen gelegen binnen het in artikel 1 bedoelde minimum-tariefsgebied voor den tijd van ten minste één jaar, terwijl voor elken hemelsbreed ge-

meten afstand van 1000 M. (of gedeelte daarvan), dat een perceel buiten dat gebied is gelegen; het abonnement wordt afgesloten voor één jaar langer, met een maximum van 5 jaren.

4. Aansluitingen over langeren afstand dan 15 K.M. worden niet tot stand gebracht, behoudens in bijzondere gevallen en onder door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie te stellen bepalingen en met betaling van de aanlegkosten over het lijngedeelte boven de 15 K.M.

In bijzondere gevallen ter beoordeeling van den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie kunnen op verzoek van belanghebbenden worden toegestaan :

a. *tijdelijke aansluitingen* voor een korteren termijn dan één jaar, tegen voldoening in eens en bij vooruitbetaling van alle aanleg- en opruimingskosten en tegen betaling van een evenredig deel van het jaarlijksch abonnement ;

b. *seizoenabonnementen* voor niet langer dan 6 achtereenvolgende maanden, tegen betaling van $\frac{2}{3}$ van het in dit besluit genoemde tarief, met dien verstande evenwel, dat de belanghebbende zich verbindt voor 2, 3, 4 of 5 achtereenvolgende seizoenen, al naar gelang het perceel, waarvoor de aansluiting wordt verlangd, is gelegen buiten het minimum-tariefgebied op niet meer dan 1000 M., 2000 M., 3000 M., en boven 3000 M. buiten dat gebied.

5. 1. Het in artikel 2 bedoelde bedrag van f 2.— kan in bijzondere gevallen door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie worden verminderd.

2. Indien ten behoeve van de aansluiting van perceelen uitkeeringen aan derden of buitengewone kosten van aanleg noodig zijn, kunnen deze op den belanghebbende worden verhaald.

3. Met afwijking van het bepaalde omtrent den duur van het abonnement kan door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie, op schriftelijk verzoek van den geabonneerde, tusschentijds ontheffing van een abonnement verleend worden, indien hiervoor bijzondere redenen aanwezig zijn. Aan eene ontheffing van een gewoon abonnement kan evenredige terugbetaling van abonnementsgelden en eventueel jaarlijks verschuldigde bijzondere vergoedingen worden verbonden over het aantal volle maanden waarvoor de ontheffing geldt, en waarover die gelden, enz., reeds zijn voldaan.

4. Indien en voor zoolang één geabonneerde meer dan 10 aansluitingen aan het locale

Rijkstelefoonnet *Edam* ten eigen behoeve in gebruik heeft, wordt van die meerdere aansluitingen éene vermindering van abonnement genoten van $\frac{1}{3}$ van den abonnementsprijs per jaar en per aansluiting.

6. Zij, wier perceelen op de in dit besluit bedoelde voorwaarden aan het locale Rijkstelefoonnet te *Edam* zijn aangesloten, kunnen gedurende de openingsuren van dat net onderling kosteloos gesprekken voeren.

Deze kosteloze gesprekken zijn echter niet toegelaten tusschen perceelen, aangesloten aan het net *Edam*, wanneer die perceelen liggen binnen eenzelfde gemeente aan welke concessie is verleend voor een lokaal telefoonnet.

Eveneens kunnen uit de openbare spreekcellen of publieke telefoonstations locale gesprekken worden aangevraagd met de aangeslotenen aan het locale telefoonnet te *Edam*.

BIJZONDERE VERGOEDINGEN.

7. Van Rijkswegen worden op verzoek van den geabonneerde, wiens perceel tegen de in dit besluit bepaalde bedragen aan het locale Rijkstelefoonnet te *Edam* is aangesloten, in de aansluiting van zijn perceel neventoestellen ingeschakeld of wijzigingen aangebracht tegen betaling van het tarief in onderstaanden staat vermeld.

ONDERWERP.

Bedrag.

1. Tweede en volgend wandtelefoon-toestel :

a. in hetzelfde perceel als het hoofd-	p. jaar.
toestel, per toestel	f 10.—
b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin zich het hoofdtoestel bevindt	15.—
c. in een ander perceel, meer dan 100, doch niet meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst	25.—
d. de vergoeding vermeld onder b en c wordt bij ingebruikgeving 5.— en der toestellen verhoogd met onderscheidenlijk	10.— in eens.
e. ingebruikgeving van neventoestellen in een perceel, meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst, kan geschieden volgens speciale voor elk geval door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie met	

- den aanvrager te sluiten over- Bedrag.
eenkomst; p. jaar.
- f. voor eene nevenaansluiting op eene andere nevenaansluiting is hetzelfde tarief van toepassing als voor eene nevenaansluiting op eene hoofdaansluiting;
- g. bij het aanbrengen van neven-toestellen is steeds ook de vergoeding voor den benoodigten schakelaar verschuldigd.
2. Voor een tafeldoestel — in plaats van een wandtoestel — worden de kosten verhoogd met . . . . . f 2.50
- 3 Extra-schel (verklikker):
- a. in hetzelfde perceel als het toestel, waarmede de extra-schel verbonden is, per schel 1.50
- b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het met de extra-schel verbonden toestel is geplaatst, per schel . . . . . 5.—
- c. zijn in een perceel, als bedoeld in punt b hiervoren, twee of meer met hetzelfde toestel verbonden extra-schellen geplaatst, dan is alleen op de eerste van deze extra-schellen het tarief volgens punt b van toepassing, terwijl voor de overige op hetzelfde toestel geplaatste extra-schellen in dat perceel verschuldigd is het in punt a genoemde bedrag.
4. Schakelaar:
- a. uitschakelaar voor toestel of extra-schel . . . . . 1.—
- b. omschakelaar (niet ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken). 2.50
- c. omschakelaar (ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken tusschen twee toestellen) . . . . . 6.—
5. Tweede telefoon . . . . . 1.—
6. Voor elke aansluiting op een schakelbord . . . . . 3.—
7. Stopcontacten in hetzelfde perceel, per stopcontact 7.50
8. Verplaatsing van een toestel: in eens.
- a. binnen hetzelfde vertrek 2.50
- b. in hetzelfde perceel naar een ander vertrek . . . . . 5.—
- c. naar een ander perceel binnen het minimum-tariefsgebied 12.50
- d. naar een ander perceel buiten het minimum-tariefsgebied wordt in eens het bedrag sub c, ad . . . . . f 12.50
- voor elke 100 M. geleiding of gedeelte daarvan, welke voor deze verplaatsing in gebruik moet worden genomen of aangelegd buiten dit gebied, verhoogd met . . . . . 2.—
- e. vervanging van een wand- door een tafeldoestel, of omgekeerd, wordt als eene verplaatsing van een toestel binnen hetzelfde vertrek aangemerkt, indien de vervanging niet gepaard gaat met verplaatsing van het toestel naar een ander vertrek of naar een ander perceel. Is dit wel het geval, dan is verschuldigd het bedrag, zooveen genoemd in punt b, c of d.
- f. gaat de verplaatsing van een hoofdtoestel naar een ander perceel gepaard met de verplaatsing van een neventoestel of extra-schel, dan wordt voor elk der te verplaatsen neven-toestellen en schellen betaald een bedrag van . . . . . 4.—
9. Verplaatsing van een extra-schel:
- a. binnen hetzelfde vertrek 1.50
- b. in hetzelfde perceel, naar een ander vertrek 2.50
- c. naar een ander perceel niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin oorspronkelijk de schel was geplaatst. . . . . 5.—
10. Verplaatsing van een uitschakelaar voor toestel of extra-schel . . . . . 1.—
11. Verplaatsing van een omschakelaar bedoeld in punt 4b en 4c:
- a. binnen hetzelfde vertrek 1.50
- b. naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel 2.50
12. Verplaatsing van een schakelbord per aansluiting:
- a. binnen hetzelfde vertrek 1.50
- b. naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel 2.50
- De in punten 10, 11 en 12 bedoelde tarieven gelden zoowel wanneer de daarin genoemde apparaten zonder meer worden verplaatst, als wanneer de verplaatsing een gevolg

is van verhuizing van de hoofdaan- Bedrag
sluiting. in eens.

13. Verplaatsing van een stopcontact:
a. binnen hetzelfde vertrek . . . f 1.50

b. naar een ander vertrek, hetzij in
hetzelfde, hetzij in ander perceel 2.50

Verplaatsing van een stopcon-
tact naar een ander perceel kan al-
leen geschieden, indien dit andere
perceel reeds aangesloten is.

14. Voorzieningen in gebreken aan ge-
leidingen en toestellen, welke niet
zijn te wijten aan gebrekkige con-
structie, aan de wijze van aanbren- De
gen of aan onvoldoend onderhoud, kosten-
alsmede tijdelijke of hiervoren niet de prijs
genoemde voorzieningen . . . . in eens.

15. Op verzoek van den aangeslotene
kunnen ook andere toestellen of
inrichtingen dan in het algemeen
worden verstrekt en hiervoren zijn
bedoeld, in gebruik worden gegeven,
en zulks tegen betaling in eens,
boven en behalve het volgens vo-
renstaand tarief jaarlijks verschul-
digde, van het verschil tusschen
den kostenden prijs van het toestel
of de inrichting, in het tarief be-
doeld, en van hetgeen in gebruik
wordt gegeven.

16. Indien ten behoeve van aange-
sloten perceelen, terzake van de
hierbovenbedoelde neventoestellen
of veranderingen, uitkeeringen aan
derden of buitengewone kosten van
aanleg of voorziening noodig zijn,
worden de werkzaamheden slechts
ter hand genomen, indien belang-
hebbende zich verplicht tot betaling
van die uitkeeringen of kosten.

17. Voor neventoestellen, extra-schel-
len, schakelaars, tweede telefonen,
aansluitingen op een schakelbord
en stopcontacten is tenminste ge-
durende een vol jaar vergoeding
verschuldigd.

8. De in dit besluit bedoelde tarieven worden
van kracht:

a. voor nieuwe aansluitingen op 1 Februari
1918;

b. voor bestaande aansluitingen zoo spoedig
mogelijk na het einde van den loopenden
verbintenistermijn; voor die aansluitingen
blijven de oude tarieven verschuldigd totdat
de loopende verbintenis in overeenstemming

zal zijn gebracht met de voorwaarden van dit
besluit.

Het bestaande abonnement voor eene
aansluiting kan echter op verzoek van den
geabonneerde vóór het einde van den loopenden
verbintenistermijn worden vervangen door
een abonnement op de bij dit besluit bepaalde
voorwaarden, met ingang van den eerstvol-
genden betalingstermijn.

9. Dit besluit treedt in werking op den
tweeden dag na dien der dagteekening van het
Staatsblad en van de *Staatscourant* waarin het
is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de
uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig
in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal
worden geplaatst en waarvan afschrift zal
worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 30 Jan. 1918.)

24 Januari 1918. BESLUIT, houdende nadere
wijziging van het Koninklijk besluit van
16 September 1895 (*Staatsblad* n°. 161),
waarbij aan het Bestuur der gemeente
Leiden vergunning is verleend op het
landgoed „Endegeest”, te *Oegstgeest*, een
gesticht voor krankzinnigen op te richten.
S. 103.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van
Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van
19 Januari 1918, n°. 559, afdeling Volksge-
zondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staats-
blad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van
27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Het laatste lid van art. 2 van het Koninklijk
besluit van 16 September 1895 (*Staatsblad*
n°. 161), zooals dat wordt gelezen ingevolge
Ons besluit van 9 Augustus 1917 (*Staatsblad*
n°. 563), wordt gelezen als volgt:

„Bovendien mogen gedurende het tijdvak,
eindigende 31 December 1920, in elk der beide
paviljoenen voor jeugdige idioten 9 patiënten
verpleegd worden boven het bepaalde maxi-
mum”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken
is belast met de uitvoering van dit besluit,

dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.
's-Gravenhage, den 24sten Januari 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(Uitgeg. 19 Febr. 1918.)*

24 Januari 1918. BESLUIT, tot aanwijzing overeenkomstig art. 157 der Hooger-onderwijswet, van :

1°. de afdeling gymnasium van het Collegie St. Willebrord te *Katwijk aan den Rijn* ;

2°. de afdeling gymnasium van het St. Ignatiuscollegie te *Amsterdam* ;

3°. de afdeling gymnasium van het Canisius-College te *Nijmegen*. S. 104.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 November 1917, n°. 19832/3, afdeling Onderwijs ;

Gelet op artikel 157 der Hooger-onderwijs-wet ;

Gezien Ons besluit van 29 November 1911 (*Staatsblad* n°. 348) ;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 Januari 1918, n°. 42) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Januari 1918, n°. 564, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

de na te noemen gymnasia der St. Willebrordusstichting, gevestigd te *Amsterdam*, met ingang van 16 November 1917, voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd, om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan hunne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der Hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld :

1°. de afdeling gymnasium van het Collegie St. Willebrord te *Katwijk aan den Rijn* ;

2°. de afdeling gymnasium van het St. Ignatiuscollegie te *Amsterdam* ;

3°. de afdeling gymnasium van het Canisius-Collegie te *Nijmegen*.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift

zal worden gezonden aan den Raad van State.
's-Gravenhage, den 24sten Januari 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(Uitgeg. 16 Febr. 1918.)*

24 Januari 1918. BESLUIT, tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 157 der Hooger-onderwijswet van het Gereformeerd Gymnasium te *Arnhem* der Vereeniging voor gymnasiaal onderwijs op Gereformeerden grondslag te *Arnhem*. S. 105.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 11 December 1917, n°. 20692³, afdeling Onderwijs ;

Gelet op artikel 157 der Hooger-onderwijs-wet ;

Gezien Ons besluit van 28 December 1911 (*Staatsblad* n°. 373) ;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 Januari 1918, n°. 43) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Januari 1918, n°. 563, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het Gereformeerd Gymnasium te *Arnhem* der Vereeniging voor gymnasiaal onderwijs op Gereformeerden grondslag te *Arnhem*, met ingang van 1 December 1917, voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan zijne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der Hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten Januari 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(Uitgeg. 16 Febr. 1918.)*

25 Januari 1918. BESLUIT, betreffende terugwerkende kracht van korting op traktement als bijdrage voor pensioen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Bathmen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 4 September 1917, 2^e Afd. 5097/3889, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 22 Juni 1917 tot vaststelling eener nieuwe verordening regelen de bedragen, die ingevolge de Pensioenwet vóór de gemeenteambtenaren 1913 en de Weduwenwet voor de gem.-ambtenaren 1913 op de in dienst der gemeente Bathmen zijnde of in dienst dier gemeente geweest zijnde ambtenaren worden verhaald;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 December 1917, n°. 364;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 Jan. 1918, n°. 11056, afd. B.B.;

Overwegende: dat de Raad der gemeente Bathmen bij besluit van 22 Juni 1917 eene nieuwe verordening heeft vastgesteld, waarin o.a. is bepaald dat de ambtenaren die op 1 October 1913 in dienst der gemeente waren, evenals alle andere ambtenaren der gemeente; 3 % van den pensioensgrondslag voor eigen pensioen en 1 % voor weduwenpensioen moeten bijdragen, terwijl volgens de bestaande verordening van de ambtenaren die op 1 October 1913 in dienst der gemeente waren, slechts wordt verhaald ten hoogste 1½ % van den pensioensgrondslag voor eigen pensioen en 1 % voor weduwenpensioen;

dat Ged. Staten van Overijssel bij besluit van 4 Sept. 1917, 2^e Afd. n°. 5097/3889, aan deze verordening kunne goedkeuring hebben onthouden; aangezien de verkregen rechten der ambtenaren die op 1 Oct. 1913 in dienst der gemeente waren, door de nieuwe bepalingen worden geschaad;

dat de Raad van Bathmen in beroep hier tegen aanvoert dat, waar de Pensioenwet voor de gem.-ambtenaren 1913 en de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 een verhaal van 8 % toelaten, hij ook tegenover de voor 1 October 1913 aangestelde ambtenaren eene uiterst billijke regeling heeft vastgesteld door slechts 4 % te verhalen; dat de salarissen der voor 1 October 1913 aangestelde ambtenaren in de laatste twee jaren belangrijk zijn verhoogd, dat van den ontvanger zelfs niet 60 % en dat verder besloten is om het salaris

van den wegwerker Huurneman met het bedrag der meerdere pensioensbijdragen te verhoogen; O., dat, zooals terecht door Ged. Staten is overwogen, het niet met de billijkheid strookt een hoogere korting dan aanvankelijk bij de verordening is bepaald; toe te passen op reeds in functie zijnde ambtenaren, die tot de pensioneerijng zijn toegetreden onder de werking der in 1913 vastgestelde regeling;

Gezien de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 en de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913;

Hebben goedgevonden en verstaan: het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

26 Januari 1918. BESLUIT, waarbij, met wijziging van het Koninklijk Besluit van 8 April 1886 (*Staatsblad* n°. 48), wordt bepaald, dat het fort *Kraaijenhoff* geen vestingwerk meer zal zijn. S. 106.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 31 December 1917, Vde Afd., n°. 140;

Gelet op artikel 3 der Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);

Gelet op het Koninklijk Besluit van 8 April 1886 (*Staatsblad* n°. 48);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Januari 1918, n°. 21);

Gezien het nader Rapport van Onzen voornoemde Minister van 24 Januari 1918, Vde Afd., n°. 104;

Hebben besloten en besluiten, dat, met wijziging in zoverre van het bovenaangehaalde Besluit; het fort *Kraaijenhoff* geen vestingwerk meer zal zijn.

Dit Besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*; waarin het Besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk tegelijkertijd in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State: 's-Gravenhage, den 26sten Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog; DE JONGE.
(*Uitgeg.* 1 Febr. 1918.)

28 Januari 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Bij de artt. 19 Veiligheidswet en 243 Veiligheidsbesluit 1916 j^o. art. 7 Veilig-

heidswet wordt het hoofd of de bestuurder der onderneming strafrechtelijk aansprakelijk gesteld voor ieder niet-gebruik der brillen door de arbeiders bij de bedoelde werkzaamheid, tenzij — ingevolge de algemeene beginselen van strafrecht — schuld bij den beklagde mocht ontbreken. (Sv. art. 407, 4°.; Veiligheidsbesluit 1916 art. 243.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen, Dr. L. E. Visser en J. Kusters.

J. D. B. O. enz., requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Haarlem van 25 October 1917, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van den Kantonnier te Haarlem van 23 Mei 1917, de requirant werd schuldig verklaard aan: „het niet voldoen aan een eisch gesteld krachtens een algemeenen maatregel van bestuur, uitgevaardigd ingevolge art. 7 der Veiligheidswet; en met toepassing van genoemd artikel en art. 19 der Veiligheidswet, art. 243 van het Veiligheidsbesluit 1916 en art. 23 Sr. werd veroordeeld tot betaling van eene geldboete van vijftig cent en één dag vervangende hechtenis (gepleit door Mr. J. F. Karsten te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

Bij het bestreden vonnis is geheel overeenkomstig de telastelegging en met beklagde's schuld hieraan wettig en overtuigend bewezen verklaard, „dat in de gemeente Velsen op 13 Maart 1917 des voormiddags omstreeks 10¹/₄ uur door B. C. Meijer, geboren 26 Juni 1889, arbeid is verricht voor de plaatwellerij en pijpenfabriek v/h. J. D. B. Olie en Gonnerman, van welke onderneming hij, beklagde, was de bestuurder, in een werklokaal dier onderneming, gelegen aan de Noordzijde van het Noordzeekanaal, alwaar electromotoren werden gebezigd als krachtwerktuigen en meer dan 10 personen plachten te verblijven, welke arbeid bestond uit het autogeen lasschen van een vloeijzeren bochtstuk door middel van een acetyleen zuurstofvlam, terwijl hij, beklagde, niet heeft gezorgd, dat een doelmatig oogbeschuttingsmiddel, n.l. een bril met donkergekleurde glazen, hetwelk wel van wege hem, beklagde, beschikbaar was gesteld, ook door dien arbeider werd gebruikt”.

Tegen zijne veroordeeling te dier zake deed hij bij pleidooi twee middelen van cassatie aanvoeren, van welke het eerste luidt:

„Schending van art. 221 Sv., omdat het hem ten laste gelegde feit is, dat beklagde niet gezorgd heeft, dat een doelmatig oogbeschuttingsmiddel door den arbeider wordt gebruikt, waaromtrent de Rechtbank in haar vonnis overweegt, dat beklagdes gemachtigde ter terechtzitting heeft erkend de feiten, zooals die in de dagvaarding zijn gesteld terwijl de Rechtbank daarop onmiddellijk laat volgen, dat die gemachtigde heeft ontkend de vorenbedoelde zorg niet te hebben gedragen. Daar mede op deze beweerde erkenning, die echter door de Rechtbank in hare overwegingen tevens als ontkenning is aangenomen, het vonnis is gewezen, is het vonnis niet behoorlijk met redenen omkleed.”

Inderdaad berust de bewezenverklaring in het bestreden vonnis onder meer op eene erkenstenis van geappelleerde, terwijl hieraan voorafgaat, dat de gemachtigde van geappelleerde heeft erkend, „dat de feiten, zooals die in de oorspronkelijke dagvaarding zijn gesteld juist zijn”, op welke woorden dan onmiddellijk volgt: „dat hij ontkend, niet gezorgd te hebben, dat de arbeider Meijer destijds een doelmatig oogbeschuttingsmiddel bij zijn werk gebruikte.” Geheel logisch is dit niet, doch de bedoeling der Rechtbank is toch zeer goed te begrijpen, vooral wanneer men er op let, dat zij van eene *erkenstenis* spreekt. Had zij werkelijk bedoeld, dat geappelleerde al het te laste gelegde had toegegeven, zij zou van eene *bekentenis* gesproken hebben. Zooals de beide aangehaalde zinsneden nu luiden, geven zij in onderling verband klaarblijkelijk te kennen, dat geappelleerde, al wat hem te laste werd gelegd heeft erkend, behalve juist wat hij uitdrukkelijk heeft ontkend, n.l. het niet zorgen, dat de arbeider het oogbeschuttingsmiddel gebruikte. Alleen de erkenstenis van eerstbedoeld deel van het te laste gelegde wordt dus als bewijsmiddel gebezigd. Bij deze opvatting vormt de gedachtengang der Rechtbank een goed geheel, dat kon dienen tot omkleeding der bewezenverklaring met voldoende redenen.

Het eerste middel kan derhalve niet tot cassatie leiden. Het tweede luidt:

„Schending der artt. 19 der Veiligheidswet en 243 van het Veiligheidsbesluit.

„De Rechtbank veroordeelt den beklagde, op grond dat niet gebleken is, dat in de fabriek eenig toezicht is gehouden op de nakoming van het gebruik der brillen, niettegenstaande als

vaststaande wordt aangenomen, dat die brillen aan de werklieden verschaft zijn; de betrokken werkmán zoo'n bril bij zich had en de beklagde aan de werklieden had voorgeschreven bij het lasschen de brillen te gebruiken.

„De eisch, dat toezicht moet worden gehouden, is in de gezegde artikelen niet te vinden.

„In de gezegde artikelen wordt niet anders als eisch gesteld dan, dat de beklagde de (redelijk van hem te vergen) zorg zal aanwenden, dat de brillen door de werklieden worden gebruikt.

„De Rechtbank heeft ten onrechte de limitatieve maatstaf van art. 14 Arbeidswet aangelegd, maar had moeten onderzoeken of in het algemeen de beklagde de zorg heeft aangewend, die „redelijkerwijze” d. i. met inachtneming van alle in dit bedrijf bestaande omstandigheden, van hem kan gevergd worden.”

Art. 243 van het Veiligheidsbesluit eischt naast het beschikbaar stellen van doelmatige oogbeschuttingsmiddelen bij het autogeen las-schen, dat zal worden gezorgd, dat deze door de arbeiders worden gebruikt. Deze eisch legt in verband met art. 7 der Veiligheidswet de strafrechtelijke verantwoordelijkheid voor het niet gebruiken dier middelen door de arbeiders op het hoofd of den bestuurder der fabriek of werkplaats, behoudens natuurlijk in die gevallen waarin naar algemeen geldende bepalingen de strafbaarheid is uitgesloten. Zorgen toch, dat iets geschiedt of niet geschiedt, is meer dan het hiertoe aanwenden van zekere redelijkerwijze te vergen zorg; het is door zijne maatregelen het gewenschte gevolg in het leven roepen. In deze beteekenis bezigt de Arbeidswet doorlopend het woord, gelijk de Regeering bij hare M. v. A. aan de 1ste Kamer der Staten-Generaal in het licht stelde (aangehaald o. a. in de uitgave der wet bij Schuurman & Jordens, tweede druk blz. 54). Hier was dan ook een afzonderlijk art. 16 noodig om de strenge gevolgen van dit woord te temperen. Dezelfde beteekenis heeft het woord voorts in art. 1 der Leerplicht-wet, zooals wederom blijkt uit de tempering, die bij art. 6 noodig geacht werd. Een dergelijk de gevolgen verzachtend voorschrift ontbreekt in het Veiligheidsbesluit. Toch kan de beteekenis hier geen andere zijn; immers wanneer dit besluit een minder ver strekkenden eisch wil stellen, weet het wel andere uitdrukkingen te vinden. Zoo in art. 108, waar aan het hoofd der werkplaats niet wordt opgelegd te zorgen, dat door spuwen geen verontreiniging plaats heeft, doch slechts daartegen „doelmatige voorzorgsmaatregelen” te nemen. Dergelijke uit-

drukkingen vindt men in de artt. 130, 175 en vele andere. Ik wijs nog op art. 179, waar weder niet de plicht wordt opgelegd te zorgen, dat bij het opstapelen van voorwerpen geen verzakkingen plaats vinden, doch slechts daarbij die „voorzorgen” in acht te nemen en toe te passen, welke tegen bedoeld gevaar „voldoende waarborgen geven”.

Is echter deze door mij voorgestane opvatting te streng en moet onder zorgen in art. 243 niet meer verstaan worden dan het nemen van die maatregelen, welke redelijkerwijs van een goed hoofd of bestuurder eener fabriek of werkplaats mogen worden verwacht, dan nog moet aan de Rechtbank worden toegegeven, dat de beklagde hierin is te kort geschoten. Van dit standpunt terecht toch wordt in het vonnis overwogen, dat het niet voldoende was, dat hij — gelijk door hem was aangevoerd — door aanplakking en aanzegging aan de arbeiders had gelast de hun verstrekte brillen te gebruiken, maar was het minstens noodig geweest, dat hij ook op de nakoming van dien last toezicht had doen houden, te meer daar hem bekend was, dat deze veelal niet werd nagekomen. Van zoodanig toezicht nu is volgens het vonnis niets gebleken.

Het komt mij derhalve voor, dat ook het tweede middel ongegrond is.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kusters, ter vervanging van den Raadsheer Gratama;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, luidende: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat bij het bestreden vonnis, in overeenstemming met de aanklacht en met qualificatie en strafoplegging als bovenvermeld, ten laste van den requirant wettig en overtuigend be-wezen is aangenomen, dat enz. (zie hiervoor de concl. adv.-gen.);

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat tot toelichting daarvan is aangevoerd, dat eenzelfde — aanstonds te noemen — verklaring, door den gemachtigde des beklagden ter terechtzitting afgelegd, in het bestreden vonnis als eene erkenning en tevens als eene ontkenning van de zijde des beklagden is aangemerkt, op grond van welke tegenstrijdigheid het vonnis niet behoorlijk met redenen omkleed is;

O. daaromtrent:

dat blijkens het bestreden vonnis de gemachtigde van den requirant ter terechtzitting heeft

erkend : dat de feiten, zooals die in de oorspronkelijke dagvaarding zijn gesteld, juist zijn, dat hij ontkent, „niet gezorgd te hebben, dat de arbeider, Meijer, destijds een doelmatig oogbeschuttingsmiddel bij zijn werk gebruikte”, welke ontkenning vervolgens wordt aangedrongen door mededeeling van eenige feitelijke gegevens ;

dat de Rechtbank deze namens requirant gedane opgaven kennelijk heeft opgevát in dien zin, dat zij eene erkentenis bevatten omtrent de ten laste gelegde feiten behalve voor zooveel betreft het deel der aanklacht, dat voormeld gemis aan zorg tot onderwerp heeft ;

dat bij deze, in cassatie onaantastbare opvatting eene tegenstrijdigheid, als door requirant beweerd wordt, in het bestreden vonnis niet is gelegen, terwijl overigens de wet niet verbiedt, de opgaven van den beklagde lós te maken van toevoegingen, daaraan door hem vastgeknoopt, en als erkentenis aan te merken, ook dan niet, als het geheel der opgaven van den beklagde eene ontkenning van het hem ten laste gelegde vormt ;

dat mitsdien ten onrechte over het niet behoorlijk met redenen omkleed zijn van het vonnis wordt geklaagd en dus het middel niet aannemelijk is ;

O. ten aanzien van het tweede middel :

dat blijkens de toelichting het middel uitgaat van de opvatting, dat de daarin genoemde bepalingen geenszins als eisch stellen, dat het hoofd of de bestuurder der onderneming toezicht houde op het gebruik der verstrekte oogbeschuttingsmiddelen door de arbeiders — gelijk de Rechtbank, ten onrechte een stelsel als neergelegd in art. 14 der Arbeidswet aanvaardende, heeft beslist, dat eerstbedoelde bepalingen niet anders van hem eischen, dan dat hij in het algemeen de redelijk van hem te vergen zorg zal aanwenden, dat de oogbeschuttingsmiddelen door de arbeiders worden gebruikt, dat de requirant, die zorg heeft aangewend, waar als vaststaande is aangenomen, dat doelmatige brillen aan de arbeiders verstrekt zijn, de betrokken werkman zulk een bril bij zich had, en de requirant aan de arbeiders had voorgeschreven, bij het autogeen lasschen door middel van een acetyleen zuurstofvlam de brillen te gebruiken ;

O. daaromtrent :

dat de rechtsbeschouwing, waarop het middel berust, niet juist is, dat toch, waar de daarin aangehaalde bepalingen, voorzooveel thans van belang, in verband met art. 7, aanhef en g der Veiligheidswet, onder strafbedreiging voor-

schrijven, dat zoo noodig tegen de schadelijke werking der vlam bij autogeen lasschen doelmatige oogbeschuttingsmiddelen moeten worden beschikbaar gesteld en verder :

„dat moet worden gezorgd, dat deze door de arbeiders worden gebruikt”, — het hoofd of de bestuurder der onderneming strafrechtelijk aansprakelijk wordt gesteld voor ieder nietgebruik der brillen door de arbeiders bij bedoelde werkzaamheid, tenzij — ingevolge de algemeene beginselen van strafrecht schuld bij den beklagde mocht ontbreken ;

dat de Rechtbank in haar vonnis, na het den requirant ten laste gelegde bewezen te hebben verklaard, de te zijner verdediging boven bij de toelichting van het middel reeds vermelde maatregelen en omstandigheden te zijner ontlasting ongenoegezaam heeft geoordeeld ; „waar niet gebleken is, dat er in de fabriek eenig toezicht werd gehouden op de nakoming van het gebruik dier brillen” ;

dat in deze overweging en uitspraak der Rechtbank ligt opgesloten, dat de beklagde te dezer zake is te kort geschoten in de verplichtingen, welke de wet hem oplegt, terwijl de juistheid van haar oordeel op dit punt niet in cassatie kan worden onderzocht ;

O. dat derhalve ook dit middel niet gegrond is ;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

29 Januari 1918. BESLUIT, tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 170 der Hooger onderwijswet van de Vereeniging „Het Nederlandsch Lyceum”, gevestigd te 's-Gravenhage, als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonder leerstoel te vestigen. S: 107.

WJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1917, n°. 21403³, afdeling Onderwijs ;

Gelet op de artikelen 170, 171 en 172 der Hooger-onderwijswet ;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 Januari 1918, n°. 27 ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornomden Minister, dd. 26 Januari 1918, n°. 1421, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

De Vereeniging „Het Nederlandsch Lyceum”, gevestigd te 's-Gravenhage, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonder leerstoel te vestigen, opdat

door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs worde gegeven in de Paedagogiek in vollen omgang en toepassing.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten Januari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 11 Febr. 1918.*)

7 Februari 1918. BESLUIT, tot aanwijzing overeenkomstig art. 157 der Hooger-onderwijswet van het bijzonder gymnasium der vereeniging „Het Amsterdamsch Lyceum”, gevestigd te *Amsterdam*. S. 108.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 20. December 1917, n°. 21614/3, afdeling Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der Hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Januari 1918, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Januari 1918, n°. 1021. Afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het bijzonder gymnasium der vereeniging „Het Amsterdamsch lyceum”, gevestigd te *Amsterdam*, met ingang van 1 Januari 1918, voor een tijdperk van zes jaren aan te wijzen als bevoegd, om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan zijne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der Hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijk gesteld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 7den Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 1 Maart 1918.*)

8 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 12 Januari 1916 (*Staatsblad* n°. 14), houdende vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van het vaste werklieden-personeel van 's Rijks Munt. S. 109.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 5 Februari 1918, n°. 84, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te bepalen :

I. Artikel 2 van Ons besluit van 12 Januari 1916, *Staatsblad* n°. 14, wordt gelezen als volgt :

„De jaarwedde bedraagt voor :

1°. de in het vorig artikel onder *a* bedoelde werklieden ten minste f 650 en ten hoogste f 900;

2°. de in het vorig artikel onder *b* bedoelde werklieden ten minste f 800 en ten hoogste f 1000;

3°. de voorlieden ten minste f 900 en ten hoogste f 1150”.

II. Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden op 1 Januari 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 12 Febr. 1918.*)

8 Februari 1918. BESLUIT, houdende aanvulling van het Landweer-Besluit I (Koninklijk Besluit van 3 Juni 1918, *Staatsblad* n°. 202, gewijzigd bij Besluit van 1 November 1918, *Staatsblad* n°. 404). S. 116.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 4 Februari 1918, Afd. Dienstplicht, n°. 118, L.;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het eerste lid van art. 1 van het Landweer-Besluit I te doen luiden :

„Voor zoover Onze Minister van Oorlog niet anders bepaalt, heeft de districtscommandant de bevoegdheid van den korpscommandant ten opzichte van de benoeming tot een rang en de bevordering in rang van het personeel, dat tot landweercompagniën behoort, wier commandanten onder hem ressorteeren”.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van

Marine, van Binnenlandsche Zaken en van Koloniën en aan de Algemeene Rekenkamer, 's-Gravenhage, den 8sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.
(Uitgeg. 14 Febr. 1918.)

9 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen bedoeld bij artikel 34 der loodspensioenwet 1905. S. 111.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende dat het gewenscht is wijziging te brengen in de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen bedoeld bij artikel 34 der Loodspensioenwet 1905;

Op de voordracht van Onze Ministers van Marine van 30 Januari 1918, afdeling F n°. 78 en Financiën van 6 Februari 1918, n°. 48, Pensioenen;

Gelet op het Koninklijk besluit van 20 September 1905 (*Staatsblad* n°. 274);

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. In te trekken het Koninklijk besluit van 20 September 1905 (*Staatsblad* n°. 274);

2°. Te bepalen, dat de pensioenen bedoeld bij artikel 34 der loodspensioenwet 1905, te beginnen met het eerste kwartaal 1918 worden betaalbaar gesteld in de tweede en derde maand van het kwartaal waarover zij verschuldigd zijn en op overlegging van de vereischte bewijsstukken uitbetaald.

Onze Ministers van Marine en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, betwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
De Minister van Financiën, TREUB.

(Uitgeg. 1 Maart 1918.)

11 Februari 1918. BESLUIT, houdende wijziging van het besluit van 28 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 480), tot vaststelling van regelingen omtrent toekenning van verloven en wachtgeldten aan- en omtrent terugbetaling van genoten uitkeeringen enz. door ter vervulling van burgerlijke ambten naar *Suriname* of naar *Curaçao* gezonden personen. S. 112.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Minister van Koloniën van 16 Januari 1918, 10de Afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Januari 1918, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 7 Februari 1918, 10de Afdeling, n°. 40;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In het opschrift van Ons besluit van 28 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 480), tot vaststelling van regelingen omtrent toekenning van verloven en wachtgeldten aan- en omtrent terugbetaling van genoten uitkeeringen enz. door ter vervulling van burgerlijke ambten naar *Nederlandsch-West-Indië* gezonden personen, wordt in plaats van „naar *Nederlandsch-West-Indië*” gelezen: „naar *Suriname* of naar *Curaçao*”.

2. Artikel 3 van Ons in artikel 1 aangehaald besluit van 28 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 480) wordt gelezen als volgt:

„Alle personen die door Onzen Minister van Koloniën, al dan niet na voor rekening der betrokken kolonie te zijn opgeleid voor den burgerlijken dienst in *Suriname* of *Curaçao* worden bestemd, zijn verplicht de deswege aan hen of te hunnen behoefte, dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane geldten wegens tegemoetkoming in de kosten van opleiding en (of) uitrusting wegens overtocht naar de kolonie, zoomede alle andere aan hen in verband met hunne opleiding en (of) terbeschikkingstelling, uitzending of detachering middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde geldten (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's Lands kas terug te storten, wanneer de betrokken Gouverneur heeft vastgesteld, dat zij om andere dan gewichtige onvoorziene omstandigheden (zoals het ontstaan buiten eigen toedoen van wélbewezen ziels- of lichaamsgebreken);

„1°. hetzij voor eerste uitzending, hetzij voor terugkeer na verlof als in artikel 1 bedoeld, niet binnen den hun aangewezen termijn naar de kolonie zijn vertrokken, dan wel de reis daarheen hebben afgebroken, of wel

„2°. hunne werkzaamheden niet of niet naar behooren hebben aanvaard of na terugkeer van verlof als in artikel 1 bedoeld hebben hervat, dan wel binnen vier en een half jaar na hunne aankomst in de kolonie uit den koloniale dienst ontslagen of van hunne detachering ontheven worden.

„Indien de in dit artikel bedoelde personen op het tijdstip waarop zij ter beschikking gesteld of voor uitzending of detachering be-

stemd worden, minderjarig zijn, rust de uit het eerste lid voortvloeiende verplichting mede op hunne wettelijke vertegenwoordigers.

„De invordering van de terug te betalen gelden geschiedt bij voorkeur door inhouding van door den schuldenaar ten laste van de betrokken begrooting of begrootingen genoten wordende inkomsten.

„Verhaal langs gerechtelijken weg geschiedt bij een door den Gouvernements-Secretaris onderteeekend afschrift van de door den betrokken Gouverneur genomen beschikking, waarbij de verplichting tot terugbetaling wordt vastgesteld, aan het hoofd voerende de woorden: „In naam der Koningin !”. Dit afschrift heeft dezelfde kracht en kan op gelijke wijze en met inachtneming van dezelfde voorschriften ten uitvoer worden gelegd als de grossen van in kracht van gewijsde gegane vonnissen in zaken van burgerlijk recht.”

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 11den Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitg.* 25 Febr. 1918.)

13 Februari 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *IJsselmonde*, van 30 Januari 1918, tot het verlenen van gratificaties aan 11 in het besluit genoemde personen, allen onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 113.

Geschorst tot 1 September 1918.

16 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 15den April 1914 (*Staatsblad* n°. 176), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 10den Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 394), houdende vaststelling van voorschriften ten aanzien van ambtenaren en bedienden bij de Algemeene Rekenkamer. S. 114.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van de Algemeene Rekenkamer van den 4den Februari 1918 La. F. S. en op het rapport van Onzen Minister van Financiën van den 13den Februari 1918 n°. 122 (Generale Thesaurie);

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken te wijzigen Ons besluit van 15 April 1914 (*Staatsblad* n°. 176), laatstelijk gewijzigd bij

Ons besluit van den 10den Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 394);

Hebben goedgevonden en verstaan :
te bepalen als volgt :

In artikel 1 van Ons besluit van 15 April 1914 (*Staatsblad* n°. 176), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 10 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 394), wordt in plaats van „4 referendarissen” gelezen : „7 referendarissen” en in plaats van „16 hoofdcommiezen” gelezen : „13 hoofdcommiezen”.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitg.* 22 Febr. 1918.)

18 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen en onderstanden, bedoeld bij artikel 46 der Pensioenwet voor de Zeemacht 1902 en bij artikel 44 der Pensioenwet voor de Landmacht 1902. S. 115.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende dat het gewenscht is wijziging te brengen in de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen en onderstanden bedoeld bij artikel 46 der pensioenwet voor de Zeemacht 1902 en bij artikel 44 der Pensioenwet voor de Landmacht 1902 ;

Op de voordracht van Onze Ministers van :
Marine van den 30sten Januari 1918, Afdeling F, n°. 79 ;

Oorlog van den 14den Februari 1918, Kabinet Litt. B²² ;

Financiën van den 6den Februari 1918, n°. 49, afdeling Pensioenen ;

Gelet op het Koninklijk besluit van 3 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 67) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

1°. In te trekken het Koninklijk besluit van 3 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 67) ;

2°. Te bepalen dat de pensioenen en onderstanden bedoeld bij artikel 46 der Pensioenwet voor de Zeemacht 1902 en bij artikel 44 der Pensioenwet voor de Landmacht 1902, te beginnen met het eerste kwartaal 1918 zullen worden betaalbaar gesteld in de tweede en derde maand van het kwartaal waarover zij verschuldigd zijn en op overlegging van de vereischte bewijsstukken worden uitbetaald.

Onze Ministers van Marine, van Oorlog en

van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 18den Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitg. 6 Maart 1918.*)

18 Februari 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Betekenis van „werkzaamheden in of voor een landbouwonderneming” in art. 1 der Arbeidswet 1911.

Het ontstellen en daarna verpakken en verzenden van kersen valt niet buiten den aard van het landbouwbedrijf.

(Arbeidswet 1911 art. 1.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

De Off. van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Tiel, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Tiel van 29 November 1917, waarbij in hooger beroep, met gedeeltelijke vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Tiel van 8 October 1917 A. H. v. H. enz., werd ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Met den Kantonrechter te Tiel verklaarde de Arr.-Rechtbank aldaar bij vonnis van 29 November jl. ten aanzien van gerequireerde, die fruitteler van beroep is, wettig en overtuigend bewezen: „dat hij, op 26 Juni 1917, des namiddags omstreeks 7¼ uur, onder de Gemeente Dodewaard, als hoofd en bestuurder eener onderneming, waarin het bedrijf van het ontstelen van van elders in de werkplaats dier onderneming aangevoerde kersen en het na die bewerking verpakken en verzenden van kersen naar conservefabrieken werd uitgeoefend, waarvoor op dat tijdstip door J. van Dam, geboren 20 November 1900, arbeid werd verricht, bestaande in het opruimen en wegbrengen van kersenstelen, in de nabij het station Hemmen-Dodewaard onder de Gemeente Dodewaard gelegen werkplaats dier onderneming, niet heeft gezorgd: 1º. dat in die werkplaats op een plaats waar niet uitsluitend door hem, beklagde, zelven arbeid placht

verricht te worden, een gedagteekende en onder teekende die jeugdige persoon betreffende geldige arbeidslijst was opgehangen; 2º. dat in die werkplaats aanwezig was een die jeugdige persoon betreffende geldig arbeidsregister.”

Beiden verschilden echter in appreciatie van dit bewezen. Immers waar de Kantonrechter dit qualificeerde als: Als hoofd van eene onderneming waarin in eene werkplaats arbeid wordt verricht door een jeugdig persoon niet zorgen dat in die werkplaats: a. op eene plaats, waar niet uitsluitend door hem zelven arbeid pleegt te worden verricht, eene gedagteekende en door hem onderteekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in art. 13 sub 2 der Arbeidswet gegevene voorschriften, was opgehangen, zoodanig dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen; b. een arbeidsregister aanwezig was, dat voldeed aan de in art. 13 sub 11 der Arbeidswet gegevene voorschriften”, en hem deswege veroordeelde in twee geldboeten ieder van f 0.50 subsidiair een dag hechtenis voor iedere boete, ontsloeg de Rechtbank den gerequireerde van alle rechtsvervolging, overwegende: „dat onder werkzaamheden in of voor een landbouwonderneming volgens de Arbeidswet niet alleen is te begrijpen het bewerken van den grond en het inoogsten der vruchten, maar ook het bewerken dier vruchten, hetzij voor eigen gebruik, hetzij voor verkoop, voorzover de wijze van bewerking niet valt buiten den aard van eene landbouwonderneming;”

„dat de wijze van bewerking in het onderhavige geval nl. het ontstelen der kersen en het daarna verpakken en verzenden dier kersen ontegenzeggelijk behoort tot hetgeen in eene landbouwonderneming pleegt te worden verricht en het geen verschil maakt, of de kersen van elders zijn aangevoerd, omdat, voorzover beklagde, die blijkens zijne opgaven aan den Kantonrechter, is fruitteler, niet zelf de kersen heeft geteeld doch die van derden heeft gekocht, hij — die kersen de voormelde bewerking doende ondergaan — het landbouwbedrijf door een ander aangevangen heeft voortgezet.”

Tegen deze beslissing, die sterk herinnert aan Uw Arrest van 6 Mei 1907, W. 8544, verzet zich de Officier van Justitie en bij tijdig ingediende Memorie voert hij als middel ter ondersteuning zijner cassatievoorziening aan: „Schending, althans verkeerde toepassing, van art. 1 der Arbeidswet, door aan te nemen, dat de ten laste gelegde handelingen zouden vallen onder werkzaamheden in of voor eene landbouwonderneming.”

In tegenstelling van den Kantonrechter zoek ik met de Rechtbank den fruitteler niet enkel in zijn boomgaard en kan ik mij voorstellen, dat hij elders zijn vruchten hetzij voor eigen gebruik, hetzij voor verkoop bewerkt. Het is dus louter de vraag, of het ontstelen van kersen buiten het terrein van het landbouwbedrijf ligt, omdat het geen verschil maakt, of gerequireerde zelf geteelde kersen bewerkte, dan wel van derden gekochte, daar hij in beide gevallen tuinbouwwerkzaamheden kan verrichten.

Ik beantwoord die vraag ontkennend. Al geschiedde wellicht vroeger het ontstelen van kersen in de conservefabrieken, zoo is er geen enkel bezwaar die taak aan de telers op te dragen, indien dit ontstelen met meer succes dadelijk ter plaatse kan gebeuren. Daardoor echter worden de fruittelers geen industriëelen, want hunne werkzaamheid strekt enkel ter verhooging der verkoopwaarde hunner vruchten, te wyl de arbeid van het ontstelen op één lijn mag worden gesteld met het plukken en sorteeren.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz. ;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kosters ;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende : (zie concl. adv.-gen.) ;

O., dat bij het bestreden vonnis in overeenstemming met de aanklacht ten laste van den gerequireerde wettig en overtuigend bewezen is verklaard, (zie hiervoor de concl. adv.-gen.) ;

dat de Rechtbank echter de ten laste gelegde en bewezen verklaarde feiten heeft aangemerkt als werkzaamheden in of voor een landbouwonderneming, welke krachtens art. 1a der Arbeidswet 1911 aan de werking dier wet onttrokken zijn, op grond waarvan zij de voormelde feiten niet strafbaar heeft geoordeeld en den gerequireerde ter zake van alle rechtsvervolgning heeft ontslagen ;

O., ten aanzien van het middel :

dat dit berust op de stelling, dat de handelingen van den gerequireerde niet vallen onder werkzaamheden in of voor eene landbouwonderneming, daar zij niet moeten worden beschouwd als de laatste werkzaamheden in of voor het landbouwbedrijf doch als de eerste handeling van nijverheid om het verkregen product te verwerken ;

O., daaromtrent :

dat onder werkzaamheden in of voor eene

landbouwonderneming volgens de genoemde wet niet alleen is te begrijpen het bewerken van den grond en het telen en oogsten der vruchten maar ook het voor eigen gebruik of verkoop bewerken en ten verkoop afleveren van deze, voorzover de wijze van bewerking en aflevering niet valt buiten den aard van het landbouwbedrijf ;

dat nu het ontstelen en daarna verpakken en verzenden van kersen niet is eene wijze van bewerking en aflevering der vruchten, welke buiten den aard van het landbouwbedrijf valt, aangezien dit bedrijf met betrekking tot het onderhavig product vóór den afloop van gezegde werkzaamheden zijn doel niet heeft bereikt, wanneer de koopers de levering der kersen in ontsteelden toestand verlangen ;

dat het daarbij geen verschil maakt, of de bedoelde werkzaamheden ter plaatse der teelt en ten aanzien van eigen gewonnen vruchten verricht worden dan wel niet, vermits in het laatste geval de bewuste handelingen in den zin der wet zijn te beschouwen als de voortzetting van een elders of door een ander aangevangen landbouwbedrijf ;

dat derhalve het middel niet gegrond is ;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

20 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van dat van 5 Juni 1912, *Staatsblad* n°. 181, houdende nadere aanwijzing der kringen om branderijen, waar peilingen kunnen verricht worden. S. 116.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 23 Januari 1918, n°. 163, Accijnzen ;

Gezien artikel 123 der wet van 20 Juni 1862, *Staatsblad* n°. 62, houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd en Ons besluit van 5 Juni 1912, *Staatsblad* n°. 181 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 Januari 1918, n°. 20) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Februari 1918, n°. 35, Accijnzen ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Aan artikel 1 van Ons voormeld besluit van 5 Juni 1912, *Staatsblad* n°. 181, wordt het navolgende toegevoegd :

PROVINCIE NOORDHOLLAND.

Velsen. Het deel der gemeente ten noorden van het *Noordzeekanaal*, met uitzondering

van dat gelegen ten westen van den Ouden Schulpweg, alsook het deel der gemeente ten zuiden van dat kanaal, hetwelk wordt begrensd door eene lijn, loopende vanaf dat kanaal langs den Rijksweg, den Boschweg, den Driehuizerkerkweg en den Zeeweg, terug naar bedoeld kanaal; wordende de bermen van de aangeduide wegen in den kring begrepen.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 4 Maart 1918.*)

20 Februari 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 23 November 1906 (*Staatsblad* n°. 289), waarbij aan de Vereeniging „Centraal Israëlietisch Krankzinnigengesticht in Nederland”, gevestigd te Amsterdam, vergunning is verleend op een terrein in de gemeente Apeldoorn een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 117.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Februari 1918, n°. 1177, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig. artikel.

In het derde lid van Ons besluit van 23 November 1906 (*Staatsblad* n°. 289), welk lid daaraan is toegevoegd bij Ons besluit van 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 220), wordt in de plaats van „31 December 1917” gelezen „31 December 1919”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 20sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

COET v. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 12 Maart 1918.*)

21 Februari 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Cassatie in het belang der wet van een beslissing van den Kantonrechter door niet-toepassing van art. 22 K. B. 26 Mei 1916 (S. 444) tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij art. 13 der Huurcommissiewet.

(K. B. 26 Mei 1917 S. 444 art. 22.)

Voorzitter: Mr. Jhr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Jhr. Rh. Feith.

Vordering van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De Huurcommissie te Zwolle heeft voldaan aan een verzoek tot schatting van den huurprijs eener vóór of op 1 Januari 1916 niet verhuurde woning die met eenen winkel en eene werkplaats voor éenen prijs is verhuurd.

De Kantonrechter te Zwolle echter heeft op grond van mededeelingen van door hem gehoorde deskundigen aangenomen dat het geheele complex — woning, winkel en werkplaats — als één perceel is te beschouwen; vermits nu de huurprijs waarvan goedkeuring gevraagd werd dit perceel als geheel genomen buiten het bereik der Huurcommissiewet deed vallen, oordeelde de Kantonrechter dat, nu de grond waarop de huurcommissie zich bevoegd had verklaard, nl. dat hier sprake was van twee perceelen, aan hare uitspraak ontviel, te moeten beslissen dat de wet ten aanzien van de betrokkene woning niet van toepassing is.

Bij deze beslissing is het oog geslagen op de bepaling van art. 22 van het K. B. van 26 Mei 1917, (S. 443), inhoudende dat, wanneer met eene woning voor één gezamenlijke huurprijs andere zaken verhuurd zijn die niet geacht moeten worden naar haren aard en volgens het plaatselijke gebruik een bestanddeel der woning uit te maken, zooals b.v. meubelen, een winkel, een stal, tuingronden, landerijen, de huurcommissie ter beantwoording van de vraag of de wet ten aanzien van de woning van toepassing is, den huurprijs begroot voor de woning alleen.

Daargelaten dat de huurcommissie geenszins van twee perceelen heeft gesproken, maar enkel overwoog dat behalve de woning voor éenen prijs mede zijn verhuurd een winkel en eene werkplaats en dat in verband met ligging en inrichting de huurprijs van de woning

alleen op f 3 moet worden geschat — hier is wellicht te denken aan eene feitelijke uitlegging van de uitspraak der huurcommissie — komt de beslissing van den Kantonrechter mij voor door zijne eigene overwegingen niet gerechtvaardigd te worden; art. 22 voormeld betreft toch ook het geval dat het verhuurde wel met de woning één perceel uitmaakt. Indien het alleen de vraag was of de woning en het medeverhuurde twee afzonderlijke percelen uitmaken, of b.v. woning en werkplaats al dan niet onder één dak zijn gebouwd, dan zou nimmer van invloed kunnen zijn de aard van het medeverhuurde of het plaatselijke gebruik; die invloed doet zich immers juist in de eerste plaats gevoelen indien het te samen verhuurde het uiterlijke aanzien heeft van één geheel te zijn. Zóó als art. 22 luidt, schrijft het voor dat onderzocht wordt of, indien niet eene zichtbare scheiding tusschen de onderdeelen beslissend is, de aard van het medeverhuurde of het plaatselijke gebruik medebrengen dat dit een bestanddeel der woning uitmaakt.

Dit onderzoek werd door den Kantonrechter nagelaten, ofschoon het had moeten volgen op de beslissing dat er slechts van één perceel sprake is.

De beslissing is dus of in strijd met art. 22, of niet met redenen omkleed.

Ik vorder derhalve de cassatie in het belang der wet van de uitspraak van den Kantonrechter te Zwolle van 14 Januari 1918 op het beroep van J. W. Beijer, weduwe van J. van Eijsselsteijn van eene uitspraak der huurcommissie te Zwolle van 19 December 1917, op grond van schending of verkeerde toepassing van art. 22 van het K. B. van 26 Mei 1917, (S. 443), (lees 444 Red.), in verband met de artt. 2, 4, 10 en 13 der Huurcommissiewet van 26 Maart 1917, (S. 257), en van de artt. 161 der Grondwet en 20 R. O. door de beslissing dat eerstgenoemd artikel niet moet worden toegepast in geval de met eene woning voor één gezamenlijken huurprijs verhuurde winkel en werkplaats met die woning één perceel uitmaken.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat als middel van cassatie is voorgesteld: (zie vordering Proc.-gen.);

O., dat uit de aangevallen beslissing blijkt, dat J. W. Beijer voormeld als verhuurster eener woning, welke op 1 Januari 1916 bestond, maar geene huurwoning was en welke van 1 Mei 1916 af was verhuurd, aan de Huurcommissie te Zwolle heeft verzocht den huurprijs der voormelde woning op 1 Januari 1916 te schatten

en goed te keuren dat deze, voor zooveel de schatting beneden dat bedrag bleef, f 10 per week zou bedragen;

dat de Huurcommissie — na overweging, dat te zamen met voormelde woning voor één prijs verhuurd waren een winkel en eene werkplaats, dat in verband met hare ligging en inrichting de prijs der woning alleen op f 3 moest worden geschat en dat de wet mitsdien op voormelde woning van toepassing was — den meergemelden huurprijs op 1 Januari 1916 op f 8 per week heeft geschat, en geweigerd heeft hem op een hooger bedrag vast te stellen;

dat de verhuurster van deze uitspraak in beroep is gekomen, waarna de Kantonrechter, op grond dat overeenkomstig het gevoelen der gehoorde deskundigen moest worden aangenomen, dat bedoeld perceel door zijn bouw en inrichting als een perceel yiel te beschouwen, en daarmede de grond waarop de Huurcommissie zich bevoegd verklaarde aan hare uitspraak ontviel, die uitspraak bij de aangevallen beslissing heeft vernietigd en de wet ten aanzien der voormelde woning niet van toepassing heeft verklaard:

O., aangaande het tegen deze beslissing aangevoerde middel van cassatie:

dat art. 22 van het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 443) * de vraag of bij woningen, die met andere zaken te zamen zijn verhuurd voor één huurprijs, de huurprijs der woning alleen moet worden begroot — om aan de hand daarvan na te gaan of de wet op haar van toepassing is — niet hiervan doet afhangen of die woning en die andere zaken, blijkens bouw en inrichting, een dan wel meerdere percelen vormen, maar hiervan, of die zaken naar haren aard en volgens het plaatselijk gebruik geacht moeten worden een bestanddeel daarvan uit te maken;

dat, gelijk ook uit de vervolgens in het artikel gegeven voorbeelden blijkt deze voorwaarden elkander geenszins dekken en eene werkplaats en winkel alzoo zeer wel één perceel met eene woning kunnen vormen, zonder daarvan naar hunnen aard en volgens het plaatselijk gebruik, een bestanddeel uit te maken;

dat de Kantonrechter derhalve, door voor-

*) Bedoeld in het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 444). Het besluit van gelijken datum (S. 443) strekt ter uitvoering van art. 10 der Huurcommissiewet en bevat slechts twee artikelen. (Red.)

meld art. 22 buiten toepassing te laten op den enkelen grond dat de onderwerpelijke woning met winkel en werkplaats voor een gezamenlijken huurprijs van f 10 per week verhuurd, met deze zaken als één perceel was te beschouwen en niet te onderzoeken, of die zaken daarvan ook een bestanddeel uitmaakten, dat artikel heeft geschonden en het middel alzoo is gegrond;

Vernietigt in het belang der wet de aangevalen beslissing van den Kantonrechter te Zwolle van 14 Januari 1918, zonder dat dit arrest eenig nadeel kan toebrengen aan de rechten door partijen verkregen. (N. J.)

22 Februari 1918. **BESLUIT**, tot verlenging van den termijn, genoemd in Artikel 2, eersten volzin, der Wet van 4 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 106). S. 118.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 18 Februari 1918, Vde Afd., n°. 151;

Gelet op Artikel 2 der Wet van 4 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 106) tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeente *Rolde*, noodig tot het verkrijgen van een oefeningsterrein voor het garnizoen *Assen*;

Gezien Ons Besluit van 21 Februari 1917, n°. 47, openbaar gemaakt in de *Staatscourant* van 6 Maart 1917;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den termijn, genoemd in Artikel 2, eersten volzin, der aangehaalde wet, met zes maanden te verlengen.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 22sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitgeg.* 26 Febr. 1918.)

22 Februari 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

In art. 77 van de Verordening van Politie voor de rivier „de Mark en Dintel”, krachtens hetwelk aan een schipper de voortzetting der reis is belet, is sprake van een regeling van een punt van burgerlijke rechtspleging — een middel tot bewaring van recht geheel het karakter dragende

van het conservatoir beslag als geregeld in de artt. 727 volg. Rv. — dat volgens art. 150 der Grondwet bij de wet in algemeene wetboeken moet worden geregeld, behoudens de bevoegdheid der wetgevende macht om enkele onderwerpen in afzonderlijken wetten te regelen, van welke bevoegdheid echter te dien aanzien geen gebruik is gemaakt, met name niet in de Wet van 20 Juli 1895 (S. 139).

Art. 3 dier wet laat zeker niet toe een bij de wet aan schuldeischers in het algemeen toegekend middel tot bewaring van recht, en aldaar aan biz. voorwaarden en vormen gebonden, ten behoeve van waterschappen, op geheel andere wijze en met terzijdestelling van de wettelijke waarborgen te regelen.

Het Hof had genoemd art. 77 dan ook buiten toepassing moeten laten. (Anders: Concl. O. M.)

(Grondwet art. 150;

B. W. art. 1401 artt. 1960—1965;

Wet 20 Juli 1895 S. 139, art. 3).

Voorzitter:

Jhr. Mr. H. W. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

J. G. Besjes, schipper, wonende te Amsterdam, eischer tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch den 13den Februari 1917 tusschen partijen gewezen, (N. J. 1918, blz. 231, Red.), advocaat Mr. J. van Kuyk

tegen:

Het Waterschap Heemraadschap van de Mark en Dintel, verweerder, advocaat Mr. J. H. Telders.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledeboer.

Als cassatiemiddelen zijn voorgedragen:

I. „Schending of verkeerde toepassing van art. 1963, in verband met de artt. 1902, 1903, 1960, 1962 B. W., doordat het Hof ten onrechte de in het beroepen arrest opgenomen verwerping, daarin aangeduid als tweede verwerping, van verweerder in cassatie, gedaan na de mede in het arrest opgenomen erkenning, en nadat verweerder daarop was teruggekomen, toelaatbaar acht, en mitsdien ondanks die erkenning het daarin erkend feit niet- en den inhoud der tweede verwerping wèl als

vaststaande aanneemt, en op dien grond met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis de oorspronkelijk ingestelde vordering ontzegt, voor zooverre deze was gegrond op het feit dat was erkend."

II. „Schending of verkeerde toepassing van art. 150 der Grondwet, in verband met de artt. 76 en 77 der Verordening van Politie voor de rivier de Mark en Dintel, vastgesteld door het Dagelijksch Bestuur van het Waterschap-Heemraadschap van de Mark en Dintel in zijne vergadering van 26 October 1910, goedgekeurd bij Besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 1 Augustus 1911, en art. 48 Rv., doordien het Hof aanneemt een verplichting voor den eischer tot cassatie om — op straffe van belet te worden de reis voort te zetten — onmiddellijk tot storting of zekerheidstelling over te gaan, waaruit het Hof afleidt dat de eischer het gevorderd bedrag voor bedrijfsverlies niet kan vragen en dit dan ook ontzegt, zulks ten onrechte omdat voor deze door het Hof aangenomen verplichting geen enkele grond bestaat en deze met name niet met het Hof kan gevonden worden in de aangehaalde artikelen der verordening, omdat deze inhouden een voorschrift van burgerlijk recht en dus door het Hof buiten toepassing behoorden te zijn gelaten."

Tot goed begrip van het eerste middel zij gememoreerd, dat volgens het bestreden arrest, het Waterschap-Heemraadschap van Mark en Dintel eerst heeft erkend, dat de palen waarover in deze procedure wordt gesproken, bestemd waren om als meerpalen te dienen voor uitvarende schepen, doch later op die verklaring terug is gekomen en in zijne volgende conclusie heeft beweerd, dat die palen in 1904 waren aangebracht op verzoek van „Schuttevaer" om te voorkomen, dat uitvarende schepen op de noordelijk gelegen slikken zouden af-drijven.

Eerst dus is toegegeven, de stelling van partij Besjes, dat de bepaalde bestemming van de palen was om er aan te meeren, later is juist die bepaalde bestemming ontkend. Wij hebben dus te doen met de herroeping van eene gerechtelijke bekentenis betreffende een bepaald feit, hoedanige herroeping krachtens art. 1963 B. W. alleen wordt toegelaten, bijaldien vaststa, dat de bekentenis een gevolg is geweest van eene dwaling omtrent daadzaken.

Het Hof, dat in dit geval het terugkomen op de eerst gedane erkenning geoorloofd en toe-

laatbaar oordeelde, doet dan ook deze beslissing op het speciaal in zijn arrest aangehaald art. 1963, rusten. Het leest daarin, dat de gedane erkenning voor later tegenbewijs moet wijken en laat de al dan niet toelaatbaarheid van de latere verklaring hiervan afhangen, of de inhoud daarvan al dan niet juist en bewezen is.

Naar mijne meening wordt bij deze rede-neering ten onrechte op den voorgrond gebracht, dat eene bekentenis de waarheid van de erkende feiten of omstandigheden zou vaststellen en van tegenbewijs gesproken in een zin, waarin dat woord door den wetgever en in de rechtswetenschap niet wordt gebezigd en op eene wijze die slechts verwarring kan stichten.

Bij Uw arrest van 18 Maart 1904 W. 8051, werd geleerd, dat de bekentenis is opgenomen onder de processuele bewijsmiddelen, niet omdat de wetgever haren inhoud aanmerkt als stellig waar, doch omdat hij dien aanmerkt als bevattende hetgeen de bekenkende partij in het aanhangig geding voor waar wil hebben gehouden en op dien grond de erkende feiten behandelt als processueel bewezen zonder daarbij eenigen waarborg van de werkelijke waarheid te vorderen, zich hierbij stellende op het standpunt, dat omtrent de bekende punten die verklaarde wil der partij, verdere bewijsvoering van de wederpartij overbodig maakt.

Nu brengt het begrip dwaling mede, dat indien dwaling omtrent een feit oorzaak is geweest van het doen eener bekentenis — en in dit geval is de bekentenis niet anders dan de erkenning van een gesteld feit — de dwalende zich dat feit verkeerd heeft voorgesteld, mitsdien, dat de werkelijke toestand anders was dan de dwalende zich die dacht, zoodat hij dan of wel dien toestand verkeerd heeft weergegeven of aan zijne valsche voorstelling gevolgen heeft verbonden, waaraan de feitelijke grondslag ontbrak.

Het verband tusschen de dwaling en het afleggen der bekentenis in art. 1963 gelegd — als oorzaak en gevolg — sluit uit de herroeping van eene bekentenis van of rustende op een onwaar feit, indien de bekentenis is gedaan met bewustheid van die onwaarheid, of wel ongeacht het al dan niet ware van zoodanig feit.

Geenszins echter is herroeping beperkt tot de gevallen, dat de dwaling zou zijn gebleken, tengevolge van de kennisname achteraf van een nieuw feit bij dengene die de bekentenis

had gedaan, De woorden van art. 1963 geven geene aanleiding tot zoodanige beperking en tevergeefs werd namens Besjes op de geschiedenis van dat artikel een beroep gedaan tot staving eener engere opvatting. Pothier geeft in zijn *Traité des obligations* onder n°. 834 en daarop werd bij pleidooi gedoeld, in dien zin slechts een voorbeeld, niet een regel voor de toelaatbaarheid eener herroeping, terwijl ook in de verdere geschiedenis van de totstandkoming van het corresponderend artikel van den Code Civil die beperkte opvatting geen steun vindt, (men verg. Asser-Anema blz. 406/7; Looré Dl. VI Exposé de motifs n°. 219, Rapport de Jaubert n°. 36).

Men zal dus mogen aannemen dwaling omtrent daadzaken in den zin van art. 1963 B. W. indien de partij die de bekentenis deed, omtrent de feiten zoodanige onjuiste voorstelling koesterde, dat hij bij ontstentenis daarvan de verklaring niet zou hebben afgelegd. Van tegenbewijs kan daarbij echter geen sprake zijn, tenzij men dat woord bezigt in een geheel anderen zin, dan waarin men dat gewoon is in de rechtswetenschap te gebruiken. Tegenbewijs is bewijs, dat door de wederpartij wordt geleverd, tegenover hetgeen aanvankelijk door de andere partij als bewijs voor hare stellingen is aangevoerd. Bewijsvoering voor de onwaarheid eener bekentenis door de partij die deze heeft afgelegd, zou in wezen niet anders zijn dan herroeping eener bekentenis en dus alleen toelaatbaar ingeval van dwaling omtrent daadzaken.

Uit een en ander volgt nu, dat de toelaatbaarheid van de latere voorstelling in dit geval, de in de plaatsstelling daarvan voor de gedane bekentenis, niet afhangt van de vraag of die latere voorstelling juist en bewezen was. Immers ook al ware ook die latere voorstelling onjuist en niet overeenkomstig de waarheid, zoo kon toch de dwaling omtrent de eerste voorstelling zijn komen vast te staan. Wel echter zou de juistheid van die latere voorstelling, die met de eerste onverenigbaar was en die uitsloot, aantoonen, dat de eerste niet overeenkomstig de werkelijkheid was en waar nu het Hof, op feitelijke gronden en dus voor den cassatierchter onaantastbaar vaststelde, dat die latere voorstelling de ware was, staat daardoor vast, dat bij de eerst afgelegde bekentenis een feit werd erkend, dat niet waar was. Nu is zelfs niet beweerd, dat het Waterschap zich bij het afleggen zijner bekentenis, van het onjuiste daarvan bewust was, of die aflegde om het erkende feit verder buiten geschil

te stellen, terwijl zooals ik reeds opmerkte, het Hof zelf art. 1963 als hier toepasselijk aanhaalde. Onder deze omstandigheden meen ik te mogen aannemen, dat het Hof de bedoeling heeft gehad te kennen te geven, niet alleen, dat uit de waarheid van de latere opgave, het onware van het erkende feit volgde, maar ook in verband daarmee, uit het geven der rectificatie door het Waterschap en de houding van partijen afleidde, dat het Waterschap in feitelijke dwaling iets had erkend en dus de gedane bekentenis mocht herroepen.

De herroeping is dan op de wet gegrond en dus terecht toelaatbaar geacht.

Ten overvloede wijs ik er op, dat het Hof vaststelt, dat Besjes in zijne conclusie van 16 December 1913, wel zegt de juistheid van de latere voorstelling van het Waterschap niet te erkennen, doch dit inderdaad wel doet. Het Hof leidt dit af uit de in die conclusie gebezigde uitdrukkingen, weergegeven in de 9de rechtsverweging van het arrest. De strekking van den inhoud eener conclusie, staat uitsluitend ter beoordeeling van den Rechter die de feiten heeft te beoordeelen en op grond van deze beslissing van het Hof, zou men dus reeds mogen aannemen, dat Besjes de latere voorstelling van het Waterschap, in de plaats van de vroegere heeft geaccepteerd. Daarmede zou dan tusschen partijen, omtrent de eigenlijke bestemming der palen overeenstemming tot stand zijn gekomen, waardoor dit punt door den Rechter op geene andere wijze behoeft te worden vastgesteld en de vraag of buiten toestemming van Besjes de eerst afgelegde bekentenis zou mogen worden herroepen, haar belang verliezen.

Het eerste middel zal alzoo naar mijne meening niet tot cassatie kunnen leiden.

Bij het tweede middel wordt de verbindbaarheid bestreden van de toegepaste artt. 76 en 77 van de verordening van politie voor de rivier Mark en Dintel, vastgesteld door het bestuur van genoemd Waterschap, goedgekeurd bij besluit van Gedep. Staten van Noord-Brabant.

De toelaatbaarheid van dit middel werd namens het Waterschap bestreden, omdat het een novum zou zijn en inderdaad is bedoeld verweer in de vorige instantiën niet gevoerd. Het is echter eene zuivere rechtsvraag welke daarmee voor den Hoogen Raad wordt gebracht, welke ook ambtshalve door den Rechter moest zijn overwogen en ongetwijfeld onder het oog is gezien. Naar mijn oordeel is zoodanig nieuw verweer in cassatie toelaatbaar. (Men verg. Mr. Wolterbeek Muller in Feestbundel

Justitia et Amicitia blz. 115; Crépon, Pourvoi en cassation II blz. 253 vlg; Carsonnee-Bru VI n°. 381).

Als voorbeeld voor genoemde artikelen heeft kenlijk gediend art. 4 van het K. B. van 18 Februari 1891 (S. 69) en hoewel in bewoordingen daarvan afwijkend en schijnbaar eene wijdere strekking hebbende, zou ik toch meenen, dat deze zóó moeten worden opgevat, dat daarbij niet eene aansprakelijkheid wordt gevestigd buiten art. 1401 volgende B. W. om, doch slechts taxatie van schade wordt gelast, met storting door den schipper van het vaartuig waardoor schade is veroorzaakt, of stellen van zekerheid voor de betaling daarvan, zonder dat op de aansprakelijkheid van dien schipper daardoor wordt geprejudicieerd. Ik zie in die voorschriften dan ook slechts een middel, waardoor het Waterschap poogt zich buiten de wet om eenige zekerheid te verschaffen, voor eventuele voldoening van schadevergoeding, indien die volgens de wet eventueel zou verschuldigd zijn. (Vgl. arrest Hooge Raad 13 December 1912, W. 9442), (N. J. 1913 blz. 178, Red.).

Ook aldus opgevat zouden die artikelen echter wel geacht kunnen worden bepalingen van burgerlijk recht te bevatten, daaruit zou echter m. i. nog niet volgen, dat ze in strijd zouden zijn met art. 150 der Grondwet. De bevoegdheid daarbij aan de wetgevende macht gegeven, om enkele onderwerpen betreffende de daar genoemde stoffen, in afzonderlijke wetten te regelen, zal men toch wel zóó ruim moeten opvatten, dat daarin begrepen is de bevoegdheid, om bij de wet aan andere corporaties die verordenende bevoegdheid hebben, zoo noodig het recht tot regeling van enkele zoodanige onderwerpen over te laten. Ontkent men dit voor punten van burgerlijk recht, dan zou men het op denzelfden grond moeten ontkennen voor onderwerpen van strafrechtelijke aard; doch daarmee dan ook den wettelijken grondslag van alle provinciaal, gemeentelijk of waterschapsstrafrecht ontkennen. Want wat art. 150g. zegt ten aanzien van het burgerlijk recht, zegt het precies eender ten opzichte van het strafrecht. Ik vestig in dit verband ook nog de aandacht op de artt. 625 en 720 B. W. waarin de bestaanbaarheid van verordeningen betreffende punten van burgerlijk recht wordt verondersteld en op de talrijke verordeningen die punten van burendrecht regelen, waarvan de grondwettigheid nooit is betwist.

Nu is de hier in aanmerking komende ver-

ordening ongetwijfeld eene keur of politieverordening van het Waterschap, want al hebben de aangehaalde artt. 76 en 77 geene strafrechtelijke sanctie, toch verzekert politiedwang de nakoming dezer voorschriften, (Vgl. van der Hoeven Wetgeving 1895, bij de Wet van 20 Juli 1895 (S. 139), blz. 3, 14, 18, 35; Schepel, Waterstaatswetgeving blz. 59, 60 en 61).

Krachtens art. 4 van de Wet van 20 Juli 1895 (S. 139) was het bestuur van het Waterschap — in verband met het reglement der instelling — bevoegd keuren vast te stellen, daarbij gelimiteerd door het voorschrift van art. 1 dier wet, dat de verordening slechts mocht worden gemaakt in het huishoudelijk belang van het waterschap. Nu zou men weliswaar op goeden grond kunnen beweren, dat de gestelde grens, door bepalingen als de hier bedoelde wordt overschreden, doch de beantwoording van de vraag of dit al dan niet het geval is, komt volgens het oordeel van Uw College uitsluitend toe aan Gedep. Staten en in geval van hooger beroep aan de Kroon (H. R. 10 Mei 1909 W. 8876; anders vroegere arresten, kort samengevat bij Mr. Boasson, Rechter tegenover de vrijheid der adm. blz. 62/63, H. R. 8 October 1862 W. 2427; 14 November 1871, W. 3408; 21 October 1878 W. 4319 en 11 December 1893 W. 6450; vgl. ook Schepel t. a. p. blz. 65, 72 en van der Hoeven t. a. p. blz. 32 en bij art. 19 blz. 67). De inhoud der verordening is dus in dit opzicht gedekt en het bestuur moet door den Rechter geacht worden binnen den kring zijner door de wet bepaalde bevoegdheid te zijn gebleven. Maar ook bij de vroegere opvatting van den Hoogen Raad betreffende het toetsingsrecht, zou toch e. q. allereerst art. 1 van de aangehaalde keurenwet zijn geschonden, welk artikel echter niet in het cassatiemiddel is aangehaald. Ook het tweede middel acht ik dus niet gegrond.

Namens het Waterschap is subsidiair voorgesteld: „Schending of verkeerde toepassing van artt. 153, 161 der Grondwet, 2, 20 R. O., 48, 59 Rv., 1401, 1402, 1403 B. W., doordat het Hof ontvankelijkheid der vordering en bevoegdheid der rechterlijke macht verwarrende de ingestelde vordering ontvankelijk acht, zonder daarvoor eenigen grond te noemen en zonder aan de op dit punt in appel opgeworpen grief eenige aandacht te wijden; ten onrechte voorts, daar de vordering gegrond is op beeerde tekortkoming van een waterschap in het beheer over eene rivier waaruit geene privaatrechtelijke vordering voortspuit; ten

onrechte ten slotte omdat onrechtmatigheid laat staan de onrechtmatigheid naar privaatrecht van de aangewreven tekortkoming niet was gesteld."

Het eerste onderdeel mist feitelijken grondslag, want het Hof verklaart zich te vereenigen met de motiveering en de beslissing der Rechtbank op bedoeld punt en voegt daar nog iets bij, zoodat voor eene klacht over gebrek aan motiveering hier geene plaats is. De Rechtbank zag daarbij juist speciaal de vraag der ontvankelijkheid der vordering in den zin als in het middel bedoeld, onder de oogen. Dat in appel op dit punt een grief zou zijn ontwikkeld blijkt overigens uit het arrest niet.

Wat het tweede onderdeel betreft, zij opgemerkt, dat het Waterschap als beheerder van het water de rechtstreeksche en publiekrechtelijke zorg uitvoerende, dat dit aan zijne bestemming in het algemeen belang kan beantwoorden. Volgens de vaste jurisprudentie van den Hoogen Raad, belet dit echter geenszins dat zoodanige beheerder, werken aanleggende als in dit geval bedoeld, verplicht is volgens art. 1402 B. W. de schade te vergoeden, welke hij door gebrekkige uitvoering dier werken veroorzaakt. (Bij de bij pleidooi aangehaalde arr. H. R. van 14 April 1881 W. 4659, 8 Januari 1885 W. 5140, 18 December 1885 W. 5254 en 10 April 1891 W. 6021, voeg ik nog het arrest van 9 November 1917 i/z Staat der Ned. tegen van Bommel). (N. J. 1917 blz. 1209, Red.).

Het laatste onderdeel ontbeert naar mij voorkomt feitelijken grondslag. Gesteld is dat de palen niet voldeden aan eischen aan welke die palen daar ter plaatse moesten voldoen; aan het waterschap wordt verweten anders te hebben gehandeld bij het construeeren der palen daar ter plaatse, dan het met het oog op de veiligheid van het verkeer aldaar verplicht was te doen. Gesteld is dus eene nalatigheid of onvoorzichtigheid bij den aanleg en constructie der palen, waardoor in strijd met zijn plicht niet is zorg gedragen, dat aan derden door dat werk geene schade zou worden toegebracht.

Mijne conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep, eventueel tot verwerping van het incidenteel beroep en veroordeeling van partij Besjes in de kosten van cassatie.

De Hooge Raad, enz. ;

O., dat uit het aangevallen arrest en de daarin aangehaalde vonnissen van de Arr.-Rechtbank te Breda van 3 Juni 1913, 21 April 1914 en 1 Februari 1916, waarvan het arrest heeft over-

genomen hetgeen daarin omtrent de feiten voorkomt, voorzoover nog van belang, blijkt :

dat het gemelde Waterschap, thans verweerder, in de buitenhaven bij Dintelsas, noordelijk van — doch vlak tegen de vaargeul een rij palen heeft doen plaatsen, die het eigendom zijn van het Waterschap ;

dat Besjes, thans eischer, op 30 September 1911 zijn leeg schip aan die palen heeft vastgemeerd, met het gevolg, dat toen het water door den hevigen storm hoog boven die palen steeg, het schip op den kop dier palen is iek gestooten en daarachter gezonken ;

dat Besjes te dier zake het Waterschap tot schadevergoeding heeft aangesproken, beweerende, dat het de palen, welke bestemd waren om als meerpalen dienst te doen, zóó lang had moeten maken, dat zij ook bij den hoogsten waterstand boven het water bleven uitsteken ; dat het Waterschap die verplichting heeft ontkend en zijnerzijds van Besjes f 120 heeft gevraagd als vergoeding van aan de palen veroorzaakte schade ;

dat Besjes aanvankelijk de betaling van deze vergoeding heeft geweigerd, doch het bedrag later als zekerheidstelling in handen van den Voorzitter van het Waterschap onder protest heeft gestort, nadat hem krachtens art. 77 van de Verordening van Politie voor de rivier „de Mark en Dintel" was belet zijn reis van de haven van Dinteloord naar het eiland Schouwen te ondernemen ;

dat hij deswege van het Waterschap bovendien nog teruggave van de f 120 heeft gevorderd en f 114 schadevergoeding omdat hem door het onderhandelen over de storting en vracht was ontgaan, waarmede hij dit bedrag zou hebben verdiend, met de wettelijke rechten van deze sommen ;

dat de Rechtbank bij haar eindvonnis van 1 Februari 1916 aan Besjes zijne vordering heeft toegewezen ;

dat het Waterschap van de drie vonnissen in hooger beroep is gekomen, waarna het Hof deze vonnissen heeft vernietigd, voorzoover ze met zijn arrest strijden, o. m. op dezen grond, dat Besjes zijn vordering had doen steunen op de bestemming der palen tot meerpalen, terwijl naar 's Hofs oordeel in het geding was gebleken, dat zij een andere bestemming hadden, voorts het Waterschap heeft veroordeeld om aan Besjes de f 20 terug te betalen, waarop het Waterschap in hooger beroep erkend had geen recht te hebben, met de rente naar 5 % van 8 December 1911 af en in zoover het eindvonnis en de beide andere vonnissen heeft bekrachtigd,

met verwijzing van Besjes in de kosten van beide instantiën ;

dat het Hof, blijkbaar het slot van art. 77 der Verordening geldig achtende, — welks geldigheid trouwens ook niet was betwist — daarbij overweegt, dat het wel aanneemt, dat het Waterschap, zoo het onrechtmatig storting of zekerheid vraagt, evenals bij elk onrechtmatig beslag schadevergoeding kan verschuldigd zijn, maar tevens, dat elk schipper, desgevorderd, verplicht is onmiddellijk tot storting tot zekerheidstelling over te gaan waaruit volgt, dat Besjes wel rente kan vragen van het gestorte bedrag maar geen som van f 114 voor bedrijfsverlies in rekening kan brengen, omdat, zoo hij slechts *onmiddellijk* tot storting was overgegaan — wat zijn plicht was — hij direct zou hebben mogen doorvaren en geen vracht zou hebben verloren ;

dat Besjes van dit arrest beroep in cassatie heeft ingesteld en als middelen aangevoerd : (Zie Concl. adv.-gen.) ;

O., omtrent het *eerste* middel van den eischer tot cassatie :

dat het Hof, blijkens de vijfde overweging in rechte, vaststelt, dat het Waterschap in eersten aanleg in zijn eerste conclusie erkende, dat de bewuste palen bestemd waren als meerpalen te dienen voor uitvarende schepen, doch in zijn volgende conclusie daarop terugkwam en toen beweerde, dat zij in 1904 waren aangebracht om te voorkomen, dat uitvarende schepen op de noordelijk gelegen slikken zouden afdrifven en dat de Rechtbank zich met deze tweede verwering niet heeft ingelaten, omdat zij „tardief” en in strijd met de eerste verwering was ;

dat het Hof zegt daarin geen reden te hebben gevonden die verwering voorbij te gaan, onder meer omdat Besjes ze inderdaad in zijn conclusie van 16 December 1913 als juist heeft erkend en „dus beide partijen aannemen, dat de palen zijn gezet om het afdrifven der schepen te voorkomen” ;

O., dat het Hof hieruit afleidt, dat de palen eigenlijk bestemd waren om het afdrifven der schepen te voorkomen en niet om als veilige meerpalen dienst te doen, ook al worden zij door kleinere wachtende schepen met stilzwijgend goedvinden van de waterschapsbeambten als meerpalen gebruikt en op dezen grond aan Besjes de hoofdvordering ontzegt ;

O., dat hieruit volgt, dat volgens de feitelijke beslissing van het Hof, nadat partijen het ten slotte omtrent de bestemming der palen eens waren geworden, aan de hoofdvordering de

grond waarop zij steunde, was ontvallen, hetgeen de ontzegging tengevolge moest hebben ;

dat mitsdien dit middel feitelijken grondslag mist en niet tot cassatie kan leiden ;

O., omtrent het *tweede* middel :

dat art. 76 van meergenoemde Verordening bepaalt, dat van alle schaden, welke aan de rivierwerken worden toegebracht, door den ambtenaar of beambte, die dit bemerkt, proces-verbaal wordt opgemaakt, hetwelk onder meer inhoudt de vermoedelijke kosten van herstelling, met vermelding van den persoon, die de schade heeft veroorzaakt en het bedrag door dezen verschuldigd en dat dit proces-verbaal aan den Dijkgraaf wordt gezonden en in afschrift aan den betrokken persoon ; en dat art. 77 voorschrijft :

De bevelvoerder van een vaartuig of vlot waardoor de schade is veroorzaakt is verplicht het verschuldigd bedrag, volgens het proces-verbaal geraamd, aan den ambtenaar of beambte te voldoen of daarvoor borg te stellen, onverminderd zijne verplichtingen om ook de meerdere kosten van herstel te betalen ; bij gebreke daarvan wordt het voortzetten der reis belet ;

O., dat het slot van dit artikel, betrekkelijk het beletten van het voortzetten der reis, inderdaad aan het bestuur van het Waterschap een middel geeft tot bewaring van recht, geheel het karakter dragende van het conservatoir beslag als geregeld in de artt. 727 en volgende Rv. ;

dat hier mitsdien sprake is van een regeling van een punt van burgerlijke rechtspleging dat volgens art. 150 der Grondwet bij de wet, in algemeene wetboeken moet worden geregeld, behoudens de bevoegdheid der wetgevende macht om enkele onderwerpen in afzonderlijke wetten te regelen ;

dat van die bevoegdheid te dien aanzien geen gebruik is gemaakt, met name niet in de Wet van 20 Juli 1895 (S. 139) ;

dat bij die wet wel aan waterschappen de bevoegdheid is verleend om verordeningen in hun huishoudelijk belang te maken, doch deze volgens art. 3 geen bepalingen mogen inhouden omtrent punten, waarin bij een wet is voorzien ;

dat dit artikel zeker niet toelaat een bij de wet aan schuldeischers in het algemeen toegekend middel tot bewaring van recht en aldaar aan bijzondere voorwaarden en vormen gebonden, ten behoeve van waterschappen, op geheel andere wijze en met terzijdestelling van de wettelijke waarborgen te regelen ;

dat hieruit volgt, dat het Hof het art. 77 meerbedoeld als in strijd met art. 150 der

Grondwet tot stand gekomen, buiten toepassing had moeten laten, zoodat het middel is gegrond ;

O., dat hieruit volgt, dat de uitspraak van het Hof, wat betreft de vordering tot schadevergoeding wegens het beletten van Besjes om de reis met zijn schip voort te zetten, niet kan worden gehandhaafd en het vonnis des eersten rechters, wat dit punt aangaat, zij het op anderen grond, dient te worden bekrachtigd ; dat immers het aanhouden van het schip alleen was gegrond op de in het art. 77 meergenoemd toegekende bevoegdheid, zoodat, nu deze bepaling niet had mogen worden toegepast, de onrechtmatigheid der aanhouding reeds daaruit voortvloeit ;

O., omtrent het door den verweerder voorgestelde middel ;

dat, al mogen de bewoordingen hieromtrent der conclusie van antwoord schijnbaar een ruimere strekking hebben, het middel blijkens de nadere toelichting, welke alleen op de hoofdvordering betrekking heeft, kennelijk alleen is voorgesteld, indien het eerste middel gegrond mocht worden geacht, zoodat, nu dit niet het geval is, het incidenteele middel thans buiten behandeling kan blijven ;

Vernietigt het aangevallen arrest doch alleen ten aanzien van de uitspraak betreffende de vordering, gegrond op het beletten van het voortzetten der reis, en van de kosten ;

Bekrachtigt het vonnis van de Arr.-Rechtbank te Breda, den 1sten Februari 1916 tusschen partijen gewezen voor zoover ;

Verwerpt het beroep voor het overige ;

En, uit overweging dat partijen over en weer op een punt in het ongelijk zijn gesteld ;

Compenseert de kosten in dier voege, dat Besjes van de kosten die het Waterschap in eersten aanleg en in hooger beroep heeft gemaakt, de helft zal betalen, deze helft bepaald op enz. en dat beide partijen ieder haar eigen kosten in cassatie zullen dragen. (N. J.)

23 Februari 1918. WET, houdende aanvulling van artikel 71 van het Regeeringsreglement van *Nederlandsch-Indië*. S. 119.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1916/17, n°. 341, 1—3; 1917/18, n°. 106.

Hand. id. 1917/18, bladz. 487.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 107, 138, 139, 152. 156.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is artikel 71 van het Regeeringsreglement van *Nederlandsch-Indië* aan te vullen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Eenig artikel.

Aan artikel 71 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 129; *Indisch Staatsblad* 1855 n°. 2), wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt :

„Bij ordonnantie kunnen inlandsche gemeenten, die geheel of gedeeltelijk gelegen zijn binnen de grenzen van ene stad, waarvoor een raad, als bedoeld bij het tweede lid van artikel 68b, is ingesteld, voor zoover het binnen die grenzen vallend gebied betreft opgeheven of, voor zooveel noodig, onttrokken worden aan de werking van het bepaalde bij de tweede alinea van dit artikel. De ordonnantie, waarbij eene inlandsche gemeente geheel of gedeeltelijk wordt opgeheven, voorziet voor zooveel noodig in de gevolgen van die opheffing.”

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg. 11 Maart 1918.*)

23 Februari 1918. WET, houdende wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven en middelen van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1917. S. 120.

23 Februari 1918. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1913. S. 121.

Het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1913 wordt vastgesteld als volgt :

De uitgaven hebben bedragen f 4,280,163.23.

De ontvangsten hebben bedragen f 3,471,246.57.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo f 808,916.66, welk bedrag dientengevolge tot aanvulling der koloniale geldmiddelen is noodig geweest.

23 Februari 1918. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1913. S. 122.

Het slot der rekening van de koloniale ontvangsten en uitgaven voor *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1913 wordt vastgesteld als volgt :

De ontvangsten bedroegen f 311,354,199.70⁵.

De uitgaven bedroegen f 327,071,287.12.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt f 15,717,087.41⁵.

23 Februari 1918. WET, houdende kwijtschelding aan de erfgenamen van wijlen A. E. Evers van eene hun opgelegde vergoeding. S. 123.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 22 der Indische Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1895, n°. 145) van eene den Lande aankomende vordering, wanneer zij meer bedraagt dan f 10,000, geene kwijtschelding verleend wordt dan bij de wet en er termen gevonden zijn om de hierna te noemen kwijtschelding te verleenen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Aan de erfgenamen van wijlen den magazijnmeester bij den dienst der Staatsspoor- en tramwegen in Nederlandsch-Indië A. E. Evers wordt kwijtescholden eene som van f 25,134.42⁵, waarmede zij bij besluit van de Algemeene Rekenkamer in Nederlandsch-Indië van 24 Juni 1909, n°. 6799, zijn belast.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg.* 11 Maart 1918.)

23 Februari 1918. WET, tot instelling van een centraal testamentenregister. S. 124.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1913/14, n°. 318, 1—3; 1914/15, n°. 65, 1—3; 1915/16, n°. 27; 1917/18, n°. 14, 1—4.

Hand. id. 1917/18, *bladz.* 226—228, 230—241, 327.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 28, 30, 31, 118—128, 161.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wenschelijkheid der instelling van een centraal testamentenregister gebleken is ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Er wordt ingesteld een register van alle akten, bevattende uiterste wilsbeschikkingen en schenkingen van de geheele of de gedeeltelijke nalatenschap van den schenker, alsmede van alle akten, waarbij uiterste wilsbeschikkingen worden herroepen of olographische testamenten worden teruggenomen.

Onder akten bevattende uiterste wilsbeschik-

kingen worden verstaan : uiterste willen bij openbare akte, akten van bewaargeving van uitersten wil, akten van superscriptie, onderhandsche stukken, als bedoeld bij artikel 982 van het Burgerlijk Wetboek, voor zoover deze na het overlijden van den erflater aan eenen notaris of consulair ambtenaar zijn ter hand gesteld of aangeboden, en akten van benoeming ingaande bij overlijden.

2. Onze Minister van Justitie draagt zorg voor de inrichting en het bijhouden van het in artikel 1 bedoelde register, hetwelk zal berusten aan zijn Departement.

De hiertoe benoedigde gegevens worden, voor zooveel betreft akten hier te lande verleden of aan eene notaris ter hand gesteld, op de wijze bij algemeen maatregel van bestuur te bepalen, aan voornoemden Minister door de ontvangers der registratie verstrekt.

3. In het register wordt, voor zoover daarvan uit de opgaven blijkt, aanteekening gehouden van :

den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden ;

de voornamen en den naam der personen, die eenige beschikking maken als bedoeld in artikel 1 ;

hun beroep of hunne maatschappelijke betrekking ;

hunne woonplaats, alsmede de plaats, het jaar, de maand en den dag hunner geboorte ; de voornamen, den naam en de standplaats van den notaris of consulair ambtenaar, die de akte heeft verleden of aan wien de akte is ter hand gesteld of aangeboden.

4. Inlichtingen uit het register worden, op aanvraag, na overlijden of verklaring van vermoedelijk overlijden van den erflater of schenker, tegen vergoeding, vanwege Onzen voornoemden Minister aan een ieder verstrekt.

De wijze van indiening der aanvragen en het verstrekken der inlichtingen, zoodmede het bedrag en de wijze van inning van de voor de aanvragen verschuldigde vergoedingen, worden bij algemeen maatregel van bestuur geregeld.

5. Na artikel 49 der Wet op het Notarisambt wordt ingevoegd een nieuw artikel 49a, luidende :

„De notarissen zijn verplicht in dubbel op te maken lijsten, waarop zij, op verbeurte eener hoete van ten hoogste tien gulden voor iedere overtreding, naar volgorde van verlijden, zullen inschrijven de in artikel 1 der Wet op het Testamentenregister genoemde akten, in eene kalendermaand door hen verleden of aan hen ter hand gesteld.

Ieder nummer van deze lijsten zal op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iedere overtreding, bevatten :

1°. het nummer, waaronder de akte in het repertorium is vermeld ;

2°. den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden ;

3°. de voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking en de woonplaats van de personen, die eenige beschikking maken als bedoeld in artikel 1 der Wet op het Testamentenregister, zooals en voorzover deze in de akte zullen zijn vermeld, en de plaats, het jaar, de maand en den dag der geboorte dier personen of de verklaring, dat en om welke reden deze niet kunnen worden opgegeven ;

4°. de voornamen, den naam, de ambtsbetrekking en de standplaats van den notaris door wien de akte is verleden of aan wien zij is ter hand gesteld, alsmede, zoo deze is een candidaat-notaris-plaatsvervanger, de voornamen, den naam, de ambtsbetrekking en de standplaats van den notaris, wiens kantoor hij waarneemt.

De notarissen zijn verplicht binnen de eerste vijf dagen van iedere maand bovenbedoelde lijsten in dubbel, desverlangd tegen ontvangstbewijs, in te leveren bij den ontvanger der registratie van hunne standplaats, en zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

Ingeval in de afgelopen kalendermaand geene akten, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, door eenen notaris zijn verleden of aan hem zijn ter hand gesteld, zal hij daaromtrent op een der voor de inlevering bestemde dagen, bij den ontvanger der registratie eene schriftelijke verklaring inleveren, zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

Van eene in dit artikel bedoelde inlevering wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan, zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim."

6. De notarissen zijn verplicht in enkelvoud op te maken lijsten, waarop zij op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iedere overtreding naar volgorde van verlijden zullen inschrijven de in artikel 1 dezer wet genoemde akten, sedert den 1sten Januari 1890 tot op den dag van inwerkingtreding dezer wet verleden door of ter hand gesteld aan hen of de notarissen, wier minuten zij bewaren.

Ieder nummer van deze lijsten zal op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden

voor iedere overtreding bevatten de gegevens in het tweede lid van artikel 49a der Wet op het Notarisambt bedoeld, zooals en voor zoover deze in de akte zullen zijn vermeld.

De notarissen zijn verplicht binnen één jaar na de inwerkingtreding dezer wet bovenbedoelde lijsten, desverlangd tegen ontvangstbewijs in te leveren bij den ontvanger der registratie van hunne standplaats en zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

Van de inlevering wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan, zulks op verbeurte eener boete van ten hoogste tien gulden voor iederen dag verzuim.

De artikelen 54,55, 59 en 59a der Wet op het Notarisambt vinden overeenkomstige toepassing.

7. Na artikel 19 der Consulaire wet wordt ingevoegd een nieuw artikel 19a, luidende :

„De consulaire ambtenaren, voor zoover zij bevoegd zijn tot het verlijden of in bewaring nemen van de akten, vermeld in artikel 1 der Wet op het Testamentenregister, zijn verplicht in enkelvoud op te maken lijsten, waarop zij naar volgorde van verlijden zullen inschrijven de door hen in eene kalendermaand verleden of in bewaring genomen akten als in den aanvang van dit artikel bedoeld.

Ieder nummer van deze lijsten zal bevatten :

1°. het nummer, waaronder de akte in het door den consulaire ambtenaar gehouden repertorium is vermeld ;

2°. den aard der akte en het jaar, de maand en den dag op welken zij is verleden ;

3°. de voornamen, den naam, het beroep of de maatschappelijke betrekking en de woonplaats van de personen, die eenige beschikking maken, als bedoeld in artikel 1 der Wet op het Testamentenregister, zooals en voorzover deze in de akte zullen zijn vermeld, en de plaats, het jaar, de maand en den dag der geboorte dier personen of de verklaring, dat en om welke reden deze niet kunnen worden opgegeven ;

4°. de voornamen, den naam, de ambtsbetrekking en de standplaats van den consulaire ambtenaar, door wien de akte is verleden of in bewaring genomen.

De consulaire ambtenaren voornoemd zijn verplicht binnen de eerste vijf dagen van iedere maand bovenbedoelde lijsten op te zenden aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, door wiens tusschenkomst zij bij Onzen Minister van Justitie worden ingeleverd.

Ingeval in de afgelopen kalendermaand geene akten, als bedoeld in het eerste lid van

dit artikel, door eenen consulairen ambtenaar zijn verleden of in bewaring genomen, zal hij daaromtrent op een der voor de opzending bestemde dagen, eene schriftelijke verklaring opzenden aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

Van eene in dit artikel bedoelde opzending wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan."

8. De consulaire ambtenaren, voor zoover zij onder hunne berusting hebben akten, vermeld in artikel 1 dezer wet, zijn verplicht in enkelvoud op te maken lijsten, waarop zij naar volgorde van verlijden zullen inschrijven alle zoodanige akten, sedert den 1sten Januari 1890 tot op den dag van inwerkingtreding dezer wet verleden of in bewaring genomen door hen of door de consulaire ambtenaren, wier minuten zij bewaren.

Ieder nummer van deze lijsten zal bevatten de gegevens in het 2de lid van artikel 19a der Consulaire wet bedoeld, zooals en voor zoover deze in de akte zullen zijn vermeld.

De consulaire ambtenaren zijn verplicht binnen één jaar na de inwerkingtreding dezer wet bovenbedoelde lijsten op te zenden aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, door wiens tusschenkomst zij bij Onzen Minister van Justitie worden ingeleverd.

Van de opzending wordt op den dag, waarop zij is geschied, in het repertorium aanteekening gedaan.

9. Overal waar in de Wet op het Notarisambt of in deze wet sprake is van een repertorium wordt daaronder verstaan een register, zooals bedoeld bij artikel 19 der Registratiewet 1917, en waar in de Wet op het Notarisambt sprake is van „Wet op de Registratie" wordt daarvoor gelezen „Registratiewet 1917".

10. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip en kan worden aangehaald onder den naam van: „Wet op het Testamentenregister".

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
De Minister van Financiën, TREUB.
De Minister van Buitenz. Zaken, J. LOUDON.
(Uitgeg. 4 Maart 1918.)

23 Februari 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 125.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal van de Vide afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 30,000.

23 Februari 1918. WET, tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 126.

23 Februari 1918. WET, houdende wijziging van de begrooting van uitgaven van het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 127.

23 Februari 1918. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Veendam* van het perceel grond, kadastraal bekend *Veendam*, sectie D, n°. 3097, groot 8,80 aren. S. 128.

23 Februari 1918. WET, houdende aanvulling en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het dienstjaar 1917. S. 129.

23 Februari 1918. WET, houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. (Tegevoetkomsten wegens duurte van levensmiddelen.) S. 130.

23 Februari 1918. WET, tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1918. (Tegevoetkomst wegens duurte van levensmiddelen.) S. 131.

23 Februari 1918. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van gronden aan de gemeente *Roermond*. S. 132.

23 Februari 1918. WET, houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens. S. 133.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gelegenheid te openen het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens te verbieden en ten aanzien van zoodanige slachtelingen regelen te stellen.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. (1) Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd het slachten

van paarden, van runderen, van schapen en van varkens geheel of gedeeltelijk te verbieden, van zulk een verbod ontheffing te verleenen, en aan zoodanige ontheffing voorwaarden te verbinden.

(2) Eene beschikking, houdende een verbod als hiervoor bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

(3) Onze voornoemde Minister is bevoegd het verleenen van ontheffingen en het stellen van de daaraan te verbinden voorwaarden op te dragen aan daartoe in de beschikking aan te wijzen personen.

(4) Voor de toepassing van deze wet wordt onder „slachten” verstaan zoowel het langs directen of indirecten weg veroorzaken van den dood, onverschillig op welke wijze en daaronder óók begrepen het te weeg brengen van de noodzakelijkheid van noodslachting als het afsnijden en uitsnijden van gedoodde dieren.

2. (1) Overtreding van een verbod, ingevolge het bepaalde in artikel I gesteld, of het niet in acht nemen van de voorwaarden, waaronder van zulk een verbod ontheffing werd verleend, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden, of geldboete van ten hoogste zes duizend gulden.

(2) De verbeurdverklaring kan worden uitgesproken van al wat geacht kan worden te hebben behoord tot het levende dier, hetwelk werd geslacht in strijd met een verbod, ingevolge het bepaalde in artikel I gesteld, of zonder inachtneming van de voorwaarden, waaronder ontheffing van zulk een verbod werd verleend.

(3) De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden beschouwd als overtredingen.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende na dien harer afkondiging. Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 1 Maart 1918.*)

23 Februari 1918. WET, tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. (Verschillende onderwerpen.) S. 134.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeling met f 57,000;

dat der IIde afdeling met f 76,000;

dat der IIIde afdeling met f 3,000,000 en dat der IVde afdeling met f 275,000;

dat der Vde afdeling met f 8000; terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916 wordt verhoogd met f 3,416,000.

23 Februari 1918. WET, tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. (Verschillende onderwerpen.) S. 135.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeling met f 20,000;

dat der IIde afdeling met f 62,500;

dat der IIIde afdeling met f 51,000,

terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916 wordt verhoogd met f 133,500.

23 Februari 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (Verschillende onderwerpen.) S. 136.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIIde afdeling met f 110,626.25;

dat der IVde afdeling met f 22,295;

terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917 wordt verhoogd met f 132,921.25.

23 Februari 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeente *Oude-Pekela* noodig voor de verbreding van de Bokswijk en het maken van twee wisselplaatsen in die wijk, gelegen in het waterschap „Groot Belang”. S. 137.

23 Februari 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van de spoorweghaven te *Veendam* met bijkomende werken. S. 138.

23 Februari 1918. WET, tot wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 139.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, ingelascht en verminderd en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeling met f 10,400; dat der IVde afdeling met f 42,000 en verminderd het totaal der IIde afdeling met f 10,400 en dat der IIIde afdeling met f 42,000.

23 Februari 1918. WET, tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 140.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in de navolgende gemeenten :

in de provincie *Gelderland* :

Ammerzoden (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Maas); Heerewaarden; in de provincie *Noordbrabant* :

Alem, Maren en Kessel; Baardwijk (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Berghem; Berlicum; Besoijen (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Boekel; Bokhoven; Capelle (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Cromvoirt; Deursen en Dennenburg; Dieden, Demen en Langel; Dinther; Dongen; Drunen; den Dungen; Empel en Meerwijk; Engelen; Erp; Fijnaart en Heinigen; Geerttruidenberg (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Geffen; Gónderen (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); 's Gravenmoer; Hedikhuizen; Heesch; Heeswijk; Helvoirt; Herpen; Herpt (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Maas); 's-Hertogenbosch; Heusden; Hooge- en Lage-Zwaluwe (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Amer); Huisseling en Neerloon; Klundert; Lith; Lithoijen; Loon op Zand; Made en Drimmelen (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Amer); Megen, Haren en Macharen; St. Michielsgestel; Nieuwkuyk; Nistelrode; Nuland; Oijen en Teeffelen; Oosterhout; Oss; Oudheusden; Raamsdonk (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Ravenstein; Reek; Rosmalen; Schayk; Schijndel; Sprang; Standdaarbuiten; Terheijden; Uden; Veghel; Vlijmen; Vrijhoeve Capelle; Vught; Waalwijk (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Waspik (voor zoover betreft het gebied ten zuiden van de Bergsche Maas); Willemstad; Zeeland; Zevenbergen; den Staat van Beleg, verklaard bij Ons besluit van 22 Maart 1917 (*Staatsblad* n°. 242), te doen voortduren;

Gelet op artikel 5 van de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. *Eenig artikel*.

De Staat van Beleg, verklaard bij Ons besluit van 22 Maart 1917 (*Staatsblad* n°. 242) wordt bestendigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Min. van Buitenl. Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel, POSTHUMA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg. 1 Maart 1918.*)

23 Februari 1918. WET, tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 141.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de navolgende gemeenten : in de provincie *Groningen* :

Adorp, Bedum, Haren, Hoogezand, Hoogkerk, Kantens, Loppersum, Middelstum, Noorddijk, Sappemeer, Slochteren, Stedum, Ten Boer en Winsum;

in de provincie *Drenthe* :

Anlo, Assen, Beilen, Eelde, Meppel, Norg, Rolde, Ruinen, Ruinerwold, Vries, Westerborg, de Wijk en Zuidlaren;

den staat van beleg, verklaard bij Ons besluit van 30 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 448), te doen voortduren;

Gelet op artikel 5 van de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De Staat van Beleg, verklaard bij Ons besluit van 30 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 448), wordt bestendigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Min. van Buitenl. Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel, POSTHUMA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg. 1 Maart 1918.*)

23 Februari 1918. WET, tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 142.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in de gemeenten *Brummen*, *Doorwerth*, *Renkum* en *Voorst*, den staat van beleg, verklaard bij Ons besluit van 26 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 228) te doen voortduren ;

Gelet op artikel 5 van de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128) ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Eenig artikel.

De staat van beleg, verklaard bij Ons besluit van 26 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 228), wordt bestendigd:

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Min. van Buitenl. Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 28 Febr. 1918.)

23 Februari 1918. WET, tot goedkeuring van de overdracht van een gebouwtje e.a. onder *Made* en *Drimmelen* in eigendom aan *Dr. G. H. Moll van Charante*, te *Rotterdam*, eigenaar van den „Groote Polder”, gelegen op den „Steen van Kloosteroord”, onder eerstgenoemde gemeente. S. 143.

23 Februari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918, en nadere regeling van de afschrijvingen en uitkeeringen aan 's Rijks Middelen ten laste van dat bedrijf. S. 144.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 8,596,880.

23 Februari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het „Fonds ter verbetering van de Kustverdediging”, dienst 1918. S. 145.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 1,759,100.

23 Februari 1918. WET, tot verhooging, aanvulling en wijziging van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (Buitengewoon krediet, enz.) S. 146.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en wordt de omschrijving van eenige artikelen gewijzigd.

Tengevolge hiervan worden de totalen der hierna genoemde afdelingen verhoogd met de bedragen, daarbij vermeld, als :

de IXde afdeling met . . . f	1,000
„ Xde „ „ . . .	3,400
„ XVIIde „ „ . . .	154,500
„ XIXde „ „ . . .	62,000
„ XXIste „ „ . . .	653,000 en
„ XXIXste „ „ . . .	156,000,000,

terwijl het eindcijfer van dat hoofdstuk wordt verhoogd met een bedrag van f 156,873,900.

23 Februari 1918. WET, tot verhooging van onderwijzerswedden. S. 147.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is aan onderwijzers bij het lager onderwijs uit 's Rijks kas verhoogingen van jaarwedde toe te leggen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Uit 's Rijks kas wordt, onverminderd de bijdragen welke krachtens andere wettelijke voorschriften worden verleend, eene weddeverhooging toegekend van éénhonderd gulden aan ieder hoofd en aan iederen onderwijzer van bijstand van eene openbare lagere school of van eene school welke voldoet aan de in artikel 59, eerste en tweede lid, der Lager-onderwijswet gestelde eischen.

2. Bovendien worden aan de in artikel 1 bedoelde hoofden en onderwijzers uit 's Rijks kas de volgende verhoogingen toegekend :

a. indien zij minder dan vijf dienstjaren vervuld hebben, en, met inbegrip van het in artikel 1 genoemde bedrag, eene bezoldiging genieten van minder dan tweehonderd gulden boven de minimum-aanvangswedde volgens artikel 26 der Lager-onderwijswet, het bedrag dat vereischt wordt om de wedde tot twee-

honderd gulden boven de minimum-aanvangswedde op te voeren ;

b. indien zij vijf of meer en minder dan 10 dienstjaren hebben volbracht, en, met inbegrip van het in artikel 1 genoemde bedrag, eene bezoldiging genieten van minder dan driehonderd gulden boven de minima-wedden volgens art. 26 der Lager-onderwijswet, het bedrag dat vereischt wordt om de wedde tot driehonderd gulden boven de minimum-wedde op te voeren ;

c. indien zij tien of meer dienstjaren hebben volbracht, en, met inbegrip van het in artikel 1 genoemde bedrag, eene bezoldiging genieten van minder dan vierhonderd gulden boven de minima-wedden volgens art. 26 der Lager-onderwijswet, het bedrag dat vereischt wordt om de wedde tot vierhonderd gulden boven de minimum-wedde op te voeren.

3. Ter berekening van de genoten bezoldiging, bedoeld in artikel 2, komt in aanmerking de wedde welke het hoofd of den onderwijzer van bijstand toekomt volgens de op 1 October 1917 geldende salaris-regeling, zonder dat rekening wordt gehouden met de verhooging voor het bezit van hoofd- of andere akten, met tegemoetkomingen voor huishuur of gemis van genot van vrije woning of met uitkeeringen ingevolge de wet van 6 Juni 1913, *Staatsblad* n°. 239.

Wanneer uit de op 1 October 1917 geldende salaris-regeling niet blijkt hoeveel de verhooging bedraagt wegens het gemis van het genot van vrije woning of het bezit van hoofd- en andere akten, wordt die verhooging geacht te bedragen :

a. wegens het gemis van het genot van vrije woning, honderd vijftig gulden of het bedrag, dat in de gemeentelijke regeling krachtens art. 26 der wet Lager Onderwijs, daarvoor is aangegeven ;

b. wegens het bezit van de hoofdakten, honderd gulden, doch wanneer de onderwijzer ten minste 23 jaar oud is, en het bezit van de hoofdakten volgens artikel 24 der Lager-onderwijswet wordt gevorderd, tweehonderd gulden ;

c. wegens het bezit van andere akten, honderd gulden voor elke akte doch tot geen hooger bedrag dan driehonderd gulden.

Onderwijzers, werkzaam bij het bijzonder onderwijs, wier wedde lager is dan in artikel 26 der Lager-onderwijswet is bepaald, worden geacht de in dat artikel bedoelde minimum-aanvangswedde te genieten.

4. De verhoogingen ingevolge deze wet worden door bemiddeling van de gemeente- en

schoolbesturen aan de rechthebbenden uitbetaald volgens regels bij algemeen maatregel van bestuur te stellen en worden meegetrekend bij de grondslagen, naar welke voor pensioen is bij te dragen.

De jaarwedden der hoofden en van de onderwijzers aan de openbare lagere scholen worden alle vóór 1 Januari 1919 door de gemeenteraden opnieuw geregeld.

5. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met 1 Januari 1917.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 25 Febr. 1918.)

23 Februari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 148.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 938,324.

23 Februari 1918. WET tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig om den verkeersweg bij de Gevangenpoort te 's-Gravenhage te verbreden en die verbreding door te trekken tot den Langen Vijverberg. S. 149.

23 Februari 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van het aanleggen van een verbindingsweg tusschen de Verlengde Tuinstraat en de Poulinkstraat te *Almelo*. S. 150.

23 Februari 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Bouwfonds voor het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het dienstjaar 1918. S. 151.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 4,004,570.

28 Februari 1918. BESLUIT, tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904 houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 26 Februari 1918, n°. 119, afdeling Personeel;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. enz.

2. Aan artikel 92 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, zooals dit bij latere besluiten is gewijzigd, wordt toegevoegd :

z. door de assistenten en kommiezen in de groote steden in het bijzonder belast met den actieven dienst der directe belastingen, voor zooverre zij geregeld na afloop der gewone diensturen in hunne woning schrijfwerk hebben te verrichten, als tegemoetkoming in de kosten van huur, verwarming en verlichting.

3. Dit besluit treedt in werking met 1 Maart 1918.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 28 Februari 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

1 Maart 1918. BESLUIT, tot vaststelling van den dag van in werking treding der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 152. *Bepaald op 9 Maart 1918.*

1 Maart 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement voor de landbouwhoogeschool. S. 153.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 2 Februari 1918, Directie van den Landbouw, n°. 1111, 1ste afdeling;

Overwegende, dat ingevolge artikel 6, onder a. en b., der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, bij algemeenen maatregel van bestuur, voor zoover niet door die wet bepaald, moeten worden vastgesteld :

1°. de inwendige inrichting van de landbouwhoogeschool;

2°. de werkring van het college van curatoren;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari 1918, n°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26

Februari 1918, Directie van den Landbouw, n°. 22071, 1ste afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan :

I. met ingang van den dag, waarop voornoemde wet in werking treedt, vast te stellen het reglement, hetwelk aan dit besluit is gehecht;

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel, POSTHUMA.

(*Uitgeg. 6 Maart 1918.*)

REGLEMENT voor de Landbouwhoogeschool te Wageningen.

§ 1. Algemeene bepaling.

Art. 1. Waar in dit reglement gesproken wordt van Onzen Minister, wordt bedoeld de Minister, met de uitvoering der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs belast.

§ 2. Van curatoren.

Art. 2. Aan curatoren is opgedragen de behartiging van alles, wat kan strekken ten nutte van de landbouwhoogeschool.

Art. 3. De gewone vergaderingen van curatoren hebben ten minste eenmaal in de twee maanden plaats. De president is bevoegd eene buitengewone vergadering te beleggen, zoodikwijls hij dit noodig acht, en daartoe verplicht, wanneer ten minste twee curatoren dit schriftelijk — onder opgaaf van redenen — verlangen. Alle vergaderingen worden gehouden in de gemeente Wageningen, tenzij er noodzakelijkheid bestaat bij uitzondering eene vergadering elders te houden.

Art. 4. Tot het houden van vergaderingen wordt de tegenwoordigheid van de meerderheid der in functie zijnde curatoren gevorderd.

Bij het huishoudelijk reglement, bedoeld bij artikel 32 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, kan de afdoening van eenvoudige, spoed-

eischende zaken aan den president worden opgedragen.

Art. 5. Over alle zaken der landbouwhoogeschool dienen zij Onzen Minister en den Directeur-Generaal van den Landbouw van bericht en raad en geven, desgevraagd, alle verlangde opgaven en inlichtingen.

Desgeraden roepen zij daartoe de voorlichting en den raad in van rector-magnificus en assessoren, den senaat, de onderscheidene hoogleraren, lectoren en alle andere aan de landbouwhoogeschool verbonden ambtenaren en beamtten.

Art. 6. Curatoren hebben rang boven de hoogleraren.

In het college hebben de leden zitting volgens de orde van hunne aanstelling.

Art. 7. Curatoren zijn bevoegd eene verenigde vergadering van hun college en van den senaat of van rector-magnificus en assessoren bijeen te roepen, zoo dikwijls zij dit in het belang der landbouwhoogeschool noodig achten.

Art. 8. Zij zien toe, dat de lessen der hoogleraren en lectoren, voor elk studiejaar op het programma der lessen aangekondigd, geregeld en gedurende den daarvoor bepaalden tijd gegeven worden.

Art. 9. Zij hebben het oppertoezicht over de terreinen, gebouwen, lokalen, stallen, werkplaatsen, verzamelingen, hulpmiddelen voor het onderwijs en meubelen, bij de landbouwhoogeschool en de daaraan verbonden instituten in gebruik.

Art. 10. Zij waken voor de behoorlijke naleving van de krachtens art. 10, tweede lid, der wet tot regeling van het hooger landbouwen en hooger veeartsenijkundig onderwijs gegeven voorschriften.

Art. 11. Zij zenden de in art. 37 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs bedoelde begrooting benevens eene raming van inkomsten over hetzelfde tijdperk, waarover de begrooting loopt, in, onder overlegging van de daarvoor door rector-magnificus en assessoren, de docenten, de directeurs der instituten, den administrateur en den bibliothecaris verstrekte gegevens.

Afwijkingen van deze gegevens worden met redenen omkleed.

De begrooting en het verslag, bedoeld in art. 37 van de in het eerste lid van dit artikel genoemde wet, worden ingericht volgens de te dien aanzien door Onzen Minister te geven voorschriften.

Art. 12. Voor den secretaris van curatoren wordt door Onzen Minister eene instructie vastgesteld, curatoren gehoord.

Hij staat aan het college van curatoren, aan den president-curator en desgevorderd aan ieder curator, die met eenige commissie wordt belast, ten dienste.

Hij onderteekent nevens den president alle stukken, die van of namens het college uitgaan.

Hij is belast met de bewaring en de zorg voor het archief, volgens de regelen, daartoe door curatoren te stellen.

Bij verhindering of ontstentenis wordt hij door een der curatoren vervangen.

§ 3. Van rector-magnificus en assessoren.

Art. 13. De rector-magnificus roept eene vergadering van rector-magnificus en assessoren bijeen, zoo dikwijls hij het noodig oordeelt.

Bij verhindering of ontstentenis van een assessor wordt deze vervangen door den oudste in jaren van de overige gewone hoogleraren.

Een der assessoren wordt belast met het secretariaat.

Art. 14. Rector-magnificus en assessoren zijn verplicht te voldoen aan elke aanvraag van curatoren om voorlichting en raad.

Art. 15. Zij zijn bevoegd aan curatoren voorstellen te doen.

Art. 16. Tot de taak van rector-magnificus en assessoren behoort :

a. het afdoen van zaken van vertegenwoordigenden aard ;

b. het afdoen van zaken, interne aangelegenheden, het onderwijs of de landbouwhoogeschool betreffende, die gene bespreking in den senaat vereischen ;

c. het voorbereiden van zaken, die in den senaat zullen worden behandeld ;

d. het benoemen van commissiën om den senaat van prae-advies te dienen.

Art. 17. Zij roepen desgeraden de voorlichting en den raad in van de onderscheidene hoogleraren, lectoren en alle andere aan de landbouwhoogeschool verbonden ambtenaren en beamtten.

Zij verstrekken den administrateur de gegevens en inlichtingen, die deze tot het uitoefenen zijner functie, als in zijne instructie omschreven, behoeft.

§ 4. Van de docenten.

Art. 18. Hoogleraren en overige docenten en directeurs van instituten zijn verplicht te voldoen aan elke aanvraag van curatoren of

van rector-magnificus en assessoren om voorlichting en raad.

Zij verstrekken den administrateur de gegevens en inlichtingen, die deze tot het uitoefenen zijner functie, als in zijne instructie omschreven, behoeft.

Art. 19. Is een der hoogleeraren of lectoren langer dan twee dagen door ongesteldheid of andere wettige reden verhinderd onderwijs te geven, dan verwittigt hij daarvan het college van curatoren.

Om geene andere reden mag het geven van onderwijs worden nagelaten zonder vergunning van curatoren.

Art. 20. Op aanvragen om verlof van hoogleeraren en lectoren wordt beschikt door Onzen Minister, indien het verlof voor langer dan acht dagen, door curatoren, indien het voor langer dan twee doch niet langer dan acht dagen wordt aangevraagd.

Art. 21. Het ambtscostuum der hoogleeraren is de toga van zwarte stof met fluweelen opslagen, de muts van zwarte stof met fluweelen band en zwarte onderkleeding met witte das en bef.

§ 5. Van het onderwijs.

Art. 22. Het programma der lessen wordt voor elk studiejaar door den senaat der landbouwhoogeschool, na goedkeuring door curatoren, in de maand Juni vastgesteld.

Art. 23. Het studiejaar vangt aan den derden Dinsdag in de maand September.

Er zijn jaarlijks drie vacantiën; eene van 15 Juli tot den aanvang van het volgende studiejaar, eene met Kerstmis en eene met Paschen, beide laatstgenoemde ieder van ten hoogste 17 dagen, behoudens buitengewone omstandigheden, ter beoordeeling van curatoren.

Rector-magnificus en assessoren bepalen telken jare de dagen, waarop de Paasch- en de Kerstvacantie beginnen en eindigen.

§ 6. Van de Instituten.

Art. 24. Tot de landbouwhoogeschool behooren instituten, aan welke de behandeling van verschillende onderdeelen der landbouwwetenschap is opgedragen en die daarnaast kunnen bestemd zijn om te dienen als instellingen ter rechtstreeksche voorlichting van de praktijk of tot uitvoering van Regeeringsmaatregelen.

Art. 25. Deze instituten hebben, behoudens het bepaalde bij art. 43, eerste lid, van de wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, een zelfstandig

bestaan voor zoover hunnen dienst betreft, doch worden zooveel mogelijk dienstbaar gemaakt aan het onderwijs der hoogeschool.

Art. 26. Door Ons worden, op voorstel van curatoren, den senaat gehoord, hoogleeraren tot directeur van de instituten aangesteld.

In bijzondere gevallen kunnen ook andere personen tot directeur worden aangesteld.

Art. 27. Aan de ambtenaren der instituten kan het geven van eenig onderwijs aan de hoogeschool ambtshalve worden opgedragen, in welk geval zij tot lector of buitengewoon hoogleeraar worden benoemd.

Art. 28. De hulpmiddelen, verzamelingen en lokalen der instituten worden zooveel mogelijk ter beschikking gesteld van de studenten der hoogeschool voor practische oefeningen; het gebruik als zoodanig wordt geregeld bij de voorschriften, krachtens art. 10 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs gegeven.

§ 7. Van de geldmiddelen.

Art. 29. Jaarlijks wordt elken docent en elken directeur van een instituut een bedrag ter beschikking gesteld voor het aanschaffen van de benodigdheden voor zijn onderwijs en onderzoek, zulks in overeenstemming met de door Onzen Minister vastgestelde begrooting.

Art. 30. Eveneens wordt een bedrag voor den huishoudelijken en algemeenen dienst ter beschikking gesteld van rector-magnificus en assessoren en van den administrateur.

Art. 31. Den bibliothecaris wordt op dezelfde wijze een bedrag ter beschikking gesteld voor aanvulling en onderhoud van de bibliotheek; daarbij worden voor elke handbibliotheek afzonderlijke bedragen aangegeven.

Art. 32. Alle bestellingen en betalingen moeten loopen over het bureau van den administrateur.

De administrateur houdt zorgvuldig boek van de op de verschillende hoofden gedane uitgaven en bestellingen en verwittigt den betrokkene, wanneer hij meent, dat de stand der rekening er aanleiding toe geeft, en in elk geval, wanneer het crediet uitgeput is.

Bestellingen, welke daarna worden ingediend, worden niet meer uitgevoerd doch teruggezonden.

De administrateur blijft overigens geheel buiten beoordeeling van de aanvragen of bestellingen.

§ 8. Overgangsbepaling.

Art. 33. Met afwijking van het bepaalde in artikel 23 van dit reglement zal het eerste

studiejaar der landbouwhoogeschool aanvangen met den dag, waarop de wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs in werking treedt, en eindigen met den dag, die voorafgaat aan den derden Dinsdag in de maand September 1919.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 1sten Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 153).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

1 Maart 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement voor de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 154.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 2 Februari 1918, Directie van den Landbouw, n°. 1112, 1ste afdeeling;

Overwegende, dat ingevolge artikel 6, onder a. en b., der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, bij algemeen maatregel van bestuur, voor zoover niet door die wet bepaald, moeten worden vastgesteld:

1°. de inwendige inrichting van de veeartsenijkundige hoogeschool;

2°. de werkkring van het college van curatoren;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari 1918, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 Februari 1918, Directie van den Landbouw n°. 22081, 1ste afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. met ingang van den dag, waarop voornoemde wet in werking treedt, vast te stellen het reglement, hetwelk aan dit besluit is gehecht;

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 6 Maart 1918.*)

REGLEMENT voor de veeartsenijkundige hoogeschool te Utrecht.

§ 1. Algemeene bepaling.

Art. 1. Waar in dit reglement gesproken wordt van Onzen Minister, wordt bedoeld de Minister, met de uitvoering der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs belast.

§ 2. Van curatoren.

Art. 2. Aan curatoren is opgedragen de behartiging van alles, wat kan strekken ten nutte van de veeartsenijkundige hoogeschool.

Art. 3. De vergaderingen van curatoren hebben ten minste eenmaal in de twee maanden plaats. Zij worden gehouden in de gemeente Utrecht, tenzij er noodzakelijkheid bestaat bij uitzondering eene vergadering elders te houden.

Art. 4. Tot het houden van vergaderingen wordt de tegenwoordigheid van de meerderheid der in functie zijnde curatoren gevorderd.

Bij het huishoudelijk reglement, bedoeld bij artikel 32 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, kan de afdoening van eenvoudige, spoedeisende zaken aan den president worden opgedragen.

Art. 5. Over alle zaken der veeartsenijkundige hoogeschool dienen zij Onzen Minister en den Directeur-Generaal van den Landbouw van bericht en raad en geven, desgevraagd, alle verlangde opgaven en inlichtingen.

Desgeraden roepen zij daartoe de voorlichting en den raad in van rector-magnificus en assessoren, den senaat, de onderscheidene hoogleeraren, lectoren en alle andere aan de veeartsenijkundige hoogeschool verbonden ambtenaren en beamtten.

Art. 6. Curatoren hebben rang boven de hoogleeraren.

In het college hebben de leden zitting volgens de orde van hunne aanstelling.

Art. 7. Curatoren zijn bevoegd eene verenigde vergadering van hun college en van den senaat of van rector-magnificus en assessoren bijeen te roepen, zoo dikwijls zij dit in het belang der veeartsenijkundige hoogeschool noodig achten.

Art. 8. Zij zien toe, dat de lessen der hoogleeraren en lectoren, voor elk studiejaar op het programma der lessen aangekondigd, geregeld en gedurende den daarvoor bepaalden tijd gegeven worden.

Art. 9. Zij hebben het oppertoezicht over

de terreinen, gebouwen, lokalen, stallen, werkplaatsen, verzamelingen, hulpmiddelen voor het onderwijs en meubelen, bij de veeartsenijkundige hoogeschool in gebruik.

Art. 10. Zij waken voor de behoorlijke naleving van de krachtens art. 10, tweede lid, der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs gegeven voorschriften.

Art. 11. Zij zenden de in art. 37 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs bedoelde begrooting benevens eene raming van inkomsten over hetzelfde tijdperk, waarover de begrooting loopt, in, onder overlegging van de daarvoor door rector-magnificus en assessoren, de docenten, den administrateur en den bibliothecaris verstrekte gegevens.

Afwijkingen van deze gegevens worden met redenen omkleed.

De begrooting en het verslag, bedoeld in art. 37 van de in het eerste lid van dit artikel genoemde wet, worden ingericht volgens de te dien aanzien door Onzen Minister te geven voorschriften.

Art. 12. Voor den secretaris van curatoren wordt door Onzen Minister eene instructie vastgesteld, curatoren gehoord.

Hij staat aan het college van curatoren, aan den president-curator en desgevorderd aan ieder curator, die met eenige commissie wordt belast, ten dienste.

Hij onderteekent nevens den president alle stukken, die van of namens het college uitgaan.

Hij is belast met de bewaring en de zorg voor het archief, volgens de regelen, daartoe door curatoren te stellen.

Bij verhindering of ontstentenis wordt hij door een der curatoren vervangen.

§ 3. *Van rector-magnificus en assessoren.*

Art. 13. De rector-magnificus roept eene vergadering van rector-magnificus en assessoren bijeen, zoo dikwijls hij het noodig oordeelt.

Bij verhindering of ontstentenis van een assessor wordt deze vervangen door den oudste in jaren van de overige gewone hoogleraren.

Een der assessoren wordt belast met het secretariaat.

Art. 14. Rector-magnificus en assessoren zijn verplicht te voldoen aan elke aanvraag van curatoren om voorlichting en raad.

Art. 15. Zij zijn bevoegd aan curatoren voorstellen te doen.

Art. 16. Tot de taak van rector-magnificus en assessoren behoort :

a. het afdoen van zaken van vertegenwoordigenden aard ;

b. het afdoen van zaken, interne aangelegenheden, het onderwijs of de veeartsenijkundige hoogeschool betreffende, die geene bespreking in den senaat vereischen ;

c. het voorbereiden van zaken, die in den senaat zullen worden behandeld ;

d. het benoemen van commissiën om den senaat van prae-advies te dienen.

Art. 17. Zij roepen desgeraden de voorlichting en den raad in van de onderscheidene hoogleraren, lectoren en alle andere aan de veeartsenijkundige hoogeschool verbonden ambtenaren en beampten.

Zij verstrekken den administrateur de gegevens en inlichtingen, die deze tot het uitoefenen zijner functie, als in zijne instructie omschreven, behoeft.

§ 4. *Van de docenten.*

Art. 18. Hoogleraren en overige docenten zijn verplicht te voldoen aan elke aanvraag van curatoren of van rector-magnificus en assessoren om voorlichting en raad.

Zij verstrekken den administrateur de gegevens en inlichtingen, die deze tot het uitoefenen zijner functie, als in zijne instructie omschreven, behoeft.

Art. 19. Is een der hoogleraren of lectoren langer dan twee dagen door ongesteldheid of andere wettige reden verhinderd onderwijs te geven, dan verwittigt hij daarvan het college van curatoren.

Om geene andere reden mag het geven van onderwijs worden nagelaten zonder vergunning van curatoren.

Art. 20. Op aanvragen om verlof van hoogleraren en lectoren wordt beschikt door Onzen Minister, in den het verlof voor langer dan acht dagen, door curatoren, indien het voor langer dan twee doch niet langer dan acht dagen wordt aangevraagd.

Art. 21. Het ambtscostuum der hoogleraren is de toga van zwarte stof met fluweelen opslagen, de muts van zwarte stof met fluweelen band en zwarte onderkleeding met witte das en bef.

§ 5. *Van het onderwijs.*

Art. 22. Het programma der lessen wordt voor elk studiejaar door den senaat der veeartsenijkundige hoogeschool, na goedkeuring door curatoren, in de maand Juni vastgesteld.

Art. 23. Het studiejaar vangt aan den derden Dinsdag in de maand September.

Er zijn jaarlijks drie vacantiën: eene van 15 Juli tot den aanvang van het volgende studiejaar, eene met Kerstmis en eene met Paschen, beide laatstgenoemde ieder van ten hoogste 17 dagen, behoudens buitengewone omstandigheden, ter beoordeeling van curatoren.

Rector-magnificus en assessoren bepalen telken jare de dagen, waarop de Paasch- en de Kerstvacantie beginnen en eindigen.

§ 6. *Van de geldmiddelen.*

Art. 24. Jaarlijks wordt elken docent een bedrag ter beschikking gesteld voor het aanschaffen van de benodigdheden voor zijn onderwijs en onderzoek, zulks in overeenstemming met de door Onzen Minister vastgestelde begraoting.

Art. 25. Eveneens wordt een bedrag voor den huishoudelijken en algemeenen dienst ter beschikking gesteld van rector-magnificus en assessoren en van den administrateur.

Art. 26. Den bibliothecaris wordt op dezelfde wijze een bedrag ter beschikking gesteld voor aanvulling en onderhoud van de bibliotheek; daarbij worden voor elke handbibliotheek afzonderlijke bedragen aangegeven.

Art. 27. Alle bestellingen en betalingen moeten loopen over het bureau van den administrateur.

De administrateur houdt zorgvuldig boek van de op de verschillende hoofden gedane uitgaven en bestellingen en verwittigt den betrokkene, wanneer hij meent, dat de stand der rekening er aanleiding toe geeft, en in elk geval, wanneer het crediet uitgeput is.

Bestellingen, welke daarna worden ingediend, worden niet meer uitgevoerd doch teruggezonden.

De administrateur blijft overigens geheel buiten beoordeeling van de aanvragen of bestellingen.

§ 7. *Overgangsbepaling.*

Art. 28. Met afwijking van het bepaalde in artikel 23 van dit reglement zal het eerste studiejaar der veeartsenijkundige hoogeschool aanvangen met den dag, waarop de wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs in werking treedt, en eindigen met den dag, die voorafgaat aan den derden Dinsdag in de maand September 1919.

Behoort bij Koninklijk besluit van den 1sten Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 154).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

I *Maart* 1918. **BESLUIT**, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Huizen*, van 6 Februari 1918, waarbij aan Burgemeester en Wethouders wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verleen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school. S. 155.

Geschorst tot 1 October 1918.

I *Maart* 1918. **MISSIVE** van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering van de Mollen- en Kikvorschenwet.

De Wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 706), houdende bepalingen tot bescherming van mollen en kikvorschen beoogt, voor zoover de mollen betreft, het tegengaan van het vangen en dooden dezer dieren uit winstbejag. De hooge marktprijzen in de laatste jaren voor de mollenhuiden bedongen, heeft aan de mollenvangst eene abnormale uitbreiding gegeven en een gild in het leven geroepen van beroepsmollenvangers, die zich in vele gevallen tegenover de grondgebruikers schuldig maakten aan ernstige bedreigingen, wanneer dezen om welke reden ook, weigerden hunne toestemming te geven op hun grond hun bedrijf uit te oefenen.

Het oordeel over het nut en de schade van den mol staat, in het bijzonder bij de landbouwende bevolking, niet vast. Met deze onzekerheid is in het algemeen in artikel 1 der wet rekening gehouden, door aan den gebruiker van den grond de beslissing te laten, of en in welke mate zij mollen op hun grond willen dulden. De gebruiker zelf, zijn gezin en de personen bij hem in dienst, zijn uit dien hoofde bevoegd mollen te vangen en te dooden zonder door de wet aan eenige belemmerende voorwaarde gebonden te zijn. Ieder ander moet, tenzij het vangen of dooden plaats vindt in gezelschap van den grondgebruiker, voorzien zijn van diens schriftelijke toestemming. Het leidend motief bij het afgeven dezer toestemming moet in het stelsel der wet bij uitsluiting zijn het landbouwbelang; de mollen moeten in die mate op den betrokken grond aanwezig zijn, dat de cultuur van gewassen op bouwen grasland of die van tuinbouwgewassen daardoor wordt geschaad. Geen ander motief mag daarbij gelden.

Het wil mij daarom bedenkelijk voorkomen,

dat aan ieder aanvrager, die te goeder naam en faam bekend staat, eene machtiging, als bedoeld in artikel 1, zou worden verleend. Algemeene machtigingen zijn naar mijn oordeel met het stelsel der wet onvereinigbaar. De machtigingen behooren te worden beperkt tot de gronden, wier gebruikers aan de aanvragers eene schriftelijke toestemming, als bedoeld in artikel 1, hebben afgegeven. Het bloote feit dezer afgifte is echter niet voldoende. Vast moet staan, dat deze door het landbouwbelang werd geëischt en dat niet winstbejag of het toegeven aan bedreigingen daartoe hebben geleid. Daarom zoude in ieder geval na de aanvraag het advies kunnen worden ingewonnen van den burgemeester der betrokken gemeente. Indien in de gemeente een landbouwvereniging bestaat, zou deze door den burgemeester kunnen worden geraadpleegd. Bij den burgemeester en in twijfelachtige gevallen bij den Officier van Justitie van het arrondissement zou kunnen worden nagevraagd, of de aanvrager al of niet te goeder naam en faam bekend staat.

De aanvraag behoort te geschieden door de gebruikers van gronden of onder overlegging van dezer schriftelijke toestemming.

De machtigingen behooren in verband met het doel der wet telkens voor een niet te langen tijd te worden verleend, terwijl gedurende den tijd der groote jacht machtigingen niet dan in dringende noodzakelijkheid behooren te gelden.

Slechts aan een beperkt aantal personen in iedere gemeente behoort een machtiging te worden verleend. In den regel zal in deze met een of twee personen per gemeente kunnen worden volstaan. Slechts in grootere gemeenten zouden drie of ten hoogste vier personen kunnen worden gemachtigd.

De machtigingen behooren te worden geweigerd aan personen beneden den leeftijd van achttien jaren en aan niet-ingezetenen der provincie.

In de machtigingen behoort te worden vermeld, voor welke gronden zij gelden, dat zij op de eerste vordering moeten worden vertoond aan de ambtenaren, belast met het opsporen der overtredingen van de Mollen- en Kikvorschenwet, dat er geen gebruik van mag worden gemaakt op Zondagen en algemeen erkende Christelijke feestdagen en dat zij in geval van misbruik terstond worden ingetrokken.

Van veel beperkter strekking is artikel 2 der wet. Daar de bedoeling der wet is het vervolgen der mollen uit winstbejag tegen te gaan, behooren de machtigingen, in dit artikel

bedoeld, slechts zeer spaarzaam en alleen aan bekende handelaars, niet aan allerlei opkooopers en personen, die te hooi en te gras een mollenhuidje verkoopen, te worden verleend.

In hoever zij, die een machtiging als bedoeld in artikel 1 hebben verkregen, ook in het bezit behooren te worden gesteld van eene machtiging, als bedoeld in artikel 2, zal in ieder bijzonder geval ernstig moeten worden onderzocht. (W. v. d. B. A.)

I Maart 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

In verband met den aard der taak aan den Hoogen Raad bij de artt. 99 R. O. en 165 Grondwet toebedacht, kunnen onder „wet” in den zin dier bepalingen alleen worden begrepen naar buiten werkende algemeene regelingen gericht tot een ieder, doch niet regelingen of beschikkingen ten aanzien van bepaald aangevozen personen, ook al zijn zij in den zin van art. 150 Gemeentewet plaatselijke verordeningen.

De onderhavige gemeenteraadsbesluiten voldoen niet aan voormelden eisch, zoodat de voorgestelde schending en verkeerde toepassing dier besluiten aan het onderzoek van den H. R. is onttrokken.

(R. O. art. 99; Gemeentewet art. 150.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. C. O. Segers, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Jhr. Rh. Feith.

Jhr. Mr. Dr. H. A. van Karnebeek, Burgemeester van 's-Gravenhage, aldaar wonende, als de gemeente 's-Gravenhage vertegenwoordigende en voor haar in rechte opredende, eischer tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage den 12den Maart 1917 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. J. H. Telders

tegen :

10. P. J. Schravemade, Roomsche-Katholiek priester en pastoor, wonende te Nieuw-Vennep (Haarlemmermeer), als eenig erfgenaam — en getreden in de rechten en verplichtingen — van wijlen J. L. Th. Waterreus, in leven Roomsche-Katholiek priester, gewoond hebbende te Scheveningen, gemeente 's-Gravenhage, c.s., verweerders, advocaat Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw, gepleit door Jhr. Mr. E. N. de Brauw.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Bij besluit van den Gemeenteraad van

's-Gravenhage van 21 April 1891, zijn vastgesteld Bepalingen in acht te nemen bij het overdragen aan de Gemeente van gronden voor straten.

Deze Bepalingen gelden voor het geval dat de Gementeraad, gelijk steeds gebruikelijk is, aan de goedkeuring van een bouwplan verbindt de voorwaarde van kosteloze overdracht van den voor straat bestemden grond. Zij regelen de wijze van overdracht, de inrichting van den overgedragenen grond tot straat door de Gemeente ten koste van de bouwondernemers, de wijze waarop deze daarbij worden gekend, de aanbesteding van den aanleg, het storten van de voor de uitvoering noodige geldsommen.

Tusschen partijen is nu in geschil of bij die Bepalingen zelfstandige verplichtingen aan de bouwondernemers zijn opgelegd dan wel of hetgeen te hunnen aanzien is bepaald alleen voorwaarde is voor goedkeuring van het bouwplan en in verband daarmede voor de bevoegdheid om te bouwen of grond voor bouwterrein te verkoopen.

Bij het arrest waarvan beroep, voorzover het thans in aanmerking komt zijn twee vragen beantwoord, 1°. of de gedaagden, tegen wie was gevraagd de uitspraak dat zij de verplichting hebben de kosten van aanleg tot openbare straat te dragen, die verplichting op zich hebben genomen, 2°. of zij die verplichting uitdrukkelijk hebben erkend.

Ter beantwoording van de eerste vraag gaat het Hof na den zin en de beteekenis der Bepalingen, en het komt daarbij tot de slotsom dat zij alleen beoogen de zorg dat bij straat-aanleg de Gemeente zonder eenige kosten of risico den eigendom verkrijgt van de straten die volgens door haar te stellen voorwaarden zullen worden aangelegd en dat de gemeente het naleven van de Bepalingen voor zoover afhankelijk van de bouwondernemers, zij het ook waarschijnlijk tegen hare bedoeling, niet verplichtend heeft gesteld; het leidt hieruit voorts af dat uit den kosteloozen afstand van de ter dagvaarding genoemde perceelen niet voortvloeit dat de gedaagden de verplichting waaruit geageerd wordt (n.l. het storten van de voor den aanleg noodige gelden) op zich hebben genomen, tenzij zulks blijken mocht uit de acte van overdracht, wat evenwel niet het geval is.

De beslissing dat de Bepalingen geene zelfstandige verplichtingen aan de bouwondernemers oplegt en dus de overdracht van den grond hen niet tot iets meer verplicht, berust op de uitlegging van die Bepalingen, welke door

den eischer bestreden wordt met zijn eenig cassatiemiddel: Schending of verkeerde toepassing van het Besluit van den Raad der Gemeente 's-Gravenhage van 22 Mei 1894, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland bij Besluit van 29 Mei 1894, van het Besluit van dien Raad van 31 Juli 1894, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland op 6 Augustus 1894, van de artt. 1, 2, 3, 4 en 5 van het Besluit van den Raad der Gemeente 's-Gravenhage van 21 April 1891, houdende bepalingen in acht te nemen bij het overdragen aan de Gemeente van gronden voor straten, doordat het Hof met bevestiging van het vonnis der Rechtbank de vordering ontzegt op grond dat de aangehaalde bepalingen van het Raadsbesluit van 21 April 1891 geenszins aangeven en vaststellen eenige verplichting op de bouwondernemers, waarvan de nakoming in rechten zou kunnen worden gevorderd; ten onrechte daar deze bepalingen over en weder zoodanige verplichtingen voor Gemeente en bouwondernemers in het leven roepen.

De verweerders zijn van meening dat dit middel in geen geval tot cassatie kan leiden omdat, al ware de uitlegging van de Bepalingen onjuist en al vloeien daaruit, in geval zij aanvaard worden, verplichtingen voor hen voort, die verplichtingen ten slotte op hen drukken als zij aanvaard zijn, terwijl bij het arrest wordt overwogen dat van eene aanvaarding niet blijkt.

Dit schijnt mij niet juist. De eenige vraag was of volgens de Bepalingen de afstand van den grond de verplichting medebrengt tot betaling van de kosten van stratenaanleg; van enig ander feit waaruit de aanvaarding van die verplichting zou voortvloeien is geen sprake; had het Hof dus de Bepalingen anders uitgelegd in den geest van den eischer, dan zou het bestaan van de verplichting en het aanvaarden daarvan zijn vastgesteld.

In denzelfden zin wordt de tweede vraag beantwoord door de beslissing dat ook geene erkenning van de verplichting is gedaan.

Een ander verweer is dat in cassatie niet kan worden onderzocht de juistheid der uitlegging van de Bepalingen omdat deze niet vormen eene onder het begrip van Wet vallende verordening.

Ik doe opmerken dat van schending van de Raadsbesluiten van 1894 in geen geval sprake kan zijn omdat deze slechts inhouden goedkeuring van een stratenplan op verzoek van grondeigenaars-bouwondernemers.

Voor wat de Bepalingen betreft komt de bedenking mij gegrond voor. Art. 150 der Gemeentewet begrijpt wel onder verordeningen

alle voorschriften en beschikkingen van den Gemeenteraad en van Burgemeester en Wethouders, maar alleen met betrekking tot de onderwerpen die zij mogen regelen en de schorsing en vernietiging waaraan zij onderworpen zijn; een besluit van den gemeenteraad, in algemeen zinnig beschouwd kan dus iets anders zijn dan eene verordening in de beteekenis van plaatselijke wet; art. 145 der Grondwet stelt dan ook tegenover elkander verordeningen en reglementen enerzijds, andere besluiten der gemeentebesturen anderzijds. Nu heeft men hier te doen met de toepassing en uitvoering van eene verordening, n.l. die de bouwpolitie regelt, met eene regeling van hetgeen vooraf moet gaan aan het verlenen van eene bouwvergunning in de bijzondere gevallen waarin overdracht van eigendom geëischt wordt; dat is niet eene verordening van algemeene strekking, veeleer eene instructie voor het dagelijkse bestuur der Gemeente omtrent de bij behandeling van aanvragen tot goedkeuring van bouwplannen in acht te nemen maatregelen.

Het genoemde verweer is alzoo gegrond.

Voor het geval dat hieromtrent anders beslist mocht worden heb ik nog te behandelen de uitlegging, in het arrest waarvan beroep aan de Bepalingen gegeven.

Art. 1 stelt vast wat de kosteloze afstand van grond voor straten zal omvatten, maar die afstand is niet meer dan voorwaarde voor het verlenen van de bouwvergunning; hij die de vergunning vraagt heeft te beoordeelen of hij de voorwaarde van afstand wil aannemen.

Art. 2 bevat een voorschrift aan het dagelijksche bestuur der Gemeente omtrent de inrichting tot straat met omschrijving van de kosten die deswege ten laste van den bouwondernemer komen, maar eene verplichting tot storting van het bedrag dier kosten is er niet in te vinden.

Art. 3 bepaalt dat het werkplan voor den aanleg dien de Gemeente aan zich houdt met noodige kostenbegroting zal worden opgemaakt en aan den bouwondernemer toegezonden, nadat de bouwondernemer het vast te stellen bedrag tot bestrijding van de kosten hiervan zal hebben gestort; de storting is dus weder de voorwaarde voor nadere handelingen van het dagelijksche bestuur, dat bij uitblijven van de storting niet verder gaat. Bij de genoemde handeling wordt overgelegd eene berekening van de kosten van stratenaanleg. Geeft de bouwondernemer te kennen dat hij geen bezwaar heeft dan wordt tot aanbesteding overgegaan. De bouwondernemer heeft dan volgens art. 4 de aannemings-

som te storten, maar blijft hij in gebreke, dan is volgens art. 5 het gevolg, niet dat die som van hem gevorderd kan worden, maar dat de aanbesteding vervalt, en gene nieuwe wordt gedaan voordat hij de door zijn verzuim veroorzaakte kosten heeft voldaan. Deze kosten kunnen op hem ook worden verhaald, omdat de Gemeente ze gemaakt heeft naar aanleiding van zijne aanvraag; overigens is van eene vordering tot betaling van nog niet gemaakte kosten nergens sprake, het enige dwangmiddel is dat met de maatregelen die aan het verlenen van de bouwvergunning moeten voorafgaan geen voortgang wordt gemaakt.

Terecht is daarom geene zelfstandige verplichting tot storting van kosten voor straat-aanleg aangenomen.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van den eischer qq. in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat uit het bestreden arrest en het voor wat de feiten betreft daarin overgenomen uit het vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 29 April 1913, voor zooveel thans van belang, blijkt:

dat de eischer qq. bij inleidende dagvaarding heeft gesteld, dat de verweerders of hun auteur, als eigenaren van zekere bouwterreinen aan den Raad der Gemeente 's-Gravenhage hebben voorgesteld een stratenplan voor deze terreinen goed te keuren, wat is geschied bij raadsbesluit van 22 Mei 1894, gewijzigd bij raadsbesluit van 31 Juli 1894;

dat deze goedkeuring plaats had op voorwaarde, dat de voor straten bestemde grond en die vrijvallende door de afschuining of afronding der hoeken kosteloos zou worden overgedragen aan de Gemeente en door deze ten koste van de aanvragers tot straat ingericht zou worden, een en ander op den voet van de bepalingen vastgesteld door den Gemeenteraad den 22sten April 1891;

dat vervolgens bij notarieele akte van 30 Maart 1896 aan de Gemeente een tweetal kadastraal aangeduide perceelen, voor straat bestemd, uit voornoemde terreinen kosteloos zijn overgedragen, zoodat deze verplicht is die perceelen te bestraten en te riroleeren en de daagden — thans verweerders in cassatie — verplicht zijn om de kosten van aanleg tot openbare straat en riroleering te dragen;

dat deze die verplichting hebben op zich genomen door de voormelde Raadsbesluiten uit te voeren, door den kosteloozen afstand aan de Gemeente;

dat de eischer *qq.* voorts, naar aanleiding der betwisting door de gedaagden van hunne voormelde verplichting tot betaling, heeft gevorderd dat bij vonnis der Rechtbank worde uitgesproken voor recht, dat die verplichting wel regelmatig op hen rust;

O. dat, nadat de eischer *qq.* bij het aangehaalde vonnis in zijne vordering ontvankelijk was verklaard, doch hem die was ontzegd, het Hof op het door den eischer ingesteld hooger beroep, dat vonnis heeft bekrachtigd, op grond, dat de strekking der bepalingen van het Raadsbesluit van 1891 slechts is om aan te geven en vast te stellen de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de Gemeente bereid is gronden voor straten aan zich te doen overdragen en die aldus overgedragen gronden tot straten in te richten en geenszins om eenige verplichting, waarvan de nakoming in rechten zou kunnen worden gevorderd, op de bouwondernemers te leggen;

dat bij deze opvatting, de beweerde verplichting uit den kosteloozen afstand niet voortvloeit;

O., dat tegen deze beslissing als eenig middel van cassatie is aangevoerd: (zie concl. Proc.-Gen.);

O., dat waar volgens art. 99 R. O. in verband met art. 165 der Grondwet alleen verkeerde toepassing of schending der *wet* grond tot vernietiging der aangevallen uitspraak kan opleveren, allereerst moet worden beantwoord de vraag, of de in het middel aangehaalde raadsbesluiten daaronder zijn begrepen, hetgeen door de verweerders wordt betwist;

O. daaromtrent:

dat in verband met den aard der taak aan den Hoogen Raad bij voormelde wetsbepalingen bij de rechtspraak toegedacht onder „Wet” in den zin dier bepalingen, alleen kunnen worden begrepen naar buiten werkende algemeene regelingen van het openbaar gezag, derhalve regelingen gericht tot een ieder, doch niet regelingen of beschikkingen ten aanzien van bepaald aangewezen personen;

dat al dadelijk in het oog springt, dat volgens deze opvatting schending of verkeerde toepassing van de in het cassatiemiddel aangehaalde besluiten van 1894, al zijn zij in den zin van art. 150 der Gemeentewet plaatselijke verordeningen, niet met vrucht in cassatie kan worden beweerd, daar zij slechts inhouden beschikkingen op een verzoek van bepaalde personen betreffende goedkeuring van een stratenplan en afstand van grond;

O., met betrekking tot het in het middel aangehaalde besluit van 21 April 1891:

dat zoowel uit den titel daarvan luidende: „bepalingen in acht te nemen bij het overdragen aan de Gemeente van gronden voor straten”, als uit den inhoud van het besluit blijkt, dat de beteekenis der daarin vervatte bepalingen niet is, om deze van zelf en zonder meer toepasselijk te doen zijn op een ieder, zoodra hij grond voor straten aan de Gemeente overdraagt, doch dat die bepalingen enkel de strekking hebben, om voor de Gemeente zelve de gedragslijn vast te stellen, die zij zal volgen, als zoodanige overdracht plaats vindt;

dat te minder kan worden aangenomen, dat het Raadsbesluit, dat dan ook niet is afgekondigd, de hiervoren gewraakte beteekenis zou hebben, nu nergens bij de wet aan den Gemeenteraad de bevoegdheid is toegekend om, in afwijking van de gewone bepalingen van het burgerlijk recht, regelen vast te stellen, die, buiten toestemming van een betrokken partij om, bij een overdracht van grond aan de Gemeente, zouden gelden;

dat uit een en ander volgt, dat ook het Raadsbesluit van 1891, als enkel beoogende regelen te stellen voor de Gemeente zelve en niet bestemd om naar buiten te werken, het kenmerk eener *wet*, als hiervoren bedoeld, mist;

O., dat derhalve eischers beweren omtrent schending en verkeerde toepassing van de in het middel aangehaalde besluiten aan het onderzoek van den Rechter in cassatie is onttrokken, zoodat het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

2 Maart 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het — bij de Koninklijke Besluiten van den 8sten Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 9) en van den 15den April 1915 (*Staatsblad* n°. 185) gewijzigd — Koninklijk Besluit van den 12den September 1905 (*Staatsblad* n°. 268), houdende vaststelling van regelen, met inachtneming waarvan militieplichtigen kunnen worden toegelaten tot de vrijwillige verbintenis, bedoeld bij art. 1, punt 1d, der Wet van den 6den Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 177). S. 156.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is, om de bepalingen van het — bij de Koninklijke Besluiten van den 8sten Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 9) en van den 15den April 1915 (*Staatsblad* n°. 185) gewijzigd — Koninklijk Besluit van

den 12den September 1905 (*Staatsblad* n°. 268) te wijzigen:

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 10 Januari 1918, Kabinet, Litt. H⁴;

Den Raad van State gehoord (advies van den 5den Februari 1918, n°. 83);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Oorlog van 28 Februari 1918, Kabinet, Litt. S²⁹;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

1°. De aanhef van Artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„Tot de bij het vorige artikel bedoelde verbintenis worden toegelaten alle zich daartoe aanbiedende, voor de militie ingeschreven, al of niet ingelijfde, militieplichtigen, die als student in de geneeskunde bij een der Universiteiten hier te lande zijn ingeschreven, gerechtigd zijn tot het afleggen van academische examens en daarenboven aan de volgende voorwaarden voldoen:”

2°. Artikel 2, punt *e* wordt gelezen als volgt:

„*e*. zij moeten, indien zij minderjarig zijn, overleggen een bewijs van toestemming, tot het aangaan van de tweeledige verbintenis, van hem of haar, die de ouderlijke macht of de voogdij uitoefent.”

3°. Artikel 5, punt *b* wordt gelezen als volgt:

„*b*. zijne studien in de geneeskunde staakt, van de Universiteit verwijderd wordt, ter zake van diefstal, verduistering, bedrog of eenig ander met de goede trouw of eerlijkheid strijdig misdrijf rechterlijk veroordeeld is, of, naar het oordeel van Onzen Minister van Oorlog niet geschikt wordt geacht om eenmaal tot reserve-officier van gezondheid te worden benoemd.”

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitgeg. 7 Maart 1918.*)

4 Maart 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 26 Verord. op de keuring en den afslag van visch te Harderwijk raakt het huishoudelijk belang der gemeente (Anders: Kantonrechter).

Bij deze verordening wordt aan den Directeur van den vischafslag geenszins opgedragen een regeling, die bij den Raad

behoort (Anders: Kantonrechter en Rechtbank).

Evenwel houdt genoemd art. in het verbod om visch te verkoopen en geeft het, onafscheidelijk daarmede, aan den Directeur de bevoegdheid om van dit verbod vrijstelling te verleenen. Het verleenen van zoodanige vergunning echter is een daad van uitvoering, die ingevolge art. 179a Gemeentewet tot de uitsluitende bevoegdheid van B. en W. behoort, zoodat de bepaling verbindende kracht mist.

(Gemeentewet artt. 135 en 179a.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen en J. Kosters.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Zwolle, requirant van cassatie tegen het vonnis der Rechtbank van 6 December 1917, waarbij in hooger beroep is bevestigd het vonnis van den Kantonrechter te Harderwijk van 2 October 1917, bij welk vonnis H. M., ter zake van het hem te laste gelegde van alle rechtvervolgning is ontslagen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Art. 26 alinea 1 der op 17 Februari 1917 gewijzigde Verordening op de keuring en den afslag van visch voor de gemeente Harderwijk, tegen overtreding waarvan in art. 23 de straf van geldboete of hechtenis is bedreigd, bepaalt: „Alleen met voorkennis van den Directeur en onder diens goedkeuring, ook wat de overgeengkomen prijs betreft, met beroep, ingeval van weigering, op Burgemeester en Wethouders, mag aangevoerde visch onderhands worden verkocht, in welk geval hierop van toepassing is het bepaalde bij de tweede alinea van dit artikel”.

Ten aanzien van gerequireerde nu, die wegens schending van dit gebod terechtstond, verklaarde de Kantonrechter te Harderwijk bij vonnis van 2 October jl., welke beslissing sedert door de Arr.-Rechtbank te Zwolle op 6 December 1917 werd bevestigd, wettig en overtuigend bewezen: „dat hij, den 10den Augustus 1917, des namiddags, onder de Gemeente Harderwijk, zonder voorkennis van den Directeur der (van den) vischafslag voor de Gemeente Harderwijk en zonder diens goedkeuring onmiddellijk uit de Zuiderzee aangevoerde en te Harderwijk geloste versche bot onderhands heeft verkocht.”

Evenwel leidde dit bewezene niet tot eene

veroordeeling, daar de Kantonrechter meende een ontslag van rechtsvervolging te moeten uitspreken, omdat de bovengemelde bepaling: 1°. het eenzijdige doel zou hebben om de visschers in hun economischen strijd tegen de opkoopters te steunen, 2°. eene verboden delegatie zou bevatten.

Het tweede argument doelde de Arr.-Rechtbank te Zwolle geheel, doch ten aanzien van het eerste nam zij zekere veelzeggende reserve in acht, hetgeen echter niet de bevestiging van 's Kantonsrechters beslissing in den weg stond.

Als middel ter ondersteuning zijner cassatievoorziening tegen laatstgemelde uitspraak wordt thans door den Officier van Justitie bij tijdig ingediende memorie aangevoerd: „Schending, althans verkeerde toepassing, van de artt. 26 en 28 der Verordening op de keuring en afslag van visch in de gemeente Harderwijk d.d. 22 Januari 1914, zooals die is gewijzigd 17 Februari 1916 en artt. 134 en 135 der Gemeentewet”.

Met den heer requirant geloof ik, dat de eerste grond, waarop de bestreden beslissing steunt, niet wel houdbaar is. Dat de Verordening immers enkel bescherming der visschers zou beoogen, blijkt uit niets, en zij schijnt veeleer gericht op handhaving van den openbaren vischafslag. Doch zelfs al is 's Kantonsrechters opvatting de juiste, dan zou de bedreiging der belangen van de opkoopters nog niet aan de genoemde verordening het karakter ontnemen van te kunnen zijn eene regeling van een algemeen gemeentelijk belang, gelet op het feit, dat de visschersbevolking te Harderwijk zeer talrijk is.

De tweede grond acht ik echter sterker. De verordening toch verbiedt niet den onderhandschen verkoop van visch, doch maakt dien afhankelijk van de voorkennis en de goedkeuring mede ten aanzien der prijszetting van den directeur van den vischafslag, zonder daaraan eenige andere reserve te verbinden dan deze, dat beroep van diens beslissing mogelijk is op Burgemeester en Wethouders. Genoemde directeur heeft mitsdien den vrijen vischhandel feitelijk geheel in de hand en aan zijn willekeur zijn dus koopers en verkoopters overgeleverd, omdat het recht van appel bij een zoo aan bederf onderhevig artikel als visch vrijwel waardeloos is. Dan echter is er louter sprake van wetgeving, die alleen aan den Raad toekomt.

Bovendien merk ik op dat, wanneer hier van uitvoering en niet van wetgeving sprake zijn zou, zij in ieder geval ingevolge art. 179

der Gemeentewet had behooren te zijn opgedragen aan Burgemeester en Wethouders en niet, zij het dan ook in eersten aanleg, aan den directeur van den vischafslag.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nelissen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat aan den gerequireerde was ten laste gelegd en dat bij het bovengemelde, in hooger beroep bevestigde vonnis van den Kantonsrechter te Harderwijk wettig en overtuigend is bewezen verklaard, met gerequireerde's schuld daaraan, dat enz.: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat art. 26 van de Verordening op de keuring en den afslag van visch in de gemeente Harderwijk zooals dit artikel luidt na de wijziging van 17 Februari 1916 daarin aangebracht in zijn eerste lid bepaalt:

„Alleen met voorkennis van den Directeur en onder diens goedkeuring, ook wat de overeengekomen prijs betreft, met beroep, ingeval van weigering, op B. en W. mag aangevoerde visch onderhands worden verkocht, in welk geval hierop van toepassing is het bepaalde bij de tweede alinea van dit artikel”; terwijl in art. 28 dier Verordening overtreding van voormeld art. 26 wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 25 of hechtenis van ten hoogste zes dagen;

O., dat de Kantonsrechter te Harderwijk het telastegelegde en bewezen verklaarde feit niet strafbaar geoordeeld, en den gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging ontslagen heeft, op grond dat aan het eerste lid van voormeld art. 26 bindende kracht moet worden ontzegd;

dat toch in de eerste plaats die bepaling niet betreft de huishouding der Gemeente of het belang der gemeente in haar geheel, doch alleen beoogt het steunen van de visschers in hunnen economischen strijd tegen de opkoopters, derhalve alleen beoogt het belang van de eene groep der ingezetenen tegenover dat der andere;

dat ten andere daarbij de goedkeuring van een onderhandschen verkoop zij het ook met een beroep in geval van weigering op B. en W., geheel aan den Directeur van den afslag wordt overgelaten, zonder dat de Verordening zelve zelve de regels stelt, die deze daarbij heeft in acht te nemen, waardoor eene delegatie

van macht in het leven wordt geroepen, die in strijd is te achten met de artt. 134 en 135 der Gemeentewet ;

O., dat deze beslissing des Kantonrechters in hooger beroep bij bovenvermeld vonnis der Rechtbank is bevestigd waarbij de Rechtbank nog opmerkt, dat wat er ook zij van de overige gronden door den Kantonrechter aangevoerd, in ieder geval terecht door hem is beslist, dat door het voormeld eerste lid van art. 26 eene delegatie van macht wordt in het leven geroepen, die in strijd is te achten met de artt. 134 en 135 der Gemeentewet ;

O., dat tegen deze beslissing het eenig middel van cassatie is gericht, tot toelichting waarvan door den requirant wordt aangevoerd, dat door de Verordening, zooals zij luidt, niet enkel het belang der visschers, doch ook dat der opkoopters wordt behartigd, en eene verordening zeer goed een gemeentelijk belang kan regelen, al staan daarbij de belangen van eene klasse van ingezetenen op het spel, terwijl hier ook geen sprake kan zijn van ongeoorloofde delegatie van macht, daar aan den directeur van den vischafslag geene regeling wordt opgedragen ;

O. hieromtrent :

dat het eerste lid van art. 26 der Verordening op de keuring en den afslag van visch in de gemeente Harderwijk, verbiedende om in die gemeente zonder voorkennis en goedkeuring van den directeur van den vischafslag en anders dan voor den door dien ambtenaar vastgestelde prijzen visch, — waaronder volgens art. 1 dier Verordening onmiddellijk uit de Zuiderzee aangevoerde en te Harderwijk geloste verse visch en garnalen zijn te verstaan, — te verkoopen, een maatregel treft die onverschillig met welke bedoelingen hij werd genomen, kan strekken eensdeels om het vragen van buitensporige prijzen voor den aangevoerden visch te Harderwijk tegen te gaau, van de andere zijde om te waarborgen, dat de verkoopters verzekerd zijn eenen behoorlijken prijs te ontvangen voor den visch door hen uit de Zuiderzee te Harderwijk aangevoerd ;

dat derhalve deze maatregel den regelmatigen aanvoer van visch uit de Zuiderzee te Harderwijk kan bevorderen, mitsdien raakt het huis-houdelijk belang der gemeente, zoodat ingevolge art. 135 der Gemeentewet het maken van een regeling betreffende dien onderhandschen verkoop tot de bevoegdheid van den Raad behoort ;

O., dat bij deze verordening aan den Directeur van den vischafslag niet wordt opgedragen eene regeling die bij den Raad behoort vermits

eene volledige regeling voor den onderhandschen verkoop door den Raad is gegeven, volgens welke meergemelde ambtenaar in ieder bijzonder geval naar bevind van zaken den verkoop zal weigeren of toestaan en in dit laatste geval den prijs waarvoor mag worden vercocht, zal vaststellen ;

O., dat dan ook hij, die uit de Zuiderzee versch aangevoerde visch verkoopt zonder voorafgegaan verlof van bedoelden ambtenaar, of tegen eenen anderen prijs dan door hem is vastgesteld, niet overtreedt een verbod door den directeur van den vischafslag hem gegeven, doch eene bepaling der Verordening door den Gemeenteraad vastgesteld ;

O., evenwel dat bij voormeld eerste lid van art. 26 de onderhandsche verkoop van versche uit de Zuiderzee aangevoerde visch te Harderwijk alleen wordt toegestaan met goedkeuring van den Directeur van den vischafslag, welke bepaling derhalve daadwerkelijk inhoudt het verbod om zoodanige visch te Harderwijk onderhands te verkoopen, en, onafscheidelijk daarmede, aan voormelden ambtenaar de bevoegdheid geeft om van dit verbod, dat de Gemeenteraad niet onvoorwaardelijk wenschte gehandhaafd te zien, in bijzondere gevallen vrijstelling te verleen ;

O., dat het verleen van zoodanige vergunning tot onderhandschen verkoop krachtens een voorschrift der Verordening is eene daad van uitvoering, die in deze, ingevolge art. 179a der Gemeentewet tot de uitsluitende bevoegdheid van B. en W. behoort, zoodat de opdracht tot het verleen dier vergunning aan den directeur van den vischafslag gegeven, is in strijd met de wet ;

dat derhalve bij het bestreden vonnis terecht aan het eerste lid van voormeld artikel der Verordening verbindende kracht is ontzegd, zoodat het middel van cassatie is ongegrond ;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

7 Maart 1918. BESLUIT, tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en de Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 157.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314) tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding

en gevolgen noodzakelijk is wegens het voorkomen van pest en Aziatische cholera op enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Januari 1918, n°. 443, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Februari 1918, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Februari 1918, n°. 1998, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. Verboden zijn, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en met inachtneming van de door dezen ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften:

1°. onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van pestsmetstoffen door middel van proefneming op dieren;

2°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen, overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

3°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren, gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.

2. Verboden is, tenzij met inachtneming van de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ter voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften, het vervoer van stoffen, die pest- of cholerasmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.

3. Dit besluit, dat gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 7den Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CÔRT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 27 Maart 1918.)

9 Maart 1918. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van de pokken en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 128.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat, onverminderd Ons besluit van 2 October 1915 (*Staatsblad* n°. 416), nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der pokken en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Januari 1918, n°. 15381 (1917), afdeling Volksgezondheid en Armwezen; van 17 Januari 1918, n°. 137, Invoerrechten; van 21 Januari 1918, La. D., afd. Spoorwegen, d.d. 23 Januari 1917, n°. 609, afd. Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314);

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Februari 1918, n°. 19);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken en van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 23 Februari 1918, n°. 1999, afdeling Volksgezondheid en Armwezen; van 1 Maart 1918, n°. 186, Invoerrechten; van 5 Maart 1918, La. A, Spoorwegen; van 6 Maart 1918, n°. 1746, afd. Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De gemeentebesturen en de burge-meesters, ieder voor zooveel hun aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204), 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 208) en 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zover de bepalingen op pokken toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van dit besluit worden van wege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra

deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, ten einde in elke gemeente te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan pokken lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan pokken lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij door die ziekte besmet zijn of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats voor de opnemng beschikbaar ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedooft.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

Indien het gemeentebestuur aan personen, die inkomsten derven ten gevolge van krachtens het eerste lid van dit artikel genomen maatregelen van afzondering, deswege schadeloosstelling verleent, wordt door den Staat aan de gemeente eene bijdrage verleend van vijftig ten honderd in de uitgaven voor die schadeloosstelling.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen van welken aard ook, uit het huis, erf, voer- of vaarttuig, waar een geval of een verdacht geval van pokken voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeisvende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht, op verzoek van een burgemeester aan deze onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruikte af te staan tot hunne inrichting behoorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijders aan pokken of daarvan verdachten, of voor ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of voor vervoer van besmette goederen of voorwerpen.

Bij weigering of geschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen. Hij doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op alle tijdelijke in de gemeente verblijvende personen en op hunne verblijfplaatsen.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde personen belast is, zijn dezen verplicht dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te verschaffen, tenzij zij kunnen aantonen binnen de laatste vijf dagen niet in eene met pokken besmette plaats vertoefd te hebben.

De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, de personen, die tijdelijk in zijne gemeente verblijf houden, en van wie niet blijkt, dat zij met goed gevolg of meer dan eens de koepokinenting hebben ondergaan of aan de natuurlijke kinderpokken (variolaë) hebben geleden, ten spoedigste in de gelegenheid te stellen te worden ingeënt.

Onverminderd het voorschrift van artikel 18 der wet van 4 December 1872 (*Stbl.* n°. 134), draagt de burgemeester zorg voor zoo ruim mogelijk opengestelde gelegenheid tot kostelooze koepokinenting en herinenting, zoo noodig op verschillende plaatsen in de gemeente.

De aankondigingen geschieden, behalve op de gebruikelijke wijze, o. m. ook door mededeeling in scholen, en in andere inrichtingen waar vele personen verblijf houden of arbeiden.

De burgemeester doet van hetgeen door hem

ter bestrijding der pokken of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

HOOFDSTUK II.

§ 1. Van het toezicht op landverhuizers en dergelijken.

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: *a.* landloopers en zigeuners (bohémians), *b.* landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten, dan na geneeskundig onderzocht te zijn en zoo noodig, na ontsmetting der kleederen en reiniging der personen.

Uitzonderingen op het bepaalde in het eerste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld onder *b.* van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en casu quo met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en casu quo treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, voordat zij in werking treden.

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onze Minister van Binnenlandsche Zaken met toekenning van een door dezen te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zooveel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijzen, die door den geneeskundige het meest doeltreffend wordt geoordeeld.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen, en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden niet aan pokken te lijden,

noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij, Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van pokken deden vermoeden.

12. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden aan pokken te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), overgebracht naar eene door den burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijders aan besmettelijke ziekte en daar afgezonderd en verpleegd.

Gelijke maatregelen worden genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erfgenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd of verpleegd.

Personen, wier lichamen of kleederen besmet moeten worden geacht, worden niet tot voortzetting hunner reis toegelaten, dan na reiniging en ontsmetting, waaronder het onschadelijk maken van ongedierte is begrepen.

§ 2. Van het grensverkeer.

13. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met pokken besmette buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzocht en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent

door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit

§ 3. *Van het goederenvervoer.*

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kledingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaatsen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

15. Een ieder, die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen) worden aan geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen- als goederenwagens) uit het buitenland binnekomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, waarin lijdens aan pokken of personen, die verdacht worden aan pokken te lijden of waarin besmette of van besmetting verdachte goederen aangebracht zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaakt en op de wijze doordene geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet en zoo noodig van ongedierte worden gezuiverd.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, zijn onderworpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemde artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet

aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden desverlangd aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen, tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht kunnen worden besmet te zijn.

§ 4. *Verdere bepalingen.*

20. De burgemeester van elke grensgemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen deskundige :

a. voor de inrichting van een gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van pokken ;

b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen ;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of het vervoer van personen of van goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit ;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, middelen tot het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en alle geëmployeerden aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige voor-

geschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte—behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnekomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zoover in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en de overige geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pokken.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. Van het scheepvaartverkeer.

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting van pokken, toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig,

van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Aan elk der door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat aan te wijzen plaatsen, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onze Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekening van een door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde plaatsen wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag vóórdát zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen der pokken bevoegd, ten koste van de gemeente geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

26. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 25 van dit besluit bedoelde plaatsen, onderworpen aan een gezondheidsonderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaats in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheidsonderzoek en de naar aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen, hem door of namens den met het gezondheidsonderzoek belaste geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

27. De geneeskundige verricht het gezondheidsonderzoek van het schip, van de opvarenden en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen, op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de laatste 24 uren een gezondheidsonderzoek overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tot zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

28. De geneeskundige, die het onderzoek verricht heeft, geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beroep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende, komen ten laste van het Rijk.

Ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — geschiedt, zoo noodig, volgens de regelen, krachtens artikel 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) vastgesteld.

29. Het schip wordt dadelijk tot den verderen doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheidsonderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft, hetzij, nadat aan de maatregelen naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheidsonderzoek bevonden worden, niet te lijden aan pokken, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, met toestemming van den met het onderzoek belaste geneeskundige, terstond onbelemmerd aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der kleederen en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

30. Ten bewijze, dat het schip tot den verderen doortocht is toegelaten, en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belaste geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 27 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de beves-

tiging van eene vroegere verklaring in de plaats kan treden.

31. De burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt, als in artikel 25 van dit besluit bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of den krachtens genoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven maatregelen.

32. Op de krachtens artikel 25 van dit besluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pokken.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door bedoelde geneeskundigen voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

Slotbepalingen.

33. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

34. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

35. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig

in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 19 Maart 1918.)

9 Maart 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Gorssel*, van 18 Februari 1918, n°. 10, tot het verleen van voor het dienstjaar 1918 van een subsidie van f 750 aan de afdeling *Gorssel* van de Vereeniging voor Volksonderwijs tot dekking van het eventuele tekort hetwelk zou kunnen ontstaan bij het vanwege genoemde afdeling verstreken van warm voedsel aan kinderen der openbare en bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 159.

Geschorst tot 1 October 1918.

11 Maart 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende duurtetoelag aan gepensioneerden.

In de vergadering der Tweede Kamer van 14 Februari j.l. heeft de regeering ingevolge eene met algemeene stemmen aangenomen motie van den heer Ketelaar — gelijk Uw college uit de Handelingen (blz. 1413—1419) kon zijn gebleken — toegezegd een voorstel te zullen indienen tot toekenning van een duurtelbijslag aan hen, die door het Rijk op wachtgeld zijn gesteld, alsmede aan gepensioneerde rijksambtenaren en aan weduwen en weezen van rijksambtenaren.

Gelijke gronden als gelden voor zoodanig voorstel, bestaan voor het toekennen van een duurtetoelag door de provinciën en door de gemeenten aan in haar dienst geweest zijnde ambtenaren die op wachtgeld zijn gesteld of gepensioneerd werden, en aan de weduwen en weezen van haar gewezen ambtenaren.

Dit werd bereids in de Tweede Kamer bij voormelde beraadslaging opgemerkt door den heer ter Laan (*Rotterdam*), voor zooveel de gemeentambtenaren betreft. Voorts is mij vanwege verschillende vakvereenigingen van ambtenaren verzocht het toekennen van een

duurtetoelag door de provinciën en door de gemeenten als vorenbedoeld te bevorderen.

In verband met een en ander heb ik de eer Uw college met aandrang te verzoeken, Uwe bemiddeling te willen verleen, opdat bedoelde duurtetoelag zoodra doenlijk voor Uwe provincie en door de daarin gelegen gemeenten worde verleend. (W. v. d. B. A.)

15 Maart 1918. BESLUIT, tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 160.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 1 Maart 1918, n°. 3681³, afdeling Onderwijs; Gelet op art. 4 der wet van den 23sten Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147);

Den Raad van State gehoord, advies van 12 Maart 1918, n°. 32;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Maart 1918, n°. 4688, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de navolgende regelen voor de uitbetaling van de weddeverhoogingen, bedoeld in de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147), aan de onderwijzers bij het lager onderwijs.

Art. 1. Jaarlijks in maand Januari zenden de gemeentebesturen en de besturen der bijzondere lagere scholen, die aanspraak maken op de in artikel 59 der Lager-onderwijswet bedoelde Rijksbijdrage, aan Onzen met de uitvoering dier wet belasten Minister een opgave in tweevoud, vermeldende:

1°. den naam der gemeente of, zoo het eene bijzondere school geldt, den naam der instelling of vereeniging onder welker bestuur de school staat; de plaats in de gemeente, waar de school is gevestigd, alsmede de klasse der tabel, bedoeld in artikel 5 van de wet op de Personeel belasting, waartoe de gemeente, of het gedeelte der gemeente, waarbinnen de school is gevestigd, behoort;

2°. de namen, voornamen en dagteekening van geboorte van het hoofd en van de onderwijzers, in het voorafgaande jaar aan de school verbonden geweest, met aanduiding van de akten van bekwaamheid die zij bezaten, het aantal dienstjaren, dat ingevolge artikel 26 der wet tot regeling van het lager onderwijs voor ieder hunner als diensttijd in aanmerking kwam,

het tijdvak gedurende hetwelk zij in dat jaar aan de school zijn verbonden geweest, het bedrag van hetgeen aan ieder hunner over het voorafgaande jaar wegens jaarwedde zou toekomen, overeenkomstig de op 1 October 1917 geldende salarisregeling, alsmede het bedrag, volgens die regeling eventueel daarin begrepen, als verhooging wegens het bezit van de hoofdakte of van andere akten van bekwaamheid, of het bedrag waarmede de jaarwedde wegens het bezit van zoodanige akten wordt geacht te zijn verhoogd overeenkomstig het bepaalde in artikel 3, tweede lid, der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147);

Indien in het bedrag der jaarwedde eene vergoeding is begrepen wegens het gemis van vrije woning of eene tegemoetkoming in huishuur, bedoeld in artikel 26, achtste lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, behoort in die opgave tevens te worden vermeld, hoeveel die vergoeding of tegemoetkoming, volgens de op 1 October 1917 geldende salarisregeling, bedraagt en, indien dit ten aanzien van hen, die aan eene bijzondere school zijn verbonden, uit die salarisregeling niet blijkt, het bedrag dat in de gemeentelijke regeling krachtens artikel 26 der Lager-onderwijswet als vergoeding wegens gemis van vrije woning is aangegeven;

3°. het bedrag der weddeverhooging waarop ieder der in de opgave genoemde personen krachtens de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) over het voorafgaande jaar aanspraak heeft, alsmede het totaal-bedrag der verhoogingen.

2. Onze met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs belaste Minister stelt, na ontvangst van de in artikel 1 bedoelde opgaven, het bedrag vast van de sommen, overeenkomstig de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) aan de gemeentelike schoolbesturen uit 's Rijks kas uit te keeren ter betaling van de in die wet bedoelde verhoogingen aan de rechthebbende onderwijzers en doet daarvan mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer.

De uitbetaling aan de rechthebbenden, voor zoover die nog niet mocht hebben plaats gehad, behoort te geschieden binnen eene maand nadat het desbetreffende betalingsstuk door het gemeentebestuur of het bestuur der bijzondere lagere school is ontvangen.

De quitantiën wegens ontvangen weddeverhoogingen worden overlegd bij de eerstvolgende opgave, bedoeld in artikel 1.

3. De in artikel 1 bedoelde opgave wordt op-

gemaakt in den vorm, door Onzen voornoemden Minister te bepalen.

Zij wordt voor de eerste maal ingezonden in de maand April 1918 over het jaar 1917.

Bij deze opgave behoort te worden overgelegd een gewaarmerkt afschrift van de op 1 October 1917 geldende salarisregeling voor de onderwijzers.

4. Waar in dit besluit sprake is van onderwijzers, worden evenzeer onderwijzeressen bedoeld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 15den Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 19 Maart 1918.)

15 Maart 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende verordeningen regelende onderwijzersjaarwedden.

Van de omstandigheid, dat de jaarwedden der hoofden en onderwijzers aan de openbare lagere scholen ingevolge art. 4, tweede lid, der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) vóór 1 Januari 1919 in alle gemeenten opnieuw zullen moeten worden geregeld, zou ik gaarne gebruik maken om van de salarisverordeningen volgens art. 26, negende lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan mijn Departement eene volledige verzameling aan te leggen.

Ik heb daarom de eer Uw college te verzoeken mij van elke der ingevolge art. 4, tweede lid, der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147), vóór 1 Januari 1919 nieuw vast te stellen verordeningen en ook vervolgens van alle daarin later aan te brengen wijzigingen een afdruk of afschrift te doen toekomen, waarop van de door U verleende goedkeuring blijkt. Uw college zou de gemeentebesturen kunnen uitnoodigen, voor dit doel een duplicaat toe te voegen aan het exemplaar der verordening, dat ter goedkeuring wordt ingezonden.

Ik vestig hierbij de aandacht er op, dat eene juiste uitvoering van art. 4 der wet van 23 Februari l.l. medebrengt, dat de geheele salarisverordening, bedoeld in art. 26, negende lid,

der wet op het lager onderwijs, in den loop van 1918 opnieuw zal worden vastgesteld. Het zal mij aangenaam zijn door Uw college voor elke gemeente te zien bevorderd, dat de nieuwe regeling op zichzelf een volledig geheel zal vormen, zoodat ook de ongewijzigd gebleven onderdeelen van de vroegere regeling daarin zullen zijn opgenomen.

16 Maart 1918. BESLUIT, betreffende afwijking van artikel 9, § 1, der wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* n°. 62) houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd. S. 161.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 19 Februari 1918, n°. 110, Accijnzen;

Gelet op artikel 9, § 1 der wet van 20 Juni 1862 (*Staatsblad* n°. 62) en de artikelen 9 en 10 der wet van 23 December 1886 (*Staatsblad* n°. 223);

Gezien Ons besluit van 15 Augustus 1910 (*Staatsblad* n°. 255);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Februari 1918, n°. 14);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Maart 1918, n°. 49, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In Ons besluit van 15 Augustus 1910 (*Staatsblad* n°. 255) worden de woorden „de artikelen” vervangen door: „§ 1 van artikel 9 en de artikelen”.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 30 Maart 1918.)

20 Maart 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het laatstelijk bij Koninklijk besluit van 11 September 1917 (*Staatsblad* n°. 585) gewijzigde Koninklijk besluit van 30 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 208), waarbij worden aangewezen de buitenlandse instellingen van onderwijs of onderzoek, bedoeld in artikel 125 der Hoogeronderwijswet. S. 162.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Februari 1918, n°. 1273/3, afdeling Onderwijs;

Gelet op artikel 125 der Hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 30 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 208), zooals het laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 11 September 1917 (*Staatsblad* n°. 585);

Mede gezien de adviezen van den Senaat der Technische Hoogeschool te Delft, van 22 December 1917, n°. 127, en van 14 Januari 1918, n°. 3;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Maart 1918, n°. 28);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 Maart 1918, n°. 4770, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen:

In artikel 1 van Ons besluit van 30 Juni 1909 (*Staatsblad* n°. 208), zooals dat sedert is gewijzigd, wordt in het eerste lid in plaats van het woord „wordt” gelezen „worden”, en wordt na de zinsnede, vermeld onder 5°, eene nieuwe zinsnede ingevoegd, luidende als volgt: 6°. gedurende de studiejaren 1917/1918 en 1918/1919:

a. alle getuigschriften, die toegang geven tot de studie aan eene der Belgische inrichtingen van Technisch Hooger Onderwijs;

b. alle getuigschriften, die toegang geven tot de studie aan eene der Belgische Staats- en Vrije Universiteiten,

mits deze getuigschriften zijn bekrachtigd door de „jury institué par arrêté royal”, krachtens artikel 7 der Belgische wet van 10 April 1890”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 22 April 1918.)

20 Maart 1918. CIRCULAIRE van den Minister van Marine betreffende inschrijving in bevolkingsregisters.

Telkenmale doen zich moeilijkheden voor met betrekking tot de samenstelling der kiezerslijsten en wel in dien zin, dat militairen der zeemacht niet vermeld zijn op kiezerslijsten, waarop zij rechtens zouden moeten voorkomen.

De vergissingen, welke ten deze worden begaan, zijn gewoonlijk het gevolg van onjuistheden in de bevolkings-administratie.

Ieder ingezetene van het Rijk in Europa heeft er voor te zorgen, dat hij is ingeschreven in het bevolkingsregister van de gemeente waar hij woont. De militairen der zeemacht worden echter ingeschreven in afzonderlijke bevolkingsregisters — welke door de zorg van de commandeerende officieren worden aangehouden — voor zoover zij niet eene particuliere woning bewonen. De overigen, dus zij die, ook al zijn zij binnenslands aan boord of in eene kazerne geplaatst, wel eene particuliere woning bewonen, behooren zichzelven te doen inschrijven in het gewone, gemeentelijke bevolkingsregister. Een gehuwde schepeling b.v., die te Amsterdam woont en te Helder op een schip geplaatst is, moet zich in het bevolkingsregister van de gemeente Amsterdam laten inschrijven. Zoolang hij te Amsterdam eene woning blijft bewonen en niet voor langeren tijd naar het buitenland vertrekt, blijft hij in dat register ingeschreven, onverschillig waar het schip waarop hij dient, zich bevindt.

Slechts met medewerking van de vertrokkenen kan worden voorkomen, dat iemand hetzij in het geheel niet is ingeschreven, hetzij tegelijkertijd in meerdere bevolkingsregisters voorkomt. Gevallen, welke beide voor den betrokkene ongewenschte gevolgen kunnen hebben. Ten einde onjuistheden in de bevolkings-administratie tot een minimum te beperken, behooren militairen der zeemacht, die in een marine-bevolkingsregister zijn ingeschreven en eene particuliere woning gaan betrekken, alsook zij, die ophouden eene particuliere woning te bewonen en dus uit een gemeentelijk bevolkingsregister moeten worden overgeschreven in een marine-register, daarvan onverwijld mededeeling te doen aan hunne commandanten. (Gem.-stem.)

21 Maart 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Baarn, van 1 Maart 1918, waarbij aan onderwijzers aan bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 163.

Geschorst tot 1 October 1918.

22 Maart 1918. BESLUIT, tot vernietiging van de krachtens artikel 4, onder 2°, der Hinderwet door den Raad der gemeente Blaricum in zijne vergadering van 30 April 1917 vastgestelde verordening. S. 164.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 Januari 1918, n°. 52 H, Afdeling Arbeid;

Overwegende, dat door den Raad der gemeente Blaricum in zijne vergadering van 30 April 1917 krachtens artikel 4, onder 2°, der Hinderwet eene verordening is vastgesteld, waarbij voor het oprichten, hebben en gebruiken van de inrichtingen vallende onder artikel 2, I en XII, dier wet wordt aangewezen het gedeelte dier gemeente, begrensd door de Meent, de Gooiersgracht, de Steeg en de Schapendrift en voorts wordt verboden elders in de gemeente het bedrijf of de bedrijven uit te oefenen, waartoe de oprichting of het gebruik van een der genoemde inrichtingen vereischt wordt;

Overwegende, dat het onderwerp, bij de Hinderwet geregeld, is eene zaak van algemeen Rijksbelang, waaromtrent de Gemeenteraad, ingevolge het bepaalde bij artikel 150 der Gemeentewet, in het algemeen niet bevoegd is verordeningen te maken;

Overwegende, dat, bij uitzondering op dien regel, bij artikel 4 der Hinderwet aan den Gemeenteraad wordt toegestaan voorzieningen te treffen, waardoor de bepalingen der Hinderwet omtrent het vragen van vergunning aan Burgemeester en Wethouders, met recht van beroep op de Kroon, in enkele opzichten buiten werking gesteld worden, doch dat dit bij artikel 4, onder 2°, der gemelde wet aan den Gemeenteraad alleen wordt veroorloofd in het belang der openbare orde, veiligheid of gezondheid, zonder dat deze bevoegdheid, gelijk bij artikel 135 der Gemeentewet geschiedt, wordt uitgebreid tot hetgeen de huishouding der gemeente in het algemeen betreft;

Overwegende, dat de bij artikel 4, onder 2°, der Hinderwet aan den Gemeenteraad toegekende exceptioneele bevoegdheid niet buiten de daarvoor door de wet gestelde grenzen mag worden uitgebreid;

Overwegende, dat alzoo tot rechtvaardiging van eene krachtens artikel 4, onder 2°, der Hinderwet vastgestelde verordening behoort te blijken, dat de verordening op een of meer der in genoemde wetsbepaling vermelde belangen gegrond is;

Overwegende, dat in de bedoelde verorde-

ning van den Raad der gemeente *Blaricum* op geen dezer belangen een beroep wordt gedaan, doch dat uit het extract der notulen van de op 30 April 1917 gehouden openbare vergadering van dien Raad blijkt, dat het behoud van natuurschoon de beweegreden voor de vaststelling der verordening geweest is;

Overwegende, dat Burgemeester en Wet-houders van *Blaricum* nog op 19 Juni 1917 aan Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* hebben medegedeeld, dat bedoelde verordening is vastgesteld in het belang der openbare veiligheid, doch, dat niet is gebleken, dat van de in de verordening bedoelde inrichtingen noodwendig gevaar voor de openbare veiligheid zoude zijn te duchten, waaraan niet door het stellen van voorwaarden, als bedoeld in de artikelen 12 en 17 der *Hinderwet*, kan worden tegemoetgekomen en dat derhalve de verordening moet geacht worden niet in het belang der openbare veiligheid te zijn vastgesteld;

Overwegende voorts, dat door den Raad der gemeente *Blaricum*, niet is aangetoond en ook niet beweerd is, dat de verordening behoorde te worden vastgesteld in het belang der openbare gezondheid en dat daartoe ook naar onze meening geenerlei aanleiding bestond;

Overwegende, dat thans nog onderzocht dient te worden, of de verordening in het belang der openbare orde behoorde te worden vastgesteld;

dat deze vraag, aangezien niet gebleken is, dat de openbare orde uit anderen hoofde zou gebaat zijn met het vaststellen der verordening, kan worden teruggebracht tot de vraag of het behoud van natuurschoon, dat blijkens het bovenvermelde extract der notulen de beweegreden voor hare vaststelling is geweest, kan aangemerkt worden als een belang betreffende de openbare orde in den zin der *Hinderwet*;

Overwegende te dien aanzien, dat artikel 4, onder 2°, der *Hinderwet* wel aan den Gemeenteraad de bevoegdheid geeft in het belang der openbare orde eene bepaalde plaats der gemeente aan te wijzen voor het oprichten, hebben of gebruiken van eene der in artikel 2 genoemde inrichtingen, met verbod om elders in de gemeente het bedrijf of de bedrijven uit te oefenen, waartoe de oprichting of het gebruik van die inrichting vereischt wordt, doch deze bevoegdheid niet toekent ten aanzien van inrichtingen, die onder geen ander nummer dan I van artikel 2 vallen;

dat het hebben van laatstgenoemde inrichtingen in eene gemeente met een landelijk

karakter niet minder inbreuk op het natuurschoon kan maken, dan dat van inrichtingen, die zoowel onder nummer I als onder een der andere nummers van dat artikel vallen, en dat die inbreuk bij niet door stoomkracht gedreven inrichtingen, vallende onder de nummers II tot en met XVIII, in den regel juist minder zal zijn dan bij inrichtingen, die uitsluitend onder nummer I vallen;

dat de wetgever, had hij het behoud van natuurschoon als eene zaak van openbare orde erkend, zeer zeker niet de uitzonderingsbepaling, voorkomende aan het slot van artikel 4, onder 2°, der *Hinderwet*, zou gesteld hebben, of althans aan die uitzonderingsbepaling niet dezelfde kracht zoude hebben toegekend met betrekking tot elk der in dat wetsartikel genoemde belangen;

dat derhalve het behoud van natuurschoon niet gerekend kan worden tot een belang betreffende de openbare orde in den zin der *Hinderwet*;

Overwegende mitsdien, dat de verordening van den Raad der gemeente *Blaricum* op geen van de drie gronden berust, waarop eene verordening als bedoeld in artikel 4, onder 2°, der *Hinderwet* kan worden vastgesteld, en dat die verordening dus in strijd is met de wet;

Overwegende, dat de verordening voorts nog is in strijd met de wet, aangezien zij geen bepaling bevat van den tijd, waarvoor zij zal gelden;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;
Den Raad van State gehoord, advies van 5 Maart 1918, n°. 34;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Maart 1918, no. 151 H, afdeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
de verordening, vastgesteld door den Raad der gemeente *Blaricum* in zijne vergadering van 30 April 1917, krachtens artikel 4, onder 2°, der *Hinderwet*, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift al worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 3 April 1918.)

22 Maart 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Bij art. 19 der Wet Coöp. Vereen. wordt niet verlangd dat de vereffening is beëindigd of op andere wijze het juiste bedrag, waarmede de schulden der Vereeniging hare baten overtreffen, is komen vast te staan.

Niet alleen de vermeerdering met vijftig percent, maar ook de in het eerste gedeelte van het artikel geregelde omslag draagt een voorloopig karakter.

De mogelijkheid dat later de raming van het tekort iets te hoog blijkt te zijn staat aan voormelde wijze van omslag niet in den weg.

De grief als zou bij de raming van het gevorderde bedrag van een te hoog passief-cijfer en een te laag actief-cijfer zijn uitgegaan mist feitelijken grondslag.

De omstandigheid dat te veel is gevorderd verhindert den rechter niet den eisch tot het verschuldigde bedrag aan te wijzen.

(Wet Coöp. Vereen. art. 19.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. C. O. Segers, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Jhr. Rh. Feith.

A. L. de Groot, landbouwer, wonende te Voorburg, eischer tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage den 25 Juni 1917 tusschen partijen gewezen, advocaat Jhr. Mr. E. C. U. van Doorn

tegen:

1°. Mr. Ch. A. van Renterghem, advocaat en procureur, wonende te Rotterdam; 2°. Mr. G. Nauta, advocaat en procureur wonende te Rotterdam, q.q. verweerders in cassatie, advocaat Mr. B. van Rossem, gepleit door Mr. G. Nauta, advocaat te Rotterdam.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledeboer.

Bij het cassatiemiddel wordt gesteld: „Schenning immers verkeerde toepassing van art. 19 der Wet van 17 November 1876 (S. 227) tot regeling der Coöperatieve Vereenigingen in verband met de artt. 1, 2 en 7 dier Wet, doordat het Hof, ofschoon in evengenoemd art. 19 aan hen, die bij de ontbinding eener Coöperatieve Vereeniging leden zijn, of in het jaar daaraan voorafgaande zijn uitgetreden, slechts de verplichting wordt opgelegd tot dekking van een eventueel tekort zoodat eene vordering op dit artikel gebaseerd om ontvankelijk te zijn nood-

wendig van een bepaald en bestaand tekort moet uitgaan, niettemin heeft beslist dat dit artikel een omslag bij voorraad en behoudens nadere verrekening toelaat, en op dien grond eene vordering ontvankelijk heeft geoordeeld welke niet op een vaststaand tekort was gebaseerd, doch daarbij werd omgeslagen een bedrag waarop naar het oordeel der liquidateuren het „tekort” voorloopig moest worden vastgesteld” en zulks nog wel terwijl naar feitelijk vaststaat dit bedrag hooger gesteld was dan het tekort immers bij de raming van dat bedrag werd uitgegaan van een te hoog passief-cijfer en een te laag actief-cijfer”.

Het Hof heeft vooropgesteld, dat art. 19 der aangehaalde wet toelaat een omslag bij voorraad behoudens nadere verrekening en laat onmiddellijk daarop volgen, dat het voor de beoordeeling van het gewettigde van den gevraagden omslag, voldoende is als een zeker minimum tekort redelijkerwijze vaststaat. In verband hiermede, is dus de strekking van het vooropgestelde, dat het Hof van oordeelis, dat de omslag in zoover een voorloopig karakter mag dragen, dat indien ten slotte het tekort grooter mocht blijken, een nadere omslag geoorloofd is en voorts dat de raming van het tekort waarvoor reeds dekking wordt gevraagd zoodanig moet zijn, dat dit redelijkerwijze vaststaat, dus niet beslist noodzakelijk is, dat dit absoluut en onomstootelijk is gefixeerd. Ik acht deze opvatting volmaakt in overeenstemming met den inhoud van art. 19 der Coöperatieve Wet. Daarbij toch wordt wel is waar onderscheiden tusschen twee bestanddeelen van den omslag, n.l. een tot dekking van het eigenlijk tekort en een tot dekking van de kosten van invordering van den omslag en van het aandeel van leden die in gebreke mochten blijven aan hunne verplichtingen te voldoen en wordt alleen ten aanzien van dit laatste bestanddeel uitdrukkelijk gezegd, dat dit bestanddeel een voorloopig karakter draagt, doch ook ten opzichte van het eerste bestanddeel wordt slechts geëischt, dat bij de vereffening blijke, dat de goederen van den boedel der vereeniging ontoereikend zijn om aan hare verbintenissen te voldoen. — Zoodra dit dus is gebleken is een omslag gewettigd zonder dat vereischt wordt, dat reeds dadelijk vastgesteld zij, hoe groot ten slotte het tekort zal zijn. Wel zal de omslag niet grooter mogen zijn, dan noodig is om het gebleken tekort te dekken, doch door te vorderen, dat de omvang van dit minimum te kort *redelijkerwijze* moet vaststaan wordt te dien aanzien niet een element van onzekerheid geschapen, doch

rekening gehouden met de bij vereffening van een boedel steeds voorhanden — en dus door den wetgever noodwendig ook bedachte — mogelijkheid, — dat ten slotte bij de afwikkeling van zaken, de uitkomst iets gunstiger blijkt te zijn, dan kon en mocht worden voorzien.

Ik zou dan ook zelfs meenen, dat men een redelijkerwijze vaststaand minimum tekort, gegeven de onzekerheid van elke menschelijke berekening, mag qualificeeren als een bepaald en bestaand te kort, in elk gevallijkt mij zooals ik reeds zeide het uitgangspunt van het Hof volkomen juist.

Nu heeft het Hof daarop doorgaande eene berekening opgesteld, waaraan het ten grondslag legde, in de eerste plaats de in de dagvaarding gestelde cijfers en voorts tusschen partijen vaststaande, immers onbetwiste bedragen en de kennelijke strekking van deze berekening, in verband met het vooropgestelde, is, dat dan als minimum tekort als redelijkerwijze vaststaand mag worden aangenomen, een bedrag, dat de omslag waartoe de vordering in den loop der procedure werd gereduceerd, berekend over het aantal leden der vereeniging naar 's Hof's oordeel wettigde. Naar mijn oordeel heeft het Hof op dien grondslag, terecht de vordering ontvankelijk geacht.

Het betoog aan het slot van het middel gedaan, dat bij de raming van het bedrag van het te kort is uitgegaan van een te hoog passief-cijfer en een te laag actief-cijfer, moge wellicht gegrond zijn geweest ten opzichte van het allereerst gevraagde, ten aanzien van de verminderde en toegewezen vordering, mist die bewering feitelijken grondslag, stuit ze in elk geval af op 's Hof's mededeeling in de achttiende rechtsoverweging, dat partijen bij pleidooi voor het Hof hebben verklaard, dat over de in de conclusiën en overgelegde stukken genoemde cijfers, tusschen haar geen verschil bestaat. (De Raad verg. Arrest H. R. 10 Juni 1904 W. 8078.)

Ik acht het middel alzoo ongegrond en concludeer tot verwerping van het beroep, met verordeeling van partij de Groot in de kosten van cassatie.

De Hooge Raad, enz. ;

O., dat blijkt het bestreden arrest en het daarin voor wat de feiten betreft overgenomen uit het vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 4 Mei 1916 de verweerders den eischer hebben aangesproken tot betaling van f 2389.63⁵ zulks op grond :

dat bij sedert in kracht van gewijsde gegaan

vonnis der Arr.-Rechtbank te Rotterdam van 10 Januari 1913 in staat van faillissement is verklaard de Coöperatieve Vereeniging Coöperatieve Veevoederfabriek en Olieslagerij van den Provinciaalen Zuid-Hollandschen Boerenbond te Schiedam, met benoeming van de beide verweerders tot Curators ;

dat eischer behoorde tot het getal dergenen, die op den datum der faillietverklaring lid waren of in het daaraan voorafgaande jaar hadden opgehouden lid te zijn, ten bedrage van 238, en welke wettelijk voor gelijke deelen aansprakelijk waren voor een eventueel tekort ;

dat aan de verweerders bij de vereffening van den boedel gebleken is, dat de goederen der Vereeniging ontoereikend zijn om aan hare verbintenissen te voldoen ;

dat het saldo der geverifieerde en betwiste vorderingen toch bedraagt f 53,2207.16, terwijl het actief, behoudens eenige wijziging tengevolge der te vallen beslissingen in eenige nog hangende procedures, bedraagt f 153,051.39 ;

dat het te kort derhalve voorloopig moet worden vastgesteld op f 379,155.77 en het voorloopig vastgestelde door den eischer te betalen aandeel in dit te kort bedraagt f 1593.09, terwijl verweerders tot voorloopige dekking van een naderen omslag voor de kosten van invordering en voor het aandeel van hen, die in gebreke mochten blijven aan hunne verplichting te voldoen, den omslag met 50 % vermeederen, reserveerende zij zich het recht om, mochten omstandigheden de noodzakelijkheid daarvan doen blijken, van den eischer nog een naderen omslag te vorderen ;

dat, nadat eischer deze vordering als niet-ontvankelijk had bestreden en verweerders bij hunne conclusie van repliek te verstaan hadden gegeven, dat zij hun in ieder geval tot een bedrag van f 2104.17 moest worden toegewezen, de Rechtbank bij voormeld vonnis de verweerders niet ontvankelijk heeft verklaard in hun eisch, wijl uit de bij dagvaarding gestelde feiten niet volgt, dat er een te kort zal zijn, en, zoo de verzekering der verweerders, dat hun bij de vereffening is gebleken, dat de goederen der Vereeniging ontoereikend zijn om aan hare verbintenissen te voldoen, al een voldoende grond mocht zijn om het bestaan daarvan aan te nemen, dan toch het werkelijk bedrag van dit tekort totaal in het duister is gelaten, zoodat de juistheid van het van den eischer gevorderde bedrag alleen op eene ongemotiveerde schatting berust ;

dat bij het bestreden arrest dit vonnis is ver-

nietigd, de verweerders ontvankelijk zijn verklaard in hunne bij dagvaarding ingestelde vordering en deze hun tot het verminderd bedrag van f 2104.17 is toegewezen;

O., dat tegen deze beslissing is aangevoerd het navolgende middel van cassatie: (zie concl. adv.-gen.);

O. dienaangaande:

dat het Hof zijne beslissing hierop grondt dat, als voor de toepassing van art. 19 der Wet tot regeling der Coöperatieve Vereenigingen de aanwezigheid van een „tekort” een noodzakelijk vereischte en al behoort deze derhalve aan eene vordering tot dekking ten grondslag te worden gelegd, niettemin de eisch van een definitief bestaand te kort in de wet geen steun vindt;

dat deze toch een omslag bij voorraad, behoudens nadere verrekening, toelaat en de vereffenaar of Curator alzoo, indien zeker minimum-tekort redelijkerwijs vaststaat, dit voorloopig kan omslaan behoudens nadere verrekening;

dat verweerders zulks ten deze naar behooren hebben gedaan;

O., dat door deze beslissing art. 19 voormeld niet is geschonden;

dat daarbij immers in algemeene bewoordingen slechts wordt geëischt, dat bij de gerechtelijke of buitengerechtelijke vereffening van den boedel der Vereeniging zij gebleken van de ontoereikendheid harer goederen om aan hare verbintenissen te voldoen, en derhalve niet wordt verlangd, dat de vereffening is beëindigd of op andere wijze het juiste bedrag, waarmede de schulden der Vereeniging hare baten overtroffen, is komen vast te staan;

dat de samenhang tusschen de beide onderdeelen van het artikel ook medebrengt, dat niet slechts de vermeerdering met vijftig ten honderd, bedoeld in het tweede gedeelte, maar ook de in het eerste gedeelte geregelde omslag een voorloopig karakter draagt, en de vereffenaar of curator alzoo onmiddellijk, behoudens latere verantwoording, tot het heffen van een omslag kan overgaan, zoodra het minimum-tekort redelijkerwijs is vastgesteld;

dat hierbij nu wel niet is uitgesloten, dat na afloop der vereffening de raming van het tekort iets te hoog kan blijken te zijn geweest, doch ook deze mogelijkheid, welke zich uit den aard der zaak bij elke schatting voordoet, aan het omslaan van een voorloopig, op grond der voorhanden gegevens bij benadering vastgesteld tekort niet in den weg staat;

dat eene tegenovergestelde opvatting zou leiden tot zeer ongewenschte gevolgen, niet

slechts voor de schuldeischers, doch ook voor hen, die bij de ontbinding der Vereeniging lid zijn of in het jaar daaraan voorafgaande zijn uitgetreden, daar indien met het heffen van den omslag moest worden gewacht, tot alle baten waren te gelde gemaakt en omtrent alle schulden overeenstemming was verkregen, het aantal der met hen voor het tekort aansprakelijke personen en die in staat waren te betalen, allicht gaandeweg zou verminderen en de omvang hunner eigen aansprakelijkheid daarmede in gelijke mate zou toenemen;

O. eindelijk, wat de aan het slot van het middel bedoelde grief betreft, als zou bij de raming van het door de verweerders gevorderde bedrag van een te hoog passief-cijfer en een te laag actief-cijfer zijn uitgegaan, dat het Hof na in de overwegingen 13—17 de berekening der verweerders aan een grondig onderzoek te hebben onderworpen en in de 18de overweging te hebben vastgesteld, dat over de aan die berekening ten grondslag liggende cijfers tusschen partijen geen verschil bestaat, de vordering tot het verminderd bedrag heeft toegewezen;

dat, voor zoover het middel derhalve mocht bedoelen te klagen dat bij de vaststelling van het gevorderd en toegewezen bedrag van eene onjuiste raming is uitgegaan, dit feitelijken grondslag mist, terwijl, voor zoover het de grief bevat dat een ander bedrag is toegewezen dan bij de inleidende dagvaarding werd gevorderd, het Hof met juistheid besliste, dat de oorspronkelijke eischers tot den afloop der zaak hunnen oorspronkelijken eisch mochten verminderen, en de omstandigheid, dat te veel is gevorderd, den rechter niet verhindert den eisch tot het verschuldigde bedrag toe te wijzen;

O., dat het middel alzoo is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

23 Maart 1918. WET, tot tijdelijke afwijking van de wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 236), tot invoering van een wettelijken tijd. S. 165.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gedurende den zomer den wettelijken tijd met een uur te vervroegen; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Tusschen 31 Maart en 1 October wordt de in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 236) bedoelde wettelijke tijd met een uur vervroegd.

Door Ons wordt telken jare tijdig bij in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant*

te plaatsen besluit bepaald de dag, waarop die vervroeging aanvangt en die, waarop zij eindigt.

2. De overgang geschiedt in dier voege dat wanneer de middelbare zonnetijd van Amsterdam op den dag, waarop volgens Ons in artikel I bedoeld besluit de vervroeging aanvangt twee uur aanwijst in den voormiddag, het wordt geacht te zijn drie uur op dien voormiddag, en dat wanneer het volgens deze wet, zoude zijn drie uur voormiddag, op den dag, waarop de vervroeging eindigt, de tijdregeling naar den middelbaren zonnetijd van Amsterdam wederom wordt ingesteld.

3. Wanneer eenig ambtelijk geschrift eene tijdsaanwijzing bevat, die betrekking heeft op het uur dat eindigt met het in artikel 2 genoemde tijdstip van drie uur in den voormiddag, op den dag, waarop de vervroeging, volgens Ons in artikel I bedoeld besluit eindigt wordt bij die tijdsaanwijzing gebezigd het woord „Zomertijd”.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 26 Maart 1918.*)

23. *Maart* 1918. WET, tot wijziging, aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 166.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, wordt de omschrijving van een artikel veranderd en worden eenige nieuwe artikelen toegevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste afdeeling van gezegd hoofdstuk nader vastgesteld op f 160,237.50, dat der IIde afdeeling op f 1,350,735, dat der IIIde afdeeling op f 343,810 en het eindcijfer van hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915 op f 1,911,109.50.

23. *Maart* 1918. WET, tot wijziging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. (Verschillende onderwerpen.) S. 167.

Bij deze wet wordt de omschrijving van een artikel veranderd en wordt een artikel verhoogd. Tengevolge hiervan wordt het totaal der IVde afdeeling en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met f 700.

23. *Maart* 1918. WET, tot tijdelijke ontginning van bruinkolen zonder concessie. S. 168.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden wenschelijk is in het belang van de brandstoffenvoorziening des lands de mogelijkheid te openen om zoo spoedig mogelijk in den bodem des lands aanwezige bruinkoolagen tot ontginning te brengen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Met afwijking van de bepalingen van de wet van 21 April 1810 (Bulletin des Lois n°. 285) is Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bevoegd, onder door hem te stellen voorwaarden, aan den eigenaar van een terrein voor een bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, vergunning te geven, behoudens ieders recht de zich in dat terrein bevindende bruinkolen te ontginnen of te doen ontginnen.

II. De vergunning moet het terrein, waarin de ontginning zal plaats hebben, nauwkeurig vermelden; de voorwaarden moeten waarborgen bevatten, dat de ontginning zoo spoedig mogelijk wordt aangevangen en geregeld en krachtig wordt voortgezet.

In de voorwaarden kan aan dengene, aan wien de vergunning wordt verleend, de verplichting tot het geven eener bijdrage in 's Rijks schatkist worden opgelegd.

III. Op ontginningen, krachtens zoodanige vergunning plaats vindende, is de Mijnewet 1903 (wet van 27 April 1904, *Staatsblad* n°. 73) van toepassing met uitzondering van de artikelen I tot en met 8.

Het bepaalde bij artikel II van de in het vorige lid genoemde wet ten aanzien van overtreding van daargenoemde voorschriften is van toepassing op overtreding van de voorwaarden in artikel I bedoeld.

IV. Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet wordt voorgesteld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 27 Maart 1918.*)

23 Maart 1918. WET, tot wijziging van de wet van den 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 565), tot verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1915 en de inzending der rekeningen. S. 169.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat eenige wetsontwerpen tot verhooging, onderscheidenlijk van de hoofdstukken III, VII A en X van de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915 nog bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal aanhangig zijn en dat, ingevolge artikel 1 der wet van den 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 565), de Algemeene Rekenkamer na 31 December 1917 geenerlei uitgaaf ten laste van het dienstjaar 1915 meer mag toelaten ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 1 der wet van den 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 565) tot verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1915 en de inzending der rekeningen, wordt in plaats van „op den laatsten December 1917” gelezen : „op den laatsten Juni 1918”.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 3 April 1918.*)

23 Maart 1918. WET, houdende wijziging van de Registratiewet 1917. S. 170.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917, n°. 178, 1—3; 1917/18, n°. 178, 1—7.

Hand. id. 1917/18, bladz. 1792, 1793.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 178, 188.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige wijzigingen te brengen in de Registratiewet 1917 en tevens artikel 2 der wet van den 11den Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 226), houdende instelling eener Consignatiekas, te wijzigen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In de Registratiewet 1917 worden de volgende veranderingen gebracht :

§ 1. In het eerste lid van artikel 27 wordt aan het slot van den eersten zin na „verkoopwaarde” ingevoegd : „, behoudens het bepaalde in de artikelen 42 en 43”.

Aan artikel 27 wordt een derdelid toegevoegd, luidende :

„Voor de toepassing dezer wet wordt onder

de in het eerste lid genoemde onroerende zaken mede begrepen het in artikel 564, 8°, van het Burgerlijk Wetboek vermelde recht om deze zaken te doen leveren en wordt dit recht gelijk gesteld met de onroerende zaak, waarop het betrekking heeft.”.

§ 1bis. Het derde en het vierde lid van artikel 31 worden vervangen door de volgende leden :

„Indien echter in een tijdvak van twee jaren onroerende zaken aan denzelfden verkrijger worden overgedragen, wordt, zoodra het gezamenlijk bedrag van de verkoopwaarden of de prijzen met de lasten f 400 te boven gaat, op de akte, waaruit dit blijkt, het recht gegeven, alsof deze de overdracht van het geheel bevat, onder aftrek evenwel van het reeds gegeven recht.

In eene akte van overdracht, als bedoeld in artikel 27 of op de bij artikel 64 bepaalde wijze aan den voet daarvan, worden vermeld de akten, waarbij in een tijdvak van twee jaren, eindigende met den dag der overdracht, onroerende zaken aan denzelfden verkrijger zijn overgedragen en, als deze akten zijn geregistreerd, het kantoor en de dagteekening der registratie dier akten, alsmede het bedrag van het daarop gegeven recht.

Als tijdstip van de overdracht geldt voor de toepassing van dit artikel de dag van opmaking der akte van overdracht, of, als deze niet dagteekend is, de dag van hare registratie.

Bij verkrijging van een evenredig deel eener onroerende zaak zijn de bepalingen omtrent de vrijstelling en de vermindering van het recht alleen van toepassing, indien het bedrag der verkoopwaarde van de geheele zaak de voor die vrijstelling of vermindering in het eerste of tweede lid genoemde bedragen niet te boven gaat en wordt voor de toepassing van het derde lid de verkoopwaarde van de geheele zaak in aanmerking genomen.

Indien ook artikel 29 van toepassing is, wordt de meest verstrekkende vermindering toegepast.”.

§ 1ter. In artikel 32 wordt de punt-komma aan het slot van hetgeen onder 2°. voorkomt vervangen door een punt. Hetgeen verder in dit artikel voorkomt vervalt.

§ 2. Artikel 35 wordt gelezen als volgt :

„Het vorig artikel is van toepassing op de toedeeling van onroerende zaken, welke tot eene maat- of vennootschap of eene vereniging behoorden, doch het recht van overdracht wordt niet gegeven, indien en voor zoover ingebrachte onroerende zaken worden toegedeeld aan den

inbringer, diens erfgenamen of rechtverkrijgenden.

Het vorig artikel is niet van toepassing, indien zij, aan wie de toedeeling geschiedt, of degenen, wier erfgenamen of rechtverkrijgenden zij zijn, in de onroerende zaken gerechtigd zijn door eene overdracht door den eenigen eigenaar of al de rechthebbenden te zamen van het geheel dier zaken aan gezamenlijke verkrijgers en wegens deze verkrijging het recht van overdracht, van schenking of van overgang terecht is geheven of is verschuldigd geworden.

Onder rechtverkrijgenden worden niet begrepen de verkrijgers door overdracht onder de levenden, noch zij, die in de onroerende zaken gerechtigd zijn door deelneming in eene maat- of vennootschap of eene vereeniging."

§ 2bis. De aanhef van artikel 36 wordt gelezen als volgt:

„De gevallen, in het tweede lid van artikel 34, in de slotbepaling van het eerste lid, en in het tweede lid van artikel 35 vermeld."

§ 2ter. De aanhef van artikel 37 wordt gelezen als volgt:

„Behoudens de bepalingen van artikel 34 en van het eerste lid van artikel 35 is"

§ 2quater. Het eerste lid van artikel 39 wordt gelezen als volgt:

„Met éene toedeeling bij scheiding worden gelijk gesteld:

1°. de verkoop bij openbare veiling van onroerende zaken aan mede-eigenaren, die van markgronden aan markgenooten daaronder begrepen;

2°. de verklaring, dat een of meer personen, als houders der aandeelen, de eenige rechthebbenden zijn op de onroerende zaken, welke tot een vennootschap of vereeniging behoorden."

§ 2quinquies. Het eerste lid van artikel 41 wordt gelezen als volgt:

„Op eene akte, houdende opgave van meester of lastgever, voor wien op het tijdstip der opmaking van eene akte van overdracht wordt opgetreden, hoewel diens naam daarin niet werd genoemd, is het recht van overdracht niet verschuldigd, als zij is opgemaakt in authentieke vorm en binnen den termijn, daartoe bepaald bij de wet of de in authentieke vorm opgemaakte akte van overdracht, waarop het recht van overdracht wel verschuldigd is, doch uiterlijk den derden dag na dien van de opmaking dezer akte."

§ 3. Artikel 42 wordt gelezen als volgt:

„Indien bij overdracht eener onroerende zaak door den vervreemder ten behoeve van zich

zelve, van zijne echtgenoot of van hen beiden, een zakelijk recht van grondrente, van vruchtgebruik, van gebruik of van bewoning op die zaak wordt voorbehouden, is het recht van overdracht verschuldigd over de verkoopwaarde van die zaak met inbegrip van het voorbehouden zakelijk recht.

Bij verkrijging van dit zakelijk recht door den eigenaar is deswege het recht van overdracht niet verschuldigd."

§ 4. Artikel 43 wordt gelezen als volgt:

„In geval van uitgifte in erfpacht, opstal of beklemming wordt in deze wet onder het bedrag van de verkoopwaarde en van den prijs en de lasten mede begrepen:

indien de uitgifte plaats heeft voor eeuwigdurende- of onbepaalden tijd: het vijftwintigvoud van het jaarlijksch bedrag der schuldplichtigheid;

indien de uitgifte plaats heeft voor het leven: een overeenkomstig artikel 47 der Successiewet bepaald veelvoud van het jaarlijksch bedrag der schuldplichtigheid, doch ten hoogste het twintigvoud;

indien de uitgifte plaats heeft voor bepaalden tijd: het totaal bedrag der te betalen termijnen, iedere gulden berekend tegen de waarde in artikel 47 der Successiewet voor uitkeeringen voor bepaalden tijd aan zedelijke lichamen vastgesteld, doch niet meer dan twintigmaal het jaarlijksch bedrag der schuldplichtigheid.

Bij overdracht van den eigendom door hem, die de zaak in erfpacht, opstal of beklemming heeft uitgegeven of door diens rechtverkrijgenden onder algemeenen titel, wordt bij de vaststelling van het bedrag, waarover het recht van overdracht moet worden geheven, in mindering gebracht een veelvoud van het jaarlijksch bedrag der schuldplichtigheid, berekend op dezelfde wijze als in het eerste lid is bepaald."

§ 4bis. Het eerste lid van artikel 44 wordt gelezen als volgt:

„De hier te lande opgemaakte onderhandsche akten van overdracht of scheiding van binnen het Rijk gelegen of gevestigde onroerende zaken moeten ter registratie worden aangeboden binnen één maand — en de in het buitenland opgemaakte authentieke en onderhandsche akten van dezen aard moeten worden aangeboden binnen drie maanden — na hare dagteekening of nadat aan de overeenkomst geheel of gedeeltelijk uitvoering is gegeven."

§ 5. In het tweede lid van artikel 46 wordt onmiddellijk vóór „gelijkgesteld" ingevoegd: „voor de toepassing dezer wet" en wordt voor

„het kapitaal” gelezen : „het geplaatste kapitaal”.

Tusschen het tweede en het derde lid van dat artikel wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende :

„Als gestort kapitaal en, zoo het in het eerste lid onder 2°. vermeldte recht wegens plaatsing niet is gegeven, als geplaatst kapitaal, worden mede aangemerkt de bedragen, waarvoor bij-schrijving op aandeelen — of ten beloope waar-van toekenning van aandeelen plaats heeft zonder inbreng door dengene, te wiens behoefte die bij-schrijving of toekenning geschiedt. Deze bepaling blijft buiten toepassing voor zoover over het bedrag, tot hetwelk de bij-schrijving of de toekenning plaats heeft, het recht wegens plaatsing of wegens storting reeds is betaald, mits die betaling wordt aangetoond.”

§ 6. In het eerste lid van artikel 49 wordt in plaats van : „schulden of verplichtingen, welke door de vennootschap of vereeniging worden overgenomen” gelezen : „verplichtingen, welke de vennootschap of vereeniging op zich neemt”.

In het laatste lid van dat artikel wordt „23” vervangen door : „47”.

§ 7. In hetgeen in artikel 50 onder 2°. c voorkomt, wordt „23” vervangen door : „47” en hetgeen onder 3°. van dat artikel voorkomt, wordt vervangen door : „eene opgave van de verplichtingen, welke de vennootschap of vereeniging op zich neemt en het bedrag daarvan.”.

§ 8. Het tweede lid van artikel 55 wordt gelezen als volgt :

„Als op de in het vorig lid bedoelde wijze verkocht worden mede aangemerkt de bij de verkooping aangeboden, doch niet toegewezen zaken, welke binnen één maand na de verkooping door of vanwege denzelfden verkooper onder de hand worden verkocht.”

In het derde lid wordt „zes” vervangen door : „vier”.

§ 8bis. De aanhef van het eerste lid van artikel 56 wordt gelezen als volgt :

„Ten minste vier en twintig uur, vóórdát wordt overgegaan tot het houden eener verkooping, als bedoeld in artikel 55.”.

§ 9. In het tweede lid van artikel 73 wordt tusschen „vordering” en „schriftelijk” ingevoegd : „tot waardeering”.

§ 9bis. Het eerste lid van artikel 78 wordt gelezen als volgt :

„Het door den bewaarder aangenomen, nog niet geregistreeerde stuk wordt, ook indien hij geen evenredig recht van registratie schuldig acht, niet dan na registratie van de minuut,

het afschrift of uittreksel aan den aanbieder teruggegeven.”.

§ 9ter. Aan het slot van artikel 86 wordt, met vervanging van de punt door eene komma, toegevoegd : „doch ten minste van vijf en twintig gulden.”.

§ 9 quater. In artikel 90 vervallen de woorden : „voor eene akte in de plaats tredende”.

§ 9 quinquies. Het tweede lid van artikel 99 wordt gelezen als volgt :

„De rechten, waarvan kwijtschelding of teruggave heeft plaats gehad en de rechten, waarvan teruggave heeft plaats gehad op grond van artikel 75, worden voor de heffing van later verschuldigd wordende rechten geacht nimmer gegeven of verschuldigd te zijn geweest.”.

§ 9 sexies. In artikel 100 wordt in hetgeen onder a voorkomt tusschen „genoemd”, en „de akten houdende” ingevoegd : „de akten van verhuuring.”.

§ 9 septies. Aan artikel 104 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende :

„De bepalingen dezer wet zijn niet van toepassing op akten, vóór hare inwerkingtreding geregistreerd.”.

§ 9 octies. Artikel 106 wordt gelezen als volgt :

„Akten van overdracht, waarop deze wet volgens het tweede lid van artikel 104 niet van toepassing is, blijven buiten aanmerking voor de toepassing van het derde en het vierde lid van artikel 31.”.

§ 10. Artikel 107 wordt gelezen als volgt :

„Het tweede lid van artikel 42 is slechts van toepassing, indien wegens de verkrijging der zaak, krachtens het eerste lid van dat artikel of krachtens vroegere wetsbepalingen, recht van overdracht is gegeven over de verkoop-waarde van de zaak met inbegrip van het voor-behouden zakelijk recht.

Het tweede lid van artikel 43 is slechts van toepassing, indien bij de uitgifte in erfpacht, opstal of beklemming, krachtens het eerste lid van dat artikel of krachtens vroegere wets-bepalingen, een veelvoud van de jaarlijksche schuldpllichtigheid met recht van overdracht is belast geworden.”.

§ 11. Artikel 108 wordt gelezen als volgt :

„Ten aanzien van vennootschappen of vereenigingen, als in artikel 46 bedoeld, vinden de artikelen 46—54 toepassing, voor zooveel betreft eene deelneming in het kapitaal, welke plaats heeft op of na den dag van inwerking-treding van deze wet, al zijn op de akte van oprichting de bepalingen dezer wet niet van toepassing.

Indien onroerende zaken, binnen het Rijk gelegen of gevestigd, worden ingebracht in eene vennootschap of vereeniging, als in artikel 46 bedoeld, ingevolge eene deelneming in het kapitaal, welke heeft plaats gehad vóór de inwerkingtreding dezer wet, vinden op dien inbreng de artikelen 47—54 toepassing, met dien verstande, dat het recht twee gulden vijftig cent van elke honderd gulden bedraagt, en, als die zaken behooren tot eene in haar geheel ingebrachte onderneming, wordt berekend over niet meer dan het overeenkomstig het eerste lid van artikel 49 vast te stellen zuiver bedrag van den geheelen inbreng."

Art. II. In de wet van den 11den Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 226), houdende instelling eener Consignatiekas, wordt de volgende wijziging gebracht:

Het tweede lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„De consignatiën geschieden aan de kantoren, aangewezen voor de registratie van akten van deurwaarders."

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Artikel 104 der Registratiewet 1917 is daarbij van toepassing.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 5 April 1918.*)

23 Maart 1918. WET, tot verhooging van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 171.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de Iste afdeling en dat van het geheele hoofdstuk met gelijk bedrag verhoogd en alzoo gebracht, respectievelijk op f 35,097,266.55 en f 41,468,566.55.

23 Maart 1918. WET, tot wijziging van artikel 15 der wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564), houdende instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van algemeene bepalingen betreffende het beroep op die colleges. S. 172.

WIJ WILHELMINA, ENZ.... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, 1918.

dat het wenschelijk is artikel 15 der wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564) te wijzigen, voor zooveel betreft de vergoeding, te verleen aan de deskundigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het derde lid van art. 15 der wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564) wordt gelezen als volgt:

Aan de deskundigen wordt door den voorzitter van den raad, ten laste van het Rijk, vergoeding toegekend volgens regelen door Ons te stellen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 18 April 1918.*)

23 Maart 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1918. S. 173.

WIJ WILHELMINA, ENZ.... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge artikel 31 der Leeningwet 1914, eene afzonderlijke begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het jaar 1918 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De begrooting van uitgaven van het Leeningfonds 1914 wordt voor het dienstjaar 1918 vastgesteld als volgt:

Art. 1. Renten van de krachtens de Leeningwet 1914 uitgegeven schuldbekentenissen, tegen vijf ten honderd in het jaar, over een gezamenlijk kapitaal van f 247,500,000 verschijnende 1 Februari 1918 . . . . . f 6,187,500

Art. 2. Periodieke kosten van het beheer der leening 1914, daaronder begrepen provisie van één achtste ten honderd van het nominaal bedrag van de in het buitenland betaalde coupons van de schuldbekentenissen dier leening alsmede provisie in 1918 betaald wegens de uitgifte van die leening. 2,000

Art. 3. Renten van de krachtens de eerste Leeningwet 1916 uitgegeven schuldbekentenissen, tegen vier en een half ten honderd in het jaar, over een gezamenlijk kapitaal 7

van f 124,680,000 verschijnende 1 Mei 1918 en 1 November 1918 . . . f	5,610,600
<i>Art. 4.</i> Aflossing van schuldbekentenissen als in het vorig <i>artikel</i> bedoeld	330,000
<i>Art. 5.</i> Periodieke kosten van het beheer der eerste leening 1916, daaronder begrepen provisie van één achtste ten honderd van het nominaal bedrag van de in het buitenland betaalde coupons van de schuldbekentenissen dier leening .	1,000
<i>Art. 6.</i> Renten van de krachtens de Tweede Leeningwet 1916 uitgegeven schuldbekentenissen, tegen vier ten honderd in het jaar, over een gezamenlijk kapitaal van f 125,000,000 verschijnende 1 April 1918 en 1 October 1918	5,000,000
<i>Art. 7.</i> Aflossing van schuldbekentenissen als in het vorig <i>artikel</i> bedoeld	320,000
<i>Art. 8.</i> Periodieke kosten van het beheer der tweede leening 1916, daaronder begrepen provisie van één achtste ten honderd van het nominaal bedrag van de in het buitenland betaalde coupons van de schuldbekentenissen dier leening .	1,000
<i>Art. 9.</i> Renten van de krachtens de Leeningwet 1917 uitgegeven schuldbekentenissen of reëpissen tegen vier en een half ten honderd in het jaar, over een gezamenlijk kapitaal van f 500,000,000, verschijnende 1 Augustus 1918	11,250,000
<i>Art. 10.</i> Uitgaven in 1917, 1918 en 1919 gedaan ten behoeve van de uitgifte der krachtens de Leeningwet 1917 aangegane leening met inbegrip van de provisie	1,550,000
<i>Art. 11.</i> Periodieke kosten van het beheer der leening 1917, daaronder begrepen provisie van één achtste ten honderd van het nominaal bedrag van de in het buitenland betaalde coupons van de schuldbekentenissen dier leening .	3,000
<i>Art. 12.</i> Het bedrag, waarmee het totaalbedrag, waarvoor krachtens artikel 5 der Leeningwet 1917 de daarbedoelde schuldbekentenissen in betaling worden aangenomen, de gezamenlijke nominale waarde dier schuldbekentenissen overtreft	1,120,000

Art. 13. Gratificatiën wegens kleine uitgaven, gedaan ten behoeve van de uitgifte der in artikel 10 bedoelde leening benevens vergoeding ten behoeve van de ambtenaren bij het agentschap van het Ministerie van Financiën wegens buitengewoon overwerk als gevolg van de uitgifte der leening 1917 . . . f

1,500

Art. 14. Nadeelig slot van de rekening van het Fonds over het dienstjaar 1917 . . . . .

Memorie.

II. Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de bij artikel I dezer wet vastgestelde begrooiting, worden aangewezen de volgende middelen :

A. Het voordeelig slot van de rekening van het Fonds over het dienstjaar 1917 ;

B. Opcenten op *directe belastingen* :

1. de twintig opcenten, welke krachtens artikel 34*bis* der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de aanslagen in de grondbelasting over het belastingjaar 1918 ;

2. de tien opcenten, welke krachtens artikel 34*ter*, II, onder letter *a*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de daarbedoelde aanslagen in de personeele belasting over het belastingjaar 1918 ;

3. de twintig opcenten, welke krachtens artikel 34*ter*, II, onder letter *b*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de daarbedoelde aanslagen in de personeele belasting over het belastingjaar 1918 ;

4. de tachtig opcenten, welke krachtens artikel 34*ter*, II, onder letter *c*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de aanslagen naar den vijfden en den zevenden grondslag der personeele belasting over het belastingjaar 1918 ;

5. $\frac{1}{3}$ gedeelte van de veertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, I, onder lett. *b* der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de daarbedoelde aanslagen in de inkomstenbelasting over het belastingjaar 1917—1918 ;

6. $\frac{2}{3}$ gedeelte van de veertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, I, onder letter *b*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vast-

gesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de aanslagen in de inkomstenbelasting over het belastingjaar 1918—1919;

7. $\frac{1}{3}$ gedeelte van de drie en dertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, II, der Leeningwet 1914 zooals die bepaling is vastgesteld bij artikel 48 der „Wet op de Dividend- en Tantième-belasting 1917”, worden geheven op de aldaar bedoelde aanslagen in de inkomstenbelasting, voor zooveel betreft het belastingjaar 1917—1918;

8. de drie en dertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, II, der Leeningwet 1914, zooals die bepaling is vastgesteld bij artikel 48 der „Wet op de Dividend- en Tantièmebelasting 1917”, worden geheven op aanslagen in de dividend- en tantième-belasting, vastgesteld in het jaar 1918;

9. $\frac{1}{3}$ gedeelte van de veertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, I, onder letter *a*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de aanslagen in de vermogensbelasting over het belastingjaar 1917—1918;

10. $\frac{2}{3}$ gedeelte van de veertig opcenten, welke krachtens artikel 35*bis*, I, onder letter *a*, der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de aanslagen in de vermogensbelasting over het belastingjaar 1918—1919;

C. Opcenten op indirecte belastingen.

de opcenten, welke krachtens artikel 36*bis* der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is vastgesteld bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), worden geheven op de zegelrechten van buitenlandsche effecten geheven of verschuldigd geworden in het tijdperk van 1 Januari 1918—31 December 1918.

D. Opcenten op accijnzen.

1. de krachtens artikel 37 der Leeningwet 1914, zooals dat artikel is gewijzigd bij de wet van 20 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 192), geheven wordende tien opcenten op den gedistilleerdaccijns, die in het tijdperk 1 Januari 1918—31 December 1918 vorderbaar wordt;

2. de krachtens evengenoemd artikel 37 geheven wordende twintig opcenten op den accijns op suiker, welke geheven wordt in het jaar 1918;

3. de krachtens evengenoemd artikel 37 geheven wordende twintig opcenten op den accijns geheven van wijn, die in het jaar 1918 wordt ingevoerd, hier te lande vervaardigd of

uitgeslagen uit entrepôt of uit een bergplaats, als bedoeld in artikel 14 der wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 127), alsmede op den wijnaccijns, die in het jaar 1918 ter zake van ondermaat in een particulier entrepôt moet worden ingevorderd;

E. de in 1918 door het Rijk ontvangen sommen wegens rente van voorschotten aan gemeenten en andere lichamen in verband met de buitengewone omstandigheden in de jaren 1914 en 1915 ten laste van het Rijk verstrekt;

F. de in 1918 door het Rijk ontvangen sommen wegens den verkoop van zaken, welke ten laste van het Rijk zijn gevorderd of aangekocht ten behoeve van de mobilisatie en van het in staat van verdediging brengen van stellingen en forten, alsmede wegens de restitutie van betalingen, welke ten laste van de hoofdstukken VI en VIII der Staatsbegrooting zijn gedaan uit de in verband met de buitengewone omstandigheden toegestane buitengewone credieten;

G. de rente, welke in het dienstjaar 1918 door de koloniën, aan 's Rijks schatkist wegens kasvoorschotten wordt vergoed, voorzoover de verstrekking dezer voorschotten geacht moet worden slechts te kunnen zijn geschied tengevolge van de aanwezigheid in 's Rijks kas van gelden, verkregen door de krachtens de Leeningwet 1917 aangegane leening;

H. eene uitkeering uit 's Rijks middelen, als bedoeld in artikel 39 der Leeningwet 1917;

I. andere ontvangsten en toevallige baten. Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 3 April 1918.*)

25 Maart 1918. WET, tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kostwinnerschap van dienstplichtigen.
S. 174.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in verband met de aanhoudende prijsstijging van de eerste levensbehoeften wenselijk is, vergoeding wegens kostwinnerschap in sommige gevallen tot een hooger bedrag dan thans te kunnen toekennen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met betrekking tot den werkolijken dienst, welken de dienstplichtigen vervullen tijdens den verderen duur der heerschende buitengewone omstandigheden, wordt in art. 32,

tweede lid, en art. 84, eerste lid, der Militiewet voor „een gulden”, in art. 15bis, eerste lid, der Landweerwet voor „een gulden en vijftig cent” en in art. 9, eerste lid, der Landstormwet voor „twee gulden” gelezen „drie gulden”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(Uitgeg. 27 Maart 1918.)

25 Maart 1918. WET, tot wijziging en aanvulling van de wet van 21 Juli 1890 (Staatsblad n°. 126), tot regeling van het militair onderwijs bij de Landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken, zooals die wet laatstelijk is aangevuld bij de wet van 15 Januari 1916 (Staatsblad n°. 31). S. 175. *Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 319, 1—4. Hand. id. 1917/18, blad. 1731.*

Hand. 1^e Kamer 1917/18, blad. 184, 206.

WIJ WILHELMINA, ENZ. doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Wet van 21 Juli 1890 (Staatsblad n°. 126), tot regeling van het Militair Onderwijs bij de Landmacht, gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 23 Mei 1910 (Staatsblad n°. 138), 7 Juni 1918 (Staatsblad n°. 266) en 15 Januari 1916 (Staatsblad n°. 31), voor zoover daarbij de opleiding voor den officier zijn betrokken, nader te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Na artikel 4 wordt ingelascht een artikel 4bis, luidende:

Artikel 4bis. „In *Nederlandsch-Indië* verblijf houdende, tot de Hoogere Krijgsschool, de Koninklijke Militaire Academie, de Cadettenschool of den Hoofdcursus toegelaten leerlingen kunnen, wanneer buitengewone omstandigheden daartoe nopen, naar door Ons te stellen regelen het ingevolge deze wet aan die inrichtingen te geven onderwijs in *Nederlandsch-Indië* ontvangen.”

Art. II. De aanhef van art. 15 wordt gelezen:

„Nederlanders en zij, die uit anderen hoofde

Nederlandsche onderdanen zijn, hebben het recht aan het toelatingsexamen voor de Cadettenschool deel te nemen, wanneer zij.”

Art. III. Het laatste lid van artikel 15 wordt gelezen:

„Wij behouden Ons nochtans voor tot het deelnemen aan het toelatingsexamen voor de Cadettenschool ook toe te laten:

1°. Nederlandsche onderdanen, behorende tot de Inlandsche of de daarmede gelijkgestelde bevolking van *Nederlandsch-Indië*, die den onder *a* van het eerste lid van dit artikel aangegeven hoogsten leeftijd hebben overschreden, en

2°. bij uitzondering, jongelieden, die geen Nederlanders of niet uit anderen hoofde Nederlandsche onderdanen zijn, doch die aan de onder *a* en *b* van het eerste lid van dit artikel gestelde eischen voldoen.”

Art. IV. De aanhef van artikel 26 wordt gelezen:

„Nederlanders en zij, die uit anderen hoofde Nederlandsche onderdanen zijn, die:”

Art. V. Het laatste lid van artikel 26 wordt gelezen:

„Wij behouden Ons nochtans voor tot de Koninklijke Militaire Academie toe te laten:

1°. Nederlandsche onderdanen behorende tot de Inlandsche of de daarmede gelijkgestelde bevolking van *Nederlandsch-Indië*, die den onder 1°. van het eerste lid van dit artikel aangegeven hoogsten leeftijd hebben overschreden, en

2°. bij uitzondering jongelieden, die geen Nederlanders of niet uit anderen hoofde Nederlandsche onderdanen zijn, doch die overigens aan de eischen voor toelating voldoen.”

Art. VI. Deze Wet wordt, voor wat betreft artikel I, geacht in werking te zijn getreden met 1 September 1917.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(Uitgeg. 8 April 1918.)

25 Maart 1918. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg tusschen *Amsterdam* en *Haarlem*. S. 176.

25 Maart 1918. WET, tot verhooging van het maximum van het rentelooze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van de inrichting voor toepassing van mechanische trekkracht, en het in exploitatie brengen met deze trekkracht, van de lijnen der voormalige Eerste Groninger Tramway-Maatschappij. S. 177.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de inrichting voor toepassing van mechanische trekkracht, en het in exploitatie brengen met deze trekkracht, van de lijnen der voormalige Eerste Groninger Tramway-Maatschappij nader te bevorderen door verhooging van het maximum van het bij de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* n°. 311) uit 's Rijks schatkist toegekende rentelooze voorschot ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

In artikel 1 van de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* n°. 311) wordt in plaats van „f 283,335” gelezen „f 470,000”.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitgeg.* 13 April 1918.)

25 Maart 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg van Maastricht naar Nijmegen onder Meerssen. S. 178.

25 Maart 1918. WET, houdende wijziging van de regeling der exploitatie van den locaalspoorweg van Zwolle naar Delfzijl met zijtakken naar Almelo en naar Assen (Noordoosterlocaalspoorweg). S. 179.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de regeling der exploitatie van den locaalspoorweg van Zwolle naar Delfzijl met zijtakken naar Almelo en naar Assen (Noordoosterlocaalspoorweg) te wijzigen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd namens den Staat de in ontwerp bij deze wet gevoegde nadere overeenkomst betreffende den Noordoosterlocaalspoorweg aan te gaan met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de Noordoosterlocaalspoorweg-Maatschappij,

nadat in het hoofd van het ontwerp onder 1 de dagteekening dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd, zullen zijn ingevuld.

2. Onze genoemde Ministers worden gemachtigd de aan den Staat behorende aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de Noordoosterlocaalspoorweg-Maatschappij tegen betaling van de nominale waarde dier aandelen, zijnde f 4,000,000, over te dragen aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen onder voorwaarde, dat :

1°. de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen gelijktijdig gebruik maakt van de bevoegdheid, haar toegekend bij artikel 11, laatste lid, der overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den Noordoosterlocaalspoorweg, tot het aangaan waarvan machtiging werd verleend bij de wet van 15 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 185), zooals deze overeenkomst zal luiden ingevolge de bij artikel 1 dezer wet bedoelde nadere overeenkomst ;

2°. artikel 25 dier overeenkomst ten aanzien van deze aandelen, alsmede van die, welke uit anderen hoofde in het bezit der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen mochten komen, overeenkomstige toepassing zal vinden.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 15 April 1918.)

ONTWERP.

NADERE OVEREENKOMST *betreffende*
den Noordooster-locaalspoorweg.

1. De Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de Ministers van Waterstaat en van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van 25 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 179) ;

2. De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Amsterdam, doch ten deze domicilie kiezende te haren hoofdkantore te Utrecht, vertegenwoordigd door hare Directie, handelende krachtens besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders dier Maatschappij, gehouden te Amsterdam, den 29 Juni 1917 ;

en

3. De Noordoosterlocaalspoorweg-Maatschappij, gevestigd te Zwolle, vertegenwoordigd door

haren Directeur, handelende krachtens besluit van de buitengewone Algemeene Vergadering van aandeelhouders dier Maatschappij, gehouden te Zwolle, den 6 Juni 1917;

overwegende dat de wenschelijkheid is gebleken eenige wijzigingen te brengen in de tusschen partijen onder dagteekening van 9/10/14 November 1899 gesloten overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den Noordoosterlocaalspoorweg, welke overeenkomst in triplo gratis geregistreerd is te 's-Gravenhage, den vijf en twintigsten November 1899, deel 136, folio 155 verso, vak I, zijn overeengekomen genoemde overeenkomst te wijzigen als volgt:

1. *a.* In het derde lid van art. 11 vervalt: „en voor zoover zij bij naasting van den spoorweg niet geheel mocht zijn gekwet, alsdan zal worden verrekend op de wijze in art. 27 bepaald.”

b. Aan art. 11 wordt toegevoegd:
„De Onderneming is te allen tijde bevoegd in dit artikel bedoelde vorderingen van den Staat over te nemen tegen betaling van f 3,768,208.31½, eventueel vermeerderd met de verschuldigde, doch niet opeisbare rente tot en met den dag der overneming. Evenbedoeld bedrag van f 3,768,208.31½ wordt opeisbaar bij naasting van den spoorweg ingevolge art. 27.”

2. Art. 13 vervalt.

3. Art. 15 wordt gelezen als volgt:

„Van 1 Januari 1917 af betaalt de Onderneming aan de Maatschappij:

a. een som van f 415,000 per jaar;

b. indien in eenig boekjaar hetgeen de Onderneming ingevolge art. 14 eerste lid ontvangt, meer heeft bedragen dan f 15 per dagkilometer, 15 ten honderd van dat meerdere.

Een en ander wordt door de Onderneming aan de Maatschappij uitgekeerd vóór 1 Juli van het jaar volgende op dat, waarop de uitkeering betrekking heeft.”

4. In art. 16 wordt na „art. 15”, ingevoegd „onder *b*”.

5. Art. 17 vervalt.

6. Art. 18 wordt gelezen:

„De uitkeering bedoeld in art. 15 wordt door de Maatschappij in de eerste plaats aangewend tot delging van de vordering wegens rente bedoeld in art. 11.”

7. Art. 19 vervalt.

8. In het slot van art. 25 wordt in stede van „de artt. 12 en 17” gelezen: „de artt. 11 laatste lid slotzin en 12.”

9. Aan art. 27 § 1 wordt toegevoegd:

„De onder *a* en *b* bedoelde verminderingen hebben niet plaats, indien door de Onderneming gebruik is gemaakt van de haar bij het laatste lid van art. 11 toegekende bevoegdheid.”

De kosten dezer overeenkomst worden gedragen door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen.

25 Maart 1918. WET, houdende machtiging tot het aangaan van een overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen. S. 180.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is te voorzien omtrent den bouw van den volgens de wet van 29 Mei 1916 (*Staatsblad* n°. 237) van Rijkswegen aan te leggen spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen, en de exploitatie van dien spoorweg te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens den Staat met de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen de in ontwerp bij deze wet gevoegde overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen aan te gaan, nadat in den aanhef van dit ontwerp zal zijn ingevuld de dagteekening dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 15 April 1918.*)

ONTWERP-OVEREENKOMST.

Tusschen:

den Staat der Nederlanden, ten deze vertegenwoordigd door de Ministers van Waterstaat en van Financiën, daartoe gemachtigd bij de wet van 25 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 180),

ter eenre,

en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Amsterdam, doch ten deze domicilie kiezende te haren hoofdkantore te Utrecht, vertegenwoordigd door hare Directie, tot het aangaan van deze overeenkomst

gemachtigd door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders der Maatschappij van 26 Maart 1917.

ter andere zijde,

is het navolgende overeengekomen :

Art. 1. De van Rijkswegen krachtens de wet van den 29sten Mei 1916 (*Staatsblad* n°. 237) aan te leggen spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen — in deze overeenkomst in het vervolg aangeduid als „de spoorweg” — zal beginnen op het station Gouda van den spoorweg Utrecht—Rotterdam, dezen spoorweg met een derde spoor in westelijke richting volgen tot even voorbij de brug over de Broekwegwetering, daarna afbuigen in noordelijke richting langs Waddinxveen en Boskoop, totdat de spoorweg Leiden—Woerden bereikt wordt op ongeveer 1000 M. ten zuidoosten van het station Alphen-Oudshoorn, vervolgens dezen spoorweg met een derde spoor in noordwestelijke richting volgen en op het station Alphen-Oudshoorn eindigen.

2. De spoorweg zal worden aangelegd en de onteigening zal geschieden voor enkel spoor met eene spoorwijdte van 1.435 M. en overigens met inachtneming van het bepaalde in artikel 7 van de overeenkomst tusschen den Staat der Nederlanden en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen van den 21sten Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van den 22sten Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134).

De spoorweg zal aansluiten aan de stations Gouda en Alphen-Oudshoorn, welke stations in verband met die aansluiting zooveel noodig zullen worden uitgebreid.

De bouw zal geschieden volgens een in overleg met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen door den Minister van Waterstaat vast te stellen bouwprogramma.

3. Behoudens het hierna in artikel 5 bepaalde, zullen de kosten van de hierboven omschreven werken worden gedragen door den Staat der Nederlanden.

De uitvoering zal geschieden door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, volgens door haar op te maken en door den Minister van Waterstaat goed te keuren plannen, begrotingen en bestekken, behoudens toepassing van het in het laatste lid van artikel 7 van voornoemde overeenkomst van den 21sten Januari 1890 bepaalde in geval van gemis van overeenstemming.

Wanneer bij de uitvoering de noodzakelijkheid of wenschelijkheid blijkt van wijziging of aanvulling der plannen en bestekken, dan zullen deze wijzigingen of aanvullingen vooraf aan de

goedkeuring van den Minister van Waterstaat onderworpen moeten worden.

4. Door Rijksambtenaren, door den Minister van Waterstaat aan te wijzen, zal toezicht worden gehouden op de uitvoering van alle werken.

5. De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen neemt voor hare rekening :

1. de kosten van uitbreiding van het station Gouda, voor zoover die eene som van f 85,000 te boven gaan ;

2. de kosten van uitbreiding van het station Alphen-Oudshoorn, voor zoover die eene som van f 30,000 te boven gaan ;

3. de kosten der beveiligingsinrichtingen van den spoorweg voor zoover die eene som van f 48,000 te boven gaan .

Alle uitgaven door genoemde Maatschappij, krachtens het bepaalde onder 1 en 2 van dit artikel te doen, zullen worden gebracht op den staat, bedoeld in artikel 44 van de overeenkomst van den 21sten Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van den 22sten Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), terwijl uitgaven door de Maatschappij krachtens het bepaalde onder 3 te doen, zullen worden behandeld op dezelfde wijze als die voor hetgeen door haar krachtens artikel 11 dier overeenkomst is aanschaffte.

6. De spoorweg zal aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen in exploitatie worden gegeven en door haar in exploitatie worden genomen op den voet van de in de artikelen 2 en 5 vermelde overeenkomst van den 21sten Januari 1890 en met inachtneming van het hierna in artikel 7 bepaalde.

7. De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen verbindt zich jaarlijks voor het gebruik van den spoorweg, nadat deze in exploitatie zal zijn genomen, aan den Staat der Nederlanden uit te keeren een bedrag van f 20,000.

Aldus in tweevoud opgemaakt te :

Utrecht,

De Maatsch. tot Exploitatie van Staatsspoorwegen,

De Directie,

De Secretaris,

's-Gravenhage,

De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

25 Maart 1918. WET, tot verhooging van het maximum van het renteloze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg- en wijziging van de regeling der exploitatie van een locaalspoorweg van *Stadskanaal* over *Ter Apel* naar de *Duitsche grens*. S. 181.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg van een locaalspoorweg van *Stadskanaal* over *Ter Apel* naar de *Duitsche grens* nader te bevorderen door verhooging van het maximum van het bij de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* n°. 322) uit 's Rijks schatkist beschikbaar gestelde renteloze voorschot, benevens de regeling der exploitatie van genoemden locaalspoorweg te wijzigen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 1 van de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* n°. 322) wordt in plaats van f 560,000 gelezen f 1,000,000.

2. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd namens den Staat de in ontwerp bij deze wet gevoegde nadere overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den locaalspoorweg *Stadskanaal—Ter Apel—Duitsche grens* aan te gaan met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatspoorwegen en met de Groningsch-Drentsche Spoorweg-Maatschappij (*Stadskanaal—Ter Apel—Rijksgrrens*), nadat in het hoofd van het ontwerp, onder 1°, de dagteekering dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd, en onder 2°. en 3°. de data der daar bedoelde vergaderingen zullen zijn ingevuld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitg.* 13 April 1918.)

ONTWERP NADERE OVEREENKOMST
betreffende den spoorweg *Stadskanaal—Ter Apel—Rijksgrrens*.

1°. De Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de Ministers van Waterstaat en van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van 25 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 181) ;

2°. De Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Amsterdam, doch ten deze domicilie kiezende te haren hoofdkantore te Utrecht, vertegenwoordigd door hare Directie, handelende krachtens besluit van de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders dier Maatschappij, gehouden te Amsterdam, den

3°. De Groningsch-Drentsche Spoorweg-Maatschappij (*Stadskanaal—Ter Apel—Rijks-*

grrens), gevestigd te Zwolle, vertegenwoordigd door haren Directeur, handelende met goedkeuring, ingevolge artikel 15 der Statuten, van den Raad van Commissarissen dier Maatschappij, waartoe door dien Raad werd besloten in zijne vergadering van den

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken eenige wijzigingen te brengen in de tusschen partijen onder dagteekening van 14/8 September, 24/19 Augustus 1915 gesloten overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den locaalspoorweg *Stadskanaal—Ter Apel—Duitsche grens*, welke overeenkomst in triplo gratis geregistreerd is te 's-Gravenhage den zeventienden September 1915, deel 165, folio 154 Ro, vak 5 ;

zijn overeengekomen genoemde overeenkomst te wijzigen als volgt :

1°. Het laatste gedeelte van artikel 6, luidende :

„Indien het gedeelte *Stadskanaal—Ter Apel* van den spoorweg ter oplevering gereed is, zal, wanneer de Minister van Waterstaat zulks verlangt, dit gedeelte door de Onderneming in exploitatie worden gebracht. Het eerste, tweede en derde lid van dit artikel, zoodmede de artikelen 5, 7, 8, laatste lid, 10, 12, 13, 14, 18 en 19 dezer overeenkomst, zijn op zoodanig gedeelte van toepassing”, vervalt.

2°. In de eerste zinsnede van artikel 11 worden tusschen de woorden : „jaar” en „eventueel”, ingevoegd de woorden : „of zooveel meer als nader zal worden overeengekomen”.

3°. De laatste zinsnede van artikel 11, luidende :

„Dit artikel zal mede toepassing vinden in het geval bedoeld in het laatste lid van artikel 6, met dien verstande echter, dat alsdan in het eerste lid van dit artikel in plaats van f 15,000 zal gelezen worden f 11,000 en dat in het vorige lid in stede van „de Duitche grens” gelezen wordt „het midden van het hoofdgebouw op het station *Ter Apel*”, vervalt.

Aldus in drievoud opgemaakt en ondertekend, den

1917.

25 Maart 1918. WET, tot voorkoming van ontruiming van woningen. S. 182.

Bijl. Hand. 2° Kamer 1917/18, n°. 294, 1—11.
Hand. id. 1917/18, *bladz.* 1856—1877; 1980—1999.

Hand. 1° Kamer 1917/18, *bladz.* 178—180; 184, 185, 196—205.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is maatregelen te treffen,

ten einde te voorkomen dat huurders in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden uit hunne woningen worden gezet, indien daarvoor niet geldige redenen bestaan ;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Wanneer voor het eindigen van de huur eener woning eene opzegging wordt vereischt, en de huur door of namens den verhuurder is opgezegd, kan de huurder zich bij verzoekschrift wenden tot de huurcommissie, binnen wier gebied de woning gelegen is, met het verzoek de opzegging nietig te verklaren. Is de woning gelegen in eene gemeente, waarvoor geen huurcommissie is ingesteld, dan is de huurcommissie van eene nabij gelegen gemeente ter keuze van den verzoeker bevoegd.

2. Het verzoek geschiedt binnen eene week na de opzegging. Indien het verzoek tijdig is ingediend maakt het de opzegging krachteloos totdat omtrent het verzoek bij einduitspraak is beslist.

3. De huurcommissie willigt het verzoek in, indien haar summierlijk blijkt, dat de huurder gedurende den huurtijd zijne verplichtingen op behoorlijke wijze is nagekomen, en dat overigens voor de inwilliging van het verzoek eene geldige reden bestaat. Zij bepaalt dan tevens een termijn van ten hoogst zes maanden, gedurende welken de huur na het eindigen van den overeengekomen huurtijd zal voortduren.

4. Als geldige redenen in den zin van het voorgaand lid worden beschouwd omstandigheden, die ten gevolge hebben dat de huurder door het eindigen der huur in ernstigere mate in zijne belangen zou worden geschaad dan de verhuurder en degenen, die de woning te goeder trouw hebben gehuurd, door de nietigverklaring der opzegging.

5. De huurcommissie kan den termijn op schriftelijk verzoek des huurders, eens of meermalen, telkens met ten hoogste zes maanden, verlengen, indien de omstandigheden niet aanmerkelijk verschillen van die, onder welke het verzoek tot nietigverklaring werd ingewilligd. Het verzoek geschiedt vóór het verstrijken van vijf-zesde gedeelten van den bepaalden termijn. Deze blijft loopen totdat de huurcommissie op het verzoekschrift heeft beschikt.

6. Is ingevolge de Huurcommissiewet omtrent den huurprijs der woning bij einduitspraak beslist, dan blijft die huurprijs ongewijzigd van kracht. Is omtrent den huurprijs niet bij einduitspraak beslist, dan bepaalt de huurcommissie, zooveel mogelijk met inacht-

neming van de bepalingen dier wet, een voor de woning redelijken huurprijs. Overigens stelt zij bij de inwilliging van het verzoek zoodanige voorwaarden en maakt zij zoodanige bepalingen, als zij met het oog op de belangen des huurders en des verhuurders noodig oordeelt, echter zooveel mogelijk met behoud van hetgeen tusschen partijen is overeengekomen. Partijen worden geacht voor den bepaalden termijn eene huur te hebben aangegaan onder de voorwaarden en bepalingen, door de huurcommissie gesteld. Hetzelfde geldt in geval van verlenging van den termijn.

7. Gedurende den bepaalden termijn kan een vonnis tot ontruiming van de woning, ook in geval van onderhuur, niet worden tenuitvoer gelegd. Hetzelfde geldt in geval van verlenging van den termijn. De huurcommissie kan intusschen op schriftelijk verzoek des verhuurders te allen tijde den termijn verkorten, indien de huurder zijne verplichtingen niet op behoorlijke wijze is nagekomen of de huurcommissie oordeelt dat daarvoor overigens ten gevolge van de aanmerkelijk gewijzigde omstandigheden eene geldige reden bestaat.

8. De huurcommissie deelt aan den huurder en aan den verhuurder hare beslissing schriftelijk mede. Van de uitspraak der huurcommissie staat zoowel aan den huurder als aan den verhuurder gedurende veertien dagen na de dagteekening der mededeeling beroep open bij den rechter van het kanton, waar de woning gelegen is. Het beroep wordt bij hem insgelijks bij verzoekschrift aangebracht. Indien hij de beslissing der huurcommissie niet bevestigt, doet hij wat der huurcommissie was. Tegen zijne beslissing is geen rechtsmiddel toegelaten, behoudens voorziening in cassatie in het belang der wet.

2. 1. Wanneer voor het eindigen van de huur eener woning eene opzegging niet wordt vereischt, en partijen niet tot overeenstemming zijn gekomen omtrent eene nieuwe huur, kan de huurder zich bij verzoekschrift wenden tot de huurcommissie, binnen wier gebied de woning gelegen is, met het verzoek te bepalen dat eene nieuwe huur zal tot stand komen. Is de woning gelegen in eene gemeente, waarvoor geen huurcommissie is ingesteld, dan is de huurcommissie van eene nabij gelegen gemeente ter keuze van den verzoeker bevoegd.

2. Het verzoek geschiedt binnen eene week na het verstrijken van den tijd, bij de overeenkomst voor het aangaan van eene nieuwe huur bepaald, en, indien die tijd niet bepaald is, uiterlijk drie maanden vóór het einde van de

huur, wanneer deze voor een jaar of langer is aangegaan, of uiterlijk twee weken vóór het einde van huur, wanneer deze voor korteren tijd aangegaan is. Indien het verzoek tijdig is ingediend blijft de bestaande overeenkomst ongewijzigd van kracht totdat omtrent het verzoek bij einduitspraak is beslist.

3. De huurcommissie willigt het verzoek in, indien haar summierlijk blijkt, dat de huurder gedurende den huurtijd zijne verplichtingen op behoorlijke wijze is nagekomen, en dat overigens voor de inwilliging van het verzoek eene geldige reden bestaat. Zij bepaalt voor de nieuwe huur een termijn van ten hoogste zes maanden.

4. Het vierde lid en volgende van het voorgaand artikel vinden overeenkomstige toepassing.

3. 1. Alle verzoekschriften ingevolge deze wet vermelden naam, voornamen, beroep en woonplaats des verzoekers, naam en woonplaats der wederpartij, de woning die het verzoek betreft, en de beweegreden en strekking van het verzoek. Zij worden ingediend bij den secretaris der huurcommissie. Onverwijld na de ontvangst zendt de secretaris een afschrift van het verzoekschrift bij te adviseeren brief aan de wederpartij.

2. De huurcommissie is steeds bevoegd, al of niet na beëdiging, zoodanige personen als getuigen of deskundigen te hooren als zij te harer voorlichting noodig acht. De oproeping van die personen en van getuigen en deskundigen, wier verhoor door den huurder of den verhuurder is verzocht, zoomede de oproeping van den huurder en den verhuurder zelf, geschiedt door den secretaris bij te adviseeren brief.

3. Het verhoor geschiedt in tegenwoordigheid, althans na behoorlijke oproeping, van huurder en verhuurder.

4. Aan de verschenen getuigen en deskundigen wordt desgevorderd vergoeding toegelegd op den voet van het Tarief van Gerechtskosten in Strafsaken.

5. De huurcommissie beschikt zoo spoedig mogelijk op de verzoekschriften. Zij willigt geen verzoek in dan na verhoor of behoorlijke oproeping van partijen. Hare beschikking is met redenen omkleed.

6. In geval van beroep vinden de vorige bepalingen van dit artikel overeenkomstige toepassing.

7. De kosten, gemaakt door de huurcommissie en den kantonrechter ter uitvoering van deze wet, worden gedragen voor de helft door den

Staat en voor de wederhelft door de gemeente, waarvoor de huurcommissie is ingesteld. De huurcommissie en de kantonrechter kunnen intusschen de kosten, die noodeloos werden aangewend, laten voor rekening der partij, die ze aanwendde.

4. 1. De verhuurder eener woning kan zich niet beroepen op een beding, waardoor de huurder onder bepaalde omstandigheden geacht zou worden de huur te hebben opgezegd of verplicht zou zijn dit te doen. Indien echter zulk beding betreft de wijze van gebruik of bewoning der woning blijft de huurder verplicht dat beding dienaangaande na te leven.

2. Partijen kunnen zich niet beroepen op een beding, waarbij eenige bevoegdheid, bij deze wet aan huurder of verhuurder toegekend, zou worden uitgesloten of beperkt.

5. 1. Onder huur en verhuur verstaat deze wet iedere overeenkomst, onder welken naam of in welken vorm ook aangegaan, die ten doel heeft het ten gebuik verkrijgen en verstrekken van eene woning.

2. Onder woning verstaat deze wet ieder perceel met een of meer woonvertrekken, zoomede ieder als woning ingericht gedeelte van een perceel, dat afzonderlijk wordt verhuurd.

3. Deze wet is echter niet van toepassing ten aanzien van woningen, verhuurd met bouw- of weilanden, kwekerijen, teellanden en dergelijke landerijen, noch ook ten aanzien van dienstwoningen, welke door een publiekrechtelijk lichaam of krachtens een door Onzen Minister van Waterstaat goedgekeurd arbeidsreglement ter beschikking worden gesteld.

6. Artikel 10 der Huurcommissiewet vervalt. In verband daarmede vervallen in artikel 1, lid 1, en in artikel 3, lid 2, der Huurcommissiewet de woorden „zooals bedoeld bij artikel 10” en in artikel 4 het tweede lid, terwijl in de beweegreden de woorden „van lagere huurwaarde” vervallen. In artikel 3, lid 2, der Huurcommissiewet worden achter de woorden „bestaat uit” ingevoegd de woorden „ten hoogste”; terwijl aan het slot van artikel 3 dezer wet worden ingevoegd vóór „gelijkelijk”, de woorden „zooveel mogelijk”.

7. Na artikel 13 der Huurcommissiewet wordt ingevoegd artikel 13a, luidende:

1. Onder huur en verhuur verstaat deze wet iedere overeenkomst, onder welken naam of in welken vorm ook aangegaan, die ten doel heeft het ten gebuik verkrijgen en verstrekken van eene woning.

2. Onder woning verstaat deze wet ieder perceel met een of meer woonvertrekken,

zoomede ieder als woning ingericht gedeelte van een perceel, dat afzonderlijk wordt verhuurd.

3. Deze wet is echter niet van toepassing ten aanzien van woningen, verhuurd met bouw- of weilanden, kweckerijen, teellanden en dergelijke landerijen.

8. Waar het geldt woningen, ten aanzien waarvan de Huurcommissiewet eerst door het in werking treden dezer wet van toepassing wordt, wordt de Huurcommissiewet aldus toegepast, dat in plaats van „1 Januari 1916” wordt gelezen „1 Januari 1918”. Voorts wordt, waar het die woningen geldt, artikel 2 der Huurcommissiewet aldus toegepast, dat in gemeenten, waarvoor bij het in werking treden dezer wet reeds eene huurcommissie was ingesteld, in plaats van het tijdstip van de instelling van de huurcommissie wordt genomen dat van het in werking treden dezer wet, en dat in plaats van „16 October 1916” wordt gelezen „1 Januari 1918”.

9. Deze wet kan worden aangehaald onder dien titel „Huuropzeggingswet”.

10. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

2. De artikelen 1 en 2 zijn van toepassing ten aanzien van iedere huur, die bij het in werking treden dezer wet niet is geëindigd. Is op dat tijdstip de tijd reeds verstreken, bij het tweede lid van artikel 1 of van artikel 2 voor het doen van het verzoek gesteld, dan geschiedt het binnen eene week na dat tijdstip, ook indien de huur in die week mocht eindigen.

3. Artikel 4 is van toepassing ten aanzien van ieder beding, na 31 December 1917 aangegaan.

4. Indien de huurder eener woning vóór de inwerkingtreding dezer wet zelf de huur heeft opgezegd, of nagelaten heeft eene nieuwe huur aan te gaan, op grond dat hij bij het einde der huur eene andere woning te zijner beschikking zou verkrijgen, en de huurder dier andere woning ingevolge deze wet de beschikking daarover zal kunnen blijven behouden, dan vinden de artikelen 1 en 2 en het tweede lid van dit artikel overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het verzoek geschiedt binnen twee weken na het in werking treden dezer wet.

11. 1. Deze wet vervalt zes maanden na den dag, waarop Wij, den Raad van State gehoord, zullen hebben verklaard dat de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan.

2. Op het tijdstip, waarop deze wet vervalt,

eindigt de termijn, ingevolge de artikelen 1 of 2 bepaald of verlengd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 23 Maart 1918.*)

25 Maart 1918. WET, tot verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 183.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de IIIde afdeeling verhoogd met f 8500; dat van de VIde afdeeling verhoogd met f 20,000; dat van de VIIde afdeeling verhoogd met f 881,000; dat van de VIIIste afdeeling met f 56,000; dat van de Xde afdeeling met f 30,000, en het eindcijfer van dit hoofdstuk verhoogd met f 995,500.

25 Maart 1918. WET, tot wijziging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 184.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

Tengevolge hiervan worden de totalen van de navolgende afdeelingen nader vastgesteld als volgt: van de Iste afdeeling op f 287,517; van de IIde afdeeling op f 2,759,535.75; van de IIIde afdeeling op f 128,638.75; van de IVde afdeeling op f 228,900; van de Vde afdeeling op f 541,000; van de VIde afdeeling op f 2,163,195; van de VIIde afdeeling op f 3,253,668; van de VIIIste afdeeling op f 2,581,302.50; van de IXde afdeeling op f 99,216; van de Xde afdeeling op f 413,114, en van de XIde afdeeling op f 822,628, terwijl het eindcijfer van dit hoofdstuk bedraagt f 13,373,015.

25 Maart 1918. WET, tot nadere aanvulling van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 185.

25 Maart 1918. WET, tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918. S. 186.

25 Maart 1918. WET, tot onteigening van eigendommen in de gemeenten *Oost-, West- en Middell-Beers, Oirschot, Best, Woensel, Vessem, Oerle, Zeelst en Strijp*, noodig tot het verkrijgen van een schieten oefeningsterrein in *Noordbrabant*. S. 187.

25 Maart 1918. WET, tot nadere wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1917. S. 188.

25 Maart 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Johann Wilhelm Beckers, geboren te *Aken (Pruisen)* den 14 Juli 1881, schrijnwerker, wonende te *Düsseldorf (Pruisen)*. S. 189.

Wolfgang Schwarz, geboren te *Soerabaia (Nederlandsch-Indië)* den 3 Januari 1895, zonder beroep, wonende te *Utrecht (provincie Utrecht)*. S. 190.

Sophie Catherine Eugenie Fonvielle, geboren te *'s-Gravenhage (provincie Zuidholland)* den 2 Maart 1896, Rijkshulptelefoniste, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 191.

Hermann Andreas Kuipers, geboren te *Emsbüren (Pruisen)* den 29 November 1880, grossier in manufacturen, wonende te *Tilburg, provincie Noordbrabant*. S. 192.

Peter Cornelius Basten, geboren te *Schottheide (Pruisen)* den 16 April 1869, transportondernemer, wonende te *Hamborn (Pruisen)*. S. 193.

Theodor Franz Düenk, geboren te *Meiderich (Pruisen)* den 9 September 1875, fabrieksarbeider, wonende te *Düsseldorf (Pruisen)*. S. 194.

Augustin Wilhelm Garenfeld, geboren te *Kaldenkirchen (Pruisen)* den 7 November 1876, blikslager, wonende te *Goch (Pruisen)*. S. 195.

Johann Joseph Hubert Huppermann, geboren te *Neutral-Moresnet* den 10 Maart 1884, fabrieksarbeider, wonende te *Pruisisch-Moresnet*. S. 196.

Peter Joseph Joosten, geboren te *Dülken (Pruisen)* den 12 October 1879, electrotechnicus, wonende te *Viersen (Pruisen)*. S. 197.

Anna Wilhelmine Leonore Koenig, geboren te *Kleef (Pruisen)* den 11 December 1866, zonder beroep, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 198.

Johannes Laufersweiler, geboren te *Elshheim*

(*Hessen*) den 23 Januari 1867, procuratiehouder, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 199.

Johann Heinrich Mocking, geboren te *Oaternberg (Pruisen)* den 26 December 1879, mijnwerker, wonende te *Stoppenberg (Pruisen)*. S. 200.

Hubert Anton Müller, geboren te *Neutral-Moresnet* den 9 Februari 1865, mijnwerker, wonende te *Berlich bei Polsum (Pruisen)*. S. 201.

Joseph André Simons, geboren te *Morges (Zwitserland)* den 1 Maart 1878, werktuigkundige, wonende te *Parijs (Frankrijk)*. S. 202.

Johann Michael Stadler, geboren te *Ried (Beieren)* den 24 Mei 1866, steendrukker, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 203.

Karl Martin Josef Penners, geboren te *Brühl (Pruisen)* den 29 April 1876, landbouwer, wonende te *Rengsdorf bij Newied (Pruisen)*. S. 204.

Johann Heinrich Proest, geboren te *Grietherort (Pruisen)*, den 3 Januari 1874, zonder beroep, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 205.

Julius Baruch, geboren te *Weener (Pruisen)* den 20 Juni 1885, kleermaker, wonende te *Emden (Pruisen)*. S. 206.

Wilhelmus Jasper Gielen, geboren te *Ophoven (België)* den 25 Mei 1861, onderwijzer, wonende te *Meijel (provincie Limburg)*. S. 207.

Johann Hermann Reinhard Dieckmann, geboren te *Fünfhausen*, gemeente *Hammehwarden (Oldenburg)*, den 27 Juli 1884, machinist ter koopvaardij, wonende te *Rotterdam, provincie Zuidholland*. S. 208.

25 Maart 1918. BESLUIT, houdende vaststelling van een reglement op het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijg dienste. S. 209.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Marine en van Onzen Minister van Staat; Minister van Binnenlandsche Zaken, van 14 Januari 1918, Kabinet, I. S^e;

Overwegende, dat het wenschelijk is nieuwe regelen te stellen voor het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid, zoowel voor den verplichten als voor den vrijwilligen krijg dienste;

Gelet op:

art. 58, tweede lid, 2°., en vierde lid, en art. 100, eerste lid, a, van de Militiewet;

art. 9, eerste lid, en art. 37, vierde lid, b, van de Landweerwet;

lid, 8, derde en vierde lid, en art. 16, eerste lid, 2°, van de Landstormwet;

de Bevorderingswet voor de landmacht 1902;

de Bevorderingswet voor de zeemacht 1902;

de Pensioenwet voor de landmacht 1902;

de Pensioenwet voor de zeemacht 1902;

de Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905;

de wet van 12 Juli 1895 (*Staatsblad* n°. 104); en

de wet van 2 Augustus 1880 (*Staatsblad* n°. 145);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Februari 1918, n°. 59);

Gezien het nader gemeenschappelijk rapport van Onze voornoemde Ministers van 22 Maart 1918, afd. Dienstplicht, n°. 145 M;

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen de volgende bepalingen, welke met de daarbij behorende lijsten A en B zullen uitmaken het

MILITAIR KEURINGSREGLEMENT.

Art. 1. 1. De geschiktheid voor den dienst wordt onderzocht en beoordeeld naar dit reglement.

2. Voor de toepassing van dit reglement worden de te onderzoeken personen verdeeld in de volgende groepen:

Groep 1. Ingeschrevenen voor de militie en ingelijfd bij de militie, die niet langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn geweest (zie art. 2, 1ste, 3de, 4de en 5de lid).

Groep 2. Ingelijfd bij de militie, die langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn geweest (zie art. 2, 2de en 5de lid).

Groep 3. Adspirant-vrijwilligers bij de landweer (zie art. 2, 1ste en 5de lid).

Groep 4. Dienstplichtigen bij de landweer (zie art. 2, 2de en 5de lid).

Groep 5. Dienstplichtigen bij den landstorm, die niet langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn geweest (zie art. 2, 1ste, 3de, 4de en 5de lid).

Groep 6. Dienstplichtigen bij der landstorm, die langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn geweest (zie art. 2, 2de en 5de lid).

Groep 7. Dienstplichtigen bij het reservepersoneel der landmacht (uit de militie afkomstige officieren) (zie art. 2, 2de en 5de lid).

Groep 8. Personen, niet begrepen onder de groepen 3, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 en 20, die tot vrijwilligen dienst bij de landmacht wenschen te worden toegelaten (zie art. 3 en art. 4, 1ste lid).

Groep 9. Ingelijfd bij de militie en dienstplichtigen bij de landweer en den landstorm, die tot vrijwilligen dienst bij hun dienst, wapen of korps wenschen te worden toegelaten (zie art. 3 en art. 4, 2de lid).

Groep 10. Personen, wier overgang naar of bestemming voor den dienst bij het reservepersoneel der landmacht geen verband houdt met vroegeren vrijwilligen dienst (reservekader enz.) (zie art. 5, 2de lid).

Groep 11. Personen, wier overgang naar of bestemming voor den dienst bij het reservepersoneel wél verband houdt met vroegeren vrijwilligen dienst (zie art. 5, 3de lid).

Groep 12. Adspirant-cadetten voor de Cadettenschool (zie art. 6).

Groep 13. Adspirant-cadetten voor de Koninklijke Militaire Academie, voor zoover zij niet van de Cadettenschool afkomstig zijn en plaatsing wenschen bij het wapen der infanterie (zie art. 6).

Groep 14. Adspirant-cadetten voor de Koninklijke Militaire Academie, voor zoover zij niet van de Cadettenschool afkomstig zijn en plaatsing wenschen bij het wapen der cavalerie of artillerie (zie art. 6).

Groep 15. Adspirant-cadetten voor de Koninklijke Militaire Academie, voor zoover zij niet van de Cadettenschool afkomstig zijn en plaatsing wenschen bij het wapen der genie (zie art. 6).

Groep 16. Zij, die voor plaatsing bij het Instructie-Bataljon, de Instructie-Compagnie of een cursus wenschen in aanmerking te komen (zie art. 6).

Groep 17. Zij, die voor plaatsing bij de Instructie-Batterij wenschen in aanmerking te komen (zie art. 6).

Groep 18. Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen bij den Hoofdcursus, voor zoover zij niet van een cursus afkomstig zijn en plaatsing wenschen bij het wapen der infanterie (zie art. 6).

Groep 19. Zij, die voor plaatsing in aanmerking wenschen te komen bij den Hoofdcursus, voor zoover zij niet van een cursus afkomstig zijn en plaatsing wenschen bij het dienstvak der militaire administratie (zie art. 6).

Groep 20. Zij, die een vrijwillige verbintenis wenschen aan te gaan als officier van gezondheid, militair apotheker, militair apothekersbediende of militair paardenarts bij de landmacht, alsmede studenten in de geneeskunde, die wenschen te worden toegelaten tot de verbintenis om na het verkrijgen van den titel van arts een benoeming tot officier van

gezondheid der 2de klasse bij de landmacht aan te nemen (zie art. 6).

Groep 21. Adspirant-cadetten voor de Koninklijke Militaire Academie, afkomstig van de Cadettenschool (zie art. 6, 3de lid).

Groep 22. Leerlingen van een cursus, die voor plaatsing bij den Hoofdcursus wenschen in aanmerking te komen (zie art. 6, 3de lid).

Groep 23. Cadetten en leerlingen bij den Hoofdcursus, alsmede studenten voor den geneeskundigen dienst der landmacht, die voor een benoeming tot officier in aanmerking komen (zie art. 6, 3de lid).

Groep 24. Personen, die tot vrijwilligen dienst bij den landstorm wenschen te worden toegelaten (zie art. 7).

Groep 25. Personen, die bij de landmacht of bij den landstorm dienen krachtens een verbintenis of een benoeming (zie art. 8, 1ste lid).

Groep 26. Personen, die tot vrijwilligen dienst bij de zeemacht wenschen te worden toegelaten (zie art. 9).

Groep 27. Personen, die bij de zeemacht dienen krachtens een verbintenis of een benoeming (zie art. 10).

3. Wij behouden Ons voor, ten aanzien van bijzondere categorieën der onder de groepen 8, 9, 24 en 26 bedoelde personen afwijkende bepalingen vast te stellen of Onzen Minister van Oorlog of van Marine tot het vaststellen van zoodanige bepalingen te machtigen.

Ongeschiktheid van ingeschrevenen voor de militie, van militie- en landstormdienstplichtigen in de eerste vier maanden en van landweervrijwilligers.

2. 1. De in art. 1 onder de groepen 1, 3 en 5 bedoelde personen worden ongeschikt geacht:

a. indien hun lichaamsbouw of gezondheid doet verwachten, dat zij niet zullen voldoen aan de eischen van den dienst of niet bestand zullen zijn tegen de vermoeienissen, aan den dienst verbonden;

b. indien met genoegzame zekerheid kan worden aangenomen, dat zij ziekten of gebreken hebben, in kolom I van lijst A vermeld, en herstel binnen korten tijd niet mogelijk wordt geacht, tenzij van een overplaatsing bij een ander wapen of korps opheffing der bezwaren kan worden verwacht.

Ongeschiktheid van dienstplichtigen bij de militie en bij den landstorm na vier maanden dienst, alsmede van dienstplichtigen bij de landweer en bij het reservepersoneel der landmacht.

2. De in art. 1 onder de groepen 2, 4, 6 en 7

bedoelde personen worden ongeschikt geacht voor de verdere waarneming van den dienst, indien zij ziekten of gebreken hebben, in kolom I van lijst A vermeld, voor zoover dezen geoordeeld worden ongeneeslijk te zijn of de geneezing daarvan vruchteloos is beproefd en deze zieker of gebreken, zoowel in het eene als in het andere geval:

deze personen buiten staat stellen om hun dienst naar eisch te verrichten en van een overplaatsing bij een ander wapen of korps geen opheffing der bezwaren kan worden verwacht; of wel

gevaar opleverer, dat de uitoefening van den dienst hun gezondheid of die van anderen ernstig zal benadeelen.

Mindere geschiktheid van ingeschrevenen voor de militie en voor den landstorm.

3. Ingeschrevenen voor de militie en voor den landstorm, voor zoover zij niet ongeschikt zijn, worden minder geschikt geacht voor een bepaalden dienst, een bepaald wapen of korps:

a. indien zij gebreken hebben, in kolom II van lijst A vermeld als leidende tot verklaring van mindere geschiktheid voor den dienst, dat wapen of dat korps;

b. indien zij ziekten of gebreken hebben, niet in voornoemde kolom II vermeld, welke naar den uitslag van het geneeskundig onderzoek eveneens tot mindere geschiktheid aanleiding geven.

Mindere geschiktheid van ingelijfd en dienstplichtigen bij de militie en dienstplichtigen bij den landstorm in de eerste vier maanden.

4. Ingelijfd en dienstplichtigen bij den landstorm, die niet langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn en behebt zijn met ziekten of gebreken, in het derde lid onder a en b genoemd, worden, wanneer deze blijken ongeneeslijk te zijn en zij deze personen buiten staat stellen om hun dienst naar eisch te verrichten of gevaar opleveren, dat de uitoefening van dien dienst hun gezondheid ernstig zal benadeelen, door Onzen Minister van Oorlog of van Marine bestemd voor een anderen dienst of overgeplaatst naar een ander wapen of korps, waarbij deze bezwaren niet of in mindere mate zijn te duchten, indien het belang van den dienst daartegen overigens geen beletsel vormt.

Geneeskundige hulpmiddelen in dienst.

5. Ingelijfd en dienstplichtigen bij de militie en de in art. 1 onder de groepen 2, 3, 4, 5, 6 en 7 bedoelde personen, die ten gevolge van ziekten of gebreken,

welke hen niet ongeschikt maken, hun dienst slechts met een hulpmiddel als een bril, breukband, elastieken kous of dergelijke naar eisch kunnen verrichten, zijn tot het gebruik van dit hulpmiddel verplicht of worden overgeplaatst naar een ander wapen of korps, waarbij de dienst zonder dit hulpmiddel kan worden verricht, indien het belang van den dienst daartegen overigens geen beletsel vormt.

Verklaringen bij het geneeskundig onderzoek.

6. Bij het onderzoek slaan de geneeskundigen acht op den inhoud van verklaringen, welke tot staving van beweerde ongeschiktheid hun worden getoond of overgelegd. De verklaringen worden als hulpmiddel bij het onderzoek, niet als bewijsmiddel beschouwd. Verklaringen betreffende ingeschrevenen voor de militie en voor den landstorm moeten voorzien zijn van een handtekening, voor echt verklaard door den burgemeester.

Algemeene eischen van geschiktheid.

3. 1. Tot vrijwilligen dienst, zoowel bij de landmacht als bij de zeemacht, worden in het algemeen slechts die personen geschikt geacht, wier lichaamsbouw en gezondheid doen verwachten, dat zij zullen voldoen aan de eischen van den dienst en bestand zullen zijn tegen de vermoeyenissen, aan den dienst verbonden.

2. Aan de voorwaarden, in het vorig lid bedoeld, worden geacht te voldoen alle personen, die evenredig gevormd zijn, een normalen lichaamsbouw bezitten en geen ziekten of gebreken hebben, of wier toestand geen ziekten of gebreken doet vermoeden.

3. Geringe, voor de uitoefening van den dienst niet hinderlijke, afwijkingen van den regelmatigten bouw van het lichaam of van zijn deelen en die ziekten of gebreken, welke op de algemeene gezondheid van den man geen nadeeligen invloed oefenen en waarvan verergering niet waarschijnlijk is te achten, worden beschouwd de geschiktheid voor den dienst niet uit te sluiten, tenzij eenige dezer door hun gelijktijdig bestaan ernstigen twijfel omtrent de geschiktheid wekken.

Adspirant-vrijwilligers landmacht.

4. 1. De in art. 1 onder groep 8 bedoelde personen worden, met inachtneming van het voorbehoud, in het derde lid van art. 1 vermeld geschikt geacht voor een bepaalden dienst of een bepaald wapen of korps, indien zij voldoen aan de algemeene eischen, in art. 3 gesteld, mits zij vrij zijn van ziekten en gebreken, in kolom I

van lijst A vermeld, en ook van die ziekten of gebreken, welke in kolom II van lijst A zijn vermeld als deze personen ongeschikt makende voor den dienst, het wapen of het korps, waarbij de verbintenis wordt gewenscht.

Overgang van verplichten tot vrijwilligen dienst.

2. Ingelijfden bij de militie en dienstplichtigen bij den landstorm, die langer dan vier maanden in werkelijken dienst zijn geweest, en dienstplichtigen bij de landweer, van wie is gebleken of verwacht kan worden, dat zij hun dienst naar eisch kunnen verrichten, kunnen tot vrijwilligen dienst bij hun dienst, wapen of korps worden toegelaten, ook al zijn zij behept met ziekten of gebreken, in kolom I van lijst A vermeld.

Reservepersoneel landmacht :

5. 1. Ten aanzien van den dienst bij het reservepersoneel der landmacht geldt het bepaalde in de volgende leden.

zonder voorafgaanden dienst.

2. De personen, wier overgang naar of bestemming voor den dienst bij het reservepersoneel der landmacht geen verband houdt met vroegeren vrijwilligen of verplichten dienst, worden voor den dienst bij dit personeel geschikt geacht, indien zij voldoen aan de algemeene eischen, in art. 3 gesteld, en vrij zijn van ziekten en gebreken, in kolom I van lijst A vermeld.

na voorafgaanden dienst.

3. De personen, wier overgang naar of bestemming voor den dienst bij het reservepersoneel der landmacht wel verband houdt met vroegeren vrijwilligen of verplichten dienst, van wie gebleken is of verwacht kan worden, dat zij hun dienst naar eisch kunnen verrichten, worden voor den dienst bij dit personeel geschikt geacht, ook al zijn zij behept met ziekten of gebreken, in kolom I van lijst A vermeld.

Adspirant-leerlingen van een opleidingsinrichting, aspirant-officieren van gezondheid, militaire apothekers, militaire apothekersbedienden, paardenartsen.

6. 1. De personen, bedoeld in art. 1 onder de groepen 12 tot 20, worden geschikt geacht voor de door hen gewenschte plaatsing, toelating of verbintenis, indien zij voldoen aan de algemeene eischen, in art. 3 gesteld.

2. Tot de ziekten en gebreken, die deze personen niet ongeschikt maken voor de door hen gewenschte plaatsing, toelating, of verbintenis, behooren niet alleen die, in kolom III van lijst A aangegeven, naar de daar gemaakte

onderscheidingen, maar ook andere in lichten graad bestaande ziekten en gebreken, welke volgens het oordeel van den onderzoekenden geneeskundige evenmin hinderlijk zijn voor de uitoefening van den dienst of voor de opleiding, waarbij de verbintenis wordt gewenscht.

Eischen bij overgang van Cadet-school naar de Koninklijke Militaire Academie, van een cursus naar den Hoofdcursus en bij benoeming van cadetten, leerlingen van den Hoofdcursus en studenten voor den geneeskundigen dienst tot officier.

3. De personen, bedoeld in art. 1 onder de groepen 21, 22 en 23, worden geschikt geacht voor de door hen gewenschte plaatsing of benoeming, indien zij voldoen aan de algemeene eischen, in art. 3 gesteld, en vrij zijn van ziekten en gebreken, in kolom I van lijst A vermeld.

Adspiraant-vrijwilligers landstroom.

7. De in art. 1 onder groep 24 bedoelde personen worden, met inachtneming van het voorbehoud, in het derdelid van art. 1 vermeld, geschikt geacht voor een bepaalden dienst, indien hun lichaamsbouw en gezondheid doen verwachten, dat zij zullen voldoen aan de eischen van dien dienst en bestand zullen zijn tegen de vermoeienissen, aan dien dienst verbonden. Het behept zijn met ziekten of gebreken, die het naar eisch verrichten van den te vervullen dienst niet verhinderen, is geen beletsel voor hun toelating.

Vrijwilligers, bij de landmacht en bij den landstroom dienende.

8. 1. De in art. 1 onder groep 25 bedoelde personen worden ongeschikt geacht voor de verdere waarneming van den dienst, indien zij ziekten of gebreken hebben, in kolom I van lijst A vermeld, voor zoover deze geoordeeld worden ongeneeslijk te zijn of de geneezing daarvan vruchteloos is beproefd, en deze ziekten of gebreken, zoowel in het eene als in het andere geval, deze personen buiten staat stellen om den dienst, welke hun wordt opgedragen, naar eisch te verrichten of gevaar opleveren, dat de uitoefening van den dienst hun gezondheid of die van anderen ernstig zal benadeelen.

Geneeskundige hulpmiddelen in dienst.

Wanneer echter de dienst met een hulpmiddel als een bril, breukband, elastieken kous of dergelijke naar eisch kan worden verricht, worden zij niet ongeschikt geacht. Zij zijn alsdan tot het gebruik van het hulpmiddel verplicht.

Onderzoek bij overplaatsing.

2. Hij, die bij de landmacht dient krachten een verbintenis of een benoeming, wordt

niet bij een anderen dienst of een ander wapen of korps overgeplaatst, alvorens bij een nieuw geneeskundig onderzoek voor dien dienst, dat wapen of dat korps geschikt te zijn bevonden.

Adspiraant-vrijwilligers zeeacht.

9. 1. De in art. 1 onder groep 26 bedoelde personen worden geschikt geacht, indien zij voldoen aan de algemeene eischen, in art. 3 gesteld, en vrij zijn van ziekten en gebreken, welke hen volgens het oordeel van den onderzoekenden geneeskundige ongeschikt maken voor de door hen gewenschte verbintenis.

Omschrijving geneeskundige eischen.

2. Tot de ziekten en gebreken, die deze personen niet ongeschikt maken voor de door hen gewenschte verbintenis, behooren niet alleen die, in kolom II van lijst B aangegeven, maar ook andere in lichten graad bestaande ziekten en gebreken, welke volgens het oordeel van den onderzoekenden geneeskundige evenmin hinderlijk zijn voor de uitoefening van den dienst.

Koninklijke Marine-Reserve.

3. Personen, die tot vrijwilligen dienst bij de Koninklijke Marine-Reserve wenschen te worden toegelaten, worden geschikt geacht, indien hun lichaamsbouw en gezondheid doen verwachten, dat zij zullen voldoen aan de eischen van den dienst en bestand zullen zijn tegen de vermoeienissen, aan den dienst verbonden. Het behept zijn met ziekten of gebreken, waarmede de te vervullen dienst naar eisch kan worden verricht, is geen beletsel voor de toelating. Zij behooren evenwel aan de eischen, die in kolom II van lijst B aan het gezichtsvermogen gesteld zijn, te voldoen.

Verbintenis bij de Koninklijke Marine-Reserve na ontslag uit den zeedienst.

4. Zij die, nadat hun een eervol ontslag uit den zeedienst is verleend, een verbintenis wenschen aan te gaan bij de Koninklijke Marine-Reserve, worden geschikt geacht, indien zij geen ziekten of gebreken hebben, in kolom I van lijst B vermeld.

Vrijwilligers, bij de zeeacht dienende.

10. 1. De in art. 1 onder groep 27 bedoelde personen worden ongeschikt geacht voor de verdere waarneming van den dienst, indien zij ziekten of gebreken hebben, in kolom I van lijst B vermeld, voor zoover deze geoordeeld worden ongeneeslijk te zijn of de geneezing daarvan vruchteloos is beproefd en deze ziekten of gebreken, zoowel in het eene als in het

andere geval, deze personen buiten staat stellen om den dienst, welke hun wordt opgedragen, naar eisch te verrichten of gevaar opleveren, dat de uitoefening van den dienst hun gezondheid of die van anderen ernstig zal benadeelen, en behoudens het bepaalde in art. 12, derde lid.

Geneeskundige hulpmiddelen in dienst.

Wanneer echter de dienst met een hulpmiddel als een bril, breukband, elastieken kous of dergelijke naar eisch kan worden verricht, worden zij niet ongeschikt geacht. Zij zijn alsdan tot het gebruik van het hulpmiddel verplicht.

Nieuwe verbintenis.

2. De in art. 1 onder groep 27 bedoelde personen beneden den rang van officier, die een nieuwe dienstverbintenis wenschen aan te gaan of hun verbintenis wenschen te verlengen, worden opnieuw geneeskundig onderzocht.

Heelkundige kunstbewerking.

11. Ieder militair, die de vereischte geschiktheid mist, doch te wiens aanzien een heelkundige kunstbewerking uitzicht zou geven op het verkrijgen of herkrigen van de geschiktheid, wordt, indien hij er niet in toestemt deze kunstbewerking te ondergaan, ongeschikt geacht.

Gezichtsscherpte.

12. 1. Bij het onderzoek naar de gezichtsscherpte wordt gebruik gemaakt hetzij van de letters en figuren, behoorende bij een van de Nederlandsche uitgaven der „Optotypen tot bepaling der gezichtsscherpte” door H. Spellen, volgens de daarbij aangegeven methode, hetzij van letters en figuren, op hetzelfde beginsel berustende.

Kleuronderscheidingsvermogen.

2. De methoden van onderzoek naar het kleuronderscheidingsvermogen (K. O. V.) en hetgeen in den zin van dit reglement wordt verstaan onder volkomen en onvolkomen K. O. V. van hen, bij wie onvolkomen K. O. V. reden geeft om hen voor een bepaalden dienst, een bepaald wapen of korps ongeschikt of minder geschikt te achten, worden door of vanwege Onze Ministers van Oorlog en van

Marine, elk voor zoover zijn ambtsgebied betreft, aangegeven.

K. O. V. bij dienenden.

3. Ten aanzien van hen, die reeds bij de zeemacht in dienst zijn bij de inwerkingtreding van dit reglement, wordt onder onvolkomen K. O. V. in den zin van dit reglement verstaan een vermindering van den kleurenzin voor opvallend en doorvallend licht tot beneden $\frac{2}{3}$, volgens de methode van Donders, bij het zien met beide oogen gelijktijdig en eventueel met gebruik van de toegestane glazen.

13. 1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid wordt dit reglement toegepast van 15 April 1918 af en vervallen met ingang van dien datum de Koninklijke besluiten van:

30 Mei 1904 (*Staatsblad* n°. 113);

29 September 1908 (*Staatsblad* n°. 305);

23 Mei 1912 (*Staatsblad* n°. 173) en

26 Juli 1904 (*Staatsblad* n°. 196).

2. Dit reglement is tot een door den Commandant der Zeemacht en Hoofd van het Departement der Marine in *Nederlandsch-Indië* te bepalen datum niet van toepassing op het onder diens bevelen dienende personeel van de Koninklijke Marine. Tot dien datum blijven de in het eerste lid vermelde besluiten voor dat personeel gelden.

14. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat met de daarbij behoorende lijsten gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Koloniën en aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

COET V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 5 April 1918.*)

LIJST A, behoorende bij het Militair Keuringsreglement.

I.	II.	III.
<p>ZIEKTEN EN GEBREKEN,</p> <p>die leiden tot <i>ongeschiktheidverklaring</i> voor den dienst, voor zooveel betreft personen, vallende onder de groepen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 21, 22, 23 en 25, met inachtneming van de bepalingen van art. 2, 2de lid, art. 3, art. 4, art. 5, 2de lid en art. 8, 1ste lid.</p>	<p>ZIEKTEN EN GEBREKEN, die leiden tot verklaring van <i>mindere geschiktheid</i> of van <i>ongeschiktheid</i> voor een <i>bepaald scapen of corps</i>, onderscheidenlijk ten aanzien van ingeschrevenen bij de militie, dienstplichtigen bij den landstorm en van adspirant-vrijwilligers bij de landmacht.</p>	<p>ZIEKTEN EN GEBREKEN, die de <i>geschiktheid</i> voor den dienst <i>niet uitsluiten</i> voor personen, vallende onder de groepen 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 en 20, met inachtneming van de bepalingen van art. 3.</p>

§ 1. ZIEKTEN EN GEBREKEN, WELKE NIET ALTIJD TOT BIJZONDERE LICHAAMSSTREKEN BEPERKT ZIJN.

A. *Afwijkingen in de algemeene lichaamsgesteldheid.*

1. Te geringe algemeene lichaamsontwikkeling.
2. Algemeene lichaamszwakte.
3. Te groote gestalte met een zwakke lichaamsgesteldheid (het z.g. uit de kracht gegroeid zijn).
4. Onvoldoende ontwikkeling van de borstkas ten opzichte van de lichaamslengte.
5. Overmatige vetvorming in hinderlijken graad.
6. Vervroegde ouderdomsgebreken (versleten lichaamsgestel).
7. In het oog loopende mismaaktheid.
8. Verwondingen, waarvan belangrijke blijvende stoornissen te verwachten zijn.
9. Blijvende belangrijke voedingsstoornissen van een of meer lichaamsdeelen.

B. *Ziekelijke gesteldheid van de huid, het onderhuidsbindweefsel en het spierstelsel.*

10. Ziekelijke verkleuring der huid (naevus) in hinderlijken graad.
11. Hardnekkige ernstige huidziekten.
12. Hardnekkige droge kloven.
13. Hardnekkige zweren of fistels.
14. Litteekens met neiging tot weder-openbreken of aanleiding gevende tot belangrijke stoornissen.
15. Slepende zuchtige zwelling in belangrijken graad van eenig lichaamsdeel.
16. Volkomen of onvolkomen verlamming of mindervoeding van spieren met belangrijke stoornis in de verrichtingen.
17. Hardnekkige spierkrampen in belangrijken graad.
18. Slepende ontsteking, blijvende samentrekking van spieren, pezen, peesscheeden, peesvliezen of slijmbeurzen in hinderlijken graad.
19. Scheuring of verplaatsing van spieren, pezen of banden met hinderlijke stoornis in de verrichtingen.

1. Niet hinderlijke litteekens zonder neiging tot weder-openbreken.

C. *Ziekelijke veranderingen in de beenderen en gewrichten.*

20. Slechts genezen beenbreuken, indien hinder daardoor ontstaat of daarvan te verwachten is.
21. Slepende ontsteking van het beenvlies of van het beenmerg of gevolgen dezer ziekten in hinderlijken graad.
22. Belangrijke stoornissen in de voeding van beenderen.
23. Hinderlijke misvorming van beenderen of gewrichts-uitendelen.
24. Verouderde of zich telkens herhalende ontwrichtingen.
25. Slepende gewrichtsontsteking of hare gevolgen in hinderlijken graad.
26. Hinderlijke gewrichtsverstijving.
27. Loslating of verplaatsing van gewrichtskraakbeenderen.
28. Gewrichtsmuizen.

1. Met misvorming genezen breuk of sterke verkromming van een of van beide sleutelbeenderen in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. *Infanterie.*

2. Goed genezen beenbreuken.

3. Kleine beenuitwassen op plaatsen, waar zij niet gedrukt worden en de beweging niet hinderen.

D. *Gezwellen, voortbrengselen van ziekelijken groei, vreemde lichamen en concrementen.*

23. a. Kwaadaardige gezwellen.
- b. Andere gezwellen, indien hinder daardoor ontstaat of daarvan te verwachten is.

4. Kleine goedaardige gezwellen die geen mismaaktheid veroorzaken en waarvan geen hinder te verwachten is bij de uitoefening van den dienst.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
<p>Belangrijke peesknoopen (ganglia). Plaatselijke tuberculose. Belangrijke koude of verzakkingsabscessen. Hinderlijke vreemde lichamen in een lichaamsdeel of lichaamsholte.</p>		
<i>E. Ziekten van het bloed- en vaatstelsel.</i>		
<p>Ware of valsche slagaderuitzetting. Belangrijke ontarding van slagaderwanden. Ziekelijke verwijding van haarvaten met belangrijke ontarding of mismaaktheid.</p>		<p>5. Omschreven verwijding van haarvaten (moedervlekken, teleangiectasie), die geen mismaaktheid veroorzaken, noch hinder bij het dragen van de uniform. 6. Huidadernetten, geringe aderuitzettingen en kleine omschreven aderspatten. 7. Geringe vergroting van vaatklieren.</p>
Een of meer groote of uitgebreide aderspatten.		
Hardnekkige ontsteking van watervaatklieren.		
Watervaatfistel.		
<i>F. Ziekten van het zenuwstelsel.</i>		
<p>Slepende ziekten der hersenen of van het ruggemerg. Volkomen of onvolkomen verlamming van zenuwen in hinderlijken graad. Slepende of zich telkens herhalende zeunwpijn in belangrijken graad. Aanhoudend beven. St. Vitusdans. Vallende ziekte (epilepsia). Aanhoudende of telkens terugkeerende duizelingen in hinderlijken graad. Hardnekkige zeeziekte. Slaapwandelen. Ziekelijke prikkelbaarheid met spoedige uitputting van het zenuwstelsel (neurasthenia). Belangrijke nerveuze stoornissen van overwegend functioneelen aard (hysteria, neurosis traumatica). O verprikkeling van het zenuwstelsel en ziekelijk veranderde gemoedsstemming. Ziekelijke heimwee, indien het zich herhaalt na verloop of na overplaatsing. Gebrekkige ontwikkeling der verstandelijke vermogens in dien graad, dat de persoon ongeschikt is om in den dienst geoeft te worden (idiotismus, imbecillitas, debilitas mentis). Geestelijke minderwaardigheid (psychopathische constitutie). Ziekelijke storing der verstandelijke vermogens (de verschillende vormen van dementia). Krankzinnigheid. Na krankzinnigheid overgebleven bijzondere voorbeschiktheid tot wederinstorting.</p>		
<i>G. Algemeene ziekten.</i>		
<p>Belangrijke bloedarmoede. Ziekten, veroorzaakt door veranderde samenstelling van het bloed (leukaemia, anaemia, progressiva pernicioza, enz.) Bloederziekte (haemophilia). Hardnekkige scheurbuik. Ziekte van Addison. Ziekte van Basedow. Myxoedema. a. Akromegalia. b. Dystrophia adiposo-genitalis. Beri-beri. Melaatschheid (lepra). Klierziekte (scrophulosis in belangrijken graad). Algemeene tuberculose. Slepend of telkens terugkeerend gewrichtsrheumatisme. Slepend spierreumatisme in belangrijken graad. Hardnekkige jicht. Hardnekkige pislloed (diabetes insipidus). Suikerziekte.</p>		

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
<p>75. Slepende vergiftiging: <i>a.</i> door bedwelmende of verdoovende middelen; <i>b.</i> door andere scheikundige zelfstandigheden.</p> <p>76. Hardnekkige syphilis.</p> <p>77. Slepende moeraskoorts of hare gevolgen (cachexia malariae).</p> <p>78. Slepende kwade droes.</p> <p>79. Hardnekkige of telkens terugkeerende ziekten, door dierlijke parasieten veroorzaakt (mijnwormziekte, ziekte van Bancroft, slepende trichinenziekte, cysticerus, echinococcus).</p> <p>80. Schimmelziekten (actinomycosis, bctryomycosis, sporotrichosis).</p> <p>81. Hardnekkige uitscheiding van gevaarlijke ziektekiemen (bij z. g. bacillendragers).</p>	<p style="text-align: center;">§ 2. ZIEKTEN EN GEBREKEN AAN BIJZONDERE LICHAAMSPLEKEN.</p> <p style="text-align: center;"><i>Hoofd.</i></p> <p>2. Spraakstoornissen in dien graad, dat zij niet tot afkeuring leiden. <i>Wielrijders.</i></p> <p>3. Hardhoorigheid in dien graad, dat de fluisterstem met een der ooren op 1 M. niet wordt verstaan. <i>Artillerie. Zeemilitie.</i></p>	<p>8. Kaalhoofdigheid in dien graad, die door het hoofddeksel kan worden bedekt.</p> <p>9. Verbuiging of plaatselijke verdikking van het neustusschot zonder belemmering de neusademhaling.</p> <p>10. Geringe zwelling van het neus-slijmvlies zonder belemmering in de neusademhaling.</p> <p>11. Lichte graden van hazenlip.</p> <p>12. Geheel of gedeeltelijk gemis van enkele tanden of kiezen zonder belemmering in de kauwvermogen.</p> <p>13. Hardhoorigheid in dien graad, dat de fluisterstem met een oer op 2 M. nog verstaan wordt, mits de gehoorschel van het andere oor normaal op geen van beide ooren worden aangetoond noch danige ziekelijke verandering intrekking van het trommelvlies, dat schadelijke gevolgen van de uitoefening van dien dienst te verwachten zijn.</p>
<p style="text-align: center;">§ 2. ZIEKTEN EN GEBREKEN AAN BIJZONDERE LICHAAMSPLEKEN.</p> <p style="text-align: center;"><i>Hoofd.</i></p> <p>82. Plaatselijk gemis van beenzelfstandigheid aan den schedel in belangrijken graad.</p> <p>83. Uitgebreide kaalhoofdigheid.</p> <p>84. Hardnekkig hoofdzeer.</p> <p>85. Heisenbreuk.</p> <p>86. Misvorming van den neus, tot min of meer volkomen sluiting der neusgangen of tot wanstaltigheid aanleiding gevend.</p> <p>87. Lupus.</p> <p>88. Stinkende inwendige neusverzwering (ozaena).</p> <p>89. Hardnekkige zwelling of poliepvorming van het neus-slijmvlies met belangrijke belemmering in de neusademhaling.</p> <p>90. Hardnekkige ontsteking van de bijholten van den neus in hinderlijken graad.</p> <p>91. Verlies van een belangrijk gedeelte van de lip.</p> <p>92. Weefselverlies van het gehemelte met slik- of spraakstoornissen.</p> <p>93. Hardnekkige speekselvloed.</p> <p>94. Hardnekkige verzwering van het slijmvlies der mondholte.</p> <p>95. Zeer stinkende adem.</p> <p>96. Uitgebreid gemis of afbrokkeling van tanden of kiezen, indien de voedingstoestand blijkens het uiterlijk van den man daaronder lijdt.</p> <p>97. Belangrijke misvorming van de kaak.</p> <p>98. Speekselhistel.</p> <p>99. Geheel of gedeeltelijk gemis van de tong.</p> <p>100. Slepende ziekte van de tong in hinderlijken graad.</p> <p>101. Belangrijke litteekenvorming of vergroeiingen in de mondholte.</p> <p>102. Stotteren of andere belangrijke spraakstoornissen.</p> <p>103. Gemis of misvorming van een of van beide oorschelpen met belangrijke wanstaltigheid.</p> <p>104. Hardhoorigheid in dien graad, dat de fluisterstem: <i>a.</i> met een der ooren op 0.5 M. niet verstaan wordt; <i>b.</i> met het eene oor op 2 M. en met het andere op 4 M. niet verstaan wordt.</p> <p>105. Blijvende sluiting of vernauwing van de uitwendige gehoorgang van een of van beide ooren, indien zij gepaard gaat met vermindering der gehoorscherptheit zooals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.</p>		

Lijst A.

Lijst A.

KOLON I (vervolg).	KOLON II (vervolg).	KOLON III (vervolg).
<p>6. Ziekelijke verandering of intrekking van het trommelvlies van een of van beide ooren, gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zzoals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.</p>	<p>4. Belangrijke intrekking van het trommelvlies van een of van beide ooren, niet gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zzoals in kolom I n°. 104 is omschreven. <i>Artillerie. Zeemilitie.</i></p>	
<p>7. Doorboring van het trommelvlies van een of van beide ooren, indien wegens de grootte of de plaats van de doorboring het wederoptreden van een oorettering of van doofheid bij de uitoefening van den dienst te verwachten is of wel wanneer zij aanleiding geeft tot voor den dienst hinderlijke verschijnselen.</p>		
<p>8. Slepende ontsteking, organische gebreken of zenuwstoornissen van een of van beide midden- of binnenoooren, indien deze: a. of aanleiding geven tot hardnekkige oorsuizingen, duizelingen of andere voor den dienst hinderlijke verschijnselen; b. of gepaard gaan met vermindering van de gehoorscherpthe zzoals in n°. 104 dezer kolom is omschreven; c. of een ernstig progressief karakter hebben (sclerosis, enz.).</p>	<p>5. Slepende ontsteking, organische gebreken of zenuwstoornissen van een of van beide midden- of binnenoooren, niet gepaard gaande met stoornissen, zzoals in kolom I, n°. 108, onder a, b en c zijn omschreven. <i>Artillerie. Zeemilitie.</i></p>	
<p>9. Blijvende sluiting of vernauwing van een of van beide Eustachiaansche buizen, gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zzoals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.</p>	<p>6. Blijvende sluiting of vernauwing van een of van beide Eustachiaansche buizen, niet gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zzoals in kolom I, n°. 104, is omschreven. <i>Artillerie. Zeemilitie.</i></p>	
<p>Hardnekkige of telkens terugkeerende oorenvloed. Na mastoïd-operatie overgebleven fistel. Slepende ontsteking van een of van beide traanzakken. Uitzetting van een of van beide traanzakken in hinderlijken graad. Slepende tranenvloed in belangrijken graad met of zonder fistelvorming, vernauwing of sluiting van een gedeelte der traanwegen. Slepende ontsteking en gezwellen van een of van beide traanklieren in hinderlijken graad. Geheele of gedeeltelijke vergroeiing van oogleden onderling of met den oogbol, indien daardoor het zien belangrijk wordt belemmerd of aanleiding wordt gegeven tot telkens terugkeerende ontsteking. Misvorming van een ooglid in hinderlijken graad. Hardnekkige ooglidkramp in hinderlijken graad. Verlamming of andere bewegingsstoornissen in belangrijken graad van den oplichter van het bovenooglid van een of van beide oogen. Binnen- of buitenwaartskeerung van een of meer oogleden in hinderlijken graad. Binnenwaartsche stand van hoogaartjes in hinderlijken graad. Hardnekkige ooglidrandontsteking.</p>	<p>7. Ooglidrandontsteking in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Bereden korpsen.</i></p>	
<p>Geheel of nagenoeg geheel verlies der oghaartjes. Hardnekkige oogbindvliesontsteking.</p>	<p>8. Oogbindvliesontsteking in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Bereden korpsen.</i></p>	
<p>Vleugelvel (pterygium) in belangrijken graad. Hardnekkige of telkens terugkeerende hoornvliesontsteking. Verduisteringen van het hoornvlies met vermindering der gezichtscherpthe; a. van het rechteroog tot lager dan $\frac{1}{2}$; b. van het linkeroog tot lager dan $\frac{1}{6}$. Indien uit hoofde van tevens bestaande brekingsaf-</p>	<p>9. Verduisteringen van het hoornvlies, indien zonder aanwending van glazen de gezichtscherpthe is gedaald tot</p>	<p>14. Verduisteringen van het hoornvlies, indien de gezichtscherpthe zonder aanwending van glazen voldoet aan de volgende bepalingen, welke als minima der</p>

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
<p>wijkingen bovenstaande gezichtsscherpte niet kan worden bereikt, gelden de bepalingen, in een der nos. 157, 158 en 159 dezer kolom vermeld.</p>	<p>beneden de grenzen, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>aan het gezichtsvermogen stellen eischen moeten worden beschouwd: 1°. voor de personen, in 1 onder de groepen 12, 14, 16 en 18 genoemd: een gezichtsscherpte het recheroog = $\frac{3}{4}$ en het linkeroog = $\frac{1}{2}$; 2°. voor de personen, in 1 onder de groepen 15, 19 en 20 genoemd: een gezichtsscherpte het eene oog = $\frac{3}{4}$ en van andere = $\frac{1}{3}$. Indien uit hoofde van tev bestaande brekingsafwijkingen bovenstaande gezichtsscherpte niet kan worden bereikt, gelden de bepalingen, in de nummers 20, 21 B en 22 vermeld.</p>
<p>128. Geheele of gedeeltelijke uitpulling van het hoornvlies van een of van beide oogen. 129. Fistel van het hoornvlies. 130. Slepende ontsteking van den harden oogrok van een of van beide oogen. 131. Plaatselijke uitpulling van den harden oogrok van een of van beide oogen. 132. Misvorming van het regenboogvlies, met vermindering van de gezichtsscherpte zooals in n°. 127 dezer kolom is omschreven en met de bepaling omtrent brekingsafwijkingen, onder dat nummer vermeld.</p>	<p>10. Misvorming van het regenboogvlies, indien zonder aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de grenzen, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>15. Aangeboren splijting van regenboogvlies (coloboma iridis congenitum).</p>
<p>133. Hardnekkige of telkens terugkeerende ontsteking van het regenboogvlies van een of van beide oogen. 134. Verstopping van een of van beide oogappels. 135. Vergroeiing van het regenboogvlies met het hoornvlies (synechia anterior, leucoma adhaerens) met vermindering van de gezichtsscherpte zooals in n°. 127 dezer kolom is omschreven en met de bepaling omtrent brekingsafwijkingen, onder dat nummer vermeld.</p>	<p>11. Vergroeiing van het regenboogvlies met het hoornvlies (synechia anterior, leucoma adhaerens), indien zonder de aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de grenzen, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>16. Gedeeltelijk nagebleven pupillairvlies (membrana pupillaris persistens).</p>
<p>136. Belangrijke vergroeiing van het regenboogvlies met de lenskapsel van een of van beide oogen. 137. Slepende ontsteking van den haarband van een of van beide oogen. 138. Slepende ontsteking van het vaatvlies van een of van beide oogen of hare gevolgen, indien deze een hinderlijken graad hebben bereikt. 139. Troebelheid van het glasvocht van een of van beide oogen in belangrijken graad. 140. Gemis van de lens van een of van beide oogen. 141. Verduistering, verplaatsing of misvorming van de lens met vermindering van de gezichtsscherpte zooals in n°. 127 dezer kolom is omschreven en met de bepaling omtrent brekingsafwijkingen, onder dat nummer vermeld.</p>	<p>12. Verduistering, verplaatsing of misvorming van de lens, indien zonder de aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de grenzen, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	

Lijst A.

Lijst A

KOLON I (vervolg).	KOLON II (vervolg).	KOLON III (vervolg).
<p>142. Slepemde ontsteking of ontaarding van het netvlies van een of van beide oogen in hinderlijken graad.</p> <p>143. Loslating van het netvlies van een of van beide oogen.</p> <p>144. Belangrijke beperking van het gezichtsveld.</p> <p>145. Blijvende verminderde netvliesgevoeligheid (hemeralopia chronica) in hinderlijken graad.</p>	<p>13. Onvolkomen kleuronderscheidingsvermogen. <i>Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>17. Onvolkomen kleuronderscheidingsvermogen. N.B. Dit gebrek sluit evenveel de geschiktheid uit voor officieren van gezondheid, studenten voor den geneeskundigen dienst der landmacht, militaire apothekers en militaire apothekersbedienden.</p>
<p>146. Gezichtszwakte (amblyopia) met vermindering van de gezichtsscherpte zooals in n°. 127 dezer kolom is omschreven en met de bepaling omtrent brekingsafwijkingen, onder dat nummer vermeld.</p>	<p>14. Gezichtszwakte (amblyopia), indien zonder aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de grenzen, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>18. Gezichtszwakte (amblyopia) in die vormen, welke als stationair beschouwd mogen worden, indien de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen voldoet aan het bepaalde in n°. 14 dezer kolom naar de onderscheiding, daarbij gemaakt, en onder inachtneming van de toevoeging aan evengenoemd nummer betreffende het gestelde in de nos. 20, 21 B en 22.</p>
<p>147. Slepemde ontsteking of ontaarding van de gezichtszenuw van een of van beide oogen met neiging tot voortschrijden.</p> <p>148. Gemis of verschrompeling van een of van beide oogbollen.</p> <p>149. Verharding van een of van beide oogbollen (de verschillende vormen van glaucoma).</p> <p>150. Gezwollen of dierlijke parasieten van het oog of in de oogkas.</p> <p>151. Ontsteking van een of van beide oogbollen (panophthalmitis).</p> <p>152. Oogbolstuipen (nystagmus) in hinderlijken graad.</p> <p>153. Blijvende volkomen of onvolkomen verlamming of andere belangrijke bewegingsstoornissen van een of meer oogbolspijeren.</p> <p>154. Blijvende verlamming der accommodatie van een of van beide oogen.</p> <p>155. Scheelzien op een van beide oogen in zoodanigen graad, dat het aanleiding geeft tot belangrijke mismaaktheid, of op het rechteroog ook in minderen graad, indien daardoor het schieten bemoeijlikt wordt.</p> <p>156. Uitpuiling of inzinking van een of van beide oogbollen in hinderlijken graad.</p> <p>157. Bijziendheid (myopia), indien de gezichtsscherpte met aanwending van het meest verbeterende sferische negatieve glas van ten hoogste 4 dioptriën is gedaald van het rechteroog tot minder dan $\frac{3}{4}$ of van het linkeroog tot minder dan $\frac{1}{4}$, tenzij de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen gelijk is aan of grooter is dan de waarden, in n°. 127 dezer kolom vermeld.</p>	<p>15. Bijziendheid (myopia), indien zonder aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de waarden, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>19. Geïnge graad van scheelzien, zonder stoornis in de oogbewegingen.</p> <p>20. Bijziendheid (myopia):</p> <p>1°. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 14 en 17 genoemd: in zoodanigen geringen graad, dat de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen nog voldoet aan het onder n°. 14 bepaalde, naar de onderscheiding, daarbij gemaakt;</p> <p>2°. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 12, 13, 16 en 18 genoemd:</p> <p>a. voor zoover zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben, indien de gezichtsscherpte met een negatief sferisch glas van ten hoogste 1.5 dioptrie van het rechteroog = 1 en van het linkeroog = $\frac{1}{2}$ is;</p> <p>b. voor zoover zij den leeftijd van 20 jaren hebben bereikt, indien de gezichtsscherptemet een negatief sferisch glas van ten hoogste 2 dioptriën van het</p>

Lijst A.

Lijst A.

KOLON I (vervolg).

KOLON II (vervolg).

KOLON III (vervolg).

KOLON I (vervolg).	KOLON II (vervolg).	KOLON III (vervolg).
<p>158. Oververziendheid (hypermetropia totalis):</p> <p>a. van meer dan 6 dioptrieën van het rechter- of van meer dan 8 dioptrieën van het linkeroog;</p> <p>b. in minderen graad dan onder a vermeld, indien de gezichtsscherpte met aanwending van het meest verbeterende sferische positieve glas van ten hoogste 4 dioptrieën is gedaald op het rechteroog tot minder dan $\frac{3}{4}$ of op het linkeroog tot minder dan $\frac{1}{4}$, tenzij de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen gelijk is aan of grooter is dan de waarden, in n°. 127 dezer kolom vermeld.</p>	<p>16. Oververziendheid (hypermetropia), indien zonder aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de waarden, in kolom I n°. 127 vermeld.</p> <p><i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>rechteroog = 1 en van het linkeroog = $\frac{1}{2}$ is;</p> <p>3°. voor de personen, in art. 1 onder groep 15 genoemd: in denzelfden graad als onder 2°. vermeld, naar de onderscheiding daarbij gemaakt, met dien verstande, dat een der oogen na correctie een gezichtsscherpte van 1 en het andere van $\frac{1}{2}$ moet bereiken;</p> <p>4°. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 19 en 20 genoemd:</p> <p>a. voor zoover de leeftijd van 20 jaren niet is bereikt, indien de gezichtsscherpte met een negatief sferisch glas van ten hoogste 3 dioptrieën van het eene oog = 1 en van het andere = $\frac{1}{2}$ is;</p> <p>b. voor zoover de leeftijd van 20 jaren is bereikt, indien de gezichtsscherpte met een negatief sferisch glas van ten hoogste 4 dioptrieën van het eene oog = 1 en van het andere = $\frac{1}{2}$ is.</p> <p>21. Oververziendheid (hypermetropia manifesta) zoowel voor elk oog afzonderlijk als voor beide oogen te zamen bepaald:</p> <p>A. indien de gezichtsscherpte voldoet aan het onder n°. 14 bepaalde:</p> <p>1. voor de personen, in art. 1 onder groep 14 genoemd:</p> <p>a. ten hoogste van 1,5 dioptrie van het rechteroog en van 2,5 dioptrieën van het linkeroog, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;</p> <p>b. ten hoogste van 2 dioptrieën van het rechteroog en van 3 dioptrieën van het linkeroog, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;</p> <p>2. voor de personen, in art. 1 onder groep 17 genoemd: ten hoogste van 1,5 dioptrie van het betere oog en van 2,5 dioptrie van het andere;</p> <p>3. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 12, 13, 16 en 18 genoemd:</p> <p>a. ten hoogste van 2 dioptrieën van het rechteroog en van 3 dioptrieën van het linkeroog, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben</p> <p>b. ten hoogste van 2,5 dioptrie van het rechteroog en van 3,5 dioptrie van het linkeroog, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;</p> <p>4. voor de personen, in art. 1 onder groep 15 genoemd:</p> <p>a. ten hoogste van 2 diop</p>

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
<p>9. Verschil van breking in twee tegenovergestelde meridianen van het oog (astigmatismus), indien de gezichtscherpte, met aanwending van het meest verbeterende sferische glas van ten hoogste 4 dioptrieën, is gedaald van het rechteroog tot minder dan $\frac{3}{4}$ of van het linkeroog tot minder dan $\frac{1}{4}$, tenzij de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen gelijk is aan of grooter is dan de waarden, in n°. 127 dezer kolom vermeld, een en ander onder inachtneming van het bepaalde omtrent den graad van oververziendheid, in n°. 158 dezer kolom onder a aangegeven.</p>	<p>17. Verschil van breking in twee tegenovergestelde meridianen van het oog (astigmatismus), indien zonder de aanwending van glazen de gezichtsscherpte is gedaald tot beneden de waarden, in kolom I n°. 127 vermeld. <i>Bereden korpsen. Torpedisten. Pontonniers. Zeemilitie.</i></p>	<p>triefn van het betere oog en van 3 dioptrieën van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben ;</p> <p>b. ten hoogste van 2,5 dioptrie van het betere oog en van 3,5 dioptrie van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben ;</p> <p>5. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 19 en 20 genoemd :</p> <p>a. ten hoogste van 3 dioptrieën van het betere oog en van 4 dioptrieën van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben ;</p> <p>b. ten hoogste van 3,5 dioptrie van het betere oog en van 4,5 dioptrie van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben ;</p> <p>B. indien de gezichtsscherpte niet voldoet aan het onder n°. 14. bepaalde :</p> <p>voor de personen, in art. 1 onder de groepen 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19 en 20 genoemd, in dezelfde graden als in dit nummer onder A voor elk dezer rubrieken is vastgesteld, naar de onderscheidingen, daarbij gemaakt mits in al deze gevallen de gezichtsscherpte na correctie der brekingsafwijking van het betere oog = 1 en van het andere = $\frac{1}{2}$ is.</p> <p>N.B. Ondanks een in den zin van n°. 14 voldoende gezichtsscherpte, moet niettemin steeds naar de aanwezigheid van het bovengenoemde gebrek een onderzoek worden ingesteld.</p> <p>22. Verschil van breking in twee tegenovergestelde meridianen van het oog (astigmatismus):</p> <p>1. voor de personen, in art. 1 onder de groepen 14 en 17 genoemd, in zoo geringen graad, dat de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen nog voldoet aan het onder n°. 14 bepaalde, naar de onderscheiding, daarbij gemaakt ;</p> <p>2. voor de personen in art. 1 onder de groepen 12, 13, 16 en 18 genoemd, voor zoover de gezichtsscherpte, zonder aanwending van glazen niet voldoet aan het onder n°. 14 gestelde, ten hoogste van 2 dioptrieën, indien met behulp van zoodanige verbeterende glazen, dat hun gebruik zonder nadelige gevolgen op den duur kan worden toegestaan, een gezichtsscherpte kan worden bereikt, van het rechteroog = 1 en van het linkeroog = $\frac{1}{2}$, met dien verstande, dat de bijziendheid of de oververziendheid onderscheidenlijk in den meridiaan van sterkste en van zwakste</p>

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg).

KOLOM III (vervolg).

breking ten hoogste 2 dioptrieën zal mogen bedragen ;

3. voor de personen, in art. onder groep 18 genoemd, dezelfde graden als onder vermeld, met dien verstand dat een der oogen na correct een gezichtsscherpte = 1 en het andere = $\frac{1}{2}$ moet bereiken ;

4. voor de personen, in art. onder de groepen 19 en 20 genoemd, voor zoover de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen niet voldoet aan het onder n°. 14 bepaalde, ten hoogste van 3 dioptrieën, indien men behulp van zoodanige verberende glazen, dat hun gebruik zonder nadeelige gevolgen den duur kan worden toegestaan een gezichtsscherpte kan worden bereikt van het eene oog 1 en van het andere = $\frac{1}{3}$; met dien verstande, dat indien dit gebrek gepaard gaat met bijziendheid of oververziendheid (astigmatismus compositus), de afwijking in den meridiaan van sterkste of van zwakste breking ten hoogste 4 dioptrieën zal mogen bedragen, en voor zoover het naast oververziendheid voorkomt, dat de grenswaarden, genoemd in n°. 21, niet worden overschreden.

160. Spoedig intredende vermoeidheid bij het zien (de verschillende vormen van asthenopia), indien ook met aanwending van de toegestane glazen een gezichtsscherpte, zooals die in het desbetreffende nummer is vastgesteld, slechts gedurende korten tijd kan worden behouden en de gezichtsscherpte weldra in die mate afneemt, dat zij tot beneden de in dat nummer aangegeven waarden daalt; of wel indien zij gepaard gaat met zoodanige ziekelijke stoornissen van de zijde van het gezichtsorgaan, dat de dienst niet naar eisch kan worden verricht.

Hals.

161. Slepende ontsteking van halswervels of van hun gewrichten.
162. Vergroeiing van halswervels.
163. Belangrijk verdraaide of scheeve stand van het hoofd.
164. Kropgezwel in belangrijken graad.
165. Aangeboren halscyste van belangrijken omvang.
166. Fistel van het strottenhoofd of van de luchtpijp.
167. Hardnekkige ontsteking van het keelslijmvlies (pharyngitis) in hinderlijken graad.
168. Vergrooting der amandelen in hinderlijken graad.
169. Woekeringen (adenofede vegetaties) van het neuskeelslijmvlies in hinderlijken graad.
170. Hardnekkige ontsteking van het strottenhoofd.
171. Blijvende heeschheid, stemmeloosheid of te zwakke stem.
172. Organische vernauwing van den slokdarm.
173. Plaatselijke verwijding van den slokdarm.
174. Slokdarmfistel.

Borst.

175. Buitengewone ontwikkeling van een of van beide borstklieren.
176. Belangrijke aangeboren splijting van het borstbeen
177. Belangrijke misvorming der borstkas.

23. Geringe misvorming van een of van beide sleutelbeenderen die geen hinder geeft bij het dragen van de uniform.
24. Geringe afwijking van den normalen vorm der borstkas, indien daarvan geen hinder te verwachten is.

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
<p>178. Afplating van de borstkas, gepaard met gering uit-zettingsvermogen, ingezonken sleutelbeengroeven, abnormaal schuin loopende ribben, afstaande schouder-bladen (de z.g. phthisische bouw).</p> <p>179. Slepende ontsteking van de luchtpijptakken.</p> <p>180. Plaatselijke verwijding van de luchtpijptakken (bron-chiectasis).</p> <p>181. Slepende ontsteking, verdikking of verschrompeling van longweefsel.</p> <p>182. Longtuberculose.</p> <p>183. Emphyseem der longen.</p> <p>184. Asthma.</p> <p>185. Herhaalde bloedspuwing.</p> <p>186. Fistel van de brostholte.</p> <p>187. Longbreuk (pneumocèle).</p> <p>188. Slepende borstvliesontsteking.</p> <p>189. Belangrijke vergroeiing van het borstvlies van long en ribben.</p> <p>190. Verplaatsing van het hart met stoornis in de verrich-tingen.</p> <p>191. Slepende ontsteking van het hart of van zijn vliezen.</p> <p>192. Klapvliesgebreken van het hart of van de groote vaten.</p> <p>193. Belangrijke vergrooting, verwijding of vetontaarding van het hart.</p> <p>194. Hartvang (angina pectoris).</p> <p>195. Ziekelijk gewijzigde hartwerking in belangrijken graad.</p> <p>196. Aangeboren hartgebreken.</p>		<p>25. Omgekeerde plaatsing der borst en buikgewanden (situs in ver-sus viscerum), mits niet ge-paard gaande met stoornis in de verrichtingen.</p>
<i>Buik en bekkenstreek.</i>		
<p>197. Belangrijke spijsverteringsstoornissen.</p> <p>198. Slepende ontsteking van het maagslijmvlies.</p> <p>199. Belangrijke verwijding van de maag.</p> <p>200. Slepende maagzweer.</p> <p>201. Verzakking van buikgewanden.</p> <p>202. Slepende ontsteking van het darmslijmvlies.</p> <p>203. Slepende darmzweer.</p> <p>204. Slepende of telkens terugkeerende ontsteking van het wormvormig aanhangsel (appendicitis).</p> <p>205. Slepende persloop (dysenteria chronica).</p> <p>206. Indische spruw (aphthae tropicae).</p> <p>207. Slepende darmwindzucht in belangrijken graad (mete-orismus).</p> <p>208. Hardnekkige stoelverstopping in belangrijken graad.</p> <p>209. Plaatselijke vernauwing van het darmkanaal.</p> <p>210. Fistel van een der spijsverteringsorganen.</p> <p>211. Navelsplijting (urachus apertus).</p> <p>212. Tegennatuurlijke of kunstmatig gevormde aars.</p> <p>213. Verlamming der sluitspier van den aars.</p> <p>214. Herhaalde uitzakking van den endeldarm.</p> <p>215. Hardnekkige aarskloven.</p> <p>216. Aarsfistel.</p> <p>217. Belangrijke aambeien.</p> <p>218. Slepende buikvliesontsteking.</p> <p>219. Hinderlijke vergroeiing van buikgewanden.</p> <p>220. Slepende ziekten van de lever.</p> <p>221. Slepende ziekten van de galblaas of van de galwegen.</p> <p>222. Herhaalde galsteenkoliëk.</p> <p>223. Belangrijke vergroeiing of andere slepende ziekten van de milt.</p> <p>224. Slepende ziekten van de alvleeschklier.</p> <p>225. Ingewandsbreuken, indien de breuk door het dragen van een breukband niet voortdurend goed is in te houden.</p> <p>226. Slepende ziekten van nier of nierbekken.</p> <p>227. Herhaalde niersteenkoliëk.</p> <p>228. Aangeboren splijting van den blaaswand (ectopia vesicae).</p> <p>229. Slepende ziekten van de pisblaas.</p> <p>230. Herhaald bloedwateren.</p> <p>231. Blaassteen.</p> <p>232. Hardnekkige of telkens terugkeerende etterige ont-steking van den pisweg.</p> <p>233. Belangrijke vernauwing van den pisweg.</p> <p>234. Piswegfistel.</p> <p>235. Hinderlijke vergroeiing van de voorstanderklier.</p>		<p>26. Zoogenaamde lieswandsdun-heid.</p> <p>27. Functioneële albuminurie.</p>

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
36. Belangrijke stoornis in de pisloozing.		28. Vernauwing van de voorhuid zonder stoornis in de pisloozing.
37. Onwillekeurige afvloed van de pis.		29. Aangeboren piswegspijting (hypo- et epispadie) in lichten graad, waarbij de pisloozing zonder verontreiniging der kleederen kan plaats hebben.
38. Aangeboren piswegspijting (hypo- et epispadie) in dien graad, dat de pisloozing niet zonder verontreiniging der kleederen kan plaats hebben.		30. Aangeboren ontaarding, gemis, te geringe ontwikkeling of teruggebleven zijn in de buikholte van een bal.
39. Uitwendige tweeslachtigheid (hermaphroditismus).		
40. Gemis van de roede.		
41. Slepde ontsteking van een of van beide ballen, bij ballen of zaadstrengen in hinderlijken graad.		
42. Hinderlijke tegennatuurlijke plaatsing van een of van beide ballen.		
43. Aangeboren ontaarding, gemis of teruggebleven zijn in de buikholte van beide ballen.		
44. Ziekelijke ontaarding van een of van beide ballen of zaadstrengen.		
45. Waterbreuk (hydrocèle) van een of van beide ballen of zaadstrengen in belangrijken graad.	18. Balzakverslapping in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Bereden . korpsen.</i>	
46. Aderbreuk van de zaadstreng (varicocèle) in belangrijken graad.		31. Lichte graden van aderbreuk van de zaadstreng (varicocèle)
47. Balzakverslapping in belangrijken graad.		
48. Slepde zaadvloed in belangrijken graad.		
<i>Rug en ledematen.</i>		
49. Misstand van den schouder in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.		32. Geringe afwijking van den normalen stand van den schouder.
50. Belangrijke vleugelvormige afwijking van een of van beide schouderbladen.		33. Geringe afwijking van den normalen stand van een of beide schouderbladen.
51. Aangeboren spijting van ruggewervels (hydrorhachis, spina bifida) in hinderlijken graad.		
52. Slepde ontsteking van borst- of lendenwervels of van hun gewrichten.		
53. Vergroeiing van borst- of lendenwervels.		
54. Verkromming van de ruggegraat (scoliosis, kyphosis, lordosis) in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.		34. Geringe afwijking van de normale kromming van de ruggegraat.
55. Misstand van de heup in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.	19. Misstand van de heup in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	35. Geringe afwijking van den normalen stand van de heup.
56. Gemis van een of van beide handen of voeten.		
57. Belangrijke verkromming of misvorming van een of meer ledematen.	20. Verkromming of misvorming van een of meer ledematen in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	36. Geringe afwijking van den normalen vorm en geringe verkrommingen van een of meer ledematen, indien daarvan geen stoornis in de verrichtingen te verwachten is.
58. Misvorming van een of van beide handen met belangrijke stoornis in de verrichtingen.		
59. Verdubbeling of spijting van een of meer vingers met belangrijke stoornis in de verrichtingen.		
60. Aaneengroeiing van een of meer vingers met belangrijke stoornis in de verrichtingen.		
61. Gemis, misstand of verstijving van een of meer vingers of vingerleden met belangrijke stoornis in de verrichtingen.		
62. Mankgaan.		
63. Belangrijke afwijking van den normalen stand van een of van beide knieën.	21. Afwijking van den normalen stand van een of van beide knieën in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	37. Geringe afwijking van den normalen stand van een of van beide knieën, indien daarvan geen stoornis in de verrichtingen te verwachten is.
64. Verplaatsing of tegennatuurlijke beweeglijkheid van een of van beide knieschijven in hinderlijken graad.		

Lijst A.

Lijst A.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).	KOLOM III (vervolg).
265. Misstand of misvorming van een of van beide voeten, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeilijkt wordt.	22. Misstand of misvorming van een of van beide voeten in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	38. Geringe afwijkingen van de normalen stand of van de normalen vorm van een of van beide voeten, zonder inzakkig van het voetgewelf. N.B. Met lichte graden van platvoeten kunnen worden toegelaten de personen, in art. onder de groepen 14, 15, 17 en 19 en 20 genoemd.
266. Een of meer overtollige teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeilijkt wordt.	23. Een of meer overtollige teenen, indien de afwijking niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	
267. Aaneengroeiing van teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeilijkt wordt.	24. Aaneengroeiing van teenen in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	
268. Geheel of gedeeltelijk gemis, verstijving of belangrijke misstand van een of meer teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeilijkt wordt.	25. Geheel of gedeeltelijk gemis, verstijving of misstand van een of meer teenen, indien het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	39. Geringe afwijking van den normalen stand van een of meer teenen, indien daarvan geen stoornis in het gaan of in het dragen van het schoeisel te verwachten is.
269. Doorborende voetzweer (<i>malum perforans pedis</i>).		
270. Hardnekkige eeltvorming, indien daardoor het gaan bemoeilijkt wordt.	26. Hardnekkige eeltvorming in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	
271. Hardnekkig stinkend voetzweet.	27. Voetzweet in dien graad, dat het gebrek niet tot afkeuring leidt. <i>Infanterie.</i>	
272. Aangeboren gemis van de nagels aan een of aan beide handen of voeten.		
273. Hinderlijke misvorming of ontarding van een of meer nagels.		
274. Hardnekkige, telkens terugkeerende, nagelzweer.		

LIJST B, behoorende bij het Militair Keuringsreglement.

I.	II.
ZIEKTEN EN GEBREKEN, die militairen <i>ongeschikt</i> maken voor den dienst bij de <i>Koninklijke Marine</i> en bij de <i>Koninklijke Marine-Reserve</i> , met inachtneming van de bepaling van art. 10, eerste lid.	ZIEKTEN EN GEBREKEN, die de <i>geschiktheid</i> voor dienstneming als <i>vrijwilliger</i> bij de <i>Koninklijke Marine</i> en bij de <i>Koninklijke Marine-Reserve</i> niet uitsluiten.

§ 1. ZIEKTEN EN GEBREKEN, WELKE NIET ALTIJD TOT BIJZONDERE LICHAAMSSTREKEN BEPERKT ZIJN

A. Afwijkingen in de algemeene lichaamsgesteldheid.

1. Te geringe algemeene lichaamsontwikkeling.
2. Algemeene lichaamszwakte.
3. Te groote gestalte met een zwakke lichaamsgesteldheid (het z. g. uit de kracht gegroeid zijn).
4. Onvoldoende ontwikkeling van de borstkas ten opzichte van de lichaamslengte.
5. Overmatige vetvorming in hinderlijken graad.
6. Vervroegde ouderdomsgebreken (versleten lichaamsgestel).
7. In het oog loopende mismaaktheid.
8. Verwondingen, waarvan belangrijke blijvende stoornissen te verwachten zijn.
9. Blijvende belangrijke voedingsstoornissen van een of lichaamsdeelen.

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg.)

B. *Ziekelijke gesteldheid van de huid, het onderhuidsbindweefsel en het spierstelsel.*

10. Ziekelijke verkleuring der huid (naevus) in hinderlijken graad. 11. Hardnekkige ernstige huidziekten. 12. Hardnekkige droge kloven. 13. Hardnekkige zweren of fistels. 14. Littekens met neiging tot wederopenbreken of aanleiding gevende tot belangrijke stoornissen. 15. Slepende zuchtige zwelling in belangrijken graad van eenig lichaamsdeel. 16. Volkomen of onvolkomen verlamming of mindervoeding van spieren met belangrijke stoornis in de verrichtingen. 17. Hardnekkige spierkrampen in belangrijken graad. 18. Slepende ontsteking, blijvende samentrekking van spieren, pezen, peesscheden, peesvlizen of slijmbeurzen in hinderlijken graad. 19. Scheuring of verplaatsing van spieren, pezen of banden met hinderlijke stoornis in de verrichtingen.	1. Niet hinderlijke littekens zonder neiging tot wederopenbreken.

C. *Ziekelijke veranderingen in de beenderen en gewrichten.*

20. Slecht genezen beenbreuken, indien hinder daardoor ontstaat of daarvan te verwachten is. 21. Slepende ontsteking van het beenvlies of van het beenmerg of gevolgen dezer ziekten in hinderlijken graad. 22. Belangrijke stoornissen in de voeding van beenderen. 23. Hinderlijke misvorming van beenderen of gewrichts uiteinden. 24. Verouderde of zich telkens herhalende ontwrictingen. 25. Slepende gewrichtsontsteking of hare gevolgen in hinderlijken graad. 26. Hinderlijke gewrichtsverstijving. 27. Loslating of verplaatsing van gewrichtskraakbeenderen. 28. Gewrichtsmuizen.	2. Goed genezen beenbreuken. 3. Kleine beenuitwassen op plaatsen, waar zij niet gedrukt worden en de beweging niet hinderen.

D. *Gezwellen, voortbrengselen van ziekelijken groei, vreemde lichamen en concrementen.*

29. a. Kwaadaardige gezwellen. b. Andere gezwellen, indien hinder daardoor ontstaat of daarvan te verwachten is. 30. Belangrijke peesknoopen (ganglia). 31. Plaatselijke tuberculose. 32. Belangrijke koude of verzakkingsabscessen. 33. Hinderlijke vreemde lichamen in een lichaamsdeel of lichaamsholte.	4. Kleine goedaardige gezwellen, die geen mismaaktheid veroorzaken en waarvan geen hinder te verwachten is bij de uitoefening van den dienst.

E. *Ziekten van het bloed- en water vaatstelsel.*

34. Ware of valsche slagaderuitzetting. 35. Belangrijke ontaarding van slagaderwanden. 36. Ziekelijke verwijding van haarvaten met belangrijke ontaarding of mismaaktheid. 37. Een of meer groote of uitgebreide aderspaten. 38. Hardnekkige ontsteking van watervaatklieren. 39. Watervaatfistel.	5. Omschreven verwijding van haarvaten (moedervlekken teleangiectasiae), die geen mismaaktheid veroorzaken noch hinder bij het dragen van de uniform. 6. Huidadernetten, geringe aderuitzettingen en kleine omschreven aderspaten. 7. Geringe vergrooting van watervaatklieren.

F. *Ziekten van het zenuwstelsel.*

40. Slepende ziekten der hersenen of van het ruggemerg.
41. Volkomen of onvolkomen verlamming van zenuwen in hinderlijken graad.
42. Slepende of zich telkens herhalende zenuwpijnen in belangrijken graad.
43. Aanhoudend beven.
44. St. Vitusdans.
45. Vallende ziekte (epilepsia).
46. Aanhoudende of telkens terugkeerende duizelingen.
47. Hardnekkige zeeziekte.
48. Slaapwandelen.
49. Ziekelijke prikkelbaarheid met spoedige uitputting van het zenuwstelsel (neurasthenia).
50. Belangrijke nerveuze stoornissen van overwegend functioneelen aard (hysteria, neurosis traumatica).
51. Overprikkeling van het zenuwstelsel en ziekelijk veranderde gemoedsstemming.
52. Ziekelijk helmwee, indien het zich herhaalt na verlof of na overplaatsing.

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg).

3. Gebrekkige ontwikkeling der verstandelijke vermogens in dien graad, dat de persoon ongeschikt is om in den dienst geoeft te worden (idiotismus, imbecillitas, debilitas mentis).
4. Geestelijke minderwaardigheid (psychopatische constitutie).
5. Ziekelijke storing der verstandelijke vermogens (de verschillende vormen van dementia).
6. Krankzinnigheid.
7. Na krankzinnigheid overgebleven bijzondere voorbeschiktheid tot wederinstorting.

G. Algemeene ziekten.

8. Belangrijke bloedarmoede.
9. Ziekten, veroorzaakt door veranderde samenstelling van het bloed (leukaemia, anaemia, progressiva pernicioosa).
0. Bloederziekte (haemophilia).
1. Hardnekkige scheurbuik.
2. Ziekte van Addison.
3. Ziekte van Basedow.
4. Myxoedema.
5. a. Akromegalia.
b. Dystrophia adiposo-genitalis.
6. Beri-beri.
7. Melaatschheid (lepra).
8. Klierziekte (scrophulosis) in belangrijken graad.
9. Algemeene tuberculose.
0. Slepnd of telkens terugkeerend gewrichtsrheumatische.
1. Slepnd spierrheumatische in belangrijken graad.
2. Hardnekkige jicht.
3. Hardnekkige pislloed (diabetes insipidus).
4. Suikerziekte.
5. Slepnde vergiftiging :
a. door bedwelmende of verdoovende middelen ;
b. door andere scheikundige zelfstandigheden.
6. Hardnekkige syphilia.
7. Slepnde moeraskoorts of hare gevolgen (cachexia malariae).
8. Slepnde kwade droes.
9. Hardnekkige of telkens terugkeerende ziekten; door dierlijke parasieten veroorzaakt (mijnwormziekte, ziekte van Bancroft, slepnde trichinenziekte, cysticercus, echinococcus).
0. Schimmelziekten (actinomycosis, botryomycosis, sporotrichosis).
1. Hardnekkige uitscheiding van gevaarlijke ziektekiemen (bij z. g. bacillendragers).

§ 2. ZIEKTEN EN GEBREKEN AAN BIJZONDERE LIJCHAAMSSTREKEN.

Hoofd.

1. Plaatselijk gemis van beenzelfstandigheid aan den schedel in belangrijken graad. 2. Uitgebreide kaalhoofdigheid. 3. Hardnekkig hoofdzeer. 4. Hersenbreuk. 5. Misvorming van den neus, tot min of meer volkomen sluiting der neusgangen of tot wanstaltigheid aanleiding gevend. 6. Lupus. 7. Stinkende inwendige neusverzwering (ozaena). 8. Hardnekkige zwelling of poliepvorming van het neusslijmvlies met belangrijke belemmering in de neusademhaling. 9. Hardnekkige ontsteking van de bijholten van den neus. 0. Verlies van een belangrijk gedeelte van de lip. 1. Weefselverlies van het gehemelte met slik- of spraakstoornissen. 2. Hardnekkige speekselvloed. 3. Hardnekkige verzwering van het slijmvlies der mondholte. 4. Zeer stinkende adem. 5. Uitgebreid gemis of afbrokkeling van tanden of kiezen, indien de voedingstoestand bijkens het uiterlijk van den man daaronder lijdt. 6. Belangrijke misvorming van de kaak.	8. Kaalhoofdigheid in lichten graad, die door het hoofddekseel kan worden bedekt. 9. Verbuiging of plaatselijke verdikking van het neustusschenscot zonder belemmering in de neusademhaling. 10. Geringe zwelling van het neusslijmvlies zonder belemmering in de neusademhaling. 11. Lichte graden van hazenlip. 12. Geheel of gedeeltelijk gemis van enkele tanden of kiezen zonder belemmering in het kauwvermogen.

Lijst B.

Lijst B.

KOLON I (vervolg).

KOLON II (vervolg).

98. Speekselfistel.
99. Geheel of gedeeltelijk gemis van de tong.
100. Slepende ziekte van de tong in hinderlijken graad.
101. Belangrijke littekenvorming of vergroeiing in de mondholte.
102. Stotteren of andere belangrijke spraakstoornissen.
103. Gemis of misvorming van een of van beide oorschelpen met belangrijke wanstaltigheid.
104. Hardhoorigheid in dien graad, dat de fluisterstem :
 a. met ieder oor afzonderlijk op 1 M. afstand niet wordt verstaan ;
 b. met het eene oor op 0.5 M. en met het andere op 2 M. niet wordt verstaan.
105. Blijvende sluiting of vernauwing van de uitwendige gehoorgang van een of van beide ooren, indien zij gepaard gaat met vermindering der gehoorscherpthe zoöals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.
106. Ziekelijke veranderingen of intrekking van het trommelvlies van een of van beide ooren, gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zoöals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.
107. Doorboring van het trommelvlies van een of van beide ooren, indien wegens de grootte of de plaats van de doorboring het wederoptreden van een oorettering of van doofheid bij de uitoefening van den dienst te verwachten is.
108. Slepende ontsteking, organische gebreken of zenuwstoornissen van een of van beide midden- of binnen-ooren, indien deze :
 a. öf aanleiding geven tot hardnekkige oorsuizingen, duizelingen of andere voor den dienst hinderlijke verschijnselen ;
 b. öf gepaard gaan met vermindering van de gehoorscherpthe zoöals in n°. 104 dezer kolom is omschreven ;
 c. öf een ernstig progressief karakter hebben (sclerosis, enz.).
109. Blijvende sluiting of vernauwing van een of van beide Eustachiaansche buizen, gepaard gaande met vermindering der gehoorscherpthe zoöals in n°. 104 dezer kolom is omschreven.
110. Hardnekkige of telkens terugkeerende oorenvloed.
111. Na mastoïd-operatie overgebleven fistel.
112. Slepende ontsteking van een of van beide traanzakken.
113. Uitzetting van een of van beide traanzakken in hinderlijken graad.
114. Slepende tranenvloed in belangrijken graad met of zonder fistelvorming, vernauwing of sluiting van een gedeelte der traanwegen.
115. Slepende ontsteking en gezwellen van een of van beide traanklieren in hinderlijken graad.
116. Geheele of gedeeltelijke vergroeiing van oogleden onderling of met den oogbol, indien daardoor het zien belangrijk wordt belemmerd of aanleiding wordt gegeven tot telkens terugkeerende ontsteking.
117. Misvorming van een ooglid in hinderlijken graad.
118. Hardnekkige ooglidkramp in hinderlijken graad.
119. Verlamming of andere bewegingsstoornissen in belangrijken graad van den oplichter van het bovenooglid van een of van beide oogen.
120. Binnen- of buitenwaartskeering van een of meer oogleden in hinderlijken graad.
121. Binnenwaartsche stand van ooghaartjes in hinderlijken graad.
122. Hardnekkige ooglidrandontsteking.
123. Geheel of nagenoeg geheel verlies der ooghaartjes.
124. Hardnekkige oogbindvliesontsteking.
125. Vleugelvel (pterygium) in belangrijken graad.
126. Hardnekkige of telkens terugkeerende hoornvliesontsteking.
127. Verduisteringen van het hoornvlies, indien de gezichtscherpthe zonder aanwending van glazen is gedaald :
 1°. voor zeeofficieren, officieren der mariniers, adelporsten bij de Koninklijke Marine en officieren der Koninklijke Marine-Reserve ;
 a. bij het zien met beide oogen gelijktijdig tot lager dan 1/2 ;
13. Hardhoorigheid in dien graad, dat de fluisterstem met 1 eene oor op 2 M. nog verstaan wordt, mits de gehoorscherpthe van het andere oor normaal is en op geen van beide ooren trommelvliesdoorboring kan worden aangetoond, noozodanige ziekelijke verandering of intrekking van het trommelvlies, dat schadelijke gevolgen van de uitoefening van den dienst te verwachten zijn.
14. Verduisteringen van het hoornvlies, in den de gezichtscherpthe zonder aanwending van glazen voldoet aan hieronder vermelde bepalingen, welke als minima öf aan het gezichtsvermogen te stellen eischen moeten worden beschouwd :
 A. voor adelporsten bij de Koninklijke Marine en officieren der Koninklijke Marine-Reserve :

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg).

- b. van een der oogen tot lager dan $\frac{1}{10}$;
2°. voor officieren-machinist en de personen, genoemd in kolom II, n°. 14, onder B, met uitzondering van de ambachtslieden:
a. bij het zien met beide oogen gelijktijdig tot lager dan $\frac{1}{3}$;
b. van een der oogen tot lager dan $\frac{1}{8}$;
3°. voor de personen, genoemd in kolom II, n°. 14, onder C:
a. van het rechteroog tot lager dan $\frac{1}{2}$;
b. van het linkeroog tot lager dan $\frac{1}{10}$;
4°. voor de personen, genoemd in kolom II, n°. 14, onder D, benevens de officieren van administratie, de personen, behorende tot den verplegingsdienst, en de ambachtslieden:
a. bij het zien met beide oogen gelijktijdig tot lager dan $\frac{1}{3}$;
b. van een der oogen tot lager dan $\frac{1}{10}$;
tenzij voor de personen, hierboven onder 4°. genoemd, met aanwending van zoodanig verbeterende glazen, dat hun gebruik zonder nadeelige gevolgen op den duur kan worden toegestaan en de dienst daarmede naar elsch kan worden verricht, de gezichtsscherpte bij het zien met beide oogen gelijktijdig niet minder dan $\frac{1}{2}$ en van een der oogen niet minder dan $\frac{1}{6}$ bedraagt en de graad der bijziendheid, in n°. 157 dezer kolom onder 2°. vastgesteld, niet wordt overschreden.
28. Geheele of gedeeltelijke uitpuling van het hoornvlies van een of van beide oogen.
29. Fistel van het hoornvlies.
30. Slepende ontsteking van den harden oogrok van een of van beide oogen.
31. Plaatselijke uitpuling van den harden oogrok van een of van beide oogen.
32. Misvorming van het regenboogvlies, indien de gezichtsscherpte is gedaald, beneden de in n°. 127 dezer kolom voor de verschillende groepen van militairen aangegeven grenswaarden, onder inachtneming van het daarbij bepaalde omtrent aanwending van glazen.
33. Hardnekkige of telkens terugkeerende ontsteking van het regenboogvlies van een of van beide oogen.
34. Verstopping van een of van beide oogappels.
35. Vergroeiing van het regenboogvlies met het hoornvlies (synechia anterior, leucoma adhaerens), indien de gezichtsscherpte is gedaald beneden de in n°. 127 dezer kolom voor de verschillende groepen van militairen aangegeven grenswaarden, onder inachtneming van het daarbij bepaalde omtrent aanwending van glazen.
36. Belangrijke vergroeiing van het regenboogvlies met de lenskapsel van een of van beide oogen.
37. Slepende ontsteking van den haarband van een of van beide oogen.
38. Slepende ontsteking van het vaatvlies van een of van beide oogen of hare gevolgen, indien deze een hinderlijken graad hebben bereikt.
39. Troebelheid van het glasvocht van een of van beide oogen in belangrijken graad.
40. Gemis van de lens van een of van beide oogen.
41. Verduistering, verplaatsing of misvorming van de lens, indien de gezichtsscherpte is gedaald beneden de in n°. 127 dezer kolom voor de verschillende groepen van militairen aangegeven grenswaarden, onder inachtneming van het daarbij bepaalde omtrent aanwending van glazen.
42. Slepende ontsteking of ontarding van het netvlies van een of van beide oogen in hinderlijken graad.
43. Loslating van het netvlies van een of van beide oogen.
44. Belangrijke beperking van het gezichtsveld.
45. Blijvende verminderde netvliesgevoeligheid (hemeralopia chronica) in hinderlijken graad.
46. Gezichtszwakte (amblyopia), indien de gezichtsscherpte is gedaald beneden de in n°. 127 dezer kolom voor de verschillende groepen van militairen aangegeven grenswaarden, onder inachtneming van het daarbij bepaalde omtrent aanwending van glazen.

- van het eene oog = 1 en van het andere = $\frac{3}{4}$, onverminderd het gestelde in n°. 21 dezer kolom;
B. voor machinisten, aspirant-machinisten en stokers bij de Koninklijke Marine, de overeenkomstige categorieën der Koninklijke Marine-Reserve en matrozen en torpedisten der Koninklijke Marine-Reserve, voor matroos-torpedomakers en de ambachtslieden *):
van het eene oog = $\frac{3}{8}$ en van het andere = $\frac{1}{3}$, onverminderd het gestelde in n°. 21 dezer kolom
C. voor vrijwilligers bij de Koninklijke Marine, voor zoover niet genoemd in een der andere rubrieken:
van het rechteroog = 1 en van het linkeroog = $\frac{1}{2}$, onverminderd het gestelde in n°. 21 dezer kolom;
D. voor aspirant-administrateurs, officieren van gezondheid, studenten voor den geneeskundigen dienst en muzikanten:
van het eene oog = $\frac{3}{4}$ en van het andere = $\frac{1}{3}$, onverminderd het gestelde in nos. 20 en 21 dezer kolom.

*) Hieronder worden verstaan: leerling-monteur; leerling-geschutmaker; lichtmatroos voor de opleiding tot timmerman; schoenmaker; kleermaker; scheerder.

15. Aangeboren spling van het regenboogvlies (coloboma iridis congenitum).
16. Gedeeltelijk nagebleven pupilvlies (membrana pupillaris persistans).
17. Gezichtszwakte (amblyopia) in die vormen, welke als stationair beschouwd mogen worden, indien de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen voldoet aan het bepaalde in n°. 14 dezer kolom naar de onderscheiding, daarbij gemaakt, en onder inachtneming van de toevoeging onderscheidenlijk aan A, B, C en D van evengenoomd nummer betreffende het gestelde in de nos. 20, 21 en 22.

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg).

- 146A. Onvolkomen kleuronderscheidingsvermogen.
N.B. Dit gebrek kan alleen ongeschiktverklaring ten gevolge hebben voor die betrekkingen, waarbij een volkomen kleuronderscheidingsvermogen een vereischte is.
147. Slepende ontsteking of ontaarding van de gezichtszenuw van een of van beide oogen met neiging tot voort-schrijden.
148. Gemis of verschrompeling van een of van beide oogbollen.
149. Verharding van een of van beide oogbollen (de verschil-lende vormen van glaucoma).
150. Gezwellen of dierlijke parasieten van het oog of in de oogkas.
151. Ontsteking van een of van beide oogbollen (panoph-thalmitis).
152. Oogbolstuipen (nystagmus) in hinderlijken graad.
153. Blijvende volkomen of onvolkomen verlamming of andere belangrijke bewegingsstoornissen van een of meer oogbolspijeren.
154. Blijvende verlamming der accommodatie van een of van beide oogen.
155. Scheelzien op een van beide oogen in zoodanigen graad, dat het aanleiding geeft tot belangrijke mismaktheid, of ook in minderen graad, indien daardoor de dienst niet naar eisch kan worden verricht.
156. Uitpuiling of inzinking van een of van beide oogbollen in voor den dienst hinderlijken graad.
157. Bijziendheid (myopia):
1°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 1°., 2°. en 3°.:
indien de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen is gedaald beneden de in dat nummer voor de verschil-lende groepen van deze personen aangegeven grenswaar-den;
2°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 4°.:
hetzelfde als hierboven onder 1°. vermeld, tenzij de gezichtsscherpte met aanwending van de meest ver-beterende glazen, die voldoen aan de voorwaarden, in evengenoemd nummer onder 4°. gesteld, niet gedaald is beneden de grenswaarden, in dat nummer voor de gecorrigeerde gezichtsscherpte bepaald, met de beperking, dat de bijziendheid van geen van beide oogen meer dan 7 dioptrieën mag bedragen.
158. Oververziendheid (hypermetropia):
1°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 1°., 2°. en 3°., indien de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen is gedaald beneden de in dat nummer voor de verschillende groepen van deze per-sonen aangegeven grenswaarden;
2°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 4°., hetzelfde als hierboven onder 1°. vermeld, tenzij de gezichtsscherpte met aanwending van de meest verbeterende glazen, die voldoen aan de voorwaarden in evengenoemd nummer onder 4°. gesteld, niet gedaald is beneden de grenswaarden, in dat nummer voor de gecorrigeerde gezichtsscherpte bepaald.
18. Onvolkomen kleuronderscheidingsvermogen.
N.B. Dit gebrek sluit echter de geschiktheid uit voor de volgende betrekkingen:
adelborst bij de Koninklijke Marine en officier der Koninklijke Marine-Reserve;
torpedist bij de Koninklijke Marine-Reserve;
matroos (uitgezonderd matroos bij de Koninklijke Marine-Reserve, waarvoor geen normaal K.O.V. wor-vereischt);
lichtmatroos;
jongen;
officier van gezondheid;
student voor den geneeskundigen dienst.
19. Geringe graad van scheelzien zonder stoornis in de oogbewegingen.
20. Bijziendheid (myopia):
1°. voor de personen, in n°. 14 dezer kolom onder A, B en C genoemd, in zoo geringen graad, dat de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen voldoet aan de eischen, die in dat nummer voor elk van de daar genoemde groepen zijn vastgesteld;
2°. voor de personen, in n°. 14 dezer kolom onder A, B en C genoemd, voor zoover de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen niet voldoet aan de eischen, die in dat nummer voor de daar genoemde groep is vastgesteld:
a. ten hoogste van 3 dioptrieën, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;
b. ten hoogste van 4 dioptrieën, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;
mits in beide gevallen na correctie der brekingsafwijking de gezichtsscherpte van een oog = 1 en van het andere = 1 is.
21. Oververziendheid (hypermetropia manifesta) zowel van elk oog afzonderlijk als voor beide oogen te zamen bepaald.
A. indien de gezichtsscherpte voldoet aan het bepaald onder n°. 14 dezer kolom naar de onderscheiding, daar gemaakt:
1°. voor de personen, onder A genoemd:
a. ten hoogste van 1.5 dioptrie van het betere oog en van 2 dioptrieën van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;
b. ten hoogste van 2 dioptrieën van het betere oog en van 2.5 dioptrie van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;
2°. voor de personen, onder B genoemd:
a. ten hoogste van 1.5 dioptrie van het betere oog en van 2.5 dioptrie van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;
b. ten hoogste van 2 dioptrieën van het betere oog en van 3 dioptrieën van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;
3°. voor de personen, onder C genoemd:
a. ten hoogste van 1.5 dioptrie van het rechteroog en van 2 dioptrieën van het linker, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;
b. ten hoogste van 2 dioptrieën van het rechteroog

Lijst B.

Lijst B.

KOLON I (vervolg).

KOLON II (vervolg).

50. Verschil van breking in twee tegenovergestelde meridianen van het oog (astigmatismus):
 1°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 1°, 2°. en 3°, indien de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen is gedaald beneden de in dat nummer voor de verschillende groepen van deze personen aangegeven grenswaarden;
 2°. voor de personen, genoemd in n°. 127 dezer kolom onder 4°, hetzelfde als hierboven onder 1°. vermeld, tenzij de gezichtsscherpte met aanwending van de meest verbeterende glazen, die voldoen aan de voorwaarden, in evengenoomd nummer onder 4°. gesteld, niet gedaald is beneden de grenswaarden, in dat nummer voor de gecorrigeerde gezichtsscherpte bepaald, met de beperking omtrent den graad der bijziendheid, in n°. 157 dezer kolom onder 2°. vastgesteld.
0. Spoedig intredende vermoedheid bij het zien (de verschillende vormen van asthenopia), indien een gezichtsscherpte, gelijk aan of grooter dan de in n°. 127 dezer kolom voor de verschillende groepen van militairen vastgestelde grenswaarden, slechts gedurende korten tijd kan worden behouden en de gezichtsscherpte weldra beneden een in dat nummer aangegeven waarde daalt, of wel indien zij gepaard gaat met zoodanige ziekelijke stoornissen van de zijde van het gezichtsorgaan, dat de dienst niet naar eisch kan worden verricht;
 een en ander onder inachtneming van het bepaald- in evengenoomd nummer omtrent aanwending van glazen.

Hals.

31. Slepemde ontsteking van halswervels of van hun gewrichten.
 32. Vergrooing van halswervels.
 33. Belangrijke verdraaide of scheeve stand van het hoofd.
 34. Kropgezwel in belangrijken graad.
 35. Aangeboren halscyste van belangrijken omvang.
 36. Fistel van het strottenhoofd of van de luchtpijp.
 37. Hardnekkige ontsteking van het keelslijmvlies (pharyngitis) in hinderlijken graad.
 38. Vergrooing der amandelen in hinderlijken graad.
 39. Woekeringen (adenoïede vegetaties) van het neuskeel-slijmvlies in hinderlijken graad.
 40. Hardnekkige ontsteking van het strottenhoofd.
 41. Blijvende heescheheid, stemmeloosheid of te zwakke stem.
 42. Organische vernauwing van den slokdarm.
 43. Plaatselijke verwijding van den slokdarm.
 44. Slokdarmfistel.

Borst.

5. Buitengewone ontwikkeling van een of van beide borst-klieren.
 6. Aangeboren splijting van het borstbeen.

- van 2.5 dioptrie van het linker, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;
 4°. voor de personen, onder D genoemd:
 a. ten hoogste van 3 dioptrieën van het betere oog en van 4 dioptrieën van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren nog niet bereikt hebben;
 b. ten hoogste van 3.5 dioptrie van het betere oog en van 4.5 dioptrie van het andere, indien zij den leeftijd van 20 jaren bereikt hebben;
 B. indien de gezichtsscherpte niet voldoet aan het bepaalde in n°. 14 dezer kolom voor de personen, onder D genoemd, in dezelfde graden als in dit nummer onder A 4° is vastgesteld en naar de onderscheiding, daarbij gemaakt, mits de gezichtsscherpte na correctie der brekingsafwijking van het eene oog = 1 en van het andere = $\frac{1}{2}$ is.
 N.B. Ondanks een in den zin van n°. 14 dezer kolom voldoende gezichtsscherpte moet niettemin steeds naar de aanwezigheid van het bovengenoemde gebrek een onderzoek worden ingesteld.
22. Verschil van breking in twee tegenovergestelde meridianen van het oog (astigmatismus):
 1°. voor de personen, in n°. 14 dezer kolom onder A, B en C genoemd, in zoo geringen graad, dat de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen voldoet aan de eischen, die in dat nummer voor de daar genoemde groepen zijn vastgesteld, onverminderd het gestelde in n°. 21 dezer kolom;
 2°. voor de personen, in n°. 14 dezer kolom onder D genoemd, voor zoover de gezichtsscherpte zonder aanwending van glazen niet voldoet aan de eischen, die in dat nummer voor de daar genoemde groep zijn vastgesteld: ten hoogste van 3 dioptrieën, indien met behulp van zoodanige verbeterende glazen, dat hun gebruik zonder nadeelige gevolgen op den duur kan worden toegestaan, een gezichtsscherpte kan worden bereikt van het eene oog = 1 en van het andere = $\frac{1}{2}$, met dien verstande, dat de bijziendheid of de oververziendheid, onderscheidenlijk in den meridiaan van sterkste of zwakste breking, ten hoogste 4 dioptrieën zal mogen bedragen.

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).

KOLOM II (vervolg).

177. Belangrijke misvorming der borstkas. 178. Afplatting van de borstkas, gepaard met gering uitzettingsvermogen, ingezonken sleutelbeengroeven, abnormaal schuin loopende ribben, afstaande schouderbladen (de z. g. phthisische bouw). 179. Slepemde ontsteking van de luchtpijptakken. 180. Plaatselijke verwijding van de luchtpijptakken (bronchiectasis). 181. Slepemde ontsteking, verdichting of verschrompeling van longweefsel. 182. Longtuberculose. 183. Emphyseem der longen. 184. Asthma. 185. Herhaalde bloedspuwing. 186. Fistel van de borstholte. 187. Longbreuk (pneumocèle). 188. Slepemde borstvliesontsteking. 189. Belangrijke vergroeiing van het borstvlies van long en ribben. 190. Verplaatsing van het hart met stoornis in de verrichtingen. 191. Slepemde ontsteking van het hart of van zijn vliezen. 192. Klapvliesgebreken van het hart of van de groote vaten. 193. Belangrijke vergrooting, verwijding of vetontaarding van het hart. 194. Hartvang (angina pectoris). 195. Ziekelijk gewijzigde hartwerking in belangrijken graad. 196. Aangeboren hartgebreken.	24. Geringe afwijking van den normalen vorm der borstkas indien daarvan geen hinder te verwachten is. 25. Omgekeerde plaatsing der borst- en buikgingewanden (situs inversus viscerum), mits niet gepaard gaande met stoornis in de verrichtingen.

Buik en bekkenstreek.

197. Belangrijke spijsverteringsstoornissen. 198. Slepemde ontsteking van het maagslijmvlies. 199. Belangrijke verwijding van de maag. 200. Slepemde maagzweer. 201. Verzakking van buikgingewanden. 202. Slepemde ontsteking van het darmvlies. 203. Slepemde darmzweer. 204. Slepemde of telkens terugkeerende ontsteking van het wormvormig aanhangsel (appendicitis). 205. Slepemde persloop (dysenteria chronica). 206. Indische spruw (aphthae tropicae). 207. Slepemde darmwindzucht in belangrijken graad (meteorismus). 208. Hardnekkige stoelverstopping in belangrijken graad. 209. Plaatselijke vernauwing van het darmkanaal. 210. Fistel van een der spijsverteringsorganen. 211. Navelsplijting (urachus apertus). 212. Tegennatuurlijke of kunstmatig gevormde aars. 213. Verlamming der sluitspier van den aars. 214. Herhaalde uitzakking van den endeldarm. 215. Hardnekkige aarskloven. 216. Aarsfistel. 217. Belangrijke aambelen. 218. Slepemde buikvliesontsteking. 219. Hinderlijke vergroeiing van buikgingewanden. 220. Slepemde ziekten van de lever. 221. Slepemde ziekten van de galblaas of van de galwegen. 222. Herhaalde galsteenkoliek. 223. Belangrijke vergrooting of andere slepemde ziekten van de milt. 224. Slepemde ziekten van de alveeschklier. 225. Ingewandsbreuken, indien de breuk door het dragen van een breukband niet voortdurend goed is in te houden. 226. Slepemde ziekten van nier of nierbekken. 227. Herhaalde niersteenkoliek. 228. Aangeboren splijting van den blaaswand (ectopia vesicae). 229. Slepemde ziekten van de pisblaas. 230. Herhaald bloedwateren. 231. Blaassteen. 232. Hardnekkige of telkens terugkeerende etterige ontsteking van den pisweg. 233. Belangrijke vernauwing van den pisweg. 234. Piswegfistel. 235. Hinderlijke vergroeiing van de voorstanderklier	26. Zoogenaamde lieswandsdunheid. 27. Functioneele albuminurie.

Lijst B.

Lijst B.

KOLOM I (vervolg).	KOLOM II (vervolg).
<p>36. Belangrijke stoornis in de pisloozing.</p> <p>37. Onwillekeurige afvloed van de pis.</p> <p>38. Aangeboren piswegspleijing (hypo- et epispadie) in dien graad, dat de pisloozing niet zonder verontreiniging der klederen kan plaats hebben.</p> <p>39. Uitwendige tweeslachtigheid (hermaphroditismus).</p> <p>40. Gemis van de roede.</p> <p>41. Slepemde ontsteking van een of van beide ballen, bijballen of zaadstrengen in hinderlijken graad.</p> <p>42. Hinderlijke tegennatuurlijke plaatsing van een of van beide ballen.</p> <p>43. Aangeboren ontaarding, gemis of teruggebleven zijn in de buikholte van beide ballen.</p> <p>44. Ziekelijke ontaarding van een of van beide ballen of zaadstrengen.</p> <p>45. Waterbreuk (hydrocèle) van een of van beide ballen of zaadstrengen in belangrijken graad.</p> <p>46. Aderbreuk van de zaadstreng (varicocele) in belangrijken graad.</p> <p>47. Balzakverslapping in belangrijken graad.</p> <p>48. Slepemde zaadvloed in belangrijken graad.</p>	<p>28. Vernauwing van de voorhuid zonder stoornis in de pisloozing.</p> <p>29. Aangeboren piswegspleijing (hypo- et epispadie) in lichten graad, waarbij de pisloozing zonder verontreiniging der klederen kan plaats hebben.</p> <p>30. Aangeboren ontaarding, gemis, te geringe ontwikkeling of teruggebleken zijn in de buikholte van een bal.</p> <p>31. Lichte graden van aderbreuk van de zaadstreng (varicocele).</p>
<i>Rug en ledematen.</i>	
<p>49. Misstand van den schouder in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.</p> <p>50. Belangrijke vleugelvormige afwijking van een of van beide schouderbladen.</p> <p>51. Aangeboren spleijing van ruggewervels (hydrorhachis, spina bifida) in hinderlijken graad.</p> <p>52. Slepemde ontsteking van borst- of lendenwervels of van hun gewrichten.</p> <p>53. Vergroeiing van borst- of lendenwervels.</p> <p>54. Verkrimming van de ruggegraat (scoliosis, kyphosis, lordosis) in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.</p> <p>55. Misstand van de heup in dien graad, dat daardoor bij den gekleeden man wanstaltigheid duidelijk zichtbaar is.</p> <p>56. Gemis van een of van beide handen of voeten.</p> <p>57. Belangrijke verkrimming of misvorming van een of meer ledematen.</p> <p>58. Misvorming van een of van beide handen met belangrijke stoornis in de verrichtingen.</p> <p>59. Verdubbeling of spleijing van een of meer vingers met belangrijke stoornis in de verrichtingen.</p> <p>60. Aaneengroeiing van een of meer vingers met belangrijke stoornis in de verrichtingen.</p> <p>61. Gemis, misstand of verstijving van een of meer vingers of vingerleden met belangrijke stoornis in de verrichtingen.</p> <p>62. Mankgaan.</p> <p>63. Belangrijke afwijking van den normalen stand van een of van beide knieën.</p> <p>64. Verplaatsing of tegennatuurlijke beweeglijkheid van een of van beide knieschijven.</p> <p>65. Misstand of misvorming van een of van beide voeten, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeijlikt wordt.</p> <p>66. Een of meer overtollige teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeijlikt wordt.</p> <p>67. Aaneengroeiing van teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeijlikt wordt.</p> <p>68. Geheel of gedeeltelijk gemis, verstijving of belangrijke misstand van een of meer teenen, indien daardoor het gaan of het dragen van het schoeisel bemoeijlikt wordt.</p> <p>69. Doorborende voetweer (malum perforans pedis).</p> <p>70. Hardnekkige eeltvorming, indien daardoor het gaan bemoeijlikt wordt.</p> <p>71. Hardnekkig stinkend voetzweet.</p> <p>72. Aangeboren gemis van de nagels aan een of aan beide handen of voeten.</p> <p>73. Hinderlijke misvorming of ontaarding van een of meer nagels.</p> <p>74. Hardnekkige telkens terugkeerende nagelzweer.</p>	<p>32. Geringe afwijking van den normalen stand van den schouder.</p> <p>33. Geringe afwijking van den normalen stand van een of van beide schouderbladen.</p> <p>34. Geringe afwijking van de normale kromming van de ruggegraat.</p> <p>35. Geringe afwijking van den normalen stand van de heup.</p> <p>36. Geringe afwijking van den normalen vorm en geringe verkrumming van een of meer ledematen, indien daarvan geen stoornis in de verrichtingen te verwachten is.</p> <p>37. Geringe afwijking van den normalen stand van een of van beide knieën, indien daarvan geen stoornis in de verrichtingen te verwachten is.</p> <p>38. Geringe afwijking van den normalen stand of van den normalen vorm van een of beide voeten, zonder inzakking van het voetgewelf.</p> <p>39. Geringe afwijking van den normalen stand van een of meer teenen, indien daarvan geen stoornis in het gaan of in het dragen van het schoeisel te verwachten is.</p>

25 Maart 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van :

Julien Emile Edmond Meuffels, geboren te Luik (België) den 2 Mei 1862, koopman, wonende te Luik (België). S. 210.

Anna Cornelia Schreuders, weduwe van Peter Theodor Hanckmann, geboren te Sittard (provincie Limburg) den 27 Maart 1877, zonder beroep, wonende te Broeksittard, provincie Limburg. S. 211.

Wilhelm Niethen, geboren te Holt, M. Gladbach-Land (Pruisen) den 26 December 1875, koetsier, wonende te Rönnetter, M. Gladbach-Land (Pruisen). S. 212.

Johann Marcellus Antonius Peter Jonas, geboren te Lontzen (Pruisen) den 15 Januari 1865, landbouwer, wonende te Rabotrath bij Walhorn-Aken (Pruisen). S. 213.

Morris Barnstein, geboren te Londen (Groot-Britannië) den 1 October 1875, sigarenmaker, wonende te Londen (Groot-Britannië). S. 214.

Henri Chrétien Pierre Joseph Pleunis, geboren te Luik (België) den 24 Mei 1880, kantoorbediende, wonende te Angleur (België). S. 215.

Cornelia Catolina Jeronimus, geboren te Antwerpen (België) den 17 Juli 1879, modemaakster, wonende te Luik (België). S. 216.

Hubert Dionijs Hübben, geboren te Wildniss, Merkstejn (Pruisen), den 24 September 1876, winkelier, wonende te Eijgelshoven, provincie Limburg. S. 217.

Willem Lüschen, geboren te Amsterdam den 31 October 1894, tijdelijk schrijver bij de Rijkspostspaarbank, wonende te Amsterdam, provincie Noordholland. S. 218.

Joseph Kaufman, geboren te Geldern (Pruisen) den 23 Augustus 1857, koopman, wonende te Amsterdam, provincie Noordholland. S. 219.

Maria Leonore Henriette Anna Apollonia Koenig, geboren te Kleef (Pruisen) den 9 Juli 1860, leerares, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 220.

25 Maart 1918. BESLUIT, betreffende andere bekendmaking dan voorgeschreven bij art. 8 Hinderwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door N. S. Rambonnet te Doornspijk tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 29 Juni 1916, waarbij aan de Naamlooze Vennootschap Stoomzuivel- en Melkpoederfabriek „Altena” aldaar en hare

rechtverkriggenden vergunning is verleend tot het uitbreiden van hare fabriek, bestemd tot het produceeren van melkpoederproducten op het perceel kad. bek. gemeente Doornspijk, Sectie C. n°. 1493, gelegen aan den Zuiderzeeschen Straatweg;

Den Raad van State, Afdeeling van de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 5 Maart 1918, n°. 4;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 22 Maart 1918, n°. 172 H, afd. Arbeid;

Overwegende: dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij van de uitbreiding der inrichting hinder van ernstigen aard ondervindt, waarom hij verzoekt het besluit van Burgemeester en Wethouders te vernietigen of althans aan de daarbij verleende vergunning zoodanige voorwaarden verbinden, dat aan de bezwaren wordt tegemoet gekomen;

Overwegende: dat de vergunning is verleend bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Doornspijk van 29 Juni 1916 en dat op dienzelfden dag van deze beslissing ingevolge art. 8 der Hinderwet door aankondiging aan het publiek kennis is gegeven;

dat het beroepschrift van den appellant blijkt den poststempel op 17 Juli d. a. v. bij Ons is ingekomen, dus na het verstrijken van den termijn in art. 15 der Hinderwet voor het instellen van beroep gegund;

dat weliswaar de beslissing van Burgemeester en Wethouders ook nog op 5 Juli 1916 in het plaatselijk „Nieuws- en Advertentieblad voor Elburg” is bekend gemaakt, doch dat deze bekendmaking niet kan worden aangemerkt als die ingevolge art. 8 der Hinderwet gedaan, als hoedanig uitsluitend kan gelden die welke op 29 Juni 1916 is geschied;

dat mitsdien de appellant niet-ontvankelijk is in zijn beroep;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast, enz.

(W. v. d. B. A.)

26 Maart 1918. BESLUIT, tot vervroeging in 1918 van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (Staatsblad n°. 236). S. 221.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van

25 Maart 1918, n°. 2771, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Gezien de wet van 23 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in 1918 de vervroeging met een uur, van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* n°. 236), zal aanvangen den eersten April en zal eindigen den dertigsten September.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 26sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg.* 26 Maart 1918.)

26 Maart 1918. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende verkoop van strandgoederen.

Ik heb de eer Uw college te berichten, dat, naar mij door den Minister van Financiën is medegedeeld, bij herhaling blijkt, dat de burgermeesters-strandvonders de Instructie op de Strandvonderij, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 1 April 1902, La. D, afdeling Handel en Nijverheid, gewijzigd bij mijne beschikking van 12 October 1916, n°. 8177, afdeling Nijverheid, niet naleven. In het bijzonder geldt dit de inventarisatie, de bewaring in een ook door de douane gesloten bergplaats en de vervulling der douaneformaliteiten vóór de wegvoering der goederen. Naar aanleiding daarvan moge ik Uw college verzoeken de strandvonders in Uw gewest nog eens uitdrukkelijk op hunne verplichtingen in deze te wijzen en er hunne bijzondere aandacht op te vestigen, dat de inbezitneming van strandgoed, krachtens de Distributiewet 1916, de vervulling der douaneformaliteiten niet overbodig maakt, zoodat voor het vervoer tot opslag in entrepot te *Rotterdam*, eerst bij den naastbijzijnden ontvanger der invoerrechten door den strandvonder een volgbrief (model F) moet worden aangevraagd.

Voorts gelieve Uw college er voornoemde strandvonders allicht ten overvloede opmerkzaam op te maken, dat ook, afgezien van de douaneformaliteiten, evenzeer de overige bepalingen op het stuk der strandvonderij, vervat in het Wetboek van Koophandel, in het

Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (*Staatsblad* 141), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Maart 1891 (*Staatsblad* 72), en in bovengenoemde Instructie behooren te worden nagekomen, voorzover dit eventueel in verband met de inbezitneming krachtens de Distributiewet kan geschieden.

(W. v. d. B. A.)

27 Maart 1918. BESLUIT, tot vaststelling van nieuwe bepalingen omtrent het genot tijdens den duur der buitengewone omstandigheden van burgerlijke bezoldiging door burgerlijke ambtenaren en andere doorlopend of voor een bepaald werk in 's Rijks dienst werkzame personen, die krachtens de wet of vrijwillige overeenkomst tot militairen dienst gehouden zijn. S. 222.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Marine, van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Koloniën, van 10 December 1917, 1ste Afdeling, n°. 2;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 Januari 1918, n°. 45);

Gezien het nader gemeenschappelijk rapport van Onze voornoemde Ministers van 23 Maart 1918, 1ste afdeling, n°. 117;

Hebben goedgevonden en verstaan in te trekken het eenig artikel van Ons besluit van 16 Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 488) en Ons besluit van 17 November 1915 (*Staatsblad* n°. 474) en te bepalen als volgt:

Art. 1. Behoudens het bepaalde in artikel 4 genieten burgerlijke ambtenaren en andere doorlopend of voor een bepaald werk in 's Rijks dienst werkzame personen tijdens den duur hunner eerste oefening als militair — welke ten aanzien van deze aangelegenheid geacht wordt nimmer langer te duren dan acht en een halve maand — geene bezoldiging, aan hun burgerlijk ambt of hunne burgerlijke betrekking verbonden.

2. Verrichten zij anders dan voor eerste oefening tijdens den duur der buitengewone omstandigheden militairen dienst, dan genieten zij hunne burgerlijke bezoldiging, indien en voor zover die hooger is dan de militaire soldij, de militaire jaarwedde of het militair traktement.

3. Bij de berekening van de door den burgerlijken dienst verschuldigde bezoldiging wordt

de militaire soldij, de militaire jaarw-edde of het militair traktement van reservisten van 1 Januari 1917 af verminderd met de vrede-toelage of het vast traktement, welke zij als reservist ten laste van de begrooting van het Departement van Oorlog of van dat van Marine zouden genieten, indien zij niet gemobiliseerd waren.

Deze bepaling geldt niet ten aanzien van de ambtenaren der posterijen en telegrafie, die krachtens het sedert gewijzigd Koninklijk besluit van 2 April 1908, n°. 16, in militairen dienst zijn als reservist beneden den rang van officier bij den militairen telegraafdienst.

4. Personen, als bedoeld in artikel 1, die als landstormplichtige militairen dienst verrichten, genieten met inachtneming van het bepaalde in artikel 2 de bezoldiging, aan hun burgerlijk ambt of hunne burgerlijke betrekking verbonden, tijdens den duur van de buitengewone omstandigheden steeds, zenzij zij behooren tot een landstorm-jaar-klasse, welke geheel of gedeeltelijk in werkelijken dienst is of wordt gesteld binnen een jaar, nadat het eerste gedeelte van de lichte der militie, waarvoor zij waren ingeschreven, werd of wordt ingelijfd, in welk geval die bezoldiging wordt ingehouden zoolang als hunne eerste oefening zou duren, indien zij bij de militie waren ingelijfd; doch in geen geval langer dan acht en een halve maand.

5. Aan personen, als bedoeld in artikel 1, wien als reservist der landmacht een militair verlof is of wordt verleend, wordt van 1 Januari 1918 af boven hunne burgerlijke bezoldiging ten laste van den burgerlijken dienst over den duur van het verlof een bedrag uitgekeerd berekend naar de toelage, bedoeld in artikel 3 van dit besluit.

Deze bepaling geldt niet ten aanzien van de ambtenaren, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.

6. Dit besluit geldt niet voor het personeel van het Staatsmijnbedrijf, waarop de door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel gestelde of nog te stellen regelen van toepassing zijn.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine, van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Koloniën zijn ieder voor zooveel hem betreft belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de onderscheiden Ministerieele Departementen

van Algemeen Bestuur, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.
’s-Gravenhage, den 27sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Min. van Buitenlandsche Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 6 April 1918.)

28 Maart 1918. BESLUIT, houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444). S. 223.

WJL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 21 Maart 1918, 1ste Afdeling C n°. 612, mede namens Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken;

Overwegende, dat het ten gevolge van de wijzigingen, door de Huuropzeggingswet gebracht in de Huurcommissiewet, noodzakelijk is, eenige wijzigingen aan te brengen in den bij Ons besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij artikel 13 der Huurcommissiewet, terwijl tevens eenige andere wenschelijk gebleken wijzigingen daarin behooren te worden aangebracht;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Maart 1918, n°. 49);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 27 Maart 1918, 1ste Afdeling C n°. 612, en van 27 Maart 1918 n°. 4134, Afdeling V. A.;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De bij Ons besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) vastgestelde algemeene maatregel van bestuur wordt gewijzigd als volgt:

In *artikel 1* wordt lid *a* gelezen: „de wet”: de Huurcommissiewet (wet van 26 Maart 1917, *Staatsblad* n°. 257), zooals deze huid ingevolge de daarin bij de Huuropzeggingswet gebrachte wijzigingen.”

Lid *b* wordt gelezen: „woning”: „eene woning, ten aanzien waarvan de wet van toepassing is”.

In *artikel 2* wordt hetgeen volgt op de woorden „iedere overeenkomst” vervangen door „ten aanzien waarvan de wet van toepassing is”.

Na *artikel 4* wordt in § I een *artikel 4a* ingevoegd, luidende: „Waar het geldt woningen, ten aanzien waarvan de wet eerst door het in werking treden der Huuropzeggingswet van toepassing is geworden, wordt dit besluit aldus toegepast, dat in plaats van „1 Januari 1916” wordt gelezen „1 Januari 1918” en dat in gemeenten, waarvoor bij het in werking treden der Huuropzeggingswet reeds eene huurcommissie was ingesteld, in plaats van het tijdstip van de instelling van de huurcommissie wordt genomen dat van het in werking treden der Huuropzeggingswet”.

In het eerste lid van *artikel 18* worden de woorden „De vijf leden der huurcommissie” vervangen door „De huurcommissie bestaat uit vijf leden. Dezen”.

In het tweede lid worden de woorden „Onder de leden is één voorzitter, één plaatsvervangende voorzitter” vervangen door „Onder de leden zijn één voorzitter, twee plaatsvervangende voorzitters”, terwijl tweemaal vóór „één vertegenwoordiger” wordt ingevoegd „ten minste”.

Het laatste lid wordt gelezen: „Personen, benoembaar als vertegenwoordigers van de belangen van huurders of van verhuurders van woningen, worden, zoo mogelijk, slechts onderscheidenlijk in die hoedanigheden tot lid der huurcommissie benoemd”.

In *artikel 21* worden de woorden „De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitter” vervangen door „De Voorzitter, de plaatsvervangende voorzitters”.

Artikel 22 vervalt en wordt vervangen door het volgende: „Verzoekschriften tot de huurcommissie worden ingediend in twee gelijk-luidende exemplaren, beide door den verzoeker ondertekend.”

In *artikel 24* en in *artikel 30* worden de woorden „zooals bedoeld in artikel 22” vervangen door „zooals o. a. de belooning voor te verrichten diensten, het loon voor te verrichten arbeid of de koopprijs van te leveren zaken”.

In de *artikelen 33, 37* en *38* vervallen de woorden „blijkens de schatting de wet ten aanzien van de woning van toepassing is en”.

In *artikel 33* vervallen de woorden „, onafhankelijk van de huurwaarde der woning”.

Artikel 41 vervalt.

In *artikel 46* worden de woorden „door den plaatsvervangenden voorzitter” vervangen door „door den plaatsvervangenden voorzitter, die van beiden de oudste in leeftijd is”.

In het tweede lid van *artikel 48* worden de woorden „den plaatsvervangenden voorzitter, die” vervangen door „een der plaatsvervangende voorzitters, die den anderen en”.

In het eerste lid van *artikel 49* worden de woorden „De leden der huurcommissie en de secretaris” vervangen door „De leden der huurcommissie en de ter zitting aanwezige secretaris”; de woorden „De leden genieten” door „Behoudens het bepaalde bij *artikel 62* genieten de leden” en de woorden „Den secretaris” door „Den secretaris en den plaatsvervangenden secretaris”.

Artikel 51 wordt gelezen:

„De huurcommissie wordt ingedeeld in twee kamers, ieder van drie leden.

De voorzitter der huurcommissie regelt de samenstelling der kamers, met dien verstande dat de belangen van huurders en die van verhuurders van woningen in beide kamers moeten zijn vertegenwoordigd.

De voorzitters der beide kamers regelen de werkzaamheden der kamers in onderling overleg.

Indien ten minste twee leden of de voorzitter eener kamer daartoe besluiten, wordt de behandeling eener zaak in die kamer gestaakt en geschiedt de behandeling op nieuw in de volledige huurcommissie.

Geene zaak wordt behandeld, zoo niet ten minste drie leden aanwezig zijn.

Aan *artikel 53* wordt een nieuw derde lid toegevoegd, luidende: „De secretaris zendt één der exemplaren van het door den verzoeker ingediend verzoekschrift, na het voor afschrift te hebben gewaarmerkt, zoo spoedig mogelijk bij te adviseeren brief aan de wederpartij”.

Aan *artikel 60* worden een vijfde en een zesde lid toegevoegd, luidende: „De voorzitter kan deskundigen opdragen een schriftelijk verslag aan de huurcommissie uit te brengen. Het tweede lid vindt overeenkomstige toepassing.

Het toeleggen van de vergoeding aan getuigen en deskundigen geschiedt door den voorzitter”.

De aanhef van het tweede lid van *artikel 61* wordt gelezen: „Wat betreft schatting van den huurprijs van 1 Januari 1916, blijft voorlichting door deskundigen, zooals bij *artikel 11* der wet bedoeld, zooveel mogelijk beperkt” enz.

In *artikel 62* wordt tweemaal het woord „huurcommissie” vervangen door „voorzitter”.

de woorden „harer leden” door „der leden van de huurcommissie” en het woord „Zij” door „Hij”.

Aan het artikel wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Voor het uitbrengen van het verslag in de zitting omtrent de werkzaamheden, in dit artikel bedoeld, genieten de leden, zoo zij niet deelnemen aan de behandeling der zaak, dezelfde schadeloosstelling als de andere leden, ter zitting aanwezig”.

Aan het slot van *artikel 66* vervallen de woorden „en van het verzoekschrift”.

Aan het eerste lid van *artikel 71* wordt een tweede zinsnede toegevoegd, luidende: „Hij geeft de door den huurder of den verhuurder overgelegde stukken, met uitzondering van het verzoekschrift des huurders of des verhuurders, aan dengene die ze heeft overgelegd, op diens verzoek terug, zoodra gebleken is dat door huurder en verhuurder in de uitspraak der huurcommissie is berust, of, na de uitspraak des kantonrechtters, zoodra hij de stukken van den griffier heeft terug ontvangen”.

Het tweede lid van *artikel 80* wordt gelezen: „De artikelen 22, 53 en 54 vinden overeenkomstige toepassing”.

Aan het eerste lid van *artikel 85* wordt eene tweede zinsnede toegevoegd, luidende: „De secretaris zendt hem dan onverwijld de tot de zaak betrekkelijke stukken toe”.

In den aanhef van het tweede lid worden de woorden „Hij deelt hem” vervangen door „De griffier deelt den secretaris der huurcommissie”, terwijl aan het tweede lid eene tweede zinsnede wordt toegevoegd, luidende: „Hij zendt bij de mededeeling de door den secretaris der huurcommissie toegezonden stukken terug”.

2. De bij het in werking treden van dit besluit bestaande huurcommissiën, welke zijn ingesteld met inachtneming van de bepalingen van de wet en van den bij Ons besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur, worden geacht te zijn ingesteld ook met inachtneming van den algemeenen maatregel van bestuur, zooals deze bij dit besluit is gewijzigd.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden

geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg. 28 Maart 1918.*)

28 Maart 1918. BESLUIT, tot nadere aanvulling van het Koninklijk besluit van 7 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 125), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 7 November 1917 (*Staatsblad* n°. 617), waarbij buitenlandsche instellingen, bedoeld in artikel 132 der Hooger-onderswijswet worden aangewezen, alsmede de diploma's en getuigschriften, bedoeld in dat wetsartikel, en de daaraan verbonden vrijstellingen worden omschreven. S. 224.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 Februari 1918, n°. 2124^a, afdeling Onderwijs;

Gelet op artikel 132 der Hooger-onderswijswet;

Gezien Ons besluit van 7 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 125), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 7 November 1917 (*Staatsblad* n°. 617);

Mede gezien de adviezen van ieder der senaten der Rijks-universiteiten;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Maart 1918, n°. 16);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Maart 1918, n°. 5181, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

na artikel 16 van Ons besluit van 7 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 125), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 7 November 1917 (*Staatsblad* n°. 617), worden ingevoegd drie nieuwe artikelen, luidende als volgt:

Art. 17. „Van het afleggen van de beide gedeelten van het candidaats-examen ter verkrijging van het doctoraat in de godgeleerdheid wordt, onder het in artikel 132 der Hooger-onderswijswet gestelde voorbehoud, vrijgesteld:

a. de bezitter van den aan eene Noorsche, Zweedsche of Deensche universiteit verworven graad van „theologisch kandidat”;

b. de bezitter van het getuigschrift van het met gunstig gevolg afgelegde eerste candidaats-examen in de godgeleerdheid aan eene universiteit binnen het Duitsche Rijk;

c. de bezitter van het getuigschrift van met gunstig gevolg afgelegd candidaats-examen in de godgeleerdheid aan eene der Gereformeerde Theologische Academiën te Budapest, Sarospatak, Papa en Kolossvar en de Hongaarsche Koninklijke Universiteit te Debreczin;

d. de bezitter van den graad van „Bachelor of Divinity” (B. A.), verworven aan eene der volgende instellingen van hooger onderwijs in de Vereenigde Staten van Amerika:

1. Hartford Theological Seminary te Hartford (Conn.);

2. Yale University School of Religion te New-Haven (Conn.);

3. Cathollic University of America, School of Sacred Sciences te Washington (D.C.);

4. Mc. Cormick Theological Seminary te Chicago (Ill.);

5. University of Chicago Divinity School te Chicago (Ill.);

6. Garrett-Biblical Institute, Northwestern University te Evanston (Ill.);

7. Presbyterian Theological Seminary of Kentucky, te Louisville (Ky.);

8. Southern Baptist Theological Seminary te Louisville (Ky.);

9. Boston University School of Theology te Boston (Mass.);

10. Andover Theological Seminary, Harvard University te Cambridge (Mass.);

11. Episcopal Theological School te Cambridge (Mass.);

12. Harvard University Divinity School te Cambridge (Mass.);

13. Newton Theological Institution te Newton Center (Mass.);

14. Drew Theological Seminary te Madison (N.I.);

15. Theological Seminary of the Reformed Church of America te New Brunswick (N.I.);

16. Princeton Theological Seminary of the Presbyterian Church te Princeton (N.I.);

17. Auburn Theological Seminary te Auburn (N.Y.);

18. General Theological Seminary of the Protestant Episcopal Church te New-York (N.Y.);

19. Jewish Theological Seminary te New-York (N.Y.);

20. Union Theological Seminary te New-York (N.Y.);

21. Rochester Theological Seminary te Rochester (N.Y.);

22. Hebrew Union College te Cincinnati (Ohio);

23. Oberlin College Theological Seminary te Oberlin (Ohio);

24. Crozer Theological Seminary te Chester (Pa.);

25. Theological Seminary of the General Synod of the Evangelical Lutheran Church in the United States te Gettysburg (Pa.);

26. Western Theological Seminary te Pittsburgh (Pa.);

27. Southwestern Baptist Theological Seminary te Fort Worth (Texas);

28. Union Theological Seminary in Virginia te Richmond (Va.)”

Art. 18. „Van het afleggen van het candidaats-examen ter verkrijging van het doctoraat in de wis- en sterrenkunde, in de wis- en natuurkunde, in de scheikunde, in de aard- en delfstofkunde, in de plant- en dierkunde, of in physiques et mathématiques of ès saences de artsenijbereidkundè, wordt, onder het in artikel 132 der Hooger-onderwijswet gestelde voorbehoud, vrijgesteld de bezitter van een der volgende getuigschriften:

a. het Doctor-Diplom, verworven aan eene universiteit binnen het Duitsche Rijk of in Oostenrijk-Hongarije;

b. het diploma van docteur ès sciences of docteur d'université, verworven aan eene universiteit in Frankrijk;

c. de graad van bachelor of van doctor of science of die van master of arts with honours in science, verworven aan eene universiteit in Groot-Britannië en Ierland, van een zijner overzeesche gebieden, of van de Vereenigde Staten van Amerika;

d. het bewijs van met gunstig gevolg afgelegd Abschluss-examen aan eene universiteit in Rusland, uitgezonderd Finland;

e. het getuigschrift van den graad van magister aan eene universiteit in Denemarken of in Finland; dat van met gunstig gevolg afgelegd licencíaats-examen in de philosophische faculteit in Zweden; en dat van candidatus realium in Noorwegen;

f. de wettelijke graad van docteur ès sciences naturelles verworven aan de Universiteit te Gent, de Universiteit te Luik, de Katholieke Universiteit te Leuven, of de Vrije Universiteit te Brussel, onder voorwaarde, dat het overgelegde diploma gewaarmerkt is door de commissie, belast met het bekrachtigen van de diploma's en getuigschriften (commission chargée d'entériner les diplômes et certificats);

g. het diploma van philosophiae naturalis doctor aan de Universiteiten te Bern, Basel of Zürich, en het diploma van docteur ès sciences aan de Universiteiten te Genève of Lausanne;

h. het doctorsdiploma eener facultà di scienze fisiche, matematiche e naturali van eene universiteit in Italië."

Art. 19. „Van het afleggen van de candidaats- en van de doctorale examens ter verkrijging van de doctoraten in de Semitische letterkunde en in de taal- en letterkunde van den Oost-Indischen Archipel wordt, onder het in artikel 132 der Hooger-onderwijswet gestelde voorbehoud, vrijgesteld de bezitter van het getuigschrift van met gunstig gevolg afgelegd examen ter verkrijging van den graad van Master of Arts (M.A.) aan eene der universiteiten van Calcutta, Bombay, Madras, Allahabâd en de Panjâb."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 25 April 1918.*)

28 Maart 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van den 7den Augustus 1916 (*Staatsblad* n°. 373), waarbij worden aangewezen de in de koloniën en bezittingen afgegeven akten van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs, bedoeld in artikel 89 der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 225.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Februari 1918, n°. 1981, afdeling Onderwijs; Den Raad van State gehoord, advies van 12 Maart 1918, n°. 29;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Maart 1918, n°. 4822, afdeling Onderwijs:

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 7 Augustus 1916 (*Staatsblad* n°. 373), waarbij worden aangewezen de in de koloniën en bezittingen afgegeven akten van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs, bedoeld in artikel 89 der wet tot regeling van het lager onderwijs, aan te vullen met een artikel, luidende als volgt:

OVERGANGSBEPALING.

Art. 5. Met ieder der in de voorgaande artikelen genoemde Nederlandsche akten van

bekwaamheid wordt bovendien gelijkgesteld de overeenkomstige in de koloniën en bezittingen krachtens vroegere verordeningen of ordonnantiën afgegeven akte van bekwaamheid, voor zoover daaraan in de koloniën en bezittingen als overgangsmaatregel gelijke bevoegdheid is verbonden als aan die, krachtens de thans geldende verordeningen en ordonnantiën uitgereikt.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage den 28sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 22 April 1918.*)

28 Maart 1918. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende duurtetoelag aan gepensioneerden.

Ik heb de eer Uw college te berichten, dat ik den Minister van Financiën verzoek mij zoodra mogelijk in staat te stellen Gedeputeerde Staten der onderscheidene provinciën in te lichten omtrent het voorstel, dat de regering aan de Staten-Generaal zal doen voor het toekennen van een duurtetoelag van rijkswege aan op wachtgeld gestelden, alsmede aan gepensioneerde ambtenaren en weduwen en weezen.

In verband met tot mij gericht verzoeken om inlichting zij voorts nog voor zooveel noodig het volgende opgemerkt.

Zooals kan blijken uit mijne circulaire d.d. 11 Maart 1918, n°. 2222, afdeling B.B., en uit de verklaring van den Minister van Financiën op 14 Februari j.l. in de Tweede Kamer (Handelingen bl. 1418), zal bedoelde duurtetoelag door het rijk slechts worden toegekend aan ambtenaren, die in dienst van het rijk zijn geweest en aan weduwen en weezen van zoodanige ambtenaren.

Aan andere ambtenaren die op wachtgeld gesteld of gepensionneerd zijn en aan weduwen en weezen van dergelijke ambtenaren ware door het publiekrechtelijk lichaam, bij hetwelk die ambtenaren in dienst zijn geweest, een duurtetoelag toe te kennen, ook al is de pensionneering bij Koninklijk besluit of uit een door het Rijk beheerd fonds geschied.

(W. v. d. B. A.)

28 *Maart* 1918. *MISSIVE* van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende afgifte van attestatiën de vita in verband met den postchèque- en girodienst.

In verband met het bepaalde sub C van par. 2 van de Regeling voor het doen van betalingen aan en door het Rijk door tusschenkomst van den Postchèque- en Girodienst moeten de gepensioneerden die hun pensioen wenschen te doen overschrijven op hun girorekening, hun pensioen-akte tegen ontvangbewijs afgeven aan het Departement, dat het pensioen betaalbaar stelt, terwijl zij elk kwartaal hunne attestatiën de vita, zonder quitantie, aan dat Departement moeten inzenden.

Zij zullen dus niet meer, zooals thans gebruikelijk is, hun pensioensakte ter gemeentesecretarie kunnen vertoonen, wanneer zij zich aldaar aanmelden voor de afgifte van eene attestatie de vita, terwijl de aan dat stuk gehechte quitantie komt te vervallen.

Op verzoek van mijn ambtgenoot voor Koloniën heb ik de eer U te verzoeken de gemeentebesturen in Uwe provincie uit te noodigen ook tegen vertoon van bovenbedoeld ontvangbewijs, waarin aard en bedrag van het pensioen of gagement zijn omschreven, aan de ten laste van de Indische geldmiddelen of het XIde Hoofdstuk van de Nederlandsche Staatsbegrooting gepensioneerden (gegageerden) op de tijdstippen, waarop thans attestatiën de vita met quitantiën worden uitgereikt, attestatiën de vita *zonder* quitantiën te geven.

(W. v. d. B. A.)

28 *Maart* 1918. *ARREST* van den Hoogen Raad.

Wel moest ten aanzien der onderhavige huurovereenkomst door den verhuurder de schatting worden gevraagd bedoeld in art. 2 der wet, doch wanneer de Huurcommissie bij die schatting komt tot een bedrag, welke de in art. 10 bedoelde som overtreft, dan heeft zij zich van goedkeuring of verlaging van dien huurprijs te onthouden en moet zij volstaan met de verklaring dat de wet ten aanzien van de woning niet van toepassing is.

Vernietiging in het belang der wet van de beslissing van den Kantonrechter waarbij de uitspraak der Huurcommissie t. a. z. van bovengenoemd punt werd bekrachtigd.

(Huurcommissiewet art. 10.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en Jhr. Rh. Feith.

Vordering van den Procureur-Generaal Mr. Noyon tot cassatie in het belang der wet.

Aan de te Nunspeet gevestigde huurcommissie voor de gemeente Ermelo is gevraagd schatting van den huurprijs eener woning te Nunspeet, die vóór of op 1 Januari 1916 niet verhuurd was geweest, en tevens goedkeuring van den daarvoor bedongen huurprijs.

De huurcommissie heeft den huurprijs geschat op f 210 en den geoorloofden huurprijs, te rekenen van 15 December 1917, bepaald op hetzelfde bedrag. Op het beroep van den huurder heeft de Kantonrechter te Harderwijk de uitspraak der huurcommissie bevestigd behalve wat betreft den dag van ingang, die hij gesteld heeft op 1 October 1917.

Nu bepaalt art. 10 der Huurcommissiewet dat zij, behoudens de verplichtingen, den verhuurder opgelegd, bij het tweede lid van art. 1 en het tweede lid van art. 2, slechts toepasselijk is op woningen die op of laatstelijk vóór 1 Januari 1916 verhuurd zijn voor — of zijn zij niet verhuurd geweest waarvoor de huurprijs geschat is op — eenen huurprijs, per week berekend, van ten hoogste viermaal de som voor de gemeente of het gedeelte der gemeente waarin de woning gelegen is vermeld in de tabel bedoeld bij de artt. 1 en 2 der Kieswet.

De verhuurder is dus verplicht goedkeuring van eenen hoogerden huurprijs, eventueel schatting van den huurprijs te vragen, onverschillig hoe hoog de bedongen huurprijs is ; doch indien de huurcommissie of de Kantonrechter, doende wat der huurcommissie is, eene schatting doet die het bedrag, in art. 10 bedoeld, te boven gaat, is onthouding van verdere bemoeiing aangevoelen omdat dan de woning blijkt niet onder het bereik der Huurcommissiewet te vallen.

Evenzoo zal, wanneer goedkeuring van eenen huurprijs, het bedoelde bedrag te boven gaande, gevraagd wordt, de huurcommissie, eventueel de Kantonrechter zich moeten onthouden van de goedkeuring indien zij (hij) tot het besluit komt dat de huurprijs die goedgekeurd zou kunnen worden, de woning buiten de wet zou doen vallen.

Hieruit volgt dat ook elke bepaling omtrent den dag tot welken eene verlaging van den huurprijs zou terugwerken, uitgesloten is indien die verlaging de woning nog buiten de toepasselijk-

heid van de wet zou houden als een bedrag vaststellende, hooger dan in art. 10 bedoeld.

Een en ander volgt uit art. 10 en is dan ook voorgeschreven bij het tweede lid van art. 4.

Voor Nunspeet is nu in de tabel, bedoeld in artt. 1 en 2 der Kieswet, het bedrag der week huur bepaald op f 1, zoodat het viervoud dezer huur eene jaarhuur oplevert van f 208; en vermits de huurprijs is geschat op f 210 was alle verdere bemoeiing van huurcommissie en Kantonrechter uitgesloten.

Ik vorder daarom de cassatie in het belang der wet van de uitspraak, door den Kantonrechter te Harderwijk op 13 Februari 1918 gegeven op het beroep van J. van der Veer van eene uitspraak der huurcommissie voor de gemeente Ermelo te Nunspeet van 14 December 1917, omdat daardoor geschonden zijn de artt. 1, 2, 4 en 10 der Huurcommissiewet in verband met de tabel, bedoeld bij artt. 1 en 2 der Kieswet door het bepalen van eenen huurprijs van eene woning te Nunspeet met vaststelling van eenen dag tot op welchen dit zal terugwerken, hoewel de Huurcommissiewet op die woning niet van toepassing is nu de huurprijs, geschat op f 210 hooger is dan het bedrag in art. 10 bedoeld.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat als middel van cassatie is voorgesteld: (zie vordering Proc.-Gen.);

O., dat ten dezen feitelijk vaststaat:

dat H. Sipkes, stellende op 1 Juli 1917, — vóór de instelling der huurcommissie te Nunspeet — eene woning aldaar, welke vóór of op 1 Januari 1916 niet verhuurd was geweest, voor f 300 te hebben verhuurd, aan de voornoemde commissie heeft gevraagd de huurwaarde dier woning van 1 Januari 1916 te schatten en, zoo deze lager mocht blijken dan de bedongen huurprijs, alsdan dien hooger en huurprijs goed te keuren;

dat de huurcommissie bij beschikking van 14 December 1917 de huurwaarde van 1 Januari 1916 op f 210 heeft geschat en den huurprijs, te rekenen van 15 December 1917, op dat bedrag heeft bepaald;

dat, nadat de huurder J. van der Veer van deze uitspraak in beroep was gekomen, de Kantonrechter haar bij de aangevallen beslissing ten aanzien der vaststelling van den huurprijs heeft bevestigd, doch — doende wat der huurcommissie was — met toepassing van art. 28 van het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 44^d), het tijdstip, tot hetwelk de verlaging van den bedongen huurprijs zou terugwerken, op 1 December 1917 heeft bepaald;

O., met betrekking tot het tegen deze beslissing aangevoerde middel van cassatie:

dat volgens art. 10, aanhef en 2°, de Huurcommissiewet, behoudens de verplichting bij het tweede lid van art. 2 aan de verhuurders opgelegd, ten aanzien van woningen, welke vóór of op 1 Januari 1916 niet verhuurd zijn geweest, slechts van toepassing is, zoo zij door de huurcommissie zijn geschat op eén huurprijs, per week berekend, van tén hoogste viermaal de som, voor de gemeente of het gedeelte der gemeente, waarin de woning gelegen is, vermeld in de tabel, bedoeld in de artt. 1 en 2 der Kieswet van 7 September 1896 (S. 154);

dat, hoewel bij huurovereenkomsten, met betrekking tot de voorzegde woningen aangegaan vóór de instelling der huurcommissie, de schatting, bedoeld in art. 2 der wet, door den verhuurder alzo moet worden gevraagd, welke ook de bedongen huurprijs moge zijn, de huurcommissie en — bij beroep — de Kantonrechter zich van goedkeuring of verlaging van dien huurprijs hebben te onthouden, zoo de door de commissie geschatte huurwaarde de bij art. 10 bedoelde som overtreft;

dat voor Nunspeet in de tabel, bedoeld in de artt. 1 en 2 der Kieswet, het bedrag der weekhuur op f 1 is bepaald en het viervoud hiervan eene jaarhuur van f 208 ³/₇ vertegenwoordigt;

dat derhalve — waar in het onderhavige geval de geschatte huurwaarde van 1 Januari 1916 der te Nunspeet verhuurde woning f 210 bedroeg — ingevolge het tweede lid van art. 4 had moeten worden volstaan met de verklaring dat de wet ten aanzien van de woning niet van toepassing is;

dat de Kantonrechter, door in stede hiervan de beschikking der huurcommissie, welke den huurprijs der woning had vastgesteld, te bekrachtigen en den dag te bepalen, tot welchen de verlaagde huursom zou terugwerken, art. 10 der Huurcommissiewet, in verband met de artt. 1, 2 en 4 dier wet en de tabel, bedoeld in de artt. 1 en 2 der Kieswet, heeft geschonden en het middel mitsdien is gegrond;

Vernietigt in het belang der wet de aangevallen beslissing van den Kantonrechter te Harderwijk van 13 Februari 1918, zonder dat dit arrest eenig letsel kan toebrengen aan de rechten, door partijen verkregen. (N. J.)

28 Maart 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Verzoekschrift van een Huurcommissie, gericht tot den Hoogen Raad, tot vernietiging van een beschikking van den Kantonrechter, waarbij hare beslissing hou-

dende weigering van een gevraagde verhooging van huurprijs was vernietigd.

Verzoek niet-ontvankelijk verklaard.

(Huurcommissiewet art. 6.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen,
C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

*Aan
den Hoogen Raad der Nederlanden
te 's-Gravenhage.*

Geeft met verschuldigdten eerbied te kennen, de Huurcommissie te Schaesberg ;

dat bij hare beslissing van den 12den Januari 1918 de goedkeuring is onthouden aan het verzoek van de Directie van de Staatsmijnen in Limburg van den 28sten November 1917 om verhooging van den huurprijs voor de woning, gelegen binnen deze gemeente te Terwinselen, D. n°. 52 en zulks op de gronden, in bovenbedoelde beslissing vermeld ;

dat belanghebbende van deze uitspraak in beroep is gekomen bij den Kantonrechter te Heerlen ;

dat in de beslissing van genoemden Kantonrechter de volgende gronden worden aangehaald :

„Overwegende dat het verzoek der Directie der Staatsmijnen Ons allerminst voorkomt te zijn eene onredelijke opdrijving van den huurprijs, waartegen de Wet in deze buitengewone tijdsomstandigheden heeft te waken, gelet immers op de enorme verhooging der bouwkosten der door haar en de bouwverenigingen gestichte woningen van het soort als de onderwerpelijke, en de hoogeloonen der mijnwerkers ;”

dat het der Commissie voorkomt, dat de aangehaalde gronden niet beschouwd kunnen worden als ter zake dienende, althans dat deze steunen op art. 4, 3^e lid der Huurcommissiewet ; dat bovendien geen bewijs geleverd is, dat de huurder met de verhooging instemt, zulks ingevolge art. 4, laatste zinsnede ;

Redenen waarom de Huurcommissie voornoemd, onder overlegging van de afschriften der genomen beschikkingen, verzoekt het bovenbedoelde vonnis van den Kantonrechter te Heerlen van den 28sten Januari 1918 te willen vernietigen, wegens verkeerde toepassing der Huurcommissiewet.

De Huurcommissie voornoemd,

(Get.) : M. Quadvlieg, Voorzitter.

(Get.) : onleesbaar, Secretaris.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De Procureur-Generaal ;

O., dat volgens art. 98 R. O. cassatie in het belang der wet alleen door hem gevorderd kan worden ;

Concludeert tot niet-ontvankelijkverklaring, immers afwijzing van het verzoek.

De Hooge Raad, enz. ;

Gezien vorenstaand verzoekschrift met de daa. op gestede conclusie van den Proc.-Gen. ;

O., dat bij het laatste lid van art. 6 der Huurcommissiewet tegen de beslissing van den Kantonrechter geen rechtsmiddel is toegelaten behoudens voorziening in cassatie in het belang der wet, terwijl de aanwending van dit rechtsmiddel bij art. 98 der Wet op de R. O. is opgedragen aan den Proc.-Gen. bij den Hoogen Raad ;

dat hieruit volgt, de niet-ontvankelijkheid van het gedaan verzoek ;

Verklaart het verzoek niet-ontvankelijk.

(N. J.)

30 Maart 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 22sten September 1909 (*Staatsblad* n°. 316), gewijzigd bij Koninklijke besluiten van den 5den Maart 1914 (*Staatsblad* n°. 140) en van den 9den October 1914 (*Staatsblad* n°. 478), tot uitvoering van artikel 10 der Schepenwet. S. 226.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 13 Februari 1918, n°. 1083, afdeling Nijverheid ;

Den Raad van State gehoord, advies van 12 Maart 1918, n°. 37 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Maart 1918, n°. 2080, afdeling Nijverheid ;

Gelet op artikel 10 der Schepenwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met ingang van 16 April 1918 worden in het Koninklijk besluit van den 22sten September 1909 (*Staatsblad* n°. 316), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijke besluiten van den 5den Maart 1914 (*Staatsblad* n°. 140) en van den 9den October 1914 (*Staatsblad* n°. 478), de volgende wijzigingen aangebracht :

Artikel 2, eerste lid, wordt gelezen :

1. De ambtenaren van de Scheepvaart-Inspectie dragen den titel van Hoofdinspecteur,

Inspecteur, Adjunct-Inspecteur, Onder-Inspecteur en Expert.

In artikel 2, vierde lid, wordt in plaats van *Rotterdam* gelezen: 's-Gravenhage.

Art. 2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer in afschrift medegeedeeld zal worden.

Het Loo, den 30sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(Uitgeg. 12 April 1918.)

30 Maart 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot het tijdelijk gelasten van afwijkingen van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 20sten November 1916 (*Staatsblad* n°. 509), gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van den 7den Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 483). S. 227.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van den 5den Maart 1918, n°. 8, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Gelet op de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

Gelet op het Koninklijk besluit van den 20sten November 1916 (*Staatsblad* n°. 509), gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van den 7den Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 483), houdende vaststelling van een Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon;

Overwegende, dat het wegens de heerschende buitengewone omstandigheden noodzakelijk kan zijn tijdelijk afwijkingen te gelasten van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon;

Den Raad van State gehoord (advies van den 19den Maart 1918, n°. 22);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 27sten Maart 1918, n°. 14, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. Na artikel 33 van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon wordt opgenomen een nieuw artikel, luidende:

Art. 34. „Aan Onzen Minister van Waterstaat wordt voor zooveel noodig machtiging verleend om in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden tijdelijk afwijkingen te gelasten van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon.”

Art. II. Artikel 34 (oud) van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon wordt artikel 35.

Art. III. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten Maart 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 16 April 1918.)

30 Maart 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Oud-Beijerland*, van 8 Maart 1918, tot het verlenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen. S. 228.

Geschorst tot 1 October 1918.

2 April 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

In de voorwaarde „dat geen voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs bestaat”, wordt uitsluitend als eisch gesteld, dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het geval kan zijn met het nog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd.

Hieraan staat niet in den weg hetgeen in den laatsten volzin van art. 22, 4^e lid gezegd wordt.

Deze volzin dient niet om de „voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs”, waarvan de eerste volzin, spreekt, nader te omschrijven, maar bepaaldelijk om een geval vast te stellen, waarin de belanghebbende zal geacht worden te hebben aangetoond, dat die gelegenheid niet bestaat.

Het woord „verder” in den 2den volzin

bepaalt niet nader het zelfstandig naamwoord „onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”.

(Arbeidswet 1911 art. 22.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch en A. P. L. Nelissen.

De Proc.-Gen. bij den Hoogen Raad requirant van cassatie, in het belang der wet, tegen een bij verstek gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Heerenveen van 30 November 1917, waarbij, met vernietiging van een vonnis van den Kantonrechter te Beetsterzwaag van 6 October 1917 en van het daarbij vernietigde bij verstek gewezen vonnis van dien Kantonrechter van 28 Juli 1917, 1°. H. J. P. enz. 2°. D. van der M. enz., zijn ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Ten aanzien van gerequireerden werd bij vonnis der Arr.-Rechtbank te Heerenveen van 30 November jl., waarbij tevens vernietigd werden twee uitspraken van den Kantonrechter te Beetsterzwaag van 6 October en 28 Juli bevorens, wettig en overtuigend bewezen verklaard: „dat zij, op 10 Mei 1917, des voormiddags te ongeveer 9½ uur, te Oosterwolde, gemeente Ooststellingwerf, als hoofden van een drukkersonderneming niet hebben gezorgd, dat in de werkplaats daarvan (de drukkerij en letterzetterij) zijnde een besloten ruimte bij beklagden in gebruik, ten behoeve van voormelde onderneming geen arbeid werd verricht door Koert Post, geboren 20 April 1905, vermits deze alstoen aldaar ten behoeve van bedoelde onderneming arbeid verrichtte, bestaande in het zetten van drukwerk.”

Nagaande de strafbaarheid van dit bewezene overweegt de Rechtbank vervolgens: „dat uit het proces-verbaal der terechtzitting in eersten aanleg gehouden op 22 September 1917, blijkt, dat alstoen door Jacob van der Klei, hoofd der school te Oosterwolde is verklaard dat Koert Post, geboren 20 April 1905, zes jaren leerling van zijn school, die zes jaarklassen heeft, is geweest en die zes jaarklassen heeft doorlopen; dat op 10 Mei 1917 voor genoemden K. Post op die school geen gelegenheid meer was ander onderwijs te genieten vóór 5 uur des namiddags dan alleen dat onderwijs, dat hij reeds genoten had,

dat hiermede door het hoofd der school, 1918.

die bedoeld kind na het vervullen van deszelfs leerverplichting verliet, eene verklaring is afgegeven inhoudende dat voor dat kind op die school geene gelegenheid meer was verder onderwijs te ontvangen”;

„dat toch de Rechtbank geheel met den Kantonrechter meegaat, waar hij overweegt, dat „gelegenheid om verder onderwijs te ontvangen.” in artikel 22 sub 4 der Arbeidswet 1911 nimmer kan beteekenen gelegenheid om nog eens hetzelfde onderwijs te ontvangen”.

De noodzakelijke consequentie dezer opvatting was een ontslag van rechtsvervolging der beklagden, waaraan zich thans vastknoopt het cassatieberoep van den Heer Procureur-Generaal bij Uw College, ten einde eene beslissing te verkrijgen omtrent de belangrijke vraag naar de beteekenis van art. 22 sub 4 der Arbeidswet 1911.

Voor het te geven antwoord is maatgevend het karakter van het woord „verder” in dat artikel. Is dit een bijwoord en dus eene bepaling van „ontvangen”, dan is de uitlegging der Rechtbank onjuist, is het echter een bijvoegelijk naamwoord en behoort het bij „onderwijs” dan behoort zij te worden gehandhaafd.

Indien men de discussies over de Arbeidswet naleest, blijkt als hoofdbeginsel voorop te zijn gesteld, dat arbeid voor kinderen beneven de 13 jaar of nog leerplichtig absoluut verkeerd werd geacht. Dit beginsel vindt uitdrukking in art. 4, waarin bepaald wordt, dat een kind beneden genoemden leeftijd of nog leerplichtig geen arbeid verrichten mag.

Daarnaast oordeelde men evenwel „leegloopen”, zooals het herhaaldelijk genoemd wordt, ongewenscht. Hieraan nu dankt het voorschrift van artikel 22 sub 4 zijn ontstaan, hetwelk bij wijze van uitzondering vaststelt, dat het doen verrichten van arbeid door een niet-leerplichtig kind van twaalf jaar, of het niet-zorgen, dat zulk een kind geen arbeid verricht, niet strafbaar is, indien aangetoond wordt, dat geen voor het kind geschikte gelegenheid bestaat tot het ontvangen van onderwijs vóór des namiddags 5 uur, terwijl men voorts geacht wordt in het bewijs van het ontbreken dier gelegenheid te zijn geslaagd, indien het hoofd der school, hetwelk het kind bezocht, of de burgemeester van de plaats, waar zij gelegen is, verklaart: „dat voor het kind op die school geen gelegenheid meer was verder onderwijs te ontvangen.”

Breng ik nu deze beginselen dier Wet met elkaar in verband, dan schijnt mij de bedoeling

van den wetgever deze te zijn geweest, dat een niet-leerplichtig kind van 12 jaar eerst dan arbeid mag verrichten, wanneer het zou „leeglopen”, m. a. w. indien er op de school, die het verliet, niet langer plaats is.

Deze uitlegging is niet onver enigmaar met der text der wet. De uitdrukking „gelegenheid” toch van genoemd artikel duidt meer op de school zelve dan op het onderwijs, terwijl de presumpctie omtrent het geslaagd zijn van het bewijs nimmer kan beoogen den inhoud der uitzondering op artikel 4 buiten de reeds getrokken grenzen uit te breiden.

Bovendien kennen onze onderwijswetten, naast lager, middelbaar en hooger onderwijs, herhalings- en voortgezet onderwijs, doch „verder onderwijs” als technischen term ontmoette ik nimmer.

Met die interpretatie is de geschiedenis in harmonie. In de bijlagen zal Uw College vinden eene missive van de arbeidsinspectie, waarin gewezen wordt op de verklaring van Minister Talma, dat met „verder onderwijs” „langer onderwijs” wordt bedoeld. Ik mag U daarnaast nog wijzen op het debat van der Laan—Talma (handelingen IIe Kamer 1910/11, blz. 1943 vlg.), waaruit gelijke opvatting blijkt en waarbij genoemde Minister „verder” gebruikte in den zin van „langer”.

Ik houd derhalve „verder” voor eene bepaling van „ontvangen” en dus voor een bijwoord van tijd, terwijl „meer”, dat geenszins overbodig is, slaat op eene vroeger bestaand hebbende gelegenheid.

Wegens schending door niet-toepassing van de artt. 14 en 22 der Arbeidswet 1911, en door verkeerd toepassing van het vierde lid van laatstgenoemde bepaling, concludeer ik mitsdien tot cassatie van het beroepen vonnis in het belang der wet enkel voorzooveel daarbij een ontslag van rechtsvervolging werd uitgesproken, voorts tot qualificatie van het bewezene als: „Als hoofd van eene onderneming niet zorgen, dat in eene besloten ruimte, die bij hem in gebruik is, geen arbeid wordt verricht in strijd met het bij de Arbeidswet 1911 bepaalde”, en tot veroordeeling deswege van de gerequireerden, met toepassing van de evengenoemde artikelen dier wet en art. 23 Sr. ieder in eene geldboete van f 10 subsidiair 10 dagen hechtenis, met bepaling, dat Uwe uitspraak de door partijen reeds verkregen rechten niet schaden zal.

De Hooge Raad, enz.;

Geheard het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat blijkens het bestreden vonnis ten laste der gerequireerden in overeenstemming met de aanklacht wettig en overtuigend bewezen is verklaard enz. (zie hiervoor de concl. adv.-gen.);

dat de Rechtbank de gerequireerden ter zake van dit feit heeft ontslagen van alle rechtsvervolging omdat zij het feit niet strafbaar oordeelde, in het bijzonder niet krachtens art. 22 in verband met art. 14 der Arbeidswet 1911, daar was gebleken, dat de twaalfjarige Koert Post de zes jaarklassen der Lagere School had doorlopen en door het Hoofd der school, die het kind na het vervullen van de leerverplichting verliet, was verklaard, dat op 10 Mei 1917 voor Koert Post op die school geen gelegenheid meer was ander onderwijs te genieten vóór 5 uur des namiddags dan alleen dat onderwijs, dat hij reeds genoten had;

dat toch, naar het oordeel der Rechtbank, daarmede door het schoolhoofd was verklaard, dat in den zin van art. 22, 4^e lid der Arbeidswet 1911 voor Koert Post op de betrokken school geen gelegenheid meer was, verder onderwijs te ontvangen, daar in die wetsbepaling met de uitdrukking „gelegenheid om verder onderwijs te ontvangen” nimmer kan bedoeld zijn „gelegenheid om nog eens hetzelfde onderwijs te ontvangen”;

O., dat tegen deze beslissing het middel van cassatie is gericht;

Alsnu ten aanzien van dit middel:

O., dat art. 4 der Arbeidswet 1911 inhoudt een stellig verbod van arbeid door kinderen, beneden 13 jaar of nog leerplichtig terwijl tegen overtreding van dat verbod straf wordt bedreigd bij art. 22 in verband met art. 14 derzelfde wet;

dat het vierde lid van gezegd art. 22 ten aanzien van een kind dat, als Koert Post, de Lagere School voor het bereiken van den 13-jarigen leeftijd heeft doorlopen, bij uitzondering die strafbaarheid van hem die den arbeid doet verrichten, opheft, maar niet anders, dan indien hij aantoonde „dat geen voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs . . . bestaat”;

dat in die voorwaarde geheel algemeen wordt gesproken van „onderwijs” zonder eenige beperking in het bijzonder ten aanzien van den aard van het te genieten onderwijs, en uitsluitend als eisch wordt gesteld, dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het

geval kan zijn met het nog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd, zoodat uit het bestreden vonnis niet blijkt van het niet bestaan eener voor het kind geschikte gelegenheid om onderwijs te ontvangen;

O., dat hieraan niet in den weg staat, dat in den laatsten volzin van art. 22, 4^e lid der Arbeidswet 1911 gezegd wordt, dat het niet bestaan eener geschikte gelegenheid om onderwijs te ontvangen geacht zal worden te zijn aangetoond door eene verklaring van het schoolhoofd of den Burgemeester daarin aangewezen, „dat voor het kind op die school geen gelegenheid meer was *verder* onderwijs te ontvangen”;

dat toch in art. 22, vierde lid der Arbeidswet 1911 de tweede volzin niet dient om de „voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs”, waarvan de eerste volzin spreekt, nader te omschrijven, maar bepaaldelijk om een geval vast te stellen, waarin de belanghebbende zal geacht worden te hebben aangetoond, dat die gelegenheid niet bestaat, en dan ook in de slotwoorden van dezen volzin „dat voor het kind . . . geen gelegenheid meer was *verder* onderwijs te ontvangen”, het woord „*verder*” niet nader bepaalt het zelfstandig naamwoord „onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”;

O., dat dit alles wordt bevestigd door het voorgevallene bij de behandeling der Arbeidswet 1911 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waaruit blijkt, dat aanvankelijk was voorgesteld om alleen den eersten volzin van art. 22, 4^e lid in die wet op de nemen, maar daaraan later de laatste volzin is toegevoegd niet omdat men daardoor eenige wijziging wilde brengen in den aard van het te ontvangen onderwijs, dien men wenschte als bovenomschreven, maar alleen, omdat men voor een beklagde van de overtreding van art. 22, 2^e lid in verband met art. 14 der wet, het bewijs der strafbaarheid der overtreding opheffende omstandigheid, zooda die in den eersten volzin is omschreven, wilde vergemakkelijken;

O., dat mitsdien bij de bestreden beslissing de artt. in het middel aangehaald verkeerd zijn toegepast en geschonden, zoodat het middel is gegrond;

Vernietigt in het belang der wet het vonnis door de Arr.-Rechtbank te Heerenveen den 30sten November 1917 in deze zaak gewezen, doch alleen voor zoover het daarbij bewezen verklaarde feit niet strafbaar is verklaard;

Gezien de artt. 14 en 22 der Arbeidswet 1911;

Qualificeert de bewezen feiten als:

„het als hoofd van eene onderneming niet zorgen, dat in een besloten ruimte die bij hem in gebruik is, geen arbeid wordt verricht in strijd met het bepaalde in de Arbeidswet 1911”;

Verstaat dat dit arrest geen nadeel kan toebrengen aan de rechten door partijen verkregen. (N. J.)

4 April 1918. BESLUIT, houdende bepaling van den dag voor de candidaatsstelling voor de verkiezing van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van den dag, waarop de zitting van de Staten-Generaal zal worden geopend. S. 229.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 April 1918, n°. 33, Kabinet;

Gezien de Additionnele Artikelen VI en XI der Grondwet en de bepalingen der Kieswet;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

1°. dat de candidaatsstelling voor de verkiezing van de leden van de nieuwe Tweede Kamer der Staten-Generaal in elken kieskring zal plaats hebben op Dinsdag 21 Mei 1918;

2°. dat de zitting der Staten-Generaal zal worden geopend in eene vereenigde vergadering van de beide Kamers op Dinsdag den 17 September d. a. v. des voormiddags te één uur.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan den Raad van State, aan de Departementen van algemeen bestuur, aan de Algemeene Rekenkamer en hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 4den April 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg.* 6 April 1918.)

5 April 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Wisch*, van 22 Maart 1918, n°. XII, strekkende om aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente eene zoodanige jaarlijksche gratificatie te verlenen, dat hunne salarissen, zoo mogelijk, gelijk worden aan die der hoofden en onderwijzers (essen) in gelijke positie werkzaam bij het openbaar onderwijs in die gemeente. S. 230.

Geschorst tot 1 November 1918.

5 April 1918. **BESLUIT**, tot wijziging van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting. S. 281.

W^{IR} WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 Maart 1918, n°. 128, Directe Belastingen;

Gelet op artikel 44 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Maart 1918, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 3 April 1918, n°. 88, Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Eenig artikel.

In de formulieren B—G, behoorende bij Ons besluit van 17 April 1915 (*Staatsblad* n°. 200) worden met ingang van 1 Mei 1918 de volgende wijzigingen gebracht :

A. Wat betreft het formulier C;

In de opmerking, opgenomen tusschen de vragen VII en VIII, wordt :

a. de noot onder 2°, aanvangende met de woorden „Voor veranderlijke inkomsten”, gelezen als volgt :

(*) Aandeelen in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingsschuldige zelf worden uitgeoefend (zoals tantièmes, uitkeeringen op geldschieting en commandite), worden beschouwd als baten van het kalenderjaar waarin hun bedrag wordt vastgesteld.

b. onder 4°. achter „gebruikt” eene komma geplaatst en het volgende ingevoegd : van de afschrijving welke noodig mocht zijn wegens het afloopen van een aan den belastingplichtige toekomend recht, dat aan een termijn is gebonden (bijv. erfpachtsrecht).

Vraag VIII, letter d, wordt gelezen als volgt :

d. *zuivere opbrengst van rechten op verlof- of nonactiviteitstraktement, wachtgeld of pensioen uit 's Rijks schatkist.*

(Van verlof- en nonactiviteitstraktementen, wachtgeld en pensioenen moeten de verplichte bijdragen voor pensioenen en fondsen worden afgetrokken.)

1. verlof- of nonactiviteitstraktement	f . . . . .
2. wachtgeld	f . . . . .
3. pensioen	„ . . . . .
Totaal	f . . . . .

Af: de helft van het gezamenlijk bedrag der wachtgeld en pensioenen die vóór 1 Mei 1915 zijn ingegaan, tot een maximum van f 500 . . . . . „ . . . . .

Totaal . . . . . f . . . . .

Vraag IX wordt gelezen als volgt :

Met welk bedrag moet het hierboven aangegeven inkomen worden verminderd ter zake van renten van schulden, die tot aankoop, stichting, verbetering of verandering van binnen het Rijk gelegen gebouwen en gronden zijn aangegaan? . . . . .

B. Wat betreft het formulier G :

De in dit formulier voorkomende vraag en de daaronder geplaatste aantekening, worden door het volgende vervangen :

Hoeveel bedraagt het aandeel, dat de bovenvermelde belastingplichtige in het laatst verlopen kalenderjaar in de opbrengst van Uw bedrijf of beroep (of dat Uwer vennootschap) heeft genoten? . . . f . . . . .

(Aan te geven het aandeel, waarvan het bedrag in het laatst verlopen kalenderjaar is vastgesteld.)

Op welk boekjaar had bovenbedoeld aandeel betrekking?

Indien de deelgerechtigdheid nog niet gedurende een geheel kalenderjaar heeft bestaan, hoe groot is dan het bekend of te begrooten jaarlijksch bedrag van het aandeel? . . . . . f . . . . .

C. Wat betreft de formulieren B—G :

De vermelding van de straf op het opzettelijk onjuist of onvolledig invullen der aangifte wordt aldus gewijzigd, dat in plaats van, „met geldboete van ten hoogste drie duizend gulden” wordt gelezen :

met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 5den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 20 April 1918.)

5 April 1918. **BESCHIKKING** van den Minister van Binnenlandsche Zaken, tot uitvoering van het Koninklijk besluit van 7 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 157).

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken;

Overwegende, dat krachtens het Koninklijk besluit van 7 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 157), strekkende tot vervanging van het Koninklijk besluit van 21 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 223), verboden zijn, tenzij met vergunning van den Minister van Binnenlandsche Zaken en met inachtneming van de door dezen ter

voorkoming van verbreiding der besmetting te geven voorschriften:

1°. onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van peestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren;

2°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

3°. het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest;

4°. het vervoer van stoffen die pest- of cholerasmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen;

Gelezen het advies van den Centralen Gezondheidsraad van 10 Januari 1918, n°. 28;

Heeft goedgevonden te bepalen:

§ 1. *Onderzoek van personen en goederen op de aanwezigheid van peestsmetstoffen door middel van proefnemingen op dieren.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulk een onderzoek kunnen worden gedaan aan den inspecteur, krachtens de Gezondheids-wet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men het onderzoek wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende de inrichting van de localiteit waar het onderzoek zal worden verricht, en de voorzorgen welke bij het onderzoek zullen worden genomen tegen de verspreiding van de smetstof.

Er zal o.a. moeten blijken welke voorzorgen de aanvrager heeft genomen:

a. om de localiteit waar het onderzoek zal worden verricht ontoegankelijk te maken voor personen die niet bij het onderzoek behoeven te zijn, en voor dieren die daarbij niet gebezigd worden.

b. om de ontsnapping van proefdieren te voorkomen;

c. om de vernietiging der proefdieren enz. behoorlijk te doen plaats hebben;

d. om de personen, kleeren en voorwerpen voldoende te kunnen ontsmetten.

Voorts zal moeten worden opgegeven, welke personen bij het onderzoek tegenwoordig zullen zijn en inlichtingen moeten worden gegeven aangaande de bekwaamheid, de ervaring, de nauwgezetheid en de betrouwbaarheid van de personen die bij het onderzoek zullen behulpzaam zijn.

De inspecteur brengt de aanvraag, met bijvoeging van zijn advies, zoo spoedig mogelijk

(desnoods per telegraaf) over aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

§ 2. *Het verrichten van lijkopeningen op lijken van personen overleden aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulk eene lijkopening kunnen worden gedaan aan den inspecteur, krachtens de Gezondheids-wet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men de lijkopening wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende:

a. de wijze waarop de stoffen, van het lijk afkomstig, zullen worden gehouden buiten het bereik van dieren, welke de smetstof kunnen verspreiden;

b. de wijze waarop die stoffen zullen worden verzameld en onschadelijk gemaakt;

c. de voorzorgen tegen verspreiding der smetstof, te nemen door hen die de lijkopening verrichten, en door hen die daarbij behulpzaam zijn.

Met de aanvraag wordt gehandeld als met die bedoeld in § 1.

§ 3. *Het verrichten van lijkopeningen op lijken van dieren gestorven aan de pest of verdacht van aan de pest lijdende te zijn geweest.*

Aanvragen om vergunning tot het verrichten van zulke lijkopeningen kunnen worden gedaan aan den inspecteur, krachtens de Gezondheids-wet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, in wiens inspectie men de lijkopeningen wil verrichten.

Daarbij zullen alle mogelijke inlichtingen moeten worden gegeven betreffende de inrichting van de localiteit waar de lijkopeningen zullen worden verricht, en de voorzorgen welke daarbij zullen worden genomen tegen de verspreiding van de smetstof.

Er zal o.a. moeten blijken welke voorzorgen de aanvrager heeft genomen:

a. om de localiteit waar de lijkopeningen zullen worden verricht, ontoegankelijk te maken voor personen die niet bij het onderzoek behoeven te zijn, alsmede voor dieren;

b. om de vernietiging der dierenlijken behoorlijk te doen plaats hebben;

c. om de personen, kleeren en voorwerpen voldoende te kunnen ontsmetten.

Voorts zal moeten worden opgegeven, welke personen bestemd zijn om bij de lijkopeningen

tegenwoordig te zijn, en inlichtingen moeten worden gegeven aangaande de bekwaamheid, de ervaring, de nauwgezetheid en de betrouwbaarheid van de personen die bestemd zijn daarbij behulpzaam te zijn.

De inspecteur brengt de aanvraag, met bijvoeging van zijn advies, over aan den Minister van Binnenlandsche Zaken.

§ 4. *Vervoer van stoffen die pestsmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.*

Het vervoer van zulke stoffen zonder geleide, met eenig middel van vervoer, wordt niet toegelaten.

Het vervoer is geoorloofd, wanneer het persoonlijk geschiedt door een lid van den Centralen Gezondheidsraad, door een inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving der wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten, door een directeur van een openbaar pathologisch, hygiënisch of pharmaceutisch laboratorium, door een geneeskundige of door een persoon in het bezit van eene bijzondere schriftelijke machtiging daartoe van een lid van den Centralen Gezondheidsraad, een inspecteur, een directeur of een geneeskundige als bovengenoemd, mits:

a. de te onderzoeken stof, met uitzondering van doode ratten (rattenlijken), zij gebracht in een waterdicht gesloten wijdmondsch fleschje, dat, degelijk met gegolfd carton, watten of houtwol omgeven, in een stevig goed gesloten kistje of bus verpakt is, welk kistje of busje weder met papier is omwikkeld of wel in verpakkingsmateriaal, daartoe verstrekt door het Centraal laboratorium voor de volksgezondheid;

b. de te onderzoeken doode ratten (rattenlijken) gebracht zijn in eene met schroefsluiting afgesloten metalen bus, in welker deksel zich eene met een schroefdoopje gesloten kleine opening bevindt en welke bus zoodanig hangt in een daarvoor bestemd goed gesloten houten kistje, dat de bus bij het dragen steeds verticaal blijft, of wel in verpakkingsmateriaal, daartoe verstrekt door het Centraal laboratorium voor de volksgezondheid;

c. het pakket voorzien zij van een duidelijk adres en daarop ook het woord „smetstof” met duidelijke letters vermeld zij.

§ 5. *Vervoer van stoffen die cholerasmetstoffen bevatten of verdacht worden dit te doen.*

Het vervoer van zulke stoffen is geoorloofd,

mits met inachtneming van de voorschriften in § 4, onder a en c omschreven.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's Gravenhage, 5 April 1918.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, J. B. KAN.

5 April 1918. ARREST van den Hoogen Raad,

Art. 12 van de onderhavige verordening van het mil. gezag luidende: „Het Mil. Gezag zal aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, van wie hij vermoedt, dat zij ten uitvoer verboden goederen afleveren met bestemming naar het buitenland, uitslag van die goederen uit hunne panden verbieden” behelst niets anders dan een mededeeling of bedreiging; de wettigheid van een verbod tot uitslag kan nooit gegrond zijn op het enkele feit dat hij, die dat verbod geeft, tevoren heeft medegedeeld, dat hij in zekere gevallen tot het nemen van zoodanige maatregelen zal overgaan.

Derhalve kan de rechtmatigheid van het verbod nooit hierop worden gegrond, dat dit zou steunen op genoemd art. 12 en deze bepaling door het mil. gezag zou zijn vastgesteld binnen den kring van zijne bevoegdheid.

Echter, ook al vat men art. 12 anders op — nl. als een regeling, waarbij het mil. gezag zich de daarbij bedoelde bevoegdheid toekent — dan nog moet het cassatieberoep worden verworpen omdat het Hof alsdan terecht de onverbindbaarheid van dat art. heeft aangenomen.

In art. 22 der Oorlogswet vindt genoemde bepaling niet hare rechtvaardiging, daar de rijkswetgever bij de wet van 3 Augustus 1914, S. 344, het onderwerp van den uitvoer van ten uitvoer verboden goederen in zijn vollen omvang heeft geregeld en die wet een dergelijk verbod als in genoemd art. 12 vervat niet kent. De bedoelde regeling treedt niet alleen in hetgeen van algemeen rijksbelang is, maar ook in strijd met de wet.

Ook art. 35 der Oorlogswet geeft aan de verordening geen wettigen grondslag. Wel kan een verbod tot wegvoeren uit een in staat van beleg verklaard gebied van ten uitvoer uit het Rijk verboden goederen op dat artikel gegrond zijn, maar genoemd art. 12 gaat veel verder, daar het den uitslag verbiedt, onverschillig waarheen die

uitgeslagen goederen moeten worden vervoerd.

De daad van het Mil. Gezag (den Staat), die noch in art. 22, noch in 35 der Oorlogswet, noch in eenige andere wettelijke bepaling steun vindt, is derhalve onrechtmatig.

(Oorlogswet artt. 22 en 35.)

Voorzitter:

Mr. Jhr. W. H. de Savorning Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

De Staat der Nederlanden te 's-Gravenhage, eischer tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage op 28 Juni 1917 tusschen partijen geweest, (N. J. 1917, blz. 1013, Red.), advocaat Mr. J. R. Thorbecke, gepleit door Mr. J. Telders

tegen:

C. F. Melsen, koopman te Bergen op Zoom, verweerder in cassatie, advocaat Mr. G. A. van Haeften.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledeboer.

Als cassatiemiddelen zijn voorgedragen:

„I. Schending of verkeerde toepassing van de artt. 187 Grondwet, 11 van de Wet van 14 Juni 1822, (S. 10), gewijzigd bij de Wet van 15 Mei 1829, (S. 28), 1, 20, 22, 35, 49 van de Wet van 23 Mei 1899, (S. 128), art. 12 van het besluit van den Luitenant-Generaal, Commandant van het Veldleger, het mil. gezag uitoefenende in de Provincies Noord-Brabant, Limburg en Gelderland, bezuiden de Waal, buiten de stellingen en afzonderlijke forten, van 12 Juli 1915, afgekondigd 21 Juli 1915, 140, 141, Provinciale wet, 135, 150 en 153 van de Gemeentewet;

door art. 12 der militaire verordening voornoemd onverbindbaar te verklaren, op grond dat dit artikel van gezegde verordening betreft een onderwerp, dat de Rijkswetgever in vollen omvang heeft geregeld;

ten onrechte, omdat:

1°. indien dat art. 12 inderdaad betreft een onderwerp, door den Rijkswetgever in vollen omvang geregeld, dit op zich zelf niet voldoende is, om de onverbindbaarheid aan te nemen voor de door het militair gezag uit te vaardigen verordening, daar de wetgever die bovenbedoelde beperking niet heeft voorgeschreven, terwijl voor het geval dit wel zou moeten worden aangenomen, de vraag in elk bijzonder geval of eene militaire verordening is getreden

in hetgeen is van algemeen rijksbelang, niet staat ter beslissing van den Rechter;

2°. de rijkswetgever die materie niet in vollen omvang heeft geregeld d.w.z. slechts ten deele als van algemeen rijksbelang heeft aangemerkt, zoodat daarnaevens eene regeling door het militaire gezag, krachtens de bevoegdheid gegeven in art. 22 van bovengenoemde wet op den staat van oorlog en beleg mogelijk blijft;

II. Schending of verkeerde toepassing van de artt. 187 Grondwet, 1, 20, 22, 35, 49 Wet van 23 Mei 1899, (S. 128), art. 12 van het Besluit van den Luitenant-Generaal Commandant van het Veldleger, het militair gezag uitoefenende in de provincies Noord-Brabant, Limburg en Gelderland bezuiden de Waal, buiten de stellingen en afzonderlijke forten van 12 Juli 1915, afgekondigd 21 Juli 1915;

door art. 12 van de verordening van het militaire gezag onverbindbaar te verklaren, op grond dat die maatregel niet wordt gedekt door art. 35 van de bovengenoemde wet op den staat van oorlog en beleg;

ten onrechte, omdat, waar in art. 35 voornoemd geene bepaalde middelen zijn voorgeschreven, waardoor het wegvoeren van in dat artikel bedoelde goederen mag worden belet, het militaire gezag vrij is tot het aanwenden van alle middelen ter bereiking van dat doel”.

Krachtens art. 7 van de Wet van 23 Mei 1899 (S. 128), wordt het militair gezag in die wet bedoeld, uitgeoefend door de autoriteiten, daartoe door de Koningin of van Harentwege door den Minister van Oorlog aangewezen.

Ter uitvoering van deze bepaling is, voor zoover thans van belang, bij art. 3 van de Instructie vastgesteld bij het K. B. van 22 Januari 1904 (S. 10), als drager van dat militair gezag aangewezen de Commandant van het Veldleger. Dit artikel is eerst gewijzigd bij K. B. van 30 September 1915 (S. 413) en was dus nog geldend ten tijde van het verbod in deze zaak bedoeld t.w. gegeven op of ongeveer op 17 September 1915, ingaande op genoemden dag.

De drager van het „militair gezag” ontleent zijne bevoegdheden als zoodanig rechtstreeks uit de Wet van 1899. Daargelaten welke uit militair oogpunt, de hiërarchische verhouding moge zijn tusschen dragers van bedoeld „militair gezag” van verschillende militairen rang en welke invloed daardoor door den hooger in rang, indirect kan worden uitgeoefend op de uitoefening van het „militair gezag”, door den in rang lager staande, heeft elke drager

van dat „militair gezag” in het hem als zoodanig toegewezen gebied, een van superieuren volmaakt onafhankelijke positie. Van eenige ondergeschiktheid van een „militair gezagdrager”, aan bevelen, verordeningen, besluiten van een collega, is in geenerlei opzicht sprake.

De Commandant van het Veldleger, krachtens het aangehaald besluit van 1904 het „militair gezag” uitoefenende in de provinciën Noord-Brabant enz., heeft nu op 12 Juli 1915 vastgesteld eene verordening waarvan art. 12 luidt: „het militair gezag zal aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, van wie het vermoedt, dat zij ten uitvoer verboden goederen afleveren met bestemming voor het buitenland, uitslag van die goederen, uit hunne panden verbieden”.

Ik kan hier, ook bij de meest royale opvatting der woorden, niets anders uit lezen, noch iets anders als de bedoeling onderstellen, dan dat hier gegeven is en bedoeld is te geven, eene waarschuwing, tot welke maatregelen het „militair gezag” onder bepaalde omstandigheden zou overgaan. Met de woorden het „militair gezag” kan hier niet anders bedoeld zijn, dan de drager van het „militair gezag” waarvan in art. 7 der Wet van 1899 gesproken wordt; in de verordening worden die woorden telkens en steeds in dien zin gebruikt. Waar nu zooals ik reeds aanstipte, ieder „militair-gezagdrager” als zoodanig, van niemand bevelen heeft af te wachten, kan ik ten slotte aan art. 12 geene andere beteekenis of strekking toekennen, dan dat de Commandant van het Veldleger daarbij kennis geeft, hoe hij in de daarbij bedoelde gevallen voornemens is te handelen. Zoodanige mededeeling is slechts voor kennisgeving aan te nemen, men kan er over twisten of ze al dan niet in eene verordening op haar eigenaardige plaats is, van eenige toepassing van een dergelijk artikel kan dunkt mij nooit sprake zijn. Men heeft vooreerst slechts af te wachten, of c. q. aan het uitgedrukt voornemen gevolg wordt gegeven en geschiedt dit, dan eventueel na te gaan, of het „militair gezag” krachtens de wet tot het geven van het verbod bevoegd was. Immers een bevoegdheid die een militair gezaghebber niet uit de wet zou kunnen ontleenen, kan hij zich uit ter aard niet scheppen, door die zichzelf bij eene door hem vastgestelde verordening toe te kennen.

Is dat alles zóó en ik kan het niet anders zien, dan is er geenerlei aanleiding om de vragen onder de oogen te zien, door de cassatiemiddelen te berde gebracht. Immers of de

verordeningsbevoegdheid van het „militair gezag” ex art. 22 der Wet van 1899, beperkt is tot het regelen van wat niet tevens is van algemeen rijksbelang, of c. q. de Rechter zoodanige verordening, die regelen stelde betreffende zaken van algemeen rijksbelang, buiten toepassing zou moeten laten en of in dit geval, in de verordening wordt geregeld, wat reeds in vollen omvang door het rijksgezag geregeld was, zijn alle vragen die alleen dan een antwoord vorderen, indien een bepaald artikel eener verordening daartoe aanleiding zou geven en dit voor *toepassing* in aanmerking zou kunnen komen, juist dit is echter met het aangehaald art. 12 der verordening, — waar het in deze procedure alleen om gaat — onmogelijk. De rechtmatigheid van het gegeven verbod hangt in het geheel niet af van de waarde of onwaarde van art. 12 der verordening, waarbij zulk een verbod hoogstens in uitzicht werd gesteld; voor dat verbod zal men elders een wettelijken grondslag moeten zoeken.

Wel is waar heeft het Hof, het vonnis der Rechtbank met wijziging der gronden bevestigend, de gegrondheid der ingestelde vordering aangenomen, omdat het art. 12 bovenbedoeld onverbindbaar achtte als tredende op wetgevend terrein van Rijksbelang, en zijn de middelen tegen die beslissing en de daarvoor in het arrest aangevoerde gronden gericht, doch gesteld al, dat de beschouwingen te dien aanzien namens den Staat gegeven, volkomen juist waren, dan zou dit den Staat toch niet kunnen baten, daar art. 12 dan, zij het formeel in eer hersteld, even krachteloos zou zijn als het steeds is geweest, nl. voor elke toepassing onvatbaar en nooit in staat om een wettelijken grondslag te bieden aan een verbod als waarover het spreekt.

Naar mijne meening zal derhalve het eerste middel, noch wat het eerste noch wat het tweede onderdeel betreft, tot cassatie kunnen leiden.

Ook het tweede middel beoogt eene verklaring te verkrijgen, dat art. 12 bovenbedoeld, verbindbaar zou zijn en de rechtmatigheid van het gegeven verbod, over art. 35 heen, op dat art. 12 te gronden. In die richting zou ook dit middel onaannemelijk zijn. Men mag echter het middel naar mij voorkomt ook iets ruimer opvatten en er in lezen het betoog, dat het gegeven verbod ten onrechte niet gerechtvaardigd is geoordeeld door art. 35 en als daad van uitvoering daarvan.

Dat artikel, voor zoover het in dit geval in aanmerking zou kunnen komen, verklaart

het „militair gezag” bevoegd, het wegvoeren van levensmiddelen en andere voorwerpen, van in staat van beleg verklaard grondgebied te beletten.

In de wijze waarop dat wegvoeren eventueel zal worden belet, is het „militair gezag” niet tot bepaalde maatregelen beperkt, in het bijzonder ligt in het aangehaald artikel niet, dat slechts zou mogen worden opgetreden, om met den sterken arm eene poging tot wegvoeren van bedoelde zaken tegen te gaan en het „militair gezag” lijdelijk zou moeten blijven, totdat met de maatregelen van uitvoering van een voorneemen tot wegvoeren zou zijn begonnen. Zoo werd dan ook bij arrest van den Hoogen Raad van 28 December 1915 W. 9934 (blz. 3) (N. J. 1916 blz. 546, Red.) reeds beslist, dat een verbod om levensmiddelen (uit Zeeland) uit te voeren, als bevel om zich van dien uitvoer te onthouden, steunde op art. 35.

Daaruit volgt echter geenszins, dat het „militair gezag” nu ook krachtens dat voorschrift bevoegd zou zijn, om te verbieden en feitelijk te beletten, elke handeling die in welk verwijderd verband dan ook, een verboden of niet gewenscht wegvoeren zou kunnen bevorderen, (verg. arr. H. R. 19 Juni 1916 W. 9981 (N. J. 1916 blz. 811, Red.) en de daaraan voorafgaande conclusie van mijn ambtgenoot Mr. Besier). Ik zou meenen, dat een verbod om bepaalde handelingen te verrichten, strekkende om het wegvoeren van voorwerpen te verhinderen, alleen dan op grond van art. 35 ware te billijken, als er en voor zoover tusschen het verbodene en het niet gewenscht wegvoeren, enig rechtstreeksch verband zou bestaan.

Het in deze zaak gegeven verbod tot uitslag uit de woning en de magazijnen van Melsen, van alle ten uitvoer verboden artikelen voor den tijd van vier weken, gaat dan naar mijn oordeel verder, dan naar art. 35 geoorloofd is te achten. Elke uitslag, elk vervoer dus van de bedoelde zaken van uit die woning en magazijnen, ook zonder eenig verband met een voorgenomen wegvoeren uit het in staat van beleg verklaard gebied, zelfs met de meest vaststaande bedoeling om het niet weg te voeren, wordt door het bedoeld verbod getroffen.

Het meergenoemd art. 35, geeft aan het „militair gezag” ook de bevoegdheid aan niet-militairen, die voor de verdediging nuttig werkzaam kunnen zijn, het verlaten van het in staat van beleg verklaard gebied te verbieden en te verhinderen. Bij de door den Staat in deze zaak verdedigde opvatting, zou dus e. q.

het „militair gezag” aan zoodanigen burger op grond van art. 35 mogen verbieden, gedurende vier weken zijne woning te verlaten. Dat stelsel lijkt mij ook, door deze voorstelling zijner gevolgen, als onaannemelijk aangevoeld.

Ook het tweede middel acht ik dus, ook bij de ruimste lezing, ongegrond.

Onder deze omstandigheden meen ik mij te mogen onthouden van een onderzoek, of de Commandant die het bedoeld verbod met ingang van 17 September 1915 uitvaardigde, vóór of op dien datum, ingevolge art. 7 der Wet van 1899, in verband met de toen naar aanleiding daarvan gedane aanwijzingen, wettelijk bevoegd was het „militair gezag” in die wet bedoeld uit te oefenen.

Ik concludeer tot yerwerping van het beroep en veroordeeling van den Staat in de kosten van cassatie.

De Hooge Raad, enz. ;

O., dat uit het bestreden arrest en het daarin voor wat de feiten betreft overgenomen uit het tusschen partijen gewezen vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 30 Mei 1916 (N. J. 1917 blz. 64 Red.) blijkt, dat partij Melsen bij inleidende dagvaarding onder meer heeft gesteld :

dat de Generaal-Majoor, Commandant der Divisiegroep „Brabant”, het militair gezag uitoefenende in de provinciën Noord-Brabant, Limburg en Gelderland bezuiden de Waal voor de plaatsen, gelegen buiten het gebied der stellingen en afzonderlijke forten, heeft kunnen goedvinden om op ongeveer 17 September 1915 aan hem, Melsen, te verbieden den uitslag uit zijne woning en magazijnen aan de Potterstraat te Bergen op Zoom van alle ten uitvoer verboden artikelen voor den tijd van vier weken, ingaande 17 September 1915 en eindigende 15 October 1915, welk verbod, daarop neerkomende, dat het eischer verboden was gedurende dien tijd die goederen te verkoopen, althans uit zijn voorraad af te leveren daadwerkelijk is gehandhaafd door een wacht voor den ingang van woning en magazijnen te plaatsen om den uitslag desnoods met geweld te verbieden ;

dat echter dit verbod en de tenuitvoerlegging daarvan onrechtmatig waren, daar het Militair Gezag tot die handelingen onbevoegd was en eischer daardoor groote schade heeft geleden, die de Staat verplicht is hem te vergoeden als aansprakelijk voor de handelingen van voornoemden Commandant, op grond

waarvan hij onder meer heeft gevorderd, dat de Staat zou worden veroordeeld om aan hem, Melsen, te vergoeden alle schaden, kosten en interessen door voormelde onrechtmatige daad geleden of te lijden, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

O., dat de gedaagde den eisch heeft bestreden, onder andere op grond, dat van een onrechtmatige daad geen sprake is, wijl het verbod aan Melsen is opgelegd krachtens art. 12 der Verordening van het militair gezag van 12 Juli 1915, afgekondigd op de wijze door dat gezag bepaald voor de in staat van beleg zijnde gemeenten, waaronder Bergen op Zoom behoorde, en volkomen bevoegdelyk is gedaan, wijl dit gezag gerechtigd was zulk een voorschrift te maken krachtens art. 22 der Wet van 23 Mei 1899 (S. 128), waarop de Rechtbank den eisch heeft toegewezen;

O., dat de Staat van deze uitspraak in hooger beroep is gekomen, doch dat het Gerechtshof te 's-Gravenhage bij het bestreden arrest het vonnis heeft bekrachtigd, zulks op grond, dat art. 12 der bovenbedoelde Verordening van 12 Juli 1915 *niet* als verbindend is te beschouwen;

dat toch, waar gezegd art. 12 betreft een onderwerp, dat de Rijkswetgever in vollen omvang heeft geregeld, dat artikel niet bevoegdelyk kan zijn uitgevaardigd krachtens art. 22 der Wet van 1899, terwijl dit artikel ook niet steunt op art. 35 der voormelde wet, daar het een veel verdere strekking heeft dan de maatregelen tot het nemen waarvan het militair gezag in deze wetsbepaling bevoegd is verklaard;

O., dat tegen deze beslissing zijn aangevoerd de navolgende middelen van cassatie: (zie concl. adv.-gen.);

O., ten aanzien van de beide middelen van cassatie:

dat deze nimmer tot vernietiging van het bestreden arrest kunnen leiden, voorzoverre zij de rechtmatigheid van het uitgevaardigde verbod trachten aan te toonen, op grond dat dit zou steunen op art. 12 der bovenvermelde verordening van het militair gezag van 12 Juli 1915 en deze bepaling door dat gezag zou zijn genomen binnen den kring van zijne bevoegdheid;

dat toch gezegd art. 12, luidende:

„Het Militair Gezag zal aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, van wie het vermoedt, dat zij ten uitvoer verboden goederen afleveren met bestemming naar het buitenland, uitslag van die goederen uit hunne panden verbieden”; niets anders behelst dan eene

mededeeling of bedreiging, dat het militaire gezag aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, omtrent wie het een zeker vermoeden koestert, den uitslag van zekere goederen uit hunne panden zal verbieden;

dat nu de wettigheid van een verbod tot uitslag nooit gegrond kan zijn op het enkele feit, dat hij, die dit verbod geeft, te voren heeft medegedeeld, dat hij in zekere gevallen tot het nemen van zoodanigen maatregel zal overgaan;

O., echter, dat ook al geeft men met den eischer tot cassatie aan het artikel een andere strekking en al neemt men aan, dat het militair gezag daarin zich de bevoegdheid geeft om in bepaalde gevallen aan zekere personen den uitslag van ten uitvoer verboden goederen uit hunne panden te verbieden, de voorgedragen middelen niet tot cassatie kunnen leiden;

O., toch, wat betreft het eerste middel: dat art. 22 der Wet van 23 Mei 1899 (S. 128) aan het militair gezag wel de bevoegdheid geeft om voor een gebied, dat in staat van beleg is verklaard, politieverordeningen vast te stellen, doch dat dit gezag zich bij het vaststellen dier verordeningen moet houden binnen de perken, die bij de Gemeentewet en de Provinciale wet aan de Gemeenteraden en Provinciale Staten zijn gesteld, en dus niet mag treden in hetgeen van algemeen rijksbelang is;

dat in elk geval zulk eene verordening niet in strijd mag zijn met eene bestaande wettelijke regeling, tenzij dan de Wet van 1899 dit anders bepaalt, gelijk in de artt. 29 en 30, en ten deze art. 12 voornoemd met de wet in strijd is, daar de rijkswetgever bij de Wet van 3 Augustus 1914 (S. 344) het onderwerp van den uitvoer van ten uitvoer verboden goederen in *zijn vollen omvang* heeft geregeld, zoodat een voorschrift krachtens hetwelk, ter voorkoming van zoodanigen uitvoer, uitslag van ten uitvoer verboden goederen uit een bepaald pand kan worden verboden, terwijl de *wet* een dergelyk verbod *niet* kent, met die wet in strijd is en door den Rechter niet als verbindend mag worden beschouwd;

dat het eerste onderdeel van het middel mitsdien niet gegrond is, terwijl een onderzoek naar het tweede onderdeel achterwege kan blijven, wijl daarbij wordt uitgegaan van de met de werkelijkheid in strijd zijnde veronderstelling, dat de rijkswetgever de materie van den verboden uitvoer uit het Rijk niet in haar vollen omvang zou hebben geregeld;

O., ten aanzien van het tweede middel:

dat de Wet van 23 Mei 1899 (S. 128) aan het militair gezag de bevoegdheid geeft om het wegvoeren uit het in staat van beleg verklaarde grondgebied van voorwerpen, waaronder ook die waarvan de uitvoer uit het Rijk verboden is, behooren, te beletten, welk beletten ook kan geschieden door middel van een algemeen of voor bepaalde personen geldend verbod;

dat derhalve een verbod tot wegvoeren uit een in staat van beleg verklaard gebied van ten uitvoer uit het Rijk verboden goederen op art. 35 gegrond kan zijn, doch art. 12 veel verder gaat, daar hierin sprake is van een verbod tot *uitslag* van bepaalde goederen uit bepaalde panden, onverschillig waarheen die *uitgeslagen* goederen moeten worden vervoerd, derhalve ook wanneer van zulk wegvoeren geen sprake is;

dat mitsdien het Gerechtshof terecht heeft aangenomen, dat het militair gezag ook aan art. 35 niet de bevoegdheid kon ontleenen tot uitvaardiging van een voorschrift als voormeld art. 12 en mitsdien de genomen maatregel, als berustende op een niet-verbindend voorschrift en die ook op geen andere wettelijke bepaling steunt, hetgeen het geval zou moeten zijn, zou zij verbindende kracht kunnen hebben, inderdaad onrechtmatig is te achten;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

6 April 1918. BESLUIT, tot het verleen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in artikel 11, tweede lid, van het Koninklijk besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692). S. 232.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 April 1918, n°. 2970, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op Ons besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692);

Hebben goedgevonden en verstaan:

voor een termijn eindigende 31 December 1921 te vergunnen dat met toepassing van het derde lid van artikel 11 van Ons voormeld besluit, voor de vervaardiging van het plaatje tot sluiting van de sleuf, van de vier platte oogjes, van het beugeltje en van het hengel van de stembus als nader omschreven in artikel 10 van dat besluit, in plaats van koper, gebedzig wordt ijzer of zink.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit hetwelk

in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 6den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 15 April 1918.)

6 April 1918. BESLUIT, tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 170 der Hooger-onderwijswet, van de stichting Leidsch Universiteitsfonds, gevestigd te *Leiden*, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te *Leiden* een leerschool te vestigen. S. 233.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 9 Maart 1918, n°. 4178/3, afdeling Onderwijs;

Gelet op de artikelen 170, 171 en 172 der Hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 April 1918, n°. 15;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 5 April 1918, n°. 5988, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De stichting „Leidsch Universiteitsfonds”, gevestigd te *Leiden*, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te *Leiden* een leerstoel te vestigen, opdat door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs worde gegeven in de leer der financiën.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 20 April 1918.)

8 April 1918. BESLUIT, tot wijziging van het formulier voor het aangiftebiljet der inkomstenbelasting voor hen, die binnen het Rijk wonen. S. 234.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 1 Maart 1918, n°. 218, Directe Belastingen;

Gelet op artikel 44 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Maart 1918, n°. 63);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 April 1918, n°. 123, Directe Belastingen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Eenig artikel.

In het formulier A, behoorende bij Ons besluit van 5 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 134) worden met ingang van 1 Mei 1918 de volgende wijzigingen gebracht :

A. Vraag IV wordt gelezen als volgt :

IV. Wat is Uw beroep? Welke ambten, waardigheden, bedieningen of betrekkingen bekleedt gij? Welke handelingen, werkzaamheden of diensten, waaraan eenig voordeel is verbonden, worden door U verricht of bewezen? Uit welke onderneming krijgt gij baten of voordeel zonder persoonlijke werkzaamheden, doch anders dan als aandeelhouder?

(In het antwoord moet ook worden opgegeven het beroep enz. van Uwe echtgenoot).

Waar zijn Uwe winkels, werkplaatsen, enz. gelegen? Bij wien of bij welke vennootschap, vereeniging of maatschappij, zijt gij in dienst of bekleedt gij eene betrekking?

Indien gij in het laatst verlopen kalenderjaar opbrengst hebt genoten van op zich zelf staande werkzaamheden, van welken aard waren die werkzaamheden?

(Bedoeld worden werkzaamheden als executor-testamentair, lid eener examen-commissie, enz. De opbrengst op te geven bij de beantwoording van vraag X, letter c, onder 7).

B. De eerste volzin van vraag V wordt gelezen als volgt :

Indien gij vennoot zijt in eene vennootschap onder firma of in eene burgerlijke maatschap, welke is de naam dier vennootschap of maatschap, wie zijn Uwe medevennoten en welke zijn hunne adressen?

C. Vraag IX wordt gelezen als volgt :

IX. Zijt gij of is Uwe echtgenoot ook medegerechtigde tot nog onverdeelde boedels? Zoo ja, tot welke?

Hooveel bedraagt de waarde van de U of Uwe echtgenoot toeekomende aandeelen?

(De opbrengst bij de beantwoording van vraag X op te geven onder letter e en niet onder een of meer andere letters).

D. In de opmerking, opgenomen tusschen de vragen IX en X wordt :

a. onder 1°. en 2°. in plaats van in „vraag X,

lr. c, 3° gelezen: in het slot van vraag IV en in vraag X, lr. c, 7.

b. de noot onder 2°. aanvangende met de woorden „Voor veranderlijke inkomsten”, gelezen als volgt :

(*) Aandeelen in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingplichtige zelven wordt uitgeoefend (zooals dividenden, tantièmes, uitkeeringen op geldschieting en commandite), worden beschouwd als baten van het kalenderjaar waarin hun bedrag wordt vastgesteld.

c. onder 4°. achter „gebruikt” eene komma geplaatst en het volgende ingevoegd: van de afschrijving welke noodig mocht zijn wegens het afloopen van een den belastingplichtige toekomend recht dat aan een termijn is gebonden (bijv. erfpachtsrecht).

E. Hetgeen in vraag X, letter c, voorkomt onder 1, 2 en 3 wordt vervangen door het volgende :

1. tractementen, salarissen, honoraria en arbeidsloozen	„ . . . . .
(Van tractementen en salarissen moeten de verplichte bijdragen voor pensioenen en fondsen worden afgetrokken.)	
2. genot van vrije woning	„ . . . . .
3. genot van vrije kost en inwoning, vrije kleeding, vrij vuur en licht en dergelijke voordeelen	„ . . . . .
4. emolumenten, gratificatiën, vacatie- en presentiegelden	„ . . . . .
5. tantièmes	„ . . . . .
6. winst, aandeel in winst of overwinst (uitgezonderd tantièmes).	„ . . . . .
7. opbrengst van op zich zelf staande werkzaamheden, in het laatstverloopen kalenderjaar genoten	„ . . . . .

F. Vraag X, letter d, wordt gelezen als volgt :

d. *zuivere opbrengst van rechten op periodieke uitkeeringen van het leven afhankelijk :*

(Van verlos en nonactiviteitstractementen, wachtgelden en pensioenen moeten de verplichte bijdragen voor pensioenen en fondsen worden afgetrokken).

1. verlos- of nonactiviteitstraktament	„	„ . . . . .
2. wachtgelden	„	„ . . . . .
3. pensioenen	„	„ . . . . .
4. lijfrenten	„	„ . . . . .
Totaal	f.	„ . . . . .

Af: de helft van het gezamenlijk bedrag der wachtgelden, pensioenen en lijfrenten, die vóór 1 Mei 1915 zijn ingegaan, tot een maximum van f 500. . . . .

(Hierbij blijven buiten aanmerking lijfrenten, die bij huwelijksche voor-

waarden of ter zake van huwelijk, door bloedverwanten of aangehuwen in de rechte linie, ten behoeve van kinderen of andere afstammelingen zijn gevestigd).

5. andere verschuldigde uitkeeringen en verstrekkingen, niet aan de vervulling van een ambt of dienstbetrekking verbonden, die bij overlijden van den gerechtigde of van een derde eindigen . . . . .

(Periodieke uitkeeringen, die genoten worden ingevolge eene verbintenis, waarvan de naleving niet in rechte kan worden gevorderd, zooals jaarlijksche uitkeeringen aan kinderen, die in het huwelijk zijn getreden worden niet als verschuldigd beschouwd).

G. Aan vraag X wordt het volgende toegevoegd:

e. aandeelen in de zuivere opbrengst van onverdeelde boedels.

H. Vraag XI wordt gelezen als volgt:

XI. Met welk bedrag moet het hierboven aangegeven inkomen worden verminderd wegens verschuldigde en niet met een bron van het inkomen in verband staande:

a. lijfrenten, pensioenen en andere periodieke uitkeeringen en verstrekkingen, niet aan de vervulling van een ambt of dienstbetrekking verbonden, die bij overlijden van den gerechtigde, of van een derde eindigen . . . . .

(Periodieke uitkeeringen, die genoten worden ingevolge eene verbintenis, waarvan de naleving niet in rechte kan worden gevorderd, worden niet als verschuldigd beschouwd. Ter zake van opvoeding en onderhoud van minderjarige kinderen is geen aftrek toegelaten.)

b. altijdduurende renten. . . . .

c. renten van andere schulden . . . . .

(Afffossing van schulden kan niet in mindering worden gebracht.)

d. premieën voor levensverzekering, lijfrente of pensioen (niet meer dan vijf ten honderd van het inkomen en niet meer f 100). . . . .

(Hieronder vallen niet verplichte bijdragen voor pensioenen en fondsen; deze moeten in mindering worden gebracht bij de beantwoording van vraag X, l. c of d.)

I. De vermelding van de straf op het opzettelijk onjuist of onvolledig invullen der aangifte wordt aldus gewijzigd, dat in plaats van „met geldboete van ten hoogste drie duizend gulden” wordt gelezen: met *gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden*.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 26 April 1918.*)

8 April 1918. MISSIVE van den Minister van Financiën aan burgemeesters en wethouders betreffende quitantiën van storting.

Het is gebleken, dat wanneer bedragen verschuldigd op grond van twee of meer der artt. 40, 43, 63 en 68 der pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913, art. 27 der weduwenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 en art. IV der wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 303) gelijktijdig worden gestort, dikwijls slechts één quitantie tot het gezamenlijk bedrag der storting is afgegeven. De bij dit Departement te voeren controle op de verantwoording dier gelden wordt hierdoor zeer bemoeilijkt.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken in het vervolg bij iedere storting eene opgave over te leggen van de artikelen, op grond waarvan wordt gestort en van de bedragen, die krachtens elke dezer artikelen verschuldigd zijn, opdat de Betaalmeesters afzonderlijke quitanties kunnen afgeven.

10 April 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 23 November 1906 (*Staatsblad* n°. 289), waarbij aan de Vereeniging „Centraal Israëlitisch krankzinnigengesticht in Nederland”, gevestigd te *Amsterdam*, vergunning is verleend op een terrein in de gemeente *Apeldoorn* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 285.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 3 April 1918, n°. 3930, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan :
met intrekking van Onze besluiten van 12 December 1911 (*Staatsblad* n°. 359) en van 24 Juni 1915 (*Staatsblad* n°. 290), te bepalen :
Eenig artikel.

Het eerste lid van artikel 2 van Ons besluit van 23 November 1906 (*Staatsblad* n°. 289) wordt gelezen als volgt :

„In het gesticht, bestaande uit een administratiegebouw, tevens voor verpleging van patiënten ingericht, 3 paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 346 krankzinnigen, 162 mannen en 184 vrouwen, verpleegd worden.”

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.
's-Gravenhage, den 10den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 7 Mei 1918.*)

10 April 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het laatstelijk bij Koninklijk besluit van 9 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 392) gewijzigde Koninklijk besluit van 21 Juni 1887 (*Staatsblad* n°. 106). S. 236.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Februari 1918, n°. 1727/3, afdeling Onderwijs ;

Gelet op artikel 13 der hooger-onderwijswet ;
Gezien het laatstelijk bij Ons besluit van 9 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 392) gewijzigde Koninklijk besluit van 21 Juni 1887 (*Staatsblad* n°. 106) ;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Maart 1918, n°. 30) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Maart 1918, n°. 1447, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :
te bepalen :

Eenig artikel.

Artikel 9 *quater* van het laatstelijk bij Ons besluit van 9 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 392) gewijzigde Koninklijk besluit van 21 Juni 1887 (*Staatsblad* n°. 106) wordt gelezen als volgt :

Artikel 9 *quater.*

„Zij, die met goed gevolg hebben afgelegd het overgangsexamen van de Cadettenschool naar de Koninklijke Militaire Academie, het toelatingsexamen tot de Koninklijke Militaire

Academie, of het examen, bedoeld in artikel 123 der hooger-onderwijswet, zijn bij het in artikel 12 dier wet omschreven examen vrijgesteld van het examen in de afdelingen III, IV en V van artikel 2”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 10den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 6 Mei 1918.*)

11 April 1918. BESLUIT, houdende wijziging van artikel 10 van het Koninklijk besluit van den 4 April 1917 (*Staatsblad* n°. 273), betreffende de Zegelwet 1917. S. 237.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 8 April 1918, n°. 121, afdeling Zegel ;

Gelet op Onze besluiten van den 4 April 1917 (*Staatsblad* n°. 273) en van den 30 Maart 1918, n°. 41 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het derde lid van artikel 10 van Ons voormeld besluit van den 4 April 1917 (*Staatsblad* n°. 273, te vervangen door :

„Aan de overige kantoren wordt het papier gestempeld met de woorden : „te zegelen”, waarna het met een bewijs van de betaling der rechten wordt overgebracht :

te *Arnhem*, te *Assen*, te 's *Hertogenbosch*, te *Maastricht* en te *Zwolle*: ten kantore van de hypotheeken en het kadaster ;

te *Groningen*: ten kantore der registratie en domeinen ;

te *Leeuwarden* en te *Middelburg*: ten kantore der registratie n°. 1 ;

en te *Utrecht*: ten kantore der successierechten.”

Te bepalen dat dit besluit in werking zal treden met ingang van 1 Mei 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 8 Mei 1918.*)

11 April 1918. *MISSIVE* van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der Provinciën betreffende weddeverhooging der onderwijzers.

Ingevolge het bepaalde bij art. 2 van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 160) zal het totaal bedrag der weddeverhoogingen, waarop de onderwijzers krachtens de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) aanspraak hebben, aan de gemeentebesturen eerst worden uitbetaald na afloop van het jaar waarover zij zijn berekend.

Uit deze om administratieve redenen aldus voorgeschreven regeling behoeft echter niet te worden afgeleid, dat de belanghebbende onderwijzers eerst na afloop van het jaar aanspraak op die verhooging zouden hebben verkregen. Die aanspraak bestaat krachtens hunne benoeming aan de school, waar zij werkzaam zijn, en vervalt eerst bij ontslag. De gemeentebesturen en de besturen der bijzondere lagere scholen behoeven dus met de *uitbetaling* der weddeverhoogingen niet te wachten tot het betalingsstuk, bedoeld in bovengenoemd art. 2, zal zijn ontvangen. Het wil mij voorkomen, dat het veeleer op den weg dier besturen ligt, deze weddeverhoogingen aan de rechthebbende onderwijzers hetzij maandelijks hetzij kwartaalsgewijze uit te betalen tegelijk met de uitbetaling van het door het gemeente- of schoolbestuur verschuldigd salaris. Het tweede lid van art. 2 van het Koninklijk besluit bevat eene aanwijzing, dat in dezen zin kan worden gehandeld.

De vraag is voorts gerezen, of de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) ook van toepassing is op gemobiliseerde onderwijzers, aan wie met geheele of gedeeltelijke inhouding van wedde verlof is verleend.

Deze vraag moet m. i. bevestigend worden beantwoord, omdat de onderwijzer geacht moet worden aan de school verbonden te zijn, zoolang zijn dienstverband niet door ontslag is verbroken. Om deze reden zullen dus ook de onderwijzers, aan wie hetzij wegens langdurige ziekte hetzij wegens het vervullen van militaire verplichtingen of om andere redenen verlof is verleend, moeten worden vermeld in de opgaven, bedoeld in art. 1 van bovengenoemd Koninklijk besluit en zulks ongeacht of het salaris gedurende dat verlof al dan niet ten volle wordt uitbetaald.

Ik heb de eer U te verzoeken het vorenstaande onder de aandacht te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie. (W. v. d. B. A.)

12 April 1918. *BESLUIT*, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 238.

13 April 1918. *WET*, tot vaststelling van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 239.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk B der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Financiën*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. Kosten van het Departement f	426,551.66
2. Kosten van de Grootboeken der Nationale Schuld, van de rentebetaling en van het Agentschap van het Ministerie van Financiën te Amsterdam	125,637.50
3. Kosten van 's Rijks schatkist	138,896.—
4. Kosten van het Muntwezen	2,925,000.—
5. Kosten van administratie der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen en van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.	15,772,996.—
6. Kosten van administratie van het zegel, de registratie, de successie, de hypotheeken en het kadaster, de vermogensbelasting, (verdedigingsbelasting Ia en Ib inbegrepen), de Staatsloterij, de domeinen onder beheer van het Departement van Financiën, het geldelijk beheer der groote wegen, vaarten, veren en der visscherijen op de Zeeuwsche Stroomen. .	3,410,891.—
7. Kosten der Eerediensten .	1,991,134.58 ⁵
8. Kosten van de Pensioenraden, pensioenen, enz. . .	3,404,906.25
9. Uitkeeringen, verschillende uitgaven, wachtgeld, onderstanden, gratificatiën en toelagen	13,371,586.—
10. Voorschotten uit 's Rijks schatkist.	29,490,258.—
11. Onvoorziene uitgaven . . .	50,000.—
Totaal v. h. VIIde hoofdst. B f	71,107,856.99⁵

13 April 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 240.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal van de IXde afdeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 500,000.

15 April 1918. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vordering van paarden.

In het najaar van 1917 is in vele gemeenten eene vordering van rijpaarden uitgeschreven.

Bij deze vordering, die beoogde eene registratie van de in het land aanwezige voor den rijdienst geschikte paarden, werd den eigenaar van een goedgekeurd paard na registratie de gelegenheid geboden om door het sluiten van eene overeenkomst voorloopig in het bezit te blijven van zijn paard, totdat de militaire autoriteit de beschikking daarover zou wenschen.

Volgens mededeeling van den Minister van Oorlog is bij vorenbedoelde vordering gebleken dat in vele gemeenten van de zijde van den burgemeester geen of zeer weinig medewerking is verleend en onder meer is nagelaten aantekening te houden van of eenige actie in te stellen tegen de eigenaars, die verplicht waren hunne paarden voor deze keuring aan te bieden en die aan die verplichting niet hebben voldaan.

Door den Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht wordt in het verslag dezer vordering een zeer ernstige klacht geuit en worden als bewijs eenige antwoorden van burgemeesters overgelegd.

Zijne Excellentie schrijft daarbij: „Veelal geven zij niet alleen blijk van groote onverschilligheid en absoluut gebrek aan medewerking van de burgemeesters, maar bovendien blijkt duidelijk, dat in het algemeen niets wordt gedaan tegen paardenbezitters die zich wederrechtelijk onttrekken aan eene wettelijke uitgeschreven vordering.

Voor al het laatste acht ik een zeer bedenkelijk verschijnsel en ik zie daar, onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden, zelfs een gevaar in, waardoor het landsbelang ernstig zou kunnen worden geschaad.

Ten gevolge van het niet of zeer onvoldoende nakomen door de burgemeesters van het bepaalde in punten 25 en 39 van het sedert herhaaldelijk gewijzigd Koninklijk besluit van 10

November 1892 (Staatsblad n°. 253) heeft deze vordering, waarbij eene algemeene registratie van voor den rijdienst geschikte paarden werd beoogd, niet de resultaten gehad die daarvan mochten en moesten verwacht worden.”

Mede ter voldoening aan het verlangen van genoemden Minister heb ik de eer op grond van het bovenstaande U.H.E.G. te verzoeken de Burgemeesters der gemeenten in Uwe Provincie, namens mij, te herinneren aan hunne verplichtingen bij vordering van paarden in hunne gemeente. (W. v. d. B. A.)

16 April 1918. WET, houdende vaststelling van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 241.

Bij deze wet wordt het Vde hoofdstuk der begroting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het Departement van Binnenlandsche Zaken, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd. :

1. Kosten van het Departement f	227,551.—
2. Binnenlandsch Bestuur.	1,139,760.—
3. Volksgezondheid en Arme- wezen	7,818,827.—
4. Hooger en Middelbaar onder- wijs	10,174,456.—
5. Lager onderwijs.	28,596,333.—
6. Kunsten en Wetenschappen.	1,388,958.—
7. Nederlandsche Staatscourant, Handelingen der Staten-Ge- raal en Staatsblad.	170,674.—
8. Pensioenen, toelagen, grati- ficatiën, wachtgeld, enz.	4,593,143.—
9. Onvoorziene behoeften.	40,000.—

Totaal van het Vde hoofdstuk f 54,149,702.

16 April 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 242.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der VIIIste afdeling van genoemd hoofdstuk verhoogd met f 4,375,000 en het eindcijfer van dat hoofdstuk met gelijk bedrag.

17 April 1918. WET, tot vaststelling van het vierde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 243.

Bij deze wet wordt het IVde hoofdstuk der begroting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het Departement van Justitie, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. Kosten v. h. Departement. f	303,200.—
2. Kosten van de rechterlijke macht.	2,827,365.—
3. Kosten van het Hoog Militair Gerechtshof, van de krijgsraden bij de Landmacht en van den Zee-krijgsraad binnen het Rijk in Europa, van het officie bij laatstgenoemden krijgsraad en van de auditien in de militaire arrondissementen	142,625.—
4. Kosten van den Centralen Raad van Beroep en van de Raden van Beroep	218,200.—
5. Gerechtskosten.	521,000.—
6. Kosten van algemeene of Rijkspolitie	2,303,980.—
7. Kosten van gevangenis en Rijkswerkinrichtingen	4,077,948.—
8. Kosten van het Rijkstuchten opvoedingswezen	3,222,490.—
9. Reclasseering.	126,700.—
10. Gebouwen	745,364.—
11. Pensioenen, wachtgeld, gratificatiën enz.	713,967.—
12. Verschillende uitgaven . .	43,400.—
13. Onvoorziene uitgaven. . .	50,000.—

Totaal van het IVde hoofdst. f 15,296,189.—

17 April 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 244.
Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der Xide afdeling en het eindcijfer van dat hoofdstuk verhoogd met f 812,000.

17 April 1918. WET, tot vaststelling van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 245.

Bij deze wet wordt het VId hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Marine*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Iste AFD. Militaire uitgaven.

Actieve zeemacht.

1^e Onderafd. Kosten van be-
heer en administratie . . . f 618,851.—

2^e Onderafd. Materieel der zee-
macht en van 's Rijks wer-
1918.

ven, maritieme etablissemen- ten en inrichtingen	f 22,050,721.—
3 ^e Onderafd. Personeel der zeemacht.	6,377,786.—
4 ^e Onderafd. Pensioenen, on- standen, wachtgeld, enz.	3,583,074.—
	f 32,630,432.—

2de AFD. Niet-militaire uit-
gaven. Loodswezen, beton-
ning, bekakening, verlich-
ting en hydrographie.

1^e Onderafd. Loodswezen, be-
tonning, bekakening en ver-
lichting . . . . . 3,439,572.—

2^e Onderafd. Hydrographie . . . 186,157.—

3^e Onderafd. Pensioenen, on-
derstanden, wachtgeld, enz. . . 372,697.—

f 3,998,426.—

IIIde AFD. Onvoorziene uit-
gaven . . . . . 60,000.—

Totaal van het VId hoofdst. f 36,688,858.—

17 April 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 246.
Bij deze wet worden twee nieuwe artikelen ingevoegd.

Ten gevolge hiervan worden:

a. het totaal van de IVde onderafdeeling der 1ste afdeling van genoemde begrooting en het totaal der 1ste afdeling verhoogd met f 1,260,000;

b. het totaal van de IIIde onderafdeeling der 2de afdeling en het totaal der 2de afdeling dier begrooting verhoogd met f 240,000;

c. het eindcijfer van het VId hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1918 verhoogd met f 1,500,000.

17 April 1918. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de goedkeuring, door *Nederland*, van de verlenging der bevoegdheden van de gemengde rechtbanken in *Egypte* (*Staatsblad* 1917 n°. 274). S. 247.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende dat Wij hebben toegestemd in de hernieuwde verlenging van de bevoegdheden der gemengde rechtbanken in *Egypte* voor den tijd van een jaar, eindigende op 1 Februari 1919;

Gelet op artikel 2 der wet van 6 December 1898 (*Staatsblad* n°. 254);

Gezien de in afdruk hierbijgevoegde Egyptische wet van 28 Januari 1918, n°. 2, waarbij bedoelde verlenging is afgekondigd;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 13den April 1918, n°. 15996;

Hebben goedgevonden en verstaan:
voorzegde verlenging te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 17den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. LOUDON.

(*Uitgeg. 7 Mei 1918.*)

Loi n°. 2 de 1918 prorogeant les Pouvoirs des Tribunaux Mixtes jusqu'au 1er février 1919.

NOUS, SULTAN D'EGYPTE,

Vu le Règlement d'Organisation Judiciaire pour les procès mixtes et notamment l'article 40 du Titre III;

Vu les Décrets des 6 janvier 1881, 28 janvier 1882, 28 janvier 1883, 19 janvier 1884, 31 janvier 1889, 3 février 1890, 29 janvier 1894, 31 janvier 1899, 30 janvier 1900, 30 janvier 1917, prorogeant successivement jusqu'au 1er février 1918, le terme de la première période judiciaire des Tribunaux mixtes égyptiens;

Considérant que Notre Gouvernement et les Gouvernements des Puissances intéressées sont convenus de proroger pour un an les pouvoirs des dits tribunaux;

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice et l'avis conforme de Notre Conseil des Ministres;

Décrétons:

Article 1er. Les pouvoirs des Tribunaux mixtes égyptiens sont prorogés pour une nouvelle période d'un an à partir du premier février mil neuf cent dix-huit.

2. Notre Ministre de la Justice est chargé de l'exécution du présent décret.

Fait au Palais d'Abdine, le 28 janvier 1918.

FOUAD.

Par le Sultan:

Le Président du Conseil des Ministres,
H. RUCHDI.

Le Ministre de la Justice, A. SAROIT.

18 April 1918. WET, tot vaststelling van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 248.

Bij deze wet wordt het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Waterstaat*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. Kosten van het departement f	239,400.—
2. Waterstaat	18,919,938.—
3. Spoorwegen	1,596,325.—
4. Arbeidersverzekering . . .	12,565,350.—
5. Werkloosheid en arbeidsbemiddeling	840,900.—
6. Pensioenen, wachtgeld, gratificatiën enz.	405,924.—
7. Onvoorziene behoeften. . .	50,000.—
8. Posterijen, Telegrafie en Telefonie.	1,194,400.—

Totaal van het IXde hoofdst. f 36,211,679.—

18 April 1918. WET, tot bevordering van de verbetering van de *Linde*. S. 249.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de verbetering van de *Linde* door het verleen van eene Rijksbijdrage te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt aan de provincie Friesland eene bijdrage verleend van de helft der kosten van eene verbetering van de *Linde* ten behoeve van de afwatering van het Lindegebied, tot een maximum van driehonderd vijf en zeventig duizend gulden (f 375,000).

2. De Rijksbijdrage zal slechts worden uitgekeerd als de ontwerpen en bestekken vóóraf door Onzen Minister van Waterstaat zullen zijn goedgekeurd en ook overigens aan de door dien Minister te stellen voorwaarden zal zijn voldaan.

3. Voor de betaling van dit subsidie zullen te zijner tijd de vermoedelijk uit te keeren gedeelten op de Staatsbegrooting beschikbaar worden gesteld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg. 8 Mei 1918.*)

18 April 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 250.

Bij deze wet worden twee artikelen ingelascht.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der Vide afdeling verhoogd met f 500,000, dat der VIIIste afdeling met f 60,000 en het eindcijfer van genoemd hoofdstuk met f 560,000.

20 April 1918. WET, tot vaststelling van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 251.

Bij deze wet wordt het VIIIste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Oorlog*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. Kosten van het Departement. f	362,291
2. Bezoldiging van het personeel der staven van het leger . . .	333,335
3. Bezoldiging van het personeel der militaire administratie . .	358,416
4. Bezoldiging van het personeel der verschillende wapens en der landweer	10,730,787
5. Kosten van voeding van onderofficieren en soldaten.	2,325,448
6. Kosten van kleding en uitrusting van onderofficieren en soldaten en van ledergoed . .	2,516,170
7. Kosten van huisvesting, stallig, nachtligging en reiniging.	744,600
8. Aanschaffing, voeding en verzorging van paarden en trekhonden; maatregelen in het belang der remonteering en africhting van honden voor oorlogsdoeleinden	2,418,060
9. Studiën, onderwijs en oefeningen	515,850
10. Administratiekosten	190,150
11. Verschillende uitgaven bij de staven en diensten en de wapenkorpsen	459,200
12. Geneeskundige dienst	1,301,256
13. Inrichtingen van onderwijs. .	575,759
14. Kosten van den Luchtvaartdienst	833,810
15. Kosten, vallende op de motorafdeling	268,250
16. Centrale magazijnen van militaire kleding en uitrusting en militaire verplegingsinrichtingen; aanschaffing en onder-	

houd van kampementsgoederen, velduitrusting en voertuigen voor den verplegingsdienst te velde . . . . . f

836,470

17. Materieel der artillerie, zoodanige practische oefeningen en proeven bij het wapen der artillerie . . . . .

4,849,015

18. Militaire verkenningen en Topographische Inrichting . . . . .

236,389

19. Dienst der Genie . . . . .

958,065

20. Kosten van verplaatsing van personen en goederen . . . . .

287,870

21. Subsidiën, gratificatiën en verdere uitgaven van bijzondere aard . . . . .

165,450

22. Nonactiviteits-traktementen, pensioenen en daartoe betrekkelijke uitgaven, lijfrenten, toelagen en wachtgelden . . . . .

4,933,159

23. Wapen der marechaussee . . . . .

527,880

24. Buitengewone uitgaven . . . . .

1,560,000

25. Onvoorziene uitgaven . . . . .

50,000

26. Voltooiing van het vestingstelsel . . . . .

Memorie.

27. Verbetering van de kustverdediging . . . . .

600,000

28. Begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der artillerie-inrichtingen. . .

Memorie.

Totaal van het VIIIe hoofdstuk. f 38,037,180

20 April 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1918. S. 252.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 85,000.

20 April 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918. S. 253.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de XXIste afdeling van meergemeld hoofdstuk der Staatsbegrooting en het eindcijfer van dat hoofdstuk verhoogd met een bedrag van f 2,000,000.

20 April 1918. WET, houdende nadere voorzieningen ten aanzien van personen tot de krijgsmacht behorende, aan wie langdurige verloven zijn verleend, doch die onder de bestaande wetten onderworpen blijven aan het militaire straf- en tuchtrecht. S. 254.

WIJ WILHELMINA, ENZ. doen te weten :
 Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nadere voorzieningen te treffen ten aanzien van personen tot de krijgsmacht behorende, aan wie langdurige verloven zijn verleend, doch die onder de bestaande wetten onderworpen blijven aan het militaire straf- en tuchtrecht;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De tot de krijgsmacht behorende persoon aan wien, overeenkomstig de door of vanwege Onzen Minister van Marine of van Oorlog vastgestelde voorschriften, „onbepaald (klein) verlof” of „langdurig bepaald (klein) verlof” is verleend, is gedurende zoodanig verlof niet onderworpen aan het militaire straf- en tuchtrecht.

Bij het eindigen van het verlof, hetzij ten gevolge van eenige terugroeping, hetzij door het verstrijken van den termijn, is het militaire straf- en tuchtrecht weder van toepassing.

2. Het bepaalde in het eerste lid van artikel 1 is niet van toepassing op den (klein) verlofanger :

a. telkens wanneer hij uniformkleeding of het voor hem vastgestelde kenteeken of onderscheidingsteeken draagt;

b. zoodra en zoolang hij ingevolge eenige opdracht militairen dienst moet verrichten;

c. voor zoover hij zich schuldig maakt aan een der feiten waartegen is voorzien bij de artikelen 99 en 100 van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te water of bij de artikelen 99—101 van het Crimineel Wetboek voor het krijgsvolk te lande.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal door Ons aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet wordt geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(Uitgeg. 13 Mei 1918.)

20 April 1918. WET, houdende nadere voorzieningen aangaande de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling door den militairen rechter. S. 255.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 284, 1—8.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2088—2097.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 396, 427.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat nadere voorzieningen aangaande de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling door den militairen rechter dienen te worden getroffen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ingevolge de laatste der Slotbepalingen van de wet van 12 Juni 1915 (*Staatsblad* n°. 247) worden met betrekking tot de toepassing van de artikelen 14a—14k van het Wetboek van Strafrecht ten aanzien van straffen, door den militairen rechter opgelegd, de volgende nadere voorzieningen getroffen.

2. De bevoegdheid, bedoeld in artikel 14a van het Wetboek van Strafrecht, wordt alleen uitgeoefend, indien het militair belang zich niet daartegen verzet.

3. Voor wat betreft de straf van militaire detentie is met betrekking tot de bijzondere voorwaarden van toepassing hetgeen krachtens de artikelen 14a—14k van het Wetboek van Strafrecht te dien aanzien voor de gevangenisstraf geldt.

4. Bij het bevel, bedoeld in artikel 14a van het Wetboek van Strafrecht, wordt als algemeene voorwaarde steeds mede gesteld, dat de veroordeelde, die aan de krijgstuicht onderworpen is, zich niet schuldig zal maken aan eene ernstige overtreding tegen de krijgstuicht en zelfs niet aan eene lichte zoodanige overtreding, indien deze tevens een strafbaar feit oplevert.

5. Indien de rechter overeenkomstig artikel 14d van het Wetboek van Strafrecht eene opdracht tot het verleenen van bijstand gegeven heeft, oefent, wanneer de veroordeelde aan de krijgstuicht onderworpen is, degene, die met het verleenen van den bijstand belast is, dien niet uit dan met goedvinden van den commandeerenden officier van den veroordeelde.

6. Als de rechter, die het in artikel 14a van het Wetboek van Strafrecht bedoelde bevel heeft gegeven, wordt voor de toepassing van de artikelen 14f—14k van dat wetboek steeds mede aangemerkt het Hoog Militair Gerechts-hof of, indien de veroordeelde, die tot de zeemacht behoort, zich bevindt in of op weg naar Nederlandsch-Indië, de krijgsraad voor de zeemacht, door den commandant der zeemacht in Nederlandsch-Indië aangewezen.

7. De kennisgeving, bedoeld in artikel 14f van het Wetboek van Strafrecht, geschiedt, wanneer de veroordeelde aan de krijgstuicht

onderworpen is, krachtens beslissing van diens commandeerenden officier. De beslissing wordt niet genomen dan na overleg met den ambtenaar, die tot het doen der kennisgeving bevoegd is.

8. Indien overeenkomstig artikel 14^a van het Wetboek van Strafrecht last tot tenuitvoerlegging gegeven wordt ten aanzien van een veroordeelde, die op dat tijdstip niet aan de krijgstuicht onderworpen is, kan de rechter bepalen, dat de bijkomende straffen van ontzegging voor een bepaalden tijd van het recht om bij de gewapende macht of als militaire geëmployeerde te dienen, van degradatie, van plaatsing in eene klasse van militairen, aan eene strengere krijgstuicht onderworpen, of van vermindering in klasse niet worden ten uitvoer gelegd.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitgeg. 13 Mei 1918.*)

20 April 1918. WET, houdende bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichte 1919. S. 256.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichte der milite van 1919 noodig zijn ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met afwijking van de bepalingen der Militiewet geldt ten aanzien van de ingeschrevenen voor de lichte der milite van 1919 het bepaalde in de volgende artikelen.

2. De vrijstelling van den dienst, verleend wegens :

eigen vrijwilligen dienst,
broederdienst,
aanwezigheid van in hetzelfde jaar geboren broeders of halfbroeders,
kostwinnerschap, of
toekomstige woonplaats in de koloniën of bezittingen des Rijks in andere werelddelen, gaat in op een door Ons te bepalen tijdstip, echter niet later dan het tijdstip, waarop de in art. 11 bedoelde werkelijke dienst eindigt.
Het bepaalde in het vorig lid geldt niet ten

aanzien van vrijstelling, verleend na het eerste der in dat lid bedoelde tijdstippen.

Met betrekking tot vrijstelling wegens broederdienst komt niet in aanmerking de dienst bij de milite van den dienstplichtige der lichte 1918, wien vrijstelling van den dienst is verleend met ingang van een later te bepalen tijdstip.

Hetgeen in art. 34, eerste lid, 2°, der Militiewet tusschen „dienstplichtige” en „zoodanig” voorkomt wordt beschouwd daarin niet voor te komen, en in plaats van de daarin voorkomende woorden „dat artikel” wordt gelezen : „art. 32”.

3. De woorden „na het sluiten der tweede zitting van den militieraad” worden beschouwd niet in art. 36, vierde lid, eersten volzin, der Militiewet voor te komen.

4. De militieraad doet alleen uitspraak omtrent vrijstelling van den dienst.

5. Het bepaalde in art. 60, tweede lid, tweeden volzin, en in art. 61 der Militiewet is niet van kracht.

Indien het gevoelen van de geneeskundige leden van den keuringsraad omtrent de geschiktheid van een ingeschrevene niet van gelijke strekking is, wordt de ingeschrevene voor geschikt gehouden.

6. De loting, bedoeld in art. 62 der Militiewet, wordt niet gehouden.

7. Alle ingeschrevenen zijn bestemd om bij de milite te worden ingelijfd, uitgezonderd zij :

1°. die voor den dienst bij de milite ongeschikt zijn bevonden ;

2°. die bij onherroepelijk geworden uitspraak voorgoed of tijdelijk van den dienst zijn vrijgesteld ;

3°. die bij onherroepelijk geworden uitspraak van den dienst zijn uitgesloten.

De bestemming ter inlijving, in het vorige lid bedoeld, wordt geacht eerst te bestaan op 1 Mei 1918.

8. In het tweede lid onder c en in het vierde lid van art. 19 der Militiewet wordt voor „1 September” gelezen : „1 Juni”.

9. Bij de zeemilite kan een grooter getal personen worden ingelijfd dan in art. 4, tweede lid, der Militiewet is vermeld.

10. De opening van de zittingen van den militieraad en des keuringsraad, de regeling van de werkzaamheden van die raden, de termijnen betreffende het aanvragen van vrijstelling, de tijd van de inlijving en hetgeen verder op de inlijving betrekking heeft of daarmede verband houdt, worden voor zoo-

veel noodig, nader door. Ons of door de door Ons aan te wijzen autoriteit geregeld, met afwijking, des vereischt, van de geldende wettelijke voorschriften.

11. Zij, die worden ingelijfd vóór het tijdstip, waarop zij volgens de Militiewet zouden moeten worden ingelijfd, kunnen in werkelijken dienst worden gehouden tot het tijdstip, waarop zij naar den gewonen regel in het genot van groot verlof zouden worden gesteld in geval van inlijving op den normalen tijd, zulks onverminderd hun verplichting tot langer verblijf in werkelijken dienst, welke uit de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 350) mocht voortspuiten.

12. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg.* 23 April 1918.)

20 April 1918. WET, betreffende nadere uitbreiding van den landstorm. S. 257.

WIJ WILHELMINA, ENZ., doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat nadere uitbreiding van den landstorm wenschelijk is zoowel in het belang van het met verlof zenden van onder de wapenen zijnde dienstplichtigen als tot vergrooting van het getal personen, dat bij tweede mobilisatie dadelijk voor oproeping ter oefening beschikbaar is; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Naar door Ons te stellen regelen kunnen één of meer malen opnieuw aan een onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsveld worden onderworpen de na 1885 geboren personen, die voor dien dienst ongeschikt zijn verklaard en hun vijf en twintigste levensjaar nog niet hebben volbracht behalve degenen, die in en door den militairen dienst ongeschikt zijn geworden of die langer dan zes maanden in werkelijken dienst zijn geweest.

Hij, die bij een onderzoek, als in het vorig lid bedoeld, geschikt wordt verklaard, wordt, indien hij tegen deze uitspraak bezwaar heeft, naar door Ons te stellen regelen in de gelegenheid gesteld een nader onderzoek te ondergaan.

De uitspraak, ten gevolge van een nader onderzoek gedaan, vervangt de vorige uitspraak.

2. De in art. 1 bedoelde personen, die bij onderzoek voor den krijgsveld geschikt worden verklaard of omtrent wie niet naar de gestelde regelen uitspraak kan worden gedaan, komen tot den landstorm te behooren met ingang van den door Onzen Minister van Oorlog te bepalen datum.

3. Tot den landstorm behoorende personen, als in art. 2 bedoeld, kunnen na het jaar, waarin zij het 25ste levensjaar hebben volbracht, niet anders in werkelijken dienst worden geroepen dan wanneer eene algemeene intrekking van het aan dienstplichtigen verleend onbepaald (klein) verlof plaats heeft.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan tot intrekking van deze wet. Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg.* 23 April 1918.)

20 April 1918. BESLUIT, houdende bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichter der militie van 1919. S. 258.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Oorlog, Onzen Minister van Marine en Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 April 1918, Kabinet, letter W⁵⁵;

Gezien art. 10 der wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 256);

Hebben goedgevonden en verstaan :

De regeling van al hetgeen ingevolge art. 10 der wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 256) moet worden verricht, geschiedt door Onzen Minister van Oorlog, in overleg, voor zooveel noodig, met Onzen Minister van Marine en Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Voor zoover het echter onderwerpen betreft, die moeten worden geacht uitsluitend te be-

hooren tot het gebied van het Departement van Marine, geschiedt de regeling door Onzen Minister van Marine.

Onze Ministers van Oorlog, van Marine en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.
De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 April 1918.)

20 April 1918. WET, tot verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht. S. 259.

Bijlagen Hand. 2^e Kamer :

1911/12, n°. 202, 1—3.

1913/14, n°. 50, 1—3.

1914/15, n°. 25, 1.

1917/18, n°. 10, 1—18.

Hand. 2^e Kamer 1917/18, bladz. 300—323, 343—349, 352—374, 378—399, 482.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 61, 131—138, 428—441, 443—451.

WIJ WILHELMINA, ENZ. doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht bij de wet behoort te worden bevorderd ; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

INLEIDENDE BEPALINGEN.

Art. 1. Den landarbeider, die aan de gestelde vereischten voldoet, wordt overeenkomstig de bepalingen dezer wet gelegenheid gegeven om land met woning in eigendom of los land in pacht te verkrijgen.

2. In deze wet wordt verstaan onder :

a. „landarbeider” ieder persoon, die van het in loondienst verrichten van landarbeid zijn hoofdberoep maakt ;

b. „landarbeid” alle werkzaamheden in den landbouw, den tuinbouw, den boschbouw, de veehouderij of de veenderij ;

c. „plaatsje” land met landarbeiderswoning, zoodanig vereenigd, dat zij één geheel vormen ;

d. „los land” land, dat geen geheel vormt met de landarbeiderswoning.

HOOFDSTUK II.

VAN DE VEREISCHTEN WAARAAN DE LANDARBEIDER MOET VOLDOEN.

3. 1. Om van de voordeelen dezer wet te kunnen gebruik maken moet de landarbeider :

a. ingezeten des Rijks zijn, tevens Nederlander, en niet bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak de beschikking of het beheer over zijne goederen verloren hebben ;

b. gedurende ten minste twee jaren, aan de in de artikelen 13, 17 of 24 bedoelde aanvraag onmiddellijk voorafgaande, gewoonde hebben binnen den kring van de in artikel 6 bedoelde vereeniging of stichting — of waar zoodanig lichaam ontbreekt in de gemeente of eene daaraan grenzende gemeente — waar hij onroerend goed wenschte te verkrijgen ;

c. bekwaam voor zijn werk zijn ;

d. van goed zedelijk gedrag zijn ;

e. den leeftijd van vijf en twintig jaren bereikt en, zoo hij een plaatsje wenschte te verkrijgen, dien van vijftig jaren niet overschreden hebben ;

f. zoo hij een plaatsje wenschte te verkrijgen, voldoende gegoed zijn om ten minste een tiende van de in artikel 4 bedoelde kosten te betalen.

2. In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van het bestuur van de vereeniging of de stichting of van den gemeenteraad, kan van het bepaalde onder b worden afgeweken. Bij aanvragen, mede daartoe strekkende, vervalt de verplichting van den landarbeider tot overlegging der verklaring van den burgemeester zijner woonplaats, bedoeld in de artikelen 14 onder b, 18 en 25 onder a.

HOOFDSTUK III.

VAN DE VEREISCHTEN WAARAAN HET PLAATSJE EN HET LOSSE LAND MOETEN VOLDOEN.

4. 1. Het plaatsje moet voor het doel geschikt zijn en mag, met inbegrip van de eerste noodige verbeteringen aan bestaande gebouwen en land, niet meer dan f 4000 kosten.

2. In bijzondere gevallen kan door Ons verlof worden verleend van dit maximum af te wijken.

5. 1. Het losse land moet in de nabijheid van de landarbeiderswoning gelegen en ook overigens voor het doel geschikt zijn.

2. De jaarlijksche pachtprijs magi niet meer dan f 50 bedragen en naar evenredigheid niet belangrijk hooger zijn dan die van grootere uitgestrektheden grond van overeenkomstige hoedanigheid en ligging.

3. In bijzondere gevallen kan door Ons verlof worden verleend van dit maximum af te wijken.

HOOFDSTUK IV.

VAN DE VEREENIGINGEN, STICHTINGEN EN GEMEENTEN, EN VAN DEN GELDELIJKEN STEUN VAN RIJKSWEGE.

6. 1. Ter bereiking van het door deze wet beoogde doel wordt medegewerkt door:

a. rechtspersoonlijkheid hebbende vereenigingen en stichtingen, uitsluitend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werkzaam, mits zij als zoodanig door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, toegelaten zijn;

b. de gemeenten.

2. De kring eener vereeniging of stichting strekt zich uit over een of meer gemeenten, doch niet verder dan het rechtsgebied van een kantongerecht.

3. De vereischten voor toelating worden bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

7. 1. Aan gemeenten worden door Ons, ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders, onder bij algemeenen maatregel van bestuur te regelen voorwaarden rentegevende voorschotten uit 's Rijks kas verstrekt

2. Onze besluiten worden met redenen omkleed en in de *Staatscourant* openbaar gemaakt.

8. 1. Bij besluit van den gemeenteraad kunnen onder bij algemeenen maatregel van bestuur te regelen voorwaarden rentegevende voorschotten verstrekt worden aan de vereenigingen of stichtingen.

2. Het besluit, waarbij een voorschot toegestaan of geweigerd wordt, is met redenen omkleed en wordt binnen eene maand na de aanvraag om voorschot genomen.

3. Afschrift van dit besluit wordt binnen acht dagen aan het bestuur van de vereeniging of de stichting gezonden.

4. Gedurende eene maand na de verzending van het afschrift van het besluit kan dit bestuur daartegen bij gedagteekende en onderteekende memorie bezwaren inbrengen bij Gedeputeerde Staten der provincie, waarin de gemeente gelegen is.

5. Gedeputeerde Staten doen, het gemeentebestuur gehoord, eene uitspraak met redenen omkleed en zenden kosteloos afschrift daarvan aan partijen.

9. De in de artikelen 7, 1ste lid, en 8, 1ste lid, bedoelde voorschotten worden verstrekt tegen eene rente van 4 pct. per jaar.

10. Door Ons kan uit 's Rijks kas een bedrag beschikbaar gesteld worden tot uitvoering van een onteigeningsplan als bedoeld in artikel 40.

11. Onder Onze goedkeuring kunnen onroerende goederen, aan het Rijk toebehoorende, ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders aan de vereenigingen, stichtingen of gemeenten ondershands verkocht worden.

HOOFDSTUK V.

VAN DEN RECHTSVORM WAARONDER HET PLAATSE VERKREGEN WORDT EN VAN DE AANVRAGEN.

12. Het plaatsje wordt in eigendom verkregen.

13. 1. Wanneer een landarbeider een plaatsje kan aanwijzen, dat hij in eigendom kan verkrijgen, kan hij, ter bekoming van het door hem benodigd bedrag, eene schriftelijke aanvraag richten tot het college, te weten: het bestuur van de vereeniging of de stichting binnen wier kring — of waar zoodanig lichaam ontbreekt burgemeester en wethouders van de gemeente waarin — hij onroerend goed wenschte te verkrijgen.

2. De aanvraag wordt gesteld op een door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen, voor belanghebbenden kosteloos verkrijgbaar, formulier.

14. Bij de aanvraag legt de landarbeider over:

a. eene verklaring, waaruit blijkt dat hij het plaatsje in eigendom kan verkrijgen;

b. eene verklaring van den burgemeester zijner woonplaats, dat hij voldoet aan het vereischte in artikel 3, 1ste lid, onder b gesteld;

c. zijne geboorteakte;

d. eene door hem onderteekende gespecificeerde opgave waaruit zijne gegoedheid blijkt;

e. ingeval de woning nog gebouwd moet worden, het bouwplan met de raming der kosten.

15. Het college onderzoekt:

a. of de aanvrager voldoet aan de vereischten in de artikelen 2 onder a, en 3, 1ste lid, onder c, d en f gesteld;

b. of het plaatsje voldoet aan de vereischten in artikel 4 gesteld.

16. 1. Het college hoort den aanvrager wanneer het zulks wenschelijk oordeelt of deze daartoe het verlangen te kennen geeft.

2. Wanneer het onderzoek of de bespreking aanleiding geeft om de aanvraag te wijzigen, is dit toegelaten.

3. Van het verhandelde wordt verslag opgemaakt en door de aanwezigen ondertee-kend.

17. 1. Wanneer een landarbeider een plaatsje in eigendom wenscht te verkrijgen, doch geene aanwijzing, als bedoeld in artikel 13, 1ste lid, kan doen, kan hij eene schriftelijke aanvraag tot het college richten.

2. De aanvraag wordt gesteld op een door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen, voor belanghebbenden kosteloos verkrijgbaar, formulier.

18. Bij de aanvraag legt de landarbeider over de stukken, bedoeld in artikel 14 onder b, c en d.

19. Het college onderzoekt of de aanvrager voldoet aan de vereischten in de artikelen 2 onder a, en 3, 1ste lid, onder c, d en f gesteld.

20. Het college wijst, wanneer het betrokken lichaam daarvoor geschikt onroerend goed heeft, binnen twee maanden na ontvangst der aanvraag en, zoo het dit niet heeft, binnen twee maanden na de verkrijging, het plaatsje aan en doet hiervan schriftelijke mededeeling aan den aanvrager.

21. De aanvrager geeft binnen dertig dagen na ontvangst van de mededeeling, bedoeld in artikel 20, aan het college schriftelijk kennis of hij zich met de aanwijzing al of niet verenigt, in het laatste geval met opgave der gronden, waarop zijne afwijzing steunt. Ingeval de woning nog gebouwd moet worden, legt hij, indien hij zich met de aanwijzing verenigt, bij de kennisgeving over het bouwplan met de raming der kosten.

22. 1. Het college hoort den aanvrager wanneer het zulks wenschelijk oordeelt of deze daartoe het verlangen te kennen geeft.

2. Wanneer de bespreking aanleiding geeft om de aanwijzing te wijzigen, is dit toegelaten.

3. Van het verhandelde wordt verslag opgemaakt en door de aanwezigen ondertee-kend.

HOOFDSTUK VI.

VAN DEN RECHTSVORM WAARONDER HET LOSSE LAND VERKREGEN WORDTEN VAN DE AANVRAEGE.

23. Het losse land wordt in pacht verkregen.

24. 1. Wanneer een landarbeider los land

in pacht wenscht te verkrijgen, kan hij eene schriftelijke aanvraag tot het college richten.

2. De aanvraag wordt gesteld op een door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen, voor belanghebbenden kosteloos verkrijgbaar, formulier.

25. Bij de aanvraag legt de landarbeider over:

a. eene verklaring van den burgemeester zijner woonplaats, dat hij voldoet aan het vereischte in artikel 3, 1ste lid, onder b gesteld;

b. zijne geboorteakte.

26. Het college onderzoekt of de aanvrager voldoet aan de vereischten in de artikelen 2 onder a, en 3, 1ste lid, onder c en d gesteld.

27. 1. Het college wijst, wanneer het betrokken lichaam daarvoor geschikt onroerend goed heeft, binnen twee maanden na ontvangst der aanvraag en, zoo het dit niet heeft, binnen twee maanden na de verkrijging, het losse land aan en doet hiervan schriftelijke mededeeling aan den aanvrager.

2. De artikelen 21, 1ste volzin, en 22 zijn toepasselijk.

HOOFDSTUK VII.

VAN HET BESLUIT OMTRENT DE AANVRAEGE EN VAN DE VOORZIENING DAARTEGEN.

28. 1. Het bestuur van de vereeniging of de stichting of de gemeenteraad neemt omtrent de aanvraag binnen acht maanden na ontvangst daarvan of, ingeval van onteigening, binnen acht maanden na de verkrijging van het onroerend goed, een met redenen omkleed besluit. In dit besluit worden de voorwaarden opgenomen, die voor de geldleening of de verkrijging van het onroerend goed gesteld worden.

2. Afschrift van het besluit wordt, onder mededeeling van den tekst der artikelen 29 tot en met 33, binnen acht dagen aan den aanvrager gezonden.

29. 1. Gedurende eene maand na de verzending van het afschrift van het besluit kan de aanvrager daartegen bij gedagteekende en ondertee-kende memorie bezwaren inbrengen bij Gedeputeerde Staten der provincie, waar hij onroerend goed wenscht te verkrijgen.

2. In deze memorie worden volledig en met redenen omkleed alle bezwaren vermeld, die hij kan doen gelden. Zij gaat vergezeld van het afschrift van het besluit en verder van alle stukken, die de aanvrager tot toelichting zijner bezwaren wenscht over te leggen.

30. 1. Gedeputeerde Staten zenden alle bescheiden binnen veertien dagen na de ont-

vangst aan de partij die het besluit genomen heeft.

2. Deze zendt de bescheiden met haar antwoord binnen eene maand na de ontvangst aan Gedeputeerde Staten.

3. Deze doen op de stukken uitspraak tenzij zij nog een nader onderzoek noodig achten. De uitspraak is met redenen omkleed.

31. 1. Ingeval Gedeputeerde Staten een nader onderzoek noodig achten, worden partijen opgeroepen om door hen gehoord te worden.

2. Hij, die ingevolge dit artikel opgeroepen wordt, kan zich door een schriftelijk gemachtigde doen vertegenwoordigen en zich door een raadsman doen bijstaan.

32. 1. Gedeputeerde Staten kunnen andere dan de in het vorige artikel bedoelde personen doen dagvaarden om als getuige of deskundige door hen gehoord te worden.

2. De artikelen 5, 6, 1ste lid, 7, 2de en 3de lid, 8 tot en met 11, 13 tot en met 19 en 26 der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45), zooals die laatstelijk is gewijzigd bij artikel 1 der wet van 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265), zijn ten deze toepasselijk met dien verstande, dat waar in die artikelen gesproken wordt van „commissie” of „commissie van onderzoek” daarvoor gelezen wordt: „Gedeputeerde Staten”.

3. De kosten van deurwaardersverrichtingen worden berekend op den voet van het tarief van gerechtskosten in strafzaken. Deze kosten komen, evenals de schadeloosstelling van getuigen en deskundigen, ten laste van het Rijk.

33. 1. Gedeputeerde Staten doen eene uitspraak met redenen omkleed en zenden kosteloos afschrift daarvan aan partijen.

2. Indien het bestuur van de vereeniging of de stichting weigerachtig of nalatig is uitvoering te geven aan eene uitspraak, als bedoeld in het vorige lid, geschiedt zulks door Gedeputeerde Staten op kosten der vereeniging of stichting.

3. De kosten worden ingevorderd bij dwangbevel, medebrengende het recht om de goederen des schuldenaars zonder rechterlijk vonnis aan te tasten.

HOOFDSTUK VIII.

VAN DE VERKRIJGING VAN HET PLAATSJE EN VAN DE TE STELLEN ZEKERHEID.

34. 1. Van het naar aanleiding van de verkrijging van het plaatsje verschuldigd bedrag wordt door den landarbeider tot het derde kalenderjaar na het aangaan der schuld de in artikel 9 aangegeven rente betaald.

2. Daarna geschiedt de betaling dezer rente met de aflossing der schuld in dertig annuïteiten, ieder groot 5 $\frac{1}{2}$ pct. van genoemd bedrag.

3. De landarbeider wordt in de gelegenheid gesteld de jaarlijksche rente zoowel als de annuïteiten in wekelijksche termijnen te voldoen.

4. Tusschen partijen wordt omtrent vervroegde afbetaling en terugneming van het bedrag daarvan overeengekomen.

35. 1. De landarbeider, die daartoe vóór het nemen van het in artikel 28 bedoelde besluit zijn verlangen te kennen geeft, heeft het recht om ter voldoening van ten hoogste 25 pct. van het verschuldigd bedrag eene jaarlijksche grondrente op het plaatsje te vestigen:

2. De grondrente wordt berekend naar den in artikel 9 aangegeven rentevoet.

3. De grondrente is afkoopbaar voor het in het eerste lid bedoelde bedrag, doch eerst na de geheele aflossing van het overige gedeelte der schuld.

36. Tot zekerheid van de voldoening van het verschuldigd bedrag verleent de landarbeider eerste hypotheek op het plaatsje.

37. De vereeniging, stichting of gemeente behoeft den landarbeider slechts eenmaal in staat te stellen om overeenkomstig deze wet een plaatsje te verkrijgen.

HOOFDSTUK IX.

VAN DE VERKRIJGING VAN HET LOSSE LAND.

38. 1. Het losse land wordt ondershands en schriftelijk gepacht.

2. De pachtovereenkomst bevat eene regeling betreffende het wederinhuren.

39. 1. Den landarbeider, die in staat gesteld is om overeenkomstig deze wet los land te pachten, doch hiervan geen gebruik gemaakt heeft, behoeft tot twee jaren na het nemen van het besluit geen los land verpacht te worden.

2. Den landarbeider, wiens overeenkomstig deze wet aangegane pacht door eigen toedoen geëindigd is of eindigen zal, hetzij tusschentijds, hetzij door afloop van den termijn zonder wederinhuring, behoeft tot twee jaren na het eindigen der pacht geen los land verpacht te worden.

HOOFDSTUK X.

VAN ONTEIGENING.

40. 1. Aan de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), zooals die bij latere wetten is gewijzigd, wordt toegevoegd een Vide

Titel „Over onteigening in het belang der verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht”.

Deze titel bevat de volgende bepalingen:

Art. 105. Zonder voorafgaande verklaring bij de wet, dat het algemeen nut de onteigening vordert, kan in het belang der verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht onteigening plaats vinden, behalve van gronden of wateren tot eene kweekerij behoorende, van boomgaarden of van gebouwen en de daarbij behorende erven en tuinen.

Art. 106. De onteigening geschiedt ten name van eene vereeniging of stichting als bedoeld bij artikel 6 der Landarbeiderswet of, waar zoodanig lichaam ontbreekt, ten name der gemeente.

Art. 107. De onteigening heeft plaats uit kracht van een besluit van Gedeputeerde Staten, door Ons, den Raad van State, afdeling door de geschillen van bestuur, gehoord, goedgekeurd.

Art. 108. Dit besluit wordt niet genomen van nadat:

a. belanghebbenden in de gelegenheid zijn gesteld hunne bezwaren te doen hooren;

b. het bij artikel 13, 1ste lid, der Landarbeiderswet bedoelde college ter gemeentesecretarie heeft neergelegd eene schriftelijke verklaring, dat, in geval van onteigening voor plaatsjes, in ten minste twee, en in geval van onteigening voor losse landen, in ten minste vijf gevallen eene aanvraag zou moeten worden afgewezen alléén op grond dat geene aanwijzing als bedoeld in artikel 20 of artikel 27, 1ste lid, der Landarbeiderswet kan geschieden.

Art. 109. Voor het doel in het voorgaand artikel onder *a* omschreven doet het college tegelijk met de onder *b* van dat artikel bedoelde nederlegging een uitgewerkt plan met uitvoerige kaarten en met duidelijke aanwijzing van de te onteigenen eigendommen, met hunne kadastrale nummers en de namen hunner in de registers van het kadaster aangeduide eigenaars, gedurende ten minste dertig dagen op de gemeentesecretarie ter inzage voor een ieder nederleggen.

Wordt onteigening ten name der gemeente beoogd, zoo moet het onteigeningsplan vóór de nederlegging door den gemeenteraad voorloopig zijn goedgekeurd.

Art. 110. Van elke nederlegging wordt door het hoofd van het gemeentebestuur in één of meer nieuwsbladen der gemeente, of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige

gemeente, onverwijld kennis gegeven. Zij wordt daarenboven onverwijld door hem schriftelijk medegedeeld aan Gedeputeerde Staten en op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

Art. 111. De belanghebbenden kunnen uiterlijk veertien dagen na verloop van den termijn van nederlegging hunne bezwaren schriftelijk bij het gemeentebestuur indienen.

Die bezwaren kunnen, onder meer, hierin bestaan dat door de onteigening de waarde van een grooter geheel, waartoe de ter onteigening aangewezen eigendommen behooren, te zeer zou worden gedrukt.

Art. 112. Artikel 9 is ten deze van toepassing, met dien verstande, dat hetgeen daar van den Staat gezegd wordt, van toepassing wordt op de provincie.

Art. 113. Burgemeester en Wethouders zenden terstond na verloop van den termijn, voor de indiening der bezwaarschriften gesteld, allé stukken bij Gedeputeerde Staten in.

Art. 114. Gedeputeerde Staten nemen binnen vier maanden na verloop van den termijn van nederlegging een met redenen omkleed besluit op grond der bij hen ingekomen stukken. Blijkt nóg een nader onderzoek noodig, zoo zijn zij daartoe bevoegd.

Gedeputeerde Staten besluiten niet tot onteigening als daardoor een grooter geheel, waartoe de ter onteigening aangewezen eigendommen behooren, de geschiktheid voor het daarop uitgeoefend bedrijf zou verliezen.

Art. 115. Besluiten Gedeputeerde Staten tot onteigening, dan worden bij hun besluit de perceelen aangewezen, welke onteigend zullen worden, door aanhaling van de plans of kaarten, waarop die perceelen nauwkeurig zijn aangegeven en vermelding van hunne kadastrale nummers en de namen der in de registers van het kadaster aangeduide eigenaren.

Indien andere perceelen dan die, welke bij het onteigeningsplan vermeld zijn, moeten worden onteigend, zijn de bepalingen der artikelen 107 tot en met 114 van toepassing.

Het besluit wordt openbaar gemaakt in een of meer nieuwsbladen der gemeente of, bij het ontbreken daarvan, eener naburige gemeente. Het wordt daarenboven door het hoofd van het gemeentebestuur op de gebruikelijke wijze aan de ingezetenen bekend gemaakt.

Gedeputeerde Staten zenden hun besluit met de bijbehorende stukken binnen veertien dagen aan Ons ter goedkeuring in.

Onze beslissing, binnen twee maanden na de dagteekening der inzending bij een met redenen

omkleed besluit te nemen, wordt aan Gedeputeerde Staten medegedeeld en door deze ter kennis gebracht van partijen.

Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten door Ons goedgekeurd, zoo wordt Ons daartoe strekkend besluit in de *Staatscourant* opgenomen.

Art. 116. De artikelen 3 en 4 alsmede de artikelen 17, 18, 20, 21, 22, 24 26—38, 40—47, 49—54, zijn ten deze van toepassing, behoudens dat hetgeen van Ons besluit gezegd wordt van toepassing wordt op het besluit van Gedeputeerde Staten en dat als eischende partij optreedt het bestuur van het lichaam, te wiens name de onteigening geschiedt.

Art. 117. Ten minste drie dagen vóór de verschijning legt de onteigenende partij tot staving van haren eisch ter griffie van de rechtbank over:

1°. het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij de te onteigenen perceelen worden aangewezen;

2°. Ons besluit tot goedkeuring daarvan;

3°. een door Onzen commissaris in de provincie afgegeven bewijs, dat de artikelen 108, 109 en 115, 3de lid, zijn nageleefd.

Art. 118. De rechtbank kan aan de onteigenende partij haren eisch niet toewijzen:

1°. wanneer de in het voorgaand artikel bedoelde bescheiden niet zijn overgelegd;

2°. wanneer het blijken mocht, dat de artikelen 108, 109 en 115, 3delid, niet zijn nageleefd.

Art. 119. Bij de berekening der schadeloosstelling wordt niet gelet op nieuwe getimmeren of op veranderingen, gemaakt na de nederlegging ter inzage van het in artikel 109 bedoelde plan.

Art. 120. Als de werkelijke waarde bedoeld in artikel 40 wordt aangemerkt de verkoopwaarde, met dien verstande, dat het doel, waarvoor de onteigening geschiedt, daarop van geen invloed mag zijn.

Art. 121. Ten aanzien van de betaling der schadeloosstelling gelden de bepalingen van het vierde Hoofdstuk van den Eersten Titel, met uitzondering van die van artikel 61.

II. Artikel 105 der wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125), zooals die bij latere wetten is gewijzigd, wordt artikel 122; artikel 106 dier wet wordt artikel 123.

HOOFDSTUK XI.

SLOTBEPALINGEN.

41. De bepalingen van artikel 194 onder e der Gemeentewet en artikel 143 der Provinciale wet zijn niet van toepassing op het overeen-

komstig deze wet verpachten van onroerend goed der gemeente.

42. Alle stukken, uit deze wet voortvloeiende, zoomede die, welke betrekking hebben op hare uitvoering, zijn vrij van zegelen worden, voor zooveel zij aan registratie onderhevig zijn, gratis geregistreerd.

43. De notarissen zijn verplicht voor het verlijden van akten, waarbij ter uitvoering van artikel 36 dezer wet hypotheek verleend wordt, hun dienst kosteloos te verleenen.

44. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Landarbeiderswet”.

45. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten April 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 3 Mei 1918.*)

20 April 1918. WET, houdende vaststelling van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 260.

Bij deze wet wordt het Xde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt:

Afd.

1. Kosten van het Departement f	343,541,66
2. Landbouw	4,497,235,34 ⁵
3. Nijverheid	28,169,414.—
4. Handel	582,650.—
5. Arbeid	612,955.—
6. Pensioenen, restitutie van pensioensbijdragen, wachtgelden, gratificatiën, schadeloosstellingen en toelagen, (met uitzondering van die, welke komen ten laste van het Staatsmijnbedrijf), voorschotten wegens buitenlandse reizen, premiën ingevolge de Ongevallenwet 1901 en aandeel in de uitgaven van den dienst der Landsgebouwen	104,833.—
7. Onvoorziene behoeften	50,000.—

Totaal van het Xde hoofdstuk f 34,360,629.00⁵

20 April 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. (Tegevoetkoming wegens duurte van levensmiddelen aan hiervoor in aanmerking komende ambtenaren en beambten.) S. 261.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal der VIDE afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 280,000.

20 April 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917. (Kosten van inrichting van het nieuwe gebouw voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel). S. 262.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk met f 125,000.

22 April 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Volgens art. 8, 3^e lid Leerplichtwet eindigt de verplichting, vermeld in het 1^e lid, indien het kind de klasse heeft doorloopen, waarin het bij het bereiken van den 13-jarigen leeftijd was geplaatst. Blijkens deze bewoordingen en meer bepaaldelijk van de woorden „was geplaatst”, moet het tijdstip, waarop de woorden „heeft doorloopen” wijzen, op dat van het bereiken van den 13-jarigen leeftijd zijn gevolgd.

[Concl. O. M.: De Kantonrechter heeft niet behoorlijk beslist over het bewezene of niet bewezene van het telastegelegde, doordien hij, als zijn oordeel uitsprekende dat het kind niet leerplichtig was, niettemin besliste, dat al het telastegelegde, dus ook de leerplichtigheid van het kind was bewezen.]

(Leerplichtwet art. 3.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen en Dr. L. E. Visser.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht te Beetsterzwaag, requirant van cassatie tegen een vonnis van dat Kantongerecht van 26 Januari 1918, waarbij Tj. v. d. B., enz., van alle rechtsvervolgung is ontslagen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

Bij inleidende dagvaarding was aan beklaaigde te laste gelegd, dat hij als vader en aansprakelijk persoon, dat aan Pieter van den Bosch, die bij hem inwoont, geboren 14 Mei 1904, leerling der openbare lagere school te Wijnjeterp in Opsterland, welk kind leerplichtig is, voldoende lager onderwijs wordt verstrekt, niet gezorgd heeft, dat dat kind de school geregeld bezocht, daar dat kind die school verzuimd heeft op 19, 20, 21, 22 en 23 November 1917 alle schooltijden en 24 November 1917 den morgenschooltijd, zulks gepleegd nadat op 12 November 1917 door een schoolopziener in het Arrondissement Beetsterzwaag eene aanzegging, als bedoeld in art. 213 der Leerplichtwet, op hetzelfde kind betrekking hebbende, was toegezonden aan den burgemeester van de gemeente Opsterland, welke aanzegging op 15 November 1917 aan de woning van beklaaigde is uitgereikt aan hem in persoon.

Bij het bestreden vonnis verklaarde de Kantonrechter dit feit wettig en overtuigend bewezen, doch niet strafbaar en ontsloeg hij den beklaaigde te dier zake van alle rechtsvervolgung, van oordeel zijnde, dat het kind niet meer leerplichtig was, daar het tijdens het plegen der schoolverzuimen den leeftijd van dertien jaren reeds had bereikt en voor de derde maal in de derde klasse der school zat, en dus reeds de klasse had doorloopen, waarin het bij het bereiken van den dertienjarigen leeftijd was geplaatst.

Bij tijdig ingediende memorie stelt de Heer Eischer, dat door deze beslissing is geschonden, althans verkeerd toegepast art. 3 lid 3 j^o artt. 1, 6 sub 2, 23 § 1, 2 van de Leerplichtwet in verband met artt. 214, 216 Sv., daar toch blijkens de woorden „was geplaatst” in art. 3 lid 3 van de Leerplichtwet en de uitdrukking „heeft doorloopen” van hetzelfde artikel door de Leerplichtwet als eisch wordt gesteld, dat het kind na zijn dertienden verjaardag nog de school moet blijven bezoeken tot einde van den loopenden cursus.

Met dit middel, dat in overeenstemming is met Uw ook in de memorie aangehaald arrest van 21 Mei 1907 (W. 8552), kan ik mij geheel vereenigen. Toch zal het m. i. niet tot cassatie kunnen leiden, omdat het vonnis een vormfout vertoont, die allereerst hersteld moet worden. Immers de Kantonrechter, die eerst als zijn oordeel uitsprak, dat het kind niet leerplichtig was, besliste niettemin, dat al het te

laste gelegde, dus ook de leerplichtigheid van het kind was bewezen. Ik merk op, dat hij waarschijnlijk tot deze tegenstrijdige beslissingen niet zou zijn gekomen, wanneer in de telastelegging in plaats van de rechtskundige en blijkens deze zaak zelve zeer betwistbare qualificatie „leerplichtig” de feiten waren gesteld, die naar het oordeel van het Openbaar Ministerie aan de leerplichtigheid, welke een bestanddeel is van het strafbare feit, ten grondslag lagen. Hoe dit zij, het vonnis bevat nu niet een behoorlijke beslissing over het bewezene of niet bewezene van het telastegelegde, waardoor art. 221 in verband met artt. 211 en 253 Sv. is geschonden.

Ik concludeer tot vernietiging van het bestreden vonnis en verwijzing der zaak naar de Arr.-Rechtbank te Heerenveen om op de bestaande dagvaarding op nieuw te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Visser;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat aan gerequireerde bij inleidende dagvaarding was ten laste gelegd enz. (zie verder concl. adv.-gen.);

O., dat de Kantonrechter dit feit wettig en overtuigend bewezen heeft verklaard, doch gerequireerde van alle rechtsvervolgving heeft ontslagen, zulks op grond, dat, waar tijdens het plegen van het feit het bewuste kind reeds den 13-jarigen leeftijd had bereikt en toen voor de derde maal in de 3^e klasse zat, dit kind de klasse, waarin het bij het bereiken van dien leeftijd was geplaatst had doorloopen, nu de Wet niet onderscheidt of dit doorloopen al dan niet met succes is geschied;

O., dat tegen deze beslissing het cassatiemiddel is gericht, en zulks terecht;

dat toch volgens art. 3 derde lid der Leerplichtwet de verplichting, vermeld in het eerste lid van dat artikel eindigt, indien het kind de klasse heeft doorloopen, waarin het bij het bereiken van den 13-jarigen leeftijd was geplaatst;

dat blijkens deze bewoordingen en meer bepaaldelijk van de woorden „was geplaatst”, het tijdstip, waarop de woorden „heeft doorloopen” wijzen, op dat van het bereiken van den 13-jarigen leeftijd moet zijn gevolgd;

dat het middel dus is gegrond;

Vernietigt het vonnis, door het Kanton-

gerecht te Beeststerzwaag den 26sten Januari 1918 in deze zaak gewezen, doch alleen voorzoover gerequireerde daarbij van alle rechtsvervolgving is ontslagen;

En rechtdoende krachtens art. 105 R. O.;
Qualificeert het bewezen verklaarde als:

„het als vader krachtens de wet verplicht tot verzorging van een bij hem inwonend kind, dat als leerling op een lagere school geplaatst is en nog niet op grond van art. 3.2^e of 3^e lid buiten de leerverplichting valt, niet zorgen dat het die school geregeld bezoekt, gepleegd binnen zes maanden, nadat den overtreder de aanzegging, bedoeld in art. 21 §.3 dier wet, betreffende dat kind was toegezonden;

Gezien de artt. 1, 6 sub 2, 23 § 1, 2 der Leerplichtwet en art. 23 Sr.;

Verklaart gerequireerde schuldig aan die overtredding;

Veroordeelt hem tot een geldboete van vijf gulden;

Bepaalt den duur der vervangende hechtenis op tien dagen. (N. J.)

23 April 1918. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende eene schattingscommissie en commissiën van aanslag voor de inkomstenbelasting. S. 263.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 19 April 1918, n°. 63, Directe Belastingen;

Gezien artikel 57, 2de lid, en artikel 66, 3de lid, der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, alsmede Onze besluiten van 20 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 159), 13 December 1917 n°. 38, 31 December 1917, n°. 72, en 18 Februari 1918, n°. 174;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In den als Bijlage I bij Ons bovengenoemd besluit van 20 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 159) gevoegden staat, zooals deze is gewijzigd bij Ons besluit van 12 April 1917 (*Staatsblad* n°. 284), vervalt uit hetgeen voorkomt onder het opschrift „Directie Rotterdam”: Rotterdam (Alsvoeren II). Inspectie 2^e Afd.

2. In den als Bijlage II bij Ons in het vorige artikel genoemd besluit van 20 Maart 1915 gevoegden staat, zooals deze is gewijzigd bij Onze besluiten van 27 April 1916 (*Staatsblad* n°. 170) en 12 April 1917 (*Staatsblad* n°. 284), worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. uit hetgeen voorkomt onder het opschrift „Directie Rotterdam” vervalt:

Vlaardingen. Vlaardingen. Kantoren Maas-luis en Vlaardingen.

's-Gravenzande. Het overige gedeelte der inspectie.

2°. a. Onder het opschrift: „Directie Zwolle” wordt als het gedeelte der inspectie *Zwolle*, 1ste afdeling, behoorende tot de commissie van aanslag ter standplaats *Zwolle* in plaats van: „Kantoren *Zwolle* en *Daljsen*” gelezen: Kantoor *Zwolle*.

b. uit hetgeen onder dat opschrift voorkomt, vervalt:

Oldenzaal. Hengelo (O.).

3°. In hetgeen voorkomt onder het opschrift: „Directie Breda” wordt in de eerste kolom in plaats van „*Breda*” gelezen: *Breda*, 1ste afdeling.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Mei 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 23sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 3 Mei 1918.*)

24 April 1918. BESLUIT, tot aanvulling en wijziging van het bij Koninklijk besluit van 18 September 1914 (*Staatsblad* n°. 455) vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de *Ringvaart* van den Haarlemmermeerpolder bij *Vijfhuizen*, *Aalsmeer* en *Oude Wetering* en over de *Zijl* bij *Leiden* in de Haarlemmermeerspoorwegen. S. 264.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 April 1918, La. M, afdeling Spoorwegen;

Gelet op artikel 27, laatste lid, der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), het laatst gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 321);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 April 1918, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 23 April 1918, n°. 294, afdeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bij Koninklijk besluit van 18 September 1914 (*Staatsblad* n°. 455) vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de *Ringvaart* van den Haarlemmermeerpolder bij *Vijfhuizen*, *Aalsmeer* en *Oude Wetering* en over de

Zijl bij *Leiden* in de Haarlemmermeerspoorwegen aan te vullen en te wijzigen als volgt:

I. De titel van voornoemd reglement zal worden gelezen, als volgt:

„Reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de *Ringvaart* van den Haarlemmermeerpolder bij *Vijfhuizen*, *Aalsmeer* en *Oude Wetering*, over de *Zijl* bij *Leiden*, over den *Amstel* bij *Uithoorn*, over de *Kromme Mijdrecht*, over den *Rijn* bij *Alphen* en over den *Angstel* bij *Nieuwersluis* in de Haarlemmermeerspoorwegen.”

II. Het vierde lid van artikel 3 zal worden gelezen als volgt:

„(4) De doorvaartopeningen van de bruggen over de *Ringvaart* bij *Aalsmeer*, over de *Zijl* bij *Leiden*, over den *Amstel* bij *Uithoorn* en over den *Rijn* bij *Alphen* worden des nachts aangegeven door groene zijlichten.”

III. In het vijfde lid van artikel 8 wordt in plaats van „Noord- en Zuid-Holland” gelezen: „Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht”.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 24sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg. 15 Mei 1918.*)

24 April 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 334), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 17 Juni 1916 (*Staatsblad* n°. 278), houdende bepalingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invaliditeitswet. S. 265.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 22 April 1918, n°. 1298, afdeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 375, eerste lid, der Invaliditeitswet, en op artikel 2, derde lid, van Ons besluit van 19 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 330);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Juli 1918 te wijzigen Ons besluit van 25 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 334), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 Juni 1916 (*Staatsblad* n°. 278) en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

In artikel 5, eerste lid, van Ons besluit van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 334), wordt voor f 2.— gelezen f 3.— en wordt voor f 2.50 gelezen f 3.50.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 24sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitg.* 14 Mei 1918.)

25 April 1918. BESLUIT, houdende voorbehoud van de bevoegdheid tot tijdelijke afwijking van het Diplomatiek Reglement 1912 (*Staatsblad* 1912, n°. 289). S. 266.

WJZ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende dat het in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden wenschelijk is te kunnen afwijken van eenige bepalingen van het bij Ons Besluit van 5 September 1912 (*Staatsblad* n°. 289) vastgesteld Diplomatiek Reglement;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 2den April 1918, Kabinet van den Minister, n°. 3;

Den Raad van State gehoord (advies van den 20sten April 1918, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van den 23sten April 1918, Kabinet van den Minister n°. 5;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Wij behouden Ons de bevoegdheid voor om, gedurende het tijdperk ingaande bij het in werking treden van dit Besluit en eindigend één jaar na het sluiten van den algemeenen vrede, met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, lid 2, van het Diplomatiek Reglement (*Staatsblad* 1912, n°. 289) Gezantschapsattachés, die den doctoralen graad aan eene Nederlandsche Universiteit of aan de Handels-hoogeschool hebben verworven, te bevorderen tot Gezantschapssecretaris, zonder dat zij het in artikel 6 van voormeld Reglement bedoeld examen hebben afgelegd. De aldus tot Gezantschapssecretaris bevorderde personen zullen niet voor bevordering tot Gezantschapsraad in aanmerking komen dan na aflegging, ten overstaan van de in artikel 6 van voormeld Reglement bedoelde Commissie, van een bijzonder examen, omvattende twee of meer van

de vakken, vermeld in artikel 4 van het Diplomatiek Examen-Reglement (*Staatscourant* 1915, n°. 75).

De aanwijzing dier vakken zal telkens geschieden bij Onze Besluiten, houdende bevordering tot Gezantschapssecretaris.

Onze Minister van Buitenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk geplaatst zal worden in het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 25sten April 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Buitenlandsche Zaken, J. LOUDON,
(*Uitg.* 11 Mei 1918.)

25 April 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende duurtebijslag voor personeel openbare lagere scholen.

Het zal Uw College bekend zijn, dat door het Rijk over 1918 o.a. duurtebijslag wordt toegekend aan de onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs.

Die bijslag wordt berekend naar den toestand op 1 Januari 1918.

In die gemeenten, waar de jongste verordeningen tot herziening van de salarissen van het onderwijzend personeel nog niet door Gedeputeerde Staten waren goedgekeurd, is voor zoover dit aan mijn Departement bekend was, aan Burgemeester en Wethouders een opgaaf verzocht van de salarissen die, te rekenen vanaf 1 Januari 1918, zullen worden verkregen en zijn de bijslagen met inachtneming van die salarissen berekend.

Volgens de 2^e alinea van artikel 4 der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) echter moeten de onderwijzerssalarissen alle vóór 1 Januari 1919 door de gemeenteraden opnieuw worden geregeld. Mochten de uit genoemd wetsartikel voortspruitende regelingen volgens gemeenteraadsbesluit reeds met 1 Januari 1918 in werking treden, dan zal daarvan het gevolg zijn, dat de reeds toegekende duurtebijslagen aan eene herziening moeten worden onderworpen. Het is daarom noodig, dat de gemeentebesturen aan mijn Departement opgaaf verstrekken van toegekende salarisverhoogingen, voor zoover die, te rekenen vanaf meergenoemden datum, hebben plaats gehad.

Ten overvloede merk ik hierbij op, dat van verhoogingen welke op een lateren datum

ingaan — als van geen effect — geen opgaaf behoeft te geschieden.

Het bovenstaande ziet — ik leg hierop bijzonderen nadruk — op de toepassing van de regeling van den duurtbeijslag, afgescheiden van het correctief hetwelk mijn ambtgenoot voor Financiën daarop wenschte aan te brengen. In verband met de volgens de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) aan de onderwijzers over 1917 en 1918 toe te kennen weddeverhoogen wenschte mijn ambtgenoot n.l. dat over 1918, ongeacht de loongrens, niet meer aan duurtbeijslag wordt uitbetaald dan het bedrag, waarmede die bijslag de hun over 1918 krachtens voormelde wet toekomstige weddeverhooging te boven gaat. Bedraagt derhalve bedoelde weddeverhooging meer dan de bijslag, dan wordt deze, te rekenen van 1 Januari 1918, geheel ingetrokken. Bedraagt zij minder dan de bijslag, dan wordt slechts dat mindere bedrag als bijslag toegekend.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen met het bovenstaande in kennis te stellen. (W. v. d. B. A.)

26 April 1918. WET, tot wijziging van de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs. S. 267.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917, n°. 215, 1—3; 1917/18, n°. 215, 1—4.

Hand. 1^e 1917/18, *bladz.* 2147—2155, 2170.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 278, 470, 471.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is art. 45bis der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 45bis, derde lid, onder 1°, eerste alinea, laatste zinsnede, der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs wordt gelezen als volgt:

„Indien het getal leerlingen in eene klasse meer dan 25 bedraagt, en deze klasse gesplitst is in twee of meer parallelklassen, komen hierbij voor de berekening van het subsidie zooveel parallelklassen in aanmerking als bij splitsing naar een maximum van 25 leerlingen per parallelklasse ten minste noodig zullen zijn”.

Art. 45bis, derde lid onder 2°, eerste alinea der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs wordt gelezen als volgt:

„2°. waar het geldt eene school met driejarigen cursus, tot een bedrag van zestig gulden, en, waar het geldt eene school met vier-

jarigen of vijfjarigen cursus, tot een bedrag van zeventig gulden”.

II. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden op 1 Januari 1917.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.*

(*Uitgeg. 15 Mei 1918.*)

26 April 1918. WET, tot wijziging van de hooger-onderwijswet. S. 268.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 307, 1—7.

Hand. id. 1917/18, *bladz.* 2147—2155, 2170.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 470, 471.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is art. 168, tweede lid, onder 2°, der hooger-onderwijswet te wijzigen; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. Art. I. Artikel 168, tweede lid, onder 2°, der hooger-onderwijswet wordt gelezen als volgt:

„2°. tot een bedrag van zestig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking 30,000 zielen of minder bedraagt, en tot een bedrag van zeventig gulden, indien het gymnasium gevestigd is in eene gemeente, waar de bevolking 30,000 zielen te boven gaat”.

Art. II. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden op 1 Januari 1917.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.*

(*Uitgeg. 15 Mei 1918.*)

26 April 1918. WET, tot verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1916. S. 269.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd: het totaal van de IVde afdeeling met f 59,200; het totaal van de Vde afdeeling met f 320,000; het totaal van de VIIde afdeeling met f 89,100 en het totaal van het hoofdstuk met f 418,300.

26 April 1918. WET tot wijziging van de wet van 22 April 1879 (*Staatsblad* n°. 63) tot het houden van eene tienjarige algemeene volkstelling. S. 270.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, wijziging te brengen in het tijdvak, waarin volgens de wet van 22 April 1879 (*Staatsblad* n°. 63) eene tienjarige algemeene volkstelling is te houden ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Met afwijking van artikel 1 der wet van 22 April 1879 (*Staatsblad* n°. 63) wordt voortaan in 1920 en vervolgens telkens na tien jaren in het Rijk eene algemeene volkstelling gehouden.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 15 Mei. 1918.)

26 April 1918. WET, tot regeling der reiskosten van de leden der Staten-Generaal en der verblijfkosten van de leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal. S. 271.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, krachtens artikel 89, eerste lid, der Grondwet, de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, volgens regels door de wet te stellen, vergoeding voor reiskosten ontvangen en dat krachtens artikel 91, derde lid, der Grondwet, de leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal reis- en verblijfkosten volgens de wet genieten ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Aan de leden der Staten-Generaal wordt, indien en voor zoover zij niet reeds in het bezit zijn van eene vrijkaart, van 's Rijkswege, als vergoeding voor reiskosten, eene algemeene abonnementskaart eerste klasse verstrekt op de spoorwegen, in beheer bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, de Nederlandsche Centraal Spoorweg Maatschappij en de Noord-Brabantsch-Duitsche Spoorwegmaatschappij.

2. Indien de leden der Staten-Generaal zich als zoodanig op reis hebben moeten begeven en daarbij hebben moeten gebruik maken van openbare vervoermiddelen, waarvoor de in artikel 1 genoemde algemeene abonnements-

kaart of vrijkaart niet geldt, ontvangen zij vergoeding van reiskosten, bestaande in de voor de heen- en terugreis werkelijk uitgegeven vracht en terugvracht voor eene plaats der eerste klasse.

Op de in te dienen declaratiën wordt eene door den declarant ondertekende verklaring gesteld, ten blijk, dat hij wegens reiskosten niet meer in rekening heeft gebracht dan daarvoor door hem is uitgegeven.

In de daarvoor in aanmerking komende gevallen kan, in de plaats van de in het eerste lid bedoelde vergoeding, een abonnement of ander speciaal biljet eerste klasse van 's Rijkswege verstrekt worden.

3. De leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal ontvangen als vergoeding voor kosten van verblijf gedurende den tijd, waarin zij de vergaderingen hebben bijgewoond, twintig gulden per dag en zulks van den dag af, tegen welken de vergadering is bijeengeroepen tot op dien, waarop zij tot nadere bijeenroeping uiteengaaf, of tot op den dag van de sluiting der zitting.

Deze verblijfkosten worden ook genoten door leden, die, nadat de vergadering tot nadere bijeenroeping is uiteengegaan, in commissie werkzaam blijven, tot dat die commissie is afgegaan.

Deze verblijfkosten worden voorts genoten door leden, die zich als zoodanig op reis hebben moeten begeven wegens andere reizen dan tot het bijwonen van de hierboven bedoelde vergaderingen der Kamer of van commissiën, en wel tot een bedrag van tien gulden voor elk etmaal in het tijdvak, dat voor de reis moet worden bestemd. Gedeelten van een etmaal worden als een vol etmaal aangemerkt.

Zij worden niet genoten door de leden, metterwoon gevestigd in de plaats waar de vergadering wordt gehouden of de werkzaamheden moeten worden verricht.

4. De wet van den 4den Mei 1889 (*Staatsblad* n°. 46), tot regeling der reis- en verblijfkosten van de leden der Eerste Kamer en der reiskosten van de leden der Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt ingetrokken.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 2 Mei 1918.)

26 April 1918. WET, tot vaststelling van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 272.

Bij deze wet wordt het IIIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918, betreffende het *Departement van Buitenlandsche Zaken*, vastgesteld, zooals hierna verkort volgt: Afd.

1. Kosten van het Departement. f	168,937.50
2. Kosten van buitenlandsche zendingen en consulaten . .	1,469,400.—
3. Verschillende uitgaven . .	101,350.—
4. Pensioenen, wachtgeld en toelagen	40,035.—
5. Onvoorzien uitgaven	10,000.—

Totaal van het IIIde hoofdst. f 1,789,722.50

26 April 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 273.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal der Iste afdeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 14,000.

26 April 1918. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente 's-Gravenhage van de twee vakken berm en sloot langs den Rijswijkschen weg, kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, Sectie A. I., nos. 531 en 534. S. 274.

26 April 1918. WET, betreffende een Waterweg van Dordrecht naar Zee. S. 275.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het maken van een Waterweg van Dordrecht naar Zee tot eene diepte van 8,50 M. bij gewoon hoogwater in het algemeen belang noodig is; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Van Rijkswege zullen worden uitgevoerd de werken noodig voor het maken van een Waterweg van Dordrecht naar Zee tot eene diepte van 8,50 M. bij gewoon hoogwater langs de Oude Maas, de Noordgeul tot den Waterweg van Rotterdam naar Zee.

2. Tot de uitvoering van de in art. 1 bedoelde werken zal niet worden overgegaan, dan nadat de naaste belanghebbenden bij het maken van een Waterweg van Dordrecht naar Zee, zich ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat hebben verbonden een tiende deel der kosten van die werken te dragen.

3. De voorwaarde, bij art. 2 van deze wet en die bij art. 2 van de wet van 2 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 5) betreffende de verbetering van den Waterweg van Rotterdam naar Zee, voor de uitvoering der daarbedoelde werken gesteld, gelden niet voor de doorgraving van de Oostpunt van Rozenburg.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 15 Mei 1918.)

26 April 1918. WET, tot opheffing van belemmeringen, aan de totstandkoming en de instandhouding van electriciteitswerken in den weg gelegd. S. 276.

Bijl. Hand. 2° Kamer 1914/15, n°. 290, 1—3; 1915/16, n°. 66, 1; 1916/17, n°. 64, 1—3 en 1917/18, n°. 34, 1—4.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2245—2248; 2251—2260; 2267, 2268.

Hand. 1° Kamer 1917/18, bladz. 481—483.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er noodzakelijkheid bestaat, de mogelijkheid te openen op meer eenvoudige wijze dan thans kan geschieden, de belemmeringen op te heffen, welke door hen, die ten aanzien van ongebouwde eigendommen eenig zakelijk of persoonlijk recht kunnen doen gelden, aan de totstandkoming en de instandhouding van electriciteitswerken in den weg worden gelegd; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. I. Een ieder, die een zakelijk of persoonlijk recht heeft ten aanzien van ongebouwde eigendommen, — voor zoover deze niet zijn met bewoonde perceelen één geheel vormende afgesloten tuinen of erven — kan, behoudens het recht op schadevergoeding, worden verplicht te gedoogen, dat werken, strekkende tot geleiding, transformatie, verdeling of levering van electriciteit en de daarmee in verband staande beveiligings- en ondersteuningswerken, worden aangelegd en in stand gehouden in, op of boven die eigendommen,

indien die werken:

door het Rijk of eene provincie worden ondernomen,

door Ons of door een provinciaal bestuur krachtens de wet worden bevolen,

ingevolge eene door Ons of van Onzentwege

verleende concessie worden tot stand gebracht, terwijl het openbaar belang daarvan door Ons is erkend.

door den raad eener gemeente zijn bevolen, terwijl het openbaar belang door Ons is erkend, of wel, indien het algemeen nut dier werken uitdrukkelijk bij de wet is erkend.

2. Door den aanleg van die werken wordt geene verandering in de bestemming en zoo min mogelijk belemmering in het gebruik der eigendommen gebracht.

2. 1. Indien met eigenaren en gebruikers van ongebouwde eigendommen, als in het vorig artikel bedoeld, waarin, waarop of waarboven werken, als in dat artikel aangeduid, zijn ontworpen, geen overeenstemming is verkregen, wordt door of van wege het bestuur, door hetwelk de werken zijn voorgegomen, of door den concessionaris aan den burgemeester der betrokken gemeente, eene beschrijving met eene duidelijke teekening van het gedeelte der werken in die gemeente, ten aanzien waarvan geen overeenstemming is verkregen, toegezonden, ten einde ten gemeentehuize te worden nedergelegd, ter inzage voor een ieder gedurende veertien dagen.

2. Van die nederlegging wordt door den burgemeester, hetzij in een nieuwsblad zijner gemeente, of, bij het ontbreken daarvan, door aanplakking in het openbaar kennis gegeven, met aanwijzing van de plaats, den dag en het uur, waarop de met den aanleg of het toezicht op den aanleg belaste ambtenaar of de concessionaris in persoon of bij gemachtigde zitting zal houden tot het opnemen van bezwaren en het plegen van overleg met de in het vorig lid genoemde belanghebbenden. Deze zitting wordt na het verstrijken van vorenvermelden termijn van veertien dagen gehouden, en kan, indien in meer dan eene gemeente in hetzelfde kanton geen overeenstemming met eigenaren en gebruikers van eigendommen is verkregen, op last van Onzen Minister van Waterstaat gehouden worden in de hoofdplaats van dat kanton. In dat geval bepaalt Onze Minister voornoemd tevens den dag, waarop de zitting zal worden gehouden.

3. Gelijktijdig met de openbare kennisgeving wordt door den burgemeester schriftelijk van de nederlegging en aanwijzing kennis gegeven aan de eigenaren en de gebruikers van de eigendommen, met wie geen overeenstemming is verkregen.

4. Op den daarvoor aangewezen dag worden de bovenbedoelde belanghebbenden in de gelegenheid gesteld, hunne bezwaren schriftelijk

en mondeling ter zitting in te brengen en met dengene, die volgens het tweede lid van dit artikel de zitting houdt, overleg te plegen.

5. Een door burgemeester en wethouders van de gemeente, waar de zitting wordt gehouden, uit hun midden aan te wijzen lid woont de zitting bij; ten overstaan van dat lid wordt van het ter zitting voorgevallene proces-verbaal opgemaakt. Van dat proces-verbaal moet van den tweeden tot den twaalfden dag na de zitting een afschrift op de secretarie der gemeente voor ieder, die het verlangt, ter lezing liggen. Ieder kan op zijne kosten een afschrift daarvan doen nemen.

6. Leidt het overleg niet tot overeenstemming, dan beslist Onze Minister van Waterstaat op schriftelijk verzoek van de meest gereede partij. De beslissing wordt genomen binnen eene maand, nadat zij is gevraagd, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mocht verdaagd zijn, met dien verstande echter, dat zij niet binnen veertien dagen na de sluiting der zitting wordt genomen, ingeval zij is gevraagd door den in dit artikel bedoelden ambtenaar of den concessionaris.

7. Bij werken, door het Rijk ondernomen, wordt de in het voorgaande lid bedoelde beslissing door Ons, den Raad van State (afdeeling voor de geschillen van bestuur) gehoord, genomen; de in dat voorgaande lid voor de beslissing in de eerste plaats gestelde termijn geldt voorlaatstbedoelde beslissing niet.

8. De volgens dit artikel genomen beslissingen, waarbij eene verplichting, als bij art. 1 bedoeld, wordt opgelegd, zijn mede van kracht voor de volgende eigenaren en gebruikers der betrokken eigendommen; zij worden in de *Staatscourant* en in een of meer daarbij aan te wijzen dagbladen openbaar gemaakt.

9. De kosten voor de gemeente uit het bij dit artikel bepaalde voortvloeiende, worden door deze van de corporatie, welke de werken doet uitvoeren, en ingeval van concessie, van den concessionaris, teruggevorderd.

3. 1. Onze Minister van Waterstaat kan op verzoek van belanghebbenden de verplaatsing van in art. 1 genoemde werken bevelen.

2. Bij dat bevel kan o.m. worden bepaald, dat tot zoodanige verplaatsing niet zal behoeven te worden overgegaan, dan nadat de daaruit voortvloeiende schade door dengene, ten behoeve van wien de verplaatsing zoude geschieden, geheel of gedeeltelijk zal zijn vergoed, of voor die vergoeding zekerheid zal zijn gesteld. Indien de verplaatsing der werken zoude geschieden ten behoeve van de oprich-

ting van gebouwen of de uitvoering van andere werken, kan ook worden bepaald, dat zekerheid zal moeten worden gegeven voor vergoeding van de schade, uit de verplaatsing voortvloeiende, voor het geval de gebouwen niet, of niet binnen den bij het bevel gestelden termijn, worden opgericht, of de werken niet, of niet binnen dien termijn, worden uitgevoerd.

3. De in het eerste lid bedoelde belanghebbenden zijn in hun verzoek niet-ontvankelijk:

a. indien met hen omtrent den aanleg van vorengenoemde werken in, op of boven hunne eigendommen eene regeling werd getroffen en zij zich het recht om eenzijdig die regeling te doen eindigen of te wijzigen, niet uitdrukkelijk of stilzwijgend hebben voorbehouden;

b. indien de werken aanwezig zijn krachtens een op de betrokken eigendommen gevestigd zakelijk recht; als zoodanig kan ook worden gevestigd een recht, niet met name in het Burgerlijk Wetboek genoemd.

4. Indien het onder b bedoelde zakelijk recht is een recht, niet met name in het Burgerlijk Wetboek genoemd, zullen daarop de regelen volgens dat wetboek omtrent het recht van opstal geldende, met uitzondering van art. 759, tweede lid, overeenkomstige toepassing vinden.

4. 1. Rechthebbenden op boomen of beplantingen kunnen, behoudens recht op schadevergoeding, door of van wege Onzen Minister van Waterstaat worden verplicht deze te rooien of op te snoeien of de takken of wortels in te korten, of anders om toe te laten; dat een en ander door den in artikel 2 onder 2 bedoelden ambtenaar of den concessionaris geschiedt, indien en voor zoover die boomen of beplantingen hinderlijk zijn of worden voor den aanleg of het gebruik van eenig werk, als vermeld in artikel 1.

2. Deze verplichting wordt niet opgelegd, dan nadat genoemde rechthebbenden in de gelegenheid zijn gesteld daartegen hun bezwaren te doen kennen.

3. Voldoen dezen niet binnen veertien dagen na bekomen schriftelijke kennisgeving van den in het eerste lid aangeduiden ambtenaar of den concessionaris aan de hun opgelegde verplichting om bedoelde werkzaamheden uit te voeren, dan kunnen deze door dien ambtenaar of concessionaris zelf worden verricht.

4. In geval de stroomgeleiding door boomen of beplantingen wordt belemmerd of gestoord of ook in geval zoodanige belemmering of storing van de stroomgeleiding

dreigt te ontstaan, kan, behoudens het recht op vergoeding der schade, welke daardoor aan den rechthebbende wordt toegebracht, onmiddellijk tot rooijing van de boomen of beplantingen of tot het opsnoeien of inkorten van takken of wortels worden overgegaan. Aan den rechthebbende wordt hiervan zoo spoedig mogelijk kennis gegeven.

5. 1. Behoudens het recht op schadevergoeding, zal een ieder, die een zakelijk of persoonlijk recht heeft ten aanzien van een ongebouwd eigendom, als in artikel 1 bedoeld, waarin, waarop of, waarboven in dat artikel genoemde werken zijn aangebracht, door Onzen Minister van Waterstaat kunnen worden verplicht te dulden, dat in die werken verandering wordt gebracht en dat die aldus veranderde werken in stand worden gehouden, of ook, dat die werken naar een andere plaats van dat eigendom worden overgebracht en op die plaats in stand gehouden. Door Onzen voornoemden Minister wordt hieromtrent geene beslissing genomen, dan nadat de rechthebbenden in de gelegenheid zijn gesteld hunne bezwaren te doen kennen.

2. Op de beslissing, waarbij zoodanige verplichting wordt opgelegd, is het eerste gedeelte van het achtste lid van art. 2 toepasselijk.

6. In geval werken, als genoemd in artikel 1, worden opgeruimd, zullen de eigendommen, waarin of waarop die werken waren geplaatst, op verzoek van de rechthebbenden op die eigendommen zooveel mogelijk in den vorigen toestand moeten worden teruggebracht. Die rechthebbenden zullen, tenzij op dit punt iets anders is bepaald of overeengekomen, de opruiming hebben te gedoogen, behoudens het recht op vergoeding der schade, welke daarbij aan die eigendommen wordt toegebracht.

7. 1. De eisch tot schadevergoeding, bedoeld bij de artikelen 1, 3, 4, 5, 6 en 8, wordt, onafhankelijk van hetgeen gevorderd wordt, aanhangig gemaakt bij den rechter van het kanton, waarin het eigendom gelegen is, waaraan schade wordt toegebracht. Indien dat eigendom in meer dan een kanton is gelegen, wordt de eisch aanhangig gemaakt bij den rechter van een der kantons, ter keuze van den eischer.

2. Van de uitspraak van den kantonrechter is hooger beroep toegelaten.

3. De bepalingen, voor burgerlijke twistgedingen geldende, zijn op de twistgedingen, in dit artikel bedoeld, van toepassing, voor zoover daarvan bij het eerste en tweede lid niet is afgeweken.

4. Ook vóórdat omtrent de schadevergoeding overeenstemming verkregen of uitspraak gedaan is, kan tot de uitvoering van de in de artikelen 1, 3, 4, 5, 6 en 8 bedoelde werkzaamheden worden overgegaan.

8. Ten behoeve van de werkzaamheden voor den aanleg en de instandhouding der werken, aangegeven in artikel 1, hebben de daarmede belaste personen, behoudens de verplichting tot schadevergoeding, te allen tijde toegang tot de perceelen, waarvan de betreding door hen noodzakelijk wordt geacht.

9. 1. Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft hij, die den aanleg of de instandhouding of de verandering of de verplaatsing van in art. 1 omschreven werken in, op of boven de daar bedoelde eigendommen belet of poogt te beletten, die deze werken van die eigendommen verwijderd of poogt te verwijderen, of die verhindert of poogt te verhinderen, dat door de personen, in artikel 8 aangeduid, van de aan dezen gegeven bevoegdheid wordt gebruik gemaakt.

2. De feiten, in dit artikel strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

10. Voor zoover met toepassing der provinciale verordeningen, die tot het tijdstip der inwerkingtreding dezer wet het onderwerp dezer wettelijke voorziening zullen hebben geregeld, in, op of boven eigendommen zonder toestemming der rechthebbenden werken, als in artikel 1 bedoeld, zijn aangelegd, verplaatst of veranderd, boomen of beplantingen zijn gerooid of opgesnoeid of takken of wortels daarvan ingekort, zullen die handelingen geacht worden dezelfde rechtsgevolgen te hebben als de beslissingen, op grond van de artikelen 2, 4 en 5 genomen.

11. Deze wet is niet van toepassing op:

1°. telegraphen en telefonen, al dan niet voor het openbaar verkeer bestemd;

2°. de in artikel 10, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176) bedoelde elektrische geleidingen en palen tot ondersteuning daarvan, welke ten behoeve van een waterstaatsbelang van wege het openbaar gezag onder- of bovengronds worden aangebbracht.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitgeg.* 18 Mei 1918.)

26 April 1918. WET, tot bevordering van den aanleg en het in exploitatie brengen en regeling van de exploitatie van spoorweglijnen van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke*, *Borsselen* en *Hoedekenskerke* naar *Goes*, van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke* naar het Wolphaartsdijksche veer en van *Goes* naar *Wemeldinge*. N. 277.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg en het in exploitatie brengen te bevorderen en de exploitatie te regelen van de spoorweglijnen van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke*, *Borsselen* en *Hoedekenskerke* naar *Goes*, van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke* naar het Wolphaartsdijksche veer en van *Goes* naar *Wemeldinge*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der kosten van den aanleg en het in exploitatie brengen, doch tot geen hooger bedrag dan f 1,070,000, ten behoeve van spoorweglijnen van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke*, *Borsselen* en *Hoedekenskerke* naar *Goes*, van *Goes* over 's-*Heer-Arendskerke* naar het Wolphaartsdijksche veer en van *Goes* naar *Wemeldinge*.

2. Het in artikel 1 genoemde renteloos voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan de voor den aanleg van de aldaar genoemde spoorweglijnen opgerichte naamlooze vennootschap, doch niet dan nadat door belanghebbenden bij dien aanleg daarvoor, ten genoegen van Onzen Minister van Waterstaat, voldoende ondersteuning zal zijn verleend, onder geene andere voorwaarden, dan waarop de goedkeuring van genoemden Minister zal zijn verkregen.

3. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens den Staat de in ontwerp bij deze wet gevoegde overeenkomst aan te gaan met de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en met de in art. 2 bedoelde naamlooze vennootschap, welke daarin onderscheidenlijk worden aangeduid als „de Onderneming” en „de Maatschappij”, nadat in dit ontwerp zullen zijn ingevuld: in artikel 1 de dagteekening dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd, zoodmede de dagteekening van de overeenkomst, tusschen den Staat en de in artikel 2 dezer wet bedoelde naamlooze vennootschap te sluiten, waarbij de in laatstgenoemd artikel bedoelde voor-

waarden zullen worden gesteld en de concessie voor de in artikel 1 bedoelde spoorweglijnen zal worden verleend, en in artikel 11 in het eerste lid onder a en in het derde lid het bedrag van de jaarlijks door de Onderneming aan de Maatschappij te betalen vaste huur.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

(Uitgeg. 18 Mei 1918.)

ONTWERP.

OVEREENKOMST betreffende den aanleg en de exploitatie van spoorwegen op Zuid-Beveland.

Tusschen:

1°. den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de Ministers van Waterstaat en van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd bij de wet van den 26sten April 1918 (*Staatsblad* n°. 277);

2°. de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Utrecht, in deze overeenkomst aangeduid als „de Onderneming”, vertegenwoordigd door haren Directeur-Generaal, handelende krachtens besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders dier Maatschappij, gehouden te Amsterdam, den

3°. de Spoorweg-Maatschappij „Zuid-Beveland”, gevestigd te Utrecht, in deze overeenkomst aangeduid als „de Maatschappij”, vertegenwoordigd door

is het volgende overeengekomen:

Art. 1. De Maatschappij verbindt zich tot den aanleg van de spoorwegen op Zuid-Beveland, voor den aanleg en de exploitatie waarvan haar concessie is verleend bij de overeenkomst, welke ter uitvoering van artikel 3 der wet van den

tusschen den Staat en de Maatschappij onder dagteekening van is gesloten.

Bedoelde overeenkomst wordt verder aangeduid als „de subsidie-overeenkomst”.

De in het eerste lid genoemde spoorwegen worden verder aangeduid als „de Spoorweg”.

2. Behoudens het bepaalde bij artikel 5, verbindt zich de Maatschappij den Spoorweg, met al wat daartoe behoort, te bouwen en te voltooien, overeenkomstig de daarvoor geldende concessie-bepalingen, en dien, geheel gereed

ter exploitatie, aan de Onderneming op te leveren binnen den tijd daarvoor in de subsidie-overeenkomst bepaald, of door den Minister van Waterstaat, na de Onderneming te hebben gehoord, toegestaan.

De verplichtingen der Maatschappij ten aanzien van den bouw van den Spoorweg, met al wat daartoe behoort, worden geregeld naar het tusschen de Onderneming en de Maatschappij, onder goedkeuring van den Minister van Waterstaat vastgestelde of met onderling goedvinden later gewijzigde en in beide gevallen ten bewijze daarvan ondertekende bouwprogramma.

3. De onteigeningen, de aanbestedingen en gunningen geschieden in overeenstemming met de Onderneming.

Alle ontwerpen, begrotingen, bestekken, voorwaarden van levering worden in overleg met de Onderneming opgemaakt en daarna aan de goedkeuring van den Minister van Waterstaat onderworpen.

De aanvaarding der voorwaarden, verbonden aan ten behoeve van den Spoorweg te verleenen subsidiën, met uitzondering van het voorschot, bedoeld in artikel 1 van de in artikel 1 genoemde wet, geschiedt niet dan na verkregen overeenstemming met de Onderneming.

De Maatschappij mag geene verplichtingen aangaan jegens derden, die lasten zouden kunnen opleggen aan de exploitatie, dan in overeenstemming met de Onderneming. In hetgeen in overeenstemming met de Onderneming of met hare toestemming is vastgesteld, kan de Maatschappij geene wijziging brengen, dan met schriftelijke toestemming van de Onderneming.

Zoowel de Minister van Waterstaat, als de Onderneming zijn bevoegd zich, op de wijze als hun goedgevindt, te overtuigen, dat de uitvoering der werken deugdelijk en naar behooren geschiedt, volgens de daarvoor vastgestelde ontwerpen en bestekken of voorwaarden en overeenkomstig het bouwprogramma.

4. De vergoedingen, verschuldigd voor het gebruik van eenig station of baanvak, aan eenige onderneming toebehoorende, ten behoeve van den Spoorweg, komen, voor zoover die vergoedingen verschuldigd zijn voor het gebruik van werken, ten laste van de Maatschappij. Voor zoover die vergoedingen verschuldigd zijn als bijdrage in kosten van exploitatie, komen zij ten laste van de Onderneming.

De onderhandelingen, regelingen en overeenkomsten tot het verkrijgen van aansluitingen aan een gemeenschappelijk gebruik van eenig station of baanvak, aan den Staat of eenige onderneming toebehoorende, ten behoeve van

den aanleg van den Spoorweg, worden door de Maatschappij, in overeenstemming met de Onderneming, onderscheidenlijk gevoerd en gesloten.

Onderhandelingen aangaande aansluitingen aan en gemeenschappelijk gebruik van eenig station of baanvak, ten behoeve van den Spoorweg, niet behorende tot die, bedoeld in het tweede lid van dit artikel, zoomede die aangaande aansluitingen aan en gemeenschappelijk gebruik van eenig station of baanvak van den Spoorweg, ten behoeve van spoorwegen van den Staat of eenige onderneming, worden uitsluitend door de Onderneming gevoerd, die bij deze door de Maatschappij gemachtigd wordt om de overeenkomsten, deswege tot stand gekomen, ook namens de Maatschappij voor den tijd, dat de exploitatie van den Spoorweg door de Onderneming wordt gevoerd, af te sluiten.

Overeenkomsten, als in de beide vorige leden van dit artikel bedoeld, behoeven de goedkeuring van den Minister van Waterstaat.

5. De Onderneming belast zich met de exploitatie van den Spoorweg, terwijl voor hare rekening komt de aanschaffing, ten behoeve dier exploitatie, van al hetgeen door haar ingevolge artikel 11 der overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), voor de exploitatie van een Staatsspoorweg moet worden aangeschaft.

Zij verbindt zich de bepalingen van de subsidie-overeenkomst, welke op de exploitatie betrekking hebben en de overige op de Maatschappij rustende verplichtingen, voor zoover zij de exploitatie betreffen en in overeenstemming met de Onderneming aanvaard zijn, na te leven en evenzeer de bepalingen en voorschriften, voortvloeiende uit bestaande en nog te maken wetten en wettelijke verordeningen, deze exploitatie betreffende. Zij vrijwaart de Maatschappij voor de gevolgen van niet-nakoming van de bepalingen der voornoemde subsidie-overeenkomst, voor zooveel die nakoming tot hare verplichtingen behoort of afhankelijk is van hare handelingen als exploitante van den Spoorweg.

Zij verbindt zich dagelijks ten minste vier treinen voor reizigers in elke richting over den Spoorweg te doen rijden. De vermeerdering of vermindering van het aantal verplichte treinen, in den vorigen volzin bedoeld, wordt in gemeen overleg tusschen den Minister van Waterstaat en de Onderneming geregeld.

6. De Maatschappij zal de Onderneming tijdig vóór de voltooiing van den Spoorweg in de gelegenheid stellen tot het maken van de

werken, welke door deze ingevolge het bepaalde bij artikel 5, op den Spoorweg moeten worden aangelegd.

Zij zal van de aanstaande oplevering van den Spoorweg, in volgens deze overeenkomst voldoende toestand, ten minste drie maanden tevoren aan de Onderneming kennis geven, terwijl laatstgenoemde zich verplicht den Spoorweg in exploitatie te brengen binnen vier weken, nadat de Spoorweg door haar in orde is bevonden, door den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten is goedgekeurd en de machtiging tot het in exploitatie brengen vanwege den Minister van Waterstaat is verleend.

De overgave ter exploitatie wordt bij proces-verbaal geconstateerd, op te maken en te onderteekenen door gemachtigden van de Onderneming en van de Maatschappij.

7. Voor zoover het onderhoud van den Spoorweg niet behoort tot de verplichtingen der aannemers van den aanleg, worden gedurende de eerste twee jaren volgende op den dag der in exploitatie-neming, alle uitgaven van onderhoud, welke niet den bovenbouw, namelijk de eigenlijke spoorbaan met wissels en draaischijven betreffen, door de Maatschappij aan de Onderneming terugbetaald binnen ééne maand nadat zij haar de desbetreffende rekeningen heeft aangeboden en deze door den Minister van Waterstaat zijn goedgekeurd.

8. Binnen ééne maand na het tijdstip, waarop de geheele Spoorweg twee jaren in exploitatie is geweest, heeft eene definitieve opneming van den weg en de werken plaats, door daartoe door den Minister van Waterstaat, de Onderneming en de Maatschappij aangewezen personen.

Van deze opneming wordt een proces-verbaal opgemaakt en door hen ondertekend.

De Maatschappij zal dan tevens aan de Onderneming ter hand stellen volledige plannen en bescheiden, waaruit de constructie der verschillende werken blijkt, benevens nauwkeurig bijgewerkte grondplannen, vergezeld van gewaarmerkte afschriften van alle akten betreffende de onteigening en alle verdere bescheiden en overeenkomsten met derden gesloten, die met de exploitatie van den Spoorweg in verband staan.

Indien volgens het proces-verbaal blijkt, dat de Maatschappij nog werken van aanleg schuldig is of aan den weg of de werken gebreken bestaan, is zij gehouden binnen bekwamen tijd in een en ander te voorzien of de kosten er van te vergoeden, zoo zij de uitvoering aan de Onderneming overlaat en de door deze gemaakte

kosten door den Minister van Waterstaat worden goedgekeurd.

Indien de onderneming, na het in exploitatie brengen, doch vóór het in het eerste lid van dit artikel vermelde tijdstip, uitbreiding of wijziging van de volkomen volgens het bouwprogramma afgeleverde werken of wel nieuwe werken, die niet in het bouwprogramma zijn opgenomen, noodig of wenschelijk oordeelt, zijn de bepalingen van artikel 9 daarop van toepassing.

9. Alle werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of wel nieuwe werken, welke door de Onderneming worden noodig geacht of krachtens concessien, wetten en wettelijke verordeningen worden opgelegd, alsmede buitengewone herstellingen ten gevolge van overstroming, oorlog, oproer of welke overmacht ook, zullen door de Onderneming worden gemaakt.

De Onderneming zal, alvorens dergelijke werken en herstellingen uit te voeren, voor zoover zij niet betreffen hetgeen door haar volgens artikel 5 is aangeschaft, onder overlegging van de noodige plannen, bestekken en begrotingen, in tweevoud, vergunning tot het maken daarvan vragen aan den Minister van Waterstaat.

Indien deze de vergunning verleent, of, indien bij weigering van deze vergunning, scheidslieden, bedoeld in artikel 22, beslissen, dat vorenbedoelde werken voor de behoorlijke uitoefening van den dienst noodig zijn, dan komen de kosten ten laste van de Maatschappij, doch worden door de Onderneming renteloos voorgeschoten.

Het aldus voorgeschoten bedrag — eventueel verminderd als in het tweede en derde lid van artikel 10 aangegeven — maakt eene vordering uit van de Onderneming op de Maatschappij, welke opeischbaar zal worden op den dag, waarop de Onderneming den eigendom van den Spoorweg verkrijgt en bij het eindigen van deze overeenkomst.

Vóór den 1sten Mei van elk jaar zendt de Onderneming aan den Minister van Waterstaat en aan de Maatschappij eene gespecificeerde opgave van de bovengezegde kosten, welke in het voorgaande jaar gemaakt zijn.

Werken, bekostigd op den voet van het bepaalde in het derde lid van dit artikel, worden geacht deel uit te maken van den Spoorweg. Eventueel voor zulke werken aangekochte gronden worden in de eigendomsregisters ten name der Maatschappij gesteld.

De bepalingen van het derde, vierde en vijfde lid van dit artikel zijn ook van toepassing op alle hierboven bedoelde werken op gemeenschappelijke baanvakken en stations van andere

spoorwegen, waarvan de kosten geheel of gedeeltelijk volgens de desbetreffende overeenkomsten, ten laste van den Spoorweg komen.

De Onderneming zal aan de Maatschappij ter hand stellen volledige plannen en bescheiden betreffende de ingevolge dit artikel gemaakte werken.

10. De Onderneming ontvangt alle opbrengsten, baten en inkomsten, geene uitgezonderd, voortvloeiende uit de exploitatie of het gebruik van den Spoorweg en van de daartoe behoorende eigendommen, dus ook de periodieke vergoedingen, door andere ondernemingen verschuldigd voor het gemeenschappelijk gebruik van stations of baanvakken, behoorende tot den Spoorweg, alsmede de baten, die door andere ondernemingen in de kosten van eersten aanleg van den Spoorweg gegeven bijdragen mochten opleveren, en de opbrengsten uit de verpachtingen van eigendommen, enz.

Tot de bovengenoemde opbrengsten, baten en inkomsten behoort niet de opbrengst van al hetgeen, blijkt de in het derde lid van artikel 8 genoemde bescheiden, op het in het eerste lid van dat artikel genoemde tijdstip tot den Spoorweg behoorde, voor zoover een en ander verkocht en niet vervangen wordt; deze opbrengst komt ten goede aan de Onderneming, die haar in mindering brengt van hetgeen zij krachtens het vierde lid van artikel 9 te vorderen heeft.

Voorts komt de opbrengst van hetgeen ingevolge artikel 9 door de Onderneming is gemaakt, voor zoover een en ander verkocht en niet vervangen wordt, ten goede aan de Onderneming, die haar in mindering brengt van hetgeen zij krachtens het vierde lid van evengenoemd artikel te vorderen heeft.

Daarentegen komen ten laste van de Onderneming alle uitgaven, van welken aard ook, uit de exploitatie van den Spoorweg voortvloeiende, welke niet bij deze overeenkomst uitdrukkelijk ten laste van de Maatschappij worden gebracht.

De Onderneming verbindt zich tot de verzekering der gebouwen tegen brandschade of neemt deze schade te haren laste.

De grondbelastingen, waterschaps-, polder- en dijklasten en alle dergelijke, die in den regel op den eigendom van onroerende goederen rusten, blijven ten laste van de Maatschappij.

De Maatschappij kan controle uitoefenen op de opbrengsten en inkomsten van den Spoorweg en op de voor haar gedane uitgaven, bedoeld bij artikel 9, en te dien einde inzage nemen, ten kantore van de Onderneming, van

de daarop betrekkelijke boeken en bescheiden.

De Onderneming stelt ter beschikking van de Maatschappij de maandelijksche opgaven betreffende de opbrengsten der exploitatie van den Spoorweg, tot de inzending waarvan deze volgens de subsidie-overeenkomst verplicht is.

11. Nadat de Spoorweg door de Onderneming in exploitatie zal zijn genomen, betaalt zij aan de Maatschappij:

a. eene vaste som van per jaar, eventueel verhoogd met de rente, bedoeld in het eerste lid van artikel 12;

b. indien in eenig boekjaar de bruto-ontvangsten meer hebben bedragen dan f 10 per dag en per kilometer 40 ten honderd van de bruto-ontvangsten boven f 10 per dag en per kilometer tot en met f 12.50 per dag en per kilometer;

30 ten honderd van de bruto-ontvangsten boven f 12.50 per dag en per kilometer tot en met f 15 per dag en per kilometer;

20 ten honderd van de bedoelde bruto-ontvangsten boven f 15 per dag en per kilometer.

Onder bruto-ontvangsten wordt verstaan al hetgeen wegens vervoer van personen en goederen over den Spoorweg, volgens de op den Spoorweg van kracht zijnde tarieven of naar aanleiding van gesloten vracht-overeenkomsten, door de Onderneming wordt geïnd.

De door de Onderneming ingevolge het bepaalde in het eerste lid onder a aan de Maatschappij verschuldigde som van wordt door haar in halfjaarlijksche termijnen, verschijnende 1 Januari en 1 Juli, voldaan, terwijl de uitkeering, bedoeld onder b, geschiedt vóór 1 Juli, volgende op het jaar, waarover die uitkeering loopt.

Ter berekening van de ontvangsten per kilometer, wordt de lengte van den Spoorweg bepaald door meting langs de assen tusschen het midden van de hoofdgebouwen op de eindpunten.

12. De som, welke de aanleg van den spoorweg (exclusief de kosten van aanschaffing van rollend materieel en uitrusting) meer kost dan f 2,510,000, zal vanwege de Onderneming aan de Maatschappij worden geleend, tegen een door den Minister van Waterstaat vast te stellen rente.

De Maatschappij verbindt zich twee derde gedeelten van de bedragen, die wegens de in het eerste lid van artikel 11 onder a bedoelde verhooging aan de Maatschappij zijn betaald, aan de Onderneming terug te betalen uit hetgeen de Maatschappij ingevolge het bepaalde in het eerste lid van artikel 11 onder b meer zal

ontvangen dan 20 pct. van de bruto-ontvangsten boven f 10 per dagkilometer. Het bedrag, hetwelk de Maatschappij uit dezen hoofde aan de Onderneming schuldig mocht zijn, zal jaarlijks bij proces-verbaal worden vastgesteld.

De ingevolge het eerste lid van dit artikel voorgeschoten som vormt een vordering van de Onderneming op de Maatschappij, welke opeischbaar zal worden bij naasting van den Spoorweg.

13. De Onderneming is bevoegd alle tarieven, verdeelingen van het verkeer, vracht-overeenkomsten, enz., behoudens de goedkeuring van den Minister van Waterstaat, ingevolge de wet, zelfstandig vast te stellen, zonder hierover de Maatschappij te raadplegen.

14. De Onderneming is bevoegd op den Spoorweg kosteloos vervoer toe te staan in alle gevallen, waarin zij dit in haar belang wensche-lijk acht.

De leden van het bestuur der Maatschappij, te zamen ten hoogste tot een aantal van zeven personen, zijn gerechtigd tot vrij vervoer voor hun persoon in de hoogste klasse op den Spoorweg.

15. De Onderneming is gehouden den Spoorweg, met al wat daartoe behoort in goeden staat te onderhouden.

16. De Maatschappij is niet bevoegd den Spoorweg of hare rechten, uit deze overeenkomst en uit de in artikel 1 genoemde subsidie-overeenkomst voortvloeiende, aan anderen dan aan den Staat of aan de Onderneming over te dragen of te verkoopen.

Zij mag geenerlei verband of last op den Spoorweg leggen, dan met toestemming van den Minister van Waterstaat en van de Onderneming.

Die toestemming wordt mede gevorderd voor den verkoop, voorzien in artikel 10, tweede en derde lid.

17. Ingeval de Staat, ingevolge het bepaalde bij de overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), de eigendommen der Onderneming naast, dan wel ingeval de Onderneming, ingevolge artikel 27 der evengoemde overeenkomst, van hare rechten wordt vervallen verklaard, zal de Staat ten aanzien van alle uit de tegenwoordige overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen in de plaats treden van de Onderneming, met dien verstande, dat hij voor het vervolg alle rechten zal uitoefenen, welke deze overeenkomst aan de Onderneming tegenover de Maatschappij toekent, doch tevens alle daarbij aan de eerstgenoemde tegenover de

Maatschappij opgelegde verplichtingen zal hebben na te komen.

18. Bij naasting van de eigendommen der Onderneming op den voet als bepaald bij artikel 39 der overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), zal de Staat van haar overnemen, tegen betaling van het volle bedrag daarvan, hare vorderingen op de Maatschappij, bedoeld bij artikel 9 en bij het laatste lid van artikel 12. Het bedrag dier vorderingen wordt telken jare bij proces-verbaal vastgesteld.

19. Al hetgeen door de Onderneming, ingevolge artikel 5 wordt aangeschaft, wordt geacht te behooren tot de door haar geëxploiteerd wordende Staatsspoorwegen, zoodat daarvoor zal gelden al hetgeen in de in het vorig artikel bedoelde overeenkomst is bepaald omtrent dergelijke voorwerpen, welke door de Onderneming voor de exploitatie der Staatsspoorwegen gebruikt worden, met uitzondering van hetgeen bij artikel 41 betreffende de korting is bepaald.

20. De Onderneming heeft te allen tijde het recht om door koop den eigendom te verkrijgen van den Spoorweg met al hetgeen de Staat volgens de subsidie-overeenkomst bij naasting zou verkrijgen.

De dag, waarop de Onderneming den eigendom van den Spoorweg verkrijgt, moet samen vallen met het einde van een kalenderjaar en ten minste 3 maanden tevoren door de Onderneming aan de Maatschappij schriftelijk zijn aangezegd.

Mocht de Onderneming van dit recht gebruik maken, dan betaalt zij aan de Maatschappij denzelfden prijs als de Staat in geval van naasting op denzelfden datum aan de Maatschappij zou hebben moeten betalen, vermeerderd met eene rente van 5 ten honderd 's jaars van den dag der eigendomsverkrjging tot dien der betaling.

De Maatschappij verbindt zich alle medewerking te zullen verleen en voor de bedoelde overdracht vereischt en de daartoe vereichte bescheiden te onderteekenen, op straffe eener boete van f 200 per dag, waarmede de overdracht door haar toedoen mocht worden vertraagd, welke boete ten opzichte van elk stuk zal ingaan veertien dagen nadat de Onderneming aan de Maatschappij ten opzichte van zoodanig stuk hare medewerking zal hebben gevraagd.

Voor het gebruik maken van het recht van aankoop van den Spoorweg behoeft de Onderneming de machtiging van den Minister van Waterstaat.

Ingeval de Spoorweg door de Onderneming wordt aangekocht, zal:

1. de Onderneming ten aanzien van alle uit de subsidie-overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen in de plaats treden van de Maatschappij, met dien verstande, dat de Onderneming voor het vervolg alle rechten zal uitoefenen, welke genoemde overeenkomst aan de Maatschappij tegenover den Staat toekent, doch daarbij tevens alle aan haar tegenover den Staat opgelegde verplichtingen zal hebben na te komen;

2. de Maatschappij aan de tegenwoordige overeenkomst geene rechten meer kunnen ontleenen, doch ook van de haar daarin opgelegde verplichtingen ontslagen zijn.

Ingeval na aankoop van den Spoorweg door de Onderneming de Staat, ingevolge het bepaalde bij de overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), de eigendommen der Onderneming naast, dan wel de Onderneming, ingevolge artikel 27 der evengenoemde overeenkomst, van hare rechten wordt vervallen verklaard, zal de Staat verplicht zijn tegelijkertijd den Spoorweg te naasten tegen den in de subsidie-overeenkomst aangegeven naastingsprijs, vermeerderd met de op den koop en de levering gevallen kosten.

21. De in overeenstemming met de Onderneming en met goedkeuring van den Minister van Waterstaat vastgestelde statuten der Maatschappij mogen, zonder uitdrukkelijke toestemming van dien Minister en van de Onderneming, niet worden gewijzigd of aangevuld.

22. Geschillen, uit of ter zake van deze overeenkomst tusschen partijen ontstaande, worden onderworpen aan de uitspraak van drie scheidslieden, met inachtneming van hetgeen omtrent zoodanige uitspraak is bepaald bij artikel 48 van de overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134).

23. Ingeval de Spoorweg door den Staat mocht worden genaast, vóórdat tot naasting van de eigendommen van de Onderneming wordt overgegaan, zal de Staat ten aanzien van alle uit de tegenwoordige overeenkomst voortvloeiende rechten en verplichtingen in de plaats treden van de Maatschappij, met dien verstande, dat hij voor het vervolg alle rechten zal uitoefenen, welke deze overeenkomst aan de Maatschappij tegenover de Onderneming toekent, doch daarbij tevens alle aan de eerstgenoemde tegenover de Onderneming opgelegde verplichtingen zal hebben na te komen.

De Staat verbindt zich nu voor alsdan, zich ten aanzien van de schulden der Maatschappij, bedoeld bij het vierde lid van artikel 9 en bij het tweede lid van artikel 12, ten tijde harer naasting bestaande, te stellen in de plaats der Maatschappij, door welke in de plaats stelling de Maatschappij van die verbintenis zal zijn ontslagen.

24. De Staat verbindt zich bij naasting van de eigendommen der Onderneming, ingeval alsdan de terugbetaling, bedoeld in het tweede lid van artikel 12, niet volledig heeft plaats gehad, het deswege nog verschuldigde aan de Onderneming uit te betalen.

25. Alle kosten en rechten, op deze overeenkomst vallende, worden gedragen door de Maatschappij.

Aldus in drievoud opgemaakt en ondertekend te 's-Gravenhage,

De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

Utrecht,

*De Maatschappij tot Exploitatie van
Staatspoorwegen,*

De Directeur-Generaal,

De Secretaris,

De Spoorweg-Maatschappij „Zuid-Beveland”,

27 April 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende uitvoering van de Kieswet.

Met afwijking in zooverre van mijn schrijven van 27 December 1917, n°. 10954, afdeling B. B., heb ik de eer voor zooveel noodig onder Uwe aandacht te brengen dat art. 33 der Kieswet wel eene regeling bevat omtrent het voorzitterschap van de hoofdstembureaux voor de raadsverkiezingen in gemeenten, die voor die verkiezingen in kieskringen verdeeld zijn, doch niet uitdrukkelijk zegt wie voorzitter is van het hoofdstembureau voor die verkiezingen in gemeenten, die niet in kieskringen verdeeld zijn.

Uit de geschiedenis en het stelsel der wet intusschen volgt, dat ook in deze laatste gemeenten steeds de burgemeester voorzitter is van het hoofdstembureau voor de raadsverkiezingen en dat de vier andere leden en de drie plaatsvervangende leden van dat hoofdstembureau benoemd en ontslagen worden door den Raad, terwijl de benoeming geschiedt voor vier jaren.

Voorts vestig ik nog de aandacht op een tweetal punten.

Gelijk ook blijkt uit het model III behorende bij het Koninklijk besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692) is het niet de bedoeling dat het hoofdstembureau ter uitvoering van art. 48 van de Kieswet, aan het Centraal Stembureau doet toekomen de origineele lijsten met bijlagen, die op den dag der candidaatstelling zijn ingeleverd, doch dat overeenkomstig het genoemde model, opgaven worden gedaan van de geldige lijsten in den kieskring zoals deze luiden nadat dienaangaande door het hoofdstembureau en eventueel in hooger beroep, door Gedeputeerde Staten is beslist.

Het andere punt betreft de uitvoering van art. 90 der Kieswet, waarover reeds gehandeld is in mijn aangehaald schrijven van 27 December 1917, n°. 10954, afdeling B. B.

Het verdient aanbeveling om in groote gemeenten die in talrijke stembedistricten zijn verdeeld en waar de kiezerslijst een omvangrijk boekdeel vormt, voor ieder stembedistrict voor de stemming, ter secretarie der gemeente een uittreksel uit de kiezerslijst te doen maken bevattende de namen der kiezers in dat stembedistrict en dit uittreksel mede ter tafel van de stembureaux te doen nederleggen. Indien op dat uittreksel in stede van op een tweede kiezerslijst, worden doorgestreept de namen van de kiezers die zich hebben aangemeld, zal aan de stembureaux de vervulling van de taak, in art. 90 opgedragen, om aan de burgemeester mede te deelen, welke kiezers zich niet hebben aangemeld, veel gemakkelijker vallen.

Uw College gelieve het vorenstaande voor zoover noodig, ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, J. B. KAN.

29 April 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 16 Juni 1908 (*Staatsblad* n°. 199) tot regeling der bezoldiging van den Commissaris van Rijkspolitie, ambtenaar aan het te Amsterdam gevestigde Rijksbureau betreffende de bestrijding van den vrouwenhandel en van den handel in ontuchtige uitgaven, en van den klerk aan dat Bureau. S. 278.
WJW WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie, van den 26 April 1918, 2de Afdeling C., n°. 529;

Gezien het Koninklijk besluit van 1 Mei 1914 (*Staatsblad* n°. 191);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het Koninklijk besluit van 16 Juni 1908 (*Staatsblad* n°. 199) wordt gewijzigd als volgt:

1°. In het lid voorafgaande aan artikel 1 wordt de zinsnede: „het Rijksbureau te *Amsterdam*, belast met het bijeenbrengen van alle gegevens omtrent den zoogenaamden handel in vrouwen en meisjes”, vervangen door de navolgende zinsnede: „het te *Amsterdam* gevestigde rijksbureau betreffende de bestrijding van den vrouwenhandel en van den handel in ontuchtige uitgaven”;

2°. In artikel 1 wordt het lid: „den Commissaris van Rijkspolitie ten minste f. 1000 en ten hoogste f 1750 's jaars”, gelezen als volgt: „den Commissaris van Rijkspolitie f 3000 's jaars”;

3°. Artikel 2 wordt gelezen als volgt: „De bezoldiging van den klerk wordt bij bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver na twee, vier, zes, acht en tien jaren dienst in die betrekking verhoogd onderscheidenlijk tot f 600, f 700, f 800, f 900 en f 1000 's jaars”.

2. Dit besluit wordt geacht te zijn in werking getreden met ingang van 1 Januari 1918.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden opgenomen en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 29sten April 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

(*Uitgeg.* 10 Mei 1918.)

1 Mei 1918. BESLUIT, tot wijziging van artikel 11 van het Koninklijk besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692) strekkende tot uitvoering van artikelen der Kieswet, der Provinciale wet en der Gemeentewet. S. 279.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 April 1918, n°. 2966, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Den Raad van State gehoord, advies van 20 April 1918, n°. 29;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 April 1918, n°. 3703, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

1°. het derde lid van artikel 11 van Ons besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692) tot uitvoering van de artikelen 34, 35, 39, 41, 42, 48, 52, 65, 66, 69, 78, 81, 83, 88, 91, 92, 95, 106, 107, 129, 135, 136 en 140 der Kieswet; 11a, 11b, 70c, 70d en 70f der Provinciale wet en 10b, 10c, 10d, 16a, 18a, 38a, 38b en 38d der Gemeentewet wordt gelezen als volgt:

Door Ons kan voor een bepaalden termijn ontheffing verleend worden van het verplicht gebruik volgens het eerste lid, van blik of koper, en volgens het tweede lid van koper. Bij die ontheffing kan het bezigen van een ander metaal vergund worden.

2°. Na artikel 12 van Ons voormeld besluit wordt ingevoegd:

Art. 12a. Voor een door Ons te bepalen termijn kan, indien het vereischt metaal ontbreekt, met afwijking in zooverre van de artikelen 10, 11 en 12, een stembus gebezigd worden in tonvorm, vervaardigd van gekuipt eikenhout ter dikte van minstens 0,015 M. en gedekt met een rond eikenhouten deksel van dezelfde dikte, een en ander met inachtneming van de afmetingen voor zooveel betreft de geheele hoogte en doorsnede van de bus, als voorgeschreven in artikel 11. Het deksel, vastgehecht met een scharnier, dat bevestigd wordt door kolomschroeven, aan de binnenzijde van het hout vastgehouden met moeren, heeft twee ijzeren oogen, die passen op twee aan de bus aangebrachte ijzeren oogen en door welke twee hangsloten kunnen gehangen worden.

Artikel 65 der Kieswet is met betrekking tot deze sloten van toepassing.

De voormelde vier ijzeren oogen zijn bevestigd met kolomschroeven die aan de binnenzijde van het hout vastgehouden worden met moeren.

In het midden van het deksel bevindt zich eene sleuf ter lengte van 0,106 M. en ter breedte van 0,008 M.

Zoo het niet mogelijk is wegens gebrek aan het vereischte materiaal de sleuf te dekken met inachtneming voor zooveel noodig, van de desbetreffende voorschriften van artikelen 10, 11, 12 en 18 wordt de sleuf gedekt met een om een scharnier draaiend plankje, ter dikte van minstens 0,015 M., waaraan aan weerszijden een ijzeren oog bevestigd is, dat past tegen een ijzeren oog in het deksel aangebracht en waardoor twee hangsloten kunnen gestoken worden. Het scharnier en de oogen worden bevestigd met kolomschroeven, vastgehouden door moe-

ren aan de binnenzijde van het hout. De hangsloten worden gesloten met sleutels, waarop artikel 65 der Kieswet van toepassing is.

Ter halve hoogte van de bus zijn aan weerszijden aangebracht twee ijzeren oogen met moeren aan de binnenzijde bevestigd.

Het stuk band, bedoeld in artikelen 12 en 18 wordt getrokken door de voormelde tien oogen en bevestigd op de wijze in die artikelen voorgeschreven. De bus wordt voorzien van een hengsel of handvatfels.

Indien gekuipt eikenhout ontbreekt, kan ander hout gebezigd worden, of kan de bus van hout vervaardigd worden in vierkanten vorm, terwijl zoonoodig in de plaats van hangsloten, gewone sloten kunnen aangebracht worden, een en ander met de vereischte technische voorzieningen, die in afwijking van vorenstaande voorschriften, noodzakelijk blijken.

3°. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitg. 4 Mei 1918.*)

1 Mei 1918. **BESLUIT**, tot aanvulling van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling. S. 280.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 255), houdende nadere voorzieningen aangaande de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling door den militairen rechter;

Overwegende, dat, als een gevolg van de uitbreiding der voorwaardelijke veroordeeling tot straffen, door den militairen rechter opgelegd, de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling dient te worden aangevuld, en dat het gewenscht is, daarbij tevens nadere voorschriften te treffen met betrekking tot voorwaardelijk veroordeelden, die militair worden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 16 April 1918, 2de afdeling A, n°. 642;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 April 1918, n°. 10);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 April 1918, 2de afdeling A, n°. 634;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. De Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling aan te vullen als volgt:

Na Titel II en vóór de Slotbepalingen der Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling wordt eene nieuwe Titel ingelascht, luidende als volgt:

„Titel III.

Van voorwaardelijk veroordeelden, die militair zijn of worden.

Art. 25. Voor wat betreft personen die door een militair gerecht voorwaardelijk veroordeeld zijn, geldt al hetgeen in dit besluit met betrekking tot het openbaar ministerie bij het gerecht, dat de voorwaardelijke veroordeeling heeft uitgesproken, is bepaald, ten aanzien van den openbaren aanklager bij dat militaire gerecht en, bij verhindering of ontstentenis van dezen of indien de voorwaardelijk veroordeelde, die tot de zeemacht behoort, zich bevindt in of op weg naar *Nederlandsch-Indië*, onderscheidenlijk mede ten aanzien van den Advocaat-Fiscaal bij het Hoog Militair Gerechtshof dan wel van den openbaren aanklager bij den krijgsraad voor de zeemacht, door den commandant der zeemacht in *Nederlandsch-Indië* aangewezen.

Art. 26. Is of wordt een voorwaardelijk veroordeelde militair, dan draagt het openbaar ministerie bij het gerecht dat de voorwaardelijke veroordeeling heeft uitgesproken, zorg, dat de commandeerende officier van den veroordeelde omtrent de veroordeeling en het verloop daarvan worde ingelicht.

Art. 27. Van elke onherroepelijk geworden krijgstucltelijke bestraffing van een voorwaardelijk veroordeelden militair, te wiens aanzien de algemeene voorwaarde is gesteld, bedoeld in artikel 4 der wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 255), doet diens commandeerende officier onverwijld mededeeling aan het openbaar ministerie bij het gerecht dat de voorwaardelijke veroordeeling heeft uitgesproken, welk openbaar ministerie onverwijld Onzen Minister verwittigt.

Art. 28. De commandeerende officier van voorwaardelijk veroordeelden die zich in werkelijken militairen dienst bevinden, bevordert zooveel mogelijk dat deze de gestelde voorwaarden nakomen.

Degene, die met het verleenen van bijstand is belast aan een voorwaardelijk veroordeelde die militair wordt, pleegt, zoolang deze aan de krijgstuicht onderworpen is, omtrent zijne bemoeiingen overleg met diens commandeerenden officier."

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 1sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(Uitgeg. 13 Mei 1918.)

1 Mei 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat de opzichter van een weg, aangesteld door een commissie, die samengesteld is uit afgevaardigden van verschillende gemeentebesturen maar die overigens een zelfstandig bestaan voert en een zelfstandige taak uitoefent, niet valt onder art. 23, litt. f Gemeentewet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Becu te Cadzand tegen het besluit van Gedep. Staten van Zeeland van 21 December 1917, n°. 138, 3de Afd., waarbij met handhaving van het besluit van den Raad der gemeente Cadzand van 11 December 1917 tot zijne niet-toelating als lid van dien Raad, het daartegen ingestelde beroep ongegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 April 1917, n°. 104;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 April 1918, n°. 2417, afd. B. B.;

Overwegende: dat J. Becu, gekozen tot lid van den Raad der gemeente Cadzand, door dien Raad als zoodanig niet is toegelaten, op grond dat hij als opzichter van den grindweg van Nieuwvliet naar Sluis (met een zijtak naar Retranchement) eene betrekking bekleedt, die onvereinbaar is met het Raadslidmaatschap;

dat Becu tegen die beslissing in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Zeeland, die haar echter hebben gehandhaafd, uit overweging dat hij wegens zijne evengenoemde betrekking

moet worden geacht een ambtenaar te zijn, vanwege het gemeentebestuur aangesteld;

dat hij daartegen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat zijne benoeming zoolwel als zijne dienstverrichting geheel staat buiten het toezicht en de zeggenschap van het bestuur der gemeente Cadzand, en dat hij derhalve noch is aangesteld vanwege dat bestuur noch aan dat bestuur ondergeschikt is;

Overwegende: dat volgens een in 1864 tusschen de Raden der gemeenten Groede, Cadzand, Nieuwvliet, Retranchement, Sluis en Zuidzande, mitsgaders de Directie van de watering Cadzand getroffen regeling, de begrinding van den weg tusschen Nieuwvliet en Sluis (met een zijtak naar Retranchement) en de verdere zorg voor dien weg is opgedragen aan eene commissie, welke is samengesteld uit afgevaardigden van de onderscheidene besturen, die tot het instellen der Commissie besloten;

dat die Commissie, uit kracht van de haar verleende bevoegdheid tot het aanwijzen, zoo zij dat noodig mócht achten, van toezichthoudend personeel, als opzichter van den genoemden weg heeft aangewezen J. Becu te Cadzand;

dat, daar aan de Commissie volgens de getroffen regeling een zelfstandig bestaan en een zelfstandige taak is gegeven, waarbij medezeggenschap van de betrokken gemeentebesturen is uitgesloten, en met name voor de aanstelling van personeel geen medewerking of goedkeuring van die besturen is vereischt, J. Becu niet kan worden geacht te zijn een ambtenaar, vanwege het gemeentebestuur van Cadzand aangesteld, terwijl hij ook in geen enkel opzicht aan dat bestuur ondergeschikt is;

dat het bepaalde in art. 23 litt. f van de Gemeentewet derhalve niet aan zijne toelating als Raadslid in den weg staat en, daar ook geen andere reden is gebleken die zich tegen zijne toelating zou verzetten, hij als lid van den Raad der gemeente Cadzand had moeten zijn toegelaten;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan;

met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 21 Dec. 1917, n°. 138, 3de Afd., J. Becu te Cadzand alsnog toe te laten als lid van den Raad der gemeente.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

2 Mei 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het Besluit op de Indische Bestuursopleiding. S. 281.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 12 April 1918, 9de Afdeling, n°. 50;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1918, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 April 1918, 9de Afdeling, n°. 12;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit op de Indische Bestuursopleiding (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, n°. 71; *Indisch Staatsblad*, n°. 230), zooals dat luidt ingevolge Onze besluiten van 14 April 1909, n°. 26, 20 September 1909, n°. 45, 2 Januari 1913, n°. 28, 8 Mei 1913, n°. 57, 27 Juni 1913, n°. 63, 11 Juni 1914, n°. 66, 31 Mei 1915, n°. 71, 24 Januari 1916, n°. 46, 9 Maart 1916, n°. 39 en 6 Augustus 1917, n°. 78 (*Nederlandsch Staatsblad* 1909, n°. 108 en 312; 1913, n°. 1, 179 en 318; 1914, n°. 224; 1915, n°. 228; 1916, n°. 57 en 118, en 1917, n°. 558; *Indisch Staatsblad* 1909, n°. 312 en 558; 1913, n°. 237, 467 en 504; 1914, n°. 567; 1915, n°. 483 en 1916, n°. 342 en 480), wordt nader aangevuld en gewijzigd als volgt:

I. het bepaalde in artikel 1, onder 1° wordt gelezen als volgt:

candidaat-Indische ambtenaren, die geslaagd zijn in het eindexamen van den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst volgens de bij dit besluit vastgestelde of nader vast te stellen bepalingen.

II. artikel 2 wordt gelezen als volgt:

Tot de betrekkingen van referendaris — met uitzondering van die bij de comptabiliteit —, van administrateur en van secretaris bij de Departementen van algemeen burgerlijk bestuur, bij de Algemeene Secretarie en bij den Raad van *Nederlandsch-Indië*, daaronder begrepen de betrekkingen van algemeen secretaris en van gouvernements-secretaris, zijn alleen benoembaar:

1°. zij, die geslaagd zijn in het eindexamen van den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst;

2°. doctoren in de rechtswetenschap en doctoren in de staatswetenschap.

III. het bepaalde in artikel 16, 1^e lid, wordt gelezen als volgt:

Op grond van welbewezen ziekte of anders hem geldig voorkomende redenen kan Onze Minister van Koloniën aan de candidaat-Indische ambtenaren van het voorbereidend examen ten hoogste eenmaal, van het eindexamen ten hoogste tweemaal, hetzij uitstel tot, hetzij herhaling in het volgende jaar toestaan.

IV. artikel 17 wordt gelezen als volgt:

De examens voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst worden, behoudens het bepaalde in artikel 24a, alleen van candidaat-Indische ambtenaren afgenomen.

V. a. In artikel 24 onder a wordt het woord: „geexamineerden” vervangen door de woorden „geexamineerde candidaat-Indische ambtenaren”;

b. In artikel 24 onder b wordt het woord „geslaagden” vervangen door de woorden: „geslaagde candidaat-Indische ambtenaren”.

VI. Achter artikel 24 worden de volgende artikelen ingevoegd:

Art. 24a. 1. Tot het afleggen van de examens voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst kunnen ook worden toegelaten personen, die niet als candidaat-Indisch ambtenaar zijn aangewezen, mits zij voldoen aan den in artikel 5, onder I gestelden eisch.

2. Deze personen dienen van hun voornemen om aan de examens deel te nemen tijdig schriftelijk kennis te geven aan de betrokken examencommissie, met overlegging van het vereischte getuigschrift.

Art. 24b. De in het vorige artikel bedoelde personen kunnen, wat het eindexamen betreft, naar verkiezing examen doen in de Maleische of in de Javaansche taal; desverlangd kunnen zij in beide talen examen afleggen.

Art. 24c. De in artikel 24a bedoelde personen mogen het voorbereidend examen niet meer dan eenmaal, het eindexamen ten hoogste tweemaal herhalen.

Art. 24d. De commissie brengt in het verslag, bedoeld in artikel 24, tevens rapport uit over de door de in artikel 24a bedoelde personen afgelegde examens, met bijvoeging, zoo het meerderen betreft, van eene ranglijst van de in het eindexamen geslaagden.

Art. 24e. Zij, die op grond van het bepaalde in artikel 16, 3^e en 4^e lid, als candidaat-Indisch ambtenaar zijn ontslagen, worden niet meer tot de examens voor den Nederlandsch-Indischen administratieven dienst toegelaten.

VII. Tusschen de artikelen 32 en 33 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Art. 32a. Personen als bedoeld in artikel 24a, die in het eindexamen zijn geslaagd kunnen, nadat zij voor den Indischen dienst lichamelijk geschikt zijn verklaard, door Onzen Minister van Koloniën ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld op zoodanige voorwaarden, als voor elk voorkomend geval door hem afzonderlijk zal worden geregeld.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 2den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(*Uitgeg.* 18 Mei 1918.)

2 Mei 1918. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende ambtskringen van raden van beroep voor de directe belastingen. S. 282.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 29 April 1918, n°. 133, Directe Belastingen :

Gezien artikel 1 der wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564) alsmede Onze besluiten van 24 Februari 1915 (*Staatsblad* n°. 115), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 12 April 1917 (*Staatsblad* n°. 283), en van 13 December 1917, n°. 38, en 18 Februari 1918, n°. 174 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. In artikel 1 van Ons besluit van 24 Februari 1915 (*Staatsblad* n°. 115) worden de volgende wijzigingen gebracht :

onderdeel 1°. wordt gelezen als volgt :

het gedeelte der provincie *Noordbrabant*, behorende tot de inspectiën der directe belastingen te *Eindhoven*, 1ste en 2de afdeling, *Gennep*, *Helmond*, 's-*Hertogenbosch*, 1ste en 2de afdeling ; standplaats 's-*Hertogenbosch* ;

onderdeel 2°. wordt gelezen als volgt :

het gedeelte der provincie *Noordbrabant*, behorende tot de inspectiën der directe belastingen te *Bergen op Zoom*, *Breda* 1ste en 2de afdeling, *Roosendaal*, *Tilburg*, 1ste en 2de afdeling, en *Waalwijk* ; standplaats *Breda* ;

onderdeel 6°. wordt gelezen als volgt :

het gedeelte der provincie *Zuidholland*, behorende tot de inspectiën der directe belastingen te *Dordrecht*, 1ste en 2de afdeling, *Gorinchem*, *Gouda*, *Hellevoetsluis*, *Rotterdam* (buitengemeenten) en *Vlaardingen*, met uitzondering van de gemeente 's-*Gravenzande* ; standplaats *Rotterdam* (aan te duiden als raad van beroep voor de directe belastingen II te *Rotterdam*) ;

onderdeel 7°. wordt gelezen als volgt :

het gedeelte der provincie *Zuidholland*, omvattende de gemeenten 's-*Gravenhage* en 's-*Gravenzande*, en de inspectiën der directe belastingen te 's-*Gravenhage* (buitengemeenten) en *Delft* ; standplaats 's-*Gravenhage* ;

onderdeel 10 wordt gelezen als volgt :

het gedeelte der provincie *Noordholland*, behorende tot de inspectiën der directe belastingen te *Hilversum*, *Zaandam*, *Amsterdam* (buitengemeenten) 1ste en 2de afdeling, standplaats *Amsterdam* (aan te duiden als raad van beroep voor de directe belastingen II te *Amsterdam*).

2. Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Mei 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 2den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB

(*Uitgeg.* 17 Mei 1918.)

2 Mei 1918. BESLUIT, tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 157 der Hooger-onderwijswet, van het Roomsche Katholiek gymnasium te *Rolduc*, verbonden aan de eerste afdeling van het Seminarie van het Bisdom van *Roermond*, gevestigd te *Rolduc*, gemeente *Kerkrade*. S. 283.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 15 Maart 1918, n°. 3939^a, afdeling Onderwijs ; Gelet op artikel 157 der Hooger-onderwijswet ; Gezien Ons besluit van 15 November 1911 (*Staatsblad* n°. 338) ;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 April 1918, n°. 21 ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 April 1918, n°. 6500, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het Roomsche Katholiek gymnasium te *Rolduc*, verbonden aan de eerste afdeling van het Seminarie van het Bisdom van *Roermond*, gevestigd te *Rolduc*, gemeente *Kerkrade*, te rekenen van 16 November 1917, voor een tijdperk van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan zijne leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der Hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant*

zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken;

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 22 Mei 1918.*)

3 Mei 1918. **BESLUIT**, tot onteigening van een perceel in de gemeente *Anna Paulowna*, ten behoeve van het herstellen van den zeedijk van den *Anna Paulownapolder*. S. 284.

4 Mei 1918. **MISSIVE** van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het blusschen van branden.

Vooraf wegens de tegenwoordige schaarschte van voedingsmiddelen voor mensch en dier en van grondstoffen is het van het hoogste belang, dat het bestuur van elke gemeente zoo goed mogelijk zorgt voor het beschikbaar zijn van bluschmateriaal en van het daarvoor noodige geoefend personeel.

Door kleinere gemeenten, waar zelfstandige voorziening bezwaarlijk op voldoende wijze kan geschieden, ware dit doel te bereiken door samenwerking of door overeenkomst met eene gemeente met voldoende middelen.

Voor branden van buitengewonen omvang of van bijzonder gevaarlijken aard, waaronder thans mede is te begrijpen vernietiging van een aanzienlijken voorraad levensmiddelen of grondstoffen, verdient het aanbeveling, dat zooveel mogelijk onderlinge hulp wordt verleend tegen vergoeding van de kosten op aanvraag ingevolge artikel 189 der Gemeentewet, van den Burgemeester. (W. v. d. B. A.)

6 Mei 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Art. 18 der Wet Inkomstenbelasting 1914, zooals het luidde voor de toevoeging bij art. 1 der Wet van 11 Januari 1918, S. 5. — Een inkomen in den vorm van tantièmes, toegekend aan den directeur eener fabriek wegens het vervullen dier betrekking, gedurende het kalenderjaar 1915, is de opbrengst van die bron van inkomen over dat kalenderjaar.

De omstandigheid, dat het juiste bedrag dier tantièmes eerst bekend is geworden na de aangifte van den beklaagde in Mei 1916 en vóór den dag der vaststelling door

den directeur niet kon worden geïnd, verhindert niet, dat die tantièmes zijn te rangschikken onder de opbrengst van gezegd directeurschap van den belastingplichtige over 1915.

(Wet Inkomstenbelasting 1914 art. 13.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch en A. P. L. Nelissen.

A. D., enz., requirant van cassatie voor zoover hij daarbij is veroordeeld, tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch van 21 Januari 1918, waarbij in hooger beroep, met uitzondering van de daarbij opgelegde straf is bevestigd het vonnis van de Arr.-Rechtbank te Breda van 31 October 1917, bij hetwelk de requirant, ter zake van „het opzettelijk voor zich zelve onjuist doen eener aangifte, als bedoeld bij Hoofdstuk VIII der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, terwijl daaruit nadeel voor het Rijk kon ontstaan”, met toepassing van de artt. 1, 40, 43, 48, 49 en 117 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, en de artt. 23 en 91 Sr., was veroordeeld tot geldboete van f 3000 en vervangende hechtenis van drie maanden, met vrijspraak van hetgeen meer of anders was te laste gelegd, dan is bewezen verklaard, zijnde bij 's-Hofs arrest de voormelde straf met vernietiging in zoover van het voormelde vonnis der Rechtbank, verminderd tot eene geldboete van f 1000, en vervangende hechtenis van twee maanden; (gepleit door Mr. L. A. J. J. M. van Heyst te 's-Hertogenbosch).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

De eischer in cassatie is bij het in eersten aanleg gewezen vonnis — voorzoover het hooger beroep ontvankelijk was en met uitzondering van de strafmaat, die werd verhoogd, bevestigd bij het bestreden arrest — schuldig verklaard aan het opzettelijk voor zich zelve onjuist doen eener aangifte als bedoeld bij Hoofdstuk VIII der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, terwijl daaruit nadeel voor het Rijk kon ontstaan. Als middel van cassatie deed hij bij pleidooi aanvoeren:

„Schending der artt. 211, 221 en 391 Sv. en der artt. 4, 7, 12, 13, 40 en 43 en 117 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 door te bevestigen het vonnis der Arr.-Rechtbank te Breda d.d. 31 October 1917, behalve voor wat de strafmate betreft, terwijl in dat vonnis door de in

onderling verband en samenhang genomen aanwijzingen wordt bewezen verklaard:

„dat beklaagde wist, dat hij een *zuiver inkomen* in het jaar 1915 *had gemaakt* van in ieder geval belangrijk meer dan het door hem opgegeven bedrag van f 4950,” hetwelk meer in het bijzonder in strijd is met de artt. 4, 7, 12, 13 en 14 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914.”

De strekking van dit middel is niet te betwisten, dat uit het bewijsmateriaal kon worden afgeleid, dat beklaagde de bewezen verklaarde wetenschap meende te bezitten, toen hij de aangifte voor de belasting deed. Hieromtrent had hij trouwens blijkens het bevestigde vonnis eene erkenning afgelegd. De bedoeling is echter — wanneer ik den pleiter goed begrepen heb — te betoogen, dat uit de bewoordingen dezer erkenning zelve, zijnde het enig bewijsmateriaal voor dit bestanddeel van het strafbare feit, voortvloeit, dat de beklaagde hierbij in dwaling verkeerde omtrent wat naar de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 als inkomen moet worden beschouwd en als zoodanig behoort te worden aangegeven. De erkenning toch hield in:

„dat hij de in meergenoemd biljet sub XI 2° gestelde vraag „welk bedrag dan na aftrek van hetgeen van voornoemd door hem aangegeven inkomen als *zuiver inkomen* overbleef”, heeft beantwoord door daaronder te plaatsen het bedrag: f 4950;

„dat hij gedaan hebbende als voorschreven, wist genoemde vragen niet naar waarheid beantwoord te hebben en dat hij erkent opzettelijk eene onjuiste opgave ten deze gedaan te hebben;

„dat hij toch als fabrieksdirecteur bij de firma E. jaarlijks, behalve een vast tractement van f 1500 nog 10 % als *tantième* in het door die firma gemaakt winstcijfer genoot;

„dat het boekjaar van gemelde firma met het kalenderjaar samenviel;

„dat hij, hoezeer op het oogenblik, waarop hij meergenoemd biljet invulde en onderteekende en op dat, waarop hij genoemd biljet bij den heer Ontvanger der Directe Belastingen te Tilburg terugbezorgde, hem nog niet bekend was, hoe groot het winstcijfer over na te melden jaar bedroeg [bedoeld is, hoewel hierna geen jaar gemeld wordt, blijkbaar het jaar 1915]; toch zeer goed wist, dat zijn aandeel van 10 % in genoemd winstcijfer belangrijk meer bedroeg dan het door hem als *zuiver inkomen* verneld cijfer van f 4950”.

Hieruit wordt nu afgeleid, dat naar beklagdes erkenning ten tijde van de aangifte

het winstaandeel nog niet door hem was ontvangen, terwijl in art. 13 der Wet onder het belastbaar bedrag, dat een bron van inkomsten „den belastingplichtige *zuiver heeft opgeleverd* over het laatstverloopen kalenderjaar”, alleen werkelijk ontvangen bedragen zouden zijn bedoeld, zoodat volgens art. 44 ook alleen zoodanige bedragen zouden moeten worden aangegeven.

Inderdaad geven de woorden *heeft opgeleverd* in art. 13, zooals dit luidde vóór de wijziging bij de Wet van 11 Januari 1918, S. 5, aanleiding tot deze opvatting. Zij is echter onaannemelijk, omdat zij zou meebrengen, dat opbrengsten door een bron van inkomsten opgeleverd *over* zeker kalenderjaar, doch nog niet werkelijk genoten vóór het tijdstip, waarop het aangiftbiljet over het volgende belastingjaar werd ingevuld, nimmer onder de belasting zouden vallen; in dat belastingjaar niet, omdat zij nog niet waren ontvangen, en in het volgende niet, omdat zij niet waren opgeleverd over het laatstverloopen kalenderjaar.

Uw Raad heeft dan ook bij beschikking in raadkamer van 5 October 1916 op het beroep van C. R. m. i. terecht beslist: „dat . . . een inkomen in den vorm van *tantièmes* toegekend aan een directeur eener naamlooze vennootschap wegens het vervullen dier betrekking *gedurende* het kalenderjaar 1914 is de opbrengst van die bron van inkomsten *over* dit kalenderjaar en de omstandigheid, dat het juiste bedrag dier *tantièmes* eerst bekend is geworden in 1915 en vóór dien dag der vaststelling door dien directeur niet kon worden gemd, niet verhindert, dat bedoelde *tantièmes* zijn te rangschikken onder de opbrengst van gezegd directeurschap van den belastingplichtige over 1914”.

Beklaagdes opvatting bij het afleggen der erkenning was dus de juiste en met recht kon de Rechtbank uit dit bewijsmiddel afleiden, dat deze wist, een *zuiver inkomen* in 1915 (naar de beteekenis die de wet hieraan hecht) te hebben gemaakt, dat belangrijk hooger was dan f 4950.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nijpels;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie concl. adv.-gen.);

O., dat, blijkens het in zoover in hooger beroep bevestigde vonnis der Rechtbank, aan

den requirant bij inleidende dagvaarding was ten laste gelegd, dat hij, nadat hij, als wonende binnen het Rijk der Nederlanden, onderworpen zijnde aan de Inkomstenbelasting geheven krachtens de Wet van 19 December 1914 (S. 563) door uitreiking van het daarvoor te bezigen biljet, waarvan het formulier is vastgesteld bij algemeene maatregel van Inwendig Bestuur van 5 Maart 1915 (S. 134) uitgenoodigd was door of vanwege den Ontvanger der Directe Belastingen te Tilburg tot het doen eener aangifte over het belastingjaar, beginnende 1 Mei 1916 en eindigende 30 April 1917 — op of omstreeks 25 Mei 1916 te Tilburg, door middel van voornoemd biljet, hetwelk door hem — beklagde — ingevuld en ondertekend, door hem (of, ingevolge zijn opdracht) ten kantore van genoemden ontvanger der Directe Belastingen terug bezorgd is — zijne aangifte opzettelijk onjuist en onvolledig heeft gedaan, hebbende hij op vraag X c. zuivere opbrengst van onderneming en arbeid, opzettelijk geantwoord f 4750 en onder vraag XI, 2°, blijft zuiver f 4950, niettegenstaande hij wist, dat hij een zuiver inkomen in het jaar 1915 had gemaakt van ongeveer f 26,000 in ieder geval belangrijk meer dan het door hem opgegeven bedrag van f 4950, terwijl uit die onjuiste aangifte voor het Rijk nadeel kon ontstaan;

dat de Rechtbank deze telastelegging wettig en overtuigend heeft bewezen verklaard, met dien verstande, a. dat de requirant vanwege den Ontvanger der Directe Belastingen te Tilburg was uitgenoodigd en b. dat omstreeks 25 Mei 1916 door hem, requirant, het voornoemd biljet ten kantore van genoemden Ontvanger der Directe Belastingen is terug bezorgd; c. dat de requirant wist, dat hij een zuiver inkomen in het jaar 1915 had gemaakt van in ieder geval belangrijk meer dan het door hem opgegeven bedrag van f 4950; d. dat niet bewezen is, dat de requirant eene onvolledige opgave heeft gedaan;

dat voorts de Rechtbank het bewezen verklaarde heeft gequalificeerd en den requirant te dier zake heeft veroordeeld, als hierboven is opgegeven, en haar vonnis blijkens het bestreden arrest door het Hof is bevestigd, behoudens ten aanzien der opgelegde straf, die verminderd is, alsmede hierboven reeds is opgegeven;

O., dat de grief, waarop het tegen 's Hofs arrest gerichte middel van cassatie berust, blijkens de toelichting bij pleidooi, deze is, dat art. 13 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 op den requirant verkeerd is toegepast,

aangezien dit artikel hem slechts verplichtte aangifte te doen van hetgeen zijne bronnen van inkomen hem over het laatstverloopen kalenderjaar 1915 hadden opgeleverd, waartoe ten onrechte gerekend is te behooren hetgeen hij, in zijne betrekking van fabrieksdirecteur bij de firma E. te Tilburg over 1915, buiten zijn vast salaris, als tantièmes in de winst had verdiend, vermits het bedrag van dit aandeel, toen hij zijne voormelde aangifte voor de Inkomstenbelasting over het belastingjaar 1916/1917 deed, nog niet was vastgesteld en dus voor hem over het jaar 1915 nog geen opbrengst, als bedoeld in gemeld art. 13 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, had opgeleverd;

dat hij derhalve niet verplicht was in zijne voormelde aangifte voor die belasting opgave te doen van de opbrengst dezer bron van inkomen en bijgevolg ten onrechte is veroordeeld wegens het doen eener onjuiste aangifte door daarin die opbrengst niet te vermelden;

O. hieromtrent:

dat het middel berust op de stelling, dat, volgens art. 13 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 eene bron van inkomen uit arbeid bij wijze van een evenredig aandeel in de winst eener firma of zoogenaamde tantièmes, eerst dan gezegd kan worden voor den belastingplichtige over een bepaald kalenderjaar eenige opbrengst te hebben opgeleverd, wanneer het bedrag van die opbrengst over dat kalenderjaar voor hem is vastgesteld en door hem is ontvangen, — doch deze stelling geen steun vindt in de voormelde wet;

dat immers art. 13 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914 — (zooals het luidde voor de toevoeging bij art. 1 der Wet van 11 Januari 1918 (S. 5)) en zulks in tegenstelling van art. 18, 2° lid dier wet, bepaalt dat de opbrengst van iedere bron van inkomen moet worden vastgesteld op het bedrag, dat zij voor den belastingplichtige zuiver heeft opgeleverd over het laatst verloopen kalenderjaar;

dat nu een inkomen in den vorm van *tantièmes* toegekend aan den directeur eener fabriek wegens het vervullen dier betrekking, *gedurende* het kalenderjaar 1915, is de opbrengst van die bron van inkomen over dat kalenderjaar, en de omstandigheid, dat het juiste bedrag dier tantièmes eerst bekend is geworden na de aangifte van den requirant in Mei 1916, en vóór den dag der vaststelling door den directeur niet kon worden geïnd, niet verhindert, dat bedoelde tantièmes zijn te rangschikken onder de opbrengst van gezegd directeurschap van den belastingplichtige over 1915;

dat toch ook de opbrengst van eene onderneming over een kalenderjaar of boekjaar veelal eerst na afloop van dat kalender- of boekjaar wordt uitgekeerd en voor den ondernemer eerst dan komt vast te staan, maar dat dit niet verhindert, dat dit eerst na einde van het jaar vastgestelde bedrag vormt de opbrengst der onderneming over dat jaar;

dat de Rechtbank bedoeld art. 13 in den zooveen bedoelden zin op den requirant heeft toegepast, en het Hof, door haar vonnis in dit opzicht te bevestigen, noch gemeld artikel, noch eenige andere der in het middel aangehaalde wetsbepalingen heeft geschonden, zoodat het middel niet tot cassatie kan leiden:

Verwerpt het beroep. (N. J.)

7 Mei 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Reglement voor den Hoofdcursus. S. 285.

WJF WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën van 14 Maart 1918, IIde Afd., n°. 92, en van 19 Maart 1918, 7de Afdeling, n°. 17;

Den Raad van State gehoord (Advies van den 16den April 1918, n°. 45);

Gezien het nader rapport van voornoemde Ministers van 29 April 1918, IIde Afd., n°. 104, en van 3 Mei 1918, 7de Afdeling, n°. 54;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Het Reglement voor den Hoofdcursus, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 7 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 45), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 2 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 451), wordt nader gewijzigd als volgt:

1°. In Artikel 5 wordt in de eerste zinsnede voor „omstreeks 15 Juni” gelezen: „einde Juni” en in de tweede zinsnede voor „Juni” gelezen: „Juli” en wordt in de vierde zinsnede in plaats van „Van 1 Juli” gelezen: „Na afloop van het overgangsexamen”.

2°. Na Artikel 15 wordt een nieuw Artikel ingelascht, luidende:

„Artikel 15a.

De leiding van het onderricht in het exerceren en in lichaamsoefeningen, alsmede van het onderwijs in de algemeene reglementen en voorschriften en in de dienstoorrespondentie, is opgedragen aan den Kapitein-Commandant der Hoofdcursuscompagnie. Deze Commandant is tevens belast met het toezicht op de diensten van inwendigen en huishoudelijken aard.

Hij wordt bij de vervulling van zijn taak ter zijde gestaan door de bij de Hoofdcursus-

compagnie ingedeelde luitenants, en bij uitzondering — ter beoordeeling van den Directeur — door officieren-leeraren.

De commandant van de Hoofdcursuscompagnie is voorts ter beschikking van den Directeur tot het verrichten van werkzaamheden te diens bureele.”

3°. In Artikel 23 wordt tusschen de eerste en tweede zinsnede eene zinsnede ingelascht, luidende:

„In het bijzonder rust op den commandant van de Hoofdcursuscompagnie en op de bij die compagnie ingedeelde luitenants de verplichting, om den leerlingen goede militaire beginselen in te prenten en er voor te waken, dat de eischen, die, ook uit een oogpunt van opvoeding en beschaving, aan toekomstige officieren moeten worden gesteld, door hen worden nageleefd.”

4°. Artikel 27 vervalt.

5°. In Artikel 31 wordt de inhoud onder *a* gelezen:

„*a*. wegens ondeugden of handelingen, die een slecht voorbeeld voor andere leerlingen opleveren;

*a*¹. wegens gedragingen, die hem den officiersrang onwaardig doen zijn;”.

6°. In Artikel 36 wordt de aanhef van het gestelde onder *a* gelezen:

„*a*. aan de leerlingen en, voor zooveel de belangen van den dienst het toelaten, aan den directeur, de burgerleeraren, de officieren en het vaste personeel beneden den rang van officier:”.

Wijders wordt in genoemd Artikel aan het slot van de op twee na laatste zinsnede, tusschen „van” en „soldij” ingelascht: „jaarwedde of.”

7°. In Artikel 40 wordt de eerste zinsnede onder *b* gelezen:

„Een door den Minister van Oorlog te bepalen aantal officieren en leeraren, verbonden aan den Hoofdcursus”.

8°. In Artikel 41 wordt na het gestelde onder „*f*. Fransche taal” ingelascht:

„*f*¹. Hoogduitsche taal (¹).

Lezen met beschaafde uitspraak en mondeling vertalen van het gelezene; het schriftelijk vertalen van eenvoudig proza uit het Hoogduitsch in het Nederlandsch en omgekeerd; kennis van de voornaamste regels der spraak-kunst. (Bij de vertaling uit het Nederlandsch is het gebruik van woordenboeken toegestaan).

*f*². Engelsche taal (¹).

Lezen met beschaafde uitspraak en mondeling vertalen van het gelezene; het schriftelijk vertalen van zeer eenvoudig proza uit het

Engelsch in het Nederlandsch en omgekeerd; kennis van de voornaamste regels der spraak-kunst. (Bij de vertalingen is het gebruik van woordenboeken toegestaan)".

Aan den voet van de bladzijde waar het vorenstaande is ingelascht, wordt eene noot opgenomen, luidende :

„(1) De Inspecteur van het Militair Onderwijs is gemachtigd, om de exameneischen voor dit vak te beperken, zoolang op de cursussen het onderwijs daarin nog niet volledig gegeven wordt".

9°. Zoodra bij het toelatingsexamen de eischen voor Hoogduitsche en Engelsche taal volledig worden toegepast, vervallen in Art. 43 de woorden : „in de Duitsche en in de Engelsche talen en".

10°. In Artikel 44 onder *a* wordt na „de Fransche taal" ingelascht :

„de Hoogduitsche taal;
de Engelsche taal;"

11°. In Artikel 59 wordt in de slotzinsnede voor : „leeraren van" gelezen : „officieren en leeraren verbonden aan".

12°. In Artikel 60 onder *A* wordt :

I°. na het gestelde onder *a* ingelascht :
„a¹. *Scheikunde* (1).

Enkele metalloïden met daarbij behoorende verbindingen en omzettingen; de hoofdpunten der organische scheikunde; vetten met daarvan afgeleide producten. De samenstelling der belangrijkste springmiddelen".

II°. het gestelde onder *e* gelezen :

„e. *Hoogduitsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Hoogduitsch proza; schriftelijk vertalen van het Hoogduitsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Hoogduitsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Hoogduitsch uit te drukken".

III°. na het gestelde onder *e* ingelascht :

„e¹. *Engelsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Engelsch proza; schriftelijk vertalen van het Engelsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Engelsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Engelsch uit te drukken".

13°. In Artikel 60 onder *B* wordt :

I°. het gestelde onder *d* gelezen :
„d. *Hoogduitsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het

eerste gezicht vertalen van Hoogduitsch proza; schriftelijk vertalen van het Hoogduitsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Hoogduitsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Hoogduitsch uit te drukken".

II°. het gestelde onder *e* gelezen :

„e. *Engelsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Engelsch proza; schriftelijk vertalen van het Engelsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Engelsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Engelsch uit te drukken".

14°. In Artikel 60 onder *C* wordt ingelascht :

I°. na het gestelde onder *a* :

„a¹. *Scheikunde* (1).

Enkele metalloïden met daarbij behoorende verbindingen en omzettingen; de hoofdpunten der organische scheikunde; vetten met daarvan afgeleide producten. De samenstelling der belangrijkste springmiddelen".

II°. na het gestelde onder *d* :

„d¹. *Hoogduitsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Hoogduitsch proza; schriftelijk vertalen van het Hoogduitsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Hoogduitsch met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Hoogduitsch uit te drukken".

„d². *Engelsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Engelsch proza; schriftelijk vertalen van het Engelsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Engelsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Engelsch uit te drukken".

15°. In Artikel 60 onder *D* wordt :

I°. na het gestelde onder *c* ingelascht :

„c¹. *Hoogduitsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Hoogduitsch proza; schriftelijk vertalen van het Hoogduitsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Hoogduitsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Hoogduitsch uit te drukken".

II°. het gestelde onder *d* gelezen :
„d. *Engelsche taal* (1).

Lezen met beschaafde uitspraak en op het eerste gezicht vertalen van Engelsch proza ; schriftelijk vertalen van het Engelsch in het Nederlandsch, zonder behulp van een woordenboek, en van het Nederlandsch in het Engelsch, met behulp van een woordenboek. Eenige vaardigheid om zich mondeling in het Engelsch uit te drukken”.

16°. Aa het slot van Artikel 60 wordt eene nieuwe alinea toegevoegd, luidende :

„De Inspecteur van het Militair Onderwijs is gemachtigd, om de exameneischen voor de vakken waarbij in dit Artikel eene noot (1) is geplaatst, te beperken, zolang het onderwijs daarin nog niet volledig gegeven wordt”.

17°. Waar in Artikel 60 vóór den naam van eenig studievak het teeken * voorkomt, vervalt dit teeken.

18°. In Artikel 61 wordt de voorlaatste alinea gelezen :

„Ten aanzien van de leerlingen, die examen afleggen, zoowel in Scheikunde als in Waren-

kennis, worden deze vakken voor de beoordeeling samengevoegd en dus als één vak beschouwd”.

19°. De eerste alinea van Artikel 66 vervalt.

20°. In Artikel 68 wordt tuschen „Natuurkunde” en „Scheikunde en Warenkennis” en het daarachter gestelde ingelascht :

„Scheikunde | $\frac{3}{4}$ | $\frac{3}{4}$ | — | — | ”

terwijl de inhoud der vier kolommen zoowel achter „Hoogduitsche taal” als achter „Engelsche taal” gelezen wordt :

„ | 1 | 1 | 1 | 1 | ”.

21°. De in Artikel 15 bedoelde Tabel wordt gewijzigd als volgt :

a. Het opschrift wordt gelezen: „Tabel, aanduidende de samenstelling van het aan den Hoofdcursus te verbinden personeel, zoomede de regeling voor de vaststelling der traktementen, jaarwedden, toelagen en andere vergoedingen van dat personeel, enz.”

b. De inhoud van de eerste, tweede en derde kolom, nà „Directeur,” tot „Leeraren in de militaire administratieve vakken” wordt ge lezen :

<i>„Officieren ingedeeld bij de Hoofdcursus-compagnie.</i>		
Commandant	Kapitein van het wapen der Infanterie (1).	1
Overige officieren	Luitenants van het wapen der Infanterie (1).	3 (2a) (2b)
<i>Leeraren in militaire en in niet militaire vakken :</i>		
Leger hier te lande	Luitenants (1) (2).	8 ”
Leger in <i>Nederlandsch-Indië</i>		
c. De inhoud van de eerste, tweede en derde kolom nà „Leeraar in het paardrijden” wordt gelezen :		
<i>„Vast militair personeel beneden den officiers-rang (4).</i>		
Adjutant-onderofficier	Adjutant-onderofficier (5).	1
Schrijver op het bureel van den Directeur	Schrijver 1ste, 2de of 3de klasse.	1
Administrateur der Hoofdcursus-compagnie	Sergeant-majoor (6).	1
Fourier bij de Hoofdcursus-compagnie	Fourier.	1
Voor het verrichten van huishoudelijke, inwendige en andere diensten	Sergeant-majoor-instructeur.	1
	Sergeanten	7 (7)
	Korporaals.	2
	Soldaten of burger-werklieden (8).	32
Kok	Korporaal-kok.	1 ”

d. In de kolom „Bijzondere bepalingen” wordt het gestelde onder *a* gelezen : „De traktementen van de officieren, behorende tot het Nederlandsch-Indische leger, de toelagen van gepensionneerde kapiteins en luitenants tijdelijke leeraren, als bedoeld onder *e* de traktementen van de vaste burger-leeraren, de jaarwedden, de daggelden, de soldijen en de toelagen van het vaste personeel beneden den rang van

officier, worden bij Koninklijk Besluit geregeld”.

e. In de kolom „Bijzondere bepalingen” wordt na het gestelde onder *d* ingelascht :

„*d*¹. Wijzigingen in de in de tweede kolom aangegeven rangen, waarin de betrekkingen door de officieren en de verdere militairen worden vervuld, kunnen — indien wijziging in de organisatie van de wapens en dienst

vakken daartoe aanleiding geeft — bij Koninklijk Besluit worden aangebracht”.

f. In de kolom „Bijzondere bepalingen” wordt noot (1) gelezen :

„(1) De directeur en de overige officieren worden in hunnen rang overcompleet gevoerd bij het wapen of het dienstvak waartoe zij behooren”.

g. In de kolom „Bijzondere bepalingen” worden na het gestelde onder noot (2) twee nieuwe noten opgenomen, luidende :

„(2a). Onder hen zoo mogelijk één behorende tot of gedetacheerd geweest zijnde bij het Nederlandsch-Indische leger.

(2b). Onder hen zoo mogelijk één in het bezit van de akte M.O. gymnastiek”.

h. In de kolom „Bijzondere bepalingen” vervallen de noten (5) en (7) en worden de navolgende nieuwe noten ingelascht :

„(5). kan ook sergeant-majoor zijn.

„(6) kan ook adjudant-onderofficier zijn.

„(7) Onder hen zoo mogelijk 2 gediplomeerde onderwijzers in gymnastiek, schermen en zwemmen”.

i. In de kolom „Bijzondere bepalingen” wordt de tegenwoordige noot (6) genummerd : „(8)”.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 7 Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg.* 15 Mei 1918).

8 Mei 1918. BESLUIT, tot het verleen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in art. 11 en tot bepaling van den termijn bedoeld in art. 12a van het Koninklijk Besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 1 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 279). S. 286.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Mei 1918, n°. 4022 afdeling Binnenlandsch Bestuur ;

Gelet op Ons besluit van 1 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 279) ;

Hebben goedgevonden en verstaan ;

1°. Voor een termijn eindigende 31 Decem-

ber 1921 ontheffing te verleen van het verpligt gebruik volgens het eerste lid van artikel 11 van Ons besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692), gewijzigd bij Ons besluit van 1 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 279), van blik of koper, en volgens het tweede lid van dat artikel, van koper, en te vergunnen dat ter uitvoering van voormeld artikel 11 eerste en tweede lid, ijzer of zink gebezigd wordt ;

2°. te bepalen, dat de termijn gedurende welken artikel 12a van Ons besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692), gewijzigd bij Ons besluit van 1 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 279), toepassing kan erlangen, eindigt den 31 December 1921.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 15 Mei 1918).

8 Mei 1918. BESLUIT, o. m. tot vaststelling van een „Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië.” S. 287.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 16 Maart 1918, 7de Afdeling n°. 25 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1918, n°. 24) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 7 Mei 1918, 7de Afdeling n°. 1 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

TEN EERSTE

vast te stellen de volgende bepalingen, welke zullen uitmaken de

REGELING voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Het reserve-personeel bestaat uit :

1°. reserve-officieren ;

2°. reserve-personeel beneden den rang van officier.

2. (1) Naar bij ordonnantie te stellen regelen worden tot reserve-officier benoemd :

1°. niet-militieplichtige eervol ontslagen officieren van het leger in Nederlandsch-Indië die Nederlandsche onderdanen zijn, en

a. op wie de verplichting rust, omschreven in de artikelen 18, 30 of 37 der wet van 21 Juli 1890 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 126, *Indisch Staatsblad* 1891 n°. 71) tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht;

b. die zich bij hunne benoeming tot officier verbonden hebben om na ontslag uit den militairen dienst, bij vestiging in Nederlandsch-Indië, nog een bepaald aantal jaren als reserve-officier ter beschikking te blijven;

c. aan wie pensioen of het recht op pensioen is toegekend en die den leeftijd van 45 jaren nog niet hebben bereikt;

d. die, niet vallende onder a, b of c, zich vrijwillig voor den dienst bij het reserve-personeel verbinden;

2°. militieplichtigen, bedoeld in de artikelen 26, derde lid, en 31, derde lid, van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië (*Nederlandsch Staatsblad* 1917 n°. 610);

3°. niet-militieplichtige eervol ontslagen onderluitenanten of met dezen in rang gelijkgestelde militairen van het leger in Nederlandsch-Indië, voor zoover zij Nederlandsche onderdanen zijn, aan wie pensioen of het recht op pensioen is toegekend en die den leeftijd van 45 jaren nog niet hebben bereikt;

4°. andere, niet onder 1°., 2°. of 3°. bedoelde Nederlandsche onderdanen, die vrijwillig eene verbintenis als reserve-officier aangaan.

(2) Nederlandsche onderdanen, behorende tot de Inlandsche of de daarmede gelijkgestelde bevolking doch niet tot de Chineezzen, op wie de ordonnantie in *Indisch Staatsblad* 1917 n°. 129 van toepassing is, zijn alleen tot reserve-officier benoembaar, indien zij, meerderjarig zijnde, zich te voren onderwerpen aan het geheele voor de Europeanen vastgesteld burgerlijk en handelsrecht.

(3) Minderjarige Nederlandsche onderdanen als in het vorige lid bedoeld, worden alleen tot reserve-officier benoemd op voorwaarde, dat zij binnen drie maanden na hunne meerderjarigheid aan het in dat lid omschreven recht onderwerpen; deze voorwaarde wordt in de besluiten der benoeming vermeld.

(4) De meerderjarigheid en de minderjarigheid worden voor de toepassing van het tweede en het derde lid van dit artikel beoordeeld naar de voorschriften van het voor de Europeanen geldend recht.

(5) Bij het niet nakomen van de in het derde lid van dit artikel bedoelde voorwaarde, wordt de betrokken reserve-officier, al dan niet eervol, uit den dienst ontslagen.

3. Naar bij ordonnantie te stellen regelen

worden tot eene vrijwillige verbintenis bij het reserve-personeel beneden den rang van officier toegelaten:

1°. niet militieplichtige Nederlandsche onderdanen, die

a. als vrijwilliger of als dienstplichtige zonder rang of met een rang beneden dien van onderluitenant hebben gediend bij het leger in Nederlandsch-Indië, de landmacht in Nederland, in Suriname of in Curaçao, dan wel bij de Koninklijke Marine of bij de Koninklijke Marine-reserve;

b. behooren tot het reserve-personeel beneden den rang van officier van de landmacht in Nederland, aan wier vergunning tot verblijf in Indië door Onzen Minister van Oorlog de voorwaarde is verbonden, dat zij gehouden zijn eene vrijwillige verbintenis bij het reserve-personeel van het leger aldaar aan te gaan voor den duur van het nog loopend dienstverband in Nederland;

2°. andere dan de onder 1°. bedoelde Nederlandsche onderdanen, die voor opleiding tot reserve-officier in aanmerking komen en die — voor zoover zij militieplichtig zijn — nog niet bij de militie zijn ingelijfd.

4. (1) In Nederlandsch-Indië verblijfhoudende reserve-officiëren van de landmacht in Nederland, die niet militieplichtig zijn ingevolgt het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië en aan wier vergunning tot verblijf aldaar door Onzen Minister van Oorlog de voorwaarde is verbonden, dat zij gehouden zijn eene vrijwillige verbintenis bij het reserve-personeel van het leger aldaar aan te gaan voor den duur van het nog loopend dienstverband in Nederland, worden daarbij ingedeeld in den rang, dien zij in Nederland bekleedden.

(2) Op deze reserve-officiëren zijn de bepalingen van de derde en van de vierde afdeling van deze regeling van toepassing.

5. (1) De rangen en betrekkingen van het reserve-personeel zijn dezelfde als die van het overige personeel van het leger, met vermelding evenwel van het woord „reserve” vóór den rang en vóór de betrekking en, voor wat betreft het personeel beneden den rang van officier, met weglating van de aanduiding „Europeesch”, „Amboineesch” of „Inlandsch”; de rangen van opperofficier en van onderluitenant bestaan evenwel bij het reserve-personeel niet.

(2) Het reserve-personeel beneden den rang van officier, dat niet voldoet aan dezelfde eischen als voor dat van Europeeschen landaard van dezelfde rang of stand gesteld en dat — niet behoorende tot de Chineezzen, op wie de

ordonnantie in *Indisch Staatsblad* 1917 n°. 129 van toepassing is — zich niet onderwerpt aan het geheele voor de Europeanen vastgestelde burgerlijk en handelsrecht, wordt aangeduid met den rang of stand, dien het bekleedt, onder toevoeging „der tweede klasse”.

6. (1) De bepaling van de derde en de vierde afdeling dezer regeling zijn niet van toepassing op de reserve-officieren van het leger in Nederlandsch-Indië, die ingevolge het bepaalde in artikel 15, zesde lid, dezer regeling tijdelijk bij de landmacht in Nederland dienen.

(2) Voor dezen gelden de bepalingen, vervat in de derde en vierde afdeling der „Wet voor het reserve-personeel der landmacht” (*Nederlandsch Staatsblad* 1905 n°. 177).

7. De akten of andere bescheiden ten behoeve van het reserve-personeel ter zake van benoeming, beëdiging, bevordering, op non-activiteitstelling, ontslag of pensionneering opgemaakt, zijn vrij van het recht van zegel.

ISTE AFDEELING.

Van den rechtsstoestand.

8. (1) De reserve-officieren worden, met inachtneming van de bepalingen dezer regeling, door den Gouverneur-Generaal benoemd, bevorderd en, voor zoover zij in Nederlandsch-Indië aanwezig zijn, op non-activiteit gesteld en ontslagen. De buiten Nederlandsch-Indië vertoevende reserve-officieren worden door den Minister van Koloniën op non-activiteit gesteld en op voordracht van dien Minister door Ons ontslagen.

(2) Het reserve-personeel beneden den rang van officier wordt naar door den Commandant van het leger te stellen regelen toegelaten, bevorderd en ontslagen, met inachtneming van de bepalingen dezer regeling en, buiten Nederlandsch-Indië vertoevend, door den Minister van Koloniën ontslagen.

9. (1) Het reserve-personeel, dat reeds in militairen dienst is geweest, wordt in den regel als zoodanig benoemd of toegelaten in een rang of stand, gelijkgesteld aan of het meest overeenkomende met den rang of stand dien het vroeger bij het leger in Nederlandsch-Indië, de landmacht in Nederland, in Suriname, in Curaçao, dan wel bij de Koninklijke Marine of bij de Koninklijke Marinereserve bekleedde, met behoud van een toegekenden titulair hooger rang, met dien verstande evenwel, dat gewezen onderluitenant of met dezen in rang gelijkgestelde militairen van het leger in Nederlandsch-Indië tot den rang van reserve-tweede-luitenant worden benoemd.

(2) De ouderdom in iederen rang — zoowel ten opzichte van het reserve-personeel onderling, als ten opzichte van andere bij het leger dienenden — wordt voor het vroeger in militairen dienst geweest zijnde personeel vastgesteld — voor reserve-officieren door den Gouverneur-Generaal, voor het reserve-personeel beneden den rang van officier door den Commandant van het leger —, met inachtneming voor zooveel mogelijk van den ouderdom in rang in vorigen dienst verkregen; ten aanzien van gewezen officieren worden hierbij zooveel mogelijk de bepalingen van de Regeling van de bevordering enz. in *Indisch Staatsblad* 1910 n°. 592 gevolgd; overigens wordt de ouderdom in rang bepaald door den datum van ingang der benoeming of aanstelling tot dien rang, dan wel, wanneer die datum niet werd bepaald, door de dagteekening van het besluit of van de beschikking der benoeming of aanstelling.

10. (1) Op het reserve-personeel zijn van toepassing het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te lande en het Reglement van Krijgstucht voor het Krijgsvolk te lande:

1°. zoo vaak en zoolang het zich in werkelijken dienst bevindt;

2°. wanneer het, buiten werkelijken dienst, een der feiten pleegt, omschreven in de artikelen 99, 100 en 101 van het Crimineel Wetboek voor het Krijgsvolk te lande;

3°. voor zooveel desertie betreft, zoodra het als deserteur is afgevoerd.

(2) Het reserve-personeel wordt geacht in werkelijken dienst te zijn:

1°. zoodra het, tot den dienst opgeroepen — in het geval, bedoeld in artikel 12, eerste lid, dezer regeling, ook zonder te zijn opgeroepen — ter plaatse zijner bestemming is aangekomen;

2°. zoolang het deelneemt aan militaire oefening of militair onderricht, dan wel eenige andere militaire werkzaamheden verricht;

3°. wanneer het uniformkleeding draagt.

11. (1) Het reserve-personeel in werkelijken dienst wordt in het algemeen op denzelfden voet behandeld en staat met gelijke rechten onder dezelfde verplichtingen als het overige personeel van denzelfden rang of stand van de onderdeelen van het leger, waarbij het is ingedeeld of waarmede het dient.

(2) De reserve-officier en de reserve-adjudant-onderofficier genieten, bij eerste benoeming als zoodanig een bedrag van f 250 (tweehonderd vijftig gulden) als tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing van eerste uitrusting.

(3) Zij, die krachtens vrijwillige verbintenis

bij het reserve-personeel dienen, en daarbij niet voor een rang of hooger rang worden opgeleid, genieten voor den tijd, dat zij in Nederlandsch-Indië verblijven, doch niet in werkelijken dienst zijn, eene toelage, naar reden van:

een reserve-kolonel	f 800 p. jaar
„ „ luitenant-kolonel . . . „	700 „ „
„ „ majoor	600 „ „
„ „ kapitein	400 „ „
„ „ 1ste-luitenant	300 „ „
„ „ 2de „	250 „ „
„ „ adjudant-onderofficier „	80 „ „
„ „ sergeant-majoor	70 „ „
„ „ sergeant (fourier)	60 „ „
„ „ „ der 2de klasse	50 „ „
„ „ korporaal	50 „ „
„ „ „ der 2de klasse	40 „ „
„ „ militair zonder rang	40 „ „
„ „ „ 2de klasse	30 „ „

12. (1) Naar bij ordonnantie te stellen regelen is het reserve-personeel verplicht om — ook zonder daartoe te zijn opgeroepen — onmiddellijk in werkelijken dienst te komen, zoodra de Gouverneur-Generaal, krachtens artikel 2 van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië (*Nederlandsch Staatsblad* 1917 n°. 610) de militie, hetzij geheel, hetzij ten deele, buitengewoon bijeenroept.

(2) Het reserve-personeel kan niet dan met zijn toestemming voor diensten buiten Nederlandsch-Indië worden gebruikt.

(3) Het neemt geen deel aan militaire expeditiën.

13. (1) Naar door den Gouverneur-Generaal te geven voorschriften is het reserve-personeel gehouden jaarlijks voor ten hoogste 28 achtereenvolgende dagen in werkelijken dienst te komen.

(2) Dit verplicht verblijf in werkelijken dienst kan met evenveel dagen worden verlengd als de betrokkene door het ondergaan van straf aan den dagelijkschen dienst werd onttrokken.

(3) Van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde verplichting kan, naar door den Gouverneur-Generaal te stellen regelen, door den Commandant van het leger vrijstelling — voor goed of tijdelijk — worden verleend.

(4) Aan het reserve-personeel kan door den Commandant van het leger worden vergund vrijwillig in werkelijken dienst te komen.

14. Het reserve-personeel wordt in werkelijken dienst gehouden of opgeroepen wanneer dit noodig is tot het ondergaan van eene straf of voor het onderzoek omtrent eene krijgsmatige overtreding of omtrent een straf-

baar feit, waarvan het verdacht of beklaagd is.

15. (1) De Gouverneur-Generaal regelt de wijze waarop aantekening wordt gehouden van de verblijfplaatsen van het niet in werkelijken dienst zijnde reserve-personeel en waarop dit wordt opgeroepen voor den werkelijken dienst.

(2) Het reserve-personeel, dat niet in werkelijken dienst is, is verplicht overeenkomstig bij ordonnantie te stellen regelen, kennis te geven van het verlaten van het gewest, waarin het woonachtig is.

(3) In een geval als bedoeld in artikel 2 van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië (*Nederlandsch Staatsblad* 1917 n°. 610) kan de Gouverneur-Generaal bepalen, dat het niet in werkelijken dienst zijnde reserve-personeel het gewest zijner inwoning niet mag verlaten dan met toestemming van het Hoofd van Gewestelijk bestuur, aan welke toestemming zoodanige voorwaarden kunnen worden verbonden als in 's Lands belang noodig worden geoordeeld.

(4) In gewone tijden mag het reserve-personeel, dat niet in werkelijken dienst is, zonder vergunning van den Gouverneur-Generaal, Nederlandsch-Indië niet voor langer dan drie achtereenvolgende maanden verlaten.

(5) Aan eene vergunning tot langer verblijf buiten Nederlandsch-Indië dan in het vierde lid van dit artikel bedoeld, kunnen zoodanige voorwaarden worden verbonden als in het belang van den dienst noodig wordt geoordeeld.

(6) Aan reserve-officieren, bedoeld onder 1°, 3° en 4°. van het eerste lid van artikel 2 dezer regeling en aan het reserve-personeel beneden den rang van officier wordt — behoudens in een geval als bedoeld in artikel 38 — eene in het vijfde lid van dit artikel bedoelde vergunning in den regel niet verleend, dan op voorwaarde dat de betrokkene bij verblijf in Europa eene vrijwillige verbintenis bij het reserve-personeel van de landmacht in Nederland aangaat voor den duur van den nog onverschenen tijd van den reserveplicht in Nederlandsch-Indië of, bij korter verblijf, voor den duur van dat verblijf.

(7) Het reserve-personeel, dat in strijd met de in dit artikel gegeven voorschriften handelt, wordt in werkelijken dienst opgeroepen of gehouden voor den tijd van ten hoogste twee maanden.

16. Het reserve-personeel, dat niet voldoet aan de verplichting om in werkelijken dienst te komen, wordt als deserteur behandeld, zoodra het overeenkomstig door den Gouverneur-

Generaal te geven voorschriften, als deserteur is afgevoerd.

17. (1) Het reserve-personeel dat in het huwelijk treedt is verplicht, naar door den Gouverneur-Generaal te stellen regelen, van het voltrekken van het huwelijk kennis te geven.

(2) De reserve-officieren en het reserve-personeel beneden den rang van officier zijn geen deelgenoot onderscheidenlijk in het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger en in het Weduwen- en Weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen, tenzij zij zulks ingevolge de reglementen dier fondsen reeds waren bij hunne benoeming tot reserve-officier of hunne toelating tot het reserve-personeel.

18. Het toekennen van pensioen ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië aan het reserve-personeel, alsmede aan weduwen en weezen van dat personeel, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van deze regeling, buiten Nederlandsch-Indië door Ons, op voordracht van den Minister van Koloniën, in Nederlandsch-Indië door den Gouverneur-Generaal.

II DE AFDEELING.

Van de bevordering.

A. Van de reserve-officieren.

19. (1) Voor elken rang, elk wapen en elk dienstvak afzonderlijk bestaat een ranglijst.

(2) In den zin van deze regeling behooren tot een afzonderlijk

a. wapen:

- 1°. de reserve-officieren der infanterie;
- 2°. de reserve-officieren der cavalerie;
- 3°. de reserve-officieren der artillerie;
- 4°. de reserve-officieren der genie;

b. dienstvak:

- 1°. de reserve-officieren der intendance;
- 2°. de reserve-officieren der militaire administratie;
- 3°. de reserve-officieren van gezondheid;
- 4°. de reserve-militaire apothekers;
- 5°. de reserve-militaire paardenartsen.

(3) De reserve-officieren, die bij den generalen staf of bij den topographischen dienst worden overgeplaatst, blijven opgenomen in de ranglijst van het wapen, waarvan zij afkomstig zijn.

(4) De reserve-officieren worden in de ranglijst vermeld naar orde van hunnen ouderdom in rang.

(5) Ten opzichte van de reserve-officieren die tengevolge van eene overplaatsing bij de intendance in eene andere ranglijst moeten

worden vermeld, wordt de plaats in die ranglijst in het besluit der overplaatsing aangegeven naar de beginselen, neergelegd in artikel 9 dezer regeling.

20. Behalve in het geval bedoeld in artikel 24 van deze regeling komen reserve-officieren eerst dan voor bevordering in aanmerking, wanneer bij het wapen of dienstvak, waartoe zij behooren, geen op bevordering aanspraak hebbend officier van het vaste personeel van het leger aanwezig is met gelijken of hoogerem ouderdom in rang.

21. (1) Onder bevordering wordt in deze regeling verstaan de benoeming van den reserve-officier tot den hoogerem rang, onmiddellijk volgende op den rang door hem werkelijk bekleed.

(2) De bevorderingen geschieden over elk wapen of over elk dienstvak afzonderlijk.

(3) Om voor bevordering in aanmerking te komen, moet de reserve-officier, onverminderd de overige bij deze regeling te stellen eischen, bij goed gedrag en genoegzamen dienstijver, de vereischte bekwaamheid en geschiktheid voor den hoogerem rang bezitten.

(4) De regelen, waarnaar deze bekwaamheid en geschiktheid worden beoordeeld, alsmede die welke betrekking hebben op het den reserve-officier toe te kennen recht om zich op ongunstige aantekeningen in zijne beoordeeling te rechtvaardigen, worden bij ordonnantie vastgesteld.

22. (1) Om voor bevordering in aanmerking te kunnen komen, moet de reserve-eerste-luitenant, zoo hij tot den geneeskundigen dienst behoort, een ouderdom in rang van ten minste vier jaren, en zoo hij niet tot den geneeskundigen dienst behoort een ouderdom in den rang van luitenant (eerste en tweede) van ten minste acht jaren hebben.

(2) Om voor bevordering tot reserve-hoofd-officier — al dan niet bij den geneeskundigen dienst — in aanmerking te komen, moet de reserve-kapitein een ouderdom in dien rang van ten minste vier jaren tellen.

(3) Om voor bevordering tot reserve-kolonel in aanmerking te komen, moet de reserve-hoofd-officier, niet behoorende tot den geneeskundigen dienst, een ouderdom van rang als hoofd-officier van ten minste drie jaren hebben.

(4) De tijd door den reserve-officier anders dan om een der redenen bedoeld onder 2°. tot en met 6°. van artikel 25 dezer regeling buiten Nederlandsch-Indië doorgebracht, rekent niet mede bij de bepaling van den ouderdom in rang.

(5) De in het eerste, tweede en derde lid van

dit artikel genoemde termijnen kunnen, in een geval als bedoeld in artikel 2 van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië, door den Gouverneur-Generaal naar behoefte worden verminderd.

23. (1) De bevorderingen van de reserve-officieren geschieden bij het openvallen van plaatsen in den naast hoogerem rang en naar ouderdom in rang.

(2) Ter bepaling of in eenigen rang plaatsen open zijn, tellen de reserve-officieren, aan wie ingevolge artikel 15, vijfde lid, van deze regeling vergund is buiten Nederlandsch-Indië te verblijven, niet in de sterkte.

(3) Ook al is er in den naast hoogerem rang geen plaats, dan geschiedt, onverminderd de bij artikel 21, derde lid, dezer regeling gestelde eischen, de bevordering van den reserve-tweede luitenant, van den reserve-officier van gezondheid der tweede klasse, van den reserve-militair-apotheker der tweede klasse, van den reserve-militair-paardenarts der tweede klasse, van den reserve-dirigeerend officier van gezondheid der tweede klasse en van den reserve-dirigeerend-militair-apotheker nadat zij die rangen onderscheidenlijk gedurende drie, acht, tien, tien, drie en drie jaren hebben bekleed.

24. (1) Met afwijking van het bepaalde in het eerste lid van artikel 23 dezer regeling kan, nadat daartoe door Ons machtiging is verleend, de reserve-officier buitengewoon worden bevorderd, ter belooning van een schitterend wapenfeit of van eene uitstekende militaire daad.

(2) In de besluiten krachtens het eerste lid van dit artikel genomen, wordt de reden van de bevordering uitdrukkelijk vermeld.

25. Voor zoover zij aan de daarvoor bij deze regeling gestelde eischen voldoen, hebben aanspraak op bevordering de reserve-officieren die :

1°. In Nederlandsch-Indië aanwezig zijn ;

2°. ingevolge het bepaalde in het zesde lid van artikel 15 dezer regeling tijdelijk bij het reserve-personeel van de landmacht in Nederland dienen ;

3°. ten behoeve van Nederlandsch-Indië zijn belast met eenige politieke, militaire of andere zending ;

4°. ingevolge het bepaalde in artikel 38 dezer regeling op non-activiteit zijn gesteld ;

5°. hoofd van een der Departementen van algemeen bestuur in Nederland zijn ;

6°. adjudant van een der leden van het Koninklijk Huis zijn.

26. (1) In de voordrachten tot bevordering worden niet opgenomen reserve-officieren :

1°. die, niet in Nederlandsch-Indië aanwezig zijnde, niet vallen onder de bepalingen in artikel 25, onder 2°. tot en met 6°. ;

2°. die zich met Onze machtiging tijdelijk in vreemden krijgsdienst bevinden ;

3°. die in krijgsgevangenschap vertoeven.

(2) Indien de onder 2°. van het vorige lid bedoelde reserve-officieren binnen drie jaren tot den dienst bij het reserve-personeel en de onder 3°. van het vorige lid bedoelde binnen vier jaren uit de krijgsgevangenschap terugkeeren, en hunne bevordering naar ouderdom in rang tijdens hunne afwezigheid zou hebben kunnen plaats vinden, zullen zij, als er geene redenen aanwezig zijn om hunne bevordering niet te doen geschieden, na hunne terugkomst worden bevorderd naarmate in den naast hoogerem rang plaatsen openvallen ; daarbij hernemen zij hunne vroegere plaatsen in de ranglijst.

(3) Indien een uit de krijgsgevangenschap teruggekeerd reserve-officier, gedurende zijne afwezigheid, achtereenvolgens tweemaal voor eene bevordering naar ouderdom van rang in aanmerking had kunnen komen, kan met inachtneming van het bepaalde in het voorgaande lid door hem slechts ééne bevordering worden gemaakt en zal de tweede eerst kunnen plaats hebben nadat is voldaan aan de eischen voor bevordering in deze regeling gesteld. Bij de tweede bevordering is de bepaling in artikel 27 van toepassing.

(4) De Gouverneur-Generaal kan, na Onze verkregen machtiging, van het bepaalde in het eerste lid onder 2°. en 3°. van dit artikel afwijken ten behoeve van reserve-officieren, die in aanmerking komen voor eene buitengewone bevordering als bedoeld bij artikel 24.

27. Iedere bevordering die, uit hoofde van onvoorziene omstandigheden, heeft plaats gehad na het oogenblik, waarop zij met toepassing van het bepaalde bij artikel 23 had kunnen plaats hebben, geschiedt, zoo noodig, met weder-toekenning van de vorige standplaats in de ranglijst.

28. (1) Reserve-kapiteins en -hoofdofficieren van een der wapens, die getoond hebben voor den dienst bij den generalen staf eene bijzondere geschiktheid te bezitten, kunnen door den Gouverneur-Generaal daarbij worden overgeplaatst.

(2) Bij bevordering keeren zij terug bij het wapen, waarvan zij afkomstig zijn, tenzij het wenschelijk en, in verband met het aantal beschikbare plaatsen, mogelijk is hen ook in den nieuw verkregen rang bij den generalen staf geplaatst te doen blijven.

29. (1) Reserve-kapiteins en -hoofdofficieren van een der wapens of van het dienstvak der militaire administratie, die getoond hebben voor den dienst bij de intendance eene bijzondere geschiktheid te bezitten, kunnen door den Commandant van het leger daarbij worden overgeplaatst.

(2) Bij bevordering blijven zij bij de intendance geplaatst, tenzij het wenschelijk wordt geacht hen terug te plaatsen bij het wapen of dienstvak, waarvan zij afkomstig zijn.

B. Van het reserve-personeel beneden den rang van officier.

30. De bevordering van het reserve-personeel beneden den rang van officier geschiedt voor zoover mogelijk naar dezelfde beginselen als die van het vaste personeel van het leger beneden den rang van officier.

III DE AFDEELING.

Van het ontslag.

A. Van de reserve-officieren.

31. Behalve in de gevallen, bij andere algemeene verordeningen voorzien, wordt de rang van reserve-officier verloren :

1°. door ontslag uit den dienst, wanneer dat ontslag niet gepaard gaat met toekenning van pensioen of erkenning van het recht op pensioen en wanneer niet het geval aanwezig is, voorzien bij het laatste lid van artikel 33 ;

2°. door het verlies van het Nederlandsch onderdaanschap ;

3°. door het aannemen van vreemden adel-dom ;

4°. door buiten Onze toestemming een orde-teeken, titel, rang, waardigheid of openbare bediening aan te nemen, verleend of opgedragen door eene vreemde mogendheid of regeering ;

5°. door het ophouden of op eenige andere wijze verloren gaan van verleend pensioen of van het verkregen recht op pensioen.

32. (1) Een reserve-officier kan niet uit den dienst worden ontslagen dan :

1°. op eigen verzoek ;

2°. onder toekenning van pensioen of van het recht op pensioen ;

3°. bij en na het eindigen van den tijd, waarvoor hij tot den dienst bij het reserve-personeel gehouden is, dan wel bij het eindigen van de vrijwillige verbintenis ;

4°. zoo hij van de militie afkomstig is, nadat zijn militieplicht is geëindigd ;

5°. ter zake van ongeschiktheid voor de verdere waarneming van den militairen dienst ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken ;

6°. ter zake van onbekwaamheid of onge-

schiktheid om in den verkregen rang in eenige betrekking als reserve-officier te dienen ;

7°. wegens het bekend worden van feiten, welke — waren ze bekend geweest vóór de benoeming tot reserve-officier — die benoeming zouden hebben doen nalaten ;

8°. wanneer hij bij ontslag uit de betrekking van hoofd van een Departement van algemeen bestuur in Nederland niet dadelijk aan Ons doet blijken van zijn verlangen om weder als reserve-officier in dienst te treden ;

9°. in de gevallen, in artikel 35, eerste lid, omschreven.

(2) In het geval, bedoeld in het vorige lid onder 5°, wordt geen ontslag uit den dienst gegeven, zonder dat over het ontstaan, den aard en de gevolgen van de ziels- of lichaamsgebreken een militair geneeskundig onderzoek heeft plaats gehad.

(3) Het in het voorgaande lid bedoeld onderzoek moet eenmaal worden herhaald, indien de belanghebbende zulks verlangt of de Minister van Koloniën, dan wel de Commandant van het leger, het noodig oordeelt, naar gelang belanghebbende in Nederland dan wel in Nederlandsch-Indië verblijf houdt.

(4) De onbekwaamheid of ongeschiktheid, bedoeld in het eerste lid van dit artikel onder 6°, moet zijn erkend bij een onderzoek als aangegeven in artikel 30, vierde lid, van de Regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteit stellen van de Europeesche officieren, behorende tot de Nederlandsch-Indische landmacht (*Indisch Staatsblad* 1910, n°. 592), met dien verstande evenwel, dat de in dat lid bedoelde hoofdofficieren gedeeltelijk kunnen worden vervangen door reserve-hoofdofficieren.

33. (1) In de gevallen, bedoeld in artikel 32, eerste lid, onder 1°. tot en met 8°. van deze regeling, kan het ontslag den reserve-officier niet anders dan eervol worden verleend.

(2) Hem wordt tijdelijk een eervol ontslag uit den dienst verleend, indien hij Onze machtiging verkrijgt om zich in vreemden krijgsdienst te begeven ; in dit geval gaat echter de rang van reserve-officier voor hem niet verloren.

34. Het verzoek om ontslag als reserve-officier kan niet worden afgewezen dan :

1°. in een geval, als bedoeld in artikel 2 van het Dienstplichtbesluit van Nederlandsch-Indië, zoo de reserve-officier in Nederlandsch-Indië, of in artikel 185 der Grondwet zoo hij buiten Nederlandsch-Indië verblijft ;

2°. wanneer de reserve-officier nog militieplichtig is, op hem nog reserveplicht rust op grond van een der omstandigheden, bedoeld in

artikel 2, eerste lid, onder 1°. *a* tot en met *c*, of 3°. van deze regeling, of zijn loopende vrijwillige verbintenis niet is geëindigd;

3°. indien de reserve-officier, op grond van een of meer der feiten, bedoeld in artikel 35, onder 1°. tot en met 6°, van deze regeling, als beklaagde voor een onderzoek is opgeroepen of zal worden opgeroepen;

4°. indien de reserve-officier volgens het advies van eenen raad van onderzoek of van eenen raad van appèl, in de termen valt om uit den dienst te worden ontslagen;

5°. indien de reserve-officier strafrechtelijk wordt of zal worden vervolgd, dan wel het naar aanleiding van eene zoodanige vervolging tegen hem gewezen vonnis nog niet in kracht van gewijsde is gegaan;

6°. indien de reserve-officier behoort te worden ontslagen als verkeerende in een der gevallen, bedoeld in art. 35, eerste lid, onder 7°. en 8°.

35. (1) Een reserve-officier kan uit den dienst worden ontslagen:

1°. wegens verregaande nalatigheid in de vervulling van opgelegde plichten;

2°. wegens opzettelijke en herhaalde ongehoorzaamheid, mishandeling van ondergeschikten of misbruik maken van gezag, inzonderheid wanneer door eene of andere dezer handelingen stellig nadeel aan den dienst of aan eenig persoon is toegebracht;

3°. wegens aanhoudend wangedrag, onverschillig of daarvan in of buiten den dienst blijkt;

4°. wegens gedragingen of daden in het openbaar, of wegens openbare geschriften, waardoor de waardigheid van den officiersrang, de eerbied voor Ons Huis of voor Onzen vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, de grondwettige instellingen van het Rijk, de regeeringsbeginselen van de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen of de krijgstucht bepaaldelijk worden aangerand;

5°. na een rechterlijk gewijsde, dat, het verlies van den rang van reserve-officier niet ten gevolge hebbende, nochtans is gewezen wegens eene handeling, welke den veroordeelde onwaardig maakt dien rang te blijven bekleeden;

6°. na het verleenen van gratie van de straf, opgelegd bij een rechterlijk gewijsde, dat het verlies van den rang van officier ten gevolge zou hebben gehad;

7°. in de gevallen, voorzien in de artikelen 45, 46 en 47 van het reglement op het beleid der Regeering in Nederlandsch-Indië;

8°. wegens overtreding der verordeningen tot handhaving van het eigendomsrecht van

den Staat op de gouvernementensarchieven in de koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddeelen;

9°. in het geval bedoeld in artikel 2, vijfde lid, van deze regeling.

(2) Het ontslag, bedoeld onder 1°. tot en met 6°. van het voorgaande lid van dit artikel, kan niet plaats hebben dan op het advies van een raad van onderzoek.

(3) Met inachtneming van het recht van den betrokkene om tegen het advies van een raad van onderzoek in beroep te komen bij een raad van appèl, kan van het in het tweede lid van dit artikel bedoelde advies niet worden afgeweken, dan ten gunste van den reserve-officier wien het geldt.

36. (1) Ten aanzien van het brengen van reserve-officieren voor een raad van onderzoek, het beroep op een raad van appèl, de samenstelling en de werkzaamheden van die raden als anderszins zijn voor zooveel mogelijk van toepassing de bepalingen, vervat in artikel 44, zesde en zevende lid, en de artikelen 45 tot en met 70 van de Regeling van de bevordering enz. in *Indisch Staatsblad* 1910 n°. 592, met dien verstande evenwel, dat van de zeven leden van elk dezer raden zoo mogelijk drie tot het reserve-personeel zullen behooren.

(2) De reserve-officieren, die voor een raad van beroep of van appèl moeten verschijnen, en zij, die in zulk een raad zitting moeten nemen, worden daartoe zoo noodig in werkelijken dienst geroepen.

B. Van het reserve-personeel beneden den rang van officier.

37. Het ontslag van het reserve-personeel beneden den rang van officier geschiedt voor zoover mogelijk naar dezelfde beginselen als dat van het vaste personeel van het leger beneden den rang van officier, met dien verstande, dat het reserve-personeel wordt ontslagen in die gevallen, waarin het vaste personeel tot den stand van soldaat teruggesteld, in de 2de klasse van militaire discipline geplaatst of bij het strafdetachment ingelijfd zou moeten worden.

IVDE AFDEELING.

Van het op non-activiteit stellen van reserve-officieren.

38. (1) Een reserve-officier als zoodanig benoemd ingevolge artikel 2, eerste lid, onder 1°, 3°, en 4°, van deze regeling kan door den Gouverneur-Generaal alleen op non-activiteit worden gesteld bij het aanvaarden van het lidmaatschap van een der Kamers van de Staten-Generaal.

(2) Gedurende deze op-non-activiteitstelling wordt de reserveplicht of de vrijwillige verbintenis tot dienst bij het reserve-personeel geacht voortgang te hebben, geniet de reserve-officier geene toelage en is hij niet onderworpen aan de militaire rechtsmacht.

VDE AFDEELING.

Van het pensioen.

I. Voor het reserve-personeel.

a. Van het recht op pensioen.

39. Recht op pensioen verkrijgt het reserve-personeel, dat :

A. zijn reserveplicht heeft volbracht, de aangegane vrijwillige verbintenis heeft beëindigd, dan wel den militairen dienst moet verlaten wegens niet in en door den dienst ontstane ziels- of lichaamsgebreken en

1º. reeds in het genot van militair pensioen of gagement ten laste van de Staatsbegroting of van de begroting van Nederlandsch-Indië zijnde, ten minste vijf jaren in Indië tot het reserve-personeel, dan wel op grond van het bepaalde in artikel 15, zesde lid, tot het reserve-personeel van de landmacht in Nederland heeft behoord ;

2º. niet in het genot van militair pensioen of gagement ten laste van de Staatsbegroting of van de begroting van Nederlandsch-Indië zijnde, zóólang in Indië tot het reserve-personeel, dan wel op grond van het bepaalde in artikel 15, zesde lid, tot het reserve-personeel van de landmacht in Nederland heeft behoord, dat het in totaal vijftien jaren in militairen dienst is geweest bij het vaste of bij het reserve-personeel van het leger of van de Koninklijke Marine, hetzij in Nederland, hetzij in de koloniën en bezittingen buiten Europa ;

B. den militairen dienst moet verlaten wegens in en door den dienst ontstane ziels- of lichaamsgebreken, die het ongeschikt maken voor de verdere waarneming van den militairen dienst in Nederlandsch-Indië, dan wel, — voor wat het personeel betreft, dat op grond van het bepaalde in artikel 15, zesde lid, deel uitmaakt van het reserve-personeel der landmacht in Nederland —, voor dien dienst in Nederland.

40. Betreffende de erkenning van het recht op pensioen in gevallen, bedoeld onder B van het vorige artikel, gelden de regelen, ter zake vastgesteld of nog vast te stellen in de pensioensbepalingen aangaande het vaste personeel van het leger.

41. (1) Het recht op het verkrijgen van pensioen gaat verloren :

1º. voor een reserve-officier door ontslag als

zoodanig wegens een der redenen, vermeld in artikel 35, eerste lid, dezer regeling ;

2º. voor het reserve-personeel beneden den rang van officier, in die gevallen, reeds bepaald of nader te bepalen, waarin voor het vaste personeel van het leger beneden den rang van onderluitenant het recht op het verkrijgen van pensioen verloren gaat, zoodeme in het geval van ontslag, bedoeld in het laatste gedeelte van artikel 37 dezer regeling.

(2) Vervolging wegens misdrijf schort de beslissing omtrent de toekenning van pensioen op tot na de uitspraak van het eindvonnis.

42. (1) Ten aanzien van de aanvraag, het toekennen, den ingang, het betaalbaar stellen en de uitbetaling, het vervreemden, het intrekken en het vervallen van de pensioenen van de reserve-officiëren en het reserve-personeel beneden den rang van officier, zoodeme ten aanzien van het verlenen van kortingen en inhoudingen op die pensioenen en de verplichtingen waaronder zij worden genoten, gelden voor zooveel mogelijk dezelfde regelen als zijn of nader zullen worden vastgesteld, onderscheidenlijk betreffende de pensioenen van officieren en die van militairen beneden den rang van onderluitenant van het vaste personeel van het leger, met dien verstande evenwel, dat de pensioenen niet vervallen door het weder in het genot treden van militair traktement of soldij ten laste van de Staatsbegroting of van de begroting van Nederlandsch-Indië.

(2) Ook ten aanzien van de schorsing der pensioenen van gepensioneerden, die zich in verzekerde bewaring bevinden, het toekennen van bijzonder geldelijke belooningen aan reserve-personeel en het inbrengen van bezwaren door dat personeel nopens de juiste toepassing van deze regeling, gelden voor zooveel mogelijk de in het vorige lid van dit artikel bedoelde regelen.

43. Pensioenen, ingevolge deze regeling toegekend, worden genoten boven en behalve de pensioenen, gagementen of onderstanden, dan wel andere inkomsten ten laste van de Staatsbegroting of van de begroting van Nederlandsch-Indië.

44. Personen, reeds in het genot van pensioen ingevolge deze regeling, worden tot den dienst bij het reserve-personeel niet weder toegelaten, dan alleen wanneer zij in gevallen als bedoeld in artikel 2 van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië door den Gouverneur-Generaal daarbij weder in dienst worden gesteld.

b. Van het bedrag van het pensioen.

45. (1) Het bedrag van het pensioen, waarop het reserve-personeel, bedoeld onder B van

artikel 39 dezer regeling, recht heeft, wordt naar de in artikel 46 aangegeven beginselen berekend, met dien verstande evenwel, dat voor het reserve-personeel, hetwelk reeds uit hoofde van vorigen dienst militair pensioen of gagement geniet, het bedrag van laatstbedoeld pensioen of gagement in mindering wordt gebracht.

(2) Het bedrag van het pensioen, waarop het reserve-personeel, bedoeld onder A van artikel 39 van deze regeling recht heeft, bedraagt voor elk jaar of gedeelte van een jaar, tenminste 6 maanden tellend, dat,

a. het personeel vermeld in 1° van vorenbedoeld punt A tot het reserve-personeel in Indië, dan wel op grond van artikel 15, zesde lid van deze regeling, tot dat van de landmacht in Nederland heeft behoord,

b. het personeel vermeld in 2° van vorenbedoeld punt A in militairen dienst is geweest, voor een:

reserve-kolonel	f 21
reserve-luitenant-kolonel	,, 19
reserve-majoor	,, 17
reserve-kapitein (ritmeester)	,, 15
reserve-1ste luitenant	,, 13
reserve-2de luitenant	,, 11
reserve-onderofficier of met dezen in rang gelijkgestelden	,, 9
reserve-onderofficier der 2de klasse	,, 8
reserve-korporaal	,, 7
reserve-korporaal der 2de klasse	,, 6
reserve-militair zonder rang	,, 5
reserve-militair der 2de klasse	,, 4

met dien verstande evenwel, dat de pensioenen voor het personeel, dat reeds een militair pensioen of gagement geniet, niet meer zullen bedragen dan een vierde gedeelte van het pensioen of gagement, met inbegrip van mogelijke verhoogingen, dat door de betrokkenen zou zijn verkregen, indien zij tot op het oogenblik van ontslag uit den laatstelijk door hen bij het reserve-personeel bekleeden rang of stand tot het vaste personeel van het leger hadden behoord.

46. Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van artikel 45 dezer regeling, worden bij de berekening van de in dat lid bedoelde pensioenen, in acht genomen de ter zake vastgestelde of nader vast te stellen regelen nopens de pensioensbedragen van het vaste personeel van het leger van denzelfden rang of stand, dat in de termen valt voor pensionneering wegens ziels- of lichaamsgebreken, ontstaan in en door den dienst.

47. (1) Het bedrag van de pensioenen, bedoeld in het tweede lid van artikel 45 dezer

regeling, wordt berekend naar den rang, laatstelijk door den betrokkene bekleed, indien hij althans ten minste twee jaren in dien rang in Indië tot het reserve-personeel of, op grond van het bepaalde in artikel 15, zesde lid, van deze regeling, tot dat van de landmacht in Nederland heeft behoord; anders wordt het pensioen berekend naar den onmiddellijk voorgaanden lageren rang of stand.

(2) Titulaire rangen komen voor de berekening van het pensioensbedrag niet in aanmerking.

48. (1) Voor de berekening van het getal jaren, ter bepaling van het bedrag der in artikel 45, tweede lid, dezer regeling bepaalde pensioenen, telt niet mede de tijd tijdens den dienst bij het reserve-personeel buiten Nederlandsch-Indië doorgebracht, uitgezonderd:

a. de tijd, gedurende welken de belanghebbende heeft verkeerdt in een der gevallen bedoeld in artikel 25, onder 2°. tot en met 6°;

b. de tijd in krijgsgevangenschap of met Onze toestemming in vreemden krijgsdienst doorgebracht.

(2) Behalve niet met pensioen of gagement beloonde militaire diensten — zie artikel 39, onder A 2° van deze regeling — hebben diensten voorafgaande aan den dienst bij het reserve-personeel geen invloed op het bedrag van de ingevolge deze regeling toe te kennen pensioenen.

II°. Voor weduwen en kinderen van het reserve-personeel.

49. Op weduwen en kinderen van de reserve-officieren en van het reserve-personeel beneden den rang van officier, behalve dat der tweede klasse, is van toepassing het Koninklijk besluit van 1 Augustus 1889, n°. 14 (*Indisch Staatsblad* n°. 214) en het daarbij vastgestelde „Reglement betreffende de toekenning van pensioenen en onderstanden ten laste van de begrooting van Nederlandsch-Indië aan de weduwen en kinderen van Europeesche en daarmede gelijkgestelde officieren en mindere militairen van de landmacht in Nederlandsch-Indië en van de aan laatstgemelden gelijkgestelde militaire personen”, zooals dat besluit en dat reglement sedert zijn of nader zullen worden gewijzigd.

(2) Op weduwen en kinderen van het reserve-personeel der tweede klasse beneden den rang van officier is van toepassing het bij Gouvernementsbesluit van 1 Maart 1910 n°. 21 (*Indisch Staatsblad* n°. 171) vastgestelde „Reglement op het verleen van pensioenen en onderstanden aan de weduwen en kinderen van niet-Europeesche militairen, beneden den rang

van officier, van het Nederlandsch-Indische leger en van de aan hen gelijkgestelde militaire personen", zooals dat reglement sedert is of nader zal worden gewijzigd."

Overgangsbepalingen.

50. (1) Personen, behoorende tot de legerreserve, waarvoor eene voorloopige regeling werd vastgesteld bij de ordonnantie in *Indisch Staatsblad* 1902 n°. 390, worden van de daartoe aangegane verbintenis ontheven, doch kunnen, zoo zij daartoe in aanmerking komen, eene verbintenis aangaan op den voet van de tegenwoordige regeling.

(2) Voor de in het vorige lid bedoelde personen telt de tijd, gedurende welken zij tot de in den aanhef van dat lid vermelde legerreserve hebben behoord, mede voor de bepaling van de aanspraak op pensioen en van het bedrag daarvan ingevolge de tegenwoordige regeling.

TEN TWEEDE.

Het voorkomende onder a van 2° van het eerste lid van artikel 39 der bij Ons besluit van 8 September 1910 n°. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 278, *Indisch Staatsblad* n°. 592), vastgesteld en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 9 November 1917 n°. 49 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 637) gewijzigde „Regeling van de bevordering, het ontslag en het op non-activiteitstellen van de Europeesche officieren; behoorende tot de Nederlandsch-Indische landmacht", wordt gelezen als volgt:

a. terzake van langdurigen dienst, — dat is een diensttijd, die ingevolge de bepalingen op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht in Nederlandsch-Indië, recht geeft op het normale jaarlijksche pensioensbedrag — met de verplichting om — indien de belanghebbende nog reserveplichtig is — op den voet van het bepaalde bij de Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië, bij dat reserve-personeel te dienen.

TEN DERDE.

In artikel I van het bij Ons besluit van 1 December 1879 n°. 34 (*Indisch Staatsblad* 1880 n°. 22) vastgestelde en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 14 Februari 1916 n°. 40 (*Indisch Staatsblad* n°. 374) gewijzigde „Reglement op het toekennen van pensioen en onderstand aan de Europeesche en aan de daarmede gelijkgestelde officieren van de landmacht in Nederlandsch-Indië" wordt tusschen

het eerste en het tweede lid een nieuw lid ingelascht, luidende:

„Aan de in het eerste lid bedoelde officieren, die recht op pensioen hebben omdat zij het in dat lid omschreven getal dienstjaren kunnen doen gelden; wordt het pensioen alleen toegekend onder verplichting om op den voet van het bepaalde in de Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië, tot het bereiken van den leeftijd van vijf en veertig jaren, als reserve-officier te dienen."

TEN VIERDE.

Aan artikel 1 § 9 van de bij Ons besluit van 20 November 1903 n°. 25 (*Indisch Staatsblad* 1904 n°. 131) vastgestelde en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 18 Maart 1916 n°. 28 (*Indisch Staatsblad* n°. 456) gewijzigde „Regeling van het instituut der militaire architecten bij het wapen der genie van het leger in Nederlandsch-Indië", wordt een nieuw tweede lid toegevoegd, luidende:

„Aan militaire architecten, die den dienst verlaten na ten minste zes jaren in dezen rang te hebben gediend, wordt het in het eerste lid bedoelde pensioen alleen toegekend onder verplichting om op den voet van het bepaalde in de Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië tot het bereiken van den leeftijd van vijf en veertig jaren als reserve-officier te dienen."

TEN VIJFDE.

Aan artikel I § 9 van:

a. de bij Ons besluit van 13 Mei 1908 n°. 59, (*Indisch Staatsblad* n°. 468) vastgestelde en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 18 Maart 1916 n°. 23 (*Indisch Staatsblad* n°. 456) gewijzigde „Regeling van het instituut der onderluitnants bij de wapens der infanterie, cavalerie, artillerie en bij de genietroepen van het leger in Nederlandsch-Indië";

b. de bij Ons besluit van 14 Maart 1913 n°. 64 (*Indisch Staatsblad* n°. 376) vastgestelde en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 17 November 1917 n°. 44 gewijzigde „Regeling van het instituut der onderluitnants bij de militaire administratie";

c. de bij Ons besluit van 14 Maart 1913 n°. 64 (*Indisch Staatsblad* n°. 376) vastgestelde en sedert herhaaldelijk, laatstelijk bij Ons besluit van 17 November 1917 n°. 44 gewijzigde „Regeling van het instituut der onderluitnants bij den magazijnsdienst der intendance en van het wapen der artillerie en genie"

wordt een nieuw tweede lid toegevoegd, luidende :

„Aan onderluitenant^s, die den dienst verlaten na ten minste zes jaren in dezen rang te hebben gediend, wordt het in het eerste lid bedoelde pensioen alleen toegekend onder verplichting om op den voet van het bepaalde in de Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië tot het bereiken van den leeftijd van vijf en veertig jaren als reserve-officier te dienen.”

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan Onze Ministers van Oorlog en van Marine en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravénhage, den 8ten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, Th. B. PLEYTE.
(*Uitgeg. 24 Mei 1918.*)

8 Mei 1918. **BESLUIT**, houdende beslissing dat de omstandigheid, dat in eene inrichting slechts een tijdelijk bedrijf wordt uitgeoefend, de verplichting om voor het inwerking brengen daarvan eene vergunning krachtens de Hinderwet aan te vragen, niet uitsluit.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. Ph. J. Klapwijk te Delft tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 20 November 1917, waarbij het voortzetten der werkzaamheden in zijne brandhoutzagerij, gevestigd op een terrein aan de Cornelis Trompstraat, Julianalaan en Kanaalstraat, kad. bek. gemeente Delft, sectie A nos. 6417, 6298, 6466 en 6298 is verboden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 April 1918, n°. 123;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 6 Mei 1918, n°. 262 H, afd. Arb.;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders van Delft bij besluit van 20 November 1917 aan H. Ph. J. Klapwijk het voortzetten der werkzaamheden in zijne bovengenoemde brandhoutzagerij hebben verboden, aangezien deze houtzagerij is opgericht en in werking gebracht zonder de bij de Hinderwet vereischte vergunning;

dat van dit besluit H. Ph. J. Klapwijk bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende dat zijn bedrijf geen vooraftgaande vergunning

behoeft, immers niet is eene inrichting in den zin der Hinderwet, daar het uithoofde van zijn doel en duur niet het karakter draagt eener industrieële onderneming; dat, afgezien hiervan, in art. 2 onder 1a der Hinderwet eenige inrichtingen worden vrijgesteld van de door de gemeentebesturen te geven vergunning; dat de reden van deze dispensatie toch alleen kan geweest zijn de betrekkelijk korte duur dat dergelijke inrichtingen hinder plegen te veroorzaken; dat uit den aard van zijne inrichting reeds voldoende blijkt, dat hier slechts sprake is van een tijdelijk bedrijf; dat ook de omstandigheid dat de adressant het voor de houtzagerij benodigde materiaal gehuurd heeft, ten duidelijkste aangeeft dat hij deze inrichting tijdelijk wenschte te gebruiken; dat het tijdelijk bedrijf van den adressant alzoo ten stelligste onder de genoemde uitzonderingsbepaling is te rangschikken;

Overwegende: dat krachtens art. 2 onder XVII der Hinderwet zagerijen behooren tot de inrichtingen, voor welke oprichting eene vergunning wordt vereischt;

dat de omstandigheid, dat de appellant in zijne zagerij slechts een tijdelijk bedrijf uitoefent, de verplichting om voor het in werking brengen daarvan eene vergunning aan te vragen, niet uitsluit;

dat voorts de inrichting niet valt onder de uitzondering in art. 2 onder 1a der Hinderwet genoemd, aangezien deze bepaling slechts betrekking heeft op inrichtingen, die niet aan eene vaste plaats zijn gebonden;

dat ten slotte de wet niet onderscheidt tusschen inrichtingen, die al of niet van industrieelen aard zijn;

dat derhalve de inrichting op de bovengenoemde perceelen zonder vergunning in werking is en naar het voorschrift van art. 21 der Hinderwet het voortzetten der werkzaamheden aldaar door het gemeentebestuur te recht is verboden;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan: het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. d. B. A.)

10 Mei 1918. **BESLUIT**, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 14 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 90), aangevuld bij de Koninklijke besluiten van 18 October 1912 (*Staatsblad* n°. 320) en 30 September 1915 (*Staatsblad* n°. 412),

tot vaststelling van voorschriften voor het verleen van eene Rijksbijdrage aan gemeentelijke en bijzondere kweekscholen, bedoeld in artikel 12, derde lid, sub 1°., der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 288.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 April 1918, n°. 5897³, afdeling Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk voorkomt Ons besluit van 14^e Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 90), aangevuld bij Onze besluiten van 18 October 1912 (*Staatsblad* n°. 320), en 30 September 1915 (*Staatsblad* n°. 412), tot vaststelling van voorschriften voor het verleen van eene Rijksbijdrage aan gemeentelijke en bijzondere kweekscholen, bedoeld in artikel 12, derde lid, sub 1°., der wet tot regeling van het lager onderwijs, nader te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1918 n°. 18);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 2 Mei 1918, n°. 7445, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

In artikel 1, eerste lid, van Ons besluit van 14 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 90) wordt het onder *a* en *b* vermelde gelezen als volgt:

„*a*. ten hoogste vijftig gulden 's jaars voor ieder wekelijks gegeven uur onderwijs in de vakken, genoemd onder *a* tot en met *u* in artikel 2 van voormelde wet, in de beginselen van onderwijs en opvoeding, in gezondheidsleer en in slójd tot een maximum van zooveel maal dertig lesuren 's weeks als het aantal voor subsidie in aanmerking komende klassen bedraagt.

Indien het getalleerlingen in eene klasse meer dan 25 bedraagt, en deze klasse gesplitst is in twee of meer parallelklassen, komen hierbij voor de berekening van het subsidie zooveel parallelklassen in aanmerking als bij splitsing, naar een maximum van 25 leerlingen per parallelklasse, ten minste noodig zullen zijn.”

„*b*. ten hoogste zeshonderd twee en zeventig gulden voor iederen kweekeling, die de akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 77, onder *a*, van voormelde wet verkrijgt.”

In artikel 1, tweede lid, van Ons besluit van 14 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 90) worden de woorden „elf gulden” vervangen door de woorden „veertien gulden”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waar-

van afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 10den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 16 Mei 1918.)

10 Mei 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat een mededeeling van Gedep. Staten, dat er geen termen zijn gevonden om aan een verordening van den gemeenteraad, regelende de jaarwedden van het onderwijzend personeel, de goedkeuring te onthouden, niet kan worden geacht te zijn een besluit, waartegen krachtens art. 14, tweede lid der wet tot regeling van het lager onderwijs, beroep op de Kroon openstaat.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. L. A. Leclou c. s., onderwijzers te Voerendaal, in zake de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van Limburg, van het besluit van den Raad der gemeente Voerendaal van 4 September 1917, tot vaststelling van eene verordening, regelende de jaarwedden van het onderwijzend personeel der openbare lagere scholen in die gemeente;

Den Raad van Staat, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 April 1918, n°. 125;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 1 Mei 1918, n°. 7221, afd. O.;

Overwegende: dat de Raad der gemeente Voerendaal in zijne vergadering van 4 September 1917 heeft vastgesteld eene verordening tot regeling der jaarwedden van het onderwijzend personeel bij het openbaar lager onderwijs aldaar en dat Gedeputeerde Staten van Limburg bij besluit van 23 November 1917, La. 8347/3 N, 4de afd., hunne goedkeuring aan die verordening hebben verleend;

dat daarop J. L. A. Leclou en 8 anderen bij Ons beroep hebben ingesteld, op grond dat naar hunne overtuiging hunne salarissen niet zijn herzien overeenkomstig den buitengewoon hoogen levensstandaard in de mijnstreek;

Overwegende: dat ingevolge het 2de lid van art. 14 der wet tot regeling van het Lager Onderwijs van besluiten, krachtens die wet door Gedeputeerde Staten genomen, beroep op Ons openstaat binnen 30 dagen na den dag waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is;

dat de inhoud der door Gedeputeerde Staten goedgekeurde verordening op 30 November 1917 ter kennis van het onderwijzend personeel is gebracht en dus deze datum die is, op welken de termijn 30 dagen, voor het instellen van beroep toegestaan, aanving;

dat het adres van beroep op 26 Januari 1818 bij Ons is ingekomen, zoodat het beroep niet binnen den wettelijken termijn is ingesteld en de appellanten mitsdien niet-ontvankelijk behooren te worden verklaard;

dat hierin geene verandering wordt gebracht door de omstandigheid dat op 11 Januari 1918 Gedeputeerde Staten aan J. L. A. Leclou c. s. hebben medegedeeld dat er geen termen zijn gevonden om aan de gemeentelijke verordening de goedkeuring te onthouden;

dat immers die mededeeling niet kan worden geacht te zijn een besluit krachtens de wet tot regeling van het Lager Onderwijs genomen, zoodat daartegen geen beroep openstaat;

Gezien de wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

J. L. A. Leclou c. s. niet-ontvankelijk te verklaren in het door hen ingestelde beroep. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

10 Mei 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

In art. 41 der Successiewet is met „echtgenoot” bedoeld degenen, die bij het overlijden met den erfater was gehuwd, doch is daaronder niet begrepen de gescheiden echtgenoot.

[Successiewet art. 41, *nieuwe* nummering (1917) art. 65.]

Voorzitter: Mr. Jhr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

J. H. van Ellekom, gehuwd geweest met wijlen Mr. G. Baggerman, wonende te 's-Gravenhage, eischeres tot cassatie van een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam op 4 Juni 1917 tusschen partijen gewezen (N. J. 1917, blz. 814 Red.), advocaat Mr. W. J. B. Baron van Lynden, gepleit door Mr. J. Vijn, advocaat te Amsterdam

tegen:

Het Bestuur der Registratie te 's-Gravenhage, verweerder, advocaat Mr. J. H. Telders.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De eischeres in cassatie is krachtens testa-

ment mede-erfgename van haren vroegeren echtgenoot, van wien zij gescheiden was; uit haar huwelijk was een kind geboren. Ter zake van haar erfdeel is successierecht gevorderd krachtens n°. 6 der tabel, opgenomen in art. 41 der wet op het recht van Successie, zooals die luidde tijdens het openvallen van de nalatenschap en vóórdat daarin wijziging was gebracht door de Wet van 20 Januari 1917, (S. 189).

De eischeres is van meening dat zij slechts een recht op den voet van n°. 1 der tabel is verschuldigd als echtgenoot terwijl er een kind uit het huwelijk aanwezig is, dat toch onder echtgenoot de gewezen echtgenoot begrepen is. Hierover werd anders geoordeeld door de Rechtbank te Amsterdam, tegen welker ten deze betrokken vonnis wordt opgekomen met één cassatiemiddel: Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 1, 41, 54 en 62 der Successiewet (Wet van 13 Mei 1859, S. 36, zooals zij bij latere wetten is gewijzigd en luidde bij het openvallen der onderverpelijke nalatenschap op 7 Januari 1914), 286 B. W. 11, A. B. en 48 Rv., doordat de Rechtbank, hoezeer de aangevoerde oorzaak van het eerste nummer der dadelijk te noemen tabel als juist erkennend, heeft beslist dat de gescheiden echtgenoot van den erfater, bij wiens overlijden kinderen of afstammelingen uit hun huwelijk aanwezig zijn, niet begrepen is onder nummer 1 der tabel van voorschreven art. 41 der Successiewet, en de eischeresse in hare ingestelde vordering niet-ontvankelijk verklaard.

Bij het vonnis wordt aangenomen dat blijkens de geschiedenis der Successiewet de oorzaak van gelijkstelling van echtgenooten, ingeval er kinderen of afstammelingen uit het huwelijk aanwezig zijn, met de bloedverwanten in de rechte nederdalende lijn is geweest de overweging dat het wenschelijk is de kinderen of afstammelingen, die hoogstwaarschijnlijk weder de erfgenamen van den bevoordeelden echtgenoot zullen zijn, niet indirect zwaarder te belasten dan met den nauwen familieband tusschen hen en den erfater in overeenstemming zoude zijn, dat de gunstige bepaling dus ook zou moeten gelden voor den gescheidenen echtgenoot, maar dat met echtgenoot niet anders bedoeld kan zijn dan de persoon die bij het overlijden met den erfater gehuwd was — zulks wegens de duidelijke woorden van het betrokkene wetsartikel.

Door de eischeres wordt de ratio der fiscale bevoordeeling van echtgenooten gezocht in het ouderschap, met het echtgenootschap

samengaande en niettegenstaande ontbinding van het huwelijk in stand blijvende. Wat hiermede bedoeld wordt indien het iets anders is dan reeds in het vonnis is vermeld, is mij niet duidelijk geworden. Wellicht staat het in verband met de aanhaling van art. 286 B. W., aan welk artikel echter reeds bij het vonnis invloed is ontzegd omdat het nadeel dat de zoon der eischeres zal kunnen leiden wegens het tengevolge van de echtscheiding hooger geworden successierecht, thans door zijne moeder te betalen, niet is een gevolg van de echtscheiding maar van het erfgenaamschap der moeder, gehandhaafd na de echtscheiding; daarenboven is het lagere successierecht voor den echtgenoot-erfgenaam een voordeel voor dezen, maar niet voor de kinderen als zoodanig, al zullen deze er later wellicht indirect nadeel van hebben.

Alle beschouwingen ter bestrijding van de aangevallene uitspraak stuiten m. i. af op de duidelijke woorden der wet, die niemand anders dan hem die echtgenoot was op het oogenblik van het opvallen der nalatenschap kunnen omvatten, en dan ook de bedoeling van den wetgever en de reden die hem tot zijne bepaling heeft gebracht in de wet niet tot uitdrukking hebben doen komen.

Vruchteloos is dan ook het beroep op de artt. 277—283 B. W. waarin de gescheidene echtgenoot eenvoudig echtgenoot wordt genoemd; het gaat ten eerste m. i. niet aan de Successiewet uit te leggen naar de terminologie van eene andere wet die een geheel verschillend onderwerp regelt; daarenboven wordt het woord echtgenoot in die artikelen niet gebezigd voor den gescheidenen en den niet gescheidenen echtgenoot beide, maar enkel voor den eerste, en zulks blijkbaar eensdeels eenvoudshalve, anderdeels omdat telkens gesproken wordt van den echtgenoot, die de echtscheiding verkregen heeft of op wiens verzoek de echtscheiding is uitgesproken, en den anderen echtgenoot, terwijl de gevolgen der echtscheiding tusschen de echtgenooten geregeld worden.

Er is alzoo geene reden om in art. 41 der Successiewet hier in aanmerking komende (65 der wet zoo als zij thans luidt) onder echtgenoot iemand anders te begrijpen dan dengene die met den erflater op het oogenblik van diens overlijden gehuwd was.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van de eischeres in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat blijkens het bestreden vonnis op

7 Januari 1914 te Hilversum overleden is Mr. Gerrit Baggerman, die bij testament van 19 Mei 1886 zijne toen aanstaande vrouw, de eischeresse, had ingesteld tot erfgename van het beschikbaar deel zijner nalatenschap, doch wiens opvolgend huwelijk met haar door echtscheiding is ontbonden ingevolge vonnis der Rechtbank te Amsterdam van 18 December 1908;

dat volgens de wet in verband met voormeld testament tot de nalatenschap waren geroepen zijn eenig kind uit het voormelde huwelijk alsmede zijn gescheiden echtgenoot ieder voor de helft;

dat het verschuldigde successierecht voor eischeresse, die noch als bloedverwante noch als echtgenoot werd beschouwd, berekend is ingevolge art. 41 n°. 6 der Successiewet op 15—17 % van hare erfportie en wel op f 1913.56, welk bedrag zij onder protest heeft betaald, en waarvan zij een som van f 1731.48 met de rente vanaf den dag der betaling, zijnde 12 December 1914 heeft teruggevorderd, op grond, dat in art. 41 voornoemd onder „echtgenoot” ook begrepen moet worden de „gescheiden echtgenoot”, zoodat ten deze niet n°. 6 maar n°. 1 van dit artikel toepassing had moeten erlangen;

dat de Rechtbank echter van oordeel, dat wat ook de bedoeling van den wetgever moge zijn geweest, de duidelijke bewoordingen van art. 41 der Successiewet zich verzetten tegen de door eischeresse verdedigde stelling, haar niet-ontvankelijk heeft verklaard in hare vordering;

O., dat tegen deze beslissing is aangevoerd het navolgende middel van cassatie: [zie concl. proc.-gen. Red.];

O., hieromtrent:

dat onder echtgenooten in het Nederlandsch worden verstaan personen, die met elkander in den echt zijn verbonden, en men nadat de echt is ontbonden die uitdrukking niet meer pleegt te gebruiken, dan met eene bijvoeging als hoedanig in geval van echtscheiding het bijvoegelijk naamwoord „gescheiden” wordt gebezigd;

dat nu voorzeker in het B. W. een enkele maal, bijvoorbeeld in de artt. 279, 280 en 281 minder nauwkeurig wordt gesproken van echtgenooten zonder meer, waar klaarblijkelijk bedoeld zijn gescheiden echtgenooten, maar dat hieruit geenszins volgt, dat zulks ook het geval zou zijn in art. 41 der Successiewet, zooals dat artikel luidde op 7 Januari 1914;

dat er toch generlei aanleiding bestaat om

iemand, die uit den boedel van een overledene, verkrijgt en niet behoort tot diens nauwe bloedverwanten aan een lagere belasting te onderwerpen dan de normale, enkel omdat hij vroeger met den overledene in eene inderdaad nauwe relatie heeft gestaan, die echter vóór diens overlijden door echtscheiding reeds was te niet gegaan;

O., dat bij de mondelinge toelichting van het middel dit is toegegeven en aangevoerd, dat men in de tabel vermeld in art. 41 voornoemd onderscheid moet maken tusschen het woord echtgenoot, wanneer het in nummer 1 en wanneer het in nummer 3 gebezigd wordt, daar het in het eerste geval wél in het tweede niet de gescheiden echtgenoot zou omvatten; doch dat het niet aannemelijk is, dat in eenzelfde wetsartikel eenzelfde woord in het eene geval een veel ruimer beteekenis zou hebben dan in het andere zonder dat van die bedoeling bij het tot stand komen van het wetsartikel iets zou zijn gebleken;

dat nu wél is betoogd, dat toen bij de Wet van 9 Juni 1878 (S. 95) de onderdeelen I en 3 van art. 41 werden vastgesteld, het maken van zulk een onderscheid toch bedoeld moet zijn, daar de omstandigheid die aanleiding gaf om het successierecht beduidend lager te stellen, wanneer er uit het huwelijk van de(n) erflater (erflaatster) en de(n) verkrijger (verrijgster) kinderen aanwezig zijn dan wanneer dit niet het geval is, evengoed aanwezig is wanneer de verkrijgende echtgenoot op het oogenblik van het overlijden van den erflater enkel was diens gescheiden echtgenoot, dan wanneer het huwelijk eerst door den dood wordt ontbonden, in beide gevallen toch zal hetgeen de langstlevende verkrijgt vermoedelijk door de kinderen weder van hem worden geërfd en zal dus over dat bedrag opnieuw successierecht moeten worden betaald — doch dat uit niets blijkt, dat deze bedoeling inderdaad heeft bestaan;

dat het veeleer aannemelijk is, dat men aan een geval als het onderhavige niet heeft gedacht, dat het zeldzaam voorkomt, dat iemand, wiens huwelijk door echtscheiding is ontbonden van zijn (haar) vroegeren echtgenoot(e) krachtens diens testament iets verkrijgt, ook al zijn er uit dat huwelijk kinderen geboren en op het oogenblik van het overlijden aanwezig;

dat mitsdien eene met den tekst der wet strijdende wetsuitlegging als in het middel wordt verdedigd, terecht door de Rechtbank is verworpen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

11 Mei 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat een besluit van Burg. en Weth., waarin wel vermeld wordt welke bezwaren tegen het verleenen der vergunning tot oprichting eener inrichting zijn ingebracht, doch niet in hoeverre deze bezwaren gegrond zijn, niet voldoet aan het voorschrift van art. 11, eerste lid der Hinderwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de „Nationale Kalkmergel-Maatschappij” te Amsterdam tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders van St. Pieter van 25 Juni 1917, voorzoover haar daarbij vergunning is geweigerd tot het oprichten van een kalkoven op het perceel kad. bek. gemeente St. Pieter, Sectie B n°. 1680;

Den Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 24 April 1918, n°. 106;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 7 Mei 1918, n°. 263 H. afd. Arb.;

Overwegende: dat krachtens art. 11, 1° lid, der Hinderwet, ingeval van weigering der vergunning, de redenen, die daartoe geleid hebben, in het besluit moeten worden vermeld; dat het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van St. Pieter, waarin wel vermeld wordt welke bezwaren tegen het verleenen der vergunning tot oprichting van een kalkoven zijn ingebracht, doch niet in hoever deze bezwaren gegrond zijn, niet aan het voorschrift der wet beantwoordt;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit, dat besluit te vernietigen voorzoover daarbij vergunning is geweigerd tot het oprichten van een kalkoven.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. d. B. A.)

13 Mei 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de haven te *Breskens*. S. 289.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 9 April 1918, n°. 231, Afdeling Waterstaat;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op artikel I van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen enz. onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewij-

zigd bij Koninklijk Besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445);

Den Raad van State gehoord, advies van 30 April 1918, n°. 80;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Mei 1918, n°. 282, afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan :
vast te stellen het navolgende

Bijzonder reglement van politie voor de haven te Breskens.

Art. 1. In dit reglement wordt verstaan onder :

de „haven van Breskens” de Rijkshaven onder de gemeente *Breskens*, met alle daartoe behoorende werken en terreinen.

de „havenmeester” de eerste Rijkshavenmeester te *Breskens*, of de tweede Rijkshavenmeester aldaar, ten tijde dat deze den eersten vervangt.

2. De schippers van alle vaartuigen, die in de haven komen om te laden of te lossen, zijn verplicht daarvan onmiddellijk na aankomst kennis te geven aan den havenmeester en hem betreffende schip en lading alle verlangde inlichtingen te verschaffen.

De schipper moet zijn vaartuig de ligplaats doen innemen, welke door of van wege den havenmeester wordt aangewezen en welke, zoo dikwijls deze dit noodig oordeelt, moet worden veranderd.

3. De grootste geoorloofde breedte der vaartuigen is 12 M. en de grootste geoorloofde diepgang 4 M.

4. De grootste snelheid, waarmede stoomvaartuigen, niet bestemd om de zee te bevaren, zich mogen bewegen, bedraagt 250 M. per minuut.

Zeeschepen mogen in de haven niet meer vaart hebben dan noodig is om ze te kunnen sturen.

5. De grootste geoorloofde lengte, breedte en diepgang van vloten is onderscheidenlijk 60 M., 7,50 M. en 1 M. Zij mogen met geen grootere snelheid worden vervoerd dan van 75 M. per minuut.

6. Het grootste aantal vaartuigen, dat door een stoomvaartuig mag worden gesleept, bedraagt zes.

7. Het is verboden langs of op de werken, behorende tot de haven, schelpdieren te vangen of te rapen.

8. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen Reglement is voorzien, gestraft met eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 13den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(*Uitg.* 29 Mei 1918.)

15 Mei 1918. BESLUIT, tot wijziging van de visscherijreglementen. (Maat op bot.) S. 290.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 Maart 1918, n°. 2314, afdeling Nijverheid ;

Gelet op de Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 345), op het Waddenzee-visscherijreglement (Ons besluit van 23 April 1915, *Staatsblad* n°. 206), op het Zuiderzee-visscherijreglement (Ons besluit van 23 April 1915, *Staatsblad* n°. 205), op het Zeeuwsche stroomen-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 164), alle laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 9 Juni 1916 (*Staatsblad* n°. 272), op het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 163), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 22 Juni 1916 (*Staatsblad* n°. 291), en op het Binnenvisscherijreglement (Ons besluit van 15 April 1911, *Staatsblad* n°. 119), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt in Ons besluit van 29 November 1915 (*Staatsblad* n°. 484), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 April 1917 (*Staatsblad* n°. 293);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Mei 1918, n°. 47);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Mei 1918, n°. 3521, afdeling Nijverheid ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Eenig artikel.

In artikel 10, lid 1, letter c, van het Waddenzee visscherijreglement, artikel 10, lid 1, letter c, van het Zuiderzee-visscherijreglement, artikel 14, lid 1, letter d, van het Zuidhollandsche stroomen-visscherijreglement, artikel 23, lid 1, regel 5, van het Zeeuwsche stroomen-visscherijreglement, en artikel 16, lid 1, letter e, van het Binnenvisscherijreglement wordt, in plaats van „20 c.M.”, gelezen : „18 c.M.”

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en

waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 21 Mei 1918.*)

16 Mei 1918. BESLUIT, tot verhooging van de verpleeggelden in de Rijkskranckzinnigengestichten te *Woensel*, te *Medemblik* en te *Grave*. S. 291.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Februari 1918, n°. 1082, afdeling Volksgezondheid en Armwezen, en van Onzen Minister van Justitie van 21 Maart 1918, 3de afdeling A/B, n°. 597;

Gelet op art. 10 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Den Raad van State gehoord, advies van 23 April 1918, n°. 17;

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 1 Mei 1918, n°. 5880, afdeling Volksgezondheid en Armwezen, en van 14 Mei 1918, 3de afdeling A/B, n°. 674;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. Met ingang van 1 Juli 1918 wordt artikel 4 der voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in 's Rijks-gestichten te *Medemblik* en te *Grave*, vastgesteld bij Ons besluit van 23 November 1904 (*Staatsblad* n°. 243) en gewijzigd bij dat van 11 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 203), als volgt gelezen: „Geschiedt de verpleging in het gesticht zelf, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.50 per dag. Geschiedt de verpleging in eene woning, bedoeld in art. 35a der wet, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.25 per dag”.

„Het verpleeggeld voor de verpleging in het gesticht zelf wordt met f 8.50 per dag verhoogd voor die patienten, op wier overplaatsing door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bij het bestuur, dat voor de voldoening van het verpleeggeld aansprakelijk is, tevergeefs is aangedrongen. De verhooging gaat in met den dag door Onzen voornoemden Minister in elk geval afzonderlijk te bepalen”.

II. Met ingang van 1 Juli 1918 is art. 4 der voorwaarden, gelijk dat in art. 1 van dit, Ons besluit is gewijzigd, ook van toepassing op de opneming en verpleging van krankzinnigen in 's Rijksgesticht te *Woensel*.

III. Met ingang van 1 Juli 1918 wordt Ons besluit van 11 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 203) ingetrokken.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Justitie, B. ORT
(*Uitgeg. 7 Juni 1918.*)

16 Mei 1918. BESLUIT, tot wijziging van artikel 18 van het Koninklijk besluit van 24 October 1884 (*Staatsblad* n°. 219); van artikel 16 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 180); van artikel 12 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 182), zooals dat artikel is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 165); van artikel 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183), zooals dat artikel is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 October 1901 (*Staatsblad* n°. 219); en van art. 14 van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 164). S. 292.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 April 1918, n°. 4561/3, afdeling Onderwijs; Overwegende, dat wijziging wenschelijk is van artikel 18 van het Koninklijk besluit van 24 October 1884 (*Staatsblad* n°. 219); van artikel 16 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 180); van artikel 12 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 182), zooals dat artikel is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 165); van artikel 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183), zooals dat artikel is gewijzigd bij Ons besluit van 29 October 1901 (*Staatsblad* n°. 219); en van artikel 14 van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 164); Den Raad van State gehoord (advies van 30 April 1918, n°. 76);

Gelet op het nader rapport van Onzen voor-

noemden Minister van 8 Mei 1918, n°. 8120, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. Artikel 18 van het Koninklijk besluit van 24 October 1884 (*Staatsblad* n°. 219) wordt gelezen als volgt :

De voorzitters, de leden en de plaatsvervangende leden der commissiën, in artikel 1 en in de tweede zinsnede van artikel 6 bedoeld, genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden, ten bedrage van acht gulden voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

2. Artikel 16 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 180) wordt gelezen als volgt :

De voorzitters en leden der commissiën genieten, voor zooveel betreft de hun bij artikel 83 der wet toegekende vacatiegelden, acht gulden voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen. De leden genieten wegens het beoordeelen van het schriftelijk werk betreffende de vakken van examen Nederlandsche taal, rekenen en methode van onderwijs en opvoeding twee vacatiën voor elk twintigtal candidaten. Een gedeelte van twintig wordt voor twintig gerekend. Laatstgemelde vacatiën worden onder de leden verdeeld in evenredigheid van het aantal ploegen van twintig candidaten, van wie ieder het schriftelijk werk heeft beoordeeld.

3. Artikel 12 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 182), zooals dat artikel is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 165), wordt gelezen als volgt :

De voorzitters, de leden en de plaatsvervangende leden der commissiën genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden, ten bedrage van acht gulden voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

4. Artikel 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183), zooals dat artikel is gewijzigd bij Ons besluit van 29 October 1901 (*Staatsblad* n°. 219), wordt gelezen als volgt :

De voorzitters, de leden, de plaatsvervangende leden der commissiën en de deskundigen, aan de commissiën toegevoegd, genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden, ten bedrage van acht gulden voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

De deskundigen genieten wegens het beoor-

deelen van het schriftelijk werk betreffende het vak Nederlandsche taal twee vacatiën, en betreffende de vakken rekenen, aardrijkskunde en theorie van onderwijs en opvoeding één vacatie voor elk twintigtal candidaten. Een gedeelte van twintig wordt voor twintig gerekend. Laatstgemelde vacatiën worden onder de deskundigen verdeeld in evenredigheid van het aantal ploegen van twintig candidaten, van wie ieder het schriftelijk werk heeft beoordeeld.

5. Artikel 14 van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 164) wordt gelezen als volgt :

De voorzitters, de leden en de plaatsvervangende leden der commissiën genieten uit 's Rijks kas vacatiegelden ten bedrage van acht gulden voor elken dag, waarop zij het examen of eene daartoe betrekkelijke vergadering der commissie bijwonen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT v. D. LINDEN.

(*Uitg.* 11 Juni 1918.)

16 Mei 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende Rijkscommissie voor de monumentenzorg.

Ik heb de eer U H. E. G. mede te deelen, dat bij Koninklijk besluit van 10 Mei 1918, n°. 66, zijn opgeheven de Rijkscommissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst, ingesteld bij Koninklijk besluit van 7 Juli 1903, n°. 44 en het aan de afdeeling Kunsten en Wetenschappen van mijn Departement verbonden bureau voor de monumentenbewaring. Aan de daaraan verbonden ambteparen, t. w. : de heeren A. J. A. Mulder, rijksarchitect voor de monumenten van geschiedenis en kunst, W. C. L. A. Scheepens, architect-teekenaar voor de monumenten van geschiedenis en kunst en W. A. Hemsing, opzichter-teekenaar voor de monumenten van geschiedenis en kunst, is met ingang van 16 Mei 1918 eervol ontslag als zoodanig verleend.

Bij hetzelfde Koninklijk besluit is ingesteld

eene *Rijkscommissie voor de monumentenzorg*, bestaande uit twee afdelingen t. w.: *Afdeling A*, voor het inventariseeren en beschrijven van de Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst, en *Afdeling B*, voor het behoud en de herstelling dier monumenten.

Tevens is ten behoeve van de Rijkscommissie voor de monumentenzorg ingesteld een *Rijksbureau voor de monumentenzorg*, hetwelk te 's-Gravenhage gevestigd is.

Ik heb de eer U H.E.G. te verzoeken het bovenstaande ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uw gewest en deze uit te noodigen, om, voor zoover zij over *lopende restauratie-aangelegenheden* correspondentie voeren met een der bovengenoemde ambtenaren, deze voort te zetten met den *Directeur van het Rijksbureau voor de monumentenzorg te s-Gravenhage*.

Over *nieuwe zaken*, betreffende monumenten, wordt den gemeentebesturen verzocht, zich rechtstreeks tot mijn Departement te wenden.

(W. v. d. B. A.)

17 Mei 1918. BESLUIT, houdende intrekking van de tijdelijke opheffing van het verbod van uitvoer van *ruwe tabak*. S. 293.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel, van Oorlog en van Financiën, dd. 16 Mei 1918, n°. 3884, Afdeling Handel;

Gezien Ons Besluit van 3 Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 482);

Hebben goedgevonden en verstaan:

De tijdelijke opheffing van het verbod van uitvoer van ruwe tabak, neergelegd in Ons bovengemeld Besluit, wordt bij deze ingetrokken.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 17den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Financiën, TREUB.

(Uitgeg. 18 Mei 1918.)

17 Mei 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Volgens art. 16 der Kieswet (tekst en nummering 1917) wordt de termijn van hooger beroep gerekend van den dag der in art. 14 bedoelde openbare kennisgeving.

Wel is bij dat art. gelijktijdige „mededeeling” voorgeschreven, doch het verzuim van de naleving dier verplichting kan op het begin van den termijn geen invloed hebben.

(Kieswet art. 16.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. C. O. Segers, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Jhr. Rh. Feith.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Op het verzoek van den requirant tot cassatie tot plaatsing van zijnen naam op de lijst van kiezers voor den Gemeenteraad van Rotterdam is door het gemeentebestuur afwijzend beschikt bij een besluit van 19 Maart 1918; de openbare kennisgeving van dit besluit, voorgeschreven bij art. 14 der Kieswet (zie K. B. van 15 December 1917 (S. 694) is gedaan op 23 Maart 1918, en onder dezelfde dagteekening is aan den requirant de eveneens bij art. 14 voorgeschrevene mededeeling gedaan.

De requirant heeft op 29 Maart 1918 aan den Kantonrechter te Rotterdam een verzoek ingediend tot vernietiging van het besluit van het gemeentebestuur, doch hij is daarin niet ontvankelijk-verklaard omdat art. 16 der Kieswet daarvoor eenen termijn stelt van vijf dagen, te rekenen van den dag der in art. 14 bedoelde kennisgeving.

Hij meent nu dat door de beslissing van den Kantonrechter de artt. 14, tweede lid en 16 der Kieswet geschonden zijn omdat naar hetgeen hij stelt de mededeeling aan hem, die volgens art. 14 tegelijk met de openbare kennisgeving gedaan moet worden eerst op 25 Maart verzonden is, ten blijk van waarvan hij overlegt den briefomslag der hem gedane mededeeling en eene verklaring van den betrokken ambtenaar der postkassen; de termijn van art. 16 zou dus te zijnen aanzien eerst van 25 Maart geloopt hebben.

Aangenomen dat de feitelijke grondslag van het beklag bewezen is, moet toch de meening van den requirant onjuist geacht worden.

Daargelaten dat het de vraag kan zijn of ook de mededeeling van eene afwijzende beschikking te gelijk met de openbare kennisgeving gedaan moet worden nu dit naar de letter van art. 14 alleen is voorgeschreven voor mededeeling van eene in de kiezerslijst aangebrachte wijziging, berekent art. 16 den termijn uitsluitend naar

den dag der openbare kennisgeving en verbindt het aan een verzuim van gelijktijdige mededeeling aan den belanghebbende geen enkel rechtsgevolg.

Ik concludeer daarom tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien een verzoekschrift van J. Scheele, van beroep administratief ambtenaar bij de Arbeidsinspectie der 3^e klasse, wonende te Rotterdam, tot cassatie van een vonnis van den Kantonrechter te Rotterdam van 5 April 1918, waarbij hij niet-ontvankelijk werd verklaard in zijn verzoek waarin hij aan de uitspraak van dien Rechter onderwierp de op 19 Maart te voren door B. en W. van Rotterdam genomen afwijzende beschikking op zijn verzoek tot plaatsing van zijn naam enz. op de op 29 Januari l.l. vastgestelde kiezerslijst dier Gemeente aan te vullen met vermelding van zijne kiesbevoegdheid voor den Gemeenteraad;

Gehoord den Proc.-Gen. in zijne conclusie, strekkende tot, enz.;

O., dat de niet-ontvankelijk-verklaring door den Kantonrechter, blijkens het overgelegde vonnis hierop berust, dat, terwijl de bij art. 14 der Kieswet bedoelde openbare kennisgeving van de beslissing van het Gemeentebestuur op de verzoeken om verbetering van de kiezerslijst had plaats gehad op 23 Maart 1918 en verzoeker mitsdien volgens art. 16 dier wet zijn verzoekschrift uiterlijk op 28 Maart 1918 had moeten indienen, hij dit eerst op 29 Maart heeft gedaan;

O., dat hiertegen als middel van cassatie wordt aangevoerd:

„Schending van art. 14, 2de lid en art. 16 der Kieswet, omdat de in art. 14, 2de lid bedoelde mededeeling der beslissing van het Gemeentebestuur aan den verzoeker, welke mededeeling volgens die bepaling gelijktijdig met de openbare kennisgeving behoort te geschieden, eerst op 25 Maart aan hem zou verzonden zijn, zoodat de termijn van art. 16 eerst van af dezen dag zou hebben geloopten;

O., dat het middel is ongegrond;

dat toch art. 16 der Kieswet bepaalt, dat de daar bedoelde termijn wordt gerekend van den dag der in art. 14 bedoelde „kennisgeving” en daarbij van de in dit artikel genoemde „mededeeling” geen gewag wordt gemaakt;

dat dan ook, welke gevolgen het verzuim van de naleving der verplichting tot gelijktijdige mededeeling overigens moge hebben, het geen invloed kan hebben op het begin van den termijn nu deze uitsluitend van den dag

der openbare kennisgeving is afhankelijk gemaakt en het gelijktijdig geschied zijn der mededeeling daarbij niet als voorwaarde is gesteld;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

17 Mei 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan den Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende inrichting van het stembiljet.

Ik heb de eer Uw college te verzoeken er de aandacht van de gemeentebesturen in Uwe provincie op te vestigen dat het model van het stembiljet, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 12 December 1917 (*Staatsblad* n°. 692), niet insluit dat de lijsten van candidaten op het stembiljet in één enkele rij worden afgedrukt. De woorden: „en zoo vervolgens in de verdere volgorde der nummers”, op dat model voorkomende, laten naar mijn meening toe, dat desgewenscht, de kandidatenlijsten in de volgorde der nummering, op het biljet in 2 of zoo noodig meer rijen onder elkaar afgedrukt worden.

Ik merk nog op dat het ter voorkoming van vergissing bij het zwart maken van het witte stipje vóór den candidaat, op wien de kiezer zijn stem uitbrengt, aanbeveling verdient om tusschen de kandidatenlijsten die op het stembiljet afgedrukt worden, een ruimte wit open te laten.

Tevens ware zorg te dragen dat de nummers van de lijsten met een groot, duidelijk in het oog vallend cijfer aangegeven worden.

Uw college gelieve te bevorderen, dat ook met deze laatste 2 punten door de gemeentebesturen in Uwe provincie rekening worde gehouden. (W. v. d. B. A.)

18 Mei 1918. BESLUIT, betreffende de sterkte van de lichte der zeemilitie van 1919. S. 294.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine van 16 Mei 1918, afdeling B n°. 58;

Gelet op artikel 4, tweede en vierde lid, der Militiewet (*Staatsblad* 1912 n°. 21) en op de artikelen 7 en 9 der wet van 20 April 1918, *Staatsblad* n°. 256;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen, dat van de lichte der militie van 1919 1650 man zullen worden ingelijfd bij de zeemilitie.

Onze Minister van Marine is belast met de

uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 18den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
(*Uitgeg. 30 Mei 1918.*)

18 Mei 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Baarn*, van 26 April 1918, waarbij aan het onderwyzend personeel van 3 bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 295.

Geschorst tot 1 December 1918.

18 Mei 1918. BESLUIT, tot aanvulling van artikel II van het besluit van 12 Februari 1913, *Staatsblad* n°. 54, houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de artikelen 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in *Nederlandsch-Indië*. S. 296.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 17 Mei 1918, 1ste Afdeling, n°. 49 ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Aan artikel II van Ons besluit van 12 Februari 1913, n°. 180 (*Staatsblad* n°. 54), wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende :

In buitengewone omstandigheden kunnen zij, die dit bij die schriftelijke kennisgeving verzoeken, door de commissie ook vóór de in de afkondiging bedoelde zitting tot het examen worden toegelaten.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 18den Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg. 30 Mei 1918.*)

22 Mei 1918. BESLUIT, tot intrekking van de Koninklijke besluiten, vastgesteld ingevolge het thans vervallen artikel 10 der Huurcommissiewet. S. 297.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 22sten April 1918, 1ste Afdeling C, n°. 571 en van Onzen Minister van

Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 22 April 1918, n°. 5729, afdeling Volksgezond en Armwezen ;

Overwegende dat het, nu artikel 10 der Huurcommissiewet bij de Huuropzeggingswet vervallen is verklaard, wenschelijk is de Koninklijke besluiten in te trekken, welke ingevolge genoemd wetsartikel zijn uitgevaardigd ;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Mei 1918, n°. 37) ;

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 15den Mei 1918, 1ste Afdeling C, n°. 501 en van 17 Mei 1918, n°. 7047, afdeling Volksgezondheid en Armwezen ;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze :

Art. 1. Worden ingetrokken :

1°. Het Koninklijk besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 443), tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij artikel 10 der Huurcommissiewet ;

2°. het Koninklijk besluit van 10 October 1917 (*Staatsblad* n°. 601), tot vaststelling van een naderen algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij artikel 10 der Huurcommissiewet ;

3°. het Koninklijk besluit van 7 November 1917 (*Staatsblad* n°. 618), houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 443).

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 24 Mei 1918.*)

23 Mei 1918. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende presentiegelden van leden van schattingscommissiën voor de inkomstenbelasting. S. 298.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 17 Mei 1918, n°. 67, Directe Belastingen ;

Gezien artikel 65, tweede lid, der Wet op de Inkomstenbelasting 1914;

Herzien Ons besluit van 20 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 159);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. De artikelen 3, 4 en 5 van Ons voormeld besluit van 20 Maart 1915 worden gelezen als volgt:

Art. 3. Aan de niet-ambtelijke leden van eene schattingscommissie wordt als presentiegeld toegekend:

a. voor elk kalenderjaar aan die van elk der schattingscommissiën:

te Amsterdam te zamen	f 1500
te Rotterdam „ „	„ 1200
te 's-Gravenhage te zamen	„ 1200
te Utrecht te zamen	„ 600

b. aan die van de overige schattingscommissiën voor elken dag, waarop zij hare vergaderingen bijwonen, aan ieder vier gulden.

Art. 4. De directeur bepaalt voor elk der schattingscommissiën, genoemd in artikel 3, letter a, het aandeel van elk lid in het presentiegeld naar het getal bijgewoonde vergaderingen blijkens de presentielijsten, die hem na afloop des jaars door den voorzitter der commissie worden gezonden.

Hij maakt tot de uitbetaling der presentiegelden betalingslijsten op. Die lijsten worden, door elk lid voor zooveel hem aangaat, voor voldaan geteekend.

Art. 5. De declaratiën wegens presentiegeld van de leden der schattingscommissiën, bedoeld in artikel 3, letter b, worden per drie maanden ingezonden aan het Departement van Financiën. Zij vermelden de dagen waarop de vergaderingen zijn bijgewoond en worden door den Voorzitter voorzien van eene verklaring dat de opgegeven vergaderingen werkelijk door den declarant zijn bijgewoond.

Art. II. Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Januari 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 23sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUBÉ.
(*Uitgeg.* 6 Juni 1918.)

24 Mei 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Waar het hier betreft een niet door den vader erkend natuurlijk kind, in 1890 geboren uit een Nederlandsche vrouw, kan voor het bezit van het Nederlandschap

met betrekking tot de uitoefening van het kiesrecht alleen beslissend zijn de beteekenis van art. 2, 2^e lid der wet van 1850.

Volgens die bepaling wordt niet meer vereischt dan dat het niet door den vader erkend natuurlijk kind zij geboren uit een Nederlandsche vrouw.

Op art. 335 B. W. kan voor een andere opvatting geen beroep worden gedaan.

(B. W. art. 335; Kieswet art. 1.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Löhman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. M. A. Savelberg.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De requirant van cassatie is van meening dat de natuurlijke zoon eener Nederlandsche vrouw volgens de bepalingen der wet van 28 Juli 1850 (S. 44) niet is Nederlander indien hij niet door zijne moeder is erkend, mitsdien niet kiezer kan zijn, en dat daarom door den Kantonrechter te Rotterdam ten onrechte is bevolen de plaatsing van D. F. Luggens, in 1890 geboren als natuurlijke zoon van C. E. Luggens en door haar niet erkend, op de kiezerslijst der gemeente Rotterdam. Hij meent dat door de uitspraak des Kantonrechters verkeerd zijn toegepast de overgangsbepaling van de Wet van 12 December 1892 (S. 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap in verband met art. 2, tweede lid der genoemde wet van 1850.

Het zou de vraag kunnen zijn of hij om in zijn beroep in cassatie te slagen niet ook als geschonden had moeten aanhalen de artt. 1 en 7 (oud 8) der Kieswet maar ook afgezien daarvan komt mij het beroep ongegrond voor.

Volgens de overgangsbepaling der wet van 1892 zijn Nederlanders zij die op het tijdstip waarop deze wet in werking trad den staat van Nederlander bezaten, zoodat voor hen die vóór de invoering van de wet geboren zijn met de bepalingen der Wet van 1850 moet worden te rade gegaan, in casu krachtens art. 2 der in 1892 geldende kieswet.

Art. 2 der wet van 1850 dat thans in aanmerking komt verklaart tot Nederlanders o. a. natuurlijke door eenen Nederlandschen vader erkende kinderen en natuurlijke, door den vader niet erkende kinderen eener Nederlandsche vrouw.

Dat de laatste door de moeder erkend

zouden moeten zijn staat niet in het artikel en mag ook niet worden afgeleid uit de woorden „door den vader niet erkend” omdat uit deze woorden niet noodzakelijk volgt dat de kinderen door de moeder wel erkend moeten zijn, maar zij blijkbaar alleen eene tegenstelling inhouden met het eerste lid en dus uitsluitend de door den niet Nederlandschen vader erkende kinderen eener Nederlandsche vrouw.

De in het eerste lid genoemde categorie van kinderen verkrijgt het Nederlandschap door de erkenning ook al zou de geboorte het hun niet kunnen verschaffen, de tweede categorie ontleent het aan de geboorte.

Bij het tot stand komen van de wet van 1892 heeft wel de Regeering als hare meening te kennen gegeven dat de wet van 1850 erkenning door de moeder als vereischte stelt, maar deze meening is in de Tweede Kamer der Staten-Generaal niet onweersproken gebleven en is niet in overeenstemming met den tekst der wet.

De aangevallen uitspraak is dus naar mijn inzien met juistheid gewezen weshalve ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.

Gezien het verzoekschrift van P. Gardenier te Rotterdam, waarbij deze vraagt vernietiging van de uitspraak van den Kantonrechter te Rotterdam van 5 April 1918, inhoudende: 1°. vernietiging van de beslissing van het Gemeentebestuur te Rotterdam van 19 Maart 1918 waarbij D. F. Luggens werd afgevoerd van de op 29 Januari 1918 vastgestelde kiezerslijst van voornoemde Gemeente; 2°. bevel dat bedoelde Luggens, geboren te Rotterdam op 17 October 1890 op die lijst zal worden geplaatst met vermelding van zijn kiesbevoegdheid voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en den Gemeenteraad;

O., dat bij het verzoekschrift als geschonden wordt voorgesteld:

de overgangsbepaling der Wet van 12 December 1892 (S. 268) op het Nederlandschap en ingezetenschap, in verband met art. 2, 2° lid der wet van 28 Juli 1850 (S. 44), in hoofdzaak op grond dat Luggens, die is een door geen zijner ouders erkend natuurlijk kind, den Staat van Nederlander zou missen;

O., dat het middel is ongegrond;

dat, waar het hier betreft een niet door den vader erkend natuurlijk kind in 1890 geboren uit eene — naar vaststaat — Nederlandsche vrouw, voor het bezit van het Nederlandschap met betrekking tot de uitoefening van het kiesrecht alleen beslissend kan zijn de betekenis van art. 2, 2° lid der wet van 1850;

dat nu volgens die bepaling niet meer wordt geëischt dan dat het niet door den vader erkend natuurlijk kind zij geboren uit eene Nederlandsche vrouw;

dat verzoeker tevergeefs een beroep doet op art. 335 B. W., daar toch dit artikel wel voor het doen geboren worden van *burgerlijke* betrekkingen erkenning vordert, doch dit geen reden is om bij het zwijgen der Wet die bepaling toepasselijk te achten wanneer het niet aankomt op de betrekking tot bepaalde personen maar op het bezit der nationaliteit en de wet van 1850 klaarlijk ten aanzien van de moeder met de enkele afstamming genoeg heeft genomen, die te haren opzichte ook zonder erkenning vaststaat door de geboorteakte;

Verwerpt het beroep.

De beschikking van den Kantonrechter Mr. E. S. Hollander van 5 April 1918, waarbij de beslissing van het Gemeentebestuur van Rotterdam werd vernietigd, luidt als volgt:

Wij Kantonrechter te Rotterdam;

Gezien, enz.;

O., dat de eenige in deze te beantwoorden vraag deze is, of voornoemde Daniël François Luggens op het bij de wet bepaalde tijdstip Nederlander was;

O., dat hij is geboren te Rotterdam op 17 October 1890 als natuurlijk kind van Clasina Elizabeth Luggens, wonende destijds eveneens te Rotterdam;

O., dat zijn Nederlandschap moet worden beoordeeld *niet* naar de wet van 12 December 1892 (S. 268) op het Nederlandschap en het ingezetenschap; maar blijkens de overgangsbepaling dier wet naar de door die wet afgeschafte artt. 5 vlg. B. W. en de wet van 28 Juli 1850 (S. 44);

O., dat verzoeker zich in de eerste plaats beroept op art. 5 n°. 1 B. W. en art. 1 n°. 1 van de wet van 1850; volgens welke Nederlanders zijn allen; die binnen het Koninkrijk zijn geboren uit ouders aldaar gevestigd;

dat echter het Gemeentebestuur terecht heeft overwogen; dat uit de uitdrukking „ouders” blijkt, dat hier alleen bedoeld wordt op wettige kinderen (Diephuis I; bl. 224);

dat dit bovendien, voorzoover de wet van 1850 betreft, blijkt uit eene vergelijking met art. 3 dier wet; terwijl, al zou onder „ouders” kunnen worden begrepen de natuurlijke vader en moeder, het beroep van verzoeker op voormelde artikelen toch niet zou opgaan, omdat in het voorliggende geval niet is gebleken, dat

de vader van Luggens in Nederland was gevestigd;

O., dat verzoeker voorts heeft verwezen naar art. 2 van de wet van 1850, volgens hetwelk eveneens Nederlanders zijn natuurlijke door den vader niet erkende kinderen eener Nederlandsche vrouw;

dat het Gemeentebestuur deze bepaling alleen toepasselijk acht, indien het kind is erkend door de moeder; — doch ten-onrechte;

O. immers, dat de woorden van het artikel tot deze interpretatie niet de minste aanleiding geven (vgl. H. W. B. Thomas, De wet op het Nederlanderschap en het Ingezetenschap, Pft. 1893, bl. 40);

dat voorts niet is in te zien, waarom, indien inderdaad de bedoeling was, erkenning door de moeder als eisch te stellen, in het bewuste artikel wel uitdrukkelijk wordt gesproken van erkenning door den vader, maar niet van erkenning door de moeder;

dat evenmin het systeem der wet medebrengt, dat alleen de (door den vader of) door de moeder erkende kinderen eener Nederlandsche vrouw Nederlanders zijn;

dat weliswaar art. 335 B. W. bepaalt, dat door het erkennen van een natuurlijk kind burgerlijke betrekkingen worden geboren tusschen dat kind en zijnen vader of zijne moeder, doch dat deze bepaling niet beslissend is, waar het gaat om de vraag, of het kind volgens de wet van 1850 ten aanzien van het genot van burgerschapsrechten Nederlander is;

dat het Gemeentebestuur er op wijst, dat in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer betreffende het ontwerp der wet van 1892 de Regeering te kennen gaf, dat voor de toepassing van de 1^e en 2^e alinea van art. 2 der wet van 1850 erkenning door de moeder een vereischte was;

dat deze opvatting der Regeering, die niet is gemotiveerd, geen gewicht in de schaal kan leggen, nu de duidelijke tekst der wet daarmede niet in overeenstemming is, gelijk de Regeering zelf toegeeft in hare Mem. v. Toel., waarin zij schrijft: „Met afwijking van de redactie dier wet (van 1850) wordt evenwel zonder erkenning overeenkomstig de regelen van het burgerlijk recht geen band met de ouders, ook niet met de moeder aangenomen.” (Bijl. Handel. Tweede Kamer 1891—1892, 130—3, bl. 5);

dat trouwens de opvatting der Regeering in strijd was met die der Tweede Kamer, die in het Voorl. Verslag had geschreven (t. a. p. 130—4, bl. 10):

„Het wetsontwerp neemt geen band tusschen

natuurlijke kinderen en hunne ouders aan dan na erkenning. In dit opzicht wijkt het af van de wet van 1850, waarbij althans ten aanzien der moeder eene ruimere bepaling geldt”;

O., dat uit een en ander volgt, dat, waar niet is beweerd, dat Clazina Elizabeth Luggens op 17 October 1890 geen Nederlandsche vrouw was, moet worden aangenomen, dat krachtens art. 2 der wet van 1850 in verband met de overgangsbepaling der wet van 1892 ook haar op dien datum geboren zoon Nederlander is, zoodat zijn naam ten onrechte van de kiezerslijst is afgevoerd;

Gezien artt. 16 vlg. der Kieswet;

Vernietigen de door het Gemeentebestuur genomen beslissing, waarvan beroep;

Bevelen, enz. (N. J.)

25 Mei 1818, BESLUIT, houdende beslissing dat van het voorschrift ter uitvoering van art. 13 der Hinderwet door Burg. en Weth. gegeven, geen beroep op de Kroon openstaat.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de firma B. Root en Co. te Zaandam tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 24 September 1917, waarbij aan haar en hare rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het plaatsen van een electromotor van 7½ P.K. tot hét in werking brengen van twee krachtvoedermachines in het perceel Oostzijde n°. 243, kad. bek. gemeente Zaandam, Sectie L, n°. 104;

Den Raad van State, Afdeling voor de geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 23 Januari 1918, n°. 412, en van 10 April 1918, n°. 412/16;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 Maart 1918, n°. 73 H. afd. Arb. en van 21 Mei 1918, n°. 242 H. afd. Arb.;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders de vergunning hebben verleend onder een aantal voorwaarden en onder bepaling dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht vóór 1 Januari 1918;

dat de appellante in beroep aanvoert, dat zij door de tijdomstandigheden niet direct aan alle voorwaarden, haar opgelegd in de voorwaardelijke vergunning van 24 September 1917, heeft kunnen voldoen en daarom verzoekt deze voorwaardelijke vergunning, die luidt: „tot 1 Januari 1918”, te verlengen tot 1 Januari

1919, wanneer zij hoopt aan alle haar opgelegde voorwaarden te kunnen voldoen;

Overwegende: dat de strekking van het beroepschrift geene andere is dan dat de door Burgemeester en Wethouders ter uitvoering van art. 13 der Hinderwet gestelde termijn binnen welken de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht, met een jaar worde verlengd;

dat evenwel van het voorschrift ter uitvoering van art. 13 der Hinderwet door Burgemeester en Wethouders gegeven, beroep op Ons niet openstaat;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de appellante in haar beroep niet-ontvanke-lijk te verklaren.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

27 Mei 1918. BESLUIT, tot wijziging van het „Octrooi-reglement (*Staatsblad* n°. 559 van 1914).” S. 299.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel van 3 Mei 1918, n°. 3504, Afdeling Handel en van Koloniën van 3 Mei 1918, 4de Afdeling n°. 6;

Gezien Ons besluit van 15 December 1914, houdende vaststelling van een „Octrooi-reglement (*Staatsblad* n°. 559 van 1914)”;;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Mei 1918, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 23 Mei 1918, n°. 4053, Afdeling Handel, en van 24 Mei 1918, 4de afdeling n°. 14;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 2, eerste lid, sub c, van het „Octrooi-reglement (*Staatsblad* 559 van 1914)” wordt het woord „twaalf” vervangen door „twintig”.

2. Het eerste lid van artikel 5 van dat reglement wordt gelezen als volgt:

„De algemeene vergaderingen van den Octrooi-raad, bedoeld in de artikelen 24, 27, 32 en 50 van de Octrooiwet, zijn samengesteld uit den Voorzitter en de andere gewone leden”.

3. In artikel 6, sub b, van dat reglement vervalt het woord „drie”.

4. De eerste vier leden van artikel 8 van genoemd reglement worden vervangen door de navolgende drie leden, terwijl de leden 5 en 6 respectievelijk genummerd worden 4 en 5;

1918.

„1. Elke aanvraagafdeeling wordt gevormd door drie leden, zijnde drie gewone leden van den Octrooi-raad, dan wel twee van deze en één buitengewoon lid. Twee dezer leden moeten technisch deskundigen, één lid moet rechtsgeleerde zijn. Wanneer in bijzondere omstandigheden het aantal zittingen der aanvraagafdeelingen tijdelijk moet worden uitgebreid, kan de Minister plaatsvervangende leden voor een bepaalde tijd tot „tijdelijke leden der aanvraagafdeelingen” aanwijzen. Deze tijdelijke leden staan, wat betreft het zitting nemen in de aanvraagafdeelingen, gelijk met de gewone leden van den Octrooi-raad.

2. Door de centrale afdeeling worden, met inachtneming van het in dit artikel bepaalde, telkens de leden van elke aanvraagafdeeling aangewezen. Een lid kan in meer dan ééne aanvraagafdeeling zitting hebben. De centrale afdeeling is bevoegd, het lid der aanvraagafdeeling, aan wien overeenkomstig artikel 24 der Octrooiwet door die afdeeling het vóór-onderzoek eener aanvraag werd opgedragen, vóór de zitting, waarin die aanvraag zal worden behandeld, door een ander lid of door een buitengewoon lid te vervangen.

3. De aanvraagafdeeling is bevoegd, de technische ambtenaren, die bij het vóór-onderzoek eener aanvraag betrokken zijn geweest, in de vergadering te roepen tot het geven van inlichtingen”.

5. Artikel 9 van meergenoemd reglement wordt gelezen als volgt:

„1. In geval gewone leden hebben deelgenomen aan de behandeling in eerste instantie van de zaak, over welke de algemeene vergadering heeft te beslissen, alsmede in geval van verhindering of van ontstentenis, worden zij vervangen door een buitengewoon of een plaatsvervangend lid, daartoe telkens door de centrale afdeeling aan te wijzen, dat aan de behandeling in eerste instantie geen deel heeft genomen.

2. In de aanvraagafdeelingen worden de gewone leden bij verhindering of ontstentenis vervangen door een plaatsvervangend lid, daartoe telkens door de centrale afdeeling aan te wijzen.

3. Bij verhindering of ontstentenis van een lid van de centrale afdeeling gedurende langer dan één maand, kan door den Minister uit de gewone of buitengewone leden tijdelijk een lid als lid der centrale afdeeling worden aangewezen.”.

Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Koloniën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg.* 6 Juni 1918.)

27 Mei 1918. **BESLUIT**, houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 300.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht, van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 3 Mei 1918, Directie van den Landbouw, n°. 5060, 1ste Afdeling;

Overwegende, dat ingevolge de artikelen 6 en 63 der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, ten aanzien van de veeartsenijkundige hoogeschool, bij algemeenen maatregel van bestuur moeten worden vastgesteld:

1°. voor zooverre niet door die wet bepaald, de voorwaarden voor het verleenen van den doctorstitel, de promotiën, de wijze van afnemen, de omvang en de duur der examens, de tijdstippen, waarop zij worden gehouden, en al, wat verder daarop betrekking heeft;

2°. van welke der examens, af te nemen aan de veeartsenijkundige hoogeschool, geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld zij, die vóór het in werking treden van aangehaalde wet één of meer examens aan de Rijksveeartsenijkschool te *Utrecht* met gunstig gevolg hebben afgelegd;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Mei 1918, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Mei 1918, Directie van den Landbouw, n°. 6079, 1ste Afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

§ 1. *Van de examens aan de veeartsenijkundige hoogeschool.*

Art. 1. Ter verkrijging van het in artikel 46, derde lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, genoemd diploma wordt vereischt het achtereenvolgens afleggen van drie examens, te weten:

1. het propaedeutisch examen;
2. het candidaatsexamen;
3. het veeartsenijkundig examen.

2. Het *propaedeutisch examen* betreft de volgende vakken:

- a. de natuurkunde;
- b. de scheikunde;
- c. de dierkunde;
- d. de plantkunde;
- e. de ontleedkunde der huisdieren.

Het *candidaatsexamen* betreft de vakken:

- a. de ontleedkunde der huisdieren;
- b. de physiologie en de weefselleer der huisdieren;
- c. de embryologie;
- d. de parasitologie;
- e. de kennis der voeder-, vergift- en artseneijplanten;
- f. de natuurlijke historie, het exterieur en de raskennis der huisdieren;
- g. de hoefkunde.

Het *veeartsenijkundig examen* betreft de volgende vakken:

- a. de veeteeltwetenschap;
- b. de gezondheidsleer der huisdieren;
- c. de artseneijwarenkennis;
- d. de artseneijbereidkunde;
- e. de klinische diagnostiek der huisdieren;
- f. de heekundige ontleedkunde der huisdieren;
- g. de operatieleer en de verbandleer der huisdieren;
- h. de oogheekunde der huisdieren;
- i. de bacteriologie;
- j. de ziektekundige ontleedkunde en de ziektekundige weefselleer der huisdieren;
- k. de geneesmiddel- en vergiftleer;
- l. de heekunde der huisdieren;
- m. de ziektekunde der huisdieren;
- n. de geneesleer der huisdieren;
- o. de verloskunde der huisdieren;
- p. de kennis der menschelijke voedingsmiddelen van dierlijken oorsprong;
- q. de gerechtelijke veeartsenijkunde;
- r. de veeartsenijkundige politie;
- s. de geschiedenis der veeartsenijkunde;
- t. de vaccine- en serotherapie;
- u. de kliniek der huisdieren;
- v. de operatieleer der huisdieren (practisch);
- w. de ziektekundige ontleedkunde der huisdieren (practisch);
- x. de parasitaire- en de infectieziekten der huisdieren (practisch);
- y. de kennis der menschelijke voedingsmiddelen van dierlijken oorsprong (practisch);
- z. de artseneijbereidkunde (practisch).

3. Het veeartsenijkundig examen wordt afgenomen in twee gedeelten; het eerste deel betreft de vakken a. tot en met p., het tweede

deel de vakken *g.* tot en met *z.* Tot het tweede gedeelte kunnen slechts worden toegelaten zij, die het eerste deel met goed gevolg hebben afgelegd.

4. De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel beslist, of en, zoo ja, op welke wijze het propaedeutisch examen, het candidaats-examen en de beide deelen van het veeartsenijkundig examen in gedeelten zullen worden afgenomen.

5. De examens kunnen schriftelijk, mondeling en practisch worden afgenomen.

Geen examinandus mag op één dag langer dan zes uren worden geëxamineerd. Gedurende het examen is het geen examinandus geoorloofd, zich, zonder vergunning van de examinatoren, uit het lokaal te verwijderen. Zij, die zich aan eenig bedrog bij het examen schuldig maken, worden terstond afgewezen.

De mondelinge examens zijn openbaar, doch de examinandi mogen bij het examen, waarvoor zij zich hebben opgegeven, geen toehoorder zijn.

Mondeling kan niet meer dan één persoon tegelijk worden geëxamineerd.

6. De examencommissies, bedoeld in art. 47 van de wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, worden voor den duur van een studiejaar aangewezen door den senaat.

Elke examencommissie, daartoe samengeroepen door het oudste lid in jaren, benoemt uit haar midden een voorzitter en een secretaris.

Zij stelt in overleg met den senaat de zittingsperioden voor een studiejaar vast. Hiervan wordt mededeeling gedaan door aanplakking op de daarvoor door den senaat aan te wijzen plaats.

Zij stelt den duur van het examen in elk der vakken, waarover het door haar af te nemen examen loopt, vast.

Zij bepaalt op welke dagen en uren het door haar af te nemen examen zal worden afgelegd.

Zij beslist omtrent den uitslag van het examen bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen wordt de candidaat afgewezen.

Heeft naar het oordeel van de meerderheid eener commissie de geëxamineerde zich bij het examen door meer dan gewone bekwaamheid onderscheiden dan wordt dit examen geacht te zijn afgelegd *met lof*.

De commissiën kunnen zich voor het afnemen van het examen verdeelen in subcommissiën.

De voorzitters der commissiën geven binnen

24 uren aan den rector-magnificus schriftelijk kennis van den uitslag van het examen.

Door den rector-magnificus wordt ten bewijze, dat een der eerste twee in art. 1 genoemde examens met gunstig gevolg is afgelegd, een door hem en door den secretaris van den senaat onderteekend getuigschrift uitgereikt.

Na het met gunstig gevolg afgelegd veeartsenijkundig examen wordt door den rector-magnificus het diploma van veearts uitgereikt, dat op dezelfde wijze als de getuigschriften is onderteekend.

Indien een examen *met lof* wordt afgelegd, wordt dit op het getuigschrift of op het diploma met die woorden vermeld.

7. Hij, die zich aan een der examens, bedoeld in artikel 1, wenscht te onderwerpen, meldt zich schriftelijk aan bij den rector-magnificus, onder overlegging der bewijzen, voor zijne toelating gevorderd.

Om tot het examen te worden toegelaten moet hij tevens het bewijs overleggen, dat de daarvoor gevorderde som betaald is.

8. Afwijzing bij de examens geschiedt voor ten hoogste een jaar.

9. De senaat kan in bijzondere gevallen vergunning verlenen tot het afleggen van een examen op een anderen tijd dan de in artikel 6 bedoelde zittingsperioden.

§ 2. Van het doctoraat in de veeartsenijkunde.

10. Het doctoraat in de veeartsenijkunde, bedoeld in artikel 46, 4de lid, der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, wordt verleend na goedkeuring en verdediging van een proefschrift en van ten minste 12 stellingen, de veeartsenijkundige wetenschappen betreffende.

11. Hem, die tot de promotie verlangt te worden toegelaten, wordt door den senaat een zijner leden als promotor aangewezen, aan wiens goedkeuring het proefschrift en de stellingen worden onderworpen en die toeziet, dat daarin niets voorkomt, strijdig met de openbare orde of de goede zeden.

12. Zijn het proefschrift en de stellingen door den promotor goedgekeurd, dan worden zij gedrukt en aan de leden van den senaat rondgedeeld.

Door den promovendus worden 15⁰ afdrucken daarvan gesteld ter beschikking van de bibliotheek der veeartsenijkundige hoogeschool en 25 afdrucken ter beschikking van den promotor.

Op den dag uur, en het door den rector-

magnificus te bepalen, worden zij verdedigd op de wijze, bij artikel 13 vermeld.

De promovendus draagt zorg, dat ieder lid van den senaat ten minste eene week vóór den dag der promotie in het bezit is van het gedrukte proefschrift met de stellingen.

Dag en uur der promotie worden bekend gemaakt door aanplakking op de daarvoor door dien senaat aan te wijzen plaats.

13. De promotie wordt in het openbaar gehouden. Zij is ter keuze van den promovendus publiek of privaet.

De publieke promotie geschiedt ten overstaan van den senaat na verdediging van het proefschrift en de stellingen tegen de bedenkingen van allen, die tot het inbrengen daarvan vergunning van den rector-magnificus hebben verkregen.

De private promotie geschiedt door den senaat, na verdediging van het proefschrift en de stellingen voor zijne leden. De promotie, zoowel de publieke als de private, duurt één uur.

Staken de stemmen over de toekenning van den doctoralen graad, dan wordt deze niet toegekend.

Afwijzing geschiedt hoogstens voor een jaar.

14. De taal, waarin het proefschrift en de stellingen worden geschreven, en waarin hunne verdediging en de toekenning van den doctoralen graad geschieden, is de Nederlandsche, of, wanneer de wenschelijkheid daarvan ter beoordeeling van den senaat mocht blijken, eene andere taal.

15. Hij, aan wien de doctorale graad is toegekend, ontvangt, ten bewijze daarvan, een door den rector-magnificus, den secretaris van den senaat en den promotor geteekend, in de Nederlandsche taal gesteld, diploma, waarvan het model door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wordt vastgesteld.

Indien bij de promotie bewijzen van meer dan gewone bekwaamheid zijn gegeven, wordt in het diploma vermeld, dat de doctorale graad *met lof* is toegekend. Staken de stemmen over deze bijvoeging, dan blijft zij achterwege.

16. De promotie kan te allen tijde plaats hebben, behalve in de vacantiën.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd, in bijzondere omstandigheden, op advies van den senaat, te vergunnen, dat de promotie ook gedurende de vacantie geschiedt.

§ 3. *Van de vrijstellingen, bedoeld in art. 63 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs.*

17. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het overgangsexamen van het 1ste naar het 2de studiejaar, bedoeld in art. 35 van het Reglement voor de Rijksveeartsenijschool, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 April 1915 (*Staatsblad* n°. 183), met goed gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch examen.

18. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het natuurkundig examen, bedoeld bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 99), met goed gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch- en het candidaatsexamen.

19. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het overgangsexamen van het 3de naar het 4de studiejaar, bedoeld in art. 35 van het Reglement voor de Rijksveeartsenijschool, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 April 1915 (*Staatsblad* n°. 183), met goed gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch- en het candidaatsexamen en van die vakken van het veeartsenijkundig examen, waarin zij bij genoemd overgangsexamen bewijzen van voldoende bekwaamheid hebben gegeven.

20. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het veeartsenijkundig examen, bedoeld bij de wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 99), voor zooveel het theoretisch gedeelte betreft, met goed gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch- en het candidaatsexamen en van die vakken van het veeartsenijkundig examen, waarin zij bij het overgangsexamen van het 3de naar het 4de studiejaar of bij bovengenoemd theoretisch examen bewijzen van voldoende bekwaamheid hebben gegeven.

§ 4. *Slcbepalng.*

21. De examens aan de veeartsenijkundige hoogeschool worden voor de eerste maal afgenomen in het jaar 1918.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 31 Mei 1918.)

30 Mei 1918. BESLUIT, houdende wijziging van artikel 7, tweede lid, van het Reglement voor den Tolken dienst bij de Gezantschappen en consulaten in *China* en *Japan*, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 4 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 156). S. 301.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 8sten Mei 1918, Kabinet van den Minister, n°. 6;

Overwegende dat wijziging van art. 7, tweede lid, van het Reglement voor den Tolken dienst bij de Gezantschappen en Consulaten in *China* en *Japan*, vastgesteld bij Ons Besluit van den 4den Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 156), wenschelijk is;

Den Raad van State gehoord (advies van den 21sten Mei 1918, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 28sten Mei 1918, Kabinet van den Minister, n°. 3;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. De tweede alinea van artikel 7 van het Reglement voor den Tolken dienst bij de Gezantschappen en Consulaten in *China* en *Japan*, zooals vastgesteld bij Ons besluit van den 4den Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 156) wordt gelezen als volgt:

„Gedurende hun studietijd genieten de kandidaten eene jaarlijksche toelage van f 1200 en zij, wien voor hunne studie door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken eene plaats in het buitenland wordt aangewezen, genieten gedurende hun verblijf buitenslands bovendien eene toelage van f 75 per maand.”

II. Te bepalen dat de in artikel I van dit Besluit vermelde wijziging geacht zal worden te zijn in werking getreden den 1sten Maart 1918.

Onze Minister van Buitenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk zal geplaatst worden in het *Staatsblad* en de *Nederlandsche Staatscourant*, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer. 's-Gravenhage, den 30sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenland. Zaken, J. LOUDON.
(*Uitgeg.* 10 Juni 1918.)

30 Mei 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde, van 30 Januari 1918, tot het verlenen van gratificaties aan 11 in dat besluit genoemde personen, allen onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 302.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 15 Maart 1918, n°. 4176/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde, van 30 Januari 1918, waarbij aan 11 in dat besluit genoemde personen, op grond van de vele gewichtige diensten, door hen op onderwijsgebied aan de gemeenschap bewezen, gratificaties worden verleend;

Overwegende, dat deze personen allen zijn onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen in die gemeente en de strekking van het besluit is hun als zoodanig de genoemde gratificaties te verleen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging dezer onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te IJsselmonde door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gezien Ons besluit van 13 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 113), waarbij het besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde, van 30 Januari 1918, tot 1 September 1918 is geschorst;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 30 April 1918, n°. 88;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemd Minister van 18 Mei 1918, n°. 8232, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden. 's-Gravenhage, den 30sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Min van Staat, Min van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 2 Juli 1918.)

30 Mei 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Huizen*, van 6 Februari 1918, waarbij aan Burgemeester en Wethouders wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verlenen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school. S. 303

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 2 April 1918, n°. 5080/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Huizen*, van 6 Februari 1918, waarbij aan Burgemeester en Wethouders wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verlenen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het personeel der drie bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid den genoemden bijslag te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van een bijslag op hun salaris aan onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging dezer onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de drie bijzondere lagere scholen te *Huizen* door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gezien Ons besluit van 1 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 155), waarbij het besluit van den Raad der gemeente *Huizen*, van 6 Februari 1918, tot 1 October 1918 is geschorst;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 30 April 1918, n°. 89;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Mei 1918, n°. 8231, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der

gemeente *Huizen* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 30sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 2 Juli 1918.)

31 Mei 1918. BESLUIT, houdende wijziging van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 29 November 1916 (*Staatsblad* n°. 518). S. 304.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 Mei 1918, n°. 24, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Mei 1918, n°. 48);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 28 Mei 1918, n°. 24, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 21 Mei 1918 te bepalen:

Art. I. Het bepaalde sub *g* van artikel 10 van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij Ons besluit van 29 November 1916 (*Staatsblad* n°. 518) wordt gelezen als volgt:

„*g.* telegrammen betreffende de verkiezing, gewisseld tusschen de hoofdstembureaux, het centraal stembureau en de Commissarissen der Koningin”.

Art. II. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten Mei 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg.* 17 Juni 1918.)

31 Mei 1918. **BESLUIT**, houdende beslissing, dat een beroep door Burg. en Weth. ingesteld tegen een besluit van Ged. Staten tot onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit tot het aangaan eener geldleening, niet-ontvankelijk is, ook wanneer de Raad later zijne instemming met het ingestelde beroep heeft betuigd, indien dit laatste is geschied na het verstrijken van den termijn, genoemd in art. 200 der Gemeentewet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der gemeente Peize tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 23 November 1917, n°. 86, waarbij goedkeuring is onthouden aan het Raadsbesluit van 8 November 1917, n°. 2, strekkende om in 1918, voorzoover noodig, te sluiten een of meer tijdelijke geldleeningen, tot een gezamenlijk bedrag van hoogstens f 10,000.

Den Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 April 1918, n°. 100;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 22 Mei 1918, n°. 3478, afd. B. B.;

Overwegende: dat de Raad der gemeente Peize, uit overweging dat in 1918 gebrek aan kasgeld kan ontstaan, in zijne vergadering van 8 November 1917 heeft besloten, in 1918, voor zoover noodig, te sluiten één of meer tijdelijke geldleeningen tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste f 10,000 tegen eene rente van ten hoogste 7 pCt.;

dat Gedeputeerde Staten van Drenthe, aan wier goedkeuring dat besluit was onderworpen, hebben overwogen dat de noodzakelijkheid van het aangaan eener tijdelijke geldleening nog niet is gebleken en dat eene rente van 7 pCt. voor tijdelijke leeningen als maximum thans veel te hoog is; dat, doet de behoefte aan eene leening zich werkelijk voor, een nieuw raadsbesluit tot het aangaan daarvan behoort te worden genomen, in afwachting waarvan het nemen van een besluit in zake de goedkeuring van het thans genomen Raadsbesluit wordt verdaagd;

dat Burgemeester en Wethouders van Peize dat bericht hebben opgevat als eene onthouding van goedkeuring aan het Raadsbesluit en binnen den daarvoor gestelden termijn beroep hebben ingesteld op grond, dat eene rente van 7 pCt. uiteraard slechts zal worden toegestaan als op het oogenblik van het aangaan der leening de stand van de geldmarkt daartoe dringt

en dat de gemeente thans reeds zeker moet zijn dat zij, doet zich op een oogenblik in 1918 de behoefte aan kasmiddelen gelden, onverwijld het noodige geld zal kunnen opnemen;

Overwegende: dat het beroep niet is ingesteld door den Raad der gemeente Peize, doch door Burgemeester en Wethouders der gemeente, zonder door den Raad daartoe gemachtigd te zijn;

dat de Raad later wel zijne instemming met het ingestelde beroep heeft betuigd, maar dat dit eerst is geschied na het verstrijken van den termijn van 30 dagen, in artikel 200 der Gemeentewet voor het vragen van voorziening gesteld;

dat dus het beroep niet kan worden geacht tijdig door het daartoe bevoegd gezag te zijn ingesteld;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

31 Mei 1918. **BESCHIKKING** van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 7 der Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 345) en op art. 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 144), betreffende de registers voor de zee- en kustvisschersvaartuigen en het voeren van letterteekens en nummers door de kustvisschersvaartuigen, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 53);

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, tehuis behorende te Goos, moet worden gevoerd het letterteeken G.O.E.

's-Gravenhage, 31 Mei 1918.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, VERSIEGG.

1 Juni 1918. **BESLUIT**, tot wijziging van het Reglement voor de Cadettenschool. S. 305.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën van 6 April 1918,

IIde Afd., n°. 12, en van 10 April 1918, 7de Afdeling, n°. 17;

Den Raad van State gehoord (advies van den 14den Mei 1918, n°. 47);

Gezien het nader rapport van voornoemde Ministers van 23 Mei 1918, IIde Afd., n°. 93, en van 28 Mei 1918, 7de Afdeling, n°. 43;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Artikel een.

Het Reglement voor de Cadettenschool, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 5 April 1893 (*Staatsblad* n°. 58), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 10 April 1916 (*Staatsblad* n°. 160), wordt nader gewijzigd als volgt:

1°. Aan Artikel 16 wordt als laatste alinea toegevoegd:

„De Commandant der Cadetten-compagnie is voorts ter beschikking van den Directeur tot het verrichten van werkzaamheden te diens bureele.”

2°. Artikel 36 vervalt.

3°. Punt *a* van Artikel 41 wordt gelezen:

„*a*. wegens ondeugden of handelingen, die een slecht voorbeeld voor andere cadetten opleveren;”

tusschen *c* en *d* van datzelfde artikel wordt een nieuw punt ingelascht, luidende:

„*c*. wegens gedragingen, die hem den officiersrang onwaardig doen zijn;”

4°. De aanhef van Artikel 62 wordt gelezen:

„Aan de leerlingen en, voor zooveel de belangen van den dienst het toelaten, aan den directeur, de burgerleeraren, de officieren, de burgerbeambten en het vaste personeel beneden den rang van officier kan binnenlandsch verlof worden verleend;”

5°. In Artikel 69 wordt het gestelde onder *a* en *b* vervangen door:

„*a*. Reken- en Stelkunde.

Rekenkunde: De hoofdbewerkingen met geheele getallen, gewone en tiendeelige breuken; de kenmerken van deelbaarheid; toepassingen van de leer der evenredigheden; de vierkants-

worteltrekking uit rekenkundige getallen; eenvoudige begrippen van onnauwkeurige getallen; oplossing van vraagstukken.

Stelkunde: De hoofdbewerkingen met geheele en gebroken stelkundige vormen; de behandeling van wortelvormen en van vormen met gebroken en negatieve exponenten; de theorie en de oplossing van vergelijkingen van den eersten graad met één onbekende en met meer onbekenden, van vergelijkingen van hooger graad met één onbekende en met meer onbekenden en van exponentiële vergelijkingen; de reken- en de meetkundige reeksen; de leer der logarithmen en het gebruik van logarithmentafels; oplossing van vraagstukken.”

6°. In Artikel 69 worden de vóór de studievakken voorkomende letters „*c*, *d*, *e*, *f*, *g* en *h*” onderscheidenlijk vervangen door: „*b*, *c*, *d*, *e*, *f* en *g*.”

7°. In Artikel 69 worden in het gestelde onder „*g*” (nieuw) de woorden: „een gemakkelijkt stuk” vervangen door: „gemakkelijke zinnen.”

8°. In Artikel 69 vervalt de voorlaatste alinea.

9°. In Artikel 71 wordt de eerste alinea gelezen:

„De aspiranten leggen in alle bij art. 69, onder *a* tot en met *g* genoemde vakken, zoowel schriftelijk als mondeling, proeven van bekwaamheid af.”

Artikel twee.

De Tabel, behoorende bij het Reglement in Artikel een bedoeld, wordt vervangen door de bij dit Besluit gevoegde Tabel.

Onze Ministers van Oorlog en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit Besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

DE JONGE.

De Minister van Koloniën,

T. H. B. PLEYTE.

(Uitgeg. 11 Juni 1918.)

Behoort bij het Koninklijk Besluit van 1 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 305).

TABEL, aanduidende de samenstelling van het aan de Cadettenschool te verbindende personeel, zoodaende de regeling voor de vaststelling der traktementen, jaarwedden, toelagen, daggelden, soldijen en andere vergoedingen van dat personeel, enz.

PERSONEEL.	Rangen, betrekkingen of bestemmingen.	Sterkte.	Bijzondere bepalingen.	
<i>Staf.</i>				
Directeur	Hoofdofficier of kapitein. (1)	1	<p>a. De toelagen van den directeur en van de overige officieren, zoodaende die van gepensioneerde kapiteins en luitenants tijdelijke leeraren, als bedoeld onder <i>f</i>, de traktementen van de vaste burgerleeraren, de jaarwedden, de daggelden, de soldijen en de toelagen van het vaste personeel beneden den rang van officier worden bij Koninklijk besluit geregeld.</p> <p>b. De geldelijke vergoeding toe te kennen aan burgerleeraren en burgerbeambten, als bedoeld onder <i>f</i>, wordt voor ieder hunner door den Minister van Oorlog bepaald.</p> <p>c. De directeur van de Cadettenschool is gerechtigd tot het houden van één dienstpaard.</p> <p>d. Wijzigingen in de in de tweede kolom aangegeven rangen, waarin de betrekkingen door de officieren en de verdere militairen worden vervuld, kunnen — indien wijziging in de organisatie van de wapens en dienstvakken daartoe aanleiding geeft — bij Koninklijk besluit worden aangebracht.</p> <p>e. Naar gelang van de behoefte kunnen worden verminderd of vermeerderd: bij Koninklijk besluit: de aantallen officieren en burgerleeraren; bij Ministerieele beschikking: de aantallen onderofficieren en manschappen, behorende tot het vaste personeel.</p> <p>f. Het geven van onderricht kan óók worden opgedragen aan gepensioneerde kapiteins of luitenants, aan burgerleeraren van een inrichting van Middelbaar Onderwijs te <i>Alkmaar</i> of elders, terwijl in het belang van bedoeld onderwijs ook van de diensten van burgerbeambten kan worden partij getrokken.</p> <p>(1) De directeur en de overige officieren van de Cadettenschool worden in hunnen rang overcompleet gevoerd bij het wapen of het dienstvak waartoe zij behooren.</p> <p>(2) Kan bij uitzondering en tijdelijk majoor of eerste-luitenant zijn.</p>	
Kwartiermeester (tevens administrateur van kleeding en van wapening) . . .	Kapitein of luitenant-kwartiermeester. (1)	1		
Officier van gezondheid . .	Officier van gezondheid der eerste of der tweede klasse. (1)	1		
Geëmployeerde in het physisch kabinet en in het scheikundig laboratorium	Burgerbeambte.	1		
Officieren ingedeeld bij de <i>Cadetten-Compagnie</i> .				
Commandant	Kapitein der infanterie. (1)	1		
Overige officieren	Luitenants der infanterie. (1)	3		
<i>Onderwijzend personeel.</i>				
Hoofd van onderwijs in de wiskundige vakken . . .	Kapitein (1) (2) of burgerleeraar.	1		
Hoofd van onderwijs in de letterkundige vakken . . .	Kapitein (1) (2) of burgerleeraar	1		
Leeraren in de wiskunde, de natuurkunde, descheikunde, de talen, de geschiedenis, de aardrijkskunde, de staathuishoudkunde, de statistiek en het handteekenen.	Luitenants (1) (3) of burgerleeraren.	12		
<i>Vast militair personeel beneden den rang van officier. (4)</i>				
Adjutant-onderofficier . .	Adjutant-onderofficier. (5)	1		
Administrateur der cadettencompagnie	Sergeant-majoor. (6)	1		
Fourier bij de cadettencompagnie	Fourier.	1		
Schrijver op het bureel van den directeur	Schrijver 1ste, 2de of 3de klasse.	1		
Schrijver op het bureel van den kwartiermeester . .	Schrijver 1ste, 2de of 3de klasse.	1		
Voor het practisch onderricht der cadetten, en voor het verrichten van huishoudelijke, inwendige en andere diensten.	Serganten of wachtmeesters. (7)	10		
	Korporaals.	3		
	Tamboers of hoornblazers.	3		
	Soldaten of burgerwerklieden.	32		
Kleermaker	Werkman 1ste of 2de klasse.	1		
Timmerman	Werkman 1ste of 2de klasse.	1		

P E R S O N N E E L.	Rangen, betrekkingen of bestemmingen.	Sterkte.	Bijzondere bepalingen.
Koks. . . . . Hoofdverpleger	Korporaal-kok. Sergeant-hoofdverpleger. (8)	2 1	(3) Kunnen bij uitzondering en tijdelijk kapitein zijn.
Hospitaalbediende	Hospitaalbediende. (9)	1	(4) De tot dit personeel behorende militairen worden gedetacheerd bij de Cadettenschool en bij het korps, waartoe zij behoreen, boven de formatie gevoerd. (5) Kan ook sergeant-majoor zijn. (6) Kan ook adjudant-onderofficier zijn. (7) Onder hen zoo mogelijk 2 gediplomeerde onderwijzers in gymnastiek, schermen en dansen. (8) Kan bij uitzondering sergeant-majoor-hoofdverpleger zijn. (9) Kan ook verpleger 2de klasse (gediplomeerd) zijn. Ons bekend, <i>De Minister van Oorlog, DE JONGE.</i> <i>De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.</i>

1 Juni 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Reisbesluit 1916, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 16den November 1917 (*Staatsblad* n°. 644). S. 306.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 8sten Mei 1918, n°. 99, Generale Thesaurie ;

Overwegende, dat, in verband met de stijging der prijzen als gevolg van de buitengewone omstandigheden, eene nadere voorziening ten aanzien van de vergoeding wegens verblijfkosten ter zake van reizen in 's Rijks dienst noodzakelijk is ;

Den Raad van State gehoord (advies van den 21sten Mei 1918, n°. 34 ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 27sten Mei 1918, n°. 211, Generale Thesaurie ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen als volgt :

Art. 1. Te rekenen van 1 Januari 1918, totdat ten deze door Ons nader zal worden beschikt, worden met het oog op de tegenwoordige buitengewone omstandigheden de bedragen der vergoedingen voor verblijfkosten, zooals deze zijn vastgesteld bij Ons besluit van 23 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 194), bepaald als volgt :

a. per etmaal :

voor de 1ste klasse per etmaal	f 12.—
„ „ 2de „ „ „	„ 11.—
„ „ 3de „ „ „	„ 10.—
„ „ 4de „ „ „	„ 8.—
„ „ 5de „ „ „	„ 6.75

b. per uur :

	in het daggedeelte	in het nachtgedeelte
voor de 1ste klasse	f 0.46	f 0.62
„ „ 2de „ „ „	„ 0.42	„ 0.57
„ „ 3de „ „ „	„ 0.38	„ 0.52
„ „ 4de „ „ „	„ 0.32	„ 0.37
„ „ 5de „ „ „	„ 0.27	„ 0.31

Voorts worden de in art. 16bis van voormeld besluit bedoelde vergoedingen vastgesteld op de volgende bedragen :

voor de 1ste klasse per etmaal	f 8.30
„ „ 2de „ „ „	„ 7.60
„ „ 3de „ „ „	„ 6.85
„ „ 4de „ „ „	„ 5.80
„ „ 5de „ „ „	„ 4.90

2. De vergoeding voor reis- en verblijfkosten wegens reizen aangevangen vóór 1 Januari 1918, wordt berekend volgens de vóór dien datum geldende bepalingen.

Onze Ministers zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waar-

van afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financien, TREUB.
(Uitgeg. 5 Juni 1918.)

1 Juni 1918. WET, houdende bepalingen, afwijkende van die der Boterwet. S. 307.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 384, 1—7.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2658—2661.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 547, 551—556.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in verband met de tijdsomstandigheden ter voorziening in de behoefte aan niet te dure vetten noodzakelijk is in afwijking van de Boterwet mengsels in den handel te brengen van boter en vetten, die niet van melk afkomstig zijn :

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. (1) In de door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen inrichtingen en volgens de door dien Minister te geven voorschriften kunnen uit boter en vetten, welke niet van melk afkomstig zijn, mengsels worden bereid, welke bij onderzoek op het verzadigingscijfer der vluchtige vetzuren in 5 gram van het uitgesmolten en gefiltreerde vet een Reichert-Wollny-getal aanwijzen hooger dan 10.

(2) Bij de aanwijzing stelt Onze voornoemde Minister de voorwaarden en verplichtingen vast, waaraan de ondernemers van inrichtingen als bedoeld in het eerste lid, moeten voldoen.

2. Onder de voorwaarden en verplichtingen, bedoeld in het 2de lid van artikel 1, zullen steeds zijn begrepen de verplichtingen dat zij, die ingevolge eene aanwijzing als in het 1ste lid van dat artikel bedoeld, een mengsel als te dier plaatse omschreven bereiden, dat mengsel niet zullen afleveren dan op zoodanige wijze verpakt, dat de verpakking niet kan worden geopend zonder blijvend zichtbaar geschonden te worden, en dat op de verpakking de aanduiding zal voorkomen welke door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zal worden bepaald en in de *Nederlandsche Staatscourant* zal worden bekend gemaakt; die aanduiding zal moeten worden aangebracht in duidelijke letters van eene afmeting en zoodanig aangebracht als in die bekendmaking zal worden vastgesteld.

3. (1) Het is verboden uit inrichtingen, aangewezen ingevolge het bepaalde in artikel 1 mengsels, als in dat artikel omschreven, af te

leveren of te vervoeren, te welker aanzien of ten aanzien van welker verpakking niet is voldaan aan alle voorwaarden en verplichtingen, opgelegd ingevolge het 2de lid van dat artikel.

(2) Het is verboden een mengsel als bedoeld in art. 1 :

a. in een winkel of op eenige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats te verkoopen, af te leveren, voorhanden te hebben of uit te stallen,

b. in het openbaar rond te brengen, rond te venten of in of voor een bedrijf te vervoeren, het een of het ander, tenzij dat mengsel is verpakt in de verpakking waarin het door den bereider werd afgeleverd, de verpakking voldoet aan de voorschriften van artikel 2 en de verpakking niet geschonden is.

4. (1) Onverminderd de aansprakelijkheid van anderen, zijn hoofden en bestuurders van inrichtingen, waar mengsels overeenkomstig het bepaalde in artikel 1 worden bereid, of van handelszaken, door welke zoodanige mengsels worden verhandeld, aansprakelijk voor de naleving van de voorschriften dezer wet of van een, krachtens deze wet door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel gesteld voorschrift.

(2) De aansprakelijkheid van die hoofden en bestuurders vervalt wanneer door hen wordt aangetoond dat eene bij hunne inrichting of handelszaak gepleegd bij deze wet strafbaar gesteld feit niet door hen of op hun last is begaan en dat door hen last is gegeven en toezicht gehouden om de naleving van het bij of krachtens deze wet bepaalde te verzekeren.

5. (1) Is een feit, bij deze wet strafbaar gesteld, gepleegd door of vanwege eene vennootschap onder firma, dan wordt de strafvervolgving ingesteld en de straf uitgesproken tegen ieder der vennoten; is een zoodanig feit gepleegd door of vanwege eene commanditaire vennootschap op aandelen, eene naamlooze vennootschap of een rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, dan wordt de strafvervolgving ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

(2) Geen straf wordt uitgesproken ten aanzien van den vennoot of bestuurder van wien blijkt dat het feit buiten zijn toedoen is gepleegd.

6. De bepalingen der Boterwet zijn ten aanzien van de in artikel 1 bedoelde mengsels niet van toepassing met uitzondering van de artikelen 13, 1ste lid, 14 tot en met 18.

7. (1) Overtreding van het bepaalde in artikel 3 wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar.

(2) Goederen met betrekking tot welke het feit is gepleegd, kunnen met hunne verpakking worden verbeurd verklaard.

8. De in het vorige artikel bedoelde feiten worden beschouwd als misdrijven.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

10. Deze wet vervalt zes maanden na den dag, waarop Wij, den Raad van State gehoord, zullen hebben verklaard dat de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 1 Juni 1918.*)

1 Juni 1918. WET, houdende aanvulling der Schepenvorderingswet 1917. (*Staatsblad* n°. 211). S. 308.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de „Schepenvorderingswet 1917”, *Staatsblad* n°. 211, nader te wijzigen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Aan artikel 1, eerste lid, der Schepenvorderingswet 1917, zooals die is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917, *Staatsblad* n°. 430, wordt toegevoegd :

„De vordering kan mede worden gedaan ten behoeve van het vervoer uit Nederland van goederen, welke door of vanwege de Regeering zullen worden uitgevoerd en ten behoeve van het vervoer van personen uit of naar Nederland, die door of van wege de Regeering voor „vervoer zullen worden aangevozen”.

II. Aan artikel 11 der Schepenvorderingswet 1917 wordt na „jaargang” toegevoegd : „en het nummer”.

III. Deze wet treedt in werking op den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz..

Gegeven te 's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 1 Juni 1918.*)

1 Juni 1918. WET, houdende bepalingen tot wering en bestrijding van ziekten van aardappelen. S.-309.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1914/15, n°. 336, 1-4 ; 1917/18, n°. 56, 1-5.

Hand. id. 1917/18, blad. 2400.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, blad. 547, 554.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 3 van de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 212), houdende bepalingen tot wering en bestrijding van ziekten van cultuurgewassen en van voor cultuurgewassen schadelijke dieren, de algemeene maatregel van bestuur van 3 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 100), houdende bepalingen tot bestrijding van de aardappelwratziekte (zwarte schurft, „black scab”), veroorzaakt door *Chrysophlyctis endobiotica*, behoort te worden vervangen door eene regeling bij de wet, en dat het wenschelijk is de bepalingen tot wering en die tot bestrijding van ziekten van aardappelen in ééne regeling samen te vatten ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Tot wering van de aardappelwratziekte (zwarte schurft, „black scab”), veroorzaakt door *Chrysophlyctis endobiotica*, en van de poederschurft, veroorzaakt door *Spongospora subterranea*, kan door Ons de in- en doorvoer van aardappelen uit bepaald aangevozen landen worden verboden of niet dan voorwaardelijk worden toegestaan.

2. Het is verboden aardappelen, waarvan de in- en doorvoer voorwaardelijk is toegestaan, in- of door te voeren langs andere dan de door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen eerste kantoren.

3. Indien in- of doorvoer van aardappelen is toegestaan onder voorwaarde van voorafgaand onderzoek, wordt voor dat onderzoek vergoeding van kosten geheven naar een door Ons vast te stellen tarief.

4. Indien aardappelen verschijnselen van de aardappelwratziekte vertoonen, geeft de gebruiker van het perceel, waar de aardappelen zich bevinden, daarvan terstond kennis aan den burgemeester der gemeente, waarin het perceel gelegen is.

5. Indien een burgemeester verneemt, dat zich op een perceel in zijne gemeente aardappelen bevinden, welke verschijnselen van de aardappelwratziekte vertoonen, geeft hij daarvan terstond kennis aan het hoofd van den phytopathologischen dienst.

6. Indien zich op een perceel aardappelen bevinden, welke zijn aangetast door de aardappelwratziekte, worden de aardappelen op dat perceel of een deel daarvan in beslag genomen door den burgemeester van de gemeente,

waarin het perceel is gelegen, indien het hoofd van den phytopathologischen dienst zulks noodig acht.

De in beslag genomen aardappelen worden, voor zoover het hoofd van den phytopathologischen dienst zulks noodig acht, op de door hem aan te geven wijze onschadelijk gemaakt.

De kosten van dit onschadelijk maken komen ten laste van het Rijk.

7. Indien de burgemeester bezwaar heeft maatregelen te nemen, als bedoeld in het vorig artikel, staat hem gedurende drie dagen beroep open bij Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, die binnen zeven dagen, nadat het beroep is ingesteld, beslist.

8. Het is verboden aardappelen te vervoeren of te doen vervoeren van perceelen of gedeelten van perceelen, welke door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel besmet zijn verklaard met de aardappelwratziekte.

9. In bijzondere gevallen kan het hoofd van den phytopathologischen dienst, onder de door hem te stellen voorwaarden, ontheffing verleenen van het in het vorige artikel bedoelde verbod.

10. Het is verboden aardappelen te verbouwen of te doen verbouwen op perceelen of gedeelten van perceelen, welke door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel besmet zijn verklaard met de aardappelwratziekte.

Van eene besmetverklaring geschiedt openbare kennisgeving door den burgemeester van de gemeente, waarin het perceel gelegen is, op de wijze van afkondiging der plaatselijke verordeningen, tegen welke overtreding straf is bedreigd.

11. Van het in het vorige artikel bedoelde verbod wordt door den burgemeester van de gemeente, waarin het perceel gelegen is, op verzoek van den belanghebbende, ontheffing verleend, indien het hoofd van den phytopathologischen dienst tegen deze ontheffing geen bezwaar heeft en onder de door dezen te stellen voorwaarden.

12. Aan eigenaren van onschadelijk gemaakte aardappelen en aan eigenaren of gebruikers van besmet verklaarde perceelen kan door Ons eene schadevergoeding worden verleend volgens bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen regelen.

13. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Aardappelwet.”

14. Met het in werking treden dezer wet vervalt de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad*

n°. 324), houdende bepalingen tot wering van ziekten van aardappelen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 12 Juni 1918.)

1 Juni 1918. WET, houdende vaststelling van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. *Uitgaven in Nederland.*) (*verkort*) S. 310.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet de begrooting van *Nederlandsch-Indië* jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten moet worden vastgesteld ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het 1ste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918, betreffende de *uitgaven in Nederland*, wordt vastgesteld als volgt :

1 ^e Afd. Regeering en Hooge Colleges	f	35,000
2 ^e Afd. Departement van Justitie		579,700
3 ^e Afd. Departement van Financiën		47,450,835
4 ^e Afd. Departement van Binnenlandsch Bestuur		2,303,850
5 ^e Afd. Departement van Onderwijs en Eeredienst		1,248,758
6 ^e Afd. Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel		323,510
7 ^e Afd. Departement der Burgerlijke Openbare Werken		3,240,900
8 ^e Afd. Departement van Gouvernementsbedrijven		16,779,250
9 ^e Afd. Departement van Oorlog		11,572,459
10 ^e Afd. Departement der Marine		11,415,686
	f	94,949,948

1 Juni 1918. WET, houdende vaststelling van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk II. *Uitgaven in Nederlandsch-Indië.*) (*verkort.*) S. 311.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der Indische Comptabili-

teitswet de begrooting van *Nederlandsch-Indië* jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten moet worden vastgesteld ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918, betreffende de uitgaven in *Nederlandsch-Indië*, wordt vastgesteld als volgt:

1 ^e Afd. Regeering en Hooge Colleges	f 1,708,379
2 ^e Afd. Departement van Justitie	11,554,739
3 ^e Afd. Departement van Financiën	33,190,046
4 ^e Afd. Departement van Binnenlandsch Bestuur	41,774,199
5 ^e Afd. Departement van Onderwijs en Eeredienst	32,064,840
6 ^e Afd. Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel	16,451,873
7 ^e Afd. Departement der Burgerlijke Openbare Werken	51,585,539
8 ^e Afd. Departement van Gouvernementsbedrijven	85,020,308
9 ^e Afd. Departement van Oorlog	39,421,722
10 ^e Afd. Departement der Marine	18,680,215
11 ^e Afd. Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur	12,764,319
	<hr/>
	f 344,216,179

1 Juni 1918. WET, houdende aanwijzing van de middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. *Middelen in Nederland*). S. 312.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië*, jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten worden aangewezen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen in *Nederland* te ontvangen middelen, te weten :

1. Nominale waarde van de door 's Rijks Munt voor rekening van den Lande vervaardigde munten enz.

2. In het bedrag, dat aan de in Nederland en in *Nederlandsch-Indië* te ontvangen middelen tot goedmaking der in artikel 1 dezer wet bedoelde uitgaven ontbreekt, wordt zoo noodig voorzien door eene geldleening op den voet van het eerste lid van artikel 14 der Indische Comptabiliteitswet.

3. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met den 1sten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 1sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg. 19 Juni 1918.)

RAMING DER MIDDELEN IN NEDERLAND VOOR HET DIENSTJAAR 1918.

1. Nominale waarde van de door 's Rijks Munt voor rekening van den Lande vervaardigde munten f 12,000,000
2. Rente van de kapitalen, in de Grootboeken der Nationale Schuld ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van *Nederlandsch-Indië*”, alsmede van de aan dat fonds toebehoorende bewijzen van *Nederlandsch-Indische* schuld. 1,000,000
3. Verkoop van koffie 1,180,000
4. Verkoop van kinabast 833,600
5. Verkoop van getah pertja (afkomstig van 's Lands getah pertja-onderneming te Tjipetir) . . . . . *Memorie.*
6. Verkoop van caoutchouc . . . . . *Memorie.*
7. Verkoop van coca (afkomstig van 's Lands getah pertja-onderneming te Tjipetir) 14,850
8. Afstand in erfpacht aan de naamlooze vennootschap „Zeehaven en kolenstation Sabang” van de bezittingen op het eiland Wé (Atjeh en Onderhoorigheden), alsmede aandeel in de winst van die vennootschap. 114,000
9. Huur, verschuldigd door de Droogdok-Maatschappij „Tandjong Priok”, ingevolge de wet van 31 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 354). 51,500
10. Verkoop van Banka-tin . . . . . *Memorie.*
11. Aandeel in de winst van de Bilitonmaatschappij 3,000,000
12. Aandeel in de ontvangsten wegens kabeltaksen uit de bij de Duitsch-Nederlandsche Telegraaf-

maatschappij in bedrijf zijnde lijnen	Memorie.	
13. Aandeel in de winst van den bij de Nederlandsch-Indische Spoorweg-maatschappij in bedrijf zijnden spoorweg Semarang-Vorstenlanden	f	260,000
14. Uitkeering aan de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië uit de opbrengst der Nederlandsche Oorlogswinstbelasting	Memorie.	
15. Ontvangsten in betrekking tot het departement van oorlog in Nederlandsch-Indië:		94,070
16. Ontvangsten in betrekking tot het departement der marine in Nederlandsch-Indië		605,500
17. Ontvangsten van burgerlijken of algemeen aard.		248,800
	f	19,402,320

1 Juni 1918. WET, houdende aanwijzing van de middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk II. *Middelen in Nederlandsch-Indië*). S. 313.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat volgens artikel 2 der Indische Comptabiliteitswet de middelen tot dekking der uitgaven, begrepen in de begrooting van *Nederlandsch-Indië*, jaarlijks bij afzonderlijke wet of wetten worden aangewezen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de beide hoofdstukken der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918, worden over dat jaar gebezigd de na te noemen in *Nederlandsch-Indië* te ontvangen middelen, te weten :

1. Gerechtelijke boeten en verbeurdverklaringen enz.

Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met den 1sten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.

RAMING DER MIDDELEN IN NEDERLANDSCH-INDIË VOOR HET DIENSTJAAR 1918.

Departement van Justitie.

1. Gerechtelijke (1) boeten en verbeurdverklaringen . . . . . f 460,000

(1) De administratief opgelegde boeten wegens te late betaling van belasting, enz. zijn onder het bedrag der inkomsten begrepen.

2. Terugbetaling van gerechtskosten in strafzaken	f	36,800
3. Leges en salarissen ontvangen door de griffiers der Europeesche rechtscollèges, door die der landraden en door de algemeene ontvangers van 's Lands kassen		277,000
4. Hetgeen den Lande aankomt uit de opbrengst der wees- en boedelkamers		195,990
5. Betaling voor het afleggen van de examens ter verkrijging van de bevoegdheid tot uitoefening van het notarisambt		1,650
6. Opbrengst van den arbeid der gevangenen		3,934,000
7. Voor het verstrekken van voeding aan gegijzelden		28,700
8. Registratie van werkovereenkomsten, gesloten door eigenaren of beheerders van landbouw-, mijnbouw- of nijverheidsondernemingen met van elders afkomstige arbeiders.		107,700
9. Heffing ter zake van de op Java en Madoera met inlanders te sluiten werkovereenkomsten voor het verrichten van arbeid in de buitenbezittingen of buiten Nederlandsch-Indië (uitgezonderd de kolonie Suriname)		93,600
10. Bijdrage van den Soesoehoenan van Soerakarta in de voedingskosten van gevangen gezette onderdanen in zijn gebied.		27,381

Departement van Financiën.

11. Verpachte middelen.	1,302,640
12. Opiumverkoop.	34,023,000
13. Opbrengst van de pandhuizen in eigen beheer	13,056,000
14. Terugbetaling uit de kassen der zelfbesturen in de residentie Soerakarta van de opbrengst der door de inlandsche vorsten verleende vergunningen tot het houden van pandhuizen	9,200
15. In- en uitvoerrechten en accijnzen en andere ontvangsten daarmede in verband	53,670,000
16. Personeele belasting	2,000,000
17. Inkomstenbelasting	18,500,000
18. Oorlogswinstbelasting	15,000,000
19. Verponding, belasting op de door niet-inlanders zonder ingeschreven wettigen titel bezeten,	

op het land Bloeboer gelegen erven, en belasting van onroerende goederen, bezeten krachtens een titel van het voormalig Britsche gouvernement	f 3,200,000
20. Openbare verkoopen	1,327,600
21. Zegelrecht	2,550,000
22. Recht van overschrijving van vaste goederen	1,150,000
23. Rechten van successie en van overgang bij overlijden	175,000
24. Vergunningen tot het houden van Chineesche speel- of dobbel tafels	273,000
25. Belasting op het slachten van runderen, buffels, paarden en veulens	2,300,000
26. Belasting op het slachten van varkens	500,000
27. Belasting op de bedrijfs- en andere inkomsten	13,700,000
28. Bijzondere belastingen in de buitenbezittingen	337,100
29. Voorloopig gehandhaafde pachten en belastingen in het landschap Lingga (Riouw en Onderhoorigheden)	140,000
30. Kortingen ten behoeve van de burgerlijke pensioenen	800,000
31. Bijdragen van Europeesch personeel bij het bijzonder lager onderwijs ten behoeve van de pensioenen	16,000
32. Bijdragen van Europeesch personeel bij het bijzonder middelbaar onderwijs ten behoeve van de pensioenen	<i>Memorie.</i>
33. Aandeel in de winst van de Javasche Bank over het boekjaar 1917—1918	866,000
34. Ontvangsten in verband met muntzuivering	<i>Memorie.</i>
35. Terugbetaling van voorschotten vóór dit dienstjaar aan Europeesche burgerlijke personen verstrekt	1,820,000
36. Terugbetaling van voorschotten vóór dit dienstjaar aan inlandsche burgerlijke personen verstrekt	625,000
37. Verrekening ten laste van het weduwen- en weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren van ten behoeve van dat fonds gedane uitgaven en van door het fonds verschuldigde vergoedingen	51,500

Departement van Binnenlandsch Bestuur.

38. Bijdragen aan de landsmid-delen uit niet onder rechtstreeksch bestuur gebrachte landschappen.	f 2,482,100
39. Bijdragen in de kosten, verbonden aan de indienststelling van politiepersoneel in het belang van bijzondere ondernemingen	55,494
40. Hoofdgeld	9,282,000
41. Afkoop van heerendiensten op de buitenbezittingen	191,500
42. Kadaster	96,300
43. Landelijke inkomsten en andere grondlasten	21,961,000
44. Afstand van grond in eigen-dom, dan wel met recht van opstal, in huur en in erfpacht	2,537,000
45. Landbouwconcessies op de buitenbezittingen	139,700
46. Vergunningen tot landon-derzoek in de buitenbezittingen	4,500
47. Verhuur van vischvijvers	39,200
48. Aflossing en rente ter zake van voor de oprichting van tuin-bouwhoeven verleend landbouw-krediet	1,500
49. Aflossing en rente voor kapitaalverstrekking en terugbe-taling van uitgaven voor de aan-stelling van personeel ten behoeve van bijzondere kredietbanken en desa-kredietinstellingen	29,600
50. Centrale kas voor het volks-kredietwezen	115,000
51. Terugbetaling van aan de inlandsche bevolking van Java en Madoera verstrekte voorschotten voor den aankoop van ambtstvelden voor de desabesturen	7,500
52. Inkomsten uit bestuurs-telefoonnetten	77,000
53. Kantoor voor Chineesche Zaken	1,000
54. Terugbetaling van aan in-landsche zelfbesturen, vorsten, grooten en dergelijken verstrekte voorschotten	107,440
55. Terugbetaling van verple-gingskosten in de ziekeninrichting te Soekaboemi door het personeel van de gewapende politie bij het centraal depot der politie aldaar.	<i>Memorie.</i>
56. Bijdrage van den post-, tele-graaf- en telephoondienst in de uitgaven voor het doen onderhou-	

den eener geregelde stoompaketaar
vaart in den Indischen Archipel. . . f 100,000

Departement van Onderwijs en Eeredienst.

57. Onderwijs	1,850,150
58. Toegangsgelden voor de be- zichtiging van Hindoemonumen- ten	3,400
59. Vergoeding voor de verple- ging en begrafenis van lijdens in de krankzinnigegestichten en burgerlijke ziekeninrichtingen. . .	127,000
60. Vergoeding voor het ge- neeskundig onderzoek van reizigers op pelgrimsschepen.	<i>Memorie.</i>
61. Landskoopkinrichting te Batavia en gelegenheid tot inen- ting te Semarang en Soerabaja . .	14,000
62. Geneeskundig laboratorium	7,000
63. Belasting op het houden van loterijen	72,300
64. Ontvangsten uit den ver- koop van kinine-tabletten.	18,000
65. Terugbetaling van verleen- de voorschotten voor woningver- betering in het belang van de pest- bestrijding en verkoop van materi- alen voor de woningverbetering. .	1,727,723
66. Terugbetaling van voorge- schoten kosten voor den overvoer van Nederlandsch-Indische onder- danen van Djeddah naar Neder- landsch-Indië in 1915.	<i>Memorie.</i>

*Departement van Landbouw, Nijverheid en
Handel.*

67. Inkomsten van de repro- ductie-ateliers en opbrengst van den verkoop van uitgaven van het departement	3,500
68. Schoolgelden van de mid- delbare landbouwschool	180
69. Inkomsten van de cultuur- school	2,600
70. Verkoop van de voortbreng- selen van den cultuurtuin te Bui- tenzorg	1,000
71. Verkoop van de voortbreng- selen van de proefvelden en van den zaadtuin voor rijst en tweede gewassen	10,300
72. Verkoop van de voortbreng- selen van den zaadtuin voor koffie te Bangelan	54,300
73. Koffie	410,650
74. Kina	26,000

1918.

75. Getah pertja	f 3,245,800
76. Caoutchouc	319,718
77. Boschwezen	11,630,000
78. Inkomsten uit den verkoop van vischbroed.	<i>Memorie.</i>

79. Verkoop van zout ten behoe- ve van vischzouterijen	36,000
80. Inkomsten uit de parelvis- scherij	23,720
81. Inkomsten met betrekking tot de zeevischvangst	5,500
82. Inkomsten voortvloeiende uit de heffing van dekgelden. . . .	10,500
83. Inkomsten van den leig- gang voor hoefbeslag te Bandoeng	1,050
84. Inkomsten van de Neder- landsch-Indische veeartsenschool en van den leergang tot opleiding van mantri's voor den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst en van keurmeesters van slachtvee en vleesch te Buitenzorg.	3,500
85. Inkomsten voortvloeiende uit het keuren van slachtvee en vleesch	13,300
86. Terugbetaling van de waar- de van aan de inlandische bevol- king verstrekte paarden en fokvee	57,000
87. Belasting op honden	11,600
88. Verhuur van vogelnest- en meststofgroten.	19,643
89. Vergunningen tot het jagen met vuurwapens op paradijs- en aanverwante vogels en kroondui- ven in de afdeling Zuid-Nieuw- Guinea der residentie Amboina . .	12,000
90. Vergunning tot inzameling van schildpadeieren.	6,697
91. Opbrengst der uitgaven van de afdeling Nijverheid en Handel	9,000
92. Inkomsten van het analyse- laboratorium	8,500
93. IJk van maten en gewichten	10,000
94. Ontvangsten van het hulp- kantoor voor den industrieelen eigendom	7,600
95. Schoolgelden van de am- bachtsscholen voor inlanders . . .	2,750

*Departement der Burgerlijke Openbare
Werken.*

96. Verkoop en verhuur van huizen en andere gebouwen, zoo- mede inhoudingen op bezoldiging bij aanwijzing van een ambtswo- ning.	569,500
--	---------

16

97. Ontvangsten voortvloeiende uit waterleidingen en overvaarten	7,300
98. Schut- of doorvaartgelden bij enkele landssluzen in de residentiën Batavia, Semarang en Soerabaja	57,000
99. Vergoedingen door ondernemingen van landbouw en nijverheid van de uitgaven voor het toezicht op de waterverdeeling tusschen de daarbij belanghebbenden	106,000
100. Vergoeding der kosten van onderzoek en beproeving van stoomtoestellen en van vernieuwde akten van vergunning tot gebruik dier toestellen	27,300
101. Terugbetaling door de gemeente Soerabaja van de kosten van den aanleg der drinkwaterleiding aldaar en van verschuldigde rente	94,500
102. Terugbetaling door de locale raden van de uitgaven voor ter beschikking van die raden gesteld personeel	<i>Memorie.</i>
103. Ontvangsten, voortvloeiende uit het bedrijf der haveninrichtingen in Nederlandsch-Indië	3,452,000
104. Opbrengst van ten behoeve van andere diensttakken en van particulieren verrichte werkzaamheden in de laboratoria voor materiaal-onderzoek	6,800
105. Bijdrage in de kosten van aanleg, vernieuwing, verbetering, uitbreiding en onderhoud van bevoeiings- en andere waterstaatswerken	192,000
106. Verrekeningen ten bate van den baggerdienst	4,661,000
107. Verrekeningen wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van en vernieuwing en nieuwe werken aan gebouwen en werken ten behoeve van den post-, telegraaf- en telefoondienst	1,003,000
108. Verrekeningen wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van en vernieuwing en nieuwe werken aan gebouwen en werken ten behoeve van het zoutmiddel	300,600
109. Verrekeningen wegens uitgaven voor onderhoud en herstelling van en vernieuwing en nieuwe werken aan gebouwen en werken ten behoeve van de Landsdrukkerij	89,200

<i>Departement van Gouvernementsbedrijven.</i>	
110. Dienst der mijnverordeningen	2,020,000
111. Opsporingsdienst	263,000
112. Postspaarbank	116,590
113. Dienst van het toezicht op de spoor- en tramwegen	25,000
114. Opiumbereiding	5,324,700
115. Landsdrukkerij	678,370
116. Goudontginning in Benkoelen	300,000
117. Tin	28,393,000
118. Steenkolen	8,420,000
119. Zout	16,355,000
120. Vervoeren te water	77,690
121. Post-, telegraaf- en telefoondienst	11,961,000
122. Staatsspoor- en tramwegen, alsmede automobieldiensten	50,357,000

<i>Departement van Oorlog.</i>	
123. Boeten en andere ontvangsten, voortspruitende uit de overeenkomsten van aanneming en uit leveringen	7,500
124. Terugbetaling van verplegings- en begrafeniskosten in de hospitalen	122,500
125. Artillerie-constructiewinkel	6,000
126. Topographisch bureau en lithographisch etablissement	14,600
127. Verkoop van bruikbare goederen	652,000
128. Verkoop van bier aan de militaire cantines	192,000
129. Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen	54,600
130. Verstrekking van water tegen betaling uit waterleidingen van den Lande	16,100
131. Terugbetaling van voorschotten vóór dit dienstjaar aan militairen en tot het departement van oorlog behoorende burgerlijke landsdienaren verstrekt	385,000
132. Terugbetaling van het voor den bouw van eene militaire sociëteit voor onderofficieren te Tjimahi en eene militaire sociëteit voor onderofficieren en minderen te Tjilatjap verleende rentelooze voorschotten	5,000
133. Andere ontvangsten	55,000

<i>Departement der Marine.</i>	
134. Bakengelden	974,900

135. Kapoasgeld . . . . . f	75,000	149. Door andere departemen-	
136. Loodsgelden	682,300	ten terug te betalen kosten voor	
137. Vergoeding voor het keu-		het gebruik van de ter beschikking	
ren van stoomschepen	20,000	van die departementen gestelde	
138. Scheepsmeting	5,200	vaartuigen, behoorende tot onder	
139. Scheepsverklaringen	18,700	het departement der marine in	
140. Verrekening met het de-		Nederlandsch-Indië gestelde dien-	
partement van onderwijs en eere-		sten. . . . . f	482,500
dienst ter zake van de keuring van		150. Vergoeding voor het be-	
reizigers op pelgrimsschepen . . .	Memorie.	schikbaar stellen van het stoom-	
141. Vergoeding voor het gebruik		vaartuig van den haven- en loods-	
van 's Lands Clayton-toestellen en		dienst te Emmahaven gedurende	
andere voor het ontsmetten van		de lossing aldaar van petroleum uit	
vaartuigen aangewezen ontsmet-		particuliere schepen, en voor het	
tingstoestellen	27,700	sleeppen door dat vaartuig van zeil-	
142. Verkoop van zeekaarten		schepen in en uit Emmahaven,	
en boekwerken uit het depot en		zoomede voor het gebruik door	
de onderdepots van kaarten en		particulieren van 's Lands dok te	
gidsen.	7,000	Pontianak	1,000
143. Verkoop van voor 's Lands		151. Ontvangsten in verband	
dienst bestemde bruikbare goede-		met het, op verzoek van belang-	
ren niet afkomstig uit den voorraad		hebbenden, verrichten van sommi-	
der marine-magazijnen te Soerabaja	14,500	ge werkzaamheden door haven-	
144. Verkoop van onbruikbaar		meesters of als zoodanig dienst-	
geworden en overtollige goederen,		doende ambtenaren op Zon- en	
blijvende of tijdelijke werken, zoo-		feestdagen	10,900
mede schepen en vaartuigen en hun		152. Ontvangsten met betrek-	
inventaris, een en ander voor zoover		king tot het station voor draad-	
niet afkomstig van het marine-eta-		looze telegraphie te Weltevreden .	1,400
blissement en de daartoe behooren-		153. Verrekening der geldswaar-	
de inrichtingen en van de diensten		de van de uit den voorraad der	
behoorende onder scheepvaart . .	12,100	opslagplaatsen, uitgezonderd de	
145. Verkoop van onbruikbaar		marine-magazijnen te Soerabaja,	
geworden en overtollige goederen,		aan de onder hetdepartement der	
blijvende of tijdelijke werken, zoo-		marine behoorende diensten ver-	
mede schepen en vaartuigen en hun		streckte steenkolen	1,137,100
inventaris, een en ander afkomstig		154. Verrekening der geldswaar-	
van de diensten behoorende onder		de van de uit den magazijnsvoor-	
scheepvaart	12,200	raad buiten dien der marine-maga-	
146. Ontvangsten en verreke-		zijnen te Soerabaja aan de onder	
ningen ten bate van het marine-		het departement der marine be-	
etablisement en de daartoe be-		hoorende diensten verstrekte ver-	
hoorende inrichtingen.	4,669,500	duurzaamde levensmiddelen en	
147. Verrekening ten laste van		andere goederen	168,800
het marine-etablisement van het		155. Inhoudingen op de soldijen	
geldswaardig bedrag van door an-		van de inlandsche schepelingen	
dere diensten, behoorende onder		der zeemacht wegens verstrekte	
het departement der marine, aan		kleeding, zoomede wegens andere	
de marine-magazijnen afgegeven		voorloopig door den Lande gedane	
goederen.	434,500	betalingen, welke met de soldij	
148. Vergoeding door andere		worden verrekend.	21,200
departementen van de kosten		156. Inhoudingen op de soldij-	
voor het gebruik van vaartuigen,		en van de inlandsche schepelingen	
behoorende tot onder het departe-		der gouvernementmarine wegens	
ment der marine in Nederlandsch-		verstrekte kleeding, zoomede we-	
Indië gestelde diensten	722,400	gens andere voorloopig door den	

Lande gedane betalingen, welke met de soldij worden verrekend . . . f	46,700
157. Terugbetaling van voorschotten vóór dit dienstjaar aan landsdienaren verstrekt	17,000
158. Andere ontvangsten	4,900

Plaatselijk en gewestelijk zelfbestuur.

159. Rente en terugbetaling van geldleeningen door plaatselijke en gewestelijke zelfbesturen.	1,680
160. Terugbetaling door de betrokken gemeenten van de helft van de kosten van indienststelling van buigemeesters	67,840

Ontvangsten van gemengden aard en toevallige baten.

161. Verkoop van voor 's Lands dienst bestemde bruikbare goederen uit den voorraad van :	
a. het departement der burgerlijke openbare werken.	280,000
b. de overige departementen van burgerlijk bestuur.	280,000
162. Verkoop van onbruikbaar geworden en overtollige goederen van den burgerlijken dienst.	50,000
163. Alle andere ontvangsten	700,000

Te zamen . . . f 366,673,946

1 Juni 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. S. 314.

1 Juni 1918. WET, houdende wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918, ten behoeve van den aanleg van tramwegen over *Bandjaran* naar *Koppo* en van *Gempolkerep* naar *Kertoso*, alsmede van de spoorverdubbeling *Wonokromo-Krian*. S. 315.

1 Juni 1918. WET, houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige onderafdeelingen van hoofdstuk I der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1916. S. 316.

1 Juni 1918. WET, houdende goedkeuring van de overschrijding van hoofdstuk II der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1916. S. 317.

1 Juni 1918. WET, houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1916. S. 318.

1 Juni 1918. WET, houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1916. S. 319.

1 Juni 1918. WET, houdende nadere verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 320. Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Tengevolge hiervan wordt het gezamenlijk bedrag van de IIIde afdeling en het eindcijfer van dat hoofdstuk verhoogd met f 119,197.46.

1 Juni 1918. WET, houdende nadere verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 321.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Tengevolge hiervan wordt het gezamenlijk bedrag van de IIde afdeling en het eindcijfer van dat hoofdstuk met een gelijk bedrag verhoogd.

1 Juni 1918. WET, houdende bekrachtiging van een krediet door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* geopend boven de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1917. S. 322.

1 Juni 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende meningitis cerebrospondialis epidemica.

Het Staatstoezicht op de volksgezondheid stelt een onderzoek in naar de epidemiologie van meningitis cerebrospondialis epidemica. Dat onderzoek zal zich uitstrekken naar de als *epidemische meningitis* aangegeven ziektegevallen en naar de *sterftegevallen* aan andere vormen van meningitis. Daarvoor zullen aan de behandelende geneeskundigen inlichtingen worden gevraagd door hen uit te noodigen eene vragenlijst aan den betrokken inspecteur van de volksgezondheid in te zenden. Nu komen de sterftegevallen aan andere vormen van meningitis eerst ter kennis van de betrokken inspecteurs in den loop der op het overlijden volgende maand door de inzending der sterftekarten door de gemeentebesturen. Opdat nu genoemd onderzoek doel treffe, zal het spoediger moeten worden ingesteld.

Mitsdien heb ik de eer U H.E.G. te verzoeken

de gemeentebesturen en door tusschenkomst van dezen de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uwe provincie uit te noodigen, van elke verklaring van overlijden, waarin als doods-oorzaak is vermeld meningitis (meningitis, meningitis tuberculosa, meningitis serosa, meningitis cerebrosinalis, hersenziekte) *aanstonds* kennis te geven aan den medischen inspecteur van de volksgezondheid, met vermelding van woonplaats en leeftijd van den overledene, datum van overlijden en naam en woonplaats van den geneeskundige, die de verklaring van overlijden afgaf.

3 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Posten wegens crisisuitgaven.) S. 323.

Bij deze wet worden twee artikelen ingelascht.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIIde afdeeling met f 36,000 en dat der IVde afdeeling met f 950,000;

terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 wordt verhoogd met f 986,000.

3 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting van het dienstjaar 1918. (Verschillende onderwerpen.) S. 324.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd en wordt de omschrijving van eenige artikelen gewijzigd en wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd :

het totaal der Iste afdeeling met f 333,000;

dat der IIde afdeeling met f 850,300;

dat der IVde afdeeling met f 60,000;

dat der Vde afdeeling met f 4100;

en wordt verminderd :

het totaal der IIIde afdeeling met f 5000;

terwijl het eindcijfer van het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 wordt verhoogd met f 1,242,400.

3 Juni 1918. WET, tot wijziging der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 325.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging van de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, noodzakelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger veeartsenijkundig onderwijs, worden de volgende wijzigingen gebracht :

I. In het vierde lid van artikel 27 vervalt de punt aan het slot, terwijl aan deze alinea wordt toegevoegd: „ , terwijl hij, die ter zake van het onderwijs der hoogleeraren en lectoren van Rijksuniversiteiten en -hoogescholen en der leeraren van de Rijks hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te Wageningen en van de Rijksveeartsenijkschool te Utrecht eene som van meer dan f 600 heeft betaald, slechts zoo-veel verschuldigd is, als aan het bedrag van f 800 ontbreekt.”;

II. In het vierde lid van artikel 49 wordt in plaats van „Voor de toelating tot het laatste examen” gelezen „Voor de toelating tot het laatste gedeelte van het examen”;

III. Aan artikel 63 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende :

„2. Door Ons wordt, eveneens bij algemeen maatregel van bestuur, vastgesteld, welke afwijkingen van de in het vierde lid van artikel 49 gestelde eischen van practische voorbereiding zullen gelden voor hen, die zich wenschen te onderwerpen aan het laatste gedeelte van het examen ter verkrijging van het diploma van veearts en vóór 9 Maart 1918 één of meer examens aan de Rijksveeartsenijkschool te Utrecht met gunstig gevolg hebben afgelegd.”,

terwijl voor het eerste lid wordt ingevoegd „I.”;

IV. Na artikel 69 wordt ingelascht een nieuw artikel, luidende :

Art. 69bis. I. Zij, die op 8 Maart 1918 waren ingeschreven als leerling der Rijks hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te Wageningen of der Rijksveeartsenijkschool te Utrecht, kunnen tot den derden Dinsdag der maand September 1918 kosteloos de lessen van hoogleeraren en lectoren van respectievelijk de Landbouwhoogeschool en de Veeartsenijkundige hoogeschool volgen, terwijl de inmiddels te dier zake betaalde gelden aan de betrokkenen, op hun verzoek, kunnen worden teruggegeven.

2. Den in het eerste lid van dit artikel bedoelden belanghebbenden wordt door den rector-magnificus een bewijs van inschrijving uitgereikt, dat, met afwijking van het bepaalde bij het tweede lid van artikel 28, tot den derden Dinsdag der maand September 1918 geldig is.”

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 3den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 7 Juni 1918.*)

3 Juni 1918. WET, tot wijziging der wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344) houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen. S. 326.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344) gewijzigd bij de wetten van 31 December 1915 (*Staatsblad* n°. 532) en 1 September 1917 (*Staatsblad* n°. 578) herziening behoeft ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bepaalde sub *b* van art. 1 der wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344) gewijzigd bij de wetten van 31 December 1915 (*Staatsblad* n°. 532) en 1 September 1917 (*Staatsblad* n°. 578) wordt gelezen als volgt :

b. het vervoer van alle goederen of van bepaalde goederen, geheel of gedeeltelijk, al of niet voorwaardelijk, worden verboden.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 3den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Min. van Buitenl. Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg. 11 Juni 1918.*)

3 Juni 1918. WET, tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1917. S. 327.

3 Juni 1918. WET, houdende aanvulling en verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1917. S. 328.

3 Juni 1918. WET, houdende afwijking van de artikelen 23 en 24 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 ten behoeve van de deelgerechtigden in de Weduwpensioenfonds van het korps ingenieurs en van de opzichters van den Rijkswaterstaat. S. 329.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 352, 1—5.
Hand. id. 1917/18, bladz. 2586.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 547, 556.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is van artikel 23 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 1 December 1917 (*Staatsblad* n°. 671), ten behoeve van de deelgerechtigden in het Weduwpensioenfonds van de opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede van artikel 24 van eerstgenoemde wet ten behoeve van de deelgerechtigden in dat fonds en van die in het Weduwpensioenfonds van het korps ingenieurs bij den Rijkswaterstaat, af te wijken ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 23 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 is met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet niet meer van toepassing ten opzichte van de deelgerechtigden in het Weduwpensioenfonds der opzichters van den Rijkswaterstaat — met uitzondering van de ongehuwde oud-opzichters — die hun verlangen om in het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren deelgerechtigd te worden binnen drie maanden na genoemd tijdstip in den vorm eener schriftelijke verklaring te kennen geven aan Onzen Minister van Financiën.

2. Wordt door deelgerechtigden in het in artikel 1 bedoelde Weduwpensioenfonds van de gelegenheid om in het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren deelgerechtigd te worden, gebruik gemaakt, dan wordt eerstgenoemd fonds met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet opgeheven, worden de baten van dit fonds gestort in genoemd Weduwen- en weezenfonds en komen ten laste van dat fonds de op genoemd tijdstip reeds ten laste van het opzichtersweduwenfonds verleende pensioenen, zoomede de toekomstige pensioenen voor de weduwen of weezen der opzichters en oud-opzichters voor wie de in artikel 1 genoemde wetsbepaling van toepassing blijft.

3. De niet-gepensioneerde en niet in het

genot van wachtgeld zijnde gehuwde oud-opzichters van den Rijkswaterstaat die van de in artikel 2 bedoelde gelegenheid gebruik maken, dragen met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet jaarlijks aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren bij het bedrag dat zij laatstelijk vóór hun ontslag als opzichter, of, — betreft het oud-opzichters die vóór 1 Januari 1891 werden ontslagen — op dien datum als zoodanig aan bijdrage voor weduwe- en weezenpensioen verschuldigd zouden zijn geweest, wanneer zij op eerstbedoeld, respectievelijk laatstgenoemd tijdstip tot de deelgerechtigden in dat fonds hadden behoord.

4. De pensioenen van de weduwen of weezen der opzichters en oud-opzichters van den Rijkswaterstaat voor wie de in artikel 1 genoemde wetsbepaling van toepassing blijft, worden geregeld volgens de in het tweede lid van artikel 24 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 bedoelde bepalingen.

Deze opzichters en oud-opzichters dragen met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren bij op den voet waarop zij, ware het in artikel 1 bedoelde Weduwpensioenfonds niet opgeheven, aan dat fonds zouden hebben gecontributeerd.

5. De door de deelgerechtigden in het Weduwpensioenfonds van het korps ingenieurs bij den Rijkswaterstaat en in dat van de opzichters van den Rijkswaterstaat aan die fondsen verschuldigde jaarlijksche bijdragen worden in afwijking van artikel 24, tweede lid, der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, met ingang van het tijdstip van het in werking treden van deze wet, berekend over de op het tijdstip van het in werking treden van eerstgenoemde wet aan de verschillende rangen en klassen verbonden traktementen. Voor het overige blijven de in genoemde wetsbepaling bedoelde, op die bijdragen betrekking hebbende bepalingen van kracht.

6. Deze wet treedt in werking met den dag volgende op dien van hare afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 3den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitgeq. 24 Juni 1918.)

3 Juni 1918. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan het Waterschap „Woudsend c. a.” van de rechten van den Staat op de plassen genaamd „Het Swin” en „De Nijegasterpoel” kadastraal bekend gemeente *Koudum*, sectie C, nos. 257 en 919. S. 330.

3 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1917. S. 331.

3 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van het stationsemplement *Heerlen*. S. 332.

3 Juni 1908. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor den Waterweg van *Dordrecht* naar Zee. S. 333.

3 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbreding en omlegging van een gedeelte van den Rijksweg van *Amsterdam* naar *Haarlem* te *Halfweg*. S. 334.

3 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg van *Amsterdam* naar *Utrecht* ter plaatse van de Duivendrechtsche brug. S. 335.

3 Juni 1918. WET, houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telephonie voor het dienstjaar 1917. S. 336.

3 Juni 1918. WET, tot wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 337.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de VIIIste afdeling, alsmede het eindeijfer van genoemd hoofdstuk verhoogd met een bedrag van twee miljoen vijfhonderd vijf en vijftig duizend negenhonderd en drie en zeventig gulden.

3 Juni 1918. WET, houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telephonie voor het dienstjaar 1918. S. 338.

3 Juni 1918. WET, tot verhooging van de begroting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvisserijshavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1917. S. 389.

3 Juni 1918. WET, houdende machtiging tot ruiling van onroerende goederen te *Haarlem* met het Departement *Haarlem* der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. S. 340.

3 Juni 1918. WET, houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de *Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij* betreffende den spoorweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen aan Zee*. S. 341.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo. Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de verhouding te regelen van den Staat tot de *Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij* met betrekking tot den spoorweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen aan Zee* en dat de Ministers van Waterstaat en van Financiën bij de wet behooren te worden gemachtigd tot het aangaan van de te dien einde met de *Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij* te sluiten overeenkomst ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Eenig artikel.

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens den Staat de in ontwerp bij deze wet gevoegde overeenkomst betreffende den spoorweg van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen aan Zee* met de *Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij* aan te gaan, nadat in het hoofd daarvan zal zijn ingevuld de dagteekening dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 3den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 22 Juni 1918.)

OVEREENKOMST betreffende den spoorweg *Egmond aan Zee—Alkmaar—Bergen aan Zee.*

Tusschen

den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door de Ministers van Waterstaat en van Fi-

nanciën, daartoe gemachtigd bij de wet van . . .
ter eenre,

en

de *Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij*, gevestigd te Amsterdam, in deze overeenkomst aangeduid als de Maatschappij, vertegenwoordigd door hare Directie,

ter andere zijde,

is het volgende overeengekomen :

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. *Verbintenis tot exploitatie. Concessie.* — (1) De Maatschappij verbindt zich tot het exploiteeren of doen exploiteeren van een spoorweg, als bedoeld bij art. 1 der wet van 9 Juli 1900 (*Staatsblad* n°. 118), doch waarop geen vervoer plaats heeft dan met eene snelheid van ten hoogste 35 kilometer per uur, van *Egmond aan Zee* over *Alkmaar* naar *Bergen aan Zee*, voor de exploitatie waarvan haar bij deze concessie verleend wordt.

(2) Ingeval eene voor de exploitatie van den spoorweg verleende concessie of vergunning mocht komen te vervallen, is de Maatschappij alleen dan bevoegd de exploitatie te staken of te doen staken, indien naar het oordeel van den Minister van Waterstaat zonder die concessie of vergunning eene behoorlijke exploitatie niet wel mogelijk is.

Art. 2. *Gebruik van Rijkswerken of Rijks-eigendommen.* — (1) De concessieverleening, bedoeld in art. 1, geeft aan de Maatschappij niet het recht, gebruik te maken van Rijkswerken of Rijks-eigendommen.

(2) Zoodanig gebruik is haar slechts geoorloofd na verkregen vergunning van het bevoegd gezag, en met inachtneming van de aan die vergunning verbonden voorwaarden.

HOOFDSTUK II.

BEPALINGEN BETREFFENDE WIJZIGING, VERBETERING, UITBREIDING EN ONDERHOUD VAN DEN SPOORWEG.

Art. 3. *Werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding.* — (1) Indien de Maatschappij of, indien zij de exploitatie heeft overgedragen, de exploitante het noodig acht werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding van bestaande werken of wel nieuwe werken te maken, zoo zullen de uitgewerkte plannen, in drievoud, alsmede, eveneens in drievoud, de voor de uitvoering van die werken opgemaakte bestekken, aan de goedkeuring van den Minister van Waterstaat worden onderworpen.

(2) Zoodra de Minister van Waterstaat in-

voering van een door hem aan te geven stelsel van electricische beweegkracht in het belang van het verkeer noodig acht, zal de Maatschappij verplicht zijn bescheiden als in het eerste lid bedoeld, met begrootingen van kosten, voor de daartoe benodigde werken, binnen een door den Minister te bepalen termijn aan hem ter goedkeuring in te zenden. Nadat genoemde Minister aan de Maatschappij zal hebben medegedeeld, dat deze bescheiden, voor zooveel noodig gewijzigd, als goedgekeurd zijn te beschouwen, moet de Maatschappij de bedoelde werken, volgens de goedgekeurde plannen en bestekken, binnen een door den Minister nader te bepalen termijn uitvoeren en den spoorweg volgens het aangegeven stelsel van electricische beweegkracht, onder de daarvoor alsdan door den Minister te stellen voorwaarden in exploitatie brengen. Meent de Maatschappij, dat de exploitatie volgens het door den Minister aangegeven stelsel niet in het belang van het verkeer noodig is of dat de opbrengst van den spoorweg na den ombouw in het blijvend nadeel der Maatschappij zal zijn, dan kan de Maatschappij omtrent de vragen, of zoodanige exploitatie al dan niet in het belang van het verkeer noodig is te achten en of die exploitatie de rentabiliteit van den spoorweg al dan niet blijvend zal verminderen, de beslissing inroepen van drie overeenkomstig art. 27 te benoemen scheidsmannen. Bij de beslissing omtrent de eerste vraag zal als noodig aangemerkt worden, alles waaraan in het belang van het verkeer behoort te worden voldaan.

(3) De in het vorig lid omschreven verplichting vervalt, zoodra de totstandkoming van een andere electricische spoorwegverbinding tusschen alle of enkele der door den spoorweg verbonden plaatsen verzekerd is.

(4) Ten aanzien van deze werken gelden — voor zooveel toepasselijk — de bepalingen dezer overeenkomst.

Art. 4. *Aanbesteding, uitvoering en toezicht.* —

(1) De Minister van Waterstaat kan openbare of onderhandsche aanbesteding der in art. 3 bedoelde werken gelasten.

(2) De werken moeten uitgevoerd worden naar de door den Minister van Waterstaat goedgekeurde ontwerpen en bestekken, behoudens zoodanige wijzigingen, als tijdens de uitvoering door dien Minister mochten worden gelast of toegestaan.

(3) Door Rijksambtenaren wordt toezicht gehouden op de uitvoering van alle werken, zonder dat echter de Staat daardoor eenige aansprakelijkheid voor die uitvoering op zich neemt.

(4) De Minister van Waterstaat is bevoegd de werken onmiddellijk te doen staken, wanneer gehandeld wordt in strijd met de voorwaarden dezer overeenkomst, met de goedgekeurde ontwerpen en bestekken, of met de door of namens hem gegeven bevelen.

Art. 5. *Onvoldoende uitvoering.* — Blijkt, naar het oordeel van den Minister van Waterstaat, van onvoldoende uitvoering der werken, en blijft de Maatschappij in gebreke bij de eerste aanzegging aan de bevelen tot verbetering te voldoen, zoo is de Minister bevoegd op kosten der Maatschappij het noodige te doen verrichten en kan hij zich daartoe in het bezit doen stellen van hetgeen voor de uitvoering dier werken voorhanden is.

Art. 6. *Oudheden.* Wordt in de ontgravingen voor de uitvoering van werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding van den spoorweg eenig voorwerp gevonden, belangrijk voor kunst, oudheidkunde, penningkunde of natuurlijke geschiedenis, dan wordt dit tegen schadeloosstelling aan den Staat afgestaan.

Art. 7. *Waterlossing en middelen van gemeenschap.* — (1) De Minister van Waterstaat kan de uitvoering verbieden of doen staken van elk werk, dat voor den vrijen afloop van het water hinderlijk is, of het vrije vervoer op de bestaande middelen van gemeenschap, welke die ook zijn mogen, kan storen.

(2) Hij kan te allen tijde de Maatschappij noodzaken tot het nemen van maatregelen en desnoods op hare kosten alle noodige werken doen uitvoeren, waardoor in elk geval de vrije afloop van het water en het vrije verkeer op de wegen, kanalen enz., waarover of waarlangs de spoorweg loopt, verzekerd worden.

Art. 8. *Beschrijvende staat en situatietekening.* — (1) Voor zoover zulks nog niet is geschied, is de Maatschappij verplicht binnen een jaar na de dagteekening van deze overeenkomst, of, bij vroegere naasting, ten minste ééne maand vóór den dag van naasting, op hare kosten de spoorbaan, voor zooveel op eigen baan gelegen, alsmede de hierna bedoelde, buiten de eigenlijke spoorbaan gelegen onroerende goederen, voor zoover deze laatste naar het oordeel van den Minister van Waterstaat daarvan niet behooren te worden uitgesloten, behoorlijk te doen afpalen, zoomede van den spoorweg, — waaronder zijn begrepen de buiten de eigenlijke spoorbaan gelegen onroerende goederen, waarvan de kosten van verkrijging geheel of gedeeltelijk ten laste van de bouwtekening gebracht zijn, — een beschrijvende staat, toegelicht door eene

duidelijke situatietekening, en voor zooveel de spoorweg op eigen baan is aangelegd, door een kadastraal plan, in overleg met den Minister van Waterstaat te doen opmaken, en ter goedkeuring aan dien Minister in te zenden.

(2) De Maatschappij zendt van den beschrijvenden staat met kadastraal plan en tekening, binnen ééne maand na de goedkeuring, aan voornoemden Minister twee gewaarmerkte copieën.

(3) De Minister is, bij nalatigheid van de Maatschappij bevoegd, hetgeen in dit artikel voorgeschreven is, voor hare rekening te doen verrichten.

(4) Bij het einde van elk jaar, alsmede bij de naasting, worden in den beschrijvenden staat, in het kadastrale plan, en in de situatietekening de noodige wijzigingen aangebracht. Eene opgave van de door de Maatschappij noodig geachte wijzigingen wordt jaarlijks vóór 1 Mei, alsmede bij de naasting, door haar aan den Minister van Waterstaat in tweevoud toegezonden.

(5) Na verificatie en accoordbevinding van die opgave worden de in den beschrijvenden staat, in het kadastrale plan, en in de situatietekening aan te brengen wijzigingen door genoemden Minister bij proces-verbaal vastgesteld. De kosten dezer processen-verbaal, welke in tweevoud moeten worden opgemaakt, zijn ten laste van de Maatschappij.

Art. 9. *Onderhoud.* — De Maatschappij is verplicht den spoorweg in goeden staat te onderhouden.

HOOFDSTUK III.

BEPALINGEN BETREFFENDE DE EXPLOITATIE.

Art. 10. *Wijze van vervoer.* Het vervoer op den spoorweg zal, behoudens het bepaalde in art. 3, door middel van stoomkracht en met geene grootere snelheid dan van 35 kilometer per uur geschieden.

Art. 11. *Rollend materieel.* — (1) Het rollend materieel moet zich steeds in goeden staat van onderhoud bevinden.

(2) Rollend materieel, dat naar het oordeel van den Minister van Waterstaat niet aan in het belang der veiligheid te stellen eischen voldoet, moet op de eerste aanschrijving van dien Minister buiten gebruik gesteld worden.

Art. 12. *Maximum-vrachtprijzen en minimum-aantal treinen.* — (1) De Minister van Waterstaat stelt voor het berekenen van vrachtprijzen voor het vervoer, zoomsde van eventueel daarbij in rekening te brengen bijkomende kosten, maxima vast. Geene vrachtprijzen of bijkomende kosten mogen worden geheven,

waarbij deze maxima overschreden worden. Van elk ingevoerd tarief voor het vervoer en eventueel voor bijkomende kosten, wordt onmiddellijk kennis gegeven aan den Minister van Waterstaat.

(2) De Maatschappij is verplicht dagelijks, met uitzondering van Zondagen en bij de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 294) daarmede gelijkgestelde dagen, ten minste vier treinen voor reizigers in elke richting te doen loopen, tenzij haar door den Minister van Waterstaat vergund wordt, dit aantal te verminderen.

(3) Op het baanvak Bergen—Bergen aan Zee zal de in het tweede lid omschreven verplichting slechts gelden gedurende het tijdvak van 1 Juni tot 1 October van elk jaar. In de overige maanden des jaars zullen op bedoeld baanvak slechts treinen rijden, voor zooveel dit door den Minister van Waterstaat, de Maatschappij en, ingeval van exploitatie door derden, ook de exploitante gehoord, zal worden voorgeschreven.

Art. 13. *Materieel voor militair vervoer.* — Een door den Minister van Waterstaat te bepalen aantal wagens, voor het vervoer van goederen of van paarden en vee bestemd, moeten zoo ingericht worden, dat daarmede krijgsvolk, paarden en oorlogstuig kunnen vervoerd worden.

Art. 14. *Treinen voor 's Rijks dienst.* — (1) De Maatschappij zal zooveel des daags als des nachts de treinen doen loopen, die door of namens den Minister van Waterstaat ten behoeve van 's Rijks dienst verlangd worden, tegen vergoeding van f 0.60 per treinkilometer voor een dagtrein en van f 0.95 per treinkilometer voor een nachttrein.

(2) De Maatschappij mag die treinen ten bate harer exploitatie gebruiken, indien — en onder de voorwaarden waarop — dat door genoemden Minister zal worden vergund.

Art. 15. *Militair vervoer.* — (1) De locomotieven en wagens welke het Departement van Oorlog nu of later voor zijne rekening mocht aanschaffen, om te dienen voor militair gebruik, zullen op den spoorweg, voor zooveel de inrichting van die locomotieven en wagens mede voldoet aan de op den spoorweg toepasselijke wettelijke bepalingen, worden toegelaten tegen betaling naar een vast te stellen tarief.

(2) Van die locomotieven en wagens zal door het Departement van Oorlog gebruik worden gemaakt zonder den dienst op den spoorweg te verhinderen of te belemmeren, en met inachtneming van de algemeene belangen ten opzichte van het gewoon verkeer.

(3) De hierbedoelde uitsluitend militaire

treinen zullen onder de leiding van militair personeel worden gesteld.

(4) Binnen drie maanden na de dagteekening dezer overeenkomst is de Maatschappij verplicht om met het Departement van Oorlog over het toepassen der „Regeling voor het militair vervoer over de tramwegen” en over een uitsluitend militair tarief voor vervoer in lokaal- en rechtstreeksch verkeer, eene overeenkomst aan te gaan van gelijken aard als op het tijdstip van onderteekening van deze overeenkomst zal zijn gesloten met de overige Nederlandsche spoorwegen, waarop het Vereenvoudigd Lokaal-spoorwegreglement 1902 van toepassing is.

Art. 16. *Maatregelen in het belang van het verkeer over de publieke wegen en van het scheepvaartverkeer.* — (1) De Maatschappij is verplicht den dienst op den spoorweg zoodanig uit te voeren, dat het verkeer over de publieke wegen en het scheepvaartverkeer zoo min mogelijk worden belemmerd.

(2) De bewegbare bruggen in den spoorweg moeten geopend zijn voor zooveel en op de tijden, waarop dit door den Minister van Waterstaat, de Maatschappij gehoord, zal worden bepaald.

(3) De Maatschappij onderwerpt zich aan de voorschriften, welke genoemde Minister verder in het belang van het verkeer over de publieke wegen en van het scheepvaartverkeer zal geven.

Art. 17. *Bekendmakingen.* — (1) De Maatschappij is verplicht maandelijks eene opgave van de totale opbrengst der exploitatie van den spoorweg en van die opbrengst per dag en per kilometer wegens het vervoer van reizigers, goederen, enz. over den spoorweg over de afgeleopen maand en over het verstrekke gedeelte des jaars, met bijvoeging van eene opgave van de opbrengst terzelfder zake over de gelijke tijdvakken van het vorige jaar, aan den Minister van Waterstaat, die tot publiceering van een en ander van Regeeringswege bevoegd is, in te zenden.

(2) Het model voor die maandelijksche opgaven wordt door den Minister van Waterstaat vastgesteld.

HOOFDSTUK IV.

BEPALINGEN BETREFFENDE NAASTING.

Art. 18. *Bevoegdheid en verplichting van den Staat tot naasting.* — (1) De Staat is te allen tijde bevoegd den spoorweg te naasten.

(2) Ingeval de Staat de eigendommen der Maatschappij overeenkomstig art. 39, der tusschen den Staat en de Maatschappij gesloten overeenkomst van 21 Januari 1890, bekrachtigd

bij de wet van 22 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 134), naast, of wel ingeval de Maatschappij ingevolge art. 27 dier overeenkomst van haar rechten wordt vervallen verklaard, zal de in art. 1 genoemde spoorweg door den Staat, ingevolge art. 39, 3°, van genoemde overeenkomst, mede worden overgenomen.

(3) De naasting, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, geschiedt tegen den in art. 21 aangegeven prijs. Deze prijs maakt ook het bedrag uit, dat ingevolge het bepaalde bij art. 39, sub 1, der overeenkomst van 21 Januari 1890 voornoemd. door den Staat voor dezen spoorweg aan de Maatschappij verschuldigd is, zullende mitsdien ter vaststelling van dien prijs de spoorweg geacht worden ingevolge het eerste lid van dit artikel te zijn genaast, indien de spoorweg overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid door den Staat wordt overgenomen.

(4) Het voornemen tot naasting ingevolge het eerste lid van dit artikel zal ten minste drie maanden te voren ter kennis der Maatschappij gebracht worden. Indien de wet, waarbij de naasting wordt bevolen, niet is uitgevaardigd binnen één jaar na die kennisgeving, wordt deze geacht niet te zijn geschied.

Art. 19. *Wat de Staat bij naasting verkrijgt.* —

(1) Bij naasting ingevolge het eerste lid van art. 18, of bij overneming ingevolge het tweede lid van dat artikel verkrijgt de Staat alle onroerende goederen, welke volgens den in art. 8 bedoelden beschrijvende staat, in verband met de in art. 20 bedoelde bouwrekening, deel uitmaken van den spoorweg.

(2) Tevens verkrijgt de Staat alle voor de exploitatie van den spoorweg gebruikt wordende of tot dit gebruik bestemd zijnde roerende goederen, welke aan de Maatschappij in eigendom toebehooren.

HOOFDSTUK V.

BEPALINGEN VAN GELDELIJKEN AARD.

Art. 20. § 1. *Bouwrekening.* — (1) Door de Maatschappij wordt een bouwrekening van den spoorweg aangelegd.

Deze rekening wordt:

- a. voorloopig afgesloten per 1 Januari 1918;
- b. jaarlijks bijgeschreven;
- c. definitief afgesloten op den dag van naasting.

(2) Het voorloopige eindeijfer, het jaarlijkse eindeijfer en het definitieve eindeijfer worden vastgesteld door den Minister van Waterstaat.

Art. 20. § 2. *Wat op de bouwrekening wordt geboekt bij de voorloopige afsluiting.* — Bij de

voorloopige afsluiting wordt op de bouwrekening in het credit geboekt de som der bedragen — voor zoover deze door den Minister van Waterstaat zijn goedgekeurd —, welke door de Maatschappij besteed zijn, ten einde den eigendom van den spoorweg te verkrijgen.

Art. 20. § 3. *Jaarlijksche bijschrijving op de bouwrekening.* — (1) In het tijdvak van de voorloopige afsluiting der bouwrekening tot den dag van naasting, wordt het eindcijfer der bouwrekening jaarlijks

vermeerderd met :

a. de uitgaven, door de Maatschappij gedaan voor werken, als bedoeld in art. 3, voor zoover die uitgaven met goedkeuring van den Minister van Waterstaat gedaan zijn ;

en *verminderd met :*

b. de terugontvangen waarborgsommen, voor zoover ten laste van de bouwrekening gebracht ;

c. de in de bouwrekening geboekte waarde van onroerende goederen, welke vervreemd of vervallen zijn, en

d. het bedrag der waardevermindering, welke in de bouwrekening vermelde onroerende goederen eventueel door wijziging mochten ondergaan.

(2) Bij de vaststelling van de in het vorig lid onder b, c en d, in art. 21 § 1, onder a en b, en in art. 21 § 3, onder d, bedoelde bedragen wordt onder „bouwrekening” mede verstaan de door de Stoomtramweg Maatschappij „Egmond—Alkmaar—Bergen” krachtens art. 28 § 1, van de tusschen den Staat en de genoemde Maatschappij gesloten overeenkomst van 28 April 1905 — zoodals die is gewijzigd bij de overeenkomsten van 24 September 1907, 2 December 1908 en 21 Juli 1916 — aangelegde en tot 31 December 1917 bijgeschreven bouwrekening.

Art. 20. § 4. *Jaarlijksche opgaven voor de bouwrekening. Vaststelling jaarlijksch eindcijfer en definitief eindcijfer.* — (1) De Maatschappij zendt vóór 1 Mei van elk jaar aan den Minister van Waterstaat eene gespecificeerde opgave van de in de vorige paragraaf bedoelde bedragen over het afgelopen jaar.

(2) De laatste opgave loopt over het jaar van naasting en wordt op of zoo spoedig mogelijk na den dag van naasting ingezonden.

(3) Bij die opgaven worden de bewijsstukken overgelegd, welke door den Minister van Waterstaat worden noodig geacht.

(4) Na verificatie en accoordbevinding worden de verschillende bedragen in de bouwrekening opgenomen, en telkenmale het alsdan

verkregen eindcijfer bij proces-verbaal vastgesteld.

Art. 21. § 1. *Vergoeding bij naasting.* — (1) De naasting geschiedt tegen betaling van eene som, welke wordt verkregen door het, door den Minister van Waterstaat vastgestelde definitieve eindcijfer der in art. 20 bedoelde bouwrekening

te *verminderen* met :

a. in verband met het bepaalde bij het laatste lid van art. 23 het in de bouwrekening voor waarborgsommen geboekte bedrag ;

b. het bedrag, waarvoor in de bouwrekening de roerende goederen geboekt zijn ;

c. het bedrag, hetwelk volgens de in art. 21 § 3 sub a bedoelde schatting door deskundigen gevorderd wordt, om de volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat overgaande onroerende goederen in goeden staat van onderhoud te brengen ;

d. de geboekte waarde, volgens de in art. 21 § 3 sub b bedoelde vaststelling door deskundigen, van de onroerende goederen, welke volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat zouden hebben moeten overgaan, doch niet meer kunnen worden overgedragen ;

e. de waardevermindering, volgens de in art. 21 § 3 sub d bedoelde schatting door deskundigen, van de voor vernieuwing vatbare onroerende goederen, welke aan den Staat overgaan,

en te *vermeerderen* met :

f. het bedrag, waarop volgens het bepaalde bij art. 21 § 3 sub c, de aan den Staat overgaande roerende goederen door deskundigen zijn geschat.

(2) Indien bij de naasting de aan den Staat overgaande goederen zijn bezwaard, dan wordt de ingevolge het vorenstaande, eventueel in verband met art. 22, laatste lid, en art. 23 tweede lid, te betalen vergoeding verminderd met het bedrag van de bezwaring, van de op de opheffing dier bezwaring vallende kosten, voor zoover deze ten laste van den Staat komen en van de overige voor den Staat uit de bezwaring eventueel voortvloeiende kosten, schaden en interessen.

Art. 21. § 2. *Opgaven voor de naasting.* — (1) De Maatschappij zendt, ten minste ééne maand vóór den dag van naasting, aan den Minister van Waterstaat eene volledige lijst van de volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat overgaande onroerende en roerende goederen van den spoorweg.

(2) Van die lijst moeten door de Maatschappij drie exemplaren tot den dag van naasting

worden bijgehouden, ten behoeve van de in art. 21 § 3 bedoelde deskundigen.

Art. 21. § 3. *Waardbeoordeling bij de naasting door deskundigen.* — Zoo kort mogelijk vóór den dag van naasting wordt door drie deskundigen :

a. het bedrag geschat, hetwelk gevorderd wordt om de volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat overgaande onroerende goederen in goeden staat van onderhoud te brengen ;

b. het bedrag vastgesteld van de geboekte waarde van onroerende goederen, welke volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat zouden hebben moeten overgaan, doch niet meer kunnen worden overgedragen ;

c. de waarde geschat van de volgens het bepaalde bij art. 19 aan den Staat overgaande roerende goederen ; bij deze schatting kunnen de verbruiksgoederen berekend worden tegen den prijs, waarvoor die goederen op de magazijn-registers der Maatschappij geboekt zijn ;

d. de waardevermindering geschat, welke de voor vernieuwing vatbare onroerende goederen, die aan den Staat overgaan, ten opzichte van de in de bouwrekening voor die goederen geboekte waarde, hebben ondergaan.

Art. 22. *Vereischte voorraad roerende goederen voor voortzetting exploitatie na naasting.* — (1) Bij het in art. 21 § 3 bedoelde onderzoek door deskundigen moet van de aan den Staat overgaande roerende goederen eene voldoende hoeveelheid in goeden toestand aanwezig zijn, om de exploitatie tot en met den 15den dag na dien der naasting te kunnen voortzetten.

(2) Blijkt de vereischte hoeveelheid niet geheel aanwezig te zijn, dan wordt de naastingsprijs verminderd met het bedrag, hetwelk naar het oordeel der deskundigen voor aanvulling zal moeten worden besteed.

Art. 23. *Beding ten behoeve van den Staat ten aanzien van concessiën en vergunningen.* —

(1) De Maatschappij is gehouden te bedingen, dat lichamen en personen de verbintenissen tot het verleenen of verlengen van concessiën en vergunningen, welke aan haar ten behoeve van den aanleg of de exploitatie van den spoorweg zijn of worden toegezegd, in het geval van naasting ook tegenover den Staat zullen gestand doen.

(2) Blijkt de Maatschappij niet aan deze verplichtingen te hebben voldaan, zoo wordt bij naasting op de door den Staat te betalen naastingsprijs eene door den Minister van Waterstaat te bepalen korting ingehouden, welke tot 35 ten honderd van dien overeenkomstig art. 21 berekenden naastingsprijs kan bedragen.

(3) Is aan de concessiën en vergunningen, welke bij de naasting door den Staat worden overgenomen, de verplichting tot het storten van waarborgsommen verbonden, dan is de Staat gehouden zich bij de naasting ten opzichte van die verplichting in de plaats te stellen van de Maatschappij.

Art. 24. *Bevoegdheid van den Staat tot inbezitneming bij naasting vóór de betaling.* — (1) In afwachting van het onderzoek en de vaststelling van het wegens de naasting door den Staat aan de Maatschappij te betalen bedrag, kan de Minister van Waterstaat zich in het bezit stellen van al hetgeen bij naasting door den Staat verkregen wordt.

(2) Zoo spoedig mogelijk worden evenwel door genoemden Minister aan de Maatschappij het bedrag of de bedragen uitgekeerd, waarover geen geschil loopt.

(3) Alle betalingen door den Staat aan de Maatschappij wegens de vergoeding bij naasting, geschieden onder bijbetaling van eené rente van drie en een half ten honderd per jaar, over het tijdvak van den dag van naasting tot den dag, waarop de betaalbaarstelling plaats heeft.

HOOFDSTUK VI.

BEPALINGEN VAN VERSCHILLENDE AARD.

Art. 25. *Inlichtingen.* — De Maatschappij is verplicht aan den Minister van Waterstaat, aan door dezen aan te wijzen ambtenaren en aan de in deze overeenkomst bedoelde scheidsmannen en deskundigen, alle inlichtingen te verstrekken, zoomede inzage te verleen van al hare boeken en van haar archief, voor zooveel een en ander op den spoorweg betrekking heeft.

Art. 26. *Onderzoek naar den toestand van hetgeen de Staat bij naasting verkrijgt.* — De Minister van Waterstaat is te allen tijde bevoegd, een onderzoek te doen instellen naar den toestand, waarin al hetgeen bij naasting door den Staat zoude verkregen worden, zich bevindt.

Art. 27. *Geschillen. Scheidsmannen. Deskundigen.* — (1) Alle geschillen tusschen den Staat en de Maatschappij, uit deze overeenkomst voortspuitende, zullen worden onderworpen aan de uitspraak van drie scheidsmannen, met dien verstande, dat de al dan niet rechtmatigheid van oplegging van boeten krachtens het bepaalde bij art. 36, en het bedrag van boeten, niet aan de uitspraak van scheidsmannen kunnen worden onderworpen.

(2) Deze scheidsmannen worden, indien tusschen den Minister van Waterstaat en de

Maatschappij geen overeenstemming verkregen wordt, door den bevoegden rechter benoemd, ten verzoeken van de meest gereede partij; zij doen uitspraak als goede mannen naar billijkheid.

(3) Indien partijen bij de benoeming van de in de artt. 21 en 22 genoemde deskundigen niet tot overeenstemming kunnen komen, wordt door de meest gereede partij de tusschenkomst van den bevoegden kantonrechter ingeroepen.

(4) De kosten van eene scheidsrechterlijke uitspraak worden gedragen door de partij, daarvoor door de scheidsmannen aangewezen.

(5) De kosten van de deskundigen, bedoeld in de artt. 21 en 22, worden door den Staat en de Maatschappij, ieder voor de helft, gedragen.

Art. 28. *Aansluiting, medegebruik en kruising door andere spoorwegen.* — (1) De Minister van Waterstaat kan op door hem, de Maatschappij en, ingeval van exploitatie door derden, ook de exploitante gehoord, vast te stellen voorwaarden, aan exploitanten van andere spoorwegen de aansluiting aan en het medegebruik van den spoorweg, alsmede kruising van den spoorweg toestaan.

(2) Omtrent eene eventueel onder die voorwaarden op te nemen, door bedoelde exploitanten verschuldigde vergoeding, is de Maatschappij bevoegd de beslissing in te roepen van de in art. 27 bedoelde scheidsmannen.

(3) De Maatschappij is overigens gehouden de aansluiting, het medegebruik en de kruising, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, te gedoogen.

Art. 29. *Aanleg of wijziging van werken, welke met den spoorweg in aanraking komen.*

— (1) Tijdens den geheelen duur dezer overeenkomst kan elke aanleg van wegen, kanalen, waterleidingen, bruggen, duikers of andere werken, die den spoorweg doorsnijden, of daarmede in aanraking komen, zoomede wijziging van dergelijke reeds bestaande werken, van Rijkswegen of krachtens vergunning van den Minister van Waterstaat door anderen gemaakt worden, zonder dat dit mag worden belet, of uit dien hoofde, behoudens het hierna bepaalde, eenige andere schadeloosstelling wordt gevorderd, dan wegens meerdere kosten van onderhoud en bewaking.

(2) Alleen ingeval dergelijke werken in den spoorweg eene sterkere helling, tweewegbrengen dan van 1 op 100, zal schadeloosstelling kunnen worden gevorderd wegens de kosten van de daardoor noodzakelijk vereischte meerdere trekkraft.

(3) De Maatschappij heeft bovendien steeds het recht om te vorderen, dat alle kosten van aanleg der in het eerste lid bedoelde werken worden gedragen door hem, voor wiens rekening de aanleg geschiedt. Tot de kosten van aanleg behooren ook die van tijdelijke en definitieve werken, welke tengevolge van en tijdens den aanleg op of aan den spoorweg moeten gemaakt worden.

(4) Van dit artikel kan bij eene krachtens art. 2 dezer overeenkomst verleende vergunning worden afgeweken.

Art. 30. *Spoorverbindingen voor magazijnen en aanlegplaatsen.* — (1) De Minister van Waterstaat is bevoegd, na de Maatschappij en, ingeval van exploitatie door derden, ook de exploitante te hebben gehoord, vergunning te verleen aan een ieder, die langs den spoorweg of in de nabijheid der stations magazijnen of aanlegplaatsen in gebruik heeft, deze op zijne kosten door sporen met den spoorweg te verbinden, onder de verplichtingen, om zoo noodig een of meer zijsporen te leggen, opdat de te laden of te lossen wagens het vrije verkeer op den spoorweg niet belemmeren, om de door genoemden Minister in het belang der veiligheid voor te schrijven maatregelen in acht te nemen, en om die verbindingsspooren, ten genoegen van de Maatschappij, in goeden toestand te onderhouden.

(2) Voor die spoorverbindingen is geene andere vergoeding verschuldigd dan van de kosten, welke gemaakt zijn om de aansluiting tot stand te brengen.

(3) De Maatschappij is verplicht de wagens, afkomstig van de bovenvermelde magazijnen en aanlegplaatsen en bij de aansluiting staande, met de treinen, welke goederen vervoeren, mede te nemen en insgelijks de voor die inrichtingen bestemde wagens aldaar van de treinen af te haken. Zij zal toelaten, dat onder haar toezicht de wagens van hare terreinen naar de bedoelde magazijnen en aanlegplaatsen vervoerd worden.

Art. 31. *Beding ten behoeve van den Staat in overeenkomsten.* — De Maatschappij is verplicht in alle overeenkomsten, welke den spoorweg betreffen en voor een langeren duur dan van twaalf maanden aangegaan worden, de bepaling op te nemen, dat de Staat bevoegd is zich in hare plaats te stellen, indien hij tot naasting overgaat.

Art. 32. *Exploitatie door derden.* — (1) Indien de Maatschappij niet zelve den spoorweg exploiteert, is zij verplicht de voorwaarden, waarop eene andere onderneming zich met deze

exploitatie belast, aan de goedkeuring van den Minister van Waterstaat te onderwerpen.

(2) De Maatschappij blijft evenwel verantwoordelijk voor de nakoming van de bepalingen dezer overeenkomst.

(3) De Minister van Waterstaat is bevoegd, ingeval van exploitatie van den spoorweg door derden, van bepalingen dezer overeenkomst geheel, ten deele of voorwaardelijk ontheffing te verleenen.

(4) Op eene door de Maatschappij met derden te sluiten exploitatie-overeenkomst is de bepaling van art. 31 niet toepasselijk.

Art. 33. § 1. *Verplichting tot postvervoer.*

(1) De Maatschappij is verplicht brieven en pakketpost met de door het Bestuur der Posterijen aan te wijzen treinen over den spoorweg te vervoeren :

a. onder het geleide van een of meer postbeambten in een afzonderlijk gedeelte van een rijtuig of wagen. De grootte en inrichting van dat gedeelte zullen moeten overeenstemmen met de aanwijzingen van het Bestuur der Posterijen ; indien de grootte of inrichting van volgens die aanwijzingen aangeschafte rijtuigen of wagens op verlangen van bedoeld Bestuur moeten worden gewijzigd, worden de kosten van die wijziging aan de Maatschappij vergoed. Ingeval door zoodanige wijziging meer dan de helft van het betrokken voertuig voor den postdienst zal worden bestemd, of ingeval, bij het innemen van minder dan de helft, de Maatschappij ten genoegen van het Bestuur der Posterijen aantoot, dat de dan overblijvende eigen ruimte ongeschikt zou worden voor het doel, waartoe de Maatschappij haar gebruikt, is de Maatschappij bevoegd, binnen veertien dagen na ontvangst van die beslissing aan het Bestuur der Posterijen mede te deelen, dat zij, eveneens tegen vergoeding der kosten van wijziging, het geheele voertuig voor den postdienst wensch in te richten en beschikbaar te stellen. Laatstbedoelde wijziging geschiedt volgens aanwijzingen van het Bestuur der Posterijen, welke zoo spoedig mogelijk aan de Maatschappij worden verstrekt ;

b. onder het geleide van een postbeambte, voor wien daartoe in een der rijtuigen twee vanwege de Maatschappij aan te wijzen zitplaatsen, onmiddellijk naast elkander, worden beschikbaar gehouden. Telkens wanneer dit door of vanwege het Bestuur der Posterijen wordt verlangd, wordt een derde zitplaats afgestaan, welke zich in de onmiddellijke nabijheid van de hiervorenbedoelde twee zitplaatsen moet bevinden ;

c. onder de zorg der treinbeambten.

(2) Deze verplichting vangt aan op den bij de aanwijzing der treinen opgegeven datum, indien de aanwijzing is geschied ten minste één week vóór dien datum. Indien echter de voor het vervoer sub a noodige rijtuigen of wagens bij die aanwijzing nog niet voorhanden zijn, vangt de verplichting, voor zooveel betreft laatstbedoeld vervoer, slechts dan op den aangegeven datum aan, wanneer de aanwijzing ten minste zes maanden vóór dien datum is geschied.

Art. 33. § 2. *Betaling voor postvervoer.* —

(1) Wegens het hiervoren genoemde vervoer zal de Maatschappij onderscheidenlijk genieten :

1°. voor het vervoer in art. 33 § 1 onder a omschreven :

6 cent, indien de voorgeschreven lengte van de postafdeeling 3 M. of minder bedraagt ;

1 cent meer voor elke $1\frac{1}{2}$ M. (naar boven tot lengten van $1\frac{1}{2}$ M. afgerond), waarmede de lengte van 3 M. wordt overschreden ;

een en ander per treinkilometer, berekend naar den afstand, waarover dit vervoer volgens de aanwijzing plaats heeft en met dien verstande, dat voor dit vervoer ten minste een totale vergoeding wordt toegekend, berekend over een loop van 10,000 K.M. 's jaars per rijtuig of wagen met postafdeeling, (waaronder ook begrepen reserverijtuig(en) of wagen(s)), welke door het Bestuur der Posterijen, na overleg met de Maatschappij, voor het in art. 33 § 1 onder a omschreven postvervoer wordt noodig geoordeeld ; dit minimum-aantal K.M. wordt echter slechts vergoed, voor zoover niet reeds met bedoelde rijtuigen of wagens over andere spoorwegen vervoer plaats heeft. Wanneer voor de Maatschappij postafdelingen van verschillende grootte zijn voorgeschreven, wordt het gebruik, dat van elke soort in bepaalde treinen zal worden gemaakt, in overleg met het Bestuur der Posterijen geregeld ;

2°. voor het vervoer in art. 33 § 1 onder b omschreven :

3 cent, indien twee zitplaatsen moeten worden beschikbaar gesteld ;

$4\frac{1}{2}$ cent, indien een derde zitplaats wordt ingenomen ;

een en ander per treinkilometer, berekend naar den afstand, waarover dit vervoer volgens de aanwijzing plaats heeft ; en

3°. voor het vervoer in art. 33 § 1 onder c omschreven :

voor zoover het betreft brievenvervoer, 2 cent per treinkilometer, berekend naar den afstand, waarover dit vervoer volgens de

aanwijzing plaats heeft, onafhankelijk van het aantal te vervoeren brievenmalen, met een minimum van 10 kilometer;

10 cent voor elken zak of elke mand postpakket, onafhankelijk van den afstand.

(2) De vergoedingen wegens het vervoer zullen worden gekwetend op declaratie van de Maatschappij, in drie-maandelijksche termijnen, na aftrek van de verschuldigde zegel- en legesgelden.

Art. 33. § 3. *Verdere bepalingen betreffende het postvervoer.* — (1) De Maatschappij zal overigens met opzicht tot het vervoer gebonden zijn aan de volgende bepalingen:

1°. de uren van vertrek en aankomst van de verplichte treinen worden geregeld in overleg met het Bestuur der Posterijen;

2°. de kosten van verwarming en verlichting van de (afzonderlijke gedeelten van) rijtuigen of wagens, sub *a* van art. 33 § 1 bedoeld, zijn ten laste van de Maatschappij;

3°. de Maatschappij verbeurt, behoudens gevallen van overmacht:

a. eene korting van ten hoogste f 25 voor elken dag na den overeenkomstig art. 33 § 1 opgegeven datum, waarop met het vervoer niet zal zijn aangevangen;

b. eene korting van f 3 tot f 25, ter beoordeeling van het Bestuur der Posterijen, telkens wanneer door hare nalatigheid of door die der treinbeambten de post vertraging ondervindt, beschadigd wordt of geheel of ten deele verloren gaat;

c. eene korting van ten hoogste f 25, telkens wanneer voor het vervoer van de post en van den begeleidendenden beambte niet de vereischte ruimte in den trein aanwezig is; en

d. eene korting van ten hoogste f 50, indien eene dienstregeling wordt ingevoerd zonder voorafgaand overleg met het Bestuur der Posterijen.

Met deze kortingen wordt het bedrag, wegens het vervoer verschuldigd, verminderd.

4°. het Bestuur der Posterijen is bevoegd, zonder voorafgaande kennisgeving, te allen tijde met het vervoer te doen ophouden:

a. in het geval sub 3°. *d.* bedoeld;

b. indien over het algemeen de Maatschappij de voor het vervoer gestelde bepalingen niet naar behooren nakomt en in dat opzicht, ook na waarschuwing, in gebreke blijft;

c. bij ongeregelde loop van de treinen, in dier voege, dat over het algemeen niet op eene geregelde aankomst van de post kan gerekend worden.

(2) In genoemde gevallen zal wegens het

vervoer slechts betaling verschuldigd zijn tot den dag, waarop het gestaakt werd.

(3) Het staat overigens aan het Bestuur der Posterijen vrij, om het vervoer te doen eindigen, mits daarvan drie maanden te voren aan de Maatschappij kennis gevende. In dit geval worden de kosten van ombouw tot bagageruimte van de postafdeeling der volgens art. 33 § 2 door het Bestuur der Posterijen noodig geoordeelde rijtuigen of wagens met zoodanige afdeeling aan de Maatschappij vergoed, tenzij die ombouw niet geschiedt binnen één jaar na de eindiging van het postvervoer of de eindiging het gevolg is van eene wijziging in de dienstregeling, die het vorengenoemd Bestuur verplicht, van een ander vervoermiddel gebruik te maken.

(4) Indien, na kennisgeving, het vervoer binnen den in het vorig lid genoemden termijn van drie maanden, wordt gestaakt, heeft de Maatschappij aanspraak op betaling der vergoeding over de volle drie maanden, te rekenen van den dag der kennisgeving.

Art. 34. *Lasten.* — (1) Alle schadevergoedingen en alle kosten, ten behoeve van wien het ook zij, waartoe de aanleg, het onderhoud en de herstelling van den spoorweg, met alles wat daartoe behoort, aanleiding geven, komen ten laste van de Maatschappij, die daarmede alleen en uitsluitend belast blijft.

(2) De Maatschappij wordt gehouden op hare kosten te ondernemen alle onteigeningen, alle werken, voorzien of niet voorzien, zonder eenige uitzondering, zoodmede alle leveringen, onderhoud en vernieuwing van materieel, waarvan de noodzakelijkheid zal blijken voor de volledige voltooiing, het onderhoud en de exploitatie tijdens den geheelen duur dezer overeenkomst.

(3) Uitdrukkelijk wordt bedongen, dat het in dit artikel bepaalde in alle gevallen, die zich kunnen voordoen, in den ruimsten zin zal worden toegepast.

Art. 35. *Verbod van vervreemding of bezwaring van den spoorweg of van overdracht van rechten.* — (1) De Maatschappij is niet dan met toestemming van den Minister van Waterstaat en met inachtneming van de daarbij te stellen voorwaarden bevoegd om den spoorweg of eenig onroerend goed, dat ingevolge den in art. 8 bedoelden beschrijvenden staat, in verband met de in art. 20 bedoelde bouwrekening, deel uitmaakt van den spoorweg, te vervreemden, of daarvoor eenigerlei verband of last te leggen, of wel hare rechten, uit deze overeenkomst voortvloeiende, aan anderen over te dragen.

(2) Nadat de kennisgeving, bedoeld in het

vierde lid van art. 18, heeft plaats gehad, wordt ook voor wijziging of tusschentijdsche ontbinding van overeenkomsten als bedoeld in art. 31, de toestemming van genoemden Minister gevorderd.

HOOFDSTUK VII.

STRAFBEPALINGEN.

Art. 36. *Boeten.* — Behoudens gevallen van overmacht, verbeurt de Maatschappij, ter beoordeeling van den Minister van Waterstaat, voor elke overtreding :

van eenige bepaling dezer overeenkomst, tenzij daarop eene afzonderlijke boetebepaling esteld is,

zoomede van elk op grond van deze overeenkomst door den Minister van Waterstaat, of door den Minister van Oorlog gegeven bevel of voorschrift,

eene boete van f 100 tot f 1000, benevens eene boete van f 10 tot f 100 voor elken dag, dat zij in gebreke blijft, nadat de eerstbedoelde boete is opgelegd, de overtreding bepaling of het overtreden bevel of voorschrift op te volgen.

Art. 37. *Wanneer de Maatschappij in gebreke is.* — De Maatschappij wordt beschouwd in de volbrenging van hare verplichtingen in gebreke te zijn, door het eenvoudig verstrijken van de verschillende daartoe gestelde termijnen, zonder dat het noodig is daarvan door eenige akte te doen blijken.

Art. 38. *Termijnsverlenging.* — De Minister van Waterstaat is bevoegd, bij gebleken noodzakelijkheid, de in deze overeenkomst gestelde termijnen te verlengen.

Art. 39. *Beroep op overmacht.* — De Maatschappij is niet-ontvankelijk, om welke reden ook, zich op overmacht te beroepen, tenzij zij binnen 3 maal 24 uren na de gebeurtenissen of omstandigheden, waaruit de overmacht ontstaat en waaronder ook daden of verzuimen van Rijksambtenaren begrepen zijn — in welk geval echter een beroep op mondelinge lastgeving is uitgesloten — daarvan aan den Minister van Waterstaat heeft kennis gegeven en binnen 30 dagen heeft aangetoond, welken invloed die gebeurtenissen of omstandigheden hebben uitgeoefend.

HOOFDSTUK VIII.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 40. *Wettelijke bepalingen en van Staatswege genomen maatregelen.* — (1) Alle wettelijke bepalingen, hetzij bestaande, hetzij toekomstige, omtrent den dienst en het gebruik der spoorwegen, waarop eene snelheid van ten hoogste

35 K.M. per uur wordt toegelaten, zijn op den spoorweg van toepassing.

(2) De Maatschappij kan zich niet beroepen op eenige wettelijke bepaling ter beperking van de rechten door den Staat bij deze overeenkomst bedongen, of van de verplichtingen, bij deze overeenkomst aan de Maatschappij opgelegd. Evenmin kan de Maatschappij zich beroepen op eenige bepaling dezer overeenkomst ter beperking van rechten voor den Staat of van verplichtingen voor haar uit eenige bestaande of toekomstige wettelijke bepaling voortvloeiende.

(3) Waar in deze overeenkomst wettelijke bepalingen worden aangehaald, worden daaronder mede verstaan de wettelijke bepalingen, waardoor de aangehaalde zullen vervangen worden.

(4) De Maatschappij kan geen aanspraak maken op vergoeding van schade of winstderving, die een gevolg is van maatregelen, welke ter uitvoering van eene wettelijke bepaling of overeenkomstig eene in art. 2 bedoelde vergunning van Staatswege worden genomen.

Art. 41. *Einde der overeenkomst.* — (1) Deze overeenkomst eindigt ingeval van de bevoegdheid, in art. 18, eerste lid, genoemd, gebruik wordt gemaakt, de eigendommen der Maatschappij ingevolge de in art. 18 genoemde overeenkomst van 21 Januari 1890 door den Staat genaast worden, de Maatschappij ingevolge die overeenkomst van haar rechten vervallen verklaard wordt, of de spoorweg met toestemming van den Minister van Waterstaat vervreemd wordt.

(2) De Minister van Waterstaat is voorts bevoegd, deze overeenkomst door eene eenvoudige opzegging op een door hem te bepalen tijdstip te doen eindigen, ingeval de exploitatie gestaakt, de spoorweg zonder zijne toestemming geheel of gedeeltelijk vervreemd, of de Maatschappij in staat van faillissement verklaard is.

(3) Door het eindigen van deze overeenkomst krachtens dit artikel wordt echter niet te kort gedaan aan hetgeen in deze overeenkomst is bepaald omtrent de gevolgen van de omstandigheden, welke tot dat einde aanleiding gaven.

Art. 42. *Kosten der overeenkomst.* — Alle kosten en rechten, op deze overeenkomst vallende, komen ten laste van de Maatschappij. Aldus in tweevoud overeengekomen te 's Gravenhage, den Amsterdam, den

*De Minister van Waterstaat,
De Minister van Financiën,
De Nederlandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij,*

3 Juni 1918. WET, tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente 's-Gravenhage van den eersten dwarsweg in het Haagsche Bosch. S. 342.

3 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van de spoorwegemplacements te Nuth, van den spoorweg Sittard—Herzogenrath en van de Staatsmijnen. S. 343.

3 Juni 1918. WET, tot wijziging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1917. S. 344.

3 Juni 1918. WET, tot verhooging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 345.

6 Juni 1918. BESLUIT, tot nadere vaststelling van het tijdstip van afsluiting der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 346.
Bepaald op 30 Juni 1918.

6 Juni 1918. BESLUIT, nopens het beroep, ingesteld door G. H. Vrijdag, te Hilversum, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Utrecht, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1917. S. 347.

WVJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. H. Vrijdag te Hilversum, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Utrecht, van 12 October 1917, n°. 977, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1917 wegens het verlaten van perceel Ministerpark 8a te Hilversum;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 April 1918, n°. 108;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 3 Juni 1918, n°. 249, Afdeling Directe Belastingen;

Overwegende: dat, nadat G. H. Vrijdag op 3 Mei 1917 ontheffing had aangevraagd van personeele belasting over 1917, op grond dat hij op 30 April te voren het perceel Ministerpark 8a had verlaten, de directeur der directe

belastingen, invoerrechten en accijnzen te Utrecht op 12 October 1917 besloten heeft geene ontheffing te verleenen, uit overweging dat de adressant, als hoofd der huwelijksgemeenschap na de verhuizing aansprakelijk blijft ook voor de belasting wegens het gebruiken van het perceel door zijne echtgenoot bewoond; dat dus niet is voldaan aan de voorwaarden tot ontheffing genoemd in artikel 63 § 1 der wet;

dat de appellant voor de uitspraak des Directeurs in beroep is gekomen, aanvoerende dat het huis te Hilversum, Ministerpark 8a door hem en zijn gezin op 30 April 1917 is ontruimd geworden; dat de reden hiervan was dat zijne echtgenoot en hij tevoren zijn overeen gekomen een proces tot scheiding van tafel en bed te voeren, waarvoor de aanvraag door zijne echtgenoot is gedaan bij den President der Arrondissementsrechtbank te Amsterdam op 25 April 1917;

dat hij voor zijn persoon geen nieuw perceel in Hilversum heeft betrokken, doch op gemeubileerde kamers woont; dat zijne echtgenoot en zijne minderjarige dochter met aan haar afgestane meubilaire goederen thans woonachtig zijn in het huis Ministerpark 14; dat bij vonnis van de Arrondissementsrechtbank te Amsterdam op 15 Juni 1917 de scheiding is uitgesproken en dit vonnis sedert ten uitvoer is gebracht; dat hij meent dat er eene bepaling bestaat, dat: wanneer echtgenooten in eene gemeente ieder afzonderlijk wonen, elk van hen ook afzonderlijk in de personeele belasting wordt aangeslagen, waartoe in dit geval te meer reden bestaat omdat bovendien door hem en zijne vrouw is overeengekomen dat aan haar van 1 Mei 1917 af voor haar onderhoud en dat der minderjarige dochter eene bepaalde som per maand wordt uitbetaald, in welk bedrag ook de uitgaven voor belastingen zijn begrepen; dat hij in verband hiermede en met het aangehaald vonnis opmerkt, dat hij niet meer moet worden aangemerkt als hoofd der huwelijksgemeenschap;

Overwegende: dat appellant, die van 30 April 1917 af feitelijk gescheiden van zijne echtgenoot en zijn kind heeft geleefd, naar den zin der wet niet meer als gezinshoofd en alzoo evenmin als gebruiker van het door zijne echtgenoot in gebruik genomen perceel kan worden aangemerkt;

dat aan de voorwaarden voor het verkrijgen van ontheffing in art. 63 § 1 der wet op de personeele belasting gesteld, is voldaan;

Gezien voormelde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan :
met vernietiging van de beslissing des directeurs aan G. H. Vrijdag te *Hilversum* ontheffing te verleenen van zijnen aanslag in de personeele belasting over 1917 naar de eerste drie grondslagen, over de maanden Mei tot en met December, tot een bedrag van f 93,59 in hoofdsom en opcenten.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en tegelijk met zijn rapport in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur.

's-Gravenhage, 6 Juni 1918.
WILHELMINA.
De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeq. 2 Juli 1918.*)

7 Juni 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende inschrijving van echtscheidingen in het bevolkingsregister.

Bij de verzameling der gegevens voor de statistiek der echtscheidingen over de jaren 1916 en 1917 is gebleken, dat somtijds de Burgemeester der gemeente, waar de inschrijving van de echtscheiding ingevolge nevenvermelde circulaire (1) plaats heeft, niet of niet met zekerheid opgaaf kan verstrekken van het aantal minderjarige kinderen der gescheiden echtgenooten.

In zoodanig geval ware door den Burgemeester van bedoelde gemeente, om eene zoo betrouwbaar mogelijke opgave als vorenbedoeld te verkrijgen, aan de(n) Burgemeester(s) der woonplaats(en) van gescheiden echtgenooten te verzoeken om nominatieve mededeeling van de minderjarige kinderen, welke aan elk der ouders zijn toegewezen.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de Burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie namens mij uit te noodigen op de aangegeven wijze tot het verstrekken van betrouwbare opgaven als voormeld te willen meewerken.

(W. v. d. B. A.)

8 Juni 1918. **BESLUIT**, houdende beschikking op het beroep, ingesteld door J. Jambroers te *Roermond* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 1 September 1917, waarbij de aan hem

(1) Zie de circ. van den Minister dd. 12 Febr. 1916.

en zijne rechtverkrijgenden bij besluit van het gemeentebestuur van 6 Juli 1917, n°. 9624, voor een proeftijd, eindigende 1 Juli 1918, verleende vergunning tot het oprichten van een bewaarplaats voor lompen en beenderen in een gedeelte van het perceel, gelegen aan de Spoorlaan te *Roermond*, kadastraal bekend Sectie B, n°. 2513, is ingetrokken. S. 348.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Jambroers te *Roermond* tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 1 September 1917, waarbij de aan hem en zijne rechtverkrijgenden bij besluit van het gemeentebestuur van 6 Juli 1917, n°. 9624, voor een proeftijd, eindigende 1 Juli 1918, verleende vergunning tot het oprichten van een bewaarplaats voor lompen en beenderen in een gedeelte van het perceel, gelegen aan de Spoorlaan te *Roermond*, kadastraal bekend sectie B, n°. 2513, is ingetrokken ;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 5 Maart 1918, n°. 62 en van 24 April 1918, n°. 62/17 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 Maart 1918, n°. 166 H, Afdeling Arbeid en van 5 Juni 1918, n°. 324 H, Afdeling Arbeid ;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders van *Roermond* bij hun besluit van 6 Juli 1917, n°. 9624 aan J. Jambroers en zijne rechtverkrijgenden voor een proeftijd, eindigende 1 Juli 1918, voorwaardelijk vergunning hebben verleend tot het oprichten van eene bewaarplaats voor lompen en beenderen in een gedeelte van het perceel, gelegen aan de Spoorlaan te *Roermond*, kadastraal bekend sectie B, n°. 2513, met bepaling dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht vóór 1 December 1917 ;

dat onder dagteekening van 1 September 1917 Burgemeester en Wethouders hebben besloten : 1°. de vergunning in te trekken en 2°. vanaf den dag dat tegen hun besluit geene voorziening meer mogelijk is, de voortzetting der werkzaamheden in de inrichting te verbieden ;

dat Burgemeester en Wethouders dit besluit hebben gegrond op de overweging, dat bij een ingesteld onderzoek was gebleken dat aan de meeste der aan de vergunning verbonden voorwaarden niet was voldaan ;

dat van laatstgemeld besluit van Burgemeester en Wethouders J. Jambroers bij Ons

in beroep is gekomen, aanvoerende dat ten gevolge van den oorlogstoestand zeer veel materiaal dat vereischt wordt om te voldoen aan de gestelde voorwaarden, als ijzeren balken enz. zoo goed als niet, althans zeer moeilijk en slechts na lang wachten en tegen hoogen prijs, te verkrijgen is; dat hij door deze maatregelen ook in zijn bedrijf groot nadeel ondervindt, daar zijne concurrenten geenszins verplicht zijn aan dergelijke eischen te voldoen en derhalve niet op zulke zware lasten komen, zoodat de mindere bedrijfskosten hen in de gelegenheid brengen voordeelige condities voor hunne koopwaren te stellen; dat hij echter vernomen heeft dat de gemeente deze voorwaarden voor hem bepaald heeft ingevolge een schrijven van Onzen Commissaris in de provincie Limburg; dat hij door onwetendheid nagelaten heeft in hooger beroep te gaan krachtens artikel 15 der Hinderwet; dat hij nog niet in staat was de voorgeschreven maatregelen te treffen en alles aan te brengen hetgeen daarbij geëischt werd; dat dientengevolge Burgemeester en Wethouders bij besluit van den eersten September 1917 de vergunning hebben ingetrokken; dat verzoeker door dit besluit zóó zwaar wordt getroffen dat hij en zijn talrijk huisgezin totaal ten gronde wordt gericht en hij volkomen geruïneerd zal zijn, terwijl een groot aantal arbeiders zonder werk zullen komen te zitten; dat hij, de schuldigheid van zijn verzuim inziende, terstond begonnen is alsnog de vereischte maatregelen te treffen en daarmede zal voortgaan totdat geheel zal zijn voldaan aan de door Burgemeester en Wethouders gestelde eischen; dat hij hoopt binnen een maand daarmede gereed te zijn, zoodat er geen enkele reden meer kan bestaan om de bedoelde vergunning in te trekken;

Overwegende, dat volgens artikel 20 der Hinderwet het gemeentebestuur eene verleende vergunning kan intrekken, bijaldien aan de daarbij gestelde voorwaarden niet wordt voldaan; dat Burgemeester en Wethouders van *Roermond* van deze bevoegdheid gebruik hebben gemaakt, omdat appellant omstreeks 1 September 1917 de inrichting in werking had, zonder de meeste der bij de vergunning gestelde voorwaarden na te leven;

dat het besluit tot intrekking der vergunning voldoende is gerechtvaardigd door het gevaar voor de gezondheid, dat van het niet-naleven van de voorwaarden het gevolg is;

dat er dus geen termen bestaan tot vernietiging van het bestreden besluit;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan: met handhaving van het bestreden besluit van Burgemeester en Wethouders van *Roermond* van 1 September 1917, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, met het rapport van Onzen voornoemden Minister in de *Staatscourant* zal worden openbaar gemaakt en aan den Raad van State (Afdeling voor de Geschillen van Bestuur) in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 8sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(Uitgeg. 21 Juni 1918.)

8 Juni 1918. BESLUIT, houdende wederopstelling van de gelegenheid tot inwisseling van de zilverbons van f 1 en f 2,50 (beiden ouden vorm) en van f 5. S. 349.

WEL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 4 Juni 1918, n°. 111, Generale Thesaurie;

Gezien de wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377), tot uitgifte van zilverbons, en Ons besluit van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 378), zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 1 September 1914 (*Staatsblad* n°. 439);

Gelet op Onze besluiten van 20 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 158), van 31 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), van 21 April 1915 (*Staatsblad* n°. 204), van 9 Februari 1916 (*Staatsblad* n°. 65) en van 12 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 214);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Benig artikel.

Tot en met 31 December 1919 zullen de, bij Onze besluiten van 20 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 158) en van 31 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174) ingetrokken, zilverbons van f 1, van f 2,50 (beiden ouden vorm) en van f 5 ten kantore van het agentschap van het Ministerie van Financiën te *Amsterdam* tegen wettig betaalmiddel kunnen worden ingewisseld.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8 Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitgeg. 12 Juni 1918.)

10 Juni 1918. ARRERT van den Hoogen Raad.

Waar onder distributie is te verstaan de verdeling van goederen, kan het vervoer daarvan wel zijn een, met de distributie verband houdende, handeling, doch behoeft het dit niet te zijn. B. en W. van Rosmalen konden dan ook niet aan art. 7, 4^e lid Distributiewet 1916 de bevoegdheid ontleenen om het vervoer van granen te verbieden.

(Distributiewet 1916 art. 8.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, A. J. L. Nijpels, Dr. L. E. Visser en J. Kosters.

De Proc.-Gen. bij het Gerechtshof te 's Hertogenbosch, requirant van cassatie tegen een arrest van dat Gerechtshof van den 25 Maart 1918, waarbij in hooger beroep is bevestigd een vonnis der Arr.-Rechtbank te 's Hertogenbosch de dato 5 Februari 1918, bij hetwelk W. v. L. van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Krachtens art. 8 sub 4 der Distributiewet 1916 achtte het Gemeentebestuur van Rosmalen zich bevoegd in art. 5 der door dit Bestuur op 31 Augustus 1917 getroffen „Distributieregeling voor granen en peulvruchten en het daaruit vervaardigde meel”, welke regeling door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op 20 September jl. werd goedgekeurd, te bepalen: „Het is verboden granen, peulvruchten of daarvan afkomstige meelproducten, vermengd of onvermengd met andere producten, binnen de gemeente te vervoeren.”

De wegens overtreding van dat voorschrift gedagvaarde gerequireerde echter, aan wien was ten laste gelegd: „dat hij den 7den December 1917 te Rosmalen een hoeveelheid rogge heeft vervoerd”, zag zich, hoewel dit feit, evenals zijne schuld daaraan, wettig en overtuigend bewezen was verklaard, bij vonnis der Arr.-Rechtbank te 's Bosch van 5 Februari jl. deswege ontslagen van alle rechtsvervolging om redenen, die merkwaardige gelijkenis vertoonen met die, in Uw arrest van 30 Mei 1917, W. 10107, (N. J. 1917, blz. 622, Red.) ontvond.

Door de beslissing van het Gerechtshof aldaar van 25 Maart jl., waarbij evengenoemde uitspraak werd bevestigd, gevoelt de Procureur-Generaal bij gemeld Hof zich bezwaard, waarom hij bij tijdig ingediende Memorie als eenig

middel daartegen aanvoert: „Schending, door onjuiste toepassing, van art. 247 Sv. 1^e zinsnede en art. 216, 2^e lid Sv. en door niet-toepassing van art. 5 der Distributieregeling van granen en peulvruchten en het daaruit vervaardigd meel, der gemeente Rosmalen en art. 8, 4° en 13 der Distributiewet.”

Ofschoon de Heer requirant een aantal artikelen der Distributiewet 1916 opsomt, die zouden heenwijzen naar eene ruime opvatting van het begrip „distributie”, kan ik mij met zijn betoog niet vereenigen.

Vervoeren van granen toch — ik zeg het de Rechtbank na — kan wel eene handeling zijn, die met de distributie dier goederen in verband staat, doch noodzakelijk is dit niet, weshalve ik met haar van oordeel ben, dat Burgemeester en Wethouders van Rosmalen onbevoegd waren een zoo uitgebreid verbod uit te vaardigen.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Visser.

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie concl. Adv.-Gen.);

O. dat bij het bevestigde vonnis ten laste van gerequireerde bewezen is verklaard, dat hij den 7den December 1917 te Rosmalen een hoeveelheid rogge heeft vervoerd;

dat de Rechtbank dit feit echter niet strafbaar heeft verklaard en gerequireerde heeft ontslagen van alle rechtsvervolging;

dat deze beslissing steunt op de overweging, dat de distributieregeling van Burgemeester en Wethouders van Rosmalen d.d. 31 Augustus 1917, goedgekeurd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, wel in art. 5 onder meer verbiedt het vervoer van granen binnen die Gemeente, doch dat dat voorschrift geen steun vindt in art. 8 alinea 4 der Distributiewet 1916, hetwelk den Gemeentebesturen toestaat onder voormelde goedkeuring bepalingen omtrent de distributie van goederen vast te stellen, daar vervoer van granen wel kan zijn, doch niet behoeft te zijn een handeling, in verband met die distributie, terwijl het feit ook niet bij eenige andere wet of wettelijke verordening strafbaar is gesteld;

O., dat het cassatiemiddel zich vruchteloos tegen die beslissing richt, omdat, waar onder distributie is te verstaan de verdeling van goederen, het vervoer daarvan, gelijk de Recht-

bank met juistheid overwoog, wèl kan, doch niet behoeft te zijn een met de distributie verband houdende handeling en dan ook B. en W. van Rosmalen niet aan art. 8. alinea 4 der Distributiewet 1916 de bevoegdheid konden ontleenen, om onder goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, die zelf niet krachtens die wet zoodanig verbod kan uitvaardigen, het vervoer van granen, binnen de gemeente te verbieden, welk vervoer ook niet krachtens eenig ander wettelijk voorschrift strafbaar is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

12 Juni 1918. BESLUIT, houdende vrijstelling van het invoerrecht voor vulcaciet, benodigd bij de werkzaamheden in rubber-fabrieken. S. 350.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 27 Mei 1918, n°. 179, Acoijnzen;

Gezien de wet van 11 December 1893 (*Staatsblad* n°. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Juni 1918, n°. 29);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Juni 1918, n°. 163, Acoijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Benig artikel.

Er wordt vrijstelling van het invoerrecht genoten voor vulcaciet, zijnde een condensatie-product van acetaldehyd met ammoniak, benodigd bij de werkzaamheden in rubber-fabrieken.

Ten aanzien van deze vrijstelling zijn van toepassing de bepalingen vervat in de artt. 3 tot en met 11 van Ons besluit van 11 Augustus 1908 (*Staatsblad* n°. 284).

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 12 Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 1 Juli 1918.)

12 Juni 1918. BESLUIT, waarbij de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), houdende voorzieningen tegen besmettelijke ziekten, met uitzondering van art. 20, van toepassing verklaard wordt op nekkramp. S. 351.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat meerdere gevallen van nekkramp in het Rijk voorkwamen;

Gelet op artikel I der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 April 1918, n°. 4486, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Mei 1918, n°. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Juni 1918, n°. 7749, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. De wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), houdende voorzieningen tegen besmettelijke ziekten, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165), is met uitzondering van artikel 20, gedurende één jaar in het geheele Rijk van toepassing op nekkramp.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 12den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 4 Juli 1918.)

12 Juni 1918. BESLUIT, tot vernietiging van a. de besluiten van den Raad der gemeente Oosterhout, van 10 Juli 1917, waarbij 1°. aan den openbaren dienst zijn onttrokken het woonhuis, erf en tuin, zoomede de schoolgebouwen in de Torenstraat, en 2°. deze ondershands zijn verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo, aldaar, voor de som van f 400 's jaars en b. het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, van 26 September 1917, G. n°. 95, tot goedkeuring van laatstgemeld Raadsbesluit. S. 352.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 23 Maart 1918, n°. 1979/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van :

a. de besluiten van den Raad der gemeente *Oosterhout*, van 10 Juli 1917, waarbij 1°. aan den openbaren dienst zijn onttrokken het woonhuis, erf en tuin, zoomede de schoolgebouwen in de Torenstraat, en 2°. deze ondershands zijn verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo aldaar, voor de som van f 400 's jaars, en b. het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, van 26 September 1917, G. n°. 95, tot goedkeuring van laatstgemeld Raadsbesluit ;

Overwegende, dat de Raad der gemeente *Oosterhout* bij besluit van 10 Juli 1917 aan den openbaren dienst heeft onttrokken het woonhuis, erf en tuin, zoomede de schoolgebouwen in de Torenstraat, kadastraal bekend gemeente *Oosterhout*, sectie S, nos. 1874 en 1910, en bij besluit van dezelfde dagteekening deze ondershands heeft verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo aldaar, voor de som van f 400 's jaars ;

dat Gedeputeerde Staten van Noordbrabant bij besluit van 26 September 1917, G. n°. 95, aan laatstgemeld Raadsbesluit hunne goedkeuring hebben verleend ;

Overwegende, dat de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs aan de Torenstraat (school A) op 23 Juli 1917, toen zij aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo werd overgedragen, bezocht werd door 92 leerlingen, aan wie in 4 lokalen door 4 leerkrachten onderwijs werd gegeven, verdeeld over 8 leerjaren ;

dat op gemelden datum deze 92 leerlingen werden overgebracht naar twee leegstaande lokalen van de openbare lagere school aan den Keiweg (school B), alwaar hun het onderwijs, verdeeld over 8 leerjaren, door 4 leerkrachten zou worden gegeven ;

dat ten gevolge van deze overbrenging en de opening in het gebouw in de Torenstraat van eene bijzondere lagere school voor meer uitgebreid lager onderwijs door de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo, het aantal leerlingen is gedaald tot 47 en dat der leerkrachten tot 3 ;

Overwegende, dat blijkens het bovenstaande door bovenvermelde Raadsbesluiten schade is toegebracht aan het openbaar lager onderwijs in de gemeente *Oosterhout*, en niet meer voldaan wordt aan het voorschrift van art. 16, eerste lid, der wet tot regeling van het

lager onderwijs, krachtens hetwelk voldoende openbaar lager onderwijs behoort te worden gegeven in een genoegzaam aantal scholen ;

dat bovendien de som van f 400 's jaars, waarvoor het woonhuis, erf en tuin, zoomede de schoolgebouwen in de Torenstraat ondershands zijn verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo, in verband met de gebruikswaarde, die zij als zodanig vertegenwoordigen, in die mate gering is, dat diensvolgens, in strijd met art. 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, vanwege de gemeente aan de bijzondere lagere school, van die vereeniging uitgaande, middellijk eene ondersteuning wordt toegekend ;

Gelet op de artt. 153 en 158 der Gemeentewet en op de artt. 3 en 16 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 14 Mei 1918, n°. 51 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 Juni 1918, n°. 9469, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermelde besluiten van den Raad der gemeente *Oosterhout*, van 10 Juli 1917, alsmede het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, van 26 September 1917, G. n°. 95, tot goedkeuring van een dier Raadsbesluiten, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, 12 Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(Uitgeg. 4 Juli 1918.)

12 Juni 1918. BESLUIT, tot vernietiging van de door den Raad der gemeente *Zwijndrecht* in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend” voor zooveel zij het verlenen van verloven voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank, in het aangewezen gedeelte der gemeente verbiedt. $\approx$ 353.

WIJ WILHELMINA ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 30 April 1918, n°. 5038, afdeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende de door den Raad der gemeente Zwijndrecht in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening, houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente, waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend”;

Overwegende, dat die verordening onder meer verbiedt het verleenen van verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken in het aangewezen gedeelte der gemeente;

Overwegende, dat ingevolge artikel 34, 4de lid, in verband met artikel 2, 7de lid, der Drankwet, een verlot alleen geweigerd wordt in de gevallen, bij de wet vermeld;

dat de gevallen, waarin een verlot geweigerd wordt, zijn omschreven in artikel 36 der Drankwet;

dat die wet den gemeenteraad niet de bevoegdheid geeft, die gevallen te vermeerderen; dat de bedoelde verordening derhalve is in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 28 Mei 1918, n°. 33;

Gezien het nader advies van Onzen voornoemde Minister van 5 Juni 1918, n°. 7756, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de door den Raad der gemeente Zwijndrecht in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening, houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente, waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend” te vernietigen wegens strijd met de wet, voor zooveel zij het verleenen van verloven in het aangewezen gedeelte der gemeente verbiedt.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken, is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 12den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 6 Juli 1918.*)

12 Juni 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat tegen besluiten van Gedeputeerde Staten, genomen krachtens art. 194 der Gemeentewet, voor niemand anders beroep openstaat dan voor het gemeentebestuur.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door A. H. van der Most en J. Rijlaarsdam Jz. beiden te Bodegraven, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 14 Januari 1918, n°. 44, tot goedkeuring van het besluit van den Raad der gemeente Bodegraven van 13 November 1917, strekkende tot aankoop van eenige perceelen grond voor den aanleg van eene nieuwe algemeene begraafplaats en tot het aangaan van eene geldleening om de koopsom te dekken;

Den Raad van State, afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 15 Mei 1918, n°. 138;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Mei 1918, n°. 7807, Afd. B. en A.;

Overwegende: dat de raad der gemeente Bodegraven in zijne vergadering van 13 November 1917 heeft besloten: 1°. aan te koop de perceelen kad. bek. gemeente Bodegraven, sectie B. nos. 1079, 3758, 3759, 2918 en 2919, groot 1 H.A., 30 A. en 60 c.A. met de daarop staande huizen voor de som van f 15,000; 2°. tot dekking van de koopsom eene geldleening aan te gaan van gelijk bedrag tegen eene rente van hoogstens 4½ pct.; 3°. jaarlijks van die som af te lossen een bedrag van f 1000 te beginnen 31 December 1918, te voldoen uit de gewone inkomsten der gemeente;

dat de Raad daarbij heeft overwogen dat de algemeene begraafplaats in de naaste toekomst niet voldoende ruimte zal bieden voor het aantal te begraven lijken, mede met het oog op de uitbreiding van het zielental; dat het hierom noodzakelijk is binnen korten tijd tot aanleg eener nieuwe algemeene begraafplaats over te gaan;

dat Gedeputeerde Staten het raadsbesluit op 14 Januari 1918 hebben goedgekeurd;

dat A. H. van der Most en J. Rijlaarsdam Jz. van het besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende dat zij bezwaar maken tegen die goedkeuring, terwijl zij verzoeken die maatregelen te willen nemen, welke noodig worden geacht om het stichten van eene nieuwe begraafplaats voor Bodegraven op de voorgenomen plaats onmogelijk te maken;

Overwegende: dat het besluit van den ge-

meenteraad strekt tot aankoop van grond en het sluiten van eene geldleening, een en ander voor het aanleggen van eene algemeene begraafplaats;

dat de Raad dat besluit krachtens art. 194 der Gemeentewet heeft onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten die deze goedkeuring hebben verleend;

dat van besluiten, genomen krachtens art. 194 der Gemeentewet, alleen voor het gemeentebestuur beroep openstaat;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

12 Juni 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat er geen bezwaar bestaat tegen deelneming door een gemeente in het aandeelenkapitaal van de Gemeentelijke Credietbank, en tegen het putten der daarvoor benoogde gelden uit leening.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Heerlen* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 7 December 1917, 1^e Afd. L^a. 8712/Y, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 24 Sept. 1917 tot deelneming in het maatschappelijk kapitaal der Gemeentelijke Credietbank te 's-Gravenhage voor een nominaal bedrag van f 50,000 en tot dekking van de daartoe aan te wenden uitgaaf;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Mei 1918, n°. 72;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Juni 1918, n°. 4592, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de Raad van de gemeente *Heerlen* heeft besloten tot het deelnemen voor een nominaal bedrag van f 50,000 in het aandeelenkapitaal der Gemeentelijke Credietbank te 's-Gravenhage en dat de kosten van den aankoop der aandelen, waarop aanvankelijk 10 pCt. zal moeten worden gestort, uit geldleening zullen worden bestreden;

dat Gedeputeerde Staten van Limburg aan dat besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, op grond dat, afgezien van de door het College in het midden gelaten vraag of het

nemen van aandelen in een dergelijke financiële onderneming wel is overeen te brengen met de geldelijke belangen der gemeente, het in het algemeen niet gewenscht is de uitgaven aan een dergelijke geldbelegging verbonden, te bestrijden uit geldleening;

Overwegende: dat in beginsel tegen deelneming door eene gemeente in het aandeelenkapitaal van de Gemeentelijke Credietbank — van welke instelling uitsluitend Nederlandsche gemeenten aandeelhoudsters kunnen zijn — geen bezwaar bestaat, daar die Bank uitsluitend tot doel heeft, het opnemen en rentegevend maken van gelden door publiekrechtelijke lichamen met name ook door gemeenten, te vergemakkelijken en dus een algemeen belang der Nederlandsche gemeenten te dienen;

dat niet is gebleken, dat de geldelijke toestand der gemeente *Heerlen* de deelneming in het aandeelenkapitaal, tot het bedrag waartoe de Raad heeft besloten, onraadzaam zoude maken;

dat bijaldien wordt overgegaan tot het nemen van aandelen, de gelden, daarvoor benoodigd, uit leening mogen worden gevonden, daar die aandelen een bestaande deel zullen vormen van het vermogen der gemeente en bestemd zijn om ook in de toekomst baten voor de gemeente af te werpen;

dat het besluit van den Raad der gemeente *Heerlen* te eerder kan worden goedgekeurd, nu de aankoop der aandelen kan geschieden uit de opbrengst der in 1917 door de gemeente *Heerlen* gesloten geldleening, waarin o.a. is opgenomen een post van f 326,500. — tot dekking van buitengewone uitgaven, die in de volgende jaren zullen ontstaan, en het aflossingsplan van die leening daaraan niet in den weg staat;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 7 December 1917, 1^e afd., L^a. 8712/Y, alsnog goedkeuring te verleen aan het besluit van den Raad der gemeente *Heerlen* van 24 September 1917 tot deelneming in het aandeelenkapitaal der Gemeentelijke Credietbank te 's-Gravenhage en dekking van de daartoe aan te wenden uitgaaf.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

12 Juni 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat een schrijven van Gedeputeerde Staten, waarbij zij bedenkingen opperen tegen de goedkeuring van een leeningsbesluit van den gemeenteraad en aandringen op wijziging van dat besluit, niet kan worden beschouwd als eene weigering hunner goedkeuring en dus ook niet vatbaar is voor beroep op de Kroon.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Leek*, tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 24 Januari 1918, n°. 168, 2^e Afd., betreffende het raadsbesluit van 15 November 1917, n°. 10, tot het aangaan eener geldleening groot f 41,000.—

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 22 Mei 1918, n°. 160;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Juni 1918, n°. 4780, Afd. B. B.;

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van Groningen in hun bovenvermeld schrijven van 24 Januari 1918, n°. 168, 2^e Afd., onder mededeeling van de bedenkingen die bij hen tegen goedkeuring van het leeningsbesluit bestaan, bij het gemeentebestuur van *Leek* hebben aangedrongen op wijziging van dat besluit;

dat dit schrijven van Gedeputeerde Staten niet kan worden aangemerkt als te bevatten eene weigering van de gevraagde goedkeuring, en derhalve beroep daartegen op Ons niet openstaat;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den Raad der gemeente *Leek* niet-ontvanke-lijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

12 Juni 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat eene leening, door eene gemeente aangegaan met het uitsluitend doel de kosten van aanschaffing te bestrijden van een zoozeer aan slijtage en veroudering blootstaand werktuig als een motorbrandspuit, in niet meer dan 15 jaren behoort te worden afgelost.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente *Krommenie* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 20 Februari 1918, n°. 121, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van

23 November 1917, tot het aangaan van eene geldleening van f 4200;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Mei 1918, n°. 161;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Juni 1918, n°. 4593, afd. B. B.;

Overwegende: dat de Raad der gemeente *Krommenie* op 23 November 1917 heeft besloten voor de aanschaffing van een motorbrandspuit eene geldleening aan te gaan van f 4200, af te lossen in 20 jaar, te beginnen met het dienstjaar 1918 en dat Gedeputeerde Staten van Noordholland bij besluit van 20 Februari 1918 aan 's Raads besluit hunne goedkeuring hebben onthouden op grond dat de aflossingsduur van de leening op niet meer dan 15 jaar behoort te worden gesteld;

dat de Raad daartegen in beroep is gekomen, aanvoerende dat Gedeputeerde Staten niet hebben aangetoond dat de aflossingsduur ten hoogste 15 jaar moet bedragen; dat de bruikbaarheid van een motorbrandspuit, die slechts nu en dan zal worden gebruikt, bij behoorlijk onderhoud wel op 20 jaar kan worden gesteld;

Overwegende dat met Gedeputeerde Staten moet worden aangenomen dat eene leening, aangegaan met het uitsluitend doel de kosten van aanschaffing te bestrijden van een zoozeer aan slijtage en veroudering blootstaand werktuig als een motorbrandspuit, in niet meer dan 15 jaar behoort te worden afgelost;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

14 Juni 1918. WET, tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee. S. 354.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1915/16, n°. 459, 1—3; 1916/17, n°. 193, 1; 1917/18, n°. 63, 1—12.

Hand. id. 1917/18, *bladz.* 1793—1803, 1878—1898, 1958—1977, 2059—2077, 2122, 2139—2147.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 276, 507—512, 589—605.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de afsluiting van de Zuiderzee en de droogmaking van gedeelten binnen die afsluiting in 's land belang door het Rijk behooren te worden ondernomen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. Art. 1. Op nader door Ons of van Onzent-

wege vast te stellen wijze, worden voor rekening van den Staat :

A. de werken uitgevoerd, noodig :

1°. tot afsluiting van de Zuiderzee door een afsluitdijk, loopende van de Noordhollandsche kust door het Amsteldiep naar het eiland Wieringen en van dit eiland naar de Friesche kust bij Piaam ;

2°. voor de droogmaking van gedeelten van de af te sluiten Zuiderzee ;

3°. tot voorziening in de belangen van waterkeering, afwatering en scheepvaart, voor zooveel deze door de afsluiting en de droogmaking geschaad worden ;

B. de maatregelen getroffen en de werken uitgevoerd, noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging, in verband met de onder A bedoelde werken.

2. De maatregelen en de werken bedoeld onder B van art. 1 zullen bij afzonderlijke wet worden vastgesteld, waarbij tevens zal worden bepaald, welke van de daarvoor noodige uitgaven zullen gebracht worden ten laste van het in artikel 4 bedoeld fonds.

Het ontwerp van de in de eerste zinsnede bedoelde wetten zal, voor zoover zij verband houden met de onder A 1°. bedoelde werken, binnen twee jaar, en voor zoover zij verband houden met de onder A 2°. bedoelde werken, binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet bij de Staten-Generaal moeten zijn ingediend.

3. Bij de wet worden geregeld en vastgesteld de maatregelen ter tegemoetkoming aan de Zuiderzee-visschersbevolking en andere personen, wegens de schade, welke de afsluiting hun mocht berokkenen.

4. De uitgaven voor de werken bedoeld onder A van artikel 1 worden gebracht ten laste van een fonds, dat nader bij de wet zal worden ingesteld.

Aan dat fonds zal gedurende de eerste 14 jaren ten laste van de Staatsbegroting eene bijdrage worden toegekend van twee millioen gulden, vermeerderd met de rente van de kosten der maatregelen getroffen en der werken uitgevoerd tot voorziening in de belangen der landsverdediging, welke bij de in artikel 2 bedoelde wet ten laste van het fonds worden gebracht.

5. Er wordt ingesteld een Zuiderzeeraad om de Regeering van advies en bijstand te dienen in de voorbereiding en uitvoering van werken, alsmede in de voorbereiding van de regelingen betreffende het in gebruik brengen der drooggelegde gronden.

Aan den Zuiderzeeraad kan de leiding der werken, onder de bevelen der Ministers, Hoofden van de betrokken Departementen, geheel of ten deele worden opgedragen.

Omtrent de samenstelling van dien raad en de indeeling daarvan in afdelingen, alsmede omtrent taak, bevoegdheid en werkwijze van raad en afdelingen worden bij algemeenen maatregel van bestuur regelen gesteld.

6. Met de voorbereiding der uitvoering van de in art. 1 onder A genoemde werken zal onverwijld kunnen worden begonnen, evenals met de uitvoering zelve van die werken, voor zoover zij geen voorziening in de belangen van de landsverdediging noodig maken.

Met de werken bedoeld in art. 1 onder A 1°. voor zoover zij wel voorziening in de belangen van de landsverdediging noodig maken, zal op 1 Mei 1921 en met de overige werken zal op 1 Mei 1924 begonnen kunnen worden, of vroeger, indien de in art. 2 bedoelde wetten vóór die data zijn tot stand gekomen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 14den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel, POSTHUMA.

(*Uitgeg. 5 Juli 1918.*)

14 Juni 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901. S. 355.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 28 December 1917, La. K., afdeling Spoorwegen ;

Gelet op artikel 27 van de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 321) ;

Den Raad van State gehoord, (advies van 22 Januari 1918 n°. 33) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juni 1918, n°. 304, afdeling Spoorwegen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het Algemeen Reglement Vervoer 1901, vastgesteld bij Ons besluit van 4 Januari 1901 (*Staatsblad* n°. 20), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 8 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 310), te wijzigen als volgt :

1°. Het zesde lid van artikel 3 vervalt.

2°. Artikel 4 wordt opnieuw vastgesteld en gelezen als volgt:

Toegang tot de treinen.

Art. 4. § 1. 1. a. Het is verboden zich zonder behoorlijk plaatsbewijs in den trein te bevinden. Onder behoorlijk plaatsbewijs wordt verstaan een plaatsbewijs, dat op den dag, waarop wordt gereisd, geldig is voor de reis, welke wordt of zal worden afgelegd, en voor den trein en de klasse, waarin de reiziger zich bevindt, en dat niet is verminkt of onleesbaar gemaakt.

b. De reiziger is verplicht het behoorlijk plaatsbewijs, waarvan hij krachtens het bepaalde onder *a* van dit lid moet zijn voorzien, te toonen en desverlangd te overhandigen aan den beambte of bediende van den spoorwegdienst, zoowel op diens aanvraag in den trein, als bij het opvragen van de plaatsbewijzen op het terrein van den spoorweg na aankomst van den trein. Hij, die niet in staat is of weigert aan deze verplichting te voldoen, wordt gelijkgesteld met dengene, die zich zonder behoorlijk plaatsbewijs in den trein bevindt.

2. a. Indien een reiziger vóór het instappen uit eigen beweging aan den conducteur mededeelt, dat hij niet in het bezit is van een behoorlijk plaatsbewijs, wordt behalve in de gevallen, onder *b* en *c* van dit lid bedoeld, van hem geheven de vrachtprijs van het station af, waarop hij is ingestapt, met eene verhooging van f 0.50 voor de eerste en tweede, en van f 0.25 voor de derde klasse.

b. Indien een reiziger, voorzien van een plaatsbewijs, waarmede tegen bijbetaling in eene hoogere klasse kan worden plaatsgenomen dan die, voor welke het geldig is, vóór het plaatsnemen in de hoogere klasse aan den conducteur mededeelt, dat hij van deze bevoegdheid wensch gebruik te maken, wordt van hem voor den afstand, waarover hij in de hoogere klasse reist, geheven:

I. de vrachtprijs tweede klasse, indien met een plaatsbewijs der derde klasse in de eerste wordt gereisd;

II. de vrachtprijs derde klasse, indien met een plaatsbewijs der tweede klasse in de eerste of met een plaatsbewijs der derde klasse in de tweede wordt gereisd.

c. Indien een reiziger, die verder wensch te reizen dan het station, waarvoor zijn plaatsbewijs genomen is, vóór of gedurende de reis, waarvoor dat plaatsbewijs geldig is, aan den conducteur van zijnen wensch mededeeling doet, wordt van hem geheven de vrachtprijs

voor het gedeelte van de reis, voor hetwelk hij niet van een plaatsbewijs is voorzien.

3. Hij, die zich zonder behoorlijk plaatsbewijs in den trein bevindt en nagelaten heeft daarvan aan den conducteur zóó tijdig kennis te geven als in het tweede lid is bepaald, is niet strafbaar, indien hij op de eerste verandering van den beambte of bediende van den spoorwegdienst betaalt:

1°. den vrachtprijs, genoemd in het tweede lid onder *a*, *b* en *c*, ten minste evenwel een bedrag van f 1.— voor de eerste en tweede, en een bedrag van f 0.50 voor de derde klasse; en bovendien:

2°. eene verhooging van f 3.— voor de eerste en tweede en van f 1.50 voor de derde klasse.

4. Voor de naleving van de voorafgaande bepalingen wordt ten aanzien van kinderen beneden den leeftijd van 10 jaar, die onder geleide reizen en die niet kosteloos worden vervoerd, hun geleider aansprakelijk gesteld.

§ 2. Het is verboden:

a. zich zonder toestemming van een beambte of bediende van den spoorwegdienst op eene locomotief of in een wagen of postrijtuig te begeven;

b. de rijtuigen te verlaten aan eene andere zijde dan de daarvoor bestemde;

c. bij het plaatsnemen in de rijtuigen of het verlaten daarvan af te wijken van de aanwijzingen, door de beambten en bedienden van den spoorwegdienst gegeven;

d. in of uit de voertuigen te gaan, daartoe pogingen aan te wenden of anderen in hun pogingen daartoe behulpzaam te zijn, of de portieren in de zijwanden der rijtuigen te openen, terwijl de trein in beweging is;

e. gedurende den rit op de balcon te verblijven, indien dit op duidelijk zichtbare wijze is verboden;

f. aan mannen, om zich te begeven in rijtuigen of rijtuigafdeelingen, welke uitsluitend voor vrouwen zijn aangewezen;

g. de rijtuigen door spuwen of op andere wijze te verontreinigen;

h. in de rijtuigen of rijtuigafdeelingen muziek te maken.

§ 3. Op hen, die ingevolgd de wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67) recht hebben op kosteloos vervoer op den spoorweg, zijn bovenstaande bepalingen alleen van toepassing in zoverre als met dat recht en met de bevoegdheden, in die wet gegeven, is overeen te brengen. Zij moeten voorzien zijn van het bewijs van hun voormeld recht en dit, of een

bewijs van vrij vervoer, op verlangen der beambten of bedienden van den spoorwegdienst toonen en overhandigen.

3°. Artikel 11, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

2. De reizigers kunnen, tenzij het tarief anders bepaalt, onderweg in eene hoogere rijtuigklasse overgaan tegen betaling van den in artikel 4, § 1, 2. b genoemden vrachtprijs.

4°. Artikel 13 wordt opnieuw vastgesteld en gelezen als volgt:

Rookten in de rijtuigen.

Art. 13. 1. Het rooken is verboden in alle rijtuigen of rijtuigafdeelingen, in welke dat verbod duidelijk zichtbaar is aangegeven; met het rooken in die rijtuigen of rijtuigafdeelingen wordt gelijk gesteld het zich aldaar met brandende tabak bevinden.

2. Wordt in een rijtuig of rijtuigafdeeling gerookt uit tabakspijpen, dan moeten deze van een dopje voorzien zijn.

3. In elken trein moet een voldoende aantal rijtuigen of rijtuigafdeelingen van de in dien trein vervoerde klassen aanwezig zijn, waarin niet gerookt mag worden.

5°. Artikel 15 wordt gewijzigd als volgt:

a. Het tweede lid vervalt.

b. De derde, vierde, vijfde en zesde leden worden tweede, derde, vierde en vijfde leden.

c. In het vierde lid vervallen de woorden: „en daar, waar een oponthoud van langer dan vijf minuten plaats heeft, de duur van het oponthoud”.

d. Het zevende lid wordt zesde lid en wordt gelezen als volgt:

6. Zoodra de trein op een station stilstaat, worden aan de zijde voor het uitstappen bestemd de portieren van die rijtuigen of rijtuigafdeelingen geopend, waarin zich reizigers bevinden, die het verlangen om uit te stappen kenbaar maken.

e. De achtste en negende leden worden zevende en achtste leden.

6°. In het eerste en in het tweede lid van artikel 17 vervallen de woorden „met de stoomfluit”.

7°. Artikel 18 wordt opnieuw vastgesteld en gelezen als volgt:

Beschadiging van rijtuigen.

Art. 18. Hij, die een rijtuig of rijtuigafdeeling, of voorwerpen, welke daartoe behooren, beschadigt of verontreinigt, alsmede hij, die een kind beneden den leeftijd van 10 jaar of een dier geleidt, dat een rijtuig of eene rijtuig-

afdeeling of voorwerpen, welke daartoe behooren, beschadigt of verontreinigt, is verplicht op eerste aanvraag van den beambte of bediende van den spoorweg de schadevergoeding te betalen, verschuldigd krachtens het daarvoor vastgestelde en door den Minister van Waterstaat goedgekeurde tarief.

8°. Artikel 19 wordt opnieuw vastgesteld en gelezen als volgt:

Aanwijzing van de goederen, welke als bagage worden beschouwd.

Art. 19. 1. Als bagage worden in den regel slechts beschouwd voorwerpen, welke de reiziger voor zijne reis noodig heeft en welke door de wijze, waarop zij zijn ingepakt — in koffers, reismanden, reiszakken, hoedendozen, kleine kisten en dergelijke — als reisbenodigdheden te onderkennen zijn. Worden voorwerpen, welke niet voldoen aan de in de vorige zinsnede gestelde eischen, door de ondernemers van spoorwegdiensten als bagage toegelaten, dan kunnen daarvoor bij het tarief in afwijking van de artikelen 24 en 26 van dit reglement, bijzondere bepalingen voor de verantwoordelijkheid worden vastgesteld.

2. Behoudens het bepaalde in het derde en in het vierde lid van dit artikel is het verboden ten vervoer als bagage aan te bieden of te laten aanbieden of te vervoeren goud en zilver in baren en platina, benevens de goederen, genoemd in de bijlagen A en B van dit reglement.

3. Voor zoover zij krachtens het eerste lid van dit artikel of krachtens het tarief als bagage zijn te beschouwen, mogen als bagage worden vervoerd:

a. geld en geldswaarden, als bedoeld in artikel 46 van dit reglement met uitzondering van goud en zilver in baren en platina. Ook in geval van boos opzet of grove nalatigheid van hunne beambten of bedienden is echter de verantwoordelijkheid van de ondernemers van spoorwegdiensten bij verlies of beschadiging beperkt tot een bedrag van f 7.— per kilogram:

b. de goederen, genoemd onder XLI (knalbonbons), LVI (wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren), LVII (ledig teruggaande zakken) en LVIII (schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst) van de bijlage B van dit reglement.

4. Motorrijwielen, welker reservoirs van sterk metaal zijn vervaardigd en behoorlijk zijn afgesloten, kunnen door de ondernemers van spoorwegdiensten als bagage worden toe-

gelaten, indien de reservoirs niet meer dan twee liter vloeibare brandstof bevatten.

9°. Het derde en het zesde lid van artikel 22 worden gewijzigd als volgt:

3. Het is verboden voorwerpen, welke eene onaangename lucht verspreiden of voor de medereizigers op eenige wijze hinderlijk of gevaarlijk zijn, alsmede goederen, welke niet per spoorweg mogen worden vervoerd of waarvan het vervoer voorwaardelijk is toegestaan, in de rijtuigen mede te nemen, met uitzondering van:

a. munitie, welke officieren en minderen van het leger of van de vloot medevoeren;

b. patronen, welke in dienst zijnde beambten der politie voor de vuurwapenen, welke zij op hunne reis dragen, medevoeren;

c. jachtpatronen, die jagers in geringe hoeveelheid voor de jachtgeweren, welke zij op hunne reis dragen, medevoeren;

d. de goederen, genoemd in de bijlage B van dit reglement onder III (lucifers en dergelijke), XLI. (knalbonbons) en LVI (wijn en likeuren in flesschen, sigaren, eet- en vleeschwaren), welke reizigers in geringe hoeveelheden of geringen omvang als reisbenoodigheden medevoeren;

e. de goederen, genoemd in artikel 46, eerste lid, alsmede in de bijlage B van dit reglement onder LVIII (schilderijen, beelden en alle voorwerpen van kunst), voor zoover zij zijn kleine gemakkelijk draagbare voorwerpen, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, of daarin zijn gepakt.

6. Wordt gedurende den loop van den trein overtreding van de bepalingen van het derde lid ontdekt, dan worden de in strijd met die bepalingen in de rijtuigen medegenomen voorwerpen zoodra mogelijk daaruit verwijderd en in den goederen- of bagagewagen overgebracht, of op het eerste station, waar stilgehouden wordt, uit den trein verwijderd.

10°. Artikel 29 wordt gewijzigd als volgt:

a. Na het tweede lid wordt een nieuw derde lid opgenomen, luidende als volgt:

3. Het is verboden dieren ten vervoer per spoorweg aan te bieden of te laten aanbieden of per spoorweg te vervoeren, voor zoover niet voldaan is aan de in bijlage E vermelde voorschriften.

b. Het derde lid wordt vierde lid en het vierde lid wordt vijfde lid.

c. In het vijfde lid wordt het woord „dit” vervangen door de woorden „het in het vierde lid vermeld”.

d. De vijfde, zesde, zevende, achtste en

negende leden worden zesde, zevende, achtste, negende en tiende leden.

11°. Artikel 30 wordt opnieuw vastgesteld en gelezen als volgt:

Vervoer van levende dieren in reizigerstreinen.

Art. 30. 1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel is het verboden levende dieren in de rijtuigen mede te nemen.

2. De spoorwegondernemingen zijn bevoegd toe te laten, dat met inachtneming van de in de tarieven vast te stellen voorwaarden door de geleiders, indien geen der medereizigers zich daartegen verzet, worden medegenomen:

a. schoothonden en andere kleine dieren in rijtuigafdeelingen van alle klassen;

b. grootere honden in rijtuigafdeelingen der derde klasse. De tarieven bepalen of, en zoo ja, welke vrachtprijs voor het vervoer van deze dieren verschuldigd is. Deze vrachtprijs moet vooraf aan het station van vertrek worden betaald, waarvoor den reiziger een vervoerbewijs wordt verstrekt. Wordt een dier, waarvoor vracht verschuldigd is, zonder behoorlijk vervoerbewijs in den trein medegenomen, dan moet de geleider op eerste aanvraag van den beambte of bediende van den spoorwegdienst alsnog den vrachtprijs voor het dier betalen, verhoogd met een bedrag van f 3.— voor de eerste en tweede, en van f 1.50 voor de derde klasse.

3. Honden en andere kleine dieren, welke bij reizigers behooren, kunnen tegen de in de tarieven vast te stellen prijzen in afzonderlijk goed gesloten hokken en manden worden vervoerd op dezelfde wijze als bagage; zij moeten binnen één uur na aankomst van den trein worden afgehaald, bij gebreke waarvan de spoorwegonderneming bevoegd is bewaargeld te heffen. Aangifte van de waarde of van het belang bij tijdige aflevering is niet toegestaan.

12°. Het eerste en het vierde lid van artikel 34 worden gewijzigd als volgt:

1. De leveringstijd voor levende dieren (uitgezonderd die, welke overeenkomstig artikel 30, derde lid, op dezelfde wijze als bagage en levende dieren van kleine gestalte, welke overeenkomstig artikel 32, zesde lid, als bestelgoed worden vervoerd) is samengesteld uit den tijd voor de expeditie, uit dien voor het vervoer en uit dien voor de aflevering toegestaan. De tijd voor de expeditie en die voor de aflevering worden bij de artikelen 31 en 32 geregeld. Omtrent den tijd voor het vervoer gelden de bepalingen van het tweede en derde lid van dit artikel.

4. Van levende dieren, overeenkomstig ar-

tikel 30, derde lid, op dezelfde wijze als bagage vervoerd, kan de aflevering binnen den in artikel 23 voor bagage vastgestelden termijn verlangd worden.

13°. Artikel 36, tweede lid, wordt gelezen als volgt:

2. Het vervoer van rij- en voertuigen met reizigerstreinen kan slechts gevorderd worden, voor zoover deze treinen daartoe door bestuurders van den spoorwegdienst of door den Minister van Waterstaat, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, zijn aangewezen.

14°. Aan artikel 41, eerste lid, worden toegevoegd de woorden: „een en ander behoudens het bepaalde bij het tweede lid van artikel 36”.

15°. Artikel 49, § 2, E, wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

Verlangt de afzender van goederen, die met adreskaart of vrachtbrief worden verzonden, een ontvangstbewijs, dan moet hij daartoe twee gelijklopende exemplaren van de adreskaart of den vrachtbrief bij zijne goederen overleggen, waarvan het eene met het woord „duplicaat” hem gestempeld wordt teruggegeven. Dit duplicaat strekt alleen tot bewijs, dat de goederen aangenomen zijn en heeft niet de kracht van de adreskaart of den vrachtbrief, die de goederen vergezelt.

16°. Artikel 70 wordt gewijzigd als volgt:
a. In het vijfde lid wordt het cijfer 10 gewijzigd in 9.

b. De slotzin van het zesde lid wordt aldus gelezen:

Voor spoedbestellingen wordt een bij de tarieven te bepalen extra-loon geheven.

17°. Het derde lid van artikel 71 wordt gelezen als volgt:

3. Het loon voor het afhalen en bestellen van ijl- en vrachtgoederen wordt bij de tarieven bepaald.

18°. In bijlage D vervallen de rubrieken „Formaatzegel” en „Zegel rekest om fiat” en wordt in de plaats daarvan opgenomen de rubriek „Statistiekzegel”.

19°. Achter bijlage D wordt opgenomen bijlage E, luidende aldus:

Bijlage E (zie artikel 29, derde lid).

1. De voor het vervoer van dieren dienende voorwerpen, als kooien, hokken, kisten, manden, zakken, enz., moeten ruim en luchtig zijn. De dieren mogen niet gekneveld zijn.

2. De bodem van kooien en dergelijke moet dicht zijn en bedekt met hooi, stroo, zand, turfmoelm of zaagsel. De zijwanden moeten tot zoodanige hoogte dicht zijn, dat verontreiniging van den wagen door vuil en stroo

zooveel doenlijk buitengesloten is; deze bepaling geldt niet bij vervoer van gevogelte in wagenladingen. De voorwerpen, waarin de dieren zich bevinden, moeten zoodanig van randen, latten en dergelijke voorzien zijn, dat bij op elkaar laden tusschen den bovenwand van het eene voorwerp en den bodem van het daarop geplaatste eene vrije ruimte van ten minste 3 c.M. hoogte openblijft. Kooien en dergelijke moeten zoo hoog zijn, dat de dieren recht op er in kunnen staan; bovendien moeten zij, indien zij geheel of gedeeltelijk uit latten bestaan, zoodanig zijn ingericht, dat de dieren er geen lichaamsdeelen door kunnen wringen. De voor het vervoer van dieren gediend hebbende voorwerpen mogen niet dan na grondige reiniging opnieuw daarvoor worden gebruikt.

3. In een wagen mogen slechts zoovele dieren van groote gestalte worden geladen, als er in kunnen staan, zonder tegen elkander of tegen de zijwanden van den wagen te worden gedrongen; voldoende is, dat een man zich tusschen de ingeladen dieren kan bewegen. Worden de dieren dwars in den wagen geplaatst, dan moet bovendien tusschen de dieren en de wagenwanden zooveel ruimte openblijven, dat de dieren zich niet den kop of de achterdeel openschaven of op andere wijze verwonden kunnen. Slechts zoovele dieren van kleine gestalte mogen, ook indien het vervoer in kooien en dergelijke plaats vindt, worden bijengeladen, dat alle in staat zijn zich op den bodem neer te leggen en niet genoodzaakt zijn op elkander te staan of te liggen.

4. Dieren van groote en van kleine gestalte en dieren van verschillende soorten en geslachten mogen in denzelfden wagen slechts worden geladen en in dezelfde kooi en dergelijke slechts worden geplaatst, indien de verschillende soorten en — voor zooveel paarden en vee betreft — geslachten door schotten van planken of latwerk van elkander worden gescheiden. Deze bepaling is niet toepasselijk op het vervoer van zoogende dieren en daarbij behoorende jongen.

5. De bodems van open wagens en die van wagens met daken, waarvan de wanden uit latwerk bestaan, mogen niet met licht ontvlambare stoffen bestrooid worden.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 14den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(Uitgeg. 8 Juli 1918.)

14 Juni 1918. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van het Baggerreglement. S. 356.

W.L. WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 Mei 1918, La. H., Afdeling Waterstaat A;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

De Raad van State gehoord, advies van 4 Juni 1918, n°. 38;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 12 Juni 1918, n°. 285, Afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan :

vast te stellen de navolgende wijzigingen en aanvullingen van het bij Ons besluit van 15 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 272) vastgestelde en bij Onze besluiten van 29 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 210) en 5 Mei 1914 (*Staatsblad* n°. 192) gewijzigde reglement op het baggeren, graven en visschen van voorwerpen en het werpen van vaste stoffen in de rivieren, langs de zeekusten en in de zeegaten onder beheer van het Rijk (Baggerreglement):

I. In het opschrift worden tusschen de woorden : „langs de zeekusten” en „en in de zeegaten” ingevoegd de woorden : „, in de Zuiderzee”.

II. Het derde lid van artikel 4 wordt vervangen door een nieuw lid, luidende :

„Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning van Onzen Minister voornoemd te baggeren of te graven in de riviervakken, aangewezen ingevolge het bepaalde in het eerste lid van dit artikel.”

III. In paragraaf 1 vervallen de artikelen 5, 11, 12 en 13.

IV. In den titel van paragraaf 2 worden tusschen de woorden „kusten der zee” en „en in de zeegaten” ingevoegd de woorden „, in de Zuiderzee”.

V. In artikel 14 worden de woorden „op de kusten der Noord- en der Zuiderzee met hare zeeboezems” vervangen door de woorden : „op de kusten der Noordzee, de Zuiderzee met hare zeeboezems.”

VI. Na artikel 14 wordt ingevoegd een nieuw artikel 14 bis, luidende :

„Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning van Onzen Minister voornoemd te baggeren met andere werktuigen dan met den gewonen hand- of hijschbeugel.”

VII. In artikel 15, onder 1°. a, wordt tus-

schen de woorden „het visschen van schelpen” en „en het rapen van” ingevoegd : „met handbeugels of andere niet door mechanische kracht bewogen werktuigen, zonder dat daarbij gebaggerd of begraven wordt”.

VIII. Na artikel 15 wordt ingevoegd een nieuw artikel 15 bis, luidende :

„Onze Minister voornoemd is bevoegd kustvakken aan te wijzen, waar het baggeren, graven en slikkeren, in afwijking van artikel 15, 1°. a, wordt gebonden aan een anderen daarbij te bepalen afstand dan dien van 500 meter landwaarts gemeten uit de punten, in genoemde bepaling bedoeld.

Deze aanwijzing wordt bekend gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Het is verboden zonder te zijn voorzien van eene schriftelijke vergunning van Onzen Minister voornoemd te baggeren, te graven of te slikkeren in de kustvakken, aangewezen ingevolge het bepaalde in het eerste lid van dit artikel.”

IX. In artikel 16 worden de woorden „in toegangen tot havens of in uitwateringsgeulen, onder beheer van het Rijk” vervangen door : „in uitwateringsgeulen, in toegangen tot havens en in die gedeelten van de in artikel 14 genoemde wateren, welke tot gebruikelijke scheepvaartwegen behoreen.”

X. Na artikel 17 worden ingevoegd als artikelen 17 bis, 17 ter, 17 quater en 17 quinquies, de uit paragraaf 1 gelichte artikelen 5, 11, 12 en 13.

XI. Na artikel 17 quinquies worden ingevoegd de woorden :

„Par. 4. *Bepalingen tot handhaving van dit reglement en strafbepalingen.*”

XII. In artikel 21 onder a wordt tusschen de woorden „artikel 4, laatstelid” en „en artikel 16” ingevoegd : „, artikel 15 bis, laatste lid,”; in artikel 21 onder b wordt tusschen de woorden „artikel 11” en „en artikel 15” ingevoegd : „, artikel 14 bis”; het cijfer 11 onder b, de cijfers 12 en 13 onder c en het cijfer 5 onder d, alle in artikel 21, worden vervangen onderscheidenlijk door : „17ter”, „17 quater”, „17 quinquies” en „17 bis”.

XIII. Na artikel 21 wordt ingevoegd het woord : „*Sloebepaling*”.

XIV. De tekst van het Koninklijk besluit van 15 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 272), zooals dit luidt na de daarin bij de Koninklijke besluiten van 29 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 210) en 5 Mei 1914 (*Staatsblad* n°. 192) en bij dit Koninklijk besluit aangebrachte wijzigingen, wordt op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst in eene

doorlopende genummerde reeks van in genummerde leden verdeelde artikelen, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen of van gedeelten van artikelen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 14den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 11 Juli 1918.)

14 Juni 1918. **BESLUIT**, tot wijziging en aanvulling der artikelen 1 en 2 van het Koninklijk besluit van den 31sten Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), tot vaststelling van een nieuwen uiterlijken vorm voor de zilverbons van twee en een halven gulden, tot bepaling van de hoeveelheid der uit te geven zilverbons van dien vorm en tot bepaling van het tijdstip en de wijze, waarop de zilverbons van f 1 en van f 2,50 van den ouden vorm worden ingetrokken, zooals dat besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van den 22sten April 1916 (*Staatsblad* n°. 168) en van 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219). S 357.

WLV WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 12den Juni 1918, n°. 171, Generale Thesaurie;

Gezien de Wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377) tot uitgifte van zilverbons en Onze Besluiten van 31 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), 22 April 1916 (*Staatsblad* n°. 168) en 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De aanhef van artikel 1 van Ons besluit van den 31sten Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174) wordt gelezen als volgt:

„De zilverbons van twee en een halven gulden worden onderscheiden in twee soorten. De uiterlijke vorm van de zilverbons der eerste soort is de volgende.”

Aan het slot van voormeld artikel 1 wordt het volgende toegevoegd:

„De uiterlijke vorm van de zilverbons der tweede soort is de volgende:

1918.

(Voorzijde.)

SERIE . . . WETTIG BETAALMIDDEL.
No. . . . KONINKRIJK DER NEDERLANDEN.

Zilverbon.

Groot TWEE EN EEN HALVE GULDEN.

Wordt ter betaling aangenomen door de Nederlandsche Bank en aan alle Rijkskantoren.

Inwisselbaar in zilver na aankondiging.

Geregistreerd

19

De Agent van het Ministerie van Financiën,

De Minister van Financiën,

De woorden „Wettig Betaalmiddel”, „Koninkrijk der Nederlanden”, „Zilverbon”, „Groot TWEE EN EEN HALVE GULDEN”, „Wordt ter betaling aangenomen door De Nederlandsche Bank en aan alle Rijkskantoren”, „Inwisselbaar in zilver na aankondiging” worden in licht blauw, de overige voormelde woorden worden in zwart gedrukt.

In het midden wordt in geel 2,50 gedrukt. Bovendien bevindt zich in het midden een lichtblauw vignet.

Dit alles is gedrukt op een grijzen ondergrond, waarin een werkje in wit is uitgespaard en waaromheen zich een rand in blauwe kleur, vermengt met geel, bevindt. In dezen rand zijn versieringen aangebracht; de linkerzijde bevat voorts in een cirkel in groote cijfers 2,50, terwijl in de rechterboven- en onderhoek eveneens 2,50 in kleinere cijfers voorkomt.

(Achterzijde.)

De achterzijde vertoont in het midden het Nederlandsche wapen in lichtbruin met de woorden „Het namaken of vervalschen van zilverbons met het oogmerk om die als echt en onvervalscht uit te geven of te doen uitgeven wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren”, omringt door de woorden „Koninkrijk der Nederlanden” en „Wettig Betaalmiddel” en aan beide zijden geflankeerd door het getal 2,50 in verticale richting.

De cijfers 2,50 komen ook voor in alle hoeken.

De achterzijde is gedrukt in licht blauw met bruin en bevat, behalve den met versieringen aangevulden rand, een middenstuk, eveneens met versieringen aangevuld.

De bons worden gedrukt op papier van ten naastenbij 12,9 bij 7,3 centimeters, waarin roode en blauwe vezels zijn verwerkt.

2. In artikel 2 van Ons Besluit van den 31sten Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), zooals

18

dat artikel luidt ingevolge Ons Besluit van 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219), wordt in plaats van „den in artikel 1 omschreven uiterlijken vorm” gelezen: „de in artikel 1 omschreven uiterlijke vormen”.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst. 's-Gravenhage, den 14 Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
Uitgeg. 25 Juni 1918.

14 Juni 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Veroordeeling van eischer in cassatie tot betaling van het bedrag waarvoor hij door het College van Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente is geplaatst op het kohier van den hoofdelijken omslag. Lidmaatschap.

Verwerping van het tegen die veroordeeling gerichte cassatieberoep op grond dat het middel zich richt tegen een beslissing, die zooals zij in dat middel wordt bestreden — in het beroepen vonnis niet is te vinden.

Alleen de Rechtbank was bevoegd om vast te stellen wat het aan haar oordeel onderworpen vonnis des Kantonrechtters inhield. Waar reeds de rechtbank uitmaakte, dat van de aan den Kantonrechter aangewreven onjuiste opvatting van de gevoerde verdediging uit zijn vonnis niet blijkt, moet ook thans aan het desbetreffend cassatiemiddel feitelijken grondslag worden ontzegt.

Een artikel uit Alg. Regl. op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Herv. Gemeenten in Nederland en het toezicht daarop, is niet een wet of wettelijke verordening, wier schending in cassatie met vrucht kan worden beweerd.

(B. W. artt. 1690—1702; Rv. artt. 398—429.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers en H. Hesse.

L. J. van Voorthuysen, burgemeester van en wonende te Domburg, eischer tot cassatie van een vonnis op 26 September 1917 door de Arr.-Rechtbank te Middelburg tusschen partijen geweest, advocaat Mr. W. A. Telders tegen :

het College van Kerkvoogden der Nederduitsch

Hervormde Gemeente te Domburg, verweerder, advocaat Mr. M. P. G. Kappeyne v/d Coppello.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De eischer in cassatie is als lid der Nederduitsch Hervormde gemeente te Domburg aangeslagen in den door haar geheven hoofdelijken omslag en tot betaling gedagvaard voor den Kantonrechter te Middelburg, die in zijn vonnis in de eerste plaats omtrent het recht heeft overwogen „ten exceptieve”. Dat blijkbaar in het afschrift der dagvaarding de in het origineel wel voorkomende woorden *als hebbende een eigen middel van bestaan* abusievelijk zijn weggelaten, doch dat het stellen van het hebben van een middel van bestaan overigens uit de inrichting van de dagvaarding blijkt, zoodat het opnemen van die woorden overtoellig was.

Welke houding van partijen tot deze beslissing aanleiding heeft gegeven blijkt niet omdat de expeditie van het vonnis in strijd met art. 62 Rv. alleen de slotsom der conclusiën inhoudt met vermelding dat de conclusiën aan het audientieblad zijn gehecht; die slotsom is dat de eischeres niet-ontvankelijk verklaard zal worden in hare vordering, althans haar die als onrechtmatig zal worden ontzegt.

In haar in appel gewezen vonnis heeft de Rechtbank te Middelburg overwogen, dat als eerste grief tegen het vonnis van den Kantonrechter is aangevoerd schending van art. 1 Rv. omdat de Kantonrechter in het gevoerde verweer een exceptief verweer heeft gezien, terwijl in eersten aanleg geene exceptie van nietigheid van de dagvaarding was opgeworpen, dat aan deze grief de feitelijke grondslag ontbreekt; dat de appellant toch blijkbaar bedoelt dat de Kantonrechter eene beslissing heeft gegeven omtrent eene in eersten aanleg (vermeende) voorgestelde nietigheid van dagvaarding hierop berustende dat het afschrift der dagvaarding niet zou overeenstemmen met het origineel; dat, daargelaten dat van een verschil tusschen origineel en afschrift niet blijkt daar beide stukken volkomen gelijkkluidend zijn, de Kantonrechter met geen enkel woord eene uitspraak heeft gegeven over de al of niet nietigheid der dagvaarding.

De eischer in cassatie handhaaft niettemin zijne grief en stelt als eerste cassatiemiddel: schending en verkeerde toepassing van art. 1, 2^e alinea, 5 ten derde, 92, 94 en 48 Rv. en art. 12 van het algemeen reglement op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van

de hervormde gemeenten in Nederland en het toezicht daarop, doordat de Rechtbank ten onrechte heeft bevestigd het door den Kantonrechter te Middelburg gewezen vonnis d.d. 11 September 1916, dewijl die Kantonrechter ten onrechte in het gevoerd verweer een exceptief verweer heeft gezien gericht op nietigheid van het exploit der oorspronkelijke dagvaarding, en voorts niet in de dagvaarding was gesteld dat de oorspronkelijke gedaagde aan al de vereischten bij voormeld art. 12 bedoeld voldeed.

Wat de eischer nu wel in het vonnis beslist had willen zien is niet volkomen duidelijk; uit het verband van het eerste en het tweede onderdeel van het middel meen ik echter te mogen afleiden dat de bedoeling is dat nu in het afschrift der dagvaarding door het gemis van de woorden „als hebbende een eigen middel van bestaan” niet is vermeld eene der voorwaarden waaronder van een lid eener hervormde gemeente hoofdelijke aanslag geheven kan worden, de vordering niet voor toewijzing vatbaar is. Maar wat daarvan zij, het middel richt zich eensdeels tegen de feitelijke beslissing dat van eene beslissing van den Kantonrechter over eene exceptie van nietigheid van dagvaarding niet blijkt, en moet anderdeels hierop afstuiten dat het vonnis der Rechtbank geene beslissing omtrent onvolledigheid der dagvaarding, zooals zij in afschrift aan den gedaagde is overgegeven, inhoudt, terwijl de Kantonrechter beslist had dat het gemis van enkele woorden in het afschrift de onvolledigheid niet medebracht, welke beslissing als betreffende inhoud en strekking der dagvaarding van feitelijken aard is.

Tegen de beslissing ten principale, inhoudende veroordeeling van den gedaagde, is gericht het tweede middel: Schending en verkeerde toepassing van art. 1374, 1690 en 1697 B. W., alsmede art. 48 Rv., aangezien in casu geen overeenkomst in civielrechtelijken zin is gesloten, en dus ook niet later, waardoor ook, is bekrachtigd tusschen eischer in cassatie en de gedaagde in cassatie of het genootschap waarvan zij een onderdeel is, wordende immers door doop en belijdenis des geloofs in eenige kerkgemeenschap niet anders dan door een geestelijke gemeenschap geboren, maar geenszins eenige verbintenis van vermogensrechtelijken en in het algemeen civielrechtelijken aard; terwijl ook al moesten kerkgenootschappen of kerken beschouwd worden als zedelijke lichamen in den zin van het Burgerlijk Wetboek (des neen) toch hare bepalingen en reglementen niet kunnen deroegeren aan de algemeene rechtsbeginselen en bepalingen op het stuk der overeenkomsten

of welke andere ook, en de beslissing van Kantonrechter en Rechtbank hiermede geen rekening hebben gehouden door geheel ten onrechte uit het doopen binnen en het doen van belijdenis des geloofs in eene afdeling van het Nederduitsch Hervormd Kerkgenootschap te concluderen tot het bestaan van een vermogensrechtelijke verbintenis, waaruit een belastingplicht in verband met de reglementen dier kerk geboren werd.

Als tusschen partijen vaststaande is aangenomen dat de eischer in cassatie is lid der Hervormde kerk en voorts in zich vereenigt de eigenschappen die hem, volgens de kerkelijke reglementen onderwerpen aan den hoofdelijken omslag ten behoeve der gemeente te Domburg geheven.

Bij het vonnis waarvan beroep is nu de vordering tot betaling van dien omslag toewijsbaar geacht op grond dat de kerkgenootschappen zijn vereenigingen van personen, vallende onder art. 1690 B. W. hetzij door het openbare gezag erkend of als geoorloofd toegelaten, die ingevolge art. 1697 beheerscht worden door hare eigene reglementen waaraan al hare leden zijn onderworpen, dat, al mogen de kerkgenootschappen afwijken van de gewone burgerrechtelijke lichamen in zoverre als zij een tweeledig karakter vertoonen, een van godsdienstigen en een van materielen aard, ook hunne leden aan de reglementen en verordeningen onderworpen zijn nu geene wetsbepaling eene andere verhouding vaststelt, zoodat art. 1697 ook op hen toepasselijk is. Het doet opmerken dat in dit geding niet een beroep wordt gedaan op minderjarigheid tijdens de verkrijging van het lidmaatschap en de daaruit voortvloeiende gevolgen, ten aanzien van de verbondenheid; de eischer erkent tot de kerk te zijn toegetreden, betwist alleen het civielrechtelijke gevolg zijner toetreding. De beslissing waartegen wordt opgekomen is nu in overeenstemming met de als gevestigd te beschouwen jurisprudentie, laatstelijk blijkende uit 's Hoogen Raads arrest van 29 December 1911 (W. 9272); ik meen mij thans tot eene verwijzing naar dat arrest te mogen bepalen. Ik concludeer tot verworping van het beroep met veroordeeling van den eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;
dat, blijkens het bestreden vonnis en het vonnis van den Kantonrechter te Middelburg van 11 September 1916, welks feitelijke overwegingen door de Rechtbank zijn overgenomen,

de verweerder in cassatie als eischer in eersten aanleg vóór het Kantongerecht te Middelburg een rechtsvordering heeft ingesteld tegen partij van Voorthuysen, tot betaling van f 76.95, als grond daarvoor stellende, dat de gedaagde behoort tot en ingelijfd is bij de Hervormde Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden;

dat hij woont en zijn hoofdverblijf houdt te Domburg en mitsdien binnen de Kerkelijke Nederduitsch Hervormde Gemeente aldaar zijn hoofdverblijf houdt;

dat Kerkvoogden krachtens het Algemeen Reglement op het Beheer der Kerkelijke goederen en fondsen, enz. in hunne Kerkelijke gemeente tot dekking van hare uitgaven van de daarvoor krachtens hetzelfde Reglement in de termen vallende leden en lidmaten hunner Gemeente eenen hoofdelijken omslag heffen en dit ook heeft gedaan over het jaar 1915;

dat op het voor dat jaar door Kerkvoogden opgemaakte en door Kerkvoogden en Notabelen vastgestelde kohier, de gedaagde, als hebbende een eigen middel van bestaan is aangeslagen voor een bedrag van f 76.95, hetwelk hij weigert te betalen;

dat de gedaagde dien eisch op verschillende gronden heeft bestreden, doch de Kantonrechter bij bovenvermeld vonnis de ingestelde vordering heeft toegewezen;

dat in hooger beroep door den gedaagde tegen die uitspraak zijn aangevoerd twee grieven:

1°. dat de Kantonrechter art. 1 Rv. zou hebben geschonden door in eene der gevoerde weren een exceptief verweer te zien, terwijl de appellant als gedaagde geen exceptie van nietigheid der dagvaarding had opgeworpen;

2°. dat de Kantonrechter ten onrechte den eisch heeft toegewezen op grond, dat de appellant krachtens zijn lidmaatschap der Nederduitsch Hervormde Kerk tot betaling van zijn aanslag was gehouden, welke grief nader is aangedrongen op deze gronden, dat de appellant betwist, dat door zijn toetreden als lid tot de Nederduitsch Hervormde Kerk een overeenkomst tusschen hem en die kerk zoude zijn tot stand gekomen, tengevolge waarvan hij tot betaling eener door die Kerk opgelegde belasting zou kunnen worden verplicht, en dat door het sluiten van een godsdienstigen band evenmin financiële verplichtingen op hem zouden rusten tengevolge waarvan betaling in rechte zoude kunnen worden gevorderd;

dat de Rechtbank heeft overwogen, ten aanzien van de eerste grief, dat deze feitelijken grondslag mist, vermits de Kantonrechter in zijn vonnis met geen enkel woord een uitspraak

heeft gegeven omtrent de al- of niet-geldigheid der dagvaarding;

ten aanzien van de tweede grief, dat tusschen partijen vaststaat, dat de appellant lid is der Nederduitsch Hervormde Kerk, zijn hoofdverblijf houdt te Domburg, een eigen middel van bestaan heeft en aldaar ingevolge het Algemeen Reglement op het Beheer der Kerkelijke goederen en fondsen door den geïntimeerde is geplaatst op het kohier van den Hoofdelijken Omslag der Nederduitsch Hervormde Gemeente aldaar, en dat dit kohier is opgemaakt overeenkomstig de artt. 12 en 13 van dat Reglement;

dat de leden der Nederduitsch Hervormde Kerk, zijnde een vereeniging van personen, vallende onder art. 1690 B. W. zij het ook met een eigen karakter, onderworpen zijn aan de door dit lichaam vastgestelde reglementen en verordeningen, vermits bij geen wetsbepaling een andere verhouding tusschen hen is vastgesteld;

dat de gedaagde dan ook krachtens art. 1697 B. W. als lid der Nederduitsch Hervormde Kerk aan de reglementen dier Kerk en het daarmede verband houdende plaatselijk Reglement der Nederduitsch Hervormde Gemeente te Domburg is gebonden, en hij alzoo, zoo lang hij dat lidmaatschap niet heeft opgezegd, verplicht is den te zijnen name gestelden hoofdelijken omslag te betalen;

dat de Rechtbank op die gronden het beroepen vonnis heeft bekrachtigd;

dat tegen de uitspraak der Rechtbank wordt opgekomen met de navolgende middelen van cassatie: (zie concl. (Proc.-Gen.);

O. met betrekking tot het eerste middel:

dat de Rechtbank, gelijk boven is vermeld, heeft beslist, dat de in appel ingebrachte grief, als zou de Kantonrechter in een der door den gedaagde gevoerde weren een exceptie van nietigheid van dagvaarding hebben gezien, elken grond mist;

dat de eischer zijn grief in cassatie opnieuw te berde brengt, maar met geen ander gevolg, dan dat haar ook thans feitelijke grondslag moet worden ontzegd;

dat immers door de beslissing der Rechtbank, die alleen bevoegd is vast te stellen, wat het aan haar oordeel onderworpen vonnis des Kantonrechters inhoudt, — ook in deze instantie vaststaat, dat van de in het middel aan den Kantonrechter aangewreven onjuiste opvatting van de gevoerde verdediging, uit zijn vonnis niet blijkt;

dat in het middel voorts nog wordt geklaagd

over schending van het Algemeen Reglement op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Hervormde Gemeenten in Nederland en het toezicht daarop, door de vordering voor toewijzing vatbaar te verklaren, ofschoon bij dagvaarding niet was gesteld, dat de gedaagde aan al de vereischten bij voormeld artikel 12 bedoeld, voldeed, doch dat deze klacht, al ware zij gegrond, niet zou kunnen leiden tot vernietiging der bestreden uitspraak, vermits gezegd artikel 12 niet is een wet of wettelijke verordening, wier schending in cassatie met vrucht kan worden beweerd;

O., dat het tweede middel zich richt tegen de beslissing der Rechtbank omtrent de in hooger beroep in de tweede plaats aangevoerde grief;

dat bij de onderscheidene bedenkingen tegen die beslissing in het midden gebracht telkens wordt uitgegaan van de stelling, dat de Rechtbank het lidmaatschap van gedaagde zou hebben aangenomen op grond van de omstandigheden, dat deze in de Nederduitsch Hervormde Kerk is gedoopt en in haar belijdenis des geloofs heeft afgelegd en dan wordt betwist, dat uit die handelingen burgerrechtelijke verplichtingen kunnen voortvloeien;

dat echter die stelling in het aangevallen vonnis geenerlei steun vindt;

dat immers de Rechtbank, die de overwegingen in rechte van den Kantonrechter niet overnam, het lidmaatschap van den gedaagde als vaststaande heeft aangenomen, omdat dit tusschen partijen was onbetwist, en — anders dan de Kantonrechter, daarbij over de wijze, waarop het is ontstaan, zich met geen enkel woord heeft uitgelaten;

dat het dus volstrekt niet is buitengesloten, dat naar de opvatting der Rechtbank het bedoelde lidmaatschap met de daaraan verbonden burgerrechtelijke verplichtingen zijn grond vindt in geheel andere feiten dan doop en belijdenis;

dat het middel, als zich richtende tegen een beslissing, die — zooals zij in dat middel wordt bestreden — in het beroepen vonnis niet is te vinden, krachtens art. 409 B. Rv. moet worden ter zijde gesteld;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

15 Juni 1918. **BESLUIT**, houdende vaststelling van de afwijkingen, bedoeld in artikel 63, 2de lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 325). S. 358.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 1 Juni 1918, Directie van den Landbouw, n°. 5528, 1^e Afdeling;

Overwegende, dat ingevolge artikel 63, 2de lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 325), bij algemeenen maatregel van bestuur moet worden vastgesteld, welke afwijkingen van de in het vierde lid van artikel 49 van eerstgenoemde wet gestelde eischen van praktische voorbereiding zullen gelden voor hen, die zich wenschen te onderwerpen aan het laatste gedeelte van het examen ter verkrijging van het diploma van veearts en vóór 9 Maart 1918 één of meer examens aan de Rijksveeartsenijkschool te Utrecht met gunstig gevolg hebben afgelegd;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Juni 1918, Directie van den Landbouw, n°. 6977, 1e Afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. Voor hen, die vóór 9 Maart 1918 het natuurkundig examen aan de voormalige Rijksveeartsenijkschool met gunstig gevolg hebben afgelegd en gedurende korteren of langeren tijd de klinieken aan die onderwijsinstelling hebben gevolgd, zal die tijd in mindering worden gebracht van den door artikel 49, vierde lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700) geëischten duur der praktische voorbereiding.

2. Voor hen, die vóór 9 Maart 1918 het natuurkundig examen aan de voormalige Rijksveeartsenijkschool met gunstig gevolg hebben afgelegd en vóór dienzelfden datum gedurende korteren of langeren tijd de genees- en heilkundige behandeling van zieke dieren onder leiding van een gediplomeerd veearts hebben gevolgd, zal die tijd in mindering worden gebracht van den door artikel 49, vierde lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700) geëischten duur der praktische voorbereiding.

3. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het natuurkundig examen aan de voormalige Rijksveeartsenijkschool met gunstig gevolg hebben afgelegd en, in verband met artikel 10 der wet van 8 Juli 1874 (*Staatsblad* n°. 99), in 1918 zouden zijn toegelaten tot het veeartsenijkundig

examen, zullen in 1918 en, bij afwijzing, zoo noodig in 1919 worden toegelaten tot het laatste gedeelte van het examen ter verkrijging van het diploma van veerarts, indien zij eene door een tot de uitoefening der veerartsnij-kunde bevoegden persoon afgegeven verklaring overleggen, waaruit blijkt, dat zij gedurende ten minste twee jaren de genees- en heekkundige behandeling van zieke dieren gevolgd en, in tegenwoordigheid van een veerarts, bij de groote huisdieren (paard of rund) ten minste tien gewone verlossingen bijgewoond en ten minste twee buitengewone verlossingen verricht hebben.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 26 Juni 1918.)

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 359.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd:

het totaal van de Iste Afdeeling met f 19,230;

het totaal van de IIde Afdeeling met f 37,310;

het totaal van de IIIde Afdeeling met f 34,690,50;

het totaal van de Vde Afdeeling met f 8,175;

en het eindcijfer van het hoofdstuk met f 99,405,50.

15 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 360.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd:

het totaal van de Iste Afdeeling met f 81,500;

het totaal van de IIde Afdeeling met f 6,000;

het totaal van de IIIde Afdeeling met f 36,000;

het totaal van de Vde Afdeeling met f 1,842,800;

het totaal van de VIde Afdeeling met f 261,170;

het totaal van de VIIIste Afdeeling met f 6,180;

en het eindcijfer van het hoofdstuk met f 2,233,650.

15 Juni 1918. WET tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 361.

15 Juni 1918. WET houdende wijziging van de begrooting van uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 362.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 363.
Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal der Iste Afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 23,300.

15 Juni 1918. WET tot verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van Rijksambtenaren.) S. 364.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en wordt een artikel verminderd.

Ten gevolge hiervan worden de totalen van de navolgende afdeelingen verhoogd als volgt:

van de Iste Afdeeling met f 42,985;

van de IIde Afdeeling met f 636,390;

van de IIIde Afdeeling met f 23,750;

van de IVde Afdeeling met f 37,080;

van de VIde Afdeeling met f 259,100;

van de VIIde Afdeeling met f 200,000;

van de VIIIste Afdeeling met f 36,810;

van de Xde Afdeeling met f 12,850;

van de XIIde Afdeeling met f 700;

terwijl het eindcijfer van het hoofdstuk wordt verhoogd met f 1,249,665.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van burgerlijke Rijksambtenaren.) S. 365.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd :
 de Iste afdeling met f 36,000.
 de IIde afdeling met f 58,500.
 de IIIde afdeling met f 65,970.
 de IVde afdeling met f 890,140.
 de Vde afdeling met f 331,000.
 de VIde afdeling met f 117,830.
 en de VIIde afdeling met f 4200.
 en het eindcijfer der begrooting met
 f 1,503,640.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van de
 begrooting van inkomsten en uitgaven
 van het Staatsbedrijf der Algemeene
 Landsrukkerij voor het dienstjaar 1918.
 (Salarisverhooging van burgerlijke Rijks-
 ambtenaren). S. 366.

15 Juni 1918. WET tot verhooging van het
zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor
 het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging
 van Rijksambtenaren.) S. 367.

Bij deze wet worden eenige artikelen ver-
 hoogd.

2. Ten gevolge hiervan worden :

a. het totaal der Iste onderafdeeling van de
 Iste afdeling verhoogd met f 46,709 ; dat der
 IIIde onderafdeeling van die afdeling met
 f 11,198, terwijl het totaal van de Iste afdeling
 wordt verhoogd met f 57,907 ;

b. het totaal der Iste onderafdeeling van de
 2de afdeling verhoogd met f 297,000 en dat
 der IIde onderafdeeling van die afdeling
 met f 5,370, terwijl het totaal der 2de afdeling
 wordt verhoogd met f 302,370 ;

c. het eindcijfer van het VIde hoofdstuk der
 Staatsbegrooting voor 1918. verhoogd met
 f 360,277.

15 Juni 1918. WET tot verhooging van het
tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting
 voor het dienstjaar 1918. (Salarisver-
 hooging van Rijksambtenaren.) S. 368.

Bij deze wet worden eenige artikelen ver-
 hoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd :
 het totaal der Iste afdeling met . f 44,848
 het totaal der IIde afdeling met . 228,339
 dat der IIIde afdeling met . . . 78,123
 dat der IVde afdeling met . . . 33,005
 dat der Vde afdeling met . . . 81,766
 terwijl het eindcijfer van het tiende
 hoofdstuk der Staatsbegrooting voor
 het dienstjaar 1918 wordt verhoogd
 met 466,081

15 Juni 1918. WET, houdende verhooging
 van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbe-
 grooting voor het dienstjaar 1918. (Salaris-
 verhooging van Rijksambtenaren). S. 369.
 Bij deze wet worden eenige artikelen ver-
 hoogd.

Ten gevolge hiervan wordt zoowel het totaal
 van de Iste afdeling als het eindcijfer van het
 hoofdstuk verhoogd met f 94,800.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van het
achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting
 voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhoog-
 ing van Rijksambtenaren). S. 370.

Bij deze wet worden eenige artikelen ver-
 hoogd en wordt de omschrijving van eenige
 artikelen gewijzigd.

Ten gevolge hiervan worden de totalen van
 de navermelde afdelingen *verhoogd* als volgt :

de Iste afdeling met	f 44,500
„ IIde „ „	600
„ IVde „ „	11,000
„ Vde „ „	240
„ IXde „ „	2,000
„ Xde „ „	1,000
„ XIIde „ „	5,600
„ XIIIde „ „	4,650
„ XVIde „ „	3,700
„ XVIIde „ „	700
„ XVIIIde „ „	14,350

terwijl het eindcijfer van dat hoofdstuk wordt
verhoogd met een bedrag van f 88,340.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van de
 begrooting van inkomsten en uitgaven
 van het Staatsbedrijf der Artillerie-In-
 richtingen voor het dienstjaar 1918.
 (Salarisverhooging van Rijksambtenaren).
 S. 371.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van het
negende hoofdstuk der Staatsbegrooting
 voor het dienstjaar 1918. (Salarisver-
 hooging van burgerlijke Rijksambtenaren.)
 S. 372.

Bij deze wet worden eenige artikelen ver-
 hoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het
 totaal der Iste afdeling met f 41,000 ; dat
 der IIde afdeling met f 381,100 ; dat der IIIde
 afdeling met f 27,600 ; dat der IVde afdeling
 met f 136,900 ; dat der Vde afdeling met
 f 8,000 ; dat der VIIIste afdeling met f 120,000
 en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk met
 f 714,600.

15 Juni 1918. WET, houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. (Verhooging der salarissen van burgerlijke Rijksambtenaren). S. 373.

15 Juni 1918. WET, tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van burgerlijke Rijksambtenaren). S. 374.

17 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 375.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der Iste afdeling van gezegd hoofdstuk nader vastgesteld op f 169,513,50 en het eindcijfer van hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 op f 1,790,298.50.

17 Juni 1918. WET, houdende regeling der kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten. S. 376.

WIJ WILHELMINA, ENZ. ... doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat eene nieuwe regeling der kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten, wenschelijk is :

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Artikel 1. Kanselarijrechten zijn, indien deze wet niet anders bepaalt, verschuldigd door alle personen of zedelijke lichamen, te wier behoefte de werkzaamheden, genoemd in hoofdstuk II, worden verricht.

Geen kanselarijrechten worden gegeven voor werkzaamheden, niet uitdrukkelijk genoemd in deze wet.

Art. 2. Van de betaling van kanselarijrechten zijn vrijgesteld :

1°. de Staat der Nederlanden ;

2°. zij, die onvermogen zijn, hetzij blijkens overgelegd bewijs van eene bevoegde Nederlandsche overheid, hetzij blijkens andere gegevens of omstandigheden, ter beoordeeling van het hoofd van den betrokken diplomatieken of consularen post ;

3°. het personeel van Nederlandsche diplo-

matieke of consulaire posten, voor zoover betreft werkzaamheden aan die posten verricht.

Vrijstelling van de betaling van alle of van enkele rechten kan worden verleend aan bepaalde buitenlandsche autoriteiten volgens instructie van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

Stukken, opgemaakt in verband met de Militiewet, de Landweernet en de Landstomwet, zijn vrijgesteld van kosten.

Art. 3. De diplomatieke ambtenaren, bedoeld in art. 19 dezer wet, en de consulaire ambtenaren mogen vooruitbetaling vorderen van alle rechten, door hen krachtens deze wet te heffen.

Voor alle bedragen, door hen te heffen, zullen zij desverlangd eene gedetailleerde quitantie, ondertekend, uitreiken aan de belanghebbenden.

Op alle bescheiden, door hen tegen betaling af te geven, zal het bedrag der betaalde som worden uitgedrukt, met verwijzing naar het toepasselijk artikel en onderdeel dezer wet.

Art. 4. De diplomatieke ambtenaren, bedoeld in art. 19 dezer wet, alsmede de bezoldigde consulaire ambtenaren verantwoordt het bedrag der kanselarijrechten, door hen krachtens deze wet geheven, op de wijze, door ons vastgesteld of vast te stellen, aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken en brengen dat bedrag in 's Rijks schatkist over.

De onbezoldigde consulaire ambtenaren heffen de rechten, in deze wet bepaald, ten eigen bate.

Art. 5. Wanneer een en dezelfde werkzaamheid onder meer dan één onderdeel van het tarief kan worden gebracht, wordt het laagste recht geheven.

Art. 6. Wanneer er verschil van meening bestaat omtrent de toepassing dezer wet, moet het recht, door den diplomatieken of consularen ambtenaar berekend, worden betaald, behoudens de bevoegdheid van dengene, die het recht voldaan heeft, om ter zake het oordeel van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken in te roepen.

In geval Onze Minister van Buitenlandsche Zaken van meening is dat minder verschuldigd is dan door den diplomatieken of consularen ambtenaar berekend werd, is deze laatste gehouden het te veel berekende alsnog terug te betalen.

Art. 7. Wanneer de diplomatieke of consulaire ambtenaar, op verzoek van dengene, die de hulp der kanselarij inroept, kan goedvinden eene werkzaamheid, waarvoor kanselarijrecht

verschuldigd is, aan te vangen na 5 uur des namiddags of vóór 9 uur des voormiddags, alsmede op Zondagen, op ter plaatse algemeen erkende Christelijke en nationale feestdagen of op andere officieel vastgestelde vacantedagen, wordt het recht met 50 pct. verhoogd, behalve voor Nederlandsch-Indische Mekka-gangers, die van deze verhooging zijn vrijgesteld.

Dezelfde verhooging is verschuldigd, wanneer op verzoek van den belanghebbende de diplomatieke of consulaire ambtenaar, of zijn plaatsvervanger, kan goedvinden om zich buiten de kanselarij te begeven ten einde eene werkzaamheid te verrichten, waarvoor kanselarijrecht verschuldigd is, met uitzondering evenwel van die, genoemd in art. 16 (6) en (12).

Art. 8. Voor hen, die niet kunnen bewijzen dat zij Nederlanders, Nederlandsche onderdanen of Nederlandsche beschermelingen zijn, wordt het recht met 50 pct. verhoogd, behalve voor de werkzaamheden, genoemd in art. 16 (10) en (11).

Art. 9. Voor de toepassing van deze wet worden met Nederlandsche schepen gelijkgesteld schepen, die een Nederlandsch-koloniale zeebrief hebben, of waarvoor een tijdelijke vergunning tot het voeren van de Nederlandsche vlag is verleend volgens artikel 12 der wet van 28 Mei 1869 (*Staatsblad* n°. 95), zooals gewijzigd bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 213).

Art. 10. De herleiding van het bedrag, verschuldigd overeenkomstig de tarieven, bij deze wet geregeld, in een andere munteenheid geschiedt volgens koersen, die door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken worden vastgesteld.

Art. 11. Waar in de tarieven, bij deze wet vastgesteld, wordt gesproken van een bladzijde, wordt daarmee bedoeld eene bladzijde, bevattende ten minste 300 lettergrepen. Elk tweetal cijfers geldt voor een lettergreep.

Art. 12. Buiten en behalve de rechten, overeenkomstig deze wet te heffen, zullen de diplomatieke ambtenaren, bedoeld in art. 19, alsmede de consulaire ambtenaren, de noodzakelijke kosten, door hen gemaakt voor het verrichten der werkzaamheden, waarvoor rechten verschuldigd zijn, aan de belanghebbenden in rekening kunnen brengen.

Onder noodzakelijke kosten worden in geen geval kantoorbehoefden begrepen.

Art. 13. De rechten per vacatie, in hoofdstuk II vastgesteld, zijn verschuldigd voor elk uur of gedeelte daarvan.

HOOFDSTUK II.

TARIEVEN DER KANSELARIJRECHTEN.

A. *Rechten voor werkzaamheden, die betrekking hebben op de scheepvaart.*

Art. 14. Voor de expeditie van een schip, waaronder te verstaan is het geheel der formaliteiten, door den consulaire ambtenaar te vervullen bij aankomst en vertrek van een schip, het opnemen der scheepsverklaring, bedoeld bij art. 379 Wetboek van Koophandel, de viseering van de scheepspapieren, de afgifte en viseering, desgevorderd, van een gezondheidspatent en van manifesten van in- en uitklaring, zullen de consulaire ambtenaren aan de scheepsgezagvoerders in rekening brengen :

bij schepen met een netto inhoud van meer dan 300 M³. f 2.50 ;

bij kleinere schepen f 1 ;

met dien verstande dat dit recht niet verschuldigd is voor schepen die niet meer meten dan 170 M³. netto, met uitzondering van sleepbooten, wanneer de netto inhoud daarvan en van de vaartuigen, baggermolens enz., door haar gesleept, te zamen grooter is dan 170 M³, terwijl eenzelfde schip in dezelfde haven in één kalenderjaar niet meer zal behoeven te voldoen dan tien keer het recht.

Zij zijn intusschen gehouden, alvorens over te gaan tot het maken der bedoelde kosten, aan de belanghebbenden onder opgave van het vermoedelijk bedrag daarvan, te vragen of zij bereid zijn die kosten te dragen. De bedoelde ambtenaren zijn bevoegd ter zake dezer kosten een voorschot te eischen.

Onder de expeditie van een schip is niet begrepen het afnemen van den eed, bedoeld bij artikel 369 Wetboek van Koophandel.

Art. 15. Van deze betaling zijn vrijgesteld schepen in rechtstreeksche vaart van Nederlandsche havens op de rivieren de Eems, den Rijn, de Maas en de Schelde met hare zijwateren, benevens op de kanalen tusschen Nederland en Duitschland en België vice versa.

	In Europa, behalve Turkije en Rusland, alsmede in Marokko, Algerië, Tunis en Lybië.	In Europeesch en Aziatisch Rusland.	In Europeesch en Aziatisch Turkije, Egypte en Perzië.	In Azië behalve Turkije, Perzië en Siberië.	In Amerika, Australië Nieuw-Zeeland, Polynesië en Afrika met uitzondering van de landen, gelegen aan de Middellandsche Zee.
<i>Art. 16.</i> De consulaire ambtenaren zullen in rekening brengen :					
(1) Voor zoover zij daartoe door Ons zijn aangewezen overeenkomstig art. 12 der wet van 28 Mei 1869 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 96), voor een tijdelijke vergunning tot het voeren der Nederlandsche vlag :	f 10.—	f 12.50	f 15.—	f 17.50	f 20.—
voor een eerste vergunning	5.—	6.25	7.50	8.50	10.—
in geval van vernieuwing	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
(2) Voor aanmonstering, alsmede voor aantekening op de monsterrol aangaande afgedankte schepelingen, deserteurs of scheepsvolk, dat is achtergebleven uit hoofde van ziekte of om andere reden, per hoofd	1.—	1.—	1.—	1.—	1.—
(3) Voor het opmaken van een nieuwe monsterrol of van een supplementaire monsterrol	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(4) Voor een certificaat houdende dat een schip niet meer gerechtigd is tot het voeren van de Nederlandsche vlag	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(5) Voor de opsporing van deserteurs van koopvaardijsschepen, per hoofd	10.—	10.—	10.—	10.—	10.—
(6) Voor hulp, ter plaatse eener schipbreuk, bij de redding van schip en manschap en berging der lading, per dag	10.—	10.—	10.—	10.—	10.—
(7) Voor het opnemen der scheepsverklaring, bedoeld bij art. 383 van het Wetboek van Koophandel	1.—	1.—	1.—	1.—	1.—
en voor elke bladzijde, die deze verklaring vult, daarenboven	5.—	5.—	5.—	5.—	5.—
(8) Voor een consulaire beschikking in scheepvaartzaken, als: benoeming en beëdiging van deskundigen, machtiging tot scheepsreparatie, tot opneming van bodemrij of tot verkoop van het geheel of een deel der lading	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(9) Voor het vervullen van de formaliteiten bij de vervanging van den gezagvoerder van een schip door een ander, met inbegrip van de aantekening daarvan op den zeebrief	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(10) Voor het opmaken van een gezondheidspas voor een vreemd schip	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(11) Voor het viseeren van een gezondheidspas voor een vreemd schip	—	—	100.—	—	—
(12) De consulaire ambtenaar te Djeddah zal bovendien in rekening brengen : voor elke keuring : ten behoeve van een schip, dat minder dan 1000 passagiers vervoert ten behoeve van een schip, dat 1000 en meer passagiers vervoert	—	—	200.—	—	—
(13) Vergunningen tot aanmonstering op zeeschepen	Gratis.	Gratis.	Gratis.	Gratis.	Gratis.
<i>B. Rechten voor administratieve werkzaamheden.</i>					
<i>Art. 17.</i> De consulaire ambtenaren zullen in rekening brengen :					
(1) Voor het waarmerken van een stuk, een handteekening of een duimafdruk	2.50	3.12 ^s	3.75	4.37 ^s	5.—
Voor het legaliseeren van meer dan drie handteekeningen of duimafdraken op één stuk is een vast recht verschuldigd van	10.—	12.50	15.—	17.50	20.—
(2) Voor het opmaken of legaliseeren van een attestatie de vita (gratis voor hen, wier pensioenen f 300 's jaars bedragen of minder)	1.—	1.25	1.50	1.75	2.—

onderdaan	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(5) Voor een dusgenaamden verblijfpas en een certificaat van nationaliteit of beschermelingschap	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(6) Voor een verklaring dat goederen behooren tot een verhuisboedel, per bladzijde	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(7) Voor een verklaring dat bepaalde goederen zijn artikelen, oorspronkelijk uit Nederland ingevoerd, die onverkocht weder naar Nederland worden teruggezonden, per bladzijde	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
(8) Voor een certificaat van echtheid van factuur	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(9) Voor een certificaat van oorsprong, per bladzijde	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(10) Voor een gezondheidspas ter begeleiding van dieren, wol, huiden, voedingsmiddelen, planten, enz.	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
(11) Voor een certificaat ten behoeve van de registratie van Nederlandsche firma's of vennootschappen in den vreemde	5.—	5.—	5.—	5.—	5.—
(12) Voor certificaten van anderen aard, niet in het tarief genoemd, per bladzijde	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
Voor bijkomstige werkzaamheden in verband met het opmaken van zoodanige certificaten, per vacatie	1.50	1.87 ^s	2.25	2.62 ^s	3.—
(13) Voor het afnemen van een eed en de opmaking van een beëdigde verklaring, per bladzijde (daaronder niet begrepen de verklaring, bedoeld in art. 383 Wetboek van Koophandel)	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(14) Voor getuigenverhooren in burgerlijke zaken, op last van den Nederlandschen rechter, per vacatie	1.50	1.87 ^s	2.25	2.62 ^s	3.—
Voor de opmaking van een proces-verbaal van zoodanig getuigenverhoor, per bladzijde	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(15) Voor het lichten van akten van den burgerlijken stand van het land, waar de diplomatieke of consulaire vertegenwoordiger is gevestigd, alsmede voor het lichten van andere vreemde akten van den burgerlijken stand, aldaar verleden	1.50	1.50	1.50	1.50	1.50
Voor het lichten van een akte, ingeschreven in de registers van den consulaire burgerlijken stand, die gehouden worden aan den post van den betrokken consulaire ambtenaar	1.50	1.87 ^s	2.25	2.62 ^s	3.—
(16) Voor een paspoort voor één persoon	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
Voor een paspoort voor een echtpaar of voor een persoon of een echtpaar met minderjarige kinderen	10.50	10.50	10.50	10.50	10.50
(gratis voor zeelieden).					
(17) Voor een verzoek van den diplomatieken of consulaire ambtenaar aan de locale autoriteit om een paspoort	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
of een transitopas	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(18) Voor het verlengen van :					
een paspoort voor één persoon	6.75	6.75	6.75	6.75	6.75
een paspoort voor een echtpaar of voor een persoon of een echtpaar met minderjarige kinderen	10.50	10.50	10.50	10.50	10.50
(gratis voor zeelieden).					
(19) Voor het viseeren van een paspoort, een reispas of een ander stuk	2.50	2.50	2.50	2.50	2.50
(gratis voor zeelieden.)					
(20) Voor een lijkenpas	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
(21) Voor het beheer van nalatenschappen met inbegrip van alles, wat daarbij geschiedt en geschieden moet, voor het verkrijgen van alles, wat tot de nalatenschap behoort, alsmede voor de opsporing van erfgenamen of legatarissen en de uitbetaling van erfenissen of legaten (gratis, wanneer de nalatenschap f 100 of minder bedraagt,					

	In Europa, behalve Turkije en Rusland, alsmede in Marokko, Algerië, Tunis en Lybië.	In Europeesch en Aziatisch Rusland.	In Europeesch en Aziatisch Turkije, Egypte en Perzië.	In Azië behalve Turkije, Perzië en Siberië.	In Amerika, Australië, Nieuw-Zeeland, Polynesië en Afrika met uitzondering van de landen, gelegen aan de Middellandsche Zee.
alsmede bij nalatenschappen van Nederlandsch-Indische pelgrims, die te Djeddah of te Mekka worden uitbetaald.					
(22) Voor onderzoekingen naar het bestaan van nalatenschappen, niet vallende onder de omschrijving van art. 17 (21), onafhankelijk van het bedrag der nalatenschap, per vacatie	f 3.50	f 3.50	f 3.50	f 3.50	f 3.50
(23) Voor de benoeming en beëdiging van deskundigen voor expertises of schattingen alsmede voor de benoeming van een vendumeester	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(24) Voor assistentie bij octrooi-aanvragen (hieronder is niet begrepen het opgeven van het adres van een octrooi-agent)	5.—	5.—	5.—	5.—	5.—
(25) Voor assistentie bij de inschrijving van handelsmerken	5.—	5.—	5.—	5.—	5.—
(26) Voor registratie van grondbewijzen en voor een aanvraag tot verkrijging van grondbezit	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(27) Voor het verstrekken van extracten uit het kadaster	10.—	12.50	15.—	17.50	20.—
(28) Voor een aanvraag bij de plaatselijke overheid van een vergunning om te jagen of om wapens te dragen	2.50	3.12 ⁵	3.75	4.37 ⁵	5.—
(29) Voor authentieke afschriften van, of Nederlandsche uittreksels uit geschriften, in het Nederlandsch gesteld, per bladzijde	1.50	1.87 ⁵	2.25	2.62 ⁵	3.—
(30) Voor authentieke afschriften van, of uittreksels in de taal van het geëxcerpeerde stuk uit geschriften, gesteld in een andere taal dan Nederlandsch, per bladzijde	2.50	3.12 ⁵	3.75	4.37 ⁵	5.—
(31) De consulaire ambtenaar te Djeddah zal bovendien in rekening brengen voor het afgeven van een verklaring van overlijden van een Nederlandsch-Indischen pelgrim.	—	—	2.50	—	—
Art. 18. De consulaire ambtenaren zullen voor de werkzaamheden, in dit artikel genoemd, tot het verrichten waarvan zij echter in het algemeen niet verplicht zijn, in rekening brengen de navolgende rechten:					
(1) Voor hulp, verleend bij het opmaken van verzoekschriften, brieven of andere stukken, per vacatie	1.50	1.87 ⁵	2.25	2.62 ⁵	3.—
(2) Voor vertalingen uit het Nederlandsch in het Maleisch of in een taal, die wordt geschreven met de letterteekens, gebruikelijk in Germaansche of Latijnsche talen, of omgekeerd, per bladzijde	3.50	4.37 ⁵	5.25	6.12 ⁵	7.—
(3) Voor vertalingen uit het Nederlandsch in een andere taal dan in art. 18 (2) bedoeld, of omgekeerd, per bladzijde	4.50	5.62 ⁵	6.75	7.87 ⁵	9.—
(4) Voor vertalingen uit een vreemde taal in een vreemde taal, per bladzijde	5.—	6.25	7.50	8.75	10.—
(5) Voor vertolkingen, per vacatie	3.50	4.37 ⁵	5.25	6.12 ⁵	7.—
(6) Voor het overhandigen of toezenden van documenten, met uitzondering van gerechtelijke documenten, ten verzoeken van belanghebbenden aan derden tegen bewijs van ontvangst	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
(7) Voor het bewaren van documenten (met uitzondering van brieven), voor elke					

1 % per 1/2 jaar met een minimum van :	f 1.—	f 1.25	f 1.50	f 1.75	f 2.—
	0.20	0.25	0.30	0.35	0.40
1 % met een minimum van :	f 2.50	t 3.12 ^s	f 3.75	f 4.37 ^s	f 5.—
2 1/2 % van het geïncasseerde netto-bedrag met een minimum van :	f 5.—	f 5.—	f 5.—	f 5.—	f 5.—
	3.50	3.50	3.50	3.50	3.50
	3.50	4.37 ^s	5.25	6.12 ^s	7.—
	2.50	3.12 ^s	3.75	4.37 ^s	5.—
	1.—	1.25	1.50	1.75	2.—

- (9) Voor het houden van een rekening-courant, per post . . . . .
- (10) Voor de uitbetaling van gelden, uitgezonderd wanneer deze plaats heeft ten bate van zeelieden, handwerkers, arbeiders, genootschappen van liefdadigheid en gepensioneerden met een pensioen van f 500 of minder . . . . .
- (11) Voor de incassering van vorderingen en assistentie, daarbij verleend, met inbegrip van het houden van rekening-courant en de bewaaring van gelden (gratis voor zeelieden) . . . . .
- (12) Voor het verstrekken van inlichtingen omtrent de creditwaardigheid van personen of vennootschappen . . . . .
- (13) Voor het nazien of waarmerken van commerciële briefwisseling of boekhouding, per vacatie . . . . .
- (14) Voor een bewijs van goed zedelijk gedrag . . . . .
- (15) Voor het constateren dat goederen beschadigd zijn aangekomen of niet overeenkomstig het staal of monster, per vacatie . . . . .

Art. 19. De diplomatieke ambtenaren, op wier standplaats geen Nederlandsch consulaire ambtenaar is gevestigd, alsmede de diplomatieke ambtenaren, die Onze Minister van Buitenlandsche Zaken mocht belasten met het beheer van een consulaire post, verrichten de werkzaamheden, in deze wet genoemd, op denzelfden voet als de consulaire ambtenaren. Zij brengen daarvoor kanselarijrechten in rekening overeenkomstig het vastgestelde tarief.

SLOTBEPALINGEN.

Art. 20. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Wet op de kanselarijrechten”, met vermelding van het jaar en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij geplaatst is.

Art. 21. Deze wet treedt in werking op een tijdstip, nader door Ons te bepalen. Alsdan vervalt de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 65) tot regeling der consulaatrechten, gewijzigd bij de wetten van 14 April 1890 (*Staatsblad* n°. 201), van 15 Augustus 1892 (*Staatsblad* n°. 239) en van 17 April 1903 (*Staatsblad* n°. 116).

Lasten en bevelen, enz.
Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. LOUDON.
(*Uitgeg.* 19 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot verhooging en wijziging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 377.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd. Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de 1ste afdeling van genoemd hoofdstuk verhoogd met f 576 en het eindcijfer van dat hoofdstuk met gelijk bedrag.

17 Juni 1918. WET, tot regeling van het Archiefwezen. S. 378.
Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 110, 1—11.
Hand. id. 1917/18, *bladz.* 2474—2477.
Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 512, 586, 587, 615, 644.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is het Nederlandsche Archiefwezen te regelen bij de Wet,
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

TITEL I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De in deze wet behandelde en naar de onderscheidene daarbij aangewezen bewaarplaatsen overgebrachte archieven zijn, behoudens de beperkingen, welke bij de overbrenging mochten zijn gesteld, openbaar.

Een ieder is, behoudens de beperkingen, bij de overbrenging gesteld, bevoegd die archieven kosteloos te raadplegen en te zijnen koste daaruit afbeeldingen, afschriften of uittreksels te maken of te doen maken.

Een algemeene maatregel van bestuur regelt de bevoegdheid van de beheerders dier bewaarplaatsen, om in bijzondere gevallen van het hiervoren bepaalde af te wijken. Bij denzelfden maatregel worden regelen gesteld voor het uitleenen van in eene bewaarplaats berustende stukken naar elders.

2. De archieven en andere bescheiden, welke krachtens overeenkomsten met of ingevolge beschikkingen van particuliere instellingen of personen worden opgenomen in de in deze wet bedoelde archiefbewaarplaatsen; zijn onderworpen aan dezelfde bepalingen, als de daarin door het bevoegde openbaar gezag geplaatste, behoudens de bijzondere voorwaarden, in die overeenkomsten of beschikkingen vervat.

3. Een algemeene maatregel van bestuur stelt de eischen vast voor de benoembaarheid tot wetenschappelijk ambtenaar aan de in deze wet bedoelde archiefbewaarplaatsen.

4. De beheerders der in deze wet bedoelde archiefbewaarplaatsen zijn bevoegd tot het opmaken en afgeven van afschriften van of met de overgenomen gedeelten gelijklopende uittreksels uit de aldaar bewaard wordende bescheiden.

Wanneer een beheerder, als in het eerste lid van dit artikel is bedoeld, is een secretaris of een in artikel 21, tweede lid, bedoeld bestuurslid, moeten zulke door hem opgemaakte afschriften van of uittreksels uit bescheiden, dagteekenende van vóór 1700, om als een afschrift of uittreksel, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, te kunnen gelden, voor „gezien” worden geteekend door den beheerder der archiefbewaarplaats in de hoofdplaats der provincie of een hem vervangend wetenschappelijk ambtenaar.

5. Een algemeene maatregel van bestuur stelt vast de gevallen, waarin, en de wijze, waarop archiefbescheiden, al of niet reeds in eenige bewaarplaats overgebracht, voor vernietiging in aanmerking kunnen komen.

TITEL II.

Van de Rijks- en de Provinciale archieven.

6. Te 's-Gravenhage is gevestigd de Algemeene Rijksarchiefbewaarplaats.

In de hoofdplaats van elke provincie is een Rijksarchiefbewaarplaats gevestigd.

De Algemeene Rijksarchiefbewaarplaats te 's-Gravenhage kan tevens worden aangewezen als Rijksarchiefbewaarplaats voor de provincie Zuidholland.

7. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor om ten behoeve van locale archieven ook elders in de provinciën Rijksbewaarplaatsen te vestigen.

8. De Algemeene Rijksarchiefbewaarplaats te 's-Gravenhage is bestemd tot bewaring van de archieven der besturen (colleges of personen), wier rechten of functiën zich over het geheele Rijk hebben uitgestrekt of uitstrekken, voor zoover die archieven naar eene archiefbewaarplaats worden overgebracht.

9. De Rijksarchiefbewaarplaats in de hoofdplaats van elke provincie is bestemd tot bewaring van de archieven der voormalige provinciale en departementale besturen en van de tegenwoordige provinciale besturen, voor zoover die archieven naar eene archiefbewaarplaats worden overgebracht.

10. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald, welke andere archieven, die naar de Rijksarchiefbewaarplaatsen zijn of zullen worden overgebracht, behalve de in artikelen 8 en 9 genoemde, in elke der Rijksarchiefbewaarplaatsen bewaard zullen worden.

11. De archieven der Hooge Colleges van Staat, dagteekenende van vóór een tijdstip, telkens voor elk daarvan door Ons, in overleg met het betrokken college, te bepalen worden naar de Algemeene Rijksarchiefbewaarplaats overgebracht.

Voor andere besturen (colleges of personen) zal telkens door Ons op voordracht van den daarbij betrokken Minister, voor zooveel de archieven van de provinciale besturen na 1813 betreft, in overleg met het betrokken bestuur, worden vastgesteld, welke gedeelten hunner archieven naar genoemde Algemeene bewaarplaats of naar de Rijksarchiefbewaarplaats in de provinciale hoofdplaats zullen worden overgebracht.

In geval van oprichting van bewaarplaatsen, als bedoeld in art. 7, wordt telkens door Ons aangewezen, welke archieven daarin geplaatst zullen worden.

12. Gedeputeerde Staten zijn verplicht zorg te dragen voor de provinciale archieven, voor zoover zij niet overgebracht zijn in de Rijksarchiefbewaarplaatsen.

13. In den dienst der Rijksarchieven zijn onder de bevelen van den Minister van Binnenlandsche Zaken door Ons of van Onzentwege te benoemen ambtenaren werkzaam.

De inrichting van den dienst wordt door Ons vastgesteld, in dier voege, dat aan elke Rijksarchiefbewaarpplaats ten minste één wetenschappelijk ambtenaar, als in artikel 3 bedoeld, verbonden worde.

TITEL III.

Van de Gemeentearchieven.

14. Burgemeester en Wethouders zijn verplicht zorg te dragen voor de gemeentearchieven.

15. Het gedeelte der gemeentearchieven, dat dagteekent van voor 1813, wordt naar eene door het gemeentebestuur daartoe bestemde archiefbewaarpplaats overgebracht. Burgemeester en Wethouders zijn bevoegd te bepalen, welk ander gedeelte van de gemeentearchieven naar die gemeentelijke bewaarpplaats zal worden overgebracht.

De in die bewaarpplaats overgebrachte archieven worden beheerd door den Secretaris.

Het tweede lid van artikel 103 der Gemeentewet vervalt.

Met afwijking van het bepaalde in het tweede lid hierboven kan het beheer worden opgedragen aan een archivaris, mits deze een wetenschappelijk ambtenaar in den zin van art. 3 is. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd machtiging te verleen tot het aanstellen van een archivaris, die niet voldoet aan de eischen, bedoeld in artikel 3.

De archivaris wordt door den Raad, die eene aanbeveling zoo mogelijk van twee personen, door Burgemeester en Wethouders in te dienen, ontvangt, benoemd, geschorst en ontslagen. De tweede alinea van artikel 95 der Gemeentewet is hierbij van toepassing.

16. Het toezicht op de behoorlijke uitoefening der in artikel 14 aan Burgemeester en Wethouders opgedragen zorg wordt door Gedeputeerde Staten uitgeoefend overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.

17. De kosten van de uitoefening der in artikel 14 bedoelde zorg komen ten laste van de gemeente.

Door Ons kan in bijzondere gevallen uit 's Rijks kas eene tegemoetkoming in deze kosten, voor zooverre zij de in de gemeentelijke archiefbewaarpplaatsen overgebrachte bescheiden betreffen, worden verleend.

18. In geval Burgemeester en Wethouders niet aan de in artikel 14 genoemde verplichting voldoen, kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, worden bepaald, dat een door Ons aan te wijzen deel van de archieven der ge-

meente tot nadere beschikking naar eene Rijksarchiefbewaarpplaats zal worden overgebracht.

19. Aan gemeenten, welke daartoe tot Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken het verzoek richten, kunnen de oude rechterlijke archieven, welke dagteekenen van vóór de invoering der Fransche wetgeving, in bewaring worden teruggegeven.

De voorwaarden, waaronder aan een dergelijk verzoek gevolg kan worden gegeven, worden door Ons geregeld.

TITEL IV.

Van de Archieven der Waterschappen, Veenschap- pen en Veenpolders.

20. De dagelijksche besturen der waterschappen, veenschappen en veenpolders zijn verplicht zorg te dragen voor de archieven dier instellingen.

21. Het gedeelte dier archieven, dat dagteekent van vóór 1811, wordt naar eene door het betrokken dagelijksch bestuur daartoe bestemde archiefbewaarpplaats overgebracht. Dat bestuur is bevoegd te bepalen, welk ander gedeelte van de archieven naar die bewaarpplaats zal worden overgebracht.

De in die bewaarpplaats overgebrachte archieven worden beheerd door den Secretaris of door een bijzonder daartoe aangewezen lid van het bestuur van het waterschap, het veenschap of den veenpolder.

Met afwijking van het bepaalde in het tweede lid hierboven kan het beheer worden opgedragen aan een archivaris, mits deze een wetenschappelijk ambtenaar in den zin van art. 3 is. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd machtiging te verleen tot het aanstellen van een archivaris, die niet voldoet aan de eischen, bedoeld in artikel 3.

De instructie aangaande het beheer der archiefbewaarpplaats moet aan Gedeputeerde Staten worden medegedeeld.

22. Besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders kunnen onderling of in samenwerking met gemeentebesturen eene regeling treffen omtrent de gemeenschappelijke berging van een deel hunner archieven in ééne bewaarpplaats en omtrent gemeenschappelijk beheer der in die bewaarpplaats overgebrachte archieven.

Die regeling bevat bepalingen omtrent hare wijziging of opheffing.

De regeling, hare wijziging of opheffing behoeft de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, of indien het gebied der waterschappen,

veenschappen, veenpolders of gemeenten in verschillende provinciën ligt, van Ons, Gedeputeerde Staten gehoord.

Indien Gedeputeerde Staten de goedkeuring weigeren, kan zij door Ons worden verleend.

23. Het toezicht op de behoorlijke uitoefening der in artikel 20 aan de dagelijksche besturen opgedragen zorg wordt door Gedeputeerde Staten uitgeoefend overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.

24. De kosten van de uitoefening der in artikel 20 bedoelde zorg komen ten laste van het waterschap, het veenschap of den veenpolder.

Door Ons kan in bijzondere gevallen uit 's Rijks kas eene tegemoetkoming in deze kosten, voor zoover zij de in de archiefbewaarplaatsen overgebrachte bescheiden betreffen, worden verleend.

25. Ingeval de dagelijksche besturen der waterschappen, veenschappen en veenpolders niet aan de in artikel 20 genoemde verplichting voldoen, kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, worden bepaald, dat een door Ons aan te wijzen deel van de archieven dier besturen tot nadere beschikking naar eene Rijksarchiefbewaarplaats zal worden overgebracht.

26. Onder waterschappen, veenschappen en veenpolders worden in deze wet ook begrepen de onderdeelen van waterschappen, veenschappen en veenpolders, die een zelfstandig bestuur hebben.

Slotbepalingen.

27. Deze wet kan worden aangehaald als: Archiefwet, met vermelding van het jaartal en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij geplaatst is.

28. Deze wet treedt in werking op een door Ons nader te bepalen tijdstip.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.*

(Uitgeg. 27 Juni 1918.)

17 Juni 1918. WET, ter voorziening in den woningnood. S. 379.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 363, 1—10.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2576—2585.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 518—520, 616—617, 644.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden maatregelen te treffen ter voorziening in den bestaanden woningnood ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Wij kunnen verklaren, dat in eene gemeente zóó ernstige woningnood bestaat, dat onmiddellijke voorziening wordt vereischt.

2. Ons besluit, inhoudende die verklaring, is met redenen omkleed en behelst het aantal, de grootte en de soort van de woningen, die opgericht moeten worden en de termijnen, binnen welken dat moet geschieden en kan behelzen bepalingen, waaraan bij de oprichting, de instandhouding en het gebruik der te stichten woningen moet worden voldaan, alsmede betreffende de termijnen, binnen welke dit moet geschieden of den duur waarvoor deze woningen zullen gelden.

3. Van Ons besluit wordt melding gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

4. De gemeenteraad en burgemeester en wethouders zijn verplicht de noodige medewerking tot uitvoering van Ons besluit te verlenen, hetzij door de voorgeschreven voorzieningen te doen treffen van wege de gemeente, hetzij door met Onze toestemming vereenigen, vennootschappen of stichtingen, die door Ons zijn toegelaten als uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, in staat te stellen, de vereischte voorzieningen te treffen.

2. 1. Tenzij Wij anders verklaren, worden de woningen, die opgericht moeten worden krachtens Ons besluit, geacht te behooren tot de inrichtingen, bedoeld in artikel 49 der Woningwet. De bewoning moet alsdan na vijf jaren ophouden, tenzij door Ons voortzetting der bewoning wordt toegestaan. Een besluit hiertoe strekt telkens voor niet langer dan één jaar.

2. Ook andere woningen kunnen door Ons tot noodwoningen worden verklaard. Het bepaalde in het vorig lid is op deze woningen eveneens van toepassing.

3. Voor zoover hetgeen Wij ingevolge het tweede lid van artikel 1 voorschrijven, niet is in overeenstemming met bepalingen van plaatselijke verordeningen, zijn die bepalingen te dien aanzien niet van toepassing.

4. 1. Onder de voorwaarden, bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, wordt in de kosten van den aankoop of de onteigening en van het gereedmaken van den grond en van

het oprichten van woningen, waartoe ingevolge Ons besluit moet worden overgegaan, uit 's Rijks kas negentig ten honderd bijgedragen.

2. Het overige deel van de kosten wordt geacht te behooren tot de uitgaven, bedoeld in de artikelen 205 en 212 van de Gemeentewet.

5. 1. Het in de artikelen 2, 3 en 4, eerste lid, bepaalde vindt overeenkomstige toepassing, wanneer de voorziening wordt getroffen eigener beweging, hetzij door eene gemeente, hetzij door eene vereniging, vennootschap of stichting, die door Ons is toegelaten als uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, volgens een door Ons goedgekeurd plan.

2. Ons besluit, waarbij ingevolge artikel 4 eene bijdrage uit 's Rijks kas wordt verleend voor het treffen van de voorziening in het eerste lid bedoeld, kan bepalingen behelzen betreffende de onderwerpen in artikel 1, lid 2, bedoeld.

3. Het bepaalde in artikel 4, tweede lid, is van toepassing in het geval, voorzien in het eerste lid.

6. 1. Onverminderd het bij de artikelen 1, 2, 3, 4 en 5 bepaalde kunnen Wij verklaren, dat eene gemeente, waarin naar Ons oordeel woningnood bestaat, verplicht is toepassing te geven aan artikel 30, 31 of 32 der Woningwet.

2. Wij gaan tot zoodanige verklaring steeds over, wanneer Wij eene verklaring, als bedoeld in artikel 1 geven, tenzij Ons gebleken is, dat aan blijvende voorziening in den woningnood nog geen behoefte bestaat of tenzij zoodanige voorziening reeds wordt uitgevoerd.

3. Op Ons besluit vindt het bepaalde in het 2de en 3de lid van artikel 1 en in artikel 3 overeenkomstige toepassing.

4. De uitgaven, die de gemeente tengevolge van Ons besluit moet doen, worden geacht te behooren tot de uitgaven, bedoeld in de artikelen 205 en 212 van de Gemeentewet.

5. Raadsbesluiten, ingevolge toepassing van dit artikel genomen, zijn niet onderworpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, noch aan het bepaalde in artikel 6 van de Gezondheidswet.

7. 1. Eene gemeente, die Wij daartoe aanwijzen, is verplicht:

- a. een woningtelling te houden;
- b. een woningbeurs in te stellen.

2. Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen nadere voorschriften worden gegeven.

3. In de kosten van een woningtelling of van een woningbeurs kan uit 's Rijks kas een

bijdrage van ten hoogste vijftig ten honderd worden verleend.

4. Het overige deel van de kosten wordt geacht te behooren tot de uitgaven, bedoeld in de artikelen 205 en 212 van de Gemeentewet.

8. 1. Het bepaalde in de wet van 27 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 171) tot tijdelijke afwijking van de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 125) laatstelijk gewijzigd bij de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 351), kan overeenkomstige toepassing vinden ter zake van onteigening van grond ten behoeve van de voorziening in den woningnood.

2. Wordt tot die toepassing overgegaan, dan wordt in de openbare kennisgevingen, voorgeschreven in het eerste lid van artikel 3 van die wet bekend gemaakt de omvang van het bouwplan in plaats van den aard en de strekking van het werk.

9. 1. Onder de bevelen van Onzen Minister van Binnenlandsche zaken en overeenkomstig door dien Minister te geven nadere voorschriften worden met de uitvoering van deze wet belast een inspecteur van het Staatstoezicht op de volksgezondheid en aan dezen toegevoegde adjunct-inspecteurs.

2. Op dien inspecteur en die adjunct-inspecteurs is van toepassing hetgeen in de artikelen 3, 4, 5, 7, tweede lid, 18, 19, eerste lid, en 21 van de Gezondheidswet is bepaald ten aanzien van de inspecteurs van het staats-toezicht op de volksgezondheid.

10. Overtreding van een der bepalingen van Ons besluit, uitgevaardigd krachtens artikel 1, artikel 5, tweede lid, en artikel 6, derde lid, ten aanzien van de instandhouding of het gebruik van woningen wordt, voor zoover daartegen niet reeds in eene plaatselijke verordening straf is bedreigd, gestraft met geldboete van ten hoogste honderd gulden.

11. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Woningnoodwet”, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

12. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van een nadeel door Ons te bepalen dag.

2. Zij vervalt zes maanden na den dag, waarop Wij, den Raad van State gehoord, zullen hebben verklaard, dat de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan.

3. Evenwel blijven van kracht de bepalingen betreffende de instandhouding en het gebruik van woningen, die krachtens artikel 1, tweede lid, artikel 5, tweede lid, en artikel 6, derde

lid, zijn vastgesteld, de voorwaarden, die bij het verstrekken van steun krachtens artikel 4 zijn gesteld, alsmede de artikelen 9 en 10.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minster van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 27 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 380.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en ingevoegd en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd, de IIIde afdeeling met f 15,611,600 en het eindcijfer der begrooting met gelijk bedrag.

17 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor en ten behoeve van het verbreden van de Peperstraat te Leeuwarden. S. 381.

17 Juni 1918. WET, tot wijziging der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer, zooals die wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wet van 29 December 1898 (*Staatsblad* n°. 279). S. 382.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 396, 1—5. Hand. id. 1917/18, bladz. 2805.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 627, 639.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de bezoldiging van den voorzitter en van de overige leden der Algemeene Rekenkamer opnieuw te regelen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 4, eerste lid, der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer, zooals die wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wet van 29 December 1898 (*Staatsblad* n°. 279), wordt gelezen als volgt :

„De ambtswedde van den voorzitter wordt bepaald op *zeven duizend vijfhonderd gulden* 's jaars. Die van de overige leden wordt bepaald op *vier duizend vier honderd gulden* 's jaars en wordt, telkens na drie jaren, met *vierhonderd gulden* verhoogd totdat, na twaalf

jaren, een bedrag van *zes duizend gulden* is bereikt.”

Overgangsbepaling.

2. Met afwijking van het bepaalde in het vorig artikel, geldt voor de bij het in werking treden dezer wet in betrekking zijnde leden der Algemeene Rekenkamer de volgende regeling :

De ambtswedde van den voorzitter bedraagt gedurende de eerste vijf jaren *zes duizend achthonderd en tachtig gulden* 's jaars en daarna *zeven duizend vijfhonderd gulden* 's jaars.

Voor de overige leden bedraagt de ambtswedde, naar rang van benoeming, te beginnen met het oudste lid, onderscheidenlijk *vijf duizend zeventhonderd gulden* 's jaars, *vijf duizend vierhonderd vijftig gulden* 's jaars, *vijf duizend eenhonderd dertig gulden* 's jaars, *vijf duizend eenhonderd twintig gulden* 's jaars en *vier duizend negenhonderd tachtig gulden* 's jaars. Deze bedragen worden, telkens na een, te rekenen van 1 Januari 1918, in de betrekking doorgebracht tijdvak van drie jaren, verhoogd met *vier honderd gulden* of met zooveel minder als noodig is om een bedrag van zes duizend gulden te bereiken.

3. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met den eersten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 5 Juli 1918.*)

17 Juni 1918. WET, houdende bepalingen betreffende den accijns op het ruwe zout, dat hier te lande wordt gewonnen door ontginning van steenzoutlagen. S. 383.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is bepalingen vast te stellen tot heffing en verzekering van den accijns op het ruwe zout, dat hier te lande wordt gewonnen door ontginning van steenzoutlagen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Er wordt een accijns geheven op het ruwe zout, dat hier te lande wordt gewonnen door ontginning van steenzoutlagen.

2. De accijns bedraagt f 3, per 100 kilogram, en wordt voor grootere of kleinere hoeveelheden naar evenredigheid berekend, met dien verstande, dat onderdeelen van een kilogram voor een geheel kilogram gerekend worden.

De accijns is verschuldigd, zoodra het zout aan de oppervlakte der aarde wordt gebracht.

3. Wij behouden Ons voor, in afwachting van regeling bij de wet bij algemeenen maatregel van bestuur voorloopige bepalingen te maken nopens de heffing en de verzekering van den accijns, indien steenzoutlagen op andere wijze worden ontgonnen, dan door uitloosing.

Voor de ontginning van steenzoutlagen door uitloosing gelden de volgende bepalingen.

4. Bij ontginning der steenzoutlagen door uitloosing wordt als ruw zout aangemerkt en belast het chloornatrium, aanwezig in het uit den bodem opgepompte zouthoudende water.

5. Hij die wil overgaan tot het maken eener inrichting voor het uitloogen van steenzoutlagen, moet onder opgaaf van de ligging der boorgaten, daarvan tevoren aangifte doen bij den ontvanger der accijnzen over de gemeente, binnen welke de inrichting voor de zoutwinning zal worden gevestigd. Hij legt daarbij over eene duidelijke schetsteekening in duplo, aangevende de voorgenomen inrichting alsook de ligging van de terreinen, gebouwen, buizen, pannen, ketels, bakken en verdere werktuigen.

Met de zoutwinning mag hij niet aanvangen, alvorens het plan voor de inrichting door Onzen Minister van Financiën is goedgekeurd.

Hij mag geen veranderingen in de eenmaal goedgekeurde inrichting aanbrengen, dan nadat daarop de goedkeuring van dien Minister is verzocht en verkregen. Hij legt bij de aanvraag hiertoe eene duidelijke schetsteekening in duplo over, welke de voorgenomen verandering aangeeft.

Hij is verplicht van het tijdstip, waarop met het oppompen van zouthoudend water uit den bodem zal worden aangevangen, ten minste 14 dagen tevoren kennis te geven aan den inspecteur der accijnzen, in wiens ambtsgebied de inrichting voor de zoutwinning gelegen is.

6. Het zouthoudend water, dat uit den bodem wordt opgepompt, moet, na zoo noodig te zijn gevoerd door eene klaarinrichting, een standreservoir en eene buisleiding, welke alle, evenals de daarop werkende pompen, voor ambtelijke afsluiting moeten zijn ingericht, worden opgevangen in eveneens voor afsluiting vatbare bakken, groot genoeg om de in een etmaal opgepompte hoeveelheid water te kunnen bevatten. De inrichting dezer bakken moet zoodanig zijn, dat de hoeveelheid van het daarin aanwezige water door middel van een peilglas, peilstok of eene andere door Onzen Minister van Financiën goed te keuren peilinrichting, tot in

hectoliters nauwkeurig kan worden bepaald. Zij worden gesloten en ontsloten overeenkomstig door Onzen Minister van Financiën te geven voorschriften.

Genoemde Minister is bevoegd, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, van het bepaalde bij het vorig lid afwijking toe te staan ten opzichte van zouthoudend water, dat reeds bij het oppompen voor de raffinage ongeschikt blijkt en dat de belanghebbende daarom wil laten wegvloeien.

7. De hoeveelheid van het in de bakken, bedoeld in het vorige artikel, opgepompte zouthoudend water wordt, alvorens het daarvoor de verdere bewerking mag worden afgelaten, opgenomen door ambtenaren der accijnzen. Zoo noodig nemen zij monsters ter bepaling van het gehalte aan chloornatrium.

Door Ons worden voorschriften gegeven nopens de wijze, waarop de hoeveelheid chloornatrium wordt bepaald, welke in het uit den bodem opgepompte zouthoudend water aanwezig is. Van de uitkomst der opnemingen van de hoeveelheid zouthoudend water en van het onderzoek naar het gehalte aan chloornatrium, wordt door den ontvanger der accijnzen, die de rekening houdt, bedoeld in artikel 10 dezer wet, aan den belanghebbende mededeeling gedaan.

8. Het is verboden :

1°. zonder de toestemming, bedoeld in het 2de lid van artikel 6, het uit den bodem opgepompte zouthoudend water anders op te vangen dan in de klaarinrichting, het standreservoir of de bakken, genoemd in artikel 6, en behalve op den voet van artikel 14, van de klaarinrichting naar elders over te brengen dan naar het standreservoir of van dat reservoir naar elders over te brengen dan naar die bakken ;

2°. de ambtelijke afsluiting van de klaarinrichting, het standreservoir, de buisleiding, de daarop werkende pompen of de bakken te verbreken, anders dan in tegenwoordigheid en met toestemming van ambtenaren der accijnzen ;

3°. uit de sub 2°. van dit artikel bedoelde toestellen of bergruimten zouthoudend water te verwijderen zonder toestemming van ambtenaren der accijnzen ;

4°. uit den bodem zouthoudend water op te pompen, met het oogmerk het daarin aanwezige chloornatrium daaruit af te scheiden of te doen afscheiden, op plaatsen of in inrichtingen, waarvan geen aangifte is gedaan ten kantore van den ontvanger der accijnzen,

waaronder die plaatsen of die inrichtingen gelegen zijn.

9. Hij die de zoutwinning verricht of doet verrichten, is aansprakelijk voor den accijns.

Hij geniet, onder zekerheidstelling voor het verschuldigde accijnsbedrag, aflopend krediet, overeenkomstig het bepaalde bij het volgende artikel. Is geen behoorlijke zekerheid gesteld, dan is de accijns invorderbaar zoodra hij verschuldigd wordt.

10. De ontvanger der accijnzen, onder wiens kantoor de inrichting voor de zoutwinning gelegen is, houdt met den accijnsplichtige eene rekening van aflopend krediet voor den accijns. Hij brengt daarop in debet den accijns, die verschuldigd is:

a. blijkens de bij hem ingekomen ambtelijke verklaringen nopens de in het opgepompt zouthoudend water aanwezige hoeveelheid chloornatrium;

b. wegens het ruwe zout, dat rechtstreeks van buitenlands wordt ingeslagen;

c. wegens het ruwe zout, dat met overschrijving van den accijns wordt ingeslagen van andere zoutzieders op den voet van artikel 55, letter b, der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227).

Het blijkens die debiteering verschuldigde accijnsbedrag vervalt in 3 gelijke termijnen; de eerste termijn vervalt den 20sten dag van de tweede maand volgende op die waarin de debiteering plaats had, de volgende termijnen telkens ééne maand later.

11. De aanzuivering der termijnen van krediet geschiedt:

a. door afschrijving van den accijns wegens uitvoer van zout naar het buitenland, en wegens aflevering van zout aan vrijdomgenietenden; een en ander in mindering van den oudsten openstaanden termijn;

b. door afschrijving van den accijns van het zout vervat in zouthoudend water, dat bij of na de opneming, bedoeld in het eerste lid van artikel 7, voor de raffinage ongeschikt is bevonden en daarom overeenkomstig artikel 14 is vernietigd;

c. door betaling van het gedrag, dat niet is afgeschreven op den voet van het bepaalde sub a en b.

De ontvanger crediteert de rekening wegens de gedane aanzuiveringen.

De aanzuivering, en dientengevolge de crediteering, ingevolge het bepaalde sub a en b van dit artikel, geschiedt dadelijk na den uitslag van het zout. De gestelde zekerheid blijft verbonden voor den accijns van het

aldus uitgeslagen zout; indien het document, waarop de uitvoer of de vervoer plaats had, niet binnen den voorgeschreven tijd behoorlijk afgeteekend ten kantore des ontvangers, die het afgaf, terugkomt, wordt het voorloopig afgeschreven accijnsbedrag dadelijk ingevorderd.

12. Voor den uitvoer naar het buitenland met afschrijving van den accijns geldt hetgeen ten aanzien van den uitvoer naar het buitenland door zoutzieders is of nader zal worden bepaald.

13. Aflevering van zout aan vrijdomgenietenden met afschrijving van den accijns is toegestaan in alle gevallen, waarin voor gelijk doeleinde aflevering van geraffineerd zout uit eene zoutziederij volgens de bestaande wetgeving mogelijk is.

De bepalingen, welke voor aflevering uit zoutziederijen zijn of zullen worden vastgesteld, gelden ook voor aflevering uit inrichtingen, als bedoeld in artikel 5 dezer wet.

14. De uitslag van zouthoudend water, dat voor de raffinage ongeschikt is en daarom zal worden vernietigd, geschiedt op schriftelijke aanvraag van den belanghebbende aan den ontvanger bedoeld in artikel 10; de uitslag en de vernietiging vindt plaats in tegenwoordigheid van ambtenaren der accijnzen, nadat zij de hoeveelheid hebben opgenomen en zoo noodig monsters hebben genomen ter bepaling van het gehalte aan chloornatrium.

15. Het is verboden in inrichtingen als bedoeld in art. 5 dezer wet, behalve het in die inrichtingen opgepompte zouthoudend water en het van elders aangevoerde ruwe zout, stoffen in te slaan of voorhanden te hebben waaruit chloornatrium te vervaardigen of af te scheiden is.

De Minister van Financiën kan, onder de noodige voorzieningen ter verzekering van den accijns, uitzondering op dit verbod toelaten voor stoffen, die voor de werkzaamheden noodig zijn.

Voor de in dit artikel bedoelde inrichtingen geldt het bepaalde bij de artikelen 79 en 81 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227). Het verbod van artikel 78, 1ste lid, van genoemde wet is daarop niet van toepassing.

16. Overtreding van het eerste en het derde lid van artikel 5 wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 200 en ten hoogste f 500.

Het verrichten van de werkzaamheden voor de zoutwinning vóórdat de vereischte goedkeuring is verkregen, wordt gestraft met eene

geldboete, ten laste van hem, die de aangifte heeft gedaan, van ten minste f 25 en ten hoogste f 100 voor iederen dag, waarop zulks is geschied.

17. Het bezigen van bakken tot het opvangen van het opgepompte zouthoudend water, welke niet voldoen aan de bepalingen van artikel 6, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 200 en ten hoogste f 500.

Zoodanige bakken kunnen op last van den inspecteur der accijnzen, binnen wiens ambtsgebied zij geplaatst zijn, door verzegeling ongeschikt worden gemaakt voor verder gebruik.

18. Het nalaten van hetgeen bij artikel 5, laatste lid, is voorgeschreven, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 25 en ten hoogste f 100.

19. Het doen van hetgeen bij een der bepalingen van artikel 8, 1°—4°, is verboden, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 500 en ten hoogste f 5000.

Bij veroordeeling wegens het sub 4°. van genoemd artikel omschreven strafbare feit, wordt de verbeurdverklaring uitgesproken van de werktuigen welke tot het plegen van het strafbare feit zijn gebezigd of daaraan dienstbaar zijn gemaakt.

20. Overtreding van het verbod van artikel 15, 1ste lid, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 200 en ten hoogste f 1000, ten laste van dengene die de zoutwinning verricht of doet verrichten, en met verbeurte der verboden stoffen.

21. Overtreding van hetgeen wordt voorgeschreven bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3, 1ste lid, dezer wet, wordt gestraft met eene geldboete van ten hoogste f 5000.

22. Wanneer dit in het belang van handel of nijverheid wenschelijk blijkt, kunnen door Ons, bij algemeenen maatregel van bestuur, onder de noodige voorzieningen tegen misbruik, afwijkingen van de voorschriften dezer wet worden toegestaan. Die afwijkingen betreffen noch het beginsel der heffing, noch het bedrag of de grondslagen van den accijns.

Het doen van hetgeen bij den algemeenen maatregel van bestuur, uitgevaardigd krachtens dit artikel, verboden is, of het nalaten van hetgeen daarbij is voorgeschreven, wordt gestraft met eene geldboete van ten minste f 50 en ten hoogste f 400. Bovendien kan bij veroordeeling den overtreder door Ons het recht worden ontzegd op het gebruik van krachtens dit artikel toegelaten afwijkingen van bepalingen dezer wet.

23. De feiten, strafbaar volgens deze wet, worden beschouwd als misdrijven, behalve voor de toepassing van de artikelen 57 en 58 van het Wetboek van Strafrecht, in de plaats waarvan wordt toegepast hetgeen bij artikel 62, 1ste lid, van dat wetboek voor overtredingen is bepaald.

De in zake van invoerrechten en accijnzen geldende bepalingen voor het geval van wanbetaling van geldboeten zijn ook bij de toepassing van deze wet van kracht.

Verbeurd verklaarde werktuigen moeten binnen acht dagen na den dag, waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd, door den veroordeelde worden uitgeleverd. Voldoet hij niet aan deze verplichting, dan kan vanwege de administratie der accijnzen op zijne kosten en gevaar tot het af- of uitbreken der werktuigen worden overgegaan.

24. De bepalingen dezer wet zijn ook van toepassing op naamlooze vennootschappen, stichtingen en op vereenigingen die rechtspersoonlijkheid bezitten.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918:

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 8 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, houdende regeling omtrent de geldigheid voor pensioen van diensten, vroeger zonder deugdelijke aanstelling, tijdelijk bewezen in betrekkingen, waaraan, indien zij krachtens vaste aanstelling worden vervuld, ingevolge de wet, uitzicht op pensioen is verbonden. S. 384.
Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 287, 1—6.
Hand. id. 1917/18, bladz. 2625.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 623, 624, 639.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eene regeling te treffen omtrent het voor vergelding met pensioen in aanmerking komen van diensten, vroeger, zonder deugdelijke aanstelling, tijdelijk bewezen in betrekkingen, waaraan, indien zij krachtens vaste aanstelling, worden vervuld, ingevolge de wet, uitzicht op pensioen is verbonden ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Voor hen, die vóór 1 Juli 1918 tijdelijk werkzaam zijn geweest in eene betrekking waaraan, indien zij krachtens vaste aanstelling wordt vervuld, ingevolge de wet uitzicht op pensioen is verbonden, geldt voor de toepassing

van de pensioenwetten, bij gemis van eene formeele aanstelling in dat ambt, als zoodanig een stuk uit den tijd der dienstvervulling waaruit van het bestaan der tijdelijke dienstbetrekking rechtstreeks of zijdelings blijkt, of bij gemis ook van zulk een stuk, eene verklaring van lateren datum van de tot benoemen bevoegde autoriteit.

2. Zij die vóór 1 Juli 1918 in eene betrekking als in art. 1 bedoeld, tijdelijk werkzaam zijn geweest krachtens eene aanstelling niet van de tot benoemen bevoegde autoriteit, worden, wanneer deze de benoeming bij eene beschikking of eene schriftelijke verklaring heeft goedgekeurd, voor de toepassing van de pensioenwetten geacht van die autoriteit eene tijdelijke aanstelling in het betrokken ambt te hebben ontvangen.

3. Aan ieder die tijdelijk wordt benoemd in eene betrekking, in art. 1 bedoeld, wordt eene aanstelling van de tot benoemen bevoegde autoriteit uitgereikt.

4. Aan hen die op 1 Juli 1918 zonder deugdelijke aanstelling tijdelijk werkzaam zijn in eene betrekking als in art. 1 bedoeld, wordt alsnog eene formeele aanstelling van de tot benoemen bevoegde autoriteit, ingaande op dien datum, uitgereikt.

5. Zij, die vóór 1 Juli 1918 in eene betrekking, bedoeld in art. 1, tijdelijke diensten hebben bewezen die bij gebreke van eene deugdelijke aanstelling niet voor pensioen geldig werden verklaard, doch die op grond van deze wet alsnog geacht moeten worden krachtens eene formeele aanstelling van de tot benoemen bevoegde autoriteit te zijn bewezen, moeten een schriftelijk verzoek om die diensten voor vergelding met pensioen in aanmerking te doen komen met de vereischte bewijsstukken en eventueel met eene aanvraag om pensioen of om hooger pensioen dan werd verleend, vóór 1 Januari 1919 aan Onzen Minister van Financiën zenden. Niet indiening van zoodanig verzoek vóór laatstgenoemden datum doet het uitzicht of het recht op pensioen over den tijdelijken diensttijd verloren gaan.

Rechtverkrijgenden van overleden belanghebbenden als bedoeld in het eerste lid, ontleenen geen recht op pensioen of op hooger pensioen aan deze wet.

6. Deze wet treedt in werking met 1 Juli 1918.
Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17 Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitg. 10 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 385.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd en verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd: het totaal van de VIde afdeeling met f 200,498.50;

het totaal van de VIIIste afdeeling met f 900;

het totaal van de IXde afdeeling met f 100,000;

het totaal van de Xde afdeeling met f 300,000;

en het totaal van het hoofdstuk met f 601,398.50.

17 Juni 1918. WET, tot aanvulling van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 386.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de 1ste afdeeling en dat van het geheele hoofdstuk verhoogd met vijftig duizend gulden en alzoo gebracht respectievelijk op f 38,949,885.80 en f 46,045,685.80.

17 Juni 1918. WET, tot storting in 's Rijks Schatkist van het salaris, geheven volgens de wet van 14 December 1844 (*Staatsblad* n°. 62), gewijzigd bij de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 132). S. 387.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, in verband met de regeling der bezoldiging van de bewaarders van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen, noodig is om regelen te stellen omtrent de storting in 's Rijks schatkist van het salaris, dat geheven wordt krachtens de wet van 14 December 1844 (*Staatsblad* n°. 62), zooals deze is gewijzigd bij de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 132); Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De bewaarders van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen, benoemd na 30 Juni 1918, storten het aan hun kantoor, krachtens de wet van 14 December 1844 (*Staatsblad* n°. 62), zooals deze gewijzigd is bij de wet van 30 Mei 1877 (*Staatsblad* n°. 132) ontvangen salaris, in 's Rijks schatkist op de wijze door Onzen Minister van Financiën te bepalen.

2. Het vorig artikel is van toepassing op de vóór 1 Juli 1918 benoemde bewaarders, die binnen twee maanden na de inwerkingtreding dezer wet schriftelijk aan Onzen Minister van

Financiën hebben te kennen gegeven, dat zij voor de regeling hunner bezoldiging wenschen gelijk gesteld te worden met de na 30 Juni 1918 benoemde bewaarders.

3. Het voorschrift tot uitkeering van het bedrag, bedoeld in artikel 5, letter a der wet van 14 December 1844 (*Staatsblad* n°. 62), blijft van kracht zoolang dit bedrag wordt genoten door den thans in functie zijnden ambtenaar, belast met het hoofdkantoor van bewaring der scheepsbewijzen; daarna wordt dit bedrag in 's Rijks schatkist gestort.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den eersten Juli 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 1 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 388.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd: het totaal van de Iste afdéeling met f 205,800; het totaal van de VIde afdéeling met f 50,000; en het eindcijfer van het hoofdstuk met f 255,800.

17 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 389.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt zoowel het totaal van de Iste Afdéeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 576.

17 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 390.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste afdéeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met f 576.

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 391.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. S. 392.

17 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 393.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de Iste afdéeling, zoodat het eindcijfer van dit hoofdstuk, verhoogd met f 576.

17 Juni 1918. WET, houdende nadere wijziging der wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), tot regeling van de samenstelling van den hoogen raad, de gerechtshoven, de arrondissements-rechtbanken en de kantongerechten en van de jaarwedden der rechterlijke ambtenaren, alsmede van de klassen der rechtbanken en kantongerechten. S. 394.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 398, 1—13.

Hand. id. 1917/18, *bladz.* 2805—2809.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 623, 642.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is over te gaan tot herziening van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), tot regeling van de samenstelling van den hoogen raad, de gerechtshoven, de arrondissements-rechtbanken en de kantongerechten en van de jaarwedden der rechterlijke ambtenaren, alsmede van de klassen der rechtbanken en kantongerechten, gelijk deze wet gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Artikel I.

De artikelen 1, 2, 3 en 4 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), worden gelezen als volgt:

Art. 1. De samenstelling van den hoogen raad, benevens de jaarwedden der leden van en ambtenaren bij dien raad worden vastgesteld als volgt:

1 president	f 8500
ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder	7500
ten hoogste 15 raadsheren, ieder	6500
1 procureur-generaal	8500
ten hoogste 3 advocaten-generaal, ieder	6500
1 griffier	4000
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder	2500

2. De samenstelling der gerechtshoven, be-

nevens de jaarwedden der leden van en ambtenaren bij die gerechtshoven worden vastgesteld als volgt:

A. *Amsterdam.*

1 president . . . . . f 7000
 ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder . . . 6500
 ten hoogste 12 raadsheeren, ieder . . . 6000
 1 procureur-generaal 7000
 ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 6000
 1 griffier 4000
 ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 4 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. 's-Gravenhage.

1 president . . . . . f 7000
 ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder . . . 6500
 ten hoogste 12 raadsheeren, ieder . . . 6000
 1 procureur-generaal 7000
 ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 6000
 1 griffier 4000
 ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 4 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. 's Hertogenbosch, Arnhem, Leeuwarden.

1 president . . . . . f 6500
 ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder . . . 6000
 ten hoogste 8 raadsheeren, ieder . . . 5500
 1 procureur-generaal 6500
 ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 5500
 1 griffier 3500
 ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 3 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

3. De klassen en de samenstelling der arrondissements-rechtbanken, benevens de jaarwedden der leden van en ambtenaren bij die rechtbanken worden vastgesteld als volgt:

I. EERSTE KLASSE.

A. *Amsterdam.*

1 president . . . . . f 6000
 ten hoogste 6 vice-presidenten, ieder . . . 5000
 ten hoogste 25 rechters, ieder . . . 4500
 1 officier van justitie 6000
 ten hoogste 8 substituut-officieren van justitie, ieder 4500
 1 griffier 4000
 ten hoogste 10 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 18 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. *Rotterdam.*

1 president . . . . . f 6000
 ten hoogste 3 vice-presidenten, ieder . . . 5000
 ten hoogste 16 rechters, ieder . . . 4500
 1 officier van justitie 6000

ten hoogste 6 substituut-officieren van justitie, ieder . . . . . f 4500
 1 griffier 4000
 ten hoogste 7 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 12 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. 's Gravenhage.

1 president . . . . . f 6000
 ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder . . . 5000
 ten hoogste 12 rechters, ieder . . . 4500
 1 officier van justitie 6000
 ten hoogste 4 substituut-officieren van justitie, ieder 4500
 1 griffier 4000
 ten hoogste 5 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 9 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

D. 's Hertogenbosch, Maastricht, Arnhem, Zwolle, Middelburg, Haarlem, Utrecht, Leeuwarden, Groningen, Assen.

1 president . . . . . f 5000
 ten hoogste 1 vice-president 4500
 ten hoogste 6 rechters, ieder 4000
 1 officier van justitie 5000
 ten hoogste 2 substituut-officieren van justitie, ieder 4000
 1 griffier 3500
 ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2500
 ten hoogste 6 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

II. TWEDE KLASSE.

Breda, Roermond, Zutphen, Tiel, Almelo, Dordrecht, Zierikzee, Alkmaar, Heerenveen, Winschoten.

1 president . . . . . f 4500
 ten hoogste 1 vice-president 4000
 ten hoogste 6 rechters, ieder 3500
 1 officier van justitie 4500
 ten hoogste 1 substituut-officier van justitie 3500
 1 griffier 3000
 ten hoogste 2 substituut-griffiers, ieder 2000
 ten hoogste 5 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

4. De klassen en de samenstelling der kantongerechten, benevens de jaarwedden der kantonrechters en ambtenaren bij die kantongerechten worden vastgesteld als volgt:

I. EERSTE KLASSE.

A. *Amsterdam.*

ten hoogste 6 kantonrechters, ieder . f 4500
 1 griffier 3500
 ten hoogste 5 substituut-griffiers, ieder 2000
 ten hoogste 24 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. *Rotterdam.*

ten hoogste 5 kantonrechters, ieder . f 4500
 1 griffier 3500
 ten hoogste 4 substituut-griffiers, ieder 2000
 ten hoogste 20 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. *'s Gravenhage.*

ten hoogste 3 kantonrechters, ieder . f 4500
 1 griffier 3500
 ten hoogste 2 substituut-griffiers, ieder 2000
 ten hoogste 12 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

D. *Utrecht, Haarlem, Groningen.*

ten hoogste 2 kantonrechters, ieder . f 4000
 1 griffier 3000
 ten hoogste 1 substituut-griffier . . . 2000
 ten hoogste 8 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

E. *'s Hertogenbosch, Tilburg, Maastricht, Arnhem, Nijmegen, Enschedé, Leiden,**Schiedam, Hilversum, Leeuwarden.*

1 kantonrechter . . . . . f 4000
 1 griffier 2500
 ten hoogste 6 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

II. TWEEDE KLASSE.

Eindhoven, Breda, Bergen op Zoom, Heerlen, Roermond, Venlo, Helmond, Wageningen, Terborg, Zutphen, Apeldoorn, Deventer, Zwolle, Almelo, Delft, Gouda, Dordrecht, Middelburg, Goes, Alkmaar, Hoorn, Zaandam, Amersfoort, Winschoten, Zuidbroek, Assen, Emmen.

1 kantonrechter . . . . . f 3500
 1 griffier 2000
 ten hoogste 6 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

III. DERDE KLASSE.

De overige kantongerechten.

1 kantonrechter . . . . . f 3000
 1 griffier 1600
 ten hoogste 6 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

Bij de kantongerechten van alle klassen: ambtenaren van het openbaar ministerie, ieder . . . . . f 2500

Artikel II.

In artikel 6 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), worden het tweede en derde lid vervangen door drie nieuwe leden, luidend:

„De verhooging bedraagt in het geheel:

A. 1000 gulden voor:

1. de substituut-griffiers;
  2. de griffiers van de kantongerechten, behalve van die te Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage;
  3. de ambtenaren van het openbaar ministerie bij de kantongerechten;
- B. 1500 gulden voor de overige rechterlijke ambtenaren.

Onder dienstjaren, in rechterlijke betrekkingen doorgebracht, worden begrepen dienstjaren vervuld als lid, griffier of substituut-griffier van den Centralen Raad van Beroep (Ongevallenverzekering) of als voorzitter of griffier van een Raad van Beroep (Ongevallenverzekering);

Indien de aanspraak op eene verhooging op eene anderen dag dan den eersten dag eener kalendermaand ontstaat, wordt zij geacht ontstaan te zijn op den eersten dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.”

Artikel III.

Artikel 7 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), wordt gelezen:

„Indien een substituut-griffier bij een der in de artikelen I tot en met 4 genoemde gerechten, een griffier van een van de kantongerechten behalve die van de kantongerechten te Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage, een ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongerecht of een substituut-griffier bij den Centralen Raad van Beroep (Ongevallenverzekering) tot eene rechterlijke betrekking wordt benoemd, tellen zijne vroegere dienstjaren ten hoogste ten getale van 10 mede bij de berekening van de wedde in het nieuwe ambt genoten.”

Artikel IV.

In artikel 8 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), worden de woorden „worden benoemd, waaraan eene aanvangsjaarwedde van ten minste 2200 gulden is verbonden” gelezen: „uitgenomen die van ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongerecht, die van substituut-griffier of die van griffier bij een der kantongerechten, genoemd in artikel 4 onder I E, II en III, worden benoemd”.

Artikel V.

In het eerste lid van artikel 9 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), worden de tweemaal daarin voorkomende woorden: „Amsterdam

en te Rotterdam" gelezen: „Amsterdam, te Rotterdam en te 's-Gravenhage”.

In het tweede lid van voormeld artikel worden de tweemaal daarin voorkomende woorden: „Amsterdam of Rotterdam”, gelezen: „Amsterdam, Rotterdam of 's-Gravenhage”.

Artikel VI.

In het eerste lid van artikel 17 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze gewijzigd is bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214), vervallen de woorden: „ten hoogste ten getale van vijf”.

Artikel VII.

De *Overgangsbepaling* van de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 214) wordt gelezen als volgt:

„De rechters en de griffiers, op den dag van de inwerkingtreding van deze (wijzigings)wet bij kantongerechten werkzaam, ontvangen, zoolang zij in dezelfde betrekking werkzaam blijven, de wedde (verhoogingen inbegrepen), op welke zij aanspraak zouden gehad hebben, indien de kantongerechten, bij welke zij werkzaam zijn, niet bij deze (wijzigings)wet in eene lagere klasse werden gerangschikt.”

Overgangsbepalingen.

Artikel VIII.

De traktementen van de op 1 Januari 1918 in dienst zijnde rechterlijke ambtenaren worden met dien dag gebracht op de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling, vermeerderd met 75 pct. van het verschil tusschen de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 en genoemde zuivere bezoldiging.

Het aldus berekende bedrag wordt tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

Artikel IX.

Onder de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling wordt verstaan de op dien dag in het ambt genoten bezoldiging, verhoogd, voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet was bereikt, met eene fractie van de naar de oude wetgeving loopende periodieke verhooging, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen sedert den dag, waarop de termijn dier verhooging is ingegaan.

Onder de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 wordt verstaan de wedde, die op 1 Januari 1918 ingevolge die regeling zou zijn genoten, verhoogd voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet zou zijn bereikt, met eene fractie van

de volgens de nieuwe regeling loopende periodieke verhooging, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen, sedert den dag, waarop de termijn dier verhooging zou zijn ingegaan, uitgaande van de veronderstelling, dat de nieuwe regeling reeds voor 1 Januari 1918 gold.

Gedeelten van maanden worden verwaarloosd.

Artikel X.

Geene bezoldiging wordt vastgesteld op een bedrag lager dan de op 1 Januari 1918 genotene, noch ook beneden de aanvangswedde, volgens de nieuwe wetgeving aan het ambt verbonden.

Artikel XI.

De naar vorenstaande bepalingen berekende bezoldiging wordt iedere 5 jaren met 500 gulden verhoogd te rekenen van 1 Januari 1918, met dien verstande, dat de uit kracht der nieuwe wetgeving te verwerven laatste periodieke verhooging niet meer zal bedragen dan noodig is om de wedde tot het aan het ambt verbonden maximum op te voeren.

Artikel XII.

Indien iemand na 1 Januari 1918 en vóór de afkondiging dezer wet tot eene rechterlijke betrekking of eene andere rechterlijke betrekking wordt benoemd, vinden de overgangsbepalingen dezer wet bij de berekening der jaarwedde in die betrekking of in die nieuwe betrekking overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat de nieuwe wetgeving geacht wordt in werking getreden te zijn met den eersten dag van de maand, volgende op die, waarin de benoeming heeft plaats gehad, tenzij de benoeming op den eersten dag eener maand valt.

Artikel XIII.

De overgangsbepalingen dezer wet vinden geene toepassing op hen, die na de afkondiging dezer wet tot eene rechterlijke betrekking of eene nieuwe rechterlijke betrekking worden benoemd.

Artikel XIV.

Indien een rechterlijke ambtenaar tot eene andere rechterlijke betrekking wordt benoemd, aan welke naar de nieuwe wetgeving dezelfde aanvangswedde verbonden is, wordt hij voor de toepassing dezer overgangsbepalingen geacht niet in eene nieuwe betrekking te zijn benoemd.

Artikel XV.

De rechterlijke ambtenaar, die ten tijde van de inwerkingtreding dezer wet reeds in eene rechterlijke betrekking werkzaam is, ontvangt de jaarwedde waarop hij in die

betrekking aanspraak heeft, overeenkomstig de bepalingen der oude regeling, indien en zolang deze wedde na 1 Januari 1918 hooger is dan die, welke hij overeenkomstig de bepalingen der nieuwe regeling zou ontvangen.

Slotbepaling.
Artikel XVI.

Deze wet wordt geacht met ingang van 1 Januari 1918 in werking te zijn getreden.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(*Uitgeg. 27 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, tot wijziging van artikel 429 van het Wetboek van Strafrecht. S. 395.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 408; 1—7. Hand. id. 1917/18, bladz. 2868.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 626, 644.

Wij WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat artikel 429 van het Wetboek van Strafrecht dient te worden gewijzigd ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 429 van het Wetboek van Strafrecht ondergaat de volgende wijzigingen :

De aanhef wordt gelezen als volgt :

„Met hechtenis van ten hoogste veertien dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden wordt gestraft.”.

In n°. 1 wordt, in plaats van „aanlegt”, gelezen : „aanlegt, voedt of onderhoudt”.

De punt aan het slot van n°. 2 wordt verandert in eene kommapunt.

Aan het artikel worden twee nieuwe nummers toegevoegd, luidende :

„3°. hij die door gebrek aan de noodige omzichtigheid of voorzorg gevaar voor bosch-, heide-, helm-, gras- of veenbrand doet ontstaan ;

4°. hij die een voorschrift overtreedt, door burgemeester en wethouders ter voorkoming van gevaar voor bosch-, heide-, helm-, gras- of veenbrand uitgevaardigd en afgekondigd op de wijze door de plaatselijke verordening, bedoeld in artikel 172 der Gemeentewet voorgeschreven.”

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(*Uitgeg. 22 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 396.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste afdeling van dit hoofdstuk verhoogd met f 1800 ; dat van de VIde afdeling verhoogd met f 72,400 ; dat van de VIIIste afdeling verhoogd met f 152,800 ; dat van de Xde afdeling verhoogd met f 562,000 ; dat van de XIde afdeling verhoogd met f 4500 en het eindcijfer van dit hoofdstuk verhoogd met 793,500.

17 Juni 1918. WET, tot wijziging van art. 206 van het Wetboek van Strafrecht. S. 397.

Wij WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij, in overweging genomen hebben, dat eene wijziging van art. 206 van het Wetboek van Strafrecht noodzakelijk is ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 206 n°. 1 van het Wetboek van Strafrecht wordt, in plaats van „militie of bij de schutterij” gelezen : „krijgsmacht”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(*Uitgeg. 25 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, tot nadere aanvulling en verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 398.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingevoegd:

Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste onderafdeling der Iste afdeling, het totaal der Iste afdeling en het eindcijfer van het VIde Hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1918 verhoogd met f 576.

17 Juni 1918. WET, tot nadere aanvulling en verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. (Buitengewoon krediet). S. 399.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd en wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIde onderafdeling der Iste afdeling en het

totaal der 1ste afdeling verhoogd met f 120,000, terwijl het eindcijfer van het VIde hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1918 wordt verhoogd met f 8,925,000.

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging en aanvulling van de „Loodspensioenwet 1905” (wet van 6 Juni 1905, *Staatsblad* n°. 172). S. 400.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 377, 1—9. *Hand. id.* 1917/18, *bladz.* 2642—2644, 2651—2657, 2681—2683.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 572, 584, 640.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Loodspensioenwet 1905 (wet van 6 Juni 1905, *Staatsblad* n°. 172, zooals die is gewijzigd bij de wet van 31 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 350), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De „Loodspensioenwet 1905” wordt gewijzigd en aangevuld, als in de volgende paragrafen is aangegeven:

§ a. In het eerste lid van artikel 1 wordt na het woord „machinisten” ingevoegd: „, machinisten-motorist”.

§ b. In artikel 2, onder 2°, wordt het voorkomende na de woorden: „het loodsmansberoep betreffende,” vervangen door „hetzij bekomen in dienst van eene reddingmaatschappij bij eene poging tot redding van schipbreukelingen, bij eene oefening ter bewaking in het redden, of bij bediening of beproeving van reddingtoestellen;”.

§ c. Het tweede, derde en vierde lid van artikel 8 worden vervangen door: „Dit recht vervalt, wanneer hij na herplaatsing in eene betrekking, waaraan het uitzicht is verbonden op een pensioen bij welks berekening de diensttijd, bedoeld in het eerste lid, in aanmerking wordt genomen, met recht op pensioen wegens laatstgenoemde betrekking wordt ontslagen.

Behoudens het bepaalde bij artikel 9, gaat het in het eerste lid bedoelde pensioen in met den dag, waarop het 56ste levensjaar is ingetreden of, ingeval de betrokkene alsdan werkzaam is in eene betrekking als in het tweede lid bedoeld, met den dag, waarop hij uit deze betrekking zonder recht op pensioen deswege mocht worden ontslagen.”

§ d. Artikel 10 wordt gelezen:

Als diensttijd komt, zoowel bij de regeling van het pensioen van personeel van den loodsdiens, als bij de ter beoordeeling van de

pensioensanspraken van dat personeel te maken berekeningen, in aanmerking:

a. de tijd vóór en na de invoering van deze wet in werkelijken dienst doorgebracht bij den loodsdienst. Niet in aanmerking komt de tijd, waarover reeds pensioen werd verleend ten laste van den Staat, van zijne koloniën en bezittingen in andere werelddeelen of van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren;

b. de tijd — behalve de onder a genoemde — die bij de regeling van burgerlijke pensioenen in den zin der Burgerlijke Pensioenwet en bij de ter beoordeeling van de pensioensanspraken van burgerlijke ambtenaren in den zin dier wet te maken berekeningen als diensttijd in aanmerking komt.

§ e. In artikel 11, onder b, worden de woorden: „in de uitoefening van den loodsdiens ontstaan” vervangen door: „welke het gevolg zijn van een der oorzaken, genoemd in artikel 2, onder 2°.”

§ f. In artikel 15 worden onder letter a de woorden: „vijf en twintig” vervangen door „,twintig”.

§ g. In artikel 21 worden onder 1° de woorden: „bij eene poging tot redding van schipbreukelingen in dienst van eene reddingmaatschappij” vervangen door: „in dienst van eene reddingmaatschappij bij eene poging tot redding van schipbreukelingen, bij eene oefening ter bewaking in het redden, of bij bediening of beproeving van reddingtoestellen” en vervallen onder 2° de woorden: „een diensttijd van ten minste tien jaren heeft vervuld en”.

§ h. Artikel 22 wordt gelezen:

Het weduwe-pensioen wordt bepaald:

a. in de gevallen, bedoeld onder 1° van artikel 21, op drie vierden van het volle pensioensbedrag, aan de laatste betrekking van den echtgenoot verbonden;

b. in het geval, bedoeld onder 2°, van artikel 21 op twee derden van het bedrag, dat verkregen wordt door vermenigvuldiging van het aantal dienstjaren van den overleden echtgenoot met een vijf en dertigste gedeelte van het volle pensioensbedrag, aan de laatste betrekking van den echtgenoot verbonden met bepaling dat, indien deze op den dag van zijn overlijden een diensttijd van tien jaren nog niet heeft vervuld, het weduwe-pensioen zal worden berekend, alsof hij tien dienstjaren telde, en tevens dat het minimum weduwe-pensioen eenhonderd vier en dertig gulden bedraagt;

c. in het geval, bedoeld onder 3°. van artikel 21, op *twee derden* van het pensioensbedrag, dat den echtgenoot werd of zou worden toegekend.

Het weduwe-pensioen kan in de onder b en c aangeduide gevallen niet te boven gaan een bedrag van *achthonderd gulden* 's jaars.

§ i. In het eerste lid van artikel 24 wordt tusschen de woorden: „geene” en „weduwe” ingevoegd: „op pensioen recht hebbende”.

§ j. Artikel 25 wordt gelezen:

Eene op pensioen recht hebbende weduwe ontvangt eene verhooging van pensioen ten bedrage van *een tiende* van het overeenkomstig artikel 22 berekende weduwe-pensioen voor elk harer kinderen, die geboren zijn uit een wettig huwelijk met of gewettigd zijn door dengene door wiens overlijden zij recht op pensioen heeft bekomen, den leeftijd van *achtien jaren* niet hebben bereikt, ongehuwd zijn en niet door den Staat worden onderhouden.

Het gezamenlijk bedrag van het pensioen en van de pensioensverhoging mag niet overschrijden een bedrag van *viertienhonderd gulden* ingeval het weduwe-pensioen wordt geregeld krachtens artikel 22, onder a; geschiedt de regeling krachtens artikel 22, onder b en c, dan mag het gezamenlijk bedrag niet te boven gaan het pensioen, dat den overleden echtgenoot werd of zou zijn toegekend, en indien deze een diensttijd van *tien jaren* niet heeft vervuld, *het tien vijf en dertigste gedeelte* van het volle pensioensbedrag, aan de laatste betrekking van den echtgenoot verbonden, met bepaling, dat, indien het aldus verkregen maximum lager mocht wezen dan *tweehonderd gulden*, het niet te overschrijden bedrag *tweehonderd gulden* mag bedragen.

De verhoging voor een kind houdt op bij de intrede van zijn negentiende jaar, of bij eerder huwelijk met den dag der huwelijks-voltrekking.

Indien een kind, van hetwelk de in het eerste lid bedoelde weduwe bij het overlijden van haren man zwanger is, levend ter wereld komt, wordt het aangemerkt als reeds geboren toen de vader stierf.

§ k. In het eerste lid van artikel 26 wordt na het woord „dienst” ingevoegd: „bij het loodswezen of in dienst van eene redding-maatschappij bij eene poging tot redding van schipbreukelingen, bij eene oefening ter bekwaaming in het redden, of bij het bedienen of beproeven van reddingtoestellen”.

§ l. De „Staat van het bedrag der pensioe-

nen”, bedoeld in artikel 13, wordt vervangen door den navolgenden:

BETREKKINGEN.	Bedrag van het jaarlijksch pensioen.
Loodsschipper der 1ste klasse.	f 1,260
Machinist	1,120
Zeeloods	875
Loodsschipper der 2de klasse.	
Binnenloods	875
Kwartiermeester	
Loodskweekeling der 1ste klasse	
Roeier der 1ste klasse.	770
Machinist-motorist	
Eerste-stoker	595
Hulploods	
Loodskweekeling der 2de klasse	
Roeier der 2de klasse.	560
Tweede-stoker	
Matroos	525
Matroos-kok	
Hulpstoker.	

2. Deze wet wordt geacht te zijn in werking getreden met ingang van den eersten Januari 1918.

Met ingang van dien datum zullen de personen, die sedert 1 April 1916 pensioen of recht op pensioen verkregen hebben, in het genot treden van een pensioen, berekend naar de bepalingen van de door deze wet gewijzigde Loodspensioenwet 1905.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
(Uitgeg. 20 Juni 1918.)

17 Juni 1918. WET, betreffende toepassing van de „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902” op personen, die bij de zeemacht in dienst treden als officier-vlieger. S. 401.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is bijzondere voorzieningen te treffen aangaande de toepasselijkheid van de „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902” op personen, die bij de zeemacht als officier-vlieger in dienst treden:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De bepalingen der „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902” (wet van 9 Juni 1902, *Staatsblad* n°. 86, zooals die is gewijzigd bij de wetten van 2 Januari 1905, *Staatsblad* n°. 3, 5 December 1908, *Staatsblad* n°. 348, en 30 December 1914, *Staatsblad* n°. 623) zijn van

toepassing op de officier-vliegers, die als zoodanig bij de zeemacht in dienst treden, met inachtneming van het navolgende :

§ a. Officier-vliegers der derde klasse moeten gedurende een jaar dien rang bekleed hebben en in het bezit zijn van het marine-vliegbrevet om tot officier-vlieger der tweede klasse bevorderd te kunnen worden.

§ b. Met afwijking van het bepaalde in artikel 28, eerste lid, van gemelde wet kunnen officier-vliegers, wier dienstverband is geëindigd, eervol uit den zeedienst worden ontslagen, ook al hebben zij daartoe geen verzoek gedaan en al kan hun geen pensioen of recht op pensioen worden toegekend.

§ c. Officier-vliegers, die gedurende hunne opleiding tot vlieger niet voldoen aan de door Ons gestelde bekwaamheidseischen of blijken geven de noodige eigenschappen voor hunne betrekking te missen, worden, zonder dat een nader onderzoek in den geest van het bepaalde in artikel 28, vierde lid, van gemelde wet is ingesteld, eervol uit den zeedienst ontslagen ter zake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om als officier-vlieger bij de zeemacht te dienen.

§ d. Aan officier-vliegers, die uit den zeedienst worden ontslagen wegens onbekwaamheid of ongeschiktheid voor dien dienst — al of niet ten gevolge van ziels- of lichaamsgebreken — en die op den datum van het ontslag minder dan vijf jaren werkelijken, voor pensioen geldigen diensttijd kunnen doen gelden, wordt, met afwijking van het bepaalde in artikel 28, eerste lid, sub 2°, van gemelde wet, het ontslag verleend zonder toekenning van pensioen of van het recht op pensioen, wanneer de ongeschiktheid niet het gevolg is van een der oorzaken, genoemd in artikel 2, eerste lid, sub 2°, der „Pensioenwet voor de zeemacht 1902”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.
(*Uitgeg.* 24 Juni 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Salarisverhooging van het militair personeel der zeemacht). S. 402.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd. Tengevolge hiervan worden :

a. het totaal der Iste onderafdeeling van

de Iste afdeeling verhoogd met f 57,220 ; dat der IIIde onderafdeeling van die afdeeling met f 1,093,330, terwijl het totaal van de Iste afdeeling wordt verhoogd met f 1,150,550 ;

b. het totaal der Iste onderafdeeling van de 2de afdeeling verhoogd met f 7200 en dat der IIde onderafdeeling van die afdeeling met f 6250, terwijl het totaal der 2de afdeeling wordt verhoogd met f 13,450 ;

c. het eindcijfer van het VId hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1918 verhoogd met f 1,164,000.

17 Juni 1918. WET, houdende aanwijzing van de ambtenaren die voor de toepassing van de Pensioenwet voor de gemeenteamttenaren 1913 als gemeenteamttenaren behooren te worden aangemerkt. S. 403.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 357, 1—8.
Hand. id. 1917/18, *blad.* 2623—2625.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *blad.* 623, 624, 639.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is volgens art. 2 A b der Pensioenwet voor de gemeenteamttenaren 1913 te bepalen wie voor de toepassing van die wet als gemeenteamttenaren behooren te worden aangemerkt ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De bestuursleden van en de ambtenaren verbonden aan gemeentelijke instellingen, benoemd op den in art. 2 A, a der Pensioenwet bedoelden voet en in het genot van eene wedde in den zin van art. 2 H dier wet die uit andere dan uit gemeentelijke inkomsten wordt betaald, worden aangemerkt als gemeenteamttenaren, indien zij van eene vaste, als tijdelijke gemeenteamttenaren, indien zij van eene tijdelijke aanstelling zijn voorzien.

2. Deze wet verstaat onder „Pensioenwet”, de Pensioenwet voor de gemeenteamttenaren 1913 ;

onder „Weduwenwet”, de Weduwenwet voor de gemeenteamttenaren 1913 ;

onder „ambtenaren” en „tijdelijke ambtenaren”, gemeenteamttenaren en tijdelijke gemeenteamttenaren, bedoeld in art. 1 ;

onder „gemeenteamttenaar”, „burgerlijk ambtenaar”, „leeraar”, „onderwijzer” en „gemeentelijke betrekking”, zoodanige functionarissen en zoodanige betrekking in den zin der Pensioenwet.

3. Voor hen die tusschen 1 October 1913 en den dag der afkondiging van deze wet tot ambtenaar of tot tijdelijk ambtenaar zijn be-

noemd, geldt, bij gemis van een formeele aanstelling in het betrokken ambt, als zoodanig een stuk uit den tijd der dienstvervulling, waaruit van de aanstelling rechtstreeks of zijdelings blijkt.

4. Aan de op den dag der afkondiging van deze wet in dienst zijnde ambtenaren en tijdelijke ambtenaren die eene formeele aanstelling in de betrekking die zij op dat tijdstip vervullen, missen, wordt alsnog zulk eene aanstelling, ingaande op dat tijdstip, uitgerekend.

Art. 59 der Pensioenwet is ten opzichte van de ambtenaren en tijdelijke ambtenaren niet van toepassing.

5. Het verlangen, bedoeld in art. 60 der Pensioenwet, moet door de ambtenaren die op 1 October 1913 in dienst waren en vóór dien datum burgerlijk ambtenaar of onderwijzer zijn geweest, binnen zes maanden na den dag der afkondiging van deze wet worden te kennen gegeven.

6. Het verlangen, bedoeld in art. 61, eerste lid, der Pensioenwet, en dat, bedoeld in art. 44 eerste lid, der Weduwenwet, moeten door de op den dag der afkondiging van deze wet in dienst zijnde ambtenaren, die niet op grond van art. 13 aan de werking van de Pensioenwet, respectievelijk de Weduwenwet zijn onttrokken, zoomede door hen, die vóór dien dag ambtenaar zijn geweest en niet eene andere gemeentelijke betrekking hebben bekleed, binnen zes maanden na dat tijdstip en door de ambtenaren ten opzichte van wie art. 13 is toegepast, binnen zes maanden na het tijdstip met ingang waarvan zij in dienst eener andere gemeente overgaan, te kennen worden gegeven.

De ambtenaar die het verlangen, bedoeld in art. 61, eerste lid, der Pensioenwet te kennen geeft, moet bij de hierop betrekking hebbende verklaring overleggen eene verklaring van het bestuur der gemeente die hij op den dag der afkondiging van deze wet dient, dat op dat tijdstip zich te zijnen opzichte niet voordoet het geval, bedoeld in het derde lid van genoemd artikel.

7. Voor de toepassing van de artt. 62 en 64 der Pensioenwet worden de op den dag der afkondiging van deze wet in dienst zijnde ambtenaren en zij die vóór dien dag ambtenaar zijn geweest en niet eene andere gemeentelijke betrekking hebben bekleed, gelijkgesteld met oud-gemeenteambtenaren die met ingang van dien dag worden herplaatst.

8. Voor gemeenteambtenaren, burgerlijke ambtenaren en leeraren en voor oud-gemeenteambtenaren, oud-burgerlijke ambtenaren en

oud-leeraren die vóór den dag der afkondiging van deze wet, op of na 1 October 1913, eene gemeentelijke, respectievelijk burgerlijke betrekking of betrekking van leeraar bekleeden komt de tijd dien zij vóór 1 October 1913, boven den leeftijd van 18 jaren in werkelijken dienst hebben doorgebracht in betrekkingen aan gemeentelijke instellingen die op grond van deze wet van dien datum af gemeentelijke betrekkingen zijn of zouden geweest zijn, op den voet, respectievelijk van de artt. 62 en 63 der Pensioenwet, de artt. III en IV der wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 303) of de artt. 40 en 41 der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 als diensttijd in aanmerking.

Voor de toepassing van het eerste lid worden de op den dag der afkondiging in dienst zijnde gemeenteambtenaren, burgerlijke ambtenaren en leeraren, zoomede de in dat lid bedoelde oud-gemeenteambtenaren, oud-burgerlijke ambtenaren en oud-leeraren gelijkgesteld met oud-gemeenteambtenaren, oud-burgerlijke ambtenaren en oud-leeraren die met ingang van dien dag worden herplaatst.

Ten opzichte van de bijdragen voor het inkoop van pensioen van diensttijd, bedoeld in het eerste lid, zijn van toepassing respectievelijk het vierde tot en met het achtste lid van art. 64 der Pensioenwet, het tweede lid *b* tot en met het vijfde lid van art. V der wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 303) of het tweede lid tot en met het vierde lid van art. 42 der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913. Mede zijn van toepassing de artt. 65 en 66 van eerstgenoemde, de artt. VI en VII der in de tweede plaats genoemde of de artt. 43 en 44 van laatstgenoemde wet.

9. De storting van het ingevolge art. 40 der Pensioenwet en art. 27 der Weduwenwet over het tijdvak van 1 October 1913 tot den dag der afkondiging van deze wet aan bijdragen voor ambtenaren en oud-ambtenaren verschuldigde geschiedt vóór 31 December van het jaar volgende op dat, waarin die afkondiging plaats heeft.

Het bedrag dat een ambtenaar of oud-ambtenaar reeds over het in het eerste lid genoemde tijdvak voor pensioen aan eene gemeente of een gemeentelijk pensioenfonds heeft betaald, komt in mindering van dat, hetwelk op hem kan worden verhaald. Is eerstgemeld bedrag hooger dan dat, hetwelk de gemeente die het als pensioensbijdrage voor zich of voor haar pensioenfonds ontving, op den belanghebbende mag verhalen, dan is het tweede lid van art. 65 der Pensioenwet van toepassing.

10. De termijn voor de storting van de bijdragen voor het inkoop van pensioen van dienstdag als tijdelijk ambtenaar vóór den dag der afkondiging van deze wet van op dien dag in dienst zijnde gemeenteambtenaren of van met ingang van dien dag of van een vroeger tijdstip ontslagen oud-gemeente-ambtenaren vangt met dien dag aan.

11. Het bedrag dat zij, wien op grond van deze wet met ingang van een aan den dag van hare afkondiging voorafgaanden datum pensioen of hooger pensioen wordt toegekend, ingevolge art. 27 eerste lid *b*, der Weduwenwet tot den dag dier afkondiging aan pensioensbijdragen verschuldigd zijn, wordt van dien dag af in twee gelijke jaarlijksche termijnen op hun pensioen ingehouden.

12. Het Rijk draagt voor de gemeenteambtenaren die op 1 October 1913 in dienst waren ten behoeve van het pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren bij drie ten honderd over het totaal der belooningen door die belanghebbenden, vóór dien datum genoten in betrekkingen aan gemeentelijke instellingen die op grond van deze wet van het tijdstip van hare inwerkingtreding af gemeentelijke betrekkingen zijn of zouden geweest zijn.

Ten opzichte van de wijze van betaling van het totaal der op grond van het eerste lid verschuldigde bijdragen is van toepassing art. 42 der Weduwenwet. De vóór den dag der afkondiging van deze wet vervallen annuïteiten worden gestort vóór 31 December van het jaar, volgende op dat, waarin die afkondiging geschiedt.

Mede worden vóór dien datum betaald de vóór den dag der afkondiging van deze wet vervallen annuïteiten van het totaal der bijdragen, door het Rijk op grond van art. 41 der Weduwenwet verschuldigd voor de ambtenaren die op 1 October 1913 in dienst waren.

13. Art. 69 der Pensioenwet en art. 45 der Weduwenwet zijn van toepassing ten opzichte van de op den dag der afkondiging van deze wet in dienst zijnde en van de vóór dat tijdstip, na 1 October 1913 in dienst geweest zijnde ambtenaren.

14. Zij die aan deze wet recht kunnen ontleenen op pensioen of op hooger pensioen dan hun werd verleend, moeten hunne schriftelijke aanvraag om toekenning van pensioen of van hooger pensioen, vergezeld van de gegevens voor de regeling van den inkoop voor pensioen van dienstdag vóór 1 October 1913 of van tijdelijken dienstdag na dien datum binnen zes maanden na den dag der afkondiging van deze wet indienen.

Niet indiening van de aanvraag binnen den in het eerste lid gestelden termijn, doet het recht op pensioen of op hooger pensioen verloren gaan.

Rechtverkrijgenden van overleden belanghebbenden ontleenen geen recht op pensioen of op hooger pensioen aan deze wet.

15. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met 1 October 1913.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(Uitg. 10 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging en aanvulling van de weduwenwet voor de Landmacht 1909. S. 404.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Weduwenwet voor de Landmacht 1909 te wijzigen en aan te vullen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De Weduwenwet voor de Landmacht 1909 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

1°. In art. 2, eerste lid :

a. vervalt uit den tweeden regel der tweede zinsnede van lit. „*a* voor de landmacht 1902” en het daarop volgende tot en met „stand” ;

b. vervallen uit lit. *d*, derden regel, de woorden „voor de landmacht 1902” ;

c. wordt in lit. *d* voor „*f* 440” gelezen *f*, 600” ;

d. wordt achter lit. *d* ingevoegd :

„*e*. onder „Pensioenwet” de laatstelijk bij de wet van 16 April 1915 (*Staatsblad* n°. 191) gewijzigde Pensioenwet voor de landmacht 1902, waarvan de tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 10 Mei 1915 (*Staatsblad* n°. 217)” ;

e. wordt voor „*e*” gelezen „*f*”.

2°. In art. 4 wordt :

a. in de eerste zinsnede van lit. *a*, in den tweeden regel achter „Staat”, ingevoegd „—tenzij dat recht is ontleend aan art. 32 of art. 35 der Pensioenwet —” ;

b. in den derden en den vierden regel van de eerste zinsnede van lit *a* voor : „of uit eenig ander Rijksfonds dan het in artikel 39 genoemde” gelezen : „uit een Rijksfonds of uit

het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren”;

c. aan het slot toegevoegd het volgende:

„e. de weduwe en de weezen van een militair ten opzichte van wien zich het geval heeft voorgedaan, genoemd in het eerste lid van art. 34 en die op grond van dat lid verplichte storting niet binnen den aan het slot, van het vierde lid van dat artikel gestelden tijd, of vóór of op het ingevolge het vijfde lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft gedaan of die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden het verschuldigde tijdig te hebben betaald;

f. de weduwe en de weezen van een oud-militair die gebruik maakte van de bij art. 3 verleende bevoegdheid, doch die een termijn van de in het eerste lid van art. 36 bedoelde bijdrage niet binnen den aan het slot van het derde lid van dat artikel gestelden tijd of vóór of op het ingevolge het vierde lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft voldaan of die niet krachtens eene verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden dien termijn tijdig te hebben betaald”.

3°. In art. 5 vervallen uit het derde lid de woorden „voor de landmacht 1902”.

4°. In art. 7 wordt in het tweede lid voor „f 220” gelezen „f 300”.

5°. Van art. 21 vervalt het laatste lid.

6°. Aan art. 24 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende als volgt: „Verlies van aanspraak op pensioen op grond van art. 4, lit. e doet niet ophouden de verplichting tot bijdragen”.

7°. In art. 26:

a. vervallen uit het eerste lid, lit. a, derden regel, de woorden: „tot een maximum van f 26.40”;

b. wordt in het eerste lid, lit. b, derden regel, voor „f 13.20” gelezen „f 18”;

c. wordt het laatste lid gelezen als volgt: „Zij die krachtens art. 4a voor hunne na te laten betrekkingen aanspraak hebben op een aanvullingspensioen, dragen jaarlijks bij een bedrag dat tot de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, in gelijke verhouding staat als het bedrag van het aanvullingspensioen tot dat van het pensioen, berekend volgens art. 5 of de artt. 6 en 7”.

8°. In art. 31 vervallen uit den tweeden en den derden regel de woorden „voor de landmacht 1902”.

9°. Art. 34 wordt gelezen als volgt:

„Militairen wier traktement gedurende meer dan een jaar stilstaat — met uitzondering van

hen die langer dan een jaar, hetzij deserteur zijn, hetzij krachtens wet of rechterlijke uitspraak van hunne vrijheid zijn beroofd — zijn verplicht binnen drie maanden na afloop van elk jaar van den tijd, waarover geen traktement betaald, het over dat jaar aan bijdrage verschuldigde te storten bij de administratie van het in art. 39 genoemde fonds.

Hetgeen na afloop van den tijd der niet-inhouding van de bijdrage nog over een gedeelte van een jaar aan bijdrage verschuldigd is, wordt zoo mogelijk reeds op den eersten traktementstermijn in zijn geheel ingehouden.

Militairen ten opzichte van wie zich het geval voordoet, bedoeld in het eerste lid, worden door de militaire administratie op dat lid gewezen.

Geschiedt eene betaling, waartoe het eerste lid verplicht, niet binnen den daar gestelden tijd, dan ontvangt de belanghebbende eene aanschrijving van de administratie van het in art. 39 genoemde fonds. Het verschuldigde moet alsnog binnen twee weken na de teekening der aanschrijving worden voldaan.

Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer naar zijn oordeel, bijzondere omstandigheden den belanghebbende beletten eene betaling tijdig te doen, op diens schriftelijk verzoek uitstel te verleenen voor ten hoogste zes maanden, te rekenen van den dag waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

Onze genoemde Minister is voorts bevoegd in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren dat eene betaling die na afloop van den aan het slot van het vierde lid gestelden tijd of na het ingevolge het vijfde lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied.”

10°. Art. 35 wordt gelezen als volgt:

„Het door militairen wier traktement gedurende een jaar of gedurende minder dan een jaar stilstaat, over den tijd waarover geen traktement wordt betaald aan bijdrage verschuldigde wordt na afloop van dien tijd, zoo mogelijk reeds op den eersten traktementsstermijn in zijn geheel ingehouden. Dit is mede van toepassing ten opzichte van het door militairen die langer dan een jaar, hetzij deserteur zijn, hetzij krachtens wet of rechterlijke uitspraak van hunne vrijheid zijn beroofd, over den duur hunner afwezigheid of vrijheidsberoving aan bijdrage verschuldigde.”

11°. In art. 36:

a. wordt in het eerste lid, derden regel,

achter „dienst”, ingevoegd: „of van het ophouden van het tijdelijk pensioen”;

b. worden het tweede, het derde en het vierde lid vervangen door de volgende vijf leden: „Militairen die zonder pensioen uit den militairen dienst worden ontslagen en gepensioneerde militairen met tijdelijk pensioen voor wie dat pensioen ophoudt, worden door de militairen administratie schriftelijk gewezen op het eerste lid, in verband met art. 3.

Geschiedt de tweede of eene volgende betaling van de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, niet binnen den daarvoor gestelden tijd, dan ontvangt de belanghebbende eene aanschrijving van de administratie van het in art. 39 genoemde fonds. Het verschuldigde moet alsnog binnen twee weken na de dagteekening der aanschrijving worden voldaan.

Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden den belanghebbende beletten de eerste of eene volgende betaling tijdig te doen, op diens schriftelijk verzoek uitstel te verlenen voor ten hoogste zes maanden, te rekenen van den dag waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

Onze genoemde Minister is voorts bevoegd in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren dat eene eerste of eene volgende betaling die niet na afloop van den in het eerste, respectievelijk aan het slot van het derde lid gestelden tijd of na het ingevolge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied.

Hij die de eerste betaling niet binnen den in het eerste lid gestelden termijn van drie maanden of niet vóór of op het ingevolge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft gedaan en die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden op tijd te hebben betaald, heeft de in art. 3 bedoelde bevoegdheid verloren.”

12°. In art. 37 wordt in den eersten regel achter „militair”, ingevoegd: „of een gepensionneerd militair met tijdelijk pensioen”.

13°. In art. 43 vervallen uit den eersten regel van het eerste lid de woorden: „voor de landmacht 1902”.

Art. II. Deze wet treedt in werking met den dag na dien harer afkondiging, met uitzondering van de bepalingen onder:

1°. Art. I, 1c en 4.

2°. Art. I, 2a,

die geacht worden respectievelijk met 8 Mei

1913 en 1 Augustus 1914 in werking te zijn getreden.

3°. Art. I, 7a en b,

die geacht worden met 8 Mei 1913 in werking te zijn getreden voor hen, die op dien datum voor hunne na te laten betrekkingen gerechtigd waren in het weduwen- en weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der landmacht en wier weduwen en weezen aan deze wet, j°. de Weduwenwet voor de landmacht 1909 recht ontleenen op pensioen ten laste van dat fonds of op verhooging van het hun reeds ten laste van dat fonds verleende pensioen.

De op grond van de Pensioenwet voor de landmacht 1902 gepensioneerde weduwen of weezen van na 1 Juli 1909, doch vóór 1 Augustus 1914 overleden militairen beneden den rang van officier hebben met ingang van laatstgenoemden datum recht op het pensioen ten laste van het bij de Weduwenwet voor de landmacht 1909 ingestelde fonds, waarop zij op het tijdstip van het overlijden van haren echtgenoot of van hun vader recht zouden hebben gehad, wanneer de bij Art. I, 2a in art. 4 van laatstgenoemde wet aangebrachte wijziging reeds op dat tijdstip van kracht ware geweest.

Zij die op grond van deze wet, j°. de Weduwenwet voor de landmacht 1909, recht hebben op pensioen ten laste van het in het vorig lid bedoelde fonds of op verhooging van het hun reeds ten laste van dat fonds verleende pensioen, moeten hunne schriftelijke aanvragen om pensioen of om hooger pensioen met de benodigde stukken binnen zes maanden na den dag van het inwerking treden van deze wet bij het Departement van Financiën indienen.

Niet indiening van de aanvragen binnen den in het vorig lid gestelden termijn doet het recht op pensioen of op hooger pensioen verloren gaan.

Het op grond van het eerste lid, 3°, nog aan pensioensbijdragen verschuldigde wordt op de pensioenen der weduwen en weezen ingehouden.

Rechtverkrijgenden van overleden militairen en overleden weduwen of weezen van militairen ontleenen geen rechten aan deze wet, j°. bovengenoemde Weduwenwet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(Uitg. 17 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging en aanvulling van de weduwenwet voor de Zeemacht 1909. S. 405.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
 Azoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is de Weduwenwet voor de Zeemacht 1909 te wijzigen en aan te vullen.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Weduwenwet voor de Zeemacht 1909 wordt gewijzigd en aangevuld als volgt :

1°. In art. 1 wordt voor „art. 39” gelezen : „art. 40”.

2°. In art. 2, eerste lid :

a. wordt in lit. *d* en in lit. *e* telkens achter „stand”, ingevoegd : „en klasse” ;

b. vervallen uit lit. *e*. de woorden „voor de zeemacht 1902” ;

c. wordt achter lit. *e*. ingevoegd : „f. onder „soldij”, de standsoldij, vastgesteld voor plaatsing aan boord buiten de keerkringen” ;

d. wordt achter lit. *f* (*nieuw*) ingevoegd : „g. onder „Pensioenwet”, de laatstelijk bij de wet van 16 April 1915 (*Staatsblad* n°. 192) gewijzigde Pensioenwet voor de zeemacht 1902, waarvan de tekst is bekend gemaakt bij Koninklijk besluit van 10 Mei 1915 (*Staatsblad* n°. 217)” ;

e. wordt voor „f” (*oud*) gelezen : „h” ;

3. In art. 3 :

a. vervalt onder I „— zonder eenige toelage bij actieven dienst in Nederland —” ;

b. wordt onder I voor „vijf volgende categorieën”, gelezen : „zes volgende categorieën” ;

c. wordt in *Ia* en *b* voor „f 65,—” gelezen : „f 100,—” ;

d. wordt achter *Ia* ingevoegd : „e” „ „ „

„ „ „ „ 19 „28” ;

e. wordt onder I voor „e” gelezen „f en in lit. *f* (*oud e*) „28” vervangen door „19” ;

f. worden de onder II, 1, 2, 3, 4 en 5 genoemde bedragen respectievelijk vervangen door f 600,—, f 500,—, f 400,—, f 300,— en f 280,— ;

g. wordt aan het slot van het artikel toegevoegd : „6” „ „ „ „ „ f „240”.

4. In art. 5 wordt :

a. in den eersten regel voor „artikel 39”, gelezen : „art. 40” ;

b. in de eerste zinsnede van lit. *a*, in den tweeden regel achter „Staat”, ingevoegd : „— tenzij dat recht is ontleend aan art. 34 of art. 37 der Pensioenwet —” ;

c. in de eerste zinsnede van lit. *a*, in den derden en den vierden regel voor „of uit een ander Rijksfonds, dan het in artikel 39 genoemde”, gelezen : „uit een Rijksfonds of uit

een der fondsen, ingesteld bij de Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 en bij de Weduwenwet voor de landmacht 1909” ;

d. in de tweede zinsnede van lit. *a*, voor „artikel 39” gelezen : „art. 40” ;

e. aan het slot toegevoegd het volgende :

„e. de weduwe en de weezen van een militair ten opzichte van wien zich het geval heeft voorgedaan, genoemd in het eerste lid van art. 34 en die eene op grond van dat lid verplichte storting niet binnen den aan het slot van het vierde lid van dat artikel gestelden tijd of vóór of op het ingevolge het vijfde lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft gedaan of die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën, geacht moet worden het verschuldigde tijdig te hebben betaald ;

f. de weduwe en de weezen van een oud-militair die gebruik maakte van de in art. 4 gegeven bevoegdheid, doch die een termijn van de in het eerste lid van art. 36 bedoelde bijdrage niet binnen den aan het slot van het derde lid van dat artikel gestelden tijd of vóór of op het ingevolge het vierde lid van dat artikel bepaalde tijdstip heeft voldaan of die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden dien termijn tijdig te hebben betaald.”

5°. in art. 6 wordt in het derde lid, tweeden regel, achter „stand” ingevoegd „en klasse”.

6°. In art. 8 wordt in het tweede lid voor „f 220” gelezen f 300” ;

7°. In art. 17 wordt in het tweede lid, vierden regel, voor „artikel 39”, gelezen : „art. 40”.

8°. Van art. 22 vervalt het laatste lid.

9°. In art. 25 :

a. wordt in den eersten regel voor „artikel 39”, gelezen : „art. 40” ;

b. vervallen uit lit. *b* de woorden „zonder eenige toelage voor actief dienenden in Nederland” ;

c. wordt in lit. *b* „f 28” vervangen door „f 19”.

d. Aan het artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende als volgt :

„Verlies van aanspraak op pensioen op grond van art. 5, lit. *e*, doet niet ophouden de verplichting tot bijdragen”.

10°. In art. 27 :

a. vervallen uit het eerste lid, lit. *a*, derden regel, de woorden „tot een maximum van f 26.40” ;

b. wordt in het eerste lid, lit. *b*, in den derden regel voor „f 13.30” gelezen : „f 18.—” ;

c. wordt in het eerste lid, lit. *b*. achter „stand” ingevoegd : „en klasse” ;

d. wordt het laatste lid gelezen als volgt : „Zij die krachtens art. 5a voor hunne na te laten betrekkingen aanspraak hebben op een aanvullingspensioen, dragen jaarlijks bij een bedrag, dat tot de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, in gelijke verhouding staat als het bedrag van het aanvullingspensioen tot dat van het pensioen, berekend volgens art. 6 of de artt. 7 en 8”.

11°. In art. 28 wordt in den eersten regel voor „of stand” gelezen : „stand of klasse”.

12°. In art. 29 wordt in het tweede lid, zesden regel, achter „stand” ingevoegd : „en klasse”.

13°. Art. 34 wordt gelezen als volgt : „Militairen wier traktement gedurende meer dan een jaar stilstaat — met uitzondering van hen die langer dan een jaar, hetzij desertereur zijn, hetzij krachtens wet of rechterlijke uitspraak van hunne vrijheid zijn beroofd — zijn verplicht binnen drie maanden na afloop van elk jaar van den tijd waarover geen traktement wordt betaald, het over dat jaar aan bijdrage verschuldigde te storten bij de administratie van het in art. 40 genoemde fonds.

Hetgeen na afloop van den tijd der niet-inhouding van de bijdrage nog over een gedeelte van een jaar aan bijdrage verschuldigd is, wordt zoo mogelijk reeds op den eersten traktementstermijn in zijn geheel ingehouden.

Militairen ten opzichte van wie zich het geval voordoet, genoemd in het eerste lid, worden door de militaire administratie op dat lid gewezen.

Geschiedt eene betaling, waartoe het eerste lid verplicht, niet binnen den daar gestelden tijd, dan ontvangt de belanghebbende eene aanschrijving van de administratie van het in art. 40 genoemde fonds. Het verschuldigde moet alsnog binnen twee weken na de dagteekening van de aanschrijving worden voldaan.

Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden den belanghebbende beletten eene betaling tijdig te doen, op diens schriftelijk verzoek uitstel te verlenen voor ten hoogste zes maanden te rekenen van den dag, waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

Onze genoemde Minister is voorts bevoegd in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren dat eene betaling die na afloop van den aan het slot van het vierde lid gestelden tijd of na het ingevalge het vijfde lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied”.

14°. Art. 35 wordt gelezen als volgt :

„Het door militairen wier traktement gedurende een jaar of gedurende minder dan een jaar stilstaat, over den tijd waar over geen traktement wordt betaald aan bijdrage verschuldigde wordt na afloop van dien tijd zoo mogelijk reeds op den eersten traktements-termijn in zijn geheel ingehouden. Dit is mede van toepassing ten opzichte van het door militairen die langer dan een jaar, hetzij desertereur zijn, hetzij krachtens wet of rechterlijke uitspraak van hunne vrijheid zijn beroofd, over den duur hunner afwezigheid of vrijheidsberoofting aan bijdrage verschuldigde”.

15°. In art. 36 :

a. wordt in het eerste lid achter „dienst” ingevoegd : „of van het ophouden van het tijdelijk pensioen” ;

b. wordt in het eerste lid voor „art. 39” gelezen : „art. 40” ;

c. worden het tweede, het derde en het vierde lid vervangen door de volgende vijf leden :

„Militairen die zonder pensioen uit den militairen dienst worden ontslagen en gepensioneerde militairen met tijdelijk pensioen voor wie dat pensioen ophoudt, worden door de militaire administratie schriftelijk gewezen op het eerste lid in verband met art. 4.

Geschiedt de tweede of eene volgende betaling van de bijdrage, bedoeld in het eerste lid, niet binnen den daarvoor gestelden tijd, dan ontvangt de belanghebbende eene aanschrijving van de administratie van het in art. 40 genoemde fonds. Het verschuldigde moet alsnog binnen twee weken na de dagteekening der aanschrijving worden voldaan.

Onze Minister van Financiën is bevoegd om, wanneer naar zijn oordeel, bijzondere omstandigheden den belanghebbende beletten de eerste of eene volgende betaling tijdig te doen, op diens schriftelijk verzoek uitstel te verlenen voor ten hoogste zes maanden, te rekenen van den dag waarop het verzoekschrift bij het Departement van Financiën is ingekomen.

Onze genoemde Minister is voorts bevoegd in bijzondere gevallen op schriftelijk verzoek van den belanghebbende te verklaren dat eene eerste of eene volgende betaling die na afloop van den in het eerste, respectievelijk aan het slot van het derde lid gestelden tijd of na het ingevalge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft plaats gehad, geacht moet worden op tijd te zijn geschied.

Hij, die de eerste betaling niet binnen den

in het eerste lid gestelden termijn van drie maanden of niet vóór of op het ingevolge het vierde lid bepaalde tijdstip heeft gedaan en die niet krachtens verklaring van Onzen Minister van Financiën geacht moet worden op tijd te hebben betaald, heeft de in art. 4 bedoelde bevoegdheid verloren."

16°. In art. 37 wordt in den eersten regel achter „militair” ingevoegd: „of een gepensionneerd militair met tijdelijk pensioen”.

17°. Achter art. 38 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende als volgt:

Art. 39. „De militair, die bij benoeming tot officier verplicht is zich in het Weduwen- en Weezenfonds der militaire officieren bij de zeemacht in te koopen, ontvangt het twee derden gedeelte van het bedrag, dat hij op grond van deze wet in het geheel aan pensioensbijdragen heeft betaald, terug.”

18°. De artt. 39 tot en met 42 worden de artt. 40 tot en met 43.

19°. a. Art. 43 wordt art. 44.

b. Uit het eerste lid van dit artikel vervallen uit den eersten regel de woorden: „voor de zeemacht 1902”.

20°. De artt. 44, 45 en 46 worden de artt. 45, 46 en 47.

Art. II. Deze wet treedt in werking met den dag na dien harer afkondiging, met uitzondering van de bepalingen onder:

1°. Art. I, 1, 4a en d, 7, 9a, 11, 15b, 17, 18 19a en 20;

2°. Art. I, 2a, 3b, c, d, e, f en g, 5, 6, 10c, 11 en 12;

3°. Art. I, 4b,

die geacht worden respectievelijk met 1 Juli 1909, 8 Mei 1913 en 1 Augustus 1914 in werking te zijn getreden.

4°. Art. I, 1°. a en b, die geacht worden met 8 Mei 1913 in werking te zijn getreden voor hen die op dien datum voor hunne na te laten betrekkingen deelgerechtigd waren in het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensionneerde militairen der zeemacht en wier weduwen en weezen aan deze wet, j° de Weduwenwet voor de zeemacht 1909 recht ontleenen of pensioen ten laste van dat fonds of op verhooging van het hun reeds ten laste van dat fonds verleende pensioen.

De op grond van de Pensioenwet voor de zeemacht 1902 gepensionneerde weduwen of weezen van na 1 Juli 1909, doch vóór 1 Augustus 1914 overleden militairen beneden den rang van officier hebben met ingang van laatstgenoemden datum recht op het pensioen ten laste van het bij de Weduwenwet voor de zee-

macht 1909 ingestelde fonds, waarop zij op het tijdstip van het overlijden van haren echtgenoot of van hun vader recht zouden hebben gehad, wanneer de bij art. I, 4b, in art. 5 van laatstgenoemde wet aangebrachte wijziging reeds op dat tijdstip van kracht ware geweest.

Zij, die op grond van deze wet, juncto de Weduwenwet voor de zeemacht 1909 recht hebben op pensioen ten laste van het in het vorig lid bedoelde fonds of op verhooging van het hun reeds ten laste van dat fonds verleende pensioen moeten hunne schriftelijke aanvraag om pensioen of om hooger pensioen met de benodigde stukken binnen zes maanden na den dag van het in werking treden van deze wet bij het Departement van Financiën indienen.

Niet indiening van de aanvraag binnen den in het vorig lid gestelden termijn doet het recht op pensioen of op hooger pensioen verloren gaan.

Het op grond van het eerste lid, 4°. nog aan pensioensbijdragen verschuldigde wordt op de pensioenen der weduwen en weezen ingehouden.

Rechtverkriggenden van overleden militairen en overleden weduwen of weezen van militairen ontleenen geen rechten aan deze wet, juncto bovengenoemde Weduwenwet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Ministier van Marine, J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 17 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot nadere aanvulling en verhooging van het *achtste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 406.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht. Tengevolge hiervan wordt het totaal van de Iste Afdeling van meergemeld hoofdstuk der Staatsbegrooting en het eindcijfer van dat hoofdstuk *verhoogd* met een bedrag van f 576.

17 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 407.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht. Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste Afdeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met f 576.

17 Juni 1918. WET, houdende wijziging der wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292), tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Gerechtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van de leden der militair-rechterlijke macht. S. 408

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
 Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is over te gaan tot herziening van de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292), tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Gerechtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van de leden der militair-rechterlijke macht ;
 Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 4 der wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292) wordt gelezen als volgt :

„De jaarwedden van den voorzitter en de leden van en den advocaat-fiscaal en den griffier bij het Hoog Militair Gerechtshof worden vastgesteld als volgt :

voor den voorzitter	f 6500
voor de leden, ieder.....	5500
voor den advocaat-fiscaal	6500
voor den griffier	3500”

Art. II. In artikel 5 van voormelde wet wordt het bedrag : „f 3500” gelezen : „f 4500”.

Art. III. In artikel 6 van voormelde wet wordt het bedrag : „f 3500” gelezen : „f 4500”.

Art. IV. Aan artikel 7 van voormelde wet worden aan het slot twee nieuwe leden toegevoegd, luidend :

„Onder dienstjaren in rechterlijke betrekkingen doorgebracht, worden begrepen dienstjaren vervuld als lid, griffier of substituut-griffier van den Centralen Raad van Beroep (Ongevallenverzekering) of als voorzitter of griffier van een Raad van Beroep (Ongevallenverzekering) ;

Indien de aanspraak op eene verhooving op eenen anderen dag dan den eersten dag eener kalendermaand ontstaat, wordt zij geacht ontstaan te zijn op den eersten dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.”

Art. V. Na artikel 7 van voormelde wet wordt een nieuw artikel 7a ingevoegd, luidende :
 „Indien een substituut-griffier bij den hoogen raad, een gerechtshof, eene arrondissementsrechtbank of een kantongerecht, een griffier van een van de kantongerechten behalve die van de kantongerechten te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, een ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongerecht

of een substituut-griffier bij den Centralen Raad van Beroep (Ongevallenverzekering) tot eene militairrechterlijke betrekking wordt benoemd, tellen zijne vroegere dienstjaren ten hoogste ten getale van 10 mede bij de berekening van de wedde in het nieuwe ambt genoten.”

Art. VI. In het eerste lid van artikel 9 van voormelde wet vervallen de woorden : „ten hoogste ten getale van vijf”.

Het tweede lid van voornoemd artikel vervalt.

Het derde lid van voornoemd artikel wordt tweede lid.

Overgangsbepalingen.

Art. VII. De traktementen van de op 1 Januari 1918 in dienst zijnde rechterlijke ambtenaren worden met dien dag gebracht op de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling, vermeerderd met 75 pct. van het verschil tusschen de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 en genoemde zuivere bezoldiging.

Het aldus berekende bedrag wordt tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

Art. VIII. Onder de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling wordt verstaan de op dien dag in het ambt genoten bezoldiging, verhoogd, voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet was bereikt, met eene fractie van de naar de oude wetgeving loopende periodieke verhooving, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen sedert den dag, waarop de termijn dier verhooving is ingegaan.

Onder de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 wordt verstaan de wedde, die op 1 Januari 1918 ingevolge die regeling zou zijn genoten, verhoogd, voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet zou zijn bereikt, met eene fractie van de volgens de nieuwe regeling loopende periodieke verhooving, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen sedert den dag, waarop de termijn dier verhooving zou zijn ingegaan, uitgaande van de veronderstelling, dat de nieuwe regeling reeds voor 1 Januari 1918 gold.

Gedeelten van maanden worden verwaarloosd.

Art. IX. Geene bezoldiging wordt vastgesteld op een bedrag lager dan de op 1 Januari 1918 genotene, noch ook beneden de aanvangswedde, volgens de nieuwe wetgeving aan het ambt verbonden.

Art. X. De naar vorenstaande bepalingen

berekende bezoldiging wordt iedere 5 jaren met 500 gulden verhoogd, te rekenen van 1 Januari 1918, met dien verstande, dat de uit kracht der nieuwe wetgeving te verwerven laatste periodieke verhooging niet meer zal bedragen dan noodig is om de wedde tot het aan het ambt verbonden maximum op te voeren.

Art. XI. Indien iemand na 1 Januari 1918 en vóór de afkondiging dezer wet tot eene rechterlijke betrekking of eene andere rechterlijke betrekking wordt benoemd, vinden de overgangsbepalingen dezer wet bij de berekening der jaarwedde in die betrekking of in die nieuwe betrekking overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de nieuwe wetgeving geacht wordt inwerking getreden te zijn met den eersten dag van de maand, volgende op die, waarin de benoeming heeft plaats gehad, tenzij de benoeming op den eersten dag eener maand valt.

Art. XII. De overgangsbepalingen dezer wet vinden geen toepassing op hen, die na de afkondiging dezer wet tot eene rechterlijke betrekking of eene nieuwe rechterlijke betrekking worden benoemd.

Art. XIII. Indien een rechterlijk ambtenaar tot eene andere rechterlijke betrekking wordt benoemd, aan welke naar de nieuwe wetgeving dezelfde aanvangswedde verbonden is, wordt hij voor de toepassing dezer overgangsbepalingen geacht niet in eene nieuwe betrekking te zijn benoemd.

Art. XIV. De rechterlijke ambtenaar, die ten tijde van de inwerkingtreding dezer wet reeds in eene rechterlijke betrekking werkzaam is, ontvangt de jaarwedde, waarop hij in die betrekking aanspraak heeft, overeenkomstig de bepalingen der oude regeling, indien en zoolang deze wedde na 1 Januari 1918 hooger is dan die, welke hij overeenkomstig de bepalingen der nieuwe regeling zou ontvangen.

Slotbepaling.

Art. XV. Deze wet wordt geacht met ingang van 1 Januari 1918 in werking te zijn getreden.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Min. van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitgeg. 27 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, houdende eenige voorzieningen betreffende den rechtstoestand van hier te lande geïnterneerde krijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid. S. 409.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat eenige voorzieningen betreffende den rechtstoestand van hier te lande geïnterneerde krijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid wenschelijk zijn ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onder „hier te lande geïnterneerde militairen van eene buitenlandsche mogendheid”, bedoeld in de wet van 31 December 1914 (*Staatsblad* n°. 666), worden mede verstaan de hier te lande geïnterneerde militaire krijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid.

2. Onze Minister van Buitenlandsche Zaken en de door hem aan te wijzen autoriteiten zijn bevoegd aan hier te lande geïnterneerde burgerkrijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid eene bepaalde verblijfplaats aan te wijzen en hen daarheen te doen overbrengen.

3. De door of vanwege Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aan te wijzen autoriteiten zijn bevoegd ten aanzien van hier te lande geïnterneerde burgerkrijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid zoodanige maatregelen te nemen als voor de handhaving van orde en tucht noodzakelijk zijn.

Die maatregelen kunnen alleen bestaan in plaatsing onder strenger toezicht of in meerdere beperking van vrijheid van verkeer.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Min. van Buitenlandsche Zaken, J. LOUDON.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg. 22 Juni 1918.*)

17 Juni 1918. WET, houdende nadere voorzieningen in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen. S. 410.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/18, n°. 400, 1—7.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2725—2729, 2736, 2737.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 584, 626, 642, 643.

Wij WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden nadere voorzieningen betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen wenschelijk zijn ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wij geven bij algemeenen maatregel van bestuur nadere voorschriften betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen.

Op de overtreiding van bepalingen, vastgesteld bij of krachtens een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij het voorgaande lid, kunnen Wij daarbij stellen hetzij hechtenis, hetzij geldboste, hetzij hechtenis of geldboete, mits de maxima der gestelde straffen niet meer bedragen dan onderscheidenlijk twee maanden of duizend gulden.

De strafbaar gestelde feiten worden als overtredingen aangemerkt.

2. Wij en de door Ons aangewezen autoriteiten zijn bevoegd aan hier te lande vertoevende vreemdelingen, die gevaarlijk worden geacht voor de openbare orde, veiligheid, gezondheid of zedelijkheid, of die zich niet gedragen naar de bepalingen, vastgesteld bij of krachtens een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 1, eene bepaalde verblijfplaats binnen het Rijk in Europa aan te wijzen en hen daarheen te doen overbrengen, of wel hun het verblijf op bepaalde plaatsen van het rijk in Europa te ontzeggen en hen daaruit te doen verwijderen.

De vrijheid van hier te lande vertoevende vreemdelingen om zich naar het buitenland te begeven, wordt door de toepassing van het voorgaande lid niet verkort.

De arrondissements-rechtbank, binnen welker gebied een vreemdeling, met toepassing van het 1ste lid, in een bepaalde verblijfplaats is opgenomen, kan in raadkamer op de vordering van het openbaar ministerie of op verzoek van den vreemdeling, nadat daarop het openbaar ministerie zal zijn gehoord, de invrijheidstelling van den vreemdeling gelasten.

3. Wij en de door Ons aangewezen autoriteiten zijn bevoegd ten aanzien van vreemdelingen, wien ingevolge artikel 2 eene bepaalde verblijfplaats is aangewezen, zoodanige maatregelen te nemen als voor de handhaving van orde en tucht noodzakelijk zijn.

Die maatregelen kunnen alleen bestaan in plaatsing onder strenger toezicht of in meerdere beperking van vrijheid van verkeer.

4. Allen, op wie artikel 2, eerste lid, wordt toegepast, en die beweren Nederlandsche onderdanen te zijn, kunnen zich bij verzoekschrift wenden tot den Hoogen Raad, ten einde te doen verklaren, dat het genoemde artikel op hen niet van toepassing is.

De Hooge Raad beoordeelt deze vraagpunten, na den procureur-generaal te hebben gehoord, en doet alleen daarop uitspraak.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet wordt geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,
CORT v. D. LINDEN.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Min. van Buitenl. Zaken, J. LOUDON.
(Uitgeg. 10 Juli 1918.)

17 Juni 1918. WET, tot regeling van de bezoldiging van den Raad van State. S. 411.

Wij WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat artikel 63, tweede lid, der Grondwet voorschrijft de bezoldiging van den Raad van State bij de wet te regelen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De jaarwedden van den vice-president en van de leden van den Raad van State worden vastgesteld :

voor den vice-president op f 12,000 ;

voor de leden ieder op f 7,500.

Overgangsbepaling.

2. Met afwijking van het bepaalde in het vorige artikel geldt voor de bij het in werking treden dezer wet in betrekking zijnde vice president en leden de volgende regeling :

De wedde bedraagt gedurende de eerste vijf jaren :

voor den vice-president f 11,000 per jaar ;

voor de leden f 6,880 per jaar.

3. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met den eersten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.
Gegeven te 's-Gravenhage, den 17den Juni 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,*

CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, TREUB.

De Minister van Justitie, B. ORT.

(*Uitgeg.* 4 Juli 1918.)

18 Juni 1918. WET, tot verlenging van den duur van den dienstplicht bij den landstorm. S. 412.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de heerschende buitengewone omstandigheden verlenging noodig maken van den termijn, gesteld bij art. 1 der wet van 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 413), gewijzigd bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 697);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In art. 1 der wet van 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 413), gewijzigd bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 697), wordt voor „31 Juli 1918” gelezen : „31 December 1918”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 31 Juli 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 26 Juni 1918.)

18 Juni 1918. WET, tot het langer in dienst houden van dienstplichtigen bij de landweer. S. 413.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de heerschende buitengewone omstandigheden verlenging noodig maken van den termijn, gesteld bij art. 1 der wet van 31 December 1914 (*Staatsblad* n°. 650), gewijzigd bij de wetten van 30 Januari 1915 (*Staatsblad* n°. 35), 29 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 343), 31 December 1915 (*Staatsblad* n°. 563), 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 349), 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 562), 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 408) en 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 698);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In art. 1 der wet van 31 December

1914 (*Staatsblad* n°. 650), gewijzigd bij de wetten van 30 Januari 1915 (*Staatsblad* n°. 35); 29 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 343), 31 December 1915 (*Staatsblad* n°. 563), 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 849), 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 562), 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 408) en 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 698), wordt voor „31 Juli 1918” gelezen : „31 December 1918”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 31 Juli 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitgeg.* 26 Juni 1918.)

18 Juni 1918. WET, tot wijziging van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Buitengewoon krediet, enz.) S. 414.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd en wordt een artikel verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de XVIIde afdeling van meerbedoelde begrooting verhoogd met f 191,500 en het eindcijfer van dat hoofdstuk met f 158,691,500.

18 Juni 1918. WET, tot nadere verhooging van het achste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Verhooging van de bezoldiging van de officieren en mindere militairen van de landmacht). S. 415.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan worden de totalen van de navermelde afdelingen van het VIIIste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 verhoogd als volgt:

de	IId	afdeeling met	..... f	123,800
„	IIIde	„	.....	171,200
„	IVde	„	.....	4,543,150
„	XIId	„	.....	175,600
„	XIIIde	„	.....	45,300
„	XIVde	„	.....	93,100
„	XVde	„	.....	1,400
„	XVIde	„	.....	34,000
„	XVIIde	„	.....	76,400
en „	XXIIIste	„	.....	88,900

terwijl het eindcijfer van dat hoofdstuk wordt verhoogd met een bedrag van f 5,352,850.

18 Juni 1918. WET, tot het langer in dienst houden van ingelijfd en bij de militie. S. 416.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de heerschende buitengewone omstandigheden verlenging noodig maken van den termijn, gesteld in art. 1 der wet van 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 359), gewijzigd bij de wetten van 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 563), 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 409) en 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 699);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In art. 1 der wet van 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 359), gewijzigd bij de wetten van 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 563), 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 409) en 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 699), wordt voor „31 Juli 1918” gelezen: „31 December 1918”.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 31 Juli 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

(*Uitgeg.* 26 Juni 1918.)

18 Juni 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ter verzekering van eene ongestoorde exploitatie van den spoorweg *Amsterdam—Rotterdam* ter plaatse van de baanomlegging te *Halfweg*. S. 417.

18 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 418.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en ingevoegd.

18 Juni 1918. WET, houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij. S. 419.

Bijl. Hand. 2° Kamer 1918/14, n°. 302, 1—3; 1914/15, n°. 64, 1; 1916/17, n°. 57, 1—4; 1917/18, n°. 22, 1—2.

Hand. id. 1917/18, *blad.* 2404—2414.

Hand. 1° Kamer 1917/18, *blad.* 506, 619, 620, 649.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bij de toepassing der Wet op de paardenfokkerij 1901 opgedane ervaring heeft aangetoond, dat het wenschelijk is nieuwe wettelijke voorschriften tot regeling van de Staatszorg voor de paardenfokkerij uit te vaardigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

TITEL I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De Staatszorg voor de paardenfokkerij omvat :

a. de zorg, dat voor dekking van merriën worden gebruikt hengsten, die als fokdieren zijn goedgekeurd;

b. het verleenen van subsidiën ten behoeve van de paardenfokkerij;

c. het verstrekken van steun aan openbare paardenstamboeken en andere vereenigingen op het gebied der paardenfokkerij;

d. het onderhouden zoo noodig van een hengstveulendepôt.

2. In deze wet wordt verstaan :

a. door erf, de aanhoorigheid van eene woning, alsmede een van de omgeving kenmerkend afgescheiden, niet openbaar terrein;

b. door houder van een hengst of eene merrie, hij, bij wien de hengst of de merrie blijvend is opgesteld.

TITEL II.

Van de zorg voor de dekkingen.

3. Het is verboden tot dekking van merriën hengsten te gebruiken, die niet zijn goedgekeurd, hetzij voor het geheele Rijk, hetzij voor het gedeelte van het Rijk, waarin de dekking plaats vindt.

Het in het vorige lid bepaalde is niet van toepassing, indien tijdens de dekking en de tien daaraan voorafgaande dagen de hengst en de merrie in vollen en onvoorwaardelijken eigendom toebehoorden aan één persoon of aan meer personen, behorende tot één gezin.

4. Voor de keuring van hengsten worden Rijkscommissiën ingesteld.

5. Ieder der in het vorige artikel bedoelde commissiën bestaat uit drie leden en ten minste vier plaatsvervangende leden.

De leden en plaatsvervangende leden worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Hetgeen verder op de commissiën en hare werkzaamheden betrekking heeft, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

6. De commissiën worden voor het veeartsenkundig onderzoek bijgestaan door een of meer veeartsen.

De in het vorige lid bedoelde veeartsen en hunne plaatsvervangers worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

7. De keuringen door de commissiën worden jaarlijks in de onderscheiden provinciën gehouden op de door Onzen Minister van Land-

bouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen plaatsen en dagen.

8. In iedere provincie worden de keuringen en de daarmede verband houdende werkzaamheden in overleg met de betrokken commissie geregeld en geleid door eene provinciale regelingscommissie.

De leden van de provinciale regelingscommissiën worden, onder goedkeuring van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, benoemd door de Gedeputeerde Staten, de in de provincie gevestigde landbouwmaatschappijen, welke meer dan zeshonderd leden tellen, en vereenigingen, welke een openbaar paardenstamboek hebben aangelegd, of afdelingen daarvan gehoord.

9. Aan iedere provinciale regelingscommissie wordt door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een lid toegevoegd.

10. Hetgeen verder op de provinciale regelingscommissiën en hare werkzaamheden betrekking heeft, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

11. Bij de keuringen wordt onderzocht, of de hengsten, het ras in aanmerking genomen, geschikte fokdieren zijn.

De commissiën treden niet in de beoordeeling van de fokrichting.

12. De commissie, die de keuring heeft verricht, geeft den eigenaar of houder van den hengst zoo spoedig mogelijk kennis van den uitslag, onder mededeeling, in geval van afkeuring, van de redenen, welke tot afkeuring hebben geleid.

13. Indien een hengst wordt afgekeurd, staat den eigenaar of houder gedurende drie dagen schriftelijk beroep open bij eene commissie van beroep, samengesteld uit de betrokken commissie, aangevuld met vier plaatsvervangende leden.

Indien de commissie van beroep een nieuw veeartsenijkundig onderzoek noodig acht, wordt zij voor dat onderzoek bijgestaan door drie door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen veeartsen, bedoeld in artikel 6.

14. Ten minste vijf dagen voor de keuring in beroep stort de eigenaar of houder van den hengst een door Ons te bepalen bedrag voor vergoeding van kosten in 's Rijks kas.

De in het vorige lid bedoelde som wordt teruggegeven, indien de hengst in beroep wordt goedgekeurd.

15. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven omtrent de keuringen.

16. Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen vereenigingen, welke een openbaar paardenstamboek hebben aangelegd en welke voldoen aan de bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorwaarden, worden bevoegd verklaard, om in het stamboek ingeschreven hengsten goed te keuren voor dekking in het bij de bevoegdverklaring te vermelden gedeelte van het Rijk, waarin de vereeniging werkt.

17. Alle goedgekeurde hengsten worden voorzien van een merk, waarvan het model en de wijze, waarop het zal worden aangebracht, door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zullen worden vastgesteld.

Aan den eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst wordt een schriftelijk bewijs afgegeven; dat de hengst voor dekking is goedgekeurd.

18. Het is verboden een niet goedgekeurden hengst van twee jaar of ouder te houden op een erf, waar een goedgekeurde hengst tegen betaling beschikbaar is voor dekking.

Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kan ontheffing worden verleend van de in het vorige lid vervatte verbodsbepaling.

19. Aan den eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst worden een of meer dekboeken met dekbewijzen verstrekt.

20. De eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst is verplicht de hem verstrekte dekboeken en dekbewijzen nauwkeurig in te vullen.

21. De eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst, welke tot dekking is gebruikt, geeft op de eerste aanvraag binnen het kalenderjaar, waarin de dekking heeft plaats gehad, aan den eigenaar of houder van de merrie een dekbevijs af, volgens een door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen model.

22. Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt vastgesteld aan welke verdere verplichtingen de eigenaar of houder van een goedgekeurden hengst zal moeten voldoen.

23. Ieder, die eigenaar of houder is van een tweejarigen of ouderen hengst, is verplicht hiervan bij den burgemeester der gemeente eijner inwoning aangifte te doen binnen eene maand, nadat de hengst twee jaar is geworden of in zijn bezit is gekomen, alsmede vóór den eersten Februari van elk jaar.

De burgemeester geeft van deze aangifte kosteloos een bewijs af, volgens een door Onzen

Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen model.

24. De eigenaar of houder van eene merrie, welke eene veulen heeft geworpen, is, zoolang het veulen niet is gespeend, verplicht, om op vordering onmiddellijk het betreffende dekbevijs te vertoonen aan de in het eerste lid van artikel 37 bedoelde ambtenaren.

Met het dekbevijs, bedoeld in het vorige lid, wordt gelijkgesteld eene verklaring, gewaarmerkt door het bevoegde gezag eener buitenlandsche gemeente, dat de merrie in die gemeente is gedekt.

25. Het in het vorige artikel bepaalde is niet van toepassing, indien de eigenaar van eene merrie een bewijs, als bedoeld in artikel 23, kan overleggen en hieruit blijkt, dat hem tijdens de dekking en de tien daaraan voorafgaande dagen een hengst van twee jaar of ouder in vollen en onvoorwaardelijken eigendom toebehoorde.

Eveneens is het in het vorige artikel bepaalde niet van toepassing in de bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen gevallen.

TITEL III.

Van de Subsidiën.

26. Jaarlijks wordt ten behoeve van subsidiën voor de paardenfokkerij een bedrag op de Staatsbegroting uitgetrokken.

27. De verdeling der gelden geschiedt, na toekenning van een vast bedrag voor iedere provincie, in evenredigheid van het aantal merriën, die gedurende het afgelopen jaar in iedere provincie zijn gedekt door een goedgekeurden hengst.

Eene merrie, gedekt buiten de provincie, waar zij thuis behoort, wordt geacht te zijn gedekt in de provincie van herkomst.

28. Het beheer over en de besteding van de gelden is, met inachtneming van de door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te geven voorschriften, opgedragen aan de provinciale regelingscommissiën.

29. De gelden worden gebruikt :

a. tot het toekennen van premiiën en bijdragen aan den eigenaar of houder van daarvoor in aanmerking komende paarden ;

b. ten behoeve van andere bij algemeenen maatregel van bestuur aan te wijzen doeleinden.

30. De toekenning van premiiën en bijdragen geschiedt door een of meer provinciale keuringscommissiën.

De provinciale keuringscommissiën worden onder goedkeuring van Onzen Minister van

Landbouw, Nijverheid en Handel benoemd door de provinciale regelingscommissiën.

31. De provinciale keuringscommissiën worden voor het veeartsenijkundig onderzoek bijgestaan door ten minste één veearts.

Aan iedere provinciale keuringscommissie wordt door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een lid toegevoegd.

32. Voor premiiën en bijdragen komen bij uitsluiting in aanmerking paarden, die in de provincie, waar de keuring plaats heeft, thuis behooren, of, voor zoover het dekhengsten betreft, daar gestationneerd zijn of worden.

De toekenning van premiiën en bijdragen geschiedt vergelijkenderwijze, doch alleen voor paarden, welke, op zichzelf beschouwd, waardig zijn, om te worden bekroond.

33. Voor premiiën en bijdragen komen bij uitsluiting in aanmerking paarden, die zijn ingeschreven in de door de provinciale regelingscommissiën onder goedkeuring van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen openbare paardenstamboeken, of, indien zij jonger zijn dan drie jaren, afstammen van een hengst en eene merrie, welke in die stamboeken zijn ingeschreven.

Hengsten van drie jaar of ouder moeten bovendien zijn goedgekeurd voor dekking.

Indien het stamboek, waarin een hengst van drie jaar of ouder is ingeschreven, is aangelegd door eene vereeniging, welke bevoegd is verklaard, om in het stamboek ingeschreven hengsten goed te keuren voor dekking, moet deze hengst, zoolang hij zich bevindt in het gebied, waarover de vereeniging werkt, om voor een premie of bijdrage in aanmerking te komen, door de vereeniging voor dekking zijn goedgekeurd.

34. Hetgeen verder op de toekenning van premiiën en bijdragen betrekking heeft, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

TITEL IV.

Van den steun aan openbare stamboeken en andere vereenigingen.

35. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden voorschriften gegeven omtrent het verstrekken van steun aan vereenigingen, welke een openbaar paardenstamboek hebben aangelegd, en aan andere vereenigingen op het gebied der paardenfokkerij.

TITEL V.

Van het Rijkshengstveulendepôt.

36. Er is een Rijkshengstveulendepôt. Bij algemeenen maatregel van bestuur wor-

den voorschriften gegeven betreffende de inrichting en de werkzaamheden van het in het vorige lid bedoelde depôt.

TITEL VI.

Strafbepalingen.

37. Met het opsporen van de in deze wet strafbaar gestelde feiten zijn belast, behalve de bij artikel 8, 1° tot en met 6°, van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren.

a. de marechaussee;

b. alle andere ambtenaren van Rijks- en gemeente-politie.

Met het opsporen van overtredingen van de artikelen 20 en 21 en van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 22, zijn bovendien belast de secretarissen der provinciale regelingscommissiën.

38. De in het eerste lid van het vorige artikel bedoelde ambtenaren zijn bevoegd besloten lokalen en besloten erven binnen te treden. Indien dit binnentreden geschiedt tusschen zonsonder- en zonsopgang, wordt door hen een proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens lokaal of erf is binnentreden, in afschrift wordt medegeedeeld.

Indien hun de toegang wordt geweigerd, verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken, bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen een proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnentreden, in afschrift wordt medegeedeeld.

39. Wordt gestraft met geldboete van ten hoogste:

a. f 300.— de eigenaar, houder of geleider van een hengst, die dezen tot dekking van een merrie gebruikt of doet of laat gebruiken in strijd met het bepaalde bij artikel 3;

b. f 100.— de eigenaar, houder of geleider van eene merrie, die deze laat dekken door een hengst, welke volgens artikel 3 daarvoor niet mag worden gebruikt;

c. f 100.— hij, die een hengst, welke volgens artikel 3 daarvoor niet mag worden gebruikt, in het openbaar tot dekking van eene merrie aanbeveelt of aanbiedt;

d. f 100.— overtreding van artikel 18, eerste lid;

e. f 50.— overtreding van artikel 20;

f. f 50.— overtreding van artikel 21;

g. f 50.— overtreding van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 22;

h. f 10.— overtreding van het eerste lid van artikel 23;

i. f 100.— overtreding van artikel 24.

40. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft hij, die een merk, als bedoeld in artikel 17, valschelijk plaatst of een echt vervalscht, met het oogmerk om den hengst, waarop het is geplaatst, te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, alsof het merk echt en onvervalscht was.

41. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft hij, die een dekbevijs valschelijk opmaakt of vervalscht, met het oogmerk om het als echt en onvervalscht te gebruiken of door anderen te doen gebruiken.

42. De in artikel 39 bepaalde geldboeten kunnen worden verduubbeld of hechtenis van ten hoogste drie maanden kan worden opgelegd, indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen sedert eene veroordeeling van den schuldige wegens een der in artikel 39, 40 of 41 strafbaar gestelde feiten onherroepelijk is geworden of de opgelegde geldboete of het maximum van een der in artikel 39 bedreigde geldboeten betaald is.

43. De in deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve de bij artikel 40 of 41 strafbaar gestelde feiten, welke als misdrijven worden beschouwd.

TITEL VII.

Slot- en overgangsbepalingen.

44. De krachtens deze wet opgemaakte stukken zijn vrij van zegel en van de formaliteit van registratie.

45. Ieder, die op het tijdstip van het in werking treden van artikel 23 dezer wet eigenaar of houder is van een tweejarigen of ouderen hengst, is verplicht hiervan binnen eene maand aangifte te doen bij den burgemeester der gemeente zijner inwoning.

Overtreding van het bepaalde in het vorige lid wordt gestraft met geldboete van ten hoogste tien gulden.

46. Met het in werking treden van artikel 3 dezer wet vervalt de wet van 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 156), houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij.

Alle commissiën, ingesteld ingevolge de wet van 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 156), houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij, blijven hare werkzaamheden

verrichten, tot dat zij door andere, volgens deze wet, zijn vervangen.

47. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van Paardenwet, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

48. De tijdstippen, waarop onderscheidenlijk de voorschriften dezer wet zullen in werking treden, worden door Ons vastgesteld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg. 8 Juli 1918.*)

18 Juni 1918. WET, tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1917. (Bijdrage Koninklijk Nationaal Steuncomité.) S. 420.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Tengevolge hiervan wordt het totaal der IVde afdeling, alsmede het eindeijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met f 3,500,000.

18 Juni 1918. WET, tot ontginning van steenzout bij *Buurse*. S. 421.

WIL WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is tot ontginning van zoutlagen bij *Buurse* (gemeente Haaksbergen) over te gaan en daartoe eene overeenkomst te sluiten; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Aan den Staat wordt, als ware voor de ontginning van zoutlagen volgens de wet van 21 April 1810 (*Bulletin des Lois* n°. 285) concessie verleend, de eigendom toegekend van de zoutmijn in het terrein der provincie Overijssel, groot 3030 H.A., dat op de bij deze wet behorende kaart door eene roode grenslijn is aangeduid. (1)

Dit terrein wordt begrensd als volgt:

ten Zuiden:

van punt A, Rijksgrenspaal 834, volgend de grensscheiding tusschen Nederland en Pruisen, naar punt B, Rijksgrenssteen 19;

ten Oosten:

van punt B, de grensscheiding tusschen Nederland en Pruisen volgend naar punt C, Rijksgrenssteen 32;

ten Noorden:

van punt C in rechte lijn naar punt D, snij-

(1) Deze kaart, zijnde van plaatselijk belang, wordt hierna niet opgenomen.

punt van de as van de Schuine brug in den kunstweg van Haaksbergen naar Enschede, met de as van de Bruninkbeek, ter plaatse ook wel genaamd de Nieuwe beek;

van punt D de as van evengeoemden kunstweg volgend naar punt E, snijpunt van de as van meergenoemden kunstweg met de as van den weg, welke loopt van Rutbekerveld over de Heegdebeek naar de Schip- of Buurserbeek; ten Westen:

van punt E, de as van laatstgenoemden we volgend naar punt F, snijpunt van de as van de Rietbrug in dezen weg met de as van de Schip- of Buurserbeek;

van punt F in rechte lijn naar het uitgangspunt A.

Art. II. Onze minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wordt gemachtigd het recht op ontginning van de in artikel I bedoelde zoutlagen over te dragen aan de op te richten Naamlooze Vennootschap „Nederlandsche Zoutindustrie” voor den termijn en op de voorwaarden vervat in de bij deze wet behorende ontwerp-overeenkomst.

Art. III. 1. De eigenaren van grond vallende binnen het terrein in artikel I omschreven hebben recht op eene jaarlijksche uitkeering door den ontginner naar den maatstaf van vijf en twintig cent (f 0,25) per Hectare, of op eene uitkeering in eens van zes gulden vijf en twintig cent (f 6,25) per Hectare naar verkiezing van den ontginner.

2. Dit recht vangt aan drie maanden nadat deze wet in werking is getreden.

3. Behoudens tegenbewijs door den ontginner worden als eigenaren beschouwd diegenen, die als zoodanig bij het kadaster te boek staan.

Art. IV. De wetten van 21 April 1810 (*Bulletin des Lois* n°. 285), van 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 73), gewijzigd bij de wet van 29 Juni 1912 (*Staatsblad* n°. 202) en bij de wet van 16 December 1916 (*Staatsblad* n°. 552), en van 6 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 141) zijn op de in deze wet bedoelde ontginning van toepassing, de eerstgenoemde wet (van 1810) voor zoover daarvan niet bij deze wet wordt afgeweken, de in de tweede plaats genoemde wet (van 1904) met uitzondering van de artikelen 1—8.

Art. V. Binnen den afstand van 300 Meter van de Rijksgrens zullen geen boringen worden gedaan, noch pompboorgaten worden geslagen.

Art. VI. 1. Alvorens met het boren wordt begonnen, moet op het ter ontginning bestemde terrein eene waterpassing worden uitgevoerd,

waarin ten genoegen van den Hoofdingenieur der Mijnen een voldoende aantal vaste punten moet worden opgenomen.

2. Deze waterpassing moet, zoodra met het uitloogen is begonnen en vervolgens elke maand, worden herhaald.

3. Van de uitkomsten van iedere waterpassing moet schriftelijk rapport worden uitgebracht aan den Hoofdingenieur der Mijnen.

Art. VII. 1. Ter afvoering van waterverontreinigende schadelijke stoffen en bestanddeelen moet een buisleiding worden aangelegd, die in den IJssel uitmondt.

2. Het door deze buisleiding af te voeren verontreinigde water mag slechts in zoodanigen toestand in den IJssel worden geloosd, dat daardoor, naar het oordeel van den Hoofdingenieur der Mijnen, geen schade aan de volksgezondheid, de vischeelt of eenig ander algemeen belang kan worden berokkend.

3. Onze voornoemde Minister kan onder door hem vast te stellen voorwaarden van het voorschrift in het eerste lid voor een bepaalden tijd ontheffing verleenen.

Art. VIII. 1. In een boorregister moet zorgvuldig en in de juiste volgorde der gedane boringen aantekening worden gehouden van de soort en de dikte der doorboorde aardlagen.

2. De boorkernen en de boormonsters der doorboorde aardlagen moeten genummerd en gerangschikt worden bewaard.

Art. IX. 1. Van elk boorgat moet eene langdoorsnede in dubbel worden vervaardigd, op eene schaal van 1:500 voor de diepteafmetingen en op eene schaal van 1:10 voor de horizontale afmetingen.

2. In deze langdoorsnede moeten de doorboorde aard- en waterlagen, alsmede de verschillende ingelaten bekledingsbuizen en de waterafsluitingen worden aangegeven.

3. Alvorens met uitloogen wordt begonnen, moet één exemplaar van de vervaardigde langdoorsneden aan den Hoofdingenieur der Mijnen worden gezonden.

Art. X. 1. Ondergrondse wateren moeten in elk boorgat zoodanig door buizen worden afgesloten, dat zij niet in dieper gelegen aardlagen kunnen doordringen.

2. Deze buizen mogen niet verwijderd worden, vóórdat het boorgat onder de watervoerende laag geheel waterdicht is afgesloten.

Art. XI. 1. Wanneer eene boring wordt stopgezet of beëindigd, moet hiervan, onder toezending van een op deze boring betrekking hebbend uittreksel uit het boorregister, onmiddellijk schriftelijk mededeeling worden

gedaan aan den Hoofdingenieur der Mijnen.

2. Ook van eene tijdelijke stopzetting eener boring voor langer dan vier weken moet aan den Hoofdingenieur der Mijnen onmiddellijk schriftelijk mededeeling worden gedaan.

Art. XII. 1. Alvorens een boorgat wordt verlaten, moet het tot op eene hoogte van 100 Meter van den bodem af, zoodanig met waterdichte stoffen worden gevuld, dat het binnendringen van water van het dekterrein in de dieper gelegen aardlagen verhinderd wordt.

2. Indien zoutlagen of zoutbronnen zijn doorboord, moet deze vulling worden voortgezet tot 100 Meter boven de hoogst gelegen zout of zoutoplossing bevattende aardlaag.

3. De Hoofdingenieur der Mijnen is bevoegd vulling over meer dan 100 Meter voor te schrijven.

4. Is het boorgat minder dan 100 Meter diep, dan moet het tot aan de aardoppervlakte gevuld worden.

5. Bij gebruik van waterdichte bekledingsbuizen moet, indien deze buizen weer worden uitgetrokken, de vulling gelijktijdig met dit uittrekken plaats hebben.

Art. XIII. De Hoofdingenieur der Mijnen kan ten aanzien van de uitvoering van het bij de vorige artikelen bepaalde nadere voorschriften geven.

Art. XIV. De beoordeeling of aan de in de vorige artikelen gestelde eischen is voldaan staat aan den Hoofdingenieur der Mijnen.

Art. XV. Van beslissingen en voorschriften van den Hoofdingenieur der Mijnen krachtens bepalingen dezer wet, staat beroep op den Minister open.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

POSTHUMA.

(*Uitgeg. 9 Juli 1918.*)

ONTWERP-EXPLOITATIE-OVEREENKOMST.

Tusschen den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, als vertegenwoordigende den Staat der Nederlanden, daartoe gemachtigd bij de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 421), in deze overeenkomst verder aangeduid als „de Staat”,

en

de Naamlooze Vennootschap „Nederlandsche Zoutindustrie”, opgericht bij akte verleden . . .

in deze overeenkomst verder aangeduid als „de Vennootschap”, is het volgende overeengekomen :

Art. 1. De Staat verleent aan de Vennootschap tot 31 December 1978 het uitsluitend recht tot ontginning van de zoutlagen, zich bevindende in den bodem onder het gebied in de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 421) omschreven en nader aangeduid in de bij deze overeenkomst behorende en door partijen gewaarmerkte kaart ;

de winning is ook toegestaan van delfstoffen, waarvan de samenhang met de zoutlagen hare gelijktijdige winning ter beoordeeling van Onzen voornoemden Minister onvermijdelijk maakt.

De Vennootschap verbindt zich de in het eerste lid bedoelde zoutlagen, zoolang deze overeenkomst van kracht zijn zal, voortdurend en behoorlijk te exploiteeren.

2. Door den Staat worden alle rechten en verplichtingen ten aanzien van de ontginning van zoutlagen in den bodem onder het in artikel 1 bedoelde gebied, welke uit de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 421) of uit andere wetten omtrent ondergrondse ontginningen voortvloeien, aan de Vennootschap overgedragen. Deze neemt die overdracht aan.

3. De Vennootschap zal binnen den afstand van de Rijksgrens bedoeld in artikel 177 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) geen zoutziederij oprichten, dan na verkregen Koninklijke toestemming krachtens artikel 180 dier wet.

4. Voor de Vennootschap zullen gelden de bij deze overeenkomst behorende en door partijen gewaarmerkte statuten, behoudens de wijzigingen, die daarin met inachtneming van art. 44 dier statuten mochten worden gemaakt.

Voor oprichtingskosten kan ongerekend de kosten van registratie een bedrag van ten hoogste 7 pct, over het bij de oprichting der Vennootschap geplaatste vennootschappelijk kapitaal aan de Vennootschap worden in rekening gebracht.

5. De Staat ontvangt, zonder het doen van eenige storting in geld, 150 aandelen der Vennootschap, elk groot duizend gulden, recht gevende op een aandeel in de winst der Vennootschap, als in art. 32 der bij deze overeenkomst behorende statuten is bepaald.

6. De Vennootschap keert aan de eigenaren van den grond, gelegen in het terrein als bedoeld in art. 1, jaarlijks 25 centen per hectare uit, doch kan naar eigen verkiezing te allen tijde deze jaarlijksche uitkeering beëindigen

door eene uitkeering in eens van zes gulden vijf en twintig cents (f 6.25) per H.A. Zij is verplicht hun alle schade te vergoeden, welke zij door verzakking of anderszins in hunne eigendommen mochten ondervinden als gevolg van de ontginning, waartoe aan de Vennootschap bij deze overeenkomst het recht wordt verleend.

Zij vrijwaart den Staat tegen alle rechtsvorderingen, die uit hoofde van zulke schaden tegen den Staat mochten worden ingesteld.

7. Van 1 Januari 1934 is de Staat bevoegd door naasting van de nog niet ten name van den Staat staande aandelen der Vennootschap aan de overeenkomst een einde te maken.

Ingeval de Staat van dit recht wenscht gebruik te maken, geeft hij daarvan ten minste een jaar te voren bij deurwaardersexploot kennis aan de Vennootschap, met vermelding van den dag waarop de naasting zal geschieden.

Nadat dit exploit zal zijn uitgebracht, behoeven alle verbintenissen, welke door de Vennootschap daarna nog zullen worden aangegaan, voor zoover zij na den in het exploit gestelden termijn nog zullen werken, de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

8. Door de naasting, bedoeld in het eerste lid van art. 7, treedt de Staat van rechtswege in het bedrijf der Vennootschap in zijn vollen omvang en verkrijgt hij alle zaken en rechten, zoo roerende als onroerende, welke aan de Vennootschap toebehooren.

De Staat verbindt zich, wanneer hij van zijn naastingsrecht gebruik maakt, alle verplichtingen, welke de Vennootschap tegenover derden, overeenkomstig hare statuten, heeft aangegaan voordat haar het exploit, bedoeld in het tweede lid van art. 7, was betekend, benevens alle hare met inachtneming van art. 7, lid 3, aangegane verbintenissen, voor haar na te komen en haar deswege ten volle te vrijwaren en schadeloos te houden.

9. Bij gebruikmaking van het naastingsrecht stelt de Staat op den dag, bedoeld in art. 7, aan de aandeelhouders voor elk aandeel een gedeelte van het volgens het vierde lid van dit artikel berekende bedrag betaalbaar, welk gedeelte wordt bepaald door de verhouding van het nominaal bedrag van elk aandeel tot het totaal van het geplaatste en niet terugbetaald maatschappelijk kapitaal der Vennootschap.

Op denzelfden dag worden alle aandelen, die niet reeds ten name van den Staat staan, te zijnen name in het aandelenregister der

Vennootschap overgeschreven, waardoor de naasting, bedoeld in art. 7, is voltooid. Mocht het bestuur der Vennootschap weigeren de overschrijving te doen, dan is de Staat bevoegd deze overschrijving te doen geschieden door een notaris te zijner keuze, wanneer de overschrijving des namiddags te 2 uren van dien dag niet heeft plaats gehad. De aangewezen notaris handelt dan als vertegenwoordiger van partijen.

De Vennootschap is verplicht hem tot het doen van de overschrijving in staat te stellen. Weigert zij, dan maakt de notaris daarvan een proces-verbaal op, dat in de plaats der overschrijving treedt.

Het in het eerste lid bedoelde bedrag wordt berekend door samenvoeging van de volgende sommen :

a. honderd ten honderd over het op de aandeelen gestort en niet terugbetaald kapitaal ;

b. het winstsaldo volgens de winst en verliesrekening, vastgesteld en goedgekeurd overeenkomstig de statuten der Vennootschap, over het laatste jaar, waarover het bedrijf voor rekening der Vennootschap werd uitgeoefend, indien en voor zoover dat winstsaldo niet reeds door de Vennootschap zelve is uitgekeerd ;

c. het bedrag van het uitbreidings- en vernieuwingsfonds volgens de laatste, overeenkomstig de statuten der Vennootschap vastgestelde en goedgekeurde balans ;

d. de helft van het bedrag van het reservefonds volgens die balans ;

e. eene premie ten bedrage van 25-maal de gemiddelde overwinst, bedoeld in art. 32 der statuten van de Vennootschap, over de laatste vijf boekjaren, voorafgaande aan het jaar waarin het deurwaardersexploot, bedoeld in het tweede lid van art. 7, is uitgebracht, indien dit exploot wordt uitgebracht vóór 1 Januari 1944.

De sub e bedoelde premie wordt voor elke volle 3 jaar, dat het bedoelde exploot later wordt uitgebracht, in dier voege gewijzigd, dat de aldaar genoemde vermenigvuldiger telkens met 2 wordt verminderd.

10. Ingeval over het bedrag, bedoeld in art. 9, tusschen partijen verschil bestaat, is de Staat, in afwachting van de beslissing van het scheidsgerecht, bevoegd voor elk aandeel, betaalbaar te stellen het bedrag, dat hij daarvoor meent verschuldigd te zijn, behoudens latere bijbetaling van hetgeen hij krachtens de beslissing van het scheidsgerecht meer verschuldigd zijn zal.

Op den dag dier betaalbaarstelling wordt 1918.

het tweede lid van art. 9 ten uitvoer gelegd.

11. Ontbinding dezer overeenkomst kan door het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45 der bij deze overeenkomst behoorende statuten der Vennootschap, worden uitgesproken :

a. op vordering van den Staat, ingeval de Vennootschap, na aanmaning door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, nalatig blijft in de behoorlijke en voortdurende ontginning, waartoe haar in art. 1 het uitsluitend recht werd verleend ;

b. op vordering van de Vennootschap, ingeval deze gedurende twee achtereenvolgende jaren met verlies heeft gewerkt.

Bij ontbinding der overeenkomst krachtens de bepaling sub a van dit artikel bepaalt het scheidsgerecht, of den Staat schadevergoeding toekomt wegens niet behoorlijke en voortdurende ontginning van de zijde der Vennootschap. Het stelt eventueel het bedrag der vergoeding vast.

12. Overdracht van het haar bij deze overeenkomst verleende uitsluitende ontginningsrecht door de Vennootschap aan derden kan alleen geschieden onder goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

13. Alle geschillen, die uit de artikelen 1, 2, 7, 8, 9 of 11 dezer overeenkomst tusschen partijen mochten ontstaan, worden onderworpen aan de beslissing van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45 der statuten van de Vennootschap.

De laatste alinea van dat artikel is op de berechtiging van die geschillen van toepassing.

14. Voor de uitvoering dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen :

door den Staat aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel ;

door de Vennootschap te haren kantore.

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

ONTWERP-STATUTEN *der Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Zout-Industrie, gevestigd te Rotterdam.*

NAAM EN ZETEL.

Art. 1. De vennootschap draagt den naam van : Nederlandsche Zoutindustrie.

Zij is gevestigd te Rotterdam.

DOEL.

2. De vennootschap heeft ten doel :

1°. de ontginning van zoutlagen die zich

in den bodem van Nederland bevinden en van zulke stoffen als met de geologische formatie dier lagen verband houden ;

2°. de oprichting en exploitatie van inrichtingen benodigd tot zuivering van zout, tot vervaardiging van chemische producten, waartoe zout als bestanddeel noodig is, tot verwerking der stoffen die bij de zoutwinning worden verkregen ; en

3°. het drijven van handel in hare grondstoffen en producten.

DUUR.

3. De vennootschap wordt aangegaan voor den tijd van omstreeks zestig jaren, aanvangende, behoudens het bepaalde bij art. 51 van het Wetboek van Koophandel, op den dag van het verlijden der akte van oprichting, of met den dag, waarop de in art. 45 bedoelde overeenkomst met den Staat wordt gesloten, indien de akte van oprichting vóór dien dag wordt verleden en eindigende een en dertig December 1978.

Ten minste één jaar voor het einde van dat tijdvak, alzoo voor 31 December 1977, zal door de algemeene vergadering van aandeelhouders worden beslist over de al of niet voortzetting der vennootschap, behoudens :

1°. nakoming der wettelijke voorschriften die alsdan zullen gelden ; en

2°. goedkeuring door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

BOEKJAAR.

4. Het boekjaar der vennootschap loopt van 1 Januari tot 31 December van elk kalenderjaar.

Het eerste boekjaar begint bij het in werking treden der vennootschap en eindigt op 31 December 1918.

KAPITAAL.

5. Het vennootschappelijk kapitaal bedraagt drie milioen gulden, verdeeld in drie duizend aandelen elk van duizend gulden. Daarvan zijn bij de oprichting geplaatst 1500 aandelen.

De bij de oprichting nog niet geplaatste aandelen moeten uitgegeven zijn vóór 1 Januari 1928, behoudens verlenging van dien termijn na verkregen Koninklijke bewilliging en na goedkeuring door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Niet meer dan $\frac{1}{6}$ deel der geplaatste aandelen mag aan vreemdelingen toebehooren.

Tot vergrooting en vermindering van het

maatschappelijk kapitaal kan worden besloten op de wijze bij art. 44 bepaald.

AANDEELLEN.

6. In het kapitaal wordt deelgenomen door den Staat der Nederlanden voor 150 aandelen en door de heeren A. A. Kolff, J. P. Vis, L. D. F. van der Minne, P. J. van Ommeren, Marx & Co's Bank, J. M. van der Schalk, J. P. H. Jansen, H. J. Jansen, P. Tjallingii, J. C. M. van Eelde, G. M. Kok en J. Hannema te zamen voor 1350 aandelen.

Voor elk aandeel of voor elk tien- of elk honderdtal aandelen toebehoorende aan denzelfden aandeelhouder wordt een aandeelbewijs uitgegeven. De aandeelbewijzen worden geteekend door de directie, door een der commissarissen en door of vanwege den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

De aandeelbewijzen luiden op naam. Behalve de Staat der Nederlanden en de onder de oprichters genoemde vennootschap kunnen alleen fysieke personen aandeelhouders zijn. De namen, nationaliteit en woonplaatsen der aandeelhouders worden ingeschreven in het register van aandeelhouders der vennootschap. Bij verschil tusschen den inhoud van het aandeelbewijs en de inschrijving van het register van aandeelhouders geldt de inschrijving. Aandeelbewijzen voor een enkel aandeel zijn onsplitsbaar. Gecombineerde aandeelbewijzen worden op verzoek van den rechthebbende gesplitst. De aandeelbewijzen worden doorlopend genummerd, met dien verstande, dat gecombineerde aandeelbewijzen een nummer dragen voor elk aandeel dat zij vertegenwoordigen.

De aandeelbewijzen zijn voorzien van een stel gedrukte dividendbewijzen en van een talon ter verkrijging van nieuwe dividendbewijzen. De dividendbewijzen en de talon dragen hetzelfde nummer of dezelfde nummers als het aandeelbewijs waartoe zij behooren.

7. Van de 1500 geplaatste aandelen, bedoeld in het eerste lid van art. 5, worden niet meer dan ten hoogste 300 aandelen aan vreemdelingen uitgegeven of op vreemdelingen overgeschreven. Bij uitbreiding van het geplaatst kapitaal zal deze verhouding steeds in acht worden gehouden.

8. De aandelen worden bij de uitgifte volgestort. Zij worden niet uitgegeven beneden pari.

De aandelen van den Staat worden geacht te zijn volgestort door kwijting van hetgeen de Staat van de vennootschap, krachtens de

overeenkomst, bedoeld in art. 45, heeft te vorderen :

a. wegens toekenning aan de vennootschap van het in die overeenkomst omschreven uitsluitend recht van ontginning gedurende den aldaar gestelden termijn ;

b. wegens hetgeen den Staat als vinderson toekomt voor de kosten van opsporing der zich in den bodem bevindende stoffen, waarop de sub a bedoelde overeenkomst betrekking heeft.

De volstorting der overige aandeeleu geschiedt in geld.

9. Bij verdere uitgifte van aandeeleu of bij uitbreiding van kapitaal zullen aandeelhouders recht van voorkeur genieten op de nieuwe uit te geven, aandeeleu in verhouding tot ieders bezit.

10. De overdracht van aandeeleu geschiedt, behoudens het bepaalde in de volgende alinea, door aanteekening daarvan met vermelding van naam, nationaliteit en woonplaats van den verkrijger, in het register van aandeelhouders op grond van eene akte van overdracht of op grond eener andere akte, die ten genoegen van de directie en commissarissen van den overgang doet blijken. De aanteekening der overdracht wordt door de directie en een commissaris onderteekeud.

Overdracht van aandeeleu aan een vreemdeling is niet van kracht, zoolang zij niet is goedgekeurd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Die goedkeuring wordt aangeteekeud in het register van aandeelhouders en onderteekeud door dengene die daartoe door den genoemden Minister is aangewezen.

Eerst na die aanteekening treedt de buitenlandse verkrijger in de rechten van den overdragenden aandeelhouder.

De vennootschap erkent voor ieder aandeel slechts één rechthebbende.

11. Behooren aandeeleu, krachtens erfrecht of krachtens welken titel ook, aan meerdere personen in onverdeelden eigendom, dan moeten alle mede-eigenaren te zamen zich door één persoon, die Nederlander is, tegenover de vennootschap doen vertegenwoordigen.

Bij overlijden van een aandeelhouder, met achterlating van meerdere erfgenamen, geschiedt de overschrijving zijner aandeeleu in het register van aandeelhouders op naam van ieder der rechtverkriggenden persoonlijk op grond van een afschrift van of uittreksel uit de akte van boedelscheiding.

Laat de overleden aandeelhouder slechts één erfgenaam na of heeft hij een of meer aan-

deelen bij legaat vermaakt, dan geschiedt de overschrijving in het register van aandeelhouders op grond eener notarieele verklaring van erfrecht of van een afschrift van of uittreksel uit het testament waaraan de rechtverkriggenden zijn recht ontleent.

De overschrijving krachtens dat artikel wordt door de directie en een commissaris onderteekeud.

Indien door erfrecht of legaat aandeeleu aan vreemdelingen toevallen, geschiedt de overschrijving in dit artikel bedoeld niet, zoolang zij niet is goedgekeurd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Die goedkeuring wordt aangeteekeud in het register van aandeelhouders en onderteekeud door dengene die daartoe door den genoemden Minister is aangewezen.

Zoolang die aanteekening niet is geschied, kan de buitenlandse verkrijger geen enkel recht aan de hem toegevallen aandeeleu ontleenen.

12. Indien een aandeelhouder door verandering van nationaliteit vreemdeling wordt, kan hij aan de hem toekomende aandeeleu geen enkel recht ontleenen, zoolang niet door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is goedgekeurd dat hij zijne rechten als aandeelhouder blijft uitoefenen.

13. De goedkeuring bedoeld in de artikelen 10, 11 en 12 wordt door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel niet geweigerd, indien de door de overdracht of de verkrijging krachtens erfrecht of legaat in handen van vreemdelingen komende aandeeleu te zamen met de aandeeleu, welke reeds vóór dat tijdstip aan vreemdelingen toebehoorden, niet meer dan een vijfde deel van het totaal der geplaatste aandeeleu vormen.

14. Voor beschadigde, vermiste of in het ongereede geraakte aandeelbewijzen, talons of dividendbewijzen kunnen duplicaatbewijzen worden uitgereikt, onder zoodanige waarborgen, als de directie, met goedkeuring van den raad van commissarissen zal bepalen.

Na de uitgifte van duplicaten zijn de origineelen ten opzichte van de vennootschap waardeloos.

De kosten op de uitgifte van duplicaten vallende, zijn ten laste van den aanvrager.

BESTUUR.

15. De vennootschap wordt beheerd door eene directie, bestaande uit één of meer directeuren, onder toezicht van een raad van commissarissen, bestaande uit ten minste vijf commissarissen.

De algemeene vergadering van aandeelhouders bepaalt het aantal leden van de directie en van den raad van commissarissen.

Vreemdelingen kunnen geen directeur of commissaris zijn.

DIRECTIE.

16. Directeuren worden, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, door de algemeene vergadering van aandeelhouders benoemd. Zij worden door de algemeene vergadering van aandeelhouders ontslagen.

17. Directeuren kunnen door den raad van commissarissen worden geschorst, die dan uiterlijk binnen 8 dagen na den datum van schorsing eene algemeene vergadering van aandeelhouders belegt, te houden uiterlijk binnen 20 dagen na den datum van schorsing.

De geschorste directeur heeft het recht zich in deze vergadering ten opzichte van het hem ten laste gelegde te verantwoorden.

De vergadering beslist over de opheffing der schorsing of het ontslag van den geschorste.

Een geschorste directeur is op eerste aanmaning verplicht alle boeken, bescheiden, gelden, sleutels en andere zaken die hij voor of vanwege de vennootschap onder zich heeft, onmiddellijk tegen ontvangstbewijs ter beschikking van den raad van commissarissen te stellen.

18. De directie vertegenwoordigt de vennootschap in en buiten rechten, met inachtneming van de bepalingen dezer statuten.

Indien er meer dan één directeur is, wordt, behoudens het bepaalde in art. 19, de medewerking en handteekening van alle directeuren vereischt voor handelingen die de vennootschap tegenover derden verbinden.

Bij tijdelijke ontstentenis van een directeur wordt deze vervangen door een der commissarissen, daartoe door den raad van commissarissen aan te wijzen.

19. Elke directeur heeft het recht van teekening der gewone correspondentie, mits daarin geen verbintenis van de vennootschap tegenover derden voorkomt.

Wissels, quitanties en andere handelspapieren boven een bedrag van f 3000 moeten door alle directeuren of, indien er slechts één directeur is, door den directeur en een commissaris of door twee commissarissen worden geteekend.

20. De verdere bevoegdheden en verplichtingen van de directie, alsmede de beperkingen in die bevoegdheden worden geregeld in de instructie voor de directie, welke, behoudens

goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, door de algemeene vergadering van aandeelhouders wordt vastgesteld.

In die instructie wordt onder meer bepaald, voor welke handelingen de directie de goedkeuring van den raad van commissarissen of van den gedelegeerden commissaris, zoo deze er is, noodig heeft.

21. Behoudens goedkeuring van den raad van commissarissen en van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kan de directie procuratiehouders aanstellen.

De instructie van procuratiehouders wordt door de directie vastgesteld, onder goedkeuring van den raad van commissarissen en van den genoemden Minister.

22. Directeuren genieten, behalve hun aandeel in de overwinst, genoemd in art. 32, een salaris waarvan het bedrag, op voorstel van den raad van commissarissen, bepaald wordt door de algemeene vergadering van aandeelhouders, behoudens goedkeuring door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

RAAD VAN COMMISSARISSSEN.

23. Commissarissen worden, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, benoemd door de algemeene vergadering van aandeelhouders.

Zij kunnen te allen tijde worden ontslagen bij gemotiveerd besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders.

Jaarlijks treden twee commissarissen af volgens een op te maken rooster. In opengevallen plaatsen wegens periodieke aftreding wordt jaarlijks door de gewone algemeene vergadering van aandeelhouders voorzien. De aftredende commissarissen zijn terstond herkiesbaar.

In tusschentijdsche vacatures wordt zoo noodig door de eerstvolgende algemeene vergadering van aandeelhouders voorzien.

De raad van commissarissen maakt voor elke vacature eene aanbeveling op.

24. De raad van commissarissen benoemt uit zijn midden een voorzitter en een secretaris. Hij vergadert zoo dikwijls de voorzitter dit noodig oordeelt of dit door den gedelegeerden commissaris, zoo deze er is, door drie commissarissen of door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wordt noodig geoordeeld.

Voor de geldigheid van eene vergadering van den raad van commissarissen wordt de tegenwoordigheid van de meerderheid der commissarissen vereischt.

Besluiten worden door den raad van commissarissen genomen bij meerderheid van stemmen. Bij staking van stemmen beslist de voorzitter of de commissaris die hem vervangt.

Voor benoemingen gelden dezelfde regelen als voor benoemingen door de algemeene vergadering van aandeelhouders.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft toegang tot alle vergaderingen van den raad van commissarissen en ontvangt voor elke vergadering eene oproeping.

Directeuren wonen de vergadering van den raad van commissarissen bij, zoo dikwijls zij daartoe worden uitgenoodigd.

25. Commissarissen, alsmede de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel hebben te allen tijde toegang tot de inrichtingen, werkplaatsen, magazijnen en kantoren der vennootschap, met bevoegdheid inzage te nemen van alle boeken en bescheiden.

Zij kunnen zich tot het doen van een onderzoek doen bijstaan door een accountant.

26. Commissarissen genieten, behalve hun aandeel in de overwinst, vermeld in art. 32, presentiegeld benevens vergoeding van reis- en verblijfkosten; een en ander te bepalen door de algemeene vergadering van aandeelhouders, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

27. De raad van commissarissen kan uit zijn midden een of meer gedelegeerde commissarissen benoemen, belast met het geregeld toezicht op de directie en bevoegd en verplicht deze bij te staan, waar hij dit in het belang der vennootschap noodig of wenschelijk oordeelt.

De instructie voor de gedelegeerde commissarissen wordt, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, vastgesteld door den raad van commissarissen.

Aan de gedelegeerde commissarissen kan een vast salaris worden toegekend, waarvan het bedrag, op voorstel van den raad van commissarissen, wordt bepaald door de algemeene vergadering van aandeelhouders, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

OBLIGATIELEENINGEN.

28. Obligatieleeningen worden door de vennootschap niet gesloten, dan krachtens een besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders, genomen op voorstel van den raad van commissarissen.

Een besluit tot het aangaan van eene obli-

gatieleening behoeft de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Bij weigering dezer goedkeuring kan de vennootschap de beslissing inroepen van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45.

BALANS EN WINST- EN VERLIESREKENING.

29. Per 31 December van elk boekjaar worden door de directie de boeken voorloopig afgesloten en de balans en de winst- en verliesrekening voorloopig opgemaakt.

Die stukken worden met de daarbij behorende bescheiden vóór 1 Maart aan den raad van commissarissen overgelegd, vergezeld van een advies van de gedelegeerde commissarissen, zoo deze er zijn.

De raad van commissarissen biedt de balans en de winst- en verliesrekening uiterlijk in de maand April aan de algemeene vergadering van aandeelhouders ter vaststelling aan. Die stukken worden gedurende ten minste 8 dagen vóór de algemeene vergadering waarin zij behandeld zullen worden, ten kantore van de vennootschap voor aandeelhouders ter inzage gelegd.

In de jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders worden de balans en de winst- en verliesrekening behandeld en — behoudens het bepaalde in de volgende alinea — al dan niet gewijzigd, vastgesteld.

De balans en de winst- en verliesrekening behoeven de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Die goedkeuring strekt voor het bestuur tot décharge voor het gevoerde beheer en het gehouden toezicht.

Bij weigering van goedkeuring der door de algemeene vergadering van aandeelhouders vastgestelde balans of winst- en verliesrekening kan de vennootschap de beslissing inroepen van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45, dat beslist over de goedkeuring of over de wijzigingen die moeten worden aangebracht.

30. De kosten van oprichting worden uiterlijk in vijf jaar, ten laste van de winst- en verliesrekening afgeschreven.

Ten laste van de winst- en verliesrekening wordt voorts jaarlijks afgeschreven van :

de onroerende eigendommen 1 $\frac{1}{3}$ pct. van de kosten van aanschaffing of oprichting, de werktuigen 7 $\frac{1}{2}$ pct. van de kosten van aanschaffing.

De gereedschappen die zijn teloorgegaan of onbruikbaar zijn geworden, worden voor het volle bedrag afgeschreven, voor zoover zij niet ten laste der bedrijfsrekening door andere zijn vervangen.

De afschrijvingen op de verdere bezittingen der vennootschap en op de balansposten, die daarvoor in aanmerking komen, geschieden tot zoodanige bedragen, als op voorstel van den raad van commissarissen, door de algemeene vergadering, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, zal worden bepaald. Bij weigering der goedkeuring kan de vennootschap de beslissing inroepen van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45.

De in dit artikel voorgeschreven afschrijvingen vinden voor de eerste maal plaats aan het einde van het eerste boekjaar, waarin de vennootschap volle twaalf maanden het bedrijf van zoutwinning heeft kunnen uitoefenen.

31. Er wordt gevormd een uitbreidings- en vernieuwingsfonds. In dit fonds wordt jaarlijks gestort een telkens door de algemeene vergadering van aandeelhouders, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, te bepalen bedrag. Bij weigering dezer goedkeuring kan de vennootschap de beslissing inroepen van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45.

Uit het uitbreidings- en vernieuwingsfonds kunnen voor zoover het toereikend is, de kosten van nieuwe werken worden bestreden, alsmede die van vernieuwingen voor zoover deze niet het gevolg zijn van onvoldoend onderhoud.

Alle onderhoudsuitgaven komen ten laste van de winst- en verliesrekening.

32. De winst, die blijkens de goedgekeurde winst- en verliesrekening is gemaakt, wordt — na aftrek der storting in het uitbreidings- en vernieuwingsfonds — verdeeld als volgt.

In de eerste plaats wordt daarvan 10 pct. besteed tot het vormen van een reservefonds.

Vervolgens wordt daarvan afgezonderd een bedrag, strekkende om aan aandeelhouders, zoo mogelijk, uit te keeren 4 pct. over het bedrag hunner aandelen.

De verdeling der overwinst geschiedt in vier voege, dat daarvan toevallt aan :

- a. den raad van commissarissen 10 pct. ;
- b. de directie 5 pct., indien zij bestaat uit één directeur ; 10 pct., indien zij bestaat uit meer dan één directeur ;
- c. een te vormen fonds ten behoeve van het fabrieks- en kantoorpersoneel 5 pct. of meer, te bepalen door de algemeene vergadering van aandeelhouders ;
- d. aandeelhouders hetgeen daarna van de overwinst overblijft, voor zoover het niet op het volgend boekjaar wordt overgeschreven, met dien verstande, dat van dit bedrag $\frac{1}{8}$ als

super-dividend toekomt aan den Staat en het overige tusschen de andere aandeelhouders wordt verdeeld, totdat deze laatsten 6 pct. super-dividend genieten. Van hetgeen daarna ter uitdeeling overblijft, geniet de Staat in stede van $\frac{1}{8}$ als hiervoor genoemd, de helft en wordt de wederhelft aan de overige aandeelhouders uitgekeerd.

FONDS VOOR HET PERSONEEL.

33. Het fonds ten behoeve van het fabrieks- en kantoorpersoneel wordt zoodanig ingericht, dat het eigen rechtspersoonlijkheid heeft.

Het reglement voor het fonds wordt vastgesteld door den raad van commissarissen, behoudens goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

RESERVEFONDS.

34. Het reservefonds strekt tot dekking van de verliezen der vennootschap en tot aanvulling van een eventueel nadeelig saldo der winst- en verliesrekening.

Indien het fonds afzonderlijk wordt belegd, worden de interesten der beleggingen bij het kapitaal gevoegd. Indien het niet afzonderlijk wordt belegd, wordt het jaarlijks ten laste van de winst- en verliesrekening aangevuld met 5 pct. over het bedrag volgens de laatst goedgekeurde balans.

Wanneer het reservefonds tot 20 pct. van het geplaatst maatschappelijk kapitaal zal zijn gestegen kan door de algemeene vergadering van aandeelhouders worden bepaald, dat het niet verder zal worden aangevuld, zoolang het niet beneden dat bedrag zal zijn gedaald. In dat geval houdt ook de bijvoeging van interest, bedoeld in de vorige alinea, op.

DIVIDEND.

35. Het dividend wordt uiterlijk 14 dagen na de vaststelling daarvan betaalbaar gesteld. Van die betaalbaarstelling wordt zoo spoedig mogelijk na de vaststelling aan aandeelhouders kennis gegeven.

KENNISGEVINGEN.

36. Alle oproepingen van of kennisgevingen aan aandeelhouders geschieden schriftelijk aan de woonplaats, vermeld in het register van aandeelhouders.

Aandeelhouders kunnen zich niet beroepen op het niet ontvangen hebben eener oproeping of kennisgeving.

Van alle oproepingen of kennisgevingen wordt terstond een exemplaar gezonden aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Van alle oproepingen van en kennisgevingen aan aandeelhouders geschiedt bovendien aankondiging in de *Staatscourant* en in ten minste drie dagbladen, waarvan er één te Rotterdam, één te Amsterdam, en één te 's Gravenhage verschijnt.

VERGADERINGEN VAN AANDEELHOUDERS.

37. De algemeene vergadering van aandeelhouders is bevoegd te beslissen over alle aanlegenheden, die niet volgens de statuten tot de competentie van anderen behooren.

38. De gewone jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders wordt uiterlijk in de maand Mei gehouden, voor het eerst vóór in de Mei 1919.

Vóór deze vergadering doet de directie schriftelijk verslag van den toestand der vennootschap en hare verrichtingen in het afgelopen boekjaar, licht de raad van commissarissen de balans en de winst-en verliesrekening voor zooveel noodig toe en doet deze raad een schriftelijk voorstel omtrent de bepaling van het dividend.

In deze vergadering wordt tot benoeming van commissarissen ter vervanging van hen, die volgens den rooster bedoeld in art. 23, moeten aftreden, overgegaan en voorzien in de vacatures welke sedert de vorige algemeene vergadering in den raad van commissarissen mochten zijn ontstaan, voor zoover niet wordt besloten deze onvervuld te laten of in de vacature reeds in eene buitengewone algemeene vergadering werd voorzien.

Het verslag in het tweede lid bedoeld, wordt in druk aan aandeelhouders toegezonden.

39. Buitengewone algemeene vergaderingen van aandeelhouders worden gehouden, wanneer de raad van commissarissen, de directie of de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel dat noodig acht of wanneer daartoe een verzoek van de houders van ten minste een twintigste gedeelte der geplaatste aandelen schriftelijk bij den raad van commissarissen zal zijn ingediend.

Ingeval de raad van commissarissen niet binnen 30 dagen aan zulk een verzoek voldoet, kunnen de verzoekers zelve de verlangde buitengewone vergadering uitschrijven met inachtneming van art. 40.

In dit geval bepaalt de vergadering zelve wie met de leiding daarvan zal worden belast en worden de te behandelen voorstellen ter inzage gelegd op eene in de oproeping aan te wijzen plaats.

40. Behoudens het bepaalde in het laatste

lid van art. 39, worden alle vergaderingen geleid door den voorzitter van den raad van commissarissen of door den commissaris die hem vervangt.

Het tijdstip waarop en de plaats waar de vergaderingen zullen worden gehouden, wordt ten minste 8 dagen te voren, door of namens den raad van commissarissen kenbaar gemaakt door oproeping op de wijze in art. 36 aangegeven.

In spoedeisende gevallen is de raad van commissarissen bevoegd eene vergadering op korteren termijn bijeen te roepen dan in het tweede lid is bepaald.

De punten van behandeling waarvoor de vergadering is uitgeschreven, worden in de oproepingen vermeld. De voorstellen zelf moeten gedurende ten minste 7 dagen vóór de vergadering ten kantore der vennootschap of ter plaatse, bedoeld in de laatste alinea van artikel 39 voor aandeelhouders ter lezing liggen.

Voorstellen die niet van den raad van commissarissen of van de directie uitgaan, moeten ten minste vijf dagen vóór de vergadering ten kantore der vennootschap worden ingediend. De directie geeft van het inkomen van zulke voorstellen zoo spoedig mogelijk aan aandeelhouders kennis onder mededeeling dat zij ten kantore der vennootschap ter inzage zijn gelegd.

Tenzij geen van de ter vergadering aanwezigen zich daartegen verzet, worden geen besluiten genomen over voorstellen, die niet vooraf ter inzage hebben gelegen.

41. Aandeelhouders kunnen zich ter vergadering doen vertegenwoordigen door een schriftelijk gemachtigde, onverminderd het bepaalde bij art. 54, lid 2, van het Wetboek van Koophandel.

Vrouwen, die zijn gehuwd met uitsluiting van de algeheele gemeenschap van goederen en die niet van tafel en bed of van goederen zijn gescheiden, worden, zoolang zij het gedeelte niet verklaren, vertegenwoordigd door hare echtgenooten, zonder dat eene volmacht behoeft te worden overlegd.

42. Het stemrecht wordt geregeld als volgt: Houders van 1 of 2 aandelen hebben recht op ééne stem;

3—6 aandelen op twee stemmen;

7—10 aandelen op drie stemmen;

11—15 aandelen op vier stemmen;

16—20 aandelen op vijf stemmen;

21 of meer aandelen op zes stemmen.

43. In de algemeene vergaderingen van aandeelhouders wordt, tenzij in deze statuten anders is voorzien, omtrent alle onderwerpen

beslist bij meerderheid der uitgebrachte stemmen.

Over zaken wordt mondeling gestemd.

Bij staking van stemmen over zaken wordt het voorstel geacht te zijn verworpen.

Stemming over personen geschiedt met gesloten, ongeteekende briefjes. Heeft bij eene eerste stemming niemand de volstreckte meerderheid verkregen, dan heeft eene tweede vrije stemming plaats; verkrijgt ook daarbij niemand de volstreckte meerderheid, dan heeft eene herstemming plaats tusschen de twee die bij de laatste stemming het grootst aantal stemmen op zich verenigden.

Hij, die bij eene herstemming het grootst aantal stemmen op zich heeft verenigd, is gekozen.

Staken de stemmen bij eene herstemming, dan beslist het lot.

STATUTENWIJZIGING.

44. De algemeene vergadering is, behoudens nakoming der wettelijke voorschriften die alsdan zullen gelden, bevoegd wijzigingen in deze statuten te brengen.

Voor een besluit tot wijziging van deze statuten wordt de tegenwoordigheid of de vertegenwoordiging gevorderd van ten minste drie vijfde gedeelten van het geplaatst maatschappelijk kapitaal.

Mocht in eene tot wijziging der statuten bijeengeroepen vergadering het vereischte gedeelte van het maatschappelijk kapitaal niet zijn vertegenwoordigd, dan wordt binnen vier weken eene tweede vergadering gehouden, die met de dan aanwezige aandeelhouders de voorgestelde statutenwijziging behandelt en daarover beslist.

Een besluit tot statutenwijziging kan niet worden genomen dan met ten minste twee derde gedeelten der uitgebrachte stemmen.

Besluiten tot verlenging of verkorting van den duur der vennootschap of tot uitbreiding of inkrimping van het vennootschappelijk kapitaal worden onder de besluiten tot statutenwijziging gerekend.

Besluiten tot statutenwijziging behoeven de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

SCHEIDSGERECHT.

45. Ter beslissing van de geschillen die tusschen de vennootschap en den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel mochten rijzen en die hetzij bij deze statuten, hetzij bij de overeenkomst, welke tusschen dien Minister,

als vertegenwoordiger van den Staat, na daartoe bij de wet te zijn gemachtigd, en de vennootschap over ontginning van zoutlagen in de provincie Overijssel zal worden gesloten aan een scheidsgerecht ter beslissing kunnen worden onderworpen, wordt ingesteld een permanent scheidsgerecht bestaande uit drie leden, waarvan één lid en een plaatsvervangend lid wordt gekozen door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, één lid en een plaatsvervangend lid wordt aangewezen door den raad van commissarissen van de vennootschap en één lid en een plaatsvervangend lid door den voorzitter van de arrondissementsrechtbank te Rotterdam.

Bij tijdelijke ontstentenis van een lid van het scheidsgerecht treedt zijn plaatsvervanger op. Bij blijvende ontstentenis van een lid of een plaatsvervangend lid wordt in de vacature voorzien door den Minister of de raad van commissarissen, al naar gelang die het niet meer fungeerende lid of plaatsvervangende lid benoemde.

Het scheidsgerecht beslist in hoogste ressort. Het is niet gebonden aan de regelen des rechts en bepaalt zelf de wijze van procederen, die zal worden in acht genomen, alsmede welke partij in geval van geschil de kosten op de beslissing vallende, zal dragen of hoe die kosten tusschen partijen zullen worden verdeeld.

VERTEGENWOORDIGING VAN DEN STAAT.

46. Voor alle gevallen waarin in deze statuten rechten zijn toegekend aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel erkent de vennootschap de bevoegdheid van dezen bewindsman die rechten geheel of ten deele te doen uitoefenen door één door hem aan te wijzen persoon.

Ingeval bij wet of Koninklijk besluit de functies van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel geheel of voor zoover het mijnwezen betreft aan een anderen bewindsman mochten worden opgedragen, gaan alle bevoegdheden bij deze statuten aan den genoemden Minister toegekend van rechtswege op dien anderen bewindsman over.

NAASTING.

47. Ingeval door den Staat wordt gebruik gemaakt van het recht van naasting, hem bij de overeenkomst, bedoeld in art. 45, toegekend, worden met den dag waarop de naasting ingaat, alle aandelen in het aandelenregister ten name van den Staat overgeschreven tegen betaalbaarstelling aan de aandeelhouders van de

som welke de Staat volgens de bedoelde overeenkomst op dat tijdstip aan hen verschuldigd is.

Op datzelfde tijdstip treedt de Staat, als eenig aandeelhouder, van rechtswege in alle rechten en verplichtingen der vennootschap, waarin hij volgens die overeenkomst, bij naasting, opvolgt.

Aandeelhouders kunnen alsdan geen ander recht doen gelden, dan dat tot invordering van de te hunnen name betaalbaar gestelde bedragen.

LIQUIDATIE.

48. Wanneer de vennootschap om eenigerlei reden wordt ontbonden, blijft zij als vennootschap in liquidatie bestaan, totdat de liquidatie is afgelopen. De bepalingen dezer statuten blijven tot aan den afloop der liquidatie van kracht, voor zoover zij na de ontbinding der vennootschap nog van toepassing kunnen zijn.

De liquidatie geschiedt door de directie onder toezicht van den raad van commissarissen, tenzij in de vergadering waarin tot liquidatie wordt besloten, anders wordt bepaald.

Bij ontbinding der vennootschap als gevolg van naasting der aandelen door den Staat wordt de liquidatierekening zoo spoedig mogelijk opgemaakt en aan de aandeelhouders het hun als hun aandeel in het saldo daarvan toekomende, uitgekeerd.

Bij ontbinding der vennootschap om eene andere reden wordt, zolang de liquidatie niet is afgelopen, door liquidateuren jaarlijks aan de algemeene vergadering van aandeelhouders verslag uitgebracht over den stand der liquidatie, met overlegging van eene liquidatiebalans.

De liquidatierekening en de in de vorige alinea bedoelde liquidatiebalans behoeven de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Bij weigering van goedkeuring dezer stukken kunnen liquidateuren de beslissing inroepen van het scheidsgerecht, bedoeld in art. 45, dat beslist over de goedkeuring of over de wijzigingen die in die stukken moeten worden aangebracht.

Behoort bij de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 421).

Mij bekend,

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSPHUMA. \

18 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Subsidie stichting proef-veevoederfabriek.) S. 422.

Bij deze wet wordt een artikel ingelascht. Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met f 90,000.

18 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (Verschillende onderwerpen.) S. 423.

Bij deze wet worden enige artikelen verhoogd, wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en wordt een artikel ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeeling met f 458,000 ;
dat der IIde afdeeling met f 153,500 ;
dat der IIIde afdeeling met f 6250 ;
dat der IVde afdeeling met f 450,000 ; en
dat der VIde afdeeling met f 25,250 ;
terwijl het eindcijfer van voormeld hoofdstuk wordt verhoogd met f 1,093,000.

18 Juni 1918. WET, tot verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. (Uitgaven ten behoeve van de Rijksseruminrichting.) S. 424.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Ten gevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling alsmede het eindcijfer van voornoemd hoofdstuk verhoogd met f 5500.

18 Juni 1918. WET, tot wijziging van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133), houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens. S. 525.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging der wet, houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens noodig is.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. Art. I. Het opschrift van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133) wordt gelezen als volgt :

„Wet, houdende bepalingen betreffende het slachten van dieren.”

Art. II. De considerans der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133) wordt gelezen als volgt :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben

dat het wenschelijk is de gelegenheid te openen het slachten van paarden, runderen, schapen, geiten, varkens, kippen, tamme eendvogels en ganzen te verbieden en ten aanzien van zoodanige slachtingen regelen te stellen;

Art. III. Artikel 1, 1ste lid, van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133) wordt gelezen als volgt:

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd het slachten van paarden, runderen, schapen, geiten, varkens, kippen, tamme eendvogels en ganzen geheel of gedeeltelijk te verbieden, van zulk een verbod ontheffing te verleen en aan zoodanige ontheffing voorwaarden te verbinden.

Art. IV. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

POSTHUMA.

(*Uitgeg. 25 Juni 1918.*)

18 Juni 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Verschillende onderwerpen.) S. 426.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, wordt een artikel ingelascht en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIde afdeling met f 26,250;

dat der IIIde afdeling met f 3300;

dat der IVde afdeling met f 21,000,000;

terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 wordt verhoogd met f 21,029,550.

18 Juni 1918. WET, tot aanvulling en wijziging der Schepenuitvoerwet. S. 427.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is de Schepenuitvoerwet te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 1, eerste lid, van de Schepenuitvoerwet wordt in de bepaling onder a in plaats van „of eene daartoe strekkende overeenkomst te sluiten” gelezen: „of wel zoodanig schip te bezigen tot het vervoer van goederen of passagiers voor niet-Nederlanders of van, naar of in het buitenland of eene tot zoodanige overdracht of tot zoodanig vervoer strekkende overeenkomst te sluiten”, en in de

bepaling onder b het gedeelte na „te laten overgaan” gelezen: „of wel een zoodanig schip te bezigen tot het vervoer van goederen of passagiers voor niet-Nederlanders of van, naar of in het buitenland, het een of het ander ter voldoening aan eene vroeger gesloten overeenkomst”.

2. In artikel 2 der Schepenuitvoerwet worden de woorden: „buitengaats of buitenslands te brengen” vervangen door de woorden: „naar of in het buitenland eenige reis te doen aanvangen of wel buitenslands of buitengaats te brengen”.

3. In artikel 3, tweede lid, der Schepenuitvoerwet wordt tusschen „bepaalde” en „wordt gestraft” ingevoegd: „alsmede niet-naleving van ingevolge artikel 2, tweede lid, aan de vergunning verbonden voorwaarden”.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te s-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,

POSTHUMA.

(*Uitgeg. 4 Juli 1918.*)

18 Juni 1918. WET, tot bekrachtiging van een door den Staat gesloten overeenkomst in zake de bereiding van stikstofhoudende meststoffen in *Nederland*, met steun der Regeering. S. 428.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, namens den Staat, onder dagteekening van 17 Mei 1918, met dr. L. Hamburger c.s. te Schiedam, gesloten overeenkomst, betreffende de bereiding van stikstofhoudende meststoffen in *Nederland*, met steun der Regeering, bij de wet behoort te worden bekrachtigd, en dat het belang van den Staat de bekrachtiging van die overeenkomst medebrengt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wordt bekrachtigd de in afschrift bij deze wet gevoegde overeenkomst, betreffende de bereiding van stikstofhoudende meststoffen in *Nederland*, met steun der Regeering, door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, namens den Staat, onder dagteekening van 17 Mei 1918, met dr. L. Hamburger c.s. te Schiedam gesloten.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 18den Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(Uitgeg. 6 Juli 1918.)

Tusschen Zijne Excellentie, den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, optredende namens den Staat der Nederlanden, eenerzijds, in deze overeenkomst korthedshalve genoemd „Regeering”, en

dr. L. Hamburger, scheikundig ingenieur, te Schiedam,

E. Ch. Prins, scheikundig ingenieur, te Delft,

W. A. Hoek, werktuigkundig ingenieur, directeur der N. V.

W. A. Hoek's Machine- en Zuurstoffabriek, te Schiedam,

D. Ris E.Hzn., Industrieel, te Schiedam,

Jhr. mr. C. H. J. van Haften, advocaat en procureur, te 's-Gravenhage,

J. H. Zeeman, werktuigkundig en scheepsbouwkundig ingenieur, directeur der Nederlandsch-Indische Houtaankap-Maatschappij, te 's-Gravenhage.

A. Hamburger, commissionair in effecten, te Amsterdam,

te zamen vormende het „Syndicaat tot bereiding van Scheikundige Producten” te Schiedam, anderzijds, in deze overeenkomst korthedshalve aangeduid als „Syndicaat”,

is, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, het navolgende overeengekomen:

Art. 1. Het Syndicaat verbindt zich om, zoo spoedig mogelijk na het in artikel 10 te noemen aanvangstijdstip, aan te vangen en met de grootst mogelijke snelheid voort te gaan met het bouwen en inrichten van een fabriek tot bereiding van gebonden stikstof van eene capaciteit voldoende tot bereiding van 2500 ton gebonden stikstof per jaar en om — overmacht voorbehouden — die fabriek binnen een jaar na dat tijdstip in exploitatie te brengen.

2. Het Syndicaat verbindt zich voorts om zodra en voor zoover de Regeering dat zal verlangen, de noodige maatregelen te nemen om de productie der fabriek op te voeren.

Het Syndicaat verbindt zich eindelijk om, wanneer de Regeering daartoe binnen zes maanden na het in artikel 10 te noemen aanvangstijdstip het verlangen te kennen geeft, in de fabriek eene installatie te maken tot het vervaardigen van ureum of chloorammoni-

um ter keuze van het Syndicaat en zulks tot zoodanige hoeveelheid als de Regeering bij het kenbaar maken van haar verlangen zal opgeven.

Het Syndicaat zal echter in geen geval zijn gehouden tot levering van grooter hoeveelheid producten per jaar dan overeenkomen met 5000 ton gebonden stikstof.

Wanneer en voor zoover de Regeering aan het Syndicaat het noodige zwavelzuur en het noodige lood van bruikbare hoedanigheid of ander bruikbaar materiaal ter beschikking stelt, kan zij verlangen, dat door het Syndicaat de te leveren gebonden stikstof in den vorm van ammonium-sulfaat wordt geleverd.

Wanneer de Regeering dit zwavelzuur en ander materiaal niet ter beschikking stelt, kan zij de levering in den vorm van ureum of chloorammonium verlangen en wel het een of het ander te harer keuze; in crisistijd echter is die keuze aan het Syndicaat. Wanneer de crisistijd eindigt, beslissen bij verschil van gevoelen de in artikel 16 genoemde scheidsliden. Nochtans zal de levering van chloorammonium door de Regeering slechts mogen worden verlangd, wanneer door gebrek aan de bovengenoemde materialen levering van ammonium-sulfaat redelijkerwijze onmogelijk is.

3. Het Syndicaat zal de geheele productie der in artikel 1 bedoelde fabriek hetzij in den vorm van ammoniak, hetzij in een voor den landbouw bruikbaren vorm, hetzij gedeeltelijk in den eersten, gedeeltelijk in den tweeden vorm en zulks ter keuze der Regeering, te harer beschikking stellen. Deze verbindt zich om die geheele productie van het Syndicaat af te nemen, met dien verstande nochtans, dat die verplichting tot afneming niet verder gaat dan tot 2500 ton gebonden stikstof per jaar. Indien de Regeering krachtens artikel 2 uitbreiding der productie heeft verlangd, is zij echter verplicht ook het ten gevolge dier uitbreiding boven 2500 ton gebonden stikstof geproduceerde tot een maximum van nogmaals 2500 ton af te nemen. De Regeering zal telken jare in Juni aan het Syndicaat moeten opgeven of en in hoeverre zij wil beschikken over de productie van het volgende kalenderjaar voor zoover deze de productie, tot afneming waarvan zij verplicht is, te boven gaat. Laat zij zulke opgave na, dan wordt zij geacht over het meerdere niet te willen beschikken. Het Syndicaat zal de Regeering tijdig op de hoogte houden van de hoeveelheid, welke het zich voorstelt in het volgende kalenderjaar te produceeren.

4. Het door het Syndicaat te leveren pro-

duct zal aan de eischen moeten voldoen, welke bij de tijdens de levering bestaande omstandigheden in redelijkheid kunnen worden gesteld.

Het door het Syndicaat aan de Regeering te leveren ammoniumsulfaat en chlôorammonium zal ten minste 20 pct., het ureum ten minste 35 pct. stikstof moeten bevatten.

De te leveren producten zullen geene voor den landbouw schadelijke bestanddeelen mogen hebben.

5. Het Syndicaat zal in geen geval krachtens deze overeenkomst aan de Regeering gebonden stikstof of stikstof-meststof afleveren, die het niet in Nederland door eigen fabricage heeft verkregen.

6. De prijs van het door het Syndicaat aan de Regeering te leveren in artikel 3 genoemde product wordt bepaald volgens een tusschen partijen overeengekomen formule, neergelegd in de bij deze overeenkomst gevoegde en door partijen geteekende bijlage.

7. Boven den in artikel 6 bedoelden prijs zal de Regeering aan het Syndicaat betalen: voor ammoniumsulfaat, dat in April 1919 of vroeger wordt geleverd f 6 per 100 kilogram, voor ammoniumsulfaat, dat tusschen 1 Mei en ultimo Augustus 1919 wordt geleverd f 4 per 100 kilogram,

voor ammoniumsulfaat, dat tusschen 1 September en ultimo December 1919 wordt geleverd f 2 per 100 kilogram.

Worden in die maanden producten met hooger percentage gebonden stikstof geleverd, dan worden deze bijbetalingen zoovele malen hooger als hun werkelijk percentage van gebonden stikstof hooger is dan dat percentage in ammoniumsulfaat.

8. De leveringen zullen telkens in hoeveelheden en op tijdstippen plaats vinden, die in onderling overleg van partijen zullen worden bepaald.

Op den eersten van elke maand zal de in de voorafgaande maand geproduceerde voor de Regeering bestemde hoeveelheid worden gefactureerd.

De Regeering draagt zorg de in een kalendermaand geproduceerde voor haar bestemde hoeveelheid uiterlijk voor het einde van de volgende maand te doen afhalen. Laat zij dat na, dan komen de opslagkosten van het niet afgehaalde voor hare rekening.

Alle betalingen door de Regeering aan het Syndicaat en door het Syndicaat aan de Regeering zullen geschieden netto cassa binnen dertig dagen na factuurdatum.

9. De Regeering verbindt zich om aan het

Syndicaat vollen steun te verleenen ter verkrijging van de noodige bouwmaterialen, werktuigen en wat verder noodig mocht blijken voor den bouw en inrichting der in artikel 1 bedoelde, eventueel ingevolge artikel 2 uitgebreide fabriek, zoemed ter verkrijging van de benoedigde grondstoffen en emballage op zoodanige wijze, dat geene onderbreking of verstoring in den aanbouw en de installatie der fabriek en in het bedrijf dier fabriek door gebrek aan grondstoffen worden veroorzaakt.

Wat de grondstoffen betreft, blijft deze verplichting der Regeering voor elk bedrijfsjaar beperkt tot de hoeveelheden, neergelegd in de bij deze overeenkomst gevoegde en door partijen geteekende bijlage.

Mocht de Regeering in gebreke blijven de grondstoffen voor den aanbouw of de installatie der fabriek of de grondstoffen voor de fabricage of emballage te verschaffen, noodig voor eene jaarlijksche productie van eene hoeveelheid meststoffen, die ten minste 2500 ton aan gebonden stikstof bevatten, dan zal zij aan het Syndicaat voor elk jaar, waarin door haar in gebreke blijven de productie beneden gemelde hoeveelheid is gebleven, per jaar vergoeden hetgeen aan de winst ontbreekt, om uit te keeren 6 pct. over het in de onderneming gestoken kapitaal en af te schrijven op den aanschafprijz van de fabriek en hare inrichtingen (den grond waarop deze zijn gebouwd daarbij buiten rekening gelaten) 20 pct. over dat gedeelte daarvan, dat niet zoude zijn uitgegeven, waren de fabriek en hare inrichtingen in normalen tijd tot stand gebracht en 10 pct. over het restant.

Ingeval de Regeering krachtens artikel 2 uitbreiding der productie heeft verlangd, zal haar vergoedingsplicht in het leven treden, wanneer zij niet het noodige verschaft voor de productie, waarvoor de fabriek volgens haar verlangens is uitgebreid.

10. Deze overeenkomst wordt aangegaan voor een tijdperk van zes jaren, aanvangende drie maanden nadat deze overeenkomst bij de wet zal zijn goedgekeurd.

Zij zal geacht worden telkens voor een jaar te zijn verlengd, zoo niet een der partijen haar schriftelijk aan de andere zal hebben opgezegd ten minste zes maanden voordat zij zoude eindigen.

11. De Regeering is bevoegd deze overeenkomst door enkele opzegging te beëindigen wanneer het Syndicaat in eenigerlei opzicht niet aan zijne verplichtingen daaruit voldoet of in strijd daarmede handelt, in welk geval het Syndicaat gehouden zal zijn aan de Regeering

de schade te vergoeden, welke deze door die schending der overeenkomst en door de beëindiging der overeenkomst lijdt.

Bovendien is de Regeering bevoegd om, wanneer het Syndicaat nalatig is om te voldoen aan zijne verplichtingen omschreven in artikel 1, 2 en 3, na daartoe verkregen machtiging van de in artikel 16 genoemde scheidslieden, de fabriek van het Syndicaat met al wat daartoe in den uitgebreidsten zin van het woord behoort, in bezit te nemen, daarin zelf de fabricage uit te oefenen en daarin alles te doen of door anderen te laten doen wat het Syndicaat gehouden was zelf te doen. Het Syndicaat machtigt reeds nu voor zoodanig geval de Regeering onherroepelijk om tot die inbezitting en al wat daartoe behoort, desnoods met hulp van den sterken arm, over te gaan.

De in artikel 16 bedoelde scheidslieden zullen de financieele gevolgen van zulke inbezitting en wat daartoe behoort tusschen Syndicaat en Regeering regelen en tevens bepalen of, wanneer en onder welke voorwaarden, het Syndicaat weder in het bezit van zijne fabriek en bijbehorende zal worden hersteld.

12. Het Syndicaat is verplicht ten spoedigste de noodige maatregelen te nemen om te komen tot oprichting eener naamlooze vennootschap: De Naamlooze Vennootschap Stikstofbindings-industrie „Nederland” met een maatschappelijk kapitaal van f 10,000,000 waarvan bij de oprichting zal zijn geplaatst f 3,000,000, welke naamlooze vennootschap als hoofddoel zal hebben de oprichting en exploitatie van eene fabriek tot bereiding van gebonden stikstof.

De statuten dier naamlooze vennootschap zullen bepalingen behelzen en zoolang tusschen haar en de Regeering een contractueele band bestaat, behouden:

a. die het Nederlandsch karakter der vennootschap waarborgen;

b. krachtens welke de Regeering bevoegd is zich in het College van Commissarissen door een daarin door haar te benoemen lid te doen vertegenwoordigen;

c. welke de Regeering de bevoegdheid geven bestuurders en Commissarissen in hunne functiën te schorsen en te ontslaan, indien daartoe ter waarborging van het sub a genoemde karakter termen zijn.

De acte van oprichting behoeft voor hare verlijding de goedkeuring van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Het ontwerp daarvan zal aan dien Minister worden toegezonden en zal geacht worden door dezen te zijn goedgekeurd, tenzij deze binnen veertien

dagen daarna zijne bezwaren daartegen zal hebben kenbaar gemaakt. Zoolang er tusschen de vennootschap en de Regeering een contractueele band bestaat, geldt hetzelfde voor elke wijziging der acte van oprichting.

Het syndicaat verbindt zich om binnen één maand, nadat deze overeenkomst bij de wet zal zijn goedgekeurd en daarvan aan het Syndicaat zal zijn kennis gegeven, aan de Regeering het bewijs te leveren, dat het geslaagd is in het treffen van de financieele regeling, noodig voor het oprichten van bedoelde naamlooze vennootschap. Laat het Syndicaat dit na, dan is deze overeenkomst vervallen.

13. Het Syndicaat verplicht zich te zorgen, dat de in het vorige artikel bedoelde naamlooze vennootschap dadelijk na hare oprichting door onderteekening dezer overeenkomst van hare toetreding daartoe blijkt geeft.

Door die onderteekening zal het Syndicaat als partij bij deze overeenkomst door die naamlooze vennootschap worden vervangen en zullen alle rechten en verplichtingen uit deze overeenkomst voor het Syndicaat voortvloeiende, op de naamlooze vennootschap overgaan.

Het in het tweede lid van artikel 9 bepaalde zal, nadat de naamlooze vennootschap partij bij deze overeenkomst geworden is, in dier voege zijn te lezen, dat de daar bedoelde vergoedingsplicht der Regeering betrekking heeft op hetgeen in eenig jaar ten gevolge van het daar vermelde in gebreke blijven minder aan winst gemaakt wordt, dan een bedrag, noodig om over dat jaar 6 pct. uit te keeren over het door de naamlooze vennootschap, overeenkomstig het vorige artikel of met toestemming der Regeering geplaatste kapitaal en bovendien op den aanschaffingsprijs der fabriek en hare inrichtingen eene gelijke afschrijving te doen als in artikel 9 is bepaald.

14. Indien de Regeering een verlangen te kennen geeft als in het eerste of in het tweede lid van artikel 2 vermeld, nadat de in het vorige artikel bedoelde naamlooze vennootschap partij bij deze overeenkomst geworden is, zal de Regeering, wanneer die naamlooze vennootschap verklaart niet over genoegzaam kapitaal tot de verlangde uitbreiding harer fabriek te beschikken, in de verschaffing van dat kapitaal op bij minnelijk overleg of anders door de in artikel 16 genoemde arbiters te bepalen wijze en voorwaarden moeten voorzien.

15. Indien de in artikel 12 bedoelde naamlooze vennootschap in de oorlogswinstbelasting mocht worden aangeslagen en bij berekening harer oorlogswinst de haar toegestane afschrijvingen lager worden aangenomen dan 5 pct.

van het bedrag waarvoor zij den haar toebehoorenden grond heeft verworven, en lager dan 10 pct. van het bedrag dat hare fabrieksgebouwen en lager dan 20 pct. van het bedrag, dat haar de inrichting van hare fabriek heeft gekost, dan zal de Regeering haar vergoeden wat zij dientengevolge meer in die belasting zal hebben te betalen.

16. Alle geschillen, die ter zake dezer overeenkomst tusschen de Regeering en het Syndicaat — na de in artikel 13 bedoelde toetreding der naamlooze vennootschap tusschen de Regeering en deze — mochten rijzen, zullen worden beslist door drie scheidsmannen, die als goede mannen naar billijkheid zullen beslissen. Elk der partijen zal een scheidsman benoemen en de twee aldus benoemden zullen te zamen een derden scheidsman benoemen. De door partijen benoemde scheidslieden moeten een technische opleiding hebben gehad, terwijl de derde scheidsman een rechtsgeleerde zal zijn. De partijen zullen ieder hun scheidsman benoemen binnen veertien dagen na het aanvangstijdstip in artikel 12 genoemd, de derde scheidsman zal binnen vier weken na dat tijdstip moeten worden benoemd. Mocht een der benoemde scheidslieden voor zijne functie bedanken of die functie om andere redenen niet of niet langer kunnen vervullen, dan zal in zijne plaats een ander worden benoemd op de wijze hierboven voor de benoeming van den scheidsman bepaald, dien hij vervangt. Zulk³ een opengevallen plaats zal worden vervuld, ook al is er nog geen geschil tusschen partijen gerezen.

Laat eene der partijen de benoeming van een scheidsman na of kunnen de twee benoemden over de benoeming van een derden scheidsman niet tot overeenstemming komen, dan zal de benoeming van den ontbrekenden scheidsman geschieden door de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam op verzoekschrift van eene der partijen nadat de andere partij op dat verzoekschrift zal zijn gehoord of zal zijn opgeroepen om daarop gehoord te worden.

Aldus onder het voorbehoud in den hoofde dezes genoemd in twee exemplaren geteekend in Mei 1918.

POSTHUMA.
L. HAMBURGER.
E. CH. PRINS.
W. A. HOEK.
D. RIS.
C. H. J. VAN HAEFTEN.
J. H. ZEEMAN.
A. HAMBURGER.

18 Juni 1918. MISSIVE van den Minister van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147).

In verband met een door een der Colleges van Gedeputeerde Staten tot mij gerichte vraag heb ik de eer Uw College mede te deelen, dat de gewezen onderwijzers aan de openbare lagere scholen, onderwijzeressen en hoofden van scholen daaronder begrepen, wier krachtens artikel 41 der wet tot regeling van het lager onderwijs verleend wachtgeld op of na 1 Januari 1917 is ingegaan en wier wedde irgevolge de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) is verhoogd, zich tot de Koningin kunnen wenden om verhooging van wachtgeld, nadat hun zijne beschikking tot vaststelling van het bedrag dier weddeverhooging door tusschenkomst van het gemeentebestuur zal zijn medegeleend.

Bij het adres om verhooging van wachtgeld, hetwelk op ongezegeld papier geschreven kan worden, behoort te worden overgelegd:

1°. afschrift van het Koninklijk besluit, waarbij het wachtgeld is verleend;

2°. een door het gemeentebestuur afgegeven en gewaarmerkt uittreksel uit de ministerieele beschikking tot vaststelling der weddeverhooging.

U gelieve het bovenstaande namens mij ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uw gewest, met verzoek bij de eerstvolgende afgifte van attestatiën de vita aan op wachtgeld gestelde onderwijzers hunne aandacht op deze circulaire te willen vestigen.

20 Juni 1918. BESLUIT, houdende regelen betreffende het bij de wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 257) bedoelde onderzoek en nader onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsdienst van personen, die voor dien dienst ongeschikt zijn verklaard. S. 429.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Oorlog, Onzen Minister van Marine en Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 17 Juni 1918, afd. Dienstplicht, n°. 151 M.;

Gezien art. 1 der wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 257);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Waar in dit besluit wordt gesproken: a. van „onderzoek”, is daaronder te verstaan het onderzoek, bedoeld in art. 1, eerste lid,

der wet van 20 April 1918 (*Staatsblad* n°. 257):

b. van „nader onderzoek”, is daaronder te verstaan het nader onderzoek, bedoeld in art. 1, tweede lid, dier wet.

2. 1. De namen en verdere gegevens van hen, die opnieuw aan een onderzoek kunnen worden onderworpen, worden door den burgemeester der gemeente, waar zij woonachtig zijn, ingeschreven in een keuringsregister, dat door hem, voor elk geboortejaar afzonderlijk, wordt aangelegd naar een door Onzen Minister van Oorlog vast te stellen model.

2. Onze Minister van Oorlog regelt de tijdstippen, waarop de in het vorig lid bedoelde inschrijving voor de in een bepaald jaar geboren personen moet zijn tot stand gekomen, en de wijze, waarop verder met het keuringsregister wordt gehandeld.

3. 1. Het onderzoek wordt opgedragen aan de keuringsraden der militie.

2. Het nader onderzoek wordt opgedragen aan herkeuringsraden, voor elke provincie één, samengesteld en benoemd op de wijze als de keuringsraden voor de militie, met dien verstande evenwel, dat in den herkeuringsraad meer dan twee geneeskundigen tegelijkertijd zitting kunnen hebben.

4. 1. Onze Commissaris in de provincie stelt de tijdstippen en plaatsen van onderzoek en nader onderzoek vast voor de groepen van personen, door Onzen Minister van Oorlog aan te wijzen.

2. Van deze tijdstippen en plaatsen doet de burgemeester kennisgeving op de door Onzen Minister van Oorlog aan te geven wijze.

5. 1. Tot het ondergaan van het onderzoek verschijnt de ingeschrevene voor den keuringsraad, aan welken het keuringsregister, waarin zijn naam vermeld staat, is gezonden.

2. Wenscht een ingeschrevene bij een anderen keuringsraad het onderzoek te ondergaan, dan kan de voorzitter van eerstbedoelden keuringsraad hem daartoe toestemming verleen. Deze geeft van zulk een toestemming kennis aan den voorzitter van den keuringsraad, die alsdan omtrent den ingeschrevene uitspraak zal doen; en zendt daarbij een uittreksel uit het keuringsregister. Laatsbedoelde voorzitter deelt de uitspraak zoo spoedig mogelijk mede aan eerstbedoelden voorzitter.

3. Eveneens kan de voorzitter den ingeschrevene toestaan het onderzoek te ondergaan op een anderen tijd en een andere plaats dan voor hem was bepaald, met dien verstande, dat het onderzoek in elk geval moet plaats hebben vóór den afloop van de zitting, zooals

deze voor de groep van personen, waartoe de ingeschrevene behoort, is geregeld.

6. 1. Ten aanzien van de toepassing van het Militair Keuringsreglement worden de ingeschrevenen beschouwd als dienstplichtigen bij den landstorm.

2. Zoowel bij het onderzoek als bij het nader onderzoek beslissen de geneeskundige leden van den raad, of de ingeschrevene *geschikt*, *voorloopig ongeschikt* of *voorgoed ongeschikt* is voor den militairen dienst.

3. Voor zoover in den herkeuringsraad meer dan twee geneeskundigen zitting hebben, geschiedt het nemen der beslissing door twee van hen, daartoe voor elken ingeschrevene door den voorzitter aan te wijzen.

4. Indien van de twee leden van den keurings- of den herkeuringsraad, die belast zijn met het nemen der beslissing:

1°. de een den gekeurde geschikt en de ander hem voorloopig ongeschikt of voorgoed ongeschikt acht, wordt hij *geschikt* verklaard;

2°. de een den gekeurde voorloopig ongeschikt en de ander hem voorgoed ongeschikt acht, wordt hij *voorloopig ongeschikt* verklaard.

5. De uitspraak wordt in het openbaar medegedeeld.

7. 1. Ter gelegenheid van het onderzoek geschiedt tevens een meting van de lichaamslengte van den ingeschrevene.

2. De uitslag van deze meting wordt vastgesteld door den voorzitter van den keuringsraad.

8. Het onderzoek wordt voor denzelfden persoon ten hoogste tweemaal herhaald.

9. 1. De keuringsraad kan den binnen het Rijk verblijvenden ingeschrevene doen onderzoeken op de plaats, waar hij zich bevindt, indien hij:

1°. doet blijken door ziekte of gebreken buiten staat te zijn voor dien raad te verschijnen;

2°. zich in verzerkede bewaring bevindt of verpleegd wordt in een rijkswerkinrichting, een rijksopvoedingsgesticht of een tucht school.

2. Dit onderzoek geschiedt door twee door den voorzitter aan te wijzen geneeskundigen.

10. 1. De bestuurders van krankzinnigen-, idioten-, doofstommen- en blindengestichten zenden, voor elken daarin opgenomen ingeschrevene, ten minste tien dagen vóór den dag, waarop hij voor den keuringsraad zou moeten verschijnen, aan Onzen Commissaris in de provincie een omstandige verklaring van een geneeskundige omtrent den toestand van den ingeschrevene, vermeldende tevens zijn oordeel omtrent diens geschiktheid voor den dienst. Deze verklaring mag niet vroeger zijn afge-

geven dan één maand vóór den dag, voor de keurig bepaald.

2. Onze Commissaris in de provincie zendt de in het vorig lid bedoelde verklaringen onverwijld aan den voorzitter van den keuringsraad.

11. 1. De ingeschrevene, die woonplaats heeft of verblijf houdt in het buitenland, kan, indien hij door ziekte of gebreken buiten staat is voor den keuringsraad te verschijnen, bij dien raad vóór de sluiting zijner zitting een verklaring inzenden, die voldoet aan de vereischten, in de volgende leden omschreven.

2. Uit de verklaring moet blijken:

1°. dat de ingeschrevene — met geslachtsnaam, voornamen en leeftijd aan te duiden — wegens ziekte of gebreken buiten staat is voor den keuringsraad te verschijnen;

2°. dat de ingeschrevene door hen, die de verklaring hebben afgegeven, ongeschikt voor den dienst wordt geoordeeld;

3°. van den aard en den graad van de ziekte of het gebrek, op grond waarvan de ongeschiktheid aanwezig wordt geacht, zoomede van de bezwaren, door de ziekte of het gebrek veroorzaakt.

3. De verklaring mag op den dag, waarop zij bij den keuringsraad inkomt, niet ouder zijn dan twee maanden en moet zijn afgegeven door twee geneeskundigen, die ter plaatse van afgifte bevoegd zijn tot uitoefening van de genees- en heilkunde.

4. De handteekeningen van hen, die de verklaring hebben afgegeven, moeten behoorlijk voor echt zijn verklaard, onder bijvoeging, dat zij, door wie de handteekeningen zijn gesteld, ter plaatse bevoegd zijn tot uitoefening van de genees- en heilkunde.

12. De keuringsraad doet uitspraak:

a. omtrent de in art. 9 bedoelde ingeschrevenen, indien dat artikel op hen wordt toegepast;

b. omtrent de in de artt. 10 en 11 bedoelde ingeschrevenen, indien te hunnen aanzien is gehandeld naar het in die artikelen bepaalde.

13. 1. De ingeschrevene, die geschikt is verklaard, kan binnen 10 dagen, te rekenen van den dag, waarop de uitspraak van den keuringsraad overeenkomstig het laatste lid van art. 6 is medegedeeld, een nader onderzoek aanvragen bij den herkeuringsraad van de provincie, in welke hij in het keuringsregister is ingeschreven.

2. Het daartoe strekkend verzoekschrift wordt, tegen ontvangbewijs, ingeleverd bij den burgemeester der gemeente, waar de ingeschrevene in het keuringsregister is ingeschreven.

3. De burgemeester voorziet het verzoekschrift van een door hem ondertekende verklaring omtrent den dag, waarop het stuk bij hem is ontvangen, en zendt het uiterlijk den dag, nadat de termijn, voor het indienen van zoodanige verzoekschriften gesteld, ten aanzien van zijn gemeente is verstreken, door aan den voorzitter van den herkeuringsraad.

4. Wenscht een ingeschrevene, als in den aanhef van dit artikel bedoeld, voor een anderen herkeuringsraad het nader onderzoek te ondergaan, dan kan de voorzitter van den herkeuringsraad der provincie, waar hij in het keuringsregister is ingeschreven, hem daartoe toestemming verleen. De voorzitter geeft van zulk een toestemming kennis aan den voorzitter van den herkeuringsraad, die alsdan omtrent den ingeschrevene uitspraak zal doen, en zendt daarbij een uittreksel uit het keuringsregister. Laatsbedoelde voorzitter deelt de uitspraak zoo spoedig mogelijk mede aan eerstbedoelden voorzitter.

14. Verschijnt de ingeschrevene niet voor den herkeuringsraad, dan wordt de aanvraag als vervallen beschouwd, tenzij hij:

a. blijkt het verkeer in een der gevallen, bedoeld in art. 9, eerste lid, onder 1°. en 2°., in welk geval kan worden gehandeld op de wijze, als in dat artikel ten aanzien van de keuring is bepaald;

b. blijkt te verkeer in het geval, bedoeld in art. 11, eerste lid, en vóór de sluiting der zitting van den herkeuringsraad bij dien raad een verklaring heeft ingezonden, als in dat artikel omschreven.

15. Het bepaalde in de vorige artikelen sluit niet uit de bevoegdheid van den ingeschrevene om, indien hij tot den landstorm komt te behooren, daarna ontslag van den dienstplicht bij den landstorm te vragen overeenkomstig het bepaalde in art. 42 van het Landstorm-Besluit.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 20sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Marine, J. J. RAMBONNET.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 26 Juni 1918.)

20 Juni 1918. **BESLUIT**, houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benooidigd bij het bereiden van koudmakende mengsels, dienende om koepokstof op temperaturen onder het vriespunt te houden. S. 430.

WIL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 31 Mei 1918, n°. 169, Accijnzen; Gezien artikel 74, litt. i, der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), houdende bepalingen omtrent den accijns op het zout, zooals dit artikel gelezen wordt ingevolge de wet van 10 December 1915 (*Staatsblad* n°. 493);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918, n°. 37);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 17 Juni 1918, n°. 114, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Er wordt vrijdom van den accijns toegestaan voor het zout, benooidigd bij het bereiden van koudmakende mengsels, dienende om koepokstof op temperaturen onder het vriespunt te houden.

Op dezen vrijdom zijn de bepalingen der artikelen 2 tot en met 13 van Ons besluit van 19 Augustus 1898 (*Staatsblad* n°. 202) van toepassing, met dien verstande, dat inrichtingen tot bereiding van koepokstof met fabrieken of trafieken worden gelijkgesteld.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

s-Gravenhage, den 20sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 11 Juli 1918.)

20 Juni 1918. **BESCHIKKING** van den Minister van Waterstaat tot wijziging van de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 November 1909.

De Minister van Waterstaat;

Gezien de artt. 45 en 46, lit. b en lit. c, der Ongevallenwet 1901;

Gelet op de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, van 12 November 1909 (opgenomen in de *Neder-* 1918.

landsche Staatscourant van 13 November 1909, n°. 266);

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat vraag 4 van het formulier der loonlijsten, zooals dat is vastgesteld bij vorengenoemde beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, met ingang van 1 Januari 1919 worde gelezen als volgt:

„Indien de verzekerde werkzaam is in een seizoenbedrijf, is hij (zij) *uitsluitend* voor den duur van den seizoentijd of een gedeelte daarvan in dienst genomen?”

's Gravenhage, 20 Juni 1918.

De Minister voornoemd, C. LELY.

21 Juni 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Uit het verband der artt. 2 en 7 Wet Coöp. Vereen. volgt, dat de bij de akte van oprichting gestelde voorwaarden van in- en uittreding der leden niet mogen strijden met het bepaalde bij art. 2. Het is des Rechters taak om in ieder voorkomend geval te onderzoeken of de gestelde voorwaarden al dan niet met het wetsvoorschrift verenigbaar zijn.

Terecht heeft de Rechtbank als des wetgevers bedoeling aan genomdat de voorwaarden het recht zelf tot uittreden onaangetast moeten laten en dus de uittreding van een lid niet afhankelijk mag worden gesteld van het willekeurig goeddunken eener ledenvergadering; dat dit bij de toepassing der onderhavige reglements bepaling juist geschieden kan, is een uitlegging dier bepaling door de Rechtbank, waartegen in cassatie niet met vrucht kan worden opgekomen.

Anders: Concl. O. M. met betoog, dat in de hier bedoelde bepaling de grenzen, waarbinnen het uittreden kan worden beperkt, geenszins zijn overschreden.

(Wet Coöp. Vereen. art. 2.)

Voorzitter: Mr. B. C. J. Loder.

Raden: Mrs. A. Fentener van Vlissingen, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

De Coöp. Vereeniging „Coöperatieve Roomboterfabriek „Onze Eendracht”, gevestigd te Maasbommel, gemeente Appeltern, eischeres tot cassatie van een op 16 Nov. 1917 door de Arr.-Rechtbank te Tiel tusschen partijen gezeven vonnis (N. J. 1918, blz. 366, Red.), advocaat Mr. J. Wolterbeek Muller

tegen:

1°. J. M. van Osch en A. de Groot, hoofd der

openbare lagere school, echtelieden, wonende te Middelrode (Berlicum N.-B.), o.s., verweerders, advocaat Mr. N. C. M. A. van den Dries, gepleit door Mr. A. Th. M. Poort, advocaat te Nijmegen.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr Ledeboer.

Als cassatiemiddel is gesteld :

„Schending of verkeerde toepassing van de artt. 1374 en 1292 B. W., en van de artt. 7, 11, 13, 14 en 2 der Wet van 17 November 1876 (S. 227) tot regeling der coöperatieve vereenigen, omdat de Rechtbank een beding in de statuten der eischende coöp. vereeniging, tot strekking hebbende te bepalen, dat het lidmaatschap van een lid eindigt door opzegging mits drie maanden vóór den afloop van het dienstjaar aan het bestuur schriftelijk kennis gevende met opgave der beweegredenen, welke redenen alleen ter beoordeeling der algemeene vergadering zijn, in strijd acht met het wezen eener coöp. vereeniging, ten onrechte, daar dit beding niet verhindert, dat de in- en uittreding is toegelaten, indien dit als essentiele vereischte van eene dergelijke vereeniging zou moeten worden aangenomen, hetgeen uit voormeld art. 2 niet volgt, terwijl door meergemeld beding uitvoering wordt gegeven aan het op straffe van nietigheid na te leven voorschrift van art. 7 voornoemd.”

Ten aanzien van het eerste onderdeel van het middel merk ik op, dat reeds uit het verband tusshen het tweede en het eerste lid van art. 2 der Wet op de Coöp. Vereenigen m. i. duidelijk blijkt, dat de in het eerste lid aangegeven kenmerken, van wat de wet als eene coöperatieve vereeniging wil beschouwd zien, even zoovele essentiele vereischten zijn voor het bestaan van zoodanige vereeniging. Het karakter van coöperatieve vereeniging ontbreekt, als de bedoelde kenmerken niet aanwezig zijn. Zijn ze dat wel, dan eerst is er een Coöp. Vereeniging en voor dat geval geeft het tweede lid dan nog waarborg, dat ze dat karakter niet verliest, als zij ten opzichte van een speciaal punt verder gaat, dan de wetgever zich voorstelde, dat zij in den regel zou beoogen.

Ook de geschiedenis van de Coöperatieve Wet geeft steun aan die opvatting. Ten einde voor de in het verkeer nieuw opgekomen vorm van vereeniging met vrucht algemeene regels te kunnen stellen, moest de wetgever, tegenover de andere bestaande en wettelijk geregelde corporaties, zijn onderwerp begrenzen en zich allereerst rekenschap geven, wanneer al dan

niet eene Coöp. Vereeniging aanwezig was, waarin dus het kenmerkende eener Coöp. Vereeniging gelegen was. Zijne pogingen om het resultaat zijner naspoingen dienaangaande, in eene definitie eener Coöp. Vereeniging nêr te leggen, leidde ten slotte tot de redactie van het thans bestaande art. 2 der Wet en uit de verschillende phasen van dit proces, blijkt wel, dat men ten slotte alleen dan eene corporatie als eene Coöp. Vereeniging wilde erkennen, wanneer deze voor de leden eene, zij het door regels beperkte, vrijheid van in- en uittreden wilde laten.

Het eerste onderdeel van het middel acht ik dus ongegrond.

Ten aanzien van het tweede, zij eerst onderzocht, of het niet reageert tegen eene feitelijke beslissing, te weten eens uitlegging van de strekking der onderhavige statuten. In de zesde rechtsoverweging verklaart de Rechtbank, met de gedaagden van oordeel te zijn, dat de in de vijfde overweging vermelde statutenbepaling, betreffende het eindigen van lidmaatschap der Coöp. Vereeniging „Onze Eendracht”, in strijd is met het wezen eener Coöp. Vereeniging, daar de wet daarvoor als essentieel vereischte stelt, dat in- en uittreden van leden zij toegelaten, terwijl — vervolgt de 7de overweging —, uittreden der leden onmogelijk kan gemaakt worden, indien — zooals hier gebeurt, — de beweegreden der uittreding aan het willekeurig goëddunken der ledenvergadering ter beoordeeling wordt overgelaten.

De kenlijke strekking van deze redeneering is, de *mogelijkheid*, dat uittreden van leden onder bepaalde omstandigheden wordt belet, als feitelijk door de bedoelde statutenbepaling gegeven, aan te merken en dan als gevolgtrekking daaruit te beslissen, dat het voorhanden zijn dier mogelijkheid een inbreuk op het bedoeld essentiele eener Coöp. Vereeniging zou zijn.

Als de Rechtbank derhalve in de zesde overweging indirect te kennen geeft, dat in- en uittreding van leden hier niet is toegelaten, zie ik daarin niet eene feitelijke beslissing, waartegen de cassatie zou moeten afstuiten, doch slechts de conclusie uit het wèl feitelijk vastgestelde, dat de hier gestelde voorwaarde, tot uitsluiting van uittreding zou *kunnen* leiden.

Ook al zou dat nu onder bepaalde omstandigheden het geval zijn, dan zou daarmede naar mijn oordeel, nog de beslissing van de Rechtbank niet gerechtvaardigd zijn. Het staat vast, dat voorwaarden van uittreding der leden mogen worden gesteld (art. 7 sub. 8° C. W.),

meer of minder zwaar, naar het inzicht der leden. Nu spreekt het van zelf, dat van schier elke voorwaarde misbruik kan worden gemaakt; men moet echter rekenen met de goede trouw waarmede elke overeenkomst moet worden ten uitvoer gelegd. Onmogelijk wordt in het hier voorhanden geval, de uittreding alleen dan, wanneer men die goede trouw uitschakelt en dus aan zuivere willekeur, bij het beoordeelen der motieven van een ontslag nemend lid denkt. Maar daartoe mist men elk recht. Op zich zelf is het zeker niet in strijd met de goede zeden of de openbare orde, aan de algemeene vergadering hier eene beslissende stem te geven.

In de voorbeelden door de Rechtbank gegeven van wél geoorloofde voorwaarden, blijkt hoe willekeurig de onderscheiding wordt, als men bij mogelijkheid van misbruik, de voorwaarde zelve niet als geoorloofd erkent. De Rechtbank acht b.v. geoorloofd de bepaling, dat in elk kwartaal slechts aan één op elke 25 leden, ontslag mag worden verleend, of dat leden, die zonder geldige reden — (wie moet dat beoordeelen?) — hun lidmaatschap opzeggen, verplicht zijn f 300 te storten, als zij minder dan twee jaar lid zijn geweest. Wordt uittreden nu ook niet — praktisch — onmogelijk gemaakt, als men in het eerste geval denkt aan een termijn van een of meer jaren en aan één lid op de honderd of duizend en in het tweede geval voor f 300 leest, f 3000 enz. en voor 2 jaren b.v. 5 of 10?

De wet laat nu eenmaal toe, het uittreden door het stellen van voorwaarden te beperken en men heeft die te overwegen alvorens men tostrede. Hoewel ten slotte daarbij grenzen zijn, waaroverheen redelijkerwijze niet van voorwaarde sprake zou kunnen zijn, acht ik die hier geenszins overschreden en het laatste onderdeel van het middel komt mij dan ook gegrond voor.

Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van de bestreden uitspraak en verwijzing der zaak naar de Arr.-Rechtbank te Tiol, ten einde met in acht neming van 's Raads arrest, verder te worden berecht en afgedaan met veroordeeling van de verwerende partij in de kosten van cassatie.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat blijkens het bestreden vonnis de erf-laatster der verweerders, de weduwe van Os, lid was van de eischende Coöp. Vereeniging „Onze Eendracht”;

dat zij haar lidmaatschap met ingang van

1 Sept. 1916 heeft opgezegd en zij 22 Oct. daaraanvolgende is overleden;

dat daarna de Vereeniging tegen hare gezamenlijke erfenamen, de verweerders gevorderd heeft de veroordeeling tot betaling van f 206.80 zijnde in hoofdzaak het aandeel der overledene in een bedrag van f 3836., dat tijdens het leven der erflaatster, door de Vereeniging zoude verloren zijn;

dat verweerders die vordering op verschillende gronden hebben bestreden onder meer aanvoerende, dat de eisch der Vereeniging niet-ontvankelijk zoude zijn, omdat de Statuten de bepaling inhouden dat het lidmaatschap eindigt door opzegging „mits drie maanden vóór den afloop van het dienstjaar aan het Bestuur kennis gevende met opgave der beweegredenen, welke redenen alleen ter beoordeeling der Algemeene Vergadering zijn”, welke bepaling zij in strijd achten met het wezen eener Coöp. Vereeniging, daar de in- en uittreding van leden mogelijk moet zijn en geenszins afhankelijk mag worden gesteld van het oordeel der Algemeene Vergadering;

dat de Rechtbank overeenkomstig de zienswijze der verweerders van oordeel, dat de vermelde bepaling der statuten in strijd is met de wet, en dus niet bindend, de eischeres in hare vordering niet-ontvankelijk heeft verklaard;

O., dat tegen deze beslissing als middel van cassatie is aangevoerd: (zie concl. Adv. Gen.);

O. dienaangaande:

dat het middel inhoudt een tweeledige grief tegen de bestreden uitspraak, en wel in de eerste plaats deze dat de Rechtbank ten onrechte de mogelijkheid van uittreding der leden eener coöperatieve vereeniging krachtens eigen vrijen wil als vereischte aanmerkt voor de geldigheid van haar bestaan, en in de tweede plaats dat zij, gesteld al dat deze hare zienswijze juist ware, de voormelde bepaling der Statuten van deze vereeniging met dien wetseisch in strijd heeft geacht;

O., dat de eerste grief is ongegrond;

dat immers art. 2 der Wet, hetwelk eene omschrijving van het wezen der Coöp. Vereeniging inhoudt, toelating van in- en uittreden der leden als kenmerkend vereischte voor haar bestaan vermeldt, en dienovereenkomstig art. 7 voorschrijft, dat de acte van oprichting, op straffe van nietigheid de voorwaarden van in- en uittreding der leden moet bevatten;

O. ten aanzien der tweede grief:

dat al moge de wet zich over strekking en inhoud der voorwaarden niet uitlaten, uit het verband der artt. 2 en 7 volgt, dat, willen ze

rechtsgeldig zijn, die voorwaarden niet mogen strijden met het bepaalde in art. 2 der wet, en het des Rechters taak is in ieder voorkomend geval te onderzoeken of de gestelde voorwaarden al dan niet met het wetsvoorschrift vereenigbaar zijn;

dat nu, terwijl de Rechtbank in de zevende rechtsoverweging terecht als des wetgevers bedoeling heeft aangenomen, dat de voorwaarden het recht zelf tot uittreden onaangetast moeten laten en dus de uittreding van een lid niet afhankelijk mag worden gesteld van het willekeurig goedgevonden eener ledenvergadering, zij in de negende rechtsoverweging heeft beslist, dat dit juist geschied kan bij toepassing van art. 7a van het onderhavige reglement naar dien de uittreding van een lid, onverschillig welke redenen hij moge opgeven, door een besluit der Algemeene Vergadering geheel kan worden verhinderd;

dat deze uitlegging der reglements-bepaling is van feitelijken aard en daartegen in cassatie niet met vrucht kan worden opgekomen;

dat dus ook de tweede grief is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

22 Juni 1918. BESLUIT, tot nadere aanvulling en wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij de artikelen 3 en 21 der wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 64), vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 15 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 209). (Betreffende de kindernetwetgeving). S. 431.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 27 Mei 1918, 3de afdeling B, n°. 597;

Overwegende, dat het wenschelijk is den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij de artikelen 3 en 21 der wet van 12 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 64), vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 15 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 209), en gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 29 October 1906 (*Staatsblad* n°. 274), 10 Mei 1907 (*Staatsblad* n°. 99), 25 October 1909 (*Staatsblad* n°. 344), 23 September 1910 (*Staatsblad* n°. 291), 28 October 1911 (*Staatsblad* n°. 328), 25 September 1916 (*Staatsblad* n°. 456) en 17 Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 489) nader te wijziging en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918, n°. 33);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Justitie van 20 Juni 1918, 3de afdeling B, n°. 619;

Hebben goedgevonden en verstaan :
te bepalen als volgt :

Art. I. In den algemeenen maatregel van bestuur in hoofde vermeld, worden de volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht in de hierna te melden hoofdstukken :

HOOFDSTUK II.

AFDEELING III.

TITEL III.

a. In artikel 159 wordt in plaats van „40 cent” gelezen „50 cent” en in plaats van „50 cent” „60 cent”.

b. In artikel 161 wordt in plaats van „75 cent” gelezen „90 cent”.

c. Tusschen de artikelen 161 en 162 wordt ingevoegd een nieuw artikel 161bis, luidende :

Ter tegemoetkoming in de kosten van administratie en toezicht kan door de vereeniging, stichting of instelling een subsidie worden genoten van ten hoogste 3 cent per hoofd en per dag, met welk bedrag de bij de artikelen 159 en 161 gestelde maxima voor zooveel noodig worden verhoogd.

AFDEELING IV.

d. In artikel 173, 2de lid, wordt in plaats van „Bedeeld bestuur” gelezen : „De Directeur of het bestuur”.

HOOFDSTUK III.

AFDEELING I.

TITEL I.

In artikel 175 wordt tusschen : „161, 162” ingevoegd „161bis”.

II. De wijzigingen en aanvullingen bij artikel I van dit besluit in de IIIde Afdeling van Hoofdstuk II en de Iste Afdeling van Hoofdstuk III gebracht, worden geacht te zijn ingegaan op 1 Januari 1918.

III. In verband met de tegenwoordige buitengewone omstandigheden kan door Onzen Minister van Justitie, voor zoover noodig met afwijking van het bepaalde in artikel 87 van voormelden algemeenen maatregel van bestuur, naar gelang van behoefte de bestemming van Rijksopvoedingsgesticht worden gegeven aan voor dit doel te stichten of aan te wijzen inrichtingen.

Onze Minister voornoemd stelt regelen vast voor de verdeling der verpleegden over deze tijdelijke gestichten of afdelingen daarvan; hij is daarbij niet gebonden aan de bepalingen.

der artikelen 96 tot en met 101 van voormelden algemeenen maatregel van bestuur.

Dit besluit zal gelijktijdig in het *Staatsblad* en de *Staatscourant* worden geplaatst en treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is opgenomen en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 22sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(*Uitgeg. 28 Juni 1918.*)

22 Juni 1918. **MISSIVE** van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende Nederlandsche en Britsche nationaliteit.

Mede ter beantwoording van eenige tot mij gerichte vragen, heb ik de eer, ten vervolge op mijn circulaire van 24 October 1917, n°. 8583, afdeling B. B. mede te deelen, dat, volgens verkregen nadere inlichtingen van den Minister van Buitenlandsche Zaken, Nederlanders, die tevens de Britsche nationaliteit bezitten, als geboren op Britsch grondgebied of op een Britsch schip, zich van deze laatste nationaliteit kunnen ontdoen door na hun meerderjarigheid een „Declaration of Alienage” af te leggen ten overstaan van een Britschen diploma-tieken of consulairen ambtenaar hier te lande.

De „Declaration of Alienage” is aan geen termijn gebonden voor hen, die na 1 Januari 1915 meerderjarig geworden zijn. Zie die op 1 Januari 1915 reeds meerderjarig waren, konden de „Declaration of Alienage” slechts tot 2 Maart 1916 afleggen.

De „Declaration of Alienage” moet in tweevoud worden opgemaakt overeenkomstig een bij deze circulaire gevoegd model en aan den betrokken ambtenaar worden ter hand gesteld, vergezeld van :

a. een verklaring, waaruit blijkt, dat de belanghebbende bij zijn geboorte of gedurende zijn minderjarigheid de Nederlandsche nationaliteit verwierf en die sedert niet heeft verloren;

b. een Britsch geboortebewijs;

c. de som van tien shillings, verschuldigd voor de inschrijving der „Declaration”.

(W. v. d. B. A.)

24 Juni 1918. **BESLUIT**, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 13den Januari 1892 (*Staatsblad* n°. 22), waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in *Nederland*, gevestigd te *Utrecht*, vergunning is verleend op het landgoed *Bloemendaal*, te *Loosduinen*, een gesticht voor krankzinnigen op te richten S. 432.

WIJ WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juni 1918, n°. 7897, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan :
te bepalen :

Eenig artikel.

Aan art. 2 van het Koninklijk besluit van 13 Januari 1892 (*Staatsblad* n°. 22) wordt, aan het slot, een nieuw derde lid toegevoegd luidende als volgt :

„Bovendien mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1920, in het gesticht nog 20 mannen en 20 vrouwen verpleegd worden.”

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 24sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(*Uitgeg. 16 Juli 1918.*)

24 Juni 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Art 1a verord. winkelsluiting Amsterdam bevat een maatregel, strekkende om voor de gezondheid van een bepaalde klasse van ingezetenen der Gemeente te waken en dient dus een openbaar belang en betreft derhalve de huishouding der Gemeente.

Het artikel is niet in strijd met art. 1 der Zondagswet.

(Gemeentewet art. 135; Zondagswet art. 1.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch en A. P. L. Nelissen.

W. F. B. enz., requirant van cassatie tegen een vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam

van 5 Maart 1918, (zie Concl. Adv.-Gen.); (Gepleit door Mr. I. van Creveld te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Na wijziging op 7 Februari en 13 Juni 1917 luidt thans art. 1a. der Verordening op de Winkelsluiting te Amsterdam van 5 Mei 1915: „Het is verboden, een barbierswinkel of kapperssalon des Zondags voor het publiek geopend te hebben”, terwijl tegen overtreding van dit verbod in art. 9 dier Verordening eene straf is bedreigd van ten hoogste zes dagen hechtenis of geldboete van f 25 als maximum.

Ten aanzien van requirant nu verklaarde de Kantonrechter te Amsterdam op 27 September jl., welk vonnis sedert met aanvulling van gronden door de Arr.-Rechtbank aldaar op 5 Maart 1918 bevestigd werd, wettig en overtuigend bewezen, met zijne schuld daaraan: „dat hij, te Amsterdam, op Zondag 22 Juli 1917, des voormiddags omstreeks te 9½ uur, de door hem gehouden in perceel Sarphatistraat 21 gevestigde barbierswinkel voor het publiek geopend heeft gehad, „waarna dit bewezene gequalificeerd werd als: „Te Amsterdam op Zondag een barbierswinkel voor het publiek geopend hebben,” en requirant deswege veroordeeld in eene geldboete van f 1 subsidiair een dag hechtenis.

Tegen laatstgemelde uitspraak richt zich het onderwerpelijk cassatieberoep ter ondersteuning waarvan bij pleidooi als eerste middel is aangevoerd:

„Schending, of verkeerde toepassing, van art. 144 der Grondwet en art. 135 der Gemeentewet, in verband met art. 1a der Verordening op de Winkelsluiting der Gemeente Amsterdam, zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij Raadsbesluit van 7 Februari 1917 (bedoeld is waarschijnlijk 13 Juni 1917), doordien de Rechtbank van oordeel was, dat deze Verordening verbindend is, terwijl bedoelde Verordening als onverbindend is te beschouwen nu deze niet betreft het belang van de huishouding der Gemeente, doch eene regeling geeft van particuliere belangen.”

Ik acht de grief ongegrond en haar afdoende weerlegd door deze overweging in de bestreden uitspraak: „dat de Rechtbank zich ten dezen aanzien vereenigt met de gronden en beslissing, door den Kantonrechter in het beroepen vonnis aangegeven en genomen, en met dien Kantonrechter van oordeel is, dat het verichten van arbeid in voor het publiek geopende

barbierswinkels en kapperssalons een onderwerp is, dat kan geacht worden een algemeen belang te zijn, en dus de huishouding der gemeente te betreffen, daar het belang van een uitgebreide klasse van ingezetenen dienvolgorde kan worden geschaad, door welken arbeid immers aan die ingezetenen de overigens nagenoeg algemeen gebruikelijke en tevens ook in het belang der gezondheid noodige Zondagsrust wordt onthouden.”

Als tweede verweer is nog voorgesteld:

„Schending, of verkeerde toepassing, van art. 1a van de sub. 1 vermelde Gemeente Verordening in verband met art. 1 der Zondagswet van 1 Maart 1815 (S. 21), doordien de Rechtbank geen strijd tusschen deze bepaling der Verordening en gemeld wetsartikel aanwezig acht, welke strijd wel bestaat, nl. hierin, dat de Verordening arbeid op Zondag in kapperssalons, enz. onbeperkt verbiedt, terwijl de Zondagswet de gelegenheid tot arbeid op Zondag met schriftelijke toestemming der plaatselijke regeering open laat”.

Ook dit middel zal, naar ik meen, niet tot cassatie kunnen leiden. Art. 1 der Zondagswet toch spreekt van „openbaren arbeid” waaronder slechts kan worden verstaan „arbeid buiten gebouwen verricht en voor ieder aanschouwelijk”. Waar nu feitelijk is vastgesteld, dat de kapperssalon in kwestie op de bovenverdieping van perceel 21 Sarphatistraat te Amsterdam werd gehouden, kon in deze van „openbaren arbeid” niet de rede zijn en is dus strijd met de Zondagswet uitgesloten.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nelissen;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie Concl. Adv.-Gen.);

O., dat aan den requirant was te laste gelegd en dat bij het voormelde in hooger beroep bevestigde vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam wettig en overtuigend is bewezen verklaard met requirant's schuld daaraan, dat hij op Zondag 22 Juli 1917 des voormiddags omstreeks half tien den door hem gehouden in perceel Sarphatistraat 21 gevestigden barbierswinkel voor het publiek geopend heeft gehad;

O., dat art. 1a der Verordening op de Winkelsluiting te Amsterdam, zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij Raadsbesluit van 13 Juni 1917, luidt:

„Het is verboden een barbierswinkel of kapperssalon des Zondags voor het publiek geopend te hebben;

en dat bij art. 9 dier Verordening is bepaald, dat overtreding van eene van hare bepalingen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste f 25;

O., dat bij het eerste middel van cassatie als grief tegen de bestreden beslissing wordt aangevoerd, dat de Rechtbank daarbij de verbindbaarheid der toegepaste verordening heeft aangenomen, ofschoon deze niet betreft het belang van de huishouding der gemeente, doch particuliere belangen regelt;

O. hieromtrent:

dat art. 1a der voormelde verordening, het op Zondag voor het publiek geopend hebben van barbierswinkels en kapperssalons verbiedende, beoogt te waarborgen dat kappers, barbiers en hunne bedienden op een van de dagen der week en wel op dien dag, die bijna algemeen als rustdag wordt erkend, de voor hunne gezondheid noodzakelijke rust kunnen genieten;

dat mitsdien de daarbij getroffen maatregel, als strekkende om voor de gezondheid van eene bepaalde klasse van ingezetenen der gemeente te waken, dient een openbaar belang en derhalve betreft de huishouding der gemeente;

dat derhalve dit middel is ongegrond;

O., dat het tweede middel uitgaat van de stelling, dat art. 1a van meergemelde verordening is in strijd met art. 1 der Zondagswet, doch dat deze stelling is onjuist;

dat immers art. 1 der Zondagswet wel verbiedt het verrichten van beroepsbezigheden, welke den godsdienst zouden kunnen belemmeren en in het algemeen van alle openbaren arbeid, die niet noodzakelijk is, doch naast dit verbod geen recht toekent om alle beroepsbezigheden en iederen arbeid te verrichten die buiten het gegeven verbod vallen;

dat dus ook dit middel is onaanvaardig;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

24 Juni 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Uit de getuigenverklaringen heeft de Rechter kunnen afleiden, dat de aanschrijving en het afschrift van het advies der Gezondheidscommissie door beklagde zijn ontvangen.

Art. 48, 3^e lid der Woningwet heeft geenszins de bedoeling om t. a. v. de in art. 14 bedoelde aanschrijving een procesueel vorm in het leven te roepen, welks niet inachtneming het verzuim om aan de

aanschrijving te voldoen, straffeloos zoude maken, doch geeft enkel een administratief voorschrift om „de ontvangst te verzekeren”.

(Woningwet artt. 14 en 48.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Radèn: Mrs. J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen, Dr. L. E. Visser en J. Kosters.

J. J. M. van E. enz., requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Arr.-Rechtbank te Tiel van 18 April 1918, enz. (zie Concl. Adv.-Gen.): (Gepleit door Mr. J. van Kuyk te 's-Gravenhage).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Tegen het voorliggend vonnis der Arr.-Rechtbank te Tiel van 18 April 1918, houdende bevestiging eener uitspraak van den Kantonrechter te Druten van 15 Februari jl., waarbij requirant werd schuldig verklaard aan: „Het als eigenaar van eene woning niet gevolg geven aan eene aanschrijving overeenkomstig art. 14 der Woningwet, zonder de bewoning te hebben gestaakt of de noodige maatregelen te hebben genomen om haar te doen staken vóór den afloop van den termijn binnen welken de verbeteringen moeten zijn aangebracht,” met zijne veroordeeling deswege in eene geldboete van f 25 subsidiair 25 dagen hechtenis, heeft deze bij tijdig ingediende Memorie de navolgende cassatiemiddelen gesteld en ontwikkeld:

„I. Schending van de artt. 256, 257, 247, 211, 221 en 391 Sv., door te bevestigen gemeld vonnis van den Kantonrechter te Druten, niettegenstaande in dit laatste door geen wettig bewijsmiddel als bewezen is aangenomen, dat requestrant de aanschrijving van Burgemeester en Wethouders der gemeente Wamel tot het aanbrengen van de in de inleidende dagvaarding vermelde verbeteringen heeft ontvangen, en het dus te dien aanzien niet met redenen omkleed is.”

„II. Schending van de artt. 14, 17, 40 en 48 der Woningwet, door te bevestigen gemeld vonnis van den Kantonrechter te Druten, terwijl daarbij was aangenomen, dat voren-gemelde aanschrijving aan den eigenaar der woning, waaraan de verbeteringen moesten worden aangebracht of den daarbij belanghebbende, niet bij te adviseeren dienstbrief moet geschieden, en art. 48 der Woningwet niet uitsluit, dat de aanschrijving den belanghebbende langs anderen weg mag bereiken.”

Beide schijnen mij ongegrond. Het eerste, omdat de Kantonrechter en met hem de Rechtbank kennelijk uit de verklaring van den Burgemeester, dat hij last gaf de aanschrijving uit te reiken, uit die van den Secretaris, dat hij haar in eene enveloppe sloot en aan den gemeenteveldwachter ter hand stelde en uit die van genoemden veldwachter, dat hij de gesloten enveloppe ten huize van requirant afgaf, heeft afgeleid, dat de aanschrijving den laatste heeft bereikt, tegen welke beslissing, die mij aannemelijk lijkt, in cassatie niet kan worden opgekomen.

Het tweede, daar de Kantonrechter zich geheel heeft gehouden aan den inhoud van Uw arrest van 26 Februari 1912, W. 9310, waarin wordt gezegd dat, al is art. 48 der Woningwet niet streng nageleefd, indien vaststaat, dat eene aanschrijving den beklagde heeft bereikt, deze geacht moet worden te zijn aangeschreven. Het feit der verzending op de wettelijke wijze is derhalve niet, gelijk betoogd wordt, een essentieel bestanddeel der overtreding en evenmin is dit het geval met den dag der expeditie, waarover de Woningwet als element het stilzwijgen bewaart.

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Visser;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie Concl. Adv.-Gen.);

O., dat — met qualificatie en strafoplegging als vermeld — ten laste van requirant wettig en overtuigend is bewezen verklaard: dat hij te Wamel eigenaar zijnde van de aan den Hoogenweg te Wamel gelegen woning, kadastraal bekend gemeente Wamel, Sectie B. n°. 1230, op 19 October 1917 nog geen gevolg heeft gegeven aan de aanschrijving van B. en W. van Wamel d. d. 2 Juni 1917 — welke aanschrijving hij met overlegging van een afschrift van het betreffende advies der Gezondheidscommissie te Tiel heeft ontvangen — om, waar zij beslist hadden dat het aanbrengen van verbeteringen aan gemelde woning noodzakelijk was, aan die woning binnen een termijn van twee maanden, te rekenen van den dag, waarop de tijd tot voorziening zou zijn verstreken of de aanschrijving zou zijn gehandhaafd, de navolgende verbeteringen aan te brengen; — de fundeering aan de buitenzijde met sterke cementspecie bezetten; onder de licht-

kozijnen waterdrempels van steen of beton, bezet met sterke cementspecie, aanbrengen, de goot aan den voorgevel met zink, asphalt of ruberoid beleggen; — het maken van een portaal aan den hoofdingang groot ten minste 1 M³, hoog 2.80 M., zooals dit door den eigenaar bij zijn aanvraag om vergunning tot het bouwen der woning is aangegeven; een draai- of tuimelraam in een kelder aanbrengen, of zoo hij daaraan de voorkeur gaf de bewoning dier woning voor het einde van gemelden termijn te staken; — hebbende hij de bewoning van gemelde woning niet gestaakt of de noodige maatregelen genomen om haar te doen staken voor afloop van gemelden termijn, en hebbende hij geen tijdige voorziening van voormelde aanschrijving gevraagd bij den Raad der gemeente Wamel en hebbende hij op 19 October 1917 de gemelde voorgeschreven verbeteringen niet volledig aangebracht;

O., dat het eerste middel niet tot cassatie kan leiden;

dat toch het bevestigde vonnis o. m. als bewijsmiddelen inhoudt de verklaring van getuige van Oyen, secretaris der gemeente Wamel, dat hij op 4 Juni 1917 in tegenwoordigheid van getuige Bus de aanschrijving van B. en W. der gemeente Wamel d. d. 2 Juni 1917 en een afschrift van het advies van de Gezondheidscommissie te Tiel, een en ander betreffende het verbeteren van de woning van requirant aan den Hoogenweg te Wamel, heeft gestoken in een enveloppe, welke hij heeft gesloten en aan getuige Bus heeft ter hand gesteld en aan dezen heeft opgedragen die gesloten enveloppe uit te reiken aan den requirant en daarvan aanteekening in zijn zakboekje te maken;

en de verklaring van getuige Bus, gemeente- en onbezoldigd rijksveldwachter te Leeuwen, gemeente Wamel, dat hij op 4 Juni 1917 heeft gezien, dat getuige van Oyen twee papieren deed in een enveloppe, die enveloppe sloot, en hem, getuige, opdroeg die gesloten enveloppe uit te reiken aan requirant; — dat hij, getuige, toen is gegaan naar requirants huis en aldaar dezelfde gesloten enveloppe heeft uitgereikt en daarvan aanteekening heeft gehouden in zijn zakboekje;

dat nu de Rechter uit deze getuigenverklaringen heeft kunnen afleiden, dat de bedoelde aanschrijving en het bedoelde afschrift van het advies der Gezondheidscommissie door requirant zijn ontvangen, terwijl de vraag, of hij zulks terecht heeft gedaan, in cassatie niet kan worden onderzocht;

O., dat tot toelichting van het tweede middel is aangevoerd, dat krachtens art. 48 alinea 3 der Woningwet de aanschrijving van art. 14 dier Wet geschiedt bij te adviseeren dienstbrief, zoodat alleen een op die wijze geschiede aanschrijving er eene is overeenkomstig art. 14, tegen welke niet-naleving art. 40 straf bedreigt; dat derhalve het plaats grijpen der aanschrijving, op de vermelde wijze is een element van het strafbare feit, welk element echter in de ten deze uitgebrachte dagvaarding niet wordt aangetroffen, zoodat aan requirant niet een strafbaar feit is ten laste gelegd;

O., dat echter ook dit middel niet tot casuatie kan leiden;

dat immers art. 48, 3de lid der Woningwet — zooals kan worden afgeleid uit het opnemen dezer bepaling in een artikel, dat in zijn beide andere leden zuiver administratieve regelingen bevat en zooals ook uit de geschiedenis van het artikel blijkt — geenszins de bedoeling heeft, om ten aanzien van de in art. 14 bedoelde aanschrijving een processueelen vorm in het leven te roepen, welks niet inachtneming het verzuim om aan de aanschrijving te voldoen, straffeloos zoude maken, doch enkel een administratief voorschrift geeft om „de ontvangst te verzekeren;”

dat het middel dus is ongegrond;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

25 Juni 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende pensioensbijdragen van openbare onderwijzers.

In artikel 4 der wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) is bepaald, dat de verhoogingen ingevolge deze wet worden meegerekend bij de grondslagen, naar welke voor pensioen is bij te dragen, terwijl ingevolge het bepaalde bij art. 2 Kon. besluit van 15 Maart (*Staatsblad* n°. 160) het totaal bedrag dier verhoogingen aan de gemeentebesturen eerst wordt uitbetaald na afloop van het jaar, waarover zij berekend zijn. Te dien einde ontvangt elk gemeentebestuur een afschrift mijner beschikking, vergezeld van een uittreksel uit den daarbij behoorenden staat, waarbij voor ieder daarin met naam genoemde(n) onderwijzer(es) het totaal bedrag der weddeverhooging over het afgelopen jaar is vastgesteld. Het ligt tevens in mijn voornemen aan Uw College een gelijkluidend afschrift en uittreksel uit den

staat voor zooveel Uwe provincie betreft, te doen geworden.

Van de in dien staat genoemde bijdragen zullen de wettelijke kortingen zijn in te houden en vervolgens verantwoord moeten worden op de wijze, voorgeschreven bij art. 13 van het Kon. besluit van 21 Februari 1906 (*Staatsblad* n°. 37). De supplettoire pensioensbijdragen over 1917 behooren overeenkomstig den wensch van mijn ambtgenoot van Financiën vóór 1 October 1918 te worden gestort.

Na ontvangst van een staat, als hiervoren bedoeld, zal door Uw College overwogen kunnen worden, of en zoo ja, in hoeverre sommige gemeentebesturen kunnen ontheven worden van het inzenden van supplettoire mutatielijsten ten einde Uw College in staat te stellen aan het voorschrift van art. 2 van laatstgemeld Kon. besluit te voldoen.

Voor zooveel noodig merk ik hierbij op, dat de door mij toegekende weddeverhoogingen in haar geheel zullen gevoegd behooren te worden bij het bedrag van den pensioensgrondslag, die laatstelijk over 1917 door Uw College was vastgesteld.

De gegevens, welke de gemeentebesturen in de staten model Wo. aan mij verstrekt hebben ter berekening van de weddeverhooging, kunnen buiten beschouwing blijven, aangezien slechts met het krachtens de verhoogingswet door mij vastgestelde bedrag moet rekening gehouden worden. (W. v. d. B. A.)

Daar *Staatsblad* n°. 433 bij het verschijnen van deze aflevering nog niet verschenen is, zal dit aan het slot van den jaargang worden opgenomen.

27 Juni 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de Wet op het Testamentenregister. S. 434.

WIJ WILHELMINA, KON.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Financiën van 30 Mei 1918, Afdeling A. S., n°. 685; Gezien de artikelen 2 en 4 van de Wet op het Testamentenregister;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918 n°. 32);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 24 Juni 1918, afdeling A. S., n°. 667 en 25 Juni 1918, n°. 186, afdeling Successie en Personeel;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De ontvangers der registratie zenden één exemplaar der bij hen ingekomen lijsten, bedoeld in artikel 49a der wet op het Notarisambt, vóór den 10den dag van iedere maand aan den directeur der registratie en domeinen, in wiens directie hun kantoor gevestigd is.

De ontvanger overtuigt zich bij de viseering van de repertoria der notarissen, dat de bij hem ingekomen lijsten en schriftelijke verklaringen, bedoeld in het hierboven genoemd artikel 49a der wet op het Notarisambt, juist zijn.

Na elke viseering van de repertoria van alle in den kring van zijn kantoor resideerende notarissen, deelt hij de ontdekte verschillen, die van belang zijn voor eene juiste aanhouding van het Testamentenregister, aan den directeur mede.

Onze Minister van Justitie stelt het model vast van de lijsten, bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

2. De ontvangers der registratie zenden vóór den 10den dag der maanden Januari, April, Juli en October aan den directeur eene lijst aanwijzende:

1. de sedert 1 Januari 1890 opgemaakte akten, als bedoeld in artikel 1, lid 2, van de Wet op het Testamentenregister, alsmede de akten, waarbij uiterste wilsbeschikkingen worden herroepen of olographische testamenten worden teruggenomen, alle deze akten voor roover zij gedurende het afgelopen kwartaal te hunnen kantore zijn geregistreerd of waarvan in dat kwartaal de verschuldigde rechten zijn betaald of onverhaalbaar zijn gebleken.

2. de sedert 1 Januari 1890 opgemaakte akten, bevattende schenkingen van de geheele of gedeeltelijke nalatenschap van personen, die in het afgelopen kwartaal zijn overleden of vermoedelijk overleden verklaard.

Die lijst vermeldt de voornamen, den naam en de woonplaats van den persoon, die de beschikkingen maakte, het jaar, de maand en den dag van overlijden of van de verklaring van vermoedelijk overlijden, den naam en de standplaats van den notaris, te wiens overstaan de akte is verleden en de dagteekening der akte.

Indien bij de akte vroegere beschikkingen zijn herroepen, wordt hiervan melding gemaakt.

Zijn gedurende een kwartaal geen akten op de lijst gebracht, dan wordt dit aan den directeur medegedeeld.

3. De directeurs zenden de lijsten, in de beide vorige artikelen vermeld, vóór den 20sten

dag van de maand, waarin zij werden ontvangen, metgeleidebrief aan Onzen Minister van Justitie.

Zij zenden tegelijk in de ontvangen opgaven van door de ontvangers ontdekte verschillen.

4. Op de lijsten, bedoeld in artikel 6 van de Wet op het Testamentenregister, vermeldt de ontvanger der registratie of zijn ambtgenoot der successierechten achter de namen der personen, van wie dit ten kantore bekend is, dat ze zijn overleden of vermoedelijk overleden verklaard, met aanduiding tevens van het jaar, de maand en den dag, waarop dit heeft plaats gehad.

De ontvangers zenden de lijsten eenmaal per maand door tusschenkomst van den directeur aan Onzen Minister van Justitie.

Onze Minister van Justitie stelt het model vast van de lijsten, bedoeld in het 1ste lid van dit artikel.

5. De inlichtingen uit de Testamentenregisters worden — ten opzichte van elken persoon afzonderlijk — schriftelijk aangevraagd bij den ontvanger der successierechten, in den kring van wiens kantoor de erfflater of vermoedelijk overleden verklaarde zijne laatste woonplaats had.

Was deze woonplaats niet hier te lande, dan kan de aanvraag worden ingediend bij iederen ontvanger der successierechten.

In elke aanvraag wordt melding gemaakt van de voornamen en den naam van den erfflater of vermoedelijk overleden verklaarde, van zijn beroep of maatschappelijke betrekking, van zijne laatste woonplaats, alsmede van de plaats, het jaar, de maand en den dag zijner geboorte. Ook vroegere woonplaatsen, voor zoover bekend, worden vermeld.

Onze Minister van Justitie stelt het model vast der aanvraag, bedoeld in het vorige lid.

6. Bij het indienen van de aanvraag wordt ten kantore van den ontvanger een bedrag van f 2,50 betaald als vergoeding voor het verstrekken der inlichtingen.

7. De ontvanger overtuigt zich, dat de persoon, omtrent wiens beschikkingen inlichtingen worden gevraagd, is overleden of vermoedelijk overleden verklaard. Indien een of ander niet blijkt uit de gegevens, te zijnen kantore voorhanden, vraagt hij overlegging van de noodige bewijzen.

Hij zendt daarna de aanvraag, voorzien van de vermelding der inontvangststelling van de betaalde vergoeding, zoo spoedig mogelijk rechtstreeks aan het Departement van Justitie (Bureau Testamentenregister).

8. De gevraagde inlichtingen worden zoo

spoedig mogelijk verstrekt door tusschenkomst van den ontvanger der successierechten, die de aanvraag heeft ingezonden.

9. Onze Minister van Justitie zendt eene opgaaft van de ingekomen aanvragen na afloop van elk halfjaar aan den directeur der registratie en domeinen, tot wiens directie het kantoor van den in het vorig artikel bedoelden ontvanger behoort.

10. Overal waar in dit besluit sprake is van een repertorium, wordt daaronder verstaan een register, zooals bedoeld bij artikel 19 der Registratiewet 1917.

11. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Justitie en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer en aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORF.

De Minister van Financiën, TREUB.

(Uitgeg. 8 Juli 1918.)

28 Juni 1918. BESLUIT, houdende regelen omtrent de beschikbaarstelling van beurzen ten behoeve van Indische jongelieden voor hunne verdere studie in *Nederland*. S. 435.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 25 Juni 1918, 5de Afdeling n°. 23;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* kan jaarlijks binnen de grenzen der begroting aan jongelieden, Nederlandsche onderdanen zijnde, die, na in *Nederlandsch-Indië* het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd eindexamen eener hoogere burgerschool met vijfjarigen leergang of een daarmede gelijkgesteld getuigschrift te hebben verworven, de studie wenschen te ondernemen aan een der Nederlandsche universiteiten of hoogeschoolen, dan wel in *Nederland* het examen, bedoeld in de artikelen 12 en 13 der Hooger onderwijswet wenschen af te leggen om vervolgens de studie aan de universiteit te ondernemen, ter gedeeltelijke bestrijding van de kosten hunner studie,

beurzen verleen ten bedrage van ten hoogste f 800 (*achthonderd gulden*) per beurs en per jaar.

2. Elke beurs wordt voor een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te bepalen termijn toegekend, doch kan door Onzen Minister van Koloniën worden ingetrokken:

a. Indien de betrokkene uit anderen hoofde in het genot treedt van eene studietoelage ten laste van de Indische geldmiddelen;

b. indien de betrokkene zich niet blijft onderscheiden door ijver, vorderingen en goed gedrag, ter beoordeeling van Onzen voornoemden Minister.

In bijzondere gevallen, mede te zijner beoordeeling, kan Onze voornoemde Minister den termijn, waarvoor de beurs werd toegekend, één of meer malen verlengen.

3. De jongelieden, aan wie eene beurs is toegekend, genieten vrijen overtocht naar *Nederland* als landreiziger der 2de klasse en eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van f 200 (*tweehonderd gulden*).

4. Om voor de toekenning van eene beurs in aanmerking te komen, wordt vereischt dat:

a. de jongelieden of hunne ouders of voogden niet in staat zijn alle studiekosten te dragen, doch wel de studie-uitgaven boven het bedrag der beurzen kunnen bestrijden;

b. de betrokkenen lichamelijk en ook overigens zoowel wat aanleg en ontwikkeling als wat karaktereigenschappen betreft voor de beoogde studie ten volle geschikt worden geacht, een en ander ter beoordeeling van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië*.

5. De ter uitvoering van deze regeling noodige voorschriften worden, voor zooveel de toekenning van de beurzen, de regeling van den overtocht naar *Nederland* en de vergoeding voor uitrustingskosten betreft door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië*, en voor zooveel de uitbetaling en de intrekking van de beurzen, zoomede de verlenging van den termijn waarvoor zij zijn toegekend aangaat, door Onzen Minister van Koloniën vastgesteld.

6. De uitgaven uit dit besluit voortvloeiende worden gekweten, voor zoover de uitgaven in *Nederland* betreft ten laste van het eerste hoofdstuk, en voor zoover die in *Nederlandsch-Indië* betreft ten laste van het tweede hoofdstuk der begroting van *Nederlandsch-Indië*.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan

afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 28sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg. 20 Juli 1918.)

28 Juni 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 1sten October 1917 (*Staatsblad* n°. 594) (Girobesluit). S. 436.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Mei 1918, n°. 72 M., afdeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918, n°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Juni 1918, n^o. M. 94, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van den 1sten October 1917 (*Staatsblad* n°. 594) te wijzigen als volgt:

Art. I. In artikel 4 wordt in plaats van „f 50” gelezen „f 10”.

Art. II. De aanhef van artikel 9 wordt: „Postcheque-, postwissel-, quitantie- en verkenbedragen”.

Art. III. Aan het 1ste lid van artikel 10 wordt toegevoegd:

Onze Minister van Waterstaat is bevoegd regelen te stellen voor het gebruiken van cheques hooger dan f 5000.

In bepaalde gevallen kunnen zoodanige cheques op verzoek van rekeninghouders door den directeur worden toegelaten.

Art. IV. In het 1stelid van artikel 14 worden de bedragen van f 100, genoemd sub letter b, verhoogd tot f 500; en wordt het bepaalde sub c II gelezen als volgt:

II. als er twee kantoren bij betrokken zijn, voor bedragen:

tot en met f 2000 . . . . . 5 cent;

boven f 2000 tot en met f 4,000 10 „

„ f 4000 „ „ „ f 6,000 15 „

„ f 6000 „ „ „ f 8,000 20 „

„ f 8000 „ „ „ f 10,000 25 „

en voor elke f 10,000 of gedeelte van f 10,000 daarboven 5 cent.

Art. V. In het 1ste lid van artikel 15 wordt in plaats van „ten name van ambtenaren als zoodanig en”, gelezen: „ten dienste van”.

In het 2de lid van artikel 15 vervallen de woorden: „alleen daarvoor dienende”, alsmede de komma's waartusschen deze woorden staan.

Art. VI. Dit besluit treedt in werking op

den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 28sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.
(Uitgeg. 10 Juli 1918.)

29 Juni 1918. BESLUIT, tot wijziging van het gewijzigde Koninklijk besluit van 21 April 1908 (*Staatsblad* n°. 118), nopens de cursussen bij het wapen der infanterie. S. 437.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 6 Juni 1918, IIde afd., n°. 21;

Overwegende, dat het wenschelijk is, wijziging te brengen in het Koninklijk besluit van 21 April 1908 (*Staatsblad* n°. 118), zooals dat luidt met inachtneming van het Koninklijk besluit van 24 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 155);

Gezien artikel 5 der wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 126), tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Juni 1918, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Juni 1918, IIde afd., n°. 119;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen: dat met ingang van 1 October 1918, aan het voormelde Koninklijke besluit van 21 April 1908 (*Staatsblad* n°. 118) een artikel vier wordt toegevoegd, luidende:

„Artikel vier. Behalve in de bij artikel 20 der wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 126) genoemde vakken wordt aan een cursus onderwijs gegeven in:

de Hoogduitsche taal en de Engelsche taal”.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 29sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.
(Uitgeg. 13 Juli 1918.)

29 Juni 1918. BESLUIT, houdende aanwijzing van overschotten op de begrooting van uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1917, welke worden toegevoegd aan de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1918. S. 437A.

1 Juli 1918. BESLUIT, tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet op het Testamentenregister. S. 438.
Bepaald op 10 Juli 1918.

1 Juli 1918. BESLUIT, tot wijziging van het sedert herhaaldelijk gewijzigd Koninklijk Besluit van 10 November 1892 (*Staatsblad* n°. 253), houdende vaststelling van de reglementaire bepalingen ter uitvoering van de wet betreffende de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd. S. 439.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Oorlog, van Staat, van Binnenlandsche Zaken, van Landbouw, Nijverheid en Handel, van Financiën, van Marine en van Koloniën, onderscheidenlijk van 16 April 1918, Iste Afd. n°. 86, van 16 April 1918 n°. 3561, afdeling Binnenlandsch Bestuur, van 19 April 1918, n°. 22259, afdeling Crisiszaken, bureau A. Z., van 19 April 1918, n°. 88, afdeling Generale Thesaurie, 19 April 1918, afdeling B, n°. 61, en 19 April 1918, n°. 32;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Mei 1918, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers voornoemd van 17 Mei 1918, Iste Afd. n°. 137, van 22 Mei 1918, afdeling Binnenlandsch Bestuur n°. 4557, van 12 Juni 1918, afdeling Crisiszaken, n°. 25829, Bureau A. Z., van 18 Juni 1918, afdeling Generale Thesaurie, n°. 123, van 29 Juni 1918, Bureau B, n°. 60, en van 29 Juni 1918, n°. 10.

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, dat ook de territoriale bevelhebbers de bevoegdheid hebben tot het doen van aanvragen overeenkomstig artikel 4 der Wet van 14 September 1866 (*Staatsblad* n°. 138);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen, dat de hierna volgende wijzigingen worden gebracht in het sedert herhaaldelijk gewijzigd Koninklijk besluit van 10 November 1892 (*Staatsblad* n°. 253), houdende vaststelling van de reglementaire bepalingen ter uitvoering van

de wet betreffende de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd.

Art. 1. In de opsomming, gesteld onder 1°. van artikel 1 van genoemd Besluit, wordt tusschen „de commandanten van verdedigingsliniën of stellingen” en „de bevelhebbers in de militaire afdelingen” ingevoegd: „de territoriale bevelhebbers”.

2. Toegevoegd wordt een nieuw artikel 46, luidende: Dit besluit kan worden aangehaald als „Inkwartieringsbesluit 1892”.

Onze Ministers van Oorlog, van Binnenlandsche Zaken, van Landbouw, Nijverheid en Handel, van Financiën, van Marine en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan genoemde Ministers en aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.
De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken, CORT v. D. LINDEN.
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel, POSTHUMA.
De Minister van Financiën, TREUB.
De Minister van Marine a. i., TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg. 16 Juli 1918.)

1 Juli 1918. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 15 December 1910 (*Staatsblad* n°. 369), tot uitvoering van de wet op de Rijkspostspaarbank. S. 440.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën van 16 Mei 1918, n°. 33, afd. Rijkspostspaarbank, Posterijen, Telegrafie en Telefonie, en van 18 Mei 1918, n°. 113, Generale Thesaurie;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918, n°. 44);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 28 Juni 1918, n°. 33, afd. Rijkspostspaarbank, Posterijen, Telegrafie en Telefonie, en van 21 Juni 1918, n°. 196, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te bepalen als volgt:

Art. 1. Artikel 23, eerste lid, van Ons besluit van 15 December 1910 (*Staatsblad* n°. 369) wordt gelezen als volgt:

„Voor den aankoop van inschrijvingen in

een Grootboek van de Nationale Schuld, rentegevende obligatiën ten laste van den Staat, of certificaten aan toonder van inschrijvingen in een Grootboek, als bedoeld bij artikel 22, wordt aan den inlegger, te wiens behoeve de aankoop geschiedt, behalve de koopprijs, de loopende rente van den laatsten verschijndag tot aan den dag van aankoop, en de zegelkosten der nota van aankoop, als commissieloon in rekening gebracht hetzelfde bedrag als door hem volgens het reglement van de vereeniging voor den effectenhandel te *Amsterdam* verschuldigd zoude zijn, wanneer de aankoop van de inschrijvingen, obligatiën of certificaten ter beurze van *Amsterdam* zonder tusschenkomst der Rijkspostspaarbank ware geschied, alsmede indien het betreft den aankoop van obligatiën of certificaten bovenbedoeld, het bij artikel 11 der wet tot regeling der brievenposterij, waarvan de tekst is bekend gemaakt bij het Koninklijk besluit van 9 October 1908 (*Staatsblad* n°. 316), vastgesteld recht voor aangeteekende brieven met aangegeven waarde."

2. Artikel 24, derde lid, van Ons voren genoemd besluit wordt gelezen als volgt:

„Na afschrijving op het spaarboekje van het wegens de inschrijving op het Staatsschuldboekje door den inlegger verschuldigd bedrag, daaronder begrepen een commissieloon gelijk aan dat hetwelk volgens het reglement der vereeniging voor den effectenhandel te *Amsterdam* aan hem in rekening zoude worden gebracht bij aankoop ter beurze van *Amsterdam* van eene inschrijving in het Grootboek der 3 pct. Nationale Schuld tot hetzelfde bedrag als op het Staatsschuldboekje wordt in- of bijgeschreven, worden de beide boekjes toegezonden aan den directeur van het kantoor, hetwelk daartoe in de in het eerste lid bedoelde aanvraag is aangewezen en ter beschikking van den inlegger gesteld tegen intrekking van het in het tweede lid bedoelde bewijs van overneming."

3. Artikel 26, vijfde lid, van Ons voren genoemd besluit wordt gelezen als volgt:

„Het commissieloon, hetwelk bij de bepaling van het bedrag der in dit artikel bedoelde betaling in rekening wordt gebracht, is gelijk aan dat, hetwelk volgens het reglement van de vereeniging voor den effectenhandel te *Amsterdam* door den inlegger verschuldigd zoude zijn bij verkoop ter beurze van *Amsterdam* van eene inschrijving in het Grootboek der 3 pct. Nationale Schuld tot hetzelfde bedrag als op het Staatsschuldboekje wordt afgeschreven."

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit,

hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 1sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 11 Juli 1918.)

3 Juli 1918. BESLUIT, tot toepasselijkverklaring van eenige artikelen van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) tot voorziening tegen besmettelijke ziekten, op schurft (scabies). S. 441.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat schurft (scabies) in verschillende deelen van het Rijk voorkomt;

Gelet op artikel 1 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 Mei 1918, n°. 6024, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Juni 1918 n°. 34);

Gelet op het nader rapport van Onzen vorennoemden Minister van 21 Juni 1918, n°. 8650, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De voorschriften van de artikelen 2, 3, 4, 5, voor zooveel betreft de woorden „De burgemeester is bevoegd besmette of van besmetting verdachte voorwerpen ten koste van de gemeente te doen ontsmetten", 6, 19, 26, 27 en 28 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), tot voorziening tegen besmettelijke ziekten, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165), zijn gedurende één jaar in het geheele Rijk van toepassing op schurft (scabies).

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Staat, Min. van Binnenl. Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 22 Juli 1918.)

3 Juli 1918. MISSIVE van den Minister van Oorlog betreffende vergoeding wegens kostwinnerschap.

Voor de beoordeeling van hetgeen een gezin derft door het verblijf in werkelijken dienst van den dienstplichtigen kostwinner werd tot nog toe tot grondslag genomen het loon, dat deze genoot ten tijde van zijne opkomst. Aan dat loon werd vastgehouden, omdat de kansen, dat de dienstplichtige in den tijd, dien hij onder de wapenen doorbrengt, een hooger loon zou hebben bereikt, tot dusver te onzeker werden geacht om dit hoogere loon als basis aan te nemen.

Nu intusschen het getal bedrijven, waarin de loonen belangrijk gestegen zijn, steeds toeneemt, en in het algemeen moet worden aangenomen, dat het loon groot genoeg is om daarmee te kunnen voorzien of in toereikende mate te kunnen bijdragen in de behoeften van het gezin, is het mijn wensch, dat U, van 16 Juli, a.s. af, voor den verderen duur der tegenwoordige buitengewone tijdsomstandigheden aanneemt, dat hetgeen de verwanten derven tengevolge van het verblijf in werkelijken dienst van den dienstplichtige in den regel niet minder is dan hetgeen zij aan vergoeding zouden behoeven ter voorkoming van een tekort aan voldoende middelen tot levensonderhoud.

U gelieve derhalve ter zake van het verblijf in werkelijken dienst na 15 Juli 1918 de vergoedingen te regelen naar de noodzakelijke gezinsbehoeften. Voor de berekening van hetgeen de gezinnen voor levensonderhoud aan inkomsten noodig hebben, dient U zich stipt te houden aan den U door den Comm. der Kon. verstrekten maatstaf. Mocht U het in een bepaald geval noodig achten van dien maatstaf af te wijken, dan behoort U daartoe niet over te gaan dan na mijne machtiging daartoe te hebben verkregen.

Ik meen goed te doen U er nog op te wijzen, dat de vergoedingen ook in het stelsel „vergoeding volgens de gezinsbehoeften” in geen geval het bij de wet gestelde maximum (thans f 3 per dag) mogen overschrijden en dat bij toepassing van dit stelsel de aanleiding tot het verleenen van bijslag komt te vervallen, zoodat U er zich van behoort te onthouden ter zake van het verblijf in werkelijken dienst, voor zover dit valt na 15 Juli a.s., op de vergoeding bovendien bijslag toe te kennen. (Gem.-stem.)

4 Juli 1918. BESLUIT, houdende wijziging van de bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in *Nederlandsch-Indië*. S. 442.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 18 Juni 1918, 4de Afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Juni 1918, n°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 1 Juli 1918, 4de Afdeling, n°. 59;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het tweede lid van artikel 6 der bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in *Nederlandsch-Indië* (*Nederlandsch Staatsblad* 1905 n°. 116, *Indisch Staatsblad* 1905, n°. 316) wordt gelezen als volgt:

„Bij het binnenkomen kan echter het hoofd van gewestelijk bestuur onder de noodige voorwaarden vergunning verleen, om zoodanig schip naar de bestemmingsplaats over te brengen en om daár of elders de lading op te slaan; hij is mede bevoegd om onder door hem te stellen voorwaarden te vergunnen, dat in zijn gewest nieuw aangebouwde schepen, wier haven van bestemming binnen *Nederlandsch-Indië* is gelegen, daarheen worden overgebracht zonder voorzien te zijn van een zeebrief of een jaarpas”.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandsche Zaken en aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg. 20 Juli 1918.)

4 Juli 1918. BESLUIT, betreffende vrijstelling van het verbod, vervat in art. 38 der

Wet tot regeling van het Lager Onderwijs.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. Rietveld de Hondt, hoofd eener openbare lagere school te Yerseke, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 8 Februari 1918, n°. 31, 1^e afd., om hem niet de vrijstelling te verleen van het in art. 38 der wet tot regeling van het Lager Onderwijs vervat verbod;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Juni 1918, n°. 213;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 25 Juni 1918, n°. 11561, afd. O.;

Overwegende: dat nadat D. Rietveld de Hondt, hoofd van de openbare lagere school n°. 1 te Yerseke, Gedeputeerde Staten vrijstelling had verzocht van het in art. 38 der wet tot regeling van het Lager Onderwijs vervat verbod, opdat hij het ambt van ontvanger-griffier van den Nieuw-Olzende-polder kan bekleeden, Gedeputeerde Staten bij besluit van 8 Februari 1918 n°. 31, 1^e afd., de gevraagde vrijstelling hebben geweigerd;

dat Gedeputeerde Staten hebben overwogen, dat de appellant nevens zijne hoofdbetrekking reeds bekleedt de betrekking van kassier van de Boerenleenbank in zijne gemeente, waardoor volgens het bericht van het gemeentebestuur, zijn vrije Zaterdag bijna geheel bezet is; dat het in dit geval niet gewenscht moet worden geacht de betrekking van hoofd der school te vereenigen met die van ontvanger-griffier van een polder, aangezien die vereeniging toch, met het oog op de aan laatstgenoemde betrekking verbonden werkzaamheden, schade zou kunnen toebrengen aan de hoofdbetrekking van den appellant, het besturen van en het onderwijs geven aan eene openbare lagere school;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten D. Rietveld de Hondt bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat hij in de vergadering van Ingelanden van den Nieuw-Olzende-polder te Yerseke, gehouden den 1en September 1917, met algemeene (11) stemmen werd benoemd tot Ontvanger-Griffier van dien polder; dat hij ingevolge art. 38 der wet op het Lager Onderwijs van Gedeputeerde Staten van Zeeland verlof gevraagd heeft om de betrekking van Ontvanger-Griffier van den Nieuw-Olzende-polder te mogen bekleeden; dat hem evenwel de vereischte dispensatie is geweigerd; dat die weigering berust op een bericht van Burgemeester en Wethouders van Yerseke, als zoude des appellants vrije Zaterdag bijna geheel bezet zijn met werkzaamheden als kassier van de Boerenleenbank te Yerseke; dat art. 38 van de wet op het lager onderwijs bepaalt dat in een geval als het bovenvermelde de districts-schoolopziener zal gehoord worden; dat de appellant niet gaarne de goede trouw van Burgemeester en Wethouders van Yerseke zou willen betwijfelen, doch mag constateeren, dat de aan Burgemeester en Wethouders gegeven inlichtingen onjuist zijn, 't geen te meer te begrijpen is als meegedeeld kan worden dat geen der leden van het Dagelijksch Bestuur van Yerseke lid van de Boerenleenbank is; dat uit de verklaring van het Bestuur en den Raad

van Toezicht van de Boerenleenbank te Yerseke blijkt, dat des appellants vrije Zaterdag maar voor een klein deel bezet is; dat voor het vervullen der betrekking van Ontvanger-Griffier van een polder van de grootte van den Nieuw-Olzende-polder (bijna 166 H.A. schotbaar lang, verdeeld over 37 eigenaren) dooreen gerekend ten hoogste één uur per week werk noodig is, er bij gerekend de paar Bestuursvergaderingen en één Algemeene vergadering van Ingelanden per jaar, welke alle op Zaterdag kunnen gehouden worden; dat de geringe werkzaamheden aan het Ontvanger-Griffierschap van den Nieuw-Olzende-polder verbonden, zich aspiegelen in het salaris van f 120 per jaar; dat dus het bekleeden van bovenbedoeld Ontvanger-Griffierschap in gezonden zin geen schade kan toebrengen aan de hoofdbetrekking van den appellant, het besturen van en het onderwijs geven aan eene openbare lagere school;

Overwegende: dat ook naar het oordeel van het schooltoezicht, de vrees van Gedeputeerde Staten dat de belangen van het onderwijs schade zullen lijden door een den appellant de gevraagde vrijstelling te verleenen, niet is gewettigd;

dat bovendien de vrijstelling voor intrekking vatbaar is wanneer blijkt dat de belangen van het onderwijs dit vorderen;

Gezien de wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland, aan D. Rietveld de Hondt, hoofd eener openbare lagere school te Yerseke vrijstelling te verleenen van de verbodsbepaling bedoeld in art. 38 der wet op het Lager Onderwijs.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

29/4 Juli 1918. MISSIVE van de Ministers van Justitie en Binnenlandsche Zaken betreffende verklaringen van geboorte.

Ter gelegenheid van de behandeling van het IVde Hoofdstuk der Staatsbegroting voor 1916 en 1917, is de wenschelijkheid beoogd van zoogenaamde beredeneerde uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand, waarin de kantmeldingen, welke op de akte voorkomen, zijn verwerkt. In verband hiermede is overwogen de verkrijgbaarstelling van aan de geboorteregisters te ontleenen verklaringen, welke eventueel onwettige geboorte niet aantonds aan het licht zouden brengen.

Inderdaad kan het onder omstandigheden ongewenscht wezen, dat kinderen, onbekend met hunne onwettige geboorte, daarvan kennis krijgen uit een afschrift van/of uittreksel uit hunne geboorte-akte. Dit zal niet alleen het geval zijn, waar het betreft kinderen, die zijn erkend of gewettigd, maar ook voor natuurlijke kinderen, die door geen der ouders of slechts door de moeder zijn erkend.

Op dien grond zouden de ondergeteekenden gaarne zien, dat U HoogEdelGestr. ter kennis bracht van de ambtenaren van den burgerlijken stand in Uw gewest, dat geen bezwaar bestaat, dat hunnerzijds op verzoek van belanghebbenden worden afgegeven verklaringen van geboorte, slechts inhoudende plaats, dag en jaar van geboorte, alsmede hunnen geslachtsnaam en voornamen van het kind. Als geslachtsnaam en voornamen behooren dan te worden vermeld die, welke het kind draagt volgens eventueele kantmeldingen.

Voor bedoelde verklaringen van geboorte zou het volgend ongezegeld formulier kunnen worden gebezigd:

„De ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente . . . . . verklaart, na raadpleging van de registers van geboorten dier gemeente en voor zooveel hem bekend, dat aldaar op . . . . . is geboren een kind van het . . . . . geslacht, hetwelk is genaamd . . . . .”.

De ambtenaar voornoemd,
(Volgt onderteekening).

Het behoeft geen betoog, dat door belanghebbenden van deze verklaringen van geboorte slechts gebruik mag worden gemaakt daar, waar de voorschriften zulks toelaten en dat zij niet hebben de bewijskracht, welke het Burgerlijk Wetboek aan de uittreksels uit de registers van den burgerlijken stand toekent.

(W. v. d. B. A.)

5 Juli 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Erp*, van 12 Juni 1918, strekkende tot benoeming, met ingang van 15 Juni 1918, van J. VAN DER RIJ, tot directeur van het levensmiddelenbedrijf dier gemeente. S. 443.
Geschorst tot 1 Januari 1919.

5 Juli 1918. BESLUIT, betreffende ingezetenschap naar art. 19, tweede lid Gemeentewet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door K. Roodnat te Heenvliet tegen het besluit van 1918.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 4/9 Maart 1918, B. n°. 578 (1^e afd.) G.S. n°. 51/1, waarbij ongegrond is verklaard zijn bezwaar tegen het besluit van den gemeenteraad van Heenvliet van 15 Februari 1918 tot zijne niet-toelating als lid van dien Raad;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Juni 1918, n°. 207;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Juni 1918 n°. 5419, afd. B.B.;

Overwegende: dat in zijne vergadering van 15 Februari 1918 de raad der gemeente Heenvliet heeft besloten K. Roodnat niet toe te laten als lid van dien Raad, waartoe hij verkozen is volgens proces-verbaal van stemming van 13 December 1917, omdat door hem nevens zijne geloofsbrieven niet is overgelegd eene verklaring van den Burgemeester, getuigende dat de verkozene op den dag, waarop de uitslag der verkiezing werd vastgesteld, ingezetene der gemeente was in den zin der wet:

dat, nadat K. Roodnat tegen het raadsbesluit bezwaren bij Gedeputeerde Staten had ingebracht, Gedeputeerde Staten bij besluit van 4/9 Maart 1918, B. n°. 578 (1^e afd.) G.S. n°. 51/1, de bezwaren ongegrond hebben verklaard;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen dat art. 17, lid 3 der Gemeentewet voorschrijft, dat de tot lid van den Raad benoemde o.a. moet overleggen eene verklaring van den Burgemeester, getuigende, dat de verkozene op den dag, waarop de uitslag der verkiezing werd vastgesteld, ingezetene was, waaronder blijkens art. 19, lid 2, der Gemeentewet verstaan wordt hij, die gedurende de laatste 12 maanden binnen de gemeente zijn woonplaats heeft gehad; dat nu zoodanige verklaring niet is overgelegd, niettemin onderzocht behoort te worden of aan de gestelde voorwaarde van ingezetenschap wordt voldaan, alvorens den verkozene de toelating tot lid van den Raad te weigeren; dat adressant weliswaar in het bevolkingsregister van Heenvliet is ingeschreven doch dat de omstandigheden, waaronder hij leeft, er op wijzen, dat niet Heenvliet, doch hetzij Nieuw-Helvoet, hetzij Rozenburg als zijn woonplaats is te beschouwen; dat toch hun College uit het aangehaalde ambtsbericht van Burgemeester en Wethouders van Heenvliet en uit het verhandelde in hunne openbare zitting is gebleken, dat adressant sedert ongeveer April 1913 iederen nacht in Nieuw-Helvoet vertoeft in eene woning, op de deur waarvan een bordje is aangeslagen,

dragende zijn naam ; dat hij dagelijks vanuit Nieuw-Helvoet zich begeeft naar Rozenburg waar hij zijne betrekking heeft en dan onderweg te Heenvliet zijn aldaar wonenden vader en zijn bij dezen inwonend dochterfje bezoekt en 's avonds bij zijn terugkeer uit Rozenburg, na een kort verblijf ten huize van zijn vader, zich weder begeeft naar Nieuw-Helvoet ; dat hij dus slechts in Heenvliet verblijft bij wijze van onderbreking zijner reis naar Nieuw-Helvoet of Rozenburg en alleen bij hooge uitzondering, n.l. bij zeer slecht weer, den nacht te Heenvliet doorbrengt ; dat derhalve de gemeente Heenvliet, ook al bevinden zich daar ten huize van zijn vader zijn dochtertje en zijn meubilair, niet als zijn woonplaats kan worden aangemerkt ; dat deze omstandigheden zich reeds voordoen van ongeveer April 1913 af, zoodat de adressant noch op den dag, waarop de uitslag der verkiezing werd vastgesteld, zijnde 13 December 1917, noch op den dag, waarop over zijne toelating werd beslist, zijnde 15 Februari 1918, als ingezetene der gemeente Heenvliet in den zin der Gemeentewet kan worden beschouwd ;

dat van het besluit van Gedeputeerde Staten K. Roodnat bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat hij den Burgemeester, voorzitter van den Raad en den Raad schriftelijk heeft verzocht, de ingezonden geloofsbrieven als niet geschied te beschouwen en aan hem zijn geloofsbrief terug te zenden, aangezien de bedoelde verklaring ontbreekt ; dat de voorzitter niettemin de geloofsbrieven heeft laten onderzoeken en na dit onderzoek de missives heeft laten voorlezen ; dat door Gedeputeerde Staten wordt aangevoerd, dat hij iederen nacht te Nieuw-Helvoet vertoeft in eene woning op de deur waarvan een bordje is aangeslagen, zijn naam dragende ; dat hij zich zeer dikwijls 's avonds daarheen begeeft, aangezien in die woning aanwezig is zijne aanstaande echtgenootte ; dat de omstandigheid, dat hij op de deur zijn naamplaatje heeft, hieruit moet worden verklaard, dat hij steeds voor militairen, wanneer hij aldaar in de gemeente aanwezig is, verzoekschriften enz. schrijft, hetgeen ook in die gemeente algemeen bekend is ; dat daarom die woning door hem gebruikt wordt als kantoor ; dat het meubilair daarin aanwezig, eigendom is van Mejuffrouw A. Oprel, aldaar woonachtig ; dat hij wel degelijk ingezetene der gemeente Heenvliet is en in het bevolkingsregister dier gemeente is ingeschreven sedert Augustus 1909 ; dat hij aldaar met zijn dochtertje inwoont bij zijn vader A. Roodnat en

aldaar dagelijks eet en drinkt ; dat zich bovendien zijne meubelen aldaar bevinden ; dat hij bovendien in die gemeente aan het openbare leven deelneemt als secretaris van de Coöperatieve Steenkolenvereniging „Ons Belang” ; dat hij aldaar zijne brood- en koffiekaart en zijne bons voor levensmiddelen ontvangt ; dat hij aldaar op 1 December 1917 is ingeschreven voor den landstorm, blijkens bewijs van den Burgemeester dier gemeente van 1 December 1917, hetwelk hij aan Gedeputeerde Staten heeft overgelegd ; dat bij Koninklijk Besluit van 14 December 1911, n°. 24, is beslist in een soortgelijk geval betreffende Mr. M. J. C. M. Kavelaars te Schiedam ;

O. dat vaststaat dat de appellant in 1909 zijne woonplaats heeft gevestigd in de gemeente Heenvliet, waar hij ook vroeger zijn woonplaats had gehad, en dat hij aldaar zijn intrek heeft genomen ten huize van zijn vader, waar ook zijn dochtertje woont en zijne meubelen zich bevinden, en waar hij dagelijks verkeert ;

dat niet is gebleken dat hij daarna deze woonplaats heeft verloren ;

dat immers noch de omstandigheid, dat hij veelvuldig in de gemeente Nieuw-Helvoet overnacht, noch deze andere, dat hij zich dagelijks begeeft naar de gemeente Rozenburg, waar hij secretarie-werkzaamheden verricht, de gevolgtrekking wettigen, dat hij zich in eene van die gemeenten heeft gevestigd en Heenvliet heeft opgehouden zijne woonplaats te zijn ;

dat mitsdien de appellant geacht moet worden zijne woonplaats te Heenvliet te hebben behouden en ingezetene dier gemeente te zijn in den zin van art. 19, 2^e lid, der Gemeentewet ;

dat hij derhalve alsnog als lid van den Raad dier gemeente behoort te worden toegelaten ;
Gezien de Gemeentewet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met vernietiging van de bestreden uitspraak van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en van de beslissing van den raad der gemeente Heenvliet van 15 Februari 1918, te bevelen dat K. Roodnat zal worden toegelaten als lid van den Raad dier gemeente.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

6 Juli 1918. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de landbouwhoogeschool. S. 444.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van

Landbouw, Nijverheid en Handel van 19 Juni 1918, Directie van den Landbouw, n°. 6391, 1ste Afdeling;

Overwegende, dat ingevolge de artikelen 6 en 63 der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 325), ten aanzien van de landbouwhoogeschool bij algemeenen maatregel van bestuur moeten worden vastgesteld

1°. voor zooverre niet door die wet bepaald, de voorwaarden voor het verleenen van den doctorstitel, de promotiën, de wijze van afnemen, de omvang en de duur der examens, de tijdstippen, waarop zij worden gehouden, en al, wat verder daarop betrekking heeft;

2°. van welke der examens, af te nemen aan de landbouwhoogeschool, geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld zij, die vóór het in werking treden van eerstgenoemde wet één of meer examens aan de voormalige Rijks hoogere land-, tuin- en boschbouwschool te Wageningen met gunstig gevolg hebben afgelegd;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juli 1918, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister dd. 4 Juli 1918, Directie van den Landbouw, n°. 7746, 1ste afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

§ 1. *Van de examens aan de landbouwhoogeschool.*

Art. 1. Ter verkrijging van het diploma genoemd in artikel 46 der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 325), wordt vereischt het achtereenvolgens afleggen van drie examens, te weten: 1°. het propaedeutisch, 2°. het candidaats- en 3°. het ingenieursexamen.

2. Het propaedeutisch examen loopt over de volgende vakken:

- a. de wiskunde en de werktuigkunde;
- b. de natuurkunde en de meteorologie;
- c. de scheikunde;
- d. de delfstof- en de aardkunde;
- e. de plantkunde;
- f. de staathuishoudkunde.

3. Omtrent de vereichten voor de examens ter verkrijging van het diploma van landbouwkundig ingenieur L. gelden, behalve het bij artikel 2 vastgestelde, de volgende bepalingen:

I. Het candidaatsexamen loopt over de volgende vakken:

- a. De wetenschap van akker- en weidebouw;
  1. de leer van de plantenteelt;
  2. de plantenziektenkunde;
  3. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

4. de agrobiologie;

5. de landbouwwerktuigkunde.

b. De veeteeltwetenschap en de leer van de zuivelbereiding:

1. de leer van de veeteelt;

en voor hen, die voornemens zijn examen af te leggen in de hieronder sub II. of III. vermelde vakkengroepen van ingenieursexamen,

2. de gezondheids- en ziekteleer der huisdieren;

3. de leer van de zuivelbereiding.

c. De rechts-, staats- en handelswetenschap:

1. het agrarisch recht;

2. de landhuishoudkunde;

en voor hen, die voornemens zijn examen af te leggen in de hieronder sub IV. bedoelde vakkengroep van het ingenieursexamen,

3. de economische geografie.

d. De cultuurtechnische wetenschap:

de cultuurtechniek.

e. De wiskunde:

de waarschijnlijkheidsrekening.

f. De plant- en dierkunde:

1. de planten-anatomie;

2. de anatomie en de physiologie der huisdieren;

3. de erfelijkheidsleer.

g. De microbiologie:

de algemeene microbiologie.

2. Het ingenieursexamen loopt over één van de volgende groepen van vakken:

I. a. De leer van de plantenteelt;

b. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

c. hoofdstukken uit de microbiologie;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

II. a. De leer van de veeteelt:

b. de voedingsleer der huisdieren;

c. de physiologie en de hygiëne der huisdieren;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

III. a. De leer van de zuivelbereiding;

b. hoofdstukken uit de leer van de veeteelt, meer in het bijzonder de voedingsleer der huisdieren;

c. hoofdstukken uit de scheikunde en uit de microbiologie;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

IV. a. De algemeene en de bijzondere landhuishoudkunde;

b. hoofdstukken uit het agrarisch recht;

c. de sociale statistiek;

d. de economische geografie;

e. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

4. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van landbouwkundig ingenieur K. L. gelden, behalve het bij artikel 2 vastgestelde, de volgende bepalingen:

1. Het candidaatsexamen loopt over de volgende vakken:

a. De wetenschap van den tropischen landbouw:

1. de leer van de teelt der tropische gewassen;

2. de algemeene agronomie;

3. de plantenziektenkunde;

4. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

5. de agrogeologie.

b. De veeteeltwetenschap:

1. hoofdstukken uit de leer van de veeteelt;

2. de gezondheids- en ziekteleer der huisdieren.

c. De rechts- en staatswetenschap:

het agrarisch recht.

d. De cultuurtechnische wetenschap:

1. de bevoeiing;

2. de weg- en waterbouwkunde;

3. de burgerlijke bouwkunde;

4. de kennis van het landmeten en het waterpassen;

e. De wiskunde:

de waarschijnlijkheidsrekening.

f. De plant- en dierkunde:

1. de planten解剖学;

2. hoofdstukken uit de anatomie en de physiologie der huisdieren;

3. de erfelijkheidsleer.

g. De microbiologie:

de algemeene microbiologie.

2. Het ingenieursexamen loopt over de volgende vakken:

a. de leer van de teelt der tropische gewassen;

b. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

c. de plantenziektenkunde;

d. hoofdstukken uit de technologie;

e. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

5. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van landbouwkundig ingenieur T. gelden, behalve het bij artikel 2 vastgestelde, de volgende bepalingen:

1. Het candidaatsexamen loopt over de volgende vakken:

a. De tuinbouwwetenschap:

1. de leer van de plantenteelt;

2. de plantenziektenkunde;

3. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

4. de agrogeologie;

5. de tuinbouwwerktuigkunde en tuinbouwkunde.

b. De rechts- en staatswetenschap:

1. het agrarisch recht;

2. de algemeene landhuishoudkunde.

c. De cultuurtechnische wetenschap:

de cultuurtechniek.

d. De wiskunde:

de waarschijnlijkheidsrekening.

e. De plant- en dierkunde:

1. de planten解剖学;

2. de toegepaste plantensystematiek en de plantengeografie;

3. de erfelijkheidsleer.

f. De microbiologie:

de algemeene microbiologie.

g. De tuinbouwarchitectuur:

de tuinkunst.

h. De technologie:

de tuinbouwtechnologie.

2. Het ingenieursexamen loopt over:

a. de leer van de tuinbouwplantenteelt;

b. over twee van de volgende vakken, naar keuze van den candidaat:

de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

de plantenziektenkunde;

de landhuishoudkunde;

de tuinbouwtechnologie;

het natuurtekenen en de tuinarchitectuur;

de toegepaste plantensystematiek en de plantengeografie;

c. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken met inbegrip van de sub b. bedoelde, niet door den candidaat gekozen, vakken, één vak naar keuze

van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

6. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van landbouwkundig ingenieur B. gelden, behalve het bij artikel 2 vastgestelde, de volgende bepalingen:

1. Het candidaatsexamen loopt over de volgende vakken:

a. De boschbouwwetenschap:

1. de leer van de houtteelt en de boschbescherming;

2. de leer van de boschexploitatie en het houttransportwezen

3. de boschbedrijfsregeling;

4. de plantenziektkunde.

b. De wetenschap van akker- en weidebouw:

1. hoofdstukken uit de leer van de plantenteelt;

2. de scheikunde van den bodem en de bemestingsleer;

3. de landbouwwerktuigkunde.

c. De rechts- en staatswetenschap:

1. het agrarisch recht;

2. de algemeene landhuishoudkunde.

- d. De wiskunde en hare toepassing:

1. de houtmeëtkunde;

2. de boschrenterekening;

3. de waarschijnlijkheidsrekening.

e. De plantkunde:

1. de plantenanatomic;

2. de systematiek, de plantengeografie en de boomflora.

2. Het ingenieursexamen loopt over één van de volgende groepen van vakken:

I. a. De leer van de houtteelt;

b. hoofdstukken uit de leer van de ontginning van woeste gronden;

c. de boschhuishoudkunde;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken twee vakken naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

II. a. De boschhuishoudkunde;

b. de algemeene en de bijzondere landhuishoudkunde;

c. het agrarisch recht;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat.

7. Omtrent de vereischten voor de examens ter verkrijging van het diploma van landbouwkundig ingenieur K. B. gelden, behalve het bij artikel 2 vastgestelde, de volgende bepalingen:

1. Het candidaatsexamen loopt over de volgende vakken:

a. De boschbouwwetenschap:

1. de leer van de houtteelt en de boschbescherming;

2. de leer van de boschexploitatie en het houttransportwezen;

3. de boschbedrijfsregeling;

4. de plantenziektenkunde;

5. de scheikunde van den bodem;

6. de agrogeologie.

b. De rechts- en staatswetenschap: het agrarisch recht.

c. De cultuurtechnische wetenschap:

1. de weg- en waterbouwkunde

2. de burgerlijke bouwkunde;

3. de kennis van het landmeten en het waterpassen.

d. De wiskunde en hare toepassing:

1. de houtmeëtkunde;

2. de boschrenterekening;

3. de waarschijnlijkheidsrekening.

e. De plantkunde:

1. de plantenanatomic;

2. de systematiek, de plantengeografie en de tropische boomflora.

2. Het ingenieursexamen loopt over de volgende vakken:

a. de boschhuishoudkunde;

b. de boschbedrijfsregeling;

c. één van de volgende groepen van vakken naar keuze van den candidaat:

A. 1. de leer van de houtteelt;

2. de Indische boomflora;

B. 1. het agrarisch recht en het Indisch strafrecht;

2. de volkenkunde van Nederlandsch-Indië;

d. benevens uit de overige, aan de landbouwhoogeschool onderwezen, vakken, met inbegrip van de sub c. bedoelde, niet door den candidaat gekozen, vakken, één vak naar keuze van den candidaat, onder nadere goedkeuring van den senaat, terwijl gelegenheid bestaat examen te doen in ééne of meer Indische talen.

8. Het bewijs, bedoeld in art. 49, 3de lid, der wet tot regeling van het hooger landbouwen hooger veerartsenijkundig onderwijs, moet voldoen aan de voorschriften, door den senaat vast te stellen en door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, curatoren gehoord, goed te keuren.

9. 1. De examencommissiën, bedoeld bij artikel 47, 1ste lid, der wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 700), gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 325), worden

voor den duur van een studiejaar aangewezen door den senaat, op voorstel van rector-magnificus en assessoren, volgens de vakken, waarover elk examen loopt.

2. Elke examencommissie, daartoe samengeroepen door het oudste lid in jaren, benoemt uit haar midden een voorzitter en een secretaris.

10. 1. De examencommissiën strekken de in de artikelen 3, 4, 5, 6 en 7 bedoelde examens ook uit tot andere dan de daarin genoemde vakken, mits die vakken aan de landbouwhoogeschool worden onderwezen en de examinandus het verlangen heeft te kennen gegeven, daarin te worden geëxamineerd. Bij gunstigen uitslag wordt van deze vakken aantekening gesteld op het diploma of getuigschrift.

2. Deze examens kunnen gedurende den geheelen cursus worden afgenomen.

11. 1. De examens kunnen mondeling, schriftelijk en practisch worden afgenomen.

2. De mondelinge examens zijn openbaar, doch de examinandi mogen bij de examens geen toehoorder zijn.

3. Geen examinandus mag op één dag langer dan vier uren mondeling worden geëxamineerd.

4. Gedurende het examen is het den examinandus niet geoorloofd, zich zonder vergunning van den examinerator uit het lokaal te verwijderen.

5. Zij, die zich aan bedrog bij het examen schuldig maken, worden afgewezen.

12. Afwijzing bij de examens geschiedt voor ten hoogste één jaar.

13. 1. Tot het afleggen van het propaedeutisch examen bestaat gelegenheid in de maand Januari en, voor zoover bij ministerieele beschikking eene verdeling van het examen wordt ingevoerd, gedeeltelijk ook terstond na de zomervacantie. Aan een afgewezen candidaat wordt gelegenheid gegeven, zijn examen te herhalen na een door de examencommissie te bepalen tijd.

2. Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is, curatoren en den senaat gehoord, bevoegd te bepalen, dat dit examen in gedeelten kan worden afgelegd, overeenkomstig eene door hem vast te stellen verdeling der examen-vakken in groepen.

14. 1. Tot het afleggen van het candidaats-examen bestaat gelegenheid in de maand Januari. Aan een afgewezen candidaat wordt gelegenheid gegeven, zijn examen te herhalen na een door de examencommissie te bepalen tijd.

2. Onze Minister van Landbouw, Nijverheid

en Handel heeft gelijke bevoegdheid, als bij het voorgaande artikel bedoeld.

15. Tot het afleggen van het ingenieurs-examen bestaat gelegenheid gedurende de zittingsperiodes, welke in overleg met den senaat door de commissiën voor dit examen voor een studiejaar worden vastgesteld.

16. Zij, die na een of meer der in de artikelen 3, 4, 5, 6 en 7 bedoelde examens met gunstig gevolg te hebben afgelegd, zich aan een der andere examens wenschen te onderwerpen, worden vrijgesteld van die vakken, waarin zij reeds bij een der voorafgaande examens in gelijke of hogere mate dan voor het nieuwe examen wordt geëxamineerd, bewijzen van bekwaamheid hebben gegeven.

17. Om tot een examen te worden toegelaten, moet de examinandus aan den voorzitter der commissie het bewijs overleggen, dat de daarvoor gevorderde som is betaald.

18. Ten bewijze, dat eenig examen met gunstig gevolg is afgelegd, wordt een in de Nederlandsche taal gesteld getuigschrift of diploma verstrekt. Heeft de geëxamineerde zich door meer dan gewone bekwaamheid onderscheiden, dan wordt dit in het getuigschrift of diploma aangeduid met de woorden: met lof. Staken de stemmen over deze bijvoeging, dan blijft zij achterwege.

19. Het getuigschrift of diploma, bedoeld in het voorgaande artikel, wordt uitgereikt door den voorzitter der commissie, die het examen heeft afgenomen.

§ 2. Van het doctoraat in de landbouwkunde.

20. Het doctoraat in de landbouwkunde, bedoeld in artikel 46, 4de lid, der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, wordt verleend na verdediging van een proefschrift met stellingen.

21. 1. Het proefschrift en de stellingen hebben betrekking op de landbouwwetenschappen.

2. Het proefschrift en de stellingen worden geschreven in de Nederlandsche taal of, wanneer de wenschelijkheid daarvan, ter beoordeeling van den senaat, op voorstel van den promotor of de promotoren, mocht blijken, in eene andere taal.

22. Hem, die tot de promotie verlangt te worden toegelaten, wordt of worden door rector-magnificus en assessoren een of meer hoogleraren als promotor of promotoren aangewezen, aan wiens of wier goedkeuring het

proefschrift en de stellingen worden onderworpen en die toeziet of toezien, dat daarin niets voorkomt, strijdig met de openbare orde of de goede zeden.

23. 1. Zijn het proefschrift en de stellingen door den promotor of de promotoren goedgekeurd, dan worden zij gedrukt en aan alle leden van het college van curatoren en van den senaat toegezonden. De promovendus stelt 150 afdrucken daarvan ter beschikking van de bibliotheek der landbouw-hoogeschool. De rector-magnificus bepaalt dag en uur, waarop de verdediging zal plaats hebben op de wijze, bij artikel 24 vermeld.

2. Dag en uur der promotie worden bekend gemaakt door aanplakking op de daarvoor door rector-magnificus en assessoren aan te wijzen plaats.

24. 1. De promotie wordt in het openbaar gehouden.

2. Zij is ter keuze van den promovendus publiek of privaot.

3. De publieke promotie geschiedt door en ten overstaan van den senaat na verdediging van het proefschrift en de stellingen tegen de bedenkingen van allen, die tot het inbrengen daarvan vergunning van den rector-magnificus hebben verkregen.

4. De private promotie geschiedt door den senaat, vertegenwoordigd door den rector-magnificus en den secretaris van den senaat en vijf of meer, door rector-magnificus en assessoren aan te wijzen, hoogleraren, na verdediging van het proefschrift en de stellingen voor die commissie.

5. De promotie, zowel de publieke als de private, duurt één uur.

6. Staken de stemmen over de toekenning van den doctoralen graad, dan wordt die niet toegekend.

25. Omtrent de taal, waarin de verdediging van het proefschrift en de toekenning van den doctoralen graad geschieden, geldt het tweede lid van artikel 21.

26. 1. Hij, aan wien de doctorale graad is toegekend, ontvangt ten bewijze daarvan een door den rector-magnificus en den secretaris van den senaat geteekend, in de Nederlandsche taal gesteld, diploma, waarvan het model door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wordt vastgesteld.

2. Indien bij de promotie bewijzen van meer dan gewone bekwaamheid zijn gegeven, wordt in het diploma vermeld, dat de doctorale graad met lof is toegekend. Staken de stemmen over deze bijvoeging, dan blijft zij achterwege.

27. 1. De promotie kan te allen tijde plaats hebben, behalve in de vacantiën.

2. Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd, in bijzondere omstandigheden, op advies van rector-magnificus en assessoren, te vergunnen, dat de promotie ook gedurende de vacantie zal geschieden.

§ 3. Van de vrijstellingen, bedoeld in art. 63 der wet tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs.

28. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het examen, afgenomen aan het einde van het eerste studiejaar der voormalige Rijks hogere land-, tuin- en boschbouwschool met gunstig gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch examen.

29. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het examen, bedoeld in artikel 40 van het bij Koninklijk besluit van 18 September 1916 (*Staatsblad* n°. 443) vastgestelde reglement voor de voormalige Rijks hogere land-, tuin- en boschbouwschool, in eene der in het Koninklijk besluit van 9 Juni 1917, n°. 31, aangegeven studieafdeelingen met gunstig gevolg hebben afgelegd, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch examen en van het candidaatsexamen in de betrokken studieafdeeling.

30. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het examen, afgenomen aan het einde van het eerste studiejaar der voormalige Rijks hogere land-, tuin- en boschbouwschool, met gunstig gevolg hebben afgelegd en vóór 1 Januari 1919 het diploma van landbouwkundige behaald hebben of zullen behalen, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch examen en het candidaatsexamen in de betrokken studieafdeeling.

31. Zij, die vóór 9 Maart 1918 het examen, afgenomen aan het einde van het eerste studiejaar der voormalige Rijks hogere land-, tuin- en boschbouwschool, met gunstig gevolg hebben afgelegd en in de jaren 1919, 1920 of 1921 het diploma van landbouwkundige zullen behalen, zijn vrijgesteld van het propaedeutisch examen, waarin zij bij hun examen voor landbouwkundige bewijzen van voldoende bekwaamheid hebben gegeven.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* en gelijktijdig in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en

waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTRUMA.

(*Uitgeg. 17 Juli 1918.*)

10 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Oud-Beijerland*, van 8 Maart 1918, tot het verleen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen. S. 445.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 7 Juni 1918, n°. 7218/2, afd. Onderwijs tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Oud-Beijerland*, van 8 Maart 1918, waarbij besloten is met het oog op den nood der tijden en uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, eene gratificatie te verleen aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen, tot zoodanig bedrag, als, met bijtelling van al hetgeen aan vast salaris, duurtetoelag of gratificatie van hun schoolbestuur of 's Rijks kas wordt genoten, noodig zal zijn, om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over hetzelfde tijdvak in dezelfde betrekking aan eene der gemeentescholen waren werkzaam geweest;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificaties te verleen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit onderwyzend personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd is met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Oud-Beijerland* door dit Raads-

besluit vanwege die gemeente middellijk gelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gezien Ons besluit van 30 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 228), waarbij het besluit van den Raad der gemeente *Oud-Beijerland*, van 8 Maart 1918, tot 1 October 1918 is geschorst;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Juli 1918, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 4 Juli 1918, n°. 12401, afd. Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Oud-Beijerland* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 10den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT VAN DER LINDEN.

(*Uitgeg. 31 Juli 1918.*)

11 Juli 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19), gewijzigd bij dat van den 25sten November 1884 (*Staatsblad* n°. 225), houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in *Nederland* te doen. S. 446.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzê Ministers van Koloniën en van Financiën, van 10 Juni 1918, 3de Afdeling n°. 3, en 10 Juni 1918 n°. 92, Generale Thesaurie, gedaan na gehouden overleg met de Algemeene Rekenkamer;

In aanmerking nemende, dat hoofdzakelijk in verband met de invoering van den postchèque- en girodienst in *Nederland* nadere wijziging wenschelijk is van de bij het Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19), gewijzigd bij dat van den 25sten November 1884 (*Staatsblad* n°. 225), vastgestelde bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verant-

woording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië* — Indische Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1917 n°. 275), nader gewijzigd bij de wetten van 9 November 1917 (*Staatsblad* n°. 634) en 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 702) —, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in *Nederland* te doen;

Den Raad van State gehoord (advies van den 25 Juni 1918, n°. 18);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 6 Juli 1918, 3de Afdeling n°. 14, en 9 Juli 1918, n°. 80, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In het Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19), gewijzigd bij dat van den 25sten November 1884 (*Staatsblad* n°. 225), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Artikel 1 wordt gewijzigd als volgt:

Het eerste lid wordt gelezen:

Van alle in *Nederland* plaats hebbende verkooping van goederen, andere dan de gouvernementenproducten, bedoeld bij artikel 75 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*, doch welker opbrengst niettemin behoort tot de geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*, wordt overeenkomstig artikel 85 dier wet aan de Algemeene Rekenkamer rekening gedaan door hen, die met den verkoop belast zijn.

Aan het derde lid wordt toegevoegd:

Wordt van den postchèque- en girodienst gebruik gemaakt, dan wordt het bewijs van storting of van afschrijving door den rekenplichtige nevens zijne rekening overgelegd en in uitgaaf gebracht.

Artikel 2 wordt gelezen:

De stortingen in *Nederland* ten bate van het koloniaal beheer van *Nederlandsch-Indië* geschieden bij de rijksbetaalmeesters, bij de Nederlandsche Bank als rijkskassier of bij den postchèque- en girodienst.

De Minister van Financiën bepaalt na overleg met dien van Koloniën, welke stortingen moeten geschieden bij de Nederlandsche Bank. De overige stortingen kunnen geschieden zoolwel bij de rijksbetaalmeesters als bij den postchèque- en girodienst. Wat dezen dienst betreft kan voor storting in de plaats treden overschrijving van de rekening van den schuldenaar op de schatkistpostrekening (voor de koloniën).

De bij dit artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden met bijzondere aanwijzing op-

genomen in de gewone verantwoordingen, welke die rekenplichtigen aan het Departement van Financiën en de Algemeene Rekenkamer afleggen.

De eerste drie leden van artikel 3 worden gelezen:

De quitantiën, afgegeven wegens de in het vorig artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden behoudens het bepaalde bij het laatste lid van artikel 1 tegen bewijs van overneming door het Departement van Koloniën ingetrokken. De door den beheerder van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) ontvangen kennisgevingen van storting en van afschrijving worden door hem aan genoemd Departement toegezonden.

De ingetrokken quitantiën van storting alsmede de kennisgevingen van storting en van afschrijving worden, na afloop van iedere maand, verzameld op borderellen in drievoud.

Twee exemplaren van die borderellen worden, met de quitantiën en de kennisgevingen van storting en van afschrijving, overgelegd aan het Departement van Financiën, dat na gedane boeking een exemplaar met de quitantiën en de kennisgevingen aan de Algemeene Rekenkamer inzendt.

In artikel 6 wordt in plaats van „wet van den 23sten April 1864 (*Staatsblad* n°. 35)” gelezen „wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*”.

Artikel 7 wordt gewijzigd als volgt:

De aanhef wordt gelezen:

De voldoening der vorderingen geschiedt op schriftelijk verzoek door overschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst en overigens:

In het bepaalde onder *b* vervallen de woorden: ingericht naar het bij dit besluit gevoegde model B.

Het bepaalde onder *d* wordt gelezen:

op bevelschriften ten name van de schuldeischers of hunne rechtverkrijgenden, welke bevelschriften in bijzondere gevallen ook tot betaalbaarstelling van de onder *b* vermelde onderwerpen van uitgaaf kunnen gebezigd worden.

Na artikel 7 wordt ingelascht:

Artikel 7a. De betalingen door middel van den postchèque- en girodienst geschieden door tusschenkomst van den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening.

Het eerste lid van artikel 9 wordt gelezen:

De betalingen op de betalingsstukken, ver-

meld onder *b*, *c* en *d* van artikel 7, geschieden door de rijksbetaalmeesters.

Artikel 10 wordt gelezen :

Pensioenen, gagementen en daarmede gelijkstaande onderstanden worden betaalbaar gesteld om de drie maanden. De daartoe strekkende betaalsrollen en bevelschriften blijven, met inbegrip van de maand der betaalbaarheid, gedurende drie maanden geldig. Na verloop van dat tijdperk geschiedt geene nadere betaalbaarstelling dan op aanvraag door of vanwege de belanghebbenden.

De Minister van Koloniën kan van den in het vorige lid gestelden regel afwijken door gagementen of daarmede gelijkstaande pensioenen bij een korteren termijn betaalbaar te stellen.

Het eerste lid van artikel 11 wordt gelezen :

De betalingen, bedoeld bij de artikelen 7a en 9, geschieden krachtens kredieten, welke de Minister van Financiën op aanvraag van dien van Koloniën openb.

Na artikel 11 wordt ingelascht :

Artikel 11a. Na afloop van iedere maand worden de bewijzen van afschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) door den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening bij zijne verantwoording ter zake van de eerstbedoelde rekening aan de Algemeene Rekenkamer overgelegd.

Een afschrift van die verantwoording wordt door dien beheerder aan het Departement van Koloniën ingezonden.

In het eerste en het tweede lid van artikel 12 en in artikel 14 wordt in plaats van „betaalmeesters” gelezen „rijksbetaalmeesters”.

Het tweede lid van artikel 13 wordt gelezen :

Een exemplaar dier borderellen, waarvoor een model door den Minister van Financiën wordt vastgesteld, wordt door genoemden betaalmeester aan het Departement van Koloniën ingezonden.

Artikel 15 ondergaat de volgende wijzigingen :

Het eerste lid wordt gelezen :

Maandelijks zendt het Departement van Koloniën, na ontvangst van de borderellen der betaalde en verrekende uitgaven, aan de Algemeene Rekenkamer de bescheiden tot staving van de deugdelijkheid dier uitgaven met een staat, waarop die uitgaven worden vermeld.

In het derde lid worden de woorden „op die staten” vervangen door „op dien staat”.

In artikel 16 vervallen de woorden „in drievoud” en het laatste lid.

Artikel 17 wordt gelezen :

Na onderzoek van de vereeningen vermeld

op de staten, in de beide vorige artikelen bedoeld, geeft de Algemeene Rekenkamer bericht van de door haar gedane boeking aan den Minister van Koloniën en aan dien van Financiën, aan eerstgenoemden onder mededeeling van de gerezen bedenkingen en met terugzending der bescheiden, waarop die betrekking hebben.

Het tweede lid van artikel 19 wordt gelezen :

De opgaaf van die vermindering wordt door den Minister van Koloniën, met de vereischte bescheiden, in tweevoud gezonden aan den Minister van Financiën, die haar in handen stelt van den betaalmeester voor de verrekeningen bij zijn Departement, om bij de Algemeene Rekenkamer te worden overgebracht.

Het eerste lid van artikel 20 wordt gelezen :

Bij het Departement van Koloniën en bij de Algemeene Rekenkamer wordt, voor ieder jaar afzonderlijk, eene rekening geopend ter zake van de voorziening in de behoeften van 's Lands kassen in *Nederlandsch-Indië*.

In het tweede lid van artikel 23 wordt in plaats van „in hoedanigheid van agent van 's Rijks schatkist” gelezen „als rijkskassier”.

Artikel 24 ondergaat de volgende wijzigingen :

Het eerste lid wordt gelezen :

De betalingen ten laste van de kredieten, bij het vorige artikel bedoeld, geschieden op bevelschriften en betaalsrollen, door of namens den Minister van Koloniën afgegeven, op wissels door of namens hem geaccepteerd, alsmede door overschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst op verzoek van vorennoemden Minister. Zij worden aan de rekenplichtigen geleden als volgt :

Na punt *c* wordt ingelascht :

d. die per postgiro op de bewijzen van afschrijving daartoe betrekkelijk.

Artikel 25 wordt gelezen :

Op de bevelschriften, wissels, betaalsrollen en receptissen, in het voorgaande artikel bedoeld, is artikel 12 toepasselijk.

In artikel 27 wordt in plaats van „wet van den 23sten April 1864 (*Staatsblad* n°. 35)” gelezen „wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*.”

Artikel 28 wordt vervangen door de volgende bepaling :

SLOTBEPALING.

Behoudens het bepaalde in het eerste lid van artikel 12 en het tweede lid van artikel 13 worden de modellen der borderellen, aanvra-

gen, staten, bevelschriften, betaalsrollen en recepissen, in dit besluit bedoeld, door den Minister van Koloniën vastgesteld.

Art. II. De tekst van het Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19), zooals het luidt na de daarin bij het Koninklijk besluit van den 25sten November 1884 (*Staatsblad* n°. 225) en bij dit besluit gebrachte wijzigingen, wordt op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst in overeenstemming met de gebruikelijke spelling en in eene doorlopende reeks van artikelen, met wijziging dienovereenkomstig van de aanhalingen daarin van de artikelen.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Koloniën en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitg.* 30 Juli 1918.)

11 Juli 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 2den Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 41), houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in *Nederland* te doen. S. 447.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Financiën, van 10 Juni 1918, 3de Afdeling n°. 3, en 10 Juni 1918, n°. 92, Generale Theaurie, gedaan na gehouden overleg met de Algemeene Rekenkamer;

In aanmerking nemende, dat in verband met de invoering van den posthèque- en girodienst in *Nederland* wijziging wenschelijk is van de bij Ons besluit van den 2den Februari 1911 (*Staatsblad* n°. 41) vastgestelde bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten van den 7den November 1910 (*Staatsblad* nos 315 en 316) — gewijzigd bij de wetten van 21 December 1914 (*Staatsblad* nos. 586 en 587) —, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in *Nederland* te doen;

Den Raad van State gehoord (advies van den 25 Juni 1918, n°. 18);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 6 Juli 1918, 3de Afdeling n°. 14, en 9 Juli 1918, n°. 80, Generale Theaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In Ons bovengenoemd besluit van den 2den Februari 1911 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

De artikelen 1, 2 en 3 'worden gelezen:

Art. 1. De stortingen in *Nederland* ten bate van de koloniale huishoudelijke begrootingen geschieden bij de rijksbetaalmeesters bij de Nederlandsche Bank als rijkskassier of bij den posthèque- en girodienst.

Onze Minister van Financiën bepaalt na overleg met Onzen Minister van Koloniën, welke stortingen moeten geschieden bij de Nederlandsche Bank. De overige stortingen kunnen geschieden zoowel bij de rijksbetaalmeesters als bij den posthèque- en girodienst. Wat dezen dienst betreft kan voor storting in de plaats treden overschrijving van de rekening van den schuldenaar op de schatkistpostrekening (voor de koloniën).

De bij dit artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden voor elke kolonie afzonderlijk met bijzondere aanwijzing opgenomen in de gewone verantwoordingen, welke die rekenplichtigen aan het Departement van Financiën en de Algemeene Rekenkamer afleggen.

Art 2. De quitantiën, afgegeven wegens de in het vorige artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden behoudens het bepaalde bij het laatste lid van dat artikel tegen bewijs van overneming door het Departement van Koloniën ingetrokken. De door den beheerder van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) ontvangen kennisgevingen van storting en van bijschrijving worden door hem aan genoemd Departement toegezonden.

De ingetrokken quitantiën van storting alsmede de kennisgevingen van storting en van bijschrijving worden, na afloop van elke maand, voor elke kolonie afzonderlijk, verzameld op borderellen in drievoud.

Twee exemplaren van die borderellen worden, met de quitantiën en de kennisgevingen van storting en van bijschrijving, overgelegd aan het Departement van Financiën, dat na gedane boeking een exemplaar met de quitantiën en de kennisgevingen aan de Algemeene Rekenkamer inzendt.

De quitantiën wegens storting afgegeven

aan personen, die belast zijn met den verkoop van koloniale goederen, in *Nederland* en als zoodanig aan de Algemeene Rekenkamer rekenplichtig zijn, worden, na aan het Departement van Koloniën ter visie gezonden en van daar terugontvangen te zijn, nevens hunne rekeningen overgelegd en in uitgaaf gebracht. Wordt van den postchèque- en girodienst gebruik gemaakt, dan wordt het bewijs van storting of van afschrijving door den rekenplichtige nevens zijne rekening overgelegd en in uitgaaf gebracht.

Van de in het vorig lid bedoelde quitantiën wordt bij het Departement van Koloniën een afschrift genomen, waarmede gehandeld wordt als ten opzichte van de ingetrokken quitantiën bij dit artikel is bepaald.

Art 3 Binnen drie maanden na ontvangst van de in het vorig artikel bedoelde borderellen deelt de Algemeene Rekenkamer de tegen de stortingen en de overschrijvingen en daarop betrekking hebbende bescheiden bij haar gerezen bedenkingen aan Onzen Minister van Koloniën mede, Indien de bedenkingen hem gegrond voorkomen, zorgt hij dat daaraan wordt tege- moet gekomen.

De aanhef van artikel 7 wordt gelezen :

De voldoening der vorderingen geschiedt op schriftelijk verzoek door overschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst en overigens :

Na artikel 7 wordt ingelascht :

Art 7a. De betalingen door middel van den postchèque- en girodienst geschieden door tusschenkomst van den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening.

Het eerste lid van artikel 8 wordt gelezen :

De betalingen op de betalingsstukken, vermeld onder *a*, *b* en *c* van artikel 7, geschieden door de rijksbetaalmeesters.

Het eerste lid van artikel 10 wordt gelezen :

De betalingen, bedoeld bij de artikelen *7a* en *8*, geschieden krachtens kredieten, welke Onze Minister van Financiën op aanvraag van Onzen Minister van Koloniën opent.

Na artikel 10 wordt ingelascht :

Art 10a. Na afloop van elke maand worden de bewijzen van afschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) door den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening bij zijne verantwoording ter zake van de eerstbedoelde rekening aan de Algemeene Rekenkamer overgelegd.

Een afschrift van die verantwoording wordt door dien beheerder aan het Departement van Koloniën ingezonden.

Het eerste lid van artikel 11 wordt gelezen :

Na afloop van elke maand worden de gekweten betalingsstukken, bedoeld bij artikel 7 onder *a*, *b* en *c* door de rijksbetaalmeesters per soort, per dienst en per kolonie gebracht op afzonderlijke borderellen in drievoud, waarvoor modellen door Onzen Minister van Financiën worden vastgesteld.

Het eerste lid van artikel 14 wordt gelezen :

Maandelijks zendt het Departement van Koloniën, na ontvangst van de borderellen der betaalde en verrekende uitgaven, aan de Algemeene Rekenkamer de bescheiden tot staving van de deugdelijkheid dier uitgaven met een staat, waarop die uitgaven worden vermeld.

In het eerste lid van artikel 15 vervallen de woorden „in tweevoud”.

De artikelen 16, 20 en 25 worden gelezen :

Art. 16. Uiterlijk binnen drie maanden na ontvangst van de in de beide vorige artikelen bedoelde staten, geeft de Algemeene Rekenkamer bericht van de door haar gedane boeking aan Onze Ministers van Koloniën en Financiën en deelt zij aan eerstgenoemden Minister mede :

1°. of, en zoo ja, welke uitgaven, vermeld in eerstgenoemden staat, door haar tengevolge van bedenkingen tegen de verantwoordingen van de betaalmeesters of den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening tot een ander bedrag zijn geboekt dan in den staat is vermeld ;

2°. de bij haar gerezen bedenkingen tegen de vereveningen, onder terugzending van de bescheiden, welke daarop betrekking hebben.

Indien de bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer Onzen Minister van Koloniën gegrond voorkomen, zorgt hij, naar bevind van zaken, dat of hetgeen ten onrechte werd betaald in 's Rijks schatkist wordt teruggestort dan wel op de schatkistpostrekening (voor de koloniën) wordt gestort of overgeschreven, of dat de gerezen bedenking door aanvulling of verbetering der bescheiden als anderszins wordt opgeheven.

Art. 20. Bij het Departement van Koloniën en bij de Algemeene Rekenkamer wordt, voor elk jaar en voor elke kolonie afzonderlijk, eene rekening geopend van het Departement van Koloniën met de besturen van *Suriname* en *Curaçao*.

Art. 25. Voor de betalingen, bedoeld in artikel 24, worden door Onzen Minister van Financiën, op aanvraag van Onzen Minister van Koloniën, afzonderlijk kredieten geopend, wat

de uitzending van muntspeciën betreft bij de Nederlandsche Bank in de hoedanigheid van rijkskassier en voor de andere betalingen bij de betaalmeesters en den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening.

Het eerste, het derde en het laatste lid van artikel 26 worden gelezen :

De betalingen ten laste van de kredieten, bij artikel 25 bedoeld, geschieden op bevelschriften en betaalsrollen, door of namens Onzen Minister van Koloniën afgegeven, op wissels door of namens hem geaccepteerd, alsmede door overschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst op verzoek van Onzen voornoemden Minister.

Op de betalingsstukken betreffende die betalingen zijn de artikelen 10a en 11, op de betalingsstukken ten name van de Generale Thesaurie is artikel 12 toepasselijk.

De Algemeene Rekenkamer deelt aan Onze Ministers van Financiën en van Koloniën zoo spoedig mogelijk mede of, en zoo ja, welke betalingen door haar niet zijn geleden tengevolge van bedenkingen tegen de verantwoordingen van betaalmeesters en van den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening.

Artikel 28 wordt vervangen door de volgende bepaling :

SLOTBEPALING.

Behoudens het bepaalde in het eerste lid van artikel 11 en in het derde lid van artikel 26 worden de modellen der borderellen, opgaven, staten, bevelschriften en betaalsrollen, in dit besluit bedoeld, door Onzen Minister van Koloniën vastgesteld.

II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Koloniën en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 30 Juli 1918.)

12 Juli 1918. BESLUIT, betreffende militie- of landweerplichtige vrijwilligers bij het korps mariniers. S. 448.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog, ad interim Minister van Marine van 9 Juli 1918, Afdeling B n°. 68 ;

Gelet op de wetten van 15 Januari 1916 (*Staatsblad* n°. 36) en 27 Mei 1916 (*Staatsblad* n°. 205) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het korps Mariniers aan te wijzen als categorie van vrijwillig dienenden, aan wie terstond ontslag uit den dienst bij de militie of bij de landweer wordt verleend, indien zij na het volbrengen van een dienstverband van ten minste vijf jaren ontslag uit den vrijwilligen dienst verkrijgen, voordat hun militie- of hun landweerdiensttijd is volbracht.

Onze Ministers van Marine en van Oorlog zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 12den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

ad interim Minister van Marine,

DE JONGE.

(*Uitgeg.* 23 Juli 1918.)

13 Juli 1918. BESLUIT, tot verdeling van het Rijk in districten, ten behoeve van den dienst der Arbeidsinspectie. S. 449.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 10 Juli 1918, n°. 1412, afdeling Arbeid ;

Gezien artikel 17, tweede lid, der Arbeidswet 1911 (*Staatsblad* n°. 319) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. Ten behoeve van den dienst der Arbeidsinspectie wordt het Rijk verdeeld in tien districten, waarvan omvatten :

het 1ste de provincie Limburg en het gedeelte der provincie Noord-Brabant, dat behoort tot het rechtsgebied van de kantongerechten Veghel, Boxmeer, Eindhoven, Oirschot, Weert en Helmond ;

het 2de het gedeelte der provincie Noord-Brabant dat niet behoort tot het 1ste district ;

het 3de het gedeelte der provincie Zuid-Holland, dat behoort tot het rechtsgebied van de kantongerechten Schiedam en Rotterdam, alsmede de gemeenten Berkel, Delft, 's-Gravenzande, Hof van Delft, de Lier, Monster, Naaldwijk, Nootdorp, Pijnacker, Schipluiden, Vrijenban, Wateringen en IJsselmonde ;

het 4de de provincie Utrecht, het gedeelte der provincie Zuid-Holland, dat behoort tot

het rechtsgebied der kantongerechten 's-Gravenhage, Leiden, Gouda, Woerden, Alphen, en Haarlemmermeer, het gedeelte van het rechtsgebied van het kantongerecht Delft, dat niet behoort tot het 3de district, het rechtsgebied van het kantongerecht Schoonhoven, — met uitzondering van de gemeenten Krimpen afd IJssel, Krimpen afd Lek en Lekkerkerk — benevens de gemeenten Vianen en Hagestein ;

het 5de het gedeelte der provincie Noord-Holland, dat behoort tot het rechtsgebied van het kantongerecht Amsterdam benevens het niet tot eenige provincie behorende watergebied des Rijks ;

het 6de het gedeelte der provincie Noord-Holland, dat niet behoort tot het 5de districts ;

het 7de de provincie Gelderland ;

het 8ste de provincie Overijssel ;

het 9de de provinciën Groningen, Friesland en Drenthe ;

het 10de de provincie Zeeland en het gedeelte der provincie Zuid-Holland, dat niet behoort tot het 3de en het 4de district.

2. Ons besluit van 18 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 257) wordt ingetrokken.

3. Dit besluit treedt in werking op 15 September 1918.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 13den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 20 Juli 1918.)

13 Juli 1918. BESLUIT houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 450.

16 Juli 1918. BESLUIT, tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad. S. 451.

WIJ WILHELMINA ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 15 Juni 1918, La. C., Afdeling Waterstaat T ;

Gezien artikel 5 van de wet van 14 Juni 1918, *Staatsblad* n°. 354 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juli 1918, n°. 30) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 13 Juli 1918, La. A., afdeling Waterstaat T ;

Hebben goedgevonden en verstaan :
in te stellen een Zuiderzeeraad en voor dien Raad bepalingen vast te stellen als volgt :

§ 1. Taak.

Art. 1. De Zuiderzeeraad dient de Regeering desgevraagd van advies en bijstand in de voorbereiding en uitvoering van werken, alsmede in de voorbereiding van de regelingen betreffende het in gebruik brengen der drooggelegde gronden.

2. De Zuiderzeeraad vestigt zijnerzijds de aandacht op hetgeen strekken kan tot bevordering van de voorbereiding en uitvoering van werken, alsmede tot bevordering van de voorbereiding van de regelingen betreffende het in gebruik brengen der drooggelegde gronden.

3. Zoo dikwijls de Zuiderzeeraad Onzen Ministers, Hoofden van de betrokken Departementen, desgevraagd van advies dient of uit eigen beweging voorstellen doet, en, in verband daarmee schriftelijk het gevoelen van den Directeur-Generaal der Zuiderzeewerken heeft ingewonnen, wordt diens verslag bij het bericht aan den Minister overgelegd.

4. De Zuiderzeeraad houdt toezicht op de wijze, waarop de uitvoering van de afsluiting en van de droogmaking der Zuiderzee naar de bevelen van Onzen Minister van Waterstaat wordt geleid en geeft dezen kennis van hetgeen naar zijn oordeel in het belang van den dienst behoort te geschieden.

§ 2. Samenstelling.

5. 1. De Zuiderzeeraad is gevestigd te 's-Gravenhage en bestaat uit ten minste 20 leden, die door Ons worden benoemd en ontslagen.

2. Tot lid van den Zuiderzeeraad zijn slechts benoembaar zij, die niet reeds van Rijkswege ambtshalve bemoeiing hebben hetzij met de voorbereiding en uitvoering der werken, hetzij met de bevordering van de voorbereiding van de regelingen betreffende het in gebruik brengen der drooggelegde gronden.

6. Uit de leden worden door Ons een Voorzitter en twee of meer Ondervoorzitters aangewezen.

7. De leden worden benoemd voor 6 jaren. De helft dezer leden treedt volgens een door

Onzen Minister van Waterstaat goedgekeurden rooster om de drie jaren af.

8. De eerste aftreding heeft plaats 1 Januari 1922. De afgetreden leden zijn onmiddellijk weder benoembaar.

9. Wie, ter vervulling van eene plaats, buiten den bij den rooster bepaalden tijd opgevallen, tot lid benoemd is, treedt af op het tijdstip waarop degene, in wiens plaats hij benoemd is, zou zijn afgetreden.

10. Aan den Zuiderzeeraad zijn één of meer Secretarissen toegevoegd.

11. Zij worden door Ons benoemd en genieten eene door Ons te bepalen bezoldiging.

12. 1. Hunne instructiën worden door den Zuiderzeeraad vastgesteld.

2. Deze regelingen behoeven — evenals de daarin aan te brengen wijzigingen — om van kracht te worden de goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat.

13. Bij het openvallen van het ambt van Secretaris zendt de Zuiderzeeraad ter vervulling van de plaats eene aanbeveling aan Onzen Minister van Waterstaat.

14. De leden van den Zuiderzeeraad genieten geen bezoldiging. Zij ontvangen echter vergoeding voor reis- en verblijfkosten en vacatiegeld tot een door Ons te bepalen bedrag voor elken dag, waarop zij eene vergadering van den Zuiderzeeraad of van eene commissie uit dien Raad hebben bijgewoond, of ingevolge opdracht van den Zuiderzeeraad of van den Voorzitter bijzondere werkzaamheden hebben verricht.

§ 3. *Werkwijze.*

15. 1. De Zuiderzeeraad vergadert zoo dikwijls de Voorzitter dit noodig acht of het door ten minste vijf leden met opgave van redenen wordt gevraagd.

2. De vergaderingen worden gehouden te *s-Gravenhage*, tenzij de Voorzitter noodig acht die elders te doen plaats hebben, in welk geval zij worden gehouden ter plaatse door den Voorzitter aangewezen.

16. De leden van den Zuiderzeeraad onthouden zich van stemming over onderwerpen, welke hen, hunne echtgenooten of hunne bloed- of aanverwanten — den derden graad ingesloten — persoonlijk aangaan, of waarin zij als gelastigden zijn betrokken.

17. 1. Zoowel de Voorzitter van den Zuiderzeeraad alsook deze zelf, kan de voorbereiding van hetgeen waarover de Zuiderzeeraad van advies of bijstand heeft te dienen, aan commissiën uit zijn midden opdragen.

2. Als Voorzitter dezer commissiën treedt op de Voorzitter of één der Ondervoorzitters.

18. In de vergaderingen van den Zuiderzeeraad kan geen besluit worden genomen, indien niet ten minste de helft van het aantal leden aanwezig is.

19. 1. De commissiën kunnen van den Directeur-Generaal de gegevens verlangen, welke zij behoeven voor de uitvoering van hare werkzaamheden.

2. De Voorzitter en de Ondervoorzitters zijn, ook indien zij niet als lid zijn aangewezen, bevoegd de vergaderingen van deze commissiën bij te wonen en hebben alsdan, ten ware zij tot lid der commissiën zijn benoemd, een raadgevende stem.

3. De in het eerste lid van artikel 27 bedoelde deskundigen, zoomede de personen, bedoeld in het 2de lid van dat artikel, genieten voor het bijwonen der vergaderingen der commissiën reis- en verblijfkosten.

20. 1. De Voorzitter, of bij diens ontstentenis of afwezigheid één der daartoe door den Zuiderzeeraad aangewezen Ondervoorzitters, is belast met de uitvoering der besluiten van den Zuiderzeeraad en wordt daarin bijgestaan door de(n) Secretaris(sen).

2. Stukken van of namens den Zuiderzeeraad uitgaande worden door den Voorzitter en ten minste een der Secretarissen onteekend.

21. 1. De Voorzitter en Ondervoorzitters vormen het Dagelijksch Bestuur van den Zuiderzeeraad, dat bevoegd is zaken van weinig belang af te doen. Spoedeisende zaken van weinig belang kunnen door den Voorzitter worden afgedaan.

2. In elke vergadering van den Zuiderzeeraad doet de Voorzitter mededeeling van hetgeen door het Dagelijksch Bestuur of dor hem sinds de jongste vergadering is verricht.

3. Zoo noodig kan de Voorzitter een tijdelijken plaatsvervanger voor den(n) Secretaris(sen) aanwijzen.

22. De Zuiderzeeraad stelt een reglement van orde vast, dat, om in werking te treden, evenals de nader daarin te brengen wijzigingen, de goedkeuring behoeft van Onzen Minister van Waterstaat.

23. De Zuiderzeeraad brengt jaarlijks vóór 1 Juli aan Onzen Minister een beknopt verslag uit over de hoofdzaken zijner verrichtingen in het afgelopen kalenderjaar.

§ 4. *Bevoegdheid.*

24. Wordt aan den Zuiderzeeraad geheel

of ten deele de leiding der werken opgedragen, dan wordt voor dit geval door Ons, den Zuiderzeeraad gehoord, eene bijzondere regeling getroffen.

25. De Zuiderzeeraad treedt rechtstreeks in briefwisseling met openbare besturen en autoriteiten en met den Directeur-Generaal der Zuiderzeewerken. Hij kan zich ook tot het bekomen van inlichtingen met andere personen of colleges in verbinding stellen.

26. Zonder toestemming van den betrokken Minister wordt aan de door den Zuiderzeeraad behandelde zaken geen openbaarheid gegeven.

27. 1. Zoowel de Voorzitter van den Zuiderzeeraad, alsook deze zelf en de uit zijn midden benoemde commissiën, bedoeld in artikel 17, kunnen den Directeur-Generaal der Zuiderzeewerken, de onder dezen werkzame ambtenaren of andere deskundigen uitnoodigen de vergaderingen van den Zuiderzeeraad, onderscheidenlijk van die commissiën, bij te wonen.

2. De Zuiderzeeraad of eene commissie uit dien Raad is bevoegd ook andere personen uit te noodigen de vergaderingen bij te wonen tot het geven van inlichtingen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aanden Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 16den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 1 Aug. 1918.)

17 Juli 1918, BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende vaststelling van den vorm der opgave ex art. 14 der Veiligheidswet.

Ik heb de eer U H.E.G. te berichten, dat bij mijne beschikking van heden opnieuw is vastgesteld de vorm der opgave, bedoeld in artikel 14 der Veiligheidswet.

Wijziging van het bij beschikking van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Mei 1904, n°. 2316, afdeling Arbeid, vastgestelde model bleek mij noodzakelijk.

Zoals U H.E.G. bekend is, is de Veiligheidswet thans nog niet van kracht ten aanzien van fabrieken en werkplaatsen, waar minder dan 10 personen plegen te verblijven, althans voor zoover deze niet tengevolge van het gebruik van een krachtwerktuig of oven, dan wel uit anderen hoofde onder de bepalingen der

wet vallen. Ook is de wet thans nog niet van toepassing op de bemalingsinrichtingen.

In verband met het bepaalde in de wet van 19 Juni 1915 (*Staatsblad* n°. 231) en het Kon. besluit van 21 Augustus 1916 (*Staatsblad* n°. 419) zal de Veiligheidswet met 1 Januari 1919 behalve op de inrichtingen, waarvoor zij thans geldt, tevens van toepassing worden op de volgende inrichtingen:

1°. fabrieken en werkplaatsen, als bedoeld in art. 1 der Veiligheidswet, zonder krachtwerktuig of oven, waarin vijf tot en met negen personen plegen te verblijven;

2°. bemalingsinrichtingen.

De uitzondering, welk artikel 28 der gewijzigde Veiligheidswet (de gewijzigde tekst dier wet is opgenomen in *Staatsblad* n°. 304 van 1915) maakt, is uiteraard ook hier van kracht.

Deze uitbreiding van de werkingssfeer der wet heeft tot gevolg, dat alle hoofden of bestuurders van reeds bestaande, **eerst van 1 Januari 1919 af onder de wet vallende inrichtingen vóór 1 Februari 1919** (zie de gewijzigde redactie van artikel 14) eene opgave, als in dat artikel bedoeld, behooren in te zenden. Nauwkeurige naleving van de uit artikel 14 voortvloeiende verplichting, zoowel ten opzichte van de even genoemde, reeds bestaande inrichtingen als ten opzichte van nieuw opgerichte fabrieken en werkplaatsen en inrichtingen, die reeds bestonden, maar door uitbreiding van personeel, door plaatsing van een krachtwerktuig of andere omstandigheden onder de wet komen te vallen, acht ik van het meeste belang. Nu heeft de ervaring geleerd dat het allerminst bevorderlijk is voor de nakoming van die verplichting, wanneer de formulieren voor de vereischte opgaven, zooals tot dusver, alleen in den handel verkrijgbaar zijn.

Kostelooze verstrekking van de formulieren van Rijkswege en verkrijgbaarstelling ter gemeente-secretarie zal m. i. aan de voorgescreven inzending der opgaven zeer ten goede komen en verdient derhalve de voorkeur.

Op grond van het vorenstaande heb ik de eer U H.E.G. uit te noodigen, de burgemeesters van Uw Gewest te doen toekomen het naar Uw oordeel benoedigde aantal van het nieuwe formulier en hun te verzoeken in hunne gemeente op de gebruikelijke wijze ter openbare kennis te brengen, dat een nieuw formulier is vastgesteld voor de opgave, welke ingevolge artikel 14 der Veiligheidswet binnen eene maand na het tijdstip, waarop een fabriek of werkplaats in den zin der wet is opgericht,

of waarop die wet op een fabriek of werkplaats van toepassing is geworden, door het hoofd of den bestuurder aan den Burgemeester moet worden ingezonden en dat die formulieren voor belanghebbenden kosteloos ter gemeentesecretarie verkrijgbaar zijn. Ik zoude het zeer op prijs stellen, dat bij deze bekendmaking de belanghebbenden mede opmerkzaam werden gemaakt op de uitbreiding, die, ingaande 1 Januari 1919, aan de werking der Veiligheidswet wordt gegeven en dat hoofden of bestuurders van inrichtingen, welke uit hoofde van die uitbreiding met 1 Januari 1919 onder de Veiligheidswet komen te vallen, tevens nadrukkelijk op de bovenbedoelde verplichting tot inzending van de bedoelde opgave vóór 1 Februari 1919 werden gewezen.

Herhaling van deze bekendmaking tegen het einde van 1918 (b. v. in het midden van December) schijnt wel gewenscht.

Het voor de toezending aan de burgemeesters in Uw Gewest benodigde aantal exemplaren van deze circulaire en van de formulieren, gelieve U H.E.G. hierbij aan te treffen.

Ten slotte deel ik U H.E.G. mede, dat het mij aangenaam zoude zijn, indien U H.E.G. de burgemeesters verzocht bij uitputting van den beschikbaren voorraad der formulieren, deze bij U aan te vragen.

Voor aanvulling van den onder Uwe berusting zijnden voorraad zal op Uw desbetreffend verzoek steeds gaarne door mijn Departement worden gezorgd.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

17 Juli 1918. BESCHIKKING van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende nadere vaststelling van den vorm der opgave, bedoeld bij art. 14 der Veiligheidswet.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

Gelet op art. 14 der Veiligheidswet (*Staatsblad* n°. 304 van 1915);

Heeft goedgevonden:

1°. met intrekking van de beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Mei 1904, n°. 2316, afdeling Arbeid, den vorm der opgave, bedoeld in art. 14 der Veiligheidswet, vast te stellen overeenkomstig het bij deze beschikking gevoegde model, dat hierachter is opgenomen.

's-Gravenhage, 17 Juli 1918.

De Minister voornoemd. POSTHUMA.

1918.

Behoort bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 17 Juli 1918, n°. 1107, afdeling Arbeid.

OPGAVE

overeenkomstig art. 14 der Veiligheidswet (Staatsblad n°. 304 van 1915).

Naam van het hoofd of den bestuurder.	
Woonplaats idem.	Gemeente : Buurt : Straat of Gracht; N ^o .
Plaats, waar de fabriek of werkplaats is gelegen.	Gemeente : Buurt : Straat of gracht; N ^o .
Datum, waarop de fabriek of werkplaats in werking is gebracht.	
Datum, waarop de Veiligheidswet op de inrichting van toepassing is geworden. (1)	
Het bedrijf, dat in de fabriek of werkplaats wordt uitgeoefend.	
De daarin gebezigde drijfkracht (stoom, gas, petroleum, benzine, electriciteit, water, wind, dierlijke kracht).	
Aantal en vermogen der krachtwerktuigen (stoommachines, motoren, enz.)	
Het aantal personen (afzonderlijk op te geven het aantal mannen, vrouwen en jeugdige personen), die in de inrichting in den regel zullen verblijven.	mannen : vrouwen : jeugdige personen :
Behoort de fabriek of werkplaats tot de inrichtingen, welke volgens de Hinderwet gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken ?	
Indien de fabriek of werkplaats behoort tot de inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, hiernaast den datum op te geven van het besluit, waarbij de vergunning ingevolge de Hinderwet is verleend.	Besluit van Burgemeester en Weth. van : Besluit van Ge-deputeerde Staten van : Koninklijk Besluit van :

..... den ..... 19. . .

Aan den Burgemeester van

.....
(*Handteekening van het hoofd of den bestuurder.*)

De Burgemeester van ..... verklaart, dat deze kennisgeving door hem is ontvangen den ..... 19. . .

(1) Zie de toelichting aan ommezijde.

Volgens artikel 14 der Veiligheidswet moet het hoofd of de bestuurder deze opgave *binnen eene maand na het tijdstip, waarop de fabriek of werkplaats in werking is gebracht of de Veiligheidswet daarop van toepassing is geworden*, inzenden aan den Burgemeester van de plaats, waar de fabriek of werkplaats is gelegen. Overtreding is strafbaar volgens artikel 19 der wet.

De Veiligheidswet is van toepassing op:

a. fabrieken of werkplaatsen, waarin een *krachtwerktuig* (stoommachine, electromotor, gas-, benzine- of petroleummotor, een door wind, water of dieren gedreven motor) of een *oven* wordt gebezigd;

b. fabrieken of werkplaatsen zonder krachtwerktuig of oven, waarin tien of meer personen plegen te verblijven;

c. besloten ruimten, waar in voor eenig bedrijf vlas pleegt te worden gebraakt of gezwingeld;

d. elektrische centraalstations en elektrische onderstations, voor zoover aldaar in of voor eenig bedrijf elektrische energie wordt opgewekt, getransformeerd of bewaard;

Met ingang van 1 Januari 1919 is de Veiligheidswet bovendien van toepassing op:

e. fabrieken of werkplaatsen zonder krachtwerktuig of oven, waarin vijf tot en met negen personen plegen te verblijven;

f. bemalingsinrichtingen.

18 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Ridderkerk*, van 15 Mei 1918, tot het toekennen van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 452.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 14 Juni 1918, n°. 10263/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Ridderkerk*, van 15 Mei 1918, waarbij aan het personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente, als blijk van waardeering voor de door hen aan die gemeente door *den aard van hunnen arbeid* bewezen diensten en mede gelet op de dure tijdsomstandigheden, eene zoodanige gratificatie wordt toegekend, dat het inkomen van dit personeel in gelijkheid worde gebracht met dat van het onderwijzend personeel der openbare lagere scholen dier gemeente;

O., dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleen;

O., dat door het toekennen van gemeentewege van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Ridderkerk*, door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikel 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juli 1918, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemd Minister, van 11 Juli 1918, n°. 12864, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Ridderkerk* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden. 's-Gravenhage, den 18den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORF V. D. LINDEN.

(Uitgeg. 9 Aug. 1918.)

18 Juli 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 22, vierde lid, Arbiedswet 1911.

In mijne circulaire van 27 Januari 1914, n°. 410/1, afdeling O, zijn de gronden uiteengezet, waarom naar de meening der Regeering aan de woorden „verderonderwijs” van artikel 22, vierde lid der Arbiedswet 1911 een ruime betekenis moet worden gehecht. Met name is daarin betoogd, dat onder die woorden ook be- grepen moet worden de gelegenheid voor niet meer leerplichtige kinderen van 12 jaar het

onderwijs in *dezelfde* klasse, waarin zij bij het vervullen der leerverplichting zaten, te blijven volgen. !

Deze wetsinterpretatie is thans bevestigd door een arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van 2 April 1918, waarin onder meer wordt overwogen, dat in den eersten volzin van het vierde lid van artikel 22 der Arbeidswet 1911, zonder eenige beperking ten aanzien van den aard van het te genieten onderwijs, uitsluitend als eisch wordt gesteld, dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het geval kan zijn met het oog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd, en dat het woord „verder” in den laatsten volzin van dat lid niet nader bepaalt het zelfstandig naamwoord „onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”, zoodat uit de door het betrokken schoolhoofd gegeven verklaring, dat voor den jeugdigen persoon op die school geen gelegenheid meer was ander onderwijs te genieten voor 5 uur des namiddags dan alleen dat onderwijs, dat hij reeds genoten had, *niet* blijkt van het niet bestaan eener voor het kind geschikte gelegenheid om onderwijs te ontvangen, en dus die verklaring niet is te beschouwen als het bewijs eener de strafbaarheid der overtreding opheffende omstandigheid. Ik heb de eer Uw college te verzoeken deze uitspraak van den Hoogen Raad, die zich bij mijne voormelde circulaire aansluit, ter bevordering van eene meer uniforme wetstoepassing, ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie.

(W. v. d. B. A.)

19 Juli 1918. WET tot verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. (*Beschikbaarstelling van levensmiddelen.*) S. 453.

Bij deze wet wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en wordt het artikel verhoogd. Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal der IVde afdeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met f 24,000,000.

19 Juli 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (*Beschikbaarstelling van levensmiddelen.*) S. 454.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd. !

Ten gevolge van deze aanvulling wordt het totaal der IVde afdeling, alsmede het eind-

cijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met f 201,000,000.

19 Juli 1918. WET, houdende vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1918. S. 455.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1918, voor zoover de uitgaven betreft, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

Afd.	
Iste Algemeen en gewestelijk bestuur	f 195,919
IIde Rechts- en politiewezen	446,133
IIIde Schutterij te Paramaribo	5,685
VIde Geldelijk beheer	1,206,061
Vde Immigratie en kolonisatie	274,964
VIIde Eeredienst, onderwijs en armenzorg	669,709
VIIIde Landbouw	289,858
VIIIste Burgerlijke geneeskundige dienst	547,860
IXde Openbare werken en verkeer	1,070,112
Xde Brandweer	12,538
XIde Pensioenen, wachtgeld en onderstanden, zoodat uitgaven voor de waarneming van tijdelijk opengevallen betrekkingen	324,500
XIIde Onvoorzien uitgaven	50,000
<hr/>	
Totaal	f 5,043,339

Artt. 2 en 3 handelen over af- en overschrijvingen van- en betaling uit ae onvoorzien uitgaven.

Bij art. 4 worden tot goedmaking van de uitgaven aangewezen:

- A. Directe en indirecte belastingen.
- B. Inkomsten van onderscheiden aard.
- C. Bijdrage uit 's Rijks schatkist tot aanvulling van de koloniale geldmiddelen.

19 Juli 1918. WET, houdende vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1918. S. 456.

Bij deze wet wordt de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curaçao* voor het dienstjaar 1918, voor zoover de uitgaven betreft, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

Afd.	
Iste Algemeen en gewestelijk bestuur	f 166,266
IIde Rechts- en politiewezen	165,502
IIIde Schutterij	453

IVde Geldelijk beheer . . . . . f	154,453
Vde Eeredienst, onderwijs en armenzorg.	245,774
VIdde Landbouw	59,833
VIIde Burgerlijke geneeskundige dienst.	140,513
VIIIste Openbare werken	341,350
IXde Pensioenen, wachtgeldcn, enz.	184,117
Xde Onvoorzicne uitgaven.	30,000

f 1,487,261

Artt. 2 en 3 handelen over af- en overschrij-
vingen van- en betaling uit de onvoorzicne
uitgaven.

Bij art. 4 worden tot goedmaking van de
uitgaven aangewezen :

- A. Belastingen.
- B. Inkomsten van onderscheiden aard.
- C. Bijdragen uit 's Rijks schatkist.

19 Juli 1918. WEF, houdende vaststelling van
het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting
voor het dienstjaar 1918. S. 457.

Bij deze wet wordt het XIde hoofdstuk der
bedrooting van Staatsuitgaven voor het dienst-
jaar 1918, betreffende het *Departement van
Koloniën*, vastgesteld, zooals hierna verkort
volgt :

Afd.

1. Kosten van het Departement . f	649,648
2. Uitgaven ten behoeve van de kolonie Suriname	2,270,779
3. Uitgaven ten behoeve van de kolonie Curaçao.	1,120,267
4. Pensioenen van gewezen lands- dienaren in de voormalige Neder- landsche bezittingen ter kuste van Guinea.	143
5. Pensioenen, wachtgeldcn, onder- standen en gratificatiën, alsmede daarmede in verband staande uitgaven.	67,297
6. Subsidie aan en Regeeringstoe- zicht over de Duitsch-Neder- landsche telegraafmaatschappij	113,250
7. Onvoorzicne behoeften.	4,261,384

Totaal van het XIde Hoofdstuk f 4,216,384

19 Juli 1918. WEF, houdende wijziging en
verhooging van het *elfde* hoofdstuk der
Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918.
S. 458.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd.
Tengevolge hiervan wordt verhoogd het
totaal der Vde afdeeling met f 21,400.

19 Juli 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging
van het Koninklijk besluit van 13 Mei
1913 (*Staatsblad* n°. 180), houdende vast-
stelling van bepalingen omtrent de in-
richting van het Departement van Kolo-
niën. S. 459.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van
Koloniën van 27 Juni 1918, 9de Afdeeling,
n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van
9 Juli 1918, n°. 70);

Gezien de nadere voordracht van Onzen
voornoemden Minister van 16 Juli 1918, 9de
Afdeeling, n°. 21;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Artikel I van Ons besluit van 13 Mei 1913
(*Staatsblad* n°. 180), gewijzigd bij Onze be-
sluiten van 18 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 182)
en 9 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 459) wordt
nader gelezen als volgt :

Het aantal burgerambtenaren in de rangen
van Administrateur, Referendaris, Hoofd-
commies, Commies, Adjunct-commies en Klerk,
bij het Departement van Koloniën bestaat
uit ten hoogste :

- 4 Administrateurs,
- 14 Referendarissen,
- 16 Hoofdcmmiezen,
- 90 Commiezen, Adjunct-commiezen en
Klerken.

Onze Minister van Koloniën is belast met
de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het
Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan
afschrift zal worden gezonden aan den Raad
van State en aan de Algemeene Rekenkamer.
's-Gravenhage, den 19den Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitg.* 31 Juli 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van
het besluit van den Raad der gemeente
Dirksland, van 16 April 1918, tot het
verleenen van eene gratificatie tot een
maximum-bedrag van f 1200 aan het
hoofd en aan de onderwijzers, die in den
loop van het jaar 1918 werkzaam zullen
zijn aan de in die gemeente gevestigde
bijzondere school. S. 460.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van
Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken,
van 12 Juni 1918, n°. 8714/2, afdeeling Onder-
wijs, tot vernietiging van het besluit van den
Raad der gemeente *Dirksland*, van 16 April

1918, waarbij met het oog op den grooten nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, uit de gemeentekas eene gratificatie tot een maximum-bedrag van f 1200 wordt verleend aan het hoofd en aan de onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de in die gemeente gevestigde bijzondere school, en zulks voor den tijd, waarin zij in 1918 als zoodanig arbeid hebben verricht, tot zoodanig bedrag als — met bijtelling van al hetgeen aan vast salaris, duurtetoeslag of gratificatie van hun schoolbestuur of 's Rijks kas wordt genoten — noodig zal zijn om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking aan de openbare school in die gemeente waren werkzaam geweest, met dien verstande, dat de geldelijke bijdrage aan vast salaris, duurtetoeslag of gratificatie van het schoolbestuur voor iederen functionaris over 1918 niet minder mag bedragen dan de som, welke over 1917 door het schoolbestuur is uitgegeven of toegezegd;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het hoofd en de onderwijzers der bijzondere lagere school in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het hoofd en aan de onderwijzers aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging dezer onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere school te *Dirksland* door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juli 1918, n°. 22;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juli 1918, n°. 12858, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Dirksland* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 14 Aug. 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Wisch*, van 22 Maart 1918, n°. XII, tot het verlenen van eene jaarlijksche gratificatie aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente. S. 461.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 11 Juni 1918, n°. 8554/2, afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Wisch*, van 22 Maart 1918, n°. XII, waarbij aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente, op grond van de billijkheid, eene zoodanige jaarlijksche gratificatie wordt verleend, dat hunnesalarissen, zoo mogelijk, gelijk worden aan die der hoofden en onderwijzers(-essen), in gelijke positie werkzaam bij het openbaar onderwijs in die gemeente;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging dezer onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Wisch* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gezien Ons besluit van 5 April 1918 (*Staatsblad* n°. 280), waarbij het besluit van den Raad der gemeente *Wisch*, van 22 Maart 1918, n°. XII, tot 1 November 1918 is geschorst;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der ge-

meentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juli 1918, n°. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juli 1918, n°. 12859, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan;

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Wisch* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken.

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 19 Aug. 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van

1°. het besluit van den Raad der gemeente *Baarn*, van 1 Maart 1918, waarbij aan het onderwijzend personeel der Roomsch-Katholieke bijzondere lagere school in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend, en

2°. het besluit van dien Raad, van 26 April 1918, waarbij aan het onderwijzend personeel van *a.* de School met den Bijbel, *b.* de Koningin Wilhelmina school, en *c.* de school der schoolvereniging van de Nederlandsche Hervormde Gemeente, alle bijzondere lagere scholen in die gemeente, toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 462.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 14 Juni 1918, n°. 10053/3, afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van 1°. het besluit van den Raad der gemeente *Baarn*, van 1 Maart 1918, waarbij op grond, dat de onderwijzers aan de bijzondere lagere scholen in dezelfde mate werkzaam zijn ten dienste der gemeenschap als de openbare onderwijzers, aan het onderwijzend personeel der Roomsch-Katholieke bijzondere lagere school in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend, waardoor hun inkomen gelijk zal komen te staan met dat der openbare onderwijzers in die gemeente,

en 2°. het besluit van dien Raad, van 26 April 1918, waarbij op gelijken grond aan het personeel van *a.* de School met den Bijbel, *b.* de Koningin Wilhelmina school, en *c.* de school der schoolvereniging van de Nederlandsche Hervormde Gemeente, alle bijzondere lagere scholen in die gemeente, gelijke toelagen zullen worden verleend;

Overwegende, dat de strekking van deze besluiten is aan het personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde toelagen te verleen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van toelagen aan het onderwijzend personeel aan bijzondere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit onderwijzend personeel ten laste van de gemeente brengt; dat derhalve, al mogen deze Raadsbesluiten de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Baarn* door deze Raadsbesluiten van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gezien Ons besluit van 21 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 163), waarbij het besluit van den Raad der gemeente *Baarn*, van 1 Maart 1918, tot 1 October 1918 is geschorst en Ons besluit van 18 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 295), waarbij het besluit van dien Raad, van 26 April 1918, tot 1 December 1918 is geschorst;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juli 1918, n°. 21;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juli 1918, n°. 12860, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermelde besluiten van den Raad der gemeente *Baarn* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 22 Aug. 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Haarlemmermeer*, van 28 Februari 1918, tot het verleenen van gratificaties aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 463.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 14 Juni 1918 n°. 10476/2, afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Haarlemmermeer*, van 28 Februari 1918, waarbij met het oog op de groote nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, eene gratificatie tot een maximum van f 200 wordt verleend aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen en zulks voor het aantal weken, waarin zij zullen blijken te hebben gearbeid, tot zoodanig bedrag als — met bijtelling van al hetgeen aan vast salaris, duurtetoelag of gratificatie van hun schoolbestuur of uit Rijkskas wordt genoten — noodig zal zijn om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking aan eene van de gemeentescholen werkzaam geweest waren, met dien verstande, dat de geldelijke bijdrage aan vast salaris, duurtetoelag of gratificatie van het schoolbestuur voor iederen funtionaris over het jaar 1918 niet minder mag bedragen dan de som, welke over het jaar 1917 door het schoolbestuur is uitgegeven of toegezegd;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificaties te verleenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Haarlemmermeer* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk

geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juli 1918, n°. 20);

Gezien het nader rappert van Onzen voornoemde Minister van 11 Juli 1918, n°. 12861, afdeeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan: bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Haarlemmermeer* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORF V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 19 Aug. 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Leimuiden*, van 6 April 1918, tot het verleenen van gratificaties over het jaar 1918 aan het hoofd en aan ieder der onderwijzers van bijstand van de bijzondere lagere school met den Bijbel in die gemeente. S. 464.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 11 Juni 1918, n°. 7972², afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Leimuiden*, van 6 April 1918, waarbij over het jaar 1918 aan het hoofd der bijzondere lagere school met den Bijbel in die gemeente eene gratificatie van f 100 en aan ieder der onderwijzers van bijstand eene van f 25 wordt toegekend;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het hoofd en de onderwijzers van bijstand der bijzondere lagere school met den Bijbel in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het hoofd en de onderwijzers van bijstand van eene bijzondere lagere school, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van het onderwijzend personeel dier

school ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere school met den Bijbel te *Leimuiden* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juli 1918, n°. 19;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juli 1918, n°. 12862, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:
bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Leimuiden* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(Uitgeg. 19 Aug. 1918.)*

20 Juli 1918. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Deurne*, van 18 April 1918, tot het verlenen van gratificaties aan alle onderwijzers en onderwijzeressen, die thans en in het vervolg aan het bijzonder onderwijs in die gemeente verbonden zijn. S. 465.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 11 Juni 1918, n°. 8277/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Deurne*, van 18 April 1918, waarbij aan alle onderwijzers en onderwijzeressen, die thans en in het vervolg aan het bijzonder onderwijs in die gemeente verbonden zijn, met ingang van 1 Januari 1918, uit de gemeentekas bij wijze van gratificatie wordt bijbetaald het bedrag, dat door hen, onder bijvoeging van hetgeen hun wordt toegekend krachtens de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147), minder wordt genoten

dan zij zouden genieten, indien zij aan het openbaar onderwijs in die gemeente verbonden waren;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan de onderwijzers en onderwijzeressen der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificaties te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging dezer onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Deurne* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juli 1918, n°. 24;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Juli 1918, n°. 12863, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:
bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Deurne* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.
(Uitgeg. 19 Aug. 1918.)*

20 Juli 1918. WET, houdende wijziging van de Indische Mijnwet (*Nederlandsch Staatsblad* 1899, n°. 124, en 1910, n°. 293; *Indisch Staatsblad* 1899, n°. 214, en 1910, n°. 588). S. 466.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is wijziging te brengen in

de thans ingevolge de Indische Mijnwet (*Nederlandsch Staatsblad* 1899, n°. 124, en 1910, n°. 293, *Indisch Staatsblad* 1899, n°. 214, en 1910, n°. 588) aan de ontdekking in den zin dier wet van sommige delfstoffen verbonden gevolgen, zoodmede door wijziging van die wet de mogelijkheid te openen om terreinen of streken te reserveeren voor de opsporing en ontginning van bepaalde delfstoffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Artikel I.

Het eerste en tweede lid van art. 1 der Indische Mijnwet worden gelezen:

(1) Over de navolgende delfstoffen mag in Nederlandsch-Indië de rechthebbende op den grond niet beschikken:

a. edelgesteenten, graphiet, platina, osmium, iridium, goud, zilver, kwik, bismuth, molybdeen, tin, wolframium, lood, koper, zink, cadmium, nikkel, kobalt, chroom, ijzer, mangaan, antimoon, arsenik en strontium, alle hetzij gedegen, hetzij als erts, alsook andere delfstoffen, wanneer zij met de hiergenoemde in dezelfde afzetting gevonden worden en dus gezamenlijk gewonnen dienen te worden;

delfstoffen, die op haar gehalte aan zwavel of voor de vervaardiging van aluin en vitriool ontgonnen kunnen worden;

phosphaten, die tot bemesting dienen, en salpeter;

steenzout, benevens de daarmede in dezelfde afzetting voorkomende zouten;

b. anthraciet en alle soorten van steen- en bruinkool;

aardolie, aardpek, aardwas en alle andere soorten van bitumineuse zelfstandigheden, zoowel vaste als vloeibare en brandbare gassen, de laatste voor zoover deze niet van jongen datum zijn (moerasgassen);

jodium en de verbindingen daarvan.

(2) In geval van twijfel beslist de Gouverneur-Generaal of eenige delfstof behoort tot de in het vorig lid genoemde en in het bijzonder tot die, aldaar onder a dan wel tot die onder b vermeld.

Artikel II.

Het eerste lid van artikel 2 der Indische Mijnwet wordt gelezen:

(1) In deze wet wordt onder opsporing of mijnbouwkundige opsporing verstaan het opzettelijk ingesteld onderzoek naar de in art. 1 genoemde delfstoffen en onder ontginning of mijnontginning de opzettelijke winning van deze delfstoffen, onverschillig of de winning geschiedt door onderaardsche mijnwerken, open groeven, grondboringen of op andere wijze.

Artikel III.

In artikel 5a der Indische Mijnwet worden de volgende wijzigingen gebracht:

4. Het tweede en derde lid worden gelezen:

(2) Het kan te dien einde of zelf opsporingen en ontginningen ondernemen, of met personen of vennootschappen, die voldoen aan het eerste lid van artikel 4 dezer wet, overeenkomsten aangaan, waarbij zij zich verbinden, tot het ondernemen van opsporingen, van ontginningen of van opsporingen en ontginningen.

(3) Zoodanige overeenkomsten, met uitzondering van die, welke uitsluitend betrekking hebben op het ondernemen van opsporingen, worden niet gesloten, dan nadat daartoe telkenmale bij de wet machtiging is verleend.

B. Aan het artikel wordt als vierde lid toegevoegd:

(4) Het besluit, waarbij terreinen of streken voor opsporingen of ontginningen op den bij dit artikel bedoelden voet worden gereserveerd, vermeldt de delfstoffen, welke het onderwerp uitmaken van die opsporingen en ontginningen.

Artikel IV.

Het eerste lid van artikel 8 der Indische Mijnwet wordt gelezen:

(1). Opsporingen worden niet toegelaten:

a. in terreinen of streken, gereserveerd hetzij voor opsporingen of ontginningen als bedoeld in artikel 5a, hetzij voor de uitgifte van eene concessie na openbare mededinging volgens de artikelen 31 en 32, zoodmede in terreinen, waarvoor aan anderen concessie is verleend of ten aanzien waarvan met anderen eene overeenkomst als bedoeld in artikel 5a is gesloten;

voor zoover zij bedoelen de delfstoffen, waarop de reserveering, de concessie of de overeenkomst betrekking heeft;

b. in terreinen, binnen welke aan anderen vergunning tot het doen van opsporingen is verleend, zoolang zij ingevolge die vergunning eene aanspraak op concessie geldend kunnen maken;

c. in terreinen of streken door den Gouverneur-Generaal om redenen van algemeen belang voor opsporingen gesloten.

Artikel V.

Het eerste en tweede lid van artikel 10 der Indische Mijnwet worden gelezen:

(1) De vergunning tot het doen van opsporingen geeft den houder, met uitsluiting van ieder ander, het recht, om overeenkomstig de voorschriften dezer wet en de bij de vergunning gestelde voorwaarden, in het onderzoekingsveld alle werkzaamheden te verrichten, noodig tot

opsporing van de in artikel 1 genoemde delfstoffen of ten doel hebbende den aard der aangetroffen delfstofafzettingen en der daarin voorkomende delfstoffen te beoordeelen, een en ander voor zoover het terrain voor die delfstoffen niet is gereserveerd dan wel voor die delfstoffen niet reeds eene concessie is verleend of terzake van die delfstoffen geen overeenkomst is gesloten.

(2) Behoudens de rechten van anderen en het bepaalde in de artikelen 35 en 36 mag de opspoorder vrijelijk beschikken over de door hem verkregen delfstoffen, voor zoover deze vallen onder *a* van het eerste lid van artikel 1 en mits zij op grond van de verleende vergunning mogen worden opgespoord.

Artikel VI.

Het tweede lid van artikel 13 der Indische Mijnwet wordt gelezen:

(2) Zij worden slechts verleend voor de winning van de in het eerste lid van artikel 1 onder *a* vermelde delfstoffen, waarvan ten genoegen van den Gouverneur-Generaal wordt aangetoond, dat zij binnen het mijnveld in eene natuurlijke afzetting voorkomen, waaruit hare winning technisch mogelijk is.

Artikel VII.

Het derde lid van artikel 16 der Indische Mijnwet wordt gelezen:

(3) Delfstoffen, vermeld in het eerste lid van artikel 1 onder *a*, die niet in de akte van concessie zijn genoemd, mogen door den concessionaris, tenzij hij tot de winning daarvan eene nadere concessie heeft verkregen, niet gewonnen worden dan voor zoover, ter beoordeeling van den Gouverneur-Generaal, de samenhang dier delfstoffen met de in de akte van concessie genoemde hare gelijktijdige winning onvermijdelijk maakt. Heeft een ander in hetzelfde mijnveld eene concessie voor de winning van die delfstoffen, dan moet de overeenkomstig dit lid gewonnen hoeveelheid daarvan op zijne vordering, tegen vergoeding der kosten van voortbrenging, aan hem worden afgestaan.

Artikel VIII.

In artikel 28 der Indische Mijnwet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. Het eerste lid wordt gelezen:

(1) De ontdekking van eene in het eerste lid van artikel 1 onder *a* genoemde delfstof geeft, wanneer het terrein voor de opsporing van die delfstof niet was gereserveerd vóór het verleenen van de vergunning of de concessie, den ontdekker, die, of is houder van eene vergunning tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, of concessionaris op het betrokken veld — be-

houdens de rechten van derden en het bepaalde in het tweede en zevende lid van dit artikel en in artikel 15 — recht op concessie tot ontginning van de ontdekte delfstof, zoodra hij zijn aanspraken doet gelden.

B. Tusschen het tweede en derde lid wordt ingevoegd een nieuw lid, luidende:

(2a) De ontdekking van eene in het eerste lid van artikel 1 onder *b* vermelde delfstof geeft geen recht op concessie. Winning van eene zoodanige delfstof kan slechts geschieden van gouvernementewege dan wel ingevolgt eene overeenkomst op den voet van artikel 5a. De belooening voor zoodanige ontdekking wordt, voor zooveel daaromtrent niet is overeengekomen, in elk geval in het bijzonder door den Gouverneur-Generaal geregeld.

Artikel IX.

Het eerste lid van art. 31 der Indische Mijnwet wordt gelezen:

(1) Indien eene naar het oordeel van den Gouverneur-Generaal voor ontginning in aanmerking komende delfstofafzetting ontdekt is ten gevolge van een van] Gouvernementewege ingesteld onderzoek, wijst de Gouverneur-Generaal, behoudens de rechten van derden, het terrein aan, binnen hetwelk voor de ontdekte delfstof of delfstoffen geen concessie wordt verleend dan na openbare mededinging, onverminderd de bevoegdheid van het Gouvernement om daarbinnen zelf mijnontginning te ondernemen of op den voet van artikel 5a met personen of vennootschappen overeenkomsten aan te gaan, waarbij zij zich verbinden tot het ondernemen van mijnontginning.

Artikel X.

De in de voorgaande artikelen dezer wet vervatte wijzigingen van de Indische Mijnwet doen niet te kort aan de rechten en aanspraken van houders van vóór 1 Mei 1913 verleende vergunningen tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen, noch aan de rechten en aanspraken verkregen tengevolge van beslissingen op bezwaarschriften, waarbij in beroep is gekomen van vóór dat tijdstip genomen beschikkingen, houdende afwijzing van aanvragen om vergunning tot het doen van mijnbouwkundige opsporingen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

(Uitgeg. 14 Aug. 1918.)

20 Juli 1918. BESLUIT, bevelende de plaatsing in het *Staatsblad* van de op 26 Mei 1916 te 's-Gravenhage onderteekende Verklaring tot afschaffing van de Nederlandsche capitulatiën in de Fransche zone van Marokko. S. 467.

WLJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de op 26 Mei 1916 te 's-Gravenhage onderteekende Verklaring tot afschaffing van de Nederlandsche capitulatiën in de Fransche zone van Marokko, benevens de op dien datum tusschen Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Gezant der Fransche Republiek gewisselde nota's, van welke Verklaring en nota's, goedgekeurd bij de wet van den 9 Nov. 1917 (*Staatsblad* n°. 636), een afdruk met vertaling bij dit besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de uitwisseling der akten van bekrachtiging van bedoelde Verklaring den 25 Juni 1918 te 's-Gravenhage heeft plaats gehad;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 18 Juli 1918, n°. 43 623, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van voorzegde Verklaring en nota's en van de vertalingen daarvan te bevelen door plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering van hetgeen ten dze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. LOUDON.

(*Uitg.* 25 Juli 1918.)

VERTALINGEN.

VERKLARING.

De ondergeteekenden, behoorlijk gemachtigd door de wederzijdsche Regeeringen, leggen, in gemeenschappelijk overleg, de volgende verklaring af:

In aanmerking genomen de waarborgen voor rechtsgelijkheid, welke de Fransche Rechtenbanken van het Protectoraat aan de vreemdelingen bieden, doet de Koninklijke Nederlandsche Regeering voor hare consuls, onderdanen en handelslichamen in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk afstand van alle uit het stelsel der capitulaties voortvloeiende rechten en voorrechten.

De verdragen en conventies van welken aard ook, die tusschen Frankrijk en Nederland van kracht zijn, strekken zich, behoudens bepaling

van het tegendeel, van rechtswege uit tot de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk.

Deze verklaring zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld.

Zij zal eene maand na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden in werking treden.

Gedaan in tweevoud te 's-Gravenhage, den 26 Mei 1916.

J. LOUDON.

H. ALLIZÉ.

NOTA, door den Minister van Buitenlandsche Zaken gericht aan den Gezant der Fransche Republiek.

's-Gravenhage, 26 Mei 1916.

Mijnheer de Minister,

Ter gelegenheid van de onderteekening van de Verklaring, houdende afschaffing van de Nederlandsche capitulaire voorrechten in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk, heb ik de eer het volgende ter kennis van Uwe Excellentie te brengen:

1°. Er zal zoo spoedig mogelijk worden overgegaan tot de herziening, in gemeenschappelijk overleg, van de laatste lijst van de Nederlandsche beschermelingen, welke, overeenkomstig artikel 7 van het Verdrag van Madrid van 3 Juli 1880, aan den Minister van Buitenlandsche Zaken van Zijne Majesteit den Sultan van Marokko is medegedeeld.

Deze herziening zal plaats hebben door middel van rechtstreeksche onderhandelingen tusschen den Nederlandschen Diplomatieken Agent te Tanger en den Resident-Generaal van de Fransche Republiek in Marokko, op den grondslag van het Verdrag van Madrid.

Zij zullen een nieuwe lijst vaststellen, vermeldende, voor zooveel mogelijk, de namen, voornamen, hoedanigheid en woonplaats van de Nederlandsche beschermelingen in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk; deze lijst zal aan de goedkeuring van de beide verdragssluitende Regeeringen worden onderworpen.

2°. De Nederlandsche beschermelingen die op de hierboven bedoelde nieuwe lijst zijn gebracht, zullen levenslang aan de rechtspraak van de Fransche rechtenbanken in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk zijn onderworpen.

3°. Alle gedingen, zoowel burgerrechtelijke als strafrechtelijke, die op het oogenblik van de inwerkingtreding van de hierboven bedoelde Verklaring reeds voor de Nederlandsche con-

sulaire rechtspraak in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk zijn aangevangen, zullen tot in hoogsten aanleg voor de bevoegde Nederlandsche rechtbanken worden voortgezet. Het in zoodanig geding gewezen vonnis zal het exequatoir verkrijgen van de Fransche rechterlijke macht in gezegde zone, zonder dat harerzijds wordt overgegaan tot een nieuw onderzoek van den rechtsgrond der zaak.

4°. Het is wèl te verstaan, dat alle rechten en voorrechten, waarvan geen melding is gemaakt, in de verdragen en conventies, bedoeld in de derde zinsnede van de Verklaring en welke in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk aan een andere natie zijn of mochten worden toegestaan, eveneens en zonder eenige voorwaarde, zullen worden uitgestrekt tot de Nederlandsche onderdanen en handelslichamen in voormelde zone.

5°. Geen enkele nieuwe bescherming zal kunnen worden verleend door de Nederlandsche consuls, onderdanen en handelslichamen in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk, met ingang van den datum van de goedkeuring, door de beide verdragsluitende Regeeringen, van de lijst, welke, zooals hierboven vermeld, moet worden vastgesteld door den Nederlandschen Diplomatieken Agent te Tanger en den Resident-Generaal van de Fransche Republiek in Marokko.

Gelief, Mijnheer de Minister, de hernieuwde verzekering van mijne hoogachting te aanvaarden.

J. LOUDON.

NOTA, door den Gezant der Fransche Republiek gericht aan den Minister van Buitenslandsche Zaken.

's Gravenhage, 26 Mei 1916.

Mijnheer de Minister,

Ter gelegenheid van de onderteekening van de Verklaring, houdende afschaffing van de Nederlandsche capitulaire voorrechten in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk, heb ik de eer, behoorlijk gemachtigd door mijne Regeering, het volgende ter kennis van Uwe Excellentie te brengen:

1°. Er zal zoo spoedig mogelijk worden overgegaan tot de herziening, in gemeenschappelijk overleg, van de laatste lijst van de Nederlandsche beschermelingen, welke, overeenkomstig artikel 7 van het Verdrag van Madrid van 3 Juli 1880, aan den Minister van Buitenslandsche Zaken van Zijne Majesteit den Sultan van Marokko is medegedeeld.

Deze herziening zal plaats hebben door middel

van rechtstreeksche onderhandelingen tusschen den Nederlandschen Diplomatieken Agent te Tanger en den Resident-Generaal van de Fransche Republiek in Marokko, op den grondslag van het Verdrag van Madrid.

Zij zullen een nieuwe lijst vaststellen, vermeldende, voor zooveel mogelijk, de namen, voornamen, hoedanigheid en woonplaats van de Nederlandsche beschermelingen in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk; deze lijst zal aan de goedkeuring van de beide verdragsluitende Regeeringen worden onderworpen.

2°. De Nederlandsche beschermelingen die op de hierboven bedoelde nieuwe lijst zijn gebracht, zullen levenslang aan de rechtspraak van de Fransche rechtbanken in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk zijn onderworpen.

3°. Alle gedingen, zoowel burgerrechtelijke als strafrechtelijke, die op het oogenblik van de inwerkingtreding van de hierboven bedoelde Verklaring reeds voor de Nederlandsche consulaire rechtspraak in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk zijn aangevangen, zullen tot in hoogsten aanleg voor de bevoegde Nederlandsche rechtbanken worden voortgezet. Het in zoodanig geding gewezen vonnis zal het exequatoir verkrijgen van de Fransche rechterlijke macht in gezegde zone, zonder dat harerzijds wordt overgegaan tot een nieuw onderzoek van den rechtsgrond der zaak.

4°. Het is wèl te verstaan, dat alle rechten en voorrechten, waarvan geen melding is gemaakt in de verdragen en conventies, bedoeld in de derde zinsnede van de Verklaring en welke in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk aan een andere natie zijn of mochten worden toegestaan, eveneens en zonder eenige voorwaarde, zullen worden uitgestrekt tot de Nederlandsche onderdanen en handelslichamen in voormelde zone.

5°. Geen enkele nieuwe bescherming zal kunnen worden verleend door de Nederlandsche consuls, onderdanen en handelslichamen in de Fransche zone van het Cherifijnsche Keizerrijk, met ingang van den datum van de goedkeuring, door de beide verdragsluitende Regeeringen, van de lijst, welke, zooals hierboven vermeld, moet worden vastgesteld door den Nederlandschen Diplomatieken Agent te Tanger en den Resident-Generaal van de Fransche Republiek in Marokko.

Gelief, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijne hoogachting te aanvaarden.

H. ALLIZÉ.

20 Juli 1918. **BESLUIT**, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 October 1913 (*Staatsblad* n°. 394), houdende bepalingen der uitvoering van artikel 49 der Vogelwet 1912. S. 468.

W^L. WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 Juni 1918, Directie van den Landbouw, n°. 4438, 2de Afdeling;

Overwegende, dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van 17 October 1913 (*Staatsblad* n°. 394), houdende bepalingen ter uitvoering van artikel 49 der Vogelwet 1912, te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Juli 1918, n°. 72);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Juli 1918, Directie van den Landbouw, n°. 8068, 2de Afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Artikel 2, punt e, van het Koninklijk besluit van 17 October 1913 (*Staatsblad* n°. 394), wordt gelezen als volgt:

„e. in het vijfde jaar in de gemeenten *Gaasterland*, *Hemelumer Oldephaart* en *Noordwolde* en *Workum* van 1 October tot 31 October en in de overige in het eerste artikel genoemde gemeenten van 15 October tot 15 November”.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 20sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 6 Aug. 1918.)

24 Juli 1918. **WET**, houdende aanvulling van het Reglement op het beleid der regeering van *Nederlandsch-Indië* met een hoofdstuk betreffende waterschappen. S. 469.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 157, 1—8.

Hand. id. 1917/1918, *blad.* 2586.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, *blad.* 588, 655, 742—744, 769—774.

W^L. WILHELMINA ENZ. . . . .doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is in *Nederlandsch-Indië* rechtspersoonlijkheid bezittende lichamen in te stellen waaraan de zorg der waterstaats-

belangen kan worden toevertrouwd, en te dien einde het Reglement op het beleid der regeering van *Nederlandsch-Indië* aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Het Reglement op het beleid der regeering van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Nederlandsch Staatsblad* 1854 n°. 129, *Indisch Staatsblad* 1855 n°. 2), zooals het sedert is gewijzigd, wordt nader gewijzigd als volgt:

I. Na het tiende hoofdstuk wordt het volgende ingelascht:

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de Waterschappen.

Artikel 145. Naarmate de omstandigheden het vorderen wordt de zorg voor de waterstaatsbelangen toevertrouwd aan rechtspersoonlijkheid bezittende waterschappen.

De oprichting en de opheffing van waterschappen, zoome de samenstelling, de inrichting, de werkkring en de bevoegdheden van hunne besturen worden bij ordonnantie geregeld.

Aan de besturen kan bij ordonnantie de bevoegdheid worden toegekend om met inachtneming van de daarbij te stellen regels en onder het daarbij te regelen toezicht in het huishoudelijk belang der waterschappen verordeningen te maken, ook zoodanige waarbij belastingen worden geheven. De ordonnantie kan aan de besturen ook de bevoegdheid toekennen om in hunne verordeningen straffen te stellen op hare overtreding.

II. *Artikel* 58 wordt gelezen:

Behoudens het bepaalde in de artikelen 68c en 145, zorgt de Gouverneur-Generaal dat in *Nederlandsch-Indië* geen belastingen geheven worden dan die bij algemeene verordeningen zijn bepaald.

III. De artikelen 145 en 146 worden achtereenvolgens Overgangsbepaling I en Overgangsbepaling II.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg.* 14 Aug. 1918.)

24 Juli 1918. **BESLUIT**, houdende aanwijzing van autoriteiten, bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 410). S. 470.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Juli 1918, n°. 10161; Afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, van Onzen Minister van Justitie, van 11 Juli 1918, 2de Afdeeling A, n°. 622 en van Onzen Minister van Oorlog van 22 Juli 1918, 1ste Afdeeling, n°. 71;

Gelet op de artikelen 2 en 3 van de wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 410), houdende nadere voorzieningen in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. de hoofden van plaatselijke politie en de autoriteiten, uitoefenende het militair gezag, elk voor zooveel het in staat van beleg of in staat van oorlog verklaarde deel van haar gezagsgebied betreft, aan te wijzen als autoriteiten, bedoeld in artikel 2 van de wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 410);

2°. de Regeeringscommissarissen van vlucht-oorden, het hoofd van het kamp voor inter-neering van vreemdelingen te *Bergen* en de hoofden van de quarantainestations te *Enschede*, *Didam*, *Venlo* en *Sittard*, mede aan te wijzen als autoriteiten bedoeld in artikel 2 van voormelde wet, voor zooveel betreft de vreemdelingen, die bij het inwerkingtreden dier wet op grond van gevaar voor de openbare orde, veiligheid, gezondheid of zedelijkheid, reeds hun verblijfplaats hebben in eenig vluchtoord, kamp of quarantainestation;

3°. de Regeeringscommissarissen van vlucht-oorden, het hoofd van het kamp voor inter-neering van vreemdelingen te *Bergen*, en de hoofden van de quarantainestations te *Enschede*, *Didam*, *Venlo* en *Sittard* aan te wijzen als autoriteiten, bedoeld in artikel 3 van voormelde wet.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie en van Oorlog zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(*Uitg.* 27 Juli 1918.)

24 Juli 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, van 22 Januari 1918, n°. 98, tot ongegrond-verklaring van het geroep, ingesteld door A. A. H. Ferrari, wed. P. W. Daalderop, te *Arnhem*, tegen de intrekking door burgemeester en wethouders van *Nijmegen* van de te haren name staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 471.

WIJ WILHELMINA, ENZ.,

Op voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 18 Juni 1918, n°. 7958, afdeeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Gedeputeerde Staten van *Gelderland*, van 22 Januari 1918, n°. 98, tot ongegrond-verklaring van het beroep, ingesteld door A. A. H. Ferrari, wed. P. W. Daalderop, te *Arnhem*, tegen de intrekking door burgemeester en wethouders van *Nijmegen* van de haar bij besluit van 6 April 1909 verleende vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein voor het perceel Oude Stadsgracht n°. 4, aldaar;

Overwegende, dat de intrekking der bedoelde vergunning door burgemeester en wethouders van *Nijmegen* bij hun besluit van 22 October 1917, n°. 3, is geschied krachtens art. 28, 2°, van de Drankwet, op grond, dat de vergunninghoudster, die zich in het bedrijf door een ander liet vervangen, zelf langer dan drie maanden in het vergunningsjaar buiten noodzaak niet heeft gewoond in het huis waarin het bedrijf werd uitgeoefend;

dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland* bij hun bovenbedoeld besluit het ingestelde beroep ongegrond hebben verklaard, uit overweging, dat blijkens ingewonnen ambtsberichten de onderwerpelijke vergunning door burgemeester en wethouders van *Nijmegen* op grond van het bepaalde bij het 2de lid van art. 28 der Drankwet terecht is ingetrokken;

Overwegende, dat art. 28, 2°, van de Drankwet bepaalt, dat de vergunning, behoudens de vermelde uitzonderingsgevallen, wordt ingetrokken, wanneer de vergunninghouder, die zich in de uitoefening van het bedrijf laat vervangen, zelf langer dan drie maanden in het vergunningsjaar buiten noodzaak niet woont in het huis, waarin het bedrijf wordt uitgeoefend;

dat A. A. H. Ferrari, wed. P. W. Daalderop,

die zich in de uitoefening van het bedrijf door een ander laat vervangen, en zelve langer dan drie maanden niet heeft gewoond in het huis, waarin het bedrijf wordt uitgeoefend, bij eene memorie van toelichting op haar beroepschrift aan Gedeputeerde Staten van Gelderland heeft overgelegd eene schriftelijke verklaring, gedagteekend 8 November 1917, van den arts J. D. Ninck Blok, te Arnhem, welke verklaring inhoudt, dat de geestelijke vermogens van de wed. Daalderop, voornoemd, zoodanig zijn achteruitgegaan, dat zij niet meer naar behooren een koffiehuisbedrijf kan uitoefenen en het, ook in verband met haar leeftijd (74 jaar) voor den gezondheidstoestand van deze patiënte beslist noodzakelijk is, dat zij in een volkomen rustige omgeving woont en alzoo niet in een huis, waarin een koffiehuisbedrijf wordt uitgeoefend;

Overwegende, dat van evengenoemde verklaring in het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 22 Januari 1918, n°. 98, geen melding wordt gemaakt;

dat evenwel de geestelijke en lichamelijke toestand van de vergunninghoudster, zooals die blijkens de verklaring zijn, moeten worden geacht haar te noodzaken om elders te gaan wonen dan in het perceel, waarin het bedrijf wordt uitgeoefend;

dat dan ook niet kan worden gezegd, dat de wed. Daalderop buiten noodzaak niet woonde in het huis, waarin voor haar het vergunninghoudersbedrijf werd uitgeoefend;

dat derhalve voor intrekking van de vergunning der wed. Daalderop op grond van art. 28, 2°, der Drankwet, geen termen waren en het tegen de intrekking dier vergunning ingestelde beroep mitsdien gegrond had moeten worden verklaard;

Gelet op de artt. 166 en 168 der Provinciale Wet;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 Juli 1918, n°. 65;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juli 1918, n°. 10058, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 22 Januari 1918, n°. 98, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 24sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORF V. D. LINDEN.

(*Uitg.* 19 Aug. 1918.)

25 Juli 1918. BESLUIT, tot bepaling van den dag met ingang van welken de Woningnoodwet (*Staatsblad* 1918, n°. 379) in werking zal treden. S. 472.

Bepaald op 1 Augustus 1918.

25 Juli 1918. BESLUIT, tot aanvulling van artikel 27 van het gagementsreglement van 1848 (*Indisch Staatsblad* 1849, n°. 8) in zake de onvervreemdbaarheid der gagementen. S. 473.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën, d.d. 8 Juli 1918, n°. 7;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Juli 1918, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 22 Juli 1918, 11de Afdeling, n°. 41;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig Artikel.

Onder de bij artikel 27 van het Reglement op de pensioenen en gagementen voor de Europeesche militairen behorende tot de landmacht in de Nederlandsche overzeesche bezittingen en voor hunne weduwen of weezen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 1sten November 1848, n°. 84 (*Indisch Staatsblad* 1849, n°. 8), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 19 Juli 1910, n°. 45 (*Gouvernementsblad van Suriname* van 1910, n°. 66; *Publicatieblad van Curaçao* van 1910, n°. 43), verboden belemeningen zijn niet begrepen de voorschotten in Nederland of in de Koloniën en bezittingen van het Rijk in andere werelddelen door gemeentebesturen, liefdadige of tot algemeen nut werkende instellingen, hetzij renteloos, hetzij tegen matige rente verschafft, en tot zekerheid waarvan het authentiek bewijsstuk wordt afgegeven, mits de bepalingen, volgens welke die voorschotten door bedoelde besturen en instellingen worden uitgekeerd zijn goedgekeurd; in Nederland door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* en in de koloniën *Suriname* en *Curaçao* door de daartoe door den Gouverneur-Generaal en door de gouverneurs aan te wijzen autoriteiten.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg. 9 Aug. 1918.*)

25 Juli 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. (Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting.) S. 474. Bij de zewet wordt een artikel ingevoegd. Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IXde afdeling en het eindcijfer van dat hoofdstuk met f 10,000,000.

25 Juli 1918. WET, tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 475.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is. het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche Bank, krachtens de wetten van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* 122) en van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), in verband met Ons besluit van 14 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 216), gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, te verlengen en tevens de bepalingen, waaronder haar het recht daartoe werd verleend, in eenige opzichten te wijzigen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche Bank, krachtens artikel 2 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), artikel 1 der wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122) en artikel 1 der wet van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), in verband met Ons besluit van 14 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 216), gerechtigd is om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt, te rekenen van den 31sten Maart 1919, verlengd met vijftien jaren, dus tot en met den 31sten Maart 1934, en wel onder de bij die wetten en bij de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345) gemaakte bepalingen, voorzover daarvan bij deze wet niet wordt afgeweken.

Dat tijdperk wordt geacht, telkens opnieuw met een jaar verlengd te zijn, tenzij door Ons of door de Bank, door opzegging, van onge-

neigheid tot die verlenging blijk zij gegeven, welke opzegging echter het recht om als circulatiebank werkzaam te zijn, niet eerder kan doen eindigen dan na verloop van vijf jaren, ingaande op den, na den dag der opzegging, eerst verschijnenden eersten April.

2. Na artikel 6 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122) en van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), wordt ingevoegd :

Art. 6bis. Alleen Nederlanders kunnen stemgerechtigde aandeelhouders zijn.

3. Artikel 6bis der genoemde wet wordt artikel 6ter.

Na dat artikel wordt ingevoegd :

Art. 6quatior. Met goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, is de Bank bevoegd, bijzondere reserves te vormen.

Telken jare wordt, bij het vaststellen van de balans, onder goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, beslist of de in het vorig lid bedoelde reserves worden aangehouden dan wel geheel of gedeeltelijk worden toegevoegd aan de winsten van het afgesloten boekjaar.

Art. 6quinquies. De Bank is bevoegd een pensioenfonds voor haar personeel te vormen. De wijze, waarop het fonds wordt gevormd, de stortingen in het fonds en de overigens met betrekking tot het fonds te stellen regelen worden vastgesteld bij een reglement, hetwelk aan Onze goedkeuring wordt onderworpen.

4. Artikel 7 der genoemde wet wordt gelezen :

De werkring der Bank omvat :

1°. het uitgeven van bankbiljetten en het afgeven van assignatiën op hare kantoren en van assignatiën en chèques op hare correspondenten ;

2°. het disconteeren van : a, wisselbrieven, assignatiën en promessen met twee of meer solidair verbonden en geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrengen ; b, binnen zes maanden aflosbare schuldbrieven onder solidaire medeverbintenis van den discontant ;

3°. het koopen en verkoopen van telegrafische uitbetalingen, chèques, wisselbrieven en ander handelspapier, buitenslands betaalbaar ;

4°. het beleenen van effecten, goederen, ceelen, munt, muntmateriaal en waarden als bedoeld onder 2° en 3° ; onder beleenen is mede begrepen het geven van voorschót in rekeningocourant op onderpand van waarden, welke in beleening mogen genomen worden ;

5°. den handel in edele metalen, het doen

vermunten daarvan en het essayeeren en affineeren van ertsen en metalen;

6°. het houden van rekeningcourant voor hare rekeninghouders, waaronder begrepen het uitvoeren van opdrachten of overschrijving (giro), het houden van verrekeningen met of tusschen anderen (clearing) en het incasseeren ten behoeve van hare rekeninghouders;

7°. het in bewaring nemen van effecten, goederen, ceelen, akten, kostbaarheden en andere voorwerpen van waarde, op de voorwaarden, door de Bank in het openbaar aan te kondigen.

Met Onze goedkeuring, den Raad van State gehoord, kan de Bank, in het algemeen belang, andere werkzaamheden verrichten dan de hierboven onder 1° tot en met 7° genoemde. Onze besluiten, houdende goedkeuring als vorenbedoeld, worden in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst.

5. Artikel 8 der genoemde wet wordt gelezen:

De Bank verleent niemand eenig crediet of voorschot in blanco; onder crediet of voorschot in blanco is niet begrepen het toevertrouwen in haar eigen belang van gelden of goederen aan lasthebbers, die niet bij haar in vasten dienst zijn, of aan den Post-chèque en Girodienst.

Bij executie van goederen, effecten of ander onderpand, aan de Bank tot zekerheid voor de nakoming van jegens haar aangegane verplichtingen verstrekt, is zij bevoegd die goederen, effecten of dat ander onderpand, geheel of gedeeltelijk, in te koopen ter nadere tegeldekking.

6. Artikel 9 der genoemde wet wordt gelezen:

De Bank is bevoegd haar reservefonds en een vijfde deel van haar maatschappelijk kapitaal te beleggen.

Deze belegging geschiedt volgens regelen, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen der Bank.

7. Het vierde lid van artikel 10 der genoemde wet wordt gelezen:

Indien Onze Minister van Financiën dit noodig acht, belast zij zich bovendien kosteloos met het kassierschap van de Rijkspostspaarbank en van andere bij de wet of door Ons in het leven geroepen instellingen, alsmede met de bewaring van alle geldswaarden van het Rijk en die instellingen en van de door het Rijk en die instellingen in pand genomen waarden.

8. In het eerste lid van artikel 11bis der

genoemde wet worden de woorden „tweede lid” vervangen door „eerste lid”.

9. Het eerste lid van artikel 13 der genoemde wet wordt gelezen:

De biljetten der Bank zijn dagelijks op vertoon betaalbaar bij de Hoofdbank, de Bijbank en de agentschappen, met uitzondering van de dagen, vermeld in artikel 154 van het Wetboek van Koophandel.

Het derde lid van genoemd artikel 13 vervalt.

Het vierde lid van genoemd artikel 13 wordt gelezen:

De biljetten der Bank zijn vrijgesteld van het recht van zegel.

10. Artikel 15 der genoemde wet wordt gelezen:

De directie der Bank kan, na daartoe Onze machtiging te hebben verkregen, houders van door haar uitgegeven biljetten oproepen om dezen ter betaling aan te bieden.

Wij stellen, bij het verlenen van die machtiging, den termijn vast, binnen welken de aanbieding moet geschieden.

De oproeping wordt tenminste eenmaal geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Na den in het tweede lid bedoelden termijn worden de, in de oproeping vermelde, biljetten uitsluitend door het hoofdkantoor der Bank uitbetaald, nadat bij onderzoek is gebleken, dat aan de aanvraag tot uitbetaling moet gevolg worden gegeven.

Tien jaren na meergenoemden termijn wordt het bedrag der opgeroepen doch niet opgekomen biljetten aan de winst van het loopende boekjaar toegevoegd. De daarna nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vorige lid bedoeld, betaald ten laste van de winst- en verliesrekening.

Indien de Bank, vóór het einde van het, in het vorig lid bedoelde, tijdvak van tien jaren, het recht mocht hebben verloren om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt het in het vorig lid bedoelde bedrag tusschen den Staat en de Bank in dezelfde evenredigheid verdeeld als zou geschied zijn indien dat bedrag ware toegevoegd aan de winst van het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd was als circulatiebank werkzaam te zijn. De na die verdeling nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vierde lid bedoeld, door den Staat betaald.

Na verloop van dertig jaren sedert het einde van den in het tweede lid bedoelden termijn, is het recht om uitbetaling van de opgeroepen biljetten te vorderen, vervallen.

11. Artikel 17 der genoemde wet wordt gelezen :

De directie der Bank bestaat uit een president, een secretaris en tenminste twee directeuren. [ ]

De beslissing over het aantal directeuren berust bij de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen.

12. In het tweede lid van artikel 18 der genoemde wet vervalt de zin : „Jaarlijks treedt een der directeuren af”.

13. Na artikel 18 der genoemde wet wordt ingevoegd :

Art. 18bis. De gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen kan plaatsvervangende directeuren benoemen voor den tijd en onder de regelen en de voorwaarden, door die vergadering bij de benoeming vast te stellen.

Art. 18ter. Naast de directie is er eene commissie van advies, bestaande uit vijf personen.

De stemgerechtigde aandeelhouders kiezen de leden dezer commissie uit eene voordracht van twee personen voor elke opengevallen plaats. De raad van commissarissen maakt deze voordracht op. De leden der commissie hebben ieder zitting gedurende vijf achtereenvolgende jaren ; na afloop van dien termijn zijn zij niet dadelijk herkiesbaar.

Voor de eerste maal hebben de leden zitting onderscheidenlijk gedurende een, twee, drie, vier en vijf jaren. Zij zijn niet dadelijk herkiesbaar. Het lot bepaalt het jaar, waarin deze leden volgens rooster aftreden.

Bij tusschentijdsche vacature benoemt de raad van commissarissen tijdelijk een nieuw lid ter vervulling van deze vacature. Het aldus benoemde lid heeft zitting tot de eerstvolgende, gewone, algemeene vergadering van aandeelhouders, welke de benoeming al of niet bekrachtigen kan.

Bij tusschentijdsche vacature treedt de nieuw benoemde in den duur van zitting van dengene, wiens plaats hij vervult.

Leden der commissie mogen tevens lid zijn van den raad van commissarissen.

De commissie vergadert op gezette tijden met de directie en wordt door de directie gehoord omtrent belangrijke aangelegenheden, een en ander volgens een reglement, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen. Dit reglement wordt aan Onze goedkeuring onderworpen.

Indien de directie meent te moeten afwijken van het gevoelen der commissie omtrent de

in het vorig lid bedoelde, belangrijke aangelegenheden, doet zij daarvan onverwijld mededeeling aan den raad van commissarissen.

14. In het derde lid van artikel 22 der genoemde wet wordt in de plaats van *6bis* gelezen *6ter*.

De laatste twee volzinnen van dat lid worden gelezen :

Van het overschot wordt 3 pct. als tantièmes aan directie, commissie van advies en commissarissen uitgekeerd. Indien de directie bestaat uit meer dan vier leden, bedraagt de zoeven bedoelde uitkeering $3\frac{1}{2}$ pct. van het overschot. Het meerdere wordt voor een vierde door de Bank en voor drie vierden door den Staat genoten totdat het winstaandeel der Bank, behalve de vereischte aanvulling van het reservefonds en de uitgekeerde tantièmes, zeven ten honderd van het maatschappelijk kapitaal bedraagt. Van de dan nog overblijvende winst ontvangt de Bank een achtste en de Staat zeven achtsten.

15. Artikel 23 der genoemde wet wordt gelezen :

De rente, verkregen uit de in artikel 9 bedoelde belegging, wordt onder de winsten der Bank opgenomen. Voor- of achteruitgang van de waarde der door die belegging verkregen bezittingen wordt ten bate of ten laste van het reservefonds gebracht.

OVERGANGSBEPALINGEN.

16. Indien het verplichte reservefonds der Bank bij het einde van het tijdperk, waarvoor artikel 1 dezer wet de Bank het recht geeft als circulatiebank werkzaam te zijn, blijken mocht meer te bedragen dan op den 31sten Maart 1889, volgens de balans over het boekjaar 1888/89, en dat tijdperk niet weder wordt verlengd, komt dat meerdere voor de helft ten voordeele van den Staat en blijft het voor de wederhelft ten bate van de Bank.

17. Indien bij het einde van het, in het vorig artikel bedoelde tijdperk, niet opnieuw aan de Bank het recht wordt verleend als circulatiebank werkzaam te zijn, vindt eene nadere waardeschatting plaats van de onroerende goederen en het kantoormeubilair der Bank. Deze schatting geschiedt door drie deskundigen van wie één door Onzen Minister van Financiën, één door de directie der Bank en één door de rechtbank te Amsterdam wordt benoemd.

Een voordeelig of een nadeelig verschil tusschen de uitkomst der in het vorig lid bedoelde schatting en de balanswaarde wordt gebracht ten bate of ten laste van de winst en verlies-

rekening over het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.

SLOTBEPALINGEN.

18. De statuten van de Bank worden, behoudens Onze goedkeuring, met de bepalingen dezer wet in overeenstemming gebracht.

19. Op Onzen last worden de bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank, krachtens de wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), zooals die sedert is gewijzigd, en de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345), gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, in eene doorlopende reeks van artikelen samengevat en met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling van artikelen of gedeelten van artikelen, met nummering voorzooveel noodig van de alinea's en onder inachtneming van de gebruikelijke spelling, in het *Staatsblad* geplaatst. Daarbij worden de artikelen 1 en 2 der wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345) ingevoegd na artikel 13 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), zonder overneming van het volgende: „— met afwijking van art. 13 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), gewijzigd en aangevuld bij de wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122) en bij de wet van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335)—”.

Het geheel der aldus samengevatte bepalingen kan worden aangehaald als „Bankwet 1919”, met bijvoeging van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin Ons besluit is geplaatst.

20. Deze wet treedt in werking met den eersten April 1919.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 31 Juli 1918.*)

25 Juli 1918. WET, tot nadere vaststelling van het bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven. S. 476.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken het, bij de Wet van 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 592) vastgestelde bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven, te verhoogen ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het gezamenlijk bedrag, waarvoor op den voet en volgens de bepalingen overigens van de wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad*

n°. 377) muntpapier onder de benaming van zilverbons wordt uitgegeven, wordt vastgesteld op ten hoogste f 60,000,000.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 30 Juli 1918.*)

25 Juli 1918. WET, houdende intrekking van artikel 73 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*. S. 477.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 310, 1—5.

Hand. id. 1917/1918, bladz. 2473.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, bladz. 588, 656, 774—779.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is over te gaan tot intrekking van artikel 73 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië* ; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Benig artikel.

Artikel 73 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld bij de wet van 2 September 1854 (*Staatsblad* n°. 129), wordt ingetrokken.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(*Uitgeg. 14 Aug. 1918.*)

25 Juli 1918. WET, houdende wijziging van de artikelen 105 en 106 van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*. S. 478.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 263, 1—6.

Hand. id. 1917/1918, bladz. 2474.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, bladz. 619, 779.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat de regeling betreffende het ingezetenschap, voorkomende in het zesde Hoofdstuk van het Reglement op het beleid der Regeering van *Nederlandsch-Indië*, herziening behoeft ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 105 van het bij de wet van 2 September 1854 (*Nederlandsch Staatsblad* 1854 n°. 129 ; *Indisch Staatsblad* 1855 n°. 2)

vastgesteld Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië wordt gelezen:

Artikel 105.

(1) De regelen nopens de toelating en vestiging in Nederlandsch-Indië worden bij algemeene verordening vastgesteld.

(2) Ingezetenen van Nederlandsch-Indië zijn zij, die, mits niet in strijd met de voorschriften dier verordening, in Nederlandsch-Indië gevestigd zijn.

(3) Aan ingezetenen kan niet dan in het geval en op de wijze bij artikel 45 vermeld het verblijf in Nederlandsch-Indië worden ontzegd.

(4) Het ingezetenschap gaat verloren voor den ingezetene, die ophoudt in Nederlandsch-Indië gevestigd te zijn of aan wien met toepassing van artikel 45 het verblijf aldaar is ontzegd. De ingezetene, die Nederlandsch-Indië verlaten hebbende, niet binnen achttien maanden aldaar is teruggekeerd, wordt, behoudens tegenbewijs, geacht te hebben opgehouden in Nederlandsch-Indië gevestigd te zijn.

(5) Minderjarigen en onder curateele gestelden, wier wettelijke vertegenwoordigers ingezetenen van Nederlandsch-Indië zijn, worden als zoodanig aangemerkt; hetzelfde geldt voor de gehuwde niet van tafel en bed gescheiden vrouw, wier echtgenoot ingezetene van Nederlandsch-Indië is.

(6) De bepalingen van ingezetenschap, in andere algemeene verordeningen voorkomende, gelden alleen voor zooveel betreft de onderwerpen in die verordeningen behandeld.

2. Artikel 106 van voornoemd Reglement vervalt.

3. Zij die op het tijdstip, waarop deze wet in werking treedt, in den zin van de daardoor vervallen bepaling ingezetenen van Nederlandsch-Indië zijn, worden als ingezetenen in den zin van het bij artikel 1 dezer wet vastgestelde nieuwe artikel aangemerkt, totdat zij het ingezetenschap volgens het vierde lid van dat artikel verliezen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg. 16 Aug. 1918.)

25 Juli 1918. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1914. S. 479.

Het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1914 wordt vastgesteld als volgt:

De uitgaven hebben bedragen f 1,195,116.04.

De ontvangsten hebben bedragen f 672,293.57.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo f 522,822.47, welk bedrag dieneengevolge tot aanvulling der koloniale middelen is noodig geweest.

25 Juli 1918. WET, houdende oprichting van pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in Nederlandsch-Indië. S. 480.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is fondsen op te richten voor de pensioenen van de Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in Nederlandsch-Indië wier indiensttreding moet gerekend worden te zijn geschied met ingang van den 1sten Januari 1917 of later:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. (1) Er worden pensioenfondsen opgericht voor de landsdienaren in Nederlandsch-Indië, wier indiensttreding moet worden gerekend te zijn geschied met ingang van den 1sten Januari 1917 of later, en wel afzonderlijk voor:

- 1°. de Europeesche burgerlijke ambtenaren;
- 2°. de inlandsche ambtenaren;
- 3°. de officieren van de landmacht;
- 4°. de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van officier, en
- 5°. de niet-Europeesche militairen beneden den rang van officier.

(2) De vermogens der fondsen worden gevormd uit:

- a. de in het eerste lid van artikel 3 bedoelde uitkeeringen ten laste van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië;
- b. voor zoover het fonds voor de Europeesche burgerlijke ambtenaren betreft, de van de bezoldigingen en andere inkomsten der deelgenooten ingehouden bijdragen voor hunne pensioenen;
- c. de renten van de belegde gelden en
- d. toevallige baten.

(3) Ten laste van de fondsen worden betaald:

- a. de op grond van de geldende pensioenreglementen verschuldigde pensioenen van de tot elk fonds behoorende deelgenooten en
- b. de kosten van het beheer der fondsen.

2. (1) De fondsen worden gevestigd te 's-Gravenhage en zijn rechtspersonen.

(2) Door Ons worden regelen gesteld voor het beheer van de fondsen, hunne vertegenwoordiging in en buiten rechten, de belegging der kapitalen, de opnemings als deelgenooten in de fondsen van andere pensioengerechtigden dan de in artikel 1 lid 1 onder 1°. t/m 5°. genoemden, en verdere onderwerpen, de fondsen betreffende, te welker aanzien zoodanige regeling door Ons wordt noodig geacht.

3. (1) Ten laste van de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië worden jaarlijks aan de fondsen uitgekeerd zoodanige bedragen als berekend wordt noodig te zijn om de fondsen in staat te stellen aan de in lid 3 van artikel 1 bedoelde verplichtingen te voldoen

(2) Om de vijf jaren worden, onder dagteekening van 31 December van het laatst afgeloopen jaar, wetenschappelijke balansen van de fondsen opgesteld en openbaar gemaakt. De eerste balans loopt over de jaren 1917 tot en met 1921.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te s-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën,

TH. B. PLEYTE.

(*Uitg.* 16 Aug. 1918.)

25 Juli 1918. WET, houdende wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918 ten behoeve van de oprichting van pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren. S. 481.

25 Juli 1918. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1904. S. 482.

Het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Suriname* over het dienstjaar 1914 wordt vastgesteld als volgt:

De uitgaven hebben bedragen f 4,184,432.19. De ontvangsten hebben bedragen f 3,016,957.81.

Het nadeelig slot der rekening bedraagt alzoo f 1,167,474.38,

welk bedrag dientengevolge tot aanvulling der koloniale geldmiddelen is noodig geweest.

25 Juli 1918. WET, houdende verhooging der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918 wegens aankoop van het particuliere land *Tanah Abang*. S. 483.

25 Juli 1918. WET, houdende verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. S. 484.

25 Juli 1918. BESLUIT, tot uitvoering van artikelen 4, 5 en 7 van de Woningnoodwet 1918 (*Staatsblad* n°. 379). S. 485.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Juni 1918 n°. 9432 afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat ingevolge de artikelen 4 en 5 van de Woningnoodwet 1918 (*Staatsblad* n°. 379) bij algemeenen maatregel van bestuur voorwaarden moeten worden vastgesteld, waaronder uit 's Rijks kas wordt bijgedragen voor de in die artikelen omschreven doeleinden en dat ingevolge artikel 7 van die wet bij algemeenen maatregel van bestuur nadere voorschriften kunnen worden gegeven ten aanzien van de in dat artikel genoemde onderwerpen;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Juli 1918 n°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Juli 1918 n°. 10461 afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

Art. 1. Van de toepassing van de artikelen 1, 4 en 5 van de wet zijn uitgesloten:

1. tijdelijke verblijven, bestemd tot huisvesting van personen, die tijdelijk werkzaam zijn hetzij in eene bepaalde onderneming bij de uitvoering van grond-, bagger- of bouwwerken, hetzij als seizoenarbeider in landbouw-, boschbouw- of enig ander bedrijf;

2. woningen, welke blijkens hare inrichting of prijs niet behooren tot eene soort, waarvoor krachtens de Woningwet geldelijke steun uit 's Rijks kas wordt verleend;

3. woningen, aan welke blijkens hare samenstelling een aanmerkelijk langere duur dan vijf jaren is toe te kennen, wanneer deze worden opgericht in plaatsen, waar de arbeiderswoning als éénsgezinshuis pleegt te worden gebouwd.

2. Behoudens hetgeen Wij in ieder bijzonder geval nader zullen bepalen moeten de woningen voldoen aan de algemeene voorschriften voor

samenstelling, indeeling en instandhouding, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zal geven.

3. 1. Behoudens hetgeen Wij in elk bijzonder geval nader zullen bepalen, zijn bij het in gebruik geven, in gebruik nemen en in gebruik houden van de woningen, de voorschriften van kracht, vervat in de artikelen 4 tot en met 8.

2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan in bijzondere gevallen van één of meer dezer voorschriften geheele, gedeeltelijke of voorwaardelijke ontheffing verleen.

4. 1. De woningen mogen alleen in gebruik worden gegeven aan gezinnen met kinderen.

2. Indien de woningen zijn opgericht ter voldoening aan het bepaalde krachtens artikel 1 van de Woningnoodwet, zijn zij uitsluitend bestemd voor gezinnen, waarvan het hoofd in de gemeente vast werk heeft.

5. 1. In de woningen mogen geen andere personen gehuisvest worden dan de leden van het gezin van den hoofdbewoner.

2. Onder leden van het gezin zijn begrepen de bloed- en aanverwanten, die volgens de artikelen 376—378 en artikel 383 van het Burgerlijk Wetboek in de termen kunnen vallen om op onderhoud aanspraak te maken.

3. In de woningen mag geen nering of bedrijf worden uitgeoefend.

4. De woningen moeten ten genoegen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden verzekerd tegen brandschade.

6. 1. Ten aanzien van het aantal en de ligging der slaappleaatsen in verband met het aantal en de kunne der bewoners gelden de eischen, gesteld bij of krachtens de plaatselijke verordening ten aanzien van de woningen, waarop die verordening van toepassing is. Bevat die verordening te dien aanzien geen bepalingen, dan moeten de voorschriften, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zal geven, worden nageleefd.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid wordt bij de verhuring in acht genomen, dat in eenzelfde vertrek geen nachtverblijf behoeven te houden niet met elkaar gehuwde personen van verschillend geslacht, die den leeftijd van 12 jaar bereikt hebben.

3. Een slaappleaats mag niet gelegen zijn boven een andere slaappleaats, en niet op den vloer zijn aangebracht.

7. Hetgeen in de plaatselijke verordening is voorgeschreven betreffende de reinheid van woningen en de bijbehorende erven, alsmede betreffende de zuivering van ongedierte, is voor het gebruik dezer woningen van kracht.

Bevat de plaatselijke verordening te dien aanzien geen bepalingen, dan moeten de voorschriften, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zal geven, worden nageleefd.

8. 1. De gemeente of het lichaam, dat de woningen heeft opgericht, is verplicht daarvoor een persoon aan te wijzen, die zorg draagt voor de nakoming der voorschriften, welke ten aanzien van de verhuring, het gebruik en de instandhouding der woningen gelden. Van deze aanwijzing wordt schriftelijk kennis gegeven aan den inspecteur, belast met de uitvoering van de wet.

2. Een persoon mag niet voor meer dan honderd woningen met die zorg worden belast.

3. De persoon, in dit artikel bedoeld, is gehouden den inspecteur en den adjunct-inspecteurs met de uitvoering der wet belast, desgevraagd alle verlangde inlichtingen betreffende den toestand en het gebruik der woningen — desgewenscht ook schriftelijk — te verschaffen.

9. Vóór het einde van den tijd gedurende welchen de woningen als zoodanig zullen dienen, mag zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken de bestemming niet worden veranderd en mag niet tot vervreemding of afbraak worden overgegaan.

10. 1. Binnen een maand na de dagteekening van Onze beslissing, genomen ingevolge artikel 16, lid 3, moet door het gemeentebestuur aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken ter goedkeuring worden aangeboden een reglement, regelende de keuze der huurders en de verhuring der woningen.

2. De verhuring moet geschieden overeenkomstig het door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken goedgekeurd reglement.

3. De huurprijs der woningen mag niet lager worden gesteld dan een bedrag, waarvan het overeenkomstig artikel 21 vastgestelde deel toereikend is om de uitgaven te dekken. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan afwijking hiervan toestaan.

11. De woning mag niet worden bewoond na den dag, waarop hetzij overeenkomstig artikel 2, eerste lid, van de wet, hetzij krachtens hetgeen Wij daaromtrent nader hebben bepaald, de bewoning moet ophouden.

12. 1. Ten minste zes maanden vóór het tijdstip, waarop de bewoning eener woning moet eindigen, wordt door de gemeente, die of het lichaam, dat de woning heeft opgericht, daaraan een kenteeken bevestigd, aanduidende den dag waarop de woning moet ontruimd zijn, een en ander op de wijze, door Onzen

Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen.

2. Na den dag, waarop het kenteeken moet worden aangebracht, mag niet worden toegelaten, dat personen, niet behorende tot het gezin, dat de woning op dien dag bewoonde, daarin intrek nemen en moet worden zorg gedragen, dat personen, die in strijd met deze bepaling hun intrek daarin hebben genomen, daaruit worden verwijderd.

13. Voortzetting der bewoning na het tijdstip der ontruiming, door Ons vastgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste lid, van de wet, wordt door Ons niet toegestaan, wanneer een daartoe strekkend, met reden omkleed verzoek van het gemeentebestuur bij Ons niet ten minste zes maanden te voren is ingekomen.

14. Wanneer Wij voortzetting der bewoning toestaan, gaan Wij daarbij steeds over tot de verklaring, bedoeld in artikel 6, eerste lid, van de wet, tenzij Ons gebleken is, dat aan blijvende voorziening in den woningnood nog geen behoefte bestaat of tenzij zoodanige voorziening reeds wordt uitgevoerd.

15. 1. Na den dag, waarop de bewoning moet ophouden, moet het gemeentebestuur de woning onverwijld doen ontruimen, en haar doen afbreken, tenzij met goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aan de woning eene andere bestemming wordt gegeven.

2. De woning wordt mede onverwijld afgebroken op aanwijzing van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, wanneer blijkt, dat aan de woning geen behoefte meer bestaat, tenzij met goedkeuring van Onzen voornoemden minister aan de woning eene andere bestemming wordt gegeven.

3. Ten aanzien van het afbreken moeten worden in acht genomen de ter zake door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te geven voorschriften.

16. 1. Ter verkrijging van eene bijdrage uit 's Rijks kas in de kosten van voorzieningen, waartoe ingevolge een besluit van Ons moet worden overgegaan, dient het gemeentebestuur binnen een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken voor ieder geval te bepalen termijn bij Onzen voornoemden minister in :

a. een afschrift van het raadsbesluit ;

b. een situatieplan op een schaal, niet kleiner dan 1 op 1000, aangevende de ligging van de woningen op een schaal, niet kleiner dan 1 op 100, een en ander zooveel mogelijk vervat op bladen, hoog 33 centimeter ;

c. eene omschrijving van de samenstelling der hoofdconstructie-deelen van de gebouwen en van de ontworpen werken tot vorming van het bouwterrein ;

d. eene raming der stichtingskosten en der exploitatie ;

e. eene opgave van den tijd, gedurende welken de woningen ter bewoning moeten dienen ;

f. een exemplaar der bouwverordening en eene aanduiding der onderdeelen van het plan, welke niet in overeenstemming zijn met de bepalingen van de plaatselijke verordeningen.

2. De stukken, bedoeld in het vorige lid onder a—e, worden in tweevoud ingezonden.

3. Wij bepalen, indien Wij het plan goedkeuren, de bijdrage aan de gemeente.

4. Indien Onze verklaring, dat in de gemeente zóó ernstige woningnood bestaat, dat onmiddellijk voorziening wordt vereischt, gepaard is gegaan met de verklaring, dat de gemeente verplicht is toepassing te geven aan artikel 30, 31 of 32 van de Woningwet, wordt tot uitbetaling van de bijdrage in geen geval overgegaan, vóórdat Ons heeft bereikt een verzoek om een voorschot uit 's Rijks kas ten behoeve van die toepassing.

17. 1. Indien de gemeenteraad er de voorkeur aan geeft de voorgeschreven voorzieningen door eene vereeniging, vennootschap of stichting, door Ons toegelaten als uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, te doen treffen, wordt tegelijkertijd met de indiening van de in artikel 16 bedoelde stukken Onze goedkeuring daarop gevraagd.

2. Daarbij wordt gevoegd de bereidverklaring van de vereeniging, de vennootschap of de stichting, om het aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken gezonden plan overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke voorschriften uit te voeren en de bereidverklaring van den gemeenteraad om jaarlijksche tekorten te dekken.

18. 1. Indien de voorziening in den woningnood eigener beweging wordt getroffen, hetzij door eene gemeente, hetzij door eene vereeniging, vennootschap of stichting, die door Ons is toegelaten als uitsluitend in het belang van verbetering der volkshuisvesting werkzaam, dan vinden, indien de gemeente eene bijdrage uit 's Rijks kas verlangt, de artikelen 16 en 17 overeenkomstige toepassing.

De stukken, bedoeld in artikel 16, eerste lid worden in dat geval ten minste een maand vóór de uitvoering van het plan gezonden

aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

2. De bijdrage wordt slechts verleend, indien tevens toepassing wordt gegeven aan artikel 30, 31 of 32 van de Woningwet, tenzij Ons gebleken is, dat aan een blijvende voorziening nog geen behoefte bestaat.

19. 1. De bijdragen moeten geheel of ten deele op Onze eerste opvordering worden terugbetaald, indien Ons is gebleken, dat de gelden voor andere doeleinden dan waarvoor zij zijn verstrekt, zijn gebruikt, dan wel de bij of krachtens de wet gegeven voorschriften niet behoorlijk worden gehandhaafd of nageleefd.

2. Het College van Bijstand, bedoeld in art. 35 van de Woningwet, wordt gehoord, vóórdat Wij terugbetaling vorderen.

20. 1. Van de exploitatie der met Rijksbijdrage gebouwde woningen moet eene afzonderlijke rekening worden aangelegd. Deze moet telken jare binnen 3 maanden na afloop van het dienstjaar, waarvoor zij geldt, bij het College van Bijstand, bedoeld bij art. 35 van de Woningwet, worden ingediend, dat haar vergezeld van zijn advies aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken doorzendt. Deze stelt het saldo van de rekening vast.

2. Van een batig saldo moet 9/10 aan het Rijk worden uitbetaald.

21. 1. Het bedrag, dat op de jaarrekening der exploitatie van eene woninggroep wordt gebracht vóór uitgaven — vergoeding voor het gebruik van den grond en waterabonnement inbegrepen — mag het door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld gedeelte der huuropbrengst niet overschrijden.

2. Dit gedeelte zal vóór den aanvang van elk jaar worden bepaald en zal niet kleiner zijn dan 40 en niet grooter dan 60 ten honderd van de huuropbrengst, waaronder te verstaan is het vijftigvoud van de gezamenlijke weekhuur der woningen, welke de groep vormen.

3. Als inkomsten worden op de exploitatierekening gebracht de huurprijs der woningen, gerekend over het volle aantal weken, dat de woningen krachtens te dien opzichte geldende bepalingen ter bewoning beschikbaar moeten zijn, met dien verstande, dat voor huuruitval ten hoogste vier ten honderd zal kunnen worden afgetrokken, tenzij Onze Minister van Binnenlandsche Zaken op grond van bijzondere omstandigheden toestaat, dat een hooger bedrag wordt afgetrokken.

22. 1. Indien met toepassing van het bepaalde in artikel 9 of artikel 15 aan de woning eene andere bestemming wordt gegeven of de woning wordt afgebroken, moet de gemeente

aan het Rijk 9/10 uitkeeren van de waarde van den opstal of de afbraak, alsmede, indien ook voor den koop van het bouwterrein een Rijksbijdrage is ontvangen, 9/10 van den verkoopsom van het bouwterrein of van de waarde van het bouwterrein te dien tijde.

2. Deze waarde van het bouwterrein wordt vastgesteld op ten minste het bedrag, dat ten behoeve van aankoop en vorming van bouwterrein bij de oprichting der woningen als Rijksbijdrage is genoten. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan, indien het gemeentebestuur aannemelijk maakt, dat de koopsom van het terrein buitengewoon hoog was, toestaan, dat de waarde wordt bepaald door schatting, te verrichten door drie schatters, waarvan een aan te wijzen door Onzen voornoemde minister, een door het gemeentebestuur, een door deze beide schatters in onderling overleg.

3. Indien ingeval van brand aangaande den herbouw der woningen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken geene nadere voorschriften worden gegeven, zal 9/10 der verzekeringspenningen aan het Rijk worden uitgekeerd.

23. 1. De aan het Rijk verschuldigde bedragen worden verrekend met de uitkeering ingevolge de wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156).

2. Indien zulks niet mogelijk is, moeten de bedragen op eerste aanschrijving vanwege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken onmiddellijk bij den betaalde meester worden gestort.

24. Zoodra een besluit, als bedoeld bij art. 7 der wet, ter kennis van het bestuur der betrokken gemeente is gekomen, wendt dit bestuur zich tot den inspecteur, belast met de uitvoering van de wet, teneinde overleg te plegen over de wijze, waarop de voorgeschreven maatregelen zullen worden uitgevoerd. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan eischen vast stellen, waaraan een woningtelling of een woningbeurs moet voldoen.

25. Ter verkrijging van een bijdrage uit 's Rijks kas in de kosten van een woningtelling of van de instelling van een woningbeurs moet het verzoek daartoe worden gedaan onder overlegging van een raming der kosten. Het bepaalde in artikel 16, derde lid, is van toepassing.

26. Voorzoover nadere regelen ten aanzien van de uitbetaling of de contróle op het gebruik der gelden noodig blijken, worden deze door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven.

27. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 30 Juli 1918.)

25 Juli 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat voor de berekening van den termijn bedoeld in art. 15 der Hinderwet, een andere bekendmaking naast die, in art. 8 der wet genoemd, niet kan in aanmerking komen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. Wilgenhof te IJmuiden (gemeente Velsen) tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders van Velsen van 19 October 1917, letter F 1/1-57 n°. 408, waarbij aan M. de Kadt te Haarlem en zijne rechtverkrijgenden voor een proeftijd van een jaar vergunning is verleend tot het oprichten van eene inrichting tot het verwerken van vischlever en traan, op het perceel kad. bekend gemeente Velsen, Afdeling IJmuiden, sectie L n°. 914, gelegen aan de 3^e Havenstraat aldaar;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Juli 1918, n°. 253;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 23 Juli 1918, n°. 409, H, afdeling Arbeid;

Overwegende: dat de vergunning is verleend bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Velsen van 19 October 1917 en dat op dienzelfden dag van deze beslissing ingevolge art. 8 der Hinderwet door aankondiging op de in de gemeente gebruikelijke wijze aan het publiek kennis is gegeven;

dat het beroepschrift van den appelland op 10 November 1917 bij Ons is ingekomen, dus na het verstrijken van den termijn, in art. 15 der Hinderwet voor het instellen van beroep gegend;

dat weliswaar de beslissing van Burgemeester en Wethouders ook nog op 27 October 1917 in

de „IJmuider Courant, orgaan voor de gemeente Velsen” is bekend gemaakt, doch dat deze bekendmaking niet kan worden aange-merkt als ingevolge art. 8 der Hinderwet gedaan;

dat mitsdien de appelland niet ontvankelijk is in zijn beroep;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan;

den appelland niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

26 Juli 1918. WET, houdende machtiging tot deelneming in het maatschappelijk kapitaal eener Naamlooze Vennootschap, welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk. S. 486.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de oprichting en exploitatie te bevorderen van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd in het maatschappelijk kapitaal eener Naamlooze Vennootschap, welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk, namens den Staat deel te nemen voor een bedrag van f 7,500,000.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg.* 30 Juli 1918.)

26 Juli 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. (Duurtebijslag op pensioen en wachtgeld). S. 487.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel toegevoegd.

Tengevolge hiervan wordt zoowel het totaal van de IXde afdeling als het eindcijfer van dat hoofdstuk verhoogd met f 3,000,000.

26 Juli 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van het *Iste* hoofdstuk der begroting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. S. 488.

26 Juli 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Suriname* voor het dienstjaar 1918. S. 489.

26 Juli 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van *Curacao* voor het dienstjaar 1918. S. 490.

26 Juli 1918. WET, houdende wijziging en verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 491.

Bij deze wet worden eenige artikelen ingevoegd en verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIde afdeeling met f 19,200 ;

dat der IIIde afdeeling met f 9,800 ;
terwijl het eindeijfer van dat hoofdstuk wordt verhoogd met f 29,000.

26 Juli 1918. WET, houdende regeling betreffende woonwagens en woonschepen. S. 492.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1912/13 n°. 194, 1—4; 1913/14, n°. 56, 1—4; 1917/18, n°. 8, 1—4.

Hand. id. 1917/18, bladz. 2691—2695.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, bladz. 584, 659, 681, 815.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat een regeling bij de wet betreffende woonwagens en woonschepen noodzakelijk is ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onder woonwagens en woonschepen verstaat deze wet wagens en schepen, uitsluitend of hoofdzakelijk als woning gebezigd of tot woning bestemd.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden voorschriften vastgesteld betreffende de inrichting en het gebruik van woonwagens en woonschepen.

2. Het gebruik van een woonwagen of woonschip als woning is slechts geoorloofd aan hem, wiens naam geplaatst is op een schriftelijke vergunning, overeenkomstig de bepalingen dezer wet verleend en op duidelijk waarneembare wijze in den woonwagen of het woonschip opgehangen.

3. Het aanvragen der vergunning geschiedt, schriftelijk en overeenkomstig de voorschriften van den algemeenen maatregel van bestuur, aan Onzen Commissaris in de provincie, waar de aanvrager woont. De aanvrager moet

meerderjarig zijn en een bepaalde woonplaats in de provincie kiezen.

Hij, die hier te lande geen woonplaats heeft, richt de aanvraag tot Onzen Commissaris in de provincie Utrecht en kiest in deze provincie een bepaalde woonplaats. Hij kan, in afwachting van de beslissing over die aanvraag, bij inkomst hier te lande, aan het dienstdoend hoofd van het kantoor der invoerrechten, waar de douane-formaliteiten worden vervuld, een tijdelijke vergunning verzoeken. Deze tijdelijke vergunning is geldig gedurende ten hoogste veertien dagen na den dag der afgifte.

4. In de vergunning vermeldt Onze Commissaris het aantal personen, dat, overeenkomstig het bij den algemeenen maatregel van bestuur bepaalde, ten hoogste in den woonwagen of het woonschip mag wonen of nachtverblijf hebben.

Boven het vastgestelde aantal mogen de na het verleenen der vergunning geborene kinderen van een der bewoners in den woonwagen of het woonschip wonen of nachtverblijf hebben.

5. In de vergunning vermeldt Onze Commissaris, op verzoek van den aanvrager, den naam, zooveel mogelijk met aanduiding van plaats en datum der geboorte, van de personen, die in den woonwagen of het woonschip mogen wonen of nachtverblijf hebben.

Op verzoek van den houder der vergunning kan de burgemeester der gemeente, waar de woonwagen of het woonschip tijdelijk zich bevindt, in deze opgave, met inachtneming van het overeenkomstig artikel 4 in de vergunning bepaalde omtrent het aantal personen, wijziging en aanvulling brengen.

De algemeene maatregel van bestuur stelt n adere voorschriften vast ter uitvoering van het bij dit artikel bepaalde.

6. In de vergunning vermeldt Onze Commissaris letter en nummer der vergunning, welke op duidelijk waarneembare wijze uitwendig op den woonwagen of het woonschip moeten zijn aangebracht, een en ander overeenkomstig nader bij den algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorschriften.

7. Het bepaalde bij de artikelen 4—6 is mede van toepassing ten aanzien van een tijdelijke vergunning, overeenkomstig artikel 3, lid 2 verleend, met dien verstande, dat het dienstdoend hoofd van het kantoor der invoerrechten voor Onzen Commissaris in de plaats treedt.

8. De vergunning houdt op van kracht te zijn drie jaren na den dag, waarop zij is verleend.

9. Bij overlijden van den houder der vergunning binnen den in het vorig artikel gestelden termijn gaat de vergunning over; op den in den woonwagen of het woonschip verblijvonden echtgenoot, of bij gebreke van dien op den oudsten meerderjarigen bloedverwant in de rechte lijn, wiens naam vermeld is, overeenkomstig artikel 5 dezer wet, in de verleende vergunning; mits binnen twee weken na het overlijden van den houder der vergunning, op verzoek van den belanghebbende, van dezen overgang in de vergunning aanteekening is geschied door of vanwege den burgemeester der gemeente, waar de woonwagen of het woonschip tijdelijk verblijft.

De burgemeester brengt dezen overgang ter kennis van Onzen Commissaris, die de vergunning heeft verleend.

Gedurende den in het eerste lid bedoelden termijn van veertien dagen na het overlijden van den houder der vergunning wordt de oudste bewoner van den woonwagen of het woonschip geacht houder der vergunning te zijn.

10. Onze Commissaris weigert bij met redenen omkleed besluit de vergunning:

1°. indien de aanvraag niet overeenkomstig de bepalingen dezer wet of van den krachtens deze wet vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur is gedaan;

2°. indien de inrichting van den woonwagen of het woonschip niet voldoet aan de eischen, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur;

3°. indien redelijk vermoeden bestaat, dat de eischen, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur betreffende het gebruik van een woonwagen of woonschip, niet zullen worden nageleefd;

4°. indien de aanvrager niet aannemelijk maakt, dat zoowel hij, als de persoon, wier namen hij verzoekt te vermelden overeenkomstig artikel 5 dezer wet in de te verlenen vergunning, ten tijde van de aanvraag voldoende middelen van bestaan hebben, of dat in hun levensonderhoud op voldoende wijze wordt voorzien.

11. Onze Commissaris is bevoegd bij met redenen omkleed besluit de vergunning te weigeren:

1°. indien ten tijde van de aanvraag nog geen drie jaren zijn verlopen,

sinds de aanvrager of een der personen, wier namen hij verzoekt te vermelden overeenkomstig artikel 5 dezer wet in de te verlenen vergunning, een straf wegens een misdrijf, wegens een der overtredingen, bedoeld in de

artikelen 424, 426, 431, 432, 433 of 453 van het Wetboek van Strafrecht, of wegens een der overtredingen dezer wet of van den krachtens deze wet vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur, geheel of ten deele heeft ondergaan,

sinds een ter zake opgelegde geldboete is betaald,

of sinds een zoodanige straf geheel is kwijtgescholden,

of indien ten tijde van de aanvraag der vergunning het recht tot uitvoering dier straf nog niet is verjaard;

2°. indien ten tijde van de aanvraag nog geen drie jaren zijn verlopen, sinds een vergunning tot het gebruiken van denzelfden woonwagen of hetzelfde woonschip als woning op grond van artikel 12 dezer wet is ingetrokken;

3°. indien ten tijde van de aanvraag nog ten minste drie maanden moeten verlopen, alvorens een ten aanzien van denzelfden woonwagen of hetzelfde woonschip verleende vergunning ophoudt van kracht te zijn;

4°. indien de aanvrager niet aannemelijk maakt, dat hij het regelmatig ontvangen van onderwijs door de kinderen van leerplichtigen leeftijd, die in den woonwagen of het woonschip wonen of nachtverblijf hebben, naar vermogen bevordert.

12. Onze Commissaris, die de vergunning heeft verleend, alsmede Onze Commissaris van de provincie, waar de woonwagen of het woonschip zich bevindt, is bevoegd bij met redenen omkleed besluit de vergunning in te trekken:

1°. indien de inrichting van den woonwagen of het woonschip niet voldoet aan de eischen, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur;

2°. indien de eischen, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur, betreffende het gebruik van een woonwagen of woonschip, niet worden nageleefd;

3°. indien de houder of de overige personen, overeenkomstig artikel 5 dezer wet vermeld in de verleende vergunning, niet hebben voldoende middelen van bestaan, of indien in hun levensonderhoud niet op voldoende wijze wordt voorzien;

4°. indien een tegen den houder der vergunning uitgesproken veroordeeling wegens misdrijf, wegens een der overtredingen, bedoeld in de artikelen 424, 426, 431, 432, 433 of 453 van het Wetboek van Strafrecht, of wegens een der overtredingen dezer wet of van den krachtens deze wet vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur, onherroepelijk is ge-

worden of de opgelegde geldboete is betaald;

5°. indien een tegen een der personen, overeenkomstig artikel 5 dezer wet vermeld in de verleende vergunning, uitgesproken veroordeeling wegens misdrijf, wegens een der overtredingen, bedoeld in de artikelen 424, 426, 431, 432, 433 of 453 van het Wetboek van Strafrecht, of wegens een der overtredingen dezer wet of van den krachtens deze wet vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur, onherroepelijk is geworden of de opgelegde geldboete is betaald, voor zoover de strafbare feiten begaan zijn ten tijde dat de veroordeelde overeenkomstig artikel 5 dezer wet vermeld was in de verleende vergunning;

6°. indien blijkt, dat de houder der vergunning het regelmatig ontvangen van onderwijs door de kinderen van leerplichtigen leeftijd, die in den woonwagen of het woonschip wonen of nachtverblijf hebben, niet naar vermogen bevordert;

7°. indien de houder der vergunning niet geacht kan worden bewoner van den woonwagen of van het woonschip te zijn.

13. Afschrift van het besluit tot intrekking der vergunning wordt zoo spoedig mogelijk namens Onzen Commissaris van wege den burgemeester der gemeente, waar de woonwagen of het woonschip zich bevindt, uitgereikt aan den houder der vergunning of, zoo deze niet meer in den woonwagen of het woonschip verblijf houdt, aan den echtgenoot of den oudsten medebewoner. Van deze uitreiking wordt proces-verbaal opgemaakt.

Indien de houder niet meer in den woonwagen of het woonschip verblijf houdt, wordt zoo mogelijk tevens afschrift van het intrekkingbesluit aan den houder der vergunning uitgereikt.

14. Indien de houder der vergunning onherroepelijk tot eenige vrijheidsstraf is veroordeeld, zonder dat Onze Commissaris op dien grond de vergunning intrekt, wordt de vergunning, gedurende den tijd dat de houder de hem opgelegde straf ondergaat, geacht verleend te zijn aan den in den woonwagen of het woonschip verblijf houdenden echtgenoot of bij gebreke van dien aan den oudsten bewoner.

15. Tegen een besluit tot weigering der vergunning kan de aanvrager binnen dertig dagen na de dagteekening van het besluit bij Onzen Minister van Justitie in beroep komen.

16. Tegen een besluit tot intrekking der vergunning kan de houder bij Onzen Minister voornoemd in beroep komen binnen veertien

dagen, nadat het afschrift van het besluit overeenkomstig de bepaling van artikel 13, lid 1, is uitgereikt.

Hangende den termijn tot en de behandeling van het beroep blijft het besluit tot intrekking buiten werking.

17. Bij het instellen van beroep kiest de aanvrager of houder eener vergunning, op straffe van niet ontvankelijkheid, in zijn verzoekschrift een bepaalde woonplaats binnen het Rijk in Europa.

De beslissing van Onzen Minister voornoemd wordt zoo spoedig mogelijk van wege den burgemeester der betrokken gemeente aan de gekozen woonplaats uitgereikt.

Van deze uitreiking wordt proces-verbaal opgemaakt.

Wordt bij de beslissing gehandhaafd het besluit van Onzen Commissaris tot intrekking der vergunning, dan wordt de intrekking van kracht veertien dagen na dagteekening dezer beslissing.

18. Binnen acht dagen, nadat een vergunning heeft opgehouden van kracht te zijn of nadat een besluit tot intrekking dier vergunning van kracht is geworden, wordt de verleende vergunning door den gewezen houder ingeleverd aan den burgemeester der gemeente, waar de woonwagen of het woonschip zich alsdan bevindt, en worden letter en nummer der vergunning, welke overeenkomstig artikel 6 dezer wet uitwendig op den woonwagen of het woonschip zijn aangebracht, verwijderd. Indien letter en nummer der vergunning niet binnen den gestelden termijn zijn verwijderd, doet de burgemeester der gemeente, waar de woonwagen of het woonschip zich bevindt, letter en nummer verwijderen ten koste van den nalatige.

De burgemeester, bij wien de vergunning is ingeleverd, zendt de vergunning terug aan Onzen Commissaris, die de vergunning heeft verleend, en geeft van de inlevering kennis aan Onzen Minister van Justitie.

19. Van ieder besluit tot het verleenen, weigeren of intrekken van een vergunning of tijdelijke vergunning, van den overgang eener vergunning, alsmede van bepaalde veroordeelingen van een bewoner van een woonwagen of woonschip, wordt onmiddellijk mededeeling gedaan aan Onzen Minister van Justitie.

Onze Minister voornoemd draagt zorg, dat het medegedeelde wordt aangeteekend in een algemeen register, en voor zooveel nodig, ter algemeene kennis wordt gebracht door plaatsing in het *Algemeen Politieblad* of anderszins.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden verdere voorschriften vastgesteld ter uitvoering van het bij dit artikel bepaalde.

20. Met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden of hechtenis van ten hoogste drie maanden wordt gestraft de houder eener vergunning:

a. indien niet in den woonwagen of het woonschip op duidelijk waarneembare wijze is opgehangen de vergunning;

b. indien een persoon, niet in de vergunning vermeld, in den woonwagen of het woonschip woont of nachtverblijf heeft, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van artikel 4 dezer wet;

c. indien niet de letter en het nummer der vergunning uitwendig op duidelijk waarneembare wijze, overeenkomstig de bepalingen van den algemeenen maatregel van bestuur, aan den woonwagen of het woonschip aangebracht en zichtbaar zijn.

21. Met geldboete van ten hoogste drie honderd gulden of hechtenis van ten hoogste drie maanden wordt gestraft hij, die in een woonwagen of een woonschip woont of daarin nachtverblijf houdt, zonder dat in dien woonwagen of dat woonschip op duidelijk waarneembare wijze is opgehangen de voor het gebruik van dien woonwagen of dat woonschip verleende vergunning.

22. Met geldboete van ten hoogste honderd gulden of hechtenis van ten hoogste één maand wordt gestraft hij, die in een woonwagen of een woonschip woont of daarin nachtverblijf heeft, zonder dat zijn naam overeenkomstig het bepaalde bij artikel 5 dezer wet geplaatst is op de op duidelijk waarneembare wijze in den woonwagen of het woonschip opgehangen vergunning.

23. De artikelen 21 en 22 zijn niet van toepassing op de getrouwde vrouw, die niet van tafel en bed is gescheiden, op minderjarigen en op onder curateele gestelde meerderjarigen, indien de echtgenoot, diegene der ouders die de ouderlijke macht over den minderjarige uitoefent, de voogd of de curator mede in den woonwagen of het woonschip woont of nachtverblijf heeft.

24. Met geldboete van ten hoogste honderd gulden of hechtenis van ten hoogste één maand wordt gestraft overtreding van artikel 18, lid 1, eersten zin, dezer wet.

25. Op overtreding van den krachtens deze wet vastgestelden algemeenen maatregel van bestuur kan, voor zoover daarin niet reeds bij deze wet is voorzien, straf worden gesteld,

doch geen andere of hogere dan hetzij hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste honderd gulden, hetzij geldboete van ten hoogste honderd gulden.

26. Bij overtreding van artikel 20 of artikel 21 dezer wet kan de woonwagen of het woonschip worden in beslag genomen.

Bij veroordeeling wegens overtreding van artikel 21 dezer wet kan de rechter bij het vonnis de vernietiging of de onbruikbaarmaking van den woonwagen of het woonschip gelasten, indien de woonwagen of het woonschip niet voldoet aan de eischen, gesteld in den algemeenen maatregel van bestuur, en blijkens het register, bedoeld in artikel 19 dezer wet, voor het gebruik van den woonwagen of het woonschip als woning geen vergunning is verleend.

Bij veroordeeling wegens overtreding van artikel 20 of artikel 21 dezer wet kan de rechter de verbeurdverklaring van den woonwagen of het woonschip uitspreken, indien de woonwagen of het woonschip aan den veroordeelde toebehoort.

27. Met het opsporen van de overtredingen dezer wet zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de marechaussee, alle andere ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, dienstdoende binnen den afstand van de Rijksgrens, aangewezen ingevolge artikel 771 der wet van 26 Augustus 1822. (*Staatsblad* n°. 38), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 28 April 1916 (*Staatsblad* n°. 175).

Zij treden den woonwagen of het woonschip niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken algemeenen of bijzonderen last van den Officier of van een hulp-officier van justitie. Van dit binnentreden wordt door hen procesverbaal opgemaakt, dat, zoo mogelijk, binnen tweemaal vier-en-twintig uren aan dengene, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

28. De bestuurder van een woonwagen of woonschip is verplicht op de eerste vordering van de in artikel 27 genoemde ambtenaren den woonwagen of het woonschip te doen stillhouden.

29. De feiten bij en krachtens deze wet strafbaar gesteld zijn overtredingen.

30. Alle stukken, opgemaakt ter voldoening aan deze wet, worden kosteloos uitgereikt.

31. Alle provinciale, plaatselijke- en waterschapsverordeningen betreffende woonwagens en woonschepen vervallen bij het in werking treden dezer wet.

De gemeenteraden blijven bevoegd bepalen vast te stellen betreffende de plaats, door woonwagens en woonschepen bij verblijf binnen de gemeente in te nemen, alsmede omtrent de voldoening van gelden tot gering bedrag voor een standplaats op openbare plaatsen, wanneer het verblijf binnen de gemeente een bepaalden bij de verordening vast te stellen termijn te boven gaat. Deze termijn mag niet korter worden gesteld dan veertien al dan niet achter-eenvolgende dagen binnen hetzelfde kalenderjaar.

32. In de wet van 4 December 1872 *Staa sblad* n° 134, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n° 165), worden de volgende wijzigingen aangebracht:

In de artikelen 2 en 3, lid 1, wordt voor „slaapsteden of logementen” gelezen: „slaapsteden, logementen, woonwagens of woon-schepen”.

In artikel 4 wordt voor „huizen, keeten en vaartuigen” gelezen: „huizen, woonwagens, keeten en vaartuigen”.

In artikel 14 wordt voor „huizen of vaartuigen” gelezen: „huizen, woonwagens of vaartuigen”.

In artikel 20 wordt voor „huizen en vaartuigen”, gelezen: „huizen, woonwagens en vaartuigen”.

33. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Wet op Woonwagens en Woonschepen”, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

34. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Overgangsbepalingen.

35. Aan hen, die tijdens de afkondiging dezer wet een woonwagen of een woonschip bewonen en die binnen drie maanden na de afkondiging der wet een aanvraag om vergunning richten tot Onzen Commissaris in de provincie, waar zij ten tijde van die aanvraag wonen, kan Onze Commissaris vergunning verlenen dien woonwagen of dat woonschip als woning te blijven gebruiken, ook ondanks strijd met het bepaalde bij artikel 10, onder 2 en 3, dezer wet.

Insgelijks kan bij het verstrijken van den geldigheidstermijn van een krachtens deze wet verleende vergunning, aan den houder der vergunning, die den woonwagen of het woonschip reeds tijdens de afkondiging dezer wet bewoonde, of diens echtgenoot telkens weder een nieuwe vergunning worden verleend, on-

danks strijd met het bepaalde bij artikel 10, onder 2 en 3, dezer wet.

36. Indien Wij, Gedeputeerde Staten gehoord, oordeelen dat door de uitgaven aan armenzorg ten behoeve van armlastige niet-ingezetenen, welke voor een gemeente of een burgerlijke instelling van weldadigheid een gevolg zijn van het in werking treden dezer wet, het totaal bedrag der vorige uitgaven tot gelijk doel een te groote vermeerdering zou ondergaan, kan aan die gemeente of burgerlijke instelling uit 's Rijks kas tijdelijk subsidie worden verleend. Van Ons besluit wordt melding gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

De bepaling van dit artikel is slechts gedurende tien jaren na het in werking treden dezer wet van kracht.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Binnenlandse Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 2 Sept. 1918.)

26 Juli 1918. WET, tot instelling van een handelsregister. S. 493.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n° 258, 1—18.

Hand. id. 1917/1918, *blad.* 2414, 2415; 2428—2430; 2433—2450; 2452—2457; 2480—2495; 2647, 2648.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, *blad.* 622, 657, 815.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is over te gaan tot de instelling van een handelsregister;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. (1) Er wordt een handelsregister ingesteld, waarin alle in het Rijk in Europa gevestigde handelszaken worden ingeschreven.

(2) Het handelsregister wordt gehouden door de Kamers van Koophandel en Fabrieken, ieder voor zooveel haar gebied betreft.

(3) Iedere handelszaak wordt ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken, in welker gebied zij gevestigd is.

2. (1) Onder handelszaak verstaat deze wet de zaak of onderneming van een koopman, ook indien een ander, niet koopman zijnde, medeëigenaar is.

(2) Onder koopman verstaat deze wet den

koopman in den zin van het Wetboek van Koophandel en in het algemeen een ieder die zijn beroep maakt van het uitoefenen van eenigen tak van handel of nijverheid in den ruimsten zin. Voorts is iedere naamlooze vennootschap en iedere coöperatieve vereeniging koopman in den zin dezer wet.

(3) Kooplieden in den zin dezer wet zijn niet de publiekrechtelijke lichamen, noch:

a. minderjarigen, die geene handlichting hebben bekomen;

b. straatventers, die niet tevens een winkel houden, en andere door Ons aan te wijzen soorten van kleine handelslieden;

c. ambachtslieden, die niet meer personen in hun dienst hebben, dan voor elk bedrijf door Ons zal worden bepaald, rekening houdende met den aard en de plaats van vestiging der onderneming, en die uitsluitend verkoopen, hetgeen in hunne onderneming is voortgebracht of bewerkt;

d. land- en tuinbouwers, alsmede visschers, die uitsluitend verkoopen hetgeen in hunne onderneming is voortgebracht of gevangen.

3. (1) Tot het doen van de voorgeschreven opgaven voor de inschrijving in het handelsregister is gehouden de koopman, eigenaar der handelszaak. Behoort de handelszaak aan meer dan één koopman, dan zijn allen tot het doen van de opgaven gehouden.

(2) Wordt de handelszaak namens den eigenaar door een ander gedreven, dan zijn beiden tot het doen van de opgaven gehouden.

(3) Behoort de handelszaak aan eene naamlooze vennootschap, eene wederkeerige verzekering- of waarborg-maatschappij, eene coöperatieve of eene andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, met meer dan één bestuurder, dan zijn alle bestuurders tot het doen van de opgaven gehouden.

(4) Zijn twee of meer personen gehonden tot het doen van eene zelfde opgaaf, dan is, zoodra één hunner zijne verplichting heeft vervuld, die van den ander of van de anderen opgegeven.

4. (1) De opgaaf van de vestiging eener handelszaak geschiedt uiterlijk eene week daarvóór of daarna. Bij de opgaaf wordt het tijdstip van vestiging vermeld. Eene zaak wordt gevestigd wanneer het bedrijf ten aanzien van het publiek aanvangt.

(2) Was de zaak reeds gevestigd bij het in werking treden dezer wet, dan geschiedt de opgaaf binnen drie maanden na dat tijdstip.

(3) De andere voorgeschreven opgaven ge-

schiedten uiterlijk eene week nadat het op te geven feit geschied of besluit in werking getreden is.

5. (1) Behoort de handelszaak aan een koopman, niet een rechtspersoon zijnde, dan wordt opgegeven:

1°. zijn naam, voornamen en woonplaats; betreft het eene gehuwde vrouw of eene weduwe, dan worden mede opgegeven de naam en de voornamen van den echtgenoot of van den overleden echtgenoot;

2°. de plaats en de dagtekening zijner geboorte; ligt die plaats buiten het Rijk in Europa, dan wordt mede opgegeven de naam van het land waar die plaats ligt;

3°. zijne nationaliteit;

4°. de handelsnaam, waaronder hij zijne zaak drijft;

5°. het bedrijf, dat hij uitoefent;

6°. de gemeente, de straat en het huisnummer, waar zijne zaak gevestigd is;

7°. de handtekening en de paraaf, die hij onder de stukken, de zaak betreffendestelt.

(2) Zijn met den koopman andere personen eigenaren der zaak, dan wordt omtrent dezen opgegeven hetgeen voorgeschreven is bij het eerste lid onder 1°, 2°. en 3°., met vermelding van het gedeelte, waarvoor ieder eigenaar is.

(3) Is de koopman gehuwd onder huwelijk-sche voorwaarden, of bepalingen behelzende, waarbij geheel of gedeeltelijk van de wettelijke gemeenschap van goederen wordt afgeweken, dan worden die bepalingen opgegeven.

(4) Heeft de koopman den leeftijd van 21 jaren niet bereikt, dan worden opgegeven de tijd en de wijze, waarop hij bevoegd is geworden verbintenissen aan te gaan, en de bepalingen, die bij het verleenen van die bevoegdheid mochten zijn gemaakt.

(5) Behoort de zaak aan eene openbare koopvrouw in den zin van artikel 168 van het Burgerlijk Wetboek, dan worden opgegeven de tijd en de wijze, waarop de man zijne toestemming heeft verleend dat zij als openbare koopvrouw optreedt, en de bepalingen, die hij daarbij mocht hebben gemaakt. Zoolang niet de man de intrekking van zijne toestemming voor inschrijving in het handelsregister heeft opgegeven, kan hij zich niet daarop beroepen tegenover derden, die te goeder trouw verklaren dat die intrekking hun onbekend was.

6. (1) Is een v^oennootschap onder eene firma aangegaan, dan wordt opgegeven:

1°. het tijdstip van aanvang en dat van het einde der vennootschap;

- 2°. de handelsnaam, waaronder de vennootschap optreedt;
- 3°. het bedrijf, dat de vennoten uitoefenen;
- 4°. de gemeente, de straat en het huisnummer, waar de zaak gevestigd is;
- 5°. ten aanzien van iederen vennoot, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°, 2° en 3° is voorgeschreven;
- 6°. ten aanzien van iederen vennoot, die niet van de teekening der firma is uitgesloten, de handteekening en de paraaf, die hij onder de stukken, de zaak betreffende, stelt;
- 7°. en voorts, in het algemeen, al hetgeen de overeenkomst bevat ter bepaling van de rechten van derden.

(2) Ten aanzien van de vennoten vindt het bepaalde bij het derde, het vierde en het vijfde lid van artikel 5 overeenkomstige toepassing.

7. (1) Is een vennootschap *en commandite* aangegaan, dan wordt omtrent de vennoten bij wijze van geldschieting opgegeven hun aantal, hunne nationaliteit en het land hunner inwoning, benevens het bedrag der gelden, welke zij gezamenlijk hebben ingebracht.

(2) Waar het geldt eene commanditaire vennootschap op aandelen, wordt, in plaats van het bij het eerste lid bepaalde, opgegeven: het bedrag van het commanditair kapitaal, het aantal en het bedrag der aandelen, waarin het verdeeld is, en het bedrag van het geplaatst kapitaal. Het bedrag van het geplaatst kapitaal wordt eenmaal in de zes maanden opgegeven, totdat blijkens opgaaf het kapitaal geheel is geplaatst.

8. (1) Behoort de handelszaak aan eene naamlooze vennootschap, dan wordt opgegeven:

- 1°. de benaming en de plaats van vestiging;
- 2°. het bedrijf, dat de vennootschap uitoefent;
- 3°. de gemeente, de straat en het huisnummer, waar de zaak gevestigd is;
- 4°. de dagteekening der *Nederlandsche Staatscourant*, waardoor de akte van oprichting is openbaar gemaakt;
- 5°. ten aanzien van iederen bestuurder en commissaris, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°, 2°, 3° en 7° is voorgeschreven.

(2) De Kamer van Koophandel en Fabrieken kan verlangen dat bij de opgaaf de *Staatscourant*, waardoor de akte van oprichting is openbaar gemaakt, of bij gebreke daarvan een authentiek afschrift dier akte, overgelegd wordt.

(3) Wanneer niet blijkens de akte van op-

richting het maatschappelijk kapitaal geheel is geplaatst, wordt eenmaal in de zes maanden het geplaatst bedrag opgegeven, totdat blijkens opgaaf het kapitaal geheel is geplaatst.

(4) Zijn niet-volgestorte aandelen uitgegeven, dan worden opgegeven de namen, de beginletters der voornamen en de woonplaatsen der houders van zulke aandelen, met opgaaf tevens van het aandelenbezit van iederen houder en van het daarop gestort bedrag. Wijzigingen in deze opgaaf worden eenmaal in de zes maanden opgegeven.

9. Behoort de handelszaak aan eene coöperatieve vereeniging, dan wordt opgegeven al hetgeen in het eerste lid van het voorgaand artikel betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven. Het tweede lid is van toepassing.

10. Behoort de handelszaak aan eene vereeniging, erkend ingevolge de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32), tot regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering, dan wordt opgegeven al hetgeen in het eerste lid van artikel 8 betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven, met dien verstande, dat voor de statuten geldt wat voorgeschreven is omtrent de akte van oprichting. Het tweede lid vindt overeenkomstige toepassing.

11. (1) Behoort de handelszaak aan eene wederkeerige verzekerings- of waarborgmaatschappij, dan wordt opgegeven al hetgeen in artikel 8, eerste lid, onder 1°, 2°, 3° en 5°. betreffende de naamlooze vennootschap is voorgeschreven en bovendien de woordelijke inhoud van overeenkomst, statuten of reglement.

(2) Hetzelfde geldt ten aanzien van de opgaaf voor de inschrijving der handelszaak, toebehoorende aan eene stichting of aan eene rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, niet onderworpen aan erkenning ingevolge de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 32), tot regeling en beperking der uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering.

12. Behoort de handelszaak aan een vreemde deling, of aan een rechtspersoon, opgericht ingevolge de wetgeving van een ander land, dan vinden de artikelen 5 en volgende tot en met 11 overeenkomstige toepassing.

13. (1) Wordt eene handelszaak namens den eigenaar door een gevolmachtigde gedreven, dan wordt, wat dezen betreft, opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°, 2°, 3° en 7° is voorgeschreven.

(2) Heeft eene handelszaak een procuratie-

houder of een anderen dergelijken gevolmachtigde, dan wordt, wat dezen betreft, opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°. en 7°. is voorgeschreven.

(3) Beperking en intrekking der volmacht worden opgegeven.

14. (1) Heeft eene handelszaak een filiaal of bijkantoor in het Rijk in Europa, dan worden opgegeven de gemeente, de straat en het huisnummer, waar het filiaal of bijkantoor gevestigd is.

(2) Is een filiaal of bijkantoor gevestigd in het gebied eener andere Kamer van Koophandel en Fabrieken dan de handelszaak, dan wordt al hetgeen de zaak zelve betreft, ook bij die Kamer opgegeven.

(3) Bij de opgaaf van een filiaal of bijkantoor voor inschrijving bij de Kamer, in wier gebied het gevestigd is, wordt omtrent den beheerder opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°., 2°., 3°. en 7°. is voorgeschreven.

(4) Indien de handelszaak zelve buiten het Rijk in Europa is gevestigd, wordt het filiaal of bijkantoor ingeschreven in het handelsregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken, in welker gebied het gevestigd is. Het eerste en het derde lid zijn van toepassing. Tevens wordt opgegeven: de handelsnaam, waaronder de zaak wordt gedreven, het bedrijf, in de zaak uitgeoefend, en de plaats en het land waar zij gevestigd is, en bovendien al datgene wat ingevolge de wetgeving van dat land omtrent de zaak voor inschrijving in een handelsregister wordt opgegeven of op andere wijze openlijk bekend wordt gemaakt.

15. (1) Wordt eene handelszaak gedreven met behulp van geleende gelden, verkregen door de uitgifte van schuldbrieven, dan worden opgegeven het aantal en het bedrag van ieder der in omloop zijnde schuldbrieven en het onderpand en het bedrag ten honderd in het jaar van de verschuldigde rente.

(2) Het aantal der in omloop zijnde schuldbrieven wordt eenmaal in de zes maanden opgegeven.

16. In geval van scheiding van goederen, curateele, verklaring van vermoedelijk overlijden, faillissement of surséance van betaling, van dengene die als eigenaar eener handelszaak of als vennoot onder eene firma in het handelsregister ingeschreven is, worden alle aankondigingen, welke krachtens de artikelen 811 en 815 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, de artikelen 498, 499, 517 en 527 van het Burgerlijk Wetboek of krachtens de

Faillissementswet in de *Nederlandsche Staatscourant* of in een ander nieuwsblad worden opgenomen, door hem die met die bekendmaking belast is, mede ter inschrijving in het handelsregister opgegeven.

17. (1) Iedere wijziging van hetgeen betreffende eene handelszaak ingeschreven is, wordt opgegeven.

(2) Hebben in de gevallen van de artikelen 8, 9 en 10 de akte van oprichting of de statuten wijziging ondergaan, dan wordt opgegeven de dagteekening der *Nederlandsche Staatscourant*, waardoor die wijziging openbaar gemaakt is. Het tweede lid van artikel 8 vindt overeenkomstige toepassing.

18. (1) In geval van opheffing van eene handelszaak zijn zoowel degenen, bedoeld bij artikel 3, als de vereffenaar gehouden daarvan opgaaf te doen.

(2) De opgaaf houdt tevens in, wat den vereffenaar betreft, al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°., 2°., 3°. en 7°. is voorgeschreven, zoo niet een en ander reeds in verband met dezelfde handelszaak ingeschreven is.

(3) Heeft eene handelszaak langer dan eene week opgehouden te bestaan, zonder dat de opheffing voor inschrijving is opgegeven, dan kan de Kamer van Koophandel en Fabrieken haren secretaris gelasten te handelen als ware opgaaf gedaan van de opheffing.

19. (1) Voor de inschrijving van eene handelszaak is een bedrag van ten hoogste f 50, en voor elke ingeschreven handelszaak is na het jaar van inschrijving jaarlijks een bedrag van ten hoogste f 10 verschuldigd aan de betrokken Kamer van Koophandel en Fabrieken.

(2) De Kamers van Koophandel en Fabrieken zijn rechtspersonen. De samenstelling, inrichting en bevoegdheid der Kamers wordt bij de wet geregeld.

(3) Is een bedrag, krachtens deze wet of den bij artikel 23 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur verschuldigd, voor het geheel of een deel niet binnen den bepaalden tijd voldaan, dan maant de Kamer van Koophandel en Fabrieken den nalatige bij aangeeekenden brief aan om alsnog binnen acht dagen na de ontvangst van dien brief het daarin vermeld bedrag aan de Kamer te doen toekomen. Volgt op deze aanmaning de betaling binnen den gestelden termijn niet, dan vaardigt de Kamer een dwangbevel uit, medebrengende het recht van parate executie, welk dwangbevel wordt executeit verklaard door den voorzitter der rechtbank van het arrondissement, waar de

Kamer haren zetel heeft. Het dwangbevel kan in het geheele Rijk worden ten uitvoer gelegd; de betekening en tenuitvoerlegging geschieden op de wijze, bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

20. (1) Indien de Kamer van Koophandel en Fabrieken oordeelt dat eene opgaaf voor inschrijving ten onrechte is gedaan, of onvolledig of onjuist is, of in strijd met de openbare orde of de goede zeden, wendt zij zich bij verzoekschrift tot den rechter van het kanton, waar de inschrijving is geschied, met het verzoek, al naar de omstandigheden, doorhaling, aanvulling of wijziging van het ingeschrevene te gelasten.

(2) Een ieder, te wiens aanzien hetgeen in het handelsregister is ingeschreven, onvolledig of onjuist is, of in strijd met de openbare orde of de goede zeden, kan, indien de Kamer van Koophandel en Fabrieken weigert of nalaat het verzoek tot aanvulling of wijziging te doen, zich op dezelfde wijze met dit verzoek tot den kantonrechter wenden.

(3) De kantonrechter willigt het verzoek niet in dan na verhoor of behoorlijke oproeping van den eigenaar der handelszaak en van den gene die de opgaaf heeft gedaan.

(4) Binnen één maand na den dag der beslissing van den kantonrechter kan door hem, die daarbij geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld, hooger beroep worden ingesteld bij de arrondissements-rechtbank, die in raadkamer beslist. Het daartoe strekkend verzoekschrift wordt aan de belanghebbende wederpartij betekend. Het derde lid vindt overeenkomstige toepassing.

(5) Binnen één maand na den dag der beslissing van de arrondissements-rechtbank kan door hem, die daarbij geheel of gedeeltelijk in het ongelijk is gesteld, beroep in cassatie worden ingesteld. Het daartoe strekkend verzoekschrift wordt aan de belanghebbende wederpartij betekend.

(6) De kantonrechter kan de voorloopige tenuitvoerlegging zijner beschikking bevelen.

(7) Indien bij rechterlijke uitspraak hetgeen in het handelsregister is ingeschreven, geheel of gedeeltelijk onrechtmatig is verklaard, doet de secretaris van de Kamer van Koophandel en Fabrieken op verzoek van den belanghebbende daarvan aanteekening in het handelsregister.

21. (1) Het handelsregister ligt voor een ieder kosteloos ter inzage.

(2) De secretaris der Kamer van Koop-

handel en Fabrieken geeft aan een ieder op diens verzoek afschriften van of uittreksels uit hetgeen in het handelsregister ingeschreven is.

22. (1) Zolang niet de voorgeschreven opgaaf is gedaan van eenig feit, kan hij die gehouden is die opgaaf te doen, zich niet op dat feit beroepen tegenover derden, die te goeder trouw verklaren dat het hun onbekend was.

(2) Hij die gehouden is eenig feit op te geven, kan niet de onjuistheid of onvolledigheid van de opgaaf tegenwerpen aan derden, die zich te goeder trouw op het handelsregister beroepen.

(3) Dit artikel is niet van toepassing ten aanzien van het bepaalde in artikel 29 van het Wetboek van Koophandel noch ten aanzien van opgaven betreffende aangelegenheden, welke ingevolge wettelijk voorschrift ook op andere wijze openlijk bekend worden gemaakt.

23. Alles wat betreft de inrichting van en het toezicht over het handelsregister, de opgaven voor de inschrijving, de inschrijving zelve en de gelden, daarvoor verschuldigd, de doorhaling, de aanvulling en de wijziging van het ingeschrevene, het ter inzage leggen en het geven van afschriften van en uittreksels uit hetgeen ingeschreven is, wordt, voor zooveel daarin niet bij deze wet is voorzien, bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

24. (1) Hij die opzettelijk eene onjuiste of onvolledige opgaaf doet, bestemd voor inschrijving in het handelsregister, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

(2) Hij die wettelijk gehouden is eene opgaaf te doen voor inschrijving in het handelsregister, wordt, indien het aan zijne schuld te wijten is dat die opgaaf, gedaan door hemzelf of door een ander, onjuist of onvolledig is, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

(3) De feiten, strafbaar gesteld in dit artikel, worden beschouwd als misdrijven.

25. (1) Hij die niet voldoet aan zijne wettelijke verplichtingen tot het doen van opgaaf voor inschrijving in het handelsregister, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste twee duizend gulden.

(2) Het feit, strafbaar gesteld in dit artikel, wordt beschouwd als overtreding.

26. (1) De Tweede Afdeling van den

Derden Titel des Eersten Boeks van het Wetboek van Koophandel ondergaat de volgende wijzigingen :

Artikel 23 wordt gelezen als volgt :

„De vennooten onder eene firma zijn verplicht de vennootschap te doen inschrijven in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen.”

De artikelen 24, 25, 26, 27 en 28 vervallen.

De aanhef van artikel 29 wordt gelezen :

„Zoolang de inschrijving in het handelsregister niet is geschied, zal de vennootschap . . . . enz.”

Het tweede lid van artikel 29 vervalt.

In artikel 30, eerste lid, worden de woorden :

„en in de nieuwspapieren doen bekend maken, op den voet en wijze als bij art. 23 en volgende is bepaald en op de straffen bij art. 29 vermeld” vervangen door : „in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen”.

In artikel 31, eerste lid, vervallen de woorden : „en bekendmaking in de openbare nieuwspapieren”.

Het tweede en het derde lid van artikel 31 vervallen.

(2) De Derde Afdeling van genoemden titel ondergaat de volgende wijzigingen :

Het tweede lid van artikel 38 wordt gelezen als volgt :

„De bestuurders zijn verplicht de vennootschap te doen inschrijven in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen, en de akte mitsgaders de koninklijke bewilliging openbaar te maken door middel van het officieel dagblad, welk laatste kosteloos geschiedt.”

Het derde en het vijfde lid van artikel 38 vervallen.

27. De wet van 17 November 1876 (*Staatsblad* n°. 227), tot regeling der coöperatieve vereenigingen, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 20 Januari 1896 (*Staatsblad* n°. 9), ondergaat de volgende wijzigingen :

Het eerste lid van artikel 5 wordt gelezen als volgt :

„De bestuurders zijn verplicht de vereeniging te doen inschrijven in het handelsregister, overeenkomstig de daarvoor geldende wettelijke bepalingen, en de acte openbaar te maken in de *Nederlandsche Staatscourant*.”

Het tweede, het vijfde en het zesde lid van artikel 5 vervallen.

Artikel 6, eerste lid, wordt gelezen als volgt :

„Alvorens de inschrijving heeft plaats gehad en de acte van oprigting en de verande-

ringen in de voorwaarden of verlenging der vereeniging, op de wijze voorgeschreven in het vorig artikel, zijn openbaar gemaakt, geldt een en ander tegen derden niet. Zoolang de vereeniging niet is ingeschreven en de acte van oprigting niet is openbaar gemaakt, zijn de bestuurders persoonlijk en ieder voor het geheel verantwoordelijk voor de handelingen ten name der vereeniging, door hen of op hun last verrigt.”

In het tweede lid van artikel 6 wordt het woord „inschrijving” vervangen door : „inschrijving der vereeniging”.

Het derde lid van artikel 6 vervalt.

Het derde lid van artikel 16 wordt gelezen als volgt :

„De rekening en verantwoording wordt door het bestuur binnen ééne maand na hare goedkeuring nedergelegd bij het handelsregister, waar de vereeniging ingeschreven is.”

Het vierde lid van artikel 16 vervalt.

In artikel 22 onder 2°. worden de woorden : „ter griffie van het kantongeregte, in welks gebied de zetel der vereeniging is gevestigd” vervangen door : „bij het handelsregister, waar de vereeniging ingeschreven is”.

28. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Handelsregisterwet”, met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

29. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

OVERGANGSBEPALING.

30. Zoolang niet de wettelijke regeling der Kamers van Koophandel en Fabrieken volgens het tweede lid van artikel 19 is tot stand gekomen, zal het handelsregister, in afwijking van het bepaalde bij artikel 1, worden gehouden door de griffiers bij de kantongerechten. De overige bepalingen dezer wet vinden daarbij overeenkomstige toepassing. De gelden, bedoeld bij artikel 19, worden door de griffiers ten behoeve van den Staat geïnd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. Ort.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTRUMA.

(*Uitgeg. 3 Aug. 1918.*)

26 Juli 1918. WET, tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken. S. 494.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 393, 1—13.

Hand. id. 1917/1918, bladz. 2811—2831, 2834—2844.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, bladz. 585, 586, 663, 664, 690, 691, 815—819.

WIJ WILHELMINA, ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in distributie- en andere crisiszaken beroep op eenen bijzonderen rechter dient te worden opengesteld en in verband daarmee de Beroepswet moet worden gewijzigd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Bijzondere gerechten (distributiegerechten) oordeelen, in geval van beroep, over:

1. de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Distributiewet 1916, van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344) houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen, van de wet van 11 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 127) tot heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer, van de daarop berustende regelingen en van Ons besluit van 22 December 1917 (*Staatsblad* n°. 726) houdende bepalingen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland, door de daarmee belaste organen genomen, verricht of uitgesproken;

2. de inbezittingen in de uitvoering van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 351) tot aanvulling der Ontheigeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdriving van waren, door de daarmee belaste organen gedaan, alsmede over de vaststelling der schadeloosstelling, ingevolge deze wet of de Distributiewet 1916 verschuldigd;

3. de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Nood-Boschwet, van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133) houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens, en van de daarop berustende regelingen, door de daarmee belaste organen genomen, verricht of uitgesproken.

Aan hen kan bovendien de kennisneming worden opgedragen van beroepen, betreffende de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), die in de uitvoering van andere wetten, met de door den oorlog of het oorlogsgevaar veroorzaakte bijzondere

omstandigheden verband houdend, de daarmee belaste organen nemen, verrichten of uitspreken.

Beroep kan worden ingesteld op grond:

1°. dat de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen) onwettig zijn;

2°. dat zij steunen op het aanwezig zijn van feitelijke omstandigheden, welke in werkelijkheid niet bestaan;

3°. dat bij het nemen, verrichten of uitspreken van besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen) het orgaan van zijne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven.

2. Als Centraal Distributiegerecht van hoogsten aanleg, tevens, in daarvoor aangewezen gevallen, in eerste en hoogste ressort beslissende, treedt de Centrale Raad van Beroep op.

De leden van de distributiegerechten van eersten aanleg (plaatsvervangers inbegrepen) worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

De distributiegerechten kunnen op de gronden in artikel 1, lid 3, genoemd, de aangevallen besluiten, handelingen en weigeringen vernietigen en veroordeelen den verweerder, voor zooveel noodig, om te doen of te besluiten hetgeen deze ingevolge wet of wettelijk voorschrift doen of besluiten moet, behoudens hunne bevoegdheid, indien het te nemen besluit eene geldelijke aanspraak betreft, dit besluit in hunne uitspraak vast te stellen.

Is de vaststelling der schadeloosstelling niet overeenkomstig de voorschriften der wet tot stand gekomen, dan beveelt het distributiegerecht, dat zij alsnog, met inachtneming van zijn uitspraak, plaats vinde.

Bevoegd beroep in te stellen is ieder bijzonder persoon, die, of ieder openbaar lichaam (de Staat inbegrepen), dat door het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering rechtstreeks in zijne belangen is getroffen.

3. Wij regelen verder bij algemeenen maatregel van bestuur den zetel, het rechtsgebied, de samenstelling, de bevoegdheid en de procesorde der distributiegerechten.

De behandeling van het geding en de gevolgen van de uitspraak worden geregeld overeenkomstig de bepalingen der artikelen 49, 50, 53, 54 lid 1—3, 55 tot en met 61, 62 lid 1, 2 en 4, 64 tot en met 76, 80 lid 1, 4 en 5, 81 lid 1, 82 tot en met 90, 91 lid 1, 2, 3, 4, 6 en 7, 92, 93, 94 lid 1, 95 tot en met 102, 103 lid 1, 2 en 3, 104 tot en met 117 der Beroepswet,

behoudens de afwijkingen en aanvullingen bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen.

Wij regelen verder bij algemeenen maatregel van bestuur alles wat in verband met de inrichting dezer rechtspraak voorziening voortdort.

4. In artikel 42 van de Beroepswet wordt het woord: „leden” gelezen: „leden, benevens ten hoogste 9 plaatsvervaarders”.

5. Achter artikel 51 van de Beroepswet wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende: „Artikel 51a. Op de plaatsvervaarders bij den Centralen Raad van Beroep vindt het omtrent de leden in de artikelen 43, 44, 46 tot en met 51 bepaalde overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat: .

a. buiten toepassing blijven de artikelen 15 en 16, eerste lid, der wet op de Rechterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie;

b. dat in geval van afwezigheid, belet of ontstentenis van een lid, dit vervangen wordt door den plaatsvervaarder, die beschikbaar is.”

6. Deze wet en de te harer uitvoering uit te vaardigen algemeene maatregelen van bestuur treden in werking op door Ons te bepalen tijdstippen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(Uitgeg. 27 Juli 1918.)

26 Juli 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 495.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingevoegd.

Tengevolge van artikel I dezer wet wordt het totaal der XIIde afdeling en het eindcijfer van het hoofdstuk in het vorige artikel vermeld, verhoogd met f 100,00.

26 Juli 1918. WET, tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 496.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de IVde onderafdeling der 1ste afdeling, het totaal der 1ste afdeling zoomede het eindcijfer van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1918 verhoogd met f 27,500.

26 Juli 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918; S. 497.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, ingevoegd en wordt de omschrijving van eenige artikelen gewijzigd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal van de Iste Afdeling verhoogd met f 4000; de IIde Afdeling met f 239,065; de IIIde Afdeling met f 19,750; de IV Afdeling met f 290,296; de Vde Afdeling met f 5,000,000; de VIde Afdeling met f 30,563; de VIIIste Afdeling met f 23,500, en het eindcijfer van dit hoofdstuk met f 5,607,174.

26 Juli 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het aanleggen van een duinweg van de kom van Overveen naar Zandvoort, alsmede ter bestrijding van werkloosheid. S. 498.

26 Juli 1918. WET, tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in verband met de noodzakelijke bezuiniging op het papierverbruik, de openbaarmakingen in de *Nederlandsche Staatscourant* zooveel mogelijk te beperken en de verslagen van de Kamers van Arbeid te doen vervangen door een overzicht van die verslagen; alsmede het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur nader te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. Art. I. Art. 2 der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 92), houdende regeling der afkondiging van algemeene maatregelen van inwendig bestuur van den Staat, gewijzigd bij de wet van 23 Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 111); wordt gelezen als volgt:

„De afkondiging geschiedt door plaatsing in het *Staatsblad*.”

Art. II. Art. 3 van de in artikel I genoemde wet wordt gelezen als volgt:

„Wanneer de algemeene maatregel van bestuur geen ander tijdstip vaststelt, wordt de afkondiging gerekend bekend te zijn op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin hij is geplaatst.

Wanneer de algemeene maatregel van bestuur een ander tijdstip vaststelt, mag dit tijdstip niet vroeger worden bepaald, dan op den twee-

den dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin hij is geplaatst."

Art. III. Art. 40 der wet van 21 December 1861 (*Staatsblad* n°. 129), houdende regeling der samenstelling en de bevoegdheid van den Raad van State, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 217) wordt gelezen als volgt:

„Indien Onze beslissing van het advies afwijkt, wordt zij, met redenen omkleed, in het *Staatsblad* geplaatst met het rapport van het hoofd van het ministerieel departement, hetwelk Onze beslissing mede ondertekend heeft. Dit rapport bevat het ontwerp, bedoeld bij het tweede lid van art. 39."

Art. IV. Het tweede lid van art. 34 der Woningwet wordt gelezen als volgt:

„Onze besluiten tot het verlenen van zoodanige geldelijken steun worden met redenen omkleed. Van de beslissing wordt mededeeling gedaan in de *Staatscourant*."

Art. V. Art. 14 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), houdende bepalingen omtrent de uitgifte van schatkistbiljetten, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240), en art. 11 der wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185), houdende bepalingen omtrent de uitgifte van schatkistpromessen, vervallen.

Art. VI. Het tweede lid van art. 34 der Burgerlijke Pensioenwet, het derde lid van art. 38 en de laatste zin van art. 70 der Pensioenwet voor de gemeenteamtstenaren 1913, het derde lid van art. 24 en de laatste zin van art. 46 der Weduwenwet voor de gemeenteamtstenaren 1913, en het derde lid van art. 24 der Weduwenwet voor de Rijkswerklieden 1914 vervallen.

Art. VII. Art. 34, tweede lid, der Militiewet wordt gelezen als volgt:

„Voorzover zij niet betreffen een der beide in het eerste lid omschreven gevallen, worden de op grond van art. 21, eerste lid, 7°., verleende vrijstelling met opgaaf van de redenen, die daartoe hebben geleid, in de *Staatscourant* medegedeeld."

Art. VIII. Art. 15, eerste lid, tweede zin, der Landweerwet wordt gelezen als volgt:

„Van deze ontheffing wordt, tenzij zij is verleend om redenen, overeenkomende met die, omschreven in art. 21, eerste lid, 4° en 5°, en in art. 34 eerste lid, 2°., der Militiewet, mededeeling gedaan in de *Staatscourant*, met opgaaf van de redenen, welke daartoe geleid hebben."

Art. IX. Art. 8, tweede lid, der wet van 21 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 126), laatstelijk

gewijzigd bij de wet van 25 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 175), tot regeling van het militair onderwijs bij de landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken, wordt gelezen als volgt:

„Omtrent den loop en de uitkomsten dier examens wordt, voor zoover zij op de Koninklijke Militaire Academie, den Hoofdcursus en de Cadettenschool betrekking hebben, een verslag opgemaakt."

Art. X. Art. 97, eerste lid, der Ongevallenwet 1901 wordt gelezen als volgt:

„Omtrent den staat der Rijksverzekeringsbank en hare werkzaamheden in elk afgelopen jaar brengt Onze Minister, met de uitvoering der Ongevallenwet 1901 belast, telken jare aan Ons een uitvoerig verslag uit, dat aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld."

Art. XI. Het tweede lid van art. 23 der wet van 25 Mei 1880 (*Staatsblad* n°. 88) tot instelling eener Rijkspostspaarbank, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 1 Juli 1909 (*Staatsblad* n°. 211), wordt gelezen als volgt:

„Omtrent den staat der inrichting en van hare werkzaamheden in elk afgelopen jaar wordt door Onzen Minister van Waterstaat telken jare aan Ons een uitvoerig verslag uitgebracht, dat aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld."

Art. XII. Het tweede lid van art. 33 der wet op de Kamers van Arbeid, zooals deze wet is gewijzigd bij de wet van 3 Febr. 1902 (*Staatsblad* n°. 14) en moet worden gelezen in verband met de wet van 28 April 1906 (*Staatsblad* n°. 100), wordt gelezen als volgt:

„Deze deelt de verslagen der Kamers geheel of gedeeltelijk, dan wel een overzicht daarvan, mede aan de Staten-Generaal."

Art. XIII. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORF V. D. LINDEN.

(Uitgeg. 29 Juli 1918.)

26 Juli 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van de uitbreiding van het Marktplein te Almelo. S. 500.

26 Juli 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het bouwen van woningen in den Hillepolder te Rotterdam, alsmede tot bestrijding van werkloosheid. S. 501.

26 Juli 1918. WET, tot vaststelling van regelen voor de heffing van opcenten ten behoeve der gemeenten op de dividend- en tantième-belasting. S. 502.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1912/1913, n°. 341, 1—3, 1915/1916, n°. 78, 1—3, 1916/1917, n°. 98; 1917 n°. 78; 1917/1918, n°. 78, 1—4.

Hand. 2e Kamer bladz. 2371—2374.

Hand. 1e Kamer 1917/1918, bladz. 624, 625, 658, 819.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is regelen vast te stellen voor de heffing van opcenten ten behoeve der gemeenten op de dividend- en tantièmebelasting.

Zoo is het; dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ten behoeve van de gemeenten worden op de hoofdsom der dividend- en tantième-belasting geheven 30 opcenten.

2. Boven de opcenten bedoeld in artikel 1 dezer wet, kunnen op de hoofdsom der belasting, daarin genoemd, door de gemeentebesturen ten hoogste 18 opcenten worden geheven.

Van deze bevoegdheid kan echter slechts gebruik worden gemaakt, indien en voor zoover hetgeen alsdan, ingevolge dit en het vorige artikel, te zamen van de hier bedoelde belastingplichtigen ten behoeve van de gemeente wordt geheven, percentsgewijze niet hooger is dan drie-vijfden van het percentage, dat in het laatst verstreken belastingjaar in die gemeente van het hoogste inkomen is geheven.

Het eerste lid blijft buiten toepassing indien in het laatst verstreken belastingjaar geen plaatselijke directe belasting naar het inkomen in de gemeente is geheven.

3. Het wegens voormelde opcenten in iedere gemeente geheven bedrag wordt haar uitgekeerd, behoudens hetgeen hierna in dit en het volgend artikel wordt bepaald ten aanzien van de opcenten in artikel 1 genoemd.

Indien de uitdeeling, waarvoor de aanslag wordt opgelegd, is gedaan ter zake van een bedrijf, dat door of voor rekening van den belastingplichtige in een, kantoor, winkel, werkplaats of andere vaste inrichting wordt uitgeoefend in een of meer gemeenten buiten die waar het is gevestigd, wordt het geheven bedrag onder de gemeenten, die der vestiging

medegerekend, verdeeld in evenredigheid van de in het boekjaar waarover de uitdeeling loopt, betaalde beloning aan de personen in iedere gemeente in het bedrijf geregeld werkzaam, de bestuurders en commissarissen niet medegerekend.

Is een persoon in meer dan ééne gemeente in het bedrijf werkzaam, dan wordt zijne beloning geacht betaald te zijn, of hij geacht in het bedrijf gebezigd te zijn, in de gemeente waar hij zijn hoofdwerkkring heeft.

Van de verdeeling worden uitgesloten de gemeenten, buiten die der vestiging, alwaar in het bedrijf in het laatstverloopen kalenderjaar niet meer dan tien personen rechtstreeks voor rekening der onderneming geregeld werkzaam zijn geweest; voor spoorwegondernemingen wordt dit getal gesteld op veertig.

3a. De heffing der opcenten in artikel 1 en 2 genoemd, geschiedt slechts voor de helft, voor zoover de belasting wordt geheven ter zake van het in artikel 10, lid 1, b, der Wet op de Dividend- en Tantième-belasting 1917 bedoelde bedrag van ondernemingen die eigen kantoren of andere vaste inrichtingen ten behoeve van hun bedrijf in de koloniën of bezittingen des Rijks buiten Europa of in het buitenland bezigen en voor één-vierde, voor zoover zij ter zake van het bovenbedoeld bedrag wordt geheven van ondernemingen die hun bedrijf of, is er sprake van meer bedrijven, hun hoofdbedrijf, uitsluitend uitoefenen in die koloniën of bezittingen of in het buitenland.

4. De verdeeling, in artikel 3 bedoeld, geschiedt door den inspecteur der directe belastingen, die den aanslag in de dividend- en tantième-belasting heeft vastgesteld.

Het bestuur der gemeente dat meent aanspraak te kunnen maken op een gedeelte van een elders geheven bedrag aan opcenten, geeft, uiterlijk binnen één maand na afloop van het boekjaar der onderneming, daarvan schriftelijk kennis aan dien inspecteur. Daarbij doet het opgave van de vaste inrichtingen en van het aantal personen in het laatstverloopen kalenderjaar geregeld in het bedrijf in de gemeente werkzaam geweest. De inspecteur zendt van de ingekomen opgave aan het bestuur der gemeente bericht van ontvangst. Van de basis en de uitkomst der verdeling, alsook van uitsluiting, geeft hij bij aangeteekenden brief kennis aan het bestuur van ieder der belanghebbende gemeenten.

Het bestuur der gemeente, dat bezwaar heeft tegen het bedrag eener haar gedane toebedeeling of tegen eene uitsluiting, kan

binnen dertig dagen, nadat de kennisgeving is toegezonden, bij gemotiveerde memorie bij Ons in beroep komen. Door Ons wordt op het beroep beslist, den Raad van State gehoord. Met afwijking van het bepaalde in de artikelen 38, 40 en 41 der wet, houdende regeling der samenstelling en bevoegdheid van den Raad van State, geschiedt de behandeling met gesloten deuren, wordt beslissing noch rapport gepubliceerd, en wordt geen voorlezing gedaan van Onze beslissingen in eene openbare vergadering der afdeling voor de geschillen van bestuur.

Bij Onze uitspraak wordt bepaald; hoe de verdeling overeenkomstig deze wet behoort te zijn.

De uitspraak wordt, indien zij tot verrekening tusschen de gemeenten aanleiding geeft, behalve aan de gemeente, welke in beroep is gekomen, ook medegedeeld aan die, welke bij de verrekening betrokken zijn.

De verrekening geschiedt door de gemeenten onderling binnen drie maanden na de dagtekening der uitspraak.

5. Behoudens de verplichting ingevolge art. 17 der Wet op de Dividend- en Tan-ième belasting 1917, doen de bestuurders, beheerende vennooten of met de vereffening belaste personen der bij artikel 1 van genoemde wet bedoelde vennootschappen, vereenigingen en maatschappijen, alsmede de beheerders van gedeelten van hare bedrijven in gemeenten buiten die der vestiging, aan den inspecteur of zijn ambtgenoot over de gemeente of het deel der gemeente, waar een gedeelte van het bedrijf is gevestigd, desgevraagd opgave omtrent personeel en beloningen, die voor de verdeling overeenkomstig deze wet ten behoeve van de gemeenten, noodig wordt geacht.

De in het vorige lid bedoelde bestuurders, beheerende vennooten of met de vereffening belaste personen doen desgevraagd gelijke opgave aan het bestuur der gemeente, waar het bedrijf is gevestigd; de beheerders van gedeelten van bedrijven in gemeenten buiten die, waar het bedrijf is gevestigd, aan het bestuur der gemeente, waar dat gedeelte van het bedrijf is gevestigd.

Het niet doen van opgave als in de vorige leden bedoeld, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste f 100.

De feiten, strafbaar volgens het vorige lid, worden beschouwd als overtredingen. De artikelen 45 en 46 van de Wet op de Dividend- en Tantième-belasting 1917 zijn op die overtredingen van toepassing.

6. Het is een ieder verboden hetgeen hem

in zijn ambt of betrekking, bij de uitvoering dezer wet of in verband daarmee, nopens inkomen, opbrengst, uitdeelingen en in het algemeen nopens de zaken of werkzaamheden van een ander, blijkt of medegedeeld wordt, verder bekend te maken dan noodig is voor de uitoefening van dat ambt of die betrekking, of voor de invordering van eenige aan den lande of aan eene gemeente verschuldigde belasting.

Hij die opzettelijk de bij het vorige lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

Hij aan wiens schuld schending van de geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden. Geene vervolging wordt ingesteld dan op klachte van hem te wiens aanzien de geheimhouding is geschonden.

De feiten, strafbaar volgens het tweede en derde lid, worden beschouwd als misdrijven.

7. Deze wet treedt in werking met 1 Januari 1919.

Zij is mede van toepassing op uitdeelingen, bedoeld bij artikel 2 en de aan belasting onderworpen salarissen bedoeld in artikel 7 der Wet op de Dividend- en Tantième-belasting 1917, over een boekjaar, dat eindigt op of na 31 December 1918.

De opcenten geheven op de hoofdsom in artikel 1 genoemd, wegens uitdeelingen, welke ingevolge het bij het tweede lid bepaalde onder deze wet vallen en vóór den dag harer inwerkingtreding zijn gedaan, kunnen afzonderlijk ten kohiere worden gebracht.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT v. D. LINDEN.

De Minister van Financiën, TREUB.

(*Uitgeg. 9 Aug. 1918.*)

27 Juli 1918. WET, houdende regeling inzake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden. S. 503.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, no. 435, 1—13.

Hand. id. 1917/1918, blad. 2913—2938.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, blad. 687—689, 745—647, 788—791, 850—860.

Wij WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden bepalingen vast te stellen ten aanzien van het omzetten van graslanden, klavers of kunstweiden in bouwland en het bebouwen van die gronden, zulks in het belang der volksvoeding ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Door of vanwege Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen, volgens regelen bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, ten aanzien van het geheel of een gedeelte van de tot bepaaldelijk aan te wijzen bedrijven, perceelen of grondcomplexen behorende graslanden, klavers of kunstweiden, voorschriften worden gegeven tot en betreffende de omzetting in bouwland en de bebouwing van die gronden.

2. Bij deze voorschriften wordt een termijn gesteld, binnen welken onderscheidenlijk de voor de omzetting en voor de bebouwing noodige werkzaamheden moeten zijn verricht.

3. Onder *graslanden* verstaat deze wet weiden of grasperken, die langer, onder *kunstweiden*, weiden of grasperken, die korter dan vier jaar in gras hebben gelegen.

4. Al hetgeen betreft de instelling, samenstelling, taak en werkwijze van de organen, die door Onzen voornoemden Minister kunnen worden belast met het geven van bedoelde voorschriften, wordt, voor zoover daarin niet bij deze wet is voorzien, geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

5. Van de beschikkingen genomen door of vanwege Onzen voornoemden Minister krachtens het eerste lid van dit artikel kunnen belanghebbenden binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij eene Commissie van beroep, voor iedere provincie door Onzen voornoemden Minister aangewezen. Bevoegd is de Commissie van beroep binnen wier gebied het aangewezen onroerend goed of het grootste gedeelte daarvan is gelegen.

2. 1. De gebruikers en eigenaars van gronden, alsmede zij, die een recht van vruchtgebruik, beklemming of erfpacht op gronden hebben, zijn verplicht de door of vanwege Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij schriftelijke vordering verlangde inlichtingen omtrent omvang en inrichting van het op die gronden uitgeoefende bedrijf en omtrent aard en ligging der door hen gebruikte gronden naar waarheid te geven. Dezelfde verplichting rust op hen, die uit hoofde

van overeenkomsten, welke van kracht zijn op het tijdstip, waarop de inlichtingen worden gevraagd, in de oogstperiode daaraanvolgende gebruikers zullen zijn van die gronden.

2. Onder gebruiker, onderscheidenlijk eigenaar, vruchtgebruiker, beklemmen meier, of erfpachter wordt begrepen degene, die het beheer over de gronden heeft en indien eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereniging of stichting, het gebruik, onderscheidenlijk den eigendom, het vruchtgebruik, het recht van beklemming of van erfpacht heeft, elk lid van het bestuur.

3. Onder oogstperiode verstaat deze wet het tijdperk van den eersten Mei tot den eersten November.

3. Geen beroep kan worden gedaan op een beding, voorzover het, indien het werd nagekomen, de naleving zou verhinderen van eenig voorschrift bij of krachtens deze wet uitgevaardigd, of voorzover het insluit, dat de naleving van zoodanige voorschriften nadeelige gevolgen heeft, welke degene, dien zij treffen, had kunnen vermijden, indien de voorschriften niet waren gegeven.

4. 1. In afwijking van hetgeen is bepaald bij artikel 1595 van het Burgerlijk Wetboek, is de pachter van de gronden, die ter uitvoering van de voorschriften, uitgevaardigd krachtens artikel 1, zijn of moeten worden omgezet in bouwland, gerechtigd deze gronden weder te verhuren, doch voor niet langer dan één jaar telkenmale.

2. De verpachter kan zich niet beroepen op een beding, hetwelk den pachter het wederverhuren verbiedt of dat aan wederverhuring voor den pachter nadeelige gevolgen verbindt.

5. 1. Hij, die ingevolge artikel 13 aansprakelijk is voor de naleving van de voorschriften, als bedoeld in artikel 1, is, onverminderd de bevoegdheden, die hij ontleent aan op dit stuk bestaande gebruiken of tusschen partijen gesloten overeenkomsten, van af den eersten November, volgende op de uitvaardiging dier voorschriften of, indien de uitvaardiging eerst na den eersten November heeft plaats gehad, onmiddellijk na die uitvaardiging, gerechtigd de werkzaamheden te verrichten, welke noodig zijn voor de omzetting en bebouwing der gronden, ten aanzien waarvan die voorschriften zijn gegeven.

2. Tegenover den gebruiker kan geen beroep worden gedaan op een beding, dat hem het verrichten dier werkzaamheden op dien

datum verbiedt of dat daaraan voor hem nadeelige gevolgen verbindt.

6. 1. Door het Rijk wordt voor de gronden die worden omgezet in bouwland, degene die op den laatsten dag van den termijn binnen welken de voor de omzetting noodige werkzaamheden moeten zijn verricht, eigenaar is van die gronden, indien hij daardoor nadeel ondervindt, schadeloosgesteld.

2. Zoodra het bedrag der schadeloosstelling vaststaat, wordt door of vanwege Onzen voornoemden Minister voor de betaalbaarstelling zorg gedragen.

3. Ten aanzien van gronden, aan het recht van beklemming onderworpen of in eeuwigdurende erfpacht bezeten, treedt in de plaats van den eigenaar, de beklemede meier, onderscheidenlijk de erfpachter.

7. 1. Hij die ingevolge artikel 13 aansprakelijk is voor de naleving van de voorschriften als bedoeld in artikel 1, wordt indien hij daardoor nadeel ondervindt, schadeloosgesteld.

2. De betaalbaarstelling geschiedt door of vanwege Onzen voornoemden Minister op het tijdstip of de tijdstippen, vastgesteld bij de voorschriften, uitgevaardigd krachtens artikel 1.

8. 1. De hypotheekhouder heeft geen recht op eenige afzonderlijke schadeloosstelling.

2. Hij oefent zijn recht alleen uit op de som, die aan den hypotheccairen schuldenaar is toegekend, en zulks onverschillig of zijne schuldvordering al dan niet opeischbaar zij.

3. Voor het geval de vordering niet geheel uit de schadeloosstelling kan worden voldaan, wordt die vordering verminderd met het bedrag, hetwelk de hypotheekhouder ontvangt.

4. Wanneer de hypotheek tot zekerheid eener voorwaardelijke schuld of eener schuld van onbepaalde grootte is gesteld, kan de schuldeischer vorderen, dat die som, ten hoogste tot het beloop der in de akte opgegevene waarde met aanteekening van zijn recht, in een van de Grootboeken der Nationale Schuld te zijner keuze worde ingeschreven; in het eerste geval totdat de onzekerheid omtrent het bestaan der schuld hebbe opgehouden.

5. Voor het geval de schadeloosstelling minder is dan de in de akte opgegeven waarde der vordering, wordt die waarde verminderd met het bedrag der ingeschreven schadeloosstelling.

6. Wanneer de hypotheek tot zekerheid van alijdurende renten is gesteld, kan de hypotheekhouder zijn recht op de schadeloosstelling doen gelden tot het bedrag van het twintigvoud der jaarlijksche renten en indien

de schadeloosstelling daartoe niet toereikend is, op haar volle bedrag, in welk geval het bedrag der alijdurende renten verminderd wordt met het twintigste deel der schadeloosstelling.

9. Wanneer ten gevolge der uitvoering van de voorschriften, uitgevaardigd krachtens artikel 1, eene erfdiensbaarheid niet kan worden uitgeoefend, zal de vergoeding uit de aan den eigenaar toegekende som worden gevonden en daarop bij de bepaling hier som worden gerekend. Bij de berekening wordt vooral de meerdere of mindere noodzakelijkheid der erfdiensbaarheid en de mogelijkheid haar door eene andere te doen vervangen, in het oog gehouden.

10. 1. Hij, die op de gronden, die moeten worden omgezet in bouwland, een recht van vruchtgebruik had, heeft slechts aanspraak op de interessen van de aan den eigenaar als schadeloosstelling toegekende som, welke op zijn verlangen in een der Grootboeken der Nationale Schuld, te zijner keuze, wordt ingeschreven, met aanteekening van het recht van vruchtgebruik.

2. Hetzelfde geldt voor hen, die een recht van gebruik op bovenbedoelde gronden hebben, doch alleen tot een bedrag, berekend naar gelang van hun genot.

3. Schadeloosstelling, toegekend voor fideicommissaire goederen moet door den bezwaarden erfgenaam in een der Grootboeken der Nationale Schuld te zijner keuze worden ingeschreven, met aanteekening van het recht van verwachting.

11. 1. Degene, te wiens behoeve een grondrente is gevestigd op gronden, ten aanzien waarvan een voorschrift, als bedoeld in artikel 1 is uitgevaardigd, heeft geen recht op eenige afzonderlijke schadeloosstelling.

2. Hij oefent zijn recht alleen uit op de schadeloosstelling, die aan den schuldpligtige is toegewezen. Indien deze schadeloosstelling minder bedraagt dan het twintigvoud der grondrente, wordt die rente met het twintigste deel hier schadeloosstelling verminderd.

12. Hij, die de gronden, die moeten worden omgezet in bouwland, in tijdelijke erfpacht bezit, heeft recht op eene uit de schadeloosstelling te betalen som; bij de berekening hier som wordt gelet op den tijd, dien het recht waarschijnlijk nog zou hebben geduurd.

13. 1. De overtreding van een voorschrift, als bedoeld in artikel 1, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 6000. Indien de

schadeloosstelling, bedoeld in artikel 7, reeds is betaald, wordt verbeurdverklaring dier schadeloosstelling uitgesproken; wordt het bedrag dezer schadeloosstelling niet terugbetaald, dan wordt de verbeurdverklaring vervangen overeenkomstig artikel 34 van het Wetboek van Strafrecht. Voor zoover de schadeloosstelling nog niet is betaald, verklaart de rechter de aanspraak daarop voor vervallen.

2. Voor overtreding dier voorschriften is aansprakelijk hij, die uit hoofde van overeenkomsten, welke van kracht zijn op den laatsten dag van den termijn, binnen welken de voor de omzetting noodige werkzaamheden moeten zijn verricht, in de oogstperiode daaraanvolgende gebruiker zal zijn van de gronden, die moeten worden omgezet in bouwland. Bestaan te dien tijde zoodanige overeenkomsten niet, dan is de eigenaar aansprakelijk voor de overtreding.

3. Ten aanzien van gronden, waarop een recht van vruchtgebruik is gevestigd, die aan het recht van beklemming zijn onderworpen of die in erfpacht worden bezeten, treedt in de plaats van den eigenaar, de vruchtgebruiker, onderscheidenlijk de beklemden meier en de erfpachter.

4. Onder eigenaar, onderscheidenlijk vruchtgebruiker, beklemden meier of erfpachter wordt begrepen degene, die het beheer over de gronden heeft en indien eene naamlooze vennootschap, een coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of stichting den eigendom, onderscheidenlijk het vruchtgebruik, het recht van beklemming of van erfpacht heeft, elk lid van het bestuur.

14. 1. Hij, die nalaat eene opgave te doen, als bedoeld bij artikel 2, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste 3000 gulden.

2. Hij, die in strijd met het bepaalde in artikel 2 opzettelijk nalaat eene opgave te doen of opzettelijk eene onjuiste opgave doet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren.

15. Met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 600,000 wordt gestraft hij, die eenige handeling, waartoe legene die haar onderneemt, bevoegd is ingevolge artikel 5 of 17, belet, belemmert of verijdelt, of tracht te beletten, te belemmeren of te verijdelen.

16. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden beschouwd als overtredingen, met uitzondering van dat, strafbaar gesteld bij

art. 14, tweede lid, hetwelk als misdrijf wordt aangemerkt.

17. 1. De door of vanwege Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan te wijzen ambtenaren zijn krachtens een bijzonderen schriftelijken last, door of vanwege Onzen voornoemden Minister te geven, bevoegd, desnoods bijgestaan door ambtenaren van de Rijks- of gemeentepolitie en op kosten der overtreders, weg te nemen, te doen wegnemen, te beletten, te doen beletten, te verrichten, te doen verrichten, hetgeen in strijd met deze wet of de krachtens deze wet uitgevaardigde voorschriften is of wordt ondernomen of nagelaten.

2. Ook kan door of vanwege Onzen voornoemden Minister aan den overtreders het gebruik van gronden, die hadden moeten worden omgezet in bouwland en bebouwd, worden ontzegd en aan andere personen of instellingen worden toegekend, doch voor niet langer dan één jaar telkenmale, tegen eene door of vanwege Onzen voornoemden Minister met die personen of instellingen overeen te komen vergoeding, welke komt ten bate van hem, aan wien het gebruik is ontzegd. Laatstgenoemde blijft echter aansprakelijk voor alle verbintenissen, die hij heeft aangegaan in de veronderstelling, dat hij het gebruik van die gronden zou hebben, behoudens hetgeen bepaald is bij artikel 3.

18. Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn behalve de bij artikel 8, 1°.—6°. van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, ook belast de marechaussee, alle ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede alle andere ambtenaren, daartoe aangewezen door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

19. 1. Voor zoover zulks voor de uitvoering en handhaving van de bij of krachtens deze wet uitgevaardigde voorschriften noodig is, wordt aan de in het vorig artikel genoemde ambtenaren toegang verleend tot alle ongebouwde eigendommen en, op vertoon van eene algemeene of bijzondere machtiging van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, ook aan anderen.

2. Indien de toegang wordt geweigerd of belet, verschaffen zij zich dien, desnoods met inroeping van den sterken arm.

20. De burgemeesters zijn verplicht hunne medewerking te verlenen bij alle door of vanwege Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ter zake van het in bouwland omzetten van graslanden, klavers of kunstweiden voorgeschreven maatregelen.

21. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

2. Zij kan worden aangehaald als „Scheurwet”, doch met bijvoeging van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

22. Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet zoomede de overgang tot den normalen toestand worden geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 27sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

De Minister van Justitie, B. ORT.
(*Uitg.* 5 Aug. 1918.)

27 Juli 1918. WET, houdende wijziging van de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) op de vermogensbelasting, gelijk zij door opvolgende wetten is aangevuld en gewijzigd. S. 504.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1915/16, n°. 205, 1—7; 1917, n°. 33, 1; 1917/18, n°. 33, 1—8.

Hand. id. 1917/18, *bladz.* 2456, 2457, 2459—2466.

Hand. 1^e Kamer 1917/18, *bladz.* 507, 678—680, 698—700, 821—836, 849.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) op de vermogensbelasting, gelijk zij door opvolgende wetten is aangevuld en gewijzigd, ook in verband met de Wet op de Inkomstenbelasting 1914, te herzien;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223), zooals zij door latere wetten is aangevuld en gewijzigd, worden de volgende veranderingen gebracht:

§ 1. . . . . (is vervallen).

§ 2. Artikel 3.

Dit artikel wordt gelezen:

„Alle zaken, welke geldswaarde hebben, — vruchtgebruik en het recht op eene ingegane lijfrente daaronder begrepen —, komen als vermogen in aanmerking.

Hij, die het vruchtgebruik van vermogen heeft, is belastingplichtig als ware hij voor vier vijfde gedeelten de eigenaar van het vermogen.

Met fidei-commis bezwaarde eigendom wordt als volle eigendom beschouwd. Het wettelijk vruchtgenot en het recht van gebruik worden met vruchtgebruik gelijkgesteld.”

§ 2bis. Artikel 4.

De leden 3 en 4 van dit artikel worden gelezen:

„In de gevallen van scheiding van tafel en bed en van scheiding van goederen is de vrouw, naar de waarde van haar eigen vermogen zelve belastingplichtig. Hetzelfde geldt, indien en voor zoover de vrouw het beheer over haar vermogen heeft bedongen.

Niettemin worden in alle gevallen, behalve in dat van scheiding van tafel en bed, bij de berekening van de verschuldigde belasting de vermogens van man en vrouw samengevoegd; de uitkomst der berekening wordt dan in evenredigheid tot het batig bedrag van ieders vermogen over beide omgeslagen.”

§ 3. Artikel 6.

Dit artikel wordt gelezen:

„Onder vermogen worden niet begrepen:

a. huisraad in den zin van art. 571 van het Burgerlijk Wetboek, voorwerpen van kunst of wetenschap, kleederen en levensmiddelen voor zoover een of ander geen handelsvoorraad is of niet dient voor de uitoefening van eenig beroep of bedrijf;

b. polissen van, nog loopende levensverzekeringen;

c. het recht op pensioenen, welke krachtens wet of verordening zijn toegekend of door particuliere werkgevers ter zake van verrichten arbeid verschuldigd zijn;

d. het recht op lijfrenten, voor zoover deze gezamenlijk niet meer bedragen dan f 1200 per jaar, indien dat recht verkregen is door betaling van een gelijk blijvende premie gedurende ten minste 10 jaren, mits de genietter der lijfrente niet bovendien een belastbaar vermogen van f 16,000 of meer bezit;

e. goederen, waarvan anderen het vruchtgebruik hebben;

f. nog niet vorderbare termijnen van renten, van uitkeeringen, van bezoldigingen en van andere inkomsten, alsmede nog niet ingeooogste vruchten, die ten minste eenmaal in drie jaar worden ingeooogst.”

§ 4. Artikel 7.

Dit artikel wordt gelezen:

„Voor de regeling der belasting wordt de waarde van het vermogen bepaald als volgt:

A. Onroerende zaken worden geschat naar de verkoopwaarde; bij twijfel omtrent de verkoopwaarde wordt deze afgeleid uit die van

eigendommen, goederen of rechten, welke daarmede, wat soort en omstandigheden betreft, overeenkomen.

B. Hypothecaire vorderingen worden geschat op het bedrag van het kapitaal.

Indien de schuldvordering of de betaling der rente niet voldoende verzekerd is, wordt de waarde begroot.

C. Effecten worden geschat op hunne geldswaarde naar de laatst uitgegeven prijscourant, bedoeld in artikel 47 der Successiewet, en zoo zij daarop niet bekend staan, naar de laatst bekende gegevens.

D. Van lijfrenten wordt de waarde bepaald op de wijze voor het recht van successie voorgeschreven bij artikel 47 der Successiewet, met dien verstande dat gedeelten van jaren worden verwaarloosd.

E. Alle overige zaken worden geschat naar hare geldswaarde, in verband met hare bestemming, voor zoover deze op de waarde invloed heeft."

§ 5. Artikel 8.

Dit artikel wordt gelezen :

„Het vermogen, overeenkomstig de bepalingen dezer wet berekend, wordt verminderd met de contante waarde van de schulden ten laste van den belastingplichtige.

Wettelijk verschuldigde lijfrenten, pensioenen, gevestigde of altijdurende renten, daaronder begrepen verschuldigde verstrekkingen van levensonderhoud, huisvesting of andere zaken worden in mindering gebracht voor het kapitaalsbedrag, berekend overeenkomstig de Successiewet.

Wegens premiiën voor levensverzekering of voor pensioen, wegens onverschuldigde uitkeeringen en wegens uitgaven voor onderhoud en opvoeding van minderjarige kinderen wordt niets in mindering gebracht."

§ 6. . . . . (is vervallen).

§ 7. Artikel 12.

Het laatste lid wordt vervangen door :

„Bezwaren betreffende de toepassing van dit artikel kunnen door den aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet en door ieder ander belanghebbende uiterlijk binnen drie maanden na afloop van het belastingjaar bij Ons worden ingebracht.

Door Ons wordt beslist, den Raad van State gehoord."

§ 7bis. Artikel 14.

Het derde lid wordt gelezen :

„Meent de inspecteur, dat iemands naam nog op de lijst moet worden gebracht, dan

wordt de lijst op dezelfde wijze aangevuld."

§ 8. Artikel 16.

a. Het derde lid wordt ingetrokken.

b. Het vierde lid wordt gelezen :

„Indien de gehuwde vrouw zelve het beheer van eenig vermogen heeft, is elk der echtelieden verplicht aangifte te doen van het vermogen, dat hij beheert."

§ 8bis. Artikel 18.

Dit artikel wordt gelezen :

„Na aanvulling en onderteekening wordt het aangiftebiljet bezorgd bij den ontvanger der successierechten, op het biljet aangewezen.

Voor deze bezorging kan hier te lande kosteloos van de post worden gebruik gemaakt.

Bij bezorging niet per post, maar rechtstreeks ten kantore, wordt desverlangd een bewijs van ontvangst afgegeven."

§ 8ter. Artikel 19 wordt ingetrokken.

§ 9. Artikel 20.

Aan het slot wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende :

„De aangever, die ingevolge de wet verplicht is boek te houden, is desgevraagd gehouden den inspecteur inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving der aangifte of zijner nadere beweringen kunnen dienen."

§ 10. Artikel 21.

Het vierde lid van dit artikel wordt ingetrokken.

§ 10bis. Artikel 22 wordt ingetrokken.

§ 11. Artikel 23.

Het tweede lid wordt gelezen :

„Terstond na de vaststelling zendt de ontvanger, tot wiens kring van kantoor het register behoort, ieder der aangeslagenen in een gesloten omslag kosteloos een gedagteekend aanslagbiljet, houdende uitnoodiging om te zijnen kantore het bedrag te betalen, waarvoor hij in de belasting is aangeslagen."

Het voorlaatste lid wordt ingetrokken.

In het laatste lid wordt : „de uitnoodiging" vervangen door : „het aanslagbiljet."

§ 12. Artikel 24.

Het eerste lid wordt gelezen :

„Hij, die bezwaar heeft tegen den hem opgelegden aanslag, kan zelf of door een gemachtigde binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij den inspecteur."

Aan het tweede lid wordt toegevoegd :

„Hij is desgevraagd gehouden den inspecteur inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving zijner beweringen kunnen dienen."

Voorts wordt hierachter ingevoegd:
Artikel 24a luidende:

„Indien de volgens artikel 16 vereischte aangifte niet is gedaan of niet volledig is voldaan aan de verplichting tot het verleen van inzage ingevolge artikel 20 of artikel 24, wordt de aanslag gehandhaafd, zoo niet is gebleken, dat en in hoever hij onjuist is.

Hij, wien inzage van boeken of andere bescheiden is gevraagd, wordt geacht die in zijn bezit te hebben of gehad te hebben, tenzij het tegendeel aannemelijk is gemaakt.”

§ 13. Artikel 25.

Dit artikel wordt gelezen:

„Aan hem, die in den loop van het belastingjaar het Rijk metterwoon verlaat, wordt ontheffing verleend voor zooveel twaalfde gedeelten van zijn aanslag als het aantal geheele maanden van het belastingjaar belooft, die tijdens zijn vertrek nog niet zijn ingetreden.

Aan hem, die aangeslagen is wegens een vruchtgebruik of een recht op eene lijfrente, hetwelk in den loop van het belastingjaar eindigt, wordt ontheffing verleend voor zooveel geheele maanden als bij het eindigen van het vruchtgebruik of het recht op eene lijfrente nog niet zijn ingetreden.

De ontheffingen moeten uiterlijk binnen drie maanden na afloop van het belastingjaar worden aangevraagd bij een aan den inspecteur in te dienen verzoekschrift.”

§ 14. Artikel 26.

In het tweede lid wordt: „Hij zendt de uitspraak” vervangen door: „Hij zendt een afschrift van deze uitspraak.”

Als derde lid wordt toegevoegd:

„De uitspraak is met redenen omkleed, indien aan het bezwaar- of verzoekschrift niet ten volle wordt voldaan.”

§ 15. Artikel 27.

Het eerste lid wordt gelezen:

„Onjuiste aanslagen kunnen op machtiging van den directeur der registratie door den inspecteur ambtshalve worden verminderd of vernietigd.”

Het tweede lid van dit artikel vervalt.

§ 16. Artikel 28.

Dit artikel, zooals het is gewijzigd door artikel 31 van de wet van 19 December 1914 regelende de instelling van raden van beroep voor de directe belastingen (*Staatsblad* n°. 564), wordt gelezen:

„Hij, die bezwaar heeft tegen de uitspraak op zijn bezwaarschrift, kan binnen eene maand, nadat het bij artikel 26 bedoeld afschrift aan den aangeslagene per post is toegezonden

of aan dezen tegen gedagteekend ontvangbewijs is uitgereikt, in beroep komen bij den Raad van beroep voor de directe belastingen tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

Het beroep op den Raad wordt ingesteld door indiening van een met redenen omkleed beroepschrift. Een afschrift der uitspraak, waartegen het beroep is gericht, wordt daarbij overgelegd.”

§ 17. Artikel 33.

a. Het eerste lid wordt gelezen:

„De Raad is bevoegd bij zijn uitspraak den opgelegden aanslag te handhaven, te verminderen of te vernietigen.”

b. Het tweede lid wordt vervangen door:

„Indien de volgens artikel 16 vereischte aangifte niet is gedaan of niet volledig is voldaan aan de verplichting tot het verleen van inzage ingevolge artikel 20 of artikel 24, wordt de aanslag, zooals hij laatstelijk is vastgesteld, gehandhaafd, zoo niet den Raad is gebleken, dat en in hoever hij onjuist was.

Hij, wien inzage van boeken of andere bescheiden is gevraagd, wordt geacht die in zijn bezit te hebben of gehad te hebben, tenzij het tegendeel voor den Raad aannemelijk is gemaakt.”

c. Het voorlaatste lid wordt vervangen door:

„Om geldige redenen kan de Raad toelaten, dat de verklaring krachtens eene bijzondere volmacht wordt afgelegd.”

§ 18. Artikel 34.

Dit artikel wordt ingetrokken.

§ 19. Artikel 35.

Dit artikel wordt gelezen:

„Hij, die bezwaar heeft tegen de uitspraak van den inspecteur op zijn verzoekschrift, krachtens artikel 25 ingediend, kan binnen eene maand, nadat het bij artikel 26 bedoelde afschrift aan hem per post is toegezonden of aan hem tegen gedagteekend ontvangbewijs is uitgereikt, in beroep komen bij den Raad tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

Het beroep op den Raad wordt ingesteld door indiening van een met redenen omkleed beroepschrift. Een afschrift der uitspraak van den inspecteur wordt daarbij overgelegd.”

§ 20. Artikel 39.

Het tweede en derde lid worden vervangen door:

„Aanslagen, waarvan het aanslagbiljet na 1 October van het belastingjaar is gedagteekend, moeten worden betaald vóór den 1sten April daaropvolgende. Aanslagen, waarvan het aan-

slagbiljet na 1 Maart van het belastingjaar is gedagteekend, moeten worden betaald binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet. Ook deze aanslagen kunnen in twee gedeelten worden betaald.

Zoodra een aangeslagene het Rijk metterwoon wil verlaten, is zijn aanslag voor het geheel invorderbaar, onverminderd zijne aanspraak op ontheffing."

§ 21. Artikel 40.

De woorden: „de uitnodiging tot betaling" in het tweede lid worden vervangen door: „het aanslagbiljet."

§ 22. Artikel 42.

a. Het voorlaatste lid wordt gelezen:

„Verzet en terugvordering kunnen niet zijn gegrond op eenig verweer, dat volgens artikel 28 aan de beslissing van den Raad van beroep kan worden onderworpen, nog op het niet ontvangen van waarschuwing en aanmaning."

b. Het tweede en het laatste lid worden ingetrokken.

§ 23. Artikel 44.

In het tweede lid worden de woorden: „na de vaststelling van den aanslag" vervangen door: „na de dagteekening van het aanslagbiljet."

Aan dit artikel wordt als derde lid toegevoegd:

„De tijd, gedurende welken de aangeslagene zich metterwoon buiten het Rijk bevindt, telt voor de verjaring van de vordering van belasting niet mede."

§ 24. Artikel 45.

Dit artikel wordt gelezen:

„Wij behouden Ons voor op grond van dwaling of verschoonbaar verzuim kwijtschelding of vermindering te verleenen van den aanslag, van den aanslag tot navordering en van de verhooring in de artikelen 45d en 45j genoemd, en te bepalen, dat de in artikel 45h bis bedoelde openbaarmaking achterwege zal blijven."

§ 25.

De artikelen 45 A tot en met 45 G benevens het opschrift: „Navordering van belasting" worden ingetrokken en onmiddellijk na art. 45 wordt ingevoegd:

„Navordering.

Art. 45a. Bijaldien eenig feit grond oplevert voor het vermoeden, dat een aanslag ten onrechte is achterwege gebleven of vernietigd of dat een te lage aanslag is opgelegd, kan de te weinig geheven belasting van den belastingplichtige of zijne erfgenamen worden nagevorderd, zoolang niet sedert den aanvang

van het belastingjaar drie jaren zijn verstreken.

Ontstaat dit vermoeden door een memorie van aangifte voor het recht van successie, voor welke inlevering, overeenkomstig de bepalingen der Successiewet, uitstel is verleend, dan wordt de termijn, binnen welken de aanslag tot navordering kan worden opgelegd, van rechtswege met den tijd van het uitstel verlengd.

Art. 45b. De vaststelling der aanslagen tot navordering is opgedragen aan den inspecteur, in wiens dienstkring de oorspronkelijke aanslag is opgelegd of vermoedelijk een aanslag had moeten zijn opgelegd.

Art. 45c. Voordat de inspecteur een aanslag tot navordering vaststelt, is hij verplicht den belastingplichtige of, indien deze is overleden, ieder der bekende erfgenamen, benevens den executeur-testamentair of den bewindvoerder over zijne nalatenschap mededeeling te doen van het in artikel 45a bedoelde feit en van het bedrag van het vermogen, dat vermoedelijk ten onrechte niet in aanmerking is genomen, met uitnodiging binnen een door den inspecteur te bepalen termijn van ten minste één maand de opheldering te geven, welke hij dienstig mocht achten.

Bij deze uitnodiging voegt de inspecteur zoo mogelijk een afschrift der ingeleverde aangiften betreffende de belastingjaren, waarover de navordering zich uitstrekt.

De tot de erfgenamen gerichte uitnodiging kan worden gezonden aan de bij artikel 42 der Successiewet bedoelde woonplaats. Zij kan, zoolang niet sedert de aangifte voor het recht van successie twee maanden zijn verstreken, tot de gezamenlijke erfgenamen, zonder uitdrukking van namen en woonplaatsen, zijn gericht.

De omstandigheid, dat de voorschriften van dit artikel niet zijn nageleefd, maakt de aanslag tot navordering niet ongeldig.

Het eerste lid blijft buiten toepassing, indien door den belastingplichtige, of na zijn overlijden door zijne erfgenamen, schriftelijk wordt verklaard, dat zij tot de daarbijbedoelde opheldering niet in staat zijn, of indien zij uit eigen beweging schriftelijk mededeeling hebben gedaan, dat de aanslag te laag is geschied of ten onrechte is achterwege gelaten of vernietigd en de inlichtingen worden verstrekt, noodig voor de regeling van een aanslag tot navordering.

Art. 45d. Behoudens het bepaalde in artikel 45e bis wordt de in een naderen aanslag te begrijpen belasting met het viervoud daarvan verhoogd, tenzij blijkt, dat slechts over één

belastingjaar te weinig belasting is geheven.

In geval van navordering over meer dan één belastingjaar wordt de verhooging slechts toegepast op één der bedragen, die van den belastingplichtige te weinig zijn geheven, bij verschil op het grootste.

Art. 45e. Hij, die bezwaar heeft tegen den hem opgelegden aanslag tot navordering, kan binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een met redenen omkleed beroepschrift indienen bij den Raad van beroep voor de directe belastingen tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

De aanslag wordt door den Raad gehandhaafd vernietigd of opnieuw geregeld.

De uitspraak is met redenen omkleed.

Artikel 33 is niet toepasselijk.

Art. 45e bis. De Raad van beroep bepaald, dat de bij artikel 45d bedoelde verhooging niet verschuldigd zal zijn, indien en voor zoover de aanslag te laag is geweest of achterwege is gebleven ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en de Raad tot de overtuiging komt, dat die schatting te goeder trouw heeft plaats gehad.

Toepassing van het eerste lid kan door den aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet schriftelijk worden verzocht. Het verzoekschrift wordt als een beroepschrift behandeld.

De aangeslagene, die krachtens artikel 45e in beroep wenschte te komen, kan in zijn beroepschrift tevens het verzoek om toepassing van het eerste lid van dit artikel opnemen.

Art. 45f. Indien de aangeslagene is overleden, kan de erfgenaam, executeur-testamentair of bewindvoerder, die tegen den aanslag is opgekomen, door den Raad worden uitgenoodigd, hetzij terstond, hetzij in eene nadere vergadering, de volgende verklaring af te leggen:

„Ik verklaar, dat ik niet weet noch vermoed, dat papieren, behorende tot den boedel van N. N., na zijn (haar) overlijden vernietigd of weggenomen zijn met het doel de bewijzen van te lage aangifte voor de vermogensbelasting te doen verdwijnen.

Ik verklaar, dat ik de papieren van dien boedel, voor zoover voorhanden, onderzocht heb en dat ik noch door dat onderzoek, noch door eenige andere omstandigheid, van welken aard ook, weet of vermoed, dat de aangifte van N. N. voor de vermogensbelasting over het belastingjaar (een der belastingjaren) . . . te laag is gedaan.”

Indien geene aangifte is gedaan, worden de woorden: „te lage aangifte voor de vermogens-

belasting” vervangen door: „te lagen aanslag in de vermogensbelasting”. Het slot der verklaring luidt alsdan: „dat N. N. in de vermogensbelasting over het belastingjaar (een der belastingjaren) . . . te laag is aangeslagen”.

Het formulier der verklaring wordt, ingeval oorspronkelijk geen aanslag was opgelegd of ingeval het een vernietigden aanslag betreft, zoo noodig gewijzigd.

Om geldige redenen kan de Raad toelaten, dat een ander dan hij, die het beroepschrift heeft ingediend, krachtens eene bijzondere volmacht de verklaring aflegt.

Van het afleggen der verklaring wordt procesverbaal opgemaakt, dat door hem, die haar aflegde, alsmede door den voorzitter en de leden van den Raad wordt ondertekend.

Het afleggen der verklaring heeft ten gevolge, dat de aanslag wordt vernietigd.

Wanneer de verklaring op de daartoe gedane uitnodiging niet wordt afgelegd of het procesverbaal door hem, die haar aflegde, niet wordt ondertekend, handhaaft de Raad den aanslag.

Art. 45g. De aanslagen tot navordering zijn in eens invorderbaar twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet.

Voor een aanslag tot navordering, die na overlijden van den belastingplichtige wordt vastgesteld en voor de verhooging van dien aanslag, bedoeld in artikel 45f, zijn de erfgenamen niet verder aansprakelijk dan ieder tot het beloop van zijn erfdel, vermeerderd met het bedrag van hetgeen hen gelegateerd is.

Art. 45h. Met afwijking van hetgeen de Registratiewet 1917 en de Successiewet bepalen, zijn de ambtenaren der registratie en der successierechten bevoegd voor de toepassing der bepalingen van dit hoofdstuk, uittreksels uit hunne registers en afschriften van of uittreksels uit memoriën van aangifte voor het recht van successie rechtstreeks of door tusschenkomst van den inspecteur uit te reiken aan hen, die de bij artikel 45c bedoelde mededeeling hebben ontvangen en aan de Raden van beroep voor de directe belastingen.

Art. 45h bis. Iedere onherroepelijk vaststaande aanslag tot navordering wordt van wege Onzen Minister van Financiën in de *Staatscourant* openbaar gemaakt door aanduiding van naam, voornamen, beroep en woonplaats van den belastingplichtige en van het bedrag van den naderen aanslag”.

§ 26.

Onmiddellijk na artikel 45h bis wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd, luidende:

„Verhooging van den aanslag.

Art. 45i. Elk beroepschrift, ingediend krachtens artikel 28 of artikel 45e moet, voor zoover niet beweerd wordt, dat geen aanslag had moeten zijn opgelegd, zoodanig zijn ingeërcht, dat daaruit eene conclusie kan worden getrokken ten aanzien van het bedrag, dat volgens den appelland had moeten worden gegeven.

Art. 45j. Indien de volgens de uitspraak van den Raad van beroep verschuldigde of terecht nagevorderde belasting het bij het vorig artikel bedoelde bedrag te boven gaat, wordt de aanslag verhoogd met vijf en twintig ten honderd van het verschil. Had volgens den appelland geen aanslag mogen zijn opgelegd, dan strekt de verhooging zich uit tot het geheele bedrag van den door den Raad gehandhaafden of vastgestelden aanslag.

Zij blijft achterwege, indien of voor zooveel het beroep uitsluitend gegrond was op verkeerde toepassing of schending der wet, alsmede indien het beroep is ingesteld tegen een uitspraak, niet voldoende aan het laatste lid van art. 26.

Zij blijft eveneens achterwege, indien en voor zoover afwijking van de aangifte of navordering noodig is geweest ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en die schatting naar het oordeel van den Raad klaarblijkelijk te goeder trouw heeft plaats gehad.

De nadere aanslag voor de verhooging wordt vastgesteld door den inspecteur, die den aanslag heeft opgelegd.

Art. 45k. Hij, die bezwaar heeft tegen den hem opgelegden naderen aanslag volgens het vorig artikel, kan binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een met redenen omkleed beroepschrift bij den Raad van beroep indienen.”

§ 27. Artikel 46.

Dit artikel wordt gelezen :

„Voor het indienen van bezwaar-, verzoek- en beroepschriften kunnen worden vertegenwoordigd :

de erfgenamen van een aangeslagene door één hunner, den executeur-testamentair of den bewindvoerder over de nalatenschap ;

minderjarigen en onder curateele gestelden door hun wettelijken vertegenwoordiger.

Alle bezwaar-, verzoek- en beroepschriften kunnen door een gemachtigde worden onder teekend.

In alle bezwaar-, verzoek- en beroepschriften moet, indien degene, die voor zich zelf of als

1918.

vertegenwoordiger optreedt, niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, woonplaats binnen het Rijk worden gekozen.”

§ 28. Artikel 47.

Tusschen de woorden „ambt” en „gevorderd” aan het slot van het eerste lid wordt gevoegd :
„, voor de invordering van eenige aan den lande verschuldigde belasting, of voor de toepassing van eenig wetsvoorschrift.”

§ 29.

Achter artikel 47 worden gevoegd :

Artikel 47a, luidende :

„Hij, die eene aangifte, als bedoeld bij art. 16, voor zich zelf en voor een ander opzettelijk onjuist of onvolledig doet, wordt, indien daaruit nadeel voor het Rijk kan ontstaan, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

De bepaling van het eerste lid blijft buiten toepassing, indien de aangever, zoolang het openbaar ministerie niet is verwittigd, uit eigen beweging alsnog een juiste en volledige aangifte doet, mits :

hetzij de aanslag nog niet is vastgesteld en de aangever niet overeenkomstig artikel 20 tot het geven van nadere inlichtingen of tot het verlenen van inzage van boeken of andere bescheiden is uitgenoodigd ;

hetzij de aanslag te laag is vastgesteld.”

Artikel 47b, luidende :

„Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft :

1°. hij, die aan den inspecteur of den Raad van beroep opzettelijk een valsch of vervalscht geschrift als bewijsstuk overlegt ;

2°. hij, die, nadat hem door den inspecteur of den Raad van beroep is gevraagd inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving zijner aangifte of bewering kunnen dienen of nadat zijn aanbod om inzage van boeken of bescheiden te verlenen is aangevaard, aan dien inspecteur of Raad of aan den door den Raad aangewezen deskundige, opzettelijk een valsch of vervalscht boek of ander geschrift ter inzage aanbiedt.”

§ 30. Artikel 48.

Dit artikel wordt gelezen :

„Hij, die in de gevallen, bedoeld bij art. 45f, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde opzettelijk eene valsche verklaring aflegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren.

De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven.”

§ 31. Artikel 49.

Dit artikel wordt ingetrokken.

§ 32.

Artikel 50 wordt ingetrokken.

2. De wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223), zooals zij bij latere wetten is of mocht worden gewijzigd, zal kunnen worden aangehaald als: „Wet op de vermogensbelasting.”

Waar in eenige wet sprake is van de wet op de vermogensbelasting, wordt daaronder verstaan de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) op de vermogensbelasting, zooals zij door latere wetten is of mocht worden gewijzigd.

3. Op Onzen last wordt de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) met de daarin door deze en andere wetten gebrachte wijzigingen in eene doorlopende reeks van artikelen en met herziening van de daardoor noodig geworden verandering in de verwijzingen in het *Staatsblad* geplaatst.

4. Deze wet wordt geacht te zijn in werking getreden met den 1sten Mei 1918.

Voor het belastingjaar, dat den 1sten Mei 1918 aanvangt, zal de in artikel 14 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) bedoelde lijst worden opgemaakt vóór 15 Augustus 1918, zal het in artikel 15 dier wet bedoelde bijlet vóór het einde van Augustus 1918 worden verzonden en zal in het zevende lid van art. 16 dier wet in plaats van „Juni” worden gelezen „September”.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 27sten Juli 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 9 Aug. 1918.)

27 Juli 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Uit kracht van art. 1 der wet van 3 Augustus 1914, S. 344, kan de Minister niet ieder vervoer van goederen verbieden, doch slechts zoodanig vervoer, dat tot strekking heeft de goederen te brengen uiteen bepaald aangewezen Rijksgedeelte, welks grenzen reeds van tevoren vaststaan of bij des Ministers Besluit worden aangewezen, naar het overige, buiten die grenzen vallende deel des Rijks.

Het verbod van vervoer van aardappelen uit eenige plaats in een gemeente gelegen, naar het overige deel des Rijks, hetzij in of buiten die gemeente gelegen, is niet in verbod als bedoeld in gemeld art.

(Uit- en vervoerwet art. 1.)

Voorzitter: Mr. A. M. B. Hanlo.

Raden: Mrs. S. Gratama, A. J. I. Nijpels, A. P. L. Nelissen en J. Kostors.

De Proc.-Gen. bij het Gerechtshof te Leeuwarden, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof aldaar van 16 Mei 1918, waarbij in hooger beroep is bevestigd een vonnis der Arr.-Rechtbank te Heerenveen van 8 Februari 1918 (N. J. 1918 blz. 189, *Red.*) bij welk vonnis J. L. enz. is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

In eersten aanleg werd bewezen verklaard, dat de beklagde op 4 Januari 1918 in Nederland aardappelen vervoerde uit een in de gemeente Steenwijkerwold gelegen plaats naar het overige deel des Rijks en wel naar een plaats gelegen in de gemeente Oldemarkt. Dit feit werd echter niet strafbaar geacht, in het bijzonder niet als overtreding van het Ministerieel verbod van 24 September 1917 (S. 224), gewijzigd bij beschikking van 22 December 1917 (S. 300), waarbij is verboden het vervoer van aardappelen uit eenige plaats, in eene gemeente gelegen, naar het overige deel des rijks, hetzij in of buiten die gemeente gelegen. De Rechtbank beschouwde den Minister als niet bevoegd tot het geven van zoodanig verbod, ook niet krachtens art. 1 der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 344).

Tegen de bevestiging dezer uitspraak bij het bestreden arrest keert zich de Heer Eischer bij tijdig ingediende memorie, doch alleen om Uw Raad in de gelegenheid te stellen, in deze eene beslissing te geven, daar hij het blijkens zijne vordering ter terechtzitting met het gewezen vonnis geheel eens is. Als middel van cassatie voert hij aan:

„Schending door verkeerde toepassing der artt. 1 en 2 der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 344), zooals deze artikelen zijn gewijzigd bij de Wet van 1 September 1917 (S. 578) en art. 216 Sv.

Mij komt de gegeven beslissing alleszins juist voor. Ik kan ten deze verwijzen naar Uw arrest van 11 Maart l.l. (W. 10224) (N. J. 1918 blz. 302, *Red.*) en naar mijne hieraan voorafgaande conclusie. Wat daarin is betoogd is op deze zaak geheel toepasselijk, ook nu het Ministerieel verbod, dat in de vorige zaak nog ongewijzigd toepasselijk was, bij beschikking van 22 December 1917 eenigszins is gewijzigd. Deze wijziging toch bestaat

alleen hierin, dat niet meer wordt gesproken van vervoer uit een gedeelte des Rijks, doch van vervoer uit eenige plaats in een gemeente gelegen. Dit maakt volstrekt geen verschil, daar elk gedeelte des Rijks in eene gemeente ligt, en elke plaats in eene gemeente ook deel van het Rijk uitmaakt. Waar het op aankomt is, dat het gebied, uit hetwelk het vervoer verboden mag worden, een bij de Ministerieele beschikking bepaald aangewezen Rijksgedeelte moet zijn, terwijl het vervoerverbod zoowel in zijn oude als in zijn nieuwe vorm elk vervoer uit eenig deel des Rijks naar een ander deel, dus het binnenlandsch vervoer in zijn vollen omvang, treft.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz. ;

Gehoord het verslag van den Raadshèer Nelissen.

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie concl. Adv.-Gen.) ;

O., dat aan den gerequireerde was te laste gelegd en dat in het bevestigde vonnis wettig en overtuigend is bewezen verklaard met gerequireerde's schuld daaraan, enz. (zie concl. Adv.-Gen.) ;

O., dat de Arr.-Rechtbank te Heerenveen bij haar voormeld vonnis dit feit niet strafbaar heeft geoordeeld omdat daardoor wel werd overtreden het verbod van vervoer van aardappelen uitgevaardigd bij beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 24 September 1917, gewijzigd bij beschikking van 22 December 1917 (S. 300) doch dat dit verbod in de Wet van 3 Augustus 1914, zooals die is gewijzigd bij de Wetten van 31 December 1915 (S. 532) en van 1 September 1917 (S. 578) geen steun vindt, een daaraan verbindende kracht moet worden ontzegd, terwijl dat vervoer ook niet strafbaar is gesteld bij eenig ander wettelijk voorschrift.

Ten aanzien van het eenig middel van cassatie tegen de bestreden uitspraak aangevoerd ;

O., dat art. 1 der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 344) zooals dit art. luidde na de wijziging door de Wet van 1 September 1917 en voor die bij de Wet van 3 Juni 1918 (S. 326) daarin aangebracht, den Minister van Landbouw, Nijverheid en Nandel bevoegd verklaart tot uitvaardiging van een vervoerverbod van bepaalde goederen „uit een gedeelte naar het overige deel des Rijks” ;

O., dat de tekst van gemeld artikel duidelijk bepaalt, dat de voormelde Minister uit kracht

daarvan niet ieder vervoer van goederen kan verbieden, doch slechts zoodanig vervoer dat tot strekking heeft de goederen te brengen uit een bepaald aangewezen Rijksgedeelte, welks grenzen reeds van te voren vaststaan of bij des Ministers Besluit worden aangewezen, naar het overige, buiten die grenzen vallende, deel des Rijks ;

O., dat echter bij de beschikking van voormelden Minister van 24 September 1917, zooals die moet worden gelezen volgens de Beschikking van dienzelfden Minister van 22 December 1917 (S. 308) verboden is het vervoer van aardappelen uit eenige plaats in eene Gemeente gelegen, naar het overige deel des Rijks, hetzij in of buiten die Gemeente gelegen, zoodat dit algemeen verbod niet is een verbod als bedoeld in het eerste lid sub a. of sub b. der gewijzigde Wet van 3 Augustus 1914 (S. 344) en derhalve overtreding van zoodanig verbod niet bij art. 2 dier Wet strafbaar is gesteld ;

O., dat overtreding van dat verbod evenmin is strafbaar gesteld bij eenig ander wettelijk voorschrift, zoodat het middel is ongegrond en de gerequireerde terecht bij het bevestigde vonnis van alle rechtsvervolging is ontslagen ;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

31 Juli 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken, waarbij ten behoeve van het Departement inzending van de gemeenteverslagen werd verzocht.

Ik heb de eer Uw college te berichten, dat nu ingevolge het slot van nevenvermeld schrijven mijn aandacht is gevestigd op de onderhavige aangelegenheid, de dezerzijdsche circulaire van 18 Juli 1852 n°. 12, 2^e Afdeling wordt ingetrokken mede ter besparing van thans overbodig geworden werkzaamheden en kosten.

1 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Eibergen*, van 5 Juni 1918, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan elke der twee bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 505.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 22 Juni 1918, n°. 11748/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Eibergen*, van 5 Juni 1918, waarbij met het oog op den grooten

nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, eene gratificatie wordt verleend aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan elke der twee bijzondere lagere scholen in die gemeente, en zulks voor het aantal weken, waarin zij zullen blijken te hebben gearbeid, tot zoodanig bedrag, als noodig zal zijn om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij voor genoemd tijdvak in dezelfde betrekking aan eene van de gemeentescholen waren werkzaam geweest;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel der twee bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleen;

O., dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de twee bijzondere lagere scholen te *Eibergen* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 9 Juli 1918, n°. 66;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Juli 1918, n°. 13373, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Eibergen* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 1sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 Aug. 1918.)

3 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Rijswijk (Z.-H.)*, van 1 Juni 1918, tot het verleen van gratificaties over het jaar 1918 aan 20 in dat besluit vermelde personen, allen hoofden, onderwijzers of onderwijzeressen aan eene der drie bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 506.

WLV WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 27 Juni 1918, n°. 11353/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Rijswijk (Z.-H.)*, van 1 Juni 1918, waarbij over het jaar 1918 aan 20 in dat besluit vermelde personen, allen hoofden, onderwijzers of onderwijzeressen aan eene der drie bijzondere lagere scholen, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen diensten gratificaties worden toegekend;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan de hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen der drie bijzondere lagere scholen in die hoedanigheid de genoemde gratificaties te verleen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het hoofd, de onderwijzers en de onderwijzeressen van eene bijzondere lagere school, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van het onderwijzend personeel dier school ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de drie bijzondere lagere scholen te *Rijswijk (Z.-H.)* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 16 Juli 1918, n°. 20;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juli 1918, n°. 13823, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Rijswijk (Z.-H.)* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit,

hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's Gravenhage, den 3den Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,*

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 28 Aug. 1918.)

3 Augustus 1918. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot uitvoering van het Koninklijk Besluit van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* 485).

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken;

Gelet op art. 2 van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 485), tot uitvoering van eenige artikelen van de Woningnoodwet 1918 (*Staatsblad* n°. 379):

Heeft goedgevonden te bepalen:

Art. 1. 1. Woningen worden niet boven elkaar geplaatst.

2. Woningen waarvan de wanden in hoofdzaak zijn samengesteld van hout worden gemaakt als alleenstaande of als dubbelwoning; in andere gevallen mogen de woningen in een aaneengesloten rij worden geplaatst ten getale van ten hoogste 8 woningen.

3. Langs den voor- en achtergevel van elke woning moet eene open ruimte aanwezig zijn, die loodrecht op den gevel gemeten nergens smaller is dan 10 M. De ruimte tusschen niet aan elkaar gebouwde woningen is nergens kleiner dan 6 M.

In de hier omschreven open ruimte wordt bij elke woning de plaatsing toegelaten van een uitgebouwd gedeelte ter lengte van hoogstens 3 M. en niet meer uitstekend dan 2 M.

2. 1. De bovenkant van den vloer van een woonvertrek ligt ten minste 0,30 M. boven den waterstand welke ter plaatse van den bouw pleegt voor te komen.

2. De houten vloer van een woonvertrek ligt minstens 0,25 M. boven het hoogste punt van het omliggend terrein.

3. Het terrein rondom de woning moet een goeden toegang naar de woning verschaffen en behoorlijk afwaterend zijn.

3. 1. Hetgeen wordt bepaald betreffende woonvertrekken geldt mede voor slaapvertrekken en keukens.

2 De oppervlakte eener woning, binnenwerks gemeten, is niet kleiner dan 36 M². indien alle woonvertrekken op den beganen

grond zijn gelegen en 30 M². in andere gevallen.

3. Elke woning bevat ten minste:
één woonvertrek van minstens 14 M². vloeroppervlakte; drie woonvertrekken van minstens 4 M². vloeroppervlakte;
een bergruimte of portaal van minstens 2 M². vloeroppervlakte;
een privaatsluitend voor de gebruikers der woning bestemd.

4. De vrije hoogte van woonvertrekken bedraagt over de in het derde lid omschreven oppervlakte ten minste 2.50 M.; de hoogte van den zijwand van een woonvertrek bedraagt ten minste 1 M.

5. Bedsteden mogen niet worden gemaakt.

6. Elk woonvertrek is voorzien van een staand lichtraam, waarvan de oppervlakte niet kleiner is dan 1/12 en niet grooter dan 1/6 gedeelte der vloeroppervlakte van het vertrek.

7. Elk woonvertrek is voorzien van eene in de buitenlucht uitkomende afsluitbare en gemakkelijk beweegbare inrichting voor luchtverversing, ter doorlaatoppervlakte van minstens 48 vierkante decimeters, welke oppervlakte zoo mogelijk in haar geheel moet worden aangetroffen ter hoogte van minstens 1,80 M. boven den vloer.

4. De woningen moeten voorzien zijn van een middel om deugdelijk huishoud- en drinkwater in voldoende hoeveelheid te verschaffen.

5. De buitenwanden en de dakbedekking der woning moeten waterdicht en tochtvrij zijn: Scheidingswanden tusschen de woningen zijn zoodanig samengesteld, dat gehoorigheid in voldoende mate wordt tegengegaan.

6. Er moeten worden gezorgd voor een behoorlijken afvoer van vuil huishoudwater en privaatstoffen.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's-Gravenhage, 3 Augustus 1918.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, J. B. KAN.

5 Augustus 1918. BESLUIT, tot wijziging van het „Reglement Industrieel Eigendom (*Staatsblad* n°. 558 van 1914)”. S. 507.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 Juli 1918, n°. 5451, Afdeling Handel;

Gezien Ons Besluit van 15 December 1914, houdende vaststelling van een Reglement

voor het Bureau voor den Industrieelen Eigendom ;

Den Raad van State gehoord (Advies van 23 Juli 1918, n°. 17) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 Augustus 1918, n°. 5994, Afdeling Handel ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Eenig artikel.

In het eerste lid van artikel 7 van het „Reglement Industrieelen Eigendom (Staatsblad n°. 558 van 1914)“ worden de woorden „te half twee uur des namiddags“ vervangen door de woorden „des middags te twaalf uur“.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 5den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
POSTHUMA.

(*Uitgeg.* 19 Aug. 1918.)

5 Augustus 1918. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 18den September 1906 (*Staatsblad* n°. 244), waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te *Utrecht*, vergunning is verleend op een terrein in de gemeenten *Doorwerth* en *Renkum* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 508.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 30 Juli 1918, n°. 10624, afdeling Volksgezondheid en Armwezen ;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 605) ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Eenig artikel.

Aan artikel 2 van het Koninklijk besluit van 18 September 1906 (*Staatsblad* n°. 244) wordt aan het slot een nieuw derde lid toegevoegd, luidende als volgt : „Bovendien mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1920, in het gesticht nog 20 mannen en 20 vrouwen verpleegd worden“.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 5den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 Aug. 1918.)

5 Augustus 1918. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 2 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 89), waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te *Utrecht*, vergunning is verleend te *Zuidlaren* een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 509.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 30 Juli 1918, n°. 10768, afdeling Volksgezondheid en Armwezen ;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165) ;

Hebben goedgevonden en verstaan : te bepalen :

Eenig artikel.

Het bij Ons besluit van 7 April 1913 (*Staatsblad* n°. 125) aan artikel 2 van het Koninklijk besluit van 2 Juli 1894 (*Staatsblad* n°. 89) toegevoegde tweede lid wordt gelezen als volgt : „Bovendien mogen in het gesticht gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1920, nog 13 mannen en 12 vrouwen worden verpleegd.“

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 5den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 23 Aug. 1918.)

5 Augustus 1918. BESLUIT, tot nadere bepaling van de hoeveelheden der uit te geven zilverbons van twee en een halven gulden en van een gulden. S. 510.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 1 Augustus 1918, Generale Thesaurie, n°. 212 ;

Gezien de wetten van den 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377) en van den 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 476) en Onze besluiten van den 31 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), 22 April

1916 (*Staatsblad* n°. 168), 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219), 22 October 1917 (*Staatsblad* n°. 606) en den 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 357);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Artikel 2 van Ons besluit van den 31 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 174), zooals dat artikel is gewijzigd bij artikel 3 van Ons besluit van den 22 April 1916 (*Staatsblad* n°. 168), artikel 1 van Ons besluit van den 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219) en artikel 2 van Ons besluit van den 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 357), wordt gelezen als volgt:

„Naar gelang daaraan de behoefte blijkt te bestaan zullen worden uitgegeven twaalf millioen achthonderd duizend zilverbons van twee en een halven gulden van de in artikel 1 omschreven uiterlijke vormen, vertegenwoordigende een kapitaal van twee en dertig millioen gulden.”

2. Artikel 2 van Ons besluit van den 22 April 1916 (*Staatsblad* n°. 168) zooals dat artikel is gewijzigd bij artikel 2 van Ons besluit van den 16 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 219) wordt gelezen als volgt:

„Naar gelang daaraan de behoefte blijkt te bestaan zullen worden uitgegeven acht en twintig millioen zilverbons van een gulden van den in artikel 1 omschreven uiterlijken vorm, vertegenwoordigende een kapitaal van acht en twintig millioen gulden”.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 5den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 8 Aug. 1918.*)

5 Augustus 1918. BESLUIT, tot toekenning eener uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der Oorlogswinstbelasting. S. 511.

WJL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 1 Augustus 1918, Generale Thesaurie, n°. 211;

Gezien de wet van den 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 474), tot wijziging en verhooging van het zevende Hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 (Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der Oorlogswinstbelasting);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Aan de gemeenten, genoemd op den aan dit besluit toegevoegden staat, als uitkeering uit

de opbrengst der Oorlogswinstbelasting toe te kennen de bedragen op dien staat voor elke gemeente vermeld:

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 5den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg. 24 Aug. 1918.*)

Bijlage, behoorend bij het Koninklijk Besluit van den 5 Augustus 1918 (*Staatsblad* n°. 511), tot toekenning eener uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting.

DRENTHE.		Wisch . . . . f	2,000
Assen . . . . . f	12,500	Zelhem	2,000
Beilen	11,000	Zutphen	15,000
Coevorden	10,000		f 271,700
Diever	1,000	GRONINGEN.	
Emmen	80,000	Delfzijl . . . . . f	78,000
Havelte	3,000	Finsterwolde	5,000
Roden	3,000	Groningen	406,000
Rolde	2,500	Nieuweschan	4,000
Ruinen	4,000	Oude-Pekela	12,900
Sleen	3,000	Sappemeer	19,200
Smilde	3,000	Veendam	14,200
Vledder	1,000	Vlagtwedde	5,500
Westerbork	3,400	Winschoten	38,600
Zweelo	1,000		f 583,400
	f 138,400	NOORD-BRABANT.	
FRIESLAND.		Bergen op	
Bolsward . . . . . f	2,800	Zoom . . . . . f	13,800
Harlingen	95,000	Eindhoven	29,100
Utingeradeel	2,000	Loon op Zand	5,000
Weststellingwerf	9,400	Roosendaal c.a.	14,400
	f 109,200		f 62,300
GELDERLAND.		NOORD-HOLLAND.	
Angerlo . . . . . f	1,400	Amsterdam f	3,860,000
Apeldoorn	50,500	Helder	75,000
Arnhem	150,000	Ransdorp	2,000
Barneveld	3,000	Schoten	45,000
Bergh	3,000	Vlieland	2,000
Borculo	1,600	Westzaan	1,500
Culemborg	5,000	Zaandam	75,000
Didam	900		f 4,060,500
Ambt-Doetinchem	4,000	LIMBURG.	
Stad-Doetinchem	3,000	Maastricht . . . . . f	35,000
Eibergen	500	Mesch	600
Epe	1,100	Nieuwenhagen	1,000
Lichtenvoorde	2,000	Oud-Vroenhoven	7,300
Nederhemert	300	Roermond	18,000
Neede	900	Sittard	3,500
Wageningen	20,000	Slenaken	700
Westervoort	500		
Winterswijk	5,000		

		ZEELAND.	
Venlo . . . . . f	35,000	Neuzen . . . . . f	12,000
Ubach over		Viissingen	115,400
Worms	1,000		
	f 102,100		f 127,400.
OVERIJSSSEL.		ZUID-HOLLAND.	
Giethoorn . . . . . f	600	Boskoop . . . . . f	9,000
Hellendoorn	4,000	Brielle	1,600
Lonneker	3,000	Delft	40,000
Losser	3,100	Dordrecht	130,000
Stad-Vollen-		Gorinchem	20,000
hoven	1,000	Hellevoetsluis	5,900
	f 11,700	Hillegom	10,000
		Leerdam	1,500
		Leiden	80,000
		Rotterdam	3,643,000
		Sassenheim	3,800
		Schiedam	55,000
	f 529,000		f 3,999,800

5 Augustus 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat de aan een gemeente-veldwachter toegekende vergoeding voor het houden van een rijwiel uitsluitend strekt tot vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten en derhalve niet behoort tot de aan eene gemeentelijke betrekking verbonden wedde in den zin van art. 2 onder H der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913.

Wij WILHELMINA, enz.

Beschikkende op het bezwaar van K. Timmerman te Genemuiden tegen de vaststelling van zijn pensioensgrondslag als gemeente-veldwachter ;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Juli 1918, n°. 242 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 1 Augustus 1918, n°. 102, Afd. Pensioenen ;

O. : dat Onze Minister van Financiën bij beschikking van 21 Juli 1916, Afd. Pensioenen n°. 26487, overeenkomstig het advies van den Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren, den pensioensgrondslag van K. Timmerman, gemeente-veldwachter te Genemuiden, met ingang van 1 Oct. 1913 heeft vastgesteld op f 579.16½ ;

dat, nadat de Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren had geadviseerd dat de pensioensgrondslag van K. Timmerman met ingang van 1 October 1913 nader behoorde te worden vastgesteld op f 562.50, Onze Minister bij

beschikking van 27 Februari 1918, afd. Pensioenen n°. 75270, gelet op het nader advies van den Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren, de beschikking van 22 Juli 1916, Afd. Pensioenen, n°. 26487, heeft ingetrokken en met ingang van 1 October 1913 den pensioensgrondslag van K. Timmerman heeft vastgesteld op f 562.50 ;

dat Onze Minister daarbij heeft overvogen dat rijwieltoelagen geacht moeten worden in haar geheel te strekken tot vergoeding van aan de waarneming van de betrekking verbonden onkosten en dus, aangezien zij als zoodanig niet vallen onder het begrip „wedde” ; bedoeld in art. 2 H der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913, niet voor een deel in den pensioensgrondslag behooren te worden opgenomen ;

dat de belanghebbende bij schrijven van 22 Mei 1918 zijn verlangen heeft te kennen gegeven dat omtrent de vaststelling van zijn pensioensgrondslag het gevoelen van den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, moge worden ingewonnen ;

O. : dat met Onzen Minister van Financiën moet worden aangenomen dat de vergoeding voor het houden van een rijwiel uitsluitend strekt tot vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten en derhalve niet behoort tot de aan eene gemeentelijke betrekking verbonden wedde in den zin van art. 2 onder H der Pensioenwet voor de gem.-ambt. 1913 ;

dat ook overigens de pensioensgrondslag met juistheid is berekend ;

Gezien de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te verklaren dat het bezwaar van K. Timmerman te Genemuiden tegen de vaststelling van zijn pensioensgrondslag als gemeente-veldwachter is ongegrond ;

Onze Minister van Financiën is belast, enz.

(W. v. d. B. A.)

6 Augustus 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 512.

8 Augustus 1918. **BESLUIT**, tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Oudewater*, van 13 Juli 1918, strekkende tot definitieve benoeming van E. Groeneweg aldaar tot grossier van aardappelen vanwege het gemeentelijk distributiebedrijf. S. 513.

Geschorst tot 1 Maart 1919.

8 Augustus 1918. **BESCHIKKING** van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot nadere vaststelling van bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan.

De Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken,

Gelet op het advies van den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad van 25 Juli 1918, n°. 1052;

Heeft goedgevonden:

met intrekking van zijne beschikking van 30 October 1916, n°. 13583, afd. V. A. (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 October 1916, n°. 256), tot vaststelling van de daarbij behoorende bepalingen, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan;

die bepalingen nader vast te stellen zooals ze hierbij zijn gevoegd.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's-Gravenhage, 8 Augustus 1918.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, J. B. KAN.

BEPALINGEN, met inachtneming van welke de onder beheer van den Centralen Gezondheidsraad staande verplaatsbare ziekenbarakken aan gemeentebesturen ten gebruike worden afgestaan.

Art. 1. Het bestuur der gemeente richt zijne aanvraag tot het in gebruik afstaan van eene barak door bemiddeling van den betrokken ziekeninspecteur tot den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze staat de aanvraag toe, indien eene barak beschikbaar is, met dien verstande, dat, indien gelijktijdig meerdere aanvragen inkomen dan barakken beschikbaar zijn, de barakken ten gebruike worden afgestaan aan de besturen van die gemeenten waarin, naar het oordeel van den

voorzitter, de grootste behoefte daaraan bestaat.

In gevallen van bijzonderen spoedeishenden aard kan de voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad eene rechtstreeksche aanvraag van een gemeentebestuur toestaan.

De voorzitter geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den betrokken ziekeninspecteur.

Moet eene barak, op grond van dringender behoeften elders, uit eene gemeente worden verwijderd vóórdat de inspecteur, tot de verwijdering geraden heeft, dan geschiedt zij op last van den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad. Deze geeft van zijne beslissing onverwijld kennis aan den ziekeninspecteur.

2. Eene barak blijft bij het bestuur van eene zelfde gemeente niet langer dan drie achtereenvolgende maanden in gebruik, tenzij met goedvinden van den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad, welke dien termijn, op aanvraag van het gemeentebestuur, telkens voor hoogstens drie maanden kan verlengen.

3. De voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad wijst een of twee deskundige werklieden en, zoo noodig, een ambtenaar van dien raad aan, onder wier toezicht de barak ten gebruike wordt verzonden, en die ter plaatse de opstelling en het uiteennemen, ontsmetten, inpakken en verladen der barak leiden en waarbij de deskundige werklieden als voorwerkers dienst doen. De overige werklieden en de hulpmiddelen hiertoe geoordeeld, alsmede het noodige tot het geschikt maken van het terrein, worden door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld.

4. Voor elken dag dat eene barak met toebehooren — een badkuip met kachel of geyser, ijzeren ledikanten, tijken voor matrassen, kachels, linoleum op den vloer — ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, is die gemeente aan den Staat der Nederlanden een bedrag van twee en een halven cent (f 0,02 $\frac{1}{2}$) per M². inwendig vloeroppervlak verschuldigd.

Indien geen „toebehooren” ter beschikking kunnen worden gesteld, wordt het in de vorige alinea bedoeld bedrag verminderd tot anderhalven cent (f 0,01 $\frac{1}{2}$) per M². inwendig vloeroppervlak.

In deze bedragen is begrepen vergoeding voor de kosten van het vervoer naar het naast bij de plaats van bestemming gelegen spoorwegstation of aanlegplaats, en terug.

Bij de bepaling der oppervlakte eener barak

worden gedeelten van een vierkanten meter voor 1 M² berekend.

De termijn gedurende welke eene barak ter beschikking van het bestuur eener gemeente is, wordt geacht aan te vangen met het begin van den dag volgende op dien waarop de barak aan het naastbij gelegen station of aanlegplaats aankomt, en te eindigen met het einde van den dag voorafgaande aan dien waarop de barak van dat station of van die aanlegplaats wordt teruggezonden.

De voldoening van het verschuldigde geschiedt binnen ééne maand, nadat het gebruik der barak is geëindigd, ten kantore van een der Rijksbetaalmeesters.

De voor de betaling ontvangen quitantie van storting wordt uiterlijk binnen vier dagen na de afgifte gezonden aan den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad, die desverlangd een bewijs van ontvangst afgeeft.

5. Voor rekening van de gemeente komen voorts de volgende kosten:

I. die van het loon, de reis en het verblijf der deskundige werklieden en die van de reis en het verblijf van den ambtenaar bedoeld in art. 3, in dezer voege, dat in rekening kan worden gebracht:

voor de werklieden:

a. een uurloon, als vastgesteld in eene te dier zake door den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad, na bekomen goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken met een werkgever gesloten overeenkomst, welk uurloon wordt verhoogd met:

100 pct. voor arbeid op Zondagen of daarmede gelijk gestelde dagen;

50 pct. voor nachtarbeid, waaronder is te verstaan arbeid tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

25 pct. voor de uren waarop ontsmettingsarbeid is verricht;

b. reis- en verblijfkosten, te berekenen overeenkomstig de vijfde klasse van het tarief bedoeld in het Reisbesluit 1916:

door den ambtenaar:

reis- en verblijfkosten, berekend overeenkomstig die klasse van bovengenoemd tarief als waarin hij volgens zijn rang is gerangschikt;

II. die der ontsmetting van de barak;

III. die van het vervoer der barak van en naar het naastbijgelegen spoorwegstation of aanlegplaats;

IV. die der vernieuwingen van de barak of van haar toebehooren, voor zooverre deze noodzakelijk zijn geworden door onoordeelkundig gebruik van de barak of toebehooren, en

V. die vallende op de exploitatie van de barak ter plaatse van gebruik, geene uitgezonderd.

De voldoening der in dit artikel bedoelde kosten geschiedt, voor zoover de deskundige werklieden betreft, aan den werkgever met wien te dezer zake door den voorzitter van den Centralen Gezondheidsraad eene overeenkomst, als bedoeld in art. 5, onder Ia, is aangegaan en overigens rechtstreeks aan hen die de werkzaamheden hebben verricht, de kosten gemaakt, of de diensten hebben bewezen.

De in de voorgaande alinea bedoelde kosten zullen worden verevend binnen twee maanden na dagtekening van de te dier zake ingezonden declaratiën.

6. Alle geschillen, geene uitgezonderd, die over de uitvoering dezer bepalingen mochten ontstaan, worden door den Minister van Binnenlandsche Zaken in hoogste instantie beslist.

7. Deze bepalingen treden in werking den eersten October 1918.

Behoort bij beschikking van den Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 8 Augustus 1918, n°. 10905-afd. V. A.

Mij bekend,

De Secretaris-Generaal van Binnenlandsche Zaken,
J. B. KAN.

10 Augustus 1918. WET, tot aanvulling van de wet tot regeling van het recht van enquête. S. 514.

Bijl. Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 401, 1—5.

Hand. id. 1917/1918, bladz. 2657—2658.

Hand. 1^e Kamer 1917/1918, bladz. 549, 572, 819.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, krachtens artikel 95 der Grondwet, het recht van enquête ook aan de Eerste Kamer der Staten-Generaal toekomt;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In de wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265), worden de volgende wijzigingen gebracht:

De considerans wordt gelezen als volgt:

„Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ter uitvoering van artikel 95 der Grondwet, het recht van onderzoek (enquête) van de Kamers der Staten-Generaal moet geregeld worden door de wet”.

In artikel 1 wordt, in plaats van: „der Tweede Kamer”, gelezen: „van de Kamer, die tot het instellen van een onderzoek (enquête) heeft besloten”.

In artikel 7 wordt, in plaats van „de Tweede Kamer” gelezen: „de Kamer”.

Art. II. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging. Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 10den Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.*

(*Uitgeg. 14 Aug. 1918.*)

10. Augustus 1918. BESLUIT, tot wijziging en aanvulling van enkele bepalingen van het Algemeen Reglement voor de eindexamens der hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 21 April 1917 (*Staatsblad* n°. 299). S. 515.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 27 Juni 1918, n°. 10881/4, afd. Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is enkele bepalingen van het Algemeen Reglement voor de eindexamens der hogere burgerscholen, vastgesteld bij Ons besluit van 21 April 1917 (*Staatsblad* n°. 299), te wijzigen en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord, advies van 30 Juli 1918, n°. 72;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 7 Augustus 1918, n°. 14609, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. a. Aan art. 6, tweede lid, van vorenbedoeld Reglement worden toegevoegd de woorden: „en aan ieder der directeurs van de hogere burgerscholen, welke leerlingen door hunne commissie zullen worden geëxamineerd, eene lijst, bevattende de namen en de nummers der candidaten, die aan zijne school het schriftelijk examen zullen afleggen”.

b. in het derde lid van art. 6 wordt in stede van „voor den 1sten Mei” gelezen: „voor den 15den April”.

c. In art. 12, eerste lid, eersten volzin, vervallen de woorden: „eene lijst der candidaten, die daaraan zullen deelnemen, alsmede”.

d. In art. 17, derde lid, tweeden volzin, wordt in stede van „In dat geval kunnen bovendien” gelezen: „Ingeval eene enkele

of dubbele commissie meer dan 48 candidaten telt, kunnen”.

e. In art. 22, eerste lid, eersten volzin, vervallen de woorden: „of in elk der in art. 8 genoemde afdelingen”.

f. Aan art. 22 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: „Voor het geval het afdelingscijfer een gemengd getal is, wordt dit tot het naastliggend geheel getal afgerond. Gemengde getallen met de breuk een half worden naar beneden afgerond.”

II. Het onder I. a, b en c bepaalde zal voor het eerst worden toegepast op de in 1919 te houden examens; het onder I. d, e en f bepaalde op de in 1918 te houden examens.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 10den Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.*
(*Uitgeg. 28 Aug. 1918.*)

10 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heinoord*, van 21 Juni 1918; tot het verlenen uit de gemeentekas per jaar van eene zoodanige gratificatie aan het personeel der bijzondere school aldaar, dat de jaarwedde, die zij thans genieten gelijk is aan die van het personeel der openbare lagere scholen in die gemeente. S. 516.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 11 Juli 1918, n°. 13024/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heinoord*, van 21 Juni 1918, waarbij, uit overweging, dat door het in werking treden met 1 Januari 1918 van de regeling der jaarwedden van het onderwijzend personeel der openbare lagere scholen in die gemeente, het onderwijzend personeel der bijzondere lagere school aldaar in ongunstiger financieele omstandigheden komt te verkeeren dan de genoemde openbare onderwijzers, en die onbillijke toestand niet bestendig mag worden, met ingang van 1 Januari 1918 aan het personeel der bijzondere school te *Heinoord* uit de gemeentekas per jaar eene zoodanige gratificatie wordt verleend, dat de jaarwedde,

die zij thans genieten, gelijk is aan die van het personeel der openbare lagere scholen in die gemeente;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwyzend personeel der bijzondere lagere school in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleen; en

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwyzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere school te *Heinenoord*. door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 23 Juli 1918, n°. 16;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemen Minister van 7 Augustus 1918, n°. 14205, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Heinenoord* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

Het Loo, den 10den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 28 Aug. 1918.)

12 Augustus 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 517.

13 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Tietjerksteradeel*, van 26 Juni 1918, tot het verleen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 518.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 16 Juni 1918, n°. 13269/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Tietjerksteradeel*, van 26 Juni 1918, waarbij met het oog op den grooten nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, eene gratificatie tot een maximum bedrag van f 200 wordt verleend aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, en zulks voor het aantal weken, waarin zij zullen blijken te hebben gearbeid, tot zoodanig bedrag, als — met hijtelling van al hetgeen aan vast salaris, duurttoeslag of gratificatie van hun schoolbestuur of uit Rijkskas wordt genoten — noodig zal zijn om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking aan eene van de gemeentescholen waren werkzaam geweest, met dien verstande, dat de geldelijke bijdrage aan vast salaris, duurttoeslag of gratificatie van het schoolbestuur voor iederen functionaris over 1918 niet minder mag bedragen dan de som, welke over 1917 door het schoolbestuur is uitgegeven of toegezegd of door later benoemden in 1917 zou genoten zijn, indien zij ook dat jaar aan dezelfde scholen verbonden zijn geweest;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwyzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleen; en

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwyzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd

met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Tietjerksteradeel* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artt. 153 en 158 dergemeentewet en op art. 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 30 Juli 1918, n°. 73;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Augustus 1918, n°. 14674, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Tietjerksteradeel* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 13den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 29 Aug. 1918.*)

14 Augustus 1918. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 22 Maart 1904 (*Staatsblad* n°. 65), waarbij aan het Bestuur der provincie *Noord-holland* vergunning is verleend op een terrein in de gemeente *Castricum*, een geschikt voor krankzinnigen op te richten. S. 519.

WJL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Augustus 1918, n°. 11377, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96); laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

Eenig artikel.

In het bij art. II van Ons besluit van 21 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 222) aan art. 2 van Ons besluit van 22 Maart 1904 (*Staatsblad* n°. 65) toegevoegde derde lid, worden in plaats van de woorden: „1 April 1918”, gelezen de woorden: „31 Augustus 1919”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken

is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 14den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg. 29 Aug. 1918.*)

15 Augustus 1918. BESLUIT, betreffende betrekkingen, genoemd in art. 1. K. B. I December 1913 (*Staatsblad* n°. 420), voor berekening van het pensioen van een gemeente-ambtenaar.

WJL WILHELMINA, enz.

Beschikkende op de aanvraag om pensioen van F. J. van der Grift te Utrecht, gewezen pijpvoerder bij het brandwezen aldaar;

Gezien het advies van den Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren van 6 April 1918, n°. 37, La. G;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Juli 1918, n°. 281;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 9 Augustus 1918, n°. 75, Afd. Pensioenen

O.: dat de Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren in zijn voormeld advies Ons in overweging heeft gegeven aan den belanghebbende, met ingang van 1 Januari 1918 een jaarlijksch pensioen toe te kennen van f 10.—, aanvoerende dat hij bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Utrecht van 15 Januari 1918, n°. 1508/20 A. Z. met ingang van 1 Januari 1918 eervol is ontslagen;

dat zijn diensttijd bedoeld in artikel 15a der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 van 4 jaren en 3 maanden, vereenigd met den overigen, volgens art. 15b dier wet in aanmerking komenden, dienst van 27 jaren en 9 maanden en den volgens art. 15d dier wet in verband met art. 14b der Burgerlijke Pensioenwet geldigen militairen dienst van 4 jaren, 2 maanden en 22 dagen, een tijdvak uitmaakt van 36 jaren, 2 maanden en 22 dagen, en dat hij laatstelijk meer dan 10 jaren als kraandraaier bij eene beroepsbrandweer heeft gediend; dat hij, geboren 18 Maart 1862, den eeftijd van 55 jaren heeft bereikt; dat zijn pensioensgrondslag van 1 October 1913 tot en met ultimo December 1917 f 13.99 en de gedurende het tijdvak van 1 Jan. 1913 tot en met ultimo September 1913 genoten wedde f 15.80 heeft bedragen, zoodat overeenkomstig de beslissing betreffende de berekening de,

in art. 8, le lid, der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 bedoelde middelsom, genomen bij Koninklijk Besluit van 21 Juli 1914, n°. 40, een zestigste deel van die middelsom ad f 15.05 3/20, bedraagt f 0.25 103/1200; dat de aanvraag is ingediend binnen één jaar na het tijdstip waarop het recht op pensioen werd verkregen; weshalve de Pensioenraad van oordeel is, dat hij volgens de artikelen 3a en 15a, b en d der voormelde wet van 1913, in verband met art. 146 der Burgerlijke Pensioenwet en art. 1 van het Koninklijk Besluit van 1 December 1913 (*Staatsblad* n°. 420) recht heeft op een pensioen van f 9.09;

dat Onze Minister van Financiën zich met het advies van den Pensioenraad niet kan vereenigen, aanvoerende dat onder de gemeentelijke betrekkingen, waaraan ingevolge art. 3, 1° lid, litt b der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 uitzicht op pensioen op 55-jarigen leeftijd is verbonden, in art. 1 van het Koninklijk Besluit van 1 December 1913 (*Staatsbl.* n°. 420) o. a. worden genoemd die van commandant van en brandmeester brandwacht of kraandraaier bij eene beroeps-brandweer; dat aangezien echter de brandweer te Utrecht volgens door den Burgemeester dier gemeente verstrekte inlichtingen geen beroepsbrandweer is en Van der Grift op 1 Januari 1918 den 65-jarigen leeftijd nog niet had bereikt, hij aan geene enkele bepaling der wet aanspraak op pensioen kan ontleenen en derhalve op de pensioensaanvraag afwijzend moet worden beschikt;

dat, nadat het advies van den Pensioenraad en het afwijzend gevoelen van Onzen Minister van Financiën aan den belanghebbende waren medegedeeld, hij zijn verlangen heeft te kennen gegeven dat daarover het gevoelen moge worden ingewonnen van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, aanvoerende dat zijne functie is geregeld in de verordening betreffende het personeel van het Brandwezen te Utrecht en dat het, wat betreft de pensioensaanvragen van Brandweerpersoneel, geen verschil uitmaakt of de ambtenaar uitsluitend in gemeentediens werkzaam is of bij een lichaam als de Utrechtsche Brandweer;

O.: dat het recht op pensioen wegens het bereiken van den leeftijd van 55 jaar is verbonden aan het laatstelijk bekleed hebben van bepaalde betrekkingen, die in art. 1 van Ons besluit van 1 December 1913 (*Staatsbl.* n°. 420) met name zijn genoemd, en dat daaronder

niet voorkomt de functie die de belanghebbende heeft bekleed, terwijl die functie ook niet kan worden geacht onder een anderen naam dezelfde te zijn als een der betrekkingen in evengenoemd artikel opgesomd;

Gezien de Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913;

Hebben goedgevonden en verstaan: te verklaren dat de aanvraag om pensioen van F. J. van der Grift te Utrecht niet vatbaar is voor inwilliging.

Onze Minister van Financiën is belast, enz.
(W. v. d. B. A.)

16 Augustus 1918. BESLUIT, houdende bekendmaking van den tekst van het Koninklijk besluit van 30 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19) houdende bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in *Nederland* te doen. S. 520.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Koloniën en van Financiën, van 9 Augustus 1918, 3de Afdeeling n°. 43, en van 13 Augustus 1918, n°. 144, Generale Thesaurie;

Gelet op artikel II van Ons besluit van 11 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 446);

Hebben goedgevonden en verstaan:

den tekst van het Koninklijk besluit van 30 Maart 1867 (*Staatsblad* n°. 19), houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in *Nederland* te doen, zooals dat gewijzigd is bij het Koninklijk besluit van 25 November 1884 (*Staatsblad* n°. 225) en Ons besluit van 11 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 446), overeenkomstig het bepaalde in artikel II van laatstgenoemd besluit algemeen bekend te maken door bijvoeging van den tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Ministers van Koloniën en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 16den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën. TH. B. PLEYTE.

De Minister van Financiën. TREUB.

(*Uitgeg.* 28 Aug. 1918.)

TEKST VAN HET KONINKLIJK BESLUIT van 30 *Mart* 1837 (Staatsblad n°. 19), houdende bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in Nederland te doen.

§ 1. Van de ontvangsten betrekkelijk de middelen en inkomsten van Nederlandsch-Indië.

Art. 1. Van alle in Nederland plaats hebbende verkooping van goederen, andere dan de gouvernementenproducten, bedoeld bij artikel 75 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, doch welke opbrengst niettemin behoort tot de geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, wordt overeenkomstig artikel 85 dier wet aan de Algemeene Rekenkamer rekening gedaan door hen, die met den verkoop belast zijn.

De Minister van Koloniën doet aan de Algemeene Rekenkamer aanwijzing van de personen en administratiën, die volgens het laatstgemelde wetsartikel aan haar rekenplichtig zijn.

Het bedrag, volgens hunne rekening verschuldigd, wordt, voor zoover dit met den aard van het betrokken beheer is overeen te brengen, in 's Rijks schatkist gestort en de daarvoor bekomen quitantie, na aan het Departement van Koloniën ter visie gezonden en van daar terug ontvangen te zijn, nevens de rekening overgelegd en in uitgaaf gebracht. Wordt van den postchèque- en girodienst gebruik gemaakt, dan wordt het bewijs van storting of van afschrijving door den rekenplichtige nevens zijne rekening overgelegd en in uitgaaf gebracht.

2. De stortingen in Nederland ten bate van het koloniaal beheer van Nederlandsch-Indië geschieden bij de rijksbetaalmeesters, bij de Nederlandsche Bank als rijkskassier of bij den postchèque- en girodienst.

De Minister van Financiën bepaalt na overleg met dien van Koloniën, welke stortingen moeten geschieden bij de Nederlandsche Bank. De overige stortingen kunnen geschieden zoowel bij de rijksbetaalmeesters als bij den postchèque- en girodienst. Wat dezen dienst betreft kan voor storting in de plaats treden overschrijving van de rekening van den schuldenaar op de schatkistpostrekening (voor de koloniën).

De bij dit artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden met bijzondere aanwijzing op-

genomen in de gewone verantwoordingen, welke die rekenplichtigen aan het Departement van Financiën en de Algemeene Rekenkamer afleggen.

3. De quitantiën, afgegeven wegens de in het vorig artikel bedoelde stortingen bij de rijksbetaalmeesters en bij de Nederlandsche Bank worden behoudens het bepaalde bij het laatste lid van artikel 1 tegen bewijs van overneming door het Departement van Koloniën ingetrokken. De door den beheerder van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) ontvangen kennisgevingen van storting en van bijschrijving worden door hem aan genoemd Departement toegezonden.

De ingetrokken quitantiën van storting alsmede de kennisgevingen van storting en van bijschrijving worden, na afloop van iedere maand, verzameld op borderellen in drievoud.

Twee exemplaren van die borderellen worden, met de quitantiën en de kennisgevingen van storting en van bijschrijving, overgelegd aan het Departement van Financiën, dat na gedane boeking een exemplaar met de quitantiën en de kennisgevingen aan de Algemeene Rekenkamer inzendt.

Van elke quitantie van storting, volgens het laatste lid van artikel 1 bij het Departement van Koloniën gevisieerd, wordt aldaar een afschrift genomen, waarmede gehandeld wordt als ten opzichte van de ingetrokken quitantiën bij dit artikel is bepaald.

4. Alle aan de middelen van Nederlandsch-Indië verschuldigde geldsommen, die hier te lande op uitgaven worden ingehouden, als bijdragen voor de burgerlijke pensioenen en dergelijke, worden door middel van bevelschriften ten name van de Generale Thesaurie en ten behoeve van de berokken posten der inkomsten verevend ten laste van de begrotingsartikelen, op welke het ingehouden bedrag der uitgaven is aan te wijzen of geboekt ten laste van de rekening bij artikel 22 bedoeld.

5. De bevelschriften bij artikel 4 bedoeld worden, met afzonderlijke aanwijzing, in de gewone verantwoordingen van den betaalmeester voor de verrekningen bij het Departement van Financiën opgenomen.

§ 2. Van de uitgaven ten laste van hoofdstuk I der begrooting voor Nederlandsch-Indië.

6. De vorderingen ten laste van het Iste hoofdstuk der begrooting voor Nederlandsch-Indië worden, behoudens de bepalingen van artikel 76 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen

van *Nederlandsch-Indië* en van die in de volgende artikelen dezer paragraaf vervat, op gelijke wijze gestaaft, betaalbaar gesteld en gekweten als de aan latere verevening door de Algemeene Rekenkamer onderworpen vorderingen ten laste van de Staatsbegrooting, met deze uitzondering, dat door Ons geene voorafgaande beschikbaarstelling van de daartoe vereischte sommen op de betrokken begrotingsartikelen plaats heeft.

7. De voldoening der vorderingen geschiedt op schriftelijk verzoek door overschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst en overigens:

a. rechtstreeks uit de opbrengst der gouvernementenproducten, voor de kosten van vervoer, bewaring, verkoop en aflevering, zolang de tegeldemaking van die producten aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij is opgedragen;

b. op betaalsrollen voor traktementen, pensioenen, gagementen, toelagen en dergelijke vaste posten;

c. op wissels, voor vorderingen van buiten het Rijk gevestigde schuldeischers, aan wie dit middel van beschikking is toegestaan;

d. op bevelschriften ten name van de schuldeischers of hunne rechtverkrijgenden, welke bevelschriften in bijzondere gevallen ook tot betaalbaarstelling van de onder b vermelde onderwerpen van uitgaaf kunnen gebezigd worden.

8. De betalingen door middel van den postchèque- en girodienst geschieden door tusschenkomst van den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening.

9. De bewijzen der betalingen, vermeld bij letter a van artikel 7, worden door het Departement van Koloniën aan de Algemeene Rekenkamer ingezonden.

Het bedrag der betalingen wordt, voor zover het deugdelijk is bevonden, verevend bij bevelschrift, ten name van de Generale Thesaurie, om ten bate van de opbrengst der betrokken middelen te worden gechoekt.

10. De betalingen op de betalingsstukken, vermeld onder b, c en d van artikel 7, geschieden door de rijksbetaalmeesters.

De Minister van Financiën geeft, na overleg met dien van Koloniën, hun voorschriften omtrent hetgeen zij daarbij in acht te nemen hebben.

Die voorschriften worden aan de Algemeene Rekenkamer medegedeeld.

11. Pensioenen, gagementen en daarmede gelijkstaande onderstanden worden betaalbaar

gesteld om de drie maanden. De daartoe strekkende betaalsrollen en bevelschriften blijven, met inbegrip van de maand der betaalbaarstelling, gedurende drie maanden geldig. Na verloop van dat tijdperk geschiedt geene nadere betaalbaarstelling dan op aanvraag door of vanwege de belanghebbenden.

De Minister van Koloniën kan van den in het vorige lid gestelden regel afwijken door gagementen of daarmede gelijkstaande pensioenen bij een korteren termijn betaalbaar te stellen.

12. De betalingen, bedoeld bij de artikelen 8 en 10, geschieden krachtens kredieten, welke de Minister van Financiën op aanvraag van dien van Koloniën opent.

De aanvraag, en opening van, alsmede de beschikking en afschrijving op deze kredieten geschiedt in gelijker voege, als ten aanzien van gelijksoortige kredieten ten laste van de Staatsbegrooting plaats heeft, met deze uitzondering, dat aan de kredietopening geene afzondering van de daartoe benodigde sommen op de betrokken begrotingsartikelen voorafgaat.

13. Na afloop van iedere maand worden de bewijzen van afschrijving van de schatkistpostrekening (voor de koloniën) door den beheerder van 's Rijks schatkistpostrekening bij zijne verantwoording ter zake van de eerstbedoelde rekening aan de Algemeene Rekenkamer overgelegd.

Een afschrift van die verantwoording wordt door dien beheerder aan het Departement van Koloniën ingezonden.

14. Na afloop van iedere maand worden de gekweten betalingsstukken, bedoeld bij artikel 10, door de rijksbetaalmeesters per soort en per dienst gebracht op afzonderlijke borderellen in drievoud, waarvoor modellen door den Minister van Financiën worden vastgesteld.

De rijksbetaalmeesters zenden een exemplaar dier borderellen met de bewijzen der gedane betalingen, gelijktijdig met hunne andere tot dezelfde maand betrekkelijke uitgaafstukken, aan de Algemeene Rekenkamer en de twee overige exemplaren, nevens hunne algemeene maandelijksche rekening-courant, aan het Departement van Financiën, hetwelk een exemplaar aan het Departement van Koloniën overlegt.

15. De bevelschriften ter zake van uitgaven, die bij verrekening tot stand komen, daaronder begrepen die, bedoeld bij artikel 9, worden door den betaalmeester voor de verrekeningen bij het Departement van Financiën op afzonderlijke borderellen gebracht en in diens gewone

maandelijksche verantwoording aan de Algemeene Rekenkamer opgenomen.

Een exemplaar dier borderellen, waarvoor een model door den Minister van Financiën wordt vastgesteld, wordt door genoemden betaalmeeester aan het Departement van Koloniën ingezonden.

16. De betalingen en verrekeningen worden aan de rijksbetaalmeesters geleden, wanneer zij beantwoorden aan de vereischten waar de rekenplichtigen naar hunne instructiën op te letten hebben.

17. Maandelijks zendt het Departement van Koloniën, na ontvangst van de borderellen der betaalde en verrekende uitgaven, aan de Algemeene Rekenkamer de bescheiden tot staving van de deugdelijkheid dier uitgaven met een staat, waarop die uitgaven worden vermeld.

De bescheiden worden vooraf voor ieder betalingsstuk afzonderlijk vereenigd in een omslagvel, houdende aanwijzing van den begrotingspost, den titularis, het bedrag der vordering en van dagteekening en nummer van het betalingsstuk.

Posten, wier verevening uitsluitend geschiedt krachtens door Ons genomen, aan de Algemeene Rekenkamer medegedeelde besluiten en krachtens beschikkingen van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* of den Minister van Koloniën, welke door laatstgenoemden ter harer kennis zijn gebracht, worden zonder bijvoeging van bescheiden op dien staat vermeld.

18. In de maand Januari na de afsluiting van iederen dienst, zendt de Minister van Koloniën aan de Algemeene Rekenkamer, vergezeld van de vereischte in omslagvellen vereenigde bescheiden, een staat van alle ten laste van den dienst verevende vorderingen, welke den laatsten December te voren nog onbetaald waren.

19. Na onderzoek van de vereveningen vermeld op de staten, in de beide vorige artikelen bedoeld, geeft de Algemeene Rekenkamer bericht van de door haar gedane boeking aan den Minister van Koloniën en aan dien van Financiën, aan eerstgenoemden onder mededeeling van de gerezen bedenkingen en met terugzending der bescheiden, waarop die betrekking hebben.

20. Wanneer de bedenkingen van de Algemeene Rekenkamer den Minister van Koloniën gegrond voorkomen, zorgt deze, naar bevind van zaken, dat of hetgeen ten onrechte werd betaald in 's Rijks schatkist wordt teruggestort, of dat de gerezen bedenking door aan-

vulling of verbetering van bescheiden als anderszins wordt opgeheven.

21. Wanneer verevende uitgaven worden teruggegeven vóór de afsluiting van den dienst die er mede belast werd, kan, ter zake van die teruggaven, eene vermindering van verevend bezwaar op den betrokken begrotingspost geschieden.

De opgaaf van die vermindering wordt door den Minister van Koloniën, met de vereischte bescheiden, in tweevoud gezonden aan den Minister van Financiën, die haar in handen stelt van den betaalmeeester voor de verrekeningen bij zijn Departement, om bij de Algemeene Rekenkamer te worden overgebracht.

Afschrijving van ontvangsten, die bij verrekening tot stand kwamen, wordt voor de toepassing van dit artikel met teruggave gelijkgesteld.

22. Bij het Departement van Koloniën en bij de Algemeene Rekenkamer wordt, voor ieder jaar afzonderlijk, eene rekening geopend ter zake van de voorziening in de behoeften van 's lands kassen in *Nederlandsch-Indië*.

Die rekeningen worden belast voor alle betalingen daartoe betrekkelijk.

Zij worden ontlast:

a. voor alle bij 's Rijks schatkist gedaan wordende ontvangsten: 1°. waarvan het bedrag door tusschenkomst van het Nederlandsch-Indisch bestuur is of moet worden uitbetaald; 2°. waaruit voortvloeit eene vermindering der verevende uitgaven ten laste van het IIde hoofdstuk der begrooting van *Nederlandsch-Indië*;

b. voor de sommen, die, tot deze voorziening bestemd, door schipbreuk of ander ongeval mochten verloren gaan.

Deze laatste tegoedschrijving geschiedt niet alvorens het bedrag als uitgaaf ten laste van hoofdstuk I der begrooting voor *Nederlandsch-Indië* of op andere wijze behoorlijk verevend zij.

23. Op de ontvangsten, bedoeld bij artikel 22, letter a, zijn de bepalingen van artikel 2 en van het 1ste, 2de en 3de lid van artikel 3 toepasselijk.

24. Onder de ontvangsten, bedoeld bij artikel 22, letter a, zijn mede begrepen de inhoudingen op uitgaven ten laste van hoofdstuk I der begrooting voor *Nederlandsch-Indië*, waarvan het bedrag door tusschenkomst van het Nederlandsch-Indisch bestuur aan derden moet worden uitbetaald.

Voor die inhoudingen worden bevelschriften opgemaakt ten laste van de daarbij betrokken

begrootingsartikelen en ten name van de Generale Thesaurie, om ten bate van de bij artikel 22 bedoelde rekening te worden geboekt.

De verantwoording dier bevelschriften geschiedt naar het bepaalde bij artikel 5.

25. Behalve de uitzendingen van munt-speciën en de betalingen van wissels, door het Nederlandsch-Indisch bestuur op het Departement van Koloniën getrokken, worden als voorziening in de behoeften van 's lands kassen in *Nederlandsch-Indië* behandeld en geboekt de uit de Nederlandsche schatkist gedane betalingen, waarvan het bedrag bij 's lands kassen in *Indië* wordt ontvangen, waarvoor het IIde hoofdstuk der begroting voor *Nederlandsch-Indië* na onderzoek en goedbevinding door de Algemeene Rekenkamer aldaar, is bezwaard, of waarmede de ontvangsten in *Nederlandsch-Indië* zijn verminderd.

Voor de voorzieningen, bij dit artikel bedoeld, worden door den Minister van Financiën, op aanvraag van dien van Koloniën, afzonderlijke kredieten geopend, wat de uitzendingen betreft, bij de Nederlandsche Bank als rijkskassier, en voor de andere betalingen bij de rijksbetaalmeesters.

26. De betalingen ten laste van de kredieten, bij het vorige artikel bedoeld, geschiedt op bevelschriften en betaalsrollen, door of namens den Minister van Koloniën afgegeven, op wissels door of namens hem geaccepteerd, alsmede door overschrijving van de schatkist-postrekening (voor de koloniën) bij den postchèque- en girodienst op verzoek van voornoemden Minister. Zij worden aan de rekenplichtigen geleden als volgt:

a. die voor de uitzendingen op de daartoe afgegeven bevelschriften, voor voldaan geteekend door een gemachtigde van den Minister van Koloniën tot overneming der speciën.

De Minister van Koloniën zendt daarenboven aan de Algemeene Rekenkamer een exemplaar van de cognosseminten ter zake van de inlading der speciën afgegeven.

b. die op wissels afgegeven door het Indisch bestuur tot voorziening in de behoeften van 's lands kassen, tegen intrekking van deze stukken, behoorlijk voor voldaan geteekend.

c. de overige betalingen op receptissen van het Departement van Koloniën voor de overneming der voor voldaan geteekende bevelschriften, wissels en betaalsrollen daartoe betrekkelijk, met uitzondering van de betalingstukken ten name van de Generale Thesaurie, waarop de voorschriften van de artikelen 4 en 5 van toepassing zijn.

d. die per postgiro op de bewijzen van bij-schrijving daartoe betrekkelijk.

De toezending dezer bevelschriften, wissels en betaalsrollen aan het Departement van Koloniën geschiedt uiterlijk den 5den en de afzending van receptissen daarvoor uiterlijk den 10den van de maand, op die van de betaling volgende.

27. Op de bevelschriften, wissels, betaalsrollen en receptissen, in het voorgaande artikel bedoeld, is artikel 14 toepasselijk.

28. Tot staving van de rekeningen, bedoeld bij het eerste lid van artikel 22, worden door tusschenkomst van den Minister van Koloniën aan de Algemeene Rekenkamer hier te lande verklaringen overgelegd van de Algemeene Rekenkamer in *Nederlandsch-Indië*.

Die verklaringen wijzen aan:

a. het bedrag en onderwerp van de bij 's lands kassen in *Indië* gedane betalingen aan de daarop rechthebbenden ter zake van de ontvangsten en inhoudingen, bedoeld bij artikel 22, letter a, en artikel 24;

b. het bedrag bij die kassen in ontvang verantwoord wegens uit *Nederland* gezonden geld-speciën, wegens betalingen hier te lande voor rekening van derden gedaan en wegens te gelde gemaakte wissels op het Departement van Koloniën;

c. de sommen en onderwerpen van uitgaaf, waarmede ofschoon zij in *Nederland* zijn of moeten worden uitbetaald, het IIde hoofdstuk der begroting voor *Nederlandsch-Indië* is bezwaard, of de ontvangsten in *Nederlandsch-Indië* zijn verminderd.

De verklaringen, bij letter b van dit artikel voorgeschreven, vermelden wijders, behalve de dagteekeningen en kantoren van ontvangst in *Indië*, de namen der schepen met welke de overbrenging der uitgezonden speciën plaats had, de onderwerpen der ontvangsten, ter zake waarvan hier te lande betalingen te doen of gedaan zijn, voorts de dagteekening, het nummer, den nemer en het nominaal bedrag voor elken verkochten wissel, den koers der tegeldemaking en den voor den wissel verkregen prijs.

Het verschil tusschen dien prijs en het in *Nederland* uitbetaald nominaal bedrag van den wissel wordt, zoo het voordeelig is, in *Nederlandsch-Indië* als toevallige bate onder de inkomsten verantwoord en, zoo het nadeelig is, ten laste van het IIde hoofdstuk der begroting van *Nederlandsch-Indië* verevend, tot verhooging van den werkelijken ontvang wegens de opbrengst der wissels in het betrokken jaar.

29. De uitkomsten, verkregen door de ver-

klaringen bij het voorgaande artikel voorgeschreven, worden door de Algemeene Rekenkamer medegedeeld in het verslag, bedoeld bij artikel 79 der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van *Nederlandsch-Indië*.

SLOTBEPALING.

Behoudens het bepaalde in het eerste lid van artikel 14 en het tweede lid van artikel 15 worden de modellen der borderellen, aanvragen, staten, bevelschriften, betaalsrollen en récépissen, in dit besluit bedoeld, door den Minister van Koloniën vastgesteld.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 16 Augustus 1918 (*Staatsblad* n°. 520).

Ons bekend,

De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.

De Minister van Financiën, TREUB.

16 Augustus 1918. BESLUIT, houdende nadere voorschriften betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen. S. 521.

WLV WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Oorlog en van Buitenlandsche Zaken van 19 Juli 1918, 2de Afd. A, n°. 121, Geheim;

Gezien de wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 410);

Den Raad van State gehoord (advies van 30 Juli 1918, n°. 71, Geheim, La. E¹);

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 13 Augustus 1918, 2de Afd. A, n°. 92, Geheim;

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen het navolgende

VREEMDELINGENREGLEMENT.

Art. 1. Als het hoofd van politie wordt voor de toepassing van dit reglement aangemerkt:

1°. in gemeenten, waar geen hoofdcommissaris of commissaris van politie is, de burgemeester;

2°. in andere gemeenten, onderscheidenlijk de hoofdcommissaris of de commissaris van politie.

Onder Inspecteur wordt in dit reglement verstaan de Inspecteur der Koninklijke Marechaussee.

2. Onverminderd de taak van anderen is het hoofd van politie eener gemeenté belast

met het toezicht op de ter plaatse vertoevende vreemdelingen.

Hij treft zoo noodig te hunnen opzichte bijzondere maatregelen van toezicht, als hieronder nader omschreven.

3. Alle vreemdelingen, die hier te lande komen, zijn verplicht zich binnen vier en twintig uren daarna in persoon aan te melden, hetzij bij het hoofd van politie der gemeente aan de grenzen of ter plaatse van eerste aankomst, hetzij bij het hoofd van politie ter plaatse van eerste nachtverblijf, hetzij bij een ambtenaar, door een dier hoofden van politie aangewezen.

Indien een gezin hier te lande komt, kan met goedvinden van een der ambtenaren, in het voorgaande lid bedoeld, de aanmelding van de tot het gezin behoorende personen door één hunner geschieden.

4. Alle vreemdelingen zijn te allen tijde verplicht aan eene vordering van een ambtenaar, als bedoeld in artikel 28, om zich op een bij de vordering aangegeven tijd en plaats bij het hoofd van politie ter plaatse, waar zij hunne woon- of verblijfplaats hebben of vertoeven, of een door dat hoofd van politie aangewezen ambtenaar aan te melden, gevolg te geven.

De vordering, bedoeld in het voorgaande lid, wordt hetzij mondeling of schriftelijk gericht tot dengene, wien zij aangaat, hetzij gedaan bij algemeene bekendmaking. Die bekendmaking geschiedt op de wijze, door den Inspecteur of door het hoofd van politie bepaald.

5. Wordt eene verplichting, als bedoeld bij een der artikelen 3 of 4, niet nagekomen, dan kan de betrokken vreemdeling door een ambtenaar, als bedoeld in artikel 28, worden voorgeleid.

6. De vreemdeling is verplicht tot het naar waarheid geven van alle gevraagde inlichtingen betreffende zijne identiteit, nationaliteit, tegenwoordige en vroegere militaire verhouding tot eene buitenlandsche mogendheid, tegenwoordige en vroegere middelen van bestaan en zijne tegenwoordige en vroegere woon- of verblijfplaats. Deze verplichting bestaat tegenover elk der ambtenaren, bedoeld in artikel 28.

7. Aan den vreemdeling, die zich heeft aangemeld of die is voorgeleid, wordt, indien hij nog geene identiteitskaart heeft, door of vanwege het hoofd van politie ten bewijze van de aanmelding of voorgeleiding eene identiteitskaart uitgereikt van het model, vastgesteld door den Inspecteur. Hiervan

wordt door of vanwege het hoofd van politie onverwijld schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur en aan zoodanige andere personen, als deze noodig mocht oordeelen.

Van verdere aanmelding of voorgeleiding geschiedt ten bewijze daarvan aanteekening op de identiteitskaart.

8. Bij voorgenomen vertrek uit Nederland is de vreemdeling verplicht de identiteitskaart in persoon ter afstempeling aan te bieden aan het hoofd van politie ter plaatse van laatste nachtverblijf of een door dat hoofd van politie aangewezen ambtenaar.

De identiteitskaart wordt aan de grenzen ingenomen. Hiervan wordt onverwijld mededeeling gedaan aan den Inspecteur.

9. Het is den vreemdeling, wien eene identiteitskaart is uitgereikt, verboden zich van die kaart te ontdoen of die te vernielen of geheel of gedeeltelijk onbruikbaar te maken.

Het is verboden zich met behulp van eene aan een ander uitgereikte identiteitskaart voor een ander uit te geven.

10. De vreemdeling, wien eene identiteitskaart is uitgereikt, is verplicht deze steeds bij zich te dragen en op eerste aanvraag te vertoonen aan een ambtenaar, als bedoeld in artikel 28, zoomede aan dengene, die hem huisvesting verleent.

Van verlies of vermissing van de identiteitskaart geeft de vreemdeling zoo spoedig mogelijk in persoon kennis aan het hoofd van politie ter plaatse, waar hij vertoeft, tot het bekomen van eene nieuwe identiteitskaart.

11. Indien ten opzichte van een vreemdeling bijzondere maatregelen van toezicht noodzakelijk worden geacht, doet ten bewijze daarvan het hoofd van politie ter plaatse, waar de vreemdeling vertoeft, hem al of niet op last van den Inspecteur en onder inneming van de identiteitskaart, indien deze was uitgereikt, een contrôlepas uitreiken van het model, vastgesteld door den Inspecteur. Hiervan wordt, onder opgave van redenen, door of vanwege het hoofd van politie onverwijld schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur en aan zoodanige andere personen, als deze noodig mocht oordeelen. Ten aanzien van den contrôlepas zijn de artikelen 8 tot en met 10 van overeenkomstige toepassing.

12. De vreemdeling, wien een contrôlepas is uitgereikt, is verplicht:

1°. om in persoon van elke adresverandering binnen de gemeente, waar hij vertoeft, binnen vier en twintig uren mededeeling te doen aan het hoofd der plaatselijke politie of een door

dat hoofd van politie aangewezen ambtenaar;

2°. om in persoon van elke overbrenging van zijne woon- of verblijfplaats naar eene andere gemeente te voren mededeeling te doen aan het hoofd van politie ter plaatse van vertrek of een door dat hoofd van politie aangewezen ambtenaar en binnen vier en twintig uren na aankomst bij het hoofd van politie der andere gemeente of een door dat hoofd van politie aangewezen ambtenaar;

3°. om zich op de tijden en plaatsen, door of vanwege het hoofd van politie ter plaatse, waar hij vertoeft, aangegeven, in persoon aan te melden;

4°. om zich te gedragen naar de verdere aanwijzingen, hem door of vanwege het hoofd van politie ter plaatse, waar hij vertoeft, in het belang van het op hem te houden toezicht gegeven.

13. Van elke aanmelding of mededeeling, voorgeschreven bij artikel 12, geschiedt ten bewijze daarvan aanteekening op den contrôlepas.

Van eene adresverandering of overbrenging van woon- of verblijfplaats, als bedoeld in artikel 12 onder 1°. of 2°., en van een maatregel van toezicht, getroffen ingevolge artikel 12 onder 3°. of 4°., wordt, voor zoover betreft bedoelden maatregel van toezicht, onder opgave van redenen, door of vanwege het hoofd van politie onverwijld schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur. Gelijke mededeeling geschiedt, indien zoodanige maatregel al of niet op last van den Inspecteur wordt ingetrokken of gewijzigd.

14. Indien ten opzichte van een vreemdeling, wien een contrôlepas is uitgereikt, bijzondere maatregelen van toezicht niet langer noodzakelijk voorkomen, kan die pas door het hoofd van politie der gemeente, waar de vreemdeling zijne woon- of verblijfplaats heeft, worden ingetrokken, nadat bedoeld hoofd van politie zich heeft vergewist, dat tegen de intrekking bij den Inspecteur geen bezwaar bestaat. Van de intrekking wordt onverwijld schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur.

De intrekking van den contrôlepas geschiedt onder uitreiking van eene identiteitskaart ten bewijze van plaats gevonden aanmelding of voorgeleiding.

15. De hoofden van plaatselijke politie zijn belast met het doen houden en doen bijhouden van een register, waarin, voor zoover noodig onder vermelding van redenen, aanteekening geschiedt:

1°. van elke aanmelding of voorgeleiding van een vreemdeling overeenkomstig dit reglement;

2°. van elke uitreiking van eene identiteitskaart of van een contrôlepas;

3°. van elke adresverandering of overbrenging van woon- of verblijfplaats, als bedoeld in artikel 12 onder 1°. of 2°.

4°. van elken maatregel van toezicht, getroffen ingevolge artikel 12 onder 3°. of 4°, zoodanig van elke intrekking of wijziging van zoodanigen maatregel;

5°. van elke intrekking van een contrôlepas;

6°. van elke toepassing van artikel 19, tweede lid, van artikel 20, eerste lid, of van artikel 31 onder 7°.

7°. van hetgeen verder door den Inspecteur mocht worden voorgeschreven.

Het model van het register wordt door den Inspecteur vastgesteld.

16. De Inspecteur is belast met het doen houden en doen bijhouden van een centraal register betreffende identiteitskaarten en een centraal register betreffende contrôlepassen.

Hij draagt zorg, dat geleidelijk aan alle hier te lande vertoevende vreemdelingen identiteitskaarten worden uitgereikt.

Hij voorziet de hoofden van plaatselijke politie van de registers en formulieren, benodigd voor de uitvoering van dit reglement.

Hij verstrekt aan de burgerlijke en militaire colleges en ambtenaren, wie zulks aangaat, de gevraagde gegevens uit de centrale registers.

17. De Inspecteur zorgt voor de richtige uitvoering van dit reglement.

Hij geeft daartoe bevelen aan de hoofden van plaatselijke politie.

Hij gedraagt zich ten deze naar de aanwijzingen van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Oorlog of van Buitenlandsche Zaken.

Eene commissie van advies, bestaande uit vier leden (met plaatsvervangers), waarvan elk Onzer voornoemde Ministers er één (met één plaatsvervanger) aanwijst, staat den Inspecteur ter zijde. De commissie wordt door hem gehoord in zake alle belangrijke vragen van toepassing van dit reglement en in het bijzonder van artikel 19. Hij verstrekt aan de commissie alle gegevens, welke deze wenschte te ontvangen.

18. De procureurs-generaal, fungerende directeurs van politie, zien, elk binnen zijn ressort, toe op de uitvoering van dit reglement.

Zij vestigen de aandacht van den Inspecteur op hetgeen, naar hun oordeel, eene richtige

uitvoering van dit reglement vordert. Oordeelt de Inspecteur daaraan geen gevolg te moeten geven, dan roept hij de beslissing in van Onzen Minister van Justitie.

Kan door bijzondere omstandigheden het optreden van den Inspecteur niet worden afgewacht, dan komen mede aan de procureurs-generaal, fungerende directeurs van politie, alle bevoegdheden toe, bij of krachtens dit reglement aan den Inspecteur toegekend. Van elke toepassing van dit lid wordt zoo spoedig mogelijk schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur.

19. De Inspecteur is bevoegd aan een vreemdeling, die gevaarlijk wordt geacht voor de openbare orde, veiligheid, gezondheid of zedelijkheid, of die zich niet gedraagt naar de bepalingen, vastgesteld bij of krachtens dit reglement, eene bepaalde verblijfplaats aan te wijzen en hem daarheen te doen overbrengen, of wel hem het verblijf op bepaalde plaatsen van het rijk in Europa te ontzeggen en hem daaruit te doen verwijderen. De aanwijzing van eene plaats binnen een in staat van oorlog of van beleg verklaard gedeelte van het grondgebied des rijks als bepaalde verblijfplaats geschiedt, tenzij als bepaalde verblijfplaats wordt aangewezen daartoe bestemd kamp, vluchtoord of quarantaine-station, niet dan na verkregen overeenstemming met het militair gezag.

Aan een vreemdeling, die door het hoofd van politie eener gemeente voor de toepassing van het eerste lid is voorgedragen, kan dat hoofd van politie, in afwachting van de beslissing van den Inspecteur, die gemeente als bepaalde verblijfplaats aanwijzen, of eene bepaalde verblijfplaats in die gemeente aanwijzen en hem daarheen doen overbrengen, of wel het verblijf op bepaalde plaatsen van de gemeente ontzeggen en hem daaruit doen verwijderen, onder verplichting om daarvan, onder opgave van redenen, onverwijld schriftelijk mededeeling te doen aan den Inspecteur. Onder gelijke verplichting kan het hoofd van politie den getroffen maatregel intrekken of wijzigen.

Voor zooveel betreft een in staat van oorlog of van beleg verklaard gedeelte van het grondgebied des rijks, kan mede het militair gezag een vreemdeling voor de toepassing van het eerste lid voordragen. Het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing.

20. Een vreemdeling, die gevaarlijk wordt geacht voor de openbare gezondheid, kan door het hoofd van politie ter plaatse, waar

hij zich aanmeldt of wordt aangetroffen, worden opgezonden naar een quarantaine-station. Van de opzending wordt onverwijld mededeeling gedaan aan den Inspecteur.

De directeur van het quarantaine-station ontslaat den vreemdeling uit de quarantaine, zoodra deze niet langer noodzakelijk voorkomt. De laatste zin van het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing. Is den vreemdeling een contrôlepas uitgereikt, dan wordt van het voorgenomen ontslag te voren tijdig mededeeling gedaan aan het hoofd van politie ter plaatse, waar het quarantaine-station is gevestigd.

21. De vrijheid van hier te lande vertoevende vreemdelingen om zich naar het buitenland te begeven, wordt door de toepassing van maatregelen van aanwijzing of ontzegging van verblijf niet verkort.

Alle maatregelen van aanwijzing of ontzegging van verblijf, getroffen ingevolge dit reglement, kunnen door den Inspecteur worden ingetrokken.

22. De kampen, vluchttoorden en quarantaine-stations, welke als verblijfplaats voor vreemdelingen kunnen strekken, worden aangewezen door en staan onder beheer van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De directeuren van kampen, vluchttoorden en quarantaine-stations, als bedoeld in het voorgaande lid, verschaffen aan den Inspecteur alle gegevens, welke deze wensch te ontvangen.

23. Het is den vreemdeling, wien eene bepaalde verblijfplaats is aangewezen of wel het verblijf op bepaalde plaatsen van het rijk in Europa is ontzegd, verboden de hem aangewezen verblijfplaats te verlaten of zich op de hem ontzegde plaatsen te bevinden.

24. Als autoriteiten, bedoeld in artikel 3 der wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 410), worden aangewezen de directeuren van kampen, vluchttoorden of quarantaine-stations, alsmede de hoofden van politie ter plaatse, waar de vreemdeling zich bevindt.

25. Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Oorlog en van Buitenlandsche Zaken zijn bevoegd voorschriften vast te stellen ter verzekering van eene richtige uitvoering van dit reglement.

Voor zoover algemeen of voor vreemdelingen verbindende voorschriften worden gegeven, worden zij bekendgemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Overtreding van de krachtens dit artikel vastgestelde, algemeen of voor vreemdelingen

verbindende voorschriften wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

26. Overtreding van de artikelen 3, 4, eerste lid, 6, 9, 10, 12, 23 en 31 onder 4°., voor zoover betreft de artikelen 9 en 10, al of niet in verbinding met artikel 11, laatsten zin, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

Overtreding van een der artikelen 3, 4 of 12 onder 1°. tot en met 3°., is niet strafbaar, indien blijkt, dat daarvoor eene geldige reden bestond en dat, indien die reden heeft opgehouden te bestaan, onverwijld daarna alsnog aanmelding of mededeeling in persoon heeft plaats gehad bij het hoofd eener plaatselijke politie of een door dezen aangewezen ambtenaar.

27. Hij die er zijn beroep van maakt aan personen nachtverblijf te verschaffen en nalaat in het register, bedoeld bij artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht, aan te teekenen of te doen aantekenen de gemeenten van uitreiking en de nummers van de identiteitskaarten en van de contrôlepassen van de vreemdelingen, die een nacht in zijn huis hebben doorgebracht, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

28. Met de opsporing van de feiten, strafbaar gesteld bij of krachtens dit reglement, zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren van rijks- en gemeentepolitie, de marechaussee, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen en de personen, beëdigd krachtens artikel 50 der wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128).

29. Van elk opmaken van een proces-verbaal wegens een feit, strafbaar gesteld bij of krachtens dit reglement, en van den aftoep van elke strafzaak betreffende zoodanig feit, wordt door de zorg van het openbaar ministerie onverwijld schriftelijk mededeeling gedaan aan den Inspecteur.

30. Dit reglement is niet van toepassing op: 1°. gezanten en andere diplomatieke ambtenaren; consuls-generaal, consuls en diplomatieke koeriers van buitenlandsche mogendheden, alsmede op de personen, door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aangewezen;

2°. alle hier te lande hetzij ingevolge algemeene regelen van volkenrecht, hetzij ingevolge bijzondere overeenkomst geïnterneerde personen.

31. Dit reglement is mede van toepassing

op vreemde deserteurs en ontvluchte krijgsgevangenen, met dien verstande :

1°. dat zij van de aanmelding, bedoeld in artikel 3, zijn vrijgesteld, indien blijkt, dat zij zich binnen vier en twintig uren na hunne binnenkomst hier te lande hebben aangemeld, hetzij bij den commandant van een doorlaatpost, hetzij bij een brigade-commandant der Koninklijke Marechaussee ;

2°. dat de vaststelling van de hoedanigheid van vreemde deserteur of ontvluchte krijgsgevangene geschiedt, hetzij in een quarantaine-station, als bedoeld in artikel 20, door een officier, daartoe door of vanwege Onzen Minister van Oorlog aangewezen, hetzij door den naastbijzijnden garnizoenscommandant, wien de hoofden van plaatselijke politie daartoe de te hunner beschikking staande gegevens verschaffen ;

3°. dat aan alle vreemde deserteurs en, onverminderd artikel 11, mede aan die ontvluchte krijgsvangenen, te wier aanzien zulks door den Inspecteur wordt noodig geoordeeld, een contrôlepas wordt uitgereikt ;

4°. dat op hen, nadat hun een contrôlepas is uitgereikt, mede de navolgende verplichtingen rusten :

a. om zonder toestemming van den Inspecteur hunne woonplaats niet in eene bepaalde gemeente te vestigen of naar eene andere gemeente over te brengen ;

b. om zonder toestemming van den Inspecteur geen militaire uniformkleeding te dragen ;

5°. dat de vreemdeling, die op zijn contrôlepas als vreemde deserteur of ontvluchte krijgsvangene is aangeduid, als zoodanig wordt aangemerkt, totdat het tegendeel is aangenomen, hetzij door den rechter, hetzij door den Inspecteur ;

6°. dat de contrôlepas wordt ingetrokken, indien blijkt, dat degene, wien de pas is uitgereikt, niet is een vreemde deserteur of een ontvluchte krijgsvangene, in welk geval artikel 14, tweede lid, van toepassing is ;

7°. dat zij zoo spoedig mogelijk na hunne binnenkomst hier te lande worden opgezonden naar eene quarantaine-station, zulks door de zorg van dengene, bij wien zij zich hebben aangemeld of voor wien zij zijn geleid, en die van de opzending onverwijld schriftelijk mededeeling doet aan den Inspecteur.

Onder vreemde deserteurs worden ten deze verstaan alle vreemdelingen, die zich hebben onttrokken aan hunne verplichtingen ten aanzien van den krijgsvangendienst tegenover eene buitenlandsche mogendheid.

32. Ons besluit van 24 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 470) wordt op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit reglement ingetrokken.

Ten aanzien van de op grond van dat besluit genomen maatregelen van aanwijzing of ontzegging van verblijf is artikel 21, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.

33. Dit reglement treedt in werking met ingang van 16 September 1918.

Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Oorlog en van Buitenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

J. LOUDON.

(*Uitg.* 21 Aug. 1918.)

19 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Soest, van 28 Juni 1918, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 522.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 Juli 1918, n°. 13374/2, afdeeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Soest*, van 28 Juni 1918, waarbij met het oog op den grooten nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, eene gratificatie wordt verleend aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, en zulks voor het aantal weken, waarin zij zullen blijken te hebben gearbeid, tot zoodanig bedrag als met bijtelling van al hetgeen als vast salaris, duurtetoelag of gratificatie van hun schoolbestuur of uit 's Rijks kas wordt genoten, noodig zal zijn om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over

bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking aan eene van de gemeentescholen waren werkzaam geweest ;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleenen ;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt ;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3 derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, aan de bijzondere lagere scholen te *Soest* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend ;

Gelet op de artt. 153 en 158 der gemeentewet en op art. 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 6 Augustus 1918, n°. 19 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Augustus 1918, n°. 15228, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Soest* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 19den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 7 Sept. 1918.)

19 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Capelle aan den IJssel*, van 5 Juli 1918, tot het verstrekken van eene toelage uit de gemeentekas aan het personeel der beide bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 523.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van

19 Juli 1918, n°. 13444/1, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Capelle aan den IJssel*, van 5 Juli 1918, waarbij aan het personeel der beide bijzondere lagere scholen in die gemeente eene toelage uit de gemeentekas wordt verstrekt tot zoodanig bedrag, dat hun salaris, verhoogd met die toelage, gelijk worde aan het salaris van het personeel der openbare lagere scholen in die gemeente, welk besluit geacht wordt in werking te zijn getreden den 28 Februari 1918 ;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel der beide bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde toelage te verstrekken ;

Overwegende, dat door het verstrekken uit de gemeentekas van toelagen aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt ;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de beide bijzondere lagere scholen te *Capelle aan den IJssel* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend ;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 6 Augustus 1918, n°. 18 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Augustus 1918, n°. 15226, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Capelle aan den IJssel* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 19den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 7 Sept. 1918.)

19 Augustus 1918. BESLUIT, houdende wijziging van het Consulair Reglement. Koninklijk besluit van 1 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 83). S. 524.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken dd. 2 Juli 1918; Tweede Afdeling, n°. 40636;

Den Raad van State gehoord (advies van 30 Juli 1918, n°. 81);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 14 Augustus 1918, Tweede Afdeling, n°. 49436;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. in te trekken het Consulair Reglement vastgesteld bij Ons Besluit van 1 Maart 1911 (*Staatsblad* n°. 83);

b. vast te stellen het volgende Reglement op de oprichting van den consulaire dienst:

HOOFDSTUK I.

Van de bezoldigde consulaire ambtenaren.

Art. 1. 1. De bezoldigde consulaire ambtenaren hebben den rang van aspirant-vice-consul, vice-consul, consul of consul-generaal.

2. De bezoldigde consulaire ambtenaren worden door Ons benoemd, bevorderd, ter beschikking gesteld en ontslagen.

Zij kunnen door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken worden geschorst.

2. 1. Tot aspirant-vice-consul kunnen alleen benoemd worden zij, die als candidaat voor den consulaire dienst zijn aangewezen en met goed gevolg het examen voor den consulaire dienst, bedoeld in art. 5 van dit reglement, hebben afgelegd.

2. Tot vice-consul kunnen alleen benoemd worden zij, die gedurende den termijn, genoemd in art. 8 van dit reglement, als aspirant-vice-consul hebben gediend.

3. Tot consul of consul-generaal kunnen, behoudens het bepaalde in het volgend lid, alleen benoemd worden zij, die de rangen van aspirant-vice-consul en vice-consul hebben doorloopd.

4. Echter kunnen tot consul of consul-generaal ook benoemd worden zij, van wie de Commissie, bedoeld in art. 6 van dit reglement, verklaart op het desbetreffend verzoek om advies van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, dat zij naar hare meening voldoende kennis en ervaring bezitten om zonder het afleggen der examens, aangegeven in de artt. 3 en 5 van dit reglement, tot den consulaire dienst te worden toegelaten.

3. 1. Telkens wanneer het belang van den dienst zulks eischt, wordt de aanwijzing als candidaat voor den consulaire dienst voorbereid door eene commissie, daartoe door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aangewezen, bestaande uit vijf leden, onder welke het hoofd der Afdeling van het Departement van Buitenlandsche Zaken, welke belast is met de behandeling der consulaire zaken, bijgestaan door een secretaris.

2. Deze Commissie plaatst binnen veertien dagen na ontvangst van eene opgave van het aantal candidaten, voor den consulaire dienst aan te wijzen, eene oproeping in de *Nederlandsche Staatscourant*, waarbij tevens het bovenbedoelde aantal wordt vermeld, alsmede plaats en datum van het examen. Deze oproeping wordt door de Commissie herhaald zoovele malen als zij zulks gewenscht acht.

3. Bij haar onderzoek naar de aanbevelenswaardigheid van de personen, die zich bij haar hebben aangemeld, let de Commissie op hun verleden, hunne geschiktheid voor hunnen toekomstigen werkkring en hunne algemeene ontwikkeling.

Zij onderwerpt hen aan een vergelijkend examen, waarbij moet blijk worden gegeven:

1°. van vaardigheid om schriftelijk in goed Nederlandsch eene zakelijke uiteenzetting of beschrijving te leveren, een stuk Nederlandsch behoorlijk te lezen en zich van het gelezene goed rekenschap te geven, alsmede om Fransch, Duitsch en Engelsch proza goed te vertalen in het Nederlandsch en zich van die vreemde talen practisch mondeling en schriftelijk te kunnen bedienen;

2°. van eenige handelskennis; eenige kennis van handelsrekenen, van boekhouden, van handelsaardrijkskunde, van handelsgeschiedenis en van de Staatsinstellingen van Nederland en zijne Koloniën, alsmede van bekendheid met de grondbeginselen der Staatshuishoudkunde.

4. De Commissie kan het examen, al naar zij wenschelijk acht, schriftelijk of mondeling afnemen.

5. De Commissie is bevoegd om hen, wier schriftelijk werk onvoldoende is, niet tot het mondeling onderzoek toe te laten.

6. Het strekt tot aanbeveling wanneer de examinandus niet te korten tijd in den handel practisch werkzaam geweest is.

7. Zij, die zich wenschen te onderwerpen aan het onderzoek, bedoeld in het derde lid van dit artikel, moeten mannelijk Nederlanders zijn, en in den loop van het jaar, waarin het

onderzoek plaats vindt, den leeftijd van 21 jaar bereikt hebben. Zij melden zich daartoe binnen den termijn, bij de oproeping vermeld, bij den secretaris der Commissie aan, met overlegging van een bewijs van Nederlander-schap, een uittreksel uit hunne geboorteakte, een kort relaas van het onderwijs, door hen genoten, eene verklaring van goed maatschappelijk gedrag en hunne diploma's, getuig-schriften of eindrapporten. Indien er voor hen uitzicht bestaat om na hunne aanmelding nog diploma's, getuig-schriften of eindrapporten te verkrijgen, deelen zij dit mede, en zoo spoedig mogelijk na de verwerving zenden zij die stukken aan den secretaris der Commissie in. Tevens deelen zij mede welke verplichtingen zij nog te vervullen hebben ten aanzien van den militairen dienst.

8. Binnen twee maanden na afloop van het examen brengt de Commissie aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken een verslag uit, waarin zij haar oordeel uitsprekt over de personen, die voor aanwijzing in aanmerking komen, met opgaaf der volgorde, waarin zij naar hare meening behooren te worden geplaatst.

9. Na ontvangst van dit rapport worden binnen eene maand door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken de kandidaten voor den consulairen dienst aangewezen.

4. 1. De kandidaten voor den consulairen dienst moeten zich uiterlijk binnen twee jaar na hunne aanwijzing schriftelijk bij Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aanmelden tot het afleggen van het examen voor den consulairen dienst, bedoeld in art. 5.

2. Wanneer zij zich in staat achten met goed gevolg het examen te doen, geven zij daarvan kennis aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, die alsdan bepaalt wanneer het examen zal worden gehouden, met dien verstande dat het examen wordt afgenomen zoo mogelijk uiterlijk zes maanden nadat de aanmelding heeft plaats gehad.

Bij deze kennisgeving leggen zij over eene verklaring omtrent hun gezondheidstoestand, af te geven door een geneeskundige, aan te wijzen door Onzen Minister voornoemd, waaruit o. a. blijkt of zij lichamelijk ongeschikt zijn voor het verblijf in een bepaald klimaat.

3. Terzake van hunne voorbereidende studie worden hun vanwege Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken de noodige aanwijzingen verstrekt.

4. De kandidaten voor den consulairen dienst zijn verplicht omtrent hunne studie en

voorts omtrent hun gedrag aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken alle inlichtingen te verstrekken, die hij direct of indirect, mondeling of schriftelijk, van hen verlangt en alle desbetreffende wenken van den Minister voornoemd te volgen.

5. Wegens aanhoudende ziekte en wegens plichtsverzuim en wangedrag van de kandidaten voor den consulairen dienst kan Onze genoemde Minister, te zijner beoordeeling, hunne aanwijzing als zoodanig intrekken.

6. Het candidaatschap vervalt voor hen, die zich voor het examen niet binnen den termijn, omschreven in het eerste lid, hebben aangemeld.

7. Wanneer een kandidaat voor den consulairen dienst voor de eerste maal niet slaagt bij het afleggen van het examen, kan hij het nog eenmaal herhalen binnen een termijn, in overleg met de Commissie, te bepalen door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

8. Voor hen, die zich na hunne aanwijzing aan de studie van rechts- of staatswetenschap aan eene Universiteit wijden, of cursussen van hooger handelonderwijs, hetzij in Nederland hetzij in het buitenland volgen, of wel in handel of industrie practisch werkzaam zijn, kan de termijn, genoemd in het eerste lid, door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken met ten hoogste één jaar worden verlengd. Gelijke verlenging kan op grond van welbewezen ziekte of op grond van andere buitengewone omstandigheden — ter beoordeeling van Onzen genoemden Minister — door dezen worden toegestaan.

5. Het examen voor den consulairen dienst omvat :

I. De Nederlandsche, Fransche, Engelsche en Duitsche talen, waarin de kandidaat zich schriftelijk en mondeling juist moet kunnen uitdrukken. Kennis van eenige andere vreemde taal strekt tot aanbeveling.

IIa. Het Nederlandsch burgerlijk recht en wel voornamelijk Boek I, II en III Burgerlijk Wetboek, en de wet houdende Algemeene Bepalingen der Wetgeving van het Koninkrijk ;

b. de voornaamste bepalingen van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ;

c. het Nederlandsch handelsrecht, in het bijzonder het zeerecht ;

d. kennis in hoofdzaken van het volkenrecht ;

e. de strekking der voornaamste Nederlandsche verdragen op handelsgebied ;

f. de verplichtingen en bevoegdheden der Nederlandsche consulaire ambtenaren, zooals

die omschreven zijn in de „Handleiding van den Nederlandschen consulaire ambtenaar”, in de wetten betreffende de bevoegdheid der consulaire ambtenaren tot het opmaken van burgerlijke akten en de consulaire rechtsmacht, alsmede in de consulaire conventies;

g. de voornaamste bepalingen van het Nederlandsch strafrecht en de strafvordering.

IIIa. De groote handels- en verkeerswegen;

b. den tegenwoordigen toestand van handel en nijverheid, landbouw en scheepvaart, voornamelijk met het oog op de Nederlandsche en Nederlandsch-Oost- en West-Indische belangen;

c. de handelsgeschiedenis van den nieuweren tijd;

d. de wijze van voortbrenging der voornaamste Nederlandsche en Koloniale artikelen;

e. de inrichting der Nederlandsche handels- en scheepvaartstatistiek.

2. De candidaten voor den consulaire dienst, die aan eene der Nederlandsche Universiteiten den graad van doctor in de rechtswetenschap hebben verworven, zijn vrijgesteld van het examen in de vakken, vermeld sub II, littera a, b en g. De candidaten voor den consulaire dienst die aan eene der Nederlandsche Universiteiten den graad van doctor in de Staatswetenschappen hebben verworven, zijn vrijgesteld van het vak, vermeld sub II, littera d. De candidaten voor den consulaire dienst, die aan de Nederlandsche Handelshoogeschool het doctoraat in de handelswetenschap hebben verworven, zijn vrijgesteld van het examen in de vakken, vermeld sub II littera a, b en c en sub III littera c en e.

6. 1. Het examen voor den consulaire dienst wordt in het openbaar gehouden te 's-Gravenhage bij voorkeur in de tweede helft van de maand April of van de maand October.

2. Tijd en plaats van het examen worden vooraf in de *Staatscourant* afgekondigd.

3. Het examen voor den consulaire dienst wordt afgenomen door eene commissie, door Ons benoemd, bestaande uit een voorzitter en 4 leden.

4. In die Commissie heeft zitting een rechtsgeleerde bekend met de rechtspraktijk, een vertegenwoordiger van den handel, en, zoo mogelijk, een consul-generaal of consul of oud-consul-generaal of oud-consul. Een ambtenaar van het Departement van Buitenlandsche Zaken wordt door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken aan die Commissie als secretaris toegevoegd.

5. De Commissie kan zich bij het afnemen

van het examen doen bijstaan door deskundigen, na vooraf daartoe machtiging te hebben verkregen van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

6. Bij ontstentenis van den voorzitter of van een der leden wordt door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken tijdelijk in de vervanging voorzien.

7. De Commissie wordt door haren voorzitter tot het afnemen van het examen opgeroepen, wanneer de Minister oordeelt dat daaraan behoefte bestaat.

8. De Commissie brengt aan voornoemden Minister schriftelijk verslag uit van het examen.

7. Zij, die met goed gevolg het examen voor den consulaire dienst hebben afgelegd, worden binnen drie maanden nadien tot aspirant-vice-consul aangesteld.

8. 1. Drie jaren na hunne aanstelling als zoodanig kunnen de aspirant-vice-consuls tot vice-consul worden bevorderd.

2. Voor hen, wien krachtens het achtste lid van art. 4 verlenging is toegestaan van den termijn, binnen welken examen moet worden afgelegd, kan de termijn van drie jaren, bedoeld in het vorige lid, met den duur der genoemde verlenging verminderd worden indien Onze Minister van Buitenlandsche Zaken daartoe termen aanwezig acht.

9. 1. De consulaire ambtenaren worden door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken werkzaam gesteld bij zijn Departement, bij een Gezantschap of bij een Consulaat-Generaal of Consulaat of wel ter beschikking gesteld van het hoofd van eenig ander Departement van Algemeen Bestuur in Nederland, Nederlandsch Oost- of West-Indië, een en ander met dien verstande dat de aspirant-vice-consul zoo mogelijk althans een deel van zijn diensttijd in het buitenland werkzaam zij.

2. Zij kunnen ook worden belast met de waarneming van een consulaire post, met dien verstande dat de aspirant-vice-consuls slechts in aanmerking kunnen komen voor de tijdelijke waarneming van een consulaire post.

10. Nadat de vice-consul vijf jaren als zoodanig heeft dienst gedaan kan hij tot consul worden bevorderd.

11. Nadat de consul vijf jaren als zoodanig heeft dienst gedaan kan hij tot consul-generaal worden bevorderd.

12. 1. Aan een consul-generaal kan een diplomatieke titel worden verleend voor den tijd gedurende welken hij een bepaalden post vervult, wanneer dit door Ons wenschelijk

wordt geacht voor de goede vervulling van dien post.

2. Eveneens zal een diplomatieke titel kunnen worden verleend aan een consulaire ambtenaar, wien een bijzondere zending naar een bepaald land is opgedragen.

3. Bij ontslag of overplaatsing of bij het eindigen der bijzondere zending, bedoeld in het vorige lid, vervalt die titel van rechtswege.

4. Ook kan uit hoofde van de reden, vermeld in lid 1 van dit artikel, door Ons aan een consulaire ambtenaar de titel worden verleend van den rang onmiddellijk volgende op dien, welken hij bekleedt.

5. Het verlenen van dien titel brengt geene verhooging van bezoldiging mede.

13. 1. De aspirant-vice-consuls genieten eene bezoldiging van f 1500.— per jaar.

2. Zoo zij buiten Nederland worden werkzaam gesteld, kan hun bovendien een vergoeding voor verblijf, door Ons te bepalen, worden toegekend.

14. 1. De vice-consuls genieten eene bezoldiging van f 2000 per jaar; dit bedrag wordt na drie jaren dienst als zoodanig met f 500 en na vijf jaar verderen dienst met f 500 verhoogd totdat een bedrag van f 3000 is bereikt.

2. Zoo zij buiten Nederland worden werkzaam gesteld kan hun bovendien een vergoeding voor verblijf, door Ons te bepalen, worden toegekend, voor zooveel hun niet krachtens art. 18 reeds eene vergoeding toekomt.

15. De consuls genieten eene bezoldiging van f 3000 per jaar, welke bezoldiging na elke vijf jaren dienst als zoodanig met f 1000 wordt verhoogd, tot dat een bedrag van f 5000 is bereikt.

16. De consuls-generaal genieten eene bezoldiging van f 5000 per jaar welke bezoldiging na elke vijf jaren dienst als zoodanig met f 1000 wordt verhoogd totdat een bedrag van f 7000 is bereikt.

17. 1. Door Ons kan aan een consul-generaal, die ten minste 10 jaren als zoodanig werkzaam is geweest en daarbij zijne taak steeds ten genoegen van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken heeft vervuld, eene jaarlijksche toelage worden verleend van f 1000.

2. Telkens na vijf jaren kan deze toelage met f 1000 worden verhoogd.

18. 1. De consuls-generaal en de consuls, alsmede de vice-consuls, die anders dan ter tijdelijke vervanging van een titularis, een consulaire post beheeren, genieten voorts eene vergoeding voor verblijf tot zoodanig

bedrag, als voor den post, door hen bekleed, is vastgesteld.

2. Het bedrag der vergoeding voor verblijf, aan hen toe te kennen, wordt door Ons voor elk post afzonderlijk vastgesteld.

3. In geval van overlijden wordt de vergoeding voor verblijf, aan den consulaire ambtenaar toegekend, uitbetaald aan zijn gezin tot en met zes maanden na het overlijden.

19. Aan de consulaire ambtenaren, die aan het hoofd van een post zijn geplaatst, kunnen de dienstuitgaven, voor zooverre Onze Minister van Buitenlandsche Zaken dit noodig mocht oordeelen, vergoed worden.

20. 1. Bij definitieve plaatsing aan het hoofd van een post kan ter vergoeding der kosten van vestiging aan den consulaire ambtenaar door Ons een bedrag worden toegekend: voor consuls-generaal van ten hoogste f 4500; voor consuls van ten hoogste f 3500; voor vice-consuls van ten hoogste f 2500.

2. Aan aspirant-vice-consuls kan bij uitzending naar overzeesche gewesten voor kosten van uitrusting een bedrag van ten hoogste f 1500 worden toegekend, wanneer het te voorzien is dat hunne uitzending ten minste drie jaar zal duren.

3. Van deze bedragen kan restitutie geëischt worden indien de belanghebbende binnen de twee jaar op zijn verzoek wordt overgeplaatst of uit eigen beweging den dienst verlaat.

21. 1. In geval van plaatsing, overplaatsing, eervol ontslag of ter beschikking stelling zullen aan de consulaire ambtenaren de reizen verblijfkosten van hun gezin naar hunnen post of naar Nederland vergoed worden.

2. Hun eigen reis- en verblijfkosten worden geregeld op den voet als door Ons vastgesteld, of vast te stellen.

3. In geval van overlijden van een consulaire ambtenaar, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, ontvangt zijn gezin vergoeding voor de reis- en verblijfkosten naar Nederland of naar de plaats waar het zich gaat vestigen.

22. 1. Aan de consuls-generaal en de consuls die aan het hoofd van een post staan, alsmede aan de vice-consuls, die belast zijn met het beheer van een post, indien dit beheer niet het karakter draagt eener tijdelijke vervanging van den titularis, kan een verlof worden verleend:

a. indien zij zijn gevestigd op posten in Europa, Noord-Afrika, Klein-Azië en Syrië,

van drie maanden na een onafgebroken diensttijd van 5 jaren;

b. indien zij zijn gevestigd op posten gelegen binnen de keerkringen of daarmede gelijkgesteld, van 8 maanden na een onafgebroken diensttijd van drie jaren;

c. indien zij zijn gevestigd op andere posten dan die genoemd sub a en b, van 6 maanden na een onafgebroken diensttijd van vier jaren.

2. Bij tusschentijdsche overplaatsing van een der groepen, hierboven bedoeld, naar een der andere, bepaalt Onze Minister van Buitenlandsche Zaken, in verband met den tijd, welken de consulaire ambtenaar op zijne laatste standplaats heeft doorgebracht of en in hoeverre zijne overplaatsing als afbreking van den dienst wordt beschouwd.

3. Van de verloven, hierboven bedoeld, moesten de consulaire ambtenaren een gedeelte in Nederland doorbrengen ter aanknooping van betrekkingen met Nederlandsche belanghebbenden en voor zoodanige andere bezigheden, als Onze Minister van Buitenlandsche Zaken noodig mocht oordeelen. Onze Minister voornoemd bepaalt in elk geval afzonderlijk, het gedeelte der verloven, dat voor het doel, in bovenstaande zinsnede omschreven, zal worden besteed.

4. Bij aankomst in Nederland wenden de consulaire ambtenaren zich onmiddellijk tot Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken ter verkrijging van de noodige instructies in verband met het doel, aangegeven in het vorige lid.

5. De duur der reis van de standplaats van de consulaire ambtenaren, bedoeld in lid 1 sub a en c, naar Nederland en terug, berekend naar de kortste reisroute, is niet inbegrepen in het verlot.

6. Afgescheiden van het verlot, genoemd in lid 1 van dit artikel, kan aan de consuls-generaal en de consuls een verlot van zes weken, aan de vice-consuls en de aspirant-vice-consuls een verlot van vier weken worden verleend. Deze verloven worden niet als afbreking van den dienst in aanmerking gebracht. Gedurende de verloven bedoeld in dit lid, blijven de consulaire ambtenaren in het genot hunner volle vergoeding voor verblijf. Ingeval van overschrijding van het verlot hierboven bedoeld, zal Onze Minister van Buitenlandsche Zaken beoordeelen in hoeverre en in welke mate alsnog tot inhouding der vergoeding voor verblijf zal worden overgegaan.

7. In geval van afwezigheid wegens ziekte bepaalt Onze Minister van Buitenlandsche Zaken, in verband met den duur der ziekte, in

hoeverre deze als afbreking van den dienst wordt beschouwd.

8. De reis- en verblijfkosten door de consulaire ambtenaren te maken, zoowel voor zichzelf als voor hun gezin, terzake van de verloven, bedoeld in lid 1 van dit artikel, worden hun vergoed op den voet, als door Ons vastgesteld of vast te stellen.

9. Bij tusschentijdsche verloven genieten de consulaire ambtenaren, genoemd in lid 1 van dit artikel noch voor zichzelf, noch voor hun gezin eene vergoeding terzake van de kosten hunner verlofreizen.

10. Wij behouden Ons voor in elk voorkomend geval te bepalen of en in hoeverre de kosten hunner verlofreizen vergoed zullen worden aan de vice-consuls en de aspirant-vice-consuls die tijdelijk een consulair post beheeren ter vervanging van den titularis, alsmede aan de vice-consuls en de aspirant-vice-consuls, die werkzaam gesteld zijn aan een Gezantschap, aan een Consulaat-Generaal of aan een Consulaat.

11. Gedurende hunne verloven blijven de consulaire ambtenaren in het genot hunner jaarwedde, met dien verstande dat geene jaarwedde wordt genoten voor den tijd dat het verlot langer dan een jaar duurt of geduurd heeft.

12. De termijn waarna de consulaire ambtenaar volgens de bepalingen van dit reglement in aanmerking zoude kunnen komen voor rangs- of traktementsverhooging wordt verlengd met den duur van het verlot, door hem buiten bezwaar van 's Lands schatkist genoten.

23. 1. De verloven der consulaire ambtenaren worden behoudens de uitzondering, bedoeld in het volgend lid, verleend door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

2. De onmiddellijke chef van een bezoldigd consulair ambtenaar is bevoegd aan dezen een verlot te verleenen, hetwelk den duur van vier weken 's jaars niet mag overschrijden, tenzij ziekte of buitengewone omstandigheden dit noodig maken. Van het verleenen van zoodanig verlot geeft hij kennis aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

24. 1. Bij afwezigheid met verlot of wegens ziekte van een consulair ambtenaar, die een consulair post beheert, wordt door Ons in elk afzonderlijk geval vastgesteld of, en zoo ja, tot welk bedrag zal worden gekort op de vergoeding voor verblijf, hem toegekend.

2. Mede wordt door Ons in elk geval afzonderlijk vastgesteld of, en zoo ja, tot welk bedrag aan den waarnemer van den post eene

vergoeding voor verblijf zal worden toegekend.

3. De waarnemer mag, zonder voorafgaande machtiging van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken of van den titularis, geene verandering brengen in de inrichting van den post.

25. 1. De consulaire ambtenaren kunnen te allen tijde ter beschikking worden gesteld of geschorst worden.

2. Bij ter beschikking stelling kunnen de consulaire ambtenaren gedurende twee jaren in het genot blijven van ten hoogste tweederde van het bedrag hunner bezoldiging.

3. Ingeval de consulaire ambtenaren, die ter beschikking gesteld of geschorst zijn, wederom in den consulaire dienst hersteld worden, worden de termijnen, bedoeld in de art. 10, 11, 14, 15, 16 en 17 van dit reglement vermeld met den duur der ter beschikking stelling of schorsing.

4. De bepaling van het vorige lid geldt ook ten opzichte van consulaire ambtenaren, die tengevolge van ziekte gedurende een jaar niet in staat zijn geweest hun ambt waar te nemen.

26. Tot de bevordering van vice-consul, bedoeld in art. 8 en tot de verhooging van bezoldiging, bedoeld in de artt. 14, 15 en 16, wordt alleen dan overgegaan, wanneer de consulaire ambtenaar zijn taak ten genoegen van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken heeft vervuld.

27. De bezoldigde consulaire ambtenaren mogen geen handel drijven, noch beheerend vennoot of agent eener handelsvennootschap onder eene firma, of bestuurder, commissaris of agent van een andere vennootschap zijn.

HOOFDSTUK II.

Van de onbezoldigde consulaire ambtenaren.

28. 1. De onbezoldigde consulaire ambtenaren voeren in hiërarchieke volgorde den titel van consular agent, vice-consul, consul en consul-generaal.

2. Nederlanders, die eene voldoende zelfstandige positie hebben, genieten voor eene benoeming tot onbezoldigd consular ambtenaar de voorkeur.

29. Voor benoeming, ontslag en schorsing der onbezoldigde consulaire ambtenaren geldt het bepaalde bij art. 1 lid 2.

30. Aan de onbezoldigde consulaire ambtenaren worden ter zake hunner aanstelling en commissie geene kosten in rekening gebracht.

31. De onbezoldigde consulaire ambte-

naren ontvangen, geene geldelijke belooning voor hunne diensten. Wel behouden zij de consulaatrechten en de andere baten, hun toekomende ingevolge de voorschriften welke bestaan of nog uitgevaardigd zullen worden.

HOOFDSTUK III.

Bepalingen aan alle consulaire ambtenaren gemeen.

32. 1. Bij de eerste aanvaarding van eene consulaire betrekking leggen de consulaire ambtenaren den volgenden eed of belofte af:

„Ik zweer (beloof) dat ik de consulaire betrekkingen, mij opgedragen en later eventueel op te dragen, in allen deele getrouwelijk overeenkomstig de Nederlandsche wetten en de voorschriften, mij gegeven of nog te geven, zal vervullen, en dat ik in alles naar mijn beste vermogen zal medewerken tot bevordering van den handel, de nijverheid, den landbouw en de scheepvaart van Nederland. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig (Dat, belooft ik)“.

2. Deze eed (belofte) wordt afegelegd in handen van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken of schriftelijk, en door den consulaire ambtenaar onderteeekend, aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken toegezonden.

33. 1. De consulaire ambtenaren mogen geen consulaire betrekking eener andere Mogendheid aanvaarden zonder Onze voorafgaande machtiging.

2. Wanneer zij ophouden eene dergelijke betrekking te bekleeden geven zij daarvan kennis aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken.

34. 1. Voor elken consulaire post wordt door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken de plaats of de landstreek aangewezen, op welke, als vormende zijn ressort, hij, die den post bekleedt, zijne aandacht vooral heeft te richten.

2. Zijn of komen er binnen dit ressort andere consulaire posten, dan verkrijgen deze als sub-ressort een deel van het hoofdressort met dien verstande dat zij daartoe blijven behooren.

3. De benoeming van een vice-consul ter plaatse waar reeds een consul-generaal of consul is gevestigd, brengt niet mede dat daardoor te bedoelder plaatse een vice-consulaat wordt gevestigd.

4. De aanwijzing van ressorten doet echter niet te kort aan de bevoegdheid van den consulaire ambtenaar om zijne werkzaamheden ook tot buiten die plaats of die landstreek uit

te strekken, wanneer zulks door eenig Nederlandsch belang wordt gevorderd, mits hij zoodoende niet zijne werkzaamheid uitbreidt tot het ressort van een anderen consulaire ambtenaar en voor zooveel niet, eenige wettelijke bepaling of eenig voorschrift van Onzen genoemden Minister zich tegen zulk optreden verzet.

35. 1. Consulaire ressorten alsmede landstrecken, die niet tot een ressort behooren, kunnen door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken tot een district worden samengevoegd.

2. Aan het hoofd van zulk een district wordt door hem bij voorkeur gesteld een bezoldigd consul-generaal of consul of anders een onbezoldigd consul-generaal.

36. 1. Hij, die aan het hoofd van een district is gesteld, evenals ook hij, wiens ressort verschillende posten omvat, heeft te waken voor de behoorlijke ambtsvervulling van de consulaire ambtenaren, werkzaam in zijn district respectievelijk ressort.

2. Hij houdt met hen zooveel mogelijk voeling en heeft de bevoegdheid hun de inlichtingen te vragen en de werkzaamheden op te dragen, die hij noodig acht.

37. 1. De consulaire ambtenaren in een land alwaar een Nederlandsche diplomatieke ambtenaar is geaccrediteerd, zijn aan de leiding en het toezicht van dien ambtenaar onderworpen.

2. Die diplomatieke ambtenaar is bevoegd aan bedoelde consulaire ambtenaaren — bij voorkeur door tusschenkomst van het hoofd van het district respectievelijk ressort, waartoe zij behooren — de werkzaamheden op te dragen en de inlichtingen te vragen, welke hij ter richtige uitoefening van zijne taak noodig acht en om aan Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken met betrekking tot, den consulaire dienst in het land, waar hij is geaccrediteerd, zoodanige voorstellen te doen als hij voor de behoorlijke behartiging van de Nederlandsche belangen noodig acht.

38. De consulaire ambtenaren mogen zich niet buiten hun ressort of, zoo zij niet aan het hoofd van een post staan, buiten hunne standplaats begeven, dan met inachtning van de voorschriften, door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken ten aanzien van verlof tot of kennisgeving van afwezigheid te geven.

39. De consulaire ambtenaren zijn belast met de administratieve handelingen, hun door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken opgedragen, en meer in het bijzonder met de bevordering van den Nederlandschen handel,

nijverheid, landbouw en scheepvaart, alsmede met de behartiging van de belangen van de Nederlandsche onderdanen en schepen die zich in hunnen ambtskring bevinden, voor zoover de wetten, de tractaten en gebruiken van het land hunner vestiging die behartiging toelaten.

40. De consulaire ambtenaren oefenen hunne functie uit overeenkomstig de voorschriften, door Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken verstrekt of te verstrekken.

SLOTBEPALING.

41. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel van consular reglement, met vermelding van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

42. Dit besluit treedt in werking op den twintigsten dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het geplaatst is.

Onze Minister van Buitenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 19den Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
J. LOUDON.

(*Uitgeg.* 11 Sept. 1918.)

22 Augustus 1918. BESLUIT, houdende af- en overschrijving van het Iste op het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1918. S. 525.

23 Augustus 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 December 1917 (*Staatsblad* n°. 720), houdende reorganisatie van het krankzinnigengesticht „Brinkgreven” in de gemeenten *Deventer* en *Diepenveen*. S. 526.

WJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Augustus 1918, n°. 11785, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 17 December 1917 (*Staatsblad* n°. 720) de volgende wijzigingen worden gebracht:

In art. 2 wordt in de plaats van „drie paviljoenen” gelezen „vijf paviljoenen”.

In art. 3 wordt in de plaats van „vier paviljoenen” gelezen „twee paviljoenen”.

In artikel 4, 1ste lid, wordt in de plaats van „144 krankzinnigen, 72 mannen en 72 vrouwen” gelezen „252 krankzinnigen, 126 mannen en 126 vrouwen”.

Het laatste lid van art. 4 wordt gelezen als volgt: „Bovendien mogen gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1919, in het gesticht 24 krankzinnigen, 12 mannen en 12 vrouwen, worden verpleegd”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 23sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgég.* 11 Sept. 1918).

23 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hilversum*, van 1 Juli 1918, A.Z., n°. 1822, tot het toekennen van eene gratificatie uit de gemeentekas over het jaar 1918 aan de onderwijzers bij het bijzonder lager onderwijs in die gemeente. S. 527.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 20 Juli 1918, n°. 13588/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hilversum*, van 1 Juli 1918, A. Z., n°. 1822, waarbij aan de onderwijzers bij het bijzonder lager onderwijs aldaar eene zoodanige gratificatie uit de gemeentekas wordt toegekend als noodig zal blijken om hun salaris over het jaar 1918 gelijk te doen zijn aan dat van een in dienst dier gemeente werkzaam onderwijzer met gelijken dienstdag en bevoegdheid;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan de onderwijzers bij het bijzonder lager onderwijs in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie toe te kennen;

Overwegende, dat door het verleenen van gemeentewege van gratificaties aan onderwijzers bij het bijzonder lager onderwijs de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging dier onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de

strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Hilversum*, waaraan die onderwijzers verbonden zijn, door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 13 Augustus 1918, n°. 21;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Augustus 1918, n°. 15517, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Hilversum* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgég.* 11 Sept. 1918.)

23 Augustus 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Middelstum*, van 1 Juli 1918, tot het verleenen van eene gratificatie aan het hoofd en de onderwijzers(essen), die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan de bijzondere lagere school in die gemeente. S. 528.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 26 Juli 1918, n°. 13739/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Middelstum*, van 1 Juli 1918, waarbij besloten is uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten eene gratificatie te verleenen aan het hoofd en de onderwijzers(essen), die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan de bijzondere lagere school in die gemeente, en zulks voor het aantal weken, waarin zij straks zullen blijken te hebben gearbeitet, tot zoodanig bedrag als noodig zal zijn,

om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten, wanneer zij over bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking aan eene der openbare lagere scholen in die gemeente waren werkzaam geweest ;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het personeel der bijzondere lagere school in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleen en ;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit onderwijzend personeel ten laste van de gemeente brengt ;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere school te *Middelstum* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend ;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 13 Augustus 1918, n°. 23 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Augustus 1918, n°. 15518, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Middelstum* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 11 Sept. 1918.)

23 Augustus 1918. **BESLUIT**, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Urum*, van 28 Juni 1918, n°. 3, tot het toekennen van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel, werkzaam aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 529.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 20 Juli 1918, n°. 13518/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Urum*, van 28 Juni 1918, n°. 3, waarbij aan het onderwijzend personeel, werkzaam aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente, voor de aan de gemeente bezwezen of nog te bewijzen diensten uit de gemeentekas eene gratificatie wordt toegekend, gelijkstaande aan het bedrag, benoodigd om het salaris, duurtetoeslag etc. inbegrepen, gelijk te maken aan het overeenkomstig salaris, duurtetoeslag etc. inbegrepen, bij het openbaar lager onderwijs in die gemeente, welke regeling wordt geacht te zijn ingegaan den 1 Januari 1918 ;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel, werkzaam aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente, in die hoedanigheid de genoemde gratificatie toe te kennen ;

Overwegende, dat door het verleen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging van dat onderwijzend personeel ten laste van de gemeente brengt ;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Urum*, door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend ;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 13 Augustus 1918, n°. 22 ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Augustus 1918, n°. 15519, afdeling Onderwijs ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Urum* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 23sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,*

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 11 Sept. 1918.)

24 Augustus 1918. BESLUIT, houdende intrekking van het Koninklijk besluit van 5 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 135), tot uitvoering van artikel 84 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914. S. 530.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 21 Augustus 1918, n°. 78, Directe Belastingen;

Gezien artikel 84 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, alsmede Onze besluiten van 30 Januari 1915 (*Staatsblad* n°. 64) en 5 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 135);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Ons besluit van 5 Maart 1915 (*Staatsblad* n°. 135) is ingetrokken.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 24sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Financiën, TREUB.
(Uitgeg.* 7 Sept. 1918.)

24 Augustus 1918. BESLUIT, tot vaststelling van de tijdstippen van het in werking treden der Paardenwet 1918 (*Staatsblad* n°. 419). S. 531.

Bij deze wet worden bepaald dat:

a. artikel 23 der Paardenwet 1918 (*Staatsblad* n°. 419) in werking treedt op 1 Januari 1919;

b. de overige artikelen der wet, met uitzondering van artikel 44, in werking treden op 1 September 1919.

24 Augustus 1918. BESLUIT, tot afwijking van het „Besluit op de Indische Bestuursopleiding” (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, n°. 71, *Indisch Staatsblad* 1907, n°. 230), ten aanzien van de in 1917 in *Nederlandsch-Indië* aangewezen en aldaar nader aan te wijzen candidaat-Indische ambtenaren. S. 532.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 2 Augustus 1918, 9de afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 13 Augustus 1918, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Augustus 1918, 9de afdeling n°. 52;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In verband met- en voor den duur van de buitengewone tijdsomstandigheden, wordt machtiging verleend om de in 1917 in *Nederlandsch-Indië* aangewezen en nader aldaar aan te wijzen candidaat-Indische ambtenaren het voorbereidend examen, bedoeld in artikel 13 van het „Besluit op de Indische Bestuursopleiding” (*Nederlandsch Staatsblad* 1907, n°. 71, *Indisch Staatsblad* 1907, n°. 230), in *Nederlandsch-Indië* te doen afleggen en in verband daarmee ook overigens voor zooveel noodig af te wijken van de bepalingen in hoofdstuk II van het genoemde opleidingsbesluit.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 24sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Koloniën, TH. B. PLEYTE.
(Uitgeg.* 10 Sept. 1918.)

26 Augustus 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Hoorn*, van 30 Juli 1918, houdende wijziging van de verordening dd. 27 Mei 1914, regelende de samenstelling en de bezoldiging van het personeel der gemeentepolitie. S. 533.

Geschorst tot 1 Maart 1919.

26 Augustus 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 144), houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Justitie. S. 534.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 26 Juli 1918, Afdeling A. S. n°. 151 A, Geheim;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 Augustus 1918, n°. 17, Geheim La. F/1);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Augustus 1918, Afdeling A.S., n°. 147, Geheim;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel I van Ons besluit van

28 April 1913 (*Staatsblad* n°. 144), gewijzigd bij Onze besluiten van 16 December 1915 (*Staatsblad* n°. 512) en van 18 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 178), wordt voor:

„7 Administrateurs;”

gelezen:

„8 Administrateurs;”

en voor:

„16 Hoofdcommiezen; 68 Commiezen, Adjunct-commiezen en Klerken.”

gelezen:

„17 Hoofdcommiezen; 72 Commiezen, Adjunct-commiezen en Klerken.”

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* en van de *Staatscourant*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 26sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

(*Uitgeg. 28 Aug. 1918.*)

28 Augustus 1918. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Kerkrade*, van 7 Augustus 1918, strekkende tot het verleen van verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank, aan M. Reulen, aldaar. S. 535.

Geschorst tot 1 Maart 1919.

28 Augustus 1918. BESLUIT, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal door *Zuid-Beveland*. S. 536.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juli 1918, n°. 281, Afdeling Waterstaat A;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op artikel I van het Algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445);

Den Raad van State gehoord, advies van 6 Augustus 1918, n°. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen ge-

noemden Minister van 24 Augustus 1918, n°. 294, Afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bijzonder reglement van politie voor het kanaal door *Zuid-Beveland*, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 117) en laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 2 Januari 1914 (*Staatsblad* n°. 1), te wijzigen als volgt:

Artikel 10 wordt gelezen:

„Het is verboden zonder schriftelijke vergunning van den Minister in het kanaal te visschen en langs de werken, behoorende tot het kanaal, schelpdieren te vangen of te rapen”.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 28sten Augustus 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(*Uitgeg. 13 Sept. 1918.*)

2 September 1918. BESLUIT, tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van de locale Rijkstelefoonnetten te *Breda, Delft, Deventer, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Tilburg, Vlissingen* en *Zwolle*. S. 537.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 16 van de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

Overwegende, dat het wenschelijk is de regelen vast te stellen voor het gebruik van de op 1 Januari 1919 van de Algemeene Telefoon-Maatschappij, voorheen Ribbink, van Bork en Co., over te nemen locale telefoonnetten te *Breda, Delft, Deventer, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Tilburg, Vlissingen* en *Zwolle*;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 22 Juli 1918, n°. 14, afdeling Posten en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 13 Augustus 1918, n°. 30);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 29 Augustus 1918, n°. 1, afdeling Posten en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1919 voor de op dien datum van de Algemeene Telefoon-Maatschappij, voorheen Ribbink, van Bork en Co., over te nemen locale telefoonnetten de navolgende regelen voor het gebruik dier netten vast te stellen.

Art. 1. 1°. Voor aansluiting van een per

ceel aan het locale Rijkstelefoonnet te *Breda*, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 2000 M. van de Gemeentelijke Ambachtsschool op den hoek van den Marksingel en het van Coothplein, is verschuldigd per jaar f 50.—

2°. Voor aansluiting van een perceel aan het locale Rijkstelefoonnet te *Delft*, *Deventer*, *'s-Hertogenbosch*, *Leeuwarden*, *Vlissingen* en *Zwolle*, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 1500 M. van het bureel van dat net, is verschuldigd per jaar f 50.—

3°. Voor aansluiting van een perceel aan het locale Rijkstelefoonnet te *Leiden*, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 2000 M. van het perceel, genaamd „de Burg” gelegen aan de Burgsteeg n°. 14, kadastraal bekend gemeente *Leiden*, sectie I n°. 2465, is verschuldigd per jaar f 50.—

4°. Voor aansluiting van een perceel aan het locale Rijkstelefoonnet te *Middelburg*, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 1000 M. van het bureel van dat net, is verschuldigd per jaar f 50.—

5°. Voor aansluiting van een perceel aan het locale Rijkstelefoonnet te *Tilburg*, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 2000 M. van het Rijkstelefoonkantoor aldaar, is verschuldigd per jaar f 50.—

2. Voor aansluiting van perceelen op verderen afstand, dan die bedoeld in artikel 1, punt 1° tot en met 5°, is boven het jaarlijksch abonnement verschuldigd een jaarlijksch bedrag van f 2,— voor elke 100 M. (of gedeelte daarvan) over den verderen hemelsbreed gemeten afstand.

3. Indien in de locale Rijkstelefoonnetten, genoemd in artikel 1, hulpbureelen worden gevestigd, wordt voor aansluiting op die hulpbureelen hetzelfde tarief in rekening gebracht als voor de aangesloten op het hoofdbureel van het net, met dien verstande, dat door of vanwege den Minister van Waterstaat wordt bepaald binnen welken, uit het hulpbureel hemelsbreed gemeten afstand dat tarief zal gelden. Voor perceelen, gelegen op verderen afstand dan door of vanwege den Minister van Waterstaat is bepaald, is de in artikel 2 bedoelde toeslag op het abonnement verschuldigd.

4. Het abonnement voor eene metaansluiting wordt aangegaan voor perceelen gelegen binnen het minimum-tariefsgebied, bedoeld in artikel 1, voor den tijd van ten minste één jaar, terwijl voor elken hemelsbreed gemeten afstand van 1000 M. (of gedeelte daarvan), dat een perceel buiten dat gebied is ge-

legen, het abonnement wordt afgesloten voor één jaar langer, met een maximum van 5 jaren.

5. Aansluitingen over langeren afstand dan 15 K.M. worden niet tot stand gebracht, behoudens in bijzondere gevallen en onder door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie te stellen bepalingen en met betaling van de aanlegkosten over het lijngedeelte boven de 15 K.M.

In bijzondere gevallen ter beoordeeling van den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie kunnen op verzoek van belanghebbenden worden toegestaan :

a. *tijdelijke aansluitingen* voor een korteren termijn dan één jaar, tegen voldoening in eens en bij vooruitbetaling van alle aanleg- en opruimingskosten en tegen betaling van een evenredig deel van het jaarlijksch abonnement ;

b. *seizoenabonnementen* voor niet langer dan 6 achtereenvolgende maanden, tegen betaling van $\frac{2}{3}$ van het in dit besluit genoemde tarief, met dien verstande evenwel, dat de belanghebbende zich verbindt voor 2, 3, 4 of 5 achtereenvolgende seizoenen, al naar gelang het perceel, waarvoor de aansluiting wordt verlangd, is gelegen buiten het minimum-tariefsgebied op niet meer dan 1000 M., 2000 M., 3000 M., en boven 3000 M. buiten dat gebied.

6. 1. Het in artikel 2 bedoelde bedrag van f 2,— kan in bijzondere gevallen door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie worden verminderd.

2. Indien ten behoeve van de aansluiting van perceelen uitkeeringen aan derden of buitengewone kosten van aanleg noodig zijn, kunnen deze op den belanghebbende worden verhaald.

3. Met afwijking van het bepaalde omtrent den duur van het abonnement kan door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie, op schriftelijk verzoek van den geabonneerde, tusschentijds ontheffing van een abonnement verleend worden, indien hiervoor bijzondere redenen aanwezig zijn. Aan eene ontheffing van een gewoon abonnement kan evenredige terugbetaling van abonnementsgelden en eventueel jaarlijks verschuldigde bijzondere vergoedingen worden verbonden over het aantal volle maanden waarvoor de ontheffing geldt, en waarover die gelden, enz., reeds zijn voldaan.

4. Indien en voor zoolang een geabonneerde meer dan 10 aansluitingen aan eenzelfde Rijkstet net ten eigen behoeve in gebruik heeft, wordt van die meerdere aansluitingen eene vermin-

dering van abonnement genoten van $\frac{1}{3}$ van den abonnementsprijs per jaar en per aansluiting.

7. Zij, wier perceelen op de in dit besluit bedoelde voorwaarden aan een der in artikel 1 genoemde locale Rijkstelefoonnetten zijn aangesloten, kunnen gedurende de openingsuren van dat net onderling kosteloze gesprekken voeren.

Deze kosteloze gesprekken zijn echter niet toegelaten tusschen perceelen, aangesloten aan een dier netten, wanneer die perceelen liggen binnen eenzelfde gemeente, aan welke concessie is verleend voor een lokaal telefoonnet.

Eveneens kunnen uit de openbare spreekcellen of publieke telefoonstations in die netten locale gesprekken worden aangevraagd met de aangeslotenen aan hetzelfde net.

BIJZONDERE VERGOEDINGEN.

8. Van Rijkswegen worden op verzoek van den geabonneerde, wiens perceel tegen de in dit besluit bepaalde bedragen aan een der in artikel 1 genoemde locale Rijkstelefoonnetten is aangesloten, in de aansluiting van zijn perceel neventoestellen ingeschakeld of wijzigingen aangebracht tegen betaling van het tarief in onderstaanden staat vermeld.

1. Tweede en volgend wandtelefoontoestel:

- a. in hetzelfde perceel als het hoofdtoestel, per toestel f 10 per jaar.
- b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin zich het hoofdtoestel bevindt f 15 per jaar.
- c. in een ander perceel, meer dan 100, doch niet meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst f 25 per jaar.
- d. de vergoeding vermeld onder b en c wordt bij ingebruikgeving der toestellen verhoogd met onderscheidenlijk f 5 en f 10 in eens.
- e. ingebruikgeving van neventoestellen in een perceel, meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst; kan geschieden volgens speciale voor elk geval door den Directeur-Generaal der Posten en Telegrafie met den aanvrager te sluiten overeenkomst;
- f. voor eene nevenaansluiting op eene andere nevenaansluiting is hetzelfde tarief van toepassing als voor eene nevenaansluiting op eene hoofdaansluiting;
- g. bij het aanbrengen van neventoestellen

is steeds ook de vergoeding voor den benodigden schakelaar verschuldigd.

2. Voor een tafeldoestel — in plaats van een wandtoestel — worden de kosten verhoogd met f 2,50 per jaar.
3. Extra-schel (verklikker):
  - a. in hetzelfde perceel als het toestel, waarmede de extra-schel verbonden is, per schel f 1,50 per jaar.
  - b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het met de extra-schel verbonden toestel is geplaatst, per schel f 5 per jaar.
  - c. zijn in een perceel, als bedoeld in punt b hiervoren, twee of meer met hetzelfde toestel verbonden extra-schellen geplaatst, dan is alleen op de eerste van deze extra-schellen het tarief volgens punt b van toepassing, terwijl voor de overige op hetzelfde toestel geplaatste extra-schellen in dat perceel verschuldigd is het in punt a genoemde bedrag.
4. Schakelaar:
  - a. uitschakelaar voor toestel of extra-schel f 1 per jaar.
  - b. omschakelaar (niet ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken) f 2,50 per jaar.
  - c. omschakelaar (ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken tusschen twee toestellen) f 6 per jaar.
5. Tweede telefoon f 1 per jaar.
6. Voor elke aansluiting op een schakelbord f 3 per jaar.
7. Stopcontacten in hetzelfde perceel, per stopcontact f 7,50 per jaar.
8. Verplaatsing van een toestel:
  - a. binnen hetzelfde vertrek f 2,50 in eens.
  - b. in hetzelfde perceel naar een ander vertrek f 5 in eens.
  - c. naar een ander perceel f 12,50 in eens. met dien verstande, dat voor zooveel noodig het bepaalde in punt 16 ook op verplaatsing van toestellen naar een ander perceel van toepassing is.
  - d. vervanging van een wand- door een tafeldoestel, of omgekeerd, wordt als eene verplaatsing van een toestel binnen hetzelfde vertrek aangemerkt, indien de vervanging niet gepaard gaat met verplaatsing van het toestel naar een ander vertrek of naar een ander perceel. Is dit wél het geval. dan is verschuldigd het bedrag, zooveel genoemd in punt b of c.
  - e. gaat de verplaatsing van een hoofdtoe-

- stel naar een ander perceel gepaard met de verplaatsing van een neventoestel of extra-schel, dan wordt voor elk der te verplaatsen neven-toestellen en schellen betaald een bedrag van f 4 in eens.
9. Verplaatsing van een extra-schel:
    - a. binnen hetzelfde vertrek f 1,50 in eens.
    - b. in hetzelfde perceel, naar een ander vertrek f 2,50 in eens.
    - c. naar een ander perceel niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin oorspronkelijk de schel was geplaatst f 5 in eens.
  10. Verplaatsing van een uitschakelaar voor toestel of extra-schel f 1 in eens.
  11. Verplaatsing van een omschakelaar bedoeld in punt 4b en 4c:
    - a. binnen hetzelfde vertrek f 1,50 in eens.
    - b. naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel f 2,50 in eens.

De in punten 10, 11 en 12 bedoelde tarieven gelden zoowel wanneer de daarin genoemde apparaten zonder meer worden verplaatst, als wanneer de verplaatsing een gevolg is van verhuizing van de hoofdaansluiting.
  12. Verplaatsing van een schakelbord per aansluiting:
    - a. binnen hetzelfde vertrek f 1,50 in eens.
    - b. naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel f 2,50 in eens.

Verplaatsing van een stopcontact naar een ander perceel kan alleen geschieden, indien dit andere perceel reeds aangesloten is.
  13. Verplaatsing van een stopcontact:
    - a. binnen hetzelfde vertrek f 1,50 in eens.
    - b. naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in ander perceel f 2,50 in eens.

Verplaatsing van een stopcontact naar een ander perceel kan alleen geschieden, indien dit andere perceel reeds aangesloten is.
  14. Voorzieningen in gebreken aan geleidingen en toestellen, welke niet zijn te wijten aan gebrekkige constructie, aan de wijze van aanbrengen of aan onvoldoend onderhoud, alsmede tijdelijke of hiervoren niet genoemde voorzieningen. De kostende prijs in eens.
  15. Op verzoek van den aangeslotene kunnen ook andere toestellen of inrichtingen dan in het algemeen worden verstrekt en hiervoren zijn bedoeld, in gebruik worden gegeven, en zulks tegen betaling in eens, boven en behalve het volgens vorenstaand tarief jaarlijks verschuldigde, van het verschil tusschen den kostenden prijs van het toestel of de inrichting, in het tarief bedoeld, en van hetgeen in gebruik wordt gegeven.
16. Indien ten behoeve van aangesloten perceelen, terzake van de hierbovenbedoelde neventoestellen of veranderingen, uitkeeringen aan derden of buitengewone kosten van aanleg of voorziening noodig zijn, worden de werkzaamheden slechts ter hand genomen, indien belanghebbende zich verplicht tot betaling van die uitkeeringen of kosten.
  17. Voor neventoestellen, extra-schellen, schakelaars, tweede telefonen, aansluitingen op een schakelbord en stopcontacten is tenminste gedurende een vol jaar vergoeding verschuldigd.
9. De in dit besluit genoemde tarieven worden voor alle aansluitingen op 1 Januari 1919 van kracht.
- Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.
- Het Loo, den 2den September 1918.
- WILHELMINA.
- De Minister van Waterstaat, C. LELY.*
(*Uitg. 26 Sept. 1918.*)
-
- 2 September 1918. **BESLUIT**, tot vaststelling van formulieren voor de aangiftebiljetten der dividend- en tantièmebelasting. S. 538.
- WIJ WILHELMINA, ENZ.
- Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 12 Augustus 1918, n°. 55, Directe Belastingen;
- Gelet op artikel 13 der wet op de Dividend- en Tantièmebelasting 1917;
- Den Raad van State gehoord (advies van 27 Augustus 1918, n°. 59);
- Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Augustus 1918, n°. 70, Directe Belastingen;
- Hebben goedgevonden en verstaan:
- Art. 1. Voor de aangiftebiljetten der dividend- en tantièmebelasting worden vastgesteld de bij dit besluit behoorende formulieren A—C te weten:
- formulier A voor het doen van eene volledige aangifte der uitdeelingen over een boekjaar;
- formulier B voor het doen van eene aangifte van eene voorloopige uitdeeling over een boekjaar;
- formulier C voor het doen van eene negatieve aangifte.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang

van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitgeg.* 20 Sept. 1918.)

A
DIVIDEND- EN TANTIÈMEBELASTING.
VOLLEDIGE AANGIFTE der . . . . .
te . . . . . voor het boekjaar 19 . . . . .

I. *Aandeelhouders of leden enz.*
(Artt. 2, 4 en 5 der wet.)

De belastbare uitdeeling aan de aandeelhouders (of leden) en andere deelgerechtigden in de winst bedraagt over het boekjaar, *zonder tantièmes* :

in geld	f . . . . .
„ aandeelen of obligatiën (of bijschrijving op aandeelen of obligatiën)	„ . . . . .
in verhooging der verzekerde som	„ . . . . .
Te zamen f	

II. *Commissarissen of gecommiteerden.*
(Artt. 2, 7 en 9 der wet.)

De salarissen en winstaandeelen (tantièmes) der commissarissen (of gecommiteerden) bedragen over het boekjaar :

Naam.	Woon-plaats.	Salaris.			Winst-aandeel.	Totaal. (kol. 5 en 6)
		Bedrag.	Belastingvrij.	Blijft.		
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		f	f	f	f	f
Te zamen						f

Het maatschappelijk kapitaal (art. 7, laatste lid, der wet) bedroeg bij het einde van het boekjaar f . . . . .

III. *Bestuurders of beheerende vennoten en verder personeel.*
(Artt. 2, 7, 8 en 9 der wet.)

De salarissen en winstaandeelen (tantièmes) der bestuurders (of beheerende vennoten) en

andere personen tot het personeel behorende, die aan salaris en/of winstaandeel meer dan f 10,000 hebben genoten (of zullen genieten), bedragen over het boekjaar :

Naam.	Woon-plaats.	Salaris.	Winst-aandeel.	Totaal (kol. 3 en 4)	Belastingvrij.	Blijft.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
		f	f	f/f	10000	f
Te zamen						

IV. *Aandeelen op naam in andere binnen het Rijk gevestigde vennootschappen enz.*
(Art. 3 der wet.)

Ter zake van het bezit van aandeelen op naam in andere binnen het Rijk gevestigde vennootschappen, verenigingen en maatschappijen is in het boekjaar genoten :

Naam en plaats van vestiging der vennootschap, vereniging of maatschappij.	Genoten bedrag.
	f
Te zamen	f

V. *Koloniale en buitenlandsche belastingen.*
(Artt. 27, 28 en 30 der wet.)

De vennootschap (vereniging, maatschappij) waarvoor deze aangifte wordt gedaan, was bij het einde van het boekjaar in . . . . . onderworpen aan de . . . . . belasting (wet/ordonnantie van . . . . .).

Van de zuivere opbrengst van haar bedrijf over het boekjaar kan geacht worden aldaar te zijn verkregen een bedrag van f . . . . .

De *geheele* zuivere opbrengst van haar bedrijf over het boekjaar is . . . . .

Aan premieën en kapitaal heeft zij aldaar in het boekjaar ontvangen een bedrag van . . . . .
Hare *geheele* ontvangst aan premieën en kapitaal in het boekjaar is . . . . .

In te vullen voor het verzekeringsbedrijf.

VI. Aandeelen op naam in koloniale en buitenlandse vennootschappen enz.

(Artt. 29 en 30 der wet.)

Ter zake van het bezit van aandeelen op naam, die ten minste negen tiende gedeelten vormen van het uitgegeven aandeelenkapitaal eener vennootschap, vereeniging of maatschappij, als bedoeld bij art. 29 der wet, is in het boekjaar genoten :

Naam en plaats van vestiging der vennootschap enz., met vermelding van de kolonie of bezitting of van het vreemde land waar die plaats is gelegen.	Naam der belasting die, ten behoeve van de kolonie, de bezitting of den vreemden staat, naar de winst wordt geheven, met vermelding der wet of ordonnantie.	Uitgegeven aandeelen-kapitaal.	Bedrag van het aandeelenbezit (nominiaal.)	Genoten bedrag.
		f	f	f
				f

VII. Voorloopige uitdeelingen.

In deze aangifte zijn begrepen de volgende voorloopige uitdeelingen over het boekjaar, die reeds waren aangegeven, te weten (tijdstip en bedrag) :

Te . . . . . den . . . . . 19 .

(Onderteekening met vermelding van qualiteit.)

B DIVIDEND- EN TANTIËMEBELASTING.

AANGIFTE der . . . . . van eene voorloopige uitdeeling over haar boekjaar 19 . .

Over bovengenoemd boekjaar zal eene voorloopige u tdeeling worden gedaan (artt. 2, 4 en 5 der wet) :

a. aan aandeelhouders (of leden) en andere deelgerechtigden in de winst, met uitzondering van commissarissen of gecommiteerden, bestuurders, beheerende vennoten en verder personeel, ten bedrage van f . . . .

b. aan commissarissen of gecommiteerden, bestuurders, beheerende vennoten en verder personeel ten bedrage van . . . . .

Te . . . . . den . . . . . 19 . .

(Onderteekening met vermelding van qualiteit.)

C DIVIDEND- EN TANTIËMEBELASTING.

NEGATIEVE AANGIFTE der . . . . . te . . . . . voor haar boekjaar 19 . . . .

I. Negatieve Aangifte.
(Art. 12, 2^e lid, der wet.)

(*) Ingevolge besluit van . . . . . d.d. . . . . 19 wordt over bovengenoemd boekjaar geen uitdeeling gedaan.

(*) Over bovengenoemd boekjaar wordt geen uitdeeling gedaan. Een besluit wordt hiervoor niet gevorderd.

(*) Tot het doen of niet doen eener uitdeeling over bovengenoemd boekjaar is nog geen besluit genomen.

II. Belastbare salarissen.

(Op te geven bij de eerste negatieve aangifte over een boekjaar, art. 12, 4^e lid, der wet.)

De salarissen der commissarissen (of gecommiteerden) over het boekjaar bedragen :

Naam.	Woonplaats.	Bedrag	Belastingvrij.	Blijft.
		f	f	f
Te zamen				f

Het maatschappelijk kapitaal (art. 7, laatste lid, der wet) bedroeg bij het einde van het boekjaar f . . . . .

De salarissen der bestuurders (of beheerende vennoten) en andere personen tot het personeel behoorende, die aan salaris meer dan f 10,000 hebben genoten (of zullen genieten), bedragen over het boekjaar :

Naam.	Woonplaats.	Salaris.	Belastingvrij.	Blijft.
		f	f 10,000,—	f
				f

Te . . . . . den . . . . . 19 . .

(Onderteekening met vermelding van qualiteit.)

(*) Doorhalen hetgeen niet te pas komt.

3/September 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 223). S. 539.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken van den 5den Juli 1918, 1e Afdeling C, n°. 607, en van 10 Juli 1918, n°. 9929, afdeling Volksgezondheid en Armwezen;

Overwegende, dat met het oog op het bepaalde bij artikel 2 der wet van 8 November 1815, n°. 36 (*Staatsblad* n°. 51) wenschelijk is eene wijziging aan te brengen in artikel 78 van den bij Ons besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) vastgestelden, bij Ons besluit van 28 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 223) gewijzigden Algemeenen Maatregel van Bestuur, bedoeld bij artikel 13 der Huurcommissiewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Augustus 1918, n°. 21);

Gelet op het nader rapport van Onze voo- noemde Ministers, van den 24sten Augustus 1918, 1e Afdeling C, n°. 656, en van den 29sten Augustus 1918, n°. 12363, afdeling V. A.;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. In artikel 78 van den bij Ons besluit van 26 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 444) vastge- stelden, bij Ons besluit van 28 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 223) gewijzigden Algemeenen Maatregel van Bestuur wordt het woord „Mei” vervangen door „Juni”.

Aan genoemd artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende: „Opgaven, die na 30 Juni worden ingediend, blijven buiten behandeling”.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Justitie en van Binnen- landsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 3den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 12 Sept. 1918.)

3 September 1918. BESLUIT, houdende bepa- lingen omtrent de jaarwedden van de leden en den griffier van en de substi- tuutgriffiers bij den centralen raad van beroep en van de voorzitters en griffiers van de raden van beroep. S. 540.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 13 Augustus 1918; Afdeling A. S., n°. 646;

Den Raad van State gehoord (advies van 27 Augustus 1918, n°. 57);

Gelet op het nader rapport van Onzen voor- noemde Minister van 30 Augustus 1918, Afdeling A. S., n°. 687;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Gerekend met ingang van 1 Januari 1918 te bepalen als volgt:

Art. 1. De aanvangsjaarwedden van de leden en den griffier van en de substituut- griffiers bij den centralen raad van beroep en van de voorzitters en de griffiers van de raden van beroep worden vastgesteld als volgt:

Centrale raad van beroep:

Voorzitter	f 6500;
Onder-Voorzitter	6000;
Lid	5500;
Griffier	4000;
Substituut-Griffier	2500.

Raden van beroep te Amsterdam en te Rotterdam:

Voorzitter	f 5000;
Griffier	3500.

Overige raden van beroep:

Voorzitter	f 4500;
Griffier	3000.

2. De aanvangsjaarwedden van de in arti- kel 1 genoemde ambtenaren worden voor iedere 5 jaren, welke zij in een of meer der daar be- doelde of rechterlijke betrekkingen werkzaam zijn of geweest zijn, met f 500 verhoogd.

De verhooging bedraagt in het geheel:

f 1000 voor de ambtenaren met eene aan- vangswedde van minder dan f 3000;
f 1500 voor de overige ambtenaren.

Als diensttijd telt ter berekening van de wedde ook mede de tijd, gedurende welken een der in artikel 1 genoemde ambtenaren met eene der in dat artikel bedoelde betrek- kingen tijdelijk is belast geweest.

Indien de aanspraak op eene verhooging op eenen anderen dag dan den eersten dag eener kalendermaand ontstaat, wordt zij geacht ontstaan te zijn op den eersten dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.

3. Indien een substituut-griffier bij den

centralen raad van beroep, den hoogen raad, een gerechtshof, eene arrondissements-rechtbank of een kantongerecht, een griffier van een van de kantongerechten behalve die van de kantongerechten te Amsterdam, Rotterdam en 's-Gravenhage, of een ambtenaar van het openbaar ministerie bij een kantongerecht benoemd wordt tot eene betrekking, aan welke ingevolge artikel 1 eene aanvangsjaarwedde van f 3000 of meer is verbonden, tellen zijne vroegere dienstjaren ten hoogste ten getale van 10 mede bij de berekening van de wedde, in het nieuwe ambt genoten.

4. Indien zij die als advocaat of als ambtenaar in bezoldigden openbaren dienst werkzaam zijn of geweest zijn, tot een der in artikel 1 bedoelde betrekkingen, uitgenomen die van substituut-griffier bij den centralen raad van beroep, worden benoemd, tellen de jaren, gedurende welke zij als advocaat of ambtenaar werkzaam waren, voor zoover die het aantal 5 overtreffen, bij de berekening van hunne wedde als dienstjaar mede.

5. Voor de berekening van de jaarwedden, bedoeld in de artikelen 1 tot en met 4, tellen alle dienstjaren, welke vóór 1 Januari 1918 zijn vervuld, mede.

Voor die berekening vindt artikel 4 overeenkomstige toepassing ook ten aanzien van hen, die vóór dezen datum zijn benoemd.

OVERGANGSBEPALINGEN.

6. De traktementen van de op 1 Januari 1918 in dienst zijnde ambtenaren, genoemd in artikel 1, worden met dien dag gebracht op de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling, vermeerderd met 75 pCt. van het verschil tusschen de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 en genoemde zuivere bezoldiging.

Het aldus berekende bedrag wordt tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

7. Onder de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling wordt verstaan de op dien dag in het ambt genoten bezoldiging, verhoogd, voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet was bereikt, met eene fractie van de naar de oude regeling loopende periodieke verhooging, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen sedert den dag, waarop de termijn dier verhooging is ingegaan.

Onder de bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 wordt verstaan de wedde, die op 1 Januari 1918 ingevolge die regeling

zou zijn genoten, verhoogd voor zoover de aan het ambt verbonden maximumwedde nog niet zou zijn bereikt, met eene fractie van de volgens de nieuwe regeling loopende periodieke verhooging berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen, sedert den dag, waarop de termijn dier verhooging zou zijn ingegaan, uitgaande van de veronderstelling, dat de nieuwe regeling reeds voor 1 Januari 1918 gold.

Gedeelten van maanden worden verwaarloosd.

8. Geene bezoldiging wordt vastgesteld op een bedrag lager dan de op 1 Januari 1918 genotene, noch ook beneden de aanvangswedde; volgens de nieuwe regeling aan het ambt verbonden.

9. De naar vorenstaande bepalingen berekende bezoldiging wordt iedere 5 jaren met 500 gulden verhoogd te rekenen van 1 Januari 1918, met dien verstande, dat de uit kracht der nieuwe regeling te verwerven laatste periodieke verhooging niet meer zal bedragen dan noodig is om de wedde tot het aan het ambt verbonden maximum op te voeren.

10. Indien iemand na 1 Januari 1918 en vóór de afkondiging van dit besluit tot eene der in artikel 1 genoemde betrekkingen of tot eene nadere der in dat artikel genoemde betrekkingen wordt benoemd, vinden de overgangsbepalingen van dit besluit bij de berekening der jaarwedde in die betrekking of in die nieuwe betrekking overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat de nieuwe regeling geacht wordt in werking getreden te zijn met den eersten dag van de maand, volgende op die, waarin de benoeming heeft plaats gehad, tenzij de benoeming op den eersten dag eener maand valt.

11. De overgangsbepalingen van dit besluit vinden geene toepassing op hen, die na de afkondiging van dit besluit tot eene der in artikel 1 genoemde betrekkingen of tot eene nieuwe der in dat artikel genoemde betrekkingen worden benoemd.

12. Indien een der in artikel 1 genoemde ambtenaren tot eene andere der in dat artikel genoemde betrekkingen wordt benoemd, aan welke naar de nieuwe regeling dezelfde aanvangswedde verbonden is, wordt hij voor de toepassing dezer overgangsbepalingen geacht niet in eene nieuwe betrekking te zijn benoemd.

13. De in artikel 1 genoemde ambtenaar, die ten tijde van de inwerkingtreding van dit besluit reeds in eene der in dat artikel genoemde betrekkingen werkzaam is, ontvangt de jaarwedde waarop hij in die betrekking aanspraak

heeft overeenkomstig de bepalingen der oude regeling, indien en zoolang deze wedde na 1 Januari 1918 hooger is dan die, welke hij overeenkomstig de bepalingen der nieuwe regeling zou ontvangen.

SLOTBEPALING.

14. Ons besluit van 13 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 464) is ingetrokken.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 3den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, B. ORT.

(*Uitgeg. 6 Sept. 1918.*)

3 September 1918. BESLUIT, tot vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van burgerlijke Rijksambtenaren. S. 541.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van Marine a. i., van Financiën, van Oorlog, van Waterstaat, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Koloniën van 14 Augustus 1918, n°. 1a (Kabinet);

Gelet op artikel 63 der Grondwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Augustus 1918, n°. 25);

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 30 Augustus 1918, La A;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken ten aanzien van de bezoldiging van burgerlijke Rijksambtenaren regelen vast te stellen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Gerekend met ingang van 1 Januari 1918 te bepalen als volgt:

Art. 1. 1 De bezoldiging van de burgerlijke Rijksambtenaren, behalve van hen wier bezoldiging elders, bij de wet of bij algemeen maatregel van bestuur, wordt geregeld, wordt, met inachtneming van de hierna volgende regels, vastgesteld op de bedragen, in de bijlagen A, B en C voor ieder ambt aangegeven. Het gezamenlijk bedrag der bezoldiging wordt, zoo noodig, tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

2. Wij behouden Ons voor te bepalen, dat voor met name te noemen ambten, de aanvangsbezoldiging alsmede de periodieke verhoogingen worden verminderd, indien in verband met den arbeidstijd daartoe termen aanwezig zijn. Deze

salarisregeling zal niet lager mogen zijn dan die, welke bij eene thans bestaande in uitzicht mocht zijn gesteld.

3. Een besluit, als bedoeld in het vorige lid wordt genomen op de voordracht van den Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

4. Ten aanzien van ambten, in bijlage A in het bijzonder hiervoor aangewezen, zal het Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur eene lagere bezoldiging kunnen vaststellen wegens minderen omvang van het ambt, wegens waarneming daarvan, te zamen met een ander, of wegens toelaatbare bijverdiensten daaruit voortvloeiende.

5. Voor zoover een ambtenaar op den dag, waarop zijne benoeming ingaat, den achttienjarigen leeftijd nog niet heeft bereikt, stelt het Gezag, dat hem benoemt, de wedde vast op een bedrag, lager dan de aanvangswedde, dat in verband met den jeugdigen leeftijd en de te stellen eischen geacht kan worden behoorlijk te zijn.

6. Bij het bereiken van den achttienjarigen leeftijd treedt de ambtenaar in het genot van de bezoldiging op den voet van de bepalingen van dit besluit vast te stellen. Diensttijd vóór het bereiken van den achttienjarigen leeftijd telt niet mede voor de periodieke verhoogingen. Artikel 13 vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

7. Voor zoover in de bijlage C voor de bezoldiging eene minimum- en maximum-wedde of wel alleen eene maximum-wedde is aangegeven, worden door Ons, met inachtneming van de zoeven bedoelde minima en maxima, voor de aan die ambten te verbinden wedde nader regels vastgesteld.

2. 1. De bezoldiging bedoeld in de bijlagen A en B is, voor zoover daar niet eene beperking is aangegeven, welke alsdan in de plaats treedt, met inbegrip van de in artikel 19 bedoelde toelagen, afhankelijk van de klasse, waarin de gemeente of het onderdeel eener gemeente der standplaats, bij de als bijlage D aan dit besluit gehechte lijst, is gerangschikt.

2. De bezoldiging wordt, onverminderd het bepaalde in de bijlagen A en B, voor de gemeenten of onderdeelen van gemeenten, behoorende tot de 2de, 3de, 4de en 5de klasse, onderscheidenlijk verminderd met 4, 8, 12 en 16 ten honderd. De bezoldiging op deze wijze te verminderen, wordt steeds tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

3. Aftrek voor kost en inwoning heeft plaats van de volle wedde; het overblijvende bedrag wordt, zoo noodig, verminderd naar gelang van de klasse op de wijze als bij het eerste en tweede lid van dit artikel bepaald.

4. Indien de wedde niet overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, mag zij, bij overplaatsing van den ambtenaar in denzelfden rang of dezelfde klasse naar eene gemeente of onderdeel eener gemeente van andere klasse, nimmer overtreffen het hoogste der tientallen, welke gelegen zijn tusschen het naast lagere en het naast hogere bedrag in die schaal van bezoldiging voor de gemeente of het onderdeel eener gemeente van laatstbedoelde klasse.

5. Zoolang het in het vorige lid bedoelde geval zich voordoet wordt bij eene tweede en volgende verplaatsing bij de vaststelling der wedde, tot maatstaf genomen de wedde, welke vóór de eerste verplaatsing werd genoten.

6. De verhooging van de wedde tot het naast hogere bedrag in de schaal van bezoldiging gaat, in geval van toepassing van het 4de en 5de lid, in op denzelfden dag, waarop zij zonder verplaatsing zou zijn ingegaan.

3. 1. Wij behouden Ons voor ten aanzien van bepaalde ambten, met afwijking van het vorige artikel, eene bijzondere regeling trefpen.

2. Een besluit als bedoeld in het vorige lid wordt genomen op de voordracht van den Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

3. Indien het in het eerste lid bedoelde besluit afwijkt van het advies der Salariscommissie voor Burgerlijke Rijksambtenaren, ingeroepen overeenkomstig het bepaalde bij artikel 24 van dit besluit, wordt het met redenen omkleed gelijktijdig met dat advies in het *Staatsblad* geplaatst.

4. 1. Voor de toepassing van het bepaalde in artikel 2 wordt als standplaats aangemerkt de gemeente of het onderdeel eener gemeente, waar de ambtenaar zijn werkzaamheden moet verrichten of wel de gemeente of het onderdeel eener gemeente van zijn dienstkring, hem als standplaats door het bevoegde Gezag aangezezen.

2. Ingeval bijzondere omstandigheden afwijking van het vorige lid wenschelijk maken, kan den ambtenaar eene andere gemeente of onderdeel hiervan als standplaats worden aangezezen.

5. 1. In geval van detachering naar elders,

blijft de bezoldiging vastgesteld op het bedrag, dat geldt voor de standplaats.

2. Het Gezag dat den ambtenaar benoemt, kan bij verplaatsing van dezen voor korten tijd tot het volvoeren van eene bijzondere opdracht, bepalen dat ten aanzien van zijne bezoldiging hetzelfde plaats vindt.

6. 1. Voor het genot van kost en inwoning, van woning, van vuur en licht, vindt ten aanzien van de ambten genoemd in bijlagen A en B van de overeenkomstig de vorenstaande bepalingen vastgestelde bezoldiging, met inbegrip van de in artikel 19 bedoelde toelagen, aftrek plaats van:

a. 50 ten honderd wegens genot van kost en inwoning, tenzij een bedrag voor aftrek wegens dat genot afzonderlijk in de bijlagen A of B is vermeld;

b. 10 ten honderd wegens genot van woning;

c. 3 ten honderd wegens genot van vuur en licht zonder genot van kost en inwoning, tot een maximum van f 100.

2. Voor dienstkleeding, geheel of ten deele vrij verstrekt, wordt afgetrokken de waarde welke die verstrekking voor den ambtenaar geacht kan worden te hebben. Onze Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, stelt dat bedrag naar den hiervoren bedoelden maatstaf vast en zendt van zijne beschikking afschrift aan de Algemeene Rekenkamer.

3. Voor zoover andere dan de bovengenoemde voordeelen worden genoten, alsmede wanneer deze voordeelen worden genoten in ambten, in bijlage C genoemd, kan voor aftrek een bepaald bedrag of een percentage worden vastgesteld. Het bepaalde in het vorige lid vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

4. Indien bij de vaststelling eener wedde het 3de lid van artikel 2 is toegepast, wordt voor het geval, dat krachtens het voorgaande lid een percentage van de wedde wordt afgetrokken, het af te trekken bedrag berekend alsof geen aftrek voor kost en inwoning had plaats gevonden.

5. Het af te trekken bedrag of de som der af te trekken bedragen wordt tot een tiental van guldens naar beneden afgerond, met uitsondering van het bedrag bij toepassing van artikel 2, 3de lid, af te trekken.

7. Het genot der bezoldiging vangt aan met den dag, waarop de benoeming ingaat. Bijaldien in het besluit van benoeming geen datum van ingang is vermeld, vangt het genot der bezoldiging aan met den dag, waarop het ambt wordt aanvaard.

8. 1. De wedden van de ambtenaren, genoemd in de bijlagen A en B, worden bij bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver periodiek verhoogd op de wijze als daarbij is aangegeven, naar gelang van den diensttijd in den rang of de klasse, voor zoover de in de bijlage B genoemde ambtenaren betreft, met bijberekening van diensttijd, als in deze bijlage is aangegeven.

2. Bij overgang in hetzelfde dienstvak naar eene betrekking, die gerangschikt is in dezelfde schaal van bezoldiging, wordt de in de verlaten betrekking geldende diensttijd geacht ook te gelden voor de toekenning van de bezoldiging en de periodieke verhoogingen in de nieuwe betrekking. Wij behouden Ons voor op dezelfde wijze te handelen of te doen handelen bij overgang in hetzelfde dienstvak naar eene betrekking die gerangschikt is in eene schaal van bezoldiging met eene lagere aanvangswedde of uitzicht gevende op lager eindsalaris.

3. Wij behouden Ons voor ten aanzien van bepaalde betrekkingen te handelen alsof zij tot hetzelfde dienstvak behoorden.

4. Een besluit, als bedoeld in het vorige lid, wordt genomen op de voordracht van Onzen Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

9. 1. Voor het geval dat een of meer verhoogingen wegens gebrek aan bekwaamheid, geschiktheid of dienstijver onthouden worden, zullen de verdere periodieke verhoogingen zoo veel later worden toegekend als de laatste onthouding heeft geduurd.

2. Indien na onthouding van periodieke verhoging de ambtenaar buitengewone bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver betoont, kan het Gezag, dat tot toekenning van periodieke verhoogingen bevoegd is, bepalen dat een of meer periodieke verhoogingen alsnog worden toegekend.

10. De toekenning van de periodieke verhoogingen geschiedt door Onzen Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, tenzij door Ons anders wordt bepaald.

11. 1. De tijd, gedurende welken krachtens wettelijk voorschrift verlof wordt genoten ter vervulling van militairen dienstplicht, komt van rechtswege in aanmerking als diensttijd, geldig voor de toekenning van periodieke verhoging.

2. Als diensttijd, in den zin van het vorige lid, blijft buiten aanmerking de tijd, buiten

bezwaar van 's Rijks schatkist met verlof doorgebracht, indien het verlof langer dan een jaar achtereenvolgens geduurd heeft, of verleend is op een door den ambtenaar gedaan verzoek in zijn persoonlijk belang, alsook de tijd gedurende welken de ambtenaar in zijne betrekking is geschorst, voor zoover het Gezag, dat tot de schorsing bevoegd is, zulks heeft bepaald.

3. Wij behouden Ons nochtans voor om in gevallen, waarin een verlof voor langer dan een jaar achtereenvolgens in 's Rijks belang verleend wordt, te bepalen, dat de tijd van dat verlof als diensttijd in aanmerking zal komen.

4. Bij de toepassing van de voorafgaande leden van dit artikel, vindt artikel 13 overeenkomstige toepassing.

12. 1. Diensttijd als tijdelijk ambtenaar, krachtens aanstelling door het bevoegd Gezag en onmiddellijk gevolgd door vasten dienst in dezelfde betrekking en in denzelfden rang of dezelfde klasse, komt voor de periodieke verhoging in aanmerking. Artikel 1, 6de lid, vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

2. Indien tusschen den tijdelijken dienst en den vasten dienst een kort tijdsverloop is gelegen, kan het Gezag, dat den ambtenaar benoemt, bepalen, dat de tijdelijke dienst mede in aanmerking komt voor de periodieke verhoging.

3. Wij behouden Ons voor in bijzondere gevallen of ten aanzien van bepaalde groepen van ambtenaren te bepalen, dat de tijdelijke diensttijd, als bedoeld in het 1ste lid, niet of slechts ten deele in aanmerking zal komen.

13. 1. Indien de benoeming ingaat op een anderen dan den eersten dag van eene maand, worden de voor periodieke verhoging gestelde tijdvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.

2. Bijaldien in een besluit van benoeming geen datum van ingang is vermeld, treedt bij de toepassing van het vorige lid daarvoor in de plaats de dag van aanvaarding van het ambt.

14. 1. Bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak wordt de wedde toegekend, die onmiddellijk gelegen is boven de laatstelijk in den lageren rang of de lagere klasse genoten wedde, indien deze hooger is dan of gelijk is aan de aanvangswedde van dien hooger rang of die hogere klasse; hetzelfde kan plaats vinden bij overgang van het eene dienstvak in het andere. Bij overgang naar eene gemeente of het onderdeel eener gemeente van eene andere klasse, wordt

de aftrek deswege in aanmerking genomen.

2. De krachtens het 1ste lid toegekende wedde wordt voor de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd. Artikel 13 vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

15. 1. Behalve de voorgeschreven periodieke verhoogingen kunnen door het Gezag, dat den ambtenaar benoemt, behoudens de grens van de voor den rang of de klasse vastgestelde maximum-wedde, buitengewone verhoogingen worden toegekend wegens buitengewone ijver, geschiktheid en bekwaamheid, indien de voor de toekenning benodigde gelden op de Staatsbegroting in het bijzonder voor den ambtenaar zijn beschikbaar gesteld.

2. De aldus verhoogde wedde wordt voor de toekenning van de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd. Artikel 13 vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

16. 1. Bij eerste benoeming bij een dienstvak kan de wedde worden bepaald op een hooger bedrag dan de aanvangswedde van den rang of de klasse waarin de benoeming geschiedt. Zij wordt voor de verdere verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd. Artikel 13 vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

2. Het bedrag, waarmede die wedde de aanvangswedde overtreft, wordt, behoudens in het geval, bedoeld bij artikel 14, beschouwd als eene buitengewone verhooging overeenkomstig artikel 15.

17. 1. Indien de wedde niet overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, wordt zij verhoogd tot het naast hoogere bedrag in die schaal na een op den voet van het volgende lid berekend tijdsverloop, hetwelk aanvangt met den eersten dag van de maand, volgende op die, waarin die wedde is ingegaan, tenzij dit geschiedt op den eersten dag eener maand. De aldus verhoogde wedde wordt voor de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd.

2. Het tijdsverloop, bedoeld in het vorige lid, wordt berekend door het getal maanden, dat is vastgesteld voor den trap van verhooging, tusschen welks aanvang en einde de wedde is gelegen, te vermenigvuldigen met eene gewone breuk, waarvan de teller aanwijst het bedrag,

waarmede de wedde blijft beneden het naast hoogere bedrag in de schaal van bezoldiging en de noemer het verschil tusschen het naast lagere en het naast hoogere bedrag in die schaal.

3. Gedeelten van eene maand, grooter dan eene halve maand, worden als eene geheele maand gerekend en gedeelten, gelijk aan of kleiner dan eene halve maand, worden verwaarloosd.

4. Onder de wedde, als bedoeld in het 1ste lid, zijn mede begrepen de in artikel 19 genoemde toelagen.

5. Het 4de en 6de lid van artikel 2 vinden overeenkomstige toepassing, zolang het in het 1ste lid bedoelde geval zich voordoet, bij :

a. wijziging der bezoldiging in denzelfden rang of dezelfde klasse, onafhankelijk van het toekennen eener buitengewone verhooging of van standplaatswijziging ;

b. het toekennen of het verlies van het genot van kost en inwoning.

18. Boven de voor den rang of de klasse vastgestelde maximum-wedde kunnen door Ons aan ambtenaren wegens den hun opgedragen meer bijzonder belangrijken verkrking persoonlijke verhoogingen worden toegekend voor zoover het benodigde bedrag in het bijzonder voor dat doel op de Staatsbegroting is beschikbaar gesteld.

19. 1. Wij behouden Ons voor te regelen de toekenning van toelagen aan ambtenaren, aan wie zoodanige eischen gesteld worden, dat hunne positie en taak een bijzonder karakter dragen, hetwelk hen onderscheidt van de overige in denzelfden rang of dezelfde klasse werkzame personen in hun dienstkring.

2. De toelage wordt bepaald op ten hoogste 20 ten honderd van de genoten wedde en bedraagt voor de gemeenten of onderdeelen van gemeenten van de 1ste klasse 10 gulden of een veelvoud van 10 gulden.

3. Zij wordt toegekend door het Gezag, dat den ambtenaar benoemt.

20. 1. Wij behouden Ons voor te bepalen, dat aan groepen van ambtenaren toelagen kunnen worden verleend, welke niet vallen onder het vorige artikel, indien de tegenwoordige tijdsomstandigheden dit noodzakelijk maken.

2. Een besluit als bedoeld in het vorige lid wordt genomen op de voordracht van den Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

3. De toelage wordt toegekend door het Gezag, dat den ambtenaar benoemt.

21. 1. Het is den ambtenaren in hun ambt verboden anders dan met goedvinden van het bevoegd Gezag vergoedingen, belooningen of giften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen.

2. Door Ons kan eene billijke, persoonlijke, vergoeding worden verleend aan den ambtenaar die en zoolang hij door dat verbod nevens de toekenning van wedde naar de regelen van dit besluit, nadeel zou ondervinden.

22. 1. De bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing op tijdelijke ambtenaren.

2. Wij behouden Ons voor regelen vast te stellen omtrent toekenning van bezoldiging of vergoeding voor de tijdelijke waarneming door een ambtenaar van eene andere betrekking. Thans te dezer zake bestaande regelingen blijven van kracht, zoolang zij niet door andere zijn vervangen.

23. 1. Er wordt ingesteld eene Salariscommissie voor Burgerlijke Rijksambtenaren, welke haren zetel heeft te 's-Gravenhage.

2. De leden der Commissie worden door Ons benoemd en ontslagen.

3. Een van hen wordt door Ons als voorzitter en een als ondervoorzitter aangewezen.

4. Aan de Commissie wordt door Ons een secretaris toegevoegd.

24. 1. De Commissie wordt gehoord over :

a. het brengen van wijzigingen in de salarisregelingen van burgerlijke Rijksambtenaren ;

b. de vaststelling der bezoldiging van nieuw in te stellen ambten of van ambten, die voordien niet bezoldigd werden ;

c. het treffen van regelingen, als bedoeld in het 2de lid van artikel 1, het 1ste lid van artikel 3 en het 3de lid van artikel 8 ;

d. over de aanwijzing van standplaatsen, als bedoeld in het 2de lid van artikel 4 ;

e. de indeeling in klassen van de desbetreffende kantoren.

2. De Commissie geeft voorts jaarlijks in de maand Maart advies inzake het aanbrengen van wijziging in de als bijlage D aan dit besluit gehechte lijst.

3. Zij is voorts bevoegd ter zake van de salariering van burgerlijke Rijksambtenaren voorstellen te doen.

25. 1. De benoeming van leden geschiedt voor den tijd van vier jaar.

2. De aftredenden zijn terstond herbenoembaar.

3. De eerste aftreding heeft plaats op 1 Januari 1922.

4. Degene, die buiten den voor aftreding bestemden tijd, tot lid is benoemd, treedt gelijktijdig met de andere leden af.

26. 1. Bij ontstentenis of afwezigheid worden de voorzitter en de ondervoorzitter, wat de leiding der vergadering betreft, vervangen door het in achtereenvolgende dienstjaren oudste lid.

2. Bij gelijken diensttijd geschiedt de rangregeling naar de rangschikking der benoemingsbesluiten of hebben benoemingen plaats gehad bij hetzelfde besluit naar de rangschikking der benoemden in dat besluit.

3. Bij ontstentenis of afwezigheid wordt de secretaris vervangen door een door den voorzitter aan te wijzen lid.

27. 1. Tot het verrichten van hare werkzaamheden kan de Commissie zich verdeelen in afeelingen.

2. Het verrichten van bepaalde werkzaamheden kan de Commissie opdragen aan een of meer leden uit haar midden.

28. De Commissie stelt een reglement van orde voor hare werkzaamheden vast en brengt dit ter kennis van Onzen Minister van Financiën.

29. 1. Aan de leden wordt een vacatiegeld toegekend ten bedrage van acht gulden voor iedere door hen bijgewoonde vergadering, met dien verstande dat meerdere op denzelfden dag gehouden vergaderingen als ééne vergadering worden aangemerkt.

2. De bureelkosten worden den secretaris vergoed op door Ons te bepalen wijze ; aan hem kan tevens door Ons eene toelage worden toegekend.

Overgangsbepalingen.

30. 1. De wedde van de op 1 Januari 1918 in dienst zijnde ambtenaren, genoemd in de bijlagen A en B, worden met dien dag gebracht op de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling, vermeerderd met 75 ten honderd van het verschil tusschen deze bezoldiging en de zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling op dienzelfden dag.

2. Het aldus berekende bedrag wordt, onverminderd het bepaalde in de beide volgende leden, tot een tiental van gulden naar boven afgerond.

3. Indien krachtens artikel 19 eene toelage wordt toegekend, wordt het op den voet van het 1ste lid berekende bedrag vermeerderd met die toelage, nadat deze is verminderd met 4, 8, 12 en 16 ten honderd onderscheidenlijk voor de gemeenten of onderdeelen van gemeenten

van de 2de, 3de, 4de en 5de klasse. De komende som wordt tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

4. Indien aftrek voor kost en inwoning behoort plaats te vinden, geschiedt deze van h t op den voet van het 1ste lid berekend bedrag, nadat, voor zoover in de bijlagen A en B voor dien aftrek een bepaald bedrag is aangegeven, laatstgenoemd bedrag is verminderd met 4, 8, 12 en 16 ten honderd, onderscheidenlijk voor de gemeenten of onderdeelen van gemeenten van de 2de, 3de, 4de en 5de klasse. Het komende verschil wordt tot een tiental van guldens naar boven afgerond.

31. 1. Onder de zuivere bezoldiging op 1 Januari 1918 volgens de tot dan geldende salarisregeling wordt verstaan de laatstelijk vóór dien datum in den rang of de klasse toegekende bezoldiging, verhoogd, voor zoover het maximum der bezoldiging nog niet was bereikt, met eene fractie van de naar de oude regeling loopende periodieke verhooging, berekend in evenredigheid van den tijd, verlopen sedert den dag, waarop de termijn van die verhooging is ingegaan, tot den 1sten Januari 1918.

2. Onder de in het 1ste lid bedoelde bezoldiging zijn begrepen de aan het ambt verbonden vaste, ten laste van het Rijk komende, toelagen, met uitzondering van die, welke soortgelijk zijn aan de in artikel 19 bedoelde toelagen en die welke verleend zijn tot vergoeding van kosten aan het ambt verbonden.

3. Onder de in het vorige lid, in de eerste plaats bedoelde, toelagen wordt mede verstaan het genot van voordeelen, voor zoover daarvoor overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 en de in de bijlagen A en B vervatte regelen een aftrek van de bezoldiging behoort plaats te vinden.

4. Wordt onder de oude regeling voor het genot van die voordeelen reeds een vast bedrag of een percentage van de bezoldiging afgetrokken, dan wordt bij de berekening van de zuivere bezoldiging naar de oude regeling rekening gehouden met de bezoldiging zonder aftrek.

5. Voor zoover het 4de lid niet van toepassing is, wordt het genot van het voordeel bepaald op de wijze, als hierna is aangegeven.

6. Het genot van het voordeel wordt gesteld op het volgende procent van de jaarwedde, die op 1 Januari 1918 onder de oude regeling zou zijn genoten:

a. 100 ten honderd bij genot van kost en inwoning;

b. 12 ten honderd bij genot van woning;

c. 4 ten honderd bij genot van vuur en licht, tenzij rekening wordt gehouden met het genot van kost en inwoning, tot een maximum van f 100.

7. Het genot van de voordeelen, als bedoeld in artikel 6, 2de en 3de lid, wordt gesteld op het bedrag, of het percentage, ingevolge die bepalingen vastgesteld.

8. Indien volgens de oude regeling boven de maximumwedde na bepaalde tijdvakken nog verhoogingen ten beloope van in die regeling vastgestelde bedragen konden worden toegekend, worden deze verhoogingen beschouwd als periodieke verhoogingen bedoeld in het 1ste lid.

9. Voor zoover op de berekening van de fractie van de loopende periodieke verhooging ook gedeelten van maanden van invloed zouden zijn, worden deze gedeelten verwaarloosd.

32. Onder de zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling op 1 Januari 1918 wordt verstaan de bezoldiging, ingevolge die regeling toe te kennen, met bijberekening, voor zoover het maximum der bezoldiging niet mocht zijn bereikt, van eene fractie van de naar de nieuwe regeling loopende periodieke verhooging, berekend in evenredigheid van den tijd verlopen sedert den dag, waarop de termijn van die verhooging zou zijn ingegaan, indien de nieuwe regeling reeds vóór 1 Januari 1918 had gegolden.

33. 1. Bij de berekening der zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling overeenkomstig het vorige artikel tellen als diensttijd mede alle dienstjaren in den rang of de klasse doorgebracht met bijberekening, voor zoover de in bijlage B genoemde ambtenaren betreft, van den diensttijd, als in deze bijlage is aangegeven; het 2de lid van artikel 8 is hierbij van toepassing.

2. Buitengewone of vervroegde periodieke verhoogingen in den rang of de klasse worden beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd.

3. Het vorige lid is van toepassing, wanneer bij eerste benoeming in den rang of de klasse eene hogere dan de aanvangswedde is toegekend.

4. Indien eene bezoldiging volgens de oude regeling was bepaald op een bedrag, niet voorkomende in de schalen van bezoldiging van die regeling, wordt het deel, hetwelk deze bezoldiging meer bedraagt dan de minimum-wedde van den rang of de klasse, geacht te zijn verkregen in een aantal dienstjaren, berekend in evenredigheid van de perioden der verhoogingen, aan dien rang of die klasse verbonden.

5. Voor het medetellen van tijdelijken diensttijd vindt artikel 12 overeenkomstige toepassing.

6. Indien een ambtenaar, die naar de oude regeling nog niet de maximum-wedde van den lagere rang of de lagere klasse had bereikt, met iangang van 1 Januari 1918 of van een vroegeren datum bevorderd is tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak, wordt hij geacht op den dag, waarop de bevordering ingaat, in den lagere rang of de lagere klasse ten minste een diensttijd te bezitten, welke werd vereischt om de maximum-wedde te bereiken. Artikel 13 vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

7. Het in het vorige lid bedoelde aantal dienstjaren bedraagt echter niet meer dan werd vereischt om naar de oude regeling eene bezoldiging te bereiken, welke onmiddellijk gelegen was beneden de bezoldiging, die bij de bevordering is toegekend.

8. Behoudens nadere regelingen, als bedoeld in het 10de lid, geldt als diensttijd mede de tijd, welke volgens een daartoe strekkend voorschrift van eene laatstelijk vóór 1 Januari 1918 van kracht zijnde regeling als diensttijd werd aangemerkt in de op 1 Januari 1918 bekleede betrekking.

9. De tijd van stilstand van periodieke verhooging komt in mindering van den diensttijd.

10. Wij behouden Ons voor ten aanzien van de bepaling van den diensttijd, als bedoeld in dit artikel, eene nadere regeling te treffen, indien in bijzondere gevallen of ten opzichte van bepaalde groepen van ambtenaren op grond van de vorenstaande bepalingen een diensttijd zou gelden, welke onevenredig lang of kort moet worden geacht.

11. Een besluit als bedoeld in het vorige lid wordt genomen op de voordracht van den Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

12. Het laatste lid van artikel 31 vindt overeenkomstige toepassing.

34. Op de vóór de dagteekening van dit besluit in vasten of, krachtens aanstelling door het daartoe bevoegde Gezag, in tijdelijken dienst zijnde ambtenaren, blijven voor de toekenning der periodieke verhoogingen, de laatstelijk vóór 1 Januari 1918 voor hen geldende bepalingen, betreffende het in aanmerking komen van tijdelijken diensttijd, van kracht.

35. 1. Een ambt, waarvoor eene salaris-regeling met periodieke verhooging vóór 1 Ja-

nuari 1918 niet bestond, wordt voor de toepassing der vorenstaande bepalingen gelijkgesteld met een, in zijnen aard zoo veel mogelijk overeenkomend ambt, dat in de bijlagen A en B in dezelfde of eene der naastaanliggende schalen van bezoldiging is geplaatst en waarvoor zoodanige salarisregeling wel bestond.

2. Wij behouden Ons voor ten aanzien van de berekening van de bezoldiging van een ambt, als bedoeld in het 1ste lid, in bijzondere gevallen eene nadere regeling te treffen. Het 11de lid van artikel 33 vindt hierbij overeenkomstige toepassing.

36. 1. Indien de zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling lager is dan de zuivere bezoldiging naar de oude regeling, naar boven tot een tiental van guldens afgerond, wordt de bezoldiging op dit laatste bedrag vastgesteld.

2. Het 3de en 4de lid van artikel 30 vinden overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat voor het op den voet van het eerste lid van dat artikel berekende bedrag in de plaats komt de zuivere bezoldiging naar de oude regeling naar boven tot een tiental van guldens afgerond.

3. De wedde volgens de nieuwe regeling zal niet lager zijn dan de wedde vóór de dagteekening van dit besluit toegekend en niet verminderd om redenen van bijzondere aard. Dat bedrag zal blijven toegekend, totdat op een hooger bedrag naar de regelen van dit besluit aanspraak zal bestaan. De toelagen vóór de dagteekening van dit besluit toegekend, blijven gehandhaafd zolang en voor zoover deze met de bezoldiging volgens de oude regeling op 1 Januari 1916 de bezoldiging naar de nieuwe regeling overtreffen.

4. Aan hem, wien eene buitengewone periodieke verhooging is toegekend na 1 Januari 1918 en voor de dagteekening van dit besluit, kan op den voet van artikel 15 eene buitengewone periodieke verhooging worden toegekend, ook zonder dat de hiervoor benoodigde gelden op de Staatsbegroting in het bijzonder zijn beschikbaar gesteld. Deze bepaling vindt overeenkomstige toepassing waar in genoemd tijdvak aanstelling plaats vond boven de aanvangswedde in den rang of de klasse.

5. Geene bezoldiging wordt vastgesteld op een bedrag lager dan de aanvangswedde in den rang of de klasse.

37. 1. Ingeval de bezoldiging van een ambtenaar, die met ingang van 1 Januari 1918 of van een vroegeren datum bevorderd is tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak, of wel overgegaan is naar een ander

dienstvak met hoogere salarisregeling, volgens de vorenstaande bepalingen zou worden vastgesteld op een bedrag, hetwelk lager is dan het bedrag, dat hem zou zijn toegekend, bij zijne bevordering of benoeming in het andere dienstvak indien deze met ingang van 2 Januari 1918 zouden hebben plaats gehad, wordt de bezoldiging met ingang van 1 Januari 1918 op dit hoogere bedrag vastgesteld.

2. Indien bij de bevordering geen dag van ingang is bepaald, vindt het 2de lid van artikel 13 overeenkomstige toepassing.

38. 1. Indien de naar vorenstaande overgangsbepalingen berekende bezoldiging overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, wordt die bezoldiging voor de verdere verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhoogingen na den daarvoor gevorderden diensttijd.

2. Indien de in het 1ste lid bedoelde overeenstemming niet bestaat en de maximumwedde niet is overschreden, vindt artikel 17 overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat het daarin bedoelde tijdsverloop aanvangt met ingang van 1 Januari 1918.

39. 1. Indien de naar de vorenstaande overgangsbepalingen berekende bezoldiging niet overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, bedraagt bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak de wedde in dien hooger rang of die hogere klasse ten minste zooveel meer dan de wedde in den lageren rang of lagere klasse als het verschil bedraagt tusschen de naast lagere en naast hogere wedde, waartusschen de wedde in den lageren rang of de lagere klasse is gelegen.

2. Indien bevordering samen gaat met eene verplaatsing naar eene gemeente van andere klasse, wordt de bezoldiging in den lageren rang of de lagere klasse herleid op den voet van het 4de lid van artikel 2 en wordt voor de toepassing van het 1ste lid dit herleide bedrag als grondslag genomen.

40. 1. Indien ten gevolge van de toepassing van artikel 39 bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak na 1 Januari 1918 de toe te kennen wedde niet overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, vindt artikel 38, 2de lid, overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat het daarin bedoelde tijdsverloop aanvangt met ingang van 1 Januari 1918.

2. Valt de dag van ingang van bevordering tot hooger rang of hogere klasse samen met den dag, waarop de bezoldiging in den lageren

rang of de lagere klasse zou zijn verhoogd tot het naast hogere bedrag in de schaal van bezoldiging, dan wordt deze verhooging voor de vaststelling van de bezoldiging in den hooger rang of de hogere klasse geacht reeds te hebben plaats gehad.

3. Indien ten gevolge van het bepaalde in het 1ste lid de dag, met ingang waarvan de bezoldiging tot het naast hogere bedrag zou moeten worden verhoogd, zou komen te vallen vóór den dag van ingang der bevordering, vindt het 2de lid overeenkomstige toepassing.

4. Indien bij de bevordering geen dag van ingang is bepaald, vindt het 2de lid van artikel 13 bij de toepassing van de beide voorgaande leden overeenkomstige toepassing.

41. Indien aan een ambtenaar, wiens bezoldiging ten gevolge van vorenstaande overgangsbepalingen niet overeenstemt met een bedrag, voorkomende in de schaal van bezoldiging, eene buitengewone verhooging wordt toegekend, vindt oor de verhooging tot het naast hogere bedrag in de schaal van bezoldiging artikel 17 overeenkomstige toepassing.

42. 1. De traktementen van de op 1 Januari 1918 in dienst zijnde ambtenaren, genoemd in de bijlage C, worden verhoogd tot de in die bijlage genoemde bedragen, voor zoover deze een bedrag van f 4000 niet overtreffen.

2. Indien genoemde bedragen het bedrag van f 4000 overtreffen, wordt de bezoldiging naar de oude regeling verhoogd met 75 ten honderd van het verschil tusschen deze bezoldiging en die genoemd in de bijlage C of in een, krachtens het 7de lid van artikel 1 genomen besluit, met dien verstande, dat de bezoldiging niet lager wordt gesteld dan f 4000. Het aldus berekende bedrag wordt tot een tienvoud van gulden naar boven afgerond.

3. Ten aanzien van de berekening van de bezoldiging naar de oude regeling, bedoeld in het vorige lid, vinden het 2de tot en met 7de lid van artikel 31 overeenkomstige toepassing.

4. Geen bezoldiging wordt vastgesteld op een bedrag, dat lager is dan de in het 3de lid bedoelde bezoldiging naar de oude regeling, naar boven tot een tiental van gulden afgerond.

5. Voor zoover de bezoldiging ten gevolge van de voorafgaande leden is vastgesteld op een bedrag lager dan het bedrag, genoemd in bijlage C of in een krachtens het 7de lid van artikel 1 genomen besluit, wordt die bezoldiging met ingang van 1 Januari 1923 gebracht op dit bedrag.

43. 1. De herziening der jaarwedden, welke op grond van deze overgangsbepalingen be-

hoort plaats te vinden, geschiedt door het Gezag, dat bevoegd is tot toekenning van periodieke verhoogingen.

2. Indien de voorwaarden, welke voor het toekennen van periodieke verhoogingen zijn gesteld, niet zijn vervuld, kan dat Gezag bepalen, dat de herziening niet, of ten deele niet, zal plaats vinden.

De termijnen voor de periodieke verhoogingen beginnen alsdan te loopen vanaf den datum, met ingang waarvan de herziening alsnog mocht plaats vinden, met dien verstande, dat de artikelen 9, 2de lid, en 13 te dezen overeenkomstige toepassing vinden.

Slobepalingen.

44. 1. Alle in andere besluiten voorkomende bepalingen, welke :

a. onderwerpen betreffen, die in dit besluit zijn geregeld, behoudens het bepaalde in art. 22; 2de lid,

b. regelen vaststellen omtrent periodieke bevordering tot hooger rang of hogere klasse, zijn afgeschafte, behoudens het bepaalde in artikel 36, 3de lid.

2. ;De thans geldende bepalingen ten aanzien van stilstand van wedde al of niet gepaard met die van periodieke verhooging bij afwezigheid of bij schorsing, blijven, behoudens het bepaalde in artikel 11, van kracht zoolang geen algemeene regeling op dat punt is tot stand gekomen.

45. Voor zoover door Ons is bepaald, dat de toekenning van verhoogingen, als bedoeld in artikel 10, moet plaats vinden door een ander Gezag dan door Ons of den Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, blijft die bepaling gehandhaafd.

46. 1. De bepalingen van dit besluit zijn op de vóór 1 Juli 1918 benoemde bewaarders van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen, zoolang zij aan hun tegenwoordig kantoor in functie blijven, slechts van toepassing voor zoover zij, overeenkomstig artikel 2 der wet van 17 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 387) hebben te kennen gegeven, dat zij voor de regeling hunner bezoldiging wenschen gelijk gesteld te worden met de na den 30sten Juni 1918 te benoemen bewaarders; in dat geval zijn de bepalingen van dit besluit, met uitzondering

van de Overgangsbepalingen, met ingang van 1 October 1918 op hen van toepassing, zoodat aan hen van 1 October 1918 af wordt toegekend het volle bedrag der bezoldiging naar de nieuwe regeling, berekend naar hun diensttijd op dat tijdstip.

2. Voor de bewaarders die tevens ontvanger der registratie en domeinen zijn, geldt het vorige lid ook ten opzichte van hunne betrekking als ontvanger.

47. In de Derde afdeling van het Reglement n°. IV op de organisatie en de dienst der Deurwaarders en verdere regtsbedienden, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 14 September 1838 (*Staatsblad* n°. 36) en laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 29 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 446), wordt voor artikel 26 een nieuw artikel 25a ingevoegd, luidende :

„De jaarwedden van de regterlijke beampten” worden geregeld op de wijze als is aangegeven in het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren-1918 (*Staatsblad* n°. 541).

48. Dit besluit kan worden aangehaald als „Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren” met vermelding van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin dit besluit is geplaatst.

Onze Ministers zijn, ieder voor zooveel zijn Departement van Algemeen Bestuur aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de onderscheidene Ministerieele Departementen, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 3den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

CORT V. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 6 Sept. 1918.)

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 September 1918 (*Staatsblad* n°. 541).

Mij bekend,

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

CORT V. D. LINDEN.

BIJLAGE A.

Eezoldiging met periodieke verhooging, behalve voor de directeuren en leeraren van Rijks hogere burgerscholen en daarmede overeenkomende inrichtingen van onderwijs, de burgerleeraren aan inrichtingen voor militair onderwijs en de hoofden en onderwijzers aan Rijksinrichtingen voor lager onderwijs.

SCHAAL 1.

600 (2) 650 (5) 700.

Justitie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Vrouwelijke beambte voor den huishoudelijken dienst (dienstbode; aftrek voor vrije kost en inwoning f 300).

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Schoonmaakster.

Rijksmuseum.

Schoonmaakster.

SCHAAL 2.

500 (2) 550 (4) 600 (6) 650 (8) 700 (12) 750 (16) 800.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op ten hoogste f 300.

SCHAAL 3.

600 (2) 650 (4) 700 (6) 750 (8) 800 (12) 850 (16) 900.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 300 tot ten hoogste f 400.

SCHAAL 4.

700 (2) 750 (4) 800 (6) 850 (8) 900 (11) 950 (14) 1000.

Justitie.

Gevangeniszen.

Cipier te Harderwijk.
Cipier te Eindhoven.
Cipier te Boxmeer.
Boodschaplooper.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksweekscholen voor vroedvrouwen.
Verpleegster (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Machineschrijfter.

Aanteekening:

De getallen onder de aanduiding der schaal wijzen aan de aanvangswedde en de opvolgende trappen van periodieke verhooging; de cijfers met boog het tijdsverloop, sedert den ingang van de aanvangswedde, voor de periodieke verhoogingen vereischt.

Vrouwelijk bediende in de broodkamer der poliklinieken (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Telefonist.

Marine.

Loodswezen, enz.

Lichtwachter bij 's Rijkskustverlichting 3^e categorie.

SCHAAL 5.

700 (2) 750 (4) 800 (6) 850 (8) 900 (10) 950 (12) 1000 (14) 1050 (16) 1100.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 400 tot ten hoogste f 500.

SCHAAL 6.

800 (2) 850 (4) 900 (6) 950 (8) 1000 (10) 1050 (12) 1100 (14) 1150 (16) 1200.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 500 tot ten hoogste f 600.

SCHAAL 7.

800 (1) 900 (2) 1000 (5) 1050 (8) 1100 (12) 1150 (16) 1200.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

*) Vaste knecht.

Assistent-bode of boutefeu.

Assistent-bode (valt onder de bepaling van artikel 1, 4^e lid).

Knecht-portier.

Justitie.

Rechterlijke Macht.

Knecht of portier.

Centrale raad van beroep en raden van beroep.

Knecht.

*Gevangeniszen.*Bediende bij den arbeid, 2^e rang.Bewaarder 3^e rang.Bewaarster 2^e rang.Zaalopzichteres 2^e rang.

Assistent-kok en assistent-stoker.

Beambte in algemeenen dienst.

Rijkswerk-inrichting te Veenhuizen.

Winkelhouder.

Hoeveknecht.

Schaapherder.

Voerman en bode.

Beambte voor huishoudelijke diensten.

Waschbaas.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Tuinman-portier.

*) De vaste knecht bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal, alleen werkzaam tijdens de bijeenkomsten der Kamer, valt onder de bepaling van art. 1, 4^e lid.

Vrouwelijke beampte in algemeenen dienst en voor den huishoudlijken dienst (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Assistent-kok (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Beampte in algemeenen dienst 2^e rang (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Justitiegebouwen.

Knecht.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.

Knecht.

Volksgezondheid.

Stoker bij den Centralen gezondheidsraad.

Knecht bij den Centralen gezondheidsraad.

Tweede bediende bij het Centraal laboratorium voor het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

Beampte bij den quarantaine- en ontsmettingsdienst aan de Poortershaven (Naaldwijk), te Vlissingen of te IJmuiden.

Rijkskweekschool voor vroedvrouwen.

Stoker.

Knecht of portier.

Uitwonend portier (aftrek voor dagkost f 150).

Portier machinist (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Rijksgestichten voor krankzinnigen.

Bediende-werkman.

Magazijnbediende (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Portier (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Barbier (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Portier-huisknecht (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Rijksumiversiteiten en Technische hoogeschool.

Bediende 2^e klasse.

Hulpmachinist.

Knecht in den kruidtuin.

Bediende in den apotheek.

Waschknecht.

Tremmer.

2e Tuinman bij de klinieken.

Transportbediende.

Huisknecht (aftrek voor kost en inwoning f 300).

Rijkverzamelingen.

Portier of bediende.

Assistent bij het Koninklijk kabinet van schilderijen.

Assistent bij het Museum H. W. Mesdag.

Rijksmuseum.

Opzichter.

Parkwachter.

Nachtwaker.

Werkman.

Kunstonderwijs.

Assistent bij de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers.

Bediende bij de Rijkschool voor kunstnijverheid.

Marine.

Loodswezen, enz.

Matroos bij het loodswezen.

Matroos aan boord van een betonningsvaartuig.

Matroos aan boord van een motorgastransportvaartuig.

3^e Lichtwachter aan boord van een lichtschip.

Financiën.

Agentschap en grootboeken.

Vaste knecht.

Directe belastingen, enz.

Vaste knecht.

Bode.

Portier.

Registratie, domeinen, hypotheken en kadaster.

Portier.

Bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Bediende bij het bacteriologisch onderzoek.

Knecht bij de visscherij-politie.

Knecht op een domeinvaartuig.

Pensioenraden.

Vaste knecht.

Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Vaste knecht.

Staatsmuntbedrijf.

Portier.

Oorlog.

Inrichtingen van onderwijs.

Geëmployeerde van het fysisch kabinet en het scheikundig laboratorium bij de cadettenschool.

Normaal schietschool.

Beheerder van het materieel, tevens schrijver.

Magazijnen der Artillerie te Delft.

Portier.

Magazijnknecht.

Topografische inrichting.

Steenlijper.

Kaartenplakker.

Artillerie-inrichtingen.

Magazijnknecht.

Bediende.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Sluisknecht bij kleinere sluizen.

Brugknecht.

Pontknecht.

Arbeider bij de wegen.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.

Vaste knecht.

Rijkverzekeringsbank.

Kantoorknecht.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.

Vaste knecht.

Posterijen en telegrafie.

Vaste knecht bij het Hoofdbestuur.

Rijkspostspaarbank.

Vaste knecht.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Bediende 2^e klasse.

Landbouw.

Rijkshulpkeurmeester 3^e klasse.

Bediende 2^e klasse.

Stalknecht.

Bediende bij het Rijkszuivelstation.

Staatstoezicht op de mijnen.

Bode.

Visscherij-inspectie.

Matroos.

Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en van de rubbernijverheid.

Bediende.

Bureau voor den industrieelen eigendom.

Vaste knecht of portier.

SCHAAL 8.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1050 (4) 1100
(6) 1150 (8) 1200.

Justitie.*Gevangeniszen.*Schrijver 2^e rang.*Rijkswerkenrichtingen.*Schrijver 2^e rang.*Rijkstucht- en opvoedingswezen.*Schrijver 2^e rang.**Binnenlandsche Zaken.***Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.*Hoofd der linnenkamer van de poliklinieken
(aftrek voor kost en inwoning f 400).2^e Klerk bij de klinieken.**Marine.***Loodswezen, enz.*

Hulpstoker aan boord van een stoomloodsvaartuig.

SCHAAL 9.

800 (1) 900 (2) 1000 (4) 1100 (6) 1200.

Waterstaat.*Postervien en telegrafie.*Klerk 2^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).**SCHAAL 10.**

900 (1) 1000 (2) 1050 (3) 1100 (5) 1150
(7) 1200.

Financiën.*Directe belastingen, enz.*Kommies 3^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).Kommies te water 2^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).**SCHAAL 11.**

800 (1) 900 (2) 1000 (4) 1050 (6) 1100 (8) 1150
(10) 1200 (13) 1250 (16) 1300.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Magazijnbediende.

Justitie.*Gevangeniszen.*Bewaarder 2^e rang.Bewaarster 1^e rang.Zaalopzichteres 1^e rang.

Kok.

Smid-stoker.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Kok.

Binnenlandsche Zaken.*Rijksgestichten voor krankzinnigen.*

Kleermaker.

Tuinman.

Schoenmaker.

Gasstoker.

Bankwerker.

Motorknecht.

Smid-stoker.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Portier.

Stoker.

Loopknecht.

Monteur (stoker).

Hulpportier.

Magazijnknecht.

Rijksarchief.

Assistent-conciërge.

Portier.

Zaalwachter.

Bediende.

Stoker.

Rijksverzamelingen.

Hoofdassistent bij het Koninklijk kabinet van schilderen.

Rijksmuseum.

Metselaar-leidekker.

Schilder-glasenmaker.

Tuinman-stoker.

Stoker.

Kunstonderwijs.

Assistent-conciërge bij de Rijksacademie van beeldende kunsten.

Marine.*Loodswezen, enz.*2^e stoker aan boord van een stoomloodsvaartuig.2^e Matroos aan boord van een stoomloods-transportvaartuig.Roeier 2^e klasse.

Matroos-kok.

Matroos-motordrijver aan boord van een be-
tonningsvaartuig.Lichtwachter bij 's Rijks kustverlichting, 2de
categorie.2^e Stoker aan boord van een stoomgastransport-
vaartuig.2^e Matroos aan boord van een stoomgastrans-
portvaartuig.2^e Lichtwachter aan boord van een lichtschip.**Financiën.***Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.*

Schipper op een domeinvvaartuig.

Stoker bij het bestuur der visscherijpolitie op de
Zeeuwsche stroomen.**Oorlog.***Geneeskundige dienst.*Portier bij het Rijksmagazijn van geneesmidde-
len.*Inrichtingen van onderwijs.*

Opzichter van de modelkamer aan het Departement van Oorlog.

*Centrale magazijnen van militaire kleeding
en uitrusting.*

Portier.

Artillerie-inrichtingen.

Portier.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

Havenknecht.

Sluiswachter bij kleinere sluisen.

Sluisknacht bij grootere sluisen.

Brugwachter bij kleinere bruggen.

Sluis- en brugwachter bij kleinere sluisen en
bruggen.

Pontwachter.

Machineknecht tevens magazijnknecht bij 's Rijks electriciteitswerken.
 Motorschipper bij 's Rijks electriciteitswerken.
 Stoker bij 's Rijks stoomgemalen en electricische inrichtingen.
 Stoker bij 's Rijks electricische inrichtingen.
 Motorschipper.
 Dekknecht.
 Stuurman-dekknecht.
 Stoker op een vaartuig.
 Stoker-dekknecht op een vaartuig.
 Arbeider bij de zee- en/of havenwerken.
 Arbeider bij de rivierwerken.
 Arbeider bij de kanalen.
 Bestuurder van een Rijksmotorrijtuig.
Landsgebouwen.

Werkman.
Posterijen en telegrafie.
 Magazijnbediende bij het magazijn van postzegels, enz.
 Vast werkmans bij de telegrafie.
Visschershaven.
 Havenknecht.

Landbouw, Nijverheid en Handel.
Landbouwwonderwijs.
 Tuinknecht bij de middelbare landbouwschool.
Domeinbeheer.
 Opziener der domeinen tevens sluiswachter, te Oosterhout.
Visscherij-inspectie.
 Stoker.
Toezicht op de maten en gewichten.
 Bediende.
Toezicht op het vervoer van ontplofbare stoffen.
 Geleider.

SCHAAL 12.

900 (2) 950 (4) 1000 (6) 1050 (8) 1100
 (10) 1150 (12) 1200 (14) 1250 (16) 1300.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
 Brievengaaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 600 tot ten hoogste f 700.

SCHAAL 13.

1000 (2) 1050 (4) 1100 (6) 1150 (8) 1200
 (11) 1250 (14) 1300.

Binnenlandsche Zaken.

Rijkskweekscholen voor vroedvrouwen.
 Vroedvrouw (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Operatiezuster-vroedvrouw (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Assistenten voor de huishoudelijke aangelegenheden der verpleegsters (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 2^e operatiezuster bij de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 2^e verpleegstersjuffrouw bij de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Huishoudjuffrouw in de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Keukenchef in het academisch ziekenhuis of de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Provisiejuffrouw in het academisch ziekenhuis of de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Wasch-, linnenjuffrouw in het academisch ziekenhuis of de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Assistenten voor de huishouding in het academisch ziekenhuis of de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Pleegzuster bij de dermatologie der polikliniek van de Rijksuniversiteit te Groningen.

Oorlog.

Geneeskundige dienst.
 Verpleegster bij het militair hospitaal (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Waterstaat

Rijkswaterstaat.
 Sluiswachter bij grootere sluizen.
 Brugwachter bij grootere bruggen.
 Sluis- en brugwachter bij grootere sluizen en bruggen.
 Duinwachter.

SCHAAL 14.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1050 (4) 1100
 (6) 1150 (8) 1200 (10) 1250 (12) 1300
 (14) 1350 (16) 1400.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Bode.
 Bode-machinist.
 Bode-binder, tevens assistent voor het archief bij de Algemeene Rekenkamer.
 Bode, tevens assistent voor het archief bij de Algemeene Rekenkamer.
 Magazijnbediende-binder.

Justitie.

Rechterlijke macht.
 Bode.
 Exploiteur bij het Hoog militair gerechtshof.
 Kamerbewaarder bij het Hoog militair gerechtshof.
Centrale Raad van beroep en Raden van beroep.
 Bode tevens knecht.
 Bode.

Gevangeniszen.

Bediende bij den arbeid 1^e rang (aftrek voor kost en inwoning f 300).
 Bewaarder 1^e rang.
Rijkswerkeninrichtingen.
 Zaalopziener 2^e rang.
 Kok.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Beambte in algemeenen dienst 1^e rang.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.
 Bode.
Volksgezondheid.

Bode.
 1^e Bediende.
Rijkskweekscholen voor vroedvrouwen.
 Machinist-electricien.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Knecht in den kruidtuin van 's Rijks herbarium.
 Kasknecht in den kruidtuin van 's Rijks herbarium.
 Polikliniek- en operatiebediende.
 Laboratoriumbediende.
 Desinfecteur.
 Bediende 1^e klasse.

Smid-bankwerker.
 Stoker-bankwerker bij de klinieken te Utrecht.
 Timmerman.
 Schilder.
 Matrassenmaker.
 1^e Tuinman.
 Nachtportier.
 Dagportier.
 Laboratorium-bediende.
 Bediende-bankwerker te Delft.

Onderwijs.

Amanuensis bij een Rijks hogere burgerschool
 met driejarigen cursus.

Rijksarchieven.

Bode-binder.
 Bode.

Rijksverzamelingen.

Machinist-stoker.

Rijksmuseum.

Behanger.
 Timmerman.
 Tuinman.
 Onderconciërge.

Gebouwen van onderwijs.

Bode.

Marine.*Loodswezen, enz.*

1^e Matroos aan boord van een stoomloods-
 transportvaartuig.
 Lichtwachter bij 's Rijks kustverlichting, 1^e
 categorie.
 1^e Matroos aan boord van een stoomgastrans-
 portvaartuig.

Financiën.*Agentschap en grootboeken.*

Bode.
 Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
 Onder-opziener der domeinen.
 Waardsman bij de domeinen.

Pensioenraden.

Bode.
 Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke
 ambtenaren.

Bode.

Oorlog.*Bureau van den Inspecteur der infanterie.*

Bode.
 Bureau van den Inspecteur van den geneeskun-
 digen dienst der landmacht.

Bode.
 Bode-stoker.
Topografische inrichting.

2^e klerk.
 Bode.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

Hulpsluismeester van een kleinere sluis.
 Electricien.
 Electricien-hulpmachinist.
 Smid-bankwerker.
 Hulpmachinist-stoker.
 Machinist-stoker.
 Monteur.
 Hulpmachinist op een vaartuig.
 Kanaalwachter.
 Lichtwachter.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
 Bode.

bij de Rijks
 stoomgemalen
 en electrici-
 teitswerken.

Rijksverzekeringsbank.

Portier.
 Bode.
Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.
 Bode.

Rijkspostspaarbank.

Bode.
 Bediende.
 Vakarbeider.

Posterijen en telegrafie.

Bode bij het hoofdbestuur.
 Magazijnbediende.
 Brievenbesteller.
 Vast werkmans met vakbekwaamheid.
 Telegrambesteller.
 Portier.

Brieven- en telegrambesteller.
 Met afwijking van de bedragen in de schaal
 wordt de bezoldiging voor de postboden
 en de brievenaarders, tevens postbode,
 met inachtneming van de periodieke ver-
 hoogingen daar vermeld, geregeld als volgt:
 Postboden: per dienstuur een negende gedeelte
 van het salaris der brievenbestellers, met
 dien verstande, dat de wedde niet klimt
 boven die van een brievenbesteller op
 dezelfde standplaats.

Brievenaarders: per loopuur een negende
 gedeelte van het salaris der brievenbestellers,
 boven en behalve de wedde voor den kantoor-
 dienst, met dien verstande dat de wedde per
 loopuur niet klimt boven die van een brieven-
 besteller op dezelfde standplaats.

Visschershaven.

Smid-machinedrijver.
 Dokknecht.
 Havenbeambte-timmerman.
 Politiebeambte.
 1^e Halknecht.
 1^e Havenknecht.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouwonderwijs.*

Bediende 1^e klasse.
Landbouw.
 Bediende 2^e klasse bij een Rijkslandbouw-
 proefstation.
 Rijks hulpleurmeester 2^e klasse.

Rijksseruminrichting.

Bediende 1^e klasse.
 Koetsier.

Visscherij-inspectie

Machinist-motordrijver 2^e klasse.
Visscherij-onderzoek.

Bediende.
Raad voor de scheepvaart.

Bode.

Octrooiraad.

Bode.

Koloniën.*Koloniaal etablissement.*

Bode.

SCHAAL 15.

1250 (2) 1300 (4) 1350 (6) 1400.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Dagportier (hoofdportier) bij de klinieken te
 Utrecht (aftrek voor kost en inwoning voor
 het gezin f 500).

SCHAAL 16.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1100 (4) 1200 (6) 1250 (8)
1300 (10) 1350 (12) 1400 (14) 1450 (16) 1500.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Schrijver op jaarloon.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.

Schrijver op jaarloon.

Volksgezondheid.

Klerk.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.

Schrijver.

College van bijstand artikel 35 der woningwet.

Schrijver op jaarloon.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Klerk.

Schrijver.

2^e Klerk bij het academisch ziekenhuis.

Boekhoudster bij de tandheelkunde.

Machine-bankwerker bij de klipieken.

Machine-bankwerker bij de psychiatrisch-neurologische kliniek.

Rijksarchieven.

Klerk-conciërge.

Binder.

Rijksmuseum.

Klerk.

Kunstonderwijs.

Beambte bij de Koninklijke Academie van
Wetenschappen.

Marine.

Rijkswerven.

Schrijver.

Loodswezen, enz.

Roeier 1^e klasse.

Stoker bij 's Rijks kustverlichting.

Magazijnbeheerder, tevens schrijver bij het
proefstation ten dienste van 's Rijks kust-
verlichting te Scheveningen.

Bediende bij het proefstation ten dienste van
's Rijks kustverlichting te Scheveningen.

Financiën.

Agentschap en grootboeken.

Schrijver op jaarloon.

Directe belastingen, enz.

Rijksklerk 3^e klasse.

Directie van de Staatsloterij.

Klerk.

Pensioenraden.

Schrijver op jaarloon.

*Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke
ambtenaren.*

Schrijver op jaarloon.

Staatsmuntdedrijf.

Bode-klerk.

Oorlog.

Topografische inrichting.

Archiefbediende.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Electricien-monteur bij 's Rijks electriciteits-
werken.

Stuurman.

Bakenmeester.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.

Schrijver op jaarloon.

Rijksverzekeringsbank.

Schrijver.

*Contrôle op het rekenplichtig beheer der
Rijksverzekeringsbank.*

Schrijver op jaarloon.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.

Schrijver op jaarloon.

Rijkspostspaarbank.

Machinist.

Posterijen en telegrafie.

Schrijver op jaarloon bij het hoofdbestuur.

Zaalwachter.

Schrijver.

Kantoor knecht.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Schrijver bij de landbouwhoogeschool.

Schrijver bij de veerartsenijkundige hoogeschool.

Landbouw.

Klerk bij een Rijkslandbouwproefstation.

Schrijver bij den phytopathologischen dienst.

Kantoorbediende bij de Rijksseruminrichting.

Staatsboschbeheer.

Schrijver op jaarloon.

Staatstoezicht op de mijnen.

2^e Klerk.

Visscherij-inspectie.

Administratief ambtenaar 3^e klasse.

*Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.
Klerk.*

Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.

Schrijver.

Arbeidsinspectie.

Administratief ambtenaar 3^e klasse.

Inspectie van den havenarbeid.

Administratief ambtenaar 3^e klasse.

Kolonien.

Geneeskundige Raad.

Schrijver op jaarloon, tevens huisbewaarder.

SCHAAL 17.

1000 (2) 1100 (4) 1200 (6) 1250 (8) 1300 (10)
1350 (12) 1400 (14) 1450 (16) 1500.

Justitie.

Gevangeniszen.

Hoofdbewaarster.

Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.

Huismeester in het oudemannenhuus.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Beambte in algemeen dienst (aftrek voor
kost en inwoning f 400).

Werkmeester 2^e rang (met vergoeding voor
bijakten als voor onderwijzer tuchtschool).

Beambte in algemeen dienst bij een Rijks-
opvoedingsgesticht voor meisjes (aftrek voor
kost en inwoning f 400).

Binnenlandsche Zaken.

Onderwijs.

Machinist bij de Rijks schoenmakers- en leer-
looiersschool te Waalwijk.

Marine.

Loodswezen, enz.

Loodsweekeling 2e klasse.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaaarder met een kantoorarbeid over
het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 700
tot ten hoogste f 800.

SCHAAL 18.

1000 (2) 1100 (4) 1200 (6) 1300 (8) 1400 (10) 1500

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Assistente in de bibliotheek van de psychia-
trisch-neurologische klinieken.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.
2^e Klerk te Woensel.

Marine.*Loodswezen, enz.*Opzichter bij 's Rijks kustverlichting 3^e categorie.**Financiën.***Directe belastingen, enz.*Deurwaarder 3^e klasse.**Oorlog.***Topografische inrichting.*Graveur 3^e klasse.Photograaf 3^e klasse.Drukker 3^e klasse.**Landbouw, Nijverheid en Handel.***Rijkslandbouwproefstations.*Bediende 1^e klasse.**SCHAAL 19.**

1100 (1) 1150 (2) 1200 (4) 1250 (6) 1300 (8) 1350 (10) 1400 (12) 1450 (14) 1500.

Justitie.*Rijkspolitie.*

Rijksveldwachter (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor alle gemeenten, andere dan die der 2^e klasse).
Rijksveldwachter-jachttopziener (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor alle gemeenten, andere dan die der 2^e klasse).

*Gevangeniszen.*Schrijver 1^e rang.

Machinist.

*Rijksverkinrichtingen.*Schrijver 1^e rang.*Rijkstucht- en opvoedingswezen.*Schrijver 1^e rang.**Binnenlandsche Zaken.***Rijkskweekscholen voor voedvrouwen.*

Huismeesteres (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Rijksgestichten voor krankzinnigen.

Verpleger.

*Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.*1^e Klerk bij de klinieken.**Marine.***Loodswezen, enz.*1^e Stoker aan boord van een stoomloods-transportvaartuig.2^e Stoker aan boord van een stoomloods-vaartuig.1^e Stoker aan boord van een stoomgastransportvaartuig.**Waterstaat.***Rijkswaterstaat.*

Sluismeester aan eene kleinere sluis.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Rijkshengstveulendepôt.*

Stalbaas.

SCHAAL 20.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1100 (4) 1200 (5) 1300 (7) 1400 (9) 1450 (11) 1500 (13) 1550 (15) 1600.

De concierges in deze schaal genoemd, ook zij wier ambt met een ander ambt vereenigd vermeld staat, vallen onder bepaling van artikel 1, 4^e lid.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Concierge.

Bode-concierge bij de Algemeene Rekenkamer.

Justitie.

Centrale Raad van beroep en Raden van beroep.
Concierge tevens bode.

Justitiegebouwen.

Bode-concierge.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Concierge.

Onderwijs.

Amanuensis-concierge bij een Rijks hoogere burgerschool met driejarigen cursus.

Rijksarchieven.

Concierge-binder, tevens bediende.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Rijksklerk 3^e klasse.

Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Kamerbewaarder en concierge.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*Bureelambtenaar 3^e klasse.*Hoofdbestuur der posten en telegrafie.*

Concierge.

Posten en telegrafie.

Hulpboekhouder.

Telefonist 2^e klasse.

Concierge.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouwonderwijs.*

Amanuensis-concierge bij land- en tuinbouw-winterscholen.

Tuinman, tevens concierge.

Rijkslandbouwproefstations.

Bediende-concierge.

*Visscherij-inspectie.*Opziener 2^e klasse.*Bureau voor den industrieelen eigendom.*

Concierge.

Arbeidsinspectie.

Bode-concierge.

Kolonien.

School tot opleiding voor commies bij den Indischen post-, telegraf- en telefoondienst.

Huisbewaarder tevens instrumentmaker

SCHAAL 21.

900 (1) 1000 (2) 1100 (3) 1150 (4) 1200 (6)
1250 (8) 1300 (10) 1350 (12) 1400 (14) 1450
(16) 1500 (18) 1550 (20) 1600.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
Bureelambtenaar 2^e klasse.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Custos.
Praeparateur.
Amanuensis 2^e klasse.
Rekenaar 2^e klasse bij de sterrenwacht.
Teekenaar bij de botanie aan 's Rijks herbarium te Leiden.
Rekenaar 2^e klasse bij de sterrenkunde.
Slager bij de klinieken.
Instrumentmaker.
Scheepstimmerman-modelmaker te Delft.
Machinist 2^e klasse.
Rijkscommissie voor de vervaardiging en ruil van reproductie van kunstvoorwerpen te Amsterdam.

Mouleur.

Rijksnormaalschool voor teekenaaronderwijzers.
Amanuensis.

Kunstonderwijs.
Amanuensis bij de Rijkschool voor kunstnijverheid te Amsterdam.

Marine.

Verificatie van 's Rijks zeeinstrumenten.
Instrumentmaker.
Koninklijk instituut voor de Marine.
Amanuensis voor scheikunde.

Financiën.

's Rijks schatkist.
Rijksboekhouder 3^e klasse.
Directe belastingen, enz.
Kommies 2^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten, andere dan die der 3^e klasse).
Kommies te water 1^e klasse.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Stempelaar van het buitengewoon zegel.
Opziener der Staatsduinen.
Staatsmuntbedrijf.
Amanuensis.

Oorlog.

Rijksmagazijn van geneesmiddelen.
Opzichter van de instrumentenkamer.
Machinist.
Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.
Meester-zadelmaker.
Meester-schoenmaker.
Opzichter.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
2^e Gezagvoerend-pontwachter.
Machinist-stoker op een vaarttuig.
Machinist op een vaarttuig.
Posterijen en telegrafie.
Lijnwachter.
Instrumentmaker.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.
Amanuensis 2^e klasse bij de landbouwhoogeschool.

Beampte bij de bibliotheek van de landbouwhoogeschool.
Amanuensis 2^e klasse bij de veedartsnijkundige hoogeschool.

Rijkszuivelinspectie.
Rijkszuivelvisiteur 2^e klasse.

Rijkszuivelstation.
Controleur.

Visscherijonderzoek.
Amanuensis bij het Rijksinstituut voor biologisch visscherijonderzoek.
Amanuensis-instrumentmaker bij het Rijksinstituut voor hydrografisch visscherijonderzoek.

Scheepvaartinspectie.
Schipper van een motorboot.
Rijksproefstation ten behoeve van de lederindustrie.

Amanuensis.

Octrooiraad.
Technisch adjunct-assistent.
Adjunct-assistent.

SCHAAL 22.

1200 (1) 1250 (2) 1300 (4) 1350 (6) 1400
(8) 1450 (10) 1500 (12) 1550 (14) 1600.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Kamerbewaarder.
Magazijnmeester.

Justitie.

Rijkspolitie.
Rijksveldwachter-brigadier (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor alle gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

Gevangenis.
Meesterknecht van den arbeid.
Hoofdbewaarder.

Rijksverkinrichting te Veenhuizen.
Apothekersbediende.
Huismeester van het hospitaal.
Magazijnmeester.
Opzichter in de fabriek.
Werkbaas
Hovenaar.
Opzichter voor de boschcultuur.
Opzichter voor den veldarbeid.
Veenbaas.
Bakkersbaas.
Machinist-centrifugist.
Molenaar.
Zaalopziener 1^e rang.

Rijkssticht- en opvoedingswezen.
Ziekenverpleger (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Huismeester.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksweekscholen voor vroedvrouwen.
Hoofdverpleegsters (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Rijksgestichten voor krankzinnigen.
Apothekers-assistenten (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Inwonend onderwijzeres (aftrek voor kost en inwoning f 400).
Eerste verpleger.
Klerk, tevens assistent in de apotheek.
Juffrouw voor de huishouding te Medemblik (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Machinist te Grave.

Boekhoudster-onderwijzeres (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Rijksuniversiteiten en Technische hogeschool
Assistent in de apotheek of hulpapotheker (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Magazijnmeester.

Demonstrator voor de tandheelkunde.

1^e Operatiezuster bij de klinieken te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 400).

1^e verpleger (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Uitwonend mannelijk gediplomeerd verpleger.
1^e Verpleegstersjuffrouw (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Waschmeester.

Uitwonend verpleger.

Onderwijs.

Amanuensis bij een Rijks hogere burgerschool met vijfjarigen cursus.

Marine.

Loodswezen, enz.

Monteur.

Instrumentmaker.

Financiën.

Bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Controleur.

Machinist.

Schipper.

Oorlog.

Hoogere Krijgsschool.

Amanuensis.

Koninklijke Militaire Academie.

Amanuensis.

Magazijnen der Artillerie te Delft.

Meester-geweermaker.

Topografische inrichting.

1^e Klerk.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Havenmeester te Breskens, Urk, Middelhamnis,

Zijpe (Bruinisse) en Numansdorp.

Hulpsluismeeester aan een grootere sluus.

Schipper.

Gezagvoerder van een Rijksvaartuig.

Gezagvoerend-pontwachter.

Rijksverzekeringsbank.

Opzichter-conciërge.

Hoofdbestuur der posterijen en telegrafie.

Chef-magazijnbediende.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Amanuensis bij de middelbare landbouwscholen.

Assistent-apotheker.

Amanuensis bij een Rijkslandbouwproef-station.

Visscherij-inspectie.

Machinist-motordrijver 1^e klasse.

Gezagvoerder.

SCHAAL 23.

1200 (2) 1300 (4) 1400 (6) 1450 (8) 1500
(10) 1550 (12) 1600 (14) 1650 (16) 1700.

Justitie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Werkmeesteres (met vergoeding voor bijakten als voor onderwijzeres tucht-school; aftrek voor kost en inwoning f 400).

Binnenlandsche Zaken.

Rijksweekscholen voor vroedvrouwen.

Huismeesteres tevens adjunct-directrice (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Brievengaarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op boven f 800 tot ten hoogste f 1000.

SCHAAL 24.

1400 (2) 1500 (4) 1600 (6) 1700.

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Adspirant-verificateur der invoerrechten en accijnzen.

Oorlog.

Topografische inrichting.

Drukker 2^e klasse.

SCHAAL 25.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1100 (4) 1200 (5) 1300
(6) 1400 (8) 1500 (11) 1600 (14) 1700 (17) 1800.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Klerk.

Justitie.

Rechterlijke Macht.

Rijksklerk 2^e klasse ter griffie of ten parkette.

Militair-rechterlijke Macht.

Rijksklerk 2^e klasse bij de militaire gerechten en parketten.

Centrale raad van beroep en Raden van beroep.

Rijksklerk 2^e klasse.

Justitiegebouwen.

Klerk.

Centraal college voor de reclasseering.

Adjunct-ambtenaar.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.

Klerk.

College van bijstand artikel 35 der Woningwet.

Klerk.

Rijksarchieven.

Klerk.

Amanuensis bij de Rijksarchieven in de provincien.

Bureau van de Commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën.

Adjunct-commies.

Rijksverzamelingen.

Assistent bij de Koninklijke Bibliotheek.

Kunstonderwijs.

Ambtenaar van administratie bij de Rijks-academie van beeldende kunsten.

Gebouwen van onderwijs.

2^e bureelambtenaar.

Landsdrukkerij en Staatscourant.

Klerk.

Marine.

Rijkswerken.

Klerk.

Financiën.*Agentschap en grootboeken.*

Klerk.

Pensioenraden.

Klerk.

Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Klerk.

Oorlog.*Rijksmagazijn van geneesmiddelen.*Bureelambtenaar 2^e klasse.*Artillerie-inrichtingen.*

Bureelambtenaar bij de magazijnen te Delft.

Bureelambtenaar 2^e klasse.

Teekenaar.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*Ambtenaar 2^e klasse bij den algemeenen dienst.*Landsgebouwen.*

Klerk.

*Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.*Technisch ambtenaar 2^e klasse.

Archiefbeampte.

Klerk.

Rijkverzekeringsbank.

Klerk.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.

Klerk.

Rijkspostspaarbank.

Bureelambtenaar.

Klerk.

Posterijen en telegrafie.

Klerk bij het Hoofdbestuur.

Kantoorbediende 2^e klasse.**Landbouw, Nijverheid en Handel.***Landbouw.*

Adjunct-analist bij een Rijkslandbouwproefstation.

*Visscherij-inspectie.*Administratief ambtenaar 2^e klasse.*Scheepsvaart-inspectie.*Administratief ambtenaar 2^e klasse.*Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.*

Adjunct-analist.

*Bureau voor den industrieelen eigendom.*Administratief ambtenaar 3^e klasse.**Koloniën.***Koloniaal etablissement.*

Schrijver (klerk).

SCHAAL 26.

900 (1) 1000 (2) 1100 (3) 1200 (5) 1300 (7) 1400 (9) 1500 (11) 1600 (13) 1700 (15) 1800.

Binnenlandsche Zaken.*Rijkscommissie voor de vervaardiging en ruiling van reproducties van kunstvoorwerpen te Amsterdam.*

Chef-mouleur.

Marine.*Rijkswerven.*1^e Schrijver.*Hydrografie.*2^e Technisch ambtenaar bij het bureau Gravure.
Teekenaar.**Financiën.***Directe belastingen, enz.*Rijksklerk 2^e klasse.*Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.*Rijksklerk 2^e klasse.**Oorlog.***Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.*Bureelambtenaar 2^e klasse.**Waterstaat.***Posterijen en telegrafie.*Conducteur der brievenmalen (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse.

Hoofdbrievenbesteller.

Teekenaar 2^e klasse.

Hoofdtelegrambesteller.

Assistent (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse.

Hoofdbrieven- en telegrambesteller.

Visschershaven.

Havenklerk.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Veeartsenijkundige dienst.*

Veeopzichter.

Rijksszuivelstation.

Boekhouder.

Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

Rekenaar.

Toezicht op het stoomwezen.

Bureelambtenaar.

SCHAAL 27.

1000 (1) 1100 (2) 1200 (4) 1300 (6) 1400 (8) 1500 (10) 1600 (12) 1700 (14) 1800.

Justitie.*Justitiegebouwen.*Opzichter 3^e klasse.**Binnenlandsche Zaken.***Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.*

Instrumentmaker.

Machinist.

Rijksmuseum.

Technisch assistent.

Ambtenaar van administratie.

Machinist.

Marine.*Marine-etablissement.*

Amanuensis.

Koninklijk instituut voor de Marine.

Amanuensis voor natuurkunde, tevens instrumentmaker.

*Loodswezen, enz.*Opzichter bij 's Rijks kustverlichting 2^e categorie.**Oorlog.***Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.*

Meester-kleermaker.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

- Machinist-electricien bij 's-Rijks electriciteitswerken te Terneuzen.
 Machinist-electricien bij 's Rijks electriciteitswerken te Hansweert.
 Machinist bij 's Rijks electriciteitswerken te IJmuiden.
 Machinist bij 's Rijks electriciteitswerken te Terneuzen.
 Machinist bij 's Rijks stoomgemalen en electriciteitswerken.

Landsgebouwen.

Meesterknecht.

Posterijen en telegrafie.

- Magazijnopzichter.
 Assistent-chef-instrumentmaker.
 Monteur.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Staatsboschbeheer.*

- Onder-opziener der gebouwen.
Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.
 Instrumentmaker.
 Observator.

SCHAAL 28.

1200 (2) 1300 (4) 1400 (6) 1500 (8) 1600
 (10) 1700 (12) 1800

**Departementen van algemeen bestuur,
 Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
 Koningin.**

- Kamerbewaarder-concierge
 Magazijnmeester chef-binder.

Justitie.*Gevangeniszen.*

- Commies 2^e rang.
Rijkswerkinrichtingen.
 2e Commies.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

- Commies 2^e rang.
 Werkmeester. (Verhooging voor bijzonder diploma f 50; aftrek voor kost en inwoning f 400).
 Commies ter directie.
 Werkmeester 1^e rang (vergoeding voor bijakten als voor onderwijzer tuchtschool).

Binnenlandsche Zaken.*Volksgezondheid.*

- Amanuensis bij het centraal laboratorium.
Rijksgestichten voor krankzinnigen.
 Machinist te Medemblik.
 Klerk te Medemblik.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Amanuensis bij de klinieken.
 Amanuensis 1^e klasse.
 Rekenaar 1^e klasse bij de sterrenwacht.
 Vast assistent bij het museum van oudheden te Leiden.
 Rekenaar 1^e klasse bij de sterrenkunde.
 Machinist-electricien.

Onderwijs.

- Amanuensis-concierge bij een Rijks hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus.
Rijksarchief.
 Machinist.

Marine.*Loodswezen, enz.*

- Opzichter der verlichting, 'schipper aan boord van een motorgastransportvaartuig.
 Machinist aan boord van een motorgastransportvaartuig.
 Lichtwachter-stuurman aan boord van een lichtschip.

Financiën.*Directe belastingen, enz.*

- Kommies-ontvanger 2^e categorie.

Oorlog.*Artillerie-inrichtingen.*

Keurder.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

- Bureelambtenaar 2^e klasse.
Visschershaven.
 2^e Machinist.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouwonderwijs.*

- Amanuensis 1^e klasse.
 Amanuensis-concierge.
Rijkslandbouwproefstations.
 Amanuensis-concierge.
 Rijkskeuringsdienst van voor uitvoer bestemd vleesch.

- Rijkshulpkeurmeester in algemeen en 1^e klasse.

Rijkszuivelstation.

- Amanuensis-concierge.
 Staatstoezicht op de mijnen en groeven.

1^e Klerk.

- Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.*
 Observator op de stations Helder en Vlissingen.

SCHAAL 29.

1500 (1) 1600 (2) 1700 (3) 1800.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

- Technisch ambtenaar 4^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

Posterijen en telegrafie.

- Electrotechnisch ambtenaar 3^e klasse.
 Commies 4^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 30.

1500 (2) 1550 (4) 1500 (6) 1650 (8) 1700
 (10) 1750 (12) 1800.

Binnenlandsche Zaken.*Rijksgestichten voor krankzinnigen.*

- Hoofdverpleger (aftrek voor kost en inwoning f 500).
 Hoofdverpleegster (aftrek voor kost en inwoning f 500).
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Machinist-bankwerker (werkmeester).

Marine.*Loodswezen, enz.*

- Machinist-motorist.

Eerste stoker aan boord van een stoomloods-vaartuig.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Opziener der Staats-visscherijen.

Bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Opziener.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Havenmeester te Hellevoetsluis.

SCHAAL 31.

1500 (2) 1600 (4) 1700 (6) 1800.

Justitie.

Rijksveldwachter-brigadier-majoor (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Hoofdverpleegster bij de klinieken (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Verbandmeesteres (aftrek voor kost en inwoning f 400).

Marine.

Loodswezen, enz.

Kwartiermeester.

Oorlog.

Geneeskundige dienst.

Hoofdverpleegster militair hospitaal (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Arbeidsinspectie.

Adjunct-inspectrice van den arbeid.

SCHAAL 32.

800 (1) 900 (2) 1000 (3) 1100 (4) 1200 (5) 1300 (7) 1400 (9) 1500 (11) 1600 (13) 1700 (15) 1800 (17) 1900.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Expediteur.

Telegrafist 2^e klasse.

Telefonist 1^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 33.

1500 (2) 1600 (4) 1700 (6) 1800 (8) 1900.

Justitie.

Gevangeniszen.

Directeur van een gesticht der 6^e klasse.

Directrice van een gesticht der 6^e klasse.

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Assistent.

Kommiss 1^e klasse.

Deurwaarder 2^e klasse.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijkslandbouwproefstations.

Controleur.

Rijkszuivelinspectie.

Rijkszuivelvisiteur 1^e klasse.

SCHAAL 34.

900 (1) 1000 (2) 1100 (3) 1200 (5) 1300 (7) 1400 (9) 1500 (11) 1600 (13) 1700 (15) 1800 (17) 1900 (19) 2000.

Oorlog.

Bureau van den inspecteur der infanterie.
Bureelambtenaar

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Domeinen.

Opziener der domeinen, behalve de opziener-sluishwachter te Oosterhout.

Staatsboschbeheer.

Boschwachter 2^e klasse.

Koloniën.

Technisch Bureau.

Handelscorrespondent.

SCHAAL 35.

1000 (1) 1100 (2) 1200 (4) 1300 (6) 1400 (8) 1500 (10) 1600 (12) 1700 (14) 1800 (16) 1900 (18) 2000.

Binnenlandsche Zaken.

Volksgezondheid.

Analist bij het Centraal Laboratorium.

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Analist bij het laboratorium der invoerrechten en accijnzen.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Analist.

Landbouw.

Analist bij de Rijkslandbouwproefstations.

Rijksinstituut voor visscherijonderzoek.

Analiste.

Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

Adjunct-secretaris.

Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.

Analist.

Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel.

Analist.

Arbeidsinspectie.

Analist.

SCHAAL 36.

1200 (1) 1300 (2) 1400 (3) 1500 (5) 1600 (7) 1700 (9) 1800 (11) 1850 (13) 1900 (15) 1950 (17) 2000.

Binnenlandsche Zaken.

Rijkskweekscholen voor vroedvrouwen.

Administrateur.

Meesteres-vroedvrouw (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Opzichter.

Onderwijs.

Custos bij de Koninklijke academie van wetenschappen.

Rijksverzamelingen.

Conciërge, ambtenaar van administratie bij het Koninklijk Kabinet van schilderijen.

Oorlog.

Rijksmagazijn van geneesmiddelen.
Bureelambtenaar 1^e klasse.
Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.
Bureelambtenaar 1^e klasse.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Sluismeester aan eene grootere sluis.
Posterijen en telegrafie.
Amanuensis bij het archief bij het hoofdbestuur.
Chef-instrumentmaker bij de telegrafie.
Bureelambtenaar 2^e klasse.
Visschershaven.
Afslager.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouw.
Opperstalbaas bij het Rijkshengstveulendepôt.
Rijkssterminrichting.
Opzichter.
Technische voorlichtingsdienst ten behoeve van de nijverheid.
Assistent.
Arbeidsinspectie.
Controleur.
Inspectie van den havenarbeid.
Controleur.

SCHAAL 37.

1300 (2) 1400 (4) 1500 (6) 1600 (8) 1700
(10) 1800 (12) 1900 (14) 2000.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Adjunct-commissie bij de Staatsloterij.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Klerk 1^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4% voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 38.

1400 (2) 1500 (4) 1600 (6) 1700 (8) 1800
(10) 1900 (12) 2000.

Justitie.

Rijkswerkenrichting te Veenhuizen.
Commissie.
Assistent-boekhouder.
Rijkstucht- en opvoedingswezen.
Commissie te rang.
Hoofdopzichter van den arbeid.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Amanuensis 1^e klasse bij het Rijksmuseum van oudheden te Leiden.
Pedel.
Boekhouder te Delft.
Rijkscommissie voor het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de monumenten van geschiedenis en kunst.
Bouwkundig teekenaar.
Rijksbureau voor de monumentenzorg.
Bouwkundig teekenaar.

Marine.

Loodswezen, enz.
Loodsschipper 2^e klasse.

Schipper aan boord van een betonningsvaartuig.
Machinist aan boord van een betonningsvaartuig.
Opzichter bij 's Rijks kustverlichting 1^e categorie.
Machinist bij 's Rijks kustverlichting (misthoorns).

Oorlog.

Topografische inrichting.
Graveur 2^e klasse.
Photograaf 2^e klasse.
Artillerie-inrichtingen.
Opzichter der ververs.
Meester-geweermaker.
Amanuensis.

Waterstaat.

Visschershaven.
Onderhavenmeester.
Landbouw, Nijverheid en Handel.
Visscherij-inspectie.
Aspirant-adjunct-visscherijconsulent.

SCHAAL 39.

1400 (2) 1500 (4) 1600 (6) 1700 (8) 1800
(10) 1850 (12) 1900 (14) 1950 (16) 2000.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.
1^e Klerk te Woensel.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Brievengarder met een kantoorarbeid over het jaar 1917 gewaardeerd op meer dan f 1000.

SCHAAL 40.

1600 (2) 1700 (4) 1800 (6) 1850 (8) 1900
(10) 1950 (12) 2000.

Justitie.

Rijkswerkenrichting te Veenhuizen.
Hoofdopzichter.
Wijkmeester.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.
Adjunct-directrice te Grave.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Adjunct-directrice van het nieuw academisch ziekenhuis te Leiden (aftrek voor kost en inwoning f 600).
Hoofd van den huishoudelijken dienst in de psychiatrisch-neurologische kliniek te Utrecht (aftrek voor kost en inwoning f 600).

Marine.

Loodswezen, enz.
1^e Instrumentmaker bij 's Rijks kustverlichting.

Oorlog.

Topografische inrichting.
Drukker 1^e klasse.
Landbouw, Nijverheid en Handel.
Visscherij-inspectie.
Opziener 1^e klasse.

SCHAAL 41.

900 (1) 1000 (2) 1100 (3) 1200 (4) 1300 (5) 1400
(6) 1500 (8) 1600 (10) 1700 (12) 1800 (14) 1900
16) 2000 (18) 2100 (20) 2200.

Financiën.

Bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.
Klerk ten kantore van den Secretaris-Penning-
meester.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Domeinen.
Rijksklerk bij een rensmeester.
Staatsboschbeheer.
Rijksklerk.

Landbouw.

Assistent-Rijkszuivelconsulent.
Rijksinstituut voor visscherijonderzoek.
Secretaris.

SCHAAL 42.

1200 (1) 1300 (2) 1400 (3) 1500 (4) 1600
(5) 1700 (6) 1800 (7) 1900 (9) 2000
(11) 2100 (13) 2200.

Binnenlandsche Zaken.

Volksgezondheid.
Administratief ambtenaar bij het Centraal
laboratorium.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijksproefstation ten behoeve van de lederindustrie.
Laborant.

Koloniën.

Koloniaal Etablissement.
Bureelambtenaar.
Assistent bij de keuringen.
Opzichter.

SCHAAL 43.

1400 (1) 1500 (2) 1600 (3) 1700 (4) 1800
(5) 1900 (7) 2000 (9) 2100 (11) 2200.

Justitie.

Rijkspolitie.
Grenscommissaris te Zevenaar.
Rijksveldwachter-rechercheur.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksmuseum.
Hoofdopzichter.

Financiën.

Directe belastingen, enz.
Kommies-ontvanger 1^e categorie.
Hoofdkommies (aftrek als bedoeld in artikel 2
zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten
andere dan die der 3^e klasse).

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijkslandbouwproefstations.
Ambtenaar van administratie.
Rijksseruminrichting.

Correspondent.
Statisticus-bibliothecaris.
Chef van de expeditie.
Rijkszuivelinspectie.
Rijkszuivelvisiteur-1^e klasse, chef van dienst.
Toezicht op de maten en gewichten.
Adjunct-ijker.

1918.

SCHAAL 44.

1500 (1) 1600 (3) 1700 (5) 1800 (7) 1900
(9) 2000 (11) 2100 (13) 2200.

Justitie.

Gevangeniswezen.
Commies 1^e rang.

Marine.

2^e Gezagvoerder aan boord van een lichtschip.

Oorlog.

Artillerie-inrichtingen.
Machinist.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Chef-expediteur.
Boekhouder bij de telegrafie.
Telegrafist 1^e klasse (aftrek als bedoeld in
artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor
gemeenten andere dan die der 2^e klasse).
Werkmeester.
Machinist.
Kantoorbediende 1^e klasse (aftrek als bedoeld
in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor
gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 45.

1500 (1) 1600 (2) 1700 (3) 1800 (4) 1900
(5) 2000 (6) 2100 (7) 2200.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Adjutor voor de Oostersche letteren.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Visscherij-inspectie.
Onder-inspecteur der visscherijen 2^e klasse.
Bureau voor den industrieelen eigendom.
Technisch assistent 2^e klasse.
Assistent 2^e klasse bij het merkenbureau.

Koloniën.

Technisch bureau.
Technisch ambtenaar 2^e klasse.

SCHAAL 46.

1200 (1) 1300 (2) 1400 (3) 1500 (5) 1600
(7) 1700 (9) 1800 (11) 1900 (13) 2000
(15) 2100 (17) 2200 (19) 2300.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Teekenaar van het kadaster.
Teekenaar bij de domeinen.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Teekenaar 1^e klasse.
Visschershaven.

1^e Afslager.

SCHAAL 47.

1500 (1) 1600 (3) 1700 (5) 1800 (7) 1900
(9) 2000 (11) 2100 (13) 2200 (15) 2300.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
Bureelambtenaar 1^e klasse.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Technicus bij de tandheelkunde.

31

Chef-instrumentmaker.
Machinist 1^e klasse.

Marine.

Rijkszuiveren.
Baas der ernstvuurwerkers.
Verificatie van 's Rijks zee-instrumenten.
1^e Instrumentmaker.

Financiën.

's Rijks schatkist.
Rijksboekhouder 2^e klasse.
Directe belastingen, enz.
Rijksklerk 1^e klasse.
Staatsmuntdedrijf.

Opzichter.
Controleur.

Oorlog.

Bureau van den commandant van de stelling van Amsterdam.
Opzichter-bureelambtenaar.
Bureau Genie.
Opzichter-bureelambtenaar.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.
Bibliothecaris bij de vecartsenijkundige hoogeschool.

SCHAAL 48.

1900 (1) 2000 (2) 2100 (4) 2200 (6) 2300.

Marine.

Rijkskustverlichting.
Opzichter-machinist.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Hoofdmachinist bij 's Rijks stoomgemalen en elektrische inrichtingen.
Posterijen en telegrafie.
Commies 3^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 49.

1400 (1) 1500 (2) 1600 (3) 1700 (4) 1800 (5) 1900 (6) 2000 (7) 2100 (8) 2200 (9) 2300 (10) 2400.

Financiën.

Directe belastingen, enz.
Kommies-verificateur (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Opzichter-electricien te IJmuiden.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Phytopathologische dienst.
Controleur.
Toezicht op het stoomwezen.
Opzichter 2e klasse.

SCHAAL 50.

1500 (1) 1600 (3) 1700 (5) 1800 (7) 1900 (9) 2000 (11) 2100 (13) 2200 (15) 2300 (17) 2300.

Justitie.

Rechterlijke macht.
Rijksklerk 1e klasse ter griffie en ten parketté.
Rijksklerk 1e klasse bij de militaire gerechten en parketten.

Centrale Raad van beroep en Raden van beroep
Rijksklerk 1e klasse.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Havenmeester te Assen.
Havenmeester te Gorinchem.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Staatsboschbeheer.
Boschwachter 1e klasse.

SCHAAL 51.

2000 (1) 2100 (2) 2200 (3) 2300 (4) 2400.

Justitie.

Gevangeniszen.
Directeur van een gesticht der 5^e klasse.
Directrice van een gesticht der 5^e klasse.
Adjunct-directeur 3^e rang.
Adjunct-directrice.

SCHAAL 52.

2000 (2) 2200 (4) 2400.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
Ingenieur 2^e klasse.

Waterstaat.

Technisch ambtenaar van den Rijkswaterstaat 3^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijkskeuringsdienst van voor uitvoer bestemd vleesch.
Rijkskeurmeeste in algemeenen dienst 3^e klasse.
Toezicht op het stoomwezen.
Aspirant-ingenieur.

SCHAAL 53.

1500 (1) 1600 (3) 1700 (5) 1800 (7) 1900 (9) 2000 (11) 2100 (13) 2200 (15) 2300 (17) 2300 (19) 2500.

Marine.

Loodswezen, enz.
1^e Gezagvoerder aan boord van een lichtschip.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypothecken en kadaster.
Rijksklerk 1^e klasse.

Oorlog.

Artillerie-inrichtingen.
Bureelambtenaar 1^e klasse.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Bureelambtenaar 1^e klasse.
Visschershaven.
Onderhalchef.

SCHAAL 54.

1500 (1) 1600 (2) 1700 (3) 1800 (4) 1900 (5) 2000 (6) 2100 (7) 2200 (9) 2300 (11) 2400 (13) 2500.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.
Adjunct-commies.

Justitie.*Justitiegebouwen.*Opzichter 2^e klasse.**Binnenlandsche Zaken.***Centraal bureau voor de statistiek.*

Adjunct-commies.

Volksgezondheid.

Adjunct-commies bij den Centralen gezondheidsraad.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.

Opzichter-teekenaar.

College van bijstand artikel 35 der Woningwet.

Adjunct-commies.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Vast assistent, behalve die bij het museum van oudheden te Leiden.

1^e Klerk (boekhouder) bij het academisch ziekenhuis.

Ambtenaar van administratie bij het bureau van het college van curatoren.

Teekenaar voor natuurlijke historie te Utrecht.

Teekenaar voor aardrijkskunde te Utrecht.

Teekenaar bij de Technische hoogeschool.

Onderwijs.

Ambtenaar toegevoegd aan een der inspecteurs van het middelbaar onderwijs.

Rijksarchieven.

Adjunct-commies.

Rijkscommissie voor het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving van de monumenten van geschiedenis en kunst.

Opzichter-teekenaar.

Rijksbureau voor de monumentenzorg.

Opzichter-teekenaar.

Rijksverzamelingen.

Adjunct-amanuensis bij de Koninklijke bibliotheek.

Rijksmuseum.

Wetenschappelijk assistent.

*Gebouwen van onderwijs.*Opzichter 2^e klasse.1^e Bureelambtenaar.*Landsdrukkerij en Staatscourant.*

Adjunct-commies.

Chef-expediteur.

Meesterknecht der zetterij.

Meesterknecht der drukkerij.

Meesterknecht der binderij.

Marine.*Rijkswerven.*

Adjunct-commies.

Teekenaar 1^e klasse.*Loodswezen, enz.*

Bureelambtenaar.

Ambtenaar voor opnemingswerkzaamheden.

*Hydrografie.*Teekenaar 1^e klasse.**Financiën.***Agentschap en grootboeken.*

Adjunct-commies.

Directe belastingen, enz.

Commies van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

Assistent in het laboratorium der invoerrechten en accijnzen.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.

Magazijnmeester-chef-stempelaar bij het Algemeen zegelkantoor.

Commies van trekking bij de Staatsloterij.
Opziener-teekenaar bij de domeinen.
Opziener in algemeenen dienst voor de voor-
malige vestinggronden.*Pensioenraden.*

Adjunct-commies.

*Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke amb-
tenaren.*

Adjunct-commies.

Staatsmuntbedrijf.

Adjunct-commies.

Adjunct-boekhouder.

Eerste assistent-stempelsnijder.

Oorlog.*Geneeskundige dienst.*

Adjunct-commies.

Topografische inrichting.

Adjunct-commies.

Chef-drukker.

Artillerie-inrichtingen.

Opzichter.

Opzichter der zadelmakers.

1^e Teekenaar.**Waterstaat.***Rijkswaterstaat.*Bureelambtenaar 1^e klasse.Ambtenaar 1^e klasse bij den algemeenen dienst.

Opziener bij het stoompontveer te Velzen.

*Landsgebouwen.*Opzichter 2^e klasse.*Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.*Technisch ambtenaar 1^e klasse.

Adjunct-commies.

Rijksverzekeringsbank.

Chef de bureau.

Adjunct-commies.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.

Adjunct-commies.

Rijkspostspaarbank.

Adjunct-commies.

Magazijnchef.

*Posterijen en telegrafie.*Adjunct-commies (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

Adjunct-commies (aftrek ten hoogste 4 %).

Visschershaven.

Assistent-boekhouder.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouwonderwijs.*

Ambtenaar van administratie.

Opzichter-technisch ambtenaar 2^e klasse.

Bedrijfsboer op de boerderij „Duivendaal”.

Tuinman (tuinchef).

Opziener.

Hoefsmidsbaas, tevens onderwijzer in practisch hoefbeslag.

Rijkslandbouwproefstations.

Technisch ambtenaar.

Rijksseruminrichting.

Conservator.

Rijkszuivelstation.

Assistent.

Mijnraad.

Bureelambtenaar.

Staatsstezicht op de mijnen.

Bureau ambtenaar.

*Visscherij-inspectie.*Administratief ambtenaar 1^e klasse.

Scheepvaartinspectie.
 Administratief ambtenaar 1^e klasse.
Raad voor de scheepvaart.
 Administratief ambtenaar 1^e klasse.
Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.
 Eerste instrumentmaker.
 Eerste observator.
 Eerste rekenaar.
Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel.

Assistent.
Bureau voor den industrielen eigendom.
 Bibliothecaris.
 Administratief ambtenaar 2^e klasse.
Arbeidsinspectie.
 Administratief ambtenaar 2^e klasse.
Inspectie van den havenarbeid.
 Administratief ambtenaar 2^e klasse.

SCHAAL 55.

2000 (1) 2100 (2) 2200 (3) 2300 (4) 2400
 (5) 2500 (7) 2600 (9) 2700 (11) 2800.

**Departementen van algemeen bestuur,
 Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
 Koningin.**

Commies bij de Eerste Kamer der Staten-
 Generaal.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.
 Boekhouder te Medemblik.
 Machinist-electrotechnicus te Medemblik

Marine.

Rijkszwerven.
 Bouwkundig opzichter.
 1^e Teekenaar.
 Werkmeester.
 Meesterknecht.
Marinebakkerij te Willemsoord.
 Administrateur.
Loodswezen, enz.
 Adjunct-commissaris der loodsen.
Rijkskustverlichting.
 Machinist aan boord van een lichtschip.
Hydrografie.

1^e Technisch ambtenaar bij het bureau Gra-
 vure.
 1^e Teekenaar.

Financiën.

Rijkschatkist.
 Rijksboekhouder 1^e klasse.
Directe belastingen, enz.
 Deurwaarder 1^e klasse.
Staatsmuntbedrijf.
 1^e Mechanicus.

Oorlog.

Genie.
 Hoofdmachinist bij de militaire richting tot
 drinkwatervoorziening in de Stelling van
 Amsterdam.
Topografische inrichting.
 Graveur 1^e klasse.
 Photograaf 1^e klasse.
Artillerie-inrichtingen.
 Adjunct-administrateur.
 Eerste machinist.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
 Havenmeester te Alkmaar.

Havenmeester te Hansweert.
 Havenmeester te Vlissingen.
Posterijen en telegrafie.
 Boekhouder-bureelchef.
 Commies-titulair (aftrek als bedoeld in artikel 2
 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten
 andere dan die der 2^e klasse).
Vissershaven.

Dokmeester.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.
 Opzichter-technisch-ambtenaar 1^e klasse.
 Bedrijfsboer op de boerderij „het Groenewoud”
Staatsboschbeheer.
 Opziener der gebouwen.
Rijksinstituut voor biologisch visscherij-onderzoek.
 Assistent.
*Rijksinstituut voor hydrografisch visscherij-
 onderzoek.*

Assistent.

SCHAAL 56.

2500 (1) 2600 (2) 2700 (3) 2800 (4) 2900.

Justitie.

Gevangeniszen.
 Directeur van een gesticht der 4^e klasse.
 Directrice van een gesticht der 4^e klasse.
 Adjunct-directeur 2^e rang.

SCHAAL 57.

2700 (1) 2800 (2) 2900.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster
 Ontvanger te:

Boxmeer,	Harderwijk,	Raalte,
Drunten,	Holwerd,	Rhenen,
Elburg,	Hoogeveen,	Texel,
Enkhuizen,	Horst,	Tholen,
Gennep,	Lemmer,	Vianen,
Goor,	Nijkerk,	Woerden,
Grave,	Oirschot,	Zevenaar.
Gulpen,	Oldeberkoop,	

SCHAAL 58.

1800 (1) 1900 (2) 2000 (3) 2100 (4) 2200
 (5) 2300 (6) 2400 (8) 2500 (10) 2600 (12) 2700
 (14) 2800 (16) 2900 (18) 3000.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
 Boekhouder van het kadaster.

Waterstaat.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
 Opzichter in algemeenen dienst voor de spoor-
 wegen.

Kolonien.

Koloniaal etablissement.
 Ambtenaar van administratie 2^e klasse.
Indische weduwen- en weezenfondsen.
 Boekhouder.

SCHAAL 59.

2000 (1) 2100 (2) 2200 (3) 2300 (4) 2400
 (5) 2500 (6) 2600 (7) 2700 (8) 2800
 (10) 2900 (12) 3000.

**Departementen van algemeen bestuur,
 Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
 Koningin.**

Commies.

Justitie.*Hoog militair gerechtshof.*

Commissies ter griffie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Bedienaar van den Godsdienst (voor zoover het een hoofdbetrekking is).

Rijksagent voor voorwaardelijk ontslag.

Reclasseering

Ambtenaar der reclasseering.

*Justitiegebouwen.*Opzichter 1^e klasse.*Hooge raad van adel.*

Secretaris.

Binnenlandsche Zaken.*Centraal bureau voor de statistiek.*

Commissies.

*Volksgezondheid.*Commissie bij den Centralen gezondheidsraad
Bacterioloog bij het Centraal laboratorium.
Bioloog bij het Centraal laboratorium.

Scheikundige bij het Centraal laboratorium.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.

Hoofdopzichter.

Rijksweekescholen voor vroedvrouwen.

Assistent-verloskundige (aftrek voor kost en inwoning f 800), geen particuliere praktijk mogende uitoefenen.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.

Adjunct-directrice te Woensel (aftrek voor kost en inwoning f 800).

Boekhouder te Woensel.

Machinist-electrotechnicus te Woensel.

Toezicht naleving drankwet.

Adjunct-inspecteur.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Amanuensis 1^e klasse, bedrijfschef bij het cryogeenlaboratorium.

Administrateur bij een Rijksmuseum.

Administrateur van de bibliotheek.

Rijksarchieven.

Commissies.

Rijksbureau voor monumentenzorg.

Commissies.

*Rijksverzamelingen.*Wetenschappelijk assistent 1^e klasse bij de Koninklijke bibliotheek.Amanuensis bij de Koninklijke bibliotheek.
Onderdirecteur van het Koninklijk penningkabinet.

Bouwkundig opzichter bij het Rijksmuseum te Amsterdam.

*Toezicht op de gebouwen van onderwijs.*Opzichter 1^e klasse.

Ambtenaar van administratie.

Landsdrukkerij en Staatscourant.

Commissies.

Algemeen bedrijfschef.

Marine.*Rijksuerven.*

Scheepsbouwkundig opzichter.

Loodswezen, enz.

Opzichter voor den algemeenen dienst.

Bouwkundig ambtenaar.

Hydrografie.

Hydrografisch teekenaar (cartograaf).

Hydrografisch assistent.

Financiën.*Agentschap en grootboeken.*

Commissies.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.

Commissies ter directie.

Boekhouder bij de Staatsloterij.

Opziener der domeinen.

Pensioenraden.

Commissies.

Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Commissies.

Staatsmuntbedrijf.

Mechanicus bij de stempel- en medaillewerkplaats.

Oorlog.*Bureau van den inspecteur van den geneeskundigen dienst.*

Commissies.

Koninklijke militaire academie.

Bibliotheecaris.

Artillerie-inrichtingen.

Eerste opzichter.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

Hoofdmachinist-electricien.

Opziener bij 's Rijks electriciteitswerken te Terneuzen.

*Landsgebouwen.*Opzichter 1^e klasse.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.

Adjunct-ingenieur.

Commissies.

Rijksverzekeringsbank.

Commissies.

Contrôle van het rekenplichtig beheer der Rijksverzekeringsbank.

Commissies.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.
Verificateur.

Commissies.

Rijkspostspaarbank.

Commissies.

Posteryen en telegrafie.

Commissie bij het Hoofdbestuur.

Electrotechnisch ambtenaar 2^e klasse.**Landbouw, Nijverheid en Handel.***Rijkslandbouwproefstations.*

Hoofdamtenaar van administratie.

Rijksseruminrichting.

Boekhouder.

Rijkszuivelstation.

Hoofdassistent.

Visscherij-inspectie.

Adjunct-visscherij-consulent.

Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

Secretaris.

Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.
Assistent.*Bureau voor den industrielen eigendom.*Administratief ambtenaar 1^e klasse.Technisch assistent 1^e klasse.Assistent 1^e klasse bij het merkenbureau.*Arbeidsinspectie.*Administratief ambtenaar 1^e klasse.*Inspectie van den havenarbeid.*Administratief ambtenaar 1^e klasse.

SCHAAL 60.

2300 (1) 2400 (2) 2500 (3) 2600 (4) 2700
(5) 2800 (6) 2900 (7) 3000

Justitie.

Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.
Onderdirecteur bij het beheer.
Boekhouder.

Marine.

Rijkswerven.
Photograaf bij den Marine-luchtvaartdienst.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Magazijnchef aan het magazijn van postzegels
en andere geldswaardige formulieren.

SCHAAL 61.

2400 (1) 2500 (2) 2600 (3) 2700 (4) 2800
(6) 2900 (8) 3000.

Justitie.

Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.
Adjunct-directeur van den landbouw.
Adjunct-directeur voor het fabriekswezen.

Marine.

Rijkswerven.
Commissies.
Loodswezen, enz.
Commissaris der loodsen en ontvanger der
loodsgelden 3^e categorie.

Financiën.

Directie belastingen, enz.
Adjunct-inspecteur.
Adjunct-controleur der grondbelasting.
Adjunct-controleur van den waarborg.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Commissies 2^e klasse (aftrek als bedoeld in
artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor
gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 62.

2400 (2) 2500 (4) 2600 (6) 2700 (8) 2800
(10) 2900 (12) 3000.

Justitie.

Rijkspolitie.
Commissaris, ambtenaar bij het Rijksbureau
voor de bestrijding van den vrouwenhandel.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Boekhouder bij de klinieken.
Adjunct-directrice bij de klinieken (aftrek voor
kost en inwoning f 800).
Chef van den technischen dienst bij de kli-
nieken.

Rijksmuseum.

Conservator bij het Rijksprentenkabinet.

Marine.

Loodswezen, enz.
Gezagvoerder aan boord van een stoomloods-
transportvaartuig.
Machinist aan boord van een stoomloods-
transportvaartuig.

Opzichter der verlichting, schipper aan boord
van een stoomgastransportvaartuig.
Machinist aan boord van een stoomgastransport-
vaartuig.

Hydrographie.

Gezagvoerder van het opnemingsvaartuig.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Hoofdopziener bij de Rijksstoomgemalen en
electriciteitswerken.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Arbeidsinspectie.
Adjunct-inspecteur van den arbeid.

SCHAAL 63.

2600 (2) 2800 (4) 3000.

Justitie.

Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.
Commissies ter directie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.
Adjunct-directeur 2^e rang bij een Rijksopvoe-
dingsgesticht voor jongens.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Technisch ambtenaar 2^e klasse (aftrek als
bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot
8 % voor gemeenten andere dan die der
3^e klasse).

SCHAAL 64.

1400 (1) 1500 (2) 1600 (3) 1700 (4) 1800
(5) 1900 (6) 2000 (7) 2100 (8) 2200 (9) 2300
(10) 2400 (11) 2500 (12) 2600 (13) 2700
(14) 2800 (15) 2900 (16) 3000 (17) 3100
(18) 3200 (19) 3300.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Arbeidsinspectie.
Opzichter van den arbeid.
Opzichter van den havenarbeid.

SCHAAL 65.

2200 (1) 2300 (2) 2400 (3) 2500 (4) 2600
(5) 2700 (6) 2800 (7) 2900 (8) 3000 (9) 3100
(10) 3200 (11) 3300.

Financiën.

Staatsmuniebedrijf.
Boekhouder.

Oorlog.

Topografische inrichting.
Chef de bureau.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Magazijnchef bij de telegrafie.
Visschershaven.
Opzichter-werktuigkundige.
Havenmeester.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Staatstoezicht op de mijnen.
Opzichter.
Visscherij-inspectie.
Onder-inspecteur 1^e klasse.

Octrooivaad.

Technisch hoofdassistent.
Hoofdassistent bij het merkenbureau.

SCHAAL 66.

2500 (1) 2600 (2) 2700 (3) 2800 (4) 2900
(5) 3000 (6) 3100 (7) 3200 (8) 3300.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Hortulanus.

Directrice van het Academisch ziekenhuis te
Leiden (aftrek voor kost en inwoning f 800).

Marine.

Scheepsbouw.

Hoofd van het teekenbureau.

Loodswezen, enz.

Commissaris der loodsen en ontvanger der
loodsgelden 2^e categorie.

Hydrografie.

Kaartgraveur, hoofd van het bureau gravure.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Havenmeester te Utrecht.

Hoofdopziener bij de Rijkselectriciteitswerken.

Posten en telegrafie.

Directeur van een postkantoor, telegraaf-
kantoor of vereenigd kantoor, waarvan de
waardeering van den kantoorarbeid over
het jaar 1917 is bepaald op ten hoogste f 1900.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwwonderwijs.

Administrateur bij de veeartsenijkundige hooge-
school.

Administrateur tevens pedel bij de veeartse-
nijkundige hoogeschool.

Toezicht op het stoomwezen.

Opzichter 1^e klasse.

SCHAAL 67.

3000 (1) 3100 (2) 3200 (3) 3300.

Justitie.

Gevangeniszen.

Directeur van een gesticht der 3^e klasse.

Directrice van een gesticht der 3^e klasse.

Adjunct-directeur 1^e rang.

SCHAAL 68.

2400 (1) 2600 (2) 2800 (3) 3000 (4) 3200
(5) 3400.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Ingenieur 3^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel
2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten
andere dan die der 3^e klasse).

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwwonderwijs.

Rijkslandbouwingenieur 2^e klasse.

Landbouwproefstations.

Scheikundige 2^e klasse.

Plantkundige 2^e klasse.

Landbouwkundige 2^e klasse.

Bacterioloog 2^e klasse.

Rijksseruminrichting.

Bacterioloog 2^e klasse.

Scheikundige 2^e klasse.

Landbouwkundige 2^e klasse.

Koloniën.

Technisch bureau

Ingenieur 3^e klasse.

SCHAAL 69.

3000 (2) 3200 (4) 3400.

Binnenlandsche Zaken.

Onderwijs.

Inspecteur der zeevaartscholen.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.

Ontvanger te:

Appingedam,

Beetsterzwaag.

Dokkum,

Elst,

Hardegarijp,

Harlingen,

Helder (den),

Hoorn,

Kampen,

Lochem,

Loenen,

Maarssen,

Medemblik,

Meerssen,

Meppel,

Ommen,

Oostburg,

Oosterhout,

Oss,

Schagen,

Sommelsdijk,

Terborg,

Veghel,

Weert,

IJsselmonde,

IJsselstein,

Zuidhorn.

SCHAAL 70.

2500 (1) 2600 (2) 2700 (3) 2800 (4) 2900
(5) 3000 (6) 3100 (7) 3200 (8) 3300 (9) 3400
(10) 3500.

Justitie.

Voogdijraden.

Rijksagent voor voogdijraadzaken.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksgezichten voor krankzinnigen.

Huismeester te Woensel.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Administrateur bij het Academisch ziekenhuis
te Leiden.

Ambtenaar van administratie bij de Technische
hoogeschool.

*Toezicht op de monumenten van geschiedenis en
kunst.*

Architect-teekenaar.

Rijksbureau voor monumentenzorg.

Architect-teekenaar.

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Commies ter directie.

Ontvanger 4^e klasse.

Staatsmuntdedrijf.

Chef van administratie.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Vischerij-inspectie.

Commies-redacteur.

*Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den
rubberhandel.*

Technoloog.

Bureau voor den industrielen eigendom.

Chef van het bureau aanvragen en inlichtingen.

SCHAAL 71.

3100 (2) 3300 (4) 3500.

Marine.

Loodswezen, enz.

Commissaris der loodsen en ontvanger der
loodsgelden 1^e categorie.

Waterstaat.*Posterijen en telegrafie.*

Electrotechnisch ambtenaar 1^e klasse.
Commiss 1^e-klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 4 % voor gemeenten andere dan die der 2^e klasse).

SCHAAL 72.

2000 (1) 2100 (2) 2200 (3) 2300 (4) 2400
(5) 2500 (6) 2600 (7) 2700 (8) 2800
(9) 2900 (10) 3000 (11) 3100 (12) 3200
(13) 3300 (14) 3400 (15) 3500 (16) 3600.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Stenograaf (ook de onderdirecteur).
Commiss van Staat.

Financiën.*Directe belastingen, enz.*

Verificateur der invoerrechten en accijnzen
(aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt
blijven tot 8 % voor gemeenten andere
dan die der 3^e klasse).

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Arbeidsinspectie.*

Inspectrice van den arbeid.

Koloniën.*Technisch bureau.*

Technisch ambtenaar 1^e klasse.

SCHAAL 73.

2600 (2) 2800 (4) 3000 (6) 3200 (8) 3400
(10) 3600.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Hoofdcornmissies ter griffie van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal.

Redacteur (ook onder-directeur) bij de tachy-
grafische inrichting van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal.

Justitie.*Rijkspolitie.*

Districts-commandant tevens inspecteur der
Rijksveldwacht.

Justitiegebouwen.

Hoofdopzichter.

Binnenlandsche Zaken.*Toezicht op de gebouwen van onderwijs.*

Districtsbouwkundige.
Hoofdopzichter.

Marine.*Marine-etablisement.*

Scheikundige.

Rijkskustverlichting.

Opzichter bij den algemeen dienste der
verlichting.

Technisch ambtenaar der verlichting.

Oorlog.

Centrale magazijnen van militaire kleeding en
uitrusting.

Keurmeester.

Waterstaat.*Landsgebouwen.*

Hoofdopzichter.
Districtsopzichter.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouw.*

Rijkskeurmeester in algemeen dienste 2^e
klasse.

Toezicht op de naleving der boterwet.

Adjunct-Rijkszuivelinspecteur.

SCHAAL 74.

2800 (2) 3000 (6) 3200 (10) 3400 (14) 3600

Marine.*Loodswezen, enz.*

Machinist aan boord van een stoomloods-
vaartuig.

SCHAAL 75.

3200 (2) 3400 (4) 3600.

Justitie.*Rijkstucht- en opvoedingswezen.*

Adjunct-directeur 1^e rang bij een Rijksopvoe-
dingsgesticht voor jongens.

Waterstaat.*Rijkswaterstaat.*

Technisch ambtenaar 1^e klasse (aftrek als
bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot
8 % voor gemeenten andere dan die der
3^e klasse).

SCHAAL 76.

3400 (1) 3500 (2) 3600 (3) 3700.

Justitie.*Gevangeniszen.*

Directeur van een gesticht der 2^e klasse.
Directrice van een gesticht der 2^e klasse.

SCHAAL 77.

2800 (1) 2900 (2) 3000 (4) 3200 (6) 3400
(8) 3600 (10) 3800.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Hoofdcornmissies.

Justitie.*Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.*

Apotheker.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Hoofdcornmissies ter directie.

Binnenlandsche Zaken.*Centraal bureau voor de statistiek.*

Hoofdcornmissies.

Volksgesondheid.

Hoofdcornmissies bij den Centra en gezondheids-
raad.

1^e Bacterioloog bij het Centraal laboratorium.

1^e Bioloog bij het Centraal laboratorium.

1^e Scheikundige bij het Centraal laboratorium.

College van bijstand art. 35 der Woningwet.

Hoofdcornmissies.

Rijksarchieven.

Hoofdcornmissies.

Rijksverzamelingen.

Administrateur bij de Koninklijke bibliotheek.

Rijksmuseum.

Onderdirecteur.
Landsdrukkerij en Staatscourant.
 Hoofdcommies.
 Onderdirecteur.

Marine.

Loodswezen, enz.
 Inspecteur te Delfzijl.
Hydrografie.
 Hydrografisch teekenaar (1^e cartograaf).

Financiën.

Agentschap en grootboeken.
 Hoofdcommies.
Directe belastingen, enz.
 Adjunct-accountant.
Waarborg en belasting op de gouden en zilveren werken.
 Controleur 2^e klasse.
 Essaieur 2^e klasse.
Registratie, domeinen, hypotheken en kadaster.
 Controleur van het buitengewoon zegel.
Pensioenraden.
 Hoofdcommies.
Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.
 Hoofdcommies.

Oorlog.

Topografische inrichting.
 Corrector.

Waterstaat.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
 Secretaris bij het scheidsgerecht voor het spoorwegpersoneel.
 Hoofdcommies.
Rijksverzekeringsbank.
 Hoofdcommies.
Rijkspostspaarbank.
 Hoofdcommies.
Posterijen en telegrafie.
 Hoofdcommies bij het hoofdbestuur der posterijen en telegrafie.
Visschershavens.
 Boekhouder.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijkszuivelstation.
 Scheikundige.
Rijksinstituut voor visscherijonderzoek.
 Hoofdassistent.
Rijksproefstation en voorlichtingsdiensten behoeve van de lederindustrie.
 Assistent-scheikundige.
Arbeidsinspectie.
 Hoofd van administratie.

Koloniën.

Koloniaal etablissement.
 Ambtenaar van administratie 1^e klasse.

SCHAAL 78.

3000 (2) 3200 (4) 3400 (6) 3600 (8) 3800.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
 Directeur van een postkantoor, telegraafkantoor of vereenigd kantoor, waarvan de waardeering van den kantoorarbeid over het jaar 1917 is bepaald van boven f 1900 tot ten hoogste f 2300.

SCHAAL 79.

1800 (1) 2000 (2) 2200 (3) 2400 (4) 2600
 (6) 2800 (8) 3000 (10) 3200 (12) 3400
 (14) 3600 (16) 3800 (18) 4000.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheken en kadaster.
 Landmeter van het kadaster.
 Landmeter van de domeinen.

Waterstaat.

Rijksverzekeringsbank.
 Agent der Rijksverzekeringsbank.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Toezicht op de maten en de gewichten.
 IJker.
Bureau voor den industrieelen eigendom.
 Juridisch ambtenaar tevens secretaris van den octrooiraad.

SCHAAL 80.

2600 (1) 2800 (2) 3000 (3) 3200 (4) 3400
 (6) 3600 (8) 3800 (10) 4000.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteit en Technische hoogeschool.
 Conservator.
 Observator bij de sterrenwacht.
 Observator bij de sterrenkunde.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.
 Conservator of prosector.
Visscherij-inspectie.
 Adjunct-inspecteur der visscherijen.
Scheepvaartinspectie.
 Expert.
Raad voor de scheepvaart.
 Secretaris.
Toezicht op het stoomwezen.
 Ingenieur 2^e klasse.

SCHAAL 81.

2800 (1) 2900 (2) 3000 (4) 3200 (6) 3400
 (8) 3600 (10) 3800 (12) 4000.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Secretaris van het college van curatoren.
 Onder-directeur van het Museum van ondheden.
Rijkscommissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst.
 Architect.
Rijksbureau voor monumentenzorg.
 Architect.

Rijksverzamelingen.
 Conservator bij de Koninklijke bibliotheek.

Financiën.

Agentschap en grootboeken.
 Hoofdcommies (2^e verificateur der grootboeken).
Directe belastingen, enz.
 Hoofdcommies ter directie.
 Ontvanger 3^e klasse; hieronder mede te begripen de ontvanger die, met ontheffing van het beheer van zijn kantoor, met behoud van den ambtstitel wordt belast met andere werkzaamheden.

Staatsmuntbedrijf.
 Chef der muntfabricage.

Scheikundige bij de muntfabricage.
Inspecteur.

Oorlog.

Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting.

Keurmeester-technoloog.

Waterstaat.

Visschershaven.

Halchef.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Secretaris van het college van curatoren.

Directie van den Landbouw.

Directeur van het Rijkshengstveulendepôt.

Scheepvaariinspectie.

Onder-inspecteur.

SCHAAL 82.

3500 (2) 3600 (4) 3700 (6) 3800 (8) 3900
(10) 4000.

Justitie.

Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.

Directeur van het 1^e gesticht.

Directeur van het 3^e gesticht.

Financiën.

's Rijks schatkist.

Betaalmeester van een kantoor der 3^e klasse.

SCHAAL 83.

3600 (2) 3800 (4) 4000.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Voorzitter van het bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Electrotechnisch hoofdamttenaar.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouw.

Rijkskourmeester 1^e klasse in algemeenen dienst van den Rijkskeuringsdienst van voor uitvoer bestemd vleesch.

SCHAAL 84.

3800 (1) 3900 (2) 4000.

Justitie.

Gevangeniszen.

Directeur van een gesticht der 1^e klasse.

Directrice van een gesticht der 1^e klasse.

SCHAAL 85.

3600 (2) 3800 (4) 4000 (6) 4200.

Justitie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Directrice van de tuchtschool voor meisjes (aftrek voor kost en inwoning f 800).

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Controleur der invoerrechten en accijnzen.

Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken.

Ontvanger 1^e klasse.

Controleur 1^e klasse.

Essaieur 1^e klasse.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.

Directeur van een postkantoor, telegraafkantoor of vereenigd kantoor, waarvan de waardeering van den kantoorarbeid over het jaar 1917 is bepaald van boven f 2300 tot ten hoogste f 2700.

Adjunct-inspecteur.

Hoofdcommies.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Toezicht op de maten en de gewichten.

IJker, chef van dienst.

SCHAAL 86.

3000 (1) 3200 (2) 3400 (3) 3600 (4) 3800
(6) 4000 (8) 4200 (10) 4400.

Departementen van algemeen bestuur,

Hooge Colleges van Staat, Kabinet der

Koningin.

Referendaris bij de Algemeene Rekenkamer.

Binnenlandsche Zaken.

Toezicht op de naleving der drankwet.

Inspecteur.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.

Apotheker bij het Academisch ziekenhuis.

Apothekeres bij de klinieken.

Adjunct-directeur bij de psychiatrisch-neurologische kliniek.

Conservator bij de micro-chemie.

Conservator bij de mijnbouwkunde.

Conservator bij de scheikunde.

Instellingen voor wetenschap en kunst.

Rijksarchitect voor het toezicht op monumenten voor geschiedenis en kunst.

Rijkscommissie tot het opmaken en uitgeven van een inventaris en eene beschrijving der Nederlandsche monumenten van geschiedenis en kunst.

Adjunct-secretaris.

Rijksbureau voor monumentenzorg.

Onderdirecteur.

Rijksverzamelingen.

Directeur van het Koninklijk penningkabinet.

Marine.

Rijkswerven en Marine-etablisement.

Adjunct-administrateur te Hellevoetsluis.

Griffier.

Chef van den magazijndienst.

Hospitaaldienst.

Burgerapotheker.

Loodswezen, enz.

Bouwkundige.

Chef van den bouwkundigen dienst.

Financiën.

Directe belastingen, enz.

Controleur der grondbelasting.

Scheikundige bij het laboratorium.

Secretaris van den Raad van beroep voor de invoerrechten.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.

Secretaris-penningmeester van het bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Bacteriologisch onderzoeker bij het bestuur der visscherijen op de Zeeuwsche stroomen.

Pensioenraden.

Referendaris.

Weduwen- en wezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

Referendaris.

Oorlog.

Geneeskundige dienst.

Referendaris.

Artillerie-inrichtingen.

Administrateur.

Technoloog.

Adjunct-bedrijfschef.

Waterstaat.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.

Referendaris.

Rijkspostspaarbank.

Referendaris.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Veeartsenijkundige hoogeschool.

Apotheker, tevens belast met het onderwijs in artseni-warenkennis en theoretische en praktische artseni-mengkunde.

Rijkslandbouwproefstations.

Scheikundige 1^e klasse.

Plantkundige 1^e klasse.

Landbouwkundige 1^e klasse.

Bacterioloog 1^e klasse.

Rijksseruminrichting.

Afdeulingschef 1^e klasse.

Bacterioloog 1^e klasse.

Scheikundige 1^e klasse.

Landbouwkundige 1^e klasse.

Scheepvaartinspectie.

Adjunct-inspecteur.

Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

Adjunct-directeur.

Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.

Afdeulingschef.

Arbeidsinspectie.

Inspecteur van den arbeid 2^e klasse.

SCHAAL 87.

2500 (1) 2600 (2) 2800 (4) 3000 (6) 3200 (8) 3400 (10) 3600 (12) 3800 (14) 4000 (16) 4200 (18) 4400 (20) 4500.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Commies-griffier bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Binnenlandsche Zaken.

Gebouwen van onderwijs.

Ingenieur of architect-afdeulingschef.

Waterstaat.

Toezicht op de spoorwegdiensten.

Districts-inspecteur.

SCHAAL 88.

3600 (2) 3900 (4) 4200 (6) 4500.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Ingenieur 2^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

Koloniën.

Technisch bureau.

Ingenieur 2^e klasse.

SCHAAL 89.

3600 (2) 3800 (4) 4000 (6) 4200 (8) 4400 (10) 4600.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Referendaris ter griffie van de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Directeur van de stenografische inrichting.

Directeur van de tachygrafische inrichting.

Justitie.

Gevangenisren.

2^e Geneesheer bij de bijzondere strafgevangenis te 's-Gravenhage.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.

Directrice van een Rijksofvoedingsgesticht voor meisjes (aftrek voor kost en inwoning f 1200).

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.

Ontvanger te:

Alphen aan den Rijn, Oud-Beijerland,

Bergen op Zoom, Purmerend,

Bolsward, Roozendaal,

Culemborg, Sittard,

Doesburg, Sliedrecht,

Eindhoven, Sneek,

Gorinchem, Steenwijk,

Groenlo, Venlo.

Heerenveen, Waalwijk,

Heerlen, Wageningen,

's Hertogenbosch (registratie Zalt-Bommel,

n°. 2 en domeinen), Zevenbergen,

Middelburg (registratie n°. 2 Zuidbroek,

en domeinen), Zutphen.

Noordwijk,

Bewaarder van de hypotheeken, het kadaster

en de scheepsbewijzen te: Appingedam,

Gorinchem, Tiel.

Oorlog.

Artillerie-inrichtingen.

Secretaris.

Bureauchef voor de technische zaken.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Havenmeester te IJmuiden.

Havenmeester te Terneuzen.

Havenmeester te Rotterdam.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.

Administrateur bij de landbouwhoogeschool.

Arbeidsinspectie.

Geneeskundige.

Koloniën.

School tot opleiding voor commies bij den Indischen post-, telegraaf- en telefoondienst.

Directeur.

SCHAAL 90.

4200 (2) 4400 (4) 4600.

Waterstaat.*Posterijen en telegrafie.*

Directeur van een postkantoor, telegraafkantoor of vereenigd kantoor, waarvan de waardeering van den kantoorarbeid over het jaar 1917 is bepaald van boven f 2700 tot ten hoogste f 3100.
Adjunct-directeur.

SCHAAL 91.

3200 (1) 3400 (2) 3600 (3) 3800 (5) 4000 (7) 4200 (9) 4400 (11) 4600 (13) 4800.

**Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.**

Referendaris bij een departement van algemeen bestuur.
Referendaris bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal.
Referendaris, werkzaam aan de afdeling Geschillen van bestuur bij den Raad van State.
Referendaris bij het Kabinet der Koningin.

Binnenlandsche Zaken.*Centraal bureau voor de statistiek.*

Referendaris.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Bedrijfsingenieur-conservator.

College van bijstand art. 35 der Woningwet.
Secretaris.

Bureau van de commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën.

Onderdirecteur.

Rijksverzamelingen.

Onder-bibliothecaris bij de Koninklijke bibliotheek.

Directeur van het Koninklijk kabinet van schilderijen te 's-Gravenhage.

Marine.*Rijkswerpen.*

Administrateur met rang van referendaris.

Financiën.*Agentschap en grootboeken.*

Referendaris.

Oorlog.*Topografische inrichting.*

Onderdirecteur.

Waterstaat.*Rijksverzekeringsbank*

Referendaris.

Contrôle op het rekenplichtig beheer der Rijksverzekeringsbank.

Referendaris.

Werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling.
Referendaris.

Posterijen en telegrafie.

Referendaris bij het Hoofdbestuur der posterijen en telegrafie.

Controleur bij de zegelfabricage.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Landbouwonderwijs.*

Scheikundige 1^e klasse.
Plantkundige 1^e klasse.
Landbouwkundige 1^e klasse.
Bacterioloog 1^e klasse.
Phytopatholoog 1^e klasse.
Mycoloog 1^e klasse.
Entomoloog 1^e klasse.
Geoloog 1^e klasse.
Rijkslandbouwingenieur 1^e klasse.

Landbouw.

Rijkslandbouwleeraar.
Rijkstuinbouwleeraar.
Rijksveeteeltconsulent.

Domeinbeheer.

Rentmeester.

Staatsboschbeheer.

Houtvester.

Toezicht op de naleving der boterwet.

Rijkszuivelinspecteur.

Rijkszuivelstation.

Directeur.

Dienst der Rijkszuivelconsulenten.

Rijkszuivelconsulent.

Visscherij-inspectie.

Inspecteur der visscherijen.
Visscherij-consulent.

Visscherij-onderzoek.

Directeur van het Rijksinstituut voor hydrografisch visscherij-onderzoek.

Bureau voor den industriëlen eigendom.
Chef van den administratieven dienst.

Koloniën.*Koloniaal Etablissement.*

Hoofdamtenaar.

SCHAAL 92.

4000 (2) 4200 (4) 4400 (6) 4600 (8) 4800.

Justitie.*Rijkswerk-inrichting te Veenhuizen.*

Directeur van het 2^e gesticht.
Geneesheer.

Financiën.*'s Rijks schatkist.*Betaalmeester van een kantoor der 2^e klasse.**Waterstaat.***Visschershaven te IJmuiden.*

Administrateur.

Landbouw, Nijverheid en Handel.*Veeartsenijkundige dienst.*

Districtsveearts.

SCHAAL 93.

4400 (2) 4600 (4) 4800.

Waterstaat.*Posterijen en Telegrafie.*

Directeur van een postkantoor, telegraafkantoor of vereenigd kantoor, waarvan de waardeering van den kantoorarbeid over het jaar 1917 is bepaald van boven f 3100 tot ten hoogste f 3500.

SCHAAL 94.

2400 (1) 2600 (2) 2800 (3) 3000 (4) 3200
 (5) 3400 (6) 3600 (8) 3800 (10) 4000
 (12) 4200 (14) 4400 (16) 4600 (18) 4800
 (20) 5000.

**Departementen van algemeen bestuur,
 Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
 Koningin.**

Commissie-griffier bij de Tweede Kamer der
 Staten-Generaal.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
 Scheikundige bacterioloog.
 Geoloog.
 Ingenieur 1^e klasse.

Marine.

Verificatie van 's Rijks zeeinstrumenten.
 Verificateur.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
 Ingenieur der domeinen.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

*Technische voorlichtingsdienst ten behoeve van de
 nijverheid.*
 Ingenieur bij het nijverheidslaboratorium.

SCHAAL 95.

3400 (1) 3600 (2) 3800 (3) 4000 (4) 3400
 (5) 4400 (6) 4600 (8) 4800 (10) 5000.

Waterstaat.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
 Ingenieur voor het stoomwezen der spoorweg-
 diensten.
 Ingenieur voor de elektrische inrichtingen der
 spoorwegdiensten.
 Rijksingenieur voor de spoorwegen.
 Inspecteur in algemeenen dienst.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Staatstoezicht op de mijnen en groeven.
 Ingenieur der mijnen.

SCHAAL 96.

4000 (2) 4200 (4) 4400 (6) 4600 (8) 4800
 (10) 5000.

Justitie.

Gevangeniszen.
 1^e Geneesheer bij de bijzondere strafgevangenis
 te 's-Gravenhage.
Rijkstucht- en opvoedingswezen.
 Directeur van een tuchtchool voor jongens.
Justitiegebouwen.
 Adjunct-Rijksbouwmeester.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
 Directeur van 's Rijks herbarium.

Onderwijs.

Districts-schoolopziener.
 Inspecteur voor de lichamelijke opvoeding.
Rijksmuseum.

Directeur.

Gebouwen van onderwijs.

Adjunct-Rijksbouwkundige.

Marine.

Bouwkundig ingenieur.

Financiën.

*Waarborg en belasting op de gouden en zilveren
 werken.*

Inspecteur, tevens controleur.
Staatsmuntbedrijf.

1^e Scheikundige, chef der afdeling controle.

Waterstaat.

Landsgebouwen.
 Adjunct-Rijksbouwmeester.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijksseruminrichting.
 Directeur.
Staatsboschbeheer.
 Adjunct-inspecteur.
Toezicht op maten en gewichten.
 Inspecteur van het ijkwezen.
Toezicht op het stoomwezen.
 Ingenieur 1^e klasse.

SCHAAL 97.

4400 (3) 4800 (6) 5200.

Financiën.

's Rijks schatkist.
 Betaalmeester van een kantoor der 1^e klasse.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
 Ingenieur-verificateur van het kadaster.
 Ingenieur-verificateur der domeinen.

Waterstaat.

Directeur van een postkantoor, telegraafkan-
 toor of vereenigd kantoor, waarvan de
 waardeering van den kantoorarbeid over
 het jaar 1917 is bepaald van boven f 3500
 tot ten hoogste f 4000.
 Directeur van een spoorwegpostkantoor.

SCHAAL 98.

2400 (1) 2600 (2) 2800 (3) 3000 (4) 3200
 (5) 3400 (6) 3600 (8) 3900 (10) 4200
 (12) 4500 (14) 4800 (16) 5000 (18) 5200
 (20) 5400.

Marine.

Ingenieur der Marine.
 Electrotechnisch ingenieur.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
 Hoofdingenieur der telegrafie.
 Ingenieur der telegrafie.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Octrooiraad.
 Ingenieur.
Arbeidsinspectie.
 Scheikundig ingenieur.
 Electrotechnisch ingenieur.

SCHAAL 99.

4000 (2) 4200 (4) 4400 (6) 4600 (8) 4800
 (10) 5000 (12) 5200 (14) 5400.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksarchieven.
 Archivariss van het algemeen Rijksarchief.
 Rijksarchivariss.

Landsdrukkerij en Staatscourant.
Directeur.

Waterstaat.

Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
Secretaris.

Rijksverzekeringsbank.
Controleerend geneeskundige.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Scheepvaartinspectie.
Scheepsbouwkundig ingenieur.
Inspecteur.
Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.
Directeur.
Rijksbureau tot onderzoek van handelswaren.
Directeur.
Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid.
Directeur.

SCHAAL 100.

4800 (2) 5100 (4) 5400.

Justitie.

Rijkstucht- en opvoedingswezen.
Directeur van een Rijksopvoedingsgesticht voor jongens.

Binnenlandsche Zaken.

Volksgezondheid.
Lid van den Centralen gezondheidsraad.
Inspecteur.

Marine.

Eerstaanwezend electrotechnisch ingenieur.
Marine-etablisement.
Adviseur-scheikundige.
Verificatie van 's Rijks zeeinstrumenten.
Adviseur-verificateur.
Loodswezen, enz.
Chef van den technischen dienst der kustverlichting, met den rang van hoofdingenieur.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Ingenieur 1^e klasse (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).
Toezicht op de spoorwegdiensten.
Rijkshoofdingenieur.
Rijkscommissaris voor spoorwegen met beperkte snelheid.

Koloniën.

Technisch bureau.
Ingenieur 1^e klasse.

SCHAAL 101.

3000 (1) 3200 (2) 3400 (3) 3600 (4) 3800
(5) 4000 (6) 4200 (8) 4400 (10) 4600
(12) 4800 (14) 5000 (16) 5200 (18) 5400
(20) 5600.

Financiën.

Directe belastingen, enz.
Inspecteur (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

SCHAAL 102.

3600 (1) 3800 (2) 4000 (3) 4200 (4) 4400
(5) 4600 (6) 4800 (8) 5000 (10) 5200
(12) 5400 (14) 5600.

Financiën.

Directe belastingen, enz.
Accountant.
Ontvanger 2^e klasse; hieronder mede te begrijpen de ontvanger die met ontheffing van het beheer van zijn kantoor met behoud van den ambtstitel wordt belast met andere werkzaamheden en zeven jaar de bezoldiging als ontvanger 3^e klasse heeft genoten.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Inspecteur (aftrek als bedoeld in artikel 2 zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten andere dan die der 3^e klasse).

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouwonderwijs.
Bibliothecaris bij de landbouwhoogeschool.

SCHAAL 103.

4600 (2) 4800 (4) 5000 (6) 5200 (8) 5400
(10) 5600.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Secretaris van den Raad van State.
Secretaris van de Algemeene Rekenkamer.

Binnenlandsche Zaken.

Volksgezondheid.
Hoofd van de bacteriologische afdeling van het Centraal laboratorium.
Hoofd van de chemische afdeling van het Centraal laboratorium.
Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Bibliothecaris.
Directeur van het ethnographisch museum.
Directeur van 's Rijks museum voor natuurlijke historie.

Financiën.

Directe belastingen, enz.
Inspecteur der grondbelasting.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Ontvanger der registratie en domeinen te:
Alkmaar,
Almeo,
Amersfoort,
Amsterdam (buitengewoon zegel n°. 1 en 2),
Apeldoorn,
Arnhem (registratie n°. 2 en domeinen),
Emmen,
Enschede,
Goes,
's-Gravenhage (buitengewoon zegel en algemeen zegelkantoor),
Groningen (registratie n°. 2 en domeinen),
Helmold,
's Hertogenbosch (registratie n°. 1 en successie),
Hilversum,
Hulst,
Leeuwarden (registratie n°. 2 en domeinen),
Maastricht,
Middelburg (registratie n°. 1 en successie),
Onderdendam,
Roermond,
Rotterdam (buitengewoon zegel),

Tiel,
Tilburg,
Werkendam,
Winschoten,
Wijk bij Duurstede.
Ontvanger, tevens bewaarder van de hypothe-
ken, het kadaster en de scheepsbewijzen te
Zierikzee.

Bewaarder van de hypotheken, het kadaster en
de scheepsbewijzen te:

Almelo, Goes, Sneek,
Amersfoort, Middelburg, Winschoten.

Eindhoven, Roermond,
Directeur der Staatsloterij.

Inspecteur van het kadaster.
Pensioenraden.

Secretaris.

Oorlog.

Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen.
Bedrijfschef:

Waterstaat.

Rijksverzekeringsbank.
Administrateur.

SCHAAL 104.

5200 (3) 5600.

Financiën.

Registratie, domeinen, hypotheken en kadaster.
Bewaarder van de hypotheken, het kadaster
en de scheepsbewijzen te:

Alkmaar, Heerenveen, Zutphen,
Assen, Hoorn, Zwolle.
Dordrecht, Nijmegen.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Directeur van een postkantoor, telegraafkan-
toor of vereenigd kantoor, waarvan de
waardeering van den kantoorarbeid over
het jaar 1917 is bepaald van boven f 4000
tot ten hoogste f 4200.

SCHAAL 105.

4400 (3) 4800 (6) 5200 (9) 5600 (12) 6000.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Administrateur of raad-adviseur.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.
Administrateur.

Rijksgestichten voor krankzinnigen.
Uitwonend geneeskundige bij het krankzinnigen-
gesticht te Woensel.

Uitwonend geneeskundige bij het krankzinni-
gengesticht te Woensel, tevens belast met
de leiding van het laboratorium.

1^e Geneesheer bij het krankzinnigengesticht te
Medemblik.

*Rijkscommissie tot het opmaken en uitgeven van
een inventaris en eene beschrijving der Nederland-
sche monumenten van geschiedenis en kunst.*
Secretaris.

Rijksbureau voor monumentenzorg.
Directeur.

Kunstonderwijs.
Hoogleraar bij de Rijksacademie voor beelden-
de kunsten.

Financiën.

Directe belastingen enz.
Hoofdingspecteur.
*Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke
ambtenaren.*

Directeur.

Oorlog.

Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen.
Adjunct-directeur:

Waterstaat.

Rijksverzekeringsbank.
Administrateur bij den geneeskundigen dienst.
Rijkspostspaarbank.

Onderdirecteur.

Posterijen en telegrafie.
Administrateur bij het hoofdbestuur.
Inspecteur.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouw.
Inspecteur van den landbouw.
Rijkslandbouwproefstations.
Afdelingsdirecteur.

Staatsboschbeheer.
Inspecteur.

Staatstoezicht op de mijnen.
Hoofdingenieur der mijnen.

Visscherij-inspectie.
Hoofdingspecteur.
Rijksinstituut voor biologisch visscherijonderzoek.
Directeur.

*Technische voorlichtingsdienst ten behoeve van de
nijverheid.*
Nijverheidsconsulent.

Octrooiraad.
Lid.

Arbeidsinspectie.
Inspecteur van den arbeid 1^e klasse.
Inspecteur van den havenarbeid.

Koloniën.

Koloniaal etablissement.
Directeur.

SCHAAL 106.

5200 (3) 5600 (6) 6000.

Binnenlandsche Zaken.

Volksgezondheid.
Voorzitter van den Centralen gezondheidsraad.
Hoofdingspecteur.

Directeur van het Centraal laboratorium.
Onderwijs.

Inspecteur der gymnasia.
Inspecteur van het middelbaar onderwijs.
Inspecteur van het lager onderwijs.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Hoofdingenieur (aftrek als bedoeld in artikel 2,
zal beperkt blijven tot 8 % voor gemeenten
andere dan die der 3^e klasse).

Posterijen en telegrafie.
Hoofdingspecteur.
Directeur van het telegraafkantoor te 's-Graven-
hage.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Stoomwezen.
Hoofdingenieur.

Arbeidsinspectie.
Medisch adviseur.

SCHAAL 107.

4800 (3) 5200 (6) 5600 (9) 6000 (12) 6500.

Departementen van algemeen bestuur,
Hooge Colleges van Staat, Kabinet der
Koningin.

Griffier van de Eerste Kamer der Staten-
Generaal.

Justitie.

Rijkswerkinstichting te Veenhuizen.
Hoofddirecteur.

Justitiegebouwen.
Rijksbouwmeester.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening.
Directeur.

Rijksgezichten voor krankzinnigen.
Inspecteur voor het Staatstoezicht.

Rijks geschiedkundige publicatiën.
Directeur van het bureau der Commissie.

Rijksverzamelingen.
Bibliothecaris van de Koninklijke bibliotheek.
Gebouwen van onderwijs.
Rijksbouwkundige.

Marine.

Hoofdingenieur der Marine.

Financiën.

Agentschap en grootboeken.
Agent.

Directe belastingen, enz.
Directeur.
Ontvanger 1° klasse.
Directeur van het laboratorium voor de invoer
rechten en accijnzen.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster
Directeur.

Oorlog.

Topografische Inrichting.
Directeur.

Waterstaat.

Landsgebouwen.
Rijksbouwmeester.
Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.
Lid van den Raad van toezicht.
Rijksverzekeringsbank.

Wiskundig adviseur.
Medisch adviseur.
Secretaris-generaal.
Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling.
Directeur.

Posterijen en telegrafie.
Directeur van den postchèque- en girodienst.
Hoofdingenieur-directeur.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Rijkslandbouwproefstations.
Directeur van een contrôlestation.
Scheepvaartinspectie.
Hoofdinginspecteur.
Bureau voor den industrieelen eigendom.
Voorzitter van het college van directeuren,
voorzitter van den oetdroiraad.

Gewoon lid van den oetdroiraad, tevens lid
van de centrale afdeeling van dien raad,
lid van het college van directeuren.

Arbeidsinspectie.
Hoofdinginspecteur van den arbeid.

Kolonien.

Technisch Bureau.
Directeur.

SCHAAL 108.

6000 (3) 6500.

Financiën.

Ontvanger der registratie en domeinen te:
Amsterdam (registratie n°. 1),
Amsterdam (registratie n°. 2),
Amsterdam (registratie n°. 3),
Amsterdam (registratie n°. 4 en domeinen),
Arnhem (registratie n°. 1 en successie),
Assen,
Breda,
Delft,
Dordrecht,
Gouda,
s-Gravenhage (registratie n°. 1),
s-Gravenhage (registratie n°. 2 en domeinen),
Groningen (registratie n°. 1 en successie) tot
1 Mei 1918,

Groningen (registratie en domeinen) van 1 Mei
1918 af,

Groningen (successie) van 1 Mei 1918 af,
Haarlem (registratie),

Haarlem (successie),
Leeuwarden (registratie n°. 1 en successie),

Leiden,
Nijmegen,

Rotterdam (registratie n°. 1),
Rotterdam (registratie n°. 2 en domeinen),

Schiedam,
Utrecht (registratie en domeinen),

Utrecht (successie),
Zaandam,
Zwolle.

Ontvanger, tevens bewaarder van de hypothe-
ken, het kadaster en de scheepsbewijzen te
Brielle.

Ontvanger, tevens bewaarder van de hypothe-
ken, het kadaster en de scheepsbewijzen te
Deventer.

Waterstaat.

Posterijen en telegrafie.
Directeur van het postkantoor te s-Gravenhage

SCHAAL 109.

6000 (3) 6500 (6) 7000.

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.
Directeur.

Rijksarchief.
Algemeen Rijksarchivaris.

Oorlog.

Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen.
Directeur.

Waterstaat.

Rijksverzekeringsbank.
Bestuurslid.

Posterijen en telegrafie.

Directeur van het telegraafkantoor te Amsterdam.
Directeur van het telegraafkantoor te Rotterdam.

SCHAAL 110.

5600 (3) 6000 (6) 6400 (9) 6800 (12) 7200.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Geneesheer-directeur van het nieuw academisch ziekenhuis.

Geneesheer-directeur van het ziekenhuis te Utrecht (klinieken).

Rijksmuseum.
Hoofddirecteur tevens directeur van het Rijksmuseum van schilderijen.

Kunstonderwijs.
Hoogleeraar-directeur van de Rijksacademie van beeldende kunsten.

Marine.

Directeur van scheepsbouw.
Directeur van 's Rijksverven.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Hoofdingenieur-directeur.
Directeur voor den geologischen dienst.
Rijkspostspaarb. n.k.
Directeur.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.
Hoofddirecteur.

SCHAAL 111.

6500 (3) 7000 (6) 7500.

Waterstaat.

Rijksverzekeringsbank.
Bestuurslid, plaatsvervangend voorzitter.
Posterijen en telegrafie.
Directeur van het postkantoor te Amsterdam.
Directeur van het postkantoor te Rotterdam.

SCHAAL 112.

6500 (3) 7000 (6) 7500 (9) 8000.

Departementen van algemeen bestuur, Hooge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin.

Secretaris-Generaal van een departement van algemeen bestuur.
Griffier bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Binnenlandsche Zaken.

Rijksuniversiteiten en Technische hoogeschool.
Hoogleeraar.

Financiën.

Rijkschatkist.
Thesaurier-Generaal.
Directe belastingen, enz.
Hoofddirecteur.
Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster.
Hoofddirecteur.
Staatsmuntbedrijf.
Muntmeester.

1918

Oorlog.

Staatsbedrijf der Artillerie-inrichtingen.
Directeur, voorzitter van het college van directeuren.

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.
Inspecteur-generaal.
Rijksverzekeringsbank.
Bestuurslid-voorzitter.
Posterijen en telegrafie.
Directeur-Generaal.

Landbouw, Nijverheid en Handel.

Landbouw.
Directeur-generaal.
Landbouwwonderwijs.
Hoogleeraar.
Arbeidsinspectie.
Directeur-generaal.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 September 1918 (*Staatsblad* n°. 541).

Mij bekend,
De Minister van Staat,
Minister van Binnenlandsche Zaken,
tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,
CORT. V. D. LINDEN.

BIJLAGE B.

Directeuren en leeraren van Rijks hogere burgerscholen en daarmede overeenkomende inrichtingen van onderwijs; burgerleeraren aan inrichtingen voor militair onderwijs; hoofden en onderwijzers aan Rijksinrichtingen voor lager onderwijs.

Rijks hogere burgerscholen met 5-jarigen en die met 3-jarigen cursus.

1. Directeuren:

a. directeur eener school met vijfjarigen cursus aanvangswedde f 4500, voor iedere twee jaren dienst als zoodanig telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 5500 is bereikt;

b. directeur eener school met driejarigen cursus aanvangswedde f 3800, voor iedere twee jaren dienst als zoodanig telkens te

Aanteekeningen:

1°. De salarissen zijn vermeld zonder aftrek wegens standplaats;

2°. de regeling geldt zoowel voor mannelijke als voor vrouwelijke ambtenaren, tenzij uitdrukkelijk één van beiden is genoemd.

3°. alle lesuren zijn lesuren van zestig minuten; alleen voor de hogere burgerscholen, de middelbare landbouwscholen, de zuivelschool te Bolsward, de landbouwhuishoudschool „de Rollecate” en de Rijkskweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen gelden lesuren van vijftig minuten.

32

verhoogen met f 200, tot een maximum van f 4800 is bereikt.

De diensttijd als directeur eener andere hogere burgerschool telt ten volle mede.

2. Leeraar aan eene Rijks hogere burgerschool met vijfjarigen cursus en leeraar aan eene Rijks hogere burgerschool met driejarigen cursus, volledig bevoegd tot het geven van onderwijs in het door hem onderwezen vak aan eene Rijks hogere burgerschool met vijfjarigen cursus of wel in het bezit van twee akten, welke ieder afzonderlijk bevoegd maken tot het geven van onderwijs aan eene hogere burgerschool met driejarigen cursus, uitgezonderd de leeraar in gymnastiek en die in schoonschrijven:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week; aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 16 dienstjaren met f 100;

voor de lesuren boven 26, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 750, benevens f 120 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: f 140 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

3. Leeraar in gymnastiek of in schoonschrijven aan eene Rijks hogere burgerschool met vijf- of met driejarigen cursus:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 26, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 100 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 500, benevens f 100 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4 en 6 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 en na 8, 12 en 16 dienstjaren telkens met f 5;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 110 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 en na 12 en 16 dienstjaren telkens met f 5.

4. Leeraar aan eene Rijks hogere burgerschool met driejarigen cursus, niet begrepen onder die sub 2 en 3:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 26, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 100 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 500, benevens f 100 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 120 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan leeraren in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren:

a. aan leeraren in natuur- en scheikunde: bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur;

bij 8 tot en met 15 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren;

bij meer dan 15 lesuren per week, naar gelang van drie lesuren.

b. aan leeraren in natuurlijke historie, bij 8 lesuren of meer per week, naar gelang van één lesuur.

Op het salaris der leeraren, welke voor geen der door hen onderwezen vakken volledige bevoegdheid bezitten voor de school, waaraan zij werkzaam zijn, wordt vijftien ten honderd gekort.

Als diensttijd telt mede de tijd doorgebracht als leeraar of leerares aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen en middelbare scholen voor meisjes en als onderwijzer aan een kweekschool voor onderwijzers of onderwijzeressen.

Diensttijd aan lagere scholen telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Rijks middelbare landbouwscholen.

1. Directeur: aanvangswedde f 4500, voor iedere twee jaren dienst als zoodanig telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 5500.

Voor de berekening van den diensttijd telt mede de tijd doorgebracht als directeur van hogere burgerscholen, gymnasia, lycea, mid-

delbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes, kweekscholen voor onderwijzers of onderwijzeressen, of aan eenige middelbare school in Nederlandsch-Indië.

2. Leeraar:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 16 dienstjaren met f 100; voor lesuren boven 26, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 750, benevens f 120 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 140 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan leeraren in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren:

bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur;

bij 8 tot en met 12 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren;

bij 13 tot en met 18 lesuren per week, naar gelang van drie lesuren;

bij meer dan 18 lesuren per week, naar gelang van vier lesuren.

Als diensttijd telt mede de tijd doorgebracht als leeraar aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes, kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen of aan eenige middelbare school in Nederlandsch-Indië.

Diensttijd aan lagere scholen telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

3. Onderwijzer: aanvangswedde f 1400, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Bij het bezit van een diploma voor ambachts-onderwijs wordt de wedde verhoogd met f 200.

Rijkszuivelschool te Bolsward.

1. Directeur: aanvangswedde f 4000, voor iedere twee jaren dienst als zoodanig telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 5000 is bereikt.

2. Leeraar:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 2600, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10 en 12 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 26, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 110 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 600, benevens f 110 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 130 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan leeraren in een vak, waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren:

bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur;

bij 8 tot en met 12 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren;

bij 13 tot en met 18 lesuren per week, naar gelang van drie lesuren;

bij meer dan 18 lesuren per week, naar gelang van vier lesuren.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en als onderwijzer aan een kweekschool voor onderwijzers of onderwijzeressen.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Rijks land- en tuinbouwwinterscholen.

Leeraar: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren als zoodanig, behoudens het bepaalde in het volgende lid, telkens te verhoogen met f 200 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Aan leeraren, die uitsluitend met het geven van enkele lessen worden belast, wordt eene belooning toegekend van f 3.50 per gegeven lesuur bij bezit van bevoegdheid tot het geven van middelbaar onderwijs, en van f 3 per gegeven lesuur bij gemis van die bevoegdheid.

**Rijks landbouwhuishoudschool
„De Rollecate”.**

1. Directrice: aanvangswedde f 2600, voor iedere twee jaren dienst als zoodanig telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 4200 is bereikt (aftrek voor kost en inwoning f 800).

2. Leerares:

a. bij meer dan 17 lesuren per week: aanvangswedde f 2200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100 (aftrek voor kost en inwoning f 600);

b. bij 10 tot en met 17 lesuren per week: wedde f 500, benevens f 80 per wekelijksh lesuur, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10, en na 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens met f 5;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 90 per wekelijksh lesuur, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 en na 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens met f 5.

Landbouwhuishoudonderwijs.

Leerares: aanvangswedde f 1200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100.

Rijksrietvlechtschool te Noordwolde.

1. Directeur: aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 16 dienstjaren met f 100.

2. Leeraar:

a. leeraar met bevoegdheid tot het geven van middelbaar onderwijs in het teekenen en leeraar met hoofdakten en twee akten voor het geven van lager onderwijs in de moderne talen: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100;

b. leeraar in rietvlechten: aanvangswedde f 1400, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100;

c. leeraar in mandenmaken: aanvangswedde f 2200, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

**Rijks schoenmakers- en leerlooierschool
te Waalwijk.**

1. Directeur: aanvangswedde f 4000, na

het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 16 dienstjaren met f 100.

2. Leeraar-looimeester, leeraar in machinale schoenfabricage en leeraar in hand- en maatschoenmakerij: aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

**Rijkswandelleeraar bij het visscherij-
onderwijs.**

Aanvangswedde f 2800, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

**Opleidingschool voor monteurs, te
Amsterdam.**

a. Eerste onderwijzer: aanvangswedde f 2000, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100;

b. tweede onderwijzer: aanvangswedde f 1800, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

c. derde onderwijzer: aanvangswedde f 1200, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200.

Bij bevordering van tweeden onderwijzer tot eersten onderwijzer telt de dienstdtijd als tweede onderwijzer in den nieuwen rang mede.

Hoogere krijgsschool.

a. Leeraar in de natuurwetenschappen: aanvangswedde f 3400, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 5000; voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 130 per wekelijksh lesuur;

b. leeraar in staatswetenschappen: wedde f 150 per wekelijksh lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 13 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan den leeraar in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren naar gelang van vier lesuren.

Als dienstdtijd telt mede de tijd als leeraar aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scho-

len, middelbare scholen voor meisjes, kweek-scholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, de Koninklijke militaire academie, de cadettenschool en het Koninklijk instituut voor de marine.

Voor een doctor gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Koninklijk instituut voor de Marine te Willemsoord. (1)

Burgerleeraar :

a. bij 15 tot en met 24 lesuren per week : aanvangswedde f 3400, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 ; voor lesuren boven 24, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 130 per wekelijksch lesuur ;

b. bij 8 tot en met 14 lesuren per week : wedde f 1000 benevens f 130 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 13 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 ;

c. bij minder dan 8 lesuren per week : wedde f 150 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 13 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan de leeraren in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren :

bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur ;

bij 8 tot en met 14 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren ;

bij meer dan 14 lesuren per week, naar gelang van vier lesuren.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes, kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, de hogere krijgsschool, de Koninklijke militaire academie en de cadettenschool.

Koninklijke militaire academie te Breda. (1)

Hoogleeraar, hoofd van onderwijs : aanvangswedde f 4000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200.

Burgerleeraar :

a. bij 15 tot en met 24 lesuren per week : aanvangswedde f 3400, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 ; voor lesuren boven 24, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 130 per wekelijksch lesuur ;

b. bij 8 tot en met 14 lesuren per week : wedde f 1000 benevens f 130 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 13 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 ;

c. bij minder dan 8 lesuren per week : wedde f 150 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 13 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Aan de leeraren in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren :

bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur ;

bij 8 tot en met 14 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren ;

bij meer dan 14 lesuren per week, naar gelang van vier lesuren.

Als diensttijd telt, zoowel voor den hoogleeraar als voor de leeraren, mede de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes, kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, de hogere krijgsschool, de cadettenschool en het Koninklijk instituut voor de marine.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Cadettenschool te Alkmaar. (1)

Burgerleeraar :

a. bij 18 tot en met 24 lesuren per week : aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 16 dienstjaren met f 100 ; voor lesuren boven 24, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur ;

b. bij 10 tot en met 17 lesuren per week : wedde f 750 benevens f 120 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 ;

c. bij minder dan 10 lesuren per week :

(1) Wanneer in den loop van een jaar twee cursussen worden gegeven, geldt bij de berekening het hoogste aantal uren in één der cursussen.

(1) Gelijke aantekening als bij het Koninklijk instituut voor de marine te Willemsoord

wedde f 140 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Als diensttijd telt mede, de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes, kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen, de Koninklijke militaire academie en het Koninklijk instituut voor de marine.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Marine-machinistenschool te Dordrecht.

a. Burgerleeraar, behalve die hierna onder letter *b* genoemd: aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 16 dienstjaren met f 100; voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur;

b. leeraar in moderne vreemde talen, indien deze geen volledige bevoegdheid bezit tot het geven van onderwijs in één dier talen aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 100 per wekelijksch lesuur.

Als diensttijd telt mede de tijd doorgebracht als leeraar aan: gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Marinemachinistenschool en Koninklijk instituut voor de Marine te Willemsoord.

Leeraar in werktuigkundig, bouwkundig of mechanisch-technisch teekenen: aanvangswedde f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6,

8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 16 dienstjaren met f 100.

Voor lesuren aan beide inrichtingen, gezamenlijk meer dan 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar doorgebracht aan: gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

Sport- en atletiek-opleiding bij de Zeemacht.

Leeraar in sport en atletiek: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar in gymnastiek aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Opleiding bij de Zeemacht.

Burgeronderwijzer: aanvangswedde f 900, na het volbrengen van 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100.

Bij bezit der hoofdakke voor lager onderwijs wordt de wedde met f 200 verhoogd.

De mannelijke onderwijzer niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

Aftrek voor kost en inwoning f 300.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt mede.

Kweekschool voor de zeevaart te Leiden.

Onderwijzer: aanvangswedde f 1400, na het volbrengen van 2, 4, 6; 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Bij bezit van een diploma der vereeniging tot bevordering van handenarbeid in Nederland wordt de wedde met f 100 verhoogd.

De mannelijke onderwijzer niet in het genot

van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

De eerste onderwijzer geniet als zoodanig f 200 boven de wedde.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Hoofdcursus voor opleiding van onder-officieren tot officier.

Burgerleeraren:

a. leeraar, volledig bevoegd in het door hem onderwezen vak, tot het geven van onderwijs aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus, aanvangswedde: f 3000, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12 en 14 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 16 dienstjaren met f 100; voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 120 per wekelijksch lesuur;

b. leeraar niet volledig bevoegd in het door hem onderwezen vak tot het geven van onderwijs aan eene hogere burgerschool met vijfjarigen cursus, aanvangswedde: f 2400, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 100 per wekelijksch lesuur.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Instructie-bataljon te Kampen en Instructiebatterij te Arnhem.

Burgeronderwijzer (burgerleeraar): aanvangswedde f 1800, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100. Bij bezit der akte voor lager onderwijs in wiskunde wordt de wedde met f 100 verhoogd. De onderwijzer (leeraar) niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaar heeft bereikt

en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 per jaar.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Leeraar aan het instructie-bataljon: wedde f 1500 vast.

Rijkskweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

1. Directeur: aanvangswedde f 4000, na twee jaar dienst als zoodanig telkens te verhoogen met f 200, tot een maximum van f 5000 is bereikt.

2. Onderwijzer, uitgezonderd die sub. 3 vermeld:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 2600, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10 en 12 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 26 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 110 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 600, benevens f 110 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 130 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

3. Onderwijzer in handteekenen, handenarbeid, spreekonderwijs, muziek, gymnastiek, schoonschrijven en handwerken:

a. bij 19 tot en met 26 lesuren per week: aanvangswedde f 2000, na het volbrengen van 1, 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200 en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100; voor lesuren boven 26 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 80 per wekelijksch lesuur;

b. bij 10 tot en met 18 lesuren per week: wedde f 500, benevens f 80 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 100 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Indien de lessen in handteekenen en gymnastiek worden gegeven aan cursussen welke minder dan 6 maanden duren, wordt de wedde

op de helft van de bedragen, naar de vorenstaande bepalingen te berekenen, vastgesteld.

Aan leeraren in vakken waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooving voor laboratoriumuren:

a. aan leeraren in natuur- en scheikunde: bij 4 tot en met 7 lesuren per week, naar gelang van één lesuur;

bij 8 tot en met 15 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren;

bij meer dan 15 lesuren per week, naar gelang van drie lesuren;

b. aan leeraren in natuurlijke historie naar gelang van één lesuur, indien ten minste 8 lesuren per week worden gegeven.

Als diensttijd telt mede de tijd doorgebracht als leeraar aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, hoadeldsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en als vaste onderwijzer aan Rijksnormaallessen.

Diensttijd aan lagere scholen en als vaste onderwijzer aan voorbereidende klassen van Rijksnormaallessen, telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Leerscholen, verbonden aan de Rijkskweekscholen.

1. Hoofd der school: aanvangswedde f 2600, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10 en 12 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200.

Diensttijd als hoofd eener school bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

2. Onderwijzer met hoofdakke: aanvangswedde f 1600, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren met f 100.

Als diensttijd geldt slechts de tijd van werkzaamheid aan lagere scholen tijdens het bezit der hoofdakke.

Bij bezit van akten van bekwaamheid in vreemde talen, wiskunde, handteekenen, nuttige handwerken voor meisjes, landbouwkunde, tuinbouwkunde, een diploma A of B van de vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in Nederland, en het diploma van zangonderwijs van de maatschappij tot bevordering der toonkunst, wordt de wedde verhoogd met f 50 voor elke akte, tot een maximum van f 300.

De onderwijzer, welke de bevoegdheid tot

het geven van onderwijs in wiskunde ontleent aan een in de jaren 1881 tot en met 1890 verkregen hoofdakke, wordt voor de toepassing der vorige alinea geacht een akte van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs in de wiskunde te bezitten.

De mannelijke onderwijzer, niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaar heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, en de onderwijzeres, indien zij, weduwe zijnde, een gezin heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

Indien een der in het derde lid vermelde akten en diploma's is verkregen op een anderen dan den eerste dag eener maand, gaat de daarin bedoelde verhooving in met den eerste dag van de onmiddellijk daarop volgende maand. Indien het bereiken van den vereischten leeftijd, het sluiten van het huwelijk of het overlijden, tengevolge waarvan aanspraak ontstaat op de tegemoetkoming vermeld in het vijfde lid, heeft plaats gehad op een anderen dan den eerste dag eener maand, gaat die tegemoetkoming in met den eerste dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.

3. Onderwijzer zonder hoofdakke:

Onderwijzer vóór 1 Januari 1896 bij de leerscholen aangesteld en wegens het niet-bezitten der hoofdakke volgens de op dien datum ingevoerde salarisregeling uitgesloten van de daarbij vastgestelde periodieke verhoovingen: wedde f 2000 vast. Bij bezit van akten en diploma's als hiervoren sub 2, 3de lid, vermeld, wordt de wedde verhoogd met de bedragen daar genoemd. Tegemoetkoming in huishuur wordt verleend als hiervoren sub 2, 5de lid bepaald.

4. Vakonderwijzer in gymnastiek, teekenen, handenarbeid en nuttige handwerken voor meisjes: wedde f 70 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 5.

Rijksnormaallessen.

1. Directeur:

De directeur der normaallessen van den tweeden rang geniet als zoodanig eene toelage van f 400 's jaars, die der normaallessen van den eersten rang eene toelage van f 500 's jaars.

De tot de onder 2 en 3 hierna vermelde groepen behorende onderwijzers, die met het directeurschap worden belast, genieten deswege eene wedde of eene toelage van f 600 's jaars.

2. Vaste onderwijzer aan voorbereidende klassen: aanvangswedde f 1800, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100.

Diensttijd als onderwijzer bij het lager onderwijs telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

3. Vaste onderwijzer aan dag-normaallessen:

a. bij 18 tot en met 24 lesuren per week: aanvangswedde f 2400, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100. Voor lesuren boven 24 per week, opgedragen voor een jaarcursus, wordt de wedde bovendien verhoogd met f 100 per lesuur;

b. bij 10 tot en met 17 lesuren per week: wedde f 500, benevens f 100 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6, en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 5;

c. bij minder dan 10 lesuren per week: wedde f 110 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10 en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 5.

Aan onderwijzers in vakken, waaraan laboratoriumarbeid is verbonden, wordt toegekend eene verhooging voor laboratoriumuren:

a. aan onderwijzers in natuur- en scheikunde: bij 4 tot en met 7¹/₂ lesuren per week, naar gelang van één lesuur;

bij 8 tot en met 15 lesuren per week, naar gelang van twee lesuren;

bij meer dan 15 lesuren per week, naar gelang van drie lesuren;

b. aan onderwijzers in natuurlijke historie, naar gelang van één lesuur, indien ten minste 8 lesuren per week worden gegeven.

Als diensttijd telt mede de tijd als leeraar doorgebracht aan gymnasia, hogere burgerscholen, lycea, middelbare handelsscholen, zeevaartscholen, handelsdagscholen, middelbare technische scholen, middelbare scholen voor meisjes en kweekscholen voor onderwijzers.

Diensttijd aan lagere scholen, normaallessen en voorbereidende klasse aan Rijksnormaallessen telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

4. Overige onderwijzers aan voorbereidende klassen en normaallessen:

a. die aan voorbereidende klassen en die in handteekenen, handenarbeid, schoonschrijven, gymnastiek, nuttige handwerken voor meisjes en muziek, aan normaallessen: wedde f 70 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 5, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10;

b. overige onderwijzers aan normaallessen: wedde f 80 per wekelijksch lesuur, na het volbrengen van 2, 5, 8, 12 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 10.

Diensttijd aan lagere scholen — en voor onderwijzers aan normaalscholen ook die aan voorbereidende klassen — telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Voor een doctor, gepromoveerd aan eene Nederlandsche hoogeschool, alsmede een geneeskundige, die het vak „gezondheidsleer” onderwijst, wordt twee jaren meer dan de werkelijke diensttijd vergolden.

Rijks lagere scholen in de koloniën van de Maatschappij van Weldadigheid en in de Rijkswerkinrichting te Veenhuizen.

1. Hoofd der school: aanvangswedde f 1800, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10 en 12 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100, bovendien vrije woning of vergoeding daarvoor.

2. Onderwijzer: aanvangswedde f 900, na het volbrengen van 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100.

Bij bezit der hoofdakke wordt de wedde verhoogd met f 200.

De mannelijke onderwijzer, niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, en de onderwijzeres, indien zij weduwe is en een gezin heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

De wedde der onderwijzeressen wordt voor het geven van onderwijs in de handwerken voor meisjes, buiten de gewone schooluren, verhoogd met f 100.

De diensttijd der hoofden en der onderwijzers wordt berekend overeenkomstig art. 26, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs.

De wedde der hoofden en der onderwijzers wordt, tot een maximum van f 300, verhoogd bij bezit der volgende akten en diploma's met:

- f 100 voor de akte landbouwkunde;
- f 100 voor de akte tuinbouwkunde;
- f 50 voor elk der akten Fransch, Engelsch,

Duitsch, wiskunde, gymnastiek en handteekenen;

f 50 voor elk der beide diploma's der vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in Nederland.

De wedde wordt voor elk uur werkelijk gegeven herhalingsonderwijs, verhoogd met f 1.25 voor het hoofd, en f 1 voor de onderwijzers en onderwijzeressen.

Indien een der in het tweede en zesde lid vermelde akten en diploma's is verkregen op een anderen dan den eersten dag eener maand, gaat de daarin bedoelde verhooging in met den eersten dag van de onmiddellijk daaropvolgende maand. Indien het bereiken van den vereischten leeftijd, het sluiten van het huwelijk of het overlijden, tengevolge waarvan aanspraak ontstaat op de tegemoetkoming vermeld in het derde lid, heeft plaats gehad op een anderen dan den eersten dag eener maand, gaat die tegemoetkoming in met den eersten dag van de onmiddellijk daaropvolgende maand.

Tuhtscholen voor jongens en Rijksopvoedingsgestichten voor jongens.

1. Hoofdonderwijzer: aanvangswedde f 2200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100, bovendien vrije woning of vergoeding daarvan tot een bedrag van f 300 's jaars.

Diensttijd doorgebracht als onderwijzer aan lagere scholen, tuhtscholen of Rijksopvoedingsgestichten, telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

2. Onderwijzers:

a. eerste onderwijzer: aanvangswedde f 1600, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100;

b. andere onderwijzers: aanvangswedde f 1200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Bij bezit der hoofdakke wordt de wedde verhoogd met f 200.

De mannelijke onderwijzer, niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

Voor alle onderwijzers telt diensttijd, doorgebracht aan lagere scholen, voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

De wedde der hoofdonderwijzers en onderwijzers wordt, tot een maximum van f 300,

verhoogd bij bezit der volgende, of daarmede door den Minister van Justitie gelijk te stellen akten en diploma's met:

f 100 voor de akke landbouwkunde;

f 100 voor de akke tuinbouwkunde;

f 50 voor elk der akten Fransch, Engelsch, Duitsch, wiskunde, gymnastiek en handteekenen;

f 50 voor elk der beide diploma's van de vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in Nederland.

Aftek voor kost en inwoning, voor hoofdonderwijzers en onderwijzers f 400.

Tuhtscholen voor meisjes en Rijksopvoedingsgestichten voor meisjes.

1. Hoofdonderwijzeres: aanvangswedde f 2200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Diensttijd doorgebracht als onderwijzeres aan lagere scholen, tuhtscholen of Rijksopvoedingsgestichten voor meisjes telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

2. Onderwijzeressen:

a. eerste onderwijzeres: aanvangswedde f 1600, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100.

b. andere onderwijzeressen: aanvangswedde f 1200, na het volbrengen van 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Bij bezit der hoofdakke wordt de wedde verhoogd met f 200.

Voor alle onderwijzeressen telt diensttijd aan lagere scholen voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

De wedde der hoofdonderwijzeressen en onderwijzeressen wordt, tot een maximum van f 300, verhoogd bij bezit der volgende, of daarmede door den Minister van Justitie gelijk te stellen akten en diploma's met:

f 100 voor de akke landbouwkunde;

f 100 voor de akke tuinbouwkunde;

f 50 voor elk der akten Fransch, Engelsch, Duitsch, wiskunde, gymnastiek en handteekenen;

f 50 voor elk der beide diploma's van de vereeniging tot bevordering van het onderwijs in handenarbeid in Nederland;

f 50 voor de akke nuttige en fraaie handwerken.

Aftek voor kost en inwoning: f 600 voor de hoofdonderwijzeressen en f 400 voor de andere onderwijzeressen.

Rijksopvoedingsgestichten voor jongens.

Opvoedend ambtenaar : aanvangswedde f 1300, na het volbrengen van 2 en 4 dienstjaren telkens te verhoogen met f 200, en na 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 100. Bij bezit van een radicaal voor school- of vakonderwijs wordt de wedde verhoogd met f 100. Bij bezit van andere akten en diploma's wordt, op denzelfden voet als voor onderwijzers aan Rijksopvoedingsgestichten, hiervoren bepaald, verhooging toegekend, tot één maximum van f 300.

Diensttijd als onderwijzer aan lagere scholen telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

Aftrek voor kost en inwoning f 400.

Gevangeniszen.

1. Hoofdonderwijzer : aanvangswedde f 1800, na het volbrengen van 2, 4, 6 en 8 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100, en na 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens met f 50.

De hoofdonderwijzer, niet in het genot van vrije woning, ontvangt eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars. Bij bezit van bijakten wordt de wedde verhoogd met f 50, indien en zoolang het geven van onderwijs in het betrokken vak wordt opgedragen.

Diensttijd als onderwijzer aan gevangeniszen telt voor de helft mede, tot een maximum van 6 jaren.

2. Onderwijzer : aanvangswedde f 900, na het volbrengen van 1, 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 en 16 dienstjaren telkens te verhoogen met f 100. Bij bezit der hoofdakten wordt de wedde verhoogd met f 200; bij bezit van bijakten met f 50, indien en zoolang het geven van onderricht in het betrokken vak wordt opgedragen.

De mannelijke onderwijzer, niet in het genot van vrije woning, ontvangt, indien hij den leeftijd van 28 jaren heeft bereikt en gehuwd is of, weduwnaar zijnde, inwonende minderjarige kinderen heeft, en de onderwijzeres, die geen vrije woning heeft, indien zij weduwe is en een gezin heeft, eene tegemoetkoming in de huishuur van f 200 's jaars.

Rijksnormaalschool voor teekeningen, te Amsterdam.

Directeur : f 4000.

Leeraren : f 700—f 3200. Voor ieder afzonderlijk binnen deze grenzen vast te stellen. Boven en behalve de volgens de thans bestaande regeling toekomende bijkomende belooning.

Rijkschool voor kunstnijverheid te Amsterdam.

Directeur : f 2500.

Leeraren : f 850—f 3500. Voor ieder afzonderlijk binnen deze grenzen vast te stellen. Boven en behalve de volgens de thans bestaande regeling toekomende bijkomende belooning.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 September 1918 (*Staatsblad* n°. 541).

Mij bekend,

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

CORT V. D. LINDEN.

BIJLAGE C.**VASTE SALARISSEN.**

f 50.

Bode van de Centrale commissie voor de Statistiek.

f 150—f 250.

Observator te Groningen van het Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

f 200.

Secretaris van den armenraad Smallingerland-Hoogezand c. a., Princenhage c. a. en Roermond.

f 250.

Eerste keukenmeid bij het krankzinnigengesticht te Grave.

Secretaris van den armenraad Vlissingen en Opsterland.

Linnenmeid bij het academisch ziekenhuis te Leiden.

f 300.

Naaister bij het krankzinnigengesticht te Grave.

Secretaris van den armenraad Meppel.

Naaister bij het academisch ziekenhuis te Leiden.

f 300—f 400.

Observator te Maastricht van het Koninklijk Nederlandsch meteorologisch instituut.

f 450.

Deurwaarder bij een gerechtshof.

f 500.

Secretaris van de Centrale commissie voor de Statistiek.

Secretaris van den armenraad Gouda en Vlaardingen.

f 600.

Deurwaarder bij den Hoogen Raad.

Bezoldigd secretaris, tevens lid van het college van regenten bij het gevangeniswezen.

Bezoldigd secretaris, toegevoegd aan het college van regenten bij het gevangeniswezen.

Rijksagent voor gezinsverpleging (ten hoogste f 600).

Secretaris van den voogdijraad Heerenveen, Tiel en Zierikzee.

Secretaris van de commissie van advies inzake de auteurswet 1912.

Secretaris van den armenraad Breda en Deventer.

Lichtwachter bij 's Rijks kustverlichting 4^e categorie (ten hoogste f 600).

Surnumerair der posterijen en telegrafie; bovendien vergoeding voor dienstverrichting als de thans bestaande van f 1.50 per dag.

Ambtenaar van administratie bij de middelbare landbouwschool.

f 700.

Hoofdonderwijzer(es) aan de kweekschool voor vroedvrouwen te Amsterdam.

Secretaris van den armenraad Middelburg.

f 750.

Voorvrouw-schoonnaakster bij het Rijksmuseum.

f 800.

Bedienaar van den godsdienst bij de tucht-scholen (nevenbetrekking) (ten hoogste f 800).

Secretaris van den voogdijraad Alkmaar, Roermond en Tilburg.

Plaatsvervangend secretaris van het algemeen college van toezicht voor het Rijks tucht- en opvoedingswezen.

Secretaris van den armenraad Helder en 's Hertogenbosch.

Secretaris van de algemeene armencommissie (ten hoogste f 800).

Adspirant-landmeter van het kadaster, 1^e jaar.

Adspirant-boschwachter bij het Staatsbos-beheer.

Candidaat adjunct-ijker.

f 900.

Secretaris van den voogdijraad Winschoten.

Militiecommissaris, militair pensioen genietende.

Hoofdonderwijzer(es) aan de kweekschool voor vroedvrouwen te Rotterdam.

Secretaris van den armenraad Apeldoorn.

Surnumerair bij 's Rijks schatkist.

Aide-essaieur van den waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken.

Adspirant-electrotechnisch ambtenaar der telegrafie.

f 1000.

Secretaris van de kanselarij der Nederlandsche orden.

Secretaris van den voogdijraad Almelo en Breda.

Assistent-verloskundige aan de Rijkskweek-school voor vroedvrouwen, particuliere praktijk mogende uitoefenen.

Secretaris van den armenraad Alkmaar, Delft c. a., Enschedé en Zaandam.

Surnumerair der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, zonder vakexamen.

Adspirant-landmeter van het kadaster, 2e jaar.

Adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij.

Inspecteur voor de Rijnvaart.

f 1200.

Secretaris van den voogdijraad Assen, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Zutphen en Zwolle.

Secretaris van het algemeen college van toezicht, bijstand en advies van het Rijks tucht- en opvoedingswezen.

Militiecommissaris, geen militair pensioen genietende.

Secretaris van den armenraad Dordrecht, Hilversum en Nijmegen.

Surnumerair der grondbelasting.

Adspirant-landmeter van het kadaster, 3^e jaar.

Secretaris van den mijraad.

f 1400.

Secretaris van den voogdijraad Dordrecht en Maastricht.

Secretaris van den armenraad Leeuwarden en Leiden.

Surnumerair der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, met vakexamen.

Surnumerair der registratie en domeinen.

f 1400—f 3500.

(Voor ieder afzonderlijk binnen deze grenzen vast te stellen).

Rijksadvocaat.

f 1500.

Voogd van Rottum.

f 1600.

Secretaris van den voogdijraad, 's Hertogenbosch en Groningen.

Secretaris van het centraal college voor de reclasseering.

f 1800.

Secretaris van den voogdijraad Arnhem.

Secretaris van den armenraad Groningen, Haarlem en Maastricht.

f 2000.

Geneesheer bij de tuchtschool Haren, Montfoort, Velsen, Ginneken en Nijmegen (ten hoogste f 2000).

Secretaris van den voogdijraad Haarlem en Utrecht.

Secretaris van den armenraad Amsternade c. a. en Arnhem.

Quarantaine-arts te Maassluis (bovendien f 25 belooning per dag voor de behandeling van lijders aan een der ziekten bedoeld in de quarantainewet).

Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij.

f 2400.

Adjunct-opzichter bij den Rijkswaterstaat (ten hoogste f 2400).

Adspirant Rijksland- en tuinbouwleeraar.

Adjunct-houtvester bij het Staatsboschbeheer.

f 2500.

Secretaris van den voogdijraad 's Gravenhage II en Rotterdam II.

Buitengewoon hoogleeraar aan de Rijksacademie van beeldende kunsten te Amsterdam (ten hoogste f 2500).

Secretaris van het college voor de visscherijen.

f 3000.

Referendaris bij den Raad van State, niet werkzaam in de afdeling voor de Geschillen van bestuur.

Secretaris van den voogdijraad Amsterdam I, Amsterdam II, 's Gravenhage I en Rotterdam I.

Secretaris van den armenraad Utrecht.

Directeur van het museum H. W. Mesdag te 's-Gravenhage.

Directeur van het museum Huis L. van Meerten te Delft.

f 3600.

Geneesheer-directeur van de Rijkskweekschool voor vroedvrouwen te Amsterdam, particuliere praktijk mogende uitoefenen.

Secretaris van den Armenraad 's-Gravenhage.

f 4000.

Geneesheer-directeur aan de Rijkskweekschool voor vroedvrouwen te Rotterdam, met vergoeding voor huishuur tot een maximum van f 1400, onder gehoudenheid, dat deze geneesheer alleen consulatieve particuliere praktijk uitoefent.

Secretaris van den armenraad Rotterdam.

Tijdelijk directeur van het Nederlandsch instituut voor geschiedkundig en kunsthistorisch onderzoek te Rome.

Buitengewoon hoofdambtenaar bij den administratieven dienst der telefonie.

Buitengewoon hoofdambtenaar bij den technischen dienst der telefonie.

Electrotechnisch adviseur der telegrafie.

Chef van den technischen dienst der radio-telegrafie.

f 4500.

Secretaris van den armenraad Amsterdam.

Buitengewoon hoogleeraar (ten hoogste f 4500).

Lector (ten hoogste f 4500).

Stempelsnijder bij het Staatsmuntbedrijf.

f 5300.

Geneesheer-directeur van het krankzinnigengesticht te Grave.

f 5500.

Geneesheer, waarnemend geneesheer-directeur van het krankzinnigengesticht te Woensel.

f 5700.

Geneesheer-directeur van het krankzinnigengesticht te Medemblik.

f 6000.

Bewaarder van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen te: Arnhem, Breda, Groningen, Haarlem, 's Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Utrecht.

f 6500.

Geneesheer-directeur van het krankzinnigengesticht te Woensel.

Ontvanger van de successie:

n°. 1 te Amsterdam.

n°. 2 „ „

n°. 3 „ „

n°. 1 „ 's-Gravenhage.

n°. 2 „ „

n°. 3 en registratie te 's-Gravenhage.

n°. 1 te Rotterdam.

n°. 2 „ „

Bewaarder van de hypotheeken, het kadaster en de scheepsbewijzen te: Amsterdam, 's-Gravenhage, Rotterdam.

f 7000.

Voorzitter van den Raad van toezicht op de spoorwegdiensten.

f 7500.

Directeur van het Kabinet der Koningin.

f 9000.

Commissaris der Koningin in alle provinciën, behalve Zuid- en Noordholland.

f 10,000.

Rijkslandbouwoconsulent te Londen.

Commissaris der Koningin in de provinciën Zuid- en Noordholland.

f 18,000.

Minister, hoofd van een Departement van algemeen bestuur (voor den Minister van

Buitenlandsche Zaken boven en behalve het thans bestaande representatiegeld).

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 September 1918 (*Staatsblad* n°. 541).

Mij bekend,

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,
CORT V. D. LINDEN.

BIJLAGE D.

Lijst vermeldende de namen van alle gemeenten in Nederland of van onderdeelen van gemeenten, gerangschikt volgens de klassen, waarin zij zijn geplaatst.

Eerste Klasse.

Amsterdam. 's-Gravenhage. Hembrug (Artillerie-inrichtingen), gem. Zaandam. Rotterdam behalve Hoek van Holland.

Tweede Klasse.

Arnhem. Delft. Dordrecht. Groningen. Haarlem. Heerlen. Helder. Hilversum. Leiden. Overveen (gem. Bloemdaal). Sloterdijk (gem. Sloten). Utrecht. Vlissingen. Watergraafsmeer. IJmuiden (gem. Velsen). Zaandam behalve Hembrug (Artillerie-inrichtingen). Zwolle.

Derde Klasse.

Alkmaar. Almelo. Amersfoort. Amstenrade. Apeldoorn. Assen. Baarn. Bergen (N.-H.). Beverwijk. Bilt (de). Bloemdaal behalve Overveen. Bocholtz. Boskoop. Breda. Brunsum. Buiksloot. Bussum. Deventer. Eindhoven. Enkhuizen. Enschede. Eijgelshoven. Gorinchem. Gouda. Haarlemmerliede en Spaarnwoude. Heemstede. Heerenveen. Hellevoetsluis. Hengelo (O.). 's-Hertogenbosch. Hillegersberg. Hoek van Holland (gem. Rotterdam). Hoensbroek. Hof van Delft. Hoorn. Katwijk. Kerkrade Koog aan de Zaan. Krommenie. Laren (N.-H.). Leeuwarden. Loosduinen. Maassluis. Maastricht. Meppel. Middelburg. Naarden. Nieuwenhagen. Nieuwer-Amstel. Noordwijk. Nijmegen. Ouder-Amstel. Overschie. Pieter (St.). Purmerend. Roermond. Rijswijk (Z.-H.). Schaesberg. Schiedam. Schoten. Simpelveld. Sneek. Tilburg. Vaals. Valkenburg (L.). Velsen behalve IJmuiden. Venlo. Vlaardingen. Voorburg. Wageningen. Weesp. Winschoten. Wormerveer. Zaandijk. Zandvoort. Zeist. Zutphen. Zwijndrecht.

Vierde Klasse.

Aalsmeer. Aalten. Abcoude-Baambrugge. Abcoude-Proostdij. Akkrum (gem. Utingeradeel). Alblasserdam. Alkemade. Alphen aan den Rijn. Ambt-Doetinchem. Ambij. Anna Paulowna. Appingedam. Assendelft. Avereest. Barneveld. Bedum. Beek (L.). Beemster. Bergen op Zoom. Bergh. Blaricum. Bodegraven. Bolsward. Borculo. Borne. Boxmeer. Bostel. Breskens. Breukelen-Nijenrode. Brielle. Brummen. Capelle aan den IJssel. Coevorden. Culemborg. Delfzijl. Diemen. Doesburg. Dokkum. Domburg. Doorn. Dragten (gem. Smallingerland). Driebergen. Druten. Echt. Edam. Ede. Egmond aan Zee. Eibergen. Elburg. Elst. Emmen. Epe. Ermelo. Eijsden. Franeker. Geertruidenberg. Geldermalsen. Geldrop. Geleen. Gendringen. Gennep. Ginneken en Bavel. Goes. Goor. 's-Gravenzande. Groenlo. Groesbeek. Gulpen. Haarlemmermeer. Hansweert, gem. Kruijningen. Harderwijk. Hardinxveld. Haren. Harlingen. Harmelen. Haskerland, behalve Heerenveen. Heer Heer Hugowaard. Heilo. Helmond. Hendrik Ido Ambacht. Herwén en Aerdt. Heusden. Hillegom. Hoogeveen. Hoogezand. Hoogkerk. Huissen. Huizen. Hulsberg. Hulst. Kampen. Klimmen. Koudekerk. Krimpen aan de Lek. Krimpen aan den IJssel. Leerdam. Leeuwarderadeel. Leiderdorp. Lekkerkerk. Lemsterland. Lisse. Lochem. Loenen. Lonnerk. Maarssen. Medemblik. Meerssen. Middelharnis. Monnikendam. Monster Muiden. Munstergeleen. Mijdrecht. Naaldwijk. Neede. Neuzen. Nieuwendam. Nieuwe-Pekela. Nieuwerkerk aan den IJssel. Noordscharwoude. Noordwijkerhout. Nuth. Nijkerk. Oegstgeest. Oirsbeek. Oldenzaal. Olst. Onstwedde. Oostburg. Oosterhout. Oss. Oud-Beijerland. Oudenbosch. Oude-Pekela. Oudewater. Oudkarspel. Pernis. Princenhage. Putten. Raalte. Raamsdonk. Ransdorp. Renkum. Rheden. Rhenen. Ridderkerk. Roosendaal en Nispen. Rijnsburg. Rijp (de). Rijsenburg. Rijssen. Sappemeer. Sassenheim. Sas van Gent. Schagen. Schiebroek. Schinnen. Schinveld. Schoonhoven. Sittard. Slidrecht. Sloten (N.-H.) behalve Sloterdijk. Sluis. Smilde. Soest. Stad Delden. Stad Doetinchem. Steenberg en Kruisland. Steenwijk. Susteren. Ter Apel (gem. Vlagtwedde). Teteringen. Tiel. Ubach over Worms. Ubbergen. Uitgeest. Uithoorn. Veendam. Veenendaal. Vianen. Voerendaal. Voorschoten. Vreeswijk. Vrijenban. Vught. Waalwijk. Waddinxveen. Warffum. Warmenhuizen. Warmond. Wassenaar. Wate-

ringen. Weert. Weesperkarspel. Westzaan. Wildervank. Willemsstad. Winterswijk. Wisch. Woerden. Wormer. Wijhe. Wijk aan Zee en Duin. Wijk bij Duurstede. Wijnandsrade. IJerseke. IJsselmonde. IJsselstein. IJzendijke. Zalt-Bommel. Zevenaar. Zevenbergen. Zierikzee. Zuidhorn. Zuid Schaarwoude. Zwammerdam. Zwartsluis. Zwollerkerspel.

Vijfde Klasse.

Aagtekerke. Aalst. Aar (ter). Aardenburg. Aarle-Rixtel. Abbekerk. Abbenbroek. Acht-karspelen. Achttienhoven. Adorp. Aduard. Aengwirden behalve Heerenveen. Akersloot. Alem; Maren en Kessel. Almkerk. Alphen en Riel. Ambt Delden. Ambt Hardenberg. Ambt Ommen. Ambt Vollenhove. Ameide. Ameland. Amerongen. Ammerstol. Ammerzoden. Andel (Op en Neer). Andijk. Angerlo. Ankeveen. Anloo. Annaland (St.) Appeltoren. Arcen en Velden. Arkel. Arnhemuiden. Asperen. Asten. Avenhorn. Axel. Baarderadeel. Baardwijk. Baarländ. Baarle-Nassau. Baëxem. Baflo. Bakel en Milheeze. Balgoy. Barendrecht. Barradeel. Bärsingerhorn. Barwoutswaarder. Batenburg. Bathmen. Beegden. BEEK en Donk. Beers. Beerta. Beësd. Beesel. Beëts. Beilën. Belfeld. Bellingwolde. Bemelen. Bemmell. Bennebroek. Benschop. Benthuisen. Berg-ambacht. Bergeijk. Bergen (L.). Berg en Terblijt. Bergharen. Berghem. Bergschenhoek. Berkel. Berkel en Rodenrijs. Berkenwoude. Berkhout. Berlicum. Besoijen. Best. Beugen en Rijkevoort. Beuningen. Beusichem. Bierum. Biervliet. Biggekerke. 't Bildt. Binglelade. Blädel en Netersel. Blankenham. Bleiswijk. Bleskensgraaf. Blokker. Blökjijl. Böekel. Bökhöven. Bommel (den). Borger. Borgharen. Börkel en Schaft. Born. Borssele. Boschkapelle. Bovenkarspel. Brakel. Brandwijk. Breukelen. St.-Pieters. Broekhuizen. Broek in Waterland. Broek op Langendijk. Broeksittard. Bröuwershaven. Bruinisse. Budel. Buggenum. Bunde. Bunnik. Bünschoten. Buren. Burgh. Buurmäsen. Cadier en Keer. Cadzand. Callantsoog. Capelle. Castriöm. Chaam. Clinge. Colijnsplaat. Cothen. Cromvoirt. Cuyk en St. Agatha. Dalen. Dalfsen. Dantumadeel. Deil. Dënekamp. Deurne en Liesel. Deursen en Dënnenburg. Didam. Dieden. Dëmen en Langel. Diëpenheim. Diëpenveen. Diessen. Diever. Dinteloord en Prinsland. Dinther. Dinxperlo. Dirksland. Dodewaard. Dömmelen. Dongen. Doniawerstal. Doornspijk. Doorwerth. Dreischor. Dreuemel. Driel. Driëwegen. Drongelen. Drunen. Dubbel-dam. Duiven. Duiwendijke. Duizel en Steensel.

Dungen (den). Dussen. Dwingelo. Echteld. Eede. Eelde. Eemnes. Eenruin. Eersel. Egmond binnen. Elkerzee. Ellemet. Ellewoutsdijk. Elsloo. Empel en Meerwijk. Engelen. Erp. Esch. Escharen. Est en Opijnen. Etten en Leur. Everdingen. Ewijk. Ezinge. Ferwerderadeel. Finsterwolde. Franekeradeel. Fijnaart en Heiningen. Gaasterland. Gameren. Gassel. Gasselte. Geërtruid (St.). Geërvliet. Geffen. Gemert. Gënderen. Gemeinuiden. Gent. Gestel en Blaarthem. Geulle. Giessen. Giessendam. Giessen-Nieuwkerk. Gieten. Giethoorn. Gilze-Rijen. Goedereede. Goirle. Gorssel. Gouderak. Goudriaan. Goudswaard. Graauw. Grafhorst. Graft. Gramsbergen. Grathem. Grave. 's Graveland. 's Gravendeel. 's Gravenmoer. 's Gravenpolder. Gravenbicht. Groede. Gronsveld. Groot Ammers. Grootebroek. Grootegast. Grubben-vorst. Grijskerk. Grijskerke. Haafden. Haaksbergen. Haamstede. Haaren. Haarzuilen. Haastrecht. Haeleñ. Hagstein. Halsteren. Ham (den). Haps. Harenkarspel. Hasselt. Hattem. Havelte. Hazerswoude. Hedel. Hedikhuizen. Heel en Panheel. Heemskerk. Heenvliet. 's Heer-Abtskerke. 's Heer-Arendskerke. Heerde. 's Heerenhoek. Heetewaarden. 's Heerjansdam. Heesch. Heeswijk. Heeze. Hei- en Boeicop. Heinenoord. Heinkensand. Heino. Hekelingen. Hekendorp. Helden. Hellendoorn. Helvoirt. Hemelumer Oldephaert. Hemmen. Hengelo (G.). Hengstdijk. Hennaarderadeel. Hensbroek. Herkingen. Herpen. Herpt. Herten. Herwijnen. Heteren. Heukelum. Heumen. Heijthuisen. Hilvarenbeek. Hindeloopen. Hoedekenskerke. Hoek. Hoekkoop. Höevëlan. Hoëven. Holten. Hontënisse. Hoofdplaat. Hoogblokland. Hooge en Lage Mierde. Hooge en Lage Zwaluwe. Hoogeloon. Hapert en Casteren. Hoogkarspel. Hoogland. Hoogvliet. Hoogwoud. Hooënaar. Horn. Horssen. Horst. Houten. Houthem. Huibergen. Huisseling en Neerloon. Hümmelo. Hünsel. Hüurwenen. Idaarderadeel. Ipendam. Ifteren. Iftervoort. Jaarsveld. Jabeek. Jansteen (St.). Jisp. Jutphaas. Kamerik. Kamperveen. Kantens. Kapelle. Kats. Kattendijke. Katwoude. Kedichem. Kerkwerve. Kerkwijk. Kessel. Kesteren. Kethel. Klaaswaal. Kloetinge. Kloosterburen. Klundert. Kockengen. Koedijk. Koewacht. Kollumerland en Nieuw Kruisland. Kortenhöof. Kortgene. Koudekerke. Krabbedijke. Kruiningen, behalve Hansweert. Kruis (St.). Kuinre. Kwadijk. Laag Nieuwkoop. Landsmeer. Langbroek. Lange Ruige Weide. Langerak. Laren (G.). Laurens (St.). Leek. Leende. Leens. Leerbroek. Leersum. Leimuiden. Leusden. Lexmond. Lichtenvöorde. Liempde.

Lienden. Lier (de). Lierop. Lieshout. Limbricht. Limmen. Linden. Linne. Linschoten. Lith. Lithoijen. Loenersloot. Loon op Zand. Loosdrecht. Lopik. Loppersum. Losser. Luijksgestel. Maarheeze. Maarn. Maarsseveen. Maarten (St.). Maartensdijk. Maartensdijk (St.). Maasbracht. Maasbree. Maasdam. Maashees en Overloon. Maasland. Maasniel. Made en Drimmelen. Margraten. Markelo. Marken. Marum. Maurik. Meeden. Meerkerk. Meerlo. Meeuwen. Megen. Haren en Macharen. Melick en Herkenbosch. Meliskerke. Melissant. Menaldumadeel. Merkebeek. Mesch. Meijel. Mheer. Michielsgestel (St.). Middelle. Middelstum. Midwolda. Midwoud. Mierlo. Mill en St. Hubert. Millingen. Moer capelle. Moergestel. Molenaarsgraaf. Montfoort. Montfort. Mook en Middelaar. Moordrecht. Muntendam. Mijnsheerenland. Nederhemert. Nederhorst den Berg. Nederveert. Neer. Neeritter. Nibbixwoud. Nigtevecht. Nieuw Beijerland. Nieuwenhoorn. Nieuwe Niedorp. Nieuw en St. Jooisland. Nieuwerkerk. Nieuwe Schans. Nieuwe Tonge. Nieuw Helvoet. Nieuwkoop. Nieuwkuik. Nieuwland. Nieuw Lekkerland. Nieuwleusen. Nieuwolde. Nieuwpoort. Nieuwstadt. Nieuwveen. Nieuwvliet. Nieuw Vossemeer. Nisse. Nistelrode. Noorbeek. Noordbroek. Noorddijk. Noordeloos. Noordgouwe. Noordwelle. Nootdorp. Norg. Nuland. Numansdorp. Nunen. Gerwen en Nederwetten. Nunhem. Nijeven. Obbicht en Papenhoven. Obdam. Odiliënberg (St.). Odoorn. Odijk. Oedenrode (St.). Oeffelt. Oerle. Ohé en Laak. Oijen en Teffelen. Oirschot. Oisterwijk. Oldebroek. Oldehove. Oldekerk. Oldemarkt. Ooĳtgensplaat. Oostdongeradeel. Oost- en West Souburg. Oost-, West en Middelbeers. Oosterhesselen. Oosterland. Oosthuizen. Oostkapelle. Ooststellingwerf. Oostvoorne. Oostzaan. Ootmarsum. Ophemert. Oploo, St. Anthonis en Ledeaeker. Opmeer. Opperdoes. Opsterland. Ossendrecht. Ossenisse. Oterleek. Ottersum. Otto land. Oud Abblas. Ouddorp. Oudelande. Oudendijk. Oudenhoorn. Oude Niedorp. Oud en Nieuw Gastel. Oudenrijn. Ouderkerk aan den IJssel. Oude Tonge. Oudheusden. Oudorp. Oud Valkenburg. Oud Vossemeer. Oud Vroenhoven. Ouwerkerk. Overasselt. Overslag. Ovezande. Pancras (St.). Pannerden. Papekop. Papendrecht. Peize. Petten. Peursum. Philippine. Philipsland (St.). Pierhil. Poeder oijen. Polsbroek. Poortugaal. Poortvliet. Posterholt. Putte. Puffershoek. Pijnacker. Rauwerderhem. Ravenstein. Reek. Recuwijk. Renesse. Renswoude. Retranchement. Reusel. Rhoon. Riethoven. Rietveld. Rilland-Bath.

Ritthem. Rockanje. Roden. Roggel. Rolde. Roosteren. Rosmalen. Rossum. Rozenburg. Rozendaal. Rucphen en Varenseinde. Ruinen. Ruinerwold. Ruurlo. Ruwiel. Rijckholt. Rijnsaterwoude. Rijsbergen. Rijswijk (N.-B.). Sambeek. Schalkwijk. Schaijk. Scheemda. Schellinkhout. Schelluinen. Schermerhorn. Scherpenisse. Scherpenzeel. Schiermonnikoog. Schimmert. Schin op Geulle. Schipluiden. Schoondijke. Schoonebeek. Schoonrewoerd. Schoorl. Schore. Schoterland behalve Heerenveen. Schijndel. Serooskerke. (Schouwen). Serooskerke. (Walcheren). Sevenum. Sĳen. Slenaken. Slochteren. Sloten (F.). Smalingerland behalve Dragten. Snelrewaard. Soerendonk. Sterksel en Gassel. Soneren. Sommelsdijk. Son en Breugel. Spaarndam. Spanbroek. Spaubeek. Sprang. Spijkenisse. Stad aan 't Haringvliet. Stad Hardenberg. Stad Ommen. Stad Vollenhove. Stamproy. Staddaarbuiten. Staphorst. Stavenisse. Stavoren. Stedum. Steenderen. Steenwijkerwold. Stein. Stellendam. Stevensweert. Stiphout. Stolwijk. Stompwijk. Stoppeldijk. Stoutenburg. Stratum. Streefkerk. Strijen. Strijp. Swalmen. Sijbekarspel. Tegelen. Ten Boer. Terheijden. Termunten. Terschelling. Texel. Tholen. Thorn. Tienhoven (U.). Tienhoven (Z.-H.). Tietjerksteradeel. Tongelre. Tubbergen. Tull en 't Waal. Twisk. Uden. Udenhout. Uithuizen. Uithuizermeeden. Ulestraten. Urk. Urmond. Ursem. Usquert. Utingeradeel behalve Akkrum. Valburg. Valkenburg (Z.-H.). Valkenswaard. Varik. Veen. Veere. Veghel. Veldhoven en Mereveldhoven. Veldhuizen. Velp (N.-B.). Venhuizen. Venray. Vessem. Wintelre en Knegsel. Veur. Vierlingsbeek. Vierpolders. Vinkeveen. Vlaardingeraambacht. Vlagtwedde (behalve Ter Apel). Vledder. Vleuten. Vlieland. Vlierden. Vlist. Vlodrop. Vlijmen. Voorhout. Voorst. Vorden. Vreeland. Vries. Vriezenveen. Vrouwenpolder. Vrijhoeve Capelle. Vuren. Waalre. Waarde. Waardenburg. Waarder. Wadenoijen. Wamel. Wanneperveen. Wanroij. Wanssum. Warder. Warnsveld. Waspik. Waterlandskerke. Wedde. Weerselo. Wehl. Wemeldinge. Werken en Sleuwijk (de). Werkendam. Werkhoven. Wer-vershoof. Wessem. Westbroek. Westdongeraedel. Westdorpe. Westerborck. Westerhoven. Westervoort. Westkapelle. Westmaas. Weststellingwerf. Westwoud. Wierden. Wieringen. Wieringerwaard. Willekop. Willige Langerak. Wilnis. Wilsun. Winkel. Winsum. Wissekerke. Wittem. Woensdrecht. Woensel. Wognum. Wolphaartsdijk. Wonseradeel. Workum. Woubrugge. Woudeberg. Woudrichem. Wouw.

I N H O U D.

1918.		Bladz.
5 Juli.	<i>Gemeentebestuur.</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Erp, strekkende tot benoeming, met ingang van 15 Juni 1918, van J. van de Rijt, tot directeur van het levensmiddelenbedrijf dier gemeente. S. 443.	353
5 Juli.	<i>Armwezen.</i> Besluit betreffende ingezetenschap naar art. 19, tweede lid Gemeentewet	353
6 Juli.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de landbouwhoogeschool. S. 444	354
6 Juli.	<i>Veeartsnijkunst.</i> Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de landbouwhoogeschool. S. 444.	354
10 Juli.	<i>Gemeentebestuur.</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Oud-Beijerland, tot het verlenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen. S. 445	360
11 Juli.	<i>Indië. (Nederl.)</i> Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van den 30sten Maart 1867, S. 19, gewijzigd bij dat van 25 November 1884, S. 225, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in Nederland te doen. S. 446.	360
11 Juli.	<i>Suriname.</i> Besluit tot wijziging van het K. B. van 2 Februari 1911 S. 41, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in Nederland te doen. S. 447	363
11 Juli.	<i>Curaçao.</i> Besluit tot wijziging van het K. B. van 2 Februari 1911, S. 41, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in Nederland te doen. S. 447	363
12 Juli.	<i>Militie. (Nationale)</i> Besluit betreffende militie- of landweerplichtige vrijwilligers bij het korps mariniers. S. 448	365
12 Juli.	<i>Landweernet.</i> Besluit betreffende militie- of landweerplichtige vrijwilligers bij het korps mariniers. S. 448	365
13 Juli.	<i>Arbeid van jeugdige personen en van vrouwen.</i> Besluit tot verdeeling van het Rijk in districten, ten behoeve van den dienst der Arbeidsinspectie. S. 449	365
13 Juli.	<i>Schuld. (Nationale)</i> Besluit houdende machtiging tot uitgifte van schat-kistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870, S. 62, laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912, S. 240 en de wet van 5 December 1881 (Staatsblad n ^o . 185). S. 450	366
16 Juli.	<i>Visscherij.</i> Besluit tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad. S. 451	366
17 Juli.	<i>Veiligheid in fabrieken.</i> Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende vaststelling van den vorm der opgave ex art. 14 der Veiligheidswet.	368
17 Juli.	<i>Veiligheidswet.</i> Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende nadere vaststelling van den vorm der opgave, bedoeld bij art. 14 der Veiligheidswet.	369
18 Juli.	<i>Gemeentebestuur.</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Ridderkerk, tot het toekennen van eene gratificatie aan het onderwyzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 452.	370
18 Juli.	<i>Arbeid van jeugdige personen en van vrouwen.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 22, vierde lid, Arbeidswet 1911	370
19 Juli.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 453	371

	Bladz.
1918.	
19 Juli. — Idem van het tiende hoofdstuk voor het dienstjaar 1918. S. 454 . . .	371
19 Juli. — Wet houdende vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1918. S. 455.	371
19 Juli. — Idem van Curaçao voor het dienstjaar 1918. S. 456	371
19 Juli. — Wet houdende vaststelling van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 457. 458	372
19 Juli. <i>Departement van Algemeen Bestuur.</i> Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 13 Mei 1913, S. 180, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Kolonien. S. 459.	372
20 Juli. <i>Gemeentebestuur.</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Dirksland, tot het verlenen van eene gratificatie tot een maximum-bedrag van f 1200 aan het hoofd en aan de onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de in die gemeente gevestigde bijzondere school. S. 460.	372
20 Juli. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Wisch, tot het verlenen van eene jaarlijksche gratificatie aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente. S. 461	373
20 Juli. — Besluit tot vernietiging van 1 ^o . het besluit van den Raad der gemeente Baarn, waarbij aan het onderwijzend personeel der Roomsch-Katholieke bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend, en 2 ^o . het besluit van dien Raad, waarbij aan het onderwijzend personeel van a. de School met den Bijbel, b. de Koningin Wilhelmina school, en c. de school der schoolvereeniging van de Nederlandsche Hervormde Gemeente, alle bijzondere lagere scholen in die gemeente, toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 462.	374
20 Juli. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Haarlemmermeer, tot het verlenen van gratificaties aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 463	375
20 Juli. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Leimuiden, tot het verlenen van gratificaties over het jaar 1918 aan het hoofd en aan ieder der onderwijzers van bijstand van de bijzondere lagere school met den Bijbel in die gemeente. S. 464	375
20 Juli. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Deurne, tot het verlenen van gratificaties aan alle onderwijzers en onderwijzeressen, die thans en in het vervolg aan het bijzonder onderwijs in die gemeente verbonden zijn. S. 465	376
20 Juli. <i>Indië. (Nederl.)</i> Wet houdende wijziging van de Indische Mijnwet (Nederl. Staatsblad 1899, n ^o . 124, en 1910, n ^o . 293; Indisch Staatsblad 1899, n ^o . 214, en 1910, n ^o . 588). S. 466.	376
20 Juli. <i>Tractaten.</i> Besluit bevelende de plaatsing in het Staatsblad van de op 26 Mei 1916 te 's-Gravenhage onderteekende Verklaring tot afschaffing van de Nederlandsche capitulatiën in de Fransche zone van Marokko. S. 567	379
20 Juli. <i>Vogels.</i> Besluit tot wijziging van het K. B. van 17 October 1913, S. 394, houdende bepalingen der uitvoering van artikel 49 ^o der Vogelwet 1912. S. 468	381
24 Juli. <i>Indië. (Nederl.)</i> Wet houdende aanvulling van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië met een hoofdstuk betreffende waterschappen. S. 469	381
24 Juli. <i>Vreemdelingen.</i> Besluit houdende aanwijzing van autoriteiten, bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de wet van 17 Juni 1918 (Staatsblad n ^o . 410). S. 470	381
24 Juli. <i>Sterke Drank.</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, tot ongegrond-verklaring van het geroep, ingesteld door A. A. H. Ferrari, wed. P. W. Daalderop, te Arnhem, tegen de intrekking door burgemeester en wethouders van Nijmegen van de te haren name staande vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein. S. 471	382
25 Juli. <i>Woningnoodwet.</i> Besluit tot bepaling van den dag met ingang van welken de Woningnoodwet (Staatsblad 1918, n ^o . 379) in werking zal terden. S. 472	383
25 Juli. <i>Indië. (Nederl.)</i> Besluit tot aanvulling van artikel 27 van het gagementsreglement van 1848 (Indisch Staatsblad 1849, n ^o . 8) in zake de onvervreemdbaarheid der gagementen. S. 473	383
25 Juli. <i>Suriname.</i> Besluit tot aanvulling van artikel 27 van het gagementsreglement van 1848 (Indisch Staatsblad 1849, n ^o . 8) in zake de onvervreemdbaarheid der gagementen. S. 473	383
25 Juli. <i>Curaçao.</i> Besluit tot aanvulling van artikel 27 van het gagementsreglement van 1848 (Indisch Staatsblad 1849, n ^o . 8) in zake de onvervreemdbaarheid der gagementen. S. 473	383
25 Juli. <i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het	

	zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 474	384
25 Juli.	<i>Bank. (Nederl.)</i> Wet tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 475	384
25 Juli.	<i>Schuld. (Nationale)</i> Wet tot nadere vaststelling van het bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven. S. 476	387
25 Juli.	<i>Indië. (Nederl.)</i> Wet houdende intrekking van artikel 73 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië. S. 477	387
25 Juli.	— Wet houdende wijziging van de artikelen 105 en 106 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië. S. 478	387
25 Juli.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1914. S. 479	388
25 Juli.	<i>Indië (Nederl.)</i> Wet houdende oprichting van pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in Nederlandsch-Indië. S. 480	388
25 Juli.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet houdende wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918 ten behoeve van de oprichting van pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren. S. 481	389
25 Juli.	— Wet houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1904. S. 482	389
25 Juli.	— Wet houdende verhooging der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918 wegens aankoop van het particuliere land Tanah Abang. S. 483	389
25 Juli.	— Wet houdende verhooging van het 1ste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 484	389
25 Juli.	<i>Woningnoodwet.</i> Besluit tot uitvoering van artikelen 4, 5 en 7 van de Woningnoodwet 1918 (Staatsblad n ^o . 379). S. 485	389
25 Juli.	<i>Fabrieken, enz.</i> Besluit houdende beslissing dat voor de berekening van den terwijn bedoeld in art. 15 der Hinderwet, een andere bekendmaking naast die, in art. 8 der wet genoemd, niet kan in aanmerking komen	393
26 Juli.	<i>Hoogoven-, Staal- en Walswerk.</i> Wet houdende machtiging tot deelneming in het maatschappelijk kapitaal eener Naamlooze Venootschap, welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk. S. 486	393
26 Juli.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 487	393
26 Juli.	— Wet houdende wijziging en verhooging van het 1ste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 488	393
26 Juli.	— Wet houdende wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1918. S. 489	394
26 Juli.	— Idem van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918. S. 490	394
26 Juli.	— Wet houdende wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 491	394
26 Juli.	<i>Woonwagens en woonschepen.</i> Wet houdende regeling betreffende woonwagens en woonschepen. S. 492	394
26 Juli.	<i>Handelsregister.</i> Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493	398
26 Juli.	<i>Koophandel.</i> Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493	398
26 Juli.	<i>Vereenigingen (Coöperatieve).</i> Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493	398
26 Juli.	<i>Rechtspositie.</i> Wet tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken. S. 494	404
26 Juli.	<i>Beroepswet.</i> Wet tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken. S. 494	404
26 Juli.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 495	405
26 Juli.	— Idem van het zesde hoofdstuk voor het dienstjaar 1918. S. 496	405
26 Juli.	— Idem van het vijfde hoofdstuk voor het dienstjaar 1918. S. 497	405
26 Juli.	<i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het aanleggen van een duinweg van de kom van Overveen naar Zandvoort, alsmede ter bestrijding van werkloosheid. S. 498	405
26 Juli.	<i>Algemeene maatregel van Bestuur.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli.	<i>Raad van State.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405

	Bladz.
1918.	
26 Juli. <i>Volkshuisvesting.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Schuld. (Nationale)</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en andere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Pensioenen.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Militie. (Nationale)</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Landweervet.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Militaire Zaken.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Ongevallenverzekering.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Spaarbanken.</i> Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Kamers van Arbeid.</i> Wet tot beperking van papierverbruik en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499	405
26 Juli. <i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van de uitbreiding van het Marktplein te Almelo. S. 500	406
26 Juli. — Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het bouwen van woningen in den Hillepolder te Rotterdam, alsmede tot bestrijding van werkloosheid. S. 501	407
26 Juli. <i>Dividend- en tantième-belasting.</i> Wet tot vaststelling van regelen voor de heffing van opcenten ten behoeve der gemeenten op de dividend- en tantième-belasting. S. 502	407
27 Juli. <i>Scheurwet.</i> Wet houdende regeling inzake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden. S. 503	408
27 Juli. <i>Vermogensbelasting.</i> Wet houdende wijziging van de wet van 27 September 1892, S. 223; op de vermogensbelasting, gelijk zij door opvolgende wetten is aangevuld en gewijzigd. S. 504.	412
27 Juli. <i>Uit- en vervoerwet.</i> Arrest van den Hoogen Raad. Uit kracht van art. 1 der wet van 3 Augustus 1914, S. 344, kan de Minister niet ieder vervoer van goederen verbieden, doch slechts zoodanig vervoer, dat tot strekking heeft de goederen te brengen uit een bepaald aangewezen Rijksgedeelte, welk grenzen reeds van tevoren vaststaan of bij des Ministers Besluit worden aangewezen, naar het overige, buiten die grenzen vallende deel des Rijks. Het verbod van vervoer van aardappelen uit eenige plaats in een gemeente gelegen, naar het overige deel des Rijks, hetzij in of buiten die gemeente gelegen, is niet in verbod als bedoeld in gemeld art.	418
31 Juli. <i>Gemeentebestuur.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken waarbij ten behoeve van het Departement inzending van de gemeenteverslagen werd verzocht	419
1 Aug. <i>Onderwijs (Lager).</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Eibergen, tot het verleenen van eene gratificatië aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan elke der twee bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 505	419
3 Aug. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Rijswijk (Z.-H.), tot het verleenen van gratificaties over het jaar 1918 aan 20 in dat besluit vermelde personen, allen hoofden, onderwijzers of onderwijzeressen aan eene der drie bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 506	420
3 Aug. <i>Volkshuisvesting.</i> Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot uitvoering van het K. B. van 25 Juli 1918 (Staatsblad 485).	421
5 Aug. <i>Industriele en intellectuele eigendom.</i> Besluit tot wijziging van het „Reglement Industriele Eigendom (Staatsblad n ^o . 558 van 1914)”. S. 507	421
5 Aug. <i>Krankzinnigen.</i> Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 18 September 1906, S. 244, waarbij aan de Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend op een terrein in de gemeenten Doorwerth en Renkum een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 508.	422

Wijchen. Wijdenes. Wijde Wormer. Wijk (de). Wijk en Aalburg. Wijlre. Wijmbritseradeel. Wijngaarden. IJlst. IJsselmuiden. IJzendoorn. Zaamslag. Zalk en Veecaten. 't Zand. Zeeland. Zeelst. Zegveld. Zegwaard. Zelhem. Zesgehuchten. Zevenhoven. Zevenhuizen. Zoelen. Zoetermeer. Zoeterwoude. Zonnemaire. Zouteland. Zuid Beijerland. Zuidbroek. Zuiddorpe. Zuid en Noord Schermer. Zuidland. Zuidlare. Zuidwolde. Zuidzande. Zuilen. Zuilichem. Zundert. Zwaag. Zwartewaal. Zweelo. Zijpe.

3 September 1918. BESLUIT, betreffende de beteekenis van „Gewelddadigheden” in den zin van art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvraag om verhooging van pensioen van A. C. Degens te Rotterdam, laatstelijk commies der telegrafie van de 3^e klasse aldaar;

Gezien het advies van den Burgerlijken Pensioenraad van 3 November 1917, n°. 6;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 Augustus 1918, n°. 322;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 29 Augustus 1918, n°. 55, Afd. Pens.;

O.: dat aan den belanghebbende bij Koninklijk Besluit van 2 Maart 1899, n°. 6, met ingang van 1 Januari 1899, een pensioen is toegekend van f 409 's jaars, naar een diensttijd van 17 jaren, 6 maanden en 3 dagen, en een middelsom van belooing van f 1400 's jaars en zulks overeenkomstig het advies van den Burgerlijken Pensioenraad van 9 December 1898, n°. 8, waarbij het verzoek tot het bekomen van maximum-pensioen niet voor inwilliging vatbaar werd geacht, vermits niet was gebleken, dat de ongeschiktheid voor de verdere waarneming van zijne betrekking haar grond vond in gebreken, ontstaan niet langer dan twee jaren vóór zijn ontslag, ten gevolge van omstandigheden als vermeld in art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet;

dat, nadat de belanghebbende in 1902 had verzocht in het genot te worden gesteld van maximum-pensioen op grond dat zoowel uit de door hem in 1898 overgelegde stukken als uit de in zijn rekest nader verstrekte inlichtingen zou blijken, dat de gebreken, waardoor hij voor de waarneming van zijn ambt ongeschikt is geworden, het gevolg zouden zijn van tegen hem in de uitoefening zijner dienst-

verrichting of ter zake van die uitoefening gepleegde „moreele gewelddadigheden”, bij Koninklijk besluit van 18 Mei 1903, n°. 33; is besloten zijn verzoek om toekenning van verhoogd pensioen niet vatbaar te verklaren voor inwilliging, waarbij werd overwogen, dat wat er ook zij van hetgeen door den belanghebbende wordt beweerd ten aanzien van de in den dienst door hem ondervonden behandeling, deze niet is te brengen onder het begrip „gewelddadigheden” in den zin van art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet;

dat de belanghebbende bij schrijven van 6 October 1917 nogmaals een verhoogd pensioen heeft verzocht, zich beroepende op het feit, dat hij indertijd genoegen heeft genomen met het pensioensbedrag onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat hij ten allen tijde daarop zou mogen terugkomen en voorts op den inhoud van art. 12, onder la b, der Burgerlijke Pensioenwet, zooals dit luidt sedert 1 October 1913;

dat de Burgerlijke Pensioenraad in zijn voormeld advies Ons in overweging heeft gegeven op de aanvraag afwijzend te beschikken, aanvoerende dat de belanghebbende aan het voorbehoud, hetwelk hij in 1898 maakte, geen recht op herziening van het hem toegekend pensioen kan ontleënen en dat dit recht evenmin voor hem is ontstaan door de bij de wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 304) in art. 12 dier wet aangebrachte wijziging, omdat deze wet eerst met ingang van 1 October 1913 is in werking getreden zonder dat daaraan terugwerkende kracht is gegeven; terwijl evenmin het verzoek om toepassing van art. 44 der Burgerlijke Pensioenwet voor inwilliging vatbaar is, omdat de belanghebbende ten deze in hetzelfde geval verkeert als alle andere vóór 1 October 1913 gepensioneerden, die van de meer beperkte formulering van gemeld wetsartikel nadeel hebben ondervonden;

dat, nadat het advies van den Pensioenraad in afschrift aan den belanghebbende was medegedeeld, hij zijn verlangen heeft te kennen gegeven dat daarover het gevoelen moge worden ingewonnen van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, aanvoerende dat hem in staatsdienst meer geweld is aangedaan dan een uiterlijke gewelddadigheid vermag te doen;

O.: dat de belanghebbende, ook al heeft hij zijne beweringen omtrent de door hem in den dienst ondervonden behandeling aanmerkelijk gemaakt, daaraan toch geen aan-

spraak kan ontleenen op maximum-pensioen volgens art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet, zooals die wet vroeger luidde, noch volgens art. 12b dier wet zooals dit luidt ingevolge de bij de wet van 21 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 304) daarin gebrachte wijzigingen;

dat immers de door den belanghebbende ondervonden behandeling niet is te brengen onder het begrip „gewelddadigheden” in den zin van het vroegere art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet en het nieuwe art. 12b, waarin sprake is ook van andere bijzondere omstandigheden die zich bij de uitoefening van den dienst hebben voorgedaan, eerst in werking is getreden op 1 October 1913, zonder terugwerkende kracht, en dus op de aanspraken van den belanghebbende, aan wien in overeenstemming met de wet, zooals zij toen luidde, reeds bij Ons besluit van 2 Maart 1899, n°. 6, met ingang van 1 Januari 1899 pensioen is verleend, niet van invloed kan zijn;

Gezien de Burgerlijke Pensioenwet; hebben goedgevonden en verstaan:

te verklaren, dat het verzoek van den belanghebbende om toekenning van verhoogd pensioen niet vatbaar is voor inwilliging.

Onze Minister van Financiën is belast enz. (W. v. d. B. A.)

5 September 1918. **BESLUIT**, tot bekendmaking van den tekst der wet op de vermogensbelasting van den 27sten September 1892 (*Staatsblad* n°. 223), zooals zij bij latere wetten is gewijzigd en aangevuld. S. 542.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 30sten Augustus 1918, n°. 38, afdeling Registratie en Vermogensbelasting;

Gelet op artikel 3 der wet van den 27sten Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 504), houdende wijziging der wet op de vermogensbelasting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst der wet op de vermogensbelasting van den 27sten September 1892 (*Staatsblad* n°. 223), zooals zij is gewijzigd en aangevuld door de wetten van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 207), 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 80), 14 Juli 1904 (*Staatsblad* n°. 146), 15 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 203), de wet op de Inkomstenbelasting 1914, de wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564), regelende de instelling van de raden van beroep voor de directe belastingen, de wet van 9 November 1917 (*Staatsblad* n°. 630) en de wet van 27 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 504), algemeen bekend te maken

door bijvoeging van dien gewijzigden tekst in zijn geheel, bij dit besluit.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 5den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
(*Uitg. 17 Sept. 1918.*)

TEKST DER WET OP DE VERMogensBELASTING van den 27sten September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 7 December 1896 (*Staatsblad* n°. 207), 27 April 1904 (*Staatsblad* n°. 80), 14 Juli 1904 (*Staatsblad* n°. 146), 15 Juli 1907 (*Staatsblad* n°. 203), de wet op de Inkomstenbelasting 1914, de wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564) regelende de instelling van de raden van beroep voor de directe belastingen, de wet van 9 November 1917 (*Staatsblad* n°. 630) en de wet van 27 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 504).

IN NAAM VAN HARE MAJESTEIT WILHELMINA, ENZ.

WIJ EMMA ENZ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is eene vermogensbelasting te heffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. Onder den naam van „Vermogensbelasting” wordt eene directe belasting geheven van ieder, die binnen het Rijk woont, of die zich in den loop van het jaar binnen het Rijk metterwoon vestigt.

Of en waar iemand binnen het Rijk woont, wordt naar de omstandigheden beoordeeld.

2. Ieder is belastingplichtig naar de waarde van zijn vermogen, opgevat en berekend naar de bepalingen dezer wet.

Tot grondslag der berekening van het vermogen wordt genomen de toestand bij den aanvang van het belastingjaar of, voor hen, die zich eerst in den loop van het jaar binnen het Rijk metterwoon gevestigd hebben, het tijdstip van vestiging.

Hij, die zich eerst in den loop van het belastingjaar binnen het Rijk vestigt, is belastingplichtig voor zooveel twaalfde gedeelten van het belastingjaar als het aantal geheele maanden belooft, die tijdens zijne vestiging nog niet zijn ingetreden.

3. Alle zaken, welke geldswaarde hebben,

— vruchtgebruik en het recht op eene ingegane lijfrente daaronder begrepen —, komen als vermogen in aanmerking.

Hij, die het vruchtgebruik van vermogen heeft, is belastingplichtig als ware hij voor vier vijfde gedeelten de eigenaar van het vermogen.

Met fidei-commis bezwaarde eigendom wordt als volle eigendom beschouwd. Het wettelijk vruchtgenot en het recht van gebruik worden met vruchtgebruik gelijk gesteld.

4. Het vermogen der vrouw wordt, behoudens de uitzonderingen, in de voorlaatste zinsnede van dit artikel omschreven, geacht een geheel uit te maken met dat van den man.

De man is, behoudens verhaal, naar de waarde van dat geheele vermogen belastingschuldig.

In de gevallen van scheiding van tafel en bed en van scheiding van goederen is de vrouw naar de waarde van haar eigen vermogen zelve belastingplichtig. Hetzelfde geldt, indien en voor zoover de vrouw het beheer over haar vermogen heeft bedongen.

Niettemin worden in alle gevallen, behalve in dat van scheiding van tafel en bed, bij de berekening van de verschuldigde belasting de vermogens van man en vrouw samengevoegd; de uitkomst der berekening wordt dan in evenredigheid tot het batig bedrag van ieders vermogen over beide omgeslagen.

5. Het belastingjaar begint den 1sten Mei en eindigt den 30sten April.

6. Onder vermogen worden niet begrepen:

- huisraad in den zin van artikel 571 van het Burgerlijk Wetboek, voorwerpen van kunst of wetenschap, kleederen en levensmiddelen, voor zoover een of ander geen handelsvoorraad is of niet dient voor de uitoefening van eenig beroep of bedrijf;

- polissen van nog loopende levensverzekeringen;

- het recht op pensioenen, welke krachtens wet of verordening zijn toegekend of door particuliere werkgevers ter zake van verrichten arbeid verschuldigd zijn;

- het recht op lijfrenten, voor zoover deze gezamenlijk niet meer bedragen dan f 1200 per jaar, indien dat recht verkregen is door betaling van een gelijk blijvende premie gedurende ten minste 10 jaren, mits de genietter der lijfrente niet bovendien een belastbaar vermogen van f 16,000 of meer bezit;

- goederen, waarvan anderen het vruchtgebruik hebben;

- niet vorderbare termijnen van renten, van uitkeeringen, van bezoldigingen en van

andere inkomsten, alsmede nog niet ingeooogste vruchten, die ten minste eenmaal in drie jaar worden ingeooogst.

7. Voor de regeling der belasting wordt de waarde van het vermogen bepaald als volgt:

A. Onroerende zaken worden geschat naar de verkoopwaarde; bij twijfel omtrent de verkoopwaarde wordt deze afgeleid uit die van eigendommen, goederen of rechten, welke daarmee, wat soort en omstandigheden betreft, overeenkomen.

B. Hypothecaire vorderingen worden geschat op het bedrag van het kapitaal.

Indien de schuldvordering of de betaling der rente niet voldoende verzekerd is, wordt de waarde begroot.

C. Effecten worden geschat op hunne geldswaarde naar de laatst uitgegeven prijscourant, bedoeld in artikel 47 der Successiewet, en zoo zij daarop niet bekend staan, naar de laatst bekende gegevens.

D. Van lijfrenten wordt de waarde bepaald op de wijze voor het recht van successie voorgeschreven bij artikel 47 der Successiewet, met dien verstande dat gedeelten van jaren worden verwaarloosd.

E. Alle overige zaken worden geschat naar hare geldswaarde, in verband met hare bestemming, voor zoover deze op de waarde invloed heeft.

8. Het vermogen, overeenkomstig de bepalingen dezer wet berekend, wordt verminderd met de contante waarde van de schulden ten laste van den belastingplichtige.

Wettelijk verschuldigde lijfrenten, pensioenen, gevestigde of alijdurende renten, daaronder begrepen verschuldigde verstrekkingen van levensonderhoud, huisvesting of andere zaken worden in mindering gebracht voor het kapitaalsbedrag, berekend overeenkomstig de Successiewet.

Wegens premien voor levensverzekering of voor pensioen, wegens onverschuldigde uitkeeringen en wegens uitgaven voor onderhoud en opvoeding van minderjarige kinderen wordt niets in mindering gebracht.

9. Zij, wier vermogen geheel of ten deele belegd is in een of meer ondernemingen, hetzij door hen zelve, al of niet in vereeniging met anderen, hetzij door anderen geheel of ten deele voor hunne rekening gedreven, kunnen, indien zij geen verhandelbare aandelebewijzen daarvan bezitten, het aldus belegd vermogen schatten overeenkomstig de laatste door of namens hen vastgestelde of goedgekeurde balans; mits deze balans den stand van zaken

aanwijze, op een tijdstip ten vroegste uit het afgelopen belastingjaar, en mits desgevorderd blijk, dat bij hare opmaking de baten en lasten geschat zijn naar regels, welker toepassing geen lager kapitaalsaldo oplevert, dan verkregen zou zijn bij toepassing der regels in de twee vorige artikelen vermeld.

Het aldus geschatte bedrag wordt vermeerderd of verminderd met de kapitalen, welke door den belastingplichtige aan de onderneming of ondernemingen sedert het tijdstip der balans zijn toegevoegd of onttrokken.

10. Indien de waarde van het vermogen, overeenkomstig de vorige artikelen bepaald, minder bedraagt dan f 16,000, is geen belasting verschuldigd. Is de waarde f 16,000 of meer doch minder dan f 30,000, dan is verschuldigd f 1 van elke geheele som van f 1000, waarmede zij het bedrag van f 15,000 te boven gaat. Is zij f 30,000 of meer, dan is verschuldigd f 0.50 van elke geheele som van f 1000.

11. Van de belasting zijn vrijgesteld vreemdelingen hier te lande als consuls of consulaire agenten toegelaten, mits zij onderdanen zijn van den Staat die hen benoemde en geen ander beroep of bedrijf uitoefenen en wederkeerig in de door hen vertegenwoordigde landen, aan Nederlanders aldaar op gelijken voet toegelaten, vrijstelling van belasting naar vermogen of inkomsten worde gegeven.

12. De belastingplichtige wordt aangeslagen in de gemeente, waar hij woont bij het begin zijner belastingplichtigheid in het loopend belastingjaar.

De woonplaats van den man wordt geacht ook de woonplaats te zijn van zijne vrouw, van wie hij niet van tafel en bed gescheiden is.

Minderjarigen, onder curateele gestelden of krankzinnigen, aan wie een aanslag moet worden opgelegd, worden aangeslagen in de gemeente waar hunne wettelijke vertegenwoordigers wonen.

Wonen deze buitenslands, zoo geschiedt de aanslag in de gemeente waar de minderjarige, onder curateele gestelde of krankzinnige gewoonlijk verblijf houdt.

Bezwaren betreffende de toepassing van dit artikel kunnen door den aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet en door ieder ander belanghebbende uiterlijk binnen drie maanden na afloop van het belastingjaar bij Ons worden ingebracht.

Door Ons wordt beslist, den Raad van State gehoord.

AANSLAG.

13. De aanslag in de belasting is opgedragen

aan de inspecteurs der registratie, ieder in den kring van zijne divisie.

De gemeentebesturen zijn gehouden aan die inspecteurs op hun verzoek kosteloos inzage van de kochieren der hoofdelijke onslagen naar het inkomen te geven, en toe te laten dat zij daarvan uittreksels of afschrift nemen of doen nemen.

De ambtenaren, ressorteerende onder het Departement van Financiën, geven aan die inspecteurs, voor zooveel noodig, inlichtingen uit de archieven van hunne kantoren, volgens regelen door den Minister van Financiën testellen.

14. Jaarlijks vóór den 15 Mei doet de inspecteur der registratie voor elke gemeente of voor elk gedeelte eener gemeente van zijne divisie, na overleg met den burgemeester of die hem vervangt, eene lijst opmaken van de namen der personen, die aldaar, naar zij vermoeden, volgens deze wet moeten worden aangeslagen, en hunner wettelijke vertegenwoordigers.

De inlichtingen, welke de burgemeester of die hem vervangt en de ambtenaren belast met de regeling van de plaatselijke directe belasting nopens het vermogen van ieder kunnen geven, worden daarbij tevens aangeteekend.

Meent de inspecteur, dat iemands naam nog op de lijst moet worden gebracht, dan wordt de lijst op dezelfde wijze aangevuld.

De burgemeester doet telkens opgaaf aan den inspecteur van de namen der ingezetenen, die, naar zijn oordeel, nog op de lijst moeten worden gebracht.

15. Aan ieder wiens naam op de lijst is vermeld of aan zijn wettelijken vertegenwoordiger doet de inspecteur vóór het einde van Mei een biljet toekomen, ingericht volgens formulier door Ons vastgesteld, bevattende summierde aanwijzing van de bestanddeelen van het vermogen.

Aan hen, die zich in den loop van het belastingjaar metterwoon binnen het Rijk vestigen, wordt zoo spoedig mogelijk een biljet gezonden.

De lijst, aangevuld met eene ambtelijke verklaring dat de biljetten uitgereikt zijn, geldt als bewijs van uitreiking op den daarbij genoemden dag.

16. Hij, aan wien blijkens de lijst een biljet is gezonden, is verplicht, binnen twintig dagen na de uitreiking op dat biljet en volgens de daarop gedrukte aanwijzingen aangifte van zijn vermogen te doen.

Deze termijn kan door den inspecteur verlengd worden.

Indien de gehuwde vrouw zelve het beheer

van eenig vermogen heeft, is elk der echtelieden verplicht aangifte te doen van het vermogen, dat hij beheert.

Hij, aan wien een biljet is gezonden, en die over het loopend jaar in eene andere gemeente van het Rijk is aangeslagen of daàr reeds aangifte heeft gedaan, vermeldt dit op het biljet met opgaaft van den naam der gemeente.

Het biljet wordt onderteeckend.

Hij die, hoewel naar deze wet belastingplichtig, geen biljet heeft ontvangen, is verplicht vóór den vijftienden Juni van het belastingjaar of wel, bij vestiging binnen het Rijk in den loop van het belastingjaar, binnen twee maanden na die vestiging aangifte te doen, op de wijze bij dit artikel bepaald.

Tot dat einde worden biljetten kosteloos verkrijgbaar gesteld, zoowel op de kantoren van de registratie en successierechten als op de secretarieën der gemeenten.

De namen van hen, aan wie op verzoek biljetten zijn gegeven, worden door den inspecteur op de lijst ingeschreven.

17. Indien de man verhinderd is aangifte te doen, is de vrouw gehouden namens hem aangifte te doen.

Wettige vertegenwoordigers van minderjarigen, onder curateele gestelden of krankzinnigen, aan wie een aanslag moet worden opgelegd, zijn verplicht voor deze aangifte te doen. De hoedanigheid wordt bij de onderteekening der aangifte vermeld.

Voor een overleden belastingplichtige kan de aangifte onderteeckend worden door één der erfgenamen, den executeur-testamentair of den bewindvoerder over de nalatenschap.

Voor hem, die niet in staat is aangifte te doen, kan de aangifte door een ander, namens hem, worden gedaan, mits onder bijvoeging eener schriftelijke vergunning van den inspecteur.

18. Na aanvulling en onderteekening wordt het aangiftetiljet bezorgd bij den ontvanger der successierechten, op het biljet aangewezen.

Voor deze bezorging kan hier te lande kosteloos van de post worden gebruik gemaakt.

Bij bezorging niet per post, maar rechtstreeks ten kantore, wordt desverlangd een bewijs van ontvangst afgegeven.

19. De inspecteur der registratie of de ambtenaar die hem vervangt, verzamelt de aangiften.

De namen der aangevers en het bedrag van het aangegeven vermogen worden vermeld in een proces-verbaal, dat door den ambtenaar op zijn ambtseed wordt opgemaakt.

Aangiften welke in behandeling behooren te komen bij een der ambtgenooten van den inspecteur worden door hem aan dien ambtgenoot gezonden.

Aar hem, wiens naam op de lijst is vermeld en van wien geen aangifte is ingekomen, kan de inspecteur kosteloos eene verzegelde uitnoodiging doen toekomen om de aangifte alsnog; binnen een door den inspecteur te bepalen termijn, bij hem zelf te bezorgen.

Indien de inspecteur nadere toelichting der aangifte noodig acht, kan hij den aangever daartoe in de gelegenheid stellen.

De aangever, die ingevolge de wet verplicht is boek te houden, is desgevraagd gehouden den inspecteur inzage te verleen van boeken of andere bescheiden, die tot staving der aangifte of zijner nadere beweringen kunnen dienen.

20. Indien de inspecteur geen bedenking tegen de aangifte van het vermogen heeft, wordt de aanslag door hem in overeenstemming met die aangifte bepaald.

Aan aangiften van hen, wien naar de meening van den inspecteur geen aanslag moet worden opgelegd, wordt geen verdere behandeling gegeven.

De inspecteur is bevoegd den aanslag te bepalen naar een grooter vermogen of naar een hoogere waarde van vermogen dan aangegeven is, indien de aangifte hem te laag voorkomt of indien de waarde naar de regels dezer wet, volgens zijn oordeel, te laag is bepaald.

Hij, die geene aangifte heeft gedaan, wordt door den inspecteur ambtshalve aangeslagen.

21. De aanslagen in de belasting worden voor den kring van elk kantoor van successierechten opgenomen in een gemeentesgewijs aan te leggen register, dat door den inspecteur voor elke groep van gelijktijdig bepaalde aanslagen wordt vastgesteld.

Terstond na de vaststelling zendt de ontvanger, tot wiens kring van kantoor het register behoort, ieder der aangeslagenen in een gesloten omslag kosteloos een gedagteekend aanslagbiljet, houdende uitnoodiging om te zijnen kantore het bedrag te betalen, waarvoor hij in de belasting is aangeslagen.

Het volgnummer van het register wordt op het aanslagbiljet vermeld; op de keerzijde worden de bepalingen dezer wet nopens betaling, invordering, bezwaren, ontheffing en beroep gedrukt.

BEZWAREN TEGEN DE AANSLAGEN.

Ontheffing.

22. Hij, die bezwaar heeft tegen den hem

opgelegden aanslag, kan zelf of door een gemachtigde binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een gemotiveerd bezwaarschrift indienen bij den inspecteur.

Indien de aangeslagene of zijn gemachtigde het verlangen daartoe heeft te kennen gegeven, wordt hij, te zijner keus, door den inspecteur of den ontvanger in persoon nopens zijne bezwaren gehoord. Hij is desgevraagd gehouden den inspecteur inzage te verlenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving zijner beweringen kunnen dienen.

23. Indien de volgens artikel 16 vereischte aangifte niet is gedaan of niet volledig is voldaan aan de verplichting tot het verlenen van inzage ingevolge artikel 19 of artikel 22, wordt de aanslag gehandhaafd, zoo niet is gebleken, dat en in hoever hij onjuist is.

Hij, wien inzage van boeken of andere bescheiden is gevraagd, wordt geacht die in zijn bezit te hebben of gehad te hebben, tenzij het tegendeel aannemelijk is gemaakt.

24. Aan hem, die in den loop van het belastingjaar het Rijk metterwoon verlaat, wordt ontheffing verleend voor zooveel twaalfde gedeelten van zijn aanslag als het aantal geheele maanden van het belastingjaar beloopt, die tijdens zijn vertrek nog niet zijn ingetreden.

Aan hem, die aangeslagen is wegens een vruchtgebruik of een recht op eene lijfrente, hetwelk in den loop van het belastingjaar eindigt, wordt ontheffing verleend voor zooveel geheele maanden als bij het eindigen van het vruchtgebruik of het recht op eene lijfrente nog niet zijn ingetreden.

De ontheffingen moeten uiterlijk binnen drie maanden na afloop van het belastingjaar worden aangevraagd bij een aan den inspecteur in te dienen verzoekschrift.

25. Op de bezwaarschriften en verzoekschriften wordt uitspraak gedaan door den inspecteur, voor zooveel noodig op den voet van het volgende artikel gemachtigd.

Hij zendt een afschrift van deze uitspraak in gesloten omslag, aangeteekend per post of tegen gedagteekend ontvangbewijs, kós-teloos, aan den aangeslagene.

De uitspraak is met redenen omkleed, indien aan het bezwaar of verzoekschrift niet ten volle wordt voldaan.

26. Onjuiste aanslagen kunnen op machtiging van den directeur der registratie door den inspecteur ambtshalve worden verminderd of vernietigd.

Beroep.

27. Hij, die bezwaar heeft tegen de uitspraak op zijn bezwaarschrift, kan binnen eene maand, nadat het bij artikel 25 bedoelde afschrift aan den aangeslagene per post is toegezonden of aan dezen tegen gedagteekend ontvangbewijs is uitgereikt, in beroep komen bij den Raad van beroep voor de directe belastingen tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

Het beroep op den Raad wordt ingesteld door indiening van een met redenen omkleed beroepschrift. Een afschrift der uitspraak, waartegen het beroep is gericht, wordt daarbij overgelegd.

28. De inspecteur of de Rijksambtenaar die hem vervangt, is bevoegd zijn advies op het beroepschrift toe te lichten uit memoëren van aangifte voor het recht van successie of uit andere gegevens, waaromtrent hem geheimhouding is opgelegd.

29. De Raad is bevoegd bij zijne uitspraak den opgelegden aanslag te handhaven, te verminderen of te vernietigen.

Indien de volgens artikel 16 vereischte aangifte niet is gedaan of niet volledig is voldaan aan de verplichting tot het verlenen van inzage ingevolge artikel 19 of artikel 22, wordt de aanslag, zooals hij laatstelijk is vastgesteld, gehandhaafd, zoo niet den Raad is gebleken, dat en in hoever hij onjuist was.

Hij, wien inzage van boeken of andere bescheiden is gevraagd, wordt geacht, die in zijn bezit te hebben of gehad te hebben, tenzij het tegendeel voor den Raad aannemelijk is gemaakt.

Bij de behandeling zijner zaak kan den aangeslagene worden toegestaan om zijne aangifte te verbeteren.

Indien omtrent de juistheid der aangifte twijfel overblijft en bezwaar is tegen toepassing van het eerste lid van dit artikel, kan de Raad den aangeslagene, die bij zijne aangifte volhardt, uitnoodigen om die in de vergadering van den Raad door een der volgende verklaringen te bevestigen:

„Ik verklaar dat het vermogen bij de aangifte, die hier voor mij ligt, te goeder trouw, naar mijn beste weten, zonder iets te verzwijgen, is opgegeven, en dat de waarde van dat vermogen overeenkomstig de wet te goeder trouw, naar mijn beste weten, berekend is.”

„Ik verklaar, dat ik te goeder trouw vermeen, dat ik geen vermogen had aan te geven, waarvoor naar de wet belasting verschuldigd is.”

Van de handeling wordt proces-verbaal opgemaakt, waarin de verklaring opgenomen en door den aangever onderteeënd wordt.

Het proces-verbaal wordt door den voorzitter en de leden van den Raad onderteeënd.

In de bevestigde aangifte wordt berust.

De aanslag van hem, die weigert of, daartoe opgeroepen, in gebreke blijft de verklaring af te leggen en te onderteekenen, wordt gehandhaafd.

Om geldige redenen kan de Raad toelaten, dat de verklaring krachtens eene bijzondere volmacht wordt afgelegd.

Op het persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde opzettelijk afleggen eener valsche verklaring is de straf, bepaald bij art. 207, eerste en laatste lid, Wetboek van Strafrecht, van toepassing.

30. Hij, die bezwaar heeft tegen de uitspraak van den inspecteur op zijn verzoekschrift, krachtens artikel 24 ingediend, kan binnen eene maand, nadat het bij artikel 25 bedoelde afschrift aan hem per post is toegezonden of aan hem tegen gedagteekend ontvangbewijs is uitgereikt, in beroep komen bij den Raad tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

Het beroep op den Raad wordt ingesteld door indiening van een met redenen omkleed beroepschrift. Een afschrift der uitspraak van den inspecteur wordt daarbij overgelegd.

INVORDERING.

31. De aanslag in de belasting moet worden betaald, de helft vóór den eersten November, de wederhelft yóór den eersten April van het belastingjaar, beide helften, indien de aangeslagene het verlangt, in twee gedeelten.

Aanslagen, waarvan het aanslagbiljet na 1 October van het belastingjaar is gedagteekend, moeten worden betaald vóór den 1sten April daaropvolgende. Aanslagen, waarvan het aanslagbiljet na 1 Maart van het belastingjaar is gedagteekend, moeten worden betaald binnen twee maanden na de dagtekening van het aanslagbiljet. Ook deze aanslagen kunnen in twee gedeelten worden betaald.

Zoodra een aangeslagene het Rijk metterwoon wil verlaten, is zijn aanslag voor het geheel invorderbaar, onverminderd zijne aanspraak op ontheffing.

32. Voor de betaling van belasting door middel van postwissels, kosteloos voor aangeslagenen, wonende buiten de gemeente waar het ontvangkantoor gevestigd is, worden door Ons regelen gesteld.

De strook van den wissel, in overeenstemming met dezen ingevuld, door een ambtenaar der posterijen onderteeënd en op het aanslagbiljet vastgehecht, geldt als bewijs van betaling.

33. Indien de aangeslagene de verschuldigde belasting niet vóór of op den verschuldigdag aanzuivert, zendt de ontvanger hem eene gesloten waarschuwing om binnen drie dagen aan zijne verplichting tot betaling te voldoen.

Indien op de waarschuwing de betaling niet volgt, doet de ontvanger hem eene gesloten aanmaning toekomen om binnen een nieuwen termijn van drie dagen het verschuldigde te betalen, onder mededeeling, dat hij anders daartoe zal worden gedwongen door het middel bij het volgend artikel bepaald.

34. Tegen den aangeslagene, die geen gevolg heeft gegeven aan de aanmaning bij het vorig artikel bedoeld, wordt door den ontvanger een dwangbevel uitgevaardigd, medebrengende het recht van parate executie.

Het woord beteekend en ten uitvoer gelegd op den voet en de wijze bij het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vonnissen en authentieke akten voorgeschreven.

De tenuitvoerlegging van het dwangbevel kan niet worden geschorst dan door een verzet met redenen bekleed.

Het verzet wordt beteekend aan den ontvanger, die het dwangbevel heeft uitgevaardigd en moet op straffe van nietigheid bevatten keuze van domicilie binnen het arrondissement waarin het kantoor van ontvangst is gevestigd en dagvaarding voor de rechtbank van dat arrondissement tegen een bepaalden rechtsdag, invallende binnen den veertienden dag na de beteekening der dagvaarding.

De terugvordering van betaalde belasting heeft plaats bij dagvaarding van den Minister van Financiën voor de arrondissementsrechtbank tot welker gebied het ontvangkantoor behoort. De dagvaarding wordt beteekend aan den ontvanger van dit kantoor.

Verzet en terugvordering kunnen niet zijn gegrond op eenig verweer, dat volgens artikel 27 aan de beslissing van den Raad van beroep kan worden onderworpen, noch op het niet ontvangen van waarschuwing en aanmaning.

35. De belasting is verhaalbaar op de goederen van den aangeslagene, zoomede op die der vrouw, wier vermogen voor de regeling der belasting geacht is met dat van den aangeslagene één geheel uit te maken.

36. Bij overlijden van den aangeslagene

zijn de erven in hunne goederen voor het niet aangezuiverde gedeelte van diens aanslag aansprakelijk, voor zoover schulden van den boedel van den aangeslagene te hunnen laste komen.

De vorderingen tot betaling en tot teruggaaf van belasting verjaren na verloop van twee jaar na de dagteekening van het aanslagbiljet.

De tijd gedurende welken de aangeslagene zich metterwoon buiten het Rijk bevindt, telt voor de verjaring van de vordering van belasting niet mede.

37. Wij behouden Ons voor op grond van dwaling of verschoonbaar verzuim kwijtschelding of vermindering te verleenen van den aanslag, van den aanslag tot navordering en van de verhooging in de artikelen 41 en 49 genoemd, en te bepalen, dat de in artikel 47 bedoelde openbaarmaking achterwege zal blijven.

NAVORDERING.

38. Bijaldien eenig feit grond oplevert voor het vermoeden, dat een aanslag ten onrechte is achterwege gebleven of vernietigd of dat een te lage aanslag is opgelegd, kan de te weinig geheven belasting van den belastingplichtige of zijne erfenamen worden nagevorderd, zolang niet sedert den aanvang van het belastingjaar drie jaren zijn verstreken.

Ontstaat dit vermoeden door een memorie van aangifte voor het recht van successie, voor welker inlevering, overeenkomstig de bepalingen der Successiewet, uitstel is verleend, dan wordt de termijn, binnen welken de aanslag tot navordering kan worden opgelegd, van rechtswege, met den tijd van het uitstel verlengd.

39. De vaststelling der aanslagen tot navordering is opgedragen aan den inspecteur in wiens dienstkring de oorspronkelijke aanslag is opgelegd of vermoedelijk een aanslag had moeten zijn opgelegd.

40. Voordat de inspecteur een aanslag tot navordering vaststelt, is hij verplicht den belastingplichtige of, indien deze is overleden, ieder der bekende erfenamen, benevens den executeur-testamentair of den bewindvoerder over zijne nalatenschap mededeeling te doen van het in artikel 38 bedoelde feit en van het bedrag van het vermogen, dat vermoedelijk ten onrechte niet in aanmerking is genomen, met uitnodiging binnen een door den inspecteur te bepalen termijn van ten minste één maand de opheldering te geven, welke hij dienstig mocht achten.

Bij deze uitnodiging voegt de inspecteur zoo mogelijk een afschrift der ingeleverde aangiften betrekkelijk de belastingjaren, waarover de navordering zich uitstrekt.

De tot de erfenamen gerichte uitnodiging kan worden gezonden aan de bij artikel 42 der Successiewet bedoelde woonplaats. Zij kan, zolang niet sedert de aangifte voor het recht van successie twee maanden zijn verstreken, tot de gezamenlijke erfenamen, zonder uitdrukking van namen en woonplaatsen, zijn gericht.

De omstandigheid, dat de voorschriften van dit artikel niet zijn nageleefd, maakt den aanslag tot navordering niet ongeldig.

Het eerste lid blijft buiten toepassing, indien door den belastingplichtige, of na zijn overlijden door zijne erfenamen, schriftelijk wordt verklaard, dat zij tot de daarbij bedoelde opheldering niet in staat zijn, of indien zij uit eigen beweging schriftelijke mededeeling hebben gedaan, dat de aanslag te laag is geschied of ten onrechte is achterwege gelaten of vernietigd en de inlichtingen worden verstrekt, noodig voor de regeling van een aanslag tot navordering.

41. Behoudens het bepaalde in artikel 43 wordt de in een naderen aanslag te begrijpen belasting met het viervoud daarvan verhoogd, tenzij blijkt, dat slechts over één belastingjaar te weinig belasting is geheven.

In geval van navordering over meer dan één belastingjaar wordt de verhooging slechts toegepast op één der bedragen, die van den belastingplichtige te weinig zijn geheven, bij verschil op het grootste.

42. Hij, die bezwaar heeft tegen den hem opgelegden aanslag tot navordering, kan binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een met redenen omkleed beroepschrift indienen bij den Raad van beroep voor de directe belastingen tot wiens rechtsgebied de gemeente van aanslag behoort.

De aanslag wordt door den Raad gehandhaafd, vernietigd of opnieuw geregeld.

De uitspraak is met redenen omkleed.

Artikel 29 is niet toepasselijk.

43. De Raad van beroep bepaalt, dat de bij artikel 41 bedoelde verhooging niet verschuldigd zal zijn, indien er voor zoover de aanslag te laag is geweest of achterwege is gebleven ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en de Raad tot de overtuiging komt, dat die schatting te goeder trouw heeft plaats gehad.

Toepassing van het eerste lid kan door den

aangeslagene binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet schriftelijk worden verzocht. Het verzoekschrift wordt als beroepschrift behandeld.

De aangeslagene, die krachtens artikel 42 in beroep wenschte te komen, kan in zijn beroepschrift tevens het verzoek om toepassing van het eerste lid van dit artikel opnemen.

44. Indien de aangeslagene is overleden, kan de erfgenaam, executeur-testamentair of bewindvoerder, die tegen den aanslag is opgekomen, door den Raad worden uitgenoodigd, hetzij terstond, hetzij in eene nadere vergadering, de volgende verklaring af te leggen:

„Ik verklaar, dat ik niet weet noch vermoed, dat papieren, behoorende tot den boedel van N. N., na zijn (haar) overlijden vernietigd of weggenomen zijn met het doel de bewijzen van te lage aangifte voor de vermogensbelasting te doen verdwijnen.

Ik verklaar, dat ik de papieren van dien boedel, voor zoover voorhanden, onderzocht heb en dat ik noch door dat onderzoek, noch door eenige andere omstandigheid, van welken aard ook, weet of vermoed, dat de aangifte van N. N. voor de vermogensbelasting over het belastingjaar (een der belastingjaren) . . . . te laag is gedaan.”

Indien geene aangifte is gedaan, worden de woorden: „te lage aangifte voor de vermogensbelasting” vervangen door: „te lagen aanslag in de vermogensbelasting”. Het slot der verklaring luidt alsdan: „dat N. N. in de vermogensbelasting over het belastingjaar (een der belastingjaren) . . . te laag is aangeslagen.”

Het formulier der verklaring wordt, ingeval oorspronkelijk geen aanslag was opgelegd of ingeval het een vernietigden aanslag betreft, zoo noodig gewijzigd.

Om geldige redenen kan de Raad toelaten, dat een ander dan hij, die het beroepschrift heeft ingediend, krachtens eene bijzondere volmacht de verklaring aflegt.

Van het afleggen der verklaring wordt proces-verbaal opgemaakt, dat door hem, die haar aflegde, alsmede door den voorzitter en de leden van den Raad wordt onderteekend.

Het afleggen der verklaring heeft ten gevolge, dat de aanslag wordt vernietigd.

Wanneer de verklaring op de daartoe gedane uitnoodiging niet wordt afgelegd of het proces-verbaal door hem, die haar aflegde, niet wordt onderteekend, handhaaft de Raad den aanslag.

45. De aanslagen tot navordering zijn in eens invorderbaar twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet.

Voor een aanslag tot navordering, die na overlijden van den belastingplichtige wordt vastgesteld en voor de verhooging van dien aanslag, bedoeld in artikel 49, zijn de erfgenamen niet verder aansprakelijk dan ieder tot het beloop van zijn erfdeel, vermeerderd met het bedrag van hetgeen hem gelegateerd is.

46. Met afwijking van hetgeen de Registratiewet 1917 en de Successiewet bepalen, zijn de ambtenaren der registratie en der successierechten bevoegd voor de toepassing der bepalingen van dit hoofdstuk, uittreksels uit hunne registers en afschriften van- of uittreksels uit memoriën van aangifte voor het recht van successie rechtstreeks of door tusschenkomst van den inspecteur uit te reiken aan hen, die de bij artikel 40 bedoelde mededeeling hebben ontvangen en aan de Raden van beroep voor de directe belastingen.”

47. Iedere onherroepelijk vaststaande aanslag tot navordering wordt van wege Onzen Minister van Financiën in de *Staatscourant* openbaar gemaakt door aanduiding van naam, voornamen, beroep en woonplaats van den belastingplichtige en van het bedrag van den naderen aanslag.

VERHOOGING VAN DEN AANSLAG.

48. Elk beroepschrift, ingediend krachtens artikel 27 of artikel 42 moet, voor zoover niet beweerd wordt, dat geen aanslag had moeten zijn opgelegd, zoodanig zijn ingericht, dat daaruit eene conclusie kan worden getrokken ten aanzien van het bedrag, dat volgens den appelland had moeten worden geheven.

49. Indien de volgens de uitspraak van den Raad van beroep verschuldigde of terecht nagevorderde belasting het bij het vorig artikel bedoelde bedrag te boven gaat, wordt de aanslag verhoogd met vijf en twintig ten honderd van het verschil. Had volgens den appelland geen aanslag mogen zijn opgelegd, dan strekt de verhooging zich uit tot het geheele bedrag van den door den Raad gehandhaafden of vastgestelden aanslag.

Zij blijft achterwege, indien of voor zooveel het beroep uitsluitend gegrond was op verkeerde toepassing of schending der wet, alsmede indien het beroep is ingesteld tegen een uitspraak, niet voldoende aan het laatste lid van artikel 25.

Zij blijft eveneens achterwege, indien en

voor zoover afwijking van de aangifte of navordering noodig is geweest ten gevolge van eene te lage schatting van den aangever, en die schatting naar het oordeel van den Raad klaarblijkelijk te goeder trouw heeft plaats gehad.

De nadere aanslag voor de verhooging wordt vastgesteld door den inspecteur, die den aanslag heeft opgelegd.

50. Hij, die bezwaar heeft tegen den hem opgelegden naderen aanslag volgens het vorig artikel, kan binnen twee maanden na de dagteekening van het aanslagbiljet een met redenen omkleed beroepschrift bij den Raad van beroep indienen.

BIJZONDERE BEPALINGEN.

51. Voor het indienen van bezwaar, verzoeken beroepschriften kunnen worden vertegenwoordigd:

de erfenamen van een aangeslagene door één hunner, den executeur-testamentair of den bewindvoerder over de nalatenschap; minderjarigen en onder curateele gestelden door hun wettelijken vertegenwoordiger.

Alle bezwaar, verzoek- en beroepschriften kunnen door een gemachtigde worden onderteekend.

In alle bezwaar, verzoek- en beroepschriften moet, indien degene, die voor zich zelf of als vertegenwoordiger optreedt, niet binnen het Rijk woont of gevestigd is, woonplaats binnen het Rijk worden gekozen.

52. Het is aan ieder verboden om hetgeen hem uit hoofde van zijn hetzij tegenwoordig hetzij vroeger ambt, nopens den aanslag van een ingezetene in deze belasting of diens vermogen gebleken of medegedeeld is, verder bekend te maken dan voor de uitoefening van zijn ambt, voor de invordering van eenige aan den lande verschuldigde belasting, of voor de toepassing van enig wetsvoorschrift gevorderd wordt.

Hij, die opzettelijk de bij het vorig lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten te bekleeden.

Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Geen vervolging wordt ingesteld dan op klachte van hem, ten aanzien van wien de geheimhouding is geschonden.

53. Hij, die eene aangifte, als bedoeld bij artikel 16, voor zich zelve of voor een ander opzettelijk onjuist of onvolledig doet, wordt, indien daaruit nadeel voor het Rijk kan ontstaan, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden.

De bepaling van het eerste lid blijft buiten toepassing, indien de aangever, zolang het openbaar ministerie niet is verwittigd, uit eigen beweging alsnog een juiste en volledige aangifte doet, mits:

hetzij de aanslag nog niet is vastgesteld en de aangever niet overeenkomstig art. 19 tot het geven van nadere inlichtingen of tot het verleenen van inzage van boeken of andere bescheiden is uitgenoodigd;

hetzij de aanslag te laag is vastgesteld.

54. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren wordt gestraft:

1°. hij, die aan den inspecteur of den Raad van beroep opzettelijk een valsch of vervalscht geschrift als bewijsstuk overlegt;

2°. hij, die, nadat hem door den inspecteur of den Raad van beroep is gevraagd inzage te verleenen van boeken of andere bescheiden, die tot staving zijner aangifte of bewering kunnen dienen of nadat zijn aanbod om inzage van boeken of bescheiden te verleenen is aanvaard, aan dien inspecteur of Raad of aan den door den Raad aangewezen deskundige, opzettelijk een valsch of vervalscht boek of ander geschrift ter inzage aanbiedt.

55. Hij, die in de gevallen, bedoeld bij artikel 44, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde opzettelijk eene valsche verklaring aflegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren.

De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als misdrijven.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN.

56. Onder vroegere belastingjaren worden in deze wet ook verstaan tijdperken van twaalf maanden, beginnende 1 Mei en eindigende 30 April, voorafgegaan aan het tijdstip waarop deze wet in werking treedt.

57. De wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 22) op de invordering van 's-Rijks directe belastingen is niet van toepassing op de invordering van de vermogensbelasting.

58. Deze wet treedt in werking den eersten Mei 1893.

WET VAN DEN 27sten JULI 1918
(*Staatsblad* n°. 504).

Art. 2. De wet van 27 September 1892

(*Staatsblad* n°. 223), zooals zij bij latere wetten is of mocht worden gewijzigd, zal kunnen worden aangehaald als: „Wet op de vermogensbelasting”.

Waar in eenige wet sprake is van de wet op de vermogensbelasting wordt daaronder verstaan de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) op de vermogensbelasting, zooals zij door latere wetten is of mocht worden gewijzigd.

3. Op Onzen last wordt de wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) met de daarin door deze en andere wetten gebrachte wijzigingen in eene doorlopende reeks van artikelen en met herziening van de daardoor noodig geworden verandering in de verwijzingen in het *Staatsblad* geplaatst.

4. Deze wet wordt geacht te zijn in werking getreden met den 1sten Mei 1918.

Voor het belastingjaar, dat den 1sten Mei 1918 aanvangt, zal de in artikel 14 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223) bedoelde lijst worden opgemaakt vóór 15 Augustus 1918, zal het in artikel 15 dier wet bedoelde biljet vóór het einde van Augustus 1918 worden verzonden en zal in het zevende lid van artikel 16 dier wet in plaats van „Juni” worden gelezen „September”.

Behoort bij Koninklijk besluit van 5 September 1918 (*Staatsblad* n°. 542).

Mij bekend,

De Minister van Financiën, TREUB.

5 September 1918. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 43), zooals dat gewijzigd bekend is gemaakt bij Koninklijk besluit van 29 September 1911 (*Staatsblad* n°. 307). S. 543.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 2 Augustus 1918 n°. 4397, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat het wenschelijk is nadere wijziging te brengen in Ons besluit van 9 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 43), zooals dat gewijzigd bekend is gemaakt bij Ons besluit van 29 September 1911 (*Staatsblad* n°. 307);

Den Raad van State gehoord, advies van 20 Augustus 1918 n°. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 September 1918 n°. 7349, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 2, derde lid, van Ons besluit van 9 Januari 1899 (*Staatsblad* n°. 43), zooals dat gewijzigd bekend gemaakt is bij Ons besluit van 29 September 1911 (*Staatsblad* n°. 307), wordt gelezen als volgt:

De Centrale Commissie draagt, op eigen initiatief of in opdracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, het verzamelen, bewerken en publiceeren van statistische opgaven aan den Directeur van het Bureau op, aan welke opdracht deze verplicht is te voldoen, behoudens, in geval van bezwaar tegen eene opdracht, op eigen initiatief der Commissie, beroep op Onzen genoemden Minister.

Art. II. In artikel 17 van Ons voormeld besluit worden in plaats van de woorden „in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst” gelezen de woorden „gedrukt en gepubliceerd” en worden in plaats van de woorden „in de *Nederlandsche Staatscourant* wordt opgenomen” gelezen de woorden „wordt gedrukt en gepubliceerd”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 5den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,

Minister van Binnenlandsche Zaken,

CORT v. D. LINDEN.

(*Uitgeg.* 24 Sept. 1918.)

5 September 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat een gemeente-secretaris, die tot burgemeester benoemd wordt en kort daarna als secretaris ontslag vraagt, aanspraak heeft op een pensioensgrondslag gelijk aan de som der jaarwedden, aan beide betrekkingen op het tijdstip van ingang van het ontslag verbonden.

WIJ WILHELMINA ENZ.

O.: dat A. Vriend, secretaris der gemeente Odoorn, bij Ons besluit van 23 Dec. 1915, n°. 18, is benoemd tot burgemeester dier gemeente, welke betrekking hij op 5 Jan. 1916 heeft aanvaard zonder vooraf als secretaris te zijn ontslagen;

dat hem op zijn verzoek door den Raad der gemeente Odoorn bij besluit van 27 Jan. 1916 met ingang van 1 April 1916 ontslag als secretaris is verleend, welk besluit Onze goedkeuring heeft verworven bij besluit van 18 Febr. 1916, n°. 42;

dat Onze Minister van Financiën heeft te kennen gegeven, dat een gemeente-secretaris, die enkele weken na zijne benoeming tot burgemeester ontslag vraagt als secretaris, voor de toepassing der pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 geacht moet worden de betrekking van burgemeester en secretaris niet gelijktijdig te hebben bekleed, weshalve genoemde Minister, den Pensioenraad voor de gem.-ambtenaren gehoord, den pensioensgrondslag van A. Vriend als burgemeester van Odoorn in verband met de door hem in dit ambt genoten wedde met ingang van 5 Jan. 1916 op f 1800 en met ingang van 1 April 1916 op f 2050 heeft vastgesteld;

dat de belanghebbende daarop heeft verzocht dat omtrent de beschikking tot vaststelling van zijn pensioensgrondslag het gevoelen worde ingewonnen van de Afdeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur, aanvoerende dat hij op 5 Jan. 1916 twee pensioensgrondslagen had, en wel f 1800 als burgemeester en f 1200 als secretaris, en dat derhalve ingevolge art. 20, 1^e lid, der pensioenwet voor de gem.-ambtenaren 1913 zijn pensioensgrondslag als burgemeester op 1 April 1916 moet worden vastgesteld op het gezamenlijk bedrag dier beide grondslagen, alzoo op f 3000;

O.: dat wanneer een gem.-ambtenaar, die twee betrekkingen gelijktijdig bekleedt, uit een dier betrekkingen zonder recht op pensioen of wachtgeld wordt ontslagen, ingevolge art. 20, 1^e lid, der wet de pensioensgrondslag in de betrekking die hij blijft bekleeden wordt verhoogd met den pensioensgrondslag in de betrekking waaruit hij is ontslagen, tenzij door hem binnen 3 maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag is te kennen gegeven dat hij die verhooging niet verlangt;

dat A. Vriend, die van 5 Jan. 1916 tot 1 April 1916 de betrekkingen van burgemeester en secretaris te Odoorn in werkelijkheid gelijktijdig heeft bekleed, met ingang van laatstgenoemden dag uit de betrekking van secretaris is ontslagen zonder recht op pensioen of wachtgeld en dat door hem niet is gedaan eene kennisgeving als hierboven bedoeld;

dat mitsdien zijn pensioensgrondslag in de betrekking van burgemeester, die hij is blijven bekleeden, moet worden verhoogd met den pensioensgrondslag in de betrekking van secretaris waaruit hij is ontslagen;

dat hieraan niet in den weg staat dat de betrekkingen van burgemeester en secretaris

slechts gedurende korten tijd door hem gelijktijdig zijn bekleed en evenmin van invloed is de omstandigheid dat Vriend spoedig na zijne benoeming tot burgemeester ontslag als secretaris heeft gevraagd;

Gezien de pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den pensioensgrondslag van A. Vriend met ingang van 1 April 1916 vast te stellen op f 3000. (Gem.-Stem.)

7 September 1918. BESLUIT, tot vaststelling van het tijdstip van afsluiting der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 544.

Bij dit besluit is bepaald: dat de Algemeene Rekenkamer de begrootingen over het dienstjaar 1916 in hare registers zal afsluiten op 31 December 1918.

7 September 1918. BESLUIT, waarbij met wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 10) wordt bepaald, dat het fort bij het *Nieuwe Meer* geen vestingwerk meer zal zijn. S. 545.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 26 Juli 1918, Vde Afd., n°. 34;

Gelet op artikel 3 der wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);

Gelet op het Koninklijk besluit van 1913 (*Staatsblad* n°. 10);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Augustus 1918, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 September 1918, Vde Afd., n°. 140;

Hebben besloten en besluiten, dat, met wijziging in zooverre van het bovenaangehaalde besluit, het fort bij het *Nieuwe Meer* geen vestingwerk meer zal zijn.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* en de *Staatscourant*, waarin het besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk tegelijkertijd in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State. 's-Gravenhage, den 7den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, DE JONGE.

(Uitg. 21 Sept. 1918.)

9 September 1918. BESLUIT, tot vaststelling van bepalingen nopens de verkrijgbaarstelling van drukwerken, welke door de Algemeene Landsdrukkerij worden uitgegeven. S. 546.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 September 1918, n°. 9872 afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit;

Gelet op het besluit van den Souvereinen Vorst van 18 December 1813, n°. 6 en op de Koninklijke besluiten van 21 December 1851 n°. 7, 11 Januari 1881 n°. 2, 25 December 1881 n°. 6, 20 Maart 1883 n°. 22, 25 November 1903 n°. 34, 30 Juli 1908 n°. 48, 19 Januari 1910 n°. 11, 29 Januari 1915 n°. 25 en 25 November 1915 n°. 21;

Mede gelet op het besluit van den Souvereinen Vorst van 18 December 1813 (Staatsblad 1814 n°. 1) en op de Koninklijke besluiten van 21 Januari 1848 (Staatsblad n°. 1) en 15 November 1888 (Staatsblad n°. 160);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3 van het besluit van den Souvereinen Vorst van 18 December 1813 n°. 6, zullen de bijvoegsels van de Staatscourant worden gedrukt in octavo met afzonderlijke volgorde der bladzijden van elke reeks wanneer zij bevatten:

- a. akten van oprichting van Naamlooze Vennootschappen;
- b. akten van Coöperatieve Vereenigingen;
- c. statuten van erkende Vereenigingen;
- d. Verslagen en Rapporten, ten ware om bijzondere redenen het drukken in ander formaat gewenscht is;
- e. Uitspraken van den Raad voor de Scheepvaart.

2. De prijs van de Staatscourant, van hare bijvoegsels, en van het verslag van de Handelingen der Staten-Generaal met de Bijlagen wordt vastgesteld als volgt:

A. bij abonnement op:

1°. de Staatscourant met alle daarbij behoorende bijvoegsels en van de Handelingen van de Staten-Generaal met de Bijlagen op f 45 in het jaar;

2°. de Staatscourant met alle daarbij behoorende bijvoegsels op f 30 in het jaar;

3°. de Staatscourant zonder de octavo-bijvoegsels, bedoeld in artikel 1, doch met de Handelingen van de Staten-Generaal en de Bijlagen op f 30 in het jaar;

4°. de Staatscourant zonder de octavo-

bijvoegsels, bedoeld in artikel 1, op f 15 in het jaar;

5°. de Handelingen van de Staten-Generaal met de Bijlagen op f 18 in het jaar;

6°. de Handelingen van de Staten-Generaal op f 6 in het jaar;

7°. de Handelingen der Eerste Kamer van de Staten-Generaal afzonderlijk op f 1 in het jaar;

8°. de bijvoegsels, bevattende de akten van Naamlooze Vennootschappen op f 6 in het jaar;

9°. de bijvoegsels, bevattende de akten van Coöperatieve Vereenigingen op f 3 in het jaar;

10°. de bijvoegsels, bevattende de statuten van erkende Vereenigingen op f 3 in het jaar;

11°. de bijvoegsels, bevattende Verslagen en Rapporten op f 3 in het jaar;

12°. de bijvoegsels, bevattende de Uitspraken van den Raad voor de Scheepvaart op f 3 in het jaar;

13°. de bijlage, betreffende de Prijscourant der Effecten op f 2 in het jaar.

Abonnementen op deze uitgaven gelden voor een geheel jaar, met uitzondering van de sub 1 tot en met 6 genoemde, op welke uitgaven ook een abonnement per kwartaal kan worden verstrekt.

Bij het nemen van een abonnement in den loop van het jaar of van een kwartaal worden van de reeds verschenen nummers of vellen geen exemplaren verstrekt.

De prijs der advertentiën, voor zoover geene kostelooze plaatsing is voorgeschreven, wordt vastgesteld op 30 cent per regel. Aan den boekhandel en aan advertentie-bureaux wordt op de prijs der advertenties eene korting van 15 pct. verleend.

B. voor afzonderlijke nummers van:

a. de Staatscourant zonder de octavo-bijvoegsels, sub 8 tot en met 12 bedoeld, 10 cent per nummer;

b. van de octavo-bijvoegsels, sub 8 tot en met 12 bedoeld, voor elke 8 bladzijden druks of minder, 5 cent;

c. van de Bijlagen, sub 13 bedoeld, 10 cent per vel.

C. voor afzonderlijke vellen van de Handelingen en Bijlagen, sub 5 tot en met 7 bedoeld, 5 cent.

3. De prijs van de voor de beide Kamers der Staten-Generaal gedrukte stukken wordt vastgesteld op 2 cent per vel.

4. De prijs van de stukken, betreffende de Wetsontwerpen der Staatsbegroting met Memoriën van Toelichting en Uitgewerkte Staten wordt vastgesteld op f 3,50 per exemplaar.

5. De prijs van de lijsten en plans der Staatsloterij wordt vastgesteld op 5 cent per exemplaar.

6. De prijs van het Staatsblad en van het register er op wordt vastgesteld als volgt:

a. voor een abonnement op het Staatsblad op f 5 per jaar;

b. voor het register op het Staatsblad daarenboven f 0,50;

c. voor afzonderlijke nummers van het Staatsblad f 0,02⁵ voor elke vier bladzijden druks of minder.

Bij het nemen van een abonnement op het Staatsblad in den loop van het jaar kunnen, voor zoover voorradig, van de reeds verschenen nummers exemplaren worden verstrekt.

7. De uitgifte van de drukwerken, met welker debiet de Algemeene Landsdrukkerij belast is of wordt, aan elders dan te 's-Gravenhage gevestigden, benevens de incasseering van de daarvoor verschuldigde gelden, wordt opgedragen aan de Directeuren van de Postkantoren, die de ontvangsten deswege aan den Directeur der Algemeene Landsdrukkerij hebben te verantwoorden.

8. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1919.

Op dien datum vervallen artikel 2 van het Koninklijk besluit van 21 December 1851, n°. 7, en de Koninklijke besluiten van 11 Januari 1881, n°. 2, 25 December 1881, n°. 6, 20 Maart 1883, n°. 22, 25 November 1903, n°. 34, 30 Juli 1908, n°. 48, 19 Januari 1910, n°. 11, 29 Januari 1915, n°. 25, en van 25 November 1915, n°. 21, benevens de Koninklijke besluiten van 21 Januari 1848 (Staatsblad n°. 1) en van 15 November 1888 (Staatsblad n°. 160).

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 9den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS DE BEERENBROUCK.

(*Uitg.* 24 Sept. 1918.)

13 September 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 547.

13 September 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Toepasselijkheid van de Huurcommissiewet en van het K. B. van 26 Mei 1917, S. 444, in zaken betreffende de Huuropzeggingswet, voorzover niet met laatstgenoemde wet onvereinigbaar.

Beroep tot cassatie in het belang der wet verworpen tegen de beschikking van den Kantonrechter, waarbij in hooger beroep van een uitspraak der Huurcommissie betreffende de toepassing der Huuropzeggingswet een verzoeker niet-ontvankelijk is verklaard in zijn beroep omdat niet in acht genomen waren eenige voorschriften van het K. B. van 26 Mei 1917 (Stbl. 444).

(Huuropzeggingswet art. 1.)

Voorzitter: Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon tot cassatie in het belang der wet.

De Kantonrechter te Wageningen heeft in hooger beroep van eene uitspraak der Huurcommissie te Wageningen betreffende de toepassing van de Huuropzeggingswet (Wet van 25 Maart 1918, S. 182) eenen verzoeker niet-ontvankelijk verklaard in zijn beroep omdat niet in acht genomen waren eenige voorschriften van het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 444) gewijzigd bij dat van 28 Maart 1918, (S. 223), zulks blijkbaar op grond van de overweging die hem ook zich zelven bevoegd deed verklaren, ofschoon het verzoek aan zijnen ambtgenoot te Arnhem gericht was, en wel deze, dat de Huuropzeggingswet en de Huurcommissiewet feitelijk moeten worden beschouwd als wetten die elkander aanvullen.

De Kantonrechter blijkt dus van oordeel te zijn dat genoemd K. B., ofschoon het alleen een uitvloeisel is van art. 13 der Huurcommissiewet, van toepassing is op het beroep van uitspraken, gegeven krachtens de Huuropzeggingswet.

Het komt mij voor dat ten deze onderscheid moet worden gemaakt. Blijkens art. 13 der Huurcommissiewet moet het K. B. twee categorieën van onderwerpen regelen: 1°. de instelling, de samenstelling en de taak der Huurcommissieën; 2°. de werkwijze van de Huurcommissie en de vormen van het beroep van hare uitspraken bij den Kantonrechter.

Nu de Huuropzeggingswet de werkzaamheid

der Huurcommissieën uitbreidt tot het onderwerp der voorkoming van ontruiming van woningen, kunnen alle voorschriften sub. 1°. bedoeld geacht worden, voor zoover zij toepassing kunnen vinden, ook te treffen de Huurcommissieën, werkzaam met betrekking tot dat onderwerp. Doch dit is niet het geval met de bepalingen sub 2°. bedoeld; de Huurcommissiewet bevat omtrent de werkwijze der Huurcommissieën niets, en omtrent het beroep niet anders dan de bepaling van art. 6 die het beroep toekent, den termijn vaststelt, den bevoegden Kantonrechter aanwijst, voorschrijft wat de Kantonrechter te doen heeft en het beroep van zijne uitspraken bepaalt; al wat den vorm betreft is ter regeling overgelaten aan den algemeenen maatregel van bestuur in artikel 13 genoemd. De Huuropzeggingswet daarentegen heeft omtrent de werkwijze der Huurcommissieën en het beroep van hare uitspraken eigene bepalingen in art. 1 sub 8 en art. 3; wat de Huurcommissie heeft te doen wordt in laatstgenoemd artikel vastgesteld in de nummers 1 tot 5, en deze bepalingen worden bij nummer 6 verklaard op het beroep overeenkomstige toepassing te vinden.

Men heeft hier dus eene regeling bij de wet, waarbij niets aan eenen algemeenen maatregel van bestuur wordt overgelaten, zoodat toepassing van het K. B. van 20 Mei 1917 geheel is uitgesloten.

De Kantonrechter, die alzoo ook op het niet bij hem ingestelde beroep geen recht had mogen doen, had in elk geval niet in achtneming van de bij het meergemelde K. B. voorgeschreven vormen mogen vorderen.

Als middel van cassatie stellende: Schending van art. 3 der Huuropzeggingswet en verkeerde toepassing van de artt. 53, alinea 3, 80 en 82 van het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 444) en van art. 22 van dat Besluit, zooda dit gewijzigd is bij art. 1 van dat van 28 Maart 1918, (S. 223) door niet-ontvankelijkverklaring van een beroep van eene uitspraak der Huurcommissie te Wageningen op grond dat de vormen bij de artt. 53, 80, 82 en 22 voornoemd niet zijn in achtgenomen, vorder ik de vernietiging in het belang der wet van de uitspraak van den Kantonrechter te Wageningen van 15 Mei 1918 op het beroep van de N. V. Nationaal Grondbezit van eene uitspraak tusschen haar en T. A. C. Schoevers op 25 April 1918 door de Huurcommissie te Wageningen gewezen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien de vordering van den Procureur-Generaal, strekkende tot cassatie in het belang der wet van de uitspraak door den Kantonrechter te Wageningen van 25 Mei 1918 op het beroep van de N. V. Nationaal Grondbezit van een uitspraak tusschen haar en T. A. C. Schoevers op 25 April 1918 door de Huurcommissie aldaar gedaan;

O., dat de Kantonrechter bij de bestreden uitspraak het beroep van de uitspraak der Huurcommissie niet-ontvankelijk heeft verklaard op grond van het ontbreken van stukken, waarvan uit kracht van de artt. 82 en 53 in verband met de artt. 22 en 80 van het K. B. van 26 Mei 1917 (S. 444) gewijzigd bij K. B. van 28 Maart 1918 (S. 223) de overlegging noodzakelijk zou zijn;

O., dat het cassatiemiddel berust op de stelling, dat die artikelen niet toepasselijk zijn, omdat ten aanzien van de werkwijze der Huurcommissie en de vormen van het beroep van hare uitspraken bij den Kantonrechter de Huuropzeggingswet, in tegenstelling tot de Huurcommissiewet, omtrent deze punten en wel in hare artt. 1 lid 8 en 3, eene regeling geeft, waarbij niets aan een algemeenen maatregel van bestuur wordt overgelaten;

O., dat de Hooge Raad deze stelling niet kan aanvaarden;

dat art. 1 lid 8 in zijn tegenwoordige redactie is ontstaan tijdens de openbare behandeling der wet in de 2de Kamer der Staten-Generaal, toen het oorspronkelijke stelsel der wet werd prijsgegeven en de kennismening der verzoekschriften, in plaats van aan den Kantonrechter, aan de Huurcommissie werd opgedragen;

dat toen art. 6 der Huurcommissiewet op den voet is gevolgd, behoudens niet-overneming van den eersten volzin van het 3de lid, welk voorschrift reeds elders in de Huuropzeggingswet, nl. in art. 3 lid 5, een plaats had gevonden, terwijl omgekeerd in evengenoemd art. 6 niet voorkomt de derde volzin van vorenbedoeld 8ste lid, die blijkbaar een terugslag is op het eerste lid van art. 1;

dat art. 1 lid 8 dus niet gezegd kan worden een uitvoeriger regeling te geven dan het overeenkomstige art. 6 uit de Huurcommissiewet;

dat art. 3 der Huuropzeggingswet zich, met uitzondering van het eerste lid, aansluit bij de artt. 11, 4 en 14 der Huurcommissiewet, terwijl alinea 1 tijdens de schriftelijke behandeling in het gewijzigd ontwerp werd opgenomen in verband met een in het Voorloopig Verslag

voorkomende klacht omtrent het ontbreken eener procedure-regeling;

dat art. 3 in zijn gewijzigden vorm toen nog een onderdeel uitmaakte van de regeling, waarbij de Huurcommissie was uitgeschakeld, en dus zeker niet de bedoeling kon hebben om in afwijking van de Huurcommissiewet de procedure voor de Huurcommissie in haar vollen omvang te regelen, terwijl uit niets blijkt, dat de regeling, zooals zij daar lag, niet zoo noodig had mogen worden aangevuld door andere voor de Kantonale rechtspraak geldende bepalingen;

dat nu door de nauwere aansluiting aan de Huurcommissiewet de Huurcommissie een taak kreeg, die nauwelijks in meer onderdeelen was geregeld dan in de Huurcommissiewet zelf, maar dan ook de omvang dier regeling in de Huuropzeggingswet geen grond kan zijn om, waar de toepasselijkheid van voornoemd K. B. aanvaard wordt ten aanzien van instelling, samenstelling en taak der Huurcommissie, haar te verwerven met betrekking tot de beide andere in art. 13 der Huurcommissiewet genoemde punten, terwijl ook een blik in de regeling dier beide punten in de artt. 46—91 van het K. B. aantoon, dat de regeling, voorzover zij in de wet is neergelegd, bezwaarlijk volledig genoemd kan worden;

O., dat dan ook moet worden aangenomen, dat de bedoeling van den Wetgever is geweest, — eene bedoeling die ook tot uiting is gekomen in het voortdurend zonder nadere omschrijving melding maken van de Huurcommissie — om alles wat zowel door de Huurcommissiewet zelve als krachtens haar bij K. B. omtrent de vijf in art. 13 dier wet genoemde punten is bepaald, voorzover niet met de Huuropzeggingswet overeenigbaar, ook te laten gelden met betrekking tot de in deze wet geregelde stof;

O., dat uit dit alles volgt, dat het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

13 September 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Afzonderlijke waardeering der schade-loosstellingen of vergoedingen toekomende aan den blooten eigenaar en aan den tijdelijken erfpachter is met geen enkele wetsbepaling in strijd.

Rechtstreeksche en afzonderlijke toewijzing der schadeloosstelling of vergoeding aan in het geding zijnde derde belangheb-

benden is toegelaten (Anders: Concl. O. M.).

Bedrijfsschade van den erfpachter. Wat geldt voor den eigendom als het recht dat de meest volledige heerschappij over een zaak geeft, moet ook voor zakelijke rechten gelden.

Berekening van de gekapitaliseerde netto-huurwaarde door de bruto-huurwaarde te verminderen met den vroegeren lageren erfpachtsanon; daarmede is de tegenwoordige werkelijke waarde van het erfpachtsrecht bepaald.

Waardebepaling van den blooten eigendom. Ten onrechte heeft de Rechtbank geen rekening willen houden met stijging van den rentevoet sinds het verleenen van het erfpachtsrecht en daardoor niet gelet op daling van de gekapitaliseerde waarde van den canon, zoodat de bloote eigendom niet op de tegenwoordige waarde is bepaald.

Vonnis, wat dit laatste punt betreft, vernietigd.

(Onteigeningswet art. 3, 40 en 47.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. C. O. Segers, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Jhr. Rh. Feith.

N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, gevestigd en kantoor houdende te Amsterdam, eischeresse tot cassatie van een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam, den 10 Juni 1918 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. W. A. Telders

tegen:

1°. den Burgemeester van Amsterdam, als die gemeente in rechte vertegenwoordigende, wonende te Amsterdam, verweerder, advocaat Mr. L. A. Nijpels

en

2°. de N. V. J. G. Koppe's Scheepsagentsuur, gevestigd en kantoorhoudende te Amsterdam, medeverweerster, advocaat Mr. J. H. W. Q. ter Spill.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Als cassatiemiddelen zijn in dit geding gesteld:

I. Schending van de artt. 151 Grondwet, 18, 37, 40, 47 der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851, (S. 125).

1°. door niet — zooals de aangehaalde wetsartikelen bij onteigening van met tijdelijk

erfpacht bezwaard onroerend goed voorschrijven — de schadeloosstelling door de onteigende (lees: onteigenende) partij te betalen te bepalen op de werkelijke waarde van het ter onteigening aangewezen goed, verschuldigd aan den in het Koninklijk Besluit, houdende eindaanwijzing der perceelen, aangewezen eigenaar daarvan en op aan den huurder van dat goed verschuldigde vergoeding met begrooting van de vergoeding, welke door dien eigenaar uit de hem toegekende schadeloosstelling aan den erfpachter zal zijn verschuldigd, doch door afzonderlijk te waardeeren en als schadeloosstelling door de onteigenende partij verschuldigd toe te kennen aan den straks genoemden eigenaar een vergoeding voor den blooten eigendom en aan den tijdelijken erfpachter een vergoeding voor het te niet gaan van zijn tijdelijk erfpachtsrecht;

2°. door bij de bepaling van de voor het te onteigenen goed te betalen schadevergoeding mede rekening te houden met eene vergoeding aan den tijdelijken erfpachter voor:

a. hogere exploitatiekosten van een in plaats van het onteigende perceel op anderen erfpachtgrond te bouwen nieuw perceel;

b. verbouwingskosten van bij den tijdelijken erfpachter in gebruik zijnde huisjes op door hem buiten het onteigende goed gehuurde steigers;

c. aanschaffing van meubilair voor bedoelde huisjes;

d. huur van een kelder of onderstuk ter bewaring van goederen in die huisjes opgeslagen;

e. aanstelling van meer personeel, noodig geoordeeld omdat ten gevolge van de onteigening de directeur der erfpachtster meer afwezig zal zijn van de straks bedoelde steigers;

f. verhuiskosten.

g. boete wegens vervroegde aflossing hypotheek en kosten van sluiten van een nieuwe hypotheek;

h. kosten van sluiting van een nieuw erfpachtcontract;

i. minder voordeelige exploitatie na de onteigening;

zulks hoewel dit in strijd is met het onder *i* van dit middel betoogde, daar in de aan den eigenaar toe te kennen schadevergoeding geene persoonlijke schade is begrepen en hoewel de wet noch de Grondwet een zelfstandig recht voor den tijdelijken erfpachter op bedrijfschade kent, terwijl in het bijzonder de onder *g* genoemde vergoeding niet is een noodzakelijk en rechtstreeksch gevolg der onteigening nu naar feitelijk is bealst, de hypotheek over welke aflossing en vervanging door eene

nieuwe het hier gaat, op 1 Juli 1918 ook zonder onteigening zou moeten worden afgelost en de uitspraak dezer onteigening eerst na 1 Juli 1918 gewijsde zal zijn.

II. Schending of verkeerde toepassing van de artt. 151 Grondwet en 18, 37, 40, 47 der 'Onteigeningswet van 28 Augustus 1851, (S. 125), door in de vijfde rechtsoverweging, na in de vierde te zijn uitgegaan van het stelsel dat de waarde van het perceel (waaronder de Rechtbank blijkens de negende overweging verstaat het tijdelijke erfpachtsrecht) moet worden bepaald door kapitaliseering van de netto-huurwaarde daarvan — de bruto-huurwaarde te verminderen met het bedrag van den canon, verschuldigd onder vroegere erfpachtsvoorwaarden in stede van die te verminderen met het bedrag van den tegenwoordigen (dat is de tijdens de onteigening) verschuldigten canon, waardoor de Rechtbank niet heeft bepaald de tegenwoordige werkelijke waarde van het erfpachtsrecht, dat door de onteigening zal te niet gaan.

III. Schending en verkeerde toepassing van de artt. 151 Grondwet en 18, 37, 40 en 47 der 'Onteigeningswet van 28 Augustus 1851 (S. 125), door bij de bepaling der waarde van den blooten eigendom van den grond de netto-opbrengst voor den eigenaar te kapitaliseeren naar den rentevoet, waarmede de canon bij de vroegere uitgifte van het erfpachtsrecht werd bepaald, en geene rekening te willen houden met stijging van den rentevoet sinds het verleen van het recht en zulks terwijl de eigenaar voor den duur van het verleende erfpachtsrecht — tot 1984 — slechts een canon op den lagen rentevoet zal ontvangen, waardoor de Rechtbank niet heeft bepaald de tegenwoordige werkelijke waarde van den blooten eigendom, doch die ten tijde van het verleen van het recht.

Het geding betreft de onteigening ten behoeve van de eischeres van een terrein toebehoorende aan de gemeente Amsterdam en aan de tweede verweerster in tijdelijk erfpacht uitgegeven.

Bij het vonnis, waarvan beroep, is afzonderlijk berekend wat de onteigenende partij als schade-loosstelling verschuldigd is aan de eigenares en aan de erfpachtster, en deze wijze van berekening wordt goetgemaakt met de redeneering dat art. 47 der 'Onteigeningswet wel onderscheid maakt tusschen eeuwigdurende en tijdelijke erfpacht, maar alleen ten aanzien van den te volgen procesgang, en niets voorschrijft omtrent het stelsel van waardeering.

De eischeres had er reeds in eersten aanleg op gewezen dat deze wijze van toekenning

van schadeloosstelling is in strijd met art. 47.

De wet kent in het algemeen slechts ééne onteigende partij, den eigenaar van het goed, maar nevens dezen derde belanghebbenden, wier rechten met betrekking tot het goed door de onteigening, die het goed vrij van lasten en rechten daarop rustende doet overgaan, worden aangetast en die tot bescherming van die rechten zich in het geding kunnen voegen; zij worden daardoor echter niet onteigende partij, komen niet als gelijkgerechtigden nevens de onteigende partij te staan, hun wordt niet ten laste van de onteigende partij schadeloosstelling toegekend, maar het te niet gaan van hun recht, dat niet voorwerp van onteigening is, wordt vergoed uit de schadeloosstelling aan de onteigende partij toegekend, dus door deze. Zoo zeggen de artt. 44 tot 47 der Onteigeningswet.

Wel is waar is voor de tijdelijke erfpacht niet gelijk voor erfdienstbaarheden in art. 44 grondrenten en tienden in art. 46, opstal in art. 47, uitdrukkelijk gezegd dat de vergoeding uit de schadeloosstelling aan den eigenaar gevonden moet worden, maar hier geldt het algemeene beginsel, waaromtrent niet blijkt dat men er van heeft willen afwijken; het weglaten van de betrokkene woorden wordt verklaard uit de geschiedenis van art. 47, dat oorspronkelijk in zijn eerste lid bepaalde dat eeuwigdurende erfpacht uit de schadeloosstelling vergoed zou worden, en in zijn tweede lid hoe tijdelijke erfpacht berekend moet worden, zonder dat daarbij herhaald werd en herhaald behoefde te worden dat de vergoeding uit de schadeloosstelling werd betaald, terwijl in het derde lid van opstal dit weder wel werd gezegd. Voor het maken van eene uitzondering op het algemeene stelsel bestond geene reden, en de Regeering gaf dan ook in de memorie van toelichting te kennen dat dit stelsel op tijdelijke erfpacht van toepassing zou zijn. Door de wijziging en omzetting van het artikel is nu het verband tusschen de onderdeelen min of meer los geraakt, maar van eene wijziging van stelsel ten aanzien van tijdelijke erfpacht is geen sprake geweest. (vgl. Boissevain-Dupuis, de Onteigeningswet blz. 116 en volgende).

Bij de wijziging van art. 47 is men slechts in één opzicht van dat stelsel afgeweken: de bekleme meier en de gerechtigde tot eeuwigdurende erfpacht worden nevens den eigenaar in het geding geroepen. Dit is niet te verwonderen; bij beklekking en eeuwigdurende erfpacht is niet de eigenaar, wiens eigendomsrecht zich feitelijk en oeconomisch oplost in aanspraak op beklekhuur en canon, de hoofdbelangheb-

bende, maar wel hij die feitelijk en voor altijd (behoudens verval van het recht) de beschikking over het goed heeft: ware het theoretisch niet onjuist, de wetgever had kunnen bepalen dat hij den meier en den erfpachter als de eigenlijk onteigende partij beschouwt, den, eigenaar als derden belanghebbende.

De Rechtbank heeft nu alleen vergeleken het eerste en het derde lid van art. 47, en daaruit afgeleid dat hier alleen eene vraag van procedure bestaat, maar zij had dit niet kunnen doen indien zij verder gezien had en eene vergelijking had gemaakt tusschen de zakelijke rechten in het algemeen en de beklekking en de eeuwigdurende erfpacht; zij had dan bevonden dat er een verschil in beginsel is, dat ik reeds aanduidde.

Er is alzoo gehandeld in strijd met art. 47 door veroordeeling van de onteigende partij tot schadeloosstelling aan den derden belanghebbende, de erfpachter, met wie zij over de onteigening geenen strijd voerde, die in het geding tegenpartij was niet van haar, maar van de eigenares van het goed.

„Door den verweerder is beweerd dat het eerste middel in zijn eerste onderdeel feitelijk grondslag ontbeert omdat de Rechtbank ten slotte toch de geheele schadeloosstelling heeft bepaald en voorgeschreven wat daaruit aan elke der partijen toekomt. Dit is onjuist; de Rechtbank telt wel de onderscheidene schadeloosstellingen op tot een totaal, maar alleen om te komen tot vergelijking van het aangeboden en het toegewezen en daaruit af te leiden wie in de kosten veroordeeld moet worden, maar in het dictum van het vonnis stelt zij het bedrag der schadeloosstelling vast, afzonderlijk voor de onteigende partij en de derde belanghebbenden, en verstaat zij dat na consignatie van het bedrag, dus ook van hetgeen de onteigende partij aan de derde belanghebbende schuldig is, de inbezitneming zal mogen plaats vinden. De Rechtbank scheidt dus eene rechtsbetrekking tusschen de onteigende partij en de derde belanghebbende, in strijd met de wet, en reeds daarom heeft de eischeres belang bij het eerste onderdeel van haar eerste cassatiemiddel.

Het is voor het slagen van het beroep dan ook onverschillig of het middel in zijn tweede onderdeel voor zoover daarbij wordt opgekomen tegen het toekennen van vergoeding van bedrijfsschade en andere persoonlijke schade-elementen aan de erfpachtster, gegrond is; immers indien aan de eischeres ten onrechte schadeloosstelling van de erfpachtster opgelegd is, kan de vraag wat aan deze vergoed

moet worden alleen onderwerp van debat tusschen haar en de onteigende partij zijn; de beantwoording van die vraag is niet van invloed op de waarde van het onteigende goed op zich zelf, en deze alleen komt in aanmerking voor de bepaling van de door de onteigenende partij te geven schadeloosstelling.

De rechten van derde belanghebbenden kunnen nimmer invloed hebben op die waarde; de vergoeding voor het te niet gaan van die rechten komt ten laste van den eigenaar omdat zij de waarde van diens eigendomsrecht verminderen en hij dus volledig wordt schadeloos gesteld indien de waarde dier rechten van die van het goed wordt afgetrokken.

Indien dan niet de bloote eigendom aan den eigenaar moet worden vergoed maar de onbezwaaarde eigendom, behoudens toekenning van een deel der schadeloosstelling aan derde belanghebbenden, dan zal een geheel ander stelsel van waardeering van hetgeen den eigenaar toekomt moeten worden toegepast; dan zal ook niet meer tusschen de onteigenende en de onteigende partij, maar alleen tusschen deze en de derde belanghebbenden ter sprake komen naar welken maatstaf in verband met den canon de waarde van het erfpachtsrecht berekend moet worden. Daarom is er thans geen reden tot behandeling van het tweede middel; en evenmin van het derde middel, dat ook betrekking heeft op de waardeering van den blooten eigendom. Beide middelen hebben alleen betekenis bij het onjuiste stelsel der Rechtbank. De eischeres heeft dan ook te recht bij de toelichting van deze middelen gezegd dat zij ze alleen subsidiair heeft voorgesteld.

In verband met het eerste onderdeel van het eerste cassatiemiddel concludeer ik tot vernietiging van het vonnis waarvan beroep en terugwijzing van de zaak naar de Arr.-Rechtbank te Amsterdam, om met inachtneming van het door den Hoogen Raad te wijzen arrest nader te worden behandeld en beslist met veroordeeling van de verweerders in de kosten.

De Hooge Raad, enz.:

O., dat uit het bestreden vonnis door de Arr.-Rechtbank te Amsterdam den 10den Juni 1918 tusschen partijen gewezen, en het vonnis dierzelfde Rechtbank van 3 December 1917, waarvan de overwegingen bij het bestreden vonnis zijn overgenomen en naar hetwelk het zich gedraagt, blijkt:

dat de eischeres te haren behoeve tegen de verweerders heeft gevorderd de onteigening

van een perceel, volgens het K. B. van aanwijzing van 8 Mei 1916 n°. 10, omschreven als: Gemeente Amsterdam: 1^e huis en erf ter grootte van twee Aren 69 centiaren, kadaster Sectie F. n°. 6270, met vermelding van de gemeente Amsterdam als eigenares en van de tweede verweerster als erfpachtster tot 14 Juni 1984;

dat de eischeres daarbij heeft gevorderd vaststelling van het bedrag der schadeloosstelling, waarvoor zij aanbod de som van f 77,485, benevens aan de tweede verweerster een huurrecht van een kantoor voor f 1 tot 1 Mei 1919, subsidiair bij splitsing, aan de eerste verweerster f 17,485, en aan de tweede f 60,000 buiten voormeld huurrecht;

dat beide verweersters de aangeboden schadeloosstelling als te laag hebben bestreden;

dat, nadat bij het vonnis van 3 December 1917 een deskundigenonderzoek was bevolen ter opneming van de schade door de onteigening aan gedaagde en derde belanghebbenden te veroorzaken, bij het bestreden eindvonnis, na een vergelijking van het totaal der schadeloosstellingen ad f 129,150 met het aanbod ad f 77,485 en overweging dat daarom de eischeresse in de kosten moest worden veroordeeld bij het dictum aan de eischeres akte van haar aanbod van huurrecht aan de tweede verweerster is verleend en de onteigening van het perceel is uitgesproken, met vaststelling van het bedrag der schadeloosstelling voor den eersten verweerder q.q. op f 17,485, voor de tweede op f 107,465 en voor J. H. D. Koppe als 3de belanghebbende op f 4200;

O., dat de Rechtbank tot de vaststelling der schadeloosstelling ten behoeve van de tweede verweerster — wier erfpachtsrecht als een tijdelijk in den zin van art. 47 alinea 1 der Onteigeningswet werd aangemerkt — is gekomen door kapitalisatie naar een rentevoet van 5 % der jaarlijksche netto-huurwaarde van den te onteigenen grond, welke huurwaarde verkregen werd door van de bruto-huurwaarde onder meer af te trekken een jaarlijksche canon van f 699.40, en door aan het aldus verkregen kapitaal toe te voegen verschillende bedragen als vergoeding voor bedrijfsschade en andere indirecte schade, berustende op in het vonnis omschreven factoren;

dat uit het bestreden vonnis nog blijkt, dat de canon tijdens de uitspraak van het vonnis wel 5 % hooger was en f 734.37 bedroeg, doch de aftrek van slechts f 699.40 — het bedrag van den canon zooals die in 1896 was vastgesteld — hierdoor werd gemotiveerd, dat „ten processe vaststaat, dat de verhooging met 5 % is

geschied als contrapraestatie voor het bedrag, dat de gemeente bij het einde der erfpacht aan den erfpachter zal geven voor het verlies van den opstal, waaruit volgt, dat nu door de onteigening de verplichtingen wegvallen, welke de voorwaarden aan de gemeente opleggen, het wegvallen van de vergoeding daarvoor geen schade oplevert”;

O. dat de Rechtbank ter bepaling van de schadeloosstelling ten behoeve van den eersten verweerder q.q. — den blooten eigenaar — als grondslag heeft genomen den hiervoren bedoelden canon gekapitaliseerd naar een rentevoet van 4 % en heeft overwogen, dat zij zich te dien aanzien vereenigde met het oordeel der deskundigen „niet met het gevoelen van den raadsman van eischeres, die de rentevoet van 4 ½ % wil toepassen, omdat hij inmiddels gestegen is en ongeveer deze rente geldt voor soliede belegging: ten onrechte omdat de canon destijds is berekend naar 4 % en bij aanneming van een anderen rentevoet een andere canon zou genomen zijn, zoodat de uitkomst der waardeering dezelfde zou gebleven zijn”;

dat de Rechtbank hierop evenwel nog onmiddellijk laat volgen een overweging, waarin o. m. voorkomt: „dat die raadsman terecht heeft opgemerkt, dat de waarde van den blooten eigendom is toegenomen, nu de termijn van mogelijke beëindiging van het erfpachtrecht eenige jaren is naderbij gekomen, terwijl de waarde van het recht van erfpacht in gelijke mate is afgenomen; dat de Rechtbank echter met beide factoren voor zoover noodig heeft rekening gehouden”;

dat de Rechtbank voorts in een wederlegging is getreden van de stelling der eischeres dat enkel aan een eigenaar, die uit zijn eigendom wordt ontzet, bedrijfsschade kan toegekend worden in verband met de gangbare opvatting, dat het recht daarop steunt op art. 151, vroeger 147 der Grondwet en dat zulks dus niet aan den erfpachter mag worden vergoed;

terwijl eindelijk de Rechtbank in verband met de vraag of de tweede verweerster recht heeft op f 515 voor te betalen boete wegens vervroegde aflossing der hypotheek van de Vaderlandsche Hypotheekbank te 's-Gravenhage over een nog onafgelost bedrag van f 22,880, overweegt:

„dat hiertegen wel bezwaar is gemaakt door eischeres, op grond dat deze hypotheek volgens de akte zonder boete kan worden afgelost op 1 Juli 1918, doch dat dit bezwaar is ongegrond, omdat het geenszins zeker is dat op dien dag dit vonnis in kracht van

gewijsde zal zijn gegaan en de 2de gedaagde het geld in handen zal hebben, terwijl zij bij gebreke daarvan wellicht schulden zou moeten maken om deze schuld af te lossen; dat op denzelfden grond van die gedaagde niet kon worden gevorderd de hypotheek drie maanden te voren op te zeggen”;

O., dat door de eischeres tegen het bestreden vonnis wordt opgekomen met de navolgende drie middelen van casatie; zie concl. Proc.-Gen.;

O., ten aanzien van het eerste middel:

dat door de tweede verweerster ter bestrijding daarvan is aangevoerd, dat het feitelijk grondslag zou missen, vermits slechts één schadeloosstelling zou zijn toegekend met bepaling van het bedrag, dat daaruit aan haar toekomt, doch dat deze lezing niet is overeen te brengen met den inhoud van de bestreden uitspraak, die hiervoren is medegedeeld;

O., alsnu met betrekking tot het eerste onderdeel van het middel:

dat daarbij in de eerste plaats wordt beweerd, dat het den Rechter niet zou vrijstaan afzonderlijk te waardeeren de schadeloosstellingen of vergoedingen toekomende aan den blooten eigenaar en aan den tijdelijken erfpachter, doch ten onrechte;

dat immers zulk een afzonderlijke waardeering met geen enkele wetsbepaling in strijd is en voor toepassing van art. 44 der Onteigeningwet ten aanzien van erfdienstbaarheden zelfs noodzakelijk is, waaruit volgt, dat ook het stelsel der wet geen verbod van afzonderlijke waardeering meebrengt;

dat voorneld onderdeel van het middel in de tweede plaats berust op de stelling, dat de Rechter enkel aan den te dagvaarden eigenaar schadeloosstelling zou mogen toekennen en dan slechts ter waarde van het ter onteigening aangewezen goed, met begrooting van de daaruit aan den erfpachter verschuldigde vergoeding;

O., daaromtrent en wel vooreerst met betrekking tot de bewering dat enkel aan den eigenaar schadeloosstelling zou mogen worden toegewezen;

dat dit stelsel inderdaad in art. 3 der Onteigeningwet wordt gehuldigd en dan ook daarbij is bepaald, dat zij, die beweren enig recht op de te onteigenen zaak te hebben hun recht alleen kunnen uitoefenen op de schadevergoeding, die aan de als eigenaars te dagvaarden personen wordt toegekend, indien die derde belanghebbenden na tegenspraak van hun recht niet als partij in het geding worden toegelaten;

dat dit stelsel echter niet mag worden uit-

gebreed tot het geval waarin, zooals hier, een rechthebbende op een zakelijk recht, een tijdelijk erfpachtsrecht, naast den eigenaar in het geding is, en diens recht door geen der partijen is tegengesproken;

dat toch, waar art. 3 der Ontheigeningswet aan een derden belanghebbende toestaat onder zekere voorwaarden als partij in het geding op te komen, er geen aannemelijke grond is om aan die aldus toegelaten partij de schadevergoeding, waarop zij recht heeft, niet rechtstreeks en afzonderlijk toe te wijzen;

dat alleen anders zou mogen worden geoordeeld, indien deze afwijking van de bepalingen van het gewone recht, die volgens art. 4 der Ontheigeningswet in het algemeen van toepassing zijn, door eenige wetsbepaling werd gerechtvaardigd;

dat in de beide eerste leden van art. 47 zulk een bepaling niet te vinden is, daar de tegenstelling tusschen deze leden en het derde lid van datzelfde artikel hierin bestaat, dat bij eeuwigdurende erfpacht en beklemming ook de erfpachter en de beklemede meier in het geding moeten worden geroepen — waaruit dan als noodzakelijke consequentie volgt, dat hunne schadeloosstelling afzonderlijk wordt begroot — maar dat bij tijdelijke erfpacht en opstal van zoodanige oproeping geen sprake is en de onteigenaar kan afwachten of zij in het geding zullen tusschenkomen;

dat uit dit verschil niet voortvloeit, dat zoo zij opkwam, de tijdelijke erfpachter of opstaller enkel zich zouden kunnen verhalen op de schadeloosstelling, die in haar geheel aan den eigenaar wordt toegekend, hoedanige beperking ook in de in alinea 2 voorkomende woorden „uit de schadeloosstelling”, dit is: de door den onteigenaar te betalen som, niet kan zijn gelegen, gelijk dit wel het geval is ten aanzien van de rechten van den hypotheekhouder, maar dit dan ook in art. 43 uitdrukkelijk wordt gezegd;

O., dat ter verdediging van de mede in het middel vervatte stelling, dat de schadeloosstelling nooit meer zou mogen bedragen dan de waarde van het ter onteigening aangewezen goed, bij pleidooi is betoogd, dat de Ontheigeningswet in aansluiting aan art. 147 der Grondwet van 1848, alleen toelaat onteigening van perceelen en niet van zakelijke rechten en dat dit stelsel zou meebrengen, dat een onteigenaar nooit meer zou hebben te betalen dan de volle waarde van het onbezwaarde goed, doch niet die van de daarop rustende rechten, die wel te niet gaan maar niet onteigend worden, doch

dat dit betoog geen steun kan verleen en aan de reeds weerlegde bewering, tot staving waarvan het mede was aangevoerd, daar het niets beslissen kan omtrent de vraag *aan wien* de vergoeding of schadeloosstellingen moeten worden toegewezen, doch enkel van belang is voor de vraag *hoeveel* zij mogen bedragen;

dat overigens het betoog de stelling, waarop door de eischeresse beroep wordt gedaan, niet rechtvaardigt;

dat immers, al moge *afzonderlijke* onteigening van zakelijke rechten niet mogelijk zijn, de Ontheigeningswet niettemin die rechten bij verschillende bepalingen beschermt, zoodra een geding wordt gevoerd tot onteigening van een goed, waarop zij rusten, en die bepalingen ook beslissend zijn voor den omvang der toe te kennen vergoedingen;

dat met name in het eerste lid van art. 47 der Ontheigeningswet is voorgeschreven, dat de deskundigen de vergoeding aan den erfpachter bij tijdelijke erfpacht verschuldigd, moeten begrooten en daarbij letten op den tijd dien het recht waarschijnlijk zou hebben geduurd, en noch uit dat noch uit eenig ander artikel is af te leiden, dat het totaal der aan den blooten eigenaar en aan den erfpachter toe te kennen vergoedingen, de volle waarde van het onteigende goed niet zouden mogen overtreffen;

dat integendeel uit art. 44 en het derde lid van art. 47 blijkt, dat bij erfdienstbaarheden, eeuwigdurende erfpacht en beklemming, die vergoedingen wel boven de volle waarde van het onbezwaarde goed mogen gaan en het onaannemelijk is, dat zulks voor tijdelijke erfpacht en opstal anders zou zijn;

dat evenmin voor de stelling der eischeres steun is te vinden in den daartoe door haar raadsman aangevoerden grond, dat vergoeding voor verlies van rechten geen onteigening daarvan is, daar deze grond wel er toe zou kunnen leiden om *niets* voor het verlies te vergoeden — wat de wet evenwel niet heeft gewild — doch niet om niet ten volle te vergoeden;

dat derhalve het eerste onderdeel van het middel niet tot cassatie kan leiden;

O., dat dit ook geldt van het tweede onderdeel van het middel;

dat voor zoover dit hierop steunt, dat de daarin bestreden beslissingen in strijd zouden zijn met hetgeen bij het eerste onderdeel is betoogd, het reeds in het voorafgaande zijn weerlegging vindt;

dat het voor het overige steunt op de stelling, dat de bepaling van art. 147 der Grondwet van 1848, zooals dit bij de totstandkoming

der Ontheigeningswet luidde, dat niemand van zijn eigendom kan worden ontzet dan tegen volledige schadeloosstelling, alleen van den eigenaar, wiens recht in art. 625 B. W. is omschreven, geldt en dat in die bepaling dus wel de onaantastbaarheid van den eigendom doch niet die van de overige zakelijke rechten is neergelegd;

dat deze stelling echter geen steun vindt noch in de geschiedenis noch in de reden dier bepaling, welke laatste meebrengt, dat, wat voor den eigendom als het recht dat de meest volledige heerschappij over een zaak geeft, geldt, ook voor de zakelijke rechten moet gelden;

dat dit ook de opvatting der Ontheigeningswet is geweest, daar zij bij een procedure tot onteigening van een perceel niet alleen de schadeloosstelling aan den eigenaar toe te kennen heeft geregeld, maar ook die van de rechthebbenden op zakelijke rechten heeft verzekerd, waartegen niet afdoet, dat die rechten niet in dien zin worden onteigend, dat zij op den onteigenaar overgaan, doch slechts door de onteigening te niet gaan;

dat waar nu de Ontheigeningswet aan hen, die een recht van tijdelijke erfpacht op een te onteigenen goed hebben, schadeloosstelling wegens het verlies daarvan zonder eenige beperking waarborgt, er geen reden is om aan zulk een rechthebbende niet even goed als aan den eigenaar toe te kennen de bij gemeld artikel der Grondwet bedoelde volledige vergoeding van alle schade, die hij door bedoeld verlies lijdt, dus ook de zoogenaamde bedrijfsschade, waaronder door de Rechtbank is begrepen de schade, die het gevolg is van de in het tweede onderdeel van het middel opgesomde factoren;

dat bij dit onderdeel naast de reeds ongegrond bevonden algemeene, geen meer bijzondere bezwaren tegen het in aanmerking nemen dier factoren als grondslagen voor schadevergoeding zijn aangevoerd, behalve tegen den factor sub *g* omschreven, zoodat enkel het daartegen gericht bezwaar kan worden onderzocht;

dat dit bezwaar niet kan opgaan, omdat feitlijken grondslag mist de stelling waarop het berust, dat feitelijk zou zijn beslist, dat de hypotheek op 1 Juli 1918 ook zonder onteigening zou moeten worden afgelost, terwijl immers het boven weergegeven betoog der Rechtbank hierop neerkomt, dat, indien de tweede verweerster zou willen gebruik maken van haar *bevoegdheid* om op 1 Juli 1918 af te lossen, zij drie maanden tevoren had moeten opzeggen, doch dat niet van haar gevorderd kon worden, waar zij

niet zeker was, dat zij op genoemden dag de voor de aflossing noodige gelden in handen zou hebben;

O., met betrekking tot het tweede middel: dat de Rechtbank de gekapitaliseerde netto-huurwaarde berekend heeft door de bruto-huurwaarde te verminderen onder meer met den vroegeren lageren erfpachtsanon, op grond dat van den lateren hoogerer erfpachtsanon het meerdere door de tweede verweerster was te betalen als vergoeding van een contraprestatie, vergoeding van opstal na afloop van het erfpachtsrecht — welke als gevolg van de onteigening zou verloren gaan;

dat, gelet op de in deze overweging feitelijk vastgestelde gegevens, wel degelijk de tegenwoordige werkelijke waarde van het erfpachtsrecht door de Rechtbank is bepaald en terecht is aangenomen, dat de verhooging van den canon bij die waardebepaling niet voor aftrek van de bruto-huurwaarde in aanmerking kwam;

dat de Rechtbank ook wel den hoogerer canon had kunnen aftrekken om tot kapitalisatie over te gaan, doch dan aan het verkregen bedrag had moeten toevoegen de tegenwoordige waarde van de anders in 1984 door de gemeente te betalen vergoeding;

dat tegen de door haar gevolgde methode, waardoor langs een anderen weg hetzelfde resultaat werd bereikt echter geen wettelijk bezwaar bestaat en dit met name niet te vinden is in de als geschonden of verkeerd toegepast voorgestelde artikelen;

dat hieruit volgt, dat ook het tweede middel is ongegrond;

O., dat daarentegen het derde middel is gegrond;

dat immers de Rechtbank, door blijkens de hiervoren aangehaalde negende rechtsoverweging geen rekening te willen houden met stijging van den rentevoet sinds het verlenen van het recht, niet heeft gelet op daling van de gekapitaliseerde waarde van den canon door haar tot grondslag van de waardebepaling van den blooten eigendom genomen, en dus dien eigendom niet op de tegenwoordige waarde heeft bepaald;

dat nu wel in de hiervoren aangehaalde tiende overweging wordt gezegd, dat mede is gelet op de daarin vermelde factoren, doch zulks niet wegneemt, dat tot de waardebepaling niet heeft medegewerkt een factor, die bij de door de Rechtbank gevolgde methode daarvoor in aanmerking moest worden genomen;

O., dat derhalve het bestreden vonnis moet worden vernietigd;

O., dat de tweede verweerster zich ten aanzien van de gegrondheid van het derde middel heeft gerefereerd;

Vernietigt het vonnis door de Arr.-Rechtbank te Amsterdam den 10den Juni 1918 tusschen partijen gewezen, doch alleen ten aanzien van voorschreven punt:

Verwerpt het beroep voor het overige;

Wijst de zaak terug naar de Rechtbank, ten einde, met inachtneming van dit arrest opnieuw te worden onderzocht en afgedaan. (N. J.)

16 September 1918. BESLUIT, houdende regeling van de opleiding van landmeters. S. 548.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën van 11/17 Juli 1918, Directie van den Landbouw, n°. 6980, 1ste Afdeling, n°. 53, Afdeling Hypotheken en Kadaster;

Overwegende, dat van Rijkswegen de opleiding van landmeters ter hand behoort te worden genomen;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 Augustus 1918, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 2/11 September 1918, Directie van den Landbouw, n°. 9616, 1ste Afdeling, n°. 72, Afdeling Hypotheken en Kadaster;

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

Art. 1. Van Rijkswegen wordt te Wagingen gelegenheid gegeven tot het volgen van een driejarigen cursus ter opleiding van landmeters.

2. Het onderwijs aan den cursus is ingericht overeenkomstig het bij dit besluit behorende leerplan.

De lessen vangen aan op den derden Dinsdag der maand September.

Jaarlijks bestaan drie vacantiën, welke samen vallen met die der Landbouwhoogeschool.

3. Het onderwijs aan den cursus wordt gegeven door de docenten in de betrokken leervakken aan de Landbouwhoogeschool.

Voor zooverre het geven van onderwijs door andere dan aan genoemde hoogeschool verbonden leerkrachten noodig mocht blijken, worden deze door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Het verdere personeel van den cursus wordt door Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel benoemd, geschorst en ontslagen.

4. Behoudens het bepaalde bij het vol-

gende artikel, kan het onderwijs aan den cursus worden gevolgd door allen, die door den rector-magnificus der Landbouwhoogeschool voor volledig onderwijs aan die hoogeschool zijn ingeschreven.

5. Tot het volgen van het onderwijs in het tweede studiejaar wordt bovendien vereischt, dat men het examen, aan het einde van het eerste studiejaar door de betrokken docenten af te nemen en loopende over de in dat jaar onderwezen vakken, met goed gevolg heeft afgelegd. Tot het hier bedoelde examen wordt ieder toegelaten, die bevoegd is tot het afleggen van het propaedeutisch examen aan de Landbouwhoogeschool.

Tot het volgen van het onderwijs in het derde studiejaar wordt bovendien vereischt, dat men het examen, aan het einde van het tweede studiejaar door de betrokken docenten af te nemen en loopende over de in dat jaar onderwezen vakken, met goed gevolg heeft afgelegd. Tot laatstbedoeld examen wordt ieder toegelaten, die het examen, aan het einde van het eerste studiejaar af te nemen, met goed gevolg heeft afgelegd.

6. Telken jare wordt aan allen, die het examen, aan het einde van het tweede studiejaar af te nemen, met goed gevolg hebben afgelegd, gelegenheid gegeven tot het verkrijgen van het diploma van landmeter door zich te onderwerpen aan een openbaar examen, loopende over de in het derde studiejaar onderwezen vakken.

Dit examen wordt afgenomen door eene commissie, bestaande uit de betrokken docenten, zoo noodig aangevuld door andere des kundigen, aangewezen door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

Deze deskundigen genieten vergoeding van reis- en verblijfkosten benevens vacatiegelden, tot een door Ons te bepalen bedrag.

De commissie wijst uit haar midden een voorzitter en een secretaris aan.

7. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagtekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den September 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSELSTEIN.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(Uitgeg. 1 Oct. 1918.)

LEERPLAN.

1918

Onderwijsvakken en globale omschrijving der onderdeelen.	WEEKUREN.																	
	1 ^o studiejaar.						2 ^o studiejaar.						3 ^o studiejaar.					
	Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.		Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.		Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.	
	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.
Analytische meetkunde. De rechte lijn, de cirkel en de overige kegelsneden. Beginselen der analytische meetkunde in de ruimte.	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Differentiaal- en integraalrekening. Beginselen met inbegrip van de reeksontwikkeling van enkele transcendente functies.	1	—	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Boldriehoeksmeting en beschrijvende meetkunde. Centrale projectie en perspectief.	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hydraulica. Evenwicht en beweging van vloeistoffen. Watermeetkunde.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Natuurkunde. Lichtbreking, optische stelsels.	2	—	—	1 midd. in 14 dagen	—	1 midd. in 14 dagen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Geologie. Kennis van de voornaamste voor den bodem belangrijke mineralen en gesteenten. Grondbeginselen der algemeene geologie, excursies.	1	1 midd.	1	1 midd. in 14 dagen	1	1 midd. in 14 dagen	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Agrogeologie. Kennis van de wording en samenstelling van de voornaamste voor de cultuur belangrijke grondsoorten.	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Inleiding in de leer van den akker- en weidebouw. Hoofdzaken uit de leer van de algemeene plantenteelt (inbegrepen eene meer populaire behandeling van de leer der grondbewerking en bemesting).	3	—	3	—	3	excursies	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

16 SEPTEMBER.

536

Onderwijsvakken en globale omschrijving der onderdeelen.	WEEKUREN.																	
	1 ^e studiejaar.						2 ^e studiejaar.						3 ^e studiejaar.					
	Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.		Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.		Van Sept. tot Kerstmis.		Van Kerstmis tot Paschen.		Van Paschen tot einde cursusjaar.	
	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.	Voor- dracht.	Oefe- ning.
Transport . . .	12	1 midd.	10	2midd. in 14 dagen	10	2midd. in 14 dagen + ex- cursies.	8	—	6	—	6	—	8	excursies	6	excursies	6	excursies
Statistiek. De theorie der statistiek. Eenige toepassingen d. statistische methoden op sociaal-economisch gebied. Kadastraal technische bijhoudingsdienst aan de hand der instructies. Kadaster en grondbelasting. Inmeten. Kaarteeren. Minuutplans, bijbladen, hulpkaarten en veldaanteekeningen. Inhoudsbepaling. Systematisch rekenen, gebruik van rekenmiddelen enz.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Hypothecaire en kadastrale boekhouding in haar geheel omvang. Herziening en bijhouding van de grondslagen der grondbelasting.	2	2	2	2	4	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kadastraal technische werkzaamheden.	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Voortzetting. Handleiding technische werkzaamheden. Rekenmiddelen, rekenformulieren. Hermeting, herziening en vernieuwing. Werkzaamheden voor particulieren. Grensregeling.	—	—	—	—	—	—	4	4	4	4	4	4	—	—	—	—	—	—
Algemeene geschiedenis van grondbelasting. Kadasteren/hypotheken. Précis historique. Meetkundige beschrijving enz.	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—	1	—
Kaartteekenen in zijn geheel omvang. Het aanleggen van plannen met en zonder coördinatograaf. Coördinatograaf te Amsterdam. Beschrijving en gebruik. Reproductiën. Neografieën. De Rijks-topografische Inrichting. Litteratuur.	—	—	—	—	—	—	1	2	1	2	—	3	—	—	—	—	—	—

Beginselen, foutenleer, methode der kleinste vierkanten.	—	—	—	—	—	—	2	1 midd.	2	1 midd.	2	1 midd.	1	1 midd.	1	1 midd.	1	prakt.
Landmeten en Waterpassen.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Instrumenten en onderdeelen daarvan. Methoden van opmeting, uitzetten. Veel- en driehoeksmeting en haar vereffening. Detail-meting. Waterpassing. Tachymetrie. Secundaire driehoeksmeting. Het sextant. Trigonometrische en barometrische hoogtemeting. Planimeter.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	—
Hoogere Geodesie.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Primaire en secundaire driehoeksmeting- Rijksdriehoeksmeting in Nederland. Centreeren. Kaartprojecties. Methode der kleinste vierkanten toegepast op vraagstukken van geodetischen aard.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cultuurtechniek.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	3	—	—	—	—	3	—
Ontginning van hoogveen, moerasveen en van heidegrond.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gebruik van woelklei en slib.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Weg- en waterbouwkunde. Bevloeiing. Drooglegging. Afwatering en draineering.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Techniek der ruilverkaveling.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—
Technische werkzaamheden, welke bij de ruilverkaveling te pas komen. Diverse stelsels en ervaring daarmee in het buitenland.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wetten, waarmee de ambtenaren van het kadaster speciaal in aanraking komen. Voortzetting. Oude en nieuwe voorschriften. Recueil méthodique. Koninklijke besluiten. Ministerieele voorschriften. Periodiek woordenboek enz. Polders en waterschappen. Litteratuur.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	2	—
Totaal . . .	15	1 midd. + 2 uur.	13	2 midd. in 4 dagen + 2 uur.	15	2 midd. in 14 dagen + 4 u. + excursies	18	1 midd. + 6 uur	20	1 midd. + 6 uur.	20	1 midd. + 7 uur.	19	1 m. + excursies	16	1 m. + excursies	14	prakt. + excursies

Behoort bij Koninklijk besluit van 16 September 1918 (*Staatsblad* n°. 548).

Mij bekend,
De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSELSTEIN.

16 September 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat aan eene verordening op het beheer van een gemeentelijk bedrijf door Ged. Staten goedkeuring alleen kan onthouden worden op gronden, die verband houden met de inning der ontvangsten en de betaling der uitgaven.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Huizen tegen het besluit van Gedep. Staten van Noordholland van 10 April 1918, n°. 153, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 13 Nov. 1917 tot wijziging en aanvulling der verordening op het beheer van het gemeentelijk gasbedrijf, waarbij o.m. die verordening van toepassing wordt verklaard voor het electriciteitsbedrijf;

Den Raad van State, enz.;

O. : dat het besluit van Gedep. Staten steunt op de overweging, dat in de bovengenoemde verordening van den Raad der gemeente Huizen van 13 Nov. 1917 de bepaling ontbreekt :

a. dat de jaarlijksche afschrijving op de waarde der bezittingen van de bedrijven ten minste even groot zal zijn als de verplichte jaarlijksche aflossing van de kapitalen, die ten behoeve der bedrijven zijn geleend ;

b. dat de door de bedrijven gemaakte winst ten behoeve der bedrijven zal worden gereserveerd ;

dat zij voorts wel is waar bij besluit van 25 Nov. 1914, n°. 69, de verordening op het beheer van het gasbedrijf hebben goedgekeurd, doch bij nadere overweging tot de overtuiging zijn gekomen, dat de sub a en b genoemde bepalingen in eene dergelijke verordening niet mogen ontbreken; dat het immers gewenscht is dat een gemeentelijk gas- of electriciteitsbedrijf financieel zoo sterk is, dat ook in ongunstige omstandigheden de uitgaven uit de inkomsten kunnen worden bestreden, hetgeen niet mogelijk is, indien niet in gunstige omstandigheden voldoende bedragen worden afgeschreven en gereserveerd; dat dit nog te meer klemt, nu door de wijzigingsverordening de oorspronkelijke verordening op het beheer van het gasbedrijf ook van toepassing wordt verklaard op het electriciteitsbedrijf ;

dat van bovenbedoeld besluit van Gedep. Staten de Raad der gemeente Huizen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat art. 114bis gemeentewet zegt, dat het bepaalde bij de artt. 113 en 114 dier wet uitzondering

lijdt, voorzover de Raad, onder goedkeuring van Gedep. Staten „ter zake van met name aangewezen inkomsten, ontvangsten en betalingen” andere regelen stelt; dat eene bepaling als door Gedep. Staten gewenscht zeer zeker behoort tot die waarop de goedkeuring van dat college niet is vereischt; dat deze toch niets uitstaande heeft met de wijze van invordering der ontvangsten noch met het doen der uitgaven voor het bedrijf; dat eene dergelijke bepaling integendeel betrekking heeft op het beheer van het bedrijf, waarover slechts de Raad heeft te beslissen; dat hieromtrent geene andere uitlegging mogelijk is, daar de grens der bevoegdheid van Gedep. Staten omschreven is in art. 114bis gem.wet; dat waar de oorspronkelijke verordening door Gedep. Staten is goedgekeurd, deze ten opzichte van het bestaande gasbedrijf thans in geen geval eene dergelijke bepaling kunnen eischen; dat, wat de door Gedep. Staten wenschelijk geachte bepaling zelve betreft :

a. dat tot heden in de gemeente Huizen steeds ten minste een even groot bedrag werd afgeschreven als de jaarlijksche aflossingen bedroegen, aan welk systeem zonder twijfel wordt vastgehouden, ook ten opzichte van het electriciteitsbedrijf; dat dus tegen een dergelijk besluit en opname daarvan in de verordening geen bezwaren bestaan ;

b. dat het echter onmogelijk moet worden geacht steeds de gemaakte winst geheel ten behoeve van het bedrijf te reserveren; dat toch het gasbedrijf werd gesticht om naast eene betere huis- en straatverlichting eene bron van inkomsten te verkrijgen; dat het echter ook niet in de bedoeling ligt de geheele netto-winst onder alle omstandigheden in de gemeentekas te storten; dat dit hieruit blijkt dat de geheele netto-winst over 1917 ten behoeve van het bedrijf is gereserveerd, terwijl ook in een der afgelopen oorlogsjaren naast eene winstuitkeering aan de gemeente een reservepost gevormd werd; dat dus zeker met ongunstige omstandigheden rekening wordt gehouden, doch in de toekomst zoo mogelijk eene winstuitkeering aan de gemeente gewenscht is; dat hierover echter eerst later eene beslissing kan worden genomen ;

O. : dat de strekking van art. 114bis gem.wet is aan den Raad te veroorloven ter zake van met name aangewezen inkomsten, ontvangsten en betalingen onder goedkeuring van Gedep. Staten andere regelen te stellen

dan die in de artt. 113 en 114 gem.wet omtrent de inkomsten, ontvangsten en betalingen zijn gesteld;

dat de gemeenteraad van Huizen bij zijn besluit van 13 Nov. 1917 van die bevoegdheid heeft gebruik gemaakt ten aanzien van de inkomsten, ontvangsten en betalingen bij het gemeentelijk elektriciteitsbedrijf, zulks in aansluiting aan de reeds vroeger gestelde en door Ged. Staten van Noordholland goedgekeurde regelen voor het gemeentelijk gasbedrijf;

dat Ged. Staten van Noordholland aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden niet op grond van gerezen bezwaren tegen de bij dat besluit gestelde regelen, in art. 114 bis gem.wet bedoeld, maar op grond van overwegingen die daaraan vreemd zijn;

Gezien de gem.wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het betreden besluit van Ged. Staten van Noordholland alsnog goedkeuring te verleenen aan het besluit van den Raad der gemeente Huizen van 13 Nov. 1917 tot wijziging en aanvulling der verordening op het beheer van het gemeentelijk gasbedrijf, waarbij o.m. die verordening van toepassing wordt verklaard voor het elektriciteitsbedrijf.

(Gem.stem.)

17 September 1918. **BESLUIT**, houdende beslissing dat, wanneer door verandering van de grondstoffen, die in de inrichting worden verwerkt, door verandering van het product dat wordt vervaardigd en door uitbreiding van de technische hulpmiddelen welke worden gebezigd, de aard der inrichting waarvoor vergunning was verkregen, geheel is veranderd, aangenomen mag worden dat de inrichting in den zin van art. 21 der Hinderwet zonder de vereischte vergunning in werking is.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap Industriële Maatschappij „De Klingelbeek” te Arnhem tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 14 Juni 1918, n°. 2773, waarbij het voortzetten der werkzaamheden in de groentendrogerij van appellante, gevestigd in het perceel n°. 49, aan den Klingelbeekschen weg en het verzamelen van aardappelschillen op het terrein dier inrichting is verboden;

Den Raad van State, Afdeling voor de

Geschillen van Bestuur gehoord, advies van 4 September 1818, n°. 351;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 13 September 1918, n°. 538 H, afd. Arb.;

Overwegende: dat Burgemeester en Wethouders van Arnhem bij besluit van 29 Maart 1918, n°. 41/62 aan de Naamlooze Vennootschap Groentendrogerij Industrie Maatschappij „Tubantia” en hare rechtverkrigenden vergunning hebben verleend tot oprichting van eene inrichting tot het drogen van groente, gedreven door 9 electromotoren van respectievelijk 100, 32, 32, 32, 30, 30, 12½, 10 en 10 P.K. in het perceel aan den Klingelbeekschen weg n°. 49 kadastraal bekend sectie P, nos. 2386 en 216, welke groentendrogerij in het bijzonder bevatte 4 drooglokalen, 3 snijlokalen en een eestdrogerij-gebouw;

dat Burgemeester en Wethouders van Arnhem op 24 Mei hebben besloten het voortzetten der werkzaamheden in deze inrichting te verbieden, met ingang van 25 Mei 1918, uit overweging dat in de inrichting tot het drogen van groenten in het perceel n°. 49 aan den Klingelschenweg eene veevoederfabriek is gevestigd; dat eene andere wijze van bewerking is ingevoerd waardoor de aard der inrichting geheel is gewijzigd en dus ingevolge artikel 14 der Hinderwet eene nieuwe vergunning wordt vereischt; dat deze veevoederfabriek, welke zonder de vereischte vergunning in werking is, door het verspreiden van walgelijke uitdampingen hinder van zeer ernstigen aard voor een geheel stadsgedeelte oplevert;

dat, in afwachting van de aanvraag voor eene nieuwe vergunning dit besluit door Burgemeester en Wethouders op 25 Mei 1918 werd ingetrokken, aangezien van de vergunninghoudster de toezegging werd verkregen, dat geen bloed of dierlijke afvallen meer zouden worden verwerkt;

dat op grond van vele ingekomen klachten bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Arnhem van 14 Juni 1918 het voortzetten der werkzaamheden en het verzamelen van aardappelschillen op het terrein dier inrichting werd verboden, op grond, dat uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat stank wordt veroorzaakt door het verzamelen en drogen van aardappelschillen, dus van afval, noodig voor de bereiding van veevoeder; dat door deze wijze van bewerking de inrichting geheel van aard is veranderd; dat, waar krachtens de Hinderwet voor de oprichting van de

thans in bedoeld perceel gevestigde inrichting, dus ook voor het verzamelen en drogen van aardappelschillen, eene nieuwe vergunning wordt vereischt, aan bedoelden ernstigen hinder niet kan worden tegemoetgekomen door ingevolge artikel 17 dier wet aan de thans geldende vergunning voor groentendrogerij nieuwe voorwaarden te verbinden;

dat de Naamlooze Vennootschap Industriele Maatschappij „De Klingelbeek” te Arnhem bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat onder het groentendrogerijbedrijf van verzoekster ook valt het drogen van aardappelschillen; dat Burgemeester en Wethouders van Arnhem evenwel van meening, dat het drogen van aardappelschillen niet valt onder groentendrogerij, bij besluit van 14 Juni 1918, n°. 2773 het voortzetten van hare werkzaamheden en het verzamelen van aardappelschillen aan verzoekster met ingang van 19 Juni 1918 hebben verboden, zulks op grond, dat dit zonder de vereischte vergunning plaats heeft; dat het besluit van Burgemeester en Wethouders van Arnhem echter naar de bescheiden meening van verzoekster niet op de wet is gegrond; dat de motieven, in dat besluit vermeld, de feiten ook schromelijk overdrijven; dat weliswaar de fabriek een hinderlijken stank heeft verspreid, toen deze dierlijk afval verwerkte, waarmede reeds lang is opgehouden; dat de thans verzamelde en gedroogde aardappelschillen niet door walgelijke uitdampingen hinder van zeer ernstigen aard voor de omgeving opleveren; dat vlak bij de fabriek de lucht van die drogerij nauwelijks te bemerken is; dat Burgemeester en Wethouders van Arnhem in ieder geval hebben toegestaan om de aardappelschillen te verzamelen en te drogen, terwijl, ook al zou het gevolg daarvan meer stank zijn dan verwacht werd, zulks nog niet een intrekking van het gegeven verlof zou wettigen;

O.: dat uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat door verandering van de grondstoffen die in de inrichting worden verwerkt, door verandering van het product dat wordt vervaardigd en door uitbreiding van de technische hulpmiddelen welke worden gebezigd, de aard der inrichting waarvoor vergunning was verkregen, geheel is veranderd;

dat derhalve Burgemeester en Wethouders van Arnhem te recht hebben geoordeeld dat de inrichting van belanghebbende zonder de vereischte vergunning in werking is;

Gezien de Hinderwet;

hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren. Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast enz. (W. v. d. B. A.)

18 September 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Grootegast* van 31 Juli 1918, tot het verlenen van eene gratificatie aan de hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die gedurende het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de drie bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 549.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 16 Augustus 1918, n°. 15514/2, afdeling Onderwijs; tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Grootegast*, van 31 Juli 1918, waarbij op grond van de billijkheid aan de hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die gedurende het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de drie bijzondere lagere scholen in die gemeente eene gratificatie wordt verleend tot het bedrag als hun salaris blijken zal minder te bedragen dan hetgeen zij zouden genieten, wanneer zij in gelijke betrekking werkzaam zouden zijn aan een der openbare lagere scholen in die gemeente;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan de hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen der drie bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan onderwijzers aan bijzondere lagere scholen de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging dier onderwijzers ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de drie bijzondere lagere scholen te *Grootegast* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 3 September 1918, n°. 14;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister

van Binnenlandsche Zaken van 14 September 1918, n°. 16942, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Grootegast* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 18den September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYS DE BEERENBOUCK.

(Uitgeq. 7 Oct. 1918.)

20 September 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende pensioensbijdragen van openbare onderwijzers.

Het is mij gebleken, dat de uitdrukking „in haar geheel”, welke voorkomt in de vierde alinea der circulaire van mijn ambtsvoorganger van 25 Juni 1918, n°. 11811, afdeling O, aanleiding tot misverstand heeft gegeven. Ter verduidelijking zij daarom alsnog aangeteekend, dat het de bedoeling is, dat de openbare onderwijzers, die bijvoorbeeld in den loop van het jaar 1917 den dienst hebben verlaten en dientengevolge slechts een evenredig deel der weddeverhooging over dat jaar zouden deelachtig worden, niet slechts het aan hen uit te betalen bedrag, doch het geheele jaarbedrag der weddeverhooging aan hun pensioensgrondslag zullen zien toegevoegd.

Te dien einde zullen de gemeentebesturen aan Uw College de noodige gegevens hebben te verstrekken, vermits zij aan de hand der toegekende weddeverhoogingen in de hiertoe leidende gevallen het jaarbedrag kunnen berekenen.

Ingeval het jaarbedrag niet kan worden berekend, kunnen de gemeentebesturen zich voor inlichting tot mijn Departement wenden.

(W. v. d. B. A.)

23 September 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hillegom*, van 14 Juni 1918, tot het verlenen over het jaar 1918 van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van dat jaar werkzaam zullen zijn aan eene der thans in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 550.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 27 Augustus 1918, n°. 15852/2, afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hillegom*, van 14 Juni 1918, waarbij, gelet op de zeer moeilijke levensomstandigheden waarin de onderwijzers en onderwijzeressen bij het bijzonder onderwijs- verkeer, tengevolge van den nood der tijden, uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten, over het jaar 1918 eene gratificatie wordt verleend aan elk der hoofden en onderwijzers die in den loop van dat jaar werkzaam zullen zijn aan eene der thans in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, met dien verstande, dat het bedrag dezer gratificatie wordt bepaald door het verschil tusschen hetgeen zij genieten aan salaris, duurtetoeslag, gratificatie en andere toelagen van hun schoolbestuur en uit 's-Rijks kas en datgene, hetwelk zij zouden genieten, indien zij werkzaam waren bij het openbaar lager onderwijs in die gemeente, onder bepaling, dat het bedrag van het salaris en andere tegemoetkomingen van het schoolbestuur voor iederen functionaris in 1918 niet minder zal mogen bedragen dan in 1917 werd toegekend, terwijl eventueel toegezegde verhooging van salaris of duurtetoeslag over 1918 eveneens in rekening behoort te worden gebracht;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan elk der hoofden en onderwijzers der bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verlenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs, aan de bijzondere lagere scholen te *Hillegom* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend; Gelet op de artt. 153 en 158 der gemeentewet en op art. 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 10 September 1918, n°. 33;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 September 1918, n°. 17528, afdeling Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld. besluit, van den Raad der gemeente *Hillegom* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 23sten September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS DE BEERENBOUCK.

(*Uiteg.* 11 Oct. 1918.)

23 September 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat subsidiën, waarvoor het verleen niet op goede gronden mag worden tegemoet gezien, in de begrooting der gemeente niet onder de ontvangsten mogen worden opgenomen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Burgh tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 14 Juni 1918, n°. 85, 1^e afdeling, waarbij goedkeuring werd onthouden aan het besluit van den Raad der gemeente Burgh van 20 Augustus 1917, tot vaststelling van de gemeente-begrooting voor 1918;

Den Raad van State Afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 September 1918, n°. 345;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 September 1918, n°. 7771, afd. B.B.;

O.: dat het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland steunt op de overweging dat in de begrooting van inkomsten en uitgaven der gemeente Burgh voor het dienstjaar 1918, zooals die door den gemeenteraad is vastgesteld op 20 Augustus 1917, in ontvang is gebracht een subsidie van het Rijk ingevolge artikel 53 der wet tot regeling van het lager onderwijs tot een bedrag van f 2425;

dat Gedeputeerde Staten bij brief van 12 April 1918, n°. 25a, 1^e afdeling, zich hebben bereid verklaard om te adviseeren tot toekenning van een subsidie tot een bedrag van f 1425 en het gemeentebestuur hebben verzocht te bevorderen, dat de begrooting dienovereenkomstig werd gewijzigd; dat de gemeenteraad bij besluit van 31 Mei 1918 den

bedoelden ontvangpost tot slechts f 1975 heeft verminderd, zoodat deze post nog f 550 hooger is geraamd dan het bedrag, waarop ten hoogste kan worden gerekend; dat in dit geval kan worden aangenomen dat op de begrooting geen evenwicht tusschen de ontvangsten en uitgaven bestaat;

dat de Raad in beroep aanvoert dat deze op 31 Mei 1918 den ontvangpost „Subsidie van het Rijk ingevolge artikel 53 der wet tot regeling van het lager onderwijs” nader heeft geraamd op f 1975, doch dat Gedeputeerde Staten slechts bereid zijn om te adviseeren tot toekenning van bedoeld subsidie tot een bedrag van f 1425; dat de gemeenteraad bij de nadere vaststelling van de begrooting voor 1918 den post „Hoofdelijke Omslag” van het jaar 1918 heeft gebracht op f 4150, zijnde een som van f 750 meer dan over 1917 is toegestaan; dat de gemeenteraad voor de berekening van den post voor hoofdelijken omslag ad f 4150 tot grondslag heeft genomen het vastgesteld doch nog niet goedgekeurd kohier van den hoofdelijken omslag met een belastbaar inkomen van f 103,625, vermenigvuldigd met een percentage van 4%; dat de gemeenteraad van oordeel is, dat met een heffing van 4% aan hoofdelijken omslag de hoogste som is bereikt die in deze moeilijke tijdsomstandigheden van de ingezetenen als belasting kan worden gevorderd; dat Gedeputeerde Staten echter volgens hun schrijven van 12 April 1918, n°. 25a, van meening zijn, dat naar een heffing van 4½% aan hoofdelijken omslag moet worden betaald, welk percentage naar het oordeel van Gedeputeerde Staten in den tegenwoordigen tijd voor een subsidie-genietende gemeente niet te hoog is te achten; dat de gemeenteraad echter van oordeel is, dat eene heffing van 5½% aan hoofdelijken omslag te bezwaren voor de ingezetenen is en dat de Raad allerminst kan instemmen met de meening van Gedeputeerde Staten dat eene heffing van 4½% in de tegenwoordige tijdsomstandigheden niet te hoog is te achten, nu door de tijdsomstandigheden de financieele positie van de meeste ingezetenen eer is verminderd dan verbeterd; dat de gemeente Burgh steeds eene subsidie van het Rijk genoot bij eene heffing aan hoofdelijken omslag van 4% of minder; dat eene heffing van 4½% aan hoofdelijken omslag den verderen bloei van de gemeente geheel zou belemmeren, daar in de omliggende gemeenten een veel mindere belasting wordt

betaald en thans reeds door de hooge belasting in deze gemeente de toename van de bevolking wordt belemmerd; dat de gemeenteraad naar de wenschen van Gedeputeerde Staten de jaarwedden van de onderwijzers het vorig jaar heeft geregeld, welke nieuwe regeling eene vermeerdering van uitgaven voor de gemeente over 1918 ten gevolge heeft van f 1525; dat de gemeenteraad, nu de kosten van het lager onderwijs in overeenstemming met de voorstellen van Gedeputeerde Staten zoo belangrijk zijn verhoogd, met groot leedwezen heeft kennis genomen van het besluit van Gedeputeerde Staten om voor het onderwijs-subsidie slechts te adviseeren tot een bedrag van f 1425;

O. dat door Gedeputeerde Staten te recht is aangenomen dat op begrooting der gemeente Burgh voor 1918 geen evenwicht tusschen de ontvangsten en uitgaven bestaat, daar subsidiën, waarvan het verleenen niet op goede gronden mag worden tegemoet gezien, niet onder de ontvangsten mogen worden opgenomen;

Gezien de Gemeentewet;

hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

24 September 1918. **BESLUIT**, houdende beslissing dat een tijdvak van tien jaren voor de aflossing eener geldleening, aangegaan door de gemeente tot dekking van het tekort van het levensmiddelenbedrijf over 1917, als te lang moet worden beschouwd.

WIL WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Velsen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-holland van 22 Mei 1918, n°. 185, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 23 April 1918 waarbij van het tekort van het levensmiddelenbedrijf over 1917, groot f 73,402.48 ten laste van dat dienstjaar wordt gebracht een bedrag van f 7340.25 en voor het resterend bedrag ad f 66,062.23 eene geldleening wordt aangegaan;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van van 4 Sept. 1918, n°. 333;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Sept. 1918, n°. 7843, Afd. B.B.;

Overwegende, dat de Raad van Velsen in 1918.

zijne vergadering van 23 April 1918 heeft besloten: a. van het tekort van het levensmiddelenbedrijf over 1917 groot f 73,402.48 ten laste van dat dienstjaar te brengen een bedrag van f 7340.25, b. voor het resterend bedrag ad f 66,062.23 eene geldleening aan te gaan tot genoemd bedrag tegen een rente van ten hoogste 5 % 's jaars, af te lossen in ten hoogste negen opeenvolgende jaarlijksche termijnen voor het eerst in 1918, de eerste zeven elk groot f 7340.26 en de laatste 2 elk groot f 7340.24, rente en aflossing te vinden uit de gewone inkomsten der gemeente;

dat de Raad daarbij heeft overwogen dat volgens de overgelegde balans en winst- en verlies-rekening van het jaar 1917 het nadeelig saldo bedraagt f 73,402.48; dat de minder gunstige financiële toestand waarin de gemeente verkeert door het vrijwel stilliggen der visscherijvloot, niet toelaat dit bedrag geheel uit de gewone uitgaven te bestrijden; dat toch de opbrengst van den hoofdelijken omslag dienst 1917 naar schatting f 75,000.— beneden de raming zal blijven; dat alle uitgaven der gemeente belangrijk zijn toegelaten; dat het alleszins billijk is dat de lasten welke door de buitengewone omstandigheden op de gemeente worden gelegd, over een tijdvak van 10 jaren worden verdeeld, opdat de gemeente niet gedwongen is in deze crisistijden den hoofdelijken omslag tot een ondragelijke hoogte op te voeren;

dat bij voormeld besluit Gedeputeerde Staten aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden uit overweging dat de bedoelde kosten, voorzover zij niet geheel uit de gewone inkomsten kunnen worden bestreden, uit de opbrengst eener geldleening kunnen worden gevonden, mits de aflossing dier leening niet meer dan onvermijdelijk is, wordt verschoven naar de komende dienstjaren, waarin het gemeentebestuur wellicht met nog grootere moeilijkheden dan thans het geval is zal hebben te kampen;

dat uit dit oogpunt bezien het tijdvak van 10 jaren, waarin de leening zal worden afgelost, te lang moet worden geacht;

dat de Raad in beroep aanvoert dat de minder gunstige financiële toestand waarin de gemeente verkeert door het vrijwel stilliggen der visscherijvloot, niet toelaat het bedrag der leening in 3 jaren af te lossen, zooals Gedeputeerde Staten bij schrijven van 25 Februari 1918 aan den Raad in overweging hebben gegeven; dat toch de opbrengst van den hoofdelijken omslag naar schatting f 75,000.— be-

neden de raming zal blijven; dat het alleszins billijk is dat de lasten welke door de buitengewone omstandigheden op de gemeente worden gelegd, over een tijdvak van 10 jaren worden verdeeld, opdat de gemeente niet gedwongen is in deze crisistijden den hoofdelijken omslag tot eene ondragelijke hoogte op te voeren; dat het motief der grootere moeilijkheden waarmee de gemeente wellicht later zal te kampen hebben, voor Velsen niet juist is, daar het zich laat aanzien dat na afloop van den oorlog de zeevisscherij zeer belangrijk zal toenemen en tot grooten bloei zal komen in de verband hiermede de inkomsten der gemeente aanmerkelijk zullen toenemen, daar het overgrote deel der ingezetenen zijne inkomsten geniet uit de opbrengst der zeevisscherij;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten terecht hebben aangenomen, dat een tijdvak van 10 jaren, waarin de voorgenomen leening zal worden afgelost, te lang moet worden eecht;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (W. v. d. B. A.)

25 September 1918. BESLUIT, tot instelling van Departementen van Algemeen Bestuur die den naam zullen dragen van Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Ministerie van Arbeid. S. 551.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op het rapport van den Raad van Ministers van 11 September 1918;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 September 1918), n°. 32;

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 24 September 1918;

Gelet op artikel 77 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van heden:

I. in te stellen een Departement van Algemeen Bestuur, dat den naam zal dragen van „Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen”;

II. aan het hoofd van dat Departement de zorg op te dragen voor de uitvoering van:

a. de wetten en Koninklijke besluiten betreffende het voorbereidend lager onderwijs, het algemeen vormend lager, middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs, het hooger onderwijs, en het vakonderwijs met uitzondering van het hooger landbouw- en veeartsenij-

kundig onderwijs en van het overige landbouwonderwijs;

de voorwaarden tot verkrijging der bevoegdheid van arts, tandmeester, apotheker, apothekersbediende en vroedvrouw;

het archiefwezen, de rijksinstellingen van wetenschap, kunst en kunstonderwijs, de zorg voor de instandhouding der monumenten van geschiedenis en kunst, in het algemeen de bevordering van Rijkswegen van wetenschap en kunst en de gebouwen, die tot dusver onder het Departement van Binnenlandsche Zaken ressorteerden;

b. de verdere bestuurshandelingen, die verband houden met de onder a bedoelde wetten of Koninklijke besluiten;

III. in te stellen een Departement van Algemeen Bestuur dat den naam zal dragen van „Ministerie van Arbeid”;

IV. aan het hoofd van laatstgenoemd Departement de zorg op te dragen voor de uitvoering van:

a. de wetten en Koninklijke besluiten betreffende:

het tegengaan van overmatigen gevaarlijken arbeid van jeugdige personen en van vrouwen, de beveiliging bij het verblijven in fabrieken en werkplaatsen en bij het uitvoeren van bouwwerken onder groteren dan den atmosferischen luchtdruk, het tegengaan van de bijzondere gevaren voor veiligheid en gezondheid, verbonden aan steenhouwersarbeid, de bescherming van personen, werkzaam bij het laden en lossen van zeeschepen, het verbod om phosphorlucifers te vervaardigen en de regeling van het vervoeren, invoeren en ten verkoop voorhanden hebben daarvan, het stoomwezen, de Kamers van Arbeid, de inrichtingen, welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken; de wettelijke verzekering van werklieden tegen geldelijke gevolgen van ongevallen, de ziekteverzekering van arbeiders, de verzekering van arbeiders tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom, de werkloosheidsverzekering, de arbeidsbemiddeling, de Raden die hun medewerking verleenen bij de uitvoering van wettelijke regelingen betreffende de arbeidersverzekering;

de uitoefening der geneeskunde en der artsenijbereidkunde, de invoering der Nederlandsche pharmacopée, het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, de beteugeling van besmettelijke ziekten, de volkshuisvesting, den kleinhandel in sterken drank en de beteugeling van openbare dronkenschap, den aanleg van drinkwaterleidingen en, voor zooveel het Departement

ment van Binnenlandschê Zaken tot dusver daarmede was belast, de voorkoming van onredelijke opdrijving van de huurprijzen van woningen en de ontijdige uitzetting van huurders uit hunne woningen ;

b. de verdere bestuurshandelingen, die verband houden met de onder a bedoelde wetten of Koninklijke besluiten ;

een en ander voor zooveel noodig onder voorbehoud van wettelijke voorziening en in elk geval met dien verstande, dat de zorg voor de uitvoering niet op het hoofd van een der nieuwe Departementen overgaat, zoolang die uitvoering door een wet of een algemeenen maatregel van bestuur aan het hoofd van een ander Departement van Algemeen Bestuur is opgedragen en dat de zorg voor de uitvoering van de begrootingswetten voor de dienstjaren 1916, 1917 en 1918, voor zoover deze betrekking hebben op de bovenvermelde aangelegenheden, welker behandeling naar een der nieuwe Departementen wordt overgebracht, voorloopig blijft berusten bij het thans daarmede belaste Departement.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan alle Departementen van Algemeen Bestuur, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 25sten September 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Tijdelijk Voorzitter van den Raad
van Ministers,*

CH. RUYS DE BEERENBROUCK.
(*Uitgeg.* 27 Sept. 1918.)

25 September 1918. **BESLUIT**, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Lisse*, van 31 Mei en 23 Augustus 1918, tot het verleenen van een bijslag, op hunne salarissen aan het personeel van alle bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 552.

Geschorst tot 1 Maart 1919.

26 September 1918. **BESCHIKKING** van den Hoogen Raad.

Cassatieberoep verworpen tegen Rechtbank Amsterdam 18 Juni 1918 op grond dat, indien er schending of verkeerde toepassing der wet mocht zijn, deze zou be-

treffen de — trouwens in het cassatiemiddel niet aangehaalde — bepalingen der wetgeving van het Deutsche Rijk, welke schending of verkeerde toepassing echter in cassatie niet onderzocht zou kunnen worden.

(B. W. art. 129; Wet A. B. artt. I—14.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. H. Hesse, H. M. A. Savelberg, Jhr. Rh. Feith en Dr. L. E. Visser.

Verzoekschrift.

Aan

den Hoogen Raad der Nederlanden.

Geeft eerbiedig te kennen:

A. J. Reiners en M. H. Albert, beiden wonende te Amsterdam, doch te dezer zake domicilie kiezende te 's-Gravenhage aan de Cornelis Speelmanstraat 30, ten kantore van Mr. J. R. Thorbecke, advocaat bij Uwen Raad;

dat zij met elkander een huwelijk wenschen aan te gaan;

dat zij daartoe aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand, te Amsterdam, waar de voltrekking van het huwelijk zoude moeten geschieden, hebben ter hand gesteld de volgende stukken:

de requestrant: een geboorte-extract en een Abmeldeschein uit Crefeld;

de requestrante: een geboorte-extract, een bewijs van toestemming harer ouders en een Ehfähigkeitszeugnis;

beiden: een verklaring van inwoning te Amsterdam;

dat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand evenwel weigert tot de voltrekking des huwelijks over te gaan op grond van ongenoegzaamheid der stukken hierin bestaande, dat requestrant Reiners, zijnde van Deutsche nationaliteit en in militairen dienst, niet kan overleggen een „Erlaubnis”, als bedoeld in art. 1315 van het Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich en dus niet kan aantoonen, dat hij voldoet aan de vereischten, gesteld in art. 1 van het Tractaat van 12 Juni 1902 tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk;

dat verzoekers, deze opvatting onjuist achtende, zich hebben gewend tot de Arr.-Rechtbank te Amsterdam, met verzoek de overgelegde stukken genoegzaam te verklaren;

dat evenwel voormelde Rechtbank, bij beschikking d. d. 13 Juni 1918 het verzoek heeft afgewezen;

dat verzoekers door deze beschikking bezwaard, daarvan bij deze beroep in cassatie bij Uwen Raad instellen;

dat zij als middel van cassatie aanvoeren:

Schending door verkeerde toepassing van de artt. 105, 126, 127, 128, 129 B. W., art. 1 (eenig art.) der wet van 24 Juli 1903 (S. 231) houdende goedkeuring van het op 12 Juni 1902 te 's-Gravenhage gesloten verdrag tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk, door te beslissen, dat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand terecht geweigerd heeft tot de voltrekking van het huwelijk tusschen verzoekers over te gaan op grond van ongenoegzaamheid der stukken, hierin bestaande dat requestrant Reiners niet heeft overgelegd een „Erlaubnis” als bedoeld in art. 1315 van het Bürgerliches Gesetzbuch für das Deutsche Reich, zulks niettegenstaande het ontbreken van dat „Erlaubnis” aan de bevoegdheid als bedoeld in art. 1 van het Verdrag van 12 Juni 1902 tot het aangaan van een huwelijk niet in den weg staat;

Redenen, waarom requestranten zich wenden tot Uwen Raad met eerbiedig verzoek te vernietigen de beschikking door de Arr.-Rechtbank te Amsterdam op 13 Juni 1918 gegeven en alsnog te verstaan, dat de overgelegde stukken zijn genoegzaam of zoodanige andere beschikking te geven als Uwen Raad zal vermeenen te behooren met bepaling, dat de behandeling dezer zaak op grond der overgelegde bewijzen van onvermogen kosteloos zal mogen geschieden.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De Procureur-Generaal:

O., dat het eenige artikel der wet van 24 Juli 1903 (S. 231) als uitsluitend inhoudende de goedkeuring van het daarin vermelde verdrag, door de beslissing waarvan beroep niet geschonden of verkeerd toegepast kan zijn;

dat de overige in het cassatiemiddel aangehaalde wetsartikelen op zich zelve door die beslissing niet geschonden kunnen zijn, maar zoo er schending of verkeerde toepassing van de wet mocht zijn, deze zou betreffen de — trouwens in het cassatiemiddel niet aangehaalde — bepalingen der wetgeving van het Deutsche Rijk en alzoo in cassatie niet onderzocht zou kunnen worden.

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.

Gezien het vorenstaand verzoekschrift en

de daarbij overgelegde stukken, benevens de conclusie van den Procureur-Generaal, strekkende tot enz.

Zich met die conclusie vereenigende en de gronden waarop ze berust overnemende;

Verwerpt het beroep in cassatie. (N. J.)

26 September 1918. BESCHIKKING van den Hoogen Raad.

Weigering van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand om tot de voltrekking van het huwelijk over te gaan op grond dat de vrouw, die van Duitsche nationaliteit is, en wier vorig huwelijk bij Nederlandsch vonnis was ontbonden, niet heeft overgelegd een Ehfähigkeitszeugnis afgegeven door de Duitsche autoriteit. Weigering door de Rechtbank gegrond verklaard. Cassatieberoep verworpen.

(B. W. art. 129; Wet A. B. artt. 1—14.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, Jhr. Rh. Feith en Dr. L. E. Visser.

Verzoekschrift.

Aan

den Hoogen Raad der Nederlanden.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen:

W. F. Heeremans en H. R. B. Grob, beiden wonende te Amsterdam, ten deze domicilie kiezende te 's-Gravenhage, aan de Hartogstraat 9a, ten kantore van den ondergeteekende advocaat bij den Hoogen Raad (Mr. J. J. Barnet Lyon, Red.)

dat partijen, met elkander een huwelijk wenshende aan te gaan, aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te Amsterdam, waar dit huwelijk zoude moeten plaats vinden, de noodige stukken hebben ter hand gesteld, o. a. een vonnis van echtscheiding, uitgesproken door de Rechtbank te Amsterdam, Tweede Kamer, den 20 Januari 1911 tusschen verzoekster en haren toenmaligen echtgenoot August Wiesmann, benevens het bewijs, dat dit vonnis in de registers van den Burgerlijken Stand te Amsterdam is ingeschreven;

dat op de overgelegde stukken door den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand geene aanmerking is gemaakt, doch desniettemin door hem de voltrekking van het huwelijk geweigerd wordt op grond van ongenoegzaamheid der stukken, aangezien zij niet ook heeft kunnen overleggen een Ehfähigkeitszeugnis

afgegeven door de Deutsche autoriteit, terwijl zij tot de Deutsche nationaliteit behoort ;

dat zij naar aanleiding daarvan zich tot de Rechtbank te Amsterdam hebben gewend met het verzoek, dat deze zoude verstaan dat de overgelegde stukken voldoende zijn, met last op den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te Amsterdam om tot de voltrekking van het huwelijk over te gaan ;

dat de Rechtbank dit verzoek heeft afgewezen bij beschikking der Vacantie Kamer van 2 Augustus 1918, waarvan de grosse hierbij wordt overgelegd ;

dat als motief voor de afwijzing door de Rechtbank wordt aangegeven, dat verzoekster is van Deutsche nationaliteit en derhalve om een huwelijk te kunnen aangaan, krachtens art. 4 van het tractaat van 12 Juni 1902, goedgekeurd bij de wet van 24 Juli 1903 (S. 231) moet overleggen het bewijs, dat zij heeft voldaan aan hare nationale wet, de Deutsche ; — dat zij dit bewijs had kunnen leveren op de wijze, als bij alinea 2 van genoemd artikel is voorgeschreven ; — dat zij daartoe echter zelfs geene poging gedaan heeft ;

dat deze overweging vreemd mag worden genoemd, omdat in het request aan de Rechtbank uitvoerig wordt medegedeeld, hoe requestrante heeft gepoogd een Ehefähigkeitszeugnis te krijgen van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Kupferdreh, hare geboorteplaats ;

dat deze echter geweigerd heeft dit af te geven op grond dat bepalingen van het Deutsche procesrecht, bij het te Amsterdam gevoerde echtscheidingsproces niet zijn in acht genomen, waarbij tot nadere inlichting van den rechter werd overgelegd een brief van het Consulaat der Nederlanden te Essen-Ruhr, (welke brief ook hierbij wordt gevoegd), waarin omstandig daarvan mededeeling wordt gedaan onder bijvoeging dat het ook den Nederlandschen Gezant niet gelukt is, de Pruisische regeering van de onjuistheid van dit standpunt te overtuigen ;

dat wanneer nu uit deze feiten iets blijkt, het wel dit is, dat verzoekster zeer krachtige pogingen heeft gedaan de Deutsche regeering te overtuigen dat haar huwelijk met haren vroegeren echtgenoot behoorlijk en volgens de Nederlandsche wet ontbonden is, doch zij daarin niet heeft kunnen slagen, zelfs niet door de tusschenkomst van den Nederlandschen Gezant te Berlijn ;

dat voor zoover de bedoeling der Rechtbank mocht zijn dat door verzoekster geen poging

zoude zijn gedaan om den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te Amsterdam te overtuigen dat zij volgens hare nationale wet een nieuw huwelijk mag sluiten, ook dan die overweging onbegrijpelijk is, omdat in het request uitdrukkelijk is vermeld :

1°. dat door verzoekers is overgelegd het bewijs, dat verzoeksters huwelijk met haren vroegeren echtgenoot bij vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam door echtscheiding is ontbonden en dit vonnis in de registers van den Burgerlijken Stand te Amsterdam is ingeschreven ;

2°. dat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand tegen de overgelegde stukken geen ander bezwaar heeft gemaakt dan dat zij niet ook overgelegd heeft een Ehefähigkeitszeugnis ;

dat verzoekers zich nu door de beslissing der Rechtbank bezwaard achten en daartegen het volgende middel van cassatie voorstellen :

„Schending of verkeerde toepassing van art. 129 B. W. en van art. 4 van het Internationaal Tractaat van 12 Juni 1902, goedgekeurd bij de Wet van 24 Juli 1903 (S. n°. 231) junctis de artt. 24, 41 en 48 B. W., art. 10 A. B., art. 19, 54 en 1957 B. W., art. 7 van het Tractaat tot regeling der Wets- en jurisdictie conflicten met betrekking tot de echtscheiding en scheiding van tafel en bed, goedgekeurd bij de wet van 27 Juli 1903 (S. 233), omdat de Rechtbank, ofschoon ingelicht dat het bezwaar der Deutsche autoriteit tegen het afgeven van een Ehefähigkeitszeugnis uitsluitend was ontleend aan de niet gerechtvaardigde eischen van die autoriteit met betrekking tot het aan den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te Amsterdam overgelegde Nederlandsche vonnis van echtscheiding, toch naast het overgelegde vonnis en het bewijs der inschrijving van het vonnis in de registers van den Burgerlijken Stand heeft geoordeeld, dat aan den ambtenaar nog iets meer moet worden aangetoond, ten bewijze, dat zij naar de Deutsche wet een nieuw huwelijk mocht sluiten, ofschoon alinea 2 van art. 4 van het Tractaat als bewijs, dat een vreemdeling aan zijn nationale wet heeft voldaan, niet uitdrukkelijk eischt de overlegging van een stuk, afkomstig van zijn nationale autoriteit, doch daartoe ook toelaat elk ander bewijs, dat door de autoriteit van het land, waar het huwelijk voltrokken wordt, voldoende wordt geacht, zoodat de Ambtenaar van den Burgerlijken Stand had behooren en moeten onderzoeken, of uit de overgelegde stukken voldoende bleek, dat tegen haar huwelijk ook naar hare nationale wet geen bezwaar bestond,

en hij derhalve niet mocht weigeren het huwelijk te voltrekken, enkel op grond, dat hem geen Ehfähigkeitszeugnis werd overgelegd";

ter toelichting van het voorgestelde middel van cassatie kunnen adressanten kort zijn;

de Nederlandsche autoriteit heeft de verplichting indien een der aanstaande echtgenooten vreemdeling is, zelfstandig te onderzoeken, of ook naar de nationale wet van dien vreemdeling geen bezwaren bestaan. Dit is hetgeen art. 4 van het bedoelde Tractaat voorschrijft. Het artikel eischt echter niet, dat overgelegd wordt een bewijs der autoriteiten van het geboorteland van den vreemdeling;

De Nederlandsche autoriteit zal derhalve naar omstandigheden moeten beoordeelen of de vreemde wet andere eischen stelt dan de Nederlandsche. Dit nu was hier niet het geval.

De beide wetgevingen verbieden het sluiten van een huwelijk, zoolang nog een van beide partijen met een ander in het huwelijk is verbonden. Er was hier niet een wetsconflict ten aanzien van een huwelijk of ten aanzien van de echtscheidingsprocedure, doch slechts een dwaalbegrip van den kant der Deutsche autoriteiten ten aanzien der formaliteiten, welke bij echtscheidingsprocedures zijn in acht te nemen. Dit dwaalbegrip had den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te Amsterdam niet mogen doen besluiten tot de weigering van het huwelijk over te gaan. Hij wist, moest althans weten, dat het Nederlandsche vonnis over den staat der vrouw eene niet aantastbare beslissing inhield. Het niet in acht nemen van formaliteiten door de Deutsche wet in de procedure van echtscheiding geëischt, kan niet te kort doen aan de geldigheid der echtscheiding;

Art. 10 A. B. hetwelk ten allen overvloede ook nog erkend is in art. 7 van het verdrag, betrekking hebbende op de echtscheiding en scheiding van tafel en bed van 12 Juni 1902, goedgekeurd bij de wet van 21 Juni 1903 (S. 232), laat daaromtrent geen twijfel bestaan.

Het is op deze gronden dat requestanten den Hoogen Raad der Nederlanden eerbiedig verzoeken de beschikking der Arr.-Rechtbank te Amsterdam, Vacantie Kamer d. d. 2 Augustus 1918 te vernietigen, en doende wat de eerste rechter had behooren te doen te verstaan, dat voor de voltrekking van het huwelijk van partijen niet zal mogen worden gevraagd, naast het overgelegde vonnis van echtscheiding van requestanten en het bewijs der inschrijving daarvan in de registers van den Burgerlijken Stand, eenig verder bewijs om aan te toonen

dat zij naar de Deutsche wet een nieuw huwelijk mag sluiten, en derhalve den genoemden Ambtenaar van den Burgerlijken Stand te gelasten het huwelijk tusschen partijen te voltrekken, niettegenstaande verzoekster geen Ehfähigkeitszeugnis overlegt.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

O., dat de beslissing waarvan beroep alleen inhoudt dat de requirante niet heeft geleverd het bewijs dat zij ten aanzien van de beweerde ontbinding van haar huwelijk aan hare nationale, de Deutsche, wet heeft voldaan, welk bewijs wordt gevorderd bij het eerste lid van art. 4 van het Verdrag van 12 Juli 1902, tot regeling der wetsconflicten met betrekking tot het huwelijk, goedgekeurd bij de wet van 24 Juli 1903, (S. 231);

dat ten onrechte wordt beweerd dat ten deze overlegging van het in Nederland overeenkomstig de bepalingen der Nederlandsche wetgeving gewezen vonnis van echtscheiding voldoende zou zijn;

dat immers niet betwist is dat dit vonnis tusschen personen van Deutsche nationaliteit gewezen bij verstek, niet is voorafgaan door eene oproeping van den gedaagde overeenkomstig de voorschriften door zijne nationale wet gesteld als voorwaarde voor de erkenning van buitenlandsche vonnissen (art. 7 van het Verdrag van 12 Juni 1902 betreffende jurisdictie — geschillen met betrekking tot de echtscheiding en de scheiding van tafel en bed, goedgekeurd bij de wet van 24 Juli 1903 (S. 232);

dat alzoo niet is aangetoond dat het vonnis voor de nationale wet der requirante van kracht is, terwijl haar persoonlijke staat en de daarmee samenhangende bevoegdheid tot het aangaan van een huwelijk naar die wet beoordeeld moet worden (art. 1 en 4 van het eerstgenoemde verdrag).

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.

Gezien het vorenstaand verzoekschrift, de daarbij overgelegde stukken en de onder het verzoekschrift gestelde conclusie van den Procureur-Generaal, strekkende tot enz.;

Zich met die conclusie vereenigende en de gronden, waarop ze berust, overnemende;

Verwerpt het beroep in cassatie. (N. J.)

28 September 1918. **BESLUIT**, ter bekendmaking van den tekst der bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn. S. 553.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 24 September 1918, n°. 171, Generale Thesaurie;

Gelet op de wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), houdende voorzieningen omtrent de Nederlandsche Bank, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122), van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345) en van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 475);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst van de bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn, algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 28sten September 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitg.* 10 Oct. 1918).

BEPALINGEN, waaronder de Nederlandsche Bank krachtens de wetten van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122), van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345) en van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 475) gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.

Art. 1. (1) Geen circulatiebank kan worden opgericht en geen buitenlandsche circulatiebank mag hare bankbiljetten hier te lande in omloop brengen anders dan krachtens eene bijzondere wet en op den voet en de voorwaarden bij zoodanige wet te stellen.

(2) Onder circulatiebank wordt verstaan elke inrichting, bestemd om bankbiljetten uit te geven of in omloop te brengen.

2. (1) Het tijdperk, waarvoor de Nederlandsche Bank, krachtens artikel 2 der wet van 22 December 1863 (*Staatsblad* n°. 148), artikel 1 der wet van 7 Augustus 1888 (*Staatsblad* n°. 122) en artikel 1 der wet van 31 December 1903 (*Staatsblad* n°. 335), in verband met Ons besluit van 14 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 216),

gerechtigd is om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt, te rekenen van den 31sten Maart 1919, verlengd met vijftien jaren, dus tot en met den 31sten Maart 1934, en wel onder de bij die wetten en bij de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 345) gemaakte bepalingen, voorzoover daarvan bij deze wet niet wordt afgeweken.

(2) Dat tijdperk wordt geacht, telkens opnieuw met één jaar verlengd te zijn, tenzij door Ons of door de Bank, door opzegging, van ongeneigdheid tot die verlenging blijk zij gegeven; welke opzegging echter het recht om als circulatiebank werkzaam te zijn, niet eerder kan doen eindigen dan na verloop van vijf jaren, ingaande op den, na den dag der opzegging, eerst verschijnenden eersten April.

3. De Nederlandsche Bank is eene naamlooze vennootschap.

4. De inhoud dezer wet zal ten grondslag liggen aan de acte van oprichting der Nederlandsche Bank als naamlooze vennootschap.

5. (1) De hoofdzetel der Nederlandsche Bank blijft te Amsterdam.

(2) Vóór of met 1 Januari 1865 vestigt zij te Rotterdam eene Bijbank en elders agentschappen en correspondentenschappen.

(3) In elke provincie zal mintens één agentschap zijn.

(4) Het aantal correspondentenschappen regelt zich naar de bestaande behoeften.

(5) De inrichting en de werkkring der Bijbank en der agentschappen worden aan Onze goedkeuring onderworpen.

6. (1) Het maatschappelijk kapitaal der Nederlandsche Bank bedraagt *twintig miljoen gulden*, ten volle gestort.

(2) Het kan met toestemming van de Bank bij de wet worden vergroot.

7. Alleen Nederlanders kunnen stemrechtige aandeelhouders zijn.

8. (1) De Bank vormt een reservefonds, ten bedrage van een vierde van haar maatschappelijk kapitaal.

(2) Het reservefonds is, behoudens het bepaalde bij het tweede lid van art. 31, bestemd tot aanvulling van mogelijke verliezen op het maatschappelijk kapitaal.

9. (1) Met goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, is de Bank bevoegd, bijzondere reserves te vormen.

(2) Telken jare wordt, bij het vaststellen van de balans, onder goedkeuring van Onzen Minister van Financiën, beslist of de in het vorig lid bedoelde reserves worden aangehouden dan wel geheel of gedeeltelijk worden

toegevoegd aan de winsten van het afgesloten boekjaar.

10. De Bank is bevoegd een pensioenfonds voor haar personeel te vormen. De wijze, waarop het fonds wordt gevormd, de stortingen in het fonds, en de overigens met betrekking tot het fonds te stellen regelen worden vastgesteld bij een reglement, hetwelk aan Onze goedkeuring wordt onderworpen.

11. (1) De werkring der Bank omvat:

1°. het uitgeven van bankbiljetten en het afgeven van assignatiën op hare kantoren en van assignatiën en chèques op hare correspondenten;

2°. het disconteeren van: a. wisselbrieven, assignatiën en promessen met twee of meer solidaire verbonden en geen langeren looptijd dan de gebruiken des handels medebrenge; b. binnen zes maanden aflosbare schuldbrieven onder solidaire medeverbintenis van den discontant;

3°. het koopen en verkoopen van telegrafische uitbetalingen, chèques, wisselbrieven en ander handelspapier, buitenlands betaalbaar;

4°. het beleenen van effecten, goederen, ceelen, munt, muntmateriaal en waarden als bedoeld onder 2°. en 3°.; onder beleenen is mede begrepen het geven van voorschot in rekening-courant op onderpand van waarden, welke in beleening mogen genomen worden;

5°. den handel in edele metalen, het doen vermunten daarvan en het essayeeren en affineeren van erts en metalen;

6°. het houden van rekeningcourant voor hare rekeninghouders, waaronder begrepen het uitvoeren van opdrachten tot overschrijving (giro), het houden van verrekeningen met of tusschen anderen, (clearing) en het incasseeren ten behoeve van hare rekeninghouders;

7°. het in bewaring nemen van effecten, goederen, ceelen, akten, kostbaarheden, en andere voorwerpen van waarde, op de voorwaarden, door de Bank in het openbaar aan te kondigen.

(2) Met Onze goedkeuring, den Raad van State gehoord, kan de Bank, in het algemeen belang, andere werkzaamheden verrichten dan de hierboven onder 1°. tot en met 7°. genoemde. Onze besluiten, houdende goedkeuring als voren bedoeld, worden in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* geplaatst.

12. (1) De Bank verleent niemand eenig crediet of voorschot in blanco; onder crediet of voorschot in blanco is niet begrepen het vertrouwen in haar eigen belang van gelden

of goederen aan lasthebbers, die niet bij haar in vasten dienst zijn, of aan den Post-chèque en Girodienst.

(2) Bij executie van goederen, effecten of ander onderpand, aan de Bank tot zekerheid voor de nakoming van jegens haar aangegane verplichtingen verstrekt, is zij bevoegd die goederen, effecten of dat ander onderpand, geheel of gedeeltelijk, in te koopen ter nadere tegedemaking.

13. (1) De Bank is bevoegd haar reservefonds en een vijfde-deel van haar maatschappelijk kapitaal te beleggen.

(2) Deze belegging geschiedt volgens regelen, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen der Bank.

14. (1) De Nederlandsche Bank blijft zich belasten met de kosteloze bewaring der algemeene Rijkskas te Amsterdam.

(2) Zij belast zich evenzeer kosteloos met de waarneming der functiën van Rijkskassier aldaar, alsmede te Rotterdam en in alle plaatsen, waar zij agentschappen heeft of vestigt.

(3) Wegens een en ander is zij verantwoordelijk aan den Minister van Financiën en rekenplichtig aan de Algemeene Rekenkamer.

(4) Indien Onze Minister van Financiën dit noodig acht, belast zij zich bovendien kosteloos met het kassierschap van de Rijkspostspaarbank en van andere bij de wet of door Ons in het leven geroepen instellingen, alsmede met de bewaring van alle geldswaarden van het Rijk en die instellingen en van de door het Rijk en die instellingen in pand genomen waarden.

15. (1) De Nederlandsche Bank verleent kosteloos hare hulp en medewerking tot de inbrekking van de muntbiljetten.

(2) De wijze waarop zij de haar in dit en in het vorig artikel opgelegde verplichtingen vervult, wordt door Ons, de directie der Bank gehoord, vastgesteld.

16. (1) Bij uitzondering op hetgeen bij het eerste lid van artikel 12 is bepaald, is de Bank verplicht aan den Staat, telkens wanneer de Minister van Financiën dit tot tijdelijke versterking van 's Rijks Schatkist noodig acht, voorschotten in rekeningcourant te verstrekken, op voldoende onderpand van schatkistbiljetten, waarvan de uitgilte of beleening bij de wet zal zijn toegestaan.

(2) Deze voorschotten worden door de Bank renteloos verstrekt, doch mogen tegelijkertijd gezamenlijk niet meer dan *vijftien miljoen gulden* bedragen.

(3) De verplichting tot het verstrekken dier voorschotten houdt op:

1. wanneer de Staat na 1 October 1904 besluiten mocht muntpapier uit te geven;

2. zoodra en voor zoolang als het beschikbaar metaalsaldo der Bank beneden *tien millioen gulden* is gedaald. Zij vervalt in zoover dit saldo door die voorschotten beneden dat bedrag dalen zou.

17. (1) De vorm en de hoegrootheid der uit te geven bankbiljetten worden door de directie der Bank ter kennis van het publiek gebracht.

(2) Zij geeft geene biljetten uit tot een lager bedrag dan f 10 (*tien gulden*).

18. (1) De biljetten der Bank zijn dagelijks op vertoon betaalbaar bij de Hoofdbank, de Bijbank en de agentschappen, met uitzondering van de dagen, vermeld in artikel 154 van het Wetboek van Koophandel.

(2) De betaling bij de agentschappen kan echter worden uitgesteld, totdat specie van de Hoofdbank zal kunnen ontvangen zijn.

(3) De biljetten der Bank zijn vrijgesteld van het recht van zegel.

19. (1) In geval van oorlog of oorlogsgevaar kan bij algemeenen maatregel van bestuur de verplichting der Nederlandsche Bank tot betaling harer biljetten worden opgeschort.

(2) Een algemeene maatregel van bestuur, als bedoeld in het eerste lid, bepaalt den termijn, gedurende welken hij zal gelden. Die termijn kan door Ons worden verlengd, zoodkwijs dit, naar Ons oordeel, noodig is.

(3) De algemeene maatregel, bedoeld in het eerste lid, wordt ingetrokken, zoodra naar Ons oordeel de oorlog of het oorlogsgevaar, op grond waarvan hij werd uitgevaardigd, geëindigd of geweken is.

20. Met afwijking van het bepaalde in artikel 3 der wet van 26 April 1852 (*Staatsblad* n°. 92), gewijzigd bij de wet van 23 Juni 1893 (*Staatsblad* n°. 111), wordt de afkondiging van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in het eerste lid van artikel 19, gerekend in het geheele Koninkrijk bekend te zijn terstond nadat die maatregel gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal zijn geplaatst.

21. (1) De houder van een bankbiljet is bij uitsluiting gerechtigd om de uitbetaling der daarin uitgedrukte geldsom van de Bank te vorderen.

(2) Wegens verlies of vernietiging van bankbiljetten behoeft door de Bank geene vergoeding verleend te worden.

(3) Bij verdenking wegens misdrijf, of op schriftelijk aanzoek der belanghebbenden, staat

het der directie vrij, quiteering en afteekening der biljetten te vorderen van hem, die ze ter inwisseling aanbiedt.

(4) De bepalingen van artt. 227—229 van het Wetboek van Koophandel zijn niet van toepassing op bankbiljetten.

22. (1) De directie der Bank kan, na daartoe Onze machtiging te hebben verkregen, houders van door haar uitgegeven biljetten oproepen om dezen ter betaling aan te bieden.

(2) Wij stellen, bij het verleenen van die machtiging, den termijn vast, binnen welken de aanbieding moet geschieden.

(3) De oproeping wordt tenminste éénmaal geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

(4) Na den in het tweede lid bedoelden termijn worden de, in de oproeping vermelde, biljetten uitsluitend door het hoofdkantoor der Bank uitbetaald, nadat bij onderzoek is gebleken, dat aan de aanvraag tot uitbetaling moet gevolg worden gegeven.

(5) Tien jaren na meergenoemden termijn wordt het bedrag der opgeroepen doch niet opgekomen biljetten aan de winst van het loopende boekjaar toegevoegd. De daarna nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vorige lid bedoeld, betaald ten laste van de winst- en verliesrekening.

(6) Indien de Bank, vóór het einde van het, in het vorig lid bedoelde, tijdvak van tien jaren, het recht mocht hebben verloren om als circulatiebank werkzaam te zijn, wordt het in het vorig lid bedoelde bedrag tusschen den Staat en de Bank in dezelfde evenredigheid verdeeld als zou geschied zijn indien dat bedrag ware toegevoegd aan de winst van het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd was als circulatiebank werkzaam te zijn. De na die verdeling nog opkomende biljetten worden, na onderzoek als in het vierde lid bedoeld, door den Staat betaald.

(7) Na verloop van dertig jaren sedert het einde van den in het tweede lid bedoelden termijn, is het recht om uitbetaling van de opgeroepen biljetten te vorderen, vervallen.

23. De verhouding, waarin het gezamenlijk bedrag van bankbiljetten, bankassignatiën en rekening-courant saldo's door munt of muntmateriaal moet zijn gedekt, wordt bepaald bij Koninklijk besluit, op voordracht van de directie der Bank te nemen. Dit besluit wordt in het *Staatsblad* geplaatst, en, voor zooveel noodig, van tijd tot tijd gewijzigd.

24. (1) De directie der Bank bestaat uit een president, een secretaris en tenminste twee directeuren.

(2) De beslissing over het aantal directeuren berust bij de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen.

25. (1) De president en de secretaris worden door Ons, telkens voor zeven jaren, benoemd. In eene gemeenschappelijke vergadering van de directie en de commissarissen wordt voor elke benoeming eene aanbestedingslijst van twee personen opgemaakt en Ons aangeboden, ten einde daarop door Ons zooveel acht kunne geslagen worden, als Wij zullen vermeenen te behooren.

(2) De directeuren worden, telkens voor den tijd van vijf jaren, benoemd door de stemgerechtigde aandeelhouders, uit eene voordracht van drie personen, opgemaakt door de directie en de commissarissen in eene gemeenschappelijke vergadering.

(3) Alle leden der directie zijn bij hunne aftreding terstond opnieuw benoembaar.

(4) Op voorstel van eene gemeenschappelijke vergadering der directie en commissarissen kan de president zoowel als de secretaris door Ons in de waarneming zijner betrekking worden geschorst of daaruit ontslagen. Ingeval eene schorsing wordt voorgesteld, geschiedt tevens een voorstel betreffende de tijdelijke vervulling.

(5) Op gelijk voorstel kunnen ook de overige leden der directie, door de stemgerechtigde aandeelhouders worden ontslagen.

26. De gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen kan plaatsvervangende directeuren benoemen voor den tijd en onder de regelen en de voorwaarden, door die vergadering bij de benoeming vast te stellen.

27. (1) Naast de directie is er eene commissie van advies, bestaande uit vijf personen.

(2) De stemgerechtigde aandeelhouders kiezen de leden dezer commissie uit eene voordracht van twee personen voor elke opengevallen plaats. De raad van commissarissen maakt deze voordracht op. De leden der commissie hebben ieder zitting gedurende vijf achtereenvolgende jaren; na afloop van dien termijn zijn zij niet dadelijk herkiesbaar.

(3) Voor de eerste maal hebben de leden zitting onderscheidenlijk gedurende één, twee, drie, vier en vijf jaren. Zij zijn niet dadelijk herkiesbaar. Het lot bepaalt het jaar, waarin deze leden volgens rooster aftreden.

(4) Bij tusschentijdsche vacature benoemt de raad van commissarissen tijdelijk een nieuw lid ter vervulling van deze vacature. Het aldus benoemde lid heeft zitting tot de eerstvolgende gewone, algemeene vergadering van aandeel-

houders, welke de benoeming al of niet bekrachtigen kan.

(5) Bij tusschentijdsche vacature treedt de nieuw benoemde in den duur van zitting van dengene, wiens plaats hij vervult.

(6) Leden der commissie mogen tevens lid zijn van den raad van commissarissen.

(7) De commissie vergadert op gezette tijden met de directie en wordt door de directie gehoord omtrent belangrijke aangelegenheden, een en ander volgens een reglement, vastgesteld door de gemeenschappelijke vergadering van directie en commissarissen. Dit reglement wordt aan Onze goedkeuring onderworpen.

(8) Indien de directie meent te moeten afwijken van het gevoelen der commissie omtrent de in het vorig lid bedoelde, belangrijke aangelegenheden, doet zij daarvan onverwijld mededeeling aan den raad van commissarissen.

28. Er zijn minstens vijftien commissarissen. Zij worden door de stemgerechtigde aandeelhouders gekozen.

29. (1) Van Regeeringswege wordt toezicht op de handelingen der Bank uitgeoefend door een Koninklijken Commissaris, door Ons te benoemen en te ontslaan.

(2) De Koninklijke Commissaris heeft het recht, alle vergaderingen van aandeelhouders en van commissarissen bij te wonen en aldaar eene raadgevende stem uit te brengen.

(3) De directie der Bank is gehouden, hem telkens op zijne aanvraag al die inlichtingen te verstrekken, welke hij tot behoorlijke uitoefening van zijn toezicht noodig acht.

(4) De verdere instructie van den Koninklijken Commissaris wordt door Ons bij besluit vastgesteld.

(5) Zijne bezoldiging komt ten laste van den Staat.

30. De directie der Nederlandsche Bank doet eenmaal 's weeks, door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant*, mededeeling van eene verkorte balans in een door Ons goed te keuren vorm.

31. (1) De winsten der Bank blijven ten beloope van drie en een half percent van het maatschappelijk kapitaal uitsluitend ten haren voordeele.

(2) Mochten de winsten in eenig jaar minder dan drie en een half percent van dat kapitaal bedragen, dan wordt hetgeen er aan ontbreekt, uit het reservefonds aangevuld, mits dit fonds niet beneden vijftien percent van het maatschappelijk kapitaal dale.

(3) Bedragen de winsten meer dan drie en een half percent van het maatschappelijk kapi-

taal, dan gaat van dit meerdere eerst tien procent in het reservefonds, totdat dit het bij art. 8 bepaalde bedrag heeft bereikt. Van het overschot wordt 3 pct. als tantièmes aan directie, commissie van advies en commissarissen uitgekeerd. Indien de directie bestaat uit meer dan vier leden, bedraagt de zoeven bedoelde uitkeering $3\frac{1}{2}$ pct. van het overschot. Het meerdere wordt voor een vierde door de Bank en voor drie vierden door den Staat genoten totdat het winstaandeel der Bank, behalve de vereischte aanvulling van het reservefonds, en de uitgekeerde tantièmes, zeven ten honderd van het maatschappelijk kapitaal bedraagt. Van de dan nog overblijvende winst ontvangt de Bank een achtste en de Staat zeven achtsten.

(4) Als grondslag voor de verdeling der winsten strekt de jaarlijksche balans der Bank, zooals die, door hare commissarissen is vastgesteld, voor zoover zij in overeenstemming is met de bepalingen der wet en van de statuten der Bank.

(5) Geschillen over de vraag, of de balans met die bepalingen in overeenstemming is, worden door drie scheidslieden in het hoogste ressort beslist. Van die scheidslieden wordt één door den Minister van Financiën en één door de directie der Bank gekozen en de derde door de Rechtbank te Amsterdam benoemd. Aandeelhouders der Bank kunnen daartoe niet gekozen of benoemd worden.

(6) Het aandeel van den Staat in de winsten der Bank vervalt:

1. wanneer aan een ander dan de Nederlandsche Bank mocht worden toegestaan bankbiljetten uit te geven en in omloop te brengen;

2. wanneer de Staat na 1 October 1904 besluiten mocht muntpapier uit te geven.

32. De rente, verkregen uit de in artikel 13 bedoelde belegging, wordt onder de winsten der Bank opgenomen. Vóór- of achteruitgang van de waarde der door die belegging verkregen bezittingen wordt ten bate of ten laste van het reservefonds gebracht.

Overgangsbepalingen.

33. Indien het verplichte reservefonds der Bank bij het einde van het tijdperk, waarvoor artikel 2 dezer wet de Bank het recht geeft als circulatiebank werkzaam te zijn, blijken mocht meer te bedragen dan op den 31sten Maart 1889, volgens de balans over het boekjaar 1888/89, en dat tijdperk niet weder wordt verlengd, komt dat meerdere voor de helft ten voordeele van den Staat en blijft het voor de wederhelft ten bate van de Bank.

34. (1) Indien bij het einde van het, in het vorig artikel bedoelde tijdperk, niet opnieuw aan de Bank het recht wordt verleend als circulatiebank werkzaam te zijn, vindt eene nadere waardeschatting plaats van de onroerende goederen en het kantoormeubilair der Bank. Deze schatting geschiedt door drie deskundigen, van wie één door Onzen Minister van Financiën, één door de directie der Bank en één door de Rechtbank te Amsterdam wordt benoemd.

(2) Een voordeelig of een nadeelig verschil tusschen de uitkomst der in het vorig lid bedoelde schatting en de balanswaarde wordt gebracht ten bate of ten laste van de winst- en verliesrekening over het laatste boekjaar, waarvoor de Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn.

Slotbepalingen.

35. De statuten van de Bank worden, behoudens Onze goedkeuring, met de bepalingen dezer wet in overeenstemming gebracht.

36. Het geheel der bovenstaande bepalingen kan worden aangehaald als „Bankwet 1919”, met bijvoeging van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin Ons besluit is geplaatst.

37. Deze wet treedt in werking met den eersten April 1919.

Behoort bij Koninklijk besluit van 28 September 1918 (*Staatsblad* n°. 553).

Mij bekend,

De Minister van Financiën, DE VRIES.

30 September 1918. BESLUIT, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het *Meppelderdiep*. S. 554.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 30 Augustus 1918, La. C., afdeling Waterstaat A;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en artikel 1 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445);

Den Raad van State gehoord (advies van 17 September 1918, n°. 17);

Gelet op de nadere voordracht van Onzen voornoemden Minister van 25 September 1918, n°. 292, afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan :

vast te stellen de navolgende wijzigingen van het bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 107) vastgestelde bijzonder reglement van politie voor het *Meppelerdiep* :

I. In artikel 2 wordt gelezen „2 M.” inplaats van „1.80 meter”.

II. In artikel 3 worden de woorden „1.60 meter boven Amsterdamsch peil” vervangen door „1.40 meter boven herziën Amsterdamsch peil (N.A.P.)”.

III. In artikel 9 wordt het woord „sluismeester” vervangen door de woorden „betrokken sluiswachter”.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

Het Loo, den 30sten September 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg. 15 Oct. 1918.*)

30 September 1918. **BESLUIT**, tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 21 September 1916 (*Staatsblad* n°. 445) tot onteigening van perceelen in de gemeenten *Muiden* en *Naarden*, ten behoeve van de verbetering van den provincialen zeedijk tusschen *Muiderberg* en *Naarden* en den aanleg van een gedeelte zeedijk op de hooge gronden van *Muiderberg*. S. 555.

1 October 1918. **BESCHIKKING** van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- of kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heeft, op grond van artikel 7 der Visscherijwet en van artikel 8 van het Koninklijk besluit van 12 Juni 1911 (*Staatsblad* n°. 144), bepaald, dat door de zee- en kustvisschersvaartuigen, téhuis behoorende te Zevenbergen, moet worden gevoerd het letterteeken Z. G.

's Gravenhage, 1 October 1918.

Voor den Minister,

De Secretaris-Generaal, VERSTEEG.

1 October 1918. **MISSIVE** van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Gedeputeerde Staten in de provinciën betreffende bouwverordeningen.

Ik heb de eer Uw college hierbij een afschrift te doen toekomen van een Mmissive van de afdeling B der Rijkscommissie voor de Monumentenzorg dd. 21 Aug. 1918 n°. 249, waarin deze de wenschelijkheid pleit, dat in de gemeentelijke bouwverordeningen, bepalingen worden opgenomen, waardoor in de toekomst zal kunnen worden voorkomen, dat gebouwen, die historische of architectonische waarde hebben, worden gesloopt voordat van Regeeringswege pogingen zijn kunnen worden aangewend deze te behouden.

Ik zoude het op prijs stellen indien Uw college hare medewerking zoude willen verlenen om tot wijziging c.q. aanvulling der gemeentelijke bouwverordeningen te geraken.

Het afschrift luidt :

Het heeft de aandacht van onze Commissie getrokken, dat meermalen gebouwen van meerdere of mindere kunstwaarde worden gesloopt zonder dat daarop de aandacht van de Regeering, van onze Commissie of van het Rijksbureau voor de Monumentenzorg is gevestigd geworden, terwijl in andere gevallen de desbetreffende mededeelingen zoo laat inkomen, dat ingrijpen onmogelijk blijkt.

Wel wordt telken jare door Uw Departement de aandacht van de Commissarissen der Koningen op dit onderwerp gevestigd en worden de Burgemeesters der verschillende gemeenten verzocht tijdig de noodige mededeelingen te dezer zake te doen, maar het blijkt, dat deze maatregel onvoldoende is, omdat vele burgemeesters of aan dit verzoek geen gevolg geven of niet in staat zijn zulks tijdig te doen.

In vele, zoo niet de meeste bouwverordeningen komt de bepaling voor, dat het sloopen van een gebouw mag geschieden, wanneer 24 uur te voren daarvan mededeeling is geschied ; een enkele kennisgeving op zeer korten termijn is dan voldoende ; vergunning tot die slooping wordt niet vereischt.

Het komt onze Commissie wenschelijk voor dat de gelegenheid om in bepaalde gevallen te kunnen ingrijpen ruimer moet worden gesteld, door niet alleen voor de slooping de vergunning van het College van B. en W. te eischen, maar ook den termijn waarin na kennisgeving van het voornemen tot sloopen, tot die slooping kan worden overgegaan, te verlengen tot 14 dagen.

Aangezien alle bouwverordeningen de goed-

keuring van de Colleges van Gedeputeerde Staten behoeven, nemen wij de vrijheid Uwe Excellentie te verzoeken de aandacht van deze Colleges op het bovenbedoelde onderwerp te vestigen en te verzoeken bij de vaststelling van bouwverordeningen te eischen, dat voor de slooping de goedkeuring van B. en W. der betrokken gemeente worde geëischt, terwijl tevens een termijn van 14 dagen na de aanvraag tot slooping worde gesteld binnen welken die slooping, zonder de vereischte goedkeuring, niet mag geschieden.

De betrokken burgemeesters hebben dan daardoor, meer dan tot dusverre, de gelegenheid in noodige gevallen Uw Departement in te lichten.

(W. v. D. B. A.)

2 October 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk. S. 556.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 4 September 1918, n°. 283, Afdeling Waterstaat A, tot aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 September 1918 n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 28 September 1918, La. U, Afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluisen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (*Staatsblad* n°. 158) en laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Koninklijk besluit van 16 December 1913 (*Staatsblad* n°. 445), nader aan te vullen als volgt:

1°. In art. 1, 2de lid, wordt aan het slot in plaats van „en het Zwolsche Diep” gelezen: „het Zwolsche Diep en de Overijsselsche Vecht”.

2°. In art. 1, 3de lid, onder a, wordt tusschen „Moerdijk” en „Breskens” ingevoegd: „Dinteloord.”

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 2den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
A. A. H. W. KÖNIG.

(Uitg. 16 Oct. 1918.)

4 October 1918. BESLUIT, waarbij het bestuur van de bijzondere lagere school aan de Jan Luykenstraat 19 te *Amsterdam* van de Vereniging voor Christelijk Lager en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs voor jongens en meisjes, aldaar, niet-ontvankelijk wordt verklaard in zijn beroep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 24 April 1918, n°. 24, tot vaststelling der Rijksbijdragen bedoeld bij art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor genoemde school over het jaar 1917. S. 557.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der vereniging voor Christelijk lager en meer uitgebreid lager onderwijs voor jongens en meisjes te *Amsterdam*, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 24 April 1918, n°. 24, genomen op zijne aanvraag om voor de bijzondere lagere school te *Amsterdam*, Jan Luykenstraat 19, te bekomen de Rijksbijdragen, bedoeld bij art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over het jaar 1917;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 September 1918, n°. 355;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 October 1918, n°. 17709, afdeling Lager Onderwijs, Financiël;

Overwegende, dat het bij dit beroep bestreden besluit is gedagteekend 24 April 1918 en het adres van het bestuur der bovengenoemde school, waarbij dit beroep werd ingesteld bij het Kabinet der Koningin is ingekomen op 26 Mei daaraanvolgende, dus na verloop van den termijn gesteld in artikel 59, 9de lid, der wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Gezien genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestuur der bijzondere lagere school aan de Jan Luykenstraat 19 te *Amsterdam* van de Vereniging voor Christelijk Lager en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs voor jongens en

meisjes, aldaar in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat tegelijk met het rapport van genoemden Minister in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur.

Het Loò, den 4den October 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. TH. DE VISSER.*

(*Uitgeg.* 2 Nov. 1918).

N°. 17709.

LAGER ONDERWIJS,
FINANCIEEL.

Beroep Rijksbijdrage
artikel 59 Wet Lager
Onderwijs.

's-Gravenhage, 1 October 1918.

Aan de Koningin.

Eerbiedig wordt Uwer Majesteit hiervens weder aangeboden het advies van den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, dat bij kantbeschikking van 16 September 1918, n°. 27, om consideratiën en advies in handen werd gesteld van den Minister van Binnenlandsche Zaken.

De Afdeling is van oordeel, dat het beroep gegrond is en biedt het volgend ontwerp-besluit ter bekrachtiging aan.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep ingesteld door het Bestuur der Vereeniging voor Christelijk Lager en meer uitgebreid lager onderwijs voor jongens en meisjes te *Amsterdam* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* van 24 April 1918, n°. 24, genomen op zijne aanvraag om voor de bijzondere lagere school te *Amsterdam*, Jan Luykenstraat 19, te bekomen de Rijksbijdragen, bedoeld bij artikel 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over het jaar 1917;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 September 1918, n°. 355;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van *Noordholland* bij besluit van 24 April 1918, n°. 24, aan de Vereeniging voor Christelijk lager en meer uitgebreid lager onderwijs voor jongens en meisjes te *Amsterdam* ten behoeve van haar school Jan Luykenstraat 19 aldaar, aan Rijksbijdragen over 1917 hebben toegekend een bedrag van f 7305.26⁵;

dat daarbij de bijdrage voor den onderwijzer Tj. K. Roosjen werd gesteld op f 159.44⁵, op grond dat hij eerst op 9 October 1917, in het bezit was gekomen van het bewijs, bedoeld in artikel 55, littera c, der wet tot regeling van het lager onderwijs;

dat het bestuur van de genoemde Vereeniging zich daarop tot Ons gewend heeft met het verzoek de bijdrage op een hooger bedrag te stellen, daar het bewijs, bedoeld in artikel 55, letter c, der wet, niet op 9 October, maar op 28 Augustus 1917 is afgegeven;

Overwegende, dat uit nader verkregen inlichtingen is gebleken, dat aan den onderwijzer Tj. K. Roosjen inderdaad op 28 Augustus 1917 het genoemde bewijs is uitgereikt, zoodat voor dezen onderwijzer die op 1 September 1917 aan die school werd verbonden, over het jaar 1917 op een bijdrage van f 233.33⁵ kan worden aanspraak gemaakt;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordholland* het bedrag der Rijksbijdragen over 1917 aan het bovengenoemd bestuur voor de school toe te kennen, te bepalen op f 7379.15⁵.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur.

Met dit advies kan ik mij niet vereenigen.

Het beroepschrift is blijkens den daarop gestelden stempel bij Uwer Majesteits Kabinet ingekomen op 26 Mei 1918, terwijl het bestreden besluit is gedateerd 24 April 1918.

Door het betrokken schoolbestuur is derhalve de termijn, gesteld in artikel 59, 9de lid, der Lager Onderwijswet overschreden, zoodat in strijd met het gevoelen der Afdeling, die klaarblijkelijk ten onrechte is uitgegaan van de meening, dat artikel 14 dier wet in dit geval van toepassing is, het schoolbestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard.

Het behage Uwer Majesteit het daartoe

strekking ontwerpbesluit te bekrachtigen, dat Uwer Majesteit hierbij eerbiedig wordt aangeboden.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. TH. DE VISSER.*

4 October 1918. BESCHIKKING van den Minister van Arbeid, tot vaststelling van eene Regeling van de uitbetaling en de contrôle op het gebruik der bijdragen ingevolge artt. 4 en 7 der Woningnoodwet aan gemeenten uit 's Rijks kas verstrekt.

De Minister van Arbeid;

Gelet op het bepaalde bij art. 26 van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 485) tot uitvoering van de artt. 4, 5 en 7 van de Woningnoodwet 1918 (*Staatsblad* n°. 379);

Heeft goedgevonden:
vast te stellen de volgende:

REGELING

van de uitbetaling en de contrôle op het gebruik der bijdragen ingevolge artt. 4 en 7 der Woningnoodwet aan gemeenten uit 's Rijks kas verstrekt.

Art. 1. Zoodra tot de uitvoering zal worden overgegaan van een bouwplan, ten behoeve waarvan aan eene gemeente een bijdrage uit 's Rijks kas is toegezegd, wordt door de zorg van het gemeentebestuur aan het college van bijstand, bedoeld bij art. 35 der Woningwet, toegezonden eene kopie, op eene schaal van ten minste een op honderd, der bouwteekeningen en een afschrift van het bestek.

Ingeval eene aanbesteding heeft plaats gehad, wordt voorts aan genoemd college mededeeling gedaan van de voorwaarden der aanbesteding en de sommen waarvoor het werk is gegund.

Ingeval het werk in eigen beheer wordt uitgevoerd, wordt aan genoemd college mededeeling gedaan van de contracten voor de levering van de materialen en alle overige gegevens betreffende arbeidsloon, kosten van toezicht als anderszins, welke noodig zijn om contrôle op de uitgaven mogelijk te maken.

2. Wanneer de tijd nadert waarop door eene gemeente eene betaling zal zijn te verrichten, ten behoeve waarvan zij kan beschikken over de geheele of een gedeelte van een haar toegezegde bijdrage uit 's Rijks kas, dient het gemeentebestuur daartoe ten minste drie weken te voren eene aanvraag in.

Deze aanvraag wordt gericht aan den Minister van Arbeid, doch ingediend bij het college van bijstand voornoemd.

Het college zendt aan het gemeentebestuur bericht van de ontvangst der aanvraag.

3. Het gemeentebestuur doet de aanvraag vergezeld gaan van de noodige bewijsstukken, waaruit blijkt, dat de gemeente binnenkort eene afbetaling ter grootte van of groeter dan het aangevraagde bedrag heeft te doen. Deze kunnen bijvoorbeeld mede bestaan in verklaringen van personen met het toezicht op de uitvoering belast.

4. Wanneer de door de gemeente verschuldigde betaling betreft een bouwplan door de gemeente zelf ondernomen, of betrekking heeft tot de uitvoering van een bouwplan eener vereeniging, vennootschap of stichting, bevatten de in het vorig artikel bedoelde bewijsstukken, waar noodig, eene verwijzing naar de onderdeelen van het bestek.

5. *De aanvragen en de daarbij behoorende bewijsstukken moeten in tweevoud worden overgelegd.*

6. Het college van bijstand is bevoegd met betrekking tot dé aanvraag een onderzoek in te stellen of te doen instellen en nadere inlichtingen te vragen.

7. Wanneer het college van bijstand meent tot uitbetaling te mogen adviseeren, doet het de aanvraag met de bijbehorende stukken, vergezeld van zijne desbetreffende verklaring, toekomen aan den Minister van Arbeid.

Heeft het college niet de overtuiging verkregen dat betalingen, overeenkomende met het bedrag der aanvraag, door het gemeentebestuur verschuldigd zijn, dan doet het onder toezending van de stukken en alle verdere gegevens, waarover het kan beschikken, van deze opvatting aan genoemden Minister blijken en geeft hiervan kennis aan het betrokken gemeentebestuur.

8. Zoodra door een gemeentebestuur betalingen, ter zake waarvan een bijdrage uit 's Rijks kas is ontvangen, zijn verricht, zendt het een gewaarmerkt afschrift van de deswege ontvangen kwijtingen aan het college van bijstand.

Betreft de betaling eene bijdrage in de kosten van voorzieningen, getroffen door eene vereeniging, vennootschap of stichting, zoo gaat afschrift van de kwijting deswege vergezeld van gewaarmerkte afschriften der kwijtingen, welke bedoelde vereeniging, vennootschap of stichting wegens de uitgaven, in verband waarmede de uitkeering door de gemeente geschiedt, heeft ontvangen.

9. Geen verdere uitkeeringen, ter zake van eene bijdrage uit 's Rijks kas toegezegd, vinden

plaats, zoolang de in het vorige artikel bedoelde afschriften der kwijtingen niet zijn ontvangen.

10. Ten aanzien van de uitbetaling van bijdragen uit 's Rijks kas in de kosten van een woningtelling of van de instelling van een woningbeurs vinden bovenstaande bepalingen, voor zoover mogelijk, overeenkomstige toepassing.

Deze beschikking zal worden geplaatst in de *Nederlandsche Staatscourant*.

's-Gravenhage, 4 October 1918.

AALBERSE.

7 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Nergens is voorgeschreven, dat de rechter zijn opvatting omtrent de verbindbaarheid eener wet of verordening met redenen moet omkleeden.

Art. 1 der verordening tot tijdelijke beperking van gas en electriciteit der gemeente Nijmegen is verbindend als betreffende de huishouding der gemeente.

(Gemeentewet art. 135.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

M. B. enz., requirant van cassatie tegen een vonnis der Arr.-Rechtbank te Arnhem van 29 Januari 1918, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van het Kanton-gerecht te Nijmegen van 28 November 1917, bij hetwelk de requirant werd schuldig verklaard aan: „het in de gemeente Nijmegen des Zaterdag, ter verlichting van zijn winkel electriciteit bezigen vóór des voormiddags 6 uur en na des namiddags 9 uur”, en met toepassing der artt. 23-en 91 Sr., 1 en 5 van de Verordening te Nijmegen tot tijdelijke beperking van gas en electriciteit d. d. 9 December 1916 en 27 Februari 1917, werd veroordeeld tot eene geldboete van f 2.— en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. L. C. Besier:

De eischer, die bij het bestreden vonnis zijne veroordeeling in eersten aanleg wegens „het in de gemeente Nijmegen, des Zaterdag, ter verlichting van zijn winkel, electriciteit bezigen vóór des voormiddags 6 uur en na des namiddags 9 uur”, bevestigd zag, voert hertegen bij tijdig ingediende memorie twee middelen van cassatie aan:

Het eerste luidt:

„Strijd met artt. 211 en 221 j^o. 223-en 253 Sv., daar terwijl de gemachtigde van beklagde beroep heeft gedaan op een omstandigheid, die de strafbaarheid van het ten laste gelegde, ook al ware dit bewezen, zou hebben opgeheven (in casu het onverbindend zijn van de Gemeentelijke Verordening; in strijd waarmee beklagde gehandeld heeft), niet uit het vonnis blijkt, op welken grond de Rechtbank en de Kantonrechter het beroep van beklagdes gemachtigde op deze omstandigheid heeft verworpen en dus op dit punt het vonnis niet is met redenen omkleed.”

Het niet-verbindend zijn van het wettelijk verbod is niet een omstandigheid, welke de strafbaarheid *opheft*, doch de verbindende kracht van het verbod is een vereischte voor de strafbaarheid, die dus zonder haar niet bestaat. Dat het toegepaste wettelijk voorschrift verbindende kracht bezit, behoeft echter, zelfs wanneer de beklagde dit heeft bestreden, de rechter, die het recht kent, niet uitdrukkelijk te beslissen, laat staan met redenen te omkleeden;

Dit middel is dus ongegrond.

Het tweede luidt:

„Strijd met art. 216 Sv. j^o. 135 Gemeentewet door beklagde te veroordeelen tot een geldboete, terwijl de Gemeenteverordening, in strijd waarmee beklagde heeft gehandeld, onverbindend is.”

Blijkens de toelichting zou het de bedoeling der verordening zijn, het overvloedig gebruik van door het Rijkskolendistributie bureau aan de gemeente toegewezen kolen tegen te gaan, en zou men hier dus te doen hebben met eene verordening de huishouding der gemeente betreffende. Gemeentebelang zou echter alleen zijn betrokken, bij het verbruik van gas en electriciteit van de gemeentelijke lichtfabrieken of voortspruitende uit stoffen, die onder de distributie vallen, en de verboden van ruimere strekking, vervat in het toegepaste eerste lid van art. 1 der verordening alsmede in het derde lid daarvan, dat de étalageverlichting betreft, zouden dus gaan buiten de grenzen, door art. 135 der Gemeentewet aan de verordeningsbevoegdheid der Gemeente gesteld.

Ook dit middel kan m. i. niet tot cassatie leiden. Het niet toegepaste voorschrift van art. 1 3e lid kan geheel buiten beschouwing blijven en dat van art. 1 1^e lid mag, voorzover het betrekking heeft op verlichting door niet van de gemeentelijke lichtfabrieken betrokken of uit distributieartikelen voortsprui-

tende gas of electriciteit, zoo het al niet de huishouding der gemeente betreft, zeker geacht worden te zijn gegeven in het belang der openbare orde, die allicht gevaar zou loopden, wanneer de verordening ten gevolge had, dat sommige winkels wel en andere niet verlicht konden worden.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch.

Gelet op de middelen van cassatie door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie conclusie Advocaat-Generaal);

O., dat bij het bevestigde vonnis ten laste van den requirant, in overeenstemming met de aanklacht, en met qualificatie en strafoplegging als voorzeggd, wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat hij op Zaterdag, 22 September 1917 des namiddags omstreeks 10³/₄ uur te Nijmegen, ter verlichting van den winkel gelegen aan de Lange Burchtstraat 16, electriciteit heeft gebezigd;

Ten aanzien van het eerste middel:

O., dat nergens, in het bijzonder niet in de in dit middel aangehaalde wetsartikelen, is voorgeschreven, dat de rechter zijne opvatting omtrent de verbindbaarheid eener wet of verordening met redenen moet omkleeden, zoodat dit middel is ongegrond;

Ten aanzien van het tweede middel:

O., dat tot ondersteuning daarvan wordt aangevoerd, dat de toegepaste verordening ten doel had, ter tegemoetkoming aan den bestaanden brandstoffennoed, het verbruik van door de Gemeente geleverde gas en electriciteit te beperken, en in zooverre beoogde voorziening in een gemeentebelang en dus betrof de huishouding der Gemeente;

dat echter de verordening te ver ging door het opnemen van beperkende bepalingen ten aanzien van het gebruik van gas en electriciteit in het algemeen en dus ook voor zoover deze niet door de Gemeente werden geleverd;

dat toch dergelijke bepalingen niet zouden kunnen betreffen de huishouding der Gemeente en derhalve krachtens art. 135 der Gemeentewet bindende kracht zouden missen;

O., dat de betrokken verordening, voor zoover thans van belang, in haar art. 1 voorzchrijft:

„Het is verboden ter verlichting van winkels of kramen gas of electriciteit te bezigen vóór des vóormiddags 6 uur en na des namiddags 8 uur;

1918.

Met uitzondering van het boven bepaalde mag ter verlichting van winkels of kramen of voor reclamadoeleinden gas of electriciteit gebezigd worden tot des namiddags 9 uur:

a. des Zaterdag's, —

terwijl bij haar art. 5 tegen overtreding van dit verbod als straf wordt bedreigd eene hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden;

O., dat met de ruime redactie van dit voorschift klaarlijk is bedoeld om — nu de Gemeente Nijmegen wegens den bestaanden brandstoffennoed beperkende bepalingen omtrent het gebruik van door haar geleverd gas en electriciteit moest maken — te voorkomen, dat in die Gemeente op uren, waarop het niet geoorloofd zou zijn het door de Gemeente geleverde licht te gebruiken, sommige winkels, die niet door de Gemeente geleverd licht gebruiken, wel, andere, die door de Gemeente geleverd licht gebruiken, niet verlicht zouden zijn; wat in den zin van art. 135 der Gemeentewet behoort tot de huishouding der Gemeente, zoodat ook dit middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

9 October 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Ouder-Amstel*, van 17 Mei 1918, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 558.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken, van 5 September 1918, n°. 16248², afdeling Onderwijs, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Ouder-Amstel*, van 17 Mei 1918, waarbij met het oog op den grooten noed der tijden en uit waardeering voor de aan die gemeente bewezen en nog te bewijzen diensten eene gratificatie wordt verleend aan elk der hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen, en zulks voor het aantal weken, waarin zij zullen blijken te hebben gearbeid, tot zoodanig bedrag als met bijtelling van al hetgeen aan vast salaris, duurtetoeslag of gratificatie van hun schoolbestuur of uit 's Rijks kas wordt genoten, noodig is, om te komen tot de som, welke zij zouden hebben genoten wanneer zij over bedoeld tijdvak in dezelfde betrekking met eenzelfde aantal

dienstjaren aan eene openbare lagere school in die gemeente waren werkzaam geweest ;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan elk der hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen werkzaam aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente in die hoedanigheid de genoemde gratificatie te verleenen ;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificaties aan het onderwyzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dat onderwyzend personeel ten laste van de gemeente brengt ;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Ouder-Amstel* door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend ;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

Den Raad van State gehoord, advies van 17 September 1918, n°. 20 ;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 5 October 1918, n°. 18091, afdeling Lager Onderwijs, Algemeen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Ouder-Amstel* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 9den October 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

(*Uitgeg.* 8 Nov. 1918).

11 October 1918. WET, betreffende een onderzoek door eene Staatscommissie naar hetgeen tijdens den toestand van oorlogsgevaar heeft plaats gevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoefden en ter ondersteuning van landbouw, nijverheid en handel. S. 559.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben,

dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen betreffende een onderzoek door eene Staatscommissie naar hetgeen tijdens den toestand van oorlogsgevaar heeft plaats gevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoefden en grondstoffen, van de ondersteuning van landbouw, nijverheid en handel en van de regeling van het goederenverkeer met het buitenland ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Door Ons wordt eene commissie benoemd tot het instellen van een onderzoek naar :

1°. de voorziening van het land met levensbehoefden en grondstoffen, de maatregelen, genomen ter ondersteuning van landbouw, nijverheid en handel en tot regeling van het goederenverkeer met het buitenland, tijdens den toestand van oorlogsgevaar ;

2°. de samenstelling en den aard van de commissies en organisaties, welke ter verzorging van de belangen, onder 1°. genoemd, zijn gebezigd, en de wijze, waarop die lichamen en de personen, welke daarin of daaronder werkzaam waren, de taak, waarmede zij waren belast of die zij op zich hebben genomen, hebben vervuld ;

3°. de uitvoering van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344), houdende verbod van uit- en vervoer van sommige artikelen, van de artikelen 76a—f der Ontheeningswet, zooals die is aangevuld bij de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 351), ter voorkoming van vasthouding en prijsopdriving van waren, van de Distributiewet 1916, van de Schepen-uitvoerwet, de Schepen-vorderingswet en andere belangrijke wetten, welke crisismaatregelen inhouden.

2. De commissie bestaat uit dertien leden, waarvan een lid tevens voorzitter en een lid tevens secretaris, welke laatste als zoodanig eene door Ons te bepalen bezoldiging geniet, terwijl aan de commissie drie adjunct-secretarissen door Ons worden toegevoegd.

Bij ontstentenis wordt de voorzitter vervangen door het oudste aanwezige lid, de secretaris door een der adjunct-secretarissen.

De commissie splitst zich voor haar onderzoek in drie afdelingen van vier leden, terwijl de voorzitter aan elke afdeling één der adjunct-secretarissen toevoegt. De secretaris der commissie wordt niet als lid eener afdeling aangewezen.

Elke afdeling benoemt haren voorzitter uit hare leden, behoudens dat de voorzitter der commissie tevens voorzitter is van zijne

afdeeling. Bij ontstentenis wordt de voorzitter eener afdeeling vervangen door het oudste aanwezige lid, de adjunct-secretaris door een der andere adjunct-secretarissen of door den secretaris.

De commissie en hare afdeelingen kunnen zich bij haar onderzoek doen bijstaan door deskundigen en stenografen op kosten van 's Rijks schatkist.

3. De daartoe door de commissie gemachtigde leden hebben te allen tijde toegang tot alle gebouwen en terreinen, mits telkens ten minste twee leden gezamenlijk binnentreden.

Wordt hun de toegang geweigerd, ook na vertoon van hunne machtiging, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

Tot het binnentreden tegen den wil van den bewoner in gebouwen, tevens woningen zijnde of in gebouwen of terreinen, alleen door een woning toegankelijk, kan Onze Minister van Justitie hun een algemeenen of een bijzonderen schriftelijken last verlenen, bij het binnentreden te vertoonen. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnentreden, in afschrift medegeedeeld.

De leden der commissie zijn gerechtigd inzage te nemen of door de door de commissie krachtens uitdrukkelijke en speciale volmacht aangewezen personen te doen nemen van boeken en bescheiden, tot de instellingen en bedrijven betrekkelijk, waarover zij hun onderzoek instellen.

De leden der commissie en de personen, door haar met onderzoek belast, zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun in fabrieken, werkplaatsen, bedrijven en kantoren omtrent het daar uitgeoefende bedrijf is bekend geworden, voor zoover hun door het hoofd of den bestuurder van het bedrijf geheimhouding is verzocht.

Hij, die opzettelijk de bij het vorige lid opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten te bekleeden.

Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van het hoofd of den bestuurder van het bedrijf.

4. Tot het afnemen van verhooren van getuigen en deskundigen houdt elke afdeeling zitting ter plaatse, door haar naar gelang der omstandigheden te bepalen.

Bij elk verhoor wordt de tegenwoordigheid

van ten minste drie leden vereischt. Bij verhindering van twee leden eener afdeeling om bij een verhoor tegenwoordig te zijn, kan zij worden aangevuld met een lid eener andere afdeeling of met het lid tevens secretaris der commissie, indien deze niet reeds den adjunct-secretaris der afdeeling vervangt.

5. De bij elke afdeeling behoorende adjunct-secretaris maakt een zoo volledig mogelijk proces-verbaal op van elk daar afgenomen verhoor. Het alzoo in geschrift gestelde wordt ondertekend door den voorzitter en den adjunct-secretaris der afdeeling en door den gehoorde getuige of deskundige, nadat hetzelfde zal zijn voorgelezen en laatstgenoemde zal hebben verklaard daarbij te volharden. Indien de getuige of deskundige niet teekenen kan of wil, wordt daarvan aan den voet van het proces-verbaal, zoo mogelijk met opgave van redenen, melding gemaakt.

6. Alle ingezetenen en andere binnen het Rijk in Europa verblijf houdende personen zijn verplicht aan de oproeping tot verhoor, door een afdeeling van de commissie uitgevaardigd, te voldoen, en alle openbare ambtenaren zijn gehouden om, in overeenstemming met de bepalingen dezer wet, gevolg te geven aan de vorderingen van de afdeelingen der commissie, welke deze tot uitvoering van haren last noodig oordeelen.

7. De artikelen 4, 5, 6, eerste lid, 13, 17, 18, 19, 20, eerste en tweede lid, 21, 22 en 23, eerste en tweede lid der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45), tot regeling van het regt van onderzoek (enquête), zooals die is gewijzigd bij de wet van 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265), zijn ten deze van toepassing, met dien verstande, dat, waar in die artikelen gesproken wordt van „Commissie” of „Commissie van onderzoek” daarvoor bij de toepassing ten deze gelezen wordt „afdeeling der commissie”, en van „burgerlijke ambtenaren”, daaronder ten deze worden begrepen personen, door de Regeering met het vervullen van een opdracht belast.

De afdeeling der commissie kan het verhoor van een getuige of deskundige, mits deze den ouderdom van zestien jaren vervuld hebbe, onder eede doen plaats hebben. In dat geval zijn de artikelen 2 en 3 der wet van 28 April 1916 (*Staatsblad* n°. 174), van toepassing. De getuige zweert of belooft de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen: de deskundige, zijn verslag naar eer en geweten, en overeenkomstig zijn beste wetenschap, te zullen uitbrengen.

8. Indien een getuige of deskundige door ongesteldheid verhinderd wordt om ter aangewezen plaats en tijd te verschijnen voor eene afdeling, kan deze aan een harer leden opdragen om hem te zijner woonplaats, zoo noodig in zijne eigen woning, te hooren. Artikel 5 is bij zoodanig verhoor van toepassing, met dien verstande, dat het bovenbedoelde lid in de plaats treedt van den voorzitter der afdeling.

9. Indien de behoorlijk gedagvaarde getuige of deskundige niet verschijnt, hetzij op de eerste, hetzij op eene nadere dagvaarding, wordt daarvan een proces-verbaal opgemaakt, hetwelk eene nauwkeurige omschrijving van de akte van dagvaarding en van de redenen, die voor de niet-verschijning mochten zijn opgegeven, behelst.

Indien een getuige of deskundige, hetzij op de eerste, hetzij op eene nadere dagvaarding verschijnen, of wel uit kracht van een bevel van medebrenging medegebracht zijnde, weigert te antwoorden of den eed of de belofte af te leggen, wordt daarvan een proces-verbaal opgemaakt, hetwelk de redenen van weigering, zoo die gegeven zijn, inhoudt.

De bedoelde processen-verbaal worden onderteekend door de aanwezige leden der commissie of, in het geval van artikel 8, door het daar bedoelde lid, en door de betrokken afdeling, wanneer zij het noodig oordeelt, in handen gesteld van het openbaar ministerie bij de rechtbank van het arrondissement, waarin de in gebreke gebleven getuige of deskundige woont. Ten aanzien van de vervolging van dezen geldt artikel 10 der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45), tot regeling van het regt van onderzoek (enquête), zooals het is gewijzigd bij de wet van 31 December 1887 (*Staatsblad* n°. 265).

Behoudens tegenbewijs leveren genoemde processen-verbaal volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld is.

10. In geval van verschooning van het afleggen van getuigenis of van het, bij verblijf buiten het Rijk in Europa, als getuige of deskundige schriftelijk beantwoorden van vragen, op grond van naar aanleiding van artikel 19 of van artikel 20, tweede lid, der wet van 5 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45) beweerde verplichte geheimhouding door burgerlijke ambtenaren of militairen ingebracht, kan de commissie op het verslag harer betrokken afdeling verlangen, dat de gegrondheid der ingebrachte verschooning door het hoofd van het Departement van algemeen bestuur, waar-

onder de betrokken ambtenaar of militair behoort, nader bevestigd worde.

11. Behalve in het geval van strafvervolging ter zake van meeneed kunnen nimmer verklaringen, voor eene afdeling der commissie of op hare vordering afgelegd, als bewijs in rechte gelden, hetzij tegen dengene door wien zij afgelegd zijn, hetzij tegen derden.

Ten aanzien van eene strafvervolging ter zake van meeneed levert echter het proces-verbaal van gehouden verhoor volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld is, behoudens tegenbewijs.

12. De bestuurder of het hoofd van een bedrijf of instelling, die opzettelijk niet voldoet aan den last van een lid der commissie, krachtens lid 4 van artikel 3 gegeven, tot openlegging van boeken of bescheiden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

13. Aan verschenen of uit kracht van een bevel van medebrenging medegebrachte getuigen en deskundigen worden, wanneer zij vergoeding verlangen, toegeschat de reis- en verblijfkosten, die zij met inachtneming van hunnen maatschappelijken stand geacht kunnen worden werkelijk te hebben moeten uitgeven, benevens eene billijke schadeloosstelling voor tijdverlies, indien zij kunnen geacht worden nadeel door tijdverlies te hebben geleden.

Het toe te schatten bedrag wordt begroot en die begrooting geplaatst aan den voet der oproeping of der akte van dagvaarding door den voorzitter der afdeling of, in het geval van artikel 8, door het daarbedoelde lid.

De toeschatting wordt voldaan op quitantie of eenig geldig bewijs van uitbetaling van den rechthebbende door den ontvanger der registratie, in wiens kring het verhoor heeft plaats gehad of de getuige of deskundige woont, en die overeenkomstig het verlangen van dezen bij de toeschatting is aangewezen.

14. De kosten van de verrichtingen, door deurwaarders te doen, worden berekend op den voet van het tarief van gerechtskosten in strafzaken.

15. Telkens wanneer de commissie een bepaald onderdeel van hare taak heeft volbracht, brengt zij daarover aan Ons een verslag uit, vergezeld van zoodanige bescheiden, als zij zal noodig oordelen, en van de voorstellen waartoe het gehouden onderzoek haar aanleiding zal geven. Zij vat de resultaten van haar onderzoek in een eindverslag samen.

Deze verslagen met de bijlagen worden openbaar gemaakt.

16. De feiten, strafbaar gesteld in artikel 3 lid 6 en artikel 12, worden beschouwd als misdrijven.

17. De aan de commissie opgedragen taak eindigt uiterlijk den 1sten Januari 1921.

Op dat tijdstip gegijzeld getuigen of deskundigen worden terstond ontslagen.

18. Deze wet kan worden aangehaald als „Crisis-enquêtewet 1918.”

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 11den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

(*Uitgeg.* 19 Oct. 1918.)

11 October 1918. BESLUIT, houdende wijziging van de bepalingen betreffende den Geneeskundigen Raad van het Departement van Koloniën. S. 560.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 7 October 1918, 9de Afdeling, n°. 70;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 9 van Ons besluit van 19 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 404) wordt gelezen als volgt:

Bij den Raad wordt in dienst gesteld een schrijver op jaarloon, tevens huisbewaarder. Boven zijne bezoldiging geniet bij vrije woning, vrij vuur en licht en voor het schoonhouden van de lokalen en van de daarin aanwezige meubelen eene som van ten hoogste f 40 (veertig gulden) 's maands.

Zijne benoeming en zijn ontslag geschieden door Onzen Minister van Koloniën.

2. Dit besluit wordt geacht te zijn ingegaan op 1 Januari 1918.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 11den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitgeg.* 22 Oct. 1918.)

11 October 1918, BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den gemeenteraad van *Rijsbergen*, dd. 19 Februari 1918, betreffende verkoop van den ouden toren in die gemeente en het besluit van Gedeputeerde Staten van *Noordbrabant*, dd. 27 Februari 1918, n°. 127, tot goedkeuring van voren genoemd Raadsbesluit. S. 561.

Geschorst tot 1 April 1919.

11 October 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat de regel van art. 39 armenwet — waarbij voor de verplegingskosten van een armlastigen krankzinnige aansprakelijk gesteld wordt de gemeente, waar de verpleegde woonplaats had op het tijdstip van aanvraag der rechterlijke machtiging tot plaatsing in een gesticht — ook dan geldt, wanneer de verpleegde eerst armlastig geworden is, nadat hij vóór het in werking treden der tegenwoordige armenwet reeds in een gesticht was geplaatst.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige J. Spoel; Den Raad van State enz.;

Overwegende: dat het geschil is ontstaan tusschen de gemeentebesturen van Rotterdam en 's-Gravenhage en Gedepr. Staten van Zuidholland er niet in zijn geslaagd het in der minne bij te leggen;

dat Jacobus Spoel, wonende te Rotterdam, op 6 Nov. 1901 in het krankzinnigengesticht „Endegeest” te Oegstgeest is opgenomen;

dat hij in 1902 onder curateele werd gesteld en zijn broeder A. C. Spoel te 's-Gravenhage tot curator werd benoemd;

dat, toen in 1915 de familie van J. Spoel niet meer bij machte was de verpleegkosten geheel te dragen, A. C. Spoel als curator tot Burg. en Weth. van 's-Gravenhage het verzoek heeft gericht de noodige kosten te willen voldoen;

dat B. en W. hiertoe niet bereid zijn bevonden en aanvoeren dat Spoel ten tijde dat de rechterlijke machtiging om hem in een gesticht te plaatsen werd aangevraagd niet in hunne gemeente woonplaats had in den zin van het Burgerlijk Wetboek;

dat B. en W. van Rotterdam, daartoe uitgenoodigd, eveneens bezwaar maken de verpleegkosten te betalen, en aanvoeren dat Spoel niet armlastig was op het tijdstip van de aanvraag der rechterlijke machtiging; dat tijdens de werking van de armenwet van 1854 steeds voor de verpleegkosten aansprakelijk werd gesteld de gemeente, waar de patiënt

woonplaats had op het tijdstip waarop hij armlastig werd; dat de patiënt, voordat hij armlastig werd, in plaats van Rotterdam eene andere woonplaats heeft gekregen, daar immers volgens art. 78 van het Burg. Wetb. de woonplaats van zijn curator ook de zijne is geworden, zoodat men moet aannemen, dat de gemeente Rotterdam volgens de vroegere wet van hare verplichting om zijne verpleegkosten te dragen, wanneer hij eventueel armlastig zou worden, is ontslagen; dat art. 39 van de tegenwoordige armenwet daartegen niet kan afdoen, omdat bezwaarlijk valt aan te nemen dat die bepaling terugwerkende kracht zal hebben;

O.: dat J. Spoel in de gemeente Rotterdam woonplaats had, toen op 31 Oct. 1901 de rechterlijke machtiging werd aangevraagd om hem in een krankzinnigengesticht op te nemen;

dat derhalve ingevolge art. 39 der armenwet de gemeente Rotterdam als zijne woonplaats moet worden aangemerkt;

dat hij wel is waar ten tijde van de aanvraag der rechterlijke machtiging niet armlastig was, doch dat de gemeente, waar de verpleegde ten tijde van het aanvragen der rechterlijke machtiging woonplaats heeft, aansprakelijk wordt voor de verpleegkosten, ook zoo deze in den aanvang niet door haar zijn betaald;

Gezien de armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:
de gemeente Rotterdam aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige J. Spoel voor de toepassing van art. 39 der armenwet. (Gem. Stem.)

14 October 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 562.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is maatregelen te treffen ten einde 's Rijks kas tijdelijk te kunnen versterken;

Gelet op de wetten van 30 December 1916 (*Staatsblad* n°. 584) en van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 714) tot aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegrotingen respectievelijk voor de dienstjaren 1917 en 1918, en op de wet van den 16den December 1916 (*Staatsblad* n°. 534), houdende voorziening in het kas-tekort van den Surinaamschen dienst gedurende de jaren 1916, 1917 en 1918;

Gezien artikel 1, litt. b, 2 en 4 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de artikelen 3 en 6 der wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 11den October 1918, n°. 141 (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd tot de uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen tot een gezamenlijk bedrag van f 54,000,000, waarvan f 7,000,000 op de Middelwet 1917, f 42,000,000 op de Middelwet 1918 en f 5,000,000 op de wet 1916, houdende voorziening in het kas-tekort van den Surinaamschen dienst, zijn aan te wijzen.

2. De rente der ingevolge het vorige artikel uit te geven schatkistbiljetten wordt, zoolang daaromtrent niet anders is beschikt, bepaald op vier en half ten honderd in het jaar.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitg.* 16 Oct. 1918.)

14 October 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

In den zin der Jachtwet moet onder „jagen” worden verstaan elk aanwenden van pogingen of middelen om op een der wijzen, in art. 15, 1^e lid dier wet genoemd, wild op te sporen, te bemachtigen of te dooden.

Waar bewezen is verklaard, dat beklagde zich op tijd en plaats in de dagvaarding vermeld, met een geweer in jagende houding heeft bevonden, staat vast, dat hij alstoen aldaar heeft „gejaagd”.

Het jagen in gesloten jachtijd wordt in het algemeen verboden, doch houdt slechts bij uitzondering op strafbaar te zijn, als de jager in het bezit is van het consent in art. 16 of de buitengewone machtiging in art. 26 der Jachtwet vermeld.

Het niet aanwezig zijn dier uitzondering behoeft dus niet in de dagvaarding te worden vermeld.

(Jachtwet artt. 15 en 19.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Råden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kosters.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis dier Rechtbank van den acht en twintigsten Mei 1918, waarbij in hooger beroep J. K. enz. met vernietiging van het vonnis door het Kantongerecht te Goes op 30 Maart 1918 tegen hem gewezen, ter zake van het hem ten laste gelegde van alle rechtsvervolgving is ontslagen;

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledebouer:

Ten laste van requirant is bij het bestreden vonnis bewezen verklaard, dat hij te Nisse, op 18 Februari 1918, alzoo in gesloten jachtveld, des v. m. omstreeks 7 uur in het jachtveld, op een voor hazen, patrijzen, fasanten onafgesloten erf in den Danielspolder, eigendom van hem beklaagde en in jachtrecht aan A. A. Kolff te Rotterdam toebehoorende, met een geweer in jagende houding zich heeft bevonden, terwijl een haas in het aangrenzend jachtveld in de gemeente 's Heer Arendskerke liep, doch nog buiten schot was.

De Rechtbank ontsloeg den beklaagde van rechtsvervolgving, omdat er geen verband is gesteld tusschen de omstandigheden, dat beklaagde zich ter plaatse met een geweer in jagende houding bevond en het in een ander jachtveld aanwezig zijn van den haas en aldus niet zou zijn gesteld, dat beklaagde heeft gejaagd, terwijl voorts van toepassing van art. 20 der Jachtwet geene sprake kon zijn, omdat de bestanddeelen van de daarin omschreven overtreding, bestaande in het gemis van bepaalde documenten, in het bewezen verklaarde ten laste gelegde niet voorhanden waren.

De Heer requirant stelt als cassatiemiddel, „schending door niet — althans verkeerde toepassing van art. 19 der Jachtwet en schending door verkeerde toepassing van art. 20 dier wet.” —

Dit laatste kan niet opgaan, daar de Rechtbank en zulks op de aangevoerde gronden terecht, bedoeld art. 20 in het geheel niet heeft toegepast. Het eerste deel van het middel acht ik echter gegrond.

Dat er tusschen de bedoelde omstandigheden geen verband bestaat, zal wel als feitelijke uitlegging der dagvaarding moeten worden

aangenomen. Doch dit verband is niet noodig voor de strafbaarheid van het bewezen verklaarde. Immers daaruit volgt slechts, dat beklaagde dan geacht moet worden, niet gejaagd te hebben op dien haas. In het algemeen echter is volgens de vaste leer van den Hoogen Raad, het zich met een geweer in jagende houding in het veld bevinden, reeds als jagen aan te merken. (Vgl. H. R. 4 Maart 1862, W. 2360, 21 April 1868, W. 2999, 22 Maart 1870, W. 3203, 29 Juni 1874, W. 3742, 21 Mei 1894, W. 6505).

Ik concludeer mitsdien, tot vernietiging van het bestreden vonnis, voor zoover het bewezen verklaarde niet strafbaar is geoordeeld en beklaagde van rechtsvervolgving is ontslagen, en dat de Hooge Raad het bewezene zal qualificeeren als jagen in gesloten jachtveld, den beklaagde daaraan schuldig zal verklaren en met toepassing van de artt. 15, 19, 40, 45 der Jachtwet, art. 10 sub 14 en 11 der Wet van 15 April 1886 S. 64, art. 23, 33, 34 Sr., den beklaagde zal veroordeelen tot eene boete van vijf gulden, met bepaling der vervangende hechtenis op vijf dagen en met verbeurdverklaring van het niet inbeslag genomen geweer en met bevel tot uitlevering, of betaling der waarde daarvan ad f 10.—, subsidiair 10 dagen hechtenis.

De Hooge Raad, enz.

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nelissen.

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie. (Zie concl. Adv.-Gen.)

O., dat aan den gerequireerde was ten laste gelegd en dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend is bewezen verklaard met zijne schuld: daaraan, dat enz. (Zie concl. Adv.-Gen.)

O., dat de Rechtbank in het bestreden vonnis dit feit echter niet strafbaar heeft geoordeeld, omdat niet was ten laste gelegd dat de gerequireerde eenige poging deed of dat het zijne bedoeling was den in het aangrenzend jachtveld loopenden haas te bemachtigen en evenmin, dat hij bij het jagen in gesloten jachtveld op hazen niet was voorzien van het consent in art. 16 of van de buitengewone machtiging, in art. 26 der Jachtwet bedoeld;

ten aanzien van het middel van cassatie tegen deze beslissing aangevoerd.

O., dat in den zin der Jachtwet onder „jagen” moet worden verstaan elk aanwenden van pogingen of middelen om op een der wijzen

in het eerste lid van art. 15 dier wet genoemd, wild op te sporen, te bemachtigen of te dooden ;

O., dat waar is ten laste gelegd en bewezen verklaard dat de gerequireerde zich op tijd en plaats voormeld met een geweer in jagende houding heeft bevonden, vast staat dat hij alstoen aldaar heeft „gejaagd” en het daarbij onverschillig is, of die door den gerequireerde aangewende pogingen en middelen al of niet ten doel hadden om een bepaalden in een aangrenzend jachtveld loopenden haas te bemachtigen of te dooden ;

O., dat evenzeer is onjuist de tweede grond waarop de Rechtbank het door haar gegeven ontslag van rechtsvervolging doet steunen ;

O., dat immers het jagen in gesloten jachtijd in art. 19 der Jachtwet in het algemeen wordt verboden, doch slechts bij uitzondering ophoudt strafbaar te zijn, als de jager in het bezit is van het consent in art. 16 of van de buitengewone machtiging in art. 26 der Jachtwet vermeld ;

O., dat het niet aanwezig zijn dier uitzondering dus niet in de dagvaarding behoefde te worden vermeld, doch dat de gerequireerde, dit uitzonderingsgeval aanwezig achtend, zich daarop had te beroepen ;

O., dat derhalve de Rechtbank door op de aangevoerde gronden het ontslag van rechtsvervolging uit te spreken, art. 19 der Jachtwet verkeerd heeft toegepast, en in zoover het middel van cassatie is gegrond ;

Vernietigt het vonnis door de Arr.-Rechtbank te Middelburg den 28 Mei 1918 in deze zaak gewezen, voor zoover de gerequireerde daarbij ter zake van het hem ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit van rechtsvervolging is ontslagen ;

Voorzoover opnieuw rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O. :

Qualificeert het ten laste van den gerequireerde wettig en overtuigend bewezen verklaarde feit als „jagen in gesloten jachtijd” verboden bij art. 19 en strafbaar gesteld bij art. 40 der Jachtwet ;

Verklaart den gerequireerde daaraan schuldig.

Gezien behalve de voormelde wetsartikelen de artt. 15 en 45 der Jachtwet, art. 10, 14° en art. 11 der Wet van 15 April 1886, Stbl. No. 64 en de artt. 23, 33 en 34 Sr. ;

Veroordeelt hem te dier zake tot eene-geldboete van vijf gulden bij wanbetaling te vervangen door hechtenis voor den tijd van vijf dagen ;

Verklaart verbeurd en beveelt de uitlevering van het niet in beslag genomen geweer of be-

taling van de waarde er van geschat op tien gulden met bepaling, dat bij niet uitlevering van het niet in beslag genomen geweer en bij niet betaling van de geschatte waarde binnen twee maanden nadat deze uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd, zij zal worden vervangen door hechtenis van tien dagen. (N. J.)

14 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Beschikking van den Minister van 18 September 1917 o. a. aan de molenaars verbiedend granen in voorraad te hebben, welke niet tevens gedekt zijn door een factuur als bedoeld in art. 3 dier beschikking.

Van deze regeling van den omvang der productie der fabrieken of molens maakt de contrôle der in die inrichtingen te verwerken grondstoffen een onmisbaar onderdeel uit, zoodat de bij de wet aan den Minister toegekende bevoegdheid om de verwerking van granen te regelen, medebrengt de bevoegdheid om bepalingen ter controleering der hoeveelheid van die grondstof, waarover de personen, die verwerken, beschikken, vast te stellen.

De Minister was dus bevoegd bovenvermeld verbod uit te vaardigen.

(Distributiewet 1916 art. 6.)

Voorzitter : Mr. S. Gratama.

Raden : Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Breda, requirant, van cassatie tegen een vonnis van die Rechtbank van 8 Mei 1918, waarbij in hooger beroep bij verstek werd bevestigd een mede bij verstek gewezen vonnis van het Kantongerecht te Bergen op Zoom van 31 December 1917, (zie kaartregister N. J. art. 6 Distributiewet 1916, Besl. Strafr. 59, n°. 1, Red.), bij hetwelk A. J. B. enz. is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledehoer.

Als cassatiemiddel is voorgesteld :

„Schending der artt. 214, 216, 247, 253, 256 en 257 Sv., 6, 11 en 18 der Distributiewet 1916, in verband met de Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel d. d. 18 September 1917, Staatscourant van 1917 n°. 218, door beklagde niet ter zake bij dagvaarding vermeld, te veroordeelen.”

De vraag waarom het gaat, is of de Minister bevoegd was, krachtens de Distributiewet aan

molenaars onder bepaalde omstandigheden te verbieden, granen in voorraad te hebben. Een verbod van die strekking is door den Minister uitgevaardigd in art. 6 van zijne Beschikking in het middel genoemd, waarbij geëischt werd, dat ook de voorraden van granen bij molenaars zouden gedekt zijn door een factuur als in art. 3 van die Beschikking omschreven.

Ik kan mij geheel vereenigen met hetgeen de Heer requirant nu naar aanleiding daarvan in zijne memorie uiteenzet.

Krachtens art. 6 der Distributiewet is de Minister o. a. bevoegd, de verwerking van grondstoffen van levensmiddelen te verbieden, indien zij naar zijn oordeel, in den oorspronkelijken toestand voor de voeding van den mensch noodig zijn en kan hij zoodanige verwerking regelen.

De inhoud van de bedoelde beschikking stelt boven twijfel, dat men te doen heeft met eene regeling van de verwerking van grondstoffen voor levensmiddelen. Molenaars mogen onder bepaalde voorwaarden granen malen en als een dier voorwaarden is nu gesteld, dat de granen die zij vermalen ingevolge de Distributieregeling van brood, bloem, meel en rogge, (Staatscourant 1916 n°. 303), gedekt moeten zijn door een factuur als in art. 3 bovenaangehaald, nader vermeld. Het vermalen van granen door een molenaar zonder dat de gestelde voorwaarde is in acht genomen, is moeilijk te constateeren, zoodat voor eene goede handhaving der voorschriften, in het samenstel daarvan — dus in de *regeling* — onmisbaar is een voorschrift, dat de bij een molenaar voorradige granen, ten aanzien waarvan het vermoeden van vermalingsbestemming voor de hand ligt, gedekt moeten zijn op eenigerlei wijze, i. e. door voormelde factuur. Eris tusschen de bewerking van granen en het in voorraad hebben door molenaars daarvan voldoende verband, om de bedoelde bepaling betreffende het voorhanden hebben als een onderdeel van de regeling der verwerking te mogen beschouwen. — (Vgl. arrest Hof Haag 20 Februari 1918 W. 10 216, zie kaartregister N. J. art. 8 Distributiewet 1916, Besl. Strafr. 59, n°. 8b, Red.)

Ik acht derhalve het middel gegrond en concludeer, tot vernietiging van het bestreden vonnis, voorzoover dat bevestigt het ontslag van rechtsvervolging en tot vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter voor zoover dat punt betreft en dat de Hooge Raad voorts het bewezene zal qualificeeren als: „als

molenaar granen in voorraad hebben welke niet gedekt zijn door een factuur, afgegeven door eene in opdracht van de Regeering distributeerende autoriteit, den beklagde daaraan zal schuldig verklaren en met toepassing van artt. 6 en 11 der Distributiewet 1916, artt. 3 en 6 der Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 18 September 1917, Ster. n°. 218, art. 10 van het Besluit van dien Minister van 27 December 1916 Ster. n°. 303, 23 Sr., hem zal veroordeelen tot eene geldboete van f 100:— subsidiair 2 maanden hechtenis.

De Hooge Raad, enz.

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie (zie concl. Adv.-Gen.)

O., dat bij het bevestigde vonnis van den Kantonrechter te Bergen op Zoom, met des gerequireerden schuld daaraan, in overeenstemming met de aanklacht, bewezen is verklaard: „het als molenaar in voorraad hebben van granen — tarwe en rogge — terwijl deze voorraad niet gedekt is door eene factuur, afgegeven door eene in opdracht van de regeering distributeerende autoriteit;

O., dat de Kantonrechter in het bevestigde vonnis vooropstelt, dat de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij zijne beschikking van 18 September 1917 heeft verboden het vermalen of doen vermalen van granen, maïs of peulvruchten, en in art. 6 van die regeling bovendien aan de molenaars verboden heeft granen, peulvruchten en maïs of maalproducten daarvan in „voorraad” te hebben, welke niet tevens gedekt zijn door eene factuur als bedoeld in art. 3 der regeling, — en dan verder overweegt, dat genoemde Minister aan art. 6, 1e der Distributiewet 1916 niet de bevoegdheid kan ontleenen het „in voorraad hebben van levensmiddelen, grondstoffen voor levensmiddelen en voedermiddelen voor dieren” te verbieden, zoodat, daar het bewezen verklaarde feit ook niet krachtens eene andere bepaling strafbaar werd geoordeeld, de gerequireerde werd ontslagen van alle rechtsvervolging;

O., dat ter toelichting van het tegen deze beslissing gerichte middel van cassatie wordt aangevoerd, dat de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 18 September 1917 inhoudt eene regeling der verwerking o. a. van tarwe en rogge, en dat

zoodanige regeling, die moet zijn „een samenstel van voorschriften te geven betreffende het malen van granen”, zich niet behoeft te beperken tot de enkele handeling van malen zelf, doch ook verdere strekking kan hebben, en in het bijzonder kan inhouden bepalingen, die het vaststellen van overtredingen der regeling vergemakkelijken, — zoodat nu art. 6, 1°. der Distributiewet 1916 den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel uitdrukkelijk toestaat eene regeling als bovenbedoeld te treffen, daaruit van zelf volgt des Ministers bevoegdheid om eene verbodsbepaling als die welke, als boven vermeld, art. 6 der regeling van 18 September 1917 inhoudt, uit te vaardigen;

O., dat de evenbedoelde ministeriële beschikking van 18 September 1917 wel aanvangt met een verbod om granen enz. te vermalen of te doen vermalen, maar blijkens haren verderen inhoud beoogt eene regeling van het vermalen dier producten, dus eene regeling van de verwerking daarvan als bedoeld in het slot van art. 6, 1°. der Distributiewet 1916, wat ook klaarblijkelijk de opvatting was van den Kantonrechter, daar in diens vonnis herhaaldelijk gesproken wordt van een in de Ministeriële beschikking getroffen regeling;

O., dat aldus opgevat die beschikking beoogt eene regeling, niet van de wijze van werken in de fabrieken of molens, maar van den omvang der productie dier inrichtingen, noodig geworden door de beperkte hoeveelheid der grondstoffen, die beschikbaar kan worden gesteld;

dat van zoodanige regeling de contrôle der in de fabrieken of molens te verwerken grondstoffen een onmisbaar onderdeel uitmaakt, zoodat moet worden aangenomen, dat de bij de wet aan den Minister toegekende bevoegdheid om de verwerking o. a. van granen te regelen, medebrengt de bevoegdheid om bepalingen ter controleering der hoeveelheid van die grondstof, waarover de personen, die verwerken, beschikken, vast te stellen;

O., dat derhalve de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in art. 6 der regeling van 18 September 1917 bevoegdelijk het boven omschreven verbod, waarvan de duidelijke strekking is eene contrôle als voorbedoeld mogelijk te maken, heeft opgenomen, zoodat de ten laste van den gerequireerde Bezezen verklaarde feiten strafbaar zijn krachtens art. 11 der Distributiewet 1916 en dus het middel is gegrond;

Vernietigt het vonnis van de Arr.-Rechtbank te Breda van 8 Mei 1918, voor zoover daarbij

werd bevestigd het vonnis van den Kantonrechter te Bergen op Zoom van 31 December 1917, ook ten aanzien van het uitgesproken ontslag van rechtsvervolgving van den gerequireerde;

Rechtdoende ten principale, krachtens art. 105 R. O.:

Vernietigt dat vonnis van den Kantonrechter te Bergen op Zoom in zóoverre;

Verklaart den gerequireerde schuldig aan: „Overtreding eener regeling der verwerking van levensmiddelen, grondstoffen van levensmiddelen en voedermiddelen voor dieren, vastgesteld door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel”;

Gezien de artt. 6 en 11 der Distributiewet 1916 de artt. 3 en 6 der Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 18 September 1917 Staatscourant n°. 218, art. 10 van het Besluit van dien Minister van 27 December 1916 Staatscourant n°. 303 en art. 23 Sr.;

Veroordeelt hem tot eene goldboete van één honderd gulden, bij gebreke van betaling te vervangen door hechtenis voor den tijd van twee maanden. (N. J.)

14 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Distributieregeling voor huiden en leder van 3 April 1917, verplichtend iederen slachter tot het wekelijks doen van een opgave van het geslachte vee.

Uit het 1° en 2° lid van art. 8 der Distributiewet 1916 volgt, dat eer distributieregeling alléén verplichtingen vermag te scheppen, welke bij aflevering of ontvangst der goederen zijn na te leven.

De bepaling der genoemde distributieregeling scheidt een verplichting, die niet op de aflevering en ontvangst van het goed betrekking heeft en vindt dus geen steun in art. 8 der Distributiewet, zoodat beklagde terecht van alle rechtsvervolgving is ontslagen (anders concl. O. M.)

(Distributiewet 1916 art. 8.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

De Procureur-Generaal bij het Hof te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van den 8 Mei 1918, voor zoover in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van den 30 November 1917,

bij hetwelk A. P. K. enz. ten aanzien van hetgeen hem subsidiair bij dagvaarding is ten laste gelegd, is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledebroer.

Bij memorie heeft de Heer requirant gesteld als middel van cassatie:

„Schending door niet-toepassing van art. 12 jo. 8 der Distributiewet 1916 en door onjuiste toepassing van art. 247 juncto 239 Sv.”

In art. 4 van het Besluit van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 3 April 1917, Staatscourant n°. 79 is o. a. bepaald, dat iedere slachter wekelijks aan het bestuur der gemeente zijner inwoning, gespecificeerde opgave moet doen van het aantal stuks vee, dat door hem werd geslacht. In den aanvang van die beschikking is vermeld, dat de Minister, gezien art. 8 le lid der Distributiewet, heeft goed gevonden de dan volgende distributieregeling vast te stellen voor huiden en leder en de inhoud van het besluit in het algemeen is ongetwijfeld zoodanige distributieregeling.

Tot het uitvaardigen van eene distributieregeling voor huiden was de Minister krachtens art. 8 der Distributiewet zeer zeker bevoegd (vgl. ook arrest Hooge Raad 30 Mei 1917 W. 10 107, N. J. 1917 blz. 622, Red.) Eene distributieregeling heeft tot strekking, eene doelmatige verdeling der goederen te bevorderen, waarom de bevoegdheid tot verbod van afleveren, anders dan overeenkomstig zoodanige regeling in art. 8 is gegeven, de regeling zelve mag, ja moet dan noodwendig datgene omvatten, wat tot eene richtige verdeling der goederen ten behoeve van de consumenten zal voeren. Welke bepalingen daartoe zullen strekken, blijft uitterwaard aan des Ministers oordeel overgelaten, mits niet elk verband tusschen de beoogde distributie en een voorschrijf van de regeling ontbreke. Waar men nu de distributie van huiden en leder wil regelen, ligt het voor de hand, dat men op de hoogte moet blijven van het aantal beschikbare huiden en is er dus tusschen de bepaling van art. 4 bovengemeld en de beoogde distributie ongetwijfeld zoodanig verband en samenhang, dat die bepaling als een onderdeel van de distributieregeling moet worden beschouwd. De verplichting daarbij aan slachters opgelegd, moet dan worden nagekomen en niet nakoming is dan volgens art. 12 der Distributiewet strafbaar.

Ik acht het middel alzoo gegrond en concludeer tot vernietiging van het bestreden arrest voor zoover daarbij bevestigd werd het ontslag van rechtsvervolging en van het vonnis der Rechtbank op dat punt en dat de Hooge Raad het bewezen verklaarde zal qualificeeren als: „door schuld niet nakomen van eenige verplichting, voorgeschreven bij eene distributieregeling als in art. 8 eerste lid der Distributiewet 1916 bedoeld, den beklagde daaraan schuldig zal verklaren en met toepassing van de artt. 8 lid 1 en 12 lid 2 der Distributiewet 1916, art. 4 van het Besluit van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 3 April 1917 Staatscourant n°. 79, art. 23 Sr., hem zal veroordeelen tot eene boete van 30 gulden subsidiair 15 dagen hechtenis.

De Hooge Raad, enz.

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kosters, ter vervanging van den Raadsheer Nijpels.

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (zie concl. Adv.-Gen.)

O., dat aan den gerequireerde bij oorspronkelijke dagvaarding is ten laste gelegd, dat hij in de week van 24 tot 30 Juni 1917 als slachter op het gemeentelijk abattoir te Amsterdam op zijnen last door den loonslachter L. de Jong vijf runderen en door den loonslachter W. Oudeboom drie nuchtere kalveren heeft doen slachten en opzettelijk, althans uit grove nalatigheid, immers zonder zich vooraf op de hoogte te hebben gesteld van de tijdstippen, waarop door hem opgave van het geslachte vee moest en kon worden gedaan, heeft verzuimd vóór 9 Juli 1917 aan het bestuur der gemeente Amsterdam eene gespecificeerde opgave te doen van voormeld aantal runderen en nuchtere kalveren, in voornoemde week door hem, althans op zijn last geslacht, zulks niettegenstaande bij door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op 3 April 1917 vastgestelde distributieregeling van huiden en leder, opgenomen in de Nederlandsche Staatscourant van dien datum, iedere slachter tot het wekelijksch doen van een opgave als voorbedoeld verplicht werd;

dat de gerequireerde bij het vonnis der Rechtbank van hetgeen hem primair bij dagvaarding is ten laste gelegd is vrijgesproken en van alle rechtsvervolging is ontslagen ter zake van hetgeen hem bij dagvaarding subsidiair is ten laste gelegd, en dat het Hof het vonnis der Rechtbank heeft bevestigd:

O. ten aanzien van het middel:

dat art. 4 der voormelde distributieregeling voor huiden en leder onder meer inhoudt:

„Iedere slachter doet wekelijks aan het bestuur der gemeente zijner inwoning gespecificeerde opgave van het aantal stuks vee, dat door hem werd geslacht”;

dat in het eerste lid van art. 8 der Distributiewet 1916 de door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel vast te stellen distributieregeling in rechtstreeksch verband met de aflevering der goederen wordt gebracht en in het tweede lid van het artikel „wordt gehandeld over bij distributieregeling op te leggen verplichtingen, welke bij de aflevering of ontvangst der goederen zijn na te leven”;

dat bij gevolg eene distributieregeling alléén verplichtingen vermag te scheppen, welke bij aflevering of ontvangst der goederen zijn na te leven;

dat dit ook volgt uit art. 9 eerste lid der wet, houdende de verplichting tot het doen van opgaven in verband met de distributie van goederen, omdat, strekte 's Ministers regelingsbevoegdheid zich in het algemeen uit tot de verdeling der goederen zonder dat daarbij rechtstreeksch verband met de aflevering en de ontvangst vereischt werd, genoemd art. 9 overbodig zou zijn;

dat, waar de genoemde bepaling der distributieregeling voor huiden en leder eene verplichting schept, die niet op de aflevering en ontvangst van het goed betrekking heeft, zij geenen steun vindt in de wet, en dus het middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

14 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Havenarbeiders zijn zoowel zij, die den in art. 1 Stuwadoorswet omschreven stuwadoorsarbeid een enkele maal verrichten, als zij, die dit regelmatig en als vast beroep plegen te doen.

Hoelang bij de eerste groep de hoedanigheid van havenarbeider blijft bestaan, zal telkens naarmate van de omstandigheden moeten worden vastgesteld, doch bij de laatste groep duurt zij voort, zoolang het beroep niet is prijs gegeven.

Art. 9 Stuwadoorswet spreekt niet van „stuwadoorsarbeid” maar van „arbeid” in het algemeen, zulks om te voorkomen, dat de havenarbeiders, doordien hun in het bedrijf der stuwadoorsonderneming andere dan stuwadoorsarbeid werd opgedragen,

zouden worden verstoken van de hun toekomende rusttijden.

Ten onrechte nam de Kantonrechter aan, dat hij, die aan de lading of lossing van een zeeschip of daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden had deelgenomen en daardoor, krachtens art. 1, havenarbeider was geworden, die hoedanigheid noodzakelijk verliest, zoodra hij dien arbeid had beëindigd. Het verrichten van anderen dan stuwadoorsarbeid en het zijn van havenarbeider kan samengaan.

(Stuwadoorswet artt. 1 en 9.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kosters.

De Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam, requirant van cassatie — voor zoover na te melden vonnis ontslag van rechtsvervolgning inhoudt — tegen een vonnis van de gezegde Rechtbank van 30 April 1918, waarbij in hooger beroep is bevestigd een vonnis van den Kantonrechter te Rotterdam van 21 December 1917, bij hetwelk, 1°. P. van B.-W. enz. en 2°. C. L. S. enz., ten aanzien van een deel van het hun telastegelegde zijn ontslagen van alle rechtsvervolgning en voor het overige als schuldigen aan: „als bestuurder eener stuwadoorsonderneming niet zorgen, dat in zijne onderneming door een havenarbeider geen arbeid wordt verricht in strijd met de bepalingen ten aanzien van zijne arbeids- en rusttijden bij algemeenene maatregel van bestuur gesteld, gepleegd ten opzichte van twee personen, tweemaal”, met toepassing van de artt. 1, 9 lid 1, 16, 20 lid 1 en lid 7, 25 der Stuwadoorswet (van 10 October 1914 S. 486, Red.) 1, 2, 3, 6 van het Werktijdenbesluit (Stuwadoorswet van 5 September 1916, S. 432, Red.) 23 Sr., zijn veroordeeld, elk tot vier geldboeten van f 25 en vervangende hechtenis van 5 dagen voor iedere boete;

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Ledeboer.

Bij het bestreden vonnis is o. a. bevestigd het vonnis waartegen appel, waarbij als beezen was aangenomen, dat de *havenarbeider* G. Wansink op verschillende tijdstippen waaronder de na te noemen, de in de dagvaarding omschreven arbeid heeft verricht, en tevens, dat genoemde persoon op 23, 24 en 25 Augustus 1917 geen *havenarbeider* was. Tot deze laatste beslissing kwam de Kantonrechter op grond,

dat Wansink op geen der dagen betrokken was bij de lading of lossing van een zeeschip, of de daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden, zulks althans niet in de dagvaarding was gesteld. Hieruit volgt, dat de Kantonrechter de toekenning van de hoedanigheid van havenarbeider aan Wansink in de dagvaarding, heeft opgevat in dezen zin, dat die persoon dat beroep wel in het algemeen uitoefende, doch dat de vraag of deze op bedoelde tijdstippen havenarbeider was in den zin van art. 1 der Stuwadoorswet, ook volgens den steller der dagvaarding hare beantwoording zou moeten vinden, in verband met de verder in de dagvaarding gestelde, door dezen arbeider verrichte werkzaamheden. Zóó opgevat bevat het bevestigd vonnis op bedoeld punt geene tegenstrijdigheid en dat die opvatting is overeenkomstig de bedoeling van den steller der dagvaarding, lijkt mij niet onaannemelijk. In den verderen gedachtengang van den Kantonrechter lag dan terecht een ontslag van rechtsvervolging, zoodat het beroep in cassatie hiertegen ingesteld, ontvankelijk is.

In art. 1 lid 1° wordt „havenarbeider” omschreven als „ieder die stuwadoorsarbeid verricht en niet behoort tot de bemanning van het zeeschip”. Deze definitie houdt verband met de voorafgaande betreffende „stuwadoorsarbeid”, als omvattende alle werkzaamheden aan: het brengen van goederen in en uit een zeeschip, alsmede het in rechtstreeksch verband daarmede, verwerken der in het schip te brengen, of opstapelen van daaruit gebrachte goederen op de kade, in zich aldaar bevindende pakhuizen of opslagplaatsen, of verwerken daarvan in het vaarttuig, van waaruit zij rechtstreeks in het zeeschip worden gebracht, alsmede het stuwen of verwerken van goederen in het zeeschip, of in het vaarttuig waarin zij rechtstreeks uit het zeeschip worden gebracht; een en ander met inbegrip van het bedienen van inrichtingen of werktuigen ten behoeve van vorenbedoelde werkzaamheden.

Aan de werkzaamheden als stuwadoorsarbeid omschreven, werd vroeger geregeld en wordt ook thans nog veelal in meerdere of mindere mate deelgenomen door de bemanning van de zeeschepen, als hun schip voor belading of lossing in aanmerking komt. Aan die bemanning is de bescherming der wet niet toegedacht; de daartoe strekkende redenen zijn vermeld in de Mem. van Toel. (zie bijl. H. 2^e K. 1910/11 204-3 bladz. 8).

In de definitie van havenarbeider moest dus hiermede worden rekening gehouden en dit is

geschied door onder die hoedanigheid niet te begrijpen hen, die hoewel zij stuwadoorsarbeid verrichten, behooren tot de bemanning van het zeeschip. Het bepalend lidwoord moest worden gebezigd, omdat men anders de werking der wet ten behoeve van personen die men wél wilde beschermen, illusoir kon maken. Denkt men zich de uitzondering weg, dan zou dus de scheepsgezel die met betrekking tot de lading of lossing van zijn schip stuwadoorsarbeid verrichtte, een havenarbeider zijn in den zin der wet, hoewel dit ook dan slechts zou zijn een tot zijn eigenlijk beroep van scheepsgezel of zeeman, bijkomstige werkzaamheid. M. a. w. zoo'n zeeman zou dan door wetsduiding havenarbeider zijn.

Ten opzichte van personen, wier eigenlijk beroep is, dat van arbeider in het havenbedrijf of havenarbeider, die stuwadoorsarbeid als hunne hoofdbezigheid plegen te verrichten, houdt de definitie van art. 1 geenszins eene beperking in, strekkende door wetsduiding die hoedanigheid slechts toe te kennen, voor zoolang zij feitelijk met stuwadoorsarbeid bezig zijn. De woorden houden die beperking niet in en de geheele strekking der wet alsmede het verband tusschen de verschillende artikelen, met name dat tusschen art. 1 en 9, wijst zoodanige opvatting af. Wel ligt in de omschrijving van art. 1 eene beperking, doch eene andere dan die de Kantonrechter er in leest. In het algemeen namelijk heeft men van het begrip havenarbeider eene ruimere opvatting; men begrijpt daaronder ieder arbeider in het havenbedrijf. De definitie van art. 1 sluit nu echter uit de bescherming van arbeiders in het havenbedrijf, die nooit stuwadoorsarbeid verrichten. Aan den anderen kant verruimt de definitie het gangbaar begrip van havenarbeider, omdat daaronder ook valt, ieder, ook die niet behoort tot de arbeiders in een havenbedrijf, die stuwadoorsarbeid doet.

Ik wees reeds op het verband tusschen art. 1 en 9 der wet. In het laatstbedoeld artikel wordt uitdrukkelijk onder het oog gezien, het verrichten door „havenarbeiders” van „arbeid” in het algemeen in eene stuwadoorsonderneming, en wordt aan de hoofden of bestuurders van zoodanige onderneming de verplichting opgelegd te zorgen, dat door havenarbeiders generlei *arbeid welke ook*, verricht in strijd met de bepalingen omtrent arbeids- en rusttijden gesteld. Uit dat artikel in al zijne geledingen, blijkt, dat de wetgever zich de qualiteit van havenarbeider als eene blijvende denkt, niet als eene die door het tijdelijk

ophouden met stuwadoorsarbeid, steeds verloren gaat. Juist om den „havenarbeider” de noodige rust te verzekeren, is met wijziging van den oorspronkelijken tekst, art. 9 zóó gewijzigd, dat hem die rust niet kan ontgaan, doordat hij in de stuwadoorsonderneming zou belast worden met anderen arbeid. (vgl. Bijl. H. 2° K. 1910/1911—204-2 art. 9, 1911/12 n°. 58-3 bladz. 22; Hand. 1913/14 bladz. 2306, 2308.)

Naar mijne meening vallen dus onder de omschrijving van havenarbeider, zoowel zij die van het verrichten van stuwadoorsarbeid hun gewoon beroep maken, als zij die dat een enkel maal doen en zullen de eersten die hoedanigheid doorgaand blijven bezitten, terwijl wat de laatsten betreft, telkens uit de omstandigheden zal moeten worden uitgeleid, of hun nog, al dan niet, die hoedanigheid zal moeten worden toegekend.

Die opvatting vindt volkomen bevestiging in de gedachtenwisseling in de Tweede Kamer gehouden, naar aanleiding van art. 1, speciaal naar aanleiding van het amendement Nierstrasz daarop ingediend, hetwelk beoogde in de wet vast te leggen, dat men slechts havenarbeider zou zijn, gedurende den tijd, dat de stuwadoorsarbeid werd verricht. Dat amendement is echter ten slotte ingetrokken, omdat kenlijk de Kamer die beperking beslist verwerpelijk achtte. (Bijl. H. 2° K. 1913/14, n°. 11—14, H. 1913/14 bladz. 2257, 2263, 2267, 2269, 2273).

Bij deze opvatting is ten opzichte van den havenarbeider Wansink, in strijd met art. 6 van het werktijdenbesluit (Stuwadoorswet, S. 432 van 1916), de gezamenlijke duur van de diensttijden in het tijdvak van Maandag voormiddags zes uur tot middernacht tusschen Zaterdag en Zondag, langer geweest dan twee en zeventig uren. Door de beklagden ten aanzien van het daarop betrekking hebbend deel van het als bewezen aangenomene, van rechtsvervolgning te ontslaan, op grond dat het in dat opzicht gestelde niet strafbaar zou zijn, is dan art. 6 van dat werktijdenbesluit, in verband met art. 1 daarvan en met art. 1 en 9 der Stuwadoorswet en artt. 214, 216, 256, 257 Sv. geschonden, zoodat ik het middel gegrond acht.

Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis, voorzoover daarbij werd bevestigd het vonnis van den Kantonrechter, ten aanzien van het aantal overtredingen en voor zooveel het als bewezen aangenomene niet strafbaar is verklaard en de beklagden

daarbij zijn ontslagen van rechtsvervolgning en dat de Hooge Raad zal verstaan, dat het feit zooals dat is gequalificeerd is gepleegd ten opzichte van één persoon, drie maal en ten opzichte van één persoon tweemaal, de beklagden daaraan schuldig zal verklaren en veroordeelen ieder tot vijf geldboeten elke van f 25 subsidiair vijf dagen hechtenis voor elke boete.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Fentener van Vlissingen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie:

Schending door verkeerde toepassing van art. 6 van het Werktijdenbesluit (Stuwadoorswet) in verband met de artt. 1 en 9 der Stuwadoorswet;

O., dat aan de gerequireerden bij inleidende dagvaarding was te laste gelegd: dat zij te Rotterdam in de maand Augustus 1917, als Directeuren der Naamlooze Vennootschap „Rotterdamsche Stuwadoorsmaatschappij”, gevestigd te Rotterdam en in gemelde hoedanigheid als bestuurders dier onderneming, zijnde eene stuwadoorsonderneming als omschreven in art. 1 der Stuwadoorswet, niet hebben gezorgd, dat in hunne onderneming door na te noemen havenarbeiders geen arbeid werd verricht in strijd met de bepalingen ten aanzien van de arbeids- en rusttijden dier havenarbeiders bij het werktijdenbesluit (stuwadoorswet) gesteld, immers, terwijl aan genoemde onderneming geenerlei vergunning was verleend, als bedoeld in de artt. 7, 8 en 9 van voormeld werktijdenbesluit, tot verlenging van de dienst- of werktijden dier havenarbeiders, geene of geene behoorlijke maatregelen hebben genomen om te voorkomen, dat: 1°. J. C. C. Wansink, die niet behoorde tot de bemanning van na te melden zeeschepen, immers zich niet blijkens de monsterrol of, bij gebreke daarvan, blijkens een ander aan boord dier schepen aanwezig geschrift als scheepsofficier of scheepsgezel had verbonden, in hunne onderneming op Maandag, 20 Augustus 1917 van 7 uur voormiddag tot 8 uur voormiddag; van 9 uur voormiddag tot 12 uur 's middags; van 1 uur namiddag tot 4½ uur namiddag; van 8 uur namiddag tot 8½ uur namiddag, en van 9 uur namiddag tot 's nachts 12 uur;

op Dinsdag, 21 Augustus 1917 van 1 uur voormiddag tot 6½ uur voormiddag, van 11½ uur voormiddag tot 12 uur 's middags en van 1 uur namiddag tot 6 uur namiddag en

op Woensdag, 22 Augustus 1917, Donderdag 23 Augustus 1917, Vrijdag, 24 Augustus 1917, en Zaterdag, 25 Augustus 1917, telkens van 7 uur voormiddag tot 8 uur voormiddag, van 9 uur voormiddag tot 12 uur 's middags en van 1 uur namiddag tot 6 uur namiddag, als eerste machinist aan boord van elevator A arbeid verrichtte, welke arbeid bestond in het bedienen dezer inrichting achtereenvolgens bij en ten behoeve van de lossing van graan uit de navolgende vaartuigen, welke de zee bevoeren en niet waren oorlogsschepen noch visschersschepen, te weten : uit het stoomschip „Feessider” gelegen aan paal 6 in de Maashaven, zijnde die elevator met de lossing van dat schip aangevangen op Maandag, 20 Augustus 1917, namiddag 1 uur en daarmede geëindigd op Dinsdag, 21 Augustus 1917, voormiddag 11 uur ; uit het stoomschip „Darlington” gelegen aan paal 3 in de Rijnhaven, zijnde die elevator met de lossing van dat schip aangevangen op Dinsdag, 21 Augustus 1917, namiddag 1 uur en daarmede geëindigd op Woensdag, 22 Augustus 1917 voormiddag 12½ uur, en uit het stoomschip „Cowrie” gelegen aan paal 10 in de Maashaven, zijnde die elevator met de lossing van dat schip aangevangen op Woensdag, 22 Augustus 1917 voormiddag 8½ uur en daarmede geëindigd op dienzelfden dag namiddag 4½ uur, en gedurende den tijd, dat die elevator niet werkzaam was aan de lossing van genoemde schepen in het verrichten der noodige reparatiën aan dien elevator en deszelfs machine, het poetsen dier machine en verder in het verrichten van al datgene, wat noodig was voor het onderhoud van dien elevator ;

20. L. Noordzij, enz.

O., dat de aan de gerequireerden te laste gelegde feiten bij het door de aangevallene uitspraak in hooger beroep bevestigde vonnis van den Kantonrechter, met hunne schuld daaraan, wettig en overtuigend is bewezen verklaard, doch het aldus bewezenverklaarde niet strafbaar is verklaard, voor zoover betreft den gezamenlijken duur der diensttijden van voornoemden Wansink, ten aanzien van welk feit de, beklagden van alle rechtsvervolging zijn ontslagen, terwijl zij voor het overige zijn veroordeeld, met qualificatie en aanhaling van artikelen zooals dit alles hierboven is vermeld ;

O., dat het uitgesproken ontslag van rechtsvervolging steunt op dit betoog :

dat naar art. 1 der Stuwadoorswet havenarbeider is ieder, die stuwadoorsarbeid verricht en niet behoort tot de bemanning van het zeeschip, terwijl met dit laatste blijkbaar bedoeld wordt een bepaald zeeschip en wel dat

tot welker lading of lossing de arbeid betrekking heeft ;

dat derhalve Wansink op 23, 24 en 25 Augustus 1917 geen „havenarbeider” was en de door hem verrichte arbeid geen havenarbeid, omdat hij op gemelde dagen op geenerlei wijze betrokken was bij de lading of lossing van een zeeschip en bij de daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden, althans zulks niet in de dagvaarding is gesteld ;

dat tegen het ontslag van rechtsvervolging het middel is gericht ;

O. daaromfrent :

dat inderdaad de opvatting van den Kantonrechter, als zoude bij toepassing van art. 6 van het Werktijdenbesluit (Stuwadoorswet), regelende den gezamenlijken wekelijkschen duur der dienst — en werktijden van een havenarbeider en vastgesteld ingevolge art. 9 dier Wet, uitsluitend rekening zijn te houden met arbeid, verricht bij de lading of lossing van zeeschepen of met daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden, is in strijd met de bepalingen der meergemelde wet, in het bijzonder met art. 9 ;

dat toch dit artikel aan hoofden of bestuurders eener Stuwadoorsonderneming de verplichting oplegt te zorgen, dat in hunne onderneming door havenarbeiders geen arbeid wordt verricht in strijd met de bepalingen, ten aanzien hunner arbeids- en rusttijden, bij algemeenen maatregel van bestuur gesteld ;

dat in dit voorschrift niet — zooals in andere artikelen der wet — wordt gesproken van „stuwadoorsarbeid”, zijnde het in art. 1 nauwkeurig omlinjende begrip, waarbij dadelijk verband met het lossen en laden van zeeschepen een vereischte is, maar van „arbeid” in het algemeen, zulks, gelijk blijkt uit de geschiedenis van dit voorschrift, om te voorkomen, dat de havenarbeiders, doordien hun in het bedrijf der Stuwadoorsonderneming andere dan stuwadoorsarbeid werd opgedragen, zouden worden verstoken van de hun toekomende rusttijden ;

dat dit voorschrift niet voor toepassing vatbaar ware, indien met den Kantonrechter moest worden aangenomen, dat hij, die aan de lading of lossing van een zeeschip of aan de daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden had deelgenomen en daardoor, krachtens art. 1, havenarbeider was geworden, die hoedanigheid noodzakelijk zou verliezen, zoodra hij dien arbeid had beëindigd ;

dat immers, naar die opvatting het verrichten van anderen dan stuwadoorsarbeid en het zijn

van havenarbeider niet zouden kunnen samengaan, in welk geval het geen zin zou hebben gehad ten bate van de havenarbeiders mede omtrent dien anderen arbeid een beperkende regeling vast te stellen;

dat 's Kantonrechters opvatting ook geen steun vindt in de definitie van „havenarbeider” in art. 1, welke — zulks in overeenstemming met de geschiedenis van het tot stand komen dezer bepaling — aldus is te verstaan, dat havenarbeiders zijn, zoowel zij, die den in art. 1 omschreven stuwadoorsarbeid een enkele maal verrichten, als zij, die dit regelmatig en als vast beroep plegen te doen;

dat hoelang bij de eerste groep de hoedanigheid van havenarbeider blijft bestaan, telkens naarmate van de omstandigheden zal moeten worden vastgesteld, doch dat zij bij de laatstgenoemde voortduurt, zoolang het beroep niet is prijs gegeven;

dat de toevoeging aan art. 1 „en niet behoort tot de bemanning van het zeeschip” met tot andere uitlegging dwingt, daar zij geen andere strekking heeft dan om scheepsofficieren en scheepsgezellen, die anders onder de bepalingen der Stuwadoorswet zouden kunnen vallen, aan hare werking te onttrekken;

dat derhalve de machinist Wansink, van wien is vastgesteld, dat hij het beroep van havenarbeider uitoefende, dit ook bleef op 23, 24 en 25 Augustus 1917 en de gerequireerden, in wier onderneming hij werkzaam was, dus strafbaar waren, toen zij er niet voor hadden gezorgd, dat hij in het tijdvak van Maandag des voormiddags 6 uur tot middernacht tusschen Zaterdag en Zondag geen langeren diensttijd dan 72 uur had gehad;

dat de Kantonrechter door anders te beslissen de artt. 1 en 6 van het werktijdenbesluit (stuwadoorswet) in verband met de art. 1 en 9 dier wet verkeerd heeft toegepast en de Rechtbank diezelfde artikelen, benevens de artt. 247 en 256 Sv. heeft geschonden door de uitspraak van den Kantonrechter ook op dit punt te bevestigen;

Vernietigt het vonnis door de Arr.-Rechtbank te Rotterdam op 30 April 1918 gewezen, doch, alleen voor zoover daarbij is bevestigd het vonnis van den Kantonrechter te Rotterdam van 21 December 1917 ten aanzien van het daarbij uitgesproken ontslag van rechtsvervolging, van de bepaling van het aantal overtredingen en van de aan de gerequireerden opgelegde straf;

En te dien opzichte recht doende ten principale krachtens art. 105 R. O.;

Vernietigt op voormelde punten mede het vonnis van den Kantonrechter;

Verstaat, dat de feiten, zooals zij zijn gequalificeerd, zijn gepleegd ten opzichte van een persoon driemaal, en ten opzichte van een persoon tweemaal;

Verklaart de gerequireerden aan die aldus gequalificeerde feiten schuldig;

Veroordeelt ieder van hen tot vijf geldboeten, elke van vijf en twintig gulden;

Bepaalt dat bij gebreke van betaling elke boete zal worden vervangen door eene hechtenis van vijf dagen. (N. J.)

15 October 1918. **BESLUIT**, tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement. S. 563.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 11 Juli 1918, n°. 281, afdeling Waterstaat A;

Gezien artikel 2 der Motor- en Rijwielwet; Gelet op de door Onzen Minister voornoemd overgelegde adviezen van Gedeputeerde Staten der provinciën;

Den Raad van State gehoord, (advies van 6 Augustus 1918 n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 10 October 1918, La. A, afdeling Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het Motor- en Rijwielreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 6 November 1905 (*Staatsblad* n°. 294), gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 18 September 1907 (*Staatsblad* n°. 252), van 30 November 1908 (*Staatsblad* n°. 345), van 19 September 1910 (*Staatsblad* n°. 283), van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 330) en van 15 December 1916 (*Staatsblad* n°. 532); nader te wijzigen als volgt:

Art. I. In artikel 1 wordt de zinsnede, aanvangende met het cijfer 4, vervangen door de volgende: „onder *rijwielpaden*, alle paden, welke, voorzover zij of de wegen, waarvan zij deel uitmaken, onder beheer staan van een openbaar lichaam, door of met goedvinden van het bestuur van dat lichaam en in andere gevallen door of met goedvinden van de eigenaren dier paden als rijwielpaden zijn aangeduid door een kenteeken van een model, vast te stellen door Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belasten Minister.”

Art. II. Tusschen de artikelen 3 en 4 worden ingevoegd de artikelen 3bis, 3ter en 3quater, luidende als volgt:

Art. 3bis. „De bestuurder van een motor-

rijtuig of rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht:

a. ingeval hij voornemens is plotseling vaart te verminderen of stil te houden, van dat voornemen tijdig te doen blijken door het goed zichtbaar op en neer bewegen ter zijde van het rijtuig of rijwiel van een der armen of een stok of ander voorwerp, indien door het niet geven van dat teeken de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg of dat rijwielpad zoude worden belemmerd of in gevaar gebracht;

b. ingeval hij voornemens is van richting te veranderen, van dat voornemen tijdig te doen blijken door het goed zichtbaar uitsteken van een der armen of een stok of ander voorwerp in de richting, welke zal worden ingeslagen, indien door het niet geven van dat teeken de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg of dat rijwielpad zoude worden belemmerd of in gevaar gebracht.

Voor den bestuurder van een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, waarmede over een weg wordt gereden, gelden ten opzichte van bestuurders van motorrijtuigen en rijwielen gelijke verplichtingen, als hiervoor aan den bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel zijn opgelegd, met dien verstande, dat door eerstgenemden bestuurder in de gevallen, onder a genoemd, in plaats van het aldaar voorgeschreven teeken kan worden gekozen het opsteken van de zweep".

Art. 3ter. „Indien een bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel een weg berijdt, welke door een anderen weg wordt gekruist, en het punt van kruising nadert gelijktijdig met een bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel, een bestuurder van een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, dan wel een bestuurder of geleider van rij- of trekdiere of ander vee, die den anderen weg berijdt of gebruikt, is de bestuurder of geleider, die den anderen aan zijn rechterhand heeft, verplicht voor dezen den doorgang vrij te laten en zoo noodig stil te houden of langzamer te rijden of te gaan."

Art. 3quater. „Het is den bestuurders van motorrijtuigen en rijwielen verboden binnen de bebouwde kom eener gemeente de linkerzijde van den weg te houden voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen, van rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde, dan wel van rij- of trekdiere of ander vee.

Het is den bestuurders van rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde en den bestuurders of geleiders van rij- of trekdiere

of ander vee verboden binnen de bebouwde kom eener gemeente de linkerzijde van den weg te houden, voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen.

In bochten binnen bebouwde kommen en verder in die, buiten bebouwde kommen, waar het uitzicht niet vrij is, zijn genoemde bestuurders en geleiders verplicht de rechterzijde van den weg te houden."

Art. III. In artikel 4 worden na de woorden: „de wegen", ingevoegd de woorden: „en de rijwielpaden".

Art. IV. In artikel 5 wordt het woord: „ernstig" voorkomende in het tweede lid, in de zinsnede, aanvangende met letter c, geschrapt en wordt het woord „chassis" in het derde lid vervangen door het woord „raamwerk".

Art. V. Tusschen de artikelen 5 en 6 wordt ingevoegd artikel 5bis, luidende:

Art. 5 bis. „Een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van een nauwkeurig werkend stuurtoestel.

In het algemeen moet een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, er op ingericht zijn:

a. dat zooveel mogelijk elk gevaar voor brand of ontploffing worde voorkomen;

b. dat de overige gebruikers van het rijwielpad niet door rook of damp worden gehinderd.

Een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van platen, waarop zijn aangegeven de fabriek en het fabrieksnummer van het raamwerk, het vermogen in paardekrachten van den motor of het aantal en de boring der cylindere en het eigen gewicht van het rijtuig".

Art. VI. In artikel 7 worden in het eerste lid na de woorden: „een weg" ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad".

Art. VII. In artikel 8 worden in het eerste lid na de woorden: „een weg", ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad" en in het tweede lid na het woord: „moet", de woorden: „éentonig zijn en".

Art. VIII. In artikel 9 worden in het eerste lid na de woorden: „een weg" ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad" en in het vierde lid na de woorden: „van wegen", de woorden: „en rijwielpaden", en wordt na het woord: „sirene", een komma geplaatst en daarna ingevoegd de woorden: „de klaxon".

Art. IX. In artikel 10 worden aan het slot van het eerste lid de woorden: „niet gekleurd zijn", vervangen door: „geen gekleurd licht

uitstralen"; aan dat artikel wordt verder toegevoegd als derde lid: „Onze met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belaste Minister is bevoegd voorschriften te stellen ten aanzien van het bezigen van verblindende verlichting (schijnwerpers) buiten stedelijke bebouwde kommen. Het is verboden in strijd met die voorschriften te handelen.”

Art. X. In artikel 11 worden in het eerste lid na de woorden: „een weg”, ingevoegd de woorden: „en een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad”, en worden aan het slot van dat lid de woorden: „niet gekleurd zijn”, vervangen door: „geen gekleurd licht uitstralen”; in het tweede lid worden na de woorden: „tweede lid”, ingevoegd de woorden: „en derde lid zijn”, terwijl het woordje „is” wordt geschrapt.

Art. XI. In artikel 12 worden in het eerste lid na de woorden: „een weg” ingevoegd de woorden „of een rijwielpad”, en in het tweede lid na de woorden: „den weg”, de woorden: „of het rijwielpad”; in dit laatste lid wordt verder het woord „ernstig”, na het woord „niet”, geschrapt.

Art. XII. In artikel 13 worden na de woorden: „een weg”, ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad”.

Art. XIII. Artikel 15 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende:

Art. 15. „Tot naleving van artikel 5, artikel 5bis, artikel 6, artikel 7, artikel 8, artikel 10, artikel 11 en artikel 14 zijn gehouden de bestuurder van een motorrijtuig en:

a. voor zooveel betreft artikel 5, artikel 5bis, artikel 6, artikel 7, artikel 8, artikel 11 en artikel 14 de eigenaar of houder, die doet of laat rijden;

b. voor zooveel betreft artikel 10 de eigenaar of houder, die het motorrijtuig zich op een weg doet of laat bevinden.”

Art. XIV. In artikel 16, artikel 17, artikel 18 en artikel 19 worden na de woorden: „een weg”, ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad”.

Art. XV. In artikel 20, eerste lid, worden na de woorden: „een weg”, ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad”, en worden aan het slot van dat lid de woorden: „niet gekleurd zijn”, vervangen door: „geen gekleurd licht uitstralen”.

Art. XVI. In artikel 21 worden na de woorden: „een weg” ingevoegd de woorden: „of een rijwielpad”.

Art. XVII. Artikel 22 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende:

Art. 22. Tot naleving van artikel 16, artikel 17, artikel 18 en artikel 20 zijn gehouden de bestuurder van een rijwiel en de eigenaar of houder, die doet of laat rijden”.

Art. XVIII. In artikel 23 worden in het eerste lid geschrapt de woorden: „vooraan geplaatst is aan de linkerzijde en” en worden na het woord „uitstraalt”, ingevoegd de woorden: „en geplaatst is vooraan aan de linkerzijde van het voertuig, of, als de lading buiten het voertuig steekt, vooraan aan de linkerzijde van het meest uitstekende deel van de lading”; aan het slot van dat lid worden verder de woorden: „niet gekleurd zijn”, vervangen door de woorden: „geen gekleurd licht uitstralen”.

Art. XIX. Artikel 24 wordt vervangen door een nieuw artikel, luidende:

Art. 24. „Tot naleving van artikel 23 zijn gehouden de bestuurder van een daaraan onderworpen rij- of voertuig en de eigenaar of houder, die doet of laat rijden”.

Art. XX. In artikel 25 worden na de woorden: „Het is”, ingevoegd de volgende woorden, geplaatst tusschen komma's, „onverminderd het bepaalde bij artikel 28bis”.

Het tweede lid van artikel 25 wordt vervangen door een nieuw lid, luidende:

„Tot naleving van het eerste lid is, voor zooveel betreft rij- of voertuigen, de bestuurder gehouden”.

Art. XXI. Tusschen de artikelen 25 en 26 worden ingevoegd de artikelen 25bis en 25ter, luidende:

Art. 25bis. „Indien een bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiel een rijwielpad berijdt, dat door een ander rijwielpad wordt gekruist en het punt van kruising nadert gelijktijdig met een bestuurder, die het andere rijwielpad berijdt, is de bestuurder, die den ander aan zijn rechterhand heeft verplicht voor dezen den doorgang vrij te laten en zoo noodig stil te houden of langzamer te rijden”.

Art. 25ter. „Het is den bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen en rijwielen verboden de linkerzijde van een rijwielpad te houden, voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen op twee wielen of rijwielen.

In bochten, wanneer het uitzicht niet vrij is, zijn die bestuurders verplicht de rechterzijde van het rijwielpad te houden.”

Art. XXII. In artikel 26 wordt de punt, na het woord „verlaten”, vervangen door een komma, en worden aan dat artikel toegevoegd de woorden: „indien dat pad behoort tot een weg”; verder wordt aan dat artikel nog toe-

gevoegd een tweede lid, luidende: „Hij, die zich op een rijwielpad bevindt anders dan op een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiél, is verplicht op tijdige waarschuwing van den bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiél, voor zooveel noodig, naar rechts uit te wijken, indien het rijwielpad niet behoort tot een weg”.

Art. XXIII. In artikel 27 wordt de punt na het woord „weg” aan het slot vervangen door een komma en worden aan dat artikel toegevoegd de woorden: „tenzij zich aan de andere zijde van den weg eveneens een rijwielpad bevindt”.

Aan dat artikel wordt verder een tweede en een derde lid toegevoegd, luidende:

„Op een rijwielpad, niet behoorende tot een weg, zijn bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen en rijwielen verplicht met hunne rijtuigen of rijwielen behoorlijk uit te wijken:

1°. naar *rechts*, bij het tegenkomen van motorrijtuigen of rijwielen;

2°. naar *links*, bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen;

3°. naar *rechts*, bij het ingehaald worden door motorrijtuigen of rijwielen, voor zooveel voor hem, die wenscht in te halen, de daartoe noodige ruimte anders niet beschikbaar zou zijn, en het verlangen, dat uitgeweken worde, behoorlijk kenbaar gemaakt is.

In het geval, dat bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen of van rijwielen, op een rijwielpad naast elkander rijdende, een of meer andere bestuurders van zoodanige motorrijtuigen of rijwielen ontmoeten of door dezen worden ingehaald, zijn de bestuurders, welke links rijden, verplicht zich achter de rechtsrijdende bestuurders te begeven”.

Art. XXIV. Tusschen de artikelen 28 en 29 wordt ingevoegd artikel 28*bis*. luidende:

Art. 28*bis*. „De openbare lichamen, die rijwielpaden of wegen, waarvan deze deel uitmaken, onder hun beheer hebben en, voor zooveel betreft rijwielpaden, niet onder beheer van openbare lichamen, de eigenaren dier paden, zijn bevoegd de rijwielpaden voor motorrijtuigen op twee wielen te sluiten; deze sluiting wordt op of bij die paden aangeduid door een kenteeken van een model, vastgesteld door Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielvét belasten Minister.

Het is verboden deze rijwielpaden buiten noodzaak met genoemde rijtuigen te berijden”.

Art. XXV. In artikel 29 wordt in de zinsnede, aanvangende met letter *a*, na het cijfer „26” een komma geplaatst en daarna worden

in die zinsnede ingevoegd de woorden „artikel 27, tweede en derde lid”; in de zinsnede, aanvangende met letter *c* worden na het cijfer „5” ingevoegd de woorden „artikel 5*bis*”, na welke woorden een komma wordt geplaatst en worden na het cijfer „25” ingelascht de woorden: „en artikel 28*bis*, tweede lid”, terwijl het woordje „en” vóór „artikel 25” wordt vervangen door een komma; aan dat artikel wordt verder toegevoegd een zinsnede *e*, luidende:

„van artikel 3*bis*, artikel 3*ter*, artikel 3*quater* en artikel 25*bis* en artikel 25*ter* met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden”.

Art. XXVI. De tekst van het Koninklijk besluit van 6 November 1905 (*Staatsblad* n°. 294), zooals het luidt na de daarin bij de Koninklijke besluiten van 18 September 1907 (*Staatsblad* n°. 252), van 30 November 1908 (*Staatsblad* n°. 345), van 19 September 1910 (*Staatsblad* n°. 283), van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 330), van 15 December 1916 (*Staatsblad* n°. 532) en bij dit Koninklijk besluit gebrachte wijzigingen, wordt op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst in eene doorlopend genummerde reeks van in genummerde leden verdeelde artikelen met wijziging dienovereenkomstig van de aanhaling daarin van artikelen, of van gedeelten van artikelen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,

A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg.* 11 Nov. 1918.)

16 October 1918. BESLUIT, tot wijziging van de visscherijreglementen. S. 564.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 Juli 1918, n°. 5100, Afdeling Nijverheid;

Overwegende, dat het wegens de heerschende buitengewone omstandigheden noodzakelijk kan zijn afwijkingen toe te staan van bepalingen der visscherijreglementen;

Gelet op de Visscherijwet (wet van 6 October 1908, *Staatsblad* n°. 311), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 Juli 1916 (*Staatsblad* n°. 345), op het Waddenzee-visscherijreglement (Ons besluit van 23 April 1915, *Staatsblad* n°. 206), op het Zuiderzee-visscherijreglement (Ons besluit van 23 April 1915, *Staatsblad* n°. 205), op het Zuidhollandsche stroomen-visscherij-

reglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 163), op het Zeeuwsche stroomenvisscherijreglement (Ons besluit van 26 Juni 1911, *Staatsblad* n°. 164) en op het Binnenvisscherijreglement (Ons besluit van 15 April 1911, *Staatsblad* n°. 119), waarvan de gewijzigde tekst is bekend gemaakt in Ons besluit van 29 November 1915 (*Staatsblad* n°. 484), alle laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 15 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 290);

Den Raad van State gehoord. (Advies van 10 September 1918, n°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 11 October 1918, n°. 6686, Afdeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In de bovengenoemde visscherijreglementen wordt een nieuw artikel ingelascht, luidende:

„Zoolang niet door Ons is verklaard, dat met betrekking tot dit reglement de door den oorlog of het oorlogsgevaar veroorzaakte bijzondere omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, kunnen door Onzen Minister tijdelijk afwijkingen worden toegelaten van bepalingen van dit reglement”.

Dit artikel wordt ingevoegd in het:

a. Waddenzee visscherijreglement als artikel 24a, tusschen de artikelen 24 en 25;

b. Zuiderzee-visscherijreglement als artikel 19a, tusschen de artikelen 19 en 20;

c. Zuidhollandsche stroomenvisscherijreglement als artikel 20a, tusschen de artikelen 20 en 21;

d. Zeeuwsche stroomenvisscherijreglement als artikel 43a, tusschen de artikelen 43 en 44;

e. Binnenvisscherijreglement als artikel 28a, tusschen de artikelen 28 en 29.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 16den October 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

H. A. VAN IJSSELSTEIJN.

(*Uitg.* 30 Oct. 1918.)

16 October 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Kerkrade* van 7 Augustus 1918, waarbij aan M. Reulen, aldaar, verlof is verleend voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterker drank. S. 565.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 September 1918, n°. 12563, afdeling Volksgezondheid en Armwezen, betreffende het besluit van Burgemeester en Wethouders van *Kerkrade* van 7 Augustus 1918, waarbij verlof voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank, is verleend aan M. Reulen, aldaar;

Overwegende, dat ingevolge het bepaalde bij artikel 36, 1ste lid, 7° der Drankwet (*Staatsblad* 1904, n°. 235), het verlof door Burgemeester en Wethouders wordt geweigerd, wanneer de verzoeker is de tusschenpersoon voor iemand, die verkeert o. a. in het onder 2 van die wetsbepaling vermelde geval en dat aldaar wordt genoemd o. a. het geval, dat binnen de laatste vijf jaren tweemaal de verzoeker onherroepelijk is veroordeeld wegens een der feiten, omschreven in artikel 50, eerste lid, n°. 7;

Overwegende, dat M. Reulen, aan wien bij bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders verlof is verleend als kostganger inwoont bij zijn zoon J. J. Reulen, wiens verlof bij besluit van Burgemeester en Wethouders van 7 Maart 1917 is ingetrokken op grond, dat hij binnen de laatste vijf jaren tweemaal onherroepelijk was veroordeeld wegens een der feiten, omschreven in artikel 50, eerste lid, n°. 7 der Drankwet;

dat niet kan worden aangenomen, dat M. Reulen, die 68 jaar is, de zaak uit eigen hoofde zal drijven, doch hij moet worden beschouwd als tusschenpersoon voor zijn zoon;

dat hem dus verlof is verleend in strijd met de wet;

Gelet op artikel 153 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 1 October 1918, n°. 16;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 October 1918, n°. 14210, afdeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van Burgemeester en Wethouders van *Kerkrade* van 7 Augustus 1918 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 16den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS-DE BEERENBROUCK.

(*Uitg.* 20 Nov. 1918.)

16 October 1918. BESLUIT, tot vaststelling van de regelen voor het beheer enz. betreffende de pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren. S. 566.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 7 Augustus 1918, 14de afdeeling, n°. 4;

Gelet op artikel 2, lid 2 der wet van 25 Juli 1918, n°. 79 (*Staatsblad* n°. 480) tot oprichting van pensioenfondsen voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in *Nederlandsch-Indië*;

Den Raad van State gehoord (advies van den 3den September 1918, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 October 1918, 14de afdeeling, n°. 1;

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen de volgende

REGELEN voor het beheer, de vertegenwoordiging in en buiten rechten, de belegging der kapitalen, de opnemng als deelgenoot, en andere onderwerpen betreffende de pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Overal, waar in dit besluit sprake is van „de fondsen”, worden daaronder verstaan de pensioenfondsen voor:

1°. de Europeesche burgerlijke ambtenaren, te noemen het Europeesche-ambtenaren-pensioenfonds;

2°. de Inlandsche ambtenaren, te noemen het Inlandsche-ambtenaren-pensioenfonds;

3°. de officieren van de landmacht, te noemen het officieren-pensioenfonds;

4°. de Europeesche en met-dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van officier, te noemen het Europeesche-militairen-pensioenfonds;

5°. de niet-Europeesche militairen beneden den rang van officier, te noemen het Inlandsche-militairen-pensioenfonds.

Deelgenootschap.

2. Deelgenooten in de fondsen zijn vóór en na hunne pensioeneering:

1°. in het Europeesche-ambtenaren-pensioenfonds, de Europeesche burgerlijke ambtenaren, die op den voet van het voor hen geldend pensioenreglement of van bijzondere regelingen pensioenen kunnen verwerven, alsook de niet in 's Lands dienst zijnde personen van Europeeschen en daarmede gelijkgestelden landaard,

wier pensioenen krachtens de voor hen geldende reglementen of bijzondere regelingen ten laste van de Indische geldmiddelen zouden moeten komen, allen voor zoover zij met ingang van den 1sten Januari 1917 of later voor het eerst inkomsten hebben genoten als Europeesch burgerlijk ambtenaar of in eene niet-ambtelijke betrekking, waaraan een zoodanig pensioen is verbonden;

2°. in het Inlandsche-ambtenaren-pensioenfonds, de Inlandsche burgerlijke landsdienaren, die op den voet van het voor hen geldend pensioenreglement of van bijzondere regelingen pensioen kunnen verwerven, alsook de niet in 's Lands dienst zijnde personen van Inlandschen- en daarmede gelijkgestelden landaard, wier pensioen krachtens de voor hen geldende reglementen of bijzondere regelingen ten laste van de Indische geldmiddelen zouden moeten komen, allen voor zoover zij met ingang van den 1sten Januari 1917 of later voor het eerst inkomsten hebben genoten in een Inlandsch burgerlijk ambt, of eene niet-ambtelijke betrekking, waaraan een zoodanig pensioen is verbonden;

3°. in het officieren-pensioenfonds, de Europeesche en de daarmede gelijkgestelde, alsook de Inlandsche officieren, behoorende tot de landmacht in *Nederlandsch-Indië*, die op den voet van het voor hen geldend pensioenreglement of van bijzondere regelingen pensioen kunnen verwerven, voor zoover zij met ingang van den 1sten Januari 1917 of later voor het eerst inkomsten hebben genoten als officier;

4°. in het Europeesche-militairen-pensioenfonds, de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van officier van het *Nederlandsch-Indische* leger, die op den voet van de voor hen geldende pensioenreglementen of van bijzondere regelingen pensioen kunnen verwerven, voor zoover zij met ingang van den 1sten Januari 1917 of later voor het eerst traktement of soldij hebben genoten;

5°. in het Inlandsche-militairen-pensioenfonds, de niet-Europeesche militairen beneden den rang van officier van de land- en zeemacht in *Nederlandsch-Indië*, die op den voet van de voor hen geldende pensioenreglementen of van bijzondere regelingen pensioen kunnen verwerven, voor zoover zij met ingang van den 1sten Januari 1917 of later voor het eerst traktement of soldij hebben genoten.

3. 1. Het deelgenootschap vangt, aan:

1°. voor het Europeesche-ambtenaren-pensioenfonds met de maand, waarover voor het eerst inkomsten als Europeesch burgerlijk amb-

tenaar of in eene in artikel 2 onder 1°. bedoelde niet-ambtelijke betrekking worden genoten;

2°. voor het Inlandsche-ambtenaren-pensioenfonds met de maand, waarover voor het eerst inkomsten in een Inlandsch burgerlijk ambt of eene in artikel 2 onder 2°. bedoelde niet-ambtelijke betrekking worden genoten;

3°. voor het officieren-pensioenfonds met den dag, waarop de inkomsten als officier ingaan;

4°. voor de Europeesche- en Inlandsche-militairen-pensioenfonds met den dag, waarop het traktement of de soldij ingaat.

5°. Het deelgenootschap eindigt met den dag, waarop de deelgenoot zijn aanspraak of zijn verkregeen recht op pensioen verliest.

Uitbetaling van pensioenen.

4. In *Nederland* bepaalt Onze Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* de Gouverneur-Generaal hoe de uitbetaling der pensioenen ten laste der fondsen zal geschieden en welke bewijsstukken daarvoor moeten worden overgelegd.

Beheer van de fondsen en toezicht op dat beheer.

5. 1. De fondsen worden onder het opper-toezicht van Onzen Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen beheerd door een directeur. Onze Minister van Koloniën stelt de dienstvoorschriften voor den directeur vast.

2. De directeur wordt bijgestaan door een tweeden directeur, die hem bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt.

3. Bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis van den directeur en den tweeden directeur beiden, voorziet Onze Minister van Koloniën in hunne tijdelijke vervanging.

4. De directeur of degene, die hem vervangt, vertegenwoordigt de fondsen in en buiten rechten, behalve in *Nederlandsch-Indië*, waar die vertegenwoordiging geschiedt door een of meer beheerders, die overeenkomstig hun door den directeur te geven voorschriften het beheer voor de fondsen voeren.

5. De directeuren worden door Ons benoemd, de beheerders in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal.

6. 1. Bij afzonderlijk besluit wordt door Ons vastgesteld welke ambtenaren en bedienden bij de directie der fondsen zullen werkzaam zijn, en worden de bezoldigingen dier ambtenaren en bedienden, zoodmede die der directeuren geregeld.

2. Het aantal der beheerders in *Nederlandsch-Indië* en hunne bezoldiging, zoodmede het aantal,

de bezoldiging en de wijze van benoeming van de verdere ambtenaren en bedienden, wordt geregeld door den Gouverneur-Generaal.

3. De sommen, waarover de directeur en de beheerders ten behoeve van maand- en dag-gelders, kantoorhuur en andere uitgaven mogen beschikken, worden in de jaarlijks voor-elk der fondsen op te maken, door Onzen Minister van Koloniën goed te keuren begrooting van ontvangsten en uitgaven voor de fondsen opgenomen.

7. 1. De commissarissen in *Nederland*, ten getale van ten hoogste twaalf, worden door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Koloniën, benoemd en ontslagen.

2. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door Onzen Minister van Koloniën te bepalen vergoeding.

3. Onze Minister van Koloniën stelt de voorschriften voor het toezicht vast.

8. 1. De commissarissen in *Nederlandsch-Indië* worden door den Gouverneur-Generaal benoemd en ontslagen, ten getale van ten hoogste vijf afzonderlijk voor de onder 1° en 2° van artikel 1 genoemde fondsen der burgerlijke ambtenaren en voor de onder 3° tot en met 5° van dat artikel genoemde militaire fondsen.

2. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vast te stellen vergoeding.

3. De Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* stelt de voorschriften voor het toezicht op het beheer in *Nederlandsch-Indië* vast.

9. 1. De bezoldigingen en de andere kosten van het beheer en toezicht komen ten laste van de fondsen.

2. Mede ten laste van de fondsen worden gebracht de pensioenen, onderstanden, wachtgelden, voorloopige bezoldigingen, non-activiteits- en verlofstaktementen, kosten van overtocht en uitrusting en andere tegemoetkomingen, welke aan de ambtenaren en de bedienden der fondsen en hunne weduwen en weezen worden toegekend onder de voorwaarden en naar de regelen geldende voor de burgerlijke ambtenaren en hunne weduwen en weezen in *Nederland* of voor de Europeesche en Inlandsche burgerlijke ambtenaren en hunne weduwen en weezen in *Nederlandsch-Indië*.

3. Voor de verrekening der uitgaven van de fondsen onderling en met de andere fondsen, welke onder dezelfde directie staan, zoodmede van de uitgaven, welke ten laste van de Staatsbegrooting of van de Indische begrooting worden gedaan doch dóór de fondsen moeten

worden vergoed, of welke door de fondsen ten behoeve van werkzaamheden voor den Staats- of den Indischen dienst worden gedaan, worden in *Nederland* door Onzen Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal de noodige regelen gesteld.

Belegging der kapitalen.

10. 1. De gelden, die voor belegging beschikbaar komen, worden zoo spoedig mogelijk op een der volgende wijzen belegd:

1°. in schuldbewijzen, als voorkomen op de laatst openbaar gemaakte lijst der schuldbewijzen, waarin de *Javasche Bank* haar kapitaal en haar reservefonds, mag beleggen, of op die van fondsen, welke in aanmerking komen voor de belegging van gelden der *Rijksverzekeringsbank*;

2°. in andere dan de onder 1°. bedoelde schuldbewijzen onder voorbehoud van voorafgaande goedkeuring van Onzen Minister van Koloniën;

3°. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in *Nederland* of *Nederlandsch-Indië* gelegen, met inachtneming van de algemeene voorwaarden en waarborgen, welke voor *Nederland* door Onzen Minister van Koloniën en voor *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal zullen worden vastgesteld.

2. Onze Minister van Koloniën bepaalt op welke wijze het aankopen en te gelde maken van effecten zal geschieden en de geldswaardige papieren, eigendom van de fondsen, worden bewaard.

Ontvangsten en uitgaven.

11. 1. In *Nederland* worden de ontvangsten van de fondsen in 's Rijks schatkist gestort en geschieden de betalingen ten laste van de fondsen uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de directie. Ook kan Onze Minister van Koloniën bepalen, dat voor de ontvangsten en betalingen gebruik zal worden gemaakt van eene door hem aan te wijzen bankinstelling of van den postchèque- en girodienst.

2. In *Nederlandsch-Indië* zijn de algemeene ontvangers van 's Lands kassen belast met het ontvangen en betalen voor de fondsen, of kan daarvoor van eene door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen bankinstelling worden gebruik gemaakt of van den postchèque- en girodienst, nadat deze aldaar is ingevoerd.

3. De regelen, bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, zoomede de voorwaarden

waaronder eene rekening bij eene bankinstelling of bij den postchèque- en girodienst kan worden geopend, worden vastgesteld in *Nederland* door Onzen Minister van Koloniën, voor zoover de handelingen bij 's Rijks schatkist betreft in overleg met Onzen Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniaal bestuur.

4. De wijze van verantwoording aan de directie van de in de koloniën gedane uitgaven en ontvangsten voor de fondsen, wordt door Onzen Minister van Koloniën geregeld.

12. 1. De directeur is uitsluitend rekenplichtig aan Onzen Minister van Koloniën.

2. Vóór het einde van elk jaar zendt de directie door tusschenkomst van de commissarissen van de fondsen aan Onzen Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van de fondsen en van hare werkzaamheden in het afgelopen jaar met de algemeene verantwoordingsstukken.

Vijfjaarlijksch onderzoek.

13. 1. Ten behoeve van de ingevolge het 2de lid van artikel 3 der wet van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 480) op te maken wetenschappelijke balansn zijn de deelgenooten verplicht om de vijf jaren, telkens op 1 Januari, vragenlijsten in te vullen en in te dienen, in *Nederland* aan de directie, in *Nederlandsch-Indië* aan de betrokken beheerders van de fondsen. Bovendien zijn de deelgenooten gehouden tusschentijds vragenlijsten in te vullen en in te dienen, telkens wanneer zulks door de directie van de fondsen noodig wordt geoordeeld.

2. Voor de toezending aan de deelgenooten en de invulling en indiening van de bedoelde vragenlijsten kan de tusschenkomst worden ingeroepen van de dienstchefs der deelgenooten, die gehouden zijn daartoe het noodige te verrichten of te doen verrichten.

3. Aan de deelgenooten, wier vragenlijsten niet tijdig worden ingediend, wordt in de maand, volgende op die, waarin de lijsten moeten worden ingediend, door de directie dan wel door de beheerders van de fondsen een termijn gesteld, binnen welken alsnog aan die verplichting moet worden voldaan.

4. Wordt deze dan nog niet nagekomen, dan wordt in *Nederland* door de directie, in *Nederlandsch-Indië* door den betrokken beheerder aan den nalatigen deelgenoot, ten bate van het fonds, eene boete opgelegd, tenzij de deelgenoot aantoonde dat het verzuim niet aan hem is te wijten.

5. De op te leggen boete bedraagt voor het Europeesche en het Inlandsche ambtenaren-

fonds en voor het officieren-fonds één ten honderd van het bedrag van ééne maand traktement of van drie maanden pensioen en voor het Europeesche en het Inlandsche militairenfonds vijftig cent.

6. Deze boete wordt ingehouden bij de eerstvolgende uitbetalingen van het traktement, de soldij of het pensioen van den degenoot. Gelijke boete wordt over elke maand van het traktement of de soldij en over iedere drie maanden van het pensioen ingehouden zolang de ontbrekende vragenlijst niet is ontvangen.

Slotbepaling.

14. I. Geschillen over de toepassing van artikel 2 en 3 van dit besluit worden door Ons beslist bij een met redenen omkleed besluit.

2. Geschillen over de toepassing van lid 3, 4, 5 en 6 van artikel 13 worden in *Nederland* beslist door Onzen Minister van Koloniën en in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal mede bij met redenen omkleede beschikkingen.

15. Dit besluit treedt onderscheidenlijk in *Nederland* en in de koloniën in werking op de dagen, waarop het aldaar wordt afgekondigd.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 16den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitg.* 2 Nov. 1918.)

16 October 1918. BESLUIT, tot instelling eener directie en de regeling van de bezoldigingen van het personeel der Indische pensioen- en weduwen- en weezenfondsen. S. 567.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 7 Augustus 1918, 14de Afdeling, n°. 4;

Gelet op artikel 2, lid 2 der wet van 25 Juli 1918, n°. 79 (*Staatsblad* n°. 480) tot oprichting van pensioenfondsen voor de landsdienaren in *Nederlandsch-Indië*, op artikel 6, lid I, van Ons besluit van heden, n°. 73, tot vaststelling van de regelen voor het beheer enz., betreffende die pensioenfondsen en op de bij Ons besluit van heden, n°. 75, gewijzigde Reglementen der Weduwen- en Weezenfondsen van de Europeesche koloniale landsdienaren;

Den Raad van State gehoord (advies van den 3den September 1918, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 October 1918, 14de Afdeling, n°. 1;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken om in verband met de oprichting van pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren eene gezamenlijke directie in te stellen voor deze fondsen en de Weduwen- en Weezenfondsen van de Europeesche koloniale landsdienaren, en dat de bezoldigingen van den directeur en den tweeden directeur dier fondsen, alsmede de indeeling, het aantal en de bezoldigingen van de verdere ambtenaren en bedienden moeten worden geregeld;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen hetgeen volgt:

Art. 1. De navolgende fondsen, te weten:

A. het Weduwen- en Weezenfonds:

1. van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*;

2. der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger;

3. van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen;

B. het eigen pensioenfonds voor:

1. de Europeesche burgerlijke ambtenaren;

2. de Inlandsche ambtenaren;

3. de officieren van de landmacht;

4. de Europeesche en met dezen gelijkgestelde militairen beneden den rang van officier, en

5. de niet-Europeesche militairen beneden den rang van officier,

gezamenlijk te noemen „*De Pensioenfondsen voor de Koloniale Landsdienaren*”, worden gesteld onder ééne directie.

2. 1. Het personeel van de directie bestaat uit:

een directeur,

een tweeden directeur,

twee ambtenaren eerste klasse,

zes ambtenaren tweede klasse,

zes ambtenaren derde klasse,

tien schrijvers (klerken),

een bediende (bode).

2. Tot de ambtenaren behooren een of meer wiskundigen en een of meer boekhouders(sters); zij kunnen zijn ambtenaren 1ste, 2de of 3de klasse.

3. Een van de schrijvers of de bediende kan tevens door den directeur worden aangesteld als huisbewaarder.

4. de bepalingen van dit besluit zijn niet van toepassing ten aanzien van de ambtenaren en bedienden, tijdelijk bij de fondsen werkzaam.

3. 1. De directeur, de tweede directeur, zoomede de ambtenaren 1ste en 2de klasse worden benoemd en ontslagen door Ons; de ambtenaren 3de klasse, schrijvers (klerken) en de bediende door den Minister van Koloniën; dag- en maandgelders ontvangen hunne aanstelling en ontslag van den directeur der fondsen.

2. Voor de benoeming tot klerk of tot ambtenaar wordt, indien de candidaten geene hoogere diploma's bezitten, vereischt een getuigschrift van een voldoende afgelegd examen, hetzij voor de betrekking van klerk bij een der Departementen van Algemeen Bestuur, hetzij voor boekhouder of wiskundige.

In bijzondere gevallen kan van dezen regel worden afgeweken, als ook ten behoeve van de ambtenaren, die reeds bij de Weduwen- en Weezenfondsen van Indische landsdienaren werkzaam zijn.

3. Het genot der bezoldiging vangt aan met den dag, waarop de benoeming of aanstelling ingaat. Bijaldien in het besluit van benoeming geen datum van ingang is vermeld, vangt het genot der bezoldiging aan met den dag, waarop het ambt wordt aanvaard.

4. Bevordering in rang geschiedt bij keuze.

4. 1. De jaarwedden bedragen voor:
den directeur ten minste f 4400.— en ten hoogste f 6000.—;

den tweeden directeur ten minste f 3200.— en ten hoogste f 4800.—;

de ambtenaren eerste klasse ten minste f 2800.— en ten hoogste f 3800.—;

de ambtenaren tweede klasse ten minste f 1800.— en ten hoogste f 3000.—;

de ambtenaren derde klasse ten minste f 1200.— en ten hoogste f 2200.—;

de schrijvers (klerken) ten minste f 800.— en ten hoogste f 1800.—;

de bediende (bode) ten minste f 800.— en ten hoogste f 1400.—.

2. De schrijver of bediende, die tevens tot huisbewaarder wordt aangesteld, geniet boven zijne bezoldiging vrije woning, vrij water, vuur en licht, waarvan het genot op f 200.— wordt gesteld.

3. Voor zoover een ambtenaar op den dag, waarop zijne benoeming ingaat, den achttienjarigen leeftijd nog niet heeft bereikt, stelt het Gezag, dat hem benoemt, de wedde vast op een bedrag, lager dan de aanvangswedde, dat in verband met den jeugdigen leeftijd en de te stellen eischen geacht kan worden behoorlijk te zijn.

4. Bij het bereiken van den achttienjarigen leeftijd treedt de ambtenaar in het genot van de bezoldiging op den voet van de bepalingen

van dit besluit vast te stellen. Diensttijd vóór het bereiken van den achttienjarigen leeftijd telt niet mede voor de periodieke verhoogen. Het bepaalde in artikel 5, lid 2 en 3, vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

5. 1. De jaarwedden van de in het vorig artikel genoemde ambtenaren en bedienden worden bij bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver periodiek verhoogd totdat de voor ieder vastgestelde grens is bereikt, op de volgende wijze:

voor den directeur viermaal, telkens na drie jaren dienst in dien rang, met f 400.—;

voor den tweeden directeur driemaal, telkens na een jaar dienst in dien rang, en vijfmaal telkens na twee jaren dienst in dien rang, met f 200.—;

voor de ambtenaren der 1ste klasse tweemaal, telkens na een jaar dienst in dien rang met f 100.— en viermaal; telkens na twee jaar dienst in dien rang, met f 200.—;

voor de ambtenaren der 2de klasse zesmaal, telkens na een jaar dienst, en zesmaal, telkens na twee jaar dienst in dien rang, met f 100.—;

voor de ambtenaren 3de klasse zevenmaal, telkens na één jaar dienst, en driemaal telkens na twee jaar dienst in dien rang, met f 100.—;

voor de schrijvers (klerken) zesmaal, telkens na één jaar dienst in dien rang, eenmaal na twee jaren dienst en driemaal, telkens na drie jaren dienst in dien rang, met f 100.—;

voor den bediende (bode) tweemaal, telkens na één jaar dienst in dien rang met f 100.—, tweemaal, telkens na één jaar dienst in dien rang, en zesmaal, telkens na twee jaren dienst in dien rang, met f 50.—.

2. Gaat de benoeming in op een anderen dan den eersten dag van eene maand, dan worden de hierboven gestelde tijdvakken geacht aan te vangen met den eersten dag van de onmiddellijk daarop volgende maand.

3. Bijaldien in een besluit van benoeming geen datum van ingang is vermeld, treedt bij de toepassing van het vorige lid daarvoor in de plaats de dag van aanvaarding van het ambt.

6. 1. Voor het geval dat een of meer verhoogen wegens gebrek aan bekwaamheid, geschiktheid of dienstijver onthouden worden, zullen de verdere periodieke verhoogen zoo veel later worden toegekend als de laatste onthouding heeft geduurd.

2. Indien na onthouding van periodieke verhoging de ambtenaar buitengewone bekwaamheid, geschiktheid en dienstijver toont, kunnen een of meer periodieke verhoogen alsnog worden toegekend.

3. De toekenning van de periodieke verhoogingen geschiedt door Onzen Minister van Koloniën.

4. De tijd, gedurende welken, krachtens wettelijk voorschrift, verlof wordt genoten ter vervulling van militairen dienstplicht, komt van rechtswege in aanmerking als dienstdtijd, geldig voor de toekenning van periodieke verhooging.

5. Als dienstdtijd, in den zin van het vorig lid, blijft buiten aanmerking de tijd, buiten bezwaar van de fondsen met verlof doorgebracht, indien het verlof langer dan een jaar achtereenvolgens geduurd heeft, of verleend is op een door den ambtenaar of bediende gedaan verzoek in zijn persoonlijk belang, alsook de tijd, gedurende welken de ambtenaar of de bediende in zijne betrekking is geschorst, voor zoover het Gezag, dat tot de schorsing bevoegd is, zulks heeft bepaald.

6. Wij behouden Ons nochtans voor om in gevallen, waarin een verlof voor langer dan een jaar achtereenvolgens in het belang van de fondsen of van het Rijk verleend wordt, te bepalen, dat de tijd van dat verlof als dienstdtijd in aanmerking zal komen.

7. Bij de toepassing van de leden 4, 5 en 6 van dit artikel, vinden de leden 2 en 3 van artikel 5 overeenkomstige toepassing.

7. 1. Bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse wordt de wedde toegekend, die onmiddellijk gelegen is boven de laatstelijk in den lageren rang of de lagere klasse genoten wedde, indien deze hooger is dan of gelijk is aan de aanvangswedde, van dien hooger rang of die hogere klasse.

2. De krachtens het 1ste lid toegekende wedde wordt voor de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden dienstdtijd. Artikel 5, lid 2 en 3, vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

8. 1. Behalve de voorgeschreven periodieke verhoogingen, kunnen door het Gezag, dat den ambtenaar benoemt, behoudens de grens van de voor den rang of de klasse vastgestelde maximumwedde, buitengewone verhoogingen worden toegekend wegens buitengewonen ijver, geschiktheid en bekwaamheid.

2. De aldus verhoogde wedde wordt voor de toekenning van de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden dienstdtijd. Artikel 5, lid 2 en 3, vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

9. 1. Bij eerste benoeming kan de wedde worden bepaald op een hooger bedrag dan de

aanvangswedde van den rang of de klasse waarin de benoeming geschiedt. Zij wordt voor de verdere verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhoogingen na den daarvoor gevorderden dienstdtijd. Het bepaalde in artikel 5, lid 2 en 3, vindt daarbij overeenkomstige toepassing.

2. Het bedrag, waarmede die wedde de aanvangswedde overtreft, wordt, behoudens in het geval, bedoeld in artikel 7, beschouwd als eene buitengewone verhooging overeenkomstig artikel 8.

10. Indien de wedde niet overeenstemt met een bedrag, dat door periodieke verhooging kan worden verkregen, wordt zij verhoogd tot het naast hogere bedrag, dat wel door periodieke verhooging kan worden verkregen, na een tijdsverloop en op de wijze als is bepaald in artikel 17 van het „Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (Staatsblad 1918, n°. 541).

11. Boven de voor den rang of de klasse vastgestelde maximum-wedde kunnen door Ons aan ambtenaren wegens den hun opgedragen meer bijzonder belangrijken werkring, persoonlijke verhoogingen worden toegekend.

12. Het is den ambtenaren in hun ambt verboden anders dan met goedvinden van den directeur vergoedingen, belooningen of giften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen.

13. Voor de ambtenaren en bedienden, die bij de inwerkingtreding van dit besluit reeds in vasten dienst bij het Departement van Koloniën voornamelijk ten behoeve van de Indische Weduwen- en Weezenfondsen werkzaam waren en zonder verhooging hunner wedde worden benoemd of herbenoemd tot een in dit besluit genoemden rang, komt de dienstdtijd op de laatstelijk vóór bovenbedoeld tijdstip genotene wedde doorgebracht in aanmerking voor de berekening van de eerste verhooging volgens de bepalingen van dit besluit.

14. 1. Dit besluit treedt in werking op den dag van afkondiging.

2. Alle met dit besluit in strijd zijnde Koninklijke besluiten en bepalingen worden ingetrokken.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 16den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(Uiteg. 2 Nov. 1918).

16 October 1918. BESLUIT, tot aanvulling en wijziging van de reglementen voor de Weduwen- en Weezenfondsen van de Europeesche Indische landsdienaren. S. 568.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 2 September 1918, 14de Afdeling, n°. 30;

Gelet op Ons besluit van 16 October 1918, n°. 73, tot vaststelling van de regelen voor het beheer, enz. betreffende de pensioenfondsen voor de landsdienaren in *Nederlandsch-Indië*;

Den Raad van State gehoord (advies van den 24sten September 1918, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 October 1918, 14de Afdeling, n°. 1;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Vast te stellen de navolgende aanvullingen en wijzigingen in:

A. het bij artikel 1 van Ons besluit van 17 Maart 1913, n°. 32 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 99, *Indisch Staatsblad* n°. 359) vastgestelde en bij Ons besluit van 23 Augustus 1913, n°. 61 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 358, *Indisch Staatsblad* n°. 611) gewijzigde „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië*”;

B. het bij artikel 1 van Ons besluit van 18 Juli 1913 n°. 61 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 329, *Indisch Staatsblad* n°. 540) vastgestelde en bij Ons besluit van 12 April 1915, n°. 17 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 181, *Indisch Staatsblad* n°. 447) gewijzigde „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche Officieren van het Nederlandsch-Indische leger”;

C. het bij Ons besluit van 24 Juni 1908, n°. 78 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 211, *Indisch Staatsblad* n°. 608) vastgestelde en bij Onze besluiten van 20 Maart 1912, n°. 65 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 109, *Indisch Staatsblad* n°. 318), 15 September 1913 n°. 88 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 369, *Indisch Staatsblad* n°. 625) en 5 April 1917, n°. 33 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 276, *Indisch Staatsblad* n°. 483) gewijzigde „Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen”.

A. *Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van Europeesche burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië.*

I. Artikel 1 wordt aangevuld met het volgende lid:

„2. Het fonds is gevestigd te 's-Gravenhage en is rechtspersoon”.

II. Aan artikel 4 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

„2. Waar in dit reglement ten aanzien van deelgenooten sprake is van „landsinkomsten”, of „inkomsten van landswege”, dan wel „inkomen” of „inkomsten” zonder eenige toevoeging, worden daaronder verstaan de inkomsten bedoeld in lid 1 van artikel 8”.

III. Artikel 5, lid 3, wordt aangevuld met de volgende woorden: „dan wel, indien geen inkomsten als burgerlijk ambtenaar worden genoten, op den dag, waarop het ontslag uit den dienst ingaat”.

IV. In artikel 7 wordt achter „huwelijks-contributiën” opgenomen: „en extra bijdragen”.

V. In artikel 8, lid 1, worden de laatste woorden gelezen:

„zoomede van alle aandeelen in aan den Lande toekomstige gelden”.

VI. In de in artikel 11, lid 1, onder *a* en *b* bedoelde tabel I vervalt de tweede opmerking in de laatste kolom, luidende: „Is de vrouw minder dan 5 jaren jonger dan de man, dan wordt de contributie niet verhoogd”.

VII. In artikel 11, lid 2, worden de woorden „de aanstelling” vervangen door „den aanvang van het deelgenootschap”.

VIII. In artikel 12, lid 3 onder *b*, vervallen de woorden „of het kwartaal”.

IX. Aan artikel 12 worden twee nieuwe leden 14 en 15 toegevoegd, luidende:

„14. Wordt een deelgenoot uit 's Lands dienst ontslagen zonder toekenning van pensioen of vervalt het hem toegekende pensioen, dan worden de achterstallige contributiën en extra-bijdragen met de verhoogingen en boeten, voor zooveel mogelijk, ingehouden van de nog niet uitbetaalde termijnen van de bezoldiging of het pensioen”.

„15. Aan een deelgenoot, die tijdelijk buiten *Nederlandsch-Indië* vertoeft en die uit hoofde van lid 7 van dit artikel of uit anderen hoofde nog eene bijdrage aan het fonds heeft te voldoen, waarvoor geene betaling in termijnen is toegestaan, kan worden vergund, die bijdragen aan te zuiveren in door de directie vast te stellen termijnen”.

X. Artikel 15, lid 4, wordt gelezen als volgt: „Voor schuld aan het fonds, die niet kan worden ingehouden van uitkeeringen aan de weduwen en (of) nagelaten kinderen, zijn de erfgenamen van den deelgenoot aansprakelijk”.

XI. Aan artikel 15 wordt toegevoegd een nieuw lid 5, luidende:

„5. Voor zoover niet anders is bepaald,

wordt van schulden, die niet binnen één jaar na het overlijden van den deelgenoot zijn aangezuiverd, na verloop van elk jaar eene rente van 5 % per jaar bijberekend."

XII. Artikel 17, lid I, wordt aangevuld met de woorden:

„Op de uitkeeringen bestaat geen recht, indien de door den deelgenoot nagelaten schuld aan het fonds niet wordt aangezuiverd, hetzij ineens, hetzij in door de directie of in *Nederlandsch-Indië* door den beheerder vast te stellen termijn”.

XIII. Artikel 20 wordt onder a gelezen als volgt:

„aan weezen, die eer vast ambt in 's Rijks of 's Lands dienst bekleeden, dat wordt bezoldigd met minstens twaalf honderd gulden, dan wel minstens acht honderd gulden 's jaars, al naarmate het in of buiten de koloniën wordt vervuld”;

XIV. In artikel 22, lid 4, worden de woorden „kunnen zij worden herzien” vervangen door „kunnen zij worden ingetrokken of de bedragen worden herzien”.

XV. In artikel 25, lid 2 wordt voor „den Minister van Koloniën” gelezen „de directie van het fonds”.

XVI. In artikel 27 worden de woorden „in dit hoofdstuk” vervangen door „in de artikelen 28 tot en met 48”.

XVII. In artikel 29, lid 10, vervallen de slotwoorden: „dan houdt de nalatige op deelgenoot in het fonds te zijn”, en wordt daarvoor gelezen: „dan wordt het verschuldigde bedrag verhoogd met rente naar reden van vijf ten honderd 's jaars, gerekend van het einde van elk kwartaal waarover de contributie verschuldigd is, tot en met de maand, waarin de betaling geschiedt. Zoodra de betrokkene een jaar achterstallig is in de betaling van de contributie en de daarvan verschenen rente, houdt hij op deelgenoot in het fonds te zijn”.

XVIII. In artikel 29, lid 13 en 14, wordt „lid 11” veranderd in „lid 10”.

XIX. Aan artikel 30 wordt toegevoegd een nieuw lid 4, luidende:

„4. De deelgenooten, op wie lid 1 of 3 van toepassing wordt, zijn verplicht daarvan kennis te geven, buiten *Nederlandsch-Indië* aan de directie, in *Nederlandsch-Indië* aan den beheerder van het fonds. Bij verzuim van kennisgeving binnen 5 jaren worden de reeds ingehouden bijdragen niet teruggegeven”.

XX. Aan artikel 32, lid 1, wordt toegevoegd: „met dien verstande, dat die grondslag niet meer zal bedragen dan duizend gulden”.

XXI. In artikel 32, lid 3, worden de woorden „dat vreemd is aan den Indischen burgerlijken dienst”, vervangen door: „niet behoorende tot den burgerlijken dienst in *Nederlandsch-Indië*”, en de woorden „over het volle bedrag van hun pensioen” door „alleen over het bedrag van hun pensioen”.

XXII. Aan artikel 34, lid 8, wordt toegevoegd: „terwijl bij verzuim van kennisgeving, binnen een jaar na de toetreding als deelgenoot van de bij die leden 1 en 6 bedoelde omstandigheden, de extra-bijdragen overeenkomstig lid 2 van artikel 13 worden verhoogd”.

XXIII. Artikel 49 wordt gelezen als volgt:

„1. Het fonds wordt, gezamenlijk met andere fondsen voor koloniale landsdienaren, onder het oppertoezicht van den „Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen, beheerd door een directeur. De Minister van Koloniën stelt de dienstvoorschriften voor den directeur vast”.

„2. De directeur wordt bijgestaan door een tweeden directeur, die hem bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt”.

„3. Bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis van den directeur en den tweeden directeur beiden, voorziet de Minister van Koloniën in hunne tijdelijke vervanging”.

„4. De directeur of degene, die hem vervangt, vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechten, behalve in *Nederlandsch-Indië*, waar die vertegenwoordiging geschiedt door eenen beheerder, die overeenkomstig hem door den directeur te geven voorschriften, het beheer voor het fonds en andere fondsen gezamenlijk voert”.

„5. De directeuren worden door Ons benoemd, de beheerder in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal”.

„6. Bij afzonderlijk besluit wordt door Ons vastgesteld welke ambtenaren en bedienden bij de directie der in lid I bedoelde fondsen zullen werkzaam zijn en worden de bezoldigingen dier ambtenaren en bedienden, zoodra die der directeuren geregeld”.

„7. De bezoldiging van den beheerder in *Nederlandsch-Indië*, zoodra het aantal, de bezoldiging en de wijze van benoeming van de verdere ambtenaren en bedienden bij de fondsen aldaar worden geregeld door den Gouverneur-Generaal”.

„8. Het aandeel in de sommen, waarover de directeur en de beheerder ten laste van het fonds voor maand- en daggelders, kantoorhuur en andere uitgaven mogen beschikken, wordt in de jaarlijks op te maken, door den Minister van Koloniën goed te keuren begrooting van

ontvangst en uitgaven van het fonds opgenomen".

„9. De bijzondere regelingen ten aanzien van de inhouding en verantwoording der bijdragen van de deelgenooten en de uitbetaling en verantwoording van uitkeeringen in de koloniën *Suriname* en *Curaçao* worden getroffen door de Gouverneurs".

„10. De commissarissen in *Nederland*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door Ons, op voordracht van den Minister van Koloniën, benoemd en ontslagen. De meerderheid moet deelgenoot zijn in het fonds. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Minister van Koloniën te bepalen vergoeding".

„11. De Minister van Koloniën stelt de voorschriften voor het toezicht vast".

„12. De commissarissen in *Nederlandsch-Indië*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door den Gouverneur-Generaal benoemd en ontslagen".

„13. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Gouverneur-Generaal vast te stellen vergoeding".

„14. De Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* stelt de voorschriften voor het toezicht vast".

„15. Ten laste van het fonds wordt gebracht een aandeel in de kosten van de bezoldigingen en andere kosten van beheer en toezicht over de in lid 1 bedoelde fondsen, zoodat een aandeel in de kosten van de pensioenen, onderstanden, wachtgeld, voorloopige bezoldigingen, non-activiteits- en verlofstrakementen, kosten van overtocht en uitrusting en andere tegemoetkomingen, welke aan de ambtenaren en de bedienden der fondsen en hunne weduwen en weezen worden toegekend".

„16. Voor de verrekening der uitgaven met de andere fondsen, welke onder dezelfde directie staan, zoodat van de uitgaven, welke ten laste van de Staatsbegroting of van de Indische begroting worden gedaan doch door de fondsen moeten worden vergoed, of welke door het fonds voor den Staats- of den Indischen dienst worden gedaan, worden in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal de noodige regelen gesteld".

„17. De gelden, die voor belegging beschikbaar komen, worden zoo spoedig mogelijk op een der volgende wijzen belegd:

„1°. in schuldbewijzen, als voorkomende op de laatst openbaar gemaakte lijst der schuldbewijzen, waarin de *Javasche Bank* haar kapitaal en haar reservefonds mag beleggen,

of op die van fondsen, welke in aanmerking komen voor de belegging van gouden der *Rijks-verzekeringsbank*";

„2°. in andere dan de onder 1° bedoelde schuldbewijzen onder voorbehoud van voorafgaande goedkeuring van den Minister van Koloniën";

„3°. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in *Nederland* of *Nederlandsch-Indië* gelegen, met inachtneming van de algemeene voorwaarden en waarborgen, welke voor *Nederland* door den Minister van Koloniën en voor *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal zullen worden vastgesteld".

„18. De Minister van Koloniën bepaalt op welke wijze het aankopen en te gelde maken van effecten zal geschieden en de geldswaardige papieren, eigendom van het fonds, worden bewaard".

XXIV. Artikel 50, lid 1, 2 en 3, wordt gelezen als volgt:

„1. In *Nederland* worden de ontvangsten van het fonds in 's Rijks-schatkist gestort en geschieden de betalingen ten laste van het fonds uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de directie. Ook kan de Minister van Koloniën bepalen, dat voor de ontvangsten en betalingen gebruik zal worden gemaakt van een door hem aan te wijzen bankinstelling of van den postchèque- en girodienst".

„2. In *Nederlandsch-Indië* zijn de algemeene ontvangers van 's Lands kassen belast met het ontvangen en betalen voor het fonds, of kan daarvoor van eene door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen bankinstelling worden gebruik gemaakt of van den postchèque- en girodienst, nadat deze aldaar is ingevoerd".

„3. De regelen bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, zoodat de voorwaarden, waaronder eene rekening bij eene bankinstelling of bij den postchèque- en girodienst kan worden geopend, worden vastgesteld in *Nederland* door den Minister van Koloniën, voor zoover de handelingen bij 's Rijks schatkist betreft in overleg met den Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniaal bestuur".

XXV. Artikel 51 wordt gelezen:

„Voor het einde van elk jaar zendt de directie door tusschenkomst van de commissarissen van het fonds aan den Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van het fonds en van hare werkzaamheden in het afgelopen jaar met de algemeene verantwoordingsstukken".

XXVI. Aan artikel 55 wordt toegevoegd een tweede lid, luidende :

„2. Ook behouden wij Ons voor bij een met redenen omkleed besluit ten gunste van belanghebbende van dit reglement af te wijken, indien in bijzondere gevallen daartoe aanleiding bestaat”.

XXVII. Waar in dit reglement sprake is van „den Administrateur” of „de Administratie” van het fonds, wordt daarvoor gelezen „de(n) beheerder” van het fonds.

B. *Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger.*

I. Artikel 1 wordt aangevuld met het volgende lid :

„2. Het fonds is gevestigd te 's-Gravenhage en is rechtspersoon”.

II. Artikel 4, lid 3, wordt aangevuld als volgt :

„dan wel, indien geen militaire inkomsten worden genoten, op den dag, waarop het ontslag uit den dienst als officier ingaat”.

III. In artikel 6 wordt achter „huwelijks-contributiën” opgenomen : „en extra-bijdragen”.

IV. In artikel 7 wordt onder letter a, 1° het woordje „en” vervangen door een puntkomma, en na 2° opgenomen :

„3°. de in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal en buiten *Nederlandsch-Indië* door den Minister van Koloniën aan te wijzen belooningen, welke worden toegekend voor werkzaamheden, die geen rechtstreeksch verband houden met den militairen dienst, en”

„4°. de soldij voor de Militaire Willemsorde”.

V. In artikel 9, lid 2, wordt in stede van „sub a, 1° en 2°. van artikel 7” gelezen : „sub a, 1° tot en met 4° van artikel 7”.

VI. In artikel 10, lid 3, worden de woorden „de aanstelling” vervangen door den aanvang van het deelgenootschap” en in den aldaar bedoelde tabel vervalt de opmerking in de laatste kolom.

VII. In artikel 11, lid 1 onder b, vervallen de woorden „of het kwartaal”.

VIII. Aan artikel 12 worden twee nieuwe leden 11 en 12 toegevoegd, luidende :

„11. Wordt een deelgenoot uit 's Lands dienst ontslagen zonder toekenning van pensioen of vervalt het hem toegekend pensioen, dan worden de achterstallige contributiën en extra-bijdragen met de verhoogingen en boeten, voor zooveel mogelijk, ingehouden van de nog niet uitbetaalde termijnen van de bezoldiging of het pensioen”.

„12. Aan een deelgenoot, die tijdelijk buiten *Nederlandsch-Indië* vertoeft en die uit hoofde van lid-2 van dit artikel of uit anderen hoofde nog eene bijdrage aan het fonds heeft te voldoen, waarvoor geene betaling in termijnen is toegestaan, kan worden vergund die bijdragen aan te zuiveren in door de directie vast te stellen termijnen”.

IX. Artikel 15, lid 5, wordt gelezen als volgt:

„5. Voor schuld aan het fonds, die niet kan worden ingehouden van uitkeeringen aan de weduwen en (of) nagelaten kinderen of voor het deel der schuld, dat niet van de tegemoetkoming in de kosten der begrafenis kan worden ingehouden, zijn de erfgenamen van den deelgenoot aansprakelijk”.

X. Aan artikel 15 wordt toegevoegd een nieuw lid 6, luidende :

„6. Voor zoover niet anders is bepaald, wordt van schulden, die niet binnen één jaar na het overlijden van den deelgenoot zijn aangezuiverd, na verloop van elk jaar eene rente van 5 % per jaar bijberekend”.

XI. Artikel 17, lid 1, wordt aangevuld met de woorden : „Op de uitkeeringen bestaat geen recht, wanneer de door den deelgenoot nagelaten schuld aan het fonds niet wordt aangezuiverd, hetzij in eens, hetzij in door de directie of in *Nederlandsch-Indië* door den beheerder vast te stellen termijnen”.

XII. Artikel 20 wordt onder a gelezen als volgt :

„a. aan weezen, die een vast ambt in 's Rijks of 's Lands dienst bekleeden, dat wordt bezoldigd met minstens twaalf honderd gulden, dan wel minstens acht honderd gulden 's jaars, al naar mate het in of buiten de koloniën wordt vervuld”;

XIII. In artikel 22, lid 4, worden de woorden „kunnen zij worden herzien” vervangen door „kunnen zij worden ingetrokken of de bedragen worden herzien”.

XIV. In artikel 25, lid 2, wordt voor „den Minister van Koloniën” gelezen „de directie van het fonds”.

XV. In artikel 28 worden de woorden „in dit hoofdstuk” vervangen door „in de artikelen 29 tot en met 45”.

XVI. In artikel 29 worden in de leden 8 en 10 na de woorden „lageren rang” opgenomen de woorden „of eene lagere klasse van inkomsten in denzelfden rang”.

XVII. In artikel 31 wordt het nummer van lid 2 veranderd in 3 en wordt na lid 1 een nieuw lid 2 ingevoegd, luidende als volgt :

„2. De deelgenooten, op wie het vorig lid

van toepassing wordt, zijn verplicht daarvan kennis te geven buiten *Nederlandsch-Indië* aan de directie, in *Nederlandsch-Indië* aan den beheerder van het fonds. Bij verzuim van kennisgeving binnen 5 jaren worden de reeds ingehouden bijdragen niet teruggegeven".

XVIII. Artikel 33, lid 6, wordt aangevuld met de volgende woorden:

„terwijl, bij verzuim van kennisgeving van de bij lid 1 en 2 bedoelde omstandigheden binnen een jaar na de toetreding als deelgenoot, de extra-bijdragen overeenkomstig lid 2 van artikel 13 worden verhoogd".

XIX. Artikel 46 wordt gelezen als volgt:

„1. Het fonds wordt, gezamenlijk met andere fondsen voor koloniale landsdienaren, onder het oppertoezicht van den Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen, beheerd door een directeur. De Minister van Koloniën stelt de dienstvoorschriften voor den directeur vast".

„2. De directeur wordt bijgestaan door een tweeden directeur, die hem bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt".

„3. Bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis van den directeur en den tweeden directeur beiden, voorziet de Minister van Koloniën in hunne tijdelijke vervanging".

„4. De directeur, of degene die hem vervangt, vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechten behalve in de koloniën, waar die vertegenwoordiging geschiedt door beheerders, die overeenkomstig hun door den directeur te geven voorschriften het beheer voor het fonds en andere fondsen gezamenlijk voeren".

„5. De directeurs worden door Ons benoemd, de beheerder in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, die in *Suriname* en *Curaçao* door den Gouverneur".

„6. Bij afzonderlijk besluit wordt door Ons vastgesteld welke ambtenaren en bedienden bij de directie der in lid 1 bedoelde fondsen zullen werkzaam zijn en worden de bezoldigingen dier ambtenaren en bedienden, zoodmede die der directeurs geregeld".

„7. De bezoldiging van den beheerder in *Nederlandsch-Indië*, zoodmede het aantal, de bezoldiging en de wijze van benoeming van de verdere ambtenaren en bedienden bij de fondsen aldaar, worden geregeld door den Gouverneur-Generaal. De bezoldigingen van de beheerders in *Suriname* en *Curaçao* en de voorziening in het verdere personeel aldaar worden geregeld door den Minister van Koloniën".

„8. Het aandeel in de sommen, waarover de directeur en de beheerders ten laste van het

fonds voor maand- en daggelders, kantoorhuur en andere uitgaven mogen beschikken, wordt in de jaarlijks op te maken, door den Minister van Koloniën goed te keuren begrooting van ontvangsten en uitgaven van het fonds opgenomen".

„9. De bijzondere regelingen ten aanzien van de inhouding en verantwoording der bijdragen van de deelgenooten en de uitbetaling en verantwoording van uitkeeringen in de koloniën *Suriname* en *Curaçao* worden getroffen door de Gouverneurs".

„10. De commissarissen in *Nederland*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door Ons, op voordracht van den Minister van Koloniën, benoemd en ontslagen. De meerderheid moet deelgenoot zijn in het fonds. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Minister van Koloniën te bepalen vergoeding".

„11. De Minister van Koloniën stelt de voorschriften voor het toezicht vast".

„12. De commissarissen in *Nederlandsch-Indië*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door den Gouverneur-Generaal benoemd en ontslagen".

„13. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Gouverneur-Generaal vast te stellen vergoeding".

„14. De Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* stelt de voorschriften voor het toezicht vast".

„15. De commissarissen in *Suriname* en *Curaçao*, ten getale van drie, worden benoemd door den Gouverneur, die ook de voorschriften voor het toezicht op het beheer in de kolonie vaststelt".

„16. Ten laste van het fonds wordt gebracht een aandeel in de kosten van de bezoldigingen en andere kosten van beheer en toezicht over de in lid 1 bedoelde fondsen, zoodmede een aandeel in de kosten van pensioenen, onderstanden, wachtgelden, voorloopige bezoldigingen, non-activiteits- en verlofs-traktementen kosten van overtocht en uitrusting en andere tegemoetkomingen, welke aan de ambtenaren en bedienden der fondsen en hunne weduwen en weezen worden toegekend".

„17. Voor de verrekening van de uitgaven met de andere fondsen, welke onder dezelfde directie staan, zoodmede van de uitgaven, welke ten laste van de Staatsbegrooting of van de Indische begrooting worden gedaan doch door de fondsen moeten worden vergoed, of welke door het fonds voor den Staats- of den Indischen dienst worden gedaan, worden in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch*

Indië door den Gouverneur-Generaal de noodige regelen gesteld”.

„18. De gelden, die voor belegging beschikbaar komen, worden zoo spoedig mogelijk op een der volgende wijzen belegd:

„1°. in schuldbewijzen, als voorkomen op de laatst openbaar gemaakte lijst der schuldbewijzen, waarin de *Javasche Bank* haar kapitaal en haar reservefonds mag beleggen, of op die van fondsen, welke in aanmerking komen voor de belegging van gelden der *Rijksverzekeringssbank*;

„2°. in andere dan de onder 1° bedoelde schuldbewijzen onder voorbehoud van voorafgaande goedkeuring van den Minister van Koloniën;

„3°. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in *Nederland* of *Nederlandsch-Indië* gelegen met inachtneming van de algemeene voorwaarden en waarborgen, welke voor *Nederland* door den Minister van Koloniën en voor *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal in overleg met dien Minister zullen worden vastgesteld”.

„19. De Minister van Koloniën bepaalt op welke wijze het aankopen en te gelde maken van effecten zal geschieden en de geldwaardige papieren, eigendom van het fonds, worden bewaard”.

XX. De eerste drie leden van artikel 47 worden gelezen als volgt:

„1. In *Nederland* worden de ontvangsten van het fonds in 's Rijks schatkist gestort en geschieden de betalingen ten laste van het fonds uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de directie. Ook kan de Minister van Koloniën bepalen, dat voor de ontvangsten en betalingen gebruik zal worden gemaakt van eene door hem aan te wijzen bankinstelling of van den posthèque- en girodienst”.

„2. In *Nederlandsch-Indië* zijn de algemeene ontvangers van 's Lands kassen, in *Suriname* en *Curaçao* zijn de koloniale ontvangers en betaalmeeesters belast met het ontvangen en betalen voor het fonds. In *Nederlandsch-Indië* kan daarvoor van eene door den Gouverneur-Generaal aan te wijzen bankinstelling worden gebruik gemaakt of van den posthèque- en girodienst, nadat deze aldaar is ingevoerd”.

„3. De regelen bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, zoomede de voorwaarden, waaronder éene rekening bij eene bankinstelling of bij den posthèque- en girodienst kan worden

geopend, worden vastgesteld in *Nederland* door den Minister van Koloniën, voor zoover de handelingen bij 's Rijks schatkist betreft in overleg met den Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniaal bestuur”.

XXI. Artikel 48 wordt gelezen:

„Voor het einde van elk jaar zendt de directie door tusschenkomst van de commissarissen van het fonds aan den Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van het fonds en van hare werkzaamheden in het afgelopen jaar met de algemeene verantwoordingsstukken.

XXII. Aan artikel 52 wordt toegevoegd een tweede lid luidende:

„2. Ook behouden Wij Ons voor bij eeri met redenen omkleed besluit ten gunste van belanghebbenden van dit reglement af te wijken, indien in bijzondere gevallen daartoe aanleiding bestaat”.

XXIII. Waar in dit reglement sprake is van „de Administratie” van het fonds, wordt daarvoor gelezen „de(n) beheerder” van het fonds.

C. *Reglement voor het Weduwen- en Weezenfonds van militairen beneden den rang van officier bij de koloniale troepen.*

I. Artikel 1 wordt aangevuld met de volgende paragraaf:

„§ 2. Het fonds is gevestigd te 's-Gravenhage en is rechtspersoon”.

II. In artikel 3, § 3, eerste lid, wordt voor „drie maanden” gelezen „zes maanden”.

III. Aan artikel 3, § 4, wordt toegevoegd: „De deelgenooten, op wie deze bepaling van toepassing wordt, zijn verplicht daarvan kennis te geven, in de koloniën aan den beheerder, daarbuiten aan de directie van het fonds. Bij verzuim van kennisgeving binnen 5 jaren worden de reeds ingehouden bijdragen niet teruggegeven”.

IV. In artikel 5, § 1, onder A 4° wordt „3%” veranderd in „4%”.

V. Artikel 10 wordt aangevuld met de volgende paragrafen:

„§ 2. De wensch om deelgenoot te blijven moet binnen zes maanden na den dag, waarop het deelgenootschap in een ander fonds is verkregen, worden kenbaar gemaakt, in de koloniën aan den beheerder van het fonds, daarbuiten aan de directie”.

„§ 3. Zij, die binnen dezen termijn overlijden zonder zich te hebben verklaard, kunnen indien dit in het belang van hunne nagelaten betrekkingen is, worden geacht deelgenoot te zijn gebleven”.

VI. In artikel 11 worden de volgende veranderingen gebracht:

1°. een nieuwe paragraaf 1 wordt opgenomen, luidende:

„§ 1. Een militair, die in het huwelijk treedt, is verplicht om binnen eene maand na de voltrekking eene bijdrage ineens ten bate van het fonds te voldoen, ten bedrage van een twaalfde deel van het voor zijn rang of stand vastgestelde jaarlijksche weduwenpensioen. Deze huwelijksbijdrage is voor elk opvolgend huwelijk opnieuw verschuldigd”.

2°. De bestaande paragrafen 1 en 2 (oud) worden §§ 2 en 3 (nieuw). In paragraaf 2 (nieuw) wordt „vijftien” veranderd in „tien”, en wordt tusschen „is hij” en „verplicht” ingevoegd „bovendien”. In paragraaf 3 wordt in den eersten zin „bepaling” veranderd in „bepalingen” en „paragraaf” in „paragrafen” en in den tweeden zin „som” in „sommen”.

3°. de bij het Reglement behorende tabel, waarnaar wordt verwezen in § 2 (nieuw), wordt vervangen door de bij dit besluit gevoegde.

4°. Na § 3 (nieuw) wordt een nieuwe paragraaf 4 opgenomen luidende:

„Bij bevordering van een gehuwd militair is hij verplicht als bijdrage ineens aan het fonds te betalen het verschil tusschen de huwelijksbijdragen, welke overeenkomstig de §§ 1 en 2 worden vastgesteld voor zijn nieuwen rang en voor den door hem bekleeden rang of stand”.

5°. de bestaande §§ 3 en 4 (oud) worden §§ 5 en 6 (nieuw) en in § 5 (nieuw) wordt voor „de paragrafen 1 en 2” gelezen „de paragrafen 1—4”, en aan het slot wordt „20 %” vervangen door „5 %”.

VII. Artikel 13, § 1, vervalt, zoomede de aanduiding „§ 2” voor het tweede lid van het artikel.

VIII. Aan artikel 24, eerste lid, wordt na „herzien” toegevoegd: „of ingetrokken”.

IX. In artikel 29, § 2, worden de woorden na „Nederland” vervangen door: „van de directie van het fonds, in *Nederlandsch-Indië* van de hoofden van gewestelijk bestuur, en in *Suriname* en *Curaçao* van den Gouverneur”.

X. In artikel 31 vervallen de woorden „de Administratie van het Fonds”, terwijl elders in dit reglement daarvoor wordt gelezen „den beheerder van het fonds”.

XI. Artikel 33 wordt gelezen als volgt:

„§ 1. Het fonds wordt, gezamenlijk met andere fondsen voor koloniale landsdienaren, onder het oppertoezicht van den Minister van Koloniën en onder het toezicht van commissarissen beheerd door een directeur. De Minister

van Koloniën stelt de dienstvoorschriften voor den directeur vast”.

„§ 2. De directeur wordt bijgestaan door een tweeden directeur, die hem bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis vervangt”.

„§ 3. Bij verhindering, afwezigheid of ontstentenis van den directeur en den tweeden directeur beiden voorziet de Minister van Koloniën in hunne tijdelijke vervanging”.

„§ 4. De directeur of degene, die hem vervangt, vertegenwoordigt het fonds in en buiten rechten, behalve in de koloniën, waar die vertegenwoordiging geschiedt door beheerders, die overeenkomstig hun door den directeur te geven voorschriften het beheer voor het fonds en andere fondsen gezamenlijk voeren”.

„§ 5. De directeuren worden door Ons benoemd, de beheerder in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal, die in *Suriname* en *Curaçao* door den Gouverneur”.

„§ 6. Bij afzonderlijk besluit wordt door Ons vastgesteld welke ambtenaren en bedienden bij de directie der in § 1 bedoelde fondsen zullen werkzaam zijn en worden de bezoldigingen der ambtenaren en bedienden, zoomede die der directeuren geregeld”.

„§ 7. De bezoldiging van den beheerder in *Nederlandsch-Indië*, zoomede het aantal, de bezoldiging en de wijze van benoeming der verdere ambtenaren en bedienden bij de fondsen aldaar worden geregeld door den Gouverneur-Generaal. De bezoldigingen van de beheerders in *Suriname* en *Curaçao* en de voorziening in het verdere personeel aldaar worden geregeld door den Minister van Koloniën”.

„§ 8. Het aandeel in de sommen, waarover de directeur en de beheerders ten laste van het fonds voor maand- en daggelders, kantoorhuur en andere uitgaven mogen beschikken wordt in de jaarlijks op te maken, door den Minister van Koloniën goed te keuren begrooting van ontvangsten en uitgaven van het fonds opgenomen”.

„§ 9. De bijzondere regelingen ten aanzien van de inhouding en verantwoording der bijdragen van de deelgenooten en de uitbetaling en verantwoording van uitkeeringen in de koloniën *Suriname* en *Curaçao* worden getroffen door de Gouverneurs”.

„§ 10. De commissarissen in *Nederland*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door Ons, op voordracht van den Minister van Koloniën, benoemd en ontslagen. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Minister van Koloniën te bepalen vergoeding”.

„§ 11. De Minister van Koloniën stelt de voorschriften voor het toezicht vast”.

„§ 12. De commissarissen in *Nederlandsch-Indië*, ten getale van ten hoogste vijf, worden door den Gouverneur-Generaal benoemd en ontslagen.

„13. Zij ontvangen voor hunne bemoeiingen eene door den Gouverneur-Generaal vast te stellen vergoeding”.

„§ 14. De Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* stelt de voorschriften van het toezicht vast”.

„§ 15. De commissarissen in *Suriname* en *Curaçao*, ten getale van drie, worden benoemd door den Gouverneur, die ook de voorschriften voor het toezicht op het beheer in de koloniën vaststelt”.

„§ 16. Ten laste van het fonds wordt gebracht een aandeel in de kosten van de bezoldigingen en andere kosten van beheer en toezicht over de in lid 1 bedoelde fondsen, zoodat een aandeel in de kosten van pensioenen, onderstanden, wachtgeld, voorloopige bezoldigingen, non-activiteits- en verlofs-traktementen, kosten van overtocht en uitrusting en andere tegemoetkomingen, welke aan de ambtenaren en bedienenden der fondsen en hunne weduwen, en weezen worden toegekend”.

„§ 17. Voor de verrekening der uitgaven met de andere fondsen, welke onder dezelfde directie staan, zoodat van de uitgaven, welke ten laste van de Staatsbegroting of van de Indische begroting worden gedaan, doch door de fondsen moeten worden vergoed, of welke door de fondsen ten behoeve van werkzaamheden voor den Staats- of den Indischen dienst worden gedaan, worden in *Nederland* door den Minister van Koloniën, in *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal de noodige regelen gesteld”.

„18. De gelden, die voor belegging beschikbaar komen, worden zoo spoedig mogelijk op een der volgende wijzen belegd:

„1°. in schuldbewijzen, als voorkomen op de laatst openbaar gemaakte lijst der schuldbewijzen, waarin de *Javasche Bank* haar kapitaal en haar reservefonds mag beleggen, of op die van fondsen, welke in aanmerking komen voor belegging van gelden der *Rijksverzekeringsbank*;

„2°. in andere dan de onder 1° bedoelde schuldbewijzen onder voorbehoud van voorafgaande goedkeuring van den Minister van Koloniën;

„3°. in schuldvorderingen, gewaarborgd door het recht van eerste hypotheek op onroerende goederen in *Nederland* of in *Nederlandsch-Indië* gelegen met inachtneming van

de algemeene voorwaarden en waarborgen, welke voor *Nederland* door den Minister van Koloniën en voor *Nederlandsch-Indië* door den Gouverneur-Generaal zullen worden vastgesteld”.

„§ 19. De Minister van Koloniën bepaalt op welke wijze het aankopen en te gelde maken van effecten zal geschieden en de geldswaardige papieren, eigendom van het fonds, worden bewaard”.

XII. Van artikel 34 worden de eerste drie leden gelezen als volgt en worden de laatste twee leden aangeduid met § 4 en § 5:

„§ 1. In *Nederland* worden de ontvangsten van het fonds in 's Rijks schatkist gestort en geschieden de betalingen van het fonds uit die schatkist, hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst van de directie. Ook kan de Minister van Koloniën bepalen, dat voor de ontvangsten en betalingen gebruik zal worden gemaakt van eene door hem aan te wijzen bankinstelling of van den postchèque- en girodienst”.

„§ 2. In *Nederlandsch-Indië* zijn de algemeene ontvangers van 's-Lands kassen, in *Suriname* en *Curaçao* zijn de koloniale ontvangers en betaalmeesters belast met het ontvangen en betalen voor het fonds. Daarvoor kan ook van eene door het koloniaal bestuur aan te wijzen bankinstelling worden gebruik gemaakt, of van den postchèque- en girodienst, nadat deze aldaar is ingevoerd”.

„§ 3. De regelen bij het ontvangen en betalen in acht te nemen, zoodat de voorwaarden, waaronder eene rekening bij eene bankinstelling of bij den postchèque- en girodienst kan worden geopend, worden vastgesteld in *Nederland* door den Minister van Koloniën, voor zoover de handelingen bij 's Rijks schatkist betreft in overleg met den Minister van Financiën, in de koloniën door het koloniaal bestuur”.

XIII. Artikel 35 wordt gelezen:

„Voor het einde van elk jaar zendt de directie door tusschenkomst van de commissarissen van het fonds aan den Minister van Koloniën een omstandig verslag van den staat van het fonds en van hare werkzaamheden in het afgelopen jaar met de algemeene verantwoordingsstukken”.

2. Ten vervolge van de IIde en de Iste overgangsbepaling, vastgesteld bij artikel 2 van Onze onderscheidenlijk in artikel 1 onder A en B genoemde besluiten van 17 Maart 1913, n°. 32 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 99, *Indisch Staatsblad* n°. 359) en 18 Juli 1913, n°. 61 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 329) *Indisch Staats-*

blad n°. 540), te bepalen dat bij ontbinding van een huwelijk van een vóór de inwerkingtreding van de onder A en B bedoelde reglementen hertrouwde weduwe van een deelgenoot in de daar genoemde fondsen, haar pensioen en de onderstand der kinderen uit haar huwelijk met dien deelgenoot worden geregeld naar de voorschriften, die op het tijdstip van het hertrouwen van kracht waren, met uitzondering, dat voor kinderen van officieren artikel 19 van het nieuwe reglement wordt toegepast.

3. In afwijking in zoover van lid 1 van de IIde overgangsbepaling, vastgesteld bij artikel 2 van Ons vorengenoemd besluit van 17 Maart 1913, n°. 32 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 99, *Indisch Staatsblad* n°. 359), te bepalen dat van 1 October 1918 af ophoudt de vermindering van de pensioenen der weduwen ten behoeve van de stiefkinderen, ingevolge artikel 33 van het oude reglement voor het fonds in *Indisch Staatsblad* 1854, n°. 93, en de onderstand voor deze kinderen geheel komt ten laste van het fonds.

4. In de VIIIste overgangsbepaling, vast-

gesteld bij artikel 2 van Ons vorengenoemd besluit van 17 Maart 1913, n°. 32 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 99, *Indisch Staatsblad* n°. 359), wordt aan het slot „alineá 11” veranderd in „lid 10”.

5. Aan artikel 3 van Ons in artikel 1 onder C genoemd besluit van 24 Juni 1908, n°. 78 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 211, *Indisch Staatsblad* n°. 608), wordt toegevoegd: „Ook behouden Wij Ons voor bij een met redenen omkleed besluit ten gunste van belanghebbenden van dit reglement af te wijken, indien in bijzondere gevallen daartoe aanleiding bestaat”.

6. Dit besluit treedt onderscheidenlijk in Nederland en in de koloniën in werking op de dagen, waarop het aldaar wordt afgekondigd.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loos, den 16den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitgeg.* 2 Nov. 1918).

17 October 1918. BESLUIT, tot het verleen van vervroegd voorschot op de Rijksbijdrage over 1918 aan besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 569.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 September 1918, n°. 15214/3, afdeling Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is aan besturen van bijzondere scholen, die hebben doen blijken aanspraak te zullen maken op Rijksbijdrage, bedoeld in art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over het jaar 1918, met afwijking van het bepaalde in artikel 11bis van Ons besluit van 13 November 1905 (*Staatsblad* n°. 303), zooals dat is aangevuld bij Ons besluit van 2 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 153), vervroegd voorschot op die Rijksbijdrage uit te keeren;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 October 1918, n°. 28;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 October 1918 n°. 19995, afdeling Lager Onderwijs, Financiëel;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 11bis van Ons besluit van 13 November 1905 (*Staatsblad* n°. 303), zooals dat besluit is aangevuld bij Ons besluit van 2 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 153), kan door Onzen Minister, met de uitvoering der wet tot regeling van het lager onderwijs belast, aan het bestuur van de bijzondere lagere school, hetwelk heeft doen blijken aanspraak te zullen maken op Rijksbijdrage, bedoeld in artikel 59 der genoemde wet, over het jaar 1918 en dat, naar het oordeel van dien Minister, dringend behoefte aan kasgeld heeft, een vervroegd voorschot op die Rijksbijdrage worden verleend tot een bedrag van ten hoogste zestig ten honderd van de laatstelijk aan dat bestuur oëgekende Rijksbijdrage, indien dat bestuur een daartoe strekkend verzoek aan dien Minister indient, en zich daarbij bereid verklaart tot terugbetaling van hetgeen eventueel bij voorschot te veel mocht worden genoten, voor de nakoming van welke verbintenis twee door dien Minister goed te keuren borgen behooren te worden gesteld. In dat verzoekschrift behoort te worden vermeld het bedrag der laatstelijk toegekende Rijksbijdrage,

het bedrag van het verlangde vervroegde voorschot, zoodeme waarom en in hoeverre dringend behoefte aan kasgeld bestaat.

Indien het eene school betreft, welke voor de eerste maal aanspraak maakt op Rijksbijdrage, wordt het vervroegde voorschot berekend over het vermoedelijk bedrag der Rijksbijdrage over het jaar 1918.

Art. II. Het krachtens artikel I van dit besluit uitbetaalde voorschot wordt bij de uitbetaling van het juiste bedrag der Rijksbijdragen, waarop het schoolbestuur overeenkomstig de bepalingen van artikel 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs over het jaar 1918 aanspraak heeft, in mindering gebracht.

Art. III. Dit besluit, treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 17den October 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

(*Uitgeg.* 26 Oct. 1918.)

18 October 1918. BESLUIT, houdende wijziging van den staat, behoorende bij het Koninklijk Besluit van den 29sten Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 437A). S. 569A.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, dd. 15 October 1918, n°. 10, Afdeling Posterijen en Telegrafie;

Gelet op Ons besluit van 29 Juni 1918, n°. 65;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bedrag, voorkomende achter artikel 21 op den bij evengenoemd besluit behoorenden staat te wijzen van f 225,000 in f 200,000.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Financiën en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 18den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg.* 29 Nov. 1918.)

19 October 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 80), tot vaststelling van eenen algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld bij de artikelen 39, 57 en 118 der Beroepswet en tot regeling van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten van leden-commissarissen en van ambtenaren, die zich krachtens die wet voor plaatselijke onderzoeken naar elders moeten begeven, gelijk dit besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 1sten September 1917 (*Staatsblad* n°. 579). S. 570.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Waterstaat van den 28 Augustus 1918, 4de Afdeling, n°. 622;

Overwegende, dat het wenschelijk is de bepalingen ten aanzien van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten aan de personen, genoemd in artikel 4 van Ons besluit van 26 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 80) te herzien;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 September 1918, n°. 19);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 5 October 1918, 4de Afdeling, n°. 522, en van 15 October 1918, n°. 3023, afdeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. 1. Artikel 4 van Ons besluit van 26 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 80), gelijk dit besluit laatstelijk gewijzigd is bij Ons besluit van 1 September 1917 (*Staatsblad* n°. 579), vervalt.

2. De artikelen 5, 6, 7, *7bis* en 8 worden onderscheidenlijk genummerd 4, 5, 6, *6bis* en 7, terwijl na artikel 7 (nieuw) wordt ingevoegd een nieuw artikel 8, luidende:

„De voorzitters, de leden-commissarissen, de griffiers en andere ambtenaren, die zich voor plaatselijk onderzoek of andere ingevolge de wet te doene verrichtingen buiten hunne woonplaats of buiten de plaats waar de Raad van Beroep gevestigd is, moeten begeven, kunnen in rekening brengen de vergoeding voor kosten van reis- en verblijf, berekend naar de bepalingen, welke door Ons, ter regeling van de vergoeding van reis- en verblijfkosten, wegens reizen voor 's Rijks dienst, zijn of nader zullen worden vastgesteld”.

Slotbepaling.

Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1919.

Onze Ministers van Justitie en van Water-

staat zijn belast met de uitvoering vandit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer en aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, HEEMSKERK.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG
(*Uitgeg.* 31 Oct. 1918.)

19 October 1918. BESLUIT, regelende de toekenning van eene toelage aan gewezen Nederlandsche ambtenaren en onderwijzers wegens de vervulling in *Suriname* of in *Curaçao* van een Koloniaal ambt. S. 571.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 29 Augustus 1918, 10de Afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 September 1918, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 15 October 1918, 10de Afdeling, n°. 18;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. (1) Aan elk vóór en na de inwerking-treding van dit besluit uit eene op pensioen uitzicht gevende betrekking in den vasten of tijdelijken burgerlijken dienst van een der Koloniën *Suriname* of *Curaçao* eervol ontheven Nederlandsch ambtenaar, die als Nederlandsch ambtenaar is of wordt gepensionneerd, wordt ten laste van de geldmiddelen der betrokken Kolonie volgens de regelen van dit besluit eene jaarlijksche toelage verleend boven het hem toekomend Nederlandsch pensioen.

(2) Deze toelage gaat in met den dag, waarop het Nederlandsch pensioen aanvangt.

2. (1) Eene toelage als in artikel 1 bedoeld wordt eveneens verleend aan hem, die zonder aanspraak op Nederlandsch pensioen uit den Nederlandschen dienst wordt ontslagen, na in of door de uitoefening van den bij het eerste lid van het voorgaand artikel bedoelden dienst in de daarbij genoemde Koloniën, of terzake van die uitoefening, hetzij tengevolge van gewelddadige aanranding of verzet, hetzij van met gevaar gepaarde dienstverrichtingen, wonden of gebreken bekomen hebben, die hem volstrekt ongeschikt maken in die Koloniën langer te dienen.

(2) De toelage gaat dan in met den dag, volgende op dien, waarop het laatst inkomsten zijn genoten, hetzij ten laste van den kolonialen,

hetzij ten laste van den Nederlandschen dienst.

3. (1) De toelage wordt bepaald naar reden van f 8,50, f 6,50 of f 4,50 voor elke maand gedurende, welke de belanghebbende in den kolonialen dienst werkzaam is geweest, en zulks naar gelang zijne uitzending derwaarts heeft plaats gevonden op eene jaarwedde van f 5000 of meer, van ten minste f 3000, doch minder dan f 5000 of minder dan f 3000.

(2) Meer dan zestig dienstmaanden worden niet in rekening gebracht.

4. (1) De toelage wordt niet uitbetaald gedurende den tijd dat de belanghebbende opnieuw in den burgerlijken dienst in een der Koloniën *Suriname* of *Curaçao* werkzaam wordt gesteld of voor zoodanige werkzaamstelling bestemd wordt.

(2) Na ontheffing van deze werkzaamstelling, wordt aan den belanghebbende zijne vroegere toelage verleend of eene hogere indien hij wegens een grooter aantal maanden dienst als gevolg van de nadere werkzaamstelling daarop aanspraak heeft.

5. (1) Voor de berekening der toelage komt in aanmerking:

a. de duur van de aan den belanghebbende opgedragen werkzaamheden in of ten behoeve van de Kolonie;

b. indien deze werkzaamheden langer dan zes maanden hebben geduurd, de duur van de reizen naar en van de Kolonie tot ten hoogste één maand voor elk van deze reizen.

(2) Ingeval de opdracht wordt ingetrokken of beëindigd uit hoofde van ongeschiktheid als bedoeld in het eerste lid van artikel 2, wordt de toelage met inachtneming van het tweede lid van artikel 3 berekend over het aantal maanden, waarvoor de uitzending plaats had, of, zoo dit aantal niet bij de uitzending is bepaald, over zestig maanden.

(3) Niet in aanmerking komt de tijd, die is of wordt vergolden met pensioen ten laste van de Kolonie of van een ten behoeve van de ambtenaren ingesteld fonds, en evenmin de tijd, met verlof buiten de Kolonie doorgebracht.

6. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan:

onder „Nederlandsche ambtenaar” een ambtenaar in Nederlandschen dienst daaronder begrepen een onderwijzer;

onder „Nederlandsche dienst” de dienst van het Rijk, van eene provincie of gemeente dan wel bij het onderwijs in *Nederland*;

onder „Nederlandsch pensioen” een pensioen ten laste van het Rijk, eene provincie,

eene gemeente of een van wege het Rijk, eene provincie of eene gemeente beheerd fonds.

7. Onze Minister van Koloniën verleent de in de artikelen 2 bedoelde toelagen op aanvraag van de belanghebbenden.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer in afschrift medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 19den October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën. IDENBURG.

(*Uitgeg.* 6 Nov. 1918.)

21 October 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een Reglement voor Distributie- en andere Crisiszaken. S: 572.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 Juli 1918, Afdeling A. S., n°. 595;

Gelet op de wet van 28 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 494) tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken; Den Raad van State gehoord (advies van 3 September 1918, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzr voornoemde Ministers van 18 October 1918, Afdeling A. S., n°. 589;

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen het navolgende:

REGLEMENT VOOR DISTRIBUTIE- EN ANDERE CRISISZAKEN.

Afdeling 1. Algemeene Bepalingen.

Art. 1. Een distributiegerecht van eersten aanleg is gevestigd in:

1. Groningen voor de provinciën Groningen en Friesland;

2. Zwolle voor de provinciën Overijsel en Drente;

3. Amsterdam voor de provincie Noord-Holland;

4. elk der gemeënten, in welke de besturen der overige provinciën zijn gevestigd, voor de betrokken provincie.

Als Centraal Distributiegerecht voor het geheele Rijk treedt de Centrale Raad van Beroep te Utrecht op.

2. De distributiegerechten van eersten aanleg bestaan uit één lid en een of meer plaatsvervangers.

De distributierechters van eersten aanleg

(de plaatsvervangers inbegrepen) worden door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

Zij moeten zijn Nederlander, mannelijk ingezetene des Rijks en ten minste 30 jaar oud.

Zij moeten tevens op eene Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandsche Universiteit den graad van doctor in de rechts- of in de staatswetenschap verkregen hebben.

Aan elk distributiegerecht van eersten aanleg zijn een griffier en een of meer plaatsvervangers verbonden, die door Ons benoemd, geschorst en ontslagen worden.

De griffiers en hunne plaatsvervangers moeten zijn Nederlander en een der in het vierde lid bedoelde graden bezitten.

Onze Minister van Justitie kan één of meer klerken ter griffie benoemen om den griffier bij te staan. Zij vervangen — behalve ter terechtzitting, tenzij zij eenen graad bezitten, als in het vierde lid bedoeld — den griffier of diens plaatsvervanger in geval van afwezigheid, belet of ontstentenis.

3. De artikelen 22, 23, 24, 25 en 28 der wet op de Rechterlijke Organistie en het Beleid der Justitie vinden op de distributierechters van eersten aanleg (plaatsvervangers inbegrepen) overeenkomstige toepassing.

De distributierechters van eersten aanleg (plaatsvervangers inbegrepen) en de griffiers-plaatsvervangers moeten hunne woonplaats hebben binnen het rechtsgebied van het gerecht, de griffiers binnen de gemeente, waar het gerecht gevestigd is.

De rechters en de griffiers (plaatsvervangers inbegrepen) van de distributiegerechten van eersten aanleg leggen, alvorens hun ambt te aanvaarden, ten overstaan van den Centralen Raad van Beroep, den eed of de belofte af, dat zij hun ambt, naar plicht en geweten, nauwgezet en onpartijdig zullen waarnemen.

De klerken ter griffie bij de distributiegerechten van eersten aanleg leggen in handen van den distributierechter van eersten aanleg denzelfden eed of dezelfde belofte af.

De distributierechter van eersten aanleg regelt de verdeling van arbeid tusschen zich zelf en zijne plaatsvervangers.

4. De Centrale Raad van Beroep behandelt de distributie- en andere crisiszaken in een of meer door hem daartoe bijzonderlijk aangewezen kamers (distributiekamers).

Hij bepaalt, met inachtning van artikel 49, lid 1, der Beroepswet, de samenstelling dezer distributiekamers en regelt, voor zooveel noodig, de verdeling van arbeid tusschen deze kamers.

De voorzitter van eene distributiekamer vervult ten aanzien van de door de kamer te behandelen zaken de taak, door de Beroepswet aan den Voorzitter van den Centralen Raad ten aanzien van de in die wet bedoelde twistgedingen opgedragen.

5. De distributiegerechten van eersten aanleg spreken recht met één lid.

De door den distributierechter van eersten aanleg aangewezen plaatsvervanger vervangt den griffier in geval van afwezigheid, belet of ontstentenis, indien noch een griffier-plaatsvervanger noch een klerk ter griffie ter vervanging beschikbaar is.

6. De distributierechter van eersten aanleg oordeelt, behoudens hooger beroep, over alle beroepen, die niet in eersten aanleg ter kennisneming aan het Centraal Distributiegerecht zijn opgedragen.

Het Centraal Distributiegerecht oordeelt:

a. in eersten en eenigen aanleg over alle beroepen, gericht tegen besluiten, handelingen en weigeringen van Ons of van Onze Ministers, besluiten in administratief beroep genomen inbegrepen;

b. in hooger beroep over alle daarvoor vatbare vonnissen van den distributierechter van eersten aanleg.

7. Aan de leden-plaatsvervangers van den Centralen Raad van Beroep, in distributie- en andere crisiszaken optredend, wordt door Ons vacatiegeld toegekend.

Aan de rechters en griffiers (plaatsvervangers inbegrepen) van de distributiegerechten van eersten aanleg wordt door Ons vacatiegeld, en aan de griffiers bovendien, voor zooveel noodig, vergoeding voor bureaunkosten toegekend.

De leden van de distributiegerechten van eersten en tweeden aanleg (plaatsvervangers inbegrepen), de leiders van voorbereidend onderzoek en de griffiers (plaatsvervangers en substituit-griffiers inbegrepen), die zich ter beëdiging of ter vervulling van hunne ambtsverrichtingen buiten hunne woonplaats begeben, hebben aanspraak op vergoeding van reis- en verblijfkosten overeenkomstig de regelen, voor de voorzitters en de griffiers van de raden van beroep voor de ongevallenverzekering en de leiders van voorbereidend onderzoek in ongevallenzaken geldend.

8. De distributiegerechten oordeelen, in geval van beroep, over:

1. de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Distributiewet 1916, van de wet

van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344) houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen, van de wet van 11 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 127) tot heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer, van de daarop berustende regelingen en van Ons besluit van 22 December 1917 (*Staatsblad* n°. 726) houdende bepalingen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland, door de daarmede belaste organen genomen, verricht of uitgesproken;

2. de inbezittingen in de uitvoering van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 351) tot aanvulling der Ontheeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdrijving van waren, door de daarmede belaste organen gedaan, alsmede over de vaststelling der schade-loosstelling, ingevolge deze wet of de Distributiewet 1916 verschuldigd;

3. de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Nood-Boschwet, van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133), gelijk die is gewijzigd bij de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 425), houdende bepalingen betreffende het slachten van dieren, en van de daarop berustende regelingen door de daarmede belaste organen genomen, verricht of uitgesproken;

4. de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Scheurwet 1918 (*Staatsblad* n°. 503), en van de daarop berustende regelingen door de daarmede belaste organen genomen, verricht of uitgesproken.

Beroep kan worden ingesteld op grond:

1. dat de besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen) onwettig zijn;

2. dat zij steunen op het aanwezig zijn van feitelijke omstandigheden, welke in werkelijkheid niet bestaan;

3. dat bij het nemen, verrichten of uitspreken van besluiten, handelingen en weigeringen (om te besluiten of te handelen) het orgaan van zijne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven.

9. Algemeen verbindende voorschriften zijn niet besluiten in den zin van het voorgaand artikel.

10. Een orgaan wordt geacht het nemen van een besluit of het verrichten van eene handeling te weigeren; indien het binnen den daarvoor bepaalden tijd of, waar eene tijdsbepaling ontbreekt, binnen redelijken tijd een verplicht

besluit niet heeft genomen of eene verplichte handeling niet heeft verricht.

11. Beroep is niet toegelaten tegen de handelingen, besluiten of weigeringen van organen met rechterlijk gezag bekleed of met het opsporen van strafbare feiten belast, als zoodanig optredend.

Beroep is niet toegelaten, voor zoover de vordering aan enen anderen rechter ter kennisneming is opgedragen.

Indien krachtens voorschriften, strekkende ter uitvoering van de wetten in artikel 8 genoemd, de beslissing van een geschil aan door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te benoemen deskundigen of scheidslieden is opgedragen, treedt voor het beroep op de deskundigen of scheidslieden het beroep op het bevoegde distributiegerecht in de plaats. In zoover het geschil niet binnen de rechtsmacht van de distributiegerechten ligt, blijft de beslissing aan de deskundigen of scheidslieden voorbehouden.

12. Ten behoeve van den Staat wordt van den klager, die bij een distributiegerecht van eersten aanleg beroep of bij het Centraal Distributiegerecht beroep of hooger beroep instelt, een griffierecht geheven van onderscheidenlijk 10 en 50 gulden.

Door openbare lichamen (den Staat inbegrepen) is griffierecht niet verschuldigd.

Onvermogensden zijn van het betalen van griffierecht vrijgesteld. De distributierechter van eersten aanleg of de voorzitter van de distributiekamer van het Centraal gerecht beslist over het geldelijk onvermogen van den klager.

Het beroep of het hooger beroep van den klager, die het verschuldigde griffierecht niet voldoet, is niet ontvankelijk.

De griffier stort het griffierecht in 's Rijks kas.

Afdeling 2. Van het instellen van beroep.

13. Bevoegd tegen een besluit, eene handeling of eene weigering als in artikel 8 bedoeld, beroep in te stellen, is ieder bijzonder persoon die, of ieder openbaar lichaam (de Staat inbegrepen), dat door het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering rechtstreeks in zijne belangen wordt getroffen.

Voor den Staat stelt de Minister wien het aangaat, voor het openbaar lichaam het dagelijksch bestuur, of, waar dit ontbreekt, het bestuur het beroep in.

14. Bevoegd tegen een besluit als in artikel 8 bedoeld, dat in administratief beroep

genomen is, beroep in te stellen is enkel hij die de bevoegdheid bezit het administratief beroep in te stellen.

Niet-ontvankelijk is het beroep tegen besluiten, tegen welke administratief beroep openstaat of heeft open gestaan.

15. In het geding, ontstaan door het instellen van beroep, is:

klager, degene die het beroep heeft ingesteld; verweerder, het orgaan, tegen welks besluit, handeling of weigering het beroep is ingesteld.

16. Besluiten, handelingen of weigeringen, namens of in opdracht van een orgaan genomen, verricht of uitgesproken, worden geacht genomen, verricht of uitgesproken te zijn door het orgaan, in welks opdracht of namens hetwelk is gehandeld.

17. Indien een orgaan, tegen welks besluit, handeling of weigering beroep is ingesteld, ophoudt of opgehouden heeft te bestaan, kan de rechter voor wien de zaak aanhangig is, te allen tijde, voor zooveel noodig, bij beschikking een ander openbaar orgaan aanwijzen om ten name van den verweerder op te treden.

De aanwijzing geschiedt in overleg met den Minister, hoofd van een departement van algemeen bestuur, wien het aangaat.

18. Indien Wij als verweerder optreden, worden Wij door den Minister wien, of door de Ministers wie het aangaat, vertegenwoordigd.

Indien een orgaan van openbaar gezag, dat een college is, als partij optreedt, wordt het door zijnen voorzitter vertegenwoordigd.

Een college is evenwel bevoegd aan een zijner leden de vertegenwoordiging in bepaalde rechtsgedingen of bepaalde soorten van rechtsgedingen op te dragen.

Ook vertegenwoordigers kunnen bij gemachtigde procederen.

19. Het beroep tegen besluiten, handelingen en weigeringen, als in artikel 8 bedoeld, wordt ingesteld bij het distributiegerecht, binnen welks rechtsgebied zich de zetel bevindt van het orgaan, dat het besluit genomen, de handeling verricht of de weigering uitgesproken heeft.

Het beroep tegen besluiten, in administratief beroep genomen, wordt ingesteld bij het gerecht, binnen welks rechtsgebied zich de zetel bevindt van het orgaan, tegen welks besluit, handeling of weigering administratief beroep ingesteld is.

Indien geen ander distributiegerecht van eersten aanleg bevoegd is, neemt dat te Utrecht van het beroep kennis.

20. Organen wier zetel niet door wet of wettelijk voorschrift is aangewezen, worden geacht hunne zetel te hebben in de gemeente, waar zij hunne ambtsverrichtingen regelmatig plegen te vervullen.

21. Het beroep tegen besluiten en weigeringen, als in artikel 8 bedoeld, wordt ingesteld binnen veertien dagen na den dag, waarop het besluit genomen of de weigering uitgesproken is.

In de gevallen, in artikel 10 bedoeld, loopt de termijn van veertien dagen van het tijdstip, waarop de weigering geacht wordt uitgesproken te zijn.

Het beroep tegen handelingen, als in artikel 8 bedoeld, wordt ingesteld binnen eene maand, te rekenen van den dag der handeling.

Niet-ontvankelijk is het beroep, ingesteld tegen besluiten, die vóór de invoering van dit Reglement zijn genomen. Ten aanzien van besluiten, in administratief beroep genomen, beslist de dag, waarop het besluit in eersten aanleg is genomen, over de ontvankelijkheid van het beroep.

Voor zoover eene handeling strekt ter uitvoering van een besluit, is het tegen de handeling gericht beroep in geen geval ontvankelijk, indien niet tijdig tegen het besluit beroep is ingesteld, of het besluit vóór de invoering van dit Reglement is genomen.

22. Indien een beroep na afloop van den daarvoor bepaalden termijn is ingesteld, houdt het gerecht het verzuim voor gedekt, mits de klager ten genoegen des rechters aantoot, het beroep zoo spoedig te hebben ingesteld, als hij dit redelijkerwijs heeft kunnen doen.

23. Het beroep wordt ingesteld door het inzenden van een klaagschrift ter griffie van het bevoegd gerecht.

Bij het klaagschrift wordt een gewaarmerkt afschrift overgelegd van het besluit, waartegen het beroep gericht is.

Een tegen een deel van een besluit, eene handeling of eene weigering ingesteld beroep wordt geacht tegen het geheele besluit, de geheele handeling of weigering gericht te zijn.

Het beroep mist schorsende kracht.

Afdeeling 3. Van de venanāeviny van het geding in eersten aanleg.

24. Op de behandeling van distributiezaken vinden de artikelen 49, 50, 53, 54, lid 1—3, 55 tot en met 61, 62, lid 1, 2 en 4, 64 tot en met 76, 80, lid 1, 4 en 5, 81, lid 1, 82 tot en met 90, 91, lid 1, 2, 3, 4, 6 en 7, 92, 93, 94, lid 1, 95 tot en met 98, 100, 101, 102, 103, lid 1, 2 en 3, 104 tot en met 117 der Beroepswet, benevens

de ter uitvoering daarvan uitgevaardigde voorschriften overeenkomstige toepassing, met dien verstande :

1°. dat het in de artikelen 90, 94 en 116 der Beroepswet omtrent de Rijksverzekeringsbank bepaalde voor den verweerder geldt ;

2°. dat het klaagschrift en het verzet door een advocaat of een procureur onderteekend moet worden, tenzij een openbaar lichaam (de Staat inbegrepen) het beroep instelt ;

3°. dat het klaagschrift, indien het bij een onbevoegd gerecht is ingediend, onverwijld naar het bevoegd gerecht wordt gezonden, en geacht wordt op den dag, waarop het bij het eerste gerecht is ingediend, bij het bevoegde gerecht te zijn ontvangen ;

4°. dat de voorzitter aan alle organen van openbaar gezag mag vragen, binnen een door hem te bepalen termijn, inlichtingen te verschaffen, die voor de afdoening van de zaak van belang kunnen zijn ;

5°. dat de voorzitter bevoegd is te bepalen dat contra-memoriën niet zullen worden ingediend ;

6°. dat het gerecht bevoegd is samenhangende zaken te voegen en gevoegde zaken te splitsen ;

7°. dat de voorzitter eenzijdig niet aan districtshoofden der arbeidsinspectie en anderzijds ook aan leden en plaatsvervangende leden van distributiegerechten van eersten aanleg voorbereidend onderzoek kan opdragen ;

8°. dat de voorzitter de terechtzitting buiten de standplaats mag beleggen, mits hij daarvan aan de partijen tegelijk met de dagbepaling doe kennisgeven, en dat de op het geding betrekking hebbende stukken ook in dit geval enkel ter griffie van het gerecht ter kostelooze inzage van de belanghebbenden worden nedergelegd ;

9°. dat het gerecht zich er toe moet bepalen de aangevallen besluiten, handelingen en weigeringen te vernietigen, en den verweerder voor zooveel noodig te veroordeelen om te doen of te besluiten hetgeen deze ingevolge wet of wettelijk voorschrift doen of besluiten moet, behoudens zijne bevoegdheid, indien het te nemen besluit eene geldelijke aanspraak betreft, dit besluit in zijne uitspraak vast te stellen ;

10°. dat, indien de vaststelling der schadeloosstelling niet overeenkomstig de voorschriften der wet is tot stand gekomen, het gerecht beveelt, dat zij alsnog, met inachtneming van zijne uitspraak, plaats vinde ;

11°. dat behalve de in artikel 60, lid 1, der Beroepswet bedoelde kosten ook vergoed wor-

den, de betaalde griffierechten en de kosten van den verplichten rechtsgeleerden raadsman, voor zoover die ter zake van het opstellen en onderteekenen van het klaagschrift en het verzet verschuldigd zijn.

25. Indien de zaak voor den Centralen Raad van Beroep (Centraal Distributiegerecht) dient, vinden tevens de artikelen 121 tot en met 124 der Beroepswet overeenkomstige toepassing.

Indien de zaak voor een gerecht van eersten aanleg dient, oefent de distributierechter tevens de aan den voorzitter toegekende bevoegdheden uit.

Indien een lid (plaatsvervangend lid) van een gerecht van eersten aanleg gewraakt wordt of zich verschoont, oordeelt een der andere leden (plaatsvervangende leden) over de wraking of de versehooning.

Het lid (plaatsvervangend lid), dat in eene zaak ingevolge opdracht voorbereidend onderzoek heeft verricht, mag de zaak niet ter terechtzitting behandelen.

Afdeeling 4. Van het geding in hooger beroep.

26. Ieder der partijen is bevoegd tegen een door een distributiegerecht van eersten aanleg gewezen eindvonnis hooger beroep in te stellen.

Tegen vonnissen, die niet zijn eindvonnissen, kan slechts tegelijk met het beroep tegen het eindvonnis hooger beroep worden ingesteld.

Een tegen een deel van de uitspraak ingesteld beroep wordt geacht tegen de geheele uitspraak gericht te zijn.

Het hooger beroep wordt ingesteld binnen veertien dagen na den dag, waarop de aangevallen uitspraak gewezen is.

Het hooger beroep wordt ingesteld door het inzenden van een beroepsschrift ter griffie van den Centralen Raad van Beroep (Centraal Distributiegerecht).

27. De behandeling in hooger beroep geschiedt als in eersten aanleg, behoudens de afwijking onder nos. 1, 2 en 3 van artikel 120 der Beroepswet bepaald.

De artikelen 125 en 126 der Beroepswet vinden overeenkomstige toepassing.

Sloubepalingen.

28. De in artikel 8 bedoelde besluiten en weigeringen moeten met redenen zijn omkleed.

In zoover administratief beroep tegen de besluiten, handelingen en weigeringen, in artikel 8 bedoeld, openstaat, is ieder bijzonder persoon die, of ieder openbaar lichaam dat (de Staat inbegrepen) door het besluit of de

weigering rechtstreeks in zijne belangen wordt getroffen, bevoegd administratief beroep in te stellen.

29. Als getuigen mogen ter terechtzitting of in het voorbereidend onderzoek niet worden gehoord de organen, die de aangevallen besluiten, handelingen of weigeringen hebben genomen, verricht of uitgesproken benevens, indien administratief beroep is ingesteld, die welke in de lagere administratieve instantie hebben besloten, gehandeld of geweigerd.

30. Ministers, hoofden van een departement van algemeen bestuur, mogen alleen krachtens bevel of met verlof van het gerecht, ter terechtzitting of in het voorbereidend onderzoek, als getuige of als partij in persoon worden opgeroepen.

De beslissing, waarbij het gerecht de oproeping beveelt of het verlof tot de oproeping verleent, vermeldt de bijzondere gronden voor de oproeping benevens de vraagpunten, waarover het verhoor zal loopen. Een afschrift van deze beslissing wordt bij de oproeping gevoegd.

De opgeroepen Minister verstrekt, zoo spoedig mogelijk, schriftelijk de gevraagde inlichtingen, tenzij hij verkiest aan de oproeping gevolg te geven door zijne verklaring mondeling af te leggen.

31. Hoofdamtbenaren, ressorteerende onder het hoofd van een departement van algemeen bestuur, mogen alleen krachtens bevel of met verlof van het gerecht als getuige ter terechtzitting of, in het voorbereidend onderzoek, buiten 's-Gravenhage worden opgeroepen.

De beslissing, waarbij het gerecht de oproeping beveelt of verlof tot de oproeping verleent, vermeldt de bijzondere gronden voor de oproeping ter terechtzitting of, in het voorbereidend onderzoek, buiten 's-Gravenhage.

Het bevel of het verlof wordt alleen gegeven of verleend, indien uit een verhoor voor den leider van voorbereidend onderzoek te 's-Gravenhage is gebleken, dat verhoor ter terechtzitting of, in het voorbereidend onderzoek, buiten 's-Gravenhage onvermijdelijk is.

Het betrokken hoofd van het betrokken departement van algemeen bestuur wijst, bij besluit, de ambtenaren aan, te wier aanzien de eerste drie leden van dit artikel toepassing vinden.

32. De griffier geeft van ieder ingesteld beroep of hooger beroep onverwijld kennis aan den Minister, hoofd van een departement van algemeen bestuur, wien het aangaat.

Hij zendt van iedere einduitspraak onver-

wijld een afschrift aan den Minister, hoofd van een departement van algemeen bestuur, wien het aangaat.

33. Onder de gerechten, in art. 100, onder a, van de Registratiewet 1917 bedoeld, zijn de distributiegerechten begrepen.

34. Dit reglement treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State. 's-Gravenhage, den 21sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, HEEMSKERK.
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSELSTEIJN.
(Uitgêg. 24 Oct. 1918.)

21 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Tengevolge van 's Hofs feitelijke beslissing is bewezen verklaard, niet dat de Minister bij die beschikking de tarwe van klaagde heeft in bezit genomen, maar dat de Minister aan de verbouwers een gebod heeft uitgevaardigd in het belang eener goede distributie van tarwe om dit product onder zich te houden in afwachting van een feitelijke inbezittingneming.

Onder „maatregelen" in art. 16 Distributiewet 1916 moeten worden verstaan de zoodanige als waartoe de Minister bevoegd is.

De in genoemd gebod vervatte beperking van het beschikkingsrecht der verbouwers over hun tarwe is krachtens art. 625 B. W. slechts geoorloofd te achten, wanneer de bevoegdheid daartoe wordt ontleend aan eenige wet of openbare verordening; daargesteld door zoodanige macht, die daartoe volgens de Grondwet de bevoegdheid heeft.

Noch in de Distributiewet noch elders is aan den Minister zoodanige bevoegdheid toegekend.

(Distributiewet 1916 art. 16.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen en J. Kusters.

* De Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een arrest van dat Gerechtshof van den eersten Mei 1918, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Zierikzee van 22 Maart 1918, bij hetwelk

C. P. T. enz. werd schuldig verklaard aan : het opzettelijk een maatregel door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel genomen in het belang der Distributie verijdelen, — en met toepassing van artikel 16 der Distributiewet 1916 en art. 23 Sr. werd veroordeeld tot eene geldboete van vijftig gulden en eene maand vervangende hechtenis.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. nesier.

Bij het in eersten aanleg gewezen vonnis, door het bestreden arrest bevestigd, is de beklagde veroordeeld ter zake van het daarbij bewezen verklaarde, dat hij n.l. omstreeks 16 Januari 1918 in de gemeente Oud-Vossemeer, nadat door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij zijne beschikking van den 19 Juli 1917, bekend gemaakt in de Nederlandsche Staatscourant van dien dag n°. 167, de geheele oogst 1917, waaronder ook tarwe, van inbezitgenomen, opzettelijk een hoeveelheid van die door hem en zijne moeder, de weduwe W. Timmermans, verbouwde tarwe van dien oogst 1917 in vier zakken naar den korenmolenaar A. Goedegebuure ter vermaling tot eigen gebruik heeft vervoerd en alzoo opzettelijk den bovenomschreven, door voornoemden Minister in het belang der distributie van goederen genomen maatregel, heeft verijdeld.

Tot goed verstand der zaak deel ik hier de beschikking van den Minister nagenoeg in haar geheel mede. Zij luidt :

„De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel maakt bekend :

dat door hem in bezit genomen is of zal genomen worden op het tijdstip, waarop het oogsten is aangevangen of zal aanvangen, de totale opbrengst van de navolgende gewassen van den oogst 1917 : wintertarwe, zomertarwe, spelt enz. . . . kanariezaad ; dat in elke provincie een regeerings-commissaris voor de Rijksgraanverzameling belast is met de inbezitneming en inzameling van genoemde producten ;

dat hij belanghebbenden met nadruk er op wijst, dat het verbruik of de aflevering van deze producten aan andere personen dan bedoelden regeerings-commissaris voor hen de meest ernstige gevolgen na zich zou kunnen slepen en zij zich bloot stellen aan strafrechtelijke vervolging.”

Bij het bestreden arrest legt het Hof niet alleen deze beschikking, doch ook — en dus feitelijk onaantastbaar — de telastelegging,

waarin zij is aangehaald, zóó uit, dat de bekendmaking van den Minister, dat door hem de opbrengst van zekere gewassen van den oogst 1917 is (of zal worden) in bezit genomen, alleen de beteekenis had van een gebod aan de verbouwers van zoodanige gewassen om de (te distribueeren) opbrengst daarvan onder zich te houden ten behoeve en in afwachting van de nader door hem, Minister, na het oogsten overeenkomstig de bepalingen der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 351) te doen plaats hebben feitelijke inbezitneming. Deze inbezitneming was dus volgens het Hof niet eene die feitelijken eigendomsvergang op den staat ten gevolge had, doch slechts een soort algemeen beslag, op den oogst 1917 gelegd, en de verijdeling van dit beslag door het vervoeren der tarwe ter vermaling tot eigen gebruik zou het strafbaar feit uitmaken.

Bij tijdig ingediende memorie voert hiertegen de heer eischer, die reeds bij zijne vordering getoond had het niet eens te zijn met de opvatting, dat door 's Ministers beschikking eenige „inbezitneming” in den zin der Distributiewet 1916 zou hebben plaats gehad, als cassatiemiddel aan :

„Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 9^{sub} 2 en 16 der Distributiewet 1916 in verband met art. 1 der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 351) en de Beschikking van den Minister van Landbouw- Nijverheid en Handel van 19 Juli 1917, bekend gemaakt in de Ned. Staatscourant van dien dag en datum n°. 167, benevens van de artt. 214, 216, 239 en 247 Sv. en van art. 1 Sr., door gemelde Bekendmaking aan te nemen als een maatregel, bedoeld bij art. 16 der Distributiewet 1916.”

Volgens art. 9° der Distributiewet 1916 is de Minister bevoegd, alle goederen, waaromtrent ingevolge art. 9° of art. 5 opgaven worden gevorderd, in bezit te nemen, en wel overeenkomstig de bepalingen der wet van 3 Augustus 1914 S. 351. Tegen verijdeling o. a. van zulk eene inbezitneming, d. i. tegen het krachteloos maken daarvan door daaraan het beoogde gevolg te ontnemen, bedreigt art. 16 straf. Ten einde te bepalen wat onder „in bezitnemen” moet worden verstaan, dient te worden teruggegrepen naar de Wet van 1914, waarnaar art. 9° verwijst, en die zelve eene wijzigingswet is van de Ontheingingswet. In deze Wet van 1914 wordt aan de burgemeesters de bevoegdheid gegeven onder meer levensmiddelen, in de gemeente aanwezig, onmiddellijk en zonder eenige formaliteit in bezit te nemen (art. 76a, in de ontheingingswet ingevoegd). Deze

inbezitneming leidt volgens hetzelfde artikel tot beschikking over de levensmiddelen door distributie onder de bevolking en kan dan ook slechts voorkomen worden, doordat de houder zich bereid verklaart, ze zelf onder de bevolking te distribueeren. Hieruit volgt, dat de inbezitneming eigendomsovergang aan den Staat medebrenkt, hetgeen trouwens in overeenstemming is met het beginsel van art. 151 3^e lid der Grondwet, nader uitgewerkt in art. 73 der Onteigeningswet, dat ook van inbezitneming sprekende, hieraan uitdrukkelijk eigendomsovergang verbindt (zie arrest Hof 's-Hage 22 April 1918 W. 10242 N. J. 1918, bladz. 889, Red.). Natuurlijk is niet uitgesloten, dat de inbezitgenomen goederen voorloopig in handen van den vroegeren eigenaar worden gelaten; deze wordt dan echter houder voor den Staat. Gelijk voor iedere inbezitneming een daad noodig is, waardoor men de zaak „onder zijne macht brengt” (art. 594 B. W.), is ook inbezitneming in laatstbedoelde vorm met de daaraan verbonden eigendomsovergang niet denkbaar, zonder dat de Burgemeester of iemand namens hem zich bij den houder der goederen vervoegt, om haar te bewerkstelligen. Dat deze gedachte bij den wetgever voorzat, blijkt ook uit art. 79c: vóór de inbezitneming kan uitlevering gevorderd worden (bij weigering waarvan de eerste zinsnede van art. 184 Sr. op den houder toepasselijk zou worden) en hierbij is wederom noodig, dat de Burgemeester zich bij den houder vervoegt. Eene inbezitneming uit de verte bij algemeene bekendmaking zou slechts kunnen leiden tot een daarop volgend bevel tot uitlevering; dat de wetgever zich dit bevel slechts als aan de inbezitneming voorafgaand voorstelt, wijst dus op eene persoonlijke inbezitneming. Voorts is voor inbezitneming noodig, dat de goederen als zoodanig een zelfstandig bestaan hebben. Toekomstige goederen kunnen niet worden „in bezit genomen”.

Op dezelfde wijze als de Burgemeester krachtens art. 76a der Onteigeningswet, kan de Minister krachtens art. 9^e der Distributiewet 1916 goederen, waarvan in verband met de voorgenomen distributie opgave is gevorderd, bij gelegenheid van die opgave (of later) in bezit nemen. Hij behoeft dit natuurlijk niet zelf te doen, doch kan met deze werkzaamheid ook anderen b.v. den regeerings-commissaris voor de rijksgraanverzameling of den Burgemeester belasten. Deze personen zullen zich dan echter om in de lijn der Onteigeningswet te blijven, bij den houder der goederen moeten

vervoegen, om die onder hunne macht te brengen, zij het dan ook dat zij die niet dadelijk behoeven weg te voeren, doch ze bij den houder kunnen laten. En in ieder geval kunnen zij slechts reeds bestaande goederen in bezit nemen. Zie over een en ander ook de bijdrage van Mr. J. H. Mommick in W. 10268.

In het onderhavig geding is — ofschoon bij de behandeling voor het Hof wel iets van eene feitelijke inbezitneming is aan den dag gekomen — niet meer te lastegelegd en bewezen verklaard, dan dat beklaagde's tarwe bij 's Ministers beschikking, in de Staatscourant bekendgemaakt, is „in bezit genomen”, dat is — naar de uitlegging van het Hof — in het algemeen beslag op den nog verwacht wordenden oogst begrepen. Deze beschikking behelst dan ook, behalve wat de Minister mettertijd doen zal en eene bedreiging met strafvervolgning tegen wie de producten zelf zou verbruiken of aan derden zou afleveren, slechts een papieren inbezitneming van een op 19 Juli nog niet bestaanden tarweoogst, welke in de beschikking zelve wordt gesteld tegenover de daarin aangekondigde feitelijke inbezitneming en inzameling door den regeerings-commissaris. Zulk eene papieren inbezitneming van nog niet bestaande goederen, waartoe — indien mijne voorafgegane uiteenzetting juist is — art. 9^e der Distributiewet 1916 den Minister niet bevoegd verklaart, kan echter op haar zeive rechtens geen gevolgen hebben: daaruit vloert niet alleen geen eigendoms- doch ook geen bezitovergang voort. Het was dan ook voor den beklaagde niet mogelijk aan die inbezitneming eenig gevolg te ontnemen en wanneer het Hof niettemin bewezen verklaart, dat hij door het vervoeren der tarwe naar den molen de inbezitneming door den Minister heeft verijdeld, kan ik hierin niets anders zien dan een verkeerde waardeering van dit vervoer, gevolg van een onjuiste opvatting van de bevoegdheden, welke art. 9^e aan den Minister verleent, en niet eene feitelijke en dus in cassatie te eerbiedigen beslissing.

Wat feitelijk bewezen is verklaard was dus krachtens art. 16 der Distributiewet 1916 niet strafbaar en het voorgestelde cassatiemiddel is gegrond. Ook is op het bewezenverklaarde geen andere strafbepaling toepasselijk.

Ik concludeer mitsdien, dat het bestreden arrest en het daarbij bevestigde vonnis zullen worden vernietigd, voorzoo veel daarbij aan het bewezen verklaarde de benaming is gegeven „opzettelijk een maatregel, door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel genomen

in het belang der distributie van goederen verijdelen", en de beklagde te dier zake is veroordeeld, en dat deze te dier zake van alle rechtsvervolging zal worden ontslagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch.

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie concl. Adv.-Gen.);

O., dat bij het bevestigde vonnis met qualificatie en strafplegging als voormeld, ten laste van gerequireerde, wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat enz. (zie concl. Adv.-Gen.);

O., dat het Hof bij zijne bevestiging van het vonnis, waarbij die feiten bewezen en strafbaar werden verklaard, heeft overwogen, dat daarin, zoo goed als in de inleidende dagvaarding de woorden „in bezit genomen", de beteekenis hebben „van een gebod van den Minister aan de verbouwers van zoodanige gewassen om de (te distribueeren) opbrengst daarvan (levensmiddelen) onder zich te houden ten behoeve en in afwachting van de nader door hem, Minister, na het oogsten overeenkomstig de bepalingen der wet van 3 Augustus 1914 (S. 351) te doen plaats hebben, feitelijke inbezitneming en terecht de Rechtbank heeft gemeend, dat de verbouwer, die in strijd met zulk een, hem bekend gebod over de opbrengst of een deel van de opbrengst van zulke door hem verbouwde gewassen, desniettemin tot eigen verbruik beschikt, opzettelijk een maatregel in het belang van de distributie van goederen, genomen, verijdelt;”

O., alsnu dat bij de beoordeeling van het voorgestelde middel in het oog moet worden gehouden, dat tengevolge van 's Hofs feitelijke beslissing is bewezen verklaard, niet dat de Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij en door zijne in de aanklacht aangeduide beschikking ook de tarwe des gerequireerden krachtens art. 9 2°. der Distributiewet 1916 overeenkomstig de bepalingen der Wet van 3 Augustus 1914 (S. 351) in bezit heeft genomen, maar dat de Minister bij die beschikking in het belang eener goede distributie van tarwe, aan de verbouwers daarvan een gebod heeft uitgevaardigd om hun product onder zich te houden in afwachting van eene feitelijke inbezitneming als bovenbedoeld;

O., dat mitsdien moet worden onderzocht of, in het bijzonder krachtens de Distributiewet 1916, het handelen in strijd met zoodanig gebod strafbaar is;

O., dat die strafbaarheid alleen zou kunnen volgen uit art. 16 der laatstgenoemde wet, dat strafbaar stelt onder meer het opzettelijk verijdelen van maatregelen door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in het belang der distributie van goederen genomen, waarbij dan onder „maatregelen" moeten worden verstaan de zoodanige als waartoe die Minister bevoegd is;

O., dat het gebod aan de verbouwers onder andere van tarwe om hunne productie daarvan voor onbepaalden tijd onder zich te houden, inhoudt eene zeer aanzienlijke beperking van hun beschikkingsrecht over die tarwe, hoedanige beperking krachtens art. 625 B. W. slechts geoorloofd is te achten wanneer de betrokken autoriteit de bevoegdheid daartoe ontleent aan eenige wet of openbare verordening, daargesteld door zoodanige macht, die daartoe, volgens de Grondwet de bevoegdheid heeft;

O., dat noch in de Distributiewet 1916, noch in eenige andere wet of wettelijke verordening zoodanige bevoegdheid aan den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is toegekend, zoodat door de bestreden beslissing art. 16 der Distributiewet 1916 verkeerd is toegepast en art. 625 B. W. is geschonden en dus het beroep is gegrond;

Vernietigt het arrest van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 1 Mei 1918, alsmede het daarbij bevestigde vonnis de Arr.-Rechtbank te Zierikzee van 22 Maart 1918, doch alleen voorzover daarbij de bewezen verklaarde feiten zijn gequalificeerd en te dier zake straf is opgelegd;

Rechtdoende krachtens art. 105 R. O. Ontslaat den gerequireerde ter zake van de bewezen verklaarde feiten van alle rechtsvervolging. (N. J.)

21 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Nergens, ook niet in art. 42 Wet Oorlogswinstbelasting 1916, is aan den aangever de plicht opgelegd om aan den Inspecteur nadere inlichtingen te geven.

Art. 82 bevat dan ook niet de strafrechtelijke sanctie op een elders in de wet gegeven gebod, doch beoogt den Inspecteur te beschermen tegen opzettelijk bedrog en houdt te dien einde in een zelfstandig verbod om, om inlichtingen gevraagd, opzettelijk den Inspecteur onjuiste inlichtingen te geven.

Dit verbod is algemeen en treft niet alleen den aangever, maar ieder, die opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft.

(Wet Oorlogswinstbelasting 1916 art. 82.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nlissen en J. Kusters.

De Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof aldaar van 2 Mei 1918 (zie kaartregister N. J. art. 82 Wet Oorlogswinstbelasting 1916, Besl. Strafr. 62, n°. 2, Red.) voor zoover hij daarbij in hooger beroep, na vernietiging van het vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 21 December 1917 (N. J. 1918, bladz. 270, Red.) werd ontslagen van alle rechtsvervolging. (Gepleit door Mr. L. van Gigh te Amsterdam).

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

Bij het bestreden arrest is de beklagde ontslagen van alle rechtsvervolging ter zake van het hem te laste gelegde en bewezen verklaarde opzettelijk geven van onjuiste inlichtingen, toen de Inspecteur der Directe Belastingen naar aanleiding van de aangiften voor de oorlogswinstbelasting van twee personen, hem als den gemachtigde van die personen, hierover inlichtingen vroeg. Het Hof oordeelde dit niet strafbaar, daar toch onder „hij die door den Inspecteur daarnaar gevraagd opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft,” in art. 82 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 alleen zou zijn te verstaan hij, die tot het geven van inlichtingen verplicht is, d. i. volgens art. 42, waarop art. 82 de strafrechtelijke sanctie geeft, degene die een aangifte heeft gedaan en die naar 's Hofs meening zijne verplichting en de strafrechtelijke aansprakelijkheid daarvoor niet op een gemachtigde kan afwentelen.

Bij tijdig ingediende memorie stelt de Heer Eischer, dat bij deze beslissing zijn geschonden door niet-toepassing art. 82 zooeven genoemd en door onjuiste toepassing de artt. 247 en 216 Sv.

Ook mij schijnt deze beslissing onjuist; art. 82 toch luidt geheel algemeen voor alle opzettelijk onjuiste inlichtingen, gegeven, wanneer de Inspecteur als zoodanig die heeft gevraagd, en de beperking, welke het Hof er aan verbindt, is in de wet niet terug te vinden. Ongegrond is vooreerst de stelling, dat art. 42 den aangever tot het desgevraagd geven van inlichtingen zou verplichten; het geeft alleen aan de administratie de bevoegdheid hem hiertoe uit te noodigen, zulks in tegenstelling tot art. 66,

dat openbare ambtenaren verplicht tot het verstrekken der door haar verlangde inlichtingen. Doch ook afgezien van het bestaan dezer verplichting schijnt mij de beperking van art. 82 tot eene sanctie op het verstrekken van onjuiste inlichtingen alleen door den aangever zelve in strijd niet alleen met de algemeene bewoordingen doch ook met de kenlijke bedoeling van art. 82. De wet toch kan niet bedoeld hebben het geven van onjuiste inlichtingen door een gemachtigde, ontduiking dus van het doel, waarmede art. 42 is geschreven, gemakkelijk te maken. Hiertegen voert het Hof teyergeefs aan, dat art. 42 het geven van de inlichtingen door middel van een gemachtigde niet kent, immers het verbiedt ook niet, daartoe van een gemachtigde gebruik te maken en bovendien slaat de strafbedreiging van art. 82 ook terug op art. 46, dat in een ander stadium der werkzaamheden, die tot de vaststelling van den belastingaanslag leiden, wel degelijk door een gemachtigde verstrekte inlichtingen kent. Juist met het oog op dergelijke gevallen zijn vermoedelijk de bewoordingen van art. 82 zoo ruim gekozen. Wel leert de parlementaire geschiedenis der wet hieromtrent niets, doch in haar geest ligt zoodanige scherpe strafbepaling zeker. In het algemeen toch loopen hare voorschriften evenwijdig met die van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914, met dit onderscheid, dat aan de belastingplichtigen het vuur nader aan de schenen gelegd wordt. In laatstbedoelde Wet nu komen de artt. 70 en 74 voor, die met de artt. 42 en 46 van die op de Oorlogswinstbelasting overeenkomen; daarentegen ontbreekt daarin een strafbepaling als die van meergemeld art. 82, dat derhalve tegenover de Wet op de Inkomstenbelasting te beschouwen is als eene verscherping, en waaraan niet weder door eene beperking, welke de bewoordingen niet medebrengen, de meeste kracht behoort te worden ontnomen.

Het middel is derhalve gegrond. Ik concludeer, dat het bestreden arrest zal worden vernietigd, voor zoover het bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en de beklagde te dien aanzien van alle rechtsvervolging is ontslagen; dat hieraan alsnog de benaming zal worden gegeven: „door den Inspecteur der Directe Belastingen om inlichtingen gevraagd, opzettelijk onjuiste inlichtingen geven”, en dat de beklagde te dier zake met aanhaling der artt. 41, 42, en 82 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 zal worden veroordeeld tot eene gevangenisstraf van drie maanden.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Gratama;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie: (zie concl. Adv.-Gen.);

O., dat het Hof bij het bestreden arrest, na het beroepen vonnis der Arr.-Rechtbank van 21 December 1917 te hebben vernietigd, op grond dat op onwettig bewijs was recht gedaan; het den gerequireerde te laste gelegde wettig en overtuigend bewezen verklaard heeft in dier voege, dat de beklagde te dien aanzien heeft medegeleed; dat het winstcijfer van den eenen firmant was f 17,518.49½ en van den anderen firmant f 17,518.49, doch dit bewezen verklaard niet strafbaar heeft geoordeeld, zoodat het den gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging heeft ontslagen;

O., dat het Hof dit ontslag van rechtsvervolging doet steunen op de overwegingen, dat onder „hij die” in art. 82 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 alleen kan worden verstaan hij die tot de daarbij genoemde handelingen verplicht is, welke verplichting tot het geven van de gevraagde inlichtingen is geregeld in art. 42 der wet en volgens dat artikel rust op dengene, die eene aangifte heeft gedaan, terwijl nergens in deze wet eenige bepaling is te vinden, waarbij deze verplichting of de strafrechtelijke aansprakelijkheid daarvoor wordt afgewenteld op eenigen gemachtigde van den aangever en ook gene straf is bedreigd tegen dengene, die voor een ander opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft, zoodat in art. 79 is geschied ten aanzien van dengene, die voore en ander opzettelijk eene onjuiste aangifte doet;

O., dat bij de memorie van cassatie de onjuistheid dezer beslissing wordt betoogd en ter ondersteuning van het middel o. m. aangevoerd, dat de uitdrukking „hij die” in art. 82 ruim moet worden opgevat en wel als omvattend een ieder, wiens verhoor de Inspecteur der Directe Belastingen noodig acht, ter beoordeeling van de aangifte van den belastingplichtige, onverschillig wie de inlichtingen verschaft; terwijl bij een tegengestelde opvatting de weg tot wetsontduiking breed zou zijn opengesteld;

O. hieromtrent:

dat nergens in de Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916 aan den aangever den plicht is opgelegd om aan den Inspecteur der Directe Belastingen, de commissie van aanslag of den Raad van Beroep nadere inlichtingen te geven en ook art. 42 der wet zoodanige verplichting

den aangever niet oplegt ten aanzien van den Inspecteur of de Commissie van aanslag;

dat dan ook art. 82 niet bevat de strafrechtelijke sanctie op een elders in de wet gegeven gebod, gelijk in het aangevallen arrest op den voorgrond wordt gesteld, doch dat deze wetsbepaling den Inspecteur, de Commissie van aanslag en den Raad van Beroep beoogt te beschermen tegen *opzettelijk bedrog*, en te dien einde inhoudt een zelfstandig verbod om, om inlichtingen gevraagd, *opzettelijk* den Inspecteur, de Commissie van aanslag of den Raad van Beroep onjuiste inlichtingen te geven en tegelijkertijd de straf bepaalt op zoodanig bedrog gesteld;

O., dat dit verbod om den Inspecteur, de Commissie van aanslag of den Raad van Beroep om den tuin te leiden, blijkens de bewoordingen waarin het is vervat, is algemeen en derhalve niet alleen treft den aangever, maar ieder, die opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft;

O., dat ook de uitvaardiging van zoodanig algemeen verbod in de bedoeling des wetgevers heeft gelegen, gelijk blijkt uit de Mem. v. Toel. van dit wetsontwerp, waarin de Regering aan het slot van § 6 erop wijst, dat zij, die met eenige werkzaamheid den openbaren dienst betreffende zijn belast, strafbaar zijn met eene geldboete van ten hoogste f 1000, als zij verzuimen na te komen de verplichting hun in art. 66 opgelegd, doch dat het opzettelijk geven van onjuiste inlichtingen met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of met geldboete van ten hoogste f 1000 is bedreigd, zoodat de Regering blijkbaar ook op deze personen art. 82 toepasselijk achtte;

O., dat derhalve het middel van cassatie is gegrond;

Vernietigt het arrest door het Gerechtshof te Amsterdam den 2den Mei 1918 in deze zaak gewezen, voorzover de gerequireerde daarbij ten aanzien van het bewezen verklaarde feit van alle rechtsvervolging is ontslagen;

Voor zoover opnieuw rechtdoende ten principale krachtens art. 105 R. O.;

Qualificeert het bewezen verklaarde feit als: „het in zake de oorlogswinstbelasting 1916 door den Inspecteur om inlichtingen gevraagd, opzettelijk onjuiste inlichtingen geven;”

voorzien en strafbaar gesteld in art. 82 der Wet op de Oorlogswinstbelasting 1916;

Verklaart den gerequireerde daaraan schuldig, en

Veroordeelt hem te dier zake tot eene gevangenisstraf voor den tijd van eene maand.

(N. J.)

23 October 1918. BESLUIT, houdende voorwaarden voor benoembaarheid tot en opleiding voor de betrekking van aspirant-landmeter van het kadaster. S. 57.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, dd. 18 October 1918, n°. 70, afdeling Hypotheken en Kadaster;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen de volgende voorwaarden voor benoembaarheid tot en opleiding voor de betrekking van aspirant-landmeter van het kadaster.

Art. 1. Jaarlijks kan een door Onzen Minister van Financiën te bepalen aantal jongelieden met den titel van candidaat-landmeter, in opleiding worden genomen voor de betrekking van aspirant-landmeter van het kadaster.

2. Zij, die wenschen in opleiding te worden genomen voor de betrekking van aspirant-landmeter van het kadaster, worden aan een vergelijkend onderzoek onderworpen. Bij het houden van elk vergelijkend onderzoek wordt het aantal van hen, die in opleiding kunnen worden genomen, door Onzen Minister van Financiën bepaald. Tijd en plaats van het onderzoek, alsmede het aantal plaatsen, waarvoor het onderzoek wordt gehouden, worden in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

3. Om tot het vergelijkend onderzoek te worden toegelaten moet de candidaat:

a. op den eersten Januari van het jaar waarin de opleiding zal aanvangen, zijn achtentiende jaar zijn ingetreden en den vollen ouderdom van 23 jaar nog niet hebben bereikt;

b. in het bezit zijn van het getuigschrift van met gunstig gevolg afgelegd eindexamen van de hogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, van het getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan eene Universiteit of van het getuigschrift van bekwaamheid tot de studie aan de Technische Hoogeschool;

c. in het bezit zijn van een getuigschrift, afgegeven door een ingenieur-verificateur van het kadaster, waaruit blijkt, dat hij ten minste tien maanden onder de leiding van een landmeter van het kadaster werkzaam is geweest en dat hij geschiktheid en aanleg bezit voor den dienst bij het kadaster;

d. bij een geneeskundig onderzoek lichamenlijk geschikt zijn bevonden volgens het door Ons vastgesteld of nader vast te stellen reglement.

4. Om werkzaam te kunnen worden gesteld bij den kadastraal technischen dienst, als bedoeld in het vorig artikel onder c, wendt de

belanghebbende zich schriftelijk tot een ingenieur, verificateur van het kadaster, onder overlegging van het getuigschrift in het vorig artikel onder b bedoeld. De ingenieur-verificateur draagt de leiding der werkzaamheden van den belanghebbende op aan een landmeter van het kadaster en reikt na afloop van den termijn in het vorig artikel onder c genoemd, het aldaar bedoelde getuigschrift aan den belanghebbende uit, indien hem, ook uit een schriftelijk advies van den landmeter, is gebleken, dat de belanghebbende geschiktheid en aanleg bezit voor den dienst bij het kadaster.

5. Bij het aan Onzen Minister van Financiën in te dienen verzoekschrift om in opleiding te worden genomen, moeten worden overgelegd:

a. een geboorteakte;

b. een bewijs van Nederlandschap;

c. een bewijs van zedelijk gedrag, afgegeven door het bestuur van de gemeente der woonplaats;

d. de getuigschriften in artikel 3 genoemd.

6. De commissie tot aanwijzing van hen, die in opleiding zullen worden genomen, wordt door Onzen Minister van Financiën benoemd en van de noodige voorschriften voorzien. Zij gaat bij haar onderzoek te rade met de ingezonden stukken en roept de belanghebbenden die daarvoor in aanmerking komen op voor het geneeskundig onderzoek in artikel 3d genoemd, en voor eene persoonlijke kennismaking.

7. De candidaten worden naar de rangorde in welke zij bij het proces-verbaal der commissie zijn geplaatst, voor den tijd van drie achtereenvolgende jaren als candidaat-landmeter aangenoemen en in de gelegenheid gesteld om den driejarigen cursus ter opleiding van landmeters, ingesteld bij Ons besluit van 16 September 1918 (*Staatsblad* n°. 548), aan de Landbouwhoogeschool te *Wageningen* te volgen onder toekenning eener toelage van duizend gulden f 1000) 's jaars, nadat zij zich ten genoegen van Onzen Minister van Financiën hebben verbonden om het bedrag, dat te dier zake is genoten, terug te betalen:

a. wanneer zij in den daarvoor gestelden tijd van drie jaren het eindexamen van den leergang voor landmeters aan de Landbouwhoogeschool te *Wageningen* niet hebben verworven;

b. wanneer zij, om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziels- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan, hunne bestemming om als aspirant-landmeter bij het Kadaster in Staatsdienst te treden, niet mochten kunnen of willen volgen.

8. Onze Minister van Financiën is bevoegd om :

1°. den termijn in punt a van het vorig artikel genoemd, in bijzondere gevallen te verlenen op advies van de leeraren aan den driejarigen leergang verbonden ;

2°. de verbintenis met den candidaat-landmeter te allen tijde te verbreken, als diens lichaamsgestel, levensgedrag of onvoldoende vorderingen, naar het oordeel van dien Minister daartoe aanleiding geven.

9. De candidaat-landmeters zijn verplicht om tijdens het volgen van den leergang, gedurende de zomervacantie werkzaam te zijn bij den kadastralen dienst op de wijze door Onzen Minister van Financiën te bepalen, en zijn gedurende dat tijdvak ondergeschikt aan den ambtenaar bij wien zij worden werkzaam gesteld.

10. De candidaat-landmeters, die, volgens de bepalingen van dit besluit in opleiding zijn genomen, worden door Onzen Minister van Financiën tot aspirant-landmeter van het kadaster benoemd, nadat zij het diploma van landmeter hebben verworven, bedoeld in artikel 6 van ons besluit van 16 September 1918 (*Staatsblad* n°. 548).

11. Met afwijking van het voorschrift in artikel 3, punt c, kan door Onzen Minister van Financiën worden bepaald, dat ten aanzien van hen, die wenschen in het jaar 1919 als candidaat-landmeter in opleiding te worden genomen, de gestelde termijn minder dan tien maanden mag bedragen.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 23sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitgeg. 15 Nov. 1918.*)

23 October 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkestpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 574.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is maatregelen te treffen ten einde 's Rijks kas tijdelijk té kunnen versterken ;

Gezien de artikelen 3 en 6 der wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185) ;

Op de voordracht van Onzen Minister van

Financiën van 21 October 1918, n°. 154 (Generale Thesaurie) ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd tot de uitgifte van schatkestpromessen tot een bedrag van f 62,000,000.

2. Dit besluit gaat in met den eersten November 1918.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 23sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitgeg. 24 Oct. 1918.*)

23 October 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het bepaalde in het Koninklijk besluit van 16 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 292). S. 575.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 11 September 1918, n°. 15208², afdeling Onderwijs ;

Overwegende, dat aanvulling van het bepaalde in ons besluit van 16 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 292) wenschelijk is ;

Den Raad van State gehoord, advies van 8 October 1918, n°. 26 ;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 21 October 1918, n°. 20079, afdeling Lager Onderwijs, Algemeen ;

Hebben goedgevonden en verstaan : te bepalen :

1°. dat de wijziging, door artikel 4 van ons besluit van 16 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 292), aangebracht in artikel 13 van het Koninklijk besluit van 17 December 1890 (*Staatsblad* n°. 183) zooals dat artikel is gewijzigd bij ons besluit van 29 October 1901 (*Staatsblad* n°. 219) geacht wordt ook te gelden voor het in 1918 gehouden examen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid als onderwijzer of onderwijzeres, bedoeld in artikel 77a der wet tot regeling van het lager onderwijs ;

2°. dat de wijziging, door artikel 5 van ons besluit van 16 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 292) aangebracht in artikel 14 van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1892 (*Staatsblad* n°. 164) geacht wordt ook te gelden voor de in 1918 gehouden examens ter verkrijging van de akte van bekwaamheid in de nuttige en in de fraaie

handwerken voor meisjes, bedoeld in artikel 87 der wet tot regeling van het lager onderwijs.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten October 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

(*Uitg.* 15 Nov. 1918.)

23 October 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende publiciteit van beroep.

In overeenstemming met den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel heb ik de eer U.H.E.G. te verzoeken namens mij ter kennis te brengen van de burgemeesters in Uw gewest dat het op prijs zou worden gesteld, zoo in het vervolg geene publicatie geschiedde van brieven, door de Colleges van Burgemeesters en Wethouders of wel door de burgemeesters gericht tot het hoofd van een departement van algemeen bestuur.

Uit den aard der zaak zullen aan den gemeenteraad alle mededeelingen verstrekt kunnen worden welke oirbaar zijn.

Maar beschouwingen over het beleid van de Regeering door openbaarmaking in de bladen van gewisselde brieven, blijve in het belang zoowel van de Regeering als in dat der gemeentebesturen, liever achterwege.

24 October 1918. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende de beoordeeling van de officieren bij de Landmacht, in tijd van oorlogsgevaar na mobilisatie van de landmacht, alsmede tijdens uitgebroken krijg. S. 576.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 27 September 1918, Geheim, Litt. V. 125;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 October 1918, n°. 28, Geheim, Litt. J¹);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 21 October 1918, Geheim, Litt. V. 137;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Koninklijk besluit van 7 November 1914 (*Staatsblad* n°. 524);

B. te bepalen:

Het Voorschrift betreffende de beoordeelingslijsten van de officieren bij de landmacht blijft in tijd van oorlog en oorlogsgevaar van kracht, voor zoover hierna niet anders wordt bepaald.

In tijd van oorlogsgevaar na mobilisatie van de landmacht, alsmede tijdens uitgebroken krijg gelden — in beide gevallen — de volgende bepalingen:

1. Het periodiek uitbrengen van beoordeelingen vervalt.

2. De liggers-beoordeelingslijsten blijven berusten in de archieven, waarin zij zich bij de mobilisatie bevinden; verzendingen daarvan hebben niet plaats.

3. De beoordeeling betreffende een officier wordt in eersten aanleg opgemaakt door den Chef, onder wiens onmiddellijke bevelen hij op dat tijdstip in zijne oorlogsfunctie dient, terwijl de hoogere hiërarchieke chefs van den officier daarna hun oordeel op hetzelfde stuk stellen. De compagnies- en overeenkomstige commandanten zijn, voor zoover zij niet zelfstandig zijn, hieronder niet begrepen.

Intusschen wordt geen beoordeeling uitgebracht door den Operbevelhebber van Land- en zeemacht.

4. De beoordeelingen worden door den in de laatste plaats beoordeelenden chef, door tusschenkomst van den Opperbevelhebber aan het Departement van Oorlog toegezonden.

5. De officieren van den Generaalen Staf, die der Genie, die der Koninklijke Marechaussee, die der Intendance, die der Militaire Administratie, alsmede de officieren van gezondheid en de militaire apothekers worden in de laatste plaats beoordeeld door den chef van het wapen of het dienstvak. De paardenartsen worden, in de laatste plaats, niet door den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht, doch door den Dirigeerend-Paardenarts bij het Algemeen Hoofdkwartier beoordeeld.

6. Alle beoordeelingen worden opgemaakt in nota-vorm en — voor het geval dat de betrokken officier in het tijdvak der beoordeeling is gestraft geworden — zulks onder bijvoeging van een extract straflijst.

7. Van elke ingediende beoordeeling wordt een gewaarmerkt afschrift gehouden, voorzien van het opschrift „Afschrift” en in het geheim archief van den betrokken mobilisatiechef opgelegd. Dit afschrift wordt bij verwisseling van chef — waaronder ook te verstaan bij overplaatsing van den beoordeelde — aan den nieuw optredenden chef overgegeven.

Bij demobilisatie wordt dit afschrift — ter oplegging in den ligger-beoordeelingslijst —

onverwijd gezond en aan den betrokken vredes-
chef.

8. Het bepaalde in de §§ 23 tot en met 29 van het Voorschrift beoordeelingslijsten is geldig voor de Nota's hiervoren in punt 6 bedoeld, met inachtneming van de volgende wijzigingen:

a. de inhoud der Nota in welke een officier als „nog niet aan te bevelen” wordt beoordeeld, moet *steeds* ter kennis van den beoordeelde worden gebracht;

b. moet de inhoud van eene Nota ter kennis van den beoordeelde worden gebracht, dan wordt de Nota zelve, nadat deze bij het Departement van Oorlog is ingekomen, vanwege dat Departement rechtstreeks gezond en aan den onmiddellijken chef van den beoordeelde, om door dezen, onder vermelding van dagteekening, voor „gezien” te worden onderteekend, waarna de terugzending aan dat Departement op de voorgeschreven wijze moet geschieden.

In tijd van oorlogsgevaar na mobilisatie van de landmacht.

9. In de op te maken Nota worden achter-eenvolgens onder elkaar de onderwerpen behandeld, als in het model van de beoordeelingslijst is aangegeven.

10. Beoordeelingen worden opgemaakt en ingezonden:

a. van een tweede-luitenant, alleen wanneer de Minister van Oorlog zulks gelast en voorts in bijzondere gevallen als bedoeld in het 2de lid van § 7 van het Voorschrift beoordeelingslijsten;

b. van ieder der overige officieren wanneer hij komt te behoren tot de zooveel oudsten in de ranglijst (zij, die reeds voor bevordering zijn voorbijgegaan niet meegerekend) als de Minister van Oorlog voor iederen rang zal vaststellen;

c. voorts van alle hoofd- en subalterne officieren, telkens wanneer de Minister van Oorlog zulks beveelt, of wanneer een der beoordeelende chefs aanleiding heeft een aanvullings- of een wijzigingsrapport in te dienen.

Tijdens uitgebroken krijg.

11. In de op te maken Nota uitsluitend te vermelden:

1. of de beoordeelde, is:

a. bijzonder aan te bevelen,

b. aan te bevelen,

c. nog niet aan te bevelen,

d. niet in alle opzichten aan te bevelen, dan wel

e. ongeschikt

voor bevordering tot den naast hooger rang; voorts

2. in de gevallen, bedoeld onder 1a, c, d of e: ~~of~~ eene zeer beknopte, maar zakelijk en besliste motiveering van het uitgebrachte oordeel; en ten slotte

3. dagteekening, handteekening en rang van den beoordeelaar.

12. Beoordeelingen worden opgemaakt en ingediend in de gevallen, als bedoeld onder 10c.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State zal worden medege-deeld.

's-Gravenhage, den 24sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog,

ALTING VON GEUSAU.

(Uitgeg. 4 Nov. 1918.)

24 October 1918. MISSIVE van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen betreffende storting van pensioensbijdragen per postgiro.

Nu, overeenkomstig de „Regeling voor het doen van betalingen aan en voor het rijk door tusschenkomst van den postcheque en girodienst” is aangenomen, dat de kennisgevingen van storting en van bijschrijving op de schatkistpostrekening dezelfde beteekenis hebben als de quitantiën van storting ingeval van storting bij de rijksbetaalmeesters, bestaat er geen bezwaar tegen, dat ook de voldoening der bijdragen voor eigen en weduwen- en weezenpensioen van het onderwijzend personeel der openbare lagere scholen geschiedt door middel van postgiro.

Evenals de quitantiën van storting zullen mitsdien ook de kennisgevingen van storting of van bijschrijving door de gemeentebesturen ingevolge het bepaalde bij art. 13 van het Koninklijk besluit van 21 Februari 1906 (*Staatsblad* n°. 37) aan Uw college behooren ingezonden te worden, vergezeld van de in gemeld artikel bedoelde aanwijzing.

Maken de gemeentebesturen voor het doen van bovenbedoelde stortingen van den postcheque en girodienst gebruik, dan zal uit de omschrijving op de achterzijde der kennisgeving moeten blijken, welk bedrag der storting strekt ter voldoening van bijdrage voor eigen pensioen en welk bedrag strekt tot voldoening van bijdragen ten behoeve van het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren.

De beheerder der schatkistpostrekening zal, blijkens mededeeling van den Minister van Financiën, indien bij de afdeling Generale The-

saurie vanwege de postadministratie eene kennisgeving van postgiro inkomt, uit welke omschrijving blijkt, dat daarvan bij onderscheiden administratiën aanteekening behoort te geschieden, alsdan voor elke betaling, die met het betreffende girobiljet geschiedde, een verklaring ópmaken, volgens het hieronder volgend model:

De beheerder der schatkistpostrekening verklaart, dat onder het bedrag der postgiro-kennisgeving van storting bijschrijving n^o. . . . . d.d. . . . . ad f. . . . . afkomstig van . . . . . is begrepen een bedrag van f. . . . . wegens

's-Gravenhage, den . . . . .

De beheerder voornoemd (onderteekening).

De verklaringen, welke in de plaats treden van de algemeene kennisgeving, worden rechtstreeks aan de gemeentebesturen toegezonden, ten einde voor zoover zij pensioensbijdragen betreffen, ter voldoening aan art. 13 van voormeld Koninklijk besluit bij de verantwoording der pensioensbijdragen aan Uw college te worden overgelegd.

Ik heb de eer Uw college te verzoeken het bovenstaande namens mij ter kennis van de gemeentebesturen in Uwe provincie te willen brengen. (W. v. d. B. A.)

24 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

De Huurcommissie mag, anders dan in het geval van art. 2 waar zulks uitdrukkelijk is toegestaan, aan hare uitspraak geen terugwerkende kracht verleenen.

Vernietigd in het belang der wet een beslissing van den Kantonrechter, waarbij is bevestigd een beschikking der Huurcommissie van 8 Juli 1918, houdende vaststelling van een hooger huurprijs met ingang van 22 April 1918.

(Huurcommissiewet art. 1.)

Voorzitter:

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, Jhr. Rh. Feith en Dr. L. E. Visser.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Art. 1 der Huurcommissiewet verbiedt in gemeenten waarvoor een huurcommissie is ingesteld het bedingen van eenen hooger huurprijs voor eene woning dan die welke gold op of laatstelijk vóór 1 Januari 1916, zoo niet die hooger huurprijs is goedgekeurd of vastgesteld door de Huurcommissie, goedgekeurd, indien de huurcommissie een daartoe strekkend

verzoek inwilligt, vastgesteld, indien zij een lager dan het voorgestelde bedrag bepaalt. Er moet alzoo eene uitspraak van de Huurcommissie zijn voordat een hooger huurprijs bedongen mag worden.

In gemeenten, waarvoor geen huurcommissie is ingesteld, is de bepaling niet toepasselijk; maar, wordt zoodanige commissie ingesteld, dan moeten binnen eene maand na hare instelling de vroeger bedongene huurprijzen, hooger dan die van 1 Januari 1916, aan hare beoordeeling worden onderworpen; de commissie kan, indien zij den bedongen huurprijs te hoog vindt, dien verlagen en aan de verlaging eene terugwerkende kracht toekennen, een en ander volgens art. 2.

Bij toepassing van art. 1 is, vermits sprake is van eenen nog niet bedongen huurprijs, immers het oogmerk tot goedkeuring strekt tot het mogelijk maken van het bedingen, ook al wordt de huurprijs vastgesteld op een lager bedrag dan was verzocht, voort terugwerkende kracht geene plaats.

Niettemin heeft de Huurcommissie III te 's-Gravenhage op een op 16 April 1918 gedaan verzoek tot goedkeuring van eenen met ingang van 22 April te bedingen huurprijs, eenen huurprijs vastgesteld lager dan den voorgestelden, en bij hare op 8 Juli 1918 gegevene uitspraak bepaald dat die prijs zou gelden van 22 April af.

Hiermede is feitelijk den verhuurder een titel in handen gegeven tot navordering van eenen hooger huurprijs dan bedongen was over het tijdvak tusschen 22 April en 8 Juli 1918 en eene averechtsche toepassing gegeven aan art. 1 der wet door verwarring van het geval van dit artikel met dat van art. 2.

Afgezien van de vraag of de huurder zich van betaling van dien hooger huurprijs kan onttrekken acht ik het noodig dat in het hoogste ressort een oordeel over de handeling der huurcommissie wordt uitgesproken.

De uitspraak werd door den Kantonrechter te 's-Gravenhage bevestigd.

De Huurcommissie heeft de artt. 1 en 5 der Huurcommissiewet (Wet van 26 Maart 1917, S 257), geschonden en art. 2 dier wet vercoerd toegepast door terugwerkende kracht te verleenen aan de vaststelling van eenen nog niet bedongen huurprijs, waarvoor goedkeuring was gevraagd en de Kantonrechter heeft hetzelfde gedaan door de uitspraak der Huurcommissie in beroep niet te vernietigen, op grond waarvan ik vorder de cassatie in het belang der wet van de beslissing van den

Kantonrechter te 's-Gravenhage van 30 Augustus 1918, houdende bevestiging van de op een verzoek van A. G. C. Mol gegevene uitspraak van 8 Juli 1918.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat blijkens de aangevallen beslissing en de daarbij bevestigde uitspraak der Huurcommissie III te 's-Gravenhage A. C. C. Mol als verhuurder aan die Commissie heeft verzocht goed te keuren, dat de huurprijs van f 3.40 per week eener aldaar door hem aan J. Kraaijenbrink verhuurde bovenwoning met ingang van 22 April 1918 tot f 4.50 zou worden verhoogd; dat de Huurcommissie daarop bij beschikking van 8 Juli 1918 de gevraagde verhooging, welke haar niet redelijk voorkwam, niet heeft goedgekeurd, doch den huurprijs met ingang van 22 April 1918 heeft vastgesteld op f 4 per week, welke uitspraak bij de aangevallen beslissing is bevestigd;

O., met betrekking tot het tegen die beslissing aangevoerde middel van cassatie;

dat reeds de bewoordingen van art. 1 der Huurcommissiewet, verbiedende in gemeenten, waarvoor eene Huurcommissie is ingesteld, als verhuurder vóór het gebruik eener woning een hooger huurprijs dan den op laatstelijk vóór 1 Januari 1916 voor die woning geldenden te bedingen, zoo die hooger huurprijs niet door de Huurcommissie is goedgekeurd of vastgesteld, er op wijzen, dat naar het stelsel der wet die goedkeuring of vaststelling aan het bedingen van den hooger huurprijs vooraf behooren te gaan;

dat zulks ook blijkt uit de bepaling van art. 5 dat, zoo de Huurcommissie den hooger huurprijs niet goedkeurt, zij het bedrag zal vaststellen, waarvoor de woning *mag worden verhuurd*;

dat deze vaststelling voorts — gelijk in art. 2, waar sprake is van beslissingen van huurcommissies, ingesteld na het tot stand komen van den hooger huurprijs, en waarbij hare uitspraken derhalve verhoogingen betreffen waaromtrent partijen reeds zijn overeengekomen — eene prijsbepaling in het leven roept, waarvan door partijen niet naar boven mag worden afgeweken, doch veeleer den verhuurder eene machtiging verleent om met den huurder omtrent eene verhooging, die vastgestelde niet te boven gaande, eene nadere overeenkomst aan te gaan;

dat uit een en ander volgt, dat de Huurcommissie, anders dan in het geval van art. 2, waar zulks uitdrukkelijk is toegestaan, aan hare uitspraak geene terugwerkende kracht

vermag te verleenen, daar bij zoodanige verleening den verhuurder niet wordt vergund voor het vervolg van den huurder eene hoogere huur te bedingen, doch aan de verhuurder de bevoegdheid wordt gegeven om voor een afge-loopen huurperiode eene hoogere huur te bedingen dan voor die periode overeenkomstig de wet geoorloofd was;

dat het middel alzoo is gegrond en de aangevallen beslissing dient te worden vernietigd;

Vernietigt in het belang der wet de aangevallen beslissing van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van 30 Augustus 1918, zonder dat dit arrest enig nadeel kan toebrengen aan de rechten, door partijen verkregen. (N. J.)

26 October 1918. BESLUIS, tot vaststelling van de tijdelijke wijzigingen en aanvullingen van de vierde uitgave van de Nederlandsche Pharmacopee. S. 577.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat de wenschelijkheid bestaat, de vierde uitgave der Nederlandsche Pharmacopee, vastgesteld bij Ons besluit van 23 Januari 1906 (*Staatsblad* n°. 8), zooals dat besluit luidt volgens Ons besluit van 5 Juni 1906 (*Staatsblad* n°. 122), tijdelijk aan te vullen en te wijzigen;

Gelet op de wet van 2 November 1871 (*Staatsblad* n°. 118);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 September 1918, n°. 11885, afdeling Volksgezondheid en Armeezaken;

Den Raad van State gehoord, advies van 15 October 1918, n°. 28;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Arbeid, van 22 October 1918, n°. 14952, afdeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de tijdelijke wijzigingen en aanvullingen van de vierde uitgave der Nederlandsche Pharmacopee, door Onzen Minister, van Binnenlandsche Zaken gewaarmerkt, worden vastgesteld, en het tijdstip van invoering wordt bepaald op 1 Januari 1919.

Onze Minister van Arbeid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 26sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Arbeid, AALBERSE.
(*Uitgeg.* 13 Nov. 1918.)

26 October 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat hij, die bij vereeniging van twee gemeenten in de nieuwe gemeente van stonden aan optreedt in hetzelfde ambt, dat hij in eene der vereenigde gemeenten had bekleed, niet kan worden gezegd te zijn ontslagen tengevolge van opheffing zijner betrekking in den zin, waarin die opheffing kennelijk is bedoeld in art. 3, 1^e lid onder c der Pensioenwet voor de gemeente ambtenaren 1913.

WV WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op de aanvraag om pensioen van K. Atema te Almelo gewezen secretaris der voormalige gemeente Stad-Almelo.

Gezien het advies van den Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren van 1 Juni 1918, n°. 34bis ;

Den Raad van State, afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 October 1918, n°. 395 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 21 October 1918, n°. 81, Afd. Pens. ;

Overwegende : dat de Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren in zijn voormeld advies Ons in overweging heeft gegeven op de aanvraag afwijzend te beschikken, aanvoerende dat de belanghebbende blijkens verklaring van Burgemeester en Wethouders van Almelo van 9 Maart 1918 uit zijne betrekking van secretaris der voormalige gemeente Stad-Almelo op 31 Dec. 1913 werd ontslagen, in verband met het bepaalde in art. 133 der Gemeentewet en art. 1 der wet van 1 Dec. 1913 (S.B. n°. 419) ; dat hij bij besluit van den Raad der gemeente Almelo van 31 Dec. 1913 met ingang van 1 Januari 1914 benoemd is tot secretaris dier gemeente ; dat zijn diensttijd bedoeld in artikel 15a der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, van 3 maanden, vereenigd met den overigen, volgens art. 15b dier wet in aanmerking komende dienst van 14 jaren, 8 maanden en 14 dagen, een tijdvak uitmaakt van 14 jaren, 11 maanden en 14 dagen ; dat hij, geboren 14 October 1878, bij ontslag den leeftijd van 35 jaren had bereikt ; dat ten opzichte van de vraag of een ambtenaar van eene gemeente welke, gelijk met de gemeente Stad-Almelo is geschied, staatsrechtelijk ophoudt eene gemeente te zijn en deel gaat uitmaken van eene nieuwe gemeente, wegens opheffing zijner betrekking aanspraak kan maken op pensioen krachtens het bepaalde bij art. 3, eerste lid onder c. der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, ook indien hij onmiddellijk wordt herbenoemd door het

bestuur der nieuwe gemeente, de Pensioenraad heeft overwogen dat de betrokken ambtenaar slechts geacht wordt in de voornoemde gemeente op zijn verzoek eervol ontslag te hebben bekomen ; dat het toch niet in de bedoeling van den wetgever kan hebben gelegen den ambtenaar bij diens overgang van de eene op pensioen uitzicht gevende betrekking in eene andere aanspraak op pensioen toe te kennen, als had hij ten gevolge van een hem niet op verzoek verleend ontslag opgehouden pensioengerechtigd ambtenaar te zijn ; dat hij bij de vereeniging der gemeenten Stad-Almelo en Ambt-Almelo de hoedanigheid van gemeenteambtenaar zonder eenige onderbreking behield en dat zijne herbenoeming een gevolg was niet van een hem verleend ontslag, maar van eene reformatie ; weshalve de Pensioenraad van oordeel is, dat hij aan geene enkele bepaling der wet recht op pensioen kan ontleenen ;

dat, nadat het advies van den Pensioenraad in afschrift aan den belanghebbende was medegedeeld, hij zijn verlangen heeft te kennen gegeven dat daarover het gevoelen moge worden ingewonnen van de Afdeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ;

Overwegende : dat de belanghebbende aanspraak maakt op pensioen op grond dat hij ten gevolge van opheffing van de betrekking van secretaris der voormalige gemeente Stad-Almelo uit dit ambt zou zijn ontslagen ;

dat intusschen zoodanige opheffing en ontslag in den zin waarin deze zijn bedoeld in art. 3, eerste lid onder c, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, in dit geval feitelijk niet zijn ingetreden ;

dat immers, toen krachtens de wet van 1 December 1913 (S.B. n°. 419) de gemeenten Stad-Almelo en Ambt-Almelo werden vereenigd en voor deze beide gemeenten de nieuwe gemeente Almelo in de plaats trad, de belanghebbende van stonden aan in de nieuwe gemeente in hetzelfde ambt optrad, dat hij in eene der vereenigde gemeenten had bekleed, en dus te zijnen opzichte niet kan worden gesproken hetzij van ontslag in den zin waarin dit kennelijk is bedoeld in art. 9 der wet van 1 December 1913 (S.B. n°. 419) en dat hem aanspraak zou geven op het in dat artikel bedoeld pensioen of wachtgeld, hetzij van ontslag ten gevolge van opheffing zijner betrekking in den zin waarin die opheffing kennelijk is bedoeld in art. 3, 1^e lid onder c, der Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 ;

Hebben goedgevonden en verstaan : te verklaren dat de aanvraag om pensioen van

K. A. A. te Almelo, gewezen secretaris der voormalige gemeente Stad-Almelo niet vatbaar is voor inwilliging.

Onze Minister van Financiën is belast, enz.
(W. v. D. B. A.)

28 October 1918. BESLUIT, tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van het lokale Rijkstelefoonnet te Oldenzaal en tot intrekking van de aan de gemeente Oldenzaal verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar. S. 378.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gelet op artikel 16 der Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (Staatsblad n°. 7);

In aanmerking nemende, dat het wenschelijk is om — met intrekking van de aan de gemeente Oldenzaal verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar — regelen vast te stellen voor het gebruik van het te Oldenzaal te vestigen lokale Rijkstelefoonnet;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 9 October 1918, n°. 18, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 22 October 1918; n°. 29);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 25 October 1918, n°. 18, afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 November 1918

A. in te trekken het Koninklijk besluit van 7 Mei 1900, n°. 59, waarbij aan de gemeente Oldenzaal concessie is verleend voor den aanleg en de exploitatie van het lokale telefoonnet aldaar;

B. vast te stellen de navolgende regelen voor het gebruik voor het lokale Rijkstelefoonnet te Oldenzaal.

Art. 1. Voor aansluiting van een perceel aan het lokale Rijkstelefoonnet te Oldenzaal, gelegen op niet verderen hemelsbreed gemeten afstand dan 1000 M. van het bureel van dat net, is verschuldigd per jaar f 40.—

2. Voor aansluiting van perceelen op verderen afstand, dan die bedoeld in artikel 1, is boven het jaarlijksch abonnement verschuldigd een jaarlijksch bedrag van f 2.— voor elke 100 M. (of gedeelte daarvan) over den verderen hemelsbreed gemeten afstand.

3. Het abonnement voor eene netaansluiting wordt aangegaan voor perceelen, gelegen binnen het in artikel 1 bedoelde minimum-tariefgebied, voor den tijd van ten minste één

jaar, terwijl voor elken hemelsbreed gemeten afstand van 1000 M. (of gedeelte daarvan), dat een perceel buiten dat gebied is gelegen, het abonnement wordt afgesloten voor één jaar langer met een maximum van 5 jaren.

4. Aansluitingen over langeren afstand dan 15 K.M. worden niet tot stand gebracht, behoudens in bijzondere gevallen en onder door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie te stellen bepalingen en met betaling van de aanlegkosten over het lijngedeelte boven de 15 K.M.

In bijzondere gevallen ter beoordeeling van den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie kunnen op verzoek van belanghebbenden worden toegestaan:

a. tijdelijke aansluitingen voor een korteren termijn dan één jaar, tegen voldoening in eens en bij vooruitbetaling van alle aanleg- en opruimingskosten en tegen betaling van een evenredig deel van het jaarlijksch abonnement;

b. seizoenabonnementen voor niet langer dan 6 achtereenvolgende maanden, tegen betaling van $\frac{2}{3}$ van het in dit besluit genoemde tarief, met dien verstande evenwel, dat de belanghebbende zich verbindt voor 2, 3, 4 of 5 achtereenvolgende seizoenen, al naar gelang het perceel, waarvoor de aansluiting wordt verlangd, is gelegen buiten het minimum-tariefgebied op niet-meer dan 1000 M., 2000 M., 3000 M. en boven 3000 M. buiten dat gebied.

5. 1. Het in artikel 2 bedoelde bedrag van f 2.— kan in bijzondere gevallen door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie worden verminderd.

2. Indien ten behoeve van de aansluiting van perceelen, uitkeeringen aan derden of buitengewone kosten van aanleg noodig zijn, kunnen deze op den belanghebbende worden verhaald.

3. Met afwijking van het bepaalde omtrent den duur van het abonnement kan door den Directeur-Generaal der Posterijen en Telegrafie, op schriftelijk verzoek van den geabonneerde, tusschentijds ontheffing van een abonnement verleend worden, indien hiervoor bijzondere redenen aanwezig zijn. Aan eene ontheffing van een gewoon abonnement kan evenredige terugbetaling van abonnementsgelden en eventueel jaarlijks verschuldigde bijzondere vergoedingen worden verbonden over het aantal volle maanden, waarvoor de ontheffing geldt, en waarover die gelden, enz., reeds zijn voldaan.

4. Indien en voor zoolang een geabonneerde meer dan 10 aansluitingen aan het lokale Rijkstelefoonnet Oldenzaal ten eigen behoeve in

gebruik heeft, wordt van die meerdere aansluitingen eene vermindering van abonnement genoten van $\frac{1}{3}$ van den abonnementsprijs per jaar en per aansluiting.

6. Zij, wier perceelen op de in dit besluit bedoelde voorwaarden aan het lokale Rijkstelefoonnet te *Oldenzaal* zijn aangesloten, kunnen gedurende de openingsuren van dat net onderling kosteloos gesprekken voeren.

Deze kostelooze gesprekken zijn echter niet toegelaten tusschen perceelen, aangesloten aan het net *Oldenzaal*, wanneer die perceelen liggen binnen eenzelfde gemeente, aan welke concessie is verleend voor een lokaal telefoonnet.

Eveneens kunnen uit de openbare spreekcellen of publieke telefoonstations lokale gesprekken worden aangevraagd met de aangeslotenen aan het lokale telefoonnet te *Oldenzaal*.

Bijzondere vergoedingen.

7. Van Rijkswegé worden op verzoek van den geabonneerde, wiens perceel tegen de in dit besluit bepaalde bedragen aan het lokale Rijkstelefoonnet te *Oldenzaal* is aangesloten, in de aansluiting van zijn perceel neventoestellen ingeschakeld of wijzigingen aangebracht tegen betaling van het tarief in onderstaanden staat vermeld.

1. Tweede en volgend wandtelefoonstelsel:

- a. in hetzelfde perceel als het hoofdtoestel, per toestel f 10 per jaar.
- b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin zich het hoofdtoestel bevindt f 15 per jaar.
- c. in een ander perceel, meer dan 100, doch niet meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst f 25 per jaar.
- d. de vergoeding, vermeld onder b en c wordt bij ingebruikgeving der toestellen verhoogd met onderscheidenlijk f 5 en f 10 in eens.
- e. ingebruikgeving van neventoestellen in een perceel, meer dan 500 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het hoofdtoestel is geplaatst, kan geschieden volgens speciale voor elk geval door den Directeur-Generaal der Posten en Telegrafie met den aanvrager te sluiten overeenkomst.
- f. voor eene nevenaansluiting op eene andere nevenaansluiting is hetzelfde tarief van toepassing als voor eene nevenaansluiting op eene hoofdaansluiting.
- g. bij het aanbrengen van neventoestellen

is steeds ook de vergoeding voor den benodigden schakelaar verschuldigd.

2. Voor een tafelttoestel — in plaats van een wandtoestel — worden de kosten verhoogd met f 2.50 per jaar.

3. Extra-schel (verklikker):

- a. in hetzelfde perceel als het toestel, waarmede de extra-schel verbonden is, per schel f 1.50 per jaar.
- b. in een ander perceel, niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin het met de extra-schel verbonden toestel is geplaatst, per schel f 5 per jaar.
- c. zijn in een perceel, als bedoeld in punt b hiervoren, twee of meer met hetzelfde toestel verbonden extra-schellen geplaatst, dan is alleen op de eerste van deze extra-schellen het tarief volgens punt b van toepassing, terwijl voor de overige op hetzelfde toestel geplaatste extra-schellen in dat perceel verschuldigd is het in punt a genoemde bedrag.

4. Schakelaar:

- a. uitschakelaar voor toestel of extraschel f 1 per jaar.
- b. omschakelaar (niet ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken) f 2.50 per jaar.
- c. omschakelaar (ingericht voor het voeren van onderlinge gesprekken tusschen twee toestellen) f 6 per jaar.

5. Tweede telefoon f 1 per jaar.

6. Voor elke aansluiting op een schakelbord f 3 per jaar.

7. Stopcontacten in hetzelfde perceel, per stopcontact f 7.50 per jaar.

8. Verplaatsing van een toestel:

- a. binnen hetzelfde vertrek f 2.50 in eens.
- b. in hetzelfde perceel naar een ander vertrek f 5 in eens.
- c. naar een ander perceel f 12,50 in eens.

met dien verstande, dat voor zooveel noodig het bepaalde in punt 16 ook op de verplaatsing van toestellen naar een ander perceel van toepassing is.

- d. vervanging van een wand- door een tafelttoestel, of omgekeerd, wordt als eene verplaatsing van een toestel binnen hetzelfde vertrek aangemerkt, indien de vervanging niet gepaard gaat met verplaatsing van het toestel naar een ander vertrek of naar een ander perceel. Is dit wel het geval, dan is verschuldigd het bedrag, zooveel genoemd in punt b of c.

- c. gaat de verplaatsing van een hoofdtoestel naar een ander perceel gepaard met de verplaatsing van een neventoestel of extra-schel, dan wordt voor elk der te verplaatsen neven-toestellen en schellen betaald een bedrag van f 4 in eens.
9. Verplaatsing van een extra-schel:
- binnen hetzelfde vertrek f 1.50 in eens.
  - in hetzelfde perceel, naar een ander vertrek f 2.50 in eens.
  - naar een ander perceel niet meer dan 100 M. hemelsbreed verwijderd van het perceel, waarin oorspronkelijk de schel was geplaatst f 5 in eens.
10. Verplaatsing van een uitschakelaar voor toestel of extra-schel f 1 in eens.
11. Verplaatsing van een omschakelaar bedoeld in punt 4b en 4c:
- binnen hetzelfde vertrek f 1.50 in eens.
  - naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel f 2.50 in eens.
12. Verplaatsing van een schakelbord per aansluiting:
- binnen hetzelfde vertrek f 1.50 in eens.
  - naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel f 2.50 in eens.
- De in punten 10, 11 en 12 bedoelde tarieven gelden zoowel wanneer de daarin genoemde apparaten zonder meer worden verplaatst, als wanneer de verplaatsing een gevolg is van verhuizing van de hoofd-aansluiting.
13. Verplaatsing van een stopcontact:
- binnen hetzelfde vertrek f 1.50 in eens.
  - naar een ander vertrek, hetzij in hetzelfde, hetzij in een ander perceel f 2.50 in eens.
- Verplaatsing van een stopcontact naar een ander perceel kan alleen geschieden, indien dit andere perceel reeds aangesloten is.
14. Voorzieningen in gebreken aan geleidingen en toestellen, welke niet zijn te wijten aan gebrekkige constructie, aan de wijze van aanbrengen of aan onvoldoende onderhoud, alsmede tijdelijke of hiervoren niet genoemde voorzieningen: De kostende prijs in eens.
15. Op verzoek van den aangeslotene kunnen ook andere toestellen of inrichtingen dan in het algemeen worden verstrekt en hiervoren zijn bedoeld, in gebruik worden gegeven, en zulks tegen betaling in eens,

boven en behalve het volgens vorenstaand tarief jaarlijks verschuldigde, van het verschil tusschen den kostenden prijs van het toestel of de inrichting, in het tarief bedoeld, en van hetgeen in gebruik wordt gegeven.

16. Indien ten behoeve van aangesloten percelen, terzake van de hierbovenbedoelde neventoestellen of veranderingen, uitkeeringen aan derden of buitengewone kosten van aanleg of voorziening noodig zijn, worden de werkzaamheden slechts ter hand genomen, indien belanghebbende zich verplicht tot betaling van die uitkeeringen of kosten.
17. Voor neventoestellen, extra-schellen, schakelaars, tweede telefonen; aansluitingen op een schakelbord en stopcontacten is tenminste gedurende een vol jaar vergoeding verschuldigd.

8. De in dit besluit bedoelde tarieven worden van kracht:

a. voor nieuwe aansluitingen op 1 November 1918;

b. voor bestaande aansluitingen; zoo spoedig mogelijk na het einde van den loopenden verbintenistermijn; voor die aansluitingen blijven de oude tarieven verschuldigd, totdat de loopende verbintenis in overeenstemming zal zijn gebracht met de voorwaarden van dit besluit.

Het bestaande abonnement voor eene aansluiting kan echter op verzoek van den geabonneerde vóór het einde van den loopenden verbintenistermijn worden vervangen door een abonnement op de bij dit besluit bepaalde voorwaarden, met ingang van den eerstvolgenden betalingstermijn.

9. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

Uitgeg. 30 Oct. 1918.)

28 October 1918. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende betalingen per postgiro.

Nu de postcheque en girodienst sedert 16 Januari jl. is ingevoerd en een regeling tusschen de Departementen van Algemeen bestuur en de Algemeene Rekenkamer is tot stand gekomen, waardoor alle vorderingen van rekeninghouders ten laste van het Rijk per postgiro kunnen worden betaald, is het van overwegend belang dat aan deze vereenvoudigde wijze van betalen de grootst mogelijke uitbreiding wordt gegeven.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken Uwe medewerking ten deze te willen verleenen, door alle leveranciers van het Rijk (rechtstreeks of door degenen, die de opdrachten geven) te doen uitnoodigen een postrekening te nemen ten einde hunne vorderingen door middel van postgiro te kunnen voldoen. Het is naar ik meen met grond te verwachten, dat hieraan in het algemeen in ruime mate gevolg zal worden gegeven. Op deze wijze kan het aantal rekeninghouders aanmerkelijk toenemen, en het doel der instelling, het vereffenen van geldzaken zonder het gebruik van baar geld, aanzienlijk worden bevorderd. Tevens wordt daardoor het belang der schatkist gebaat, omdat de kosten der instelling alleen door toename der rekeningen kunnen worden gedekt.

(W. v. D. B. A.)

29 October 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 23 October 1918 (*Staatsblad* n°. 574), houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). n°. 579.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 23 October 1918 (*Staatsblad* n°. 574) aan te vullen;

Gezien de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240);

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 26 October 1918, n°. 143 (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In artikel 1 van Ons besluit van den 23sten October 1918 (*Staatsblad* n°. 574) wordt vóór „schatkistpromessen” ingevoegd „schatkistbiljetten en”.

2. De rente der ingevolge het vorige artikel uit te geven schatkistbiljetten wordt, zoolang daaromtrent niet anders is beschikt, bepaald op vier en een half ten honderd in het jaar.

3. Dit besluit gaat in met den eersten November 1918.

Onze Minister van Financiën is belast-met de uitvoering van dit besluit, dat gelijktijdig in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 29sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg.* 31 Oct. 1918.)

29 October 1918. MISSIVE van den Minister van Waterstaat aan de Gedeputeerde Staten van Friesland, betreffende den leeftijdsgrens voor benoembaarheid in waterschapsbesturen.

Tot dusver werd aan mijn Departement bij de overweging in hoeverre candidaten, aanbevolen voor het lidmaatschap van besturen van waterschappen, als bedoeld in par. 8 der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176), met het oog op hun leeftijd, in aanmerking konden komen om aan de Koningin ter benoeming te worden voorgedragen; in acht genomen de regeling, welke bij dezerzijdsch schrijven van 1 Juli 1911, n°. 127, afdeling Waterstaat, te Uwer kennis werd gebracht, met uitnodiging haar onder de aandacht van de genoemde besturen te brengen en bij het doorzenden van de aanbevelingslijsten daarmede rekening te willen houden.

Ik acht het niet wenschelijk, dat die regeling worde bestendigd. Naar mijn oordeel is toch de daarbij voor de candidaten aangenomen maximum leeftijd om voor benoeming in aanmerking te komen, in verband met den zittings-termijn, te hoog om eene richtige verzorging der aan de waterschapsbesturen toevertrouwde, immers hoogst gewichtige belangen onder alle omstandigheden genoegzaam te waarborgen.

Over die leeftijdsgrens voor benoembaarheid trad reeds mijn ambtsvoorganger met Uw college in overleg bij schrijven van 4 Maart 1916, n°. 236, afdeling Waterstaat, hetwelk beantwoord werd bij Uwen brief van 9 Maart 1916, n°. 88, 2e afdeling W.

Na overweging van de daarin bevatte beschouwingen in verband met die, kenbaar gemaakt door Uwe mede ter zake geraadpleegde ambtgenooten in de overige provinciën, ligt het thans in mijn voornemen, in den regel, ter benoeming aanbevolen candidaten daartoe niet aan de Koningin voor te dragen, indien hun zittingstermijn eerst zou eindigen, nadat zij hun vijf en zestigste levensjaar belangrijk zullen hebben overschreden. Bij de doorwerking van dien regel, zullen dus in die besturen

personen ouder dan vijf en zestig jaren in het algemeen geen zitting hebben.

Ik heb de eer Uw college te verzoeken de betrokken waterschapsbesturen hiermede in kennis te stellen en bij het doorzenden van aanbevelingslijsten daarmede wel rekening te willen houden.

In verband met het vorenstaande zij nog aangeteekend, dat ook in art. III van het bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ahangige wetsontwerp tot aanvulling en wijziging van de bovenaangehaalde wet, de daargenoemde leeftijd van 70 jaar door mij zal worden teruggebracht tot 65 jaar.

30 October 1918. **BESLUIT**, tot het verlenen van gedeeltelijke vrijstelling van de in 1919 af te nemen examens, bedoeld in de artt. 12 en 123 der Hooger-Onderwijswet en art. 57 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs voor hen, die tijdens het afleggen van het examen onder de wapenen zullen zijn of wel minder dan 10 maanden vóór het examen den militairen dienst zullen hebben verlaten na daarin ten minste 12 maanden onafgebroken te hebben doorgebracht. S. 580.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Binnenlandsche Zaken van 30 Augustus 1918, n°. 15716/3, afdeling Onderwijs;

Gelet op de artt. 12 en 123 der Hooger-Onderwijswet en op de artt. 55 en 57 der wet tot regeling van het Middelbaar Onderwijs;

Gezien het Koninklijk besluit van 21 Juni 1887 (*Staatsblad* n°. 106), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 Februari 1907 (*Staatsblad* n°. 57), artt. 1 en 2 van Ons besluit van 4 Juli 1905 (*Staatsblad* n°. 227), laatstelijk gewijzigd bij dat van 16 November 1912 (*Staatsblad* n°. 348), Ons besluit van 29 Januari 1916 (*Staatsblad* n°. 58), gewijzigd bij dat van 6 April 1916 (*Staatsblad* n°. 157), Ons besluit van 26 Januari 1917 (*Staatsblad* n°. 195) en Ons besluit van 14 November 1917 (*Staatsblad* n°. 641);

Den Raad van State gehoord, advies van 8 October 1918, n°. 27;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 October 1918, n°. 20176, afdeling Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat zij, die, na in 1914, 1915, 1916, 1917 of 1918 hiervoor te zijn afgewezen, zich in 1919 opnieuw zullen onderwerpen aan een

der examens, bedoeld in de artikelen 12 en 123 der Hooger-Onderwijswet en in artikel 57 der wet op het Middelbaar Onderwijs, en bij het afleggen van het examen onder de wapenen zullen zijn, of wel minder dan 10 maanden vóór het examen den militairen dienst zullen hebben verlaten, na daarin tenminste 12 maanden onafgebroken te hebben doorgebracht, vrijgesteld zijn van het examen:

1°. in die groepen, waarvoor hun bij het examen, in 1914, 1915, 1916, 1917, of 1918 gehouden, een voldoende of hooger eindcijfer is toegekend;

2°. in die onderdeelen der groepen met onvoldoende of lager eindcijfer, waarvoor hun bij het examen, in 1914, 1915, 1916, 1917 of 1918 gehouden, een voldoende of hooger eindcijfer is toegekend.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 30sten October 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, J. TH. DE VISSER.

(*Uitg.* 16 Nov. 1918.)

31 October 1918. **MISSIVE** van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten van Zeeland betreffende het vaststellen van een maximum bedrag voor plaatselijke inkomstenbelasting of hoofdelijken omslag.

Ik heb de eer Uw college mede te deelen, dat de eisch tot opneming in de desbetreffende besluiten van een maximum-betrag tot hetwelk eene plaatselijke inkomstenbelasting of hoofdelijke omslag mag worden geheven, dezerzijds berust op de meening, dat aldus voldaan wordt aan het voorschrift van art. 232 der gemeentewet omtrent het vermelden van het bedrag der belasting.

Daar deze meening intusschen voor tegenspraak vatbaar is, heeft de aan mijn Departement kenbaar gemaakte opvatting van een college van Gedeep. Staten, dat het noemen van een maximum, ook voor de controle op de uitzetting van de gemeente-uitgaven niet noodig geoordeeld wordt, er toe geleid dezerzijds geen bedenking meer te maken tegen verordeningen in zake plaatselijke inkomstenbelastingen of hoofdelijken omslag, waarin geen maximum bepaald wordt.

Bij de beoordeeling van plaatselijke belasting-

verordeningen zal Uwerzijds met een en ander rekening gehouden kunnen worden.

31 October 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

De Huurcommissie was volkomen bevoegd om, nadat de Kantonrechter, met wijziging harer beschikking, de huur had verlengd tot 1 September 1918 (in plaats van tot 31 October 1918), later, op een nieuw verzoek van den huurder, de huur tot 31 October 1918 te verlengen.

Ten onrechte zag de Kantonrechter daarin een wijziging van zijn einduitspraak. (De Kantonrechter vernietigde de nieuwe beslissing van de Huurcommissie en bekrachtigde zijn eigen vroeger gegeven uitspraak Red.).

Beslissing van den Kantonrechter in het belang der wet vernietigd.

(Huuropzeggingswet art. 1.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Ségers, H. Hesse en H. M. A. Savelberg.

De Hooge Raad, enz. ;

op de vordering van den Proc.-Gen. tot cassatie in het belang der wet van eene op 11 September 1918 door den Kantonrechter te Alkmaar gegeven beslissing op het beroep van W. Kaan van eene uitspraak der Huurcommissie te Alkmaar van 12 Augustus 1918, bij welke beslissing die uitspraak werd vernietigd ;

O., dat blijkens de bestreden beslissing en het verzoekschrift waarop die werd gegeven, gemelde W. Kaan eigenaar is van een te Alkmaar gelegen huis, hetwelk hij had verhuurd en welke huur door opzegging op 1 Mei 1918 eindigde ;

dat de huurder zich destijds heeft gewend tot de Huurcommissie aldaar met verzoek die huuropzegging te vernietigen, welk verzoek door die Commissie werd ingewilligd, met bepaling dat de huur tot 31 October zou doorloopen ;

dat Kaan van die beslissing in hooger beroep is gekomen, bij den Kantonrechter te Alkmaar, die bij beschikking van 12 Juni 1918 de beslissing der Huurcommissie heeft bevestigd, met dien verstande echter, dat de huur in plaats van 31 October slechts zou voortduren tot 1 September 1918 ;

dat de huurder zich op 1 Juli wederom heeft gewend tot de Huurcommissie met verzoek, den termijn van de nieuwe huur met zes

maanden te verlengen, waarop die Commissie bij hare uitspraak van 12 Augustus de nieuwe huur heeft verlengd met twee maanden en alzoo tot 31 October ;

dat Kaan van deze beslissing wederom bij den Kantonrechter in hooger beroep is gegaan, en deze bij de bestreden beslissing, van oordeel zijnde, dat de Huurcommissie, nadat hare eerste uitspraak door den Kantonrechter was gewijzigd, niet bevoegd was des Kantonrechters einduitspraak te vernietigen, weshalve deze de nieuwe beslissing van de Huurcommissie heeft vernietigd voorzoverre deze eene nieuwe continuatie van huur heeft toegestaan en zijne eigene uitspraak van 12 Juni heeft bevestigd ;

O., dat tegen deze beslissing als middel van cassatie is aangevoerd :

Schending of verkeerde toepassing van de artt. 1, n°. 5 en 8 der Huuropzeggingswet (Wet van 25 Maart 1918 S. 182), door de beslissing dat de Huurcommissie niet bevoegd is eenen termijn van voortdoring van eene opgezegde huur, oorspronkelijk door den Kantonrechter in beroep bepaald, op nader verzoek te verlengen ;

O., dat dit middel is gegrond ;

O., immers dat de Kantonrechter in hooger beroep uitspraak doende op eene beslissing der Huurcommissie en deze niet bevestigende, blijkens het 8ste lid van art. 1 der Huuropzeggingswet, doet wat der Huurcommissie was en des Kantonrechters uitspraak van 12 Juni dan ook geene andere strekking had of hebben kon, dan dat de termijn door de Huurcommissie gesteld op 31 October, werd teruggebracht tot 1 September en als zoodanig die beslissing was een einduitspraak ;

dat echter, blijkens het 5de lid van art. 1 de Huurcommissie bevoegd is, op verzoek des huurders, eens of meermalen, de huur te verlengen en mitsdien de huurder gerechtigd was tot zijn verzoek en de Huurcommissie bevoegd was de huur, na het omkomen van de door den Kantonrechter bepaalden termijn opnieuw te verlengen, gelijk de Kantonrechter bevoegd was, desverzocht, op die nieuwe beslissing der Huurcommissie recht te doen gelijk hij zou vermeenen te behooren ;

dat echter de Kantonrechter door de Huurcommissie onbevoegd te verklaren tot het nemen harer nieuwe beslissing op het nieuwe verzoek en op dien grond die beslissing te vernietigen en zijn eigen vroegere, niet aantastbare en ook niet aangevallen beslissing te bevestigen, de aangehaalde artikelen heeft geschonden ;

Vernietigt de beslissing van den Kantonrechter te Alkmaar van 12 Augustus 1918 gegeven op het verzoek van W. Kaan, en zulks in het belang der wet en zonder dat daardoor aan partijen eenige schade kan worden toegebracht. (N. J.)

2 November 1918. BESLUIT, betreffende niet-goedkeuring eener gemeentelijke geldleening.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Bussum tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland van 3 Juli 1918, n°. 59, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 19 Febr. 1918, tot het aangaan van eene geldleening van f 100,000 ten behoeve van de oprichting van eene stichting voor ouden van dagen (Godelindestichting);

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 Oct. 1918, n°. 414;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Oct. 1918 n°. 8842, Afd. B.B.;

Overwegende: dat de gemeenteraad van Bussum bij besluit van 1 Mei 1917, gewijzigd bij dat van 19 Juli 1917, een bedrag van f 100,000 uit de gemeentekas heeft afgezonderd om daarmee op te richten en te vestigen eene stichting of inrichting, genaamd „Inrichting voor ouden van dagen Godelindestichting” of „Godelindestichting”;

dat in verband hiermede de Raad den 19den Febr. 1918 een besluit heeft genomen tot het aangaan eener 4½ pCt.'s geldleening, groot f 100,000 af te lossen in 50 jaar, en wel f 2000 per jaar;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 3 Juli 1918 aan dat Raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden uit overweging dat uit de daaromtrent verstrekte inlichtingen blijkt dat het gemeentebestuur behoudens enkele uitzonderingen geen medezeggenschap zal hebben over de wijze, waarop het aan de stichting verstrekte kapitaal zal worden besteed, zoodat die verstreking dus geheel het karakter draagt van eene gift; dat het besluit de bepaling bevat, dat de leening à pari zal worden afgelost gedurende de jaren 1919 tot en met 1968, jaarlijks met f 2000; dat de leening dus eerst na verloop van 50 jaren zal zijn afgelost; dat waar de verstreking van het kapitaal het karakter draagt van eene gift, de uitgaaf uitsluitend ten laste van

het thans levende geslacht behoort te komen, zoodat de termijn van aflossing der leening in geen geval meer dan 25 jaren zal mogen bedragen; dat de Raad van Bussum niet bereid is gevonden het besluit tot het aangaan der leening in diervoege te wijzigen, dat de termijn van aflossing op 25 jaren wordt bepaald;

dat de Raad in beroep aanvoert dat weliswaar de verstreking van een kapitaal voor den bouw der Godelindestichting het karakter van een gift draagt — daar de gemeente geen ander medezeggenschap in het besteden van het kapitaal heeft dan omschreven is in het 3^e lid van art. 3 van het door den Raad vastgestelde stichtingsbesluit — doch dat naar 's Raads gevoelen zulks in dit geval geen grond oplevert om de aflossing der leening te binden aan een termijn van 25 jaren; dat veelmeer de termijn van aflossing verband dient te houden met het tijdvak, gedurende hetwelk het belang, dat de gemeente bij de te bouwen Godelindestichting zal hebben (welk belang kan worden uitgedrukt door de omstandigheid, dat de huisvesting van behoeftige ouden van dagen verzekerd is), reël zal zijn; dat met reden als zoodanig tijdvak mag worden aangenomen een termijn van 50 jaren en wel omdat het belang der gemeente, behalve voor het levende, ook nog voor het eerstkomende geslacht volle beteekenis zal hebben; dat de Raad daarom blijft vasthouden aan zijn gevoelen omtrent het redelijke van een 50-jarigen aflossingstermijn;

O.: dat door een jaarlijksche aflossing van f 2000 de leening eerst over 50 jaar zou zijn afgelost;

dat deze termijn met het oog op den aard der uitgaaf te lang is te achten en Gedeputeerde Staten mitsdien te recht hunne goedkeuring aan het Raadsbesluit hebben onthouden:

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan: het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

4 November 1918. BESLUIT, tot toepassing der wet van 26 April 1884 (Staatsblad n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (Staatsblad n°. 314) tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 581.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen, noodzakelijk is, wegens het voorkomen van pest en andere der bedoelde ziekten in enkele plaatsen in het buitenland;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 September 1918, n°. 12137, afdeling Volksgezondheid en Armenwezen, en van Onzen Minister van Financiën van 16 September 1918, n°. 167; afdeling Invoerrechten;

Gelet op Ons besluit van 2 November 1917 (*Staatsblad* n°. 611);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 October 1918, n°. 25);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1918, n°. 15059, afdeling Volksgezondheid en van Onzen Minister van Financiën van 1 November 1918, n°. 123, afdeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. In-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kledingstukken en ongewassen lijf- en beddegoed zijn verboden uit landen of plaatsen door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen.

De aanwijzingen worden telkens ten minste één dag vóórdat zij in werking treden, door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Onze voornoemde Ministers zijn bevoegd die aanwijzingen te veranderen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, alsmede te bepalen of en in hoeverre de bagages, door reizigers medegebracht, onder het verbod zijn begrepen. De beschikkingen over deze onderwerpen worden ook in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst.

2. Heeft het verbod afwending van de Aziatische cholera of van pest ten doel, dan gedragen zich Onze voornoemde Ministers bij aanwijzingen betreffende den in- en doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 17 Januari 1912 te *Parijs* gesloten en bij de wet van 26 Februari 1914 (*Staatsblad* n°. 57) goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, naar de bepalingen van die overeenkomst.

3. Met het opsporen van de overtredingen

van de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80) en van dit besluit zijn, behalve de ambtenaren en beambten, daartoe in artikel 6' dier wet aangewezen, mede belast de geneeskundigen, die ingevolge het bepaalde in artikel 7, 1ste lid, der wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35) tot wering van besmetting door uit zee aankomende schepen, door Ons voor het in artikel 7 bedoelde gezondheidsonderzoek zijn aangewezen.

4. Dit besluit, dat gedurende 1 jaar, van kracht blijft treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitgeg.* 29 Nov. 1918.)

4 November 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van 24 Februari 1915 (*Staatsblad* n°. 115), houdende instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van bepalingen nopens die colleges. S. 582.

Wij WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 29 October 1918, n°. 84; Directe belastingen;

Gezien artikel 8 der wet van 19 December 1914 (*Staatsblad* n°. 564), alsmede Ons besluit van 24 Februari 1915 (*Staatsblad* n°. 115), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 2 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 282);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In het eerste lid van artikel 7 van Ons besluit van 24 Februari 1915 (*Staatsblad* n°. 115) wordt in plaats van „twaalfhonderd” gelezen „twee duizend”.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1919.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 4den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitgeg.* 21 Nov. 1918.)

5 November 1918. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Lisse*, van 31 Mei en 23 Augustus 1918, tot het verleenen van een bijslag op hunne salarissen aan het personeel van alle bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 583.

WLV WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 3 October 1918, n°. 19133^a. afdeling Lager Onderwijs A, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Lisse*, van 31 Mei en 23 Augustus 1918, waarbij op grond van de onbillijkheid, dat de salarissen van het onderwijzend personeel aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente lager zijn dan die van het personeel aan de openbare lagere school dier gemeente, aan het personeel van alle bijzondere lagere scholen in die gemeente een bijslag wordt verleend op hunne salarissen tot een zoodanig bedrag dat de salarissen dier onderwijzers in overeenstemming komen met de regeling geldende voor het personeel der openbare lagere school in die gemeente;

Overwegende, dat de strekking van het besluit is aan het onderwijzend personeel van alle bijzondere lagere scholen in die gemeente, in die hoedanigheid den genoemden bijslag te verleenen;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van een bijslag aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging van dat personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Lisse* door dit Raadsbesluit vanwege die gemeente middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artikelen 153 en 158 der gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 October 1918, n°. 24;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 31 October 1918, n°. 21301, afdeling Lager Onderwijs A.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Lisse* te vernietigen wegens strijd met de wet.

1918.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegeedeeld zal worden.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 5den November 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*
J. TH. DE VISSER.

(*Uitgeg.* 25 Nov. 1918.)

5 November 1918. BESLUIT, tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1909, houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 29 October 1918, n°. 82, afdeling Personeel;

Gelet op artikel 22, 2de lid van Ons besluit van 3 September 1918 (*Staatsblad* n° 542);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De opdracht aan ambtenaren tot tijdelijke waarneming van kleine grenskantoren der invoerrechten als bedoeld bij artikel 24 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19 brengt geen verandering in hunne bezoldiging en hunne aanspraak op periodieke verhooging. Een en ander met dien verstande dat hunne bezoldiging, zoolang de waarneming duurt, niet meer dan f 1800 's jaars kan bedragen.

Voor de belangrijkste kantoren kan dit maximum door Onzen Minister van Financiën tot f 2200 worden verhoogd.

2. De in artikel 1 genoemde bedragen ondergaan voor de gemeenten of onderdeelen van gemeenten behorende tot eene andere dan de 1ste klasse vermindering op den voet van artikel 2, 2de lid van Ons besluit van 3 September 1918, (*Staatsblad* n°. 541).

3. Het tweede en het derde lid van artikel 25 van Ons besluit van 30 Maart 1904, n°. 19, zooals dit bij latere besluiten is gewijzigd worden ingetrokken.

4. Dit besluit wordt geacht met 1 Januari 1918 te zijn in werking getreden.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 5den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

40.

6 November 1918. **BESLUIT**, tot intrekking van de schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Oudewater*, van 13 Juli 1918, strekkende tot definitieve benoeming van E. Groeneweg aldaar tot grossier van aardappelen vanwege het gemeentelijk distributiebedrijf. S. 584.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 November 1918, n°. 9327, afdeling Binnenlandsch Bestuur;

Gezien Ons besluit van 8 Augustus 1918 (*Staatsblad* n°. 513) tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Oudewater*, dd. 13 Juli 1918, strekkende tot definitieve benoeming van E. Groeneweg aldaar tot grossier van aardappelen vanwege het gemeentelijk distributiebedrijf;

Overwegende, dat er blijkens het ingesteld onderzoek geen termen zijn om genoemd besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente *Oudewater* wegens strijd met de wet of met het algemeen belang te vernietigen;

Gelet op de artt. 153—155 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons voormeld besluit tot schorsing in te trekken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst. 's-Gravenhage, den 6den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYS DE BEERENBROÛCK.

(*Uitgeg.* 30 Nov. 1918.)

8 November 1918. **BESLUIT**, ter aanvulling van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 160) tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 585.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 October 1918, n°. 19297/3, afdeling Lager Onderwijs Financieel;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 15 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 160), waarbij regelen zijn gesteld voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs, aan te vullen;

Den Raad van State gehoord, advies van 29 October 1918, n°. 25;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 November 1918, n°. 21899, afdeling Lager Onderwijs Financieel;

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen:

Art. I. Tusschen de artikelen 2 en 3 van Ons besluit van 15 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 160) wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„Artikel 2bis. Aan de in artikel 1 bedoelde gemeente- en schoolbesturen wordt tot betaling van de weddeverhoogingen waarop de onderwijzers overeenkomstig de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 147) over het loopende jaar aanspraak hebben, behoudens verrekening na definitieve vaststelling dier verhoogingen, een voorschot verleend van ten hoogste vier vijftien van het krachtens artikel 2 laatstelijk uitgekeerd totaal bedrag der verhoogingen.

De uitbetaling van dit voorschot geschiedt kwartaalsgewijze telkens voor een vierde gedeelte

Besturen van nieuw opgerichte bijzondere lagere scholen als bedoeld in artikel 1, die in verband met het tijdstip der opening van de school nog geene uitkeering krachtens artikel 2 hebben ontvangen, zenden, tot het bekomen van voorschot op de weddeverhoogingen der onderwijzers, eene daartoe strekkende aanvraag aan Onzen in artikel 1 genoemden Minister, vermeldende o. a. de plaats waar de school is gevestigd, de dagteekening, waarop de school is geopend, alsmede het vermoedelijk bedrag der weddeverhoogingen over het verder gedeelte des jaars uit te keeren aan de bij de opening der school daaraan verbonden onderwijzers. In dit geval wordt, behoudens verrekening na definitieve vaststelling dezer verhoogingen, een voorschot verleend van ten hoogste vier vijftien van het vermoedelijk bedrag en zal de uitbetaling geschieden in zoodanige termijnen als Onze voornoemde Minister in verband met het tijdstip van de opening der school zal bepalen.

Na ontvangst van de in dit artikel bedoelde voorschotten wordt de uitbetaling der weddeverhoogingen aan de rechthebbenden door de gemeente- en schoolbesturen dienovereenkomstig vervroegd met inachtneming van het bepaalde in het tweede lid van artikel 2”.

II. Voorschot krachtens artikel 2bis van Ons besluit van 15 Maart 1918 (*Staatsblad* n°. 160),

zoals dat bij Ons tegenwoordig besluit is aangevuld, wordt voor de eerste maal toegekend voor de weddeverhoogingen over het jaar 1918.

Met afwijking van het bepaalde in artikel 2bis, tweede lid, geschiedt de uitbetaling van het in 1918 toe te kennen voorschot in eens.

III. Dit besluit treedt in werking op den tweede dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 8sten November 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,*

J. TH. DE VISSER.

(*Uitg.* 26 Nov. 1918.)

8 November 1918. BESLUIT, tot bepaling van het tijdstip van het in werking treden der Landarbeiderswet. S. 586.

Bepaald op 15 November 1918.

12 November 1918. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 9 October 1885 (*Staatsblad* 184), tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum van geneeskundigen voor het krankzinnigengesticht te *Rosmalen*. S. 587.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 November 1918, n°. 15688, afdeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165);

Hebben goedgevonden en verstaan:
met intrekking van Ons besluit van 27 November 1903 (*Staatsblad* 283), te bepalen dat art. 1 van het Koninklijk besluit van 9 October 1885 (*Staatsblad* 184), tot bepaling van het maximum der verpleegden en het minimum van geneeskundigen voor het krankzinnigengesticht te *Rosmalen*, wordt gelezen als volgt:

„In het krankzinnigengesticht te *Rosmalen* mogen niet meer dan 540 patiënten verpleegd worden; de krankzinnigen moeten, behoudens gedurende een nader door den Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen tijdvak, allen tot de vrouwelijke seks behoren”.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 12den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYSS DE BEERENBOUCK.

(*Uitg.* 3 Dec. 1918.)

13 November 1918. BESLUIT, tot vaststellen van een algemeen maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 (*Staatsblad* n°. 503). S. 588.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 30 Augustus 1918, afdeling Crisiszaken, n°. 32174, bureau A.Z.;

Gelet op de wet van 27 Juli 1918, *Staatsblad* n°. 503, houdende regeling in zake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 September 1918, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Justitie van 30 October 1918, Directie van den Landbouw, n°. 11546, afdeling 6 B en van 11 November 1918, Iste afdeling C, n°. 646;

Hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. Algemeene bepalingen.

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. „de wet”: „de Scheurwet 1918, *Staatsblad* n°. 503;”

b. „Minister”: „Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;”

c. „scheurplicht”: „de plicht voortvloeiende uit het samenstel van voorschriften door of vanwege Onzen Minister krachtens artikel 1 der wet gegeven.”

2. Bedrijven, perceelen of grondcomplexen, welke niet in hun geheel in het gebied van ééne gemeente zijn gelegen, worden geacht in hun geheel te zijn gelegen in die gemeente, binnen welker gebied het grootste deel dezer onroerende goederen is gelegen.

3. (1) Onze Minister stelt in elke provincie een provinciaal productiekantoor in.

(2) Aan het hoofd van dit kantoor staat een bezoldigd directeur, die door Onzen Minister wordt benoemd, geschorst en ontslagen.

(3) Zijne werkzaamheden worden geregeld bij eene instructie door Onzen Minister vast te stellen.

4. (1) Voor elke gemeente of voor een groep van gemeenten, in dezelfde provincie gelegen, wordt door Onzen Minister eene gemeentelijke landbouwcommissie aangewezen.

(2) De leden dezer commissiën genieten voor hunne werkzaamheden eene door Onzen Minister vast te stellen belooning.

(3) Elke commissie kan worden bijgestaan door een secretaris, die door Onzen Minister wordt benoemd, geschorst en ontslagen en wiens belooning door dien Minister wordt geregeld.

5. De regeling van en het toezicht op de werkzaamheden der gemeentelijke landbouwcommissiën is opgedragen aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

§ 2. *Van de commissiën van beroep en hare werkwijze.*

6. (1) Onze Minister benoemt voor elke provincie eene commissie van beroep, welke ten kantore van het provinciaal productiekantoor is gevestigd en aan wier beslissing het beroep, bedoeld in artikel 1, vijfde lid, van de wet, alsmede dat inzake de bepaling van het bedrag der schadeloosstellingen, bedoeld in artikel 43 van dit besluit, zullen zijn onderworpen.

(2) Iedere commissie van beroep is samengesteld uit ten minste vijf en ten hoogste zeven leden. Deze moeten zijn meerderjarige Nederlanders, woonachtig in de provincie, waarvoor de commissie is benoemd. Onder de leden is één voorzitter en een plaatsvervangend voorzitter.

(3) Bij iedere commissie van beroep wordt voor elk lid een plaatsvervangend lid benoemd, uitsluitend om bij afwezigheid of ontstentenis van dat lid werkzaam te zijn. De plaatsvervangende leden moeten aan dezelfde vereischen voldoen als de leden.

(4) Directeuren van provinciale productiekantoren en leden van gemeentelijke landbouwcommissiën kunnen geen lid zijn van eene commissie van beroep als bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

(5) Aan iedere commissie van beroep wordt door Onzen Minister een bezoldigd secretaris en een plaatsvervangend secretaris toegevoegd. Zij moeten aan dezelfde vereischen voldoen als de leden.

(6) Aan de leden der commissiën van beroep wordt, volgens regelen door Onzen Minister te stellen, voor iedere door hen bijgewoonde vergadering een vacatiegeld toegekend.

7. (1) Bij afwezigheid of ontstentenis van den voorzitter worden zijne werkzaamheden verricht door den plaatsvervangenden voor-

zitter. In dat geval en bij afwezigheid of ontstentenis van een ander lid, neemt een der plaatsvervangende leden zitting op verzoek van den voorzitter.

(2) Bij afwezigheid of ontstentenis van den secretaris worden zijne werkzaamheden verricht door den plaatsvervangenden secretaris of, bij afwezigheid of ontstentenis van dezen, door het lid der commissie van beroep, dat de voorzitter daartoe zal aanwijzen.

8. (1) Waar in dit besluit sprake is van den voorzitter der commissie van beroep, wordt daaronder mede verstaan de plaatsvervangende voorzitter, die bij afwezigheid of ontstentenis des voorzitters diens werkzaamheden verricht.

(2) Onder den secretaris wordt mede verstaan de plaatsvervangende secretaris, wanneer deze op verzoek des voorzitters werkzaamheden van den secretaris verricht.

(3) Waar in dit besluit sprake is van leden worden daaronder mede verstaan de plaatsvervangende leden.

9. De commissie van beroep kan geene zaak behandelen, indien niet vijf leden aanwezig zijn.

10. De leden en de secretaris der commissie van beroep zijn verplicht het geheim der beaardslagingen te bewaren. Zij zijn voorts verplicht tot geheimhouding omtrent al hetgeen hun in hunne hoedanigheid is bekend geworden, en onverminderd het bepaalde bij de artikelen 24 en 42.

11. De secretaris geeft aan een ieder, die hem een voor de commissie bestemd stuk doet toekomen, desverlangd een gedagteekend ontvangstbewijs af.

12. (1) Indien een stuk, bij eene commissie van beroep ingekomen, betrekking heeft op een beroep, waaromtrent eene andere commissie heeft te oordeelen, doet de secretaris dit stuk onverwijld aan de bevoegde commissie toekomen.

(2) Heeft het stuk ook betrekking op een beroep, waaromtrent de commissie te oordeelen heeft, bij welke het stuk ingekomen is, dan zendt de secretaris, in plaats van het stuk, een behoorlijk gewaarmerkt afschrift daarvan.

13. De secretaris doet alle ingekomen stukken, betrekking hebbende op beroepen, waaromtrent de commissie heeft te oordeelen, onverwijld aan den voorzitter ter kennisneming toekomen.

14. (1) De voorzitter bepaalt dag, plaats en uur van de behandeling der zaak. De secretaris geeft daarvan onverwijld kennis

aan de leden en aan hem, die ingevolge artikel 38 een beroep heeft ingesteld.

(2) Schriftelijke bescheiden, tot de zaak betrekkelijk, worden vóór de behandeling bij den secretaris nedergelegd ter kennisneming van de leden.

15. De leden onthouden zich van deelneming aan de behandeling van eenige zaak, welke hun, hunnen echtgenooten of bloed- of aanverwanten tot en met den derden graad, persoonlijk aangaat, of waarin zij of een der genoemde personen als gemachtigden zijn betrokken. Deze onthouding wordt ten aanzien van de bepaalde zaak als afwezigheid aangemerkt.

16. (1) De commissie kan getuigen of deskundigen hooren, die vrijwillig voor haar verschijnen.

(2) De oproeping van deze getuigen of deskundigen, voor zoover ze niet door belanghebbenden zijn meegebracht, geschiedt door den secretaris.

17. (1) De commissie kan een of meer harer leden opdragen de zaken te onderzoeken, voordat deze door haar worden beslist.

(2) Zij kan voorts een of meer harer leden opdragen een plaatselijk onderzoek in te stellen of getuigen of deskundigen te hooren. Zij kan dezen leden den secretaris of een van diens beambten toevoegen.

18. (1) In alle zaken doet de voorzitter hoofdelijk rondvraag, te beginnen met het jongste lid in leeftijd. Zelf brengt hij het laatst zijn advies uit.

(2) Ieder aanwezig lid is verplicht zijn advies uit te brengen.

19. Alle beslissingen worden genomen bij meerderheid van stemmen.

20. Indien de commissie het wenschelijk acht nadere regelen betreffende de vervulling van haar taak vast te stellen, doet zij dit bij een huishoudelijk reglement. Dit behoeft de goedkeuring van Onzen Minister, die zorg draagt, dat het goedgekeurde reglement bekend gemaakt en ten kantore der commissie, tegen betaling der kosten, in afschrift verkrijgbaar gesteld wordt.

21. Indien een beroepschrift niet voldoende mededeelingen bevat, stelt de secretaris den verzoeker in de gelegenheid het beroep aan te vullen. De secretaris of een van diens beambten is hem daarbij, voor zooveel noodig, behulpzaam.

22. De secretaris is bij de zittingen der commissie tegenwoordig. Hij houdt aantekening van hetgeen aldaar verhandeld wordt,

met vermelding van den zakelijken inhoud van de verklaringen der door de commissie gehoorde personen.

23. (1) De secretaris bewaart het archief der commissie en is daarvoor persoonlijk verantwoordelijk.

(2) Hij houdt afschrift van de uitgaande brieven.

(3) In geval van opheffing van eene commissie van beroep draagt de secretaris zijn archief over aan Onzen Minister.

24. (1) Op schriftelijke aanvraag geeft de secretaris schriftelijke inlichtingen betreffende uitspraken der commissie.

(2) Bij iedere aanvraag moet den secretaris een bedrag van 50 cents worden betaald voor ieder beroep, waarómtrent inlichtingen worden gevraagd.

(3) De bepalingen van artikel 12 vinden overeenkomstige toepassing.

25. (1) De secretaris houdt een register van de uitspraken der commissie.

(2) In dit register wordt, ieder onder een afzonderlijk nummer, kortelijk vermeld alle zaken in de volgorde, waarin zij worden aangebracht.

(3) De commissie bepaalt wat in het register wordt aangeteekend.

26. (1) De secretaris verricht voorts de werkzaamheden, hem door de commissie of door haren voorzitter opgedragen.

(2) Onze Minister kan na overleg met den voorzitter der commissie, den secretaris beambten toevoegen; hun salaris wordt door Onzen Minister bepaald.

27. Voor de vergoeding van bureau-onkosten en van de aan getuigen en deskundigen toe te leggen vergoedingen, worden den secretaris door Onzen Minister gelden ter goede rekening verstrekt.

§ 3. *Van de inventarisatie en vaststelling van de te scheuren oppervlakte graslanden, klavers en kunstweiden.*

28. (1) Iedere gemeentelijke landbouwcommissie gaat zorgvuldig na, welke graslanden, klavers en kunstweiden binnen haar gebied gelegen, geschikt zijn om te worden gescheurd. Zij houdt daarbij rekening met de ligging en degeaardheid der gronden, alsmede met den aard van het bedrijf, waartoe zij behooren.

(2) De aldus verzamelde gegevens worden met andere opgaven, welke door den directeur van het provinciaal productiekantoor zijn gevraagd, samengevoegd in een staat, ingericht volgens een model, vastgesteld door Onzen

Minister en zoo spoedig mogelijk bij het provinciaal productiekantoor ingezonden

29. (1) De directeur van het provinciaal productiekantoor zendt zoo spoedig mogelijk aan Onzen Minister, volgens een door dezen vast te stellen model, eene toegelichte opgave van de gezamenlijke oppervlakte der voor scheuring geschikte graslanden, klavers en kunstweiden, welke binnen zijn gebied zijn gelegen.

(2) Hij ontleent deze opgave aan de gegevens, bedoeld in het tweede lid van het voorgaande artikel, na voor zoover noodig de juistheid daarvan te hebben onderzocht.

30. (1) Onze Minister stelt naar aanleiding van de door hem van de directeuren der provinciale productiekantoren ontvangen gegevens, na voor zoover noodig de juistheid daarvan te hebben onderzocht, vast, hoeveel hectaren grasland, klaverland en kunstweide in elke provincie moet worden gescheurd; hij doet hiervan mededeeling aan de directeuren der provinciale productiekantoren en geeft daarbij tevens de voorschriften betreffende de termijnen, binnen welke onderscheidenlijk de werkzaamheden, noodig voor de omzetting en voor de bebouwing, moeten zijn verricht.

(2) Onze Minister stelt tevens, met inachtneming van het bepaalde bij artikel 45, het tijdstip of de tijdstippen vast voor de betaalbaarstelling van de schadeloosstellingen, bedoeld in artikel 7 der wet.

31. Ieder directeur van een provinciaal productiekantoor bepaalt naar aanleiding van de mededeeling, bedoeld in het vorige artikel, hoeveel hectaren grasland, klaverland en kunstweide in elke tot zijn gebied behorende gemeente moet worden gescheurd; hij doet hiervan mededeeling aan de gemeentelijke landbouwcommissie, onder vermelding daarbij van de betrekkelijke door Onzen Minister gegeven voorschriften.

§ 4. *Van de lijst der scheurplichtige gronden.*

32. Iedere gemeentelijke landbouwcommissie ontwerpt naar aanleiding van de mededeeling, bedoeld in het vorige artikel, eene lijst van de tot haar gebied behorende met scheurplicht te beasten onroerende goederen, onder aanwijzing desgewenscht van de gronden, welke moeten worden gescheurd.

33. (1) De in het voorgaande artikel vermelde lijst wordt met vermelding van de door Onzen Minister gegeven voorschriften gedurende zeven dagen ter visie gelegd van belanghebbenden op het kantoor der gemeentelijke landbouwcommissie.

(2) De ter visie legging van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde lijst wordt door de gemeentelijke landbouwcommissie aan belanghebbenden vóór den aanvang van de ter visie legging bekend gemaakt door publicatie op de in de gemeente gebruikelijke wijze, alsmede door het plaatsen eener advertentie in ten minste één in de betrokken gemeente veel gelezen blad, onder uitdrukkelijke vermelding daarbij van de plaats, waar de ter visie legging plaats heeft, van den dag waarop de ter visie legging is aangevangen en waarop deze zal eindigen.

34. Ieder eigenaar en hij, die uit hoofde van overeenkomsten, welke van kracht zijn op den eersten dag van den termijn van ter visie legging van de in artikel 32 bedoelde lijst, in de oogstperiode daaraanvolgende gebruiker zal zijn van de op die lijst vermelde gronden, is bevoegd binnen 3 maal 24 uur na afloop van den termijn, bedoeld in artikel 33, schriftelijk of mondeling, ten kantore van de gemeentelijke landbouwcommissie, een verzoek tot wijziging der lijst bij die commissie in te dienen.

35. De gemeentelijke landbouwcommissie stelt den bevoegden verzoeker of zijn gemachtigde in de gelegenheid zijn verzoek mondeling toe te lichten; zij noodigt tot dat doel de betrokkenen schriftelijk of bij wege van algemeene bekendmaking tijdig tot het geven hunner toelichting uit.

36. De gemeentelijke landbouwcommissie stelt de lijst, bedoeld in artikel 32, na overweging van de ingekomen verzoeken tot wijziging vast en zendt haar binnen eene week na afloop van de tweede week, volgende op den aanvangsdatum van hare ter visie legging aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

§ 5. *Van het opleggen van den scheurplicht.*

37. (1) De scheurplicht wordt voor bepaaldelijk aan te wijzen onroerende goederen met vermelding desgewenscht van de gronden, welke moeten worden gescheurd, opgelegd door den directeur van het provinciaal productiekantoor, voor zoover betreft de onroerende goederen, welke gelegen zijn of overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, geacht worden gelegen te zijn in de gemeenten, die tot zijn ambtsgebied behooren.

(2) Vorenbedoelde directeur doet onverwijld uittreksel van zijn besluit, houdende aanwijzing als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, toekomen aan de gemeentelijke

landbouwcommissiën, ieder voor zooveel haar betreft.

(3) De uittreksels, in het voorgaande lid bedoeld, worden ter visie van belanghebbenden gelegd ten kantore van de gemeentelijke landbouwcommissie; deze ter visie legging wordt bekend gemaakt op de wijze als is voorgeschreven in artikel 33. Door deze bekendmaking worden de voorschriften geacht aan belanghebbenden te zijn medegedeeld.

§ 6. *Van het beroep tegen opgelegden scheurplicht.*

38. (1) Van iederen, ingevolge het voorgaande artikel opgelegden scheurplicht staat binnen veertien dagen na dagteekening van de betreffende beschikking van den directeur van het betrokken provinciaal productiekantoor beroep open op de commissie van beroep, overeenkomstig het bepaalde in artikel 6 aangewezen voor de provincie, waarin de betrokken grond is gelegen.

(2) Tot het beroep zijn bevoegd allen, die bij den opgelegden scheurplicht belang hebben; ieder die tot een beroep bevoegd is, is gerechtigd de behartiging zijner belangen aan een schriftelijk gemachtigde op te dragen.

(3) Het beroep moet schriftelijk worden ingediend, beknopt doch volledig alle bezwaren bevatten, welke de belanghebbende tegen den opgelegden scheurplicht meent te kunnen aanvoeren en eene duidelijke uiteenzetting behelzen van het belang, hetwelk hij, die in beroep komt, bij den opgelegden scheurplicht heeft.

(4) De commissie van beroep stelt iederen belanghebbende of zijn schriftelijk gemachtigde in de gelegenheid zijn bezwaren mondeling toe te lichten.

39. (1) De commissie van beroep geeft binnen veertien dagen hare beslissing en doet van haar gemotiveerde uitspraak bij aangeteekend schrijven mededeeling aan den verzoeker en aan den directeur van het betrokken provinciaal productiekantoor, die zoo noodig eene dienovereenkomstige wijziging brengt in zijn besluit houdende vaststelling van den scheurplicht van den betrokkene; van zulk eene wijziging geeft die directeur terstond kennis aan de betrokken gemeentelijke landbouwcommissie, welke eene dienovereenkomstige wijziging brengt in de ter visie liggende lijst van de in hare gemeente opgelegde scheurplichten.

(2) Op de bekendmaking van eene wijziging, in een opgelegden scheurplicht gebracht, is

het bepaalde in artikel 37, derde lid, van toepassing.

40. Een beroep als omschreven in art. 38 staat mede open tegen voorschriften als bedoeld in artikel 1 der wet en door of vanwege Onzen Minister gegeven, anders dan terzelfder tijd als de voorschriften betreffende de omzetting van gronden.

§ 7. *Van de bebouwing.*

41. (1) Onze Minister bepaalt, welke gewassen in elke provincie op de gronden waarop scheurplicht is gelegd, moeten worden verbouwd.

(2) Zij, die ingevolge artikel 13 der wet aansprakelijk zijn voor de naleving der voorschriften, bedoeld in artikel 1 der wet, kunnen uit de gewassen, in het voorgaande lid bedoeld, eene keuze doen.

(3) Doet de belanghebbende in het tweede lid van dit artikel bedoeld geene keuze, dan bepaalt de directeur van het provinciaal productiekantoor welk van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde gewassen moet worden verbouwd.

(4) Met machtiging van Onzen Minister kan de directeur van het provinciaal productiekantoor vergunning geven tot den verbouw van andere gewassen dan die, welke zijn bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

§ 8. *Van de schadeloosstellingen.*

42. (1) De voorzitters der in artikel 6 bedoelde commissiën van beroep stellen gezamenlijk, onder goedkeuring van Onzen Minister, een leidraad vast, bevattende de regelen volgens welke de schatting der schadeloosstellingen, bedoeld in artikel 6 en 7 der wet, moet plaats vinden.

(2) Daarna geschiedt deze schatting onder leiding van den directeur van het provinciaal productiekantoor voor elk geval afzonderlijk door de daarvoor door Onzen Minister aangewezen leden van gemeentelijke landbouwcommissiën. Deze zenden de schattingslijsten zoo spoedig mogelijk aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

43. (1) De directeur van het provinciaal productiekantoor geeft aan elken belanghebbende bij aangeteekend schrijven kennis van het bedrag, waarop de schadeloosstelling voor hem is geschat.

(2) Indien de belanghebbende met deze schadeloosstelling genoegen neemt, deelt hij dit binnen veertien dagen na deze kennisgeving

schriftelijk mede aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

(3) Ieder belanghebbende of diens schriftelijk gemachtigde kan binnen veertien dagen na dagteekening van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde kennisgeving zijne bezwaren tegen de schatting schriftelijk indienen bij de in artikel 6 bedoelde commissie van beroep.

(4) De commissie van beroep raadpleegt de in artikel 42, lid 2, bedoelde leden van de gemeentelijke landbouwcommissiën en stelt den belanghebbende of diens schriftelijk gemachtigde in de gelegenheid zijne bezwaren mondeling toe te lichten.

(5) Zij bepaalt het bedrag der schadeloosstelling en geeft van hare gemotiveerde beslissing bij aangeteekend schrijven kennis aan den belanghebbende en aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

(6) Indien de belanghebbende met deze schadeloosstelling genoegen neemt, deelt hij dit binnen veertien dagen na dagteekening van deze kennisgeving schriftelijk mede aan den directeur van het provinciaal productiekantoor.

(7) Al hetgeen in dit artikel is bepaald ten aanzien van den belanghebbende is mede van toepassing ten aanzien van Onzen Minister.

44. De directeur van het provinciaal productiekantoor geeft van de schadeloosstellingen, waarvan de bedragen vaststaan, zoo spoedig mogelijk kennis aan Onzen Minister, welke van die bedragen mededeeling doet aan hen, die op het betrokken onroerend goed hypotheek hebben ter woonplaats door hen gekozen ingevolge het bepaalde in artikel 1231 van het Burgerlijk Wetboek.

45. De betaalbaarstelling eener toegekende schadeloosstelling zal niet geschieden dan nadat veertien dagen zijn verloopend sinds overeenkomstig het bepaalde in artikel 44 aan hypotheekhouders de te dier plaatse voorgeschreven mededeeling is gedaan.

§ 9. Overgangsbepalingen

46. (1) De ter voorbereiding van de uitvoering der wet benoemde personen en aangewezen commissiën blijven in functie, totdat zij van hunne taak worden ontheven, of overeenkomstig de voorschriften van dit besluit zijn benoemd; aangewezen of vervangen.

(2) De ter voorbereiding van de uitvoering der wet plaats gevonden inventarisatie der graslanden en de daarvoor gebruikte vragenlijsten komen in 1918 in de plaats van de inventarisatie, bedoeld in artikel 28, eerste

lid, en van den staat, bedoeld in het tweede lid van dat artikel.

§ 10. Slotbepaling.

47. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 13den November 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSELSTELJN.

De Minister van Justitie, HEEMSKERK.
(*Uitgeg.* 25 Nov. 1918.)

13 November 1918. MISSIVE van den Minister van arbeid aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende verklaringen van overlijden wegens meningitis.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen in uw gewest namens mij te doen weten, dat verdere toezending door de ambtenaren van den burgerlijken stand van verklaringen als bedoeld in het schrijven van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Juni l.l. n°. 7282, afdeling Ka. achterwege kan blijven, omdat de Centrale Gezondheidsraad thans voldoende gegevens omtrent sterfgevallen aan meningitis heeft ontvangen.

14 November 1918. BESLUIT, tot uitvoering van de artikelen 6, 7 en 8 der Landarbeiderswet (wet van 20 April 1918, *Staatsblad* n°. 259). S. 589.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

'Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën, van 4 September 1918, Directie van den Landbouw, n°. 1704, 4de afdeling, en 6 September 1918, n°. 114, afdeling Generale Thesaurie en 16 September 1918, n°. 187, Generale Thesaurie;

Gezien de artikelen 6, 3de lid, 7, 1ste lid, en 8, 1ste lid, der Landarbeiderswet;

Overwegende, dat bij algemeenen maatregel van bestuur moeten worden vastgesteld de vereischen voor toelating van rechtspersoonlijkheid hebbende vereenigingen en stichtingen, uitsluitend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werk-

zaam, alsmede de voorwaarden voor het verstrekken van rentegevende voorschotten uit 's Rijks kas aan de gemeenten en door deze aan de vereenigingen of stichtingen;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 October 1918, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 November 1918, Directie van den Landbouw, n°. 2113, 4de afdeling en van 11 November 1918, n°. 125, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het navolgende:

§ 1. *Toelating van rechtspersoonlijkheid hebbende vereenigingen en stichtingen, uitsluitend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werkzaam.*

Art. 1. De in artikel 6, 3de lid, der Landarbeiderswet bedoelde toelating van rechtspersoonlijkheid hebbende vereenigingen en stichtingen, uitsluitend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werkzaam, geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van haar bestuur.

Ons besluit tot toelating wordt met redenen omkleed en openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*; ingeval het afwijkt van het advies van Gedeputeerde Staten, met bijvoeging van dit advies.

2. Bij het verzoekschrift, in het voorgaand artikel bedoeld, moeten worden overgelegd:

- a. een authentiek afschrift van de statuten of de akte, waarbij het bestaan en de werking der vereeniging of stichting geregeld zijn;
- b. het bewijs, dat op deze statuten of deze akte, voor zooveel nodig, de vereischte goedkeuring is verkregen overeenkomstig de te dien aanzien geldende wettelijke voorschriften;
- c. voor zooveel openbaarmaking van statuten of akten als bovenbedoeld door de wet is voorgeschreven, het bewijs, dat deze openbaarmaking is geschied;
- d. eene verklaring van het bestuur, dat binnen den kring der vereeniging of stichting geene vereeniging of stichting, als bedoeld in artikel 6, 1ste lid, onder a, der Landarbeiderswet, is toegelaten.

3. De toelating wordt geweigerd:

- a. indien uit het overgelegde afschrift van de statuten of de akte of op andere wijze blijkt, dat de vereeniging of stichting niet uitsluitend doel heeft, ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werkzaam te zijn;
- b. indien de statuten of de akte niet vol-

doen aan de eischen, bij de artikelen 4 en 5 gesteld;

c. indien de onjuistheid blijkt van de verklaring, in artikel 2, onder d, bedoeld.

Ons besluit tot weigering van de toelating wordt met redenen omkleed en openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*; ingeval het afwijkt van het advies van Gedeputeerde Staten, met bijvoeging van dit advies.

4. Behalve hetgeen daarin overigens ter voldoening aan wettelijke voorschriften moet worden opgenomen, moeten de statuten of de akte bevatten:

a. eene bepaling, die aan het bestuur de bevoegdheid geeft om de toelating en de handhaving daarvan te verzoeken;

b. voorschriften, waaruit blijkt, dat buiten eene matige rente, in geen geval 4 ten honderd 's jaars te boven gaande, over het bijeengebracht stamkapitaal en de eventueel door leening verkregen fondsen, alsmede eene billijke vergoeding voor verrichtte werkzaamheden of bewezen diensten, geldelijk voordeel voor de leden, aandeelhouders, bestuurders, commissarissen of bewindvoerders geheel is buitengesloten en dat aan de winsten der vereeniging of stichting geene andere bestemming kan worden gegeven dan ter bevordering van haar doel;

c. het voorschrift, dat vervreemding of bezwaring van onroerende goederen der vereeniging of stichting niet anders zal kunnen geschieden dan met goedkeuring van burgemeester en wethouders der gemeente, waarin die goederen zijn gelegen, of, bij weigering, van Gedeputeerde Staten, het bestuur der gemeente gehoord;

d. het voorschrift, dat intrekking der toelating de ontbinding of opheffing van de vereeniging of stichting medebrengt;

e. het voorschrift, dat bij ontbinding of opheffing van de vereeniging of stichting voorhanden overschotten boven het bijeengebracht, gestort of ter vestiging van de stichting afgezonderd kapitaal ter beschikking zullen komen van de gemeente, waarin de onroerende goederen der vereeniging of stichting zijn gelegen, ten einde te worden aangewend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders; dat bijaldien die onroerende goederen in meer dan éene gemeente zijn gelegen, bedoelde overschotten voor hetzelfde doel ter beschikking zullen komen van de gemeenten, indien zij bij minnelijke schikking tot verdeeling geraken en bij gebreke van zoodanige minnelijke schikking binnen een jaar

na de ontbinding of opheffing overeenkomstig de regeling tot verdeeling, te treffen door Gedeputeerde Staten, behoudens beroep op Ons, of — zoo de goederen in verschillende provinciën zijn gelegen bij door Ons, Gedeputeerde Staten dier provinciën gehoord, terwijl bij ontstentenis van onroerende goederen bedoelde overschotten zullen komen ter beschikking van de gemeente, waarin de vereeniging of stichting is gevestigd;

f. het voorschrift, waarbij aan het bestuur de verplichting wordt opgelegd om jaarlijks aan burgemeester en wethouders der gemeente of gemeenten waarin de vereeniging of stichting werkzaam is, een beredeneerd verslag te doen toekomen van hare werkzaamheden gedurende het afgelopen jaar, met bijvoeging van balans en van winst- en verliesrekening, opgemaakt volgens model, vast te stellen door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel;

g. het voorschrift, waarbij aan het bestuur de verplichting wordt opgelegd om Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel onmiddellijk in kennis te stellen met de ontbinding of opheffing der vereeniging of stichting, indien de ontbinding of opheffing eene andere oorzaak heeft dan het verloop van den tijd, voor welken de vereeniging of stichting is opgericht of gevestigd;

h. het voorschrift, dat wijziging of aanvulling van de statuten of van de akte, daarin aangebracht nadat de toelating is verleend, slechts van kracht zal zijn van den dag, volgende op dien, waarop de toelating door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, is gehandhaafd en dat elke wijziging of aanvulling, aangebracht nadat de toelating is gehandhaafd, telken male slechts van kracht zal zijn van den dag volgende op dien, waarop de toelating opnieuw is gehandhaafd;

i. het voorschrift, dat bij ontbinding of opheffing van de vereeniging of stichting het bestuur, alvorens tot vereffening over te gaan, alle bezittingen, met de daarop rustende lasten en verplichtingen, en alle schulden der vereeniging of stichting gezamenlijk zal aanbieden aan de gemeente of aan de gemeenten, waarin de onroerende goederen der vereeniging of stichting zijn gelegen, tegen teruggave van het bijeengebracht, gestort of ter vestiging van de stichting afgezonderd kapitaal en uitkeering van een billijk bedrag voor liquidatiekosten, onder voorwaarde, dat die eigendommen de bestemming zullen behouden om te dienen ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders, terwijl

bij ontstentenis van onroerende goederen bedoelde aanbieding zal geschieden aan de gemeente waarin de vereeniging of stichting is gevestigd.

5. De statuten of de akte mogen geene bepalingen bevatten, waaraan leden, aandeelhouders of andere het recht ontleenen tot het verkrijgen in eigendom van onroerende goederen der vereeniging of stichting.

6. Wijziging of aanvulling van de statuten of de akte vereischt handhaving van de toelating.

Handhaving van de toelating geschiedt op een daartoe tot Ons gericht verzoekschrift van het bestuur.

Bij het verzoekschrift moet het bewijs worden overgelegd, dat de wijziging of de aanvulling van de statuten of van de akte op rechtsgeldige wijze tot stand is gekomen.

De handhaving van de toelating wordt geweigerd, indien dit bewijs niet is geleverd, alsmede in de gevallen, omschreven in artikel 3.

Onze besluiten tot handhaving of tot weigering van de handhaving der toelating worden met redenen omkleed en openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*; ingeval zij afwijken van het advies van Gedeputeerde Staten, met bijvoeging van dit advies.

7. De toelating wordt door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, ingetrokken, indien Ons blijkt, dat de vereeniging of stichting niet uitsluitend ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders werkzaam is of handelt in strijd met de wet of de voorschriften, bij artikel 4 gesteld.

Ons besluit tot intrekking van de toelating wordt met redenen omkleed en openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*; ingeval het afwijkt van het advies van Gedeputeerde Staten, met bijvoeging van dit advies.

8. De statuten of akten van vereenigingen of stichtingen, alsmede de daarin gebrachte wijzigingen of aanvullingen worden na Ons besluit tot toelating zoo spoedig mogelijk door de zorg van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*, met vermelding tevens van bedoeld besluit.

Indien de statuten of akten of de daarin gebrachte wijziging of aanvulling reeds, ter voldoening aan eenig wettelijk voorschrift, in de *Nederlandsche Staatscourant* openbaar zijn gemaakt, kan worden volstaan met de vermelding van Ons besluit tot toelating onder

verwijzing naar de dagteekening en het nummer der *Nederlandsche Staatscourant*, waarin de statuten of akten of de daarin gebrachte wijziging of aanvulling zijn opgenomen.

§ 2. *Geldelijke steun van Rijkswegen.*

9. Geldelijke steun van Rijkswegen wordt, ter bevordering van de verkrijging van onroerend goed door landarbeiders, aan gemeenten verleend, indien blijkt dat dit belang door den maatregel, in verband waarmede die steun wordt verzocht, op richtige wijze wordt bevorderd.

10. De voorschotten uit 's Rijks kas, bedoeld in artikel 7, 1ste lid, der Landarbeiderswet, worden ter bevordering van de verkrijging door landarbeiders van onroerend goed, binnen haar gebied gelegen, aan de gemeenten verstrekt tegen eene rente van 4 pCt. per jaar, te betalen tot uiterlijk het vierde kalenderjaar na het aangaan der schuld.

Daarna geschiedt de betaling dezer rente met de aflossing der schuld in dertig annuïteiten, ieder groot $5\frac{4}{5}$ pct. van het bedrag van het voorschot.

Met afwijking van het bepaalde in het vorige lid kan door Ons in elk bijzonder geval, wanneer en voor zoover het voorschot niet strekt tot dadelijke verkrijging door een landarbeider van een plaatsje, een langere aflossingstermijn, doch ten hoogste van vijf en zeventig jaren, worden toegestaan.

Het voorschot of het onafgeloste gedeelte daarvan kan door Ons, Gedeputeerde Staten gehoord, terstond worden terug gevorderd, indien Ons blijkt dat de gelden door de gemeente worden aangewend voor een ander doel dan waarvoor zij zijn verstrekt, of dat de gemeente niet voldoende zorg draagt, dat de voorwaarden, waaronder het voorschot is verstrekt, behoorlijk worden nageleefd.

Ons besluit tot terugvordering wordt met redenen omkleed en openbaar gemaakt in de *Nederlandsche Staatscourant*; ingeval het afwijkt van het advies van Gedeputeerde Staten, met bijvoeging van dit advies.

11. Het aan eene gemeente toegekend voorschot wordt uitgekeerd wanneer en naarmate de uitgaven verschuldigd zijn, in verband waarmede het is verleend.

12. Al hetgeen de gemeente, aan het Rijk schuldig is ter zake van rente of aflossing van verstrekte voorschotten wordt ingehouden op de Rijksuitkeering krachtens artikel 1 der wet van 24 Mei 1897 (*Staatsblad* n°. 156). Bedraagt het verschuldigde meer dan die Rijksuitkeer-

ring, zoo wordt het meerdere, op aanschrijving van Onzen Minister van Financiën, door het gemeentebestuur onverwijld in 's Rijks kas gestort.

§ 3. *Geldelijke steun van gemeentewegen.*

13. Voorschotten, als bedoeld in artikel 8, 1ste lid, der Landarbeiderswet, worden ter bevordering van de verkrijging door landarbeiders van onroerend goed, binnen haar gebied gelegen, door de gemeenten aan de vereenigingen of stichtingen verstrekt tegen eene rente van 4 pct. per jaar en onder de navolgende voorwaarden:

a. dat wanneer en voor zoover het voorschot strekt tot dadelijke verkrijging, door een landarbeider, van een plaatsje, de rente wordt betaald tot uiterlijk het vierde kalenderjaar na het aangaan der schuld en daarna de betaling der rente met de aflossing der schuld geschieden in dertig annuïteiten, ieder groot $5\frac{4}{5}$ pct. van het bedrag van het voorschot;

b. dat bij ontbinding of opheffing der vereeniging of stichting, alsmede indien de voorwaarden, waaronder het voorschot is verleend, niet worden nageleefd, het voorschot of het onafgeloste gedeelte daarvan terstond opeerderbaar wordt;

c. dat bij vervreemding of bezwaring van binnen het gebied der gemeente gelegen onroerende goederen der vereeniging of stichting zonder goedkeuring van burgemeester en wethouders of, bij weigering, van Gedeputeerde Staten, het bestuur der gemeente gehoord, het bestuur der vereeniging of stichting aan de gemeente zal verbeuren een bij het verlenen van het voorschot te bepalen geldboete, waarvoor de leden van dit bestuur hoofdelijk aansprakelijk zullen zijn; onverminderd het recht der gemeente om, zoo daartoe termen zijn, in plaats van de geldboete schadevergoeding te eischen en om de vervreemding of bezwaring niet als geldig te erkennen.

14. De verstrekking en de aanvaarding van een voorschot geschieden bij eene wederzijdsche overeenkomst, waarvan eene akte wordt opgemaakt.

De akte vermeldt de voorwaarden, waaronder het voorschot is verleend en aanvaard.

15. Dit besluit treedt in werking met den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift

zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 14den November 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

H. A. VAN IJSSELSTELJN.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(*Uitgeg. 25 Nov 1918.*)

14 November 1918. **BESLUIT**, tot bepaling van het tijdstip van het in werking treden der wet van 15 Mei 1914 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 206, *Indisch Staatsblad* n°. 677). S. 590.

Bepaald op 1 December 1918.

14 November 1918. **MISSIEVE** van den Minister van Landbouw Nijverheid en Handel, betreffende bestrijding van mond- en klauwzeer.

Het is mij gebleken, dat na de wijziging in de bestrijding van het mond- en klauwzeer tengevolge van het niet meer toepassen van afmaking van ziek en verdacht vee, bij sommige burgemeesters de meening heeft post gevat, dat thans van bestrijding van genoemde ziekte in het geheel geen sprake meer is.

Aangezien deze meening op een misverstand berust, zou ik het op hoogen prijs stellen, indien door tusschenkomst van U.H.E.G. aan de verschillende burgemeesters kon worden medegedeeld, dat, moge ook door achterwege laten van het rationeele afmaken van uitroeiing der ziekte geen sprake meer zijn, een zooveel mogelijke beperking der ziekte in de toekomstige stalperiode van het grootste belang wordt geacht, inzonderheid met het oog op de melkvoorziening.

In verband hiermede is de medewerking van de burgemeesters van het hoogste belang en zou ik hun dringend willen verzoeken de ingezetenen hunner gemeente te wijzen op de noodzakelijkheid hunne verplichtingen ten aanzien van de betreffende wettelijke voorschriften stipt na te komen, de terzake door de districtsveeartsen gegeven adviezen nauwkeurig uit te voeren en voor een nauwkeurige en gestrenge handhaving van de geldende voorschriften te willen zorg dragen.

(W. v. d. B. A.)

15 November 1918. **BESLUIT**, tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 25 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 334), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 24 April 1918 (*Staatsblad* n°. 265), houdende be-

palingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artikelen 369 en 370 der Invalideitswet. S. 591.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 12 November 1918, n°. 2653, afdeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 375, eerste lid, der Invalideitswet en op artikel 2, derde lid, van Ons besluit van 19 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 330);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 25 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 334), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 24 April 1918 (*Staatsblad* n°. 265) en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Het eerste lid van artikel 3 van Ons besluit van 25 Juli 1913 (*Staatsblad* n°. 334) wordt gelezen als volgt:

„(1) Aan den Secretaris der Commissie wordt door Onzen Minister over het jaar 1918 en volgende jaren eene vergoeding toegekend naar reden van 400 gulden per jaar.

Onze Minister kan voor een of meer Commissiën het bedrag van 400 gulden met ten hoogste 100 gulden verhoogen.”

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 15den November 1918:

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg. 29 Nov. 1918.*)

15 November 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 592.

15 November 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 593.

15 November 1918. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending der Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 594.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat, onverminderd Ons besluit van 2 November 1917 (*Staatsblad* n°. 611), nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 14 September 1918, n°. 12892, afdeling Volksgezondheid en Armwezen; van 20 September 1918, n°. 116, Invoerrechten; van 29 September 1918, La. M., afdeling Spoorwegen; 26 September 1918, n°. 6688, afdeling Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314), en op de wet van 26 Februari 1914 (*Staatsblad* n°. 57);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 October 1918, n°. 25);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 October 1918, n°. 15295, afdeling Volksgezondheid; van 6 November 1918, n°. 70, afdeling Invoerrechten; van 9 November 1918, La. A, afdeling Spoorwegen;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

HOOFDSTUK I.

ALGEMEENE BEPALINGEN.

Art. 1. De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hen aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134); gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204), 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 208) en 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zover de bepalingen op Aziatische cholera toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden ge-

acht, benevens uit den tekst van dit besluit worden vanwege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, ten einde in elke gemeente te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan Aziatische cholera lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan Aziatische cholera lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij door die ziekte besmet zijn of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem, gehoord genoemden ambtenaar of geneeskundige, noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedooft.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

Indien het gemeentebestuur aan personen, die inkomsten derven ten gevolge van krachtens het eerste lid van dit artikel genomen maatregelen van afzondering, deswege schadeloosstelling verleent, wordt door den Staat aan de gemeente eene bijdrage verleend van vijftig ten honderd in de uitgaven voor die schadeloosstelling.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, van welken aard ook,

uit het huis, erf, voer- of vaarttuig, waar een geval of een verdacht geval van Aziatische cholera voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeisende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht op verzoek van een burgemeester aan dezen onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruike af te staan tot hunne inrichting behoorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijdens aan Aziatische cholera of daarvan verdachten, of voor ontsmetting of vervoer van besmette goederen.

Bij weigering of geschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteerd.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen, en doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op deze inrichtingen en op de aldaar nachtverblijfhoudende reizigers.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reizigers belast is, zijn dezen verplicht dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te verschaffen, tenzij zij kunnen aantoonen binnen de laatste vijf dagen niet in een met Aziatische cholera besmette plaats vertoefd te hebben.

De burgemeester doet van hetgeen door hem ter bestrijding der Aziatische cholera of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staattoezicht op de Volksgezondheid.

HOOFDSTUK II.

§ 1. Van het toezicht op landverhuizers en dergelijken.

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: *a.* landloopers en zigeuners (bohémien), *b.* landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten, dan na geneeskundig onderzocht

te zijn en zoo noodig, na ontsmetting der klederen en reiniging der personen.

Uitzonderingen op het bepaalde in de eerste alinea worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld sub *b* van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en casu quo met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en casu quo treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, vóórdat zij in werking treden,

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toekenning van een door dezen te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zooveel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijze, die door den geneeskundige het meest doeltreffend wordt geoordeeld.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden, niet aan Aziatische cholera te lijden, noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij, Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van Aziatische cholera deden vermoeden.

12. Personen, die door den geneeskundige

bevonden worden aan Aziatische cholera te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), overgebracht naar eene door den burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijdens aan besmettelijke ziekte, en daar afgezonderd en verpleegd.

Gelijke maatregelen worden genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erigenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd en verpleegd.

Personen, wier lichamen of kleederen besmet moetsen worden geacht, worden niet tot voorzetting hunner reis toegelaten, dan na reiniging en ontsmetting.

§ 2. Van het grensverkeer.

13. In de aan de grenzen des lands gelegene gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met Aziatische cholera besmette, buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzoek en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit.

§ 3. Van het goederenvervoer.

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompden, gebruikte kledingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaat-

sen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 17 Januari 1912 te *Parijs* gesloten en bij de wet van 26 Februari 1914 (*Staatsblad* n°. 57) goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, gedragen Onze genoemde Ministers zich naar de bepalingen van die overeenkomst.

15. Een ieder die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabijzijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen) worden aan geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen als goederenwagens) uit het buitenland binnenkomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, die bevuld zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaakt en op de wijze, door den geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13 zijn onderworpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemde artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden, desverlangd, aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen,

tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht kunnen worden besmet te zijn.

§ 4. *Verdere bepalingen.*

20. De burgemeester van elke grensgemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen deskundige:

a. voor de inrichtingen van een gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van Aziatische cholera;

b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting of het vervoer van personen en goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en alle geëmployeerden aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zoover hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundig voorgeschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting, behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige, zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid

in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zooveel in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van de invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en de overige geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der Aziatische cholera.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. *Van het scheepverkeer.*

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting van Aziatische cholera, toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Schippers van vaartuigen, komende uit landen of plaatsen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wegens Aziatische cholera besmet verklaard of aan boord waarvan een geval dier ziekte tijdens de jongste zeereis is voorgekomen, mogen geen andere Nederlandsche havens of reeden dan die van *Vlissingen*, *Hoek van Holland*, *IJmuiden*, *Helder*, *Harlingen*, *Delfzijl*, *Hellevoetsluis* of *Neuzen* of die nader door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen zijn aangewezen, aan-

doen, of elders in *Nederland* landen, die na hun schip in eene der genoemde havens of op eene der genoemde reeden het gezondheids-onderzoek, voorgeschreven bij de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), te hebben doen ondergaan.

De schipper van een vaartuig, na aankomst uit zee in *Nederland* elders liggende, dan in een van bovengenoemde havens of op een van bovengenoemde reeden, en waarop de Aziatische cholera wordt waargenomen, is verplicht op de eerste aanzegging van den burgemeester van de havenplaats, waar hij ligt, of van de gemeente, die het naast aan zijn ankerplaats ligt, naar eene der genoemde havens of reeden te vertrekken, tenzij hij verkiest weder zee te kiezen.

Onder „reede” wordt verstaan elke ankerplaats voor uit zee komende schepen binnen de zeegaten en op de rivieren en stroomen.

26. Aan elk der door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat, aan te wijzen plaatsen, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekening van een door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde plaatsen wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, vóórdat zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen der Aziatische cholera bevoegd, ten koste van de gemeente, geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

27. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 26. van dit besluit bedoelde plaatsen, onderworpen aan een gezondheids-onderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaats in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheids-onderzoek en de naar

aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen hem door of namens den met het gezondheids-onderzoek belasten geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

28. De geneeskundige verricht het gezondheids-onderzoek van het schip, van de opvarenden en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen, op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de laatste 24 uren een gezondheids-onderzoek overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tot zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

29. De geneeskundige die het onderzoek verricht heeft, geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beroep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende, komen ten laste van het Rijk.

Ontsmetting geschiedt, zoo noodig, volgens de regelen, krachtens artikel 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) vastgesteld.

30. Het schip wordt dadelijk tot den verderen doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheids-onderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft hetzij, nadat aan de maatregelen naar aanleiding van het gezondheids-onderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheids-onderzoek bevonden worden, niet te lijden aan Aziatische cholera, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, met toestemming van den met het onderzoek belasten geneeskundige, terstond onbelemmerd aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der klee-

deren en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

31. Ten bewijze dat het schip tot den verderen doortocht is toegelaten, en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 28 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de bevestiging van een vroegere verklaring in de plaats kan treden.

32. De burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt als in artikel 26 van dit besluit bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of den krachtens genoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven maatregelen, en voorts voor de voortdurende aanwezigheid van zuiver drinkwater en water voor huishoudelijke doeleinden, opdat dit aan de schippers, indien de geneeskundige het noodig oordeelt, kunne worden verstrekt.

Onverminderd het in het voorgaande lid bepaalde, zorgt de burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt, daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen, zoo spoedig mogelijk op 's Rijks kosten voor de verstrekking van zuiver drinkwater en water voor huishoudelijke doeleinden aan de schippers der langs de plaats varende schepen.

33. Op de krachtens artikel 26 van dit besluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding van de Aziatische cholera.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel de dienst het toelaat, verplicht, met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door bedoelde geneeskundigen voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

SLOTBEPALINGEN.

34. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

35. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

36. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Financiën,

DE VRIES.

De Minister van Waterstaat,

A. A. H. W. KÖNIG.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

H. A. VAN IJSSELSTEIJN.

(*Uitgeg. 25 Nov. 1918.*)

16 November 1918. BESLUIT, tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 30 September 1916 (*Staatsblad* n°. 463), zooals dat is aangevuld door de Koninklijke besluiten van 3 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 204) en van 6 November 1917 (*Staatsblad* n°. 615), tot aanwijzing van de gewassen, waarvan de verbouw kan worden verboden, beperkt, of niet dan voorwaardelijk toegestaan. S. 595.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 5 September 1918, Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw, n°. 18803 :

Overwegende, dat het wenschelijk is, Ons besluit van 30 September 1916 (*Staatsblad* n°. 463), zooals dat is aangevuld door Onze besluiten van 3 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 204) en van 6 November 1917 (*Staatsblad* n°. 615), tot aanwijzing van de gewassen, waarvan de verbouw kan worden verboden, beperkt of niet dan voorwaardelijk toegestaan, aan te vullen :

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 34) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 November 1918, Directie van den Landbouw, n°. 1007, 6e Afdeling B ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Eenig artikel.

Het eenige artikel van Ons besluit van 30 September 1916 (*Staatsblad* n°. 463), zooals dat is aangevuld door Onze besluiten van 3 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 204) en 6 November 1917 (*Staatsblad* n°. 615), tot aanwijzing van de gewassen, waarvan de verbouw kan worden beperkt, verboden of niet dan voorwaardelijk toegestaan, wordt gewijzigd en gelezen als volgt :

Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kan, indien naar zijn oordeel de verbouw van andere gewassen van meer belang voor de voeding van mensch en dier is, het verbouwen van de navolgende gewassen in het algemeen of in bepaalde gedeelten des lands worden verboden, beperkt of niet dan voorwaardelijk worden toegestaan :

bruin mosterdzaad,
geel mosterdzaad,
karwijzaad,
zaad van voederbieten en mangelwortelen,
blauwmaanzaad,
kanariezaad,
anijszaad,
zaaiuien,
Westerwoldsch raygraszaad en andere grassen voor zaadwinning,
koolrapenzaad,
knollenzaad,
cichoreizaad,
peenzaad,
pastinakenzaad,
uienzaad,
spinaziezaad,

alle groentezaden voor zoover in dit besluit nog niet genoemd,

suikerbieten,
vlas,
hennep,
cichorei,
tabak,
pootuien,
kool,
penen,
koolrapen,
knollen,
pastinaken,

alle soorten groenten voor zoover in dit besluit nog niet genoemd,

zaad van Oost-Indische kers,
zonnebloemen,
aardbeziën,
bloembollen,
vruchtboomen en vruchtstruiken,
griend- of wishout,
boomkweekerijgewassen,
bloemisterijgewassen,
vroegge aardappelen,
geneeskrachtige kruiden.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den November 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Landbouw,
Nijverheid en Handel,*

H. A. VAN IJSELSTEIJN.

(*Uitgeg.* 23 Nov. 1918.)

16 November 1918. BESLUIT, houdende vaststelling van eene regeling van de pensioenen der beambten, werklieden en bedienden van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, de Koloniale Reserve en de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam. N. 5996.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is eene regeling vast te stellen van de pensioenen van de beambten, werklieden en bedienden, verbonden aan :

a. het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek ;
b. de Koloniale Reserve ;
c. de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 21 October 1918, 8ste Afdeling n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 13 November 1918, 8ste Afdeling, n°. 6;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. De onder het genot van jaarwedden, toelagen of dagloon ten laste van de Indische geldmiddelen aan :

a. het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek;

b. de Koloniale Reserve;

c. de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam,

verbonden beambten, werklieden en bedienden, voor zoover zij niet behooren tot de verpleegden in de onder a. bedoelde inrichting, hebben na bekomen eervol ontslag aanspraak op pensioen ten laste van de begrooting van *Nederlandsch-Indië*, ook voor den diensttijd dien zij bij het in werking treden van dit besluit, reeds bij genoemde inrichtingen hebben vervuld;

de huismeester en de gediplomeerde verplegers en verpleegsters van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek volgens de bepalingen der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78);

de overigen volgens de bepalingen der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109), zooals die beide wetten gewijzigd zijn en later zullen gewijzigd worden.

De weduwen en kinderen van de beambten, werklieden en bedienden, op wie laatstgenoemde wet van toepassing is, hebben in het bij artikel 17 daarvan aangewezen geval, aanspraak op het pensioen of den onderstand in de tweede afdeling van die wet toegekend aan de weduwen en kinderen der geëmplioeerden, werklieden en bedienden op daggeld werkzaam bij de inrichtingen van 's Rijks zee- en landmacht.

2. De bijdragen, overeenkomstig het bepaalde bij artikel 10 der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 78) geheven van den huismeester en de gediplomeerde verplegers en verpleegsters van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, worden opgenomen en verantwoord onder de middelen en inkomsten der begrooting van *Nederlandsch-Indië*.

3. De pensioenen en onderstanden in dit besluit bedoeld, worden door Ons verleend op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën.

Van de gronden waarop de toekenning berust

wordt in het betrekkelijk besluit, melding gemaakt.

Bij de begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt aan de Staten-Generaal mededeeling gedaan van de pensioenen, die sedert de indiening der vorige begrooting zijn verleend.

De lijst waarbij dit geschiedt bevat de gegevens in artikel 27 der wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109) vermeld.

4. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* waarin het besluit is geplaatst.

Overgangsbepaling.

Dit besluit is niet van toepassing op den huismeester en de gediplomeerde verplegers en verpleegsters van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, die daarbij op den dag van in werking treden in dienst zijn, tenzij zij, binnen drie maanden na dien dag, schriftelijk aan Onzen Minister van Koloniën het verlangen te kennen geven aan de bepalingen van dit besluit te worden onderworpen.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Financiën en van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitgeg.* 5 Dec. 1918.)

16 November 1918. BESLUIT, tot regeling van de pensioenen van weduwen en weezen van beambten, werklieden en bedienden van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, de Koloniale Reserve en de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam. S. 597.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat het wenschelijk is regelen vast te stellen omtrent de toekenning van pensioenen aan de weduwen en weezen van beambten, werklieden en bedienden van :

a. het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek,

b. de Koloniale Reserve,

c. de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam;

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 21 October 1918, 8ste Afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 13 November 1918, 8ste Afdeling, n°. 6;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Ten laste van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt aan de weduwen en weezen van beamtten, werklieden en bedienden en van gepensioneerde beamtten, werklieden en bedienden van:

a. het Koninklijk Koloniaal Militair Invalideenhuis op Bronbeek,

b. de Koloniale Reserve,

c. de Commissariaten van afmonstering te *Amsterdam* en *Rotterdam*,

pensioen verleend, wat betreft den huismeester en de gediplomeerde verplegers en verpleegsters van de onder a genoemde inrichting op den voet van de bepalingen der wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 79), wat de overigen betreft, op den voet van de bepalingen van de „Weduwenwet voor de Rijkswerklieden 1914” (*Staatsblad* n°. 44), zooals die beide wetten gewijzigd zijn en later zullen gewijzigd worden; een en ander behoudens de in dit besluit te vermelden afwijkingen.

2. Indien de weduwen en kinderen van de in artikel 1 bedoelde personen aan wie pensioen zou moeten worden verleend op den voet van de bepalingen van de „Weduwenwet voor de Rijkswerklieden 1914” (*Staatsblad* n°. 44), verkeeren in het bij artikel 17 van de wet van 18 Juli 1890 (*Staatsblad* n°. 109) aangewezen geval, hebben zij aanspraak op pensioen volgens deze laatste wet indien dit meer bedraagt dan het pensioen, berekend overeenkomstig de bepalingen van de eerstgenoemde wet.

3. Onder beamtten, werklieden en bedienden bij de in artikel 1 bedoelde inrichtingen worden verstaan zij, die daarbij als zoodanig werkzaam zijn met het vooruitzicht op pensioen voor zich zelven volgens de daaromtrent geldende bepalingen; en onder „gepensioneerde beamtten, werklieden en bedienden” zij, die na het in werking treden van dit besluit volgens laatstbedoelde bepalingen in het genot van pensioen zijn gesteld.

4. De bijdragen voor de bij dit besluit bedoelde weduwen- en weezenpensioenen worden opgenomen en verantwoord onder de middelen en inkomsten der begrooting van *Nederlandsch-Indië*.

5. De pensioenen worden door Ons toegekend op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën, aan wien de aanvragen om pensioen

met de daarvoor noodige stukken worden ingezonden.

Van de bepalingen, op grond waarvan een pensioen wordt verleend, wordt in Ons besluit tot toekenning van het pensioen melding gemaakt.

Bij de indiening van de ontwerpen van wet tot vaststelling der begrooting van *Nederlandsch-Indië* wordt aan de Staten-Generaal mededeeling gedaan van de pensioenen, die sedert de indiening der vorige begrooting zijn verleend, met opgave van de bepalingen welke aan de toekenning ten grondslag liggen.

6. Onze Minister van Koloniën beschikt omtrent alles wat op de voldoening van de bijdragen voor en op de betaling van de pensioenen betrekking heeft.

7. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

8. Aan de weduwen en weezen van beamtten, werklieden en bedienden in den zin van dit besluit, die na 23 October 1916, doch vóór het in werking treden van dit besluit zijn overleden, wordt toegekend het pensioen waarop zij aanspraak zouden hebben, indien het overlijden had plaats gehad op den dag waarop dit besluit in werking treedt.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onze Ministers van Financiën en van Oorlog, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
(*Uitg.* 5 Dec. 1918.)

16 November 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende port voor dienstbrieven.

De Minister van Waterstaat heeft bepaald, dat de ongefrankeerde brieven, dienstzaken betreffende, voor welke geen vrijstelling van port is verleend, voor de toepassing van het bepaalde bij art. 4 van de wet tot regeling der brievenposterij, door of namens de betrokken afzenders, moeten zijn voorzien van de aanduiding „Aan port onderworpen dienstbrief”, op in het oog loopende wijze aangebracht in den linkerbovenhoek van de adreszijde van het stuk, alsmede van de geschreven, gestempelde of gedrukte aanduiding van den afzender.

Voor briefkaarten kan de aanduiding „Aan port onderworpen dienstbrief” worden vervangen door de aanduiding „Aan port onderworpen dienstkaart”.

De hierboven gegeven voorschriften treden in werking op 1 December 1918, zullende tot dien dag, zoowel de genoemde aanduidingen als de thans ter zake geldende bepaling mogen worden toegepast.

Voor zooveel noodig zij hierbij aangeteekend, dat tot de besturen en personen, een openbaar ambt bekleedende, bedoeld bij art. 4 van de wet tot regeling der brievenposten (*Staatsblad* 1908, n°. 316 en *Staatsblad* 1916, n°. 364), behooren de collegiën van Staat, de provinciale-, gemeente- en waterschapsautoriteiten, de rechterlijke en militaire autoriteiten en in het algemeen de ambtenaren, aan wie het beheer van eenigen tak van Staatsdienst is opgedragen, waaronder mede zijn te begrijpen de directeur van het bureau voor den industrieelen eigendom, de agent van het Departement van Financiën te Amsterdam, de Directeuren (bibliothecarissen) der Universiteitsbibliotheken, de Muntmeester en de Controleur-Generaal bij 's-Rijks Munt, de Directeur van het Pensioenfonds voor weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren, alsmede de voorzitters en waarnemende voorzitters van door de Regeering ingestelde examen-commissiën.

Ik heb de eer Uwe aandacht op deze zaak te vestigen.

U gelieve het bovenstaande ter kennis van de gemeentebesturen te brengen.

(W. v. d. B. A.)

19 November 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Kloosterburen*, van 23 September 1918, tot toekenning van eene gratificatie aan de onderwijzers der bijzondere scholen aldaar. n°. 598.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 19 October 1918, n°. 20068^{II}, afdeling Lager Onderwijs Algemeen, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Kloosterburen*, van 23 September 1918, waarbij over het jaar 1918 aan de onderwijzers der bijzondere scholen aldaar eene gratificatie wordt toegekend tot zulk een bedrag als noodig zal zijn om het grondsalaris van die bijzondere onderwijzers gelijk te maken aan het salaris dat zij

zouden hebben, als zij in dienst der gemeente bij het openbaar onderwijs werkzaam waren;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van gratificatiën aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen de gemeenteraad, zij het tijdelijk, een gedeelte van de bezoldiging van dit personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Kloosterburen* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend; Gelet op de artikelen 153 en 158 der Gemeentewet en op artikel 3 der wet tot regeling van het lager Onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 5 November 1918, n°. 21;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 November 1918, n°. 22503, afdeling Lager Onderwijs Algemeen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Kloosterburen* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 19den November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,

J. TH. DE VISSER.

(*Uitgeg.* 6 Dec. 1918.)

19 November 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het visum op paspoorten van vreemdelingen.

Vanaf 15 dezer zullen de Nederlandsche diplomatieke en consulaire ambtenaren het in art. 2 der vreemdelingewet (*Stbl.* 39 van 1849) bedoeld visum op paspoorten van vreemdelingen, die zich naar Nederland wenschen te begeven, slechts verlenen na verkregen machtiging van den Minister van Buitenlandsche Zaken.

In verband daarmee heeft genoemde Minister besloten een Rijkspaspoortenkaritoor

in te stellen, dat namens Zijne Exc. die machting zal verleen.

Aangezien de Inspecteur der Koninklijke Marechaussee reeds is belast met de zorg voor de uitvoering van het vreemdelingenreglement, zal deze autoriteit dat kantoor inrichten en als hoofd daarvan optreden. Onder verantwoordelijkheid van Kononel Van Haef ten zal de heer H. S. Hordijk, administrateur bij den Vreemdelingendienst, het kantoor leiden en namens den heer Van Haef ten teekenen.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken het Rijkspaspoortenkantoor zoo noodig bij de uitvoering van zijne taak behulpzaam te zijn, en namens mij de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie uit te noodigen in voorkomende gevallen eveneens aan bedoelde instelling medewerking te verleen.

(Gem.-Stem.)

22 November 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van hoefslagen op de bermen van den Schiedamschen dijk te Vlaardingen, noodig voor het aanleggen van wegen en andere werken, alsmede ter bestrijding van werkloosheid. S. 599.

22 November 1918. WET, tot verhooging van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 600.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de 1ste afdeling verhoogd met f 380,500, dat van de IIde afdeling met f 100, en het geheele hoofdstuk met f 381,600 en alzoo gebracht respectievelijk op f 36,552,481.30, f 6,585,100 en f 43,172,581.30.

22 November 1918. WET, houdende wijziging van art. 11, tweede lid, der Burgerlijke Pensioenwet. S. 601.

Bijl. 2^e Kamer 1917/198, n°. 478, 1—3; 1918/1919 n°. 121.

Hand, id. 1918/1919, blad. 399.

Hand. 1^e Kamer 1918/1919, blad. 25, 30.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is art. 11, tweede lid, der Burgerlijke Pensioenwet in dien zin te wijzigen, dat pensioen, verleend krachtens die wet, en pensioen, bedoeld in art. 89 der Grondwet, tot het volle bedrag gelijktijdig door één persoon kunnen worden genoten ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In het tweede lid van art. 11 der Burgerlijke Pensioenwet wordt in den vierden regel achter „werelddeelen” ingelascht : „— met uitzondering van dat, bedoeld in art. 89 der Grondwet —”.

2. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van den 1sten Januari 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(Uitgeg. 11 Dec. 1918.)

22 November 1918. WET, tot aanvulling en wijziging der Wet tot aanwijzing der middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 602.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van aanvulling en wijziging van de wet van 15 December 1917 (Staatsblad n°. 714), tot aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Aan de bij artikel 1 der wet van 15 December 1917 (Staatsblad n°. 714) aangevozen middelen ter goedmaking van de uitgaven begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918, wordt na nummer 3 ingevoegd :

„3bis. De dividend- en tantième-belasting”.

2. Het in artikel 4 der bovenbedoelde wet voorkomende bedrag van tweehonderd millioen gulden wordt verhoogd met eenhonderd millioen gulden en alzoo gebracht op driehonderd millioen gulden.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(Uitgeg. 30 Nov. 1918.)

22 November 1918. WET, houdende wijziging van de wet, houdende regeling van de kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten, van 17 Juni 1918 (Staatsblad n°. 376 van 1918). S. 603.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen,

dat in bovenbedoelde wet de bepaling in zake opgaaf van het vermoedelijk bedrag der kosten en het eischen van voorschotten abusievelijk is ingelascht in artikel 14, in plaats van in artikel 12;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Eenig artikel.

De voorlaatste alinea van artikel 14, luidende: „Zij zijn intusschen gehouden, alvorens over te gaan tot het maken der bedoelde kosten, aan de belanghebbenden onder opgave van het vermoedelijk bedrag daarvan, te vragen of zij bereid zijn die kosten te dragen. De bedoelde ambtenaren zijn bevoegd ter zake dezer kosten een voorschot te eischen”, vervalt en wordt ingelascht achter de eerste alinea van artikel 12.

Deze wet treedt in werking te gelijk met de hierboven aangehaalde wet van 17 Juni 1918.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VAN KARNEBEEK.

(*Uitgeg.* 13 Dec. 1918.)

22 November 1918. WET, tot wijziging van de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), houdende bepalingen ter uitvoering van artikel 187 der Grondwet, gewijzigd bij de wet van 31 December 1909 (*Staatsblad* n°. 469). (Staat van oorlog en van beleg.) S. 604.

Hand. 2^e Kamer 1917/1918, n°. 481, 1—3; 1918/1919 n°. 124, 1—2.

Hand. id. 1918/1919, *blad.* 207, 208.

Hand. 1^e Kamer 1918/1919, *blad.* 28, 30.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), gewijzigd bij de wet van 31 December 1909 (*Staatsblad* n°. 469), dient te worden aangevuld met een voorschrift, krachtens hetwelk verandering in terreinen door het militair gezag kan worden verhinderd, waar deze afbreuk zou doen aan de belangen der landsverdediging;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Na artikel 17 wordt als artikel 17bis ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

„Het militair gezag is bevoegd bij verordening bepalingen vast te stellen tot en betreffende het verhinderen van verandering in terreinen, indien naar zijn oordeel door die verandering afbreuk zou worden gedaan aan de belangen der landsverdediging”.

2. In artikel 43 worden na de woorden „bedoeld bij” ingevoegd de woorden „artikel 17 bis en”.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Oorlog, ALTING VON GEUSAU.
De Minister van Justitie, HEEMSKERK.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUIJS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Marine, TEN CATE.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSELSTELJN.

(*Uitgeg.* 5 Dec. 1918.)

22 November 1918. WET, houdende wijziging der wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 66) tot vaststelling der tarieven van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone rechter kennis neemt, gelijk die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 432). S. 605.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wenschelijkheid is gebleken van wijziging der bepalingen omtrent de vergoeding voor reis- en verblijfkosten van rechterlijke ambtenaren en van politiebeambten, wegens reizen voor verrichtingen in strafzaken, zooals die bepalingen zijn vastgesteld in het VIIIste hoofdstuk van de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 66) tot vaststelling der tarieven van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt, gelijk die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 432);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Eenig artikel.

Te rekenen van 1 Januari 1919 ondergaat het VIIIste hoofdstuk van de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 66) tot vaststelling der tarieven van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone regter kennis neemt, gelijk die is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917 (*Staatsblad* n°. 432), de navolgende wijzigingen:

Van artikel 43 wordt het eerste lid gelezen:

„Wanneer regterlijke ambtenaren en beëdigde klerken ter griffie zich buiten hunne woonplaats moeten begeven tot plaatselijk onderzoek of andere bij de wet bevolen verrichtingen, worden de reis- en verblijfkosten berekend naar de bepalingen, welke door Ons, ter regeling van de

vergoeding van reis- en verblijfkosten, wegens reizen voor 's Rijks dienst zijn of nader zullen worden vastgesteld”.

Het tweede, derde, vierde en vijfde lid van artikel 43 vervallen.

De artikelen 44 en 45 vervallen.

Artikel 58 wordt gelezen :

„Bij onvermijdelijk verblijf buiten de standplaats, kan ieder burgerlijk beambte, belast met de overbrenging van gevangenen en van overtuigingstukken, in rekening brengen de verschotten wegens werkelijk bestede reiskosten, en wegens kleine noodzakelijke onkosten ten behoeve van de gevangenen en bovendien vergoeding voor verblijfkosten naar den maatstaf van de bepalingen, welke door Ons, ter regeling van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, wegens reizen voor 's Rijks dienst zijn of nader zullen worden vastgesteld”.

Artikel 59 wordt gelezen :

„Door de rijksveldwachters kan voor de overige verrichtingen in strafzaken worden in rekening gebracht de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, als geregeld bij de in het vorig artikel bedoelde bepalingen ten aanzien van reis- en verblijfkosten”.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, HEEMSKERK.
(Uitgeg. 30 Nov. 1918.)

22 November 1918. WET, tot aanvulling, verhooging en wijziging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 606.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en worden eenige artikelen ingevoegd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal van de Iste Afdeling van dit hoofdstuk verhoogd met f 462.50; dat van de VIde Afdeling van dit hoofdstuk met f 295,562; dat van de VIIste Afdeling van dit hoofdstuk met f 661,710; dat van de IXde Afdeling van dit hoofdstuk met f 47,250; dat van de Xde Afdeling van dit hoofdstuk met f 1,975,000 en dat van de XIde Afdeling van dit hoofdstuk verhoogd met f 2000, terwijl het eindcijfer van dit hoofdstuk wordt verhoogd met f 2,981,984.50.

22 November 1918. WET, tot vaststelling in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden van bepalingen ter verkrijging van meer plaatsruimte voor de tenuitvoerleg-

ging van gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf daaronder begrepen, van hechtenis, van militaire detentie en van voorloopige hechtenis. S. 607.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het, met het oog op het gebrek aan plaatsruimte in de strafgestichten, noodzakelijk is, in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden met afwijking in zooverre van de terzake gestelde regelen in het Wetboek van Strafrecht en in de wet van 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 3) bepalingen vast te stellen ter verkrijging van meer plaatsruimte voor de tenuitvoerlegging van gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf daaronder begrepen, van hechtenis en militaire detentie en van voorloopige hechtenis.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Iedere gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf daaronder begrepen, kan in gemeenschap worden ondergaan.

2. Gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf daaronder begrepen, kan worden ten uitvoer gelegd :

1°. in alle bijzondere strafgevangnissen ;

2°. in alle huizen van bewaring ;

3°. op andere plaatsen, door Onzen Minister van Justitie aan te wijzen.

De tenuitvoerlegging, ook wat betreft de wijze waarop deze zal plaats hebben, geschiedt overeenkomstig de regelen, door dien Minister te geven en met inachtneming van het hieronder bij art. 4 bepaalde.

3. Hechtenis, militaire detentie en voorloopige hechtenis kunnen worden ten uitvoer gelegd :

1°. in alle gewone en bijzondere strafgevangnissen ;

2°. op andere plaatsen door Onzen Minister van Justitie aan te wijzen.

De tenuitvoerlegging, ook wat betreft de wijze waarop deze zal plaats hebben, geschiedt overeenkomstig de regelen door dien Minister te geven, met inachtneming van het bij het volgend artikel bepaalde.

4. De thans bestaande voorschriften betreffende de afscheiding van vrouwelijke en mannelijke gevangenen in eenig gesticht, of in verschillende gestichten, blijven gehandhaafd.

Bij toepassing der beide voorgaande artikelen wordt samenvoeging van de categorieën waarvoor het gesticht tot dusver bestemd was met die welke thans tengevolge dier artikelen daarin kunnen worden opgenomen zooveel mogelijk vermeden.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zoodra de tegenwoordige buitengewone omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet wordt geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten November 1918.

WILHELMINA.

D: Minister van Justitie, HEEMSKERK.
(*Uitgeg. 26 Nov. 1918.*)

22 November 1918. WET, tot goedkeuring van eene met de gemeente *Utrecht* gesloten overeenkomst tot afstand van gronden in de gemeente *Catharijne*. S. 608.

22 November 1918. WET, tot goedkeuring van de overdracht van een gebouwtje c. a. onder *Almkerk*, in eigendom aan A. van der Stelt Czn., landbouwer te *Nieuwendijk* (gemeente *Almkerk*), eigenaar van den polder genaamd „De Noordelijke Waarden”, gelegen onder de gemeente *Almkerk*. S. 609.

22 November 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van aanleg van een havenspoorweg naar den Linker Maasoever te *Rotterdam*. S. 610.

22 November 1918. WET, tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van de stichting van eene electriciteits-fabriek met bijgebouwen voor de electriciteitsvoorziening in de provincie *Friesland*. S. 611.

22 November 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Kosten uitbreiding Scheepvaartinspectie). S. 612.

Bij deze wet wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IIIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van het Xde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918 met f 10,675.

22 November 1918. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van domeingrond onder *Teteringen* en *Prinsenhage* aan de gemeente *Breda*. S. 613.

22 November 1918. WET, tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van domeingrond onder *Hooge- en Lage Zwaluwe* aan de gemeente *Hooge- en Lage Zwaluwe*. S. 614.

22 November 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Stichting van een gebouw voor het Bureau voor den Industrielen Eigendom, met inbegrip van den Octrooiraad). S. 615.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd. Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der IVde afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk met f 283,000.

22 November 1918. WET, tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. (Verschillende onderwerpen.) S. 616.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt verhoogd het totaal der Iste afdeeling met f 1000 en dat der IIde afdeeling met f 10,300, terwijl het eindcijfer van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916 wordt verhoogd met f 11,300.

22 November 1918. WET, tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. (Kosten aankoop domeingronden.) S. 617.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd.

Ten gevolge hiervan wordt het totaal der IIde afdeeling, alsmede het eindcijfer van voormeld hoofdstuk, verhoogd met f 47,000.

23 November 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van:

Hendrika Johanna Nauta, geboren te *Gronau (Pruisen)* den 13 November 1851, zonder beroep, wonende te *Gronau, Pruisen*. S. 618.

Anna Margaretha Dautzenberg, geboren te *Kohlscheid (Pruisen)* den 11 Januari 1869, fabrieksarbeidster, wonende te *Kohlscheid Pruisen*. S. 619.

Hermann Joseph Mertens, geboren te *Meiderich (Pruisen)* den 1 Augustus 1877,

mijnwerker, wonende te *Schinnen*, provincie *Limburg*. S. 620.

Wilhelm Kerstholt, geboren te *Freienohl* (*Pruisen*) den 6 Februari 1864, koopman, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*. S. 621.

Bernhard Heinrich Grünning, geboren te *Mettingen* (*Pruisen*) den 7 November 1880, huisschilder en decorateur, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 622.

Johann Egidius Van Berg, geboren te *Neutraal-Moresnet* den 1 September 1859, mijnwerker, wonende te *Attenberg* (*Neutraal-Moresnet*). S. 623.

Bernhard Gerhard Heinrich Rabbers, geboren te *Neuenkirchen* (*Pruisen*) den 4 November 1876, koopman, wonende te *Vlissingen*, provincie *Zeeland*. S. 624.

Mathias Hervers, geboren te *Mellinghofen* (*Pruisen*) den 26 Januari 1841, gepensionneerd boekhouder, wonende te *Bressoux*, *België*. S. 625.

Gustavus Sieben, geboren te *Antwerpen* (*België*) den 16 Januari 1881, hoefsmid, wonende te *Merxem*, *België*. S. 626.

Guillaume Joseph Schoonbroodt, geboren te *Aubel* (*België*) den 2 April 1872, landbouwer wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*. S. 627.

Friedrich August Johannes Determeijer, geboren te *Rheydt* (*Pruisen*) den 24 Juni 1864, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 628.

Marie Elise Hubertine Gorissen, geboren te *Montzen* (*België*) den 14 November 1881, naaister, wonende te *Aken*, *Pruisen*. S. 629.

August Ferdinand Gustav Lüttger, geboren te *Bracht* (*Pruisen*) den 27 April 1865, magazijnmeester, wonende te *Sloten*, provincie *Noordholland*. S. 630.

Karel Frederik Macdonald Müller, geboren te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*, den 1 December 1896, expeditie en commissiehandelaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 631.

Johann Friedrich Anton Woltering, geboren te *Epe* (*Pruisen*) den 25 September 1858, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 632.

Friedrich Christian Kühn, geboren te *Soerabaya* (*Nederlandsch-Indië*) den 7 Maart 1896, student, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 633.

Hermann Stolz, geboren te *Bremen* (*Duitsch-*

land) den 2 Februari 1872, makelaar in tabak, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 634.

Heinrich Mentz, geboren te *Stoppenberg* (*Pruisen*) den 28 Mei 1882, leiddekker, wonende te *Stoppenberg* (*Pruisen*). S. 635.

Karl Hermann Berlage, geboren te *Lengerich* (*Pruisen*) den 12 Januari 1873, koopman, wonende te *Vlissingen*, provincie *Zeeland*. S. 636.

Wilhelm Ritterbex, geboren te *Karken* (*Pruisen*) den 21 Juni 1870, stalhouder, wonende te *Düsseldorf*, *Pruisen*. S. 637.

Hartog Cohen, geboren te *Ihrhove* (*Pruisen*) den 25 Juni 1878, veehandelaar, wonende te *Loga*, *Pruisen*. S. 638.

Anne Marie Elisabeth Gorissen, geboren te *Montzen* (*België*) den 23 Augustus 1879, naaister, wonende te *Aken*, *Pruisen*. S. 639.

23 November 1918. BESLUIT, waarbij, met wijziging van het Koninklijk besluit van 28 April 1887 (*Staatsblad* n°. 85), wordt bepaald, dat de posten aan het IJ bij *Dursterdam* en bij den *Schinkelhoek* geen vestingwerken meer zullen zijn. S. 640.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 15 October 1918, V^e afd., n°. 132; Gelet op art. 3 der wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);

Gelet op het Koninklijk Besluit van 28 April 1887 (*Staatsblad* n°. 85);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 19 November 1918, Ve Afd., n°. 151;

Hebben besloten en besluiten, dat, met wijziging in zoverre van het bovenaangehaald Besluit, de posten aan het IJ bij *Dursterdam* en bij den *Schinkelhoek* geen vestingwerken meer zullen zijn.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het Besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 23sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, ALTING VON GEUSAU.
(*Uitg.* 10 Dec. 1918.)

23 November 1918. BESLUIT, houdende vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van het vaste werkliedenpersoneel van 's Rijks Munt. N. 641.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 20 November 1918, n°. 95, Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Gerekend met ingang van 1 Januari 1918 de volgende regelen vast te stellen ten aanzien van de bezoldiging van het vaste werkliedenpersoneel bij 's Rijks Munt.

Art. 1. De vaste werklieden van 's Rijks Munt, met uitzondering van de graveurs, worden voor de regeling hunner bezoldiging onderscheiden in:

- a. werklieden, voor wier werk bijzondere vakkenis niet is vereischt;
- b. werklieden, voor wier werk bijzondere vakkenis is vereischt;
- c. voorlieden.

De werklieden, welke de in het vorig lid onder b bedoelde groep vormen, worden aangewezen door den Muntmeester van 's Rijks Munt.

2. De bepalingen van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1918 (*Staatsblad* n°. 541) vinden, met uitzondering van artikel 2, ten aanzien van het vaste werkliedenpersoneel bij 's Rijks Munt, overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat de in artikel 1 onder a, b en c genoemde werklieden worden geacht, onder toekenning van eene periodieke loonsverhooging van f 50 om de twee jaren, te zijn gerangschikt onderscheidenlijk in schalen van f 1050 tot f 1350, van f 1150 tot f 1450 en van f 1350 tot f 1650, terwijl de graveurs, onder toekenning van een zelfde periodieke verhooging, worden geacht in eene schaal van f 1150 tot f 1550 te zijn gerangschikt.

3. De jaarwedde van een nachtwacht en voor een bediende bij de afdeeling controle bedraagt f 50 meer en de jaarwedde voor een magazijnbediende bedraagt f 75 meer dan die wedde bij toepassing van artikel 2 zou bedragen.

4. Ons besluit van 12 Januari 1916 (*Staatsblad* n°. 14), gewijzigd bij Ons besluit van 8 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 109), wordt ingetrokken.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 23sten November 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(Uitg. 11 Dec. 1918.)

25 November 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat noch de letter, noch de geest der Armenwet er zich tegen verzet, dat de voorgij gepaard met de duurzame verzorging van minderjarigen, aan het burgerlijk armbestuur worden opgedragen.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Tiel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 30 Januari 1918, n°. 21, waarbij goedkeuring werd onthouden aan zijn besluit van 13 December 1917, n°. 18, tot wijziging van art. 1 van het Reglement voor het Algemeen Armbestuur der gemeente Tiel;

Den Raad van State, Afdeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 5 November 1918, n°. 405;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 November 1918, n°. 16361, Afd. Armwezen;

O., dat bij besluit van 13 Dec. 1917, n°. 18, de Raad der gemeente Tiel heeft besloten aan art. 1 van het Reglement voor het Algemeen Burgerlijk Armbestuur aldaar, luidende: „De zorg voor de algemeene armen te Tiel blijft, van wege de Burgerlijke Overheid, opgedragen aan het Algemeen Armbestuur, bestaande uit „enz., een 2^e lid toe te voegen van den volgenden inhoud: „Onder de in dit artikel bedoelde zorg voor de Algemeene Armen is mede begrepen de duurzame verzorging van minderjarigen, die onder voorgij van het Armbestuur komen te staan”;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bezwaar hebben gemaakt voormelde aanvulling goed te keuren uit overweging, dat blijkens toelichting van Burgemeester en Wethouders van Tiel van 12/16 Januari 1918, het raadsbesluit is genomen op verzoek van het Burgerlijk Armbestuur naar aanleiding van het bepaalde bij art. 15, lid 1, der wet van 12 Februari 1902, *Staatsblad* n°. 64, om namelijk in aanmerking te kunnen komen voor een Rijks-subsidie in de verzorging van de onder zijne voorgij komende minderjarigen; dat, afgezien van de omstandigheid dat het Burgerlijk Armbestuur zoodoende de eenmaal ingevolge artikel 30 der Armenwet op zich genomen ondersteuningskosten gedeeltelijk tracht af te wentelen op het Rijk, duurzame verzorging van gepaard aan voorgij over minderjarigen toch moeilijk tot de taak van het Burgerlijk Armbestuur kan behooren; dat immers, in tegenstelling met de verzorging van minderjarigen door instellingen, welke zich zoodanige

verzorging uitsluitend ten doel stellen en waar de financieele toestand van den pupil betrekkelijk bijzaak is, doch meer zijne geestelijke belangen op den voorgrond treden, bij een Burgerlijk Armbestuur juist het tegenovergestelde het geval is en het van den materielen toestand van den ondersteunde afhangt hoelang de band tusschen de instelling van weldadigheid en hem bestendig zal blijven; dat wel is waar, indien een Burgerlijk Armbestuur voor de taak komt te staan, ondersteuning te verleenen aan een onverzorgd en verlaten kind, die ondersteuning eene zekere mate van duurzaamheid zal medebrengen en zich niet slechts tot het materieele behoeft te beperken, doch dat duurzame stoffelijke en zedelijke verzorging van minderjarigen in den zin van artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek en art. 15 der wet van 12 Februari 1901, *Staatsblad* n°. 64, in elk geval niet het doel van verzorging door een Burgerlijk Armbestuur kan zijn, dat zich heeft te beperken tot het verleenen van onderstand in de gevallen als bedoeld bij art. 28 der Armenwet;

dat de Raad der gemeente Tiel in beroep aanvoert dat het hoofdbezwaar van Gedeputeerde Staten ligt in de uitlegging die zij geven aan het woord „duurzaam” en hunne meening dat duurzame verpleging door het algemeen Armbestuur, krachtens de Armenwet, in alle gevallen is uitgesloten; dat wat het laatste betreft, opgemerkt wordt dat artikel 29, 4^e lid, van de Armenwet wel bepaalt, dat de ondersteuning telkens slechts voor een bepaalden tijd moet worden toegekend en dan weer, desnoodig, opnieuw moet worden verleend, maar dat uit deze bepaling alleen blijkt, dat het Algemeen Armbestuur voortdurend moet blijven toezien, dat de ondersteuning werkelijk noodig blijft; maar niet, dat indien het laatste het geval is, die hulp niet duurzaam zou kunnen worden verleend doch na een bepaalden tijd zou moeten worden ingetrokken; dat integendeel uit de Memorie van Toelichting op de artikelen 28 en 29 der Armenwet blijkt, dat de Minister artikel 28 oud (thans artikel 29) zóó wijzigde dat duidelijk kon uitkomen, dat in de thans bedoelde gevallen de steun een blijvend karakter kan dragen; dat nu, ingeval het Algemeen Armbestuur de voogdij over aan zijne zorgen toevertrouwde minderjarigen kan aanvaarden, de daarbij bedoelde duurzame verzorging niet van blijvenden aard zal zijn maar alleen gedurende een bepaald aantal jaren zal loopen, dit is tot de meerderjarigheid

of — wat de materieele ondersteuning aangaat — tot den tijd waarin de minderjarige zelf in zijn of haar onderhoud zal kunnen voorzien en het Algemeen Armbestuur gedurende dien tijd slechts na elken bepaalden termijn zal hebben te overwegen of de voogdij over- en de zorg voor de minderjarigen noodig blijft; dat nu de vraag, waarom het Algemeen Armbestuur deze bepaling in zijn reglement wenschte opgenomen te zien, zeker van belang is omdat uit hare beantwoording kan blijken, hoezeer die bepaling niet alleen niet in strijd is met de letter van de Armenwet, zooals hiervoor getracht is aan te toonen, maar óók geheel in overeenstemming met haar geest en strekking; dat immers als regel aan het Algemeen Armbestuur kinderen worden toevertrouwd, wier lot zich geen ander Armbestuur of Vereeniging aantrekt of kon aantrekken en die toch geholpen moeten worden, omdat zij door hunne ouders óf in hulpbehoevenden staat aan hun lot zijn overgelaten óf op onduidbare wijze worden verwaarloosd en geëxploiteerd; dat nu, indien het Algemeen Armbestuur niet met de voogdij over deze kinderen kan worden belast, en het ook niet in het systeem van Gedeputeerde Staten eene andere vereeniging kan verzoeken die voogdij te aanvaarden, omdat het dan aan die vereeniging „duurzaam” — d. w. z. zoolang de voogdij duurt — zou moeten verzekeren het aanzienlijk bedrag dat tegenwoordig de verpleging van de minderjarigen boven de Rijksbijdrage kost, de ouders, die dan niet uit de ouderlijke macht werden ontzet, de kinderen, zoodra deze oud genoeg zijn om voor hen te kunnen verdienen, weer zullen terugvorderen, waardoor alle moeite, kosten en zorgen tevergeefs aan de kinderen zijn besteed en ontstaan zal de toestand die mede zulk een krachtige prikkel is geweest tot het in het leven roepen der kinderwetten; dat het de bedoeling der Armenwet is, dat de burgerlijke armbesturen trachten den arme uit zijn hulpbehoevendheid op te heffen en hem zijne zelfstandigheid te doen herwinnen; dat dan ook de Minister in zijne Memorie van Beantwoording duidelijk heeft doen uitkomen, dat de twee hoofdvormen van ondersteuning moeten zijn: óf opheffing uit den toestand van armoede, zoodat de arme weder in staat wordt gesteld in het onderhoud van zich of zijn gezin te voorzien óf blijvende ondersteuning, maar dan ook niet meer geven dan strikt noodig is, d. w. z. het noodzakelijke levensonderhoud; dat op deze gronden

naar 's Raads meening onjuist en voor eene goede toepassing van armenverzorging schadelijk is het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten en daarom naar zijn inzien de Gedeputeerde Staten van andere provinciën terecht de door Gedeputeerde Staten van Gelderland gewraakte bepaling in reglementen van burgerlijke armbesturen in hunne provinciën hebben goedgekeurd ;

O., dat noch de letter noch de geest der Armenwet er zich tegen verzet, dat de voorgedij gepaard met de duurzame verzorging van minderjarigen, aan het burgerlijk armbestuur worden opgedragen ;

dat veel eer de geest der Armenwet en de geschiedenis der wet van 6 Februari 1901 (*Staatsblad* n°. 62) de verzorging door het burgerlijk armbestuur van de in het raadsbesluit bedoelde minderjarigen medebrengt ;

dat daarom de aanvulling van het Reglement van het Algemeen Armbestuur te Tiel, welke de opdracht aan het Armbestuur tot verzorging van minderjarige kinderen beoogt mogelijk te maken, voor goedkeuring vatbaar is en hieraan niet in den weg staat, dat als gevolg daarvan dit Armbestuur een aanmerking zal kunnen komen voor een Rijkssubsidie in de verzorging van de onder zijn voorgedij komende minderjarigen ;

Gezien de Armenwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 30 Januari 1918, n°. 21, alsnog goedkeuring te verleenen aan het besluit van den Raad der gemeente Tiel van 13 December 1917, n°. 18, tot wijziging van artikel I van het Reglement voor het Algemeen Armbestuur der gemeente Tiel.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (W. v. d. B. A.)

25 November 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Het verbod tot verkoop van kanariezaad van den Minister van L., N. en H. is niet verbindend, daar art. 8 Distributiewet 1916 des Ministers bevoegdheid beperkt tot het maken van bepalingen betreffende de aflevering van bepaalde goederen, maar hem niet de bevoegdheid geeft tot het maken van zoodanige bepalingen, waarbij de verkoop daarvan wordt geregeld.

(Distributiewet 1916 art. 8.)

Voorzitter : Mr. S. Gratama.

Raden : Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

De Hooge Raad, enz. ;

De Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Amsterdam, requirant van cassatie voorzover de na te noemen gerequireerden daarbij zijn ontslagen van alle rechtsvervolgving tegen een arrest van dat Gerechtshof van 8 Mei 1918, waarbij in hooger beroep is bevestigd het vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 27 November 1917 (N. J. 1918, 464, Red.), bij hetwelk J. P. enz. en E. D. enz. zijn vrijgesproken van het primair hun telastegelegde en ter zake van het hun subsidiair telastegelegde zijn ontslagen van alle rechtsvervolgving ; Gehoord het verslag van den Raadsheer Gratama ;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij memorie :

Schending, door niet toepassing, van art. 12, in verband met art. 8 der Distributiewet 1916, en, door onjuiste toepassing van art. 247 in verband met artikel 239 Sv. ;

Gehoord den Advocaat-Generaal Ledeboer, namens den Procureur-Generaal, in zijne conclusie, strekkende tot verwerping van het ingestelde beroep ;

O., dat, ten laste van de gerequireerden bij het gemelde vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard, dat zij in het begin van Juni 1917 te Amsterdam uit grove nalatigheid, immers zonder zich vooraf van de geldende bepalingen omtrent den verkoop van kanariezaad op de hoogte te hebben gesteld, gezamenlijk en in vereeniging, als leden der firma P en C^o en E. C. hebben verkocht een hoeveelheid van 226 balen kanariezaad, zonder dat aan hen door de Provincialen-Broodcommissie van Noord-Holland dispensatie was verleend van het verbod van verkoop van kanariezaad, uitgevaardigd door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij door hem op 14 Mei 1917 vastgestelde distributieregeling voor kanariezaad, opgenomen in de Nederlandsche Staatscourant van dien datum ;

O., dat het ontslag van alle rechtsvervolgving is gegrond hierop, dat het door den genoemden Minister bij de bewuste beschikking vastgestelde verbod van verkoopen van kanariezaad niet verbindend is, daar art. 8 der Distributiewet dien Minister wel de bevoegdheid geeft te bepalen, dat aflevering van bepaalde goederen slechts zal mogen geschieden overeenkomstig

een door hem vast te stellen distributieregeling, maar hem bij geen wettelijke regeling de bevoegdheid is verleend een diergelijke regeling te treffen betreffende den verkoop van bepaalde goederen ;

O., dat het middel zich tegen deze beslissing richt, doch ten onrechte, vermits daarbij terecht is aangenomen, dat art. 8 der Distributiewet 1916 bij eene desbetreffende regeling des Ministers bevoegdheid beperkt tot het maken van bepalingen betreffende de aflevering van bepaalde goederen, maar hem niet bevoegdheid geeft tot het maken van zoodanige bepalingen, waarbij de verkoop daarvan wordt geregeld ;

O., dat alzoo het middel is ongegrond ;

Verwerpt het beroep in cassatie. (N. J.)

26 November 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van :

Anton Haubrich, geboren te *Grenzau (Pruisen)* den 28 December 1861, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 642.

David de Haas, geboren te *Wanlo (Pruisen)* den 17 Juni 1869, schoenmaker, wonende te *Hoengen, Pruisen*. S. 643.

Peter Josef Pijls, geboren te *Laurensberg (Pruisen)* den 23 September 1879, herbergier, wonende te *Eschweiler-Röhe, Pruisen*. S. 644.

David Heinrich Klausmeijer, geboren te *Bissendorf (Pruisen)* den 2 Februari 1869, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 645.

Carl Peter Lengs, geboren te *Alpen (Pruisen)* den 14 October 1854, handelaar in rijwielen en aanverwante artikelen, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*. S. 646.

Heinrich Kârl Lambert Lengs, geboren te *Dusseldorf (Pruisen)* den 8 Augustus 1883, handelaar in rijwielen en aanverwante artikelen, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*. S. 647.

Johann Georg Winkel, geboren te *Salzbergen (Pruisen)* den 21 Januari 1859, koopman, wonende te *Alkmaar*, provincie *Noordholland*. S. 648.

Johann Heinrich Gustav Sierp, geboren te *Osnabrück (Pruisen)* den 28 Juli 1872, winkelbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 649.

Ferdinand Dominikus Anton Büsch, geboren te *Lohne (Oldenburg)* den 8 Maart 1874, winkelier, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*. S. 650.

Johann Wilhelm Swillens, geboren te

Dülken (Pruisen) den 21 October 1875, schrijnwerker, wonende te *Viersen, Pruisen*. S. 651.

Heinrich Krimpenfort, geboren te *Lohne (Oldenburg)* den 19 Januari 1866, koopman, wonende te *Gouda*, provincie *Zuidholland*. S. 652.

Heinrich Hubert Vranken, geboren te *Dahlen (Pruisen)* den 10 November 1877, fabrieksarbeider, wonende te *Hilden, Pruisen*. S. 653.

Matthaeus Martin, geboren te *Langewiese (Pruisen)* den 2 Augustus 1873, handelsreiziger, wonende te *Leeuwarden*, provincie *Friesland*. S. 654.

Louis Paul Fredericus Anna Maria Lohbeck, geboren te *Amsterdam* (provincie *Noordholland*) den 7 Augustus 1896, vaandrig, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 655.

Johann Balduin Schenk, geboren te *Friedrichroda (Saksen-Coburg)* den 27 Mei 1842, darm- en vethandelaar, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*. S. 656.

Heinrich Wilhelm Peters, geboren te *Venn-Mühle (Pruisen)* den 9 Augustus 1879, fabrieksarbeider, wonende te *Ohligs, Pruisen*. S. 657.

Frans Rudolf Werner, geboren te *Emsteck (Oldenburg)* den 1 November 1873, directeur eener dekkleeden- en tentenfabriek, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 658.

Levi Daniel Cohen, geboren te *Leer (Pruisen)* den 24 Augustus 1881, vechandelaar, wonende te *Inden, Pruisen*. S. 659.

Temmeus Meijer, geboren te *Weener (Pruisen)* den 19 Augustus 1873, commissionair in granen, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*. S. 660.

Eugénie Amélie Léopoldine Van der Linde, geboren te *Luit (België)* den 24 November 1882, zonder beroep, wonende te *Parijs, Frankrijk*. S. 661.

Johannes Josephus Vanderbeeck, geboren te *Maeseyck (België)* den 14 Juli 1879, molenarbeider, wonende te *Büttgen, Pruisen*. S. 662.

Theodor Remij, geboren te *Niel (Pruisen)* den 4 Maart 1869, landbouwer en veehouder, wonende te *Millingen*, provincie *Gelderland*. S. 663.

Gerhard Wilhelm Remij, geboren te *Niel (Pruisen)* den 8 Augustus 1876, landbouwer en veehouder, wonende te *Millingen*, provincie *Gelderland*. S. 664.

- Michael Gottfried Nicola, geboren te *Fahr* (*Beieren*) den 3 October 1869, kleermaker en kruidenier, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 665.
- Johann Hubert August Dütting, geboren te *Rheijdt* (*Pruisen*) den 8 October 1858, directeur eener steenkolenmaatschappij, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*. S. 666.
- Hans Adolph Frits Bächer, geboren te *Rotterdam* (provincie *Zuidholland*) den 18 April 1896, expediteur, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 667.
- Friedrich August Blömer, geboren te *Münster* (*Pruisen*) den 21 September 1866, handelsagent, wonende te *Bussum*, provincie *Noordholland*. S. 668.
- Johann Kreusch, geboren te *Grieth* (*Pruisen*) den 7 Mei 1865, schipper, wonende te *Millingen*, provincie *Gelderland*. S. 669.
- Johann Heinrich Nalbach, geboren te *Cochem* (*Pruisen*) den 13 November 1855, schipper, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 670.
- Friedrich Nicolaas August Bülow, geboren te *Fraustadt* (*Pruisen*) den 21 October 1883, waarnemend tijdelijk civiel gezaghebber, fungeerend controleur bij het binnenlandsch bestuur op de bezittingen buiten *Java* en *Madoera*, wonende te *Pangkalpinang* (*Nederlandsch-Indië*). S. 671.
- Bernhard Galliet, geboren te *Königssteele* (*Pruisen*) den 4 Mei 1880, installateur, wonende te *Steele-Ruhr* (*Pruisen*). S. 672.
- Bernhard Georg Rusius, geboren te *Nordhorn* (*Pruisen*) den 9 September 1857, werkmak, wonende te *Merce-laugh*, *Burnley* (*Groot-Britannië*). S. 673.
- Johann Carl Franz Barkhuysen, geboren te *Emmerik* (*Pruisen*) den 9 Augustus 1878, ijzergieter, wonende te *Oberhausen* (*Pruisen*). S. 674.
- Adele Elias, geboren te *Hamburg* (*Duitschland*) den 13 Juli 1883, winkeljuffrouw, wonende te *Hamburg* (*Duitschland*). S. 675.
- Peter Wilhelm Karel Korzilius, geboren te *Nuland* (provincie *Noordbrabant*) den 24 Februari 1895, machinebankwerker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 676.
- Franz Erwin Hartogh, geboren te *Hamburg* (*Duitschland*) den 6 Maart 1883, scheikundige, wonende te *Hamburg* (*Duitschland*). S. 677.
- Fritz Hubert Schrouff, geboren te *Pruisisch Moresnet* (*Pruisen*) den 30 December 1884, landbouwer, wonende te *Breinig* (bij *Cornelymünster*) (*Pruisen*). S. 678.
- Heinrich Joseph Schröuff, geboren te *Pruisisch Moresnet* (*Pruisen*) den 23 Juni 1880, landbouwer, wonende te *Cornelymünster* (*Pruisen*). S. 679.
- Clemens August Plochg, geboren te *Cloppenburg* (*Oldenburg*) den 20 Mei 1858, directeur van de firma *Maseland*, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*. S. 680.
- Jacob Vinken, geboren te *Viersen* (*Pruisen*) den 1 Augustus 1878, koetsier, wonende te *Dusseldorf* (*Pruisen*). S. 681.
- Johann Theodor Andreas Lohle, geboren te *Leschede* (*Pruisen*) den 30 November 1859, handelsagent in manufacturen, wonende te *Zwolle*, provincie *Overijssel*. S. 682.
- Michaelis Aschheim, geboren te *Posen* (*Pruisen*) den 11 Augustus 1856, koopman en fabrikant, wonende te *Schöten*, provincie *Noordholland*. S. 683.
- Jules Martin Siegers, geboren te *Parijs* (*Frankrijk*) den 27 Januari 1871, meester schilder, wonende te *Waldighofen*, *Elzas*. S. 684.
- Henricus van den Reydt, geboren te *Esschen* (*België*) den 14 Mei 1870, assuradeur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 685.
- Johann August Kohschulte, geboren te *Darme* (*Pruisen*) den 7 April 1865, koopman en winkelier, wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*. S. 686.
- Wilhelm Johann Hagemann, geboren te *Anholt* (*Pruisen*) den 11 Juni 1869, expediteur, wonende te *Stad-Doetinchem*, provincie *Gelderland*. S. 687.
- Willem Stroink, geboren te *Nordhorn* (*Pruisen*) den 30 November 1876, kassier, wonende te *Alkmaar*, provincie *Noordholland*. S. 688.
- Jean Joseph Lambert Charles Martin Coopmans, geboren te *Attenhoven* (*België*) den 27 Maart 1868, handelsreiziger, wonende te *Sint-Nicolaas*, *België*. S. 689.
- Maria Dumont, geboren te *Laurenberg* (*Pruisen*) den 8 October 1863, fabrieksarbeidster, wonende te *Aken*, *Pruisen*. S. 690.
- Johann Joseph Bischops, geboren te *Kohlscheid* (*Pruisen*) den 5 April 1870, landbouwer, wonende te *Kohlscheid*, *Pruisen*. S. 691.

27 November 1918. WETTEN, houdende naturalisatie van :

Ernst Adolph Kappellmann, geboren te Keulen (Pruisen) den 16 November 1876, procuratiehouder, wonende te Zandvoort, provincie Noordholland. S. 692.

Ferdinand Johannes Joseph Rohde, geboren te Vechta (Oldenburg) den 16 Augustus 1870; winkelier, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 693.

Alexander Erstfeld, geboren te Hilden (Pruisen) den 26 April 1859, koffiehuis-houder, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 694.

Peter Schmeetz; geboren te Stoppenberg (Pruisen) den 4 Februari 1880, mijnwerker, wonende te Caternberg, Pruisen. S. 695.

Jacobus Marianus Linders, geboren te Lille St. Hubert (België) den 8 April 1855, zonder beroep, wonende te Dordrecht, provincie Zuidholland. S. 696.

Gerardus Marianus Linders, geboren te Lille St. Hubert (België) den 23 September 1852, zonder beroep, wonende te Dordrecht, provincie Zuidholland. S. 697.

Hermann Gerhard Schwieter, geboren te Ohrtermersch (Pruisen) den 31 October 1867, kleermaker, wonende te Amsterdam, provincie Noordholland. S. 698.

Otto Ferdinand Reimmann, geboren te Spandau (Pruisen) den 1 Augustus 1850, gepensionneerd majoor intendant-titulair van het Nederlandsch-Indische leger, wonende te Lauenburg aan de Elbe, Pruisen. 699.

Arnold Becks, geboren te Gaugelt (Pruisen) den 13 Juli 1861, grondwerker, wonende te Newerk bij M. Gladbach, Pruisen. S. 700.

Theodor Eduard Drees, geboren te Lodbergen (Oldenburg) den 1 Mei 1864, koopman, wonende te 's-Gravenhage, provincie Zuidholland. S. 701.

Hubert Scheuvers, geboren te Aken (Pruisen) den 15 December 1883, meubelvernisser, wonende te Keulen, Pruisen. S. 702.

Hermann Johan Hopster, geboren te Amsterdam (Noordholland) den 13 October 1896, zonder beroep, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 703.

August Wilhelm Weglau, geboren te Munster (Pruisen) den 31 Maart 1853, koopman, wonende te Amsterdam, provincie Noordholland. S. 704.

Nicolas Joseph Nievelstein, geboren te Vichweg (Pruisen) den 14 Januari 1869, 1918.

hoofdopzichter der domaniale mijn, wonende te Kerkrade, provincie Limburg. S. 705.

Hubert Feijen, geboren te Gladbach (Pruisen) den 15 Januari 1875, slotenmaker, wonende te Viersen, Pruisen. S. 706.

Anna Louise Schroot, weduwe van Hugo Paul Engler, geboren te 's-Gravenhage (provincie Zuidholland) den 14 Februari 1877, zonder beroep, wonende te 's-Gravenhage, provincie Zuidholland. S. 707.

Johannes Carolus Wilhelmus Meurs, geboren te Niel (Pruisen) den 6 Januari 1862, landbouwer, wonende te Herwen en Aerdt, provincie Gelderland. S. 708.

Jakob Severes, geboren te Forst (Pruisen) den 26 Mei 1862, zonder beroep, wonende te Dusseldorf, Pruisen. S. 709.

Gustav Lewin, geboren te Stargard (Pruisen) den 7 Augustus 1867, winkelier, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 710.

Maria Catharina Dautzenberg, geboren te Vorscheid (Aken) (Pruisen) den 11 Januari 1869, fabrieksarbeidster, wonende te Kohlscheid, Pruisen. S. 711.

Isaac Jacob Pop, geboren te Anderlecht (België) den 7 Mei 1871, mijnwerker, wonende te Königsstele (Pruisen). S. 712.

Katharina Kaup, weduwe van Joannes Hubertus Lemmens, geboren te Burtscheid (Pruisen) den 27 November 1866, schoonmaakster, wonende te Aken (Pruisen). S. 713.

Gottfried Hubert Otto de Hesselle, geboren te Dusseldorf (Pruisen) den 27 Juni 1876, koopman, wonende te Dusseldorf (Pruisen). S. 714.

Julius Huf, geboren te Sessenhausen (Pruisen) den 27 September 1852, koopman, wonende te Ansterdam, provincie Noordholland. S. 715.

Johannes Hermann Schophuis, geboren te Ochtrup (Pruisen) den 2 Februari 1881, wever, wonende te Mülheim a/d Ruhr, Pruisen. S. 716.

Friedrich Dumont, geboren te Laurensberg (Pruisen) den 23 Februari 1867, voerman, wonende te Aken, Pruisen. S. 717.

Johann Heinrich Terschlüssen, geboren te Vynen (Pruisen) den 22 April 1863, scheepsbevrachter, wonende te Rotterdam, provincie Zuidholland. S. 718.

Paul Joseph Schnitzler, geboren te Herzogenrath (Pruisen) den 9 Januari 1882, slager, wonende te Rolduc, gemeente Kerkrade, provincie Limburg. S. 719.

- Henricus Look, geboren te *Griethausen (Pruisen)* den 9 Juni 1866, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 720.
- Karl Heinrich Ludwig Müller, geboren te *Gross Hesepe (Pruisen)* den 5 Juli 1857, koopman, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*. S. 721.
- Lucien Paul Bédier de Prairie, geboren te *Singapore (Britsch-Indië)* den 6 October 1862, zonder beroep, wonende te 's *Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 722.
- Hermann Heinrich Burgemeister, geboren te *Unna (Pruisen)* den 15 October 1875, fabrikant, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*. S. 723.
- Hermann Rennings, geboren te *Ruhrort (Pruisen)* den 16 Februari 1884, stuurman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 724.
- Karl Gustav Albrecht, geboren te *Berlijn (Pruisen)* den 12 November 1893, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 725.
- Gerardus Staals, geboren te *Hamont (België)* den 20 November 1871, landbouwer, wonende te *Hamont, België*. S. 726.
- Theodor Johann Menting, geboren te *Ellen-Hüthum (Pruisen)* den 8 November 1883, meesterknecht, wonende te *Essen, Pruisen*. S. 727.
- Jacobus Paulus Suren, geboren te *Winterberg (Pruisen)* den 3 Maart 1879, koopman in manufacturen, wonende te *Leeuwarden, Friesland*. S. 728.
- Joseph Dannau, geboren te *Brussel (België)* den 16 Februari 1863, barbier, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 729.
- Hermann Gerhard Theodor Depeweg, geboren te *Ankum (Pruisen)* den 8 September 1869, winkelchef, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 730.
- Hermann Cohen, geboren te *Leer (Pruisen)* den 26 Augustus 1879, veehandelaar, wonende te *Emden, Pruisen*. S. 731.
- Wilhelm Johann Müller, geboren te *Frankfort aan den Main (Pruisen)* den 6 September 1878, koopvaardijmachinist, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 732.
- Charlotta Laurentia Maria Hgh, geboren te *Herenthals (België)* den 31 Augustus 1876, dienstmeid, wonende te *Merxem, België*. S. 733.
- Bernard Heinrich Lohmann, geboren te *Ankum (Pruisen)* den 26 Juli 1882, bedrijfsleider, wonende te *Breda*, provincie *Noordbrabant*. S. 734.
- Hidde Henderikus Pesman, geboren te *The-singe, gemeente Ten Boer (provincie Groningen)* den 19 Juli 1873, tandarts, wonende te *Wageningen*, provincie *Gelderland*. S. 735.
- Anna Margaretha Dautzenberg, geboren te *Aken (Pruisen)* den 14 Maart 1885, naaister, wonende te *Aken (Pruisen)*. S. 736.
- Bernardina Maria Paula Strotmann, weduwe van Georg Eduard Voss, geboren te *Mettingen (Pruisen)* den 28 Maart 1861, zonder beroep, wonende te *Mettingen i. W., Pruisen*. S. 737.
- Richard Albert Lappoehn, geboren te *Juivendi (Pruisen)* den 20 December 1879, handelaar in fotografieartikelen, wonende te 's *Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 738.
- Peter Joseph Nikolaus Franz van Weersch, geboren te *Kettenis (Pruisen)* den 4 Augustus 1869, landbouwer, wonende te *Aken, Pruisen*. S. 739.
- Nikolas Josef Willms, geboren te *Scherpenseel (Pruisen)* den 13 Maart 1863, landbouwer, wonende te *Stiepenbusch (Pruisen)*. S. 740.
- Johan Gerard Bolle, geboren te *Antwerpen (België)* den 29 Juli 1878, diamantkoopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 741.
- Bernhard Hermann Hopster, geboren te *Neuenkirchen (Pruisen)* den 19 September 1860, koopman, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 742.
- Heinrich Stanislaus Lamp, geboren te *Ellenhausen (Pruisen)* den 5 Mei 1867, winkelier, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*. S. 743.
- Jan Willemsen, geboren te *Neuenhaus (Pruisen)* den 4 Juli 1855, brugwachter en sigarenmaker, wonende te *Almelo*, provincie *Overijssel*. S. 744.
- Joseph Sinsig, geboren te *Rüdesheim (Pruisen)* den 25 November 1863, huizenverhuurder, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 745.
- Josephine Marie Julie Telders, weduwe van Albert Joseph Bruyère, geboren te 's *Gravenhage* (provincie *Zuidholland*) den 22 Mei 1878, zonder beroep, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*. S. 746.
- Hermann Heinrich Johann Berlage, geboren te *Wietmarschen (Pruisen)* den 5 November 1858, zonder beroep, wonende te 's *Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 747.

Abraham Kahn, geboren te *Schirrhofen (Elzas)* den 8 December 1878, winkelchef, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland* S. 748.

Johann Albert Aloisius Cajetanus Jansen, geboren te *Suderwick (Pruisen)* den 6 Augustus 1865, koopman, hotelhouder en exportslager, wonende te *Dinxperlo*, provincie *Gelderland*. S. 749.

Hermann Heinrich Stüve, geboren te *Endel (Oldenburg)* den 27 Augustus 1870, manufacturier, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 750.

Richard Carl August Franz Joseph Nessel, geboren te *Johannesburg (Zuidafrikaansche Unie)* den 19 Mei 1891, electrotechnisch ingenieur, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 751.

Jonas Simon Levie, geboren te *Wilhelms-haven (Pruisen)* den 6 April 1878, vleeschhouwer, wonende te *Kaiserslautern, Beieren*. S. 752.

Wilhelm Stephan van Laack, geboren te *Grieth (Pruisen)* den 7 Maart 1855, rustend schipper, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 753.

Gustav Adolph Otto Krause, geboren te *Halle a/S (Pruisen)* den 31 Juli 1879, chef van een confectiemagazijn, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 754.

Petrus Johannes Haubrich, geboren te *Rotterdam* (provincie *Zuidholland*) den 26 Augustus 1893, los brievenbesteller, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 755.

Justus Meijer, geboren te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*, den 31 October 1893, kantoorbiedende, wonende te *Watergraafsmeer*, provincie *Noordholland*. S. 756.

Anna Henriëtte Bernhardine Wittenberg, weduwe van Jacobus Johannes Onderwaater, geboren te *Allona (Pruisen)* den 2 Mei 1843, zonder beroep, wonende te *Hamburg (Duitschland)*. S. 757.

Max Rudolf Neumeijer, geboren te *Hatert*, gemeente *Nijmegen* (provincie *Gelderland*), den 7 Maart 1896, vaandrig, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 758.

Marij Henriëtte Johanna Mahn, geboren te *Rotterdam* (provincie *Zuidholland*) den 1 Juni 1894, zonder beroep, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*. S. 759.

Ernestus Andreas Hartogs, geboren te *Gent (België)* den 19 November 1875, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 760.

Bryan Brennan, geboren te *Thomastown (Ierland)* den 15 October 1848, gepensionneerd leeraar der Rijks Hoogere Burgerschool en van het gymnasium te Zwolle, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*. S. 761.

Gerard Marie Jacques Werlemann, geboren te *Luik (België)* den 28 April 1865, scheikundige, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*. S. 762.

Matthias Hermann Freund, geboren te *Melle (Pruisen)* den 10 Juli 1861, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 763.

Johann Bernard Eduard Röer, geboren te *Fuchtorf (Pruisen)* den 10 December 1849, grossier in manufacturen, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*. S. 764.

August Karl Will, geboren te *Pullenried (Beieren)* den 24 April 1877, waarnemend tijdelijk derde commies bij het Departement van Binnenlandsch Bestuur, wonende te *Batavia (Nederlandsch-Indië)*. S. 765.

Wilhelm Rudolph Julius Ludwig Schmidt, geboren te *Meiningen (Saksen Meiningen)* den 14 December 1859, kantoorbiedende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 766.

Joseph Scheilen, geboren te *Pesch*, gemeente *Herzogenrath (Pruisen)* den 2 October 1859, werkmán, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*. S. 767.

Carl Diedrich Ferdinand Brandt, geboren te *Rehne (Pruisen)* den 9 December 1857, broodbakker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*. S. 768.

Hubert Heinrich Reyers, geboren te *Huthum (Pruisen)* den 27 September 1861, landbouwer, wonende te *Herwen en Aerd*, provincie *Gelderland*. S. 769.

27 November 1918. BESLUIT, houdende verleening van vrijstelling van het verbod van art. 38 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor de waarneming der betrekking van secretaris eener huurcommissie.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. R. Bosman, hoofd der openbare lagere school te Martenshoek, gemeente Hoogezaand, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 12 Juli 1918, n°. 139, 3^e afd., waarbij afwijzend is beschikt op zijn verzoek om vrijstelling van het verbod van art. 38 der wet tot regeling van het Lager Onderwijs,

voorzoveel betreft het waarnemen der betrekking van secretaris der Huurcommissie der gemeente Hoogezand;

Den Raad van State, Afdeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 22 November 1918, n°. 22924, afd. L. O. A.;

O.: dat Gedeputeerde Staten bij bovengenoemd besluit op het verzoek afwijzend hebben beschikt uit overweging dat de werkzaamheden uit de betrekking van secretaris eener huurcommissie voortvloeiende, dien omvang kunnen aannemen dat de vervulling der plichten aan de betrekking van onderwijzer verbonden, daaronder kan lijden; dat verder gevaar bestaat dat de verhouding tusschen ouders en onderwijzer door de beslissingen der Huurcommissie wordt geschaad;

dat de appellant in beroep aanvoert dat de Huurcommissie te Hoogezand ingesteld 25 Juli 1917, op 29 Juli 1918, voorzover bekend, alle huurcommissiezaken heeft behandeld en er in de toekomst hoogstwaarschijnlijk geen belangrijk aantal zaken aan de orde zullen komen; dat het totaal aantal zaken door de Commissie behandeld 405 bedraagt en de werkzaamheden daaraan verbonden nimmer van dien omvang zijn geweest dat de vervulling der plichten aan de betrekking van onderwijzer verbonden daaronder behoefde te lijden, daar hij die werkzaamheden steeds in zijn vrijen tijd — met medewerking van de hem ten dienste staande hulp — gemakkelijk heeft kunnen verrichten; dat de ervaring hem heeft geleerd, dat door de hulp en voorlichting, die hij bij de invulling der formulieren voor de bij de commissie in te dienen verzoekschriften aan de belanghebbenden moest verstrekken, dikwijls juist eene aangename verhouding tusschen hem en die belanghebbenden is ontstaan, welke wél in het voordeel, maar nooit in het nadeel van de school kan zijn;

O.: dat de omstandigheden, zooals zij blijkens de verkregen inlichtingen zich hier voordoen, geen voldoende aanleiding geven tot weigering van de gevraagde vrijstelling, die daarenboven voor intrekking vatbaar is, zoo mocht blijken dat de belangen van het onderwijs dit vorderen:

Gezien de wet tot regeling van het Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, aan J. R. Bosman, hoofd der openbare lagere school te Martenshoek, gemeente Hoogezand,

vrijstelling te verlenen van de verbodsbepaling bedoeld in art. 38 der wet tot regeling van het Lager Onderwijs.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(W. v. d. B. A.)

29 November 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 770.

29 November 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Onjuist is de opvatting, dat alleen die processies zijn toegelaten, welke reeds in 1848 werden gehouden.

Art. 170 Grondwet toch spreekt niet van bepaalde *optochten*, doch heeft in zijn 2^e lid een bepaalde wijze van godsdienstoefening op het oog, n.l. die *buiten* de gebouwen. Het spreekt dan ook niet van godsdienst-oefeningen, die zijn toegelaten, maar van de godsdienstoefening, waar zij is toegelaten.

Deze opvatting vindt steun in de geschiedenis van het art., waaruit blijkt, dat men niet het oog kan hebben op naar tijd en anders dan voor wat de gemeenten betreft — naar plaats bepaalde plechtigheden.

(Grondwet art. 170; Wet Kerkgenootschappen art. 9.)

Voorzitter:

Mr. Jhr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, H. Hesse en Jhr. Rh. Feith.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De P.-G. enz.

Gezien de beschikking van het Gerechtshof te Arnhem van 4 Juni 1918, houdende goedkeuring van die van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 28 Mei 1918 (N. J. 1918, 601, Red.), waarbij G. W., Rooms-Katholiek pastoor te Gendringen buiten vervolging is gesteld wegens hem te laste gelegde overtreding van art. 9 der Wet van 10 September 1853 (S. 102), tot regeling van het toezigt op de onderscheiden Kerkgenootschappen;

Gezien de acte van beroep in cassatie tegen die beschikking;

O., dat art. 9 voornoemd voorschrijft dat verklaard wordt in strijd met de wet gehandeld te hebben hij die elders dan art. 167 der Grondwet toelaat den openbaren godsdienst uitoefent; dat art. 167 der Grondwet van 1848 — thans art. 170 — toelaat openbare godsdienstoefening binnen gebouwen of beslotene plaatsen onvoorwaardelijk, en bepaalt dat geoorloofd blijft godsdienstoefening buiten gebouwen of beslotene plaatsen daar waar zij naar de wetten en reglementen is toegelaten;

dat nu art. 9 der Wet van 1853 onmiskenbaar eene plaatsaanwijzing inhoudt, daar de woorden „elders dan art. 167 der Grondwet toelaat” niet anders kunnen beteekenen dan „op eene andere plaats dan waar godsdienstoefening buiten gebouwen of beslotene plaatsen is toegelaten”, en niet anders dan voor zooverre die godsdienstoefening is toegelaten”, dat elders ook niet kan beteekenen ergens anders dan binnen een gebouw of eene beslotene plaats (arrest van den Hoogen Raad van 29 October 1875, Wbl. 3910), omdat onder bepaalde voorwaarden ook godsdienstoefening buiten gebouwen en beslotene plaatsen toegelaten is; en het woord dus eene andere plaatsaanwijzing geeft dan die gelegen zou zijn in de tegenstelling binnen en buiten gebouwen of beslotene plaatsen;

dat dus, ook al neemt men aan dat art. 167 (170) der Grondwet godsdienstoefeningen buiten gebouwen of beslotene plaatsen alleen toelaat voor zoover die in 1848 gebruikelijk waren, de strafrechtelijke sanctie der overtreding van het daarin opgeslotene verbod beperkt is tot overtreding op andere plaatsen dan waar die godsdienstoefeningen, in welken omvang ook, waren toegelaten, dus niet betreft het houden daarvan op andere tijden en bij andere gelegenheden dan door het vóór 1848 bestaande gebruik mochten zijn aangewezen;

dat alzoo, nu feitelijk is beslist dat ter plaatse waar de beklagde eene godsdienstoefening op den openbaren weg heeft gehouden dit toegelaten was, de beklagde te recht buiten vervolging is gesteld;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat het middel is gericht tegen de beschikking van voornoemd Hof van 4 Juni 1918, houdende goedkeuring der beschikking van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 28 Mei 1918 (N. J. 1918, 601, Red.) waarbij G. W. enz., Roomsch-Katholiek Pastoor, wonende te Gendringen, werd buiten vervolging gesteld

ter zake dat hij op 10 October 1916 onder de parochie van Oud-Zevenaar, thans gelegen in de gemeente Zevenaar, op den openbaren weg buiten gebouwen en besloten plaatsen, komende van het station te Zevenaar en gaande langs den kunstweg naar de Roomsch-Katholieke kerk van Oud-Zevenaar en teruggaande van die kerk langs den Poelwijkschen laan naar genoemd station, heeft uitoefend de openbare godsdienst door als bedienaar der openbare godsdienst, terwijl hij gekleed was met superplie en stola, die voor kerkelijke plechtigheden en bij de uitoefening van den openbaren godsdienst in het Roomsch Katholieke kerkgenootschap gebruikelijk zijn, geleid te hebben, althans deel te hebben uitgemaakt van eene processie (optocht) bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 niet naar de wetten en reglementen bestaan hebbende, bij welke processie langs de bovenomschreven wegen en op bovengenoemden tijd gehouden, ongeveer een 160 personen aanwezig waren, die in processieorde over genoemde wegen liepen, terwijl verder daarbij gedragen werden door personen, deel uitmakende van die processie het ontbloote kruis en vier banieren, en de processiegangers baden en zongen”;

O., dat de gronden door de Rechtbank voor haar beschikking aangevoerd en door het Hof overgenomen in hoofdzaak hierop neerkomen, dat de Grondwet wel een beperking inhoudt door de openbare godsdienstoefeningen buiten de gebouwen slechts daar toe te laten waar ze naar de wetten en reglementen in 1848 waren toegelaten, maar de processies niet nog bovendien beperkt tot de processies voorzooverre ze in 1848 gebruikelijk waren;

dat nu in de gemeente Zevenaar, waartoe Oud-Zevenaar behoort, de processies destijds gebruikelijk waren en het onverschillig is of een processie op 10 October van het station te Zevenaar naar de Roomsch-Katholieke kerk te Oud-Zevenaar, zooals door verdachte als bedienaar van den godsdienst geleid is, in 1848 gebruikelijk was en naar wetten en reglementen toegelaten;

O., dat hiertegen en tot staving van het cassatiemiddel wordt aangevoerd, dat de bedoeling van art. 170 der Grondwet is den feitelijken toestand van 1848 te handhaven, zoodat alleen die processies zijn toegelaten welke reeds in 1848 werden gehouden, voor welke meening ook steun wordt gezocht in de Mem. van Toel. op art. 167 der Grondwet van dat jaar;

O., dienaangaande dat zeer zeker, overeenkomstig de bedoeling der Regeering, in art. 167

(thans art. 170) op den voorgrond staat handhaving van den bestaanden toestand, welke feitelijk — zij het dan wellicht ook niet wettelijk — er een was van onvrijheid, terwijl voorts de plaatsen waar de godsdienstoefening buiten de gebouwen geoorloofd zou zijn, evenzeer als hare mogelijke naderé regeling, blijkens de woorden „naar de wetten en reglementen”, zouden moeten worden gekend uit het geheel der bij de tot standkoming der Grondwet van 1848 bestaande voorschriften;

dat hierdoor evenwel niet de juistheid beezen wordt van de stelling waarop het middel berust;

dat toch art. 170 niet spreekt van bepaalde *optochten*, doch in zijn 2° lid een bepaalde wijze van godsdienstoefening op het oog heeft evenzeer als het 1° lid, namelijk die *buiten* de gebouwen en staande naast of tegenover die van het 1^e lid, de godsdienstoefening binnen de gebouwen;

dat het artikel dan ook niet spreekt van godsdienstoefeningen (in den zin van processies) die naar de wetten en reglementen zijn toegelaten, maar, in volkomen overeenstemming met de Mem. van Toel. op het artikel van de godsdienstoefening (enkelvoud) waar zij is toegelaten;

dat deze opvatting niet alleen niet wordt weersproken door de geschiedenis van het artikel, doch veeleer daarin steun vindt;

dat immers in de nota, door de regeering na het Voorloopig Verslag aan de 2e kamer overgelegd, en die dus geen andere strekking kon hebben dan om de kamer omtrent den bestaanden toestand in te lichten, mede was opgenomen een geheime missive van den Directeur-Generaal voor de zaken van den Roomsche-Katholieken eredienst aan de Gouverneurs van 1 Juni 1822 houdende toelichting van het K. B. van 23 April 1822, naar welke missive de bedoeling van dit besluit geen andere was dan alleen om de openbare processies in zoodanige plaatsen of gemeenten der noordelijke provinciën toe te laten, waar dezelve altijd zonder interruptie hebben plaats gehad; dat nu deze kennisgeving nog verder inhoud: „Dezelfde regel geldt ook met opzicht tot de begrafenissen, inwijdingen van kerken en andere plechtigheden welke openlijk geschieden, en die alsmede buiten de kerken op gene andere plaatsen kunnen worden toegelaten dan hoogstens daar, alwaar dergelijke plechtigheden onafgebroken geoorloofd zijn geweest”;

dat hieruit blijkt dat men niet het oog kan

hebben op naar tijd en — anders dan voor wat de gemeenten betreft — naar plaats bepaalde plechtigheden, daar immers het alsdan niet mogelijk zou geweest zijn in dat verband begrafenissen en inwijdingen van kerken te noemen;

dat mitsdien het middel is ongrondig;

Verwerpt het beroep in cassatie. (N. J.)

29 November 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Element van de in artt. 6 en 9 der wet op de kerkgenootschappen omschreven strafbare feiten is, dat de openbare godsdienstoefening geschiedt op een andere plaats dan waar art. 170 2° lid Grondwet dit toelaat. Ten onrechte heeft het Hof het tegendeel aangenomen.

Art. 170, 2° lid Grondwet geeft te kennen, dat, t. a. v. de openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen, op den voorgrond staat handhaving van den bestaanden toestand, welke feitelijk — zij het dan wellicht ook niet wettelijk — er een was van onvrijheid, terwijl de plaatsen, waar die godsdienstoefening geoorloofd zoude zijn, zouden moeten worden gekend uit het geheel der bij de totstandkoming der Grondwet van 1848 bestaande voorschriften.

Van die wetten en reglementen is ten deze slechts ter zake dienende het K. B. v. 23 April 1822. Krachtens dit voorschrift was dus te Beugen openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen slechts geoorloofd, indien zulks bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 daar gebruikelijk was.

Het Hof had niet mogen verzuimen, omtrent het op dit punt telastgelegde een onderzoek in te stellen.

Concl. O. M. : Art. 170, 2° lid Grondwet dient uitsluitend naar zijn inhoud en niet naar de daarvan afwijkende bedoeling te worden uitgelegd. Wat niet wettig is verboden, blijft toegelaten. Art. 193 Grondwet 1815. Het K. B. van 23 April 1822, mist rechtskracht. Wet van 18 Germinal an X. Er bestaan geen wetten of wettige reglementen, die omtrent de toelating der openb. godsdienstoef. iets bepalen. Bekl. moet worden ontslagen van rechtsvervolging.

(Grondwet art. 170, Wet Kerkgenootschappen art. 9, Sr. art. 1.)

Voorzitter :

Mr. Jhr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, H. M. A. Savelberg, Jhr. Rh. Feith, Dr. L. E. Visser.

A. J. K., requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch van den 11den Juni 1918 (N. J. 1918, 598, Red.) waarbij hij in hooger beroep, — met vernietiging van een vrijsprekend vonnis der Arr.-Rechtbank aldaar de dato 18 Maart 1918 (N. J. 1918, 304, Red.) als schuldig aan : „het elders dan art. 170 der Grondwet toelaat, 1°. den openbaren godsdienst uitoefenen ; 2°. als bedienaar van den openbaren godsdienst dragen het gewaad voor kerkelijke plechtigheden of bij de uitoefening van den openbaren godsdienst in zijn kerkgenootschap gebruikelijk” met toepassing der artt. 170 der Grondwet 1887 en 6, 9, 10 en 11 der Wet van 10 September 1853 (S. 102) is verklaard te hebben gehandeld in strijd met de wet ; (gepleit door Mr. J. R. H. van Schaik te Arnhem) ;

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

De requirant, die te Beugen eene processie op den openbaren weg heeft gehouden en daarbij zijn kerkelijk gewaad heeft gedragen en deswege vervolgd is wegens overtreding van art. 6—9 der Wet op de Kerkgenootschappen van 10 September 1852 (S. 102), is door de Arr.-Rechtbank te 's-Hertogenbosch vrijgesproken omdat van het telastegelege niet bewezen was een element der overtredingen, nl. dat bij de invoering der Grondwet van 1848 te Beugen naar de wetten en reglementen de openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en beslotene plaatsen niet was toegelaten ; bij het arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch waarvan beroep is het vonnis vernietigd op grond dat het uitoefenen van den godsdienst buiten gebouwen en besloten plaatsen in het algemeen verboden is en de beklagde, die dus te bewijzen had dat voor de plaats waar hij tegen het verbod handelde eene uitzondering bestaat, het bewijs niet heeft geleverd. Die uitzondering zou dan hierin gelegen zijn dat in 1848 te Beugen het houden van de bedoelde godsdienstoefening toegelaten was, omdat art. 167 der Grondwet (thans art. 170) zoo moet worden opgevat dat het die godsdienstoefening alleen toelaat daar waar zij naar de wetten en reglementen gebruikelijk was, werkelijk gehouden werd.

Als middel van cassatie is gesteld :

Schending en verkeerde toepassing der artt. 6 en 9 en 10 der Wet van 10 September 1853 (S. 102), art. 170 (oud 167) der Grondwet, in verband met 211, 221, 216, 237, 391 Sv. en 854 Rv. door te beslissen :

a. dat art. 167 (170) der Grondwet als voorwaarde voor het geoorloofd zijn eener openbare godsdienstoefening buiten de gebouwen en besloten plaatsen stelt dat zij ter plaatse waar zij werd gehouden in 1848 gebruikelijk was ;

b. dat de Grondwet als regel heeft gesteld dat het houden van openbare godsdienstoefeningen buiten gebouwen en besloten plaatsen ongeoorloofd is, ook de Wet van 1853 het houden daarvan en het dragen van een kerkelijk gewaad buiten gebouwen en besloten plaatsen in het algemeen verbiedt, en het afwezig zijn der voorwaarden, waaronder dat bij uitzondering geoorloofd is, niet is element van de overtredingen van art. 6 en 9 der wet, maar wel de aanwezigheid eener door den beklagde aan te voeren en te bewijzen bevrijdende omstandigheid ;

en door dientengevolge :

c. niet te onderzoeken en te beslissen of openbare godsdienstoefening te Beugen naar de wetten en reglementen was toegelaten

d. eenmaal aannemende dat het in 1848 ter plaatse gebruikelijk zijn van openbare godsdienstoefening voorwaarde van toelating was, niet den beklagde vrij te spreken of van rechtsvervolgting te ontslaan op grond van het niet telastegelegd, althans niet bewezen zijn van de afwezigheid van dit feit, althans niets omtrent dit feit te onderzoeken en te beslissen, maar op grond dat beklagde de aanwezigheid niet bewezen heeft of getracht te bewijzen, aan te nemen dat hij in strijd met de wet handelde.

De te beantwoorden vragen liggen dieper dan de bij zoovele strafbare feiten te stellen vraag in hoeverre zekere omstandigheden als elementen daarvan beschouwd moeten worden, dan wel eenen rechtvaardigingsgrond opleveren waarop de beklagde zich heeft te beroepen en waarvan hij het bestaan moet bewijzen. Immers indien uitgemaakt wordt dat de tot nog toe in de juris prudentie (arresten van den Hoogen Raad van 29 October 1875, W. 3910, en 10 Januari 1879, W. 4326, bladz. 2) aangenomene uitlegging van art. 167 (170) der Grondwet niet kan worden gehandhaafd, dat de woorden van het artikel niet veroorloven voor toegelaten te houden alleen de gebruikelijke openbare godsdienstoefening buiten gebouwen

en openbare plaatsen, met dit gevolg dat slechts verboden is wat niet naar de wetten en reglementen is toegelaten, indien alzoo beslist wordt dat moet worden nagegaan wat naar de wetten en reglementen is toegelaten, dan moet de uitlegging van de wet alleen de beslissing beheerschen, en is van invloed van feitelijke omstandigheden, in casu van feitelijk gebruik zijn geen sprake en dus evenmin van eenig bewijs dat op eene bepaalde plaats de openbare godsdienstoefening is toegelaten omdat zij gebruikelijk was, zoodat dan ook van verplaatsing van den bewijslast niet gesproken kan worden.

De jurisprudentie neemt nu aan dat, ofschoon art. 167 (170) der Grondwet zegt dat behouden s de noodige maatregelen ter verzekering van de openbare orde en rust de openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en beslotene plaatsen geoorloofd blijft waar zij thans (d.i. in 1848) naar de wetten en reglementen is toegelaten, de toelichting door de Regeering aan het artikel gegeven medebrengt dat die woorden te kennen geven dat die godsdienstoefening blijft toegelaten waar zij overeenkomstig wetten en reglementen in gebruik is. Volgens de woorden zou dan toegelaten zijn wat niet verboden was, onverschillig of van de daarin gelegene toelating gebruik was gemaakt, volgens de toelichting wat volgens ed wetten en reglementen feitelijk gedaan werd.

Aan de toelichting wordt dus in werkelijkheid de voorrang gegeven vóór de woorden der Grondwet.

Tot aanbeveling van een dergelijk stelsel van uitlegging werd door den Advocaat-Generaal Römer in zijne conclusie, voorafgaande aan het arrest van 29 October 1875 met een beroep op de Bosch Kempers Wetenschap der zamenleving betoogd dat staatkundige wetten, inzonderheid de Grondwet, niet altijd naar de woorden, veeleer naar de bedoeling, moeten worden uitgelegd. Wat er van die stelling in het algemeen zij, mij komt het voor dat zij in casu niet mag worden toegepast. De artt. 6 en 9 der Wet op de Kerkgenootschappen houden eene omschrijving van strafbare feiten in, en het laatste stelt straf op overtredingen, bestaande in het verrichten van bepaalde handelingen elders dan waar art. 167 (170) der Grondwet die toelaat; dit grondwetsartikel is dus in de strafbepaling opgenomen en dient alleen daarom krachtens het beginsel, neergelegd in art. 1 Sr. uitsluitend naar zijnen inhoud te worden uitgelegd. Komt nu die inhoud

niet overeen met hetgeen de wetgever er in heeft willen leggen, dan mag met eenige bedoeling geene rekening worden gehouden.

Ter verklaring van het artikel, dat blijft toegelaten hetgeen „thans” d.i. in 1848 bij de invoering van de Grondwet, naar de wetten en reglementen toegelaten was, moet dus worden vastgesteld de rechtstoestand vóór en in 1848, moet worden nagegaan of er toen wetten en reglementen d.z. wettige reglementen bestonden, die de openbare godsdienstoefening aan banden legden.

In de eerste plaats komt dan in aanmerking art. 193 der Grondwet van 1815, bij de herziening van 1840 ongewijzigd gebleven, dat den rechtstoestand schiep. Dit artikel zegt: geene openbare uitoefening der godsdienst kan worden belemmerd dan in geval dezelve de openbare orde of veiligheid zoude kunnen storen. Het stelt dus den regel dat de openbare godsdienstoefening in het algemeen is toegelaten en maakt geen onderscheid tusschen godsdienst-oefeningen binnen en buiten gebouwen en beslotene plaatsen, het veroorlooft alleen belemmering in geval van vrees voor verstoring van de openbare orde of veiligheid, dus alleen politiemaatregelen naar aanleiding van eenig concreet geval, gerechtvaardigd door de belangen van openbare orde en veiligheid.

Niettemin zijn onder vigueur van de Grondwet van 1815 door of van wege den Koning bepalingen gemaakt waarbij algemeene regelen zijn gesteld omtrent al of niet toegelaten processieën, welke onbetwist beschouwd worden als een vorm van openbare uitoefening van den godsdienst.

Bij de behandeling van art. 167 der Grondwet van 1848 werd door de Staten-Generaal opgave gevraagd van de toen bestaande bepalingen: de regeering gaf toen een lijst daarvan, waarin behalve de Wet van 18 Germinal an X (Waarover nader) werden genoemd ettelijke ministerieele aanschrijvingen en het K. B. van 23 April 1822, volgens welke alleen toegelaten werden processieën in die gemeenten der noordelijke provinciën, waarin zij zonder interruptie altijd waren gehouden.

Ik kan in het midden laten of ministerieele aanschrijvingen gerekend kunnen worden te behooren tot de bij de Grondwet bedoelde reglementen, want men stelde zich daarbij op hetzelfde standpunt, dat de Koning innam bij de uitvaardiging van het besluit van 1822, en zij deelen dus het lot van dit besluit wanneer de vraag beantwoord wordt of er wettelijke kracht aan kan worden toegekend; dat zij

gene reglementen zijn is trouwens, naar ik meen, niet betwist.

Het is nu dunkt mij duidelijk dat het besluit van 1822 veel meer is dan een politie maatregel, veelmeer inhoudt dan belemmering op grond van vrees voor storing van de openbare orde of veiligheid in concrete gevallen; het houdt eene algemeene bepaling in omtrent het geoorloofd zijn van processïën, en tot het maken van zulk eene bepaling was den Koning de bevoegdheid niet gegeven. Het recht tot het houden van openbare godsdienst oefening berustte op de Grondwet, en de Koning mocht dat recht niet aantasten, alleen de feitelijke uitoefening belemmeren voor zooveel de grondwet dat toeliet. Van vrees voor verstoring van de openbare orde of veiligheid wordt in het besluit niet gerept.

En mocht men willen aannemen dat de Koning eene meer uitgebreide bevoegdheid had dan het nemen van politie maatregelen, en daarvan gebruik heeft willen maken, dan zou het besluit van 1822 zijn een algemeene maatregel van bestuur, maar dan zou er rechtskracht aan moeten worden ontzegd omdat t het is tot stand gekomen zonder dat de Raad van State er op is gehoord en het niet is afgekondigd, zoodat het niet voldoet aan de vereischen, gesteld bij het K. B. van 18 December 1813, (S. 1814, n°. 1).

De jurisprudentie onderstelde tot dusverre dat werkelijk tusschen de woorden van art. 167 (170) der Grondwet en de uitgedrukte bedoeling der Regeering strijd bestaat. In het arrest waarvan beroep, schijnt echter eene poging te worden gedaan tot het brengen van overeenstemming tusschen woorden en bedoeling.

Het Hof zegt dat de woorden toegelaten en gebruikelijk gelijke beteekenis hebben omdat veilig mag worden aangenomen dat de toegelatene processïën ook werkelijk gehouden werden en de wetgever dus de beide woorden promiscue mocht gebruiken en, sprekende van toegelatene processïën, daarmede kon bedoelen gebruikelijke, werkelijk gehoudene, zoodat eene wet, den status quo willende handhaven met de woorden „de toegelatene processïën blijven geoorloofd”, daarmede niets anders wilde zeggen dan dat geoorloofd bleven de gebruikelijke, feitelijk gehouden wordende processïën. Doch ook deze verklaring gaat buiten de woorden van art. 167, dat niet zegt, dat geoorloofd blijven de openbare godsdienst oefeningen die door of bij wetten en reglementen thans worden toegelaten. Dit zou kunnen beteekenen, de feitelijk bestaande wetten en

reglementen zijn beslissend, toegelaten blijft wat zij toelieten. Het artikel luidt anders en blijft toelaten wat naar wetten en reglementen toegelaten is, d. i. wat niet wettig is verboden. Houdt men nu in het oog dat onder de wetten en reglementen in de eerste plaats art. 193 der Grondwet van 1815 in aanmerking komt, dan kan het niet de vraag zijn of er een reglement bestaat dat eene beperking inhoudt, maar of zulk een reglement wettelijke kracht heeft tegenover de bepaling der Grondwet. Dat nu feitelijk in het besluit van 1822 is berust, dat vóór en in 1848 geene andere processïën werden gehouden dan de in het besluit genoemde, bewijst niet dat het besluit wettig is, dus ook niet dat gebruikelijk en naar wetten en reglementen toegelaten uitdrukkingen van dezelfde beteekenis zijn. Het kan dus niet beslissend zijn dat er een reglement, wettig of niet wettig, feitelijk bestaat, alleen of er een reglement is dat wettig eene bepaalde categorie van processïën, nl. de niet van oudsher gebruikelijke verbiedt. Dat het besluit van 1822, niet een zoodanig reglement is, meen ik te hebben aangetoond.

Toen de Regeering bij de toelichting van art. 167 zeide, dat daar waar de godsdienst oefening buiten gebouwen en beslotene plaatsen naar de wetten en reglementen in gebruik was, zij als geoorloofd moest worden beschouwd opdat niet aan verkregene rechten, met beleid en omzichtigheid toegestaan, zou worden te kort gedaan, zocht zij den grondslag der verkregene rechten op de verkeerde plaats, in het onwettige besluit van 1822; daar ligt hij niet, maar in de Grondwet van 1815, uit welke bepaling in het algemeen het recht was verkregen, waarop door een besprekend besluit geene inbreuk gemaakt kan worden.

De Regeering wees nu in 1848 ook op de Wet van 18 Germinal an X, die in art. 45 bepaalt dat godsdienstplechtigheden buiten de kerkgebouwen in steden waar kerken zijn van onderscheidene gezindheden verboden zijn, eene bepaling die volgens eene circulaire van 30 Germinal an XI verstaan moet worden als slechts van toepassing zijnde op plaatsen waar naast eene Rooms-Katholieke kerk, eene protestantsche consistoriale kerk bestaat, d. z. die welke eene protestantsche bevolking van 6000 zielen hebben. Nu staat historisch wel vast dat Beugen altijd is geweest eene plattelandsgemeente zonder andere kerk dan eene Rooms-katholieke, zoodat het in de Wet van Germinal gelegene verbod daar niet van toepassing is.

Het is trouwens eene vraag in hoeverre deze wet hier te lande ooit gegolden heeft. Zij is bij decreet van 6 Januari 1811 van kracht verklaard voor de toen onlangs bij Frankrijk ingelijfde gewesten, uitmakende het Koninkrijk Holland, maar onder voorbehoud van wijzigingen, voor de nieuwe departementen in te voeren, hoedanige wijzigingen nooit tot stand gekomen zijn, zoodat men wellicht spreken kan van eene voorwaardelijke invoering waarvan de voorwaarde niet is vervuld. In casu zou dit echter niet afdoen omdat niet betwijfeld wordt dat de wet gegolden heeft in Limburg dat reeds vroeger bij Frankrijk was ingelijfd, en hetzelfde moet gelden van Noordbrabant, waarin Beugen gelegen is, omdat ook dit gewest ook sedert Maart 1810 van het Koninkrijk Holland gescheiden was en deel uitmaakte van het Fransche Keizerrijk.

De wet op de Kerkgenootschappen behelst nu eene uitdrukkelijke afschaffing van de wet van Germinal, maar dit kan op eene dwaling berusten; de Regeering was omtrent de noodzakelijkheid van eene uitdrukkelijke afschaffing zelfs verdeeld. Deze afschaffing bewijst dus niet dat de wet gegolden heeft; zij bewijst ook niet dat de wet niet reeds afgeschaft was. Zij was nu anterior aan de Grondwet van 1815 die, de openbare godsdienst-oefening onbeperkt toelaten de behoudens politie maatregelen, alle andere beperkingen heeft opgeheven en daarmee aan de wet van Germinal hare kracht ontnomen.

De slotsom is dat er geene wetten of wettige reglementen bestaan die omtrent de toelating van openbare godsdienst-oefening en het dragen van kerkelijke gewaden iets bepalen, zoodat de toelating, op de Grondwet van 1815 berustende, bij de invoering van die van 1848 onbeperkt bestond.

Zie ik hierin juist, dan heeft de Rechter uit de wet af te leiden of openbare godsdienst-oefening bij de invoering van de Grondwet van 1848 te Beugen (en elders) naar de wetten en reglementen is toegelaten, d.i. niet verboden, en behoeft het in gebruik zijn niet te worden bewezen, door wien ook; dan had ook de beklagde van rechtsvervolging moeten worden ontslagen, omdat de bijvoeging in de dagvaarding dat de gehoudene godsdienst-oefening niet was toegelaten, overtollig is; immers dan is het houden van eene openbare godsdienst-oefening en daarnevens het dragen van het kerkelijke gewaad overal toegelaten en onder geene omstandigheden een strafbaar feit.

Neemt men daarentegen aan, dat de straf-

baarheid van het feit naar het in gebruik-zijn van processien ter plaatse moet worden bepaald, dan is het niet in gebruik-zijn een element van de overtreding van art. 6 en 9 der Wet op de Kerkgenootschappen, bestaande in het uitoefenen van den godsdienst in het openbaar buiten gebouwen en beslotene plaatsen elders dan waar het toegelaten is en het dragen van het kerkelijke gewaad anders dan binnen gebouwen en beslotene plaatsen of daar waar het is toegelaten, omdat die feiten alleen strafbaar zijn, waar zij niet zijn toegelaten, dan is bij het arrest waarvan beroep te onrechte over dat element der telastegelegde feiten geene beslissing gegeven en zijn alzoo de artt. 211 en 221 Sv. geschonden.

Ik concludeer tot vernietiging van het arrest waarvan beroep, met ontslag van rechtsvervolging van den beklagde, subsidiair verwijzing van de zaak naar een aangrenzend Gerechtshof om op het bestaande appel te worden behandeld en beslist.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Visser;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, luidende: (zie concl. Proc.-Gen.);

O., dat aan requirant bij inleidende dagvaarding was ten laste gelegd;

dat hij op 15 Augustus 1917 ter gelegenheid van den Roomsch-Katholieken feestdag „Maria Hemelvaart” te Beugen, als pastoor der Roomsch-Katholieke gemeente aldaar, buiten gebouwen en besloten plaatsen, en wel op den openbaren weg: 1°. openbare godsdienst-oefening heeft gehouden door, — gekleed in het kerkelijk gewaad, als hierna sub. 2°. omschreven — eene godsdienstige optocht; zoogenaamde processie, te geleiden, welke zich voortbewoog komende van uit de Roomsch-Katholieke kerk langs de navolgende openbare wegen: den Provincialen weg, den Veldweg, den Molenweg, de Dorpsche straat, Provincialen weg naar die kerk terug, zulks terwijl hij, beklagde — voorafgegaan door in kerkelijk habijt gekleede misdienaars, die wieroekvat-scheepje en bellen hanteerden — onder eenen tróonhemel dragende „het Allerheiligste”, voortschreed aan het hoofd van dien optocht, althans deel daarvan uitmakende, hij vervolgens — gekomen aan voormelden Molenweg, alwaar een altaar was opgericht en de stoet halt hield — het Allerheiligste op dit altaar plaatste, door een gemengd koor, deel uitmakende van

den stoet, kerkelijke liederen liet zingen en daarna van af het altaar met het Allerheiligste aan de verzamelde menigte den zegen gaf; waarna de processie, waarvan sommigen kerkelijke vaandels droegen en waarbij luide gebeden werd, zich langs voormelde openbare wegen naar de kerk terug begaf, zijnde voorgescreven openbare godsdienstoefening bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 te Beugen naar de wetten en reglementen niet toegelaten;

2°. bij voormelde processie, als bovenbedoelde bedienaar der openbare Godsdienst, gedragen heeft een alb, stoel en koorkap, welke gewaden voor kerkelijke plechtigheden en bij de uitoefening van den openbaren Godsdienst in het Roomsch-Katholiek Kerkgenootschap gebruikelijk zijn;

O., dat de Rechtbank dit feit wettig en overtuigend bewezen heeft geoordeeld, met uitzondering van de omstandigheid, welk zij als element van beide ten laste gelegde feiten beschouwde, dat de voorschreven openbare godsdienstoefening bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 te Beugen naar de wetten en reglementen niet was toegelaten;

O., dat de Rechtbank deze omstandigheid niet bewezen achtende, den requirant heeft vrijgesproken;

O., dat het Hof eveneens wettig en overtuigend bewezen heeft geacht het deel der aanklacht, dat de Rechtbank als bewezen heeft aangenomen en omtrent het overige heeft overwogen, dat het Openbaar Ministerie niet noodig had ten laste te leggen dat de door den requirant buiten gebouwen en besloten plaatsen gehouden openbare godsdienstoefening eene bij de Grondwet niet toegelatene was, daar de wetgever blijkens den tekst der artt. 6 en 9 der Wet van 10 September 1853 (S. 102) als regel heeft gesteld, dat het houden van zoodanige openbare godsdienstoefeningen ongeoorloofd was, zoodat de beklagde had aan te toonen, dat de door hem gehouden godsdienstoefening, op grond van eene uitzondering op den algemeenen regel, geoorloofd was;

O., dat het Hof voorts heeft overwogen, dat „waar veilig aangenomen mag worden, dat in 1848 al de *toegelaten* processien ook werkelijk *gehouden* werden, de wetgever — en ook de Grondwetgever — die woorden promiscue mocht gebruiken, om sprekende van *toegelaten* processien daarmede bedoelde *gebruikelijke* *gehouden* processien, zoodat eene wet, den status quo willende handhaven, met de woorden: „de *toegelaten* processien blijven geoorloofd,

daarmede niets anders wilde zeggen dan dat geoorloofd bleven de gebruikelijke, feitelijk gehouden wordende processien;

dat deze opvatting volkomen strookt met de geschiedenis van art. 167 (thans art. 170) der Grondwet, dat toch uit de geschiedenis blijkt, dat de Grondwetgever van 1848 bedoeld heeft met het tweede lid van dat artikel te bepalen, dat eene openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen in den regel niet is geoorloofd, maar alleen als uitzondering daár is toegelaten, waar zij destijds, dit is in 1848, naar de wetten en reglementen in gebruik was, zoodat eene processie om toegelaten of geoorloofd te zijn, moet voldoen aan twee voorwaarden: 1°. dat zij ter plaatse, waar zij werd gehouden, in 1848 gebruikelijk was, en 2°. dat het toen bestaande gebruik tevens op de wetten en reglementen steunde”;

O., dat het arrest ten slotte overweegt, dat waar requirant niet heeft bewezen, noch zelfs getracht te bewijzen dat in of gedurende enkele jaren vóór 1848 te Beugen eenige openbare godsdienstoefening buiten gebouwen of besloten plaatsen gehouden is, daardoor reeds vaststaat, dat zijn handelingen geschieden in strijd met de wet en het niet noodig is te onderzoeken of er al dan niet wetten en reglementen bestaan hebben, krachtens welke een zoodanig gebruik geoorloofd zou zijn geweest, op welke gronden het Hof de aan het hoofd van dit arrest weergegeven uitspraak heeft gegeven;

O., nu betreffende het middel van cassatie: dat art. 6 der Wet van 10 September 1853 (S. 102) tot regeling van het toezigt op de onderscheiden kerkgenootschappen den „bedienaren der openbare godsdienst” buiten gebouwen en besloten plaatsen slechts veroorlooft het kerkelijk gewaad te dragen, daar, waar de openbare godsdienstoefening naar het 2de lid van art. 167 (thans 170) der Grondwet is toegelaten, terwijl, volgens art. 9 dier wet, hij wordt verklaard in strijd met de wet gehandeld te hebben, die onder meer art. 6 overtreedt of elders dan art. 167 (thans 170) der Grondwet toelaat den openbaren godsdienst uitoefent;

dat uit die wetsbepalingen, welke den grondslag dezer vervolging uitmaken, in onderling verband duidelijk voortvloeit dat het dragen van het kerkelijk gewaad of het houden van openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen niet in het algemeen ongeoorloofd is, doch slechts indien dit geschiedt elders dan waar alinea 2 van art. 167 (170) der Grondwet openbare godsdienstoefening

buiten gebouwen en besloten plaatsen toelaat ; dat dus element van de verboden handeling is, dat een en ander geschiedt op een andere plaats dan waar die Grondwetsbepaling het laatste toelaat, en het Hof in zijn arrest ten onrechte het tegendeel heeft aangenomen ;

O., voorts wat betreft genoemd Grondwets-artikel, dat dit is voorgesteld met de onmiskenbare bedoeling om, ten aanzien van de openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen, te handhaven den bestaanden feitelijken toestand, of, zóóals de Regeering het uitdrukte, die godsdienstoefening alleen toe te laten „daar, waar zulks thans naar de wetten en reglementen in gebruik is opdat aao geen verkregen rechten, met omzichtigheid en beleid toegestaa, zoude worden tekort gedaan“ ;

dat die bedoeling ook in de Grondwet is neergelegd ;

dat toch art. 167 (170) alinea 2, bepalende dat dergelijke godsdienstoefening geoorloofd blijft, waar zij thans naar de wetten en reglementen is toegelaten, daardoor te kennen geeft, dat op den voorgrond staat handhaving van den bestaanden toestand, welke feitelijk — zij het dan wellicht ook niet wettelijk — er eene was van onvrijheid, terwijl voorts de plaatsen, waar die godsdienstoefening geoorloofd zoude zijn, evenals hare mogelijke nadere regeling, blijkens de woorden „naar de wetten en reglementen“ zouden moeten worden gekend uit het geheel der bij de tot standkoming der Grondwet van 1848 bestaande voorschriften ;

dat die wetten en reglementen dus, ongeacht hare wettigheid, werden beschouwd als de kenbronnen van den voortaan geldenden toestand, zoodat in den vervolge openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen zou toegelaten zijn in de door die voorschriften bedoelde gemeenten, bij welke opvatting ook op het verzoek van de Kamer om inlichting aangaande die voorschriften, het juiste licht valt ;

dat nu van die „wetten en reglementen“ ten deze, waar „Beugen in de noordelijke provincies“ gelegen is, slechts ter zake dienende is het K. B. van 23 April 1822, waarbij — in verband met de dat besluit toelichtende missive van den Directeur-Generaal voor de zaken van den Roomsch-Katholieken eeredienst van 1 Juni 1822 — bepaald werd dat het houden van processies toegelaten was in die gemeenten der noordelijke provincies, waar zulks zonder interruptie altijd heeft plaats gehad ;

dat krachtens dit voorschrift dus in Beugen

openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen slechts geoorloofd was, indien zulks bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 daar gebruikelijk was ;

O., dat hieruit volgt dat niet tot cassatie kan leiden het cassatiemiddel sub a, omdat in ieder geval voor het houden eener zoodanige openbare godsdienstoefening te Beugen voorwaarde was, dat zij dáár in 1848 gebruikelijk was, terwijl ook het eerste gedeelte van het middel sub d vruchteloos is voorgesteld, waar het Hof de zinsnede der dagvaarding „naar de wetten en reglementen . . . toegelaten“ blijkbaar heeft opgevat in den zin, welke die woorden krachtens art. 167 (170) alinea 2 der Grondwet in verband met het K.-B. van 1822 hebben ;

dat echter wel gegrond is de grief, vervat in de onderdeelen sub b, c en d in fine, omdat het Hof het bewijs der omstandigheid, dat openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen te Beugen in 1848 gebruikelijk was, niet had mogen leggen op den requirant en niet had mogen verzuimen, omtrent het op dit punt telastgelegde, een onderzoek in te stellen en eene beslissing te nemen ;

Vernietigt het arrest, door het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch den 11den Juni 1918 in deze zaak gewezen ;

En recht doende krachtens art. 106 R. V. ;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Arnhem, om, met inachtneming van dit arrest op het bestaande hooger beroep te worden berecht en afgedaan. (N. J.)

29 November 1918. ARRÊST van den Hoogen Raad.

Onteigening. Waarde naar opbrengstvermogen ; daarin — volgens Rechtbank — begrepen meerdere waarde van een vergunningsrecht, indien deze aanwezig mocht zijn, wat de Rechtbank niet aanneemt.

Verwerping cassatieberoep, omdat in het middel slechts een der gronden van de beslissing der Rechtbank wordt aangevallén.

Kosten van wederbelegging. Cassatiemiddel stuit af op feitelijke beslissing der Rechtbank.

Schadeloosstelling volgens de Onteigeningswet niet voor kans op schade, maar alleen voor werkelijk te lijden, althans redelijkerwijze te verwachten nadeel.

(Onteigeningswet art. 40.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, H. Hesse, Jhr. R. Feith en Dr. L. E. Visser.

J. A. Vermetten, directeur der N.V. Kaufmann's Huidenhandel, wonende te Rotterdam, in zijne hoedanigheid van derde, tegen wien het geding tot onteigening van na te melden perceelen wordt gevoerd, in plaats van tegen de Vennootschap onder de firma S. G. Kaufmann, gevestigd te Mülheim a/d. Ruhr, eischer tot cassatie tegen een vonnis der Arr. Rechtbank te Rotterdam d.d. 24 October 1918, advocaat Mr. D. van Houten, gepleit door Mr. J. G. L. Nolst Trenité,

tegen :

den Heer Burgemeester der gemeente Rotterdam, wonende aldaar 99, verweerder tot cassatie, advocaat Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. Noyon.

Dit geding betreft de onteigening van perceelen, voor een gedeelte waarvan een vergunning tot uitoefening van eene huidenzouterij is verleend. De gedaagde heeft gesteld dat wegens het verlies van die vergunning aan de firma wier plaats zij in het geding inneemt afzonderlijk schadeloosstelling moet worden toegekend.

De Rechtbank vereenigt zich in het vonnis waarvan beroep met het oordeel van deskundigen, dat het vergunningsrecht geene bijzondere waarde heeft omdat niet is gebleken dat de perceelen eene bijzondere geschiktheid hebben voor huidenzouterij, en overweegt verder dat acht is geslagen op het opbrengstvermogen der perceelen in hunnen tegenwoordigen toestand en derhalve, zoo al eenige meerdere waarde als gevolg van bedoeld vergunningsrecht daaraan kan worden toegekend, deze reeds geacht moet worden in de toegekende waarde te zijn begrepen.

Zij oordeelt alzoo eenerzijds dat de mate van geschiktheid der perceelen aan het vergunningsrecht de daaraan door den gedaagde toegekende waarde ontnemt, anderzijds dat eventuele bestaande waarde in aanmerking is genomen.

Dat deze beslissingen niet gemakkelijk met elkander in overeenstemming zijn te brengen, daar, indien er geene waarde is, ook niet eene waarde in aanmerking genomen kan zijn, neemt niet weg dat het niet toekennen van de

beweerde hoogere waarde berust op twee overwegingen, terwijl slechts ééne daarvan wordt aangevallen in het eerste cassatiemiddel, luidende : De Rechtbank heeft geschonden en verkeerd toegepast de artikelen 151 Grondwet 30, 31, 37, 40 en 41 der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851, St. 125, omdat zij niet heeft onderzocht of — afgescheiden van de omstandigheid dat niet gebleken is dat de te onteigenen perceelen een bijzondere geschiktheid voor huidenzouterij bezitten — aan die perceelen wegens het voor een gedeelte daarvoor (lees : daarvan) verleende vergunningsrecht voor de uitoefening der huidenzouterij eenige hoogere waarde, en zoo ja, welke moet worden toegekend zijnde toch bij hare beslissing, dat, zoo al eenige meerdere waarde aan de perceelen als gevolg van bedoeld vergunningsrecht kan worden toegekend, deze reeds geacht moet worden in de toegekende waarde te zijn begrepen, ook blijkens de motiveering mét bedoelden waardefactor geene rekening gehouden ; — welk middel alzoo niet tot cassatie kan leiden.

In de tweede plaats was door den gedaagde gevraagd toekenning van zoogenaamde kosten van wederbelegging omdat de eigenaares der perceelen deze, waarin zij vroeger haar bedrijf van huidenzouter uitoefende, bij de verplaatsing van dat bedrijf heeft behouden als reserveterrein ten dienste van mogelijke uitbreiding van het bedrijf.

De aanspraak op zoodanige kosten is afgewezen ; daarom stelt de eischer als tweede cassatiemiddel : de Rechtbank heeft geschonden en verkeerd toegepast de artikelen 151 Grondwet, 30, 31, 37, 40 en 41, der Onteigeningswet van 28 Augustus 1851, Stbl. 125, omdat zij kosten van wederbelegging niet heeft toegewezen op grond dat de eischer in cassatie zich op de omstandigheid dat de eigenaren hun perceelen met het oog op de gestadige uitbreiding van hun bedrijf als reserveterrein van dat bedrijf beschouwen, niet heeft beroepen bij de plaatsopneming voor de deskundigen, en de gedaagde die noodzakelijkheid aan de Rechtbank ook niet heeft aangetoond, vermits de eerstgenoemde omstandigheid het toekennen van kosten van wederbelegging niet in den weg staat, en voorts niet alleen de „noodzakelijkheid" om reserveterrein voor het zich uitbreidend bedrijf te hebben, doch ook de „wenselijkheid" bij het bepalen der schadevergoeding in aanmerking heeft te komen.

Dat het niet te berde brengen bij de plaatsopneming geen bezwaar oplevert kan gereede-lijk worden toegegeven omdat ten slotte de

Rechter de schadeloosstelling heeft te bepalen.

Maar dat de wenschelijkheid van het hebben van een reserveterrein in aanmerking komt voor berekening van de schadeloosstelling schijnt mij niet juist.

Kosten van wederbelegging, eene in de ont-eigeningsprocedure allengs gebruikelijk ge-wordene uitdrukking, zijn de kosten, die noodig zijn tot verplaatsing van het in het onteigende goed uitgeoelende bedrijf naar eene plaats waar het in het vervolg uitgeoefend zal kunnen worden. De onteigende partij moet dus eene schadeloosstelling ontvangen die haar in staat stelt haar bedrijf elders voort te zetten, maar daarvoor is dan ook noodig dat het bedrijf in het onteigende goed werd uitgeoefend; de enkele mogelijkheid dat men er later wellicht een bedrijf in zou willen gaan uitoefenen, is niet voldoende.

De noodzakelijkheid waarvan in het vonnis gesproken wordt is dus de noodzakelijkheid van aankoop van nieuwe perceelen ter ver-vanging van het onteigende tot uitoefening van het hierin tot dusverre uitgeoefende be-drijf; deze is niet aangetoond.

Immers staat vast dat de eigenares van het onteigende daarin geen bedrijf uitoefende, dat dit intengedeel verhuurd was; voor toekenning van kosten van weder belegging kan dus geen reden bestaan, en de beslissing daaromtrent is, onafhankelijk van hare motiveering, zeker juist.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep met veroordeeling van den eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O., dat blijkens het bestreden vonnis en het vonnis dierzelfde Rechtbank d.d. 26 Maart 1918, waarnaar in het eerste verwezen wordt, verweerder in cassatie heeft gevorderd de ont-eigening der panden, kadastraal bekend Rotter-dam, Sectie L. n°. 30, 1084 en 1343;

dat de Rechtbank, rekening houdende met vorm en ligging van het complex, met aan-koopsom en verbouwing daarvan en met de stijging der waarde van gebouwde eigendom-men sedert den aankoop en in aanmerking nemende de netto-huurwaarde ad f 4420,37, de waarde det te onteigenen perceelen heeft vastgesteld op f 75,000 en de schadeloosstelling op dat bedrag heeft bepaald;

dat eischer in cassatie betoogd heeft, dat bij het bepalen van het bedrag der schadeloos-stelling nog een tweetal factoren in rekening hadden moeten zijn gebracht, n.l.: 1°. dat voor een gedeelte der perceelen een onherroepelijke

vergunning is verband voor de uitoefening van het huidenzoutersbedrijf, waarvoor aan de eigenaren nog eene schadevergoeding van f 40,000 zoude toekomen, en 2°. kosten van wederbelegging over het bedrag van de waarde der perceelen, omdat de heeren Kaufmann, zijnde de eenige aandeelhouders van de N.V. „Kaufmann's Huidenhandel”, ofschoon zij hun bedrijf naar elders hebben overgeplaatst, deze perceelen, waarin zij vroeger hun bedrijf uit-oefenden, hebben behouden als reserveterrein voor hun bedrijf, opdat wanneer bij den ge-stadigen vooruitgang van hun bedrijf nieuwe uitbreiding noodig zoude zijn, zij niet behoeven te wachten op de noodige vergunningen, welke verkrijging langen tijd en groote moeite en kosten vordert;

O., dat de Rechtbank omtrent het punt sub. 1° heeft overwogen:

„dat de deskundigen aan dit vergunnings-recht bij de waardeering der perceelen geen „bijzondere waarde hebben toegekend, daar „hun niet is gebleken dat deze een bijzondere „geschiktheid zouden bezitten voor huiden-„zouterij;

„dat de Rechtbank zich hiermede vereenigt „en speciaal nog wijst op de omstandigheid „dat de perceelen niet aan eenig vaarwater „zijn gelegen;

„dat in ieder geval de Rechtbank bij de waar-deering der perceelen ook heeft acht geslagen „op hun opbrengst vermogen in hun tegenwoor-digen toestand en derhalve, zoo al' eenige „meerdere waarde als gevolg van bedoeld ver-gunningsrecht daaraan kan worden toegekend, „deze reeds geacht moet worden in de toege-kende waarde te zijn begrepen”;

O., dat tegen deze beslissing zich richt het eerste cassatiemiddel, luidende. Zie Concl. Proc.-Gen.

O., dat dit middel niet tot cassatie kan leiden; dat toch de beslissing der Rechtbank berust op twee gronden, n.l. vooreerst: het gemis van een bijzondere waarde van het recht, en voorts: omdat, al ware dit anders, de waarde van het recht tot uitdrukking moet zijn gekomen, in de huurwaarde der perceelen en daardoor in de waardebepaling der panden, waarbij die huur-waarde in aanmerking genomen is, begrepen is;

dat nu het cassatiemiddel zich uitsluitend richt tegen den tweeden grond, maar tegen den eersten eenigen grief niet formuleert, zoodat ook al ware het middel overigens juist, de be-slissing der Rechtbank er toch niet door zou zijn aangetast;

O., dat de Rechtbank aangaande de boven

sub 2°. vermelde bewering van de te onteigenen partij heeft overwogen, dat eischer in cassatie zich op de bestemming der perceelen, welke de eigenaren thans niet voor hun bedrijf bezigen doch verhuurd hebben, als reserveterrein voor het bedrijf, „bij de plaatsopneming voor de „deskundigen niet heeft beroepen en dezen „dus niet hebben kunnen onderzoeken of zij „(de eigenaren) met het oog op hun bedrijf „dergelijke perceelen na de onteigening zullen „moeten aankopen. ;

„dat gedaagde die noodzakelijkheid aan de „Rechtbank ook niet heeft aangetoond, zoodat „waar allermint vaststaat, dat de onteigenen „de gereclameerde schade zullen lijden, een „vergoeding daarvoor niet voor toewijzing vat- „baar is ;

O., dat hiertegen wordt opgekomen met het tweede cassatiemiddel, luidende: Zie Concl. Proc.-Gen.

O., nu dat blijkens het bovenstaande de Rechtbank noch de bestemming der te onteigenen perceelen tot reserveterrein noch de behoefte der eigenaren aan aankoop van nieuwe perceelen tot dat doel bewezen acht ;

dat op deze feitelijke beslissing het middel afstuit, daar de Rechtbank, het bestaan der beweerde schade niet voldoende vaststaand achtende, terecht vergoeding daarvoor heeft geweigerd, terwijl de in het middel neergelegde stelling, dat reeds de wenschelijkheid van den bedoelden aankoop, dus de kans op schade, grond tot vergoeding zoude geven, in strijd is met het beginsel dat de schadeloosstelling alleen mag strekken tot betering van werkelijk te lijden, althans redelijkerwijze te verwachten nadeel ;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

2 December 1918. BESLUIT, houdende reorganisatie van het Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort. S. 771.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 November 1918, n°. 16744, afdeling Armwezen ;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :
te bepalen :

Art. 1. Met ingang van 1 Januari 1919 wordt ingetrokken het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1888, n°. 144, gelijk dat sedert is gewijzigd.

2. Aan het bestuur van de provincie Noord-holland wordt vergunning verleend om van het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort“, gelegen op een terrein in de gemeenten Bloemendaal en Velzen, het oudere gebouw, in 1849 geopend, het paviljoen, in 1866 geopend, en de westelijke vleugels van het nieuwere gebouw, in 1888 geopend, in te richten tot een gesticht voor krankzinnigen, overeenkomstig de overgelegde teekeningen en daarbij gegeven beschrijving.

3. Het frontgebouw van het nieuwere gebouw wordt onder de voorwaarden, behoorende bij dit besluit, aangewezen als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Wij behouden Ons voor die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

Op de inrichting, bedoeld in het eerste lid, heeft betrekking artikel 3 van Ons besluit van 16 Juni 1916, n°. 23.

4. In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 1074 krankzinnigen, 467 mannen vrouwen, verpleegd worden.

5. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mogen op het terrein van het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort“ geen opstallen, tenzij overeenkomstig de teekeningen en beschrijving, genoemd in artikel 2, worden opgericht en mag niet aan derden de beschikking over eenig deel van dit terrein worden gegeven.

6. Zonder toestemming van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mag in de gebouwen van het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort“, de riolering en verdere inrichtingen op het terrein, zoomede de afrastering van het terrein en in de omheining van de tuinen van het gesticht geen verandering worden aangebracht, welke ten gevolge zouden hebben, dat zij niet meer geheel overeenstemden met de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 2.

7. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek van het gesticht, bedoeld in artikel 2, wordt op eene duidelijk zichtbare plaats het getal personen aangegeven, waarvoor het bestemd is.

8. De geneeskundige behandeling der verpleegden in het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort“ wordt opgedragen aan ten minste acht geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen op het terrein zelve of op het provinciaal terrein aan de overzijde van den

Brederodeweg en daarbuiten geen geneeskundige praktijk mogen uitoefenen.

9. Aan de inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten wordt ten allen tijde toegang verleend tot de dienstgebouwen van het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort”.

10. Een afschrift van dit besluit en van de Ministerieele beschikkingen, bedoeld in de artikelen 5 en 6 van dit besluit, zoomede een copie van de teekeningen en beschrijving, bedoeld in artikel 2, moeten in het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort” aanwezig zijn en aan de inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten en aan den officier van justitie ten allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 2den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

(*Uitgeg.* 30 Dec. 1918.)

VOORWAARDEN, waaronder het frontgebouw van het nieuwere gebouw van het „Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort” wordt aangewezen als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Art. 1. Tot de inrichting wordt ten allen tijde vrije toegang verleend aan de inspecteurs van het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten.

Het bestuur, de geneeskundigen, aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteurs de door hen verlangde inlichtingen.

Art. 2. Het aantal verpleegden mag niet meer bedragen dan een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen getal.

Art. 3. Het bestuur zendt aan den inspecteur, in het bijzonder met het toezicht belast, binnen 24 uur eene schriftelijke kennisgeving van elke opneming, ontslag of overlijden van een verpleegde.

Art. 4. Het is verboden den verpleegden te beletten zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, tot de inspecteurs en den officier van justitie.

Art. 5. Door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen nadere voorschriften

worden gegeven ten aanzien van het bepaalde in de artikelen 3 en 4.

Behoort bij het Koninklijk besluit van 2 December 1918 (*Staatsblad* n°. 771).

Mij bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

2 December 1918. MISSIVE, van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan den Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende voorschotten voor onderstand van vluchtelingen.

Sedert het uitbreken van den oorlog, zijn door tusschenkomst van mijn Departement uit 's Rijks kassen aan verschillende gemeentebesturen voorschotten verstrekt tot betaling van onderstand aan vluchtelingen, aan Duitsche deserteurs en aan Duitsche gezinnen, waarvan de kostwoners in militairen dienst waren e. d.

Uit vanwege het Departement van Financiën ontvangen opgeven blijkt, dat bij de Betaalmeester nog vele van dergelijke voorschot-posten open staan.

Zooals ten aanzien van de voorschotten ten behoeve van de Belgische vluchtelingen is te kennen gegeven (conf. de circulaire van mijn Departement van 21 Januari 1915, n°. 1117, afdeling A. S. C., voorlaatste alinea), moest opheffing geschieden bij de verzilvering van de betalingsstukken, welke naar aanleiding van de ingezonden declaratiën werden afgegeven. Natuurlijkerwijs gold dat voorschrift ook voor andere voorschotten als die voor onderstand aan deserteurs enz.

De vele openstaande posten acht ik voor een deel te verklaren uit de omstandigheid dat een aantal gemeentebesturen de oude voorschotten behielden om daardoor geen nieuwe te behoeven aan te vragen. Overigens bleek mij echter reeds, dat sommige gemeentebesturen na betaalbaarstelling van hunne laatste declaratiën in gebreke bleven hunne kas-schuld te verrekenen. Daarom vind ik aanleiding U H.E.G. te verzoeken de gemeentebesturen aan te schrijven er voor zorg te dragen, dat alle openstaande voorschotten zoo spoedig mogelijk worden voldaan, in elk geval niet later dan twee maanden na afloop van het laatste tijdvak van onderstaand in hunne gemeente.

(W. v. d. B. A.)

4 December 1918. BESLUIT, houdende beslissing dat opheffing der eenige openbare lagere school in eene gemeente niet wordt gerechtvaardigd door de verklaring van de ouders der tegenwoordige en toekomstige leerlingen, dat zij hunne kinderen naar eene op te richten bijzondere school zullen doen overgaan.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende: dat de Raad der gemeente Grootebroek op 9 Nov. 1917 heeft besloten de openbare lagere school aldaar uiterlijk drie maanden nadat zijn besluit daartoe door Gedep. Staten van Noordholland zal zijn goedgekeurd op te heffen en de alsdan openkomende lokalen van de openbare lagere school met portaal, privaten, kasten enz., met inbegrip van alle zich in de lokalen bevindende meubelen, als banken, borden, kachels enz. alsmede het daarachter liggend speelterrein, te verhuren aan de Protestantische Schoolvereniging, om daarin tijdelijk te vestigen eene protestantsche bijzondere school;

dat Gedep. Staten bij hun besluit van 5 Juni 1918, n°. 163, aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden uit overweging, dat uit de stukken en hetgeen ter openbare zitting van hun college is medegedeeld is gebleken, dat inderdaad de verwachting bestaat dat de openbare school na de oprichting der bedoelde bijzondere school ontvolkt zal worden en dat die verwachting o.m. gegrond wordt op de omstandigheid, dat alle daarvoor in aanmerking komende hoofden van gezinnen schriftelijk hebben verklaard hunne kinderen naar de bedoelde bijzondere school te zullen zenden en dat verder die hoofden van gezinnen, welke gedurende de eerste zes jaren vermoedelijk hunne kinderen ter schole zullen moeten zenden, eveneens eene dergelijke verklaring hebben onderteekend; dat echter de bedoelde ontvolking nog niet heeft plaats gehad en nog ongeveer een 70-tal kinderen de school bezoeken; dat onder deze omstandigheden de opheffing der school gegrond zou worden op de verwachting, dat die school door de opening der bijzondere school ontvolkt zal worden, doch geenszins op de zekerheid, dat nagenoeg alle leerlingen eerstgenoemde school zullen verlaten; dat zolang deze zekerheid niet is verkregen, de opheffing van de openbare school met een zoodanig aantal leerlingen ontijdig en ongemotiveerd is;

dat van het besluit van Gedep. Staten de Raad bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat zekerheid bestaat dat door de op-

richting der bijzondere school de openbare lagere school zal worden ontvolkt, omdat in de overeenkomst met de schoolvereniging en de verbintenissen harer leden alle mogelijke zekerheid is gelegen dat de ontvolking zich ook inderdaad zal voltrekken;

O.: dat de openbare lagere school, welker opheffing door den Raad der gemeente Grootebroek is voorgenomen, op dit oogenblik nog door omstreeks zeventig leerlingen wordt bezocht;

dat nu wel is waar zoowel de ouders dier leerlingen als die der kinderen, die in de eerstvolgende jaren voor het genieten van onderwijs in aanmerking komen, hebben verklaard hunne kinderen te zullen doen overgaan naar de bijzondere protestantsche school van de Protestantische Schoolvereniging nadat deze school zal zijn geopend, maar dat deze verklaringen geenszins de stellige zekerheid bieden dat inderdaad de oprichting eener bijzondere school te Grootebroek in die mate tot ontvolking der openbare school zal leiden dat een zoo ingrijpende maatregel als de opheffing van de eenige in de gemeente Grootebroek bestaande openbare lagere school reeds nu gewettigd is;

dat die zekerheid te minder aanwezig is te achten, nu blijkens de ambtsberichten de verwachting, dat de opening der bijzondere school het voortbestaan der openbare lagere school overbodig zal maken, op dit oogenblik reeds niet meer die mate van waarschijnlijkheid heeft die daaraan aanvankelijk werd toegeschreven; dat daarom Gedep. Staten van Noordholland te recht aan het besluit van den gemeenteraad van Grootebroek de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de wet tot regeling van het lager onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan: het beroep ongegrond te verklaren.

(Gem.-Stem.)

5 December 1918. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hellendoorn* van 29 Augustus 1918, tot het verlenen van eene gratificatie aan de onderwijzers der bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 772.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 29 October 1918, n°. 18096 III, afdeling Lager Onderwijs, Algemeen, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hellendoorn* van 29 Augustus 1918, waarbij aan de onder-

wijzers der bijzondere lagere scholen aldaar, eene gratificatie wordt toegekend, tot een bedrag, gelijkstaande met het verschil tusschen hunne tegenwoordige jaarwedde en de jaarwedde, die zij zouden genieten, wanneer op hen de verordening tot regeling van de jaarwedden der onderwijzers der openbare lagere scholen in de gemeente *Hellendoorn* van toepassing was;

Overwegende, dat door het toekennen van gemeentewege van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel aan bijzondere lagere scholen, de gemeenteraad een gedeelte van de bezoldiging van dat personeel ten laste van de gemeente brengt;

dat derhalve, al moge het Raadsbesluit de strekking hebben om tegenover de bedoelde personen de billijkheid te betrachten, in strijd met artikel 3, derde lid, der wet tot regeling van het lager onderwijs aan de bijzondere lagere scholen te *Hellendoorn* door dit Raadsbesluit van wege die gemeente, middellijk geldelijke bijdragen of eenige andere ondersteuning worden toegekend;

Gelet op de artt. 153 en 158 der gemeentewet en op art. 3 der wet tot regeling van het lager onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 19 November 1918, n°. 21;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 December 1918, n°. 23600, afdeling Lager Onderwijs, Algemeen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovenvermeld besluit van den Raad der gemeente *Hellendoorn* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 5den December 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. TH. DE VISSER.*

(*Uitgeg.* 21 Dec. 1918.)

5 December 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vordering ten opzichte van vreemdelingen ingevolge de inkwartieringswet.

Het verdrag van handel en scheepvaart tusschen Nederland en Japan van 8 September 1896 (zie *Staatsblad* van 1897, n°. 199), waar-

van sprake is in de dezerzijdsche circulaires van 15 Augustus 1898, n°. 1198 r M. S., afdeling M. S., 3 September 1898, n°. 1288 M. S., afdeling M. S., en 7 Mei 1910, n°. 742, afdeling M. W., hield 17 Juli 1911 op te gelden.

Op 6 Juli 1912 werd met Japan een nieuw handelsverdrag gesloten (zie *Stbl.* n°. 389 van 1913), hetwelk thans nog van kracht is en waarvan het eerste artikel, sub 7°., aldus luidt:

„De onderdanen der beide Hooge Contracteerende Partijen zullen volle vrijheid hebben met hunne gezinnen binnen te komen en zich te vestigen in de geheele uitgestrektheid van elkanders gebied of bezittingen; en, indien zij zich gedragen naar de wetten des lands: „1°. enz.

„7°. Zullen zij zijn vrijgesteld van allen verplichten militairen dienst, hetzij in het leger te land of ter zee, hetzij in de schutterij of de militie en van alle heffingen, opgelegd in plaats van persoonlijken dienst. Zij zullen eveneens zijn vrijgesteld van alle gedwongen leeningen en van alle militaire heffingen of bijdragen, behalve die, welke zullen worden opgelegd aan de onderdanen of burgers van de meest begunstigde natie”.

Naan de meening van den Minister van Buitenl. Zaken kunnen de hier te lande gevestigde onderdanen van Japan, op grond van bovenstaande bepaling en in tegenstelling met hetgeen te dien aanzien gold onder vigueur van het desbetreffend artikel uit het verdrag van 1896, geen aanspraak meer maken op vrijstelling van de verplichtingen, voortvloeiende uit de wet van 14 Sept. 1866 (*Stbl.* n°. 138) houdende bepalingen betreffelijk de inkwartiering en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 10 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 83).

Als gevolg van hetgeen bij verdragen tusschen Nederland en Italië, Liberia, Oostenrijk, Hongarije, Portugal, Perzië, Zwitserland en Montenegro is gestipuleerd aangaande behandeling op den voet van de meest begunstigde vreemde natie, is ook voor de onderdanen van die Staten de in het vorig lid bedoelde vrijstelling vervallen, terwijl die vrijstelling evenmin bedongen is in een der thans tusschen Nederland en andere mogendheden van kracht zijnde verdragen.

Ik heb de eer U.H.E.G. te verzoeken het bovenstaande ter kennis te brengen aan Burgemeester en Wethouders der gemeenten in Uwe provincie.

5 December 1918. MISSIVE van den Minister van Arbeid aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende huisarheid bij het garnalen- en mosselpellen.

De omstandigheden hebben er toe geleid, dat op het oogenblik althans, het mosselpellen stilstaat. Het pellen van garnalen in huisindustrie vindt evenwel nog op groote schaal plaats.

Ik behoef U.H.E.G. niet uiteen te zetten, welke gevaren daaraan voor de volksgezondheid verbonden zijn. Het pellen geschiedt in de slechtste behuizingen en ook zeer jonge kinderen worden daarbij te werk gezet. Nu het kwaad hog steeds blijft bestaan, verzoek ik U.H.E.G. de gemeentebesturen in hun gewest, die daarvoor in aanmerking komen, met aandrang namens mij te verzoeken, te bevorderen dat een verbod van mossel- en garnalenspellen in huisindustrie — overeenkomstig het bij mijn nevenvermeld schrijven verstrekt model (1) — worde uitgevaardigd en op de handhaving van het verbod nauwgezet worde toegezien.

U.H.E.G. gelieve de gemeentebesturen er op te wijzen dat een verbod onmisbaar is ter bescherming van de volksgezondheid en van de leden van het gezin, in het bijzonder de kinderen, die bij het pellen te werk worden gesteld.

6 December 1918. WET, houdende wijziging van de omschrijving van artikel VII der begrooing van uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren over het jaar 1917 en van verhooging van dta artikel. S. 773.

6 December 1918. BESCHIKKING van den Hoogen Raad.

De aan den rechter gevraagde verklaring — dat ter zake van de onderhavige overdracht vrijstelling van het wegens schenking verschuldigde successierecht behoort te worden verleend — is niet de beslissing van een twistgeding, omdat van zulk een geding geen sprake is zoolang slechts van een verschil van gevoelen blijkt.

Het voorschrift van art. 80, 8°, j^o art. 50 der Successiewet (tekst 1917) dat aan den Rijksambtenaar of aan den rechter het noodige wordt aangetoond, spreekt alleen van de wijze van bewijslevering, doch beslist niets omtrent de gevallen, waarin

(1) Zie de missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Januari 1917, opgenomen in *Gem.-Stem* n°. 3408 onder 5.

de tusschenkomst van den rechter kan worden ingeroepen. Te dien aanzien geldt blijkens art. 92 der Successiewet de regeling van art. 94—97 der Registratiewet 1917.

Hiertegen kan eenige toelichting door den Minister in de Memorie van Toelichting uitgesproken niet afdoen; trouwens, bedoelde toelichting laat bovengenoemd systeem der wet onaangestast.
(Rv. artt. 44—66, Successiewet artt. 1 en 80.)

Voorziter:

Jhr. Mr. W. A. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. H. Hesse, H. M. A. Savelberg,
Jhr. R. Feith en Dr. L. E. Visser.

Verzoekschrift.

Aan

den Hoogen Raad der Nederlanden.

Geeft eerbiedig te kennen:

J. C. Prins, assuradeur, wonende te Rotterdam, aldaar handelende onder de firma Schütz en Stronck, te dezer zake domicilio kiezende ten kantore van en occupeerende bij den advocaat bij den Hoogen Raad Mr. W. A. Telders te 's-Gravenhage aan de Mauritskade n°. 19; dat bij overeenkomst den 31en Mei 1917 tusschen equestrant enerzijds en zijn personeel anderzijds gesloten, requestrant zich heeft verbonden om aan het personeel bij hem in dienst:

a. ondersteuning te verstrekken ingeval van ziekte gedurende den tijd der dienstbetrekking,
b. ondersteuning te verstrekken ingeval door de firma ontslag wordt verleend op grond van leeftijd of ziekte, welke verdere waarneming van de dienstbetrekking onmogelijk maakt en mits de ziekte niet te wijten is aan eigen schuld;

dat bij die overeenkomst voorts is bepaald, dat het bedrag der uitkeering telkenmale zal worden vastgesteld, o.m. in verband met de behoeften van den betrokkene;

dat eindelijk is bepaald, dat requestrant voor het omschreven doel beschikbaar stelt een bedrag van f 5000.— en dat hij voorts gerechtigd is, zijne verplichtingen uit hoofde der overeenkomst over te doen aan een speciaal voor dat doel te maken stichting, aan welke hij tegenover de overneming zijner verplichtingen zal afdragen het voornoemde bedrag van f 5000.—;

dat ingevolge deze bepalingen bij acte van 12 Juni 1917 verleden voor notaris Mr. P. J. van Wijngaarden te Rotterdam door requestrant is in het leven geroepen eene stichting genaamd „Pensioen- en Ziekenfonds van het

personeel der firma Schütz en Stronck", gevestigd te Rotterdam;

dat daarbij o.m. blijkens art. 3 aan de stichting is afgedragen het meergenoemde bedrag van f 5000.—;

dat, waar requestrant blijkens het bovenstaande tot het overdragen van dit bedrag *verplicht* was, hij meende dit niet als schenking te moeten beschouwen;

dat evenwel de Ontvanger der Successie-rechten n°. 1 te Rotterdam, klaarblijkelijk eene andere opvatting was toegegaan, en hem bij schrijven van 25 Januari 1918 verzocht om ter voldoening aan het bepaald bij de artt. 15 en 36 der Successiewet alsnog binnen 8 dagen te zijnen kantore bij schriftelijke memorie aangifte te doen van de gift van f 5000.— door requestrant aan voormelde stichting gedaan;

dat requestrant, naar aanleiding hiervan overeenkomstig het bepaalde bij art. 80 der Successiewet een request heeft gericht aan den Heer Hoofddirecteur van de registratie, de hypotheken en het kadaster aan het departement van Financiën met verzoek te verklaren, dat ter zake van voormelde overdracht van f 5000.— aan de stichting „Pensioen- en Ziektenfonds voor het personeel der firma Schütz en Stronck" geen recht van successie verschuldigd is, subsidiair hem vrijstelling van het recht van schenking te verleenen;

dat als beschikking daarop werd ontvangen een schrijven van de directie der registratie en domeinen in Zuid-Holland d.d. 20 April 1918, waarin wordt geconcludeerd, dat de gevraagde vrijstelling niet kan worden toegepast;

dat requestrant zich met deze beschikking geenszins kan vereenigen, en daarom eveneens overeenkomstig het bepaalde bij art. 80 der Successiewet de beslissing heeft ingeroepen van de Arr. Rechtb. te Rotterdam bij een request, daarbij verzokende te beslissen dat ter zake van de overdracht van f 5000.— aan de stichting „Pensioen- en Ziektenfonds voor het personeel der firma Schütz en Stronck" vrijstelling van het recht van schenking behoort te worden verleend;

dat genoemde Rechtbank bij beschikking van 17 Juni 1918 requestrant niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn gedaan verzoek, van welke beschikking requestrant is in beroep gekomen bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, welk Hof echter, op de gronden, in de beschikking der Rechtbank aangevoerd, deze beschikking heeft bevestigd;

dat requestrant zich hierdoor bezwaard gevoelt, en van meening is, dat zij werd genomen

in strijd met de wet, weshalve hij daartegen aanvoert de navolgende middelen van cassatie:

1. Schending of althans verkeerde toepassing van art. 153 Grondwet, art. 2 R. O., art. 13 A. B., en art. 59 Rv., door te beslissen, dat het geven van uitspraken houdende eene niet-bindende meening niet behoort tot de taak, aan de Rechterlijke Macht opgelegd, en uit dien hoofde requestrant niet ontvankelijk te achten in zijn verzoek;

2. Schending of althans verkeerde toepassing van de artt. 80, 50 en 92 der Successiewet en van de artt. 94 t/m. 97 der Registratiewet 1917 zulks door te beslissen, dat het aangehaalde art. 80 der Successiewet der Rechterlijke Macht niet opdraagt het geven eener beschikking als in casu door requestrant gevraagd en dat het onderhavige geschil slechts op de wijze, in art. 92 der Successiewet geregeld, ter beslissing van den rechter had kunnen worden gebracht;

Ter toelichting dezer beide middelen veroorlooft requestrant zich, het navolgende op te merken:

Ad 1. De vraag of de rechter een zuiver declaratoir vonnis mag uitspreken ook in die gevallen, waarin de wet hem zulks niet uitdrukkelijk opdraagt, wordt door de wetenschap reeds sinds geruimen tijd in bevestigenden zin beantwoord. Gewezen zij o.m. op het proefschrift van Mr. G. Parser „Het declaratoir vonnis" — Amsterdam 1903 — en de recensie daarop van Prof. Molengraaff in het Rechtsgeleerd Magazijn van 1905 blz. 216 v.g., op het handboek van Mr. van Rossem ad art. 59 en eindelijk op de besprekingen over de z.g.n. „Feststellungsklage" gehouden op de jongste Vergadering der Juristenvereniging naar aanleiding van de praeadvies van Prof. Meijers en Mr. Fruin en op het in verband daarmede door Prof. Star. Busman in het W. 10262 geschrevene. Ook de rechtspraak aat duidelijk in die richting, ten bewijze waarvan o.m. kunnen worden aangehaald twee betrekkelijk recente arresten van de Hoven te Amsterdam van 28 Maart 1913 N. J. 1913 blz. 931 en te 's-Hertogenbosch van 20 Maart 1917 W. 10198, N. J. 1918 blz. 151. Beslissingen van Uwen Raad betreffende dit onderwerp zijn requestrant, behalve het arrest van 13 Maart 1914 W. 9667 (N. J. 1914 blz. 614 Red.) niet bekend; hij acht het evenwel weinig waarschijnlijk, dat Uw Raad, in strijd niet slechts met de heersche opvattingen, van wetenschap en jurisprudentie, maar ook en bovenal in strijd met de belangen der rechtzoekenden, met de Rot-

terdamsche Rechtbank en het Haagsche Hof de mogelijkheid van het geven van een declaratoir dictum zal ontkennen, waar niet alleen geen enkel wetsartikel zich daartegen verzet, en dus de algemeene regelen, vervat in de eerste drie, als geschonden aangehaalde wetsartikelen, tot het voldoen aan een desbetreffend, tot den rechter gericht verzoek moeten leiden, maar waar integendeel eene bepaling, als vervat in het vroegere art. 66 lid 2, Rv. sprekende over „eindvonnissen die veroordeelingen inhouden” klaarblijkelijk het bestaan van andere vonnissen vooronderstelt.

Ad 2. Het tweede cassatiemiddel is gericht tegen de beslissing der Rechtbank — door het Hof overgenomen — volgens welke de Successiewet in art. 80 sub 8 niet zoude bevatten eene opdracht aan den rechter tot het geven eener beschikking, als door requestrant gevraagd. Bij aanneming van het door requestrant sub 1 ontwikkelde middel kan het sub 2 aangevoerde buiten beschouwing blijven, en omgekeerd.

Volgens art. 80 sub j^o art. 50 der wet is schenking aan een rechtspersoon van Successierecht vrijgesteld, indien aan 's Rijks ambtenaar, daartoe door den Minister van Financiën aangewezen, of aan den rechter, zoo niet, naar de eischen van het burgerlijk recht, dan toch overtuigend wordt aangetoond, dat de rechtspersoon hoofdzakelijk het algemeen belang beoogt.

Het standpunt van Rechtbank en Hof is nu klaarblijkelijk dit, dat het genoemde „aantoonen” aan den rechter eerst zou kunnen plaats hebben bij eene vervolgings- of terugvorderings-procedure als bedoeld in art. 92 der wet.

Aannemelijk is dit evenwel niet. In de eerste plaats, omdat art. 50 den door den Minister van Financiën aan te wijzen Rijksambtenaar en den rechter als twee soortgelijke instantien naaste elkander noemt, en het dus voor de hand ligt te vooronderstellen, dat het inroepen van het oordeel van den één op dezelfde wijze kan plaats hebben als van den ander; dat nu de genoemde Rijksambtenaar kan geadieerd worden vóór eene procedure als bedoeld in art. 92 lijdt niet den minsten twijfel. In de tweede plaats echter zij er op gewezen, dat in den gedachtengang Rechtbank en Hof de in art. 50 voorkomende woorden „of aan den rechter” geheel overbodig zouden zijn. Dat men op de wijzen, in art. 92 bedoeld eene rechterlijke uitspraak kan uitlokken, behoeft immers in art. 80 sub 8 en in art. 50 niet meer gezegd te worden.

De omstandigheid, dat de betreffende woorden slechts voorkomen in art. 80 sub 8 en niet in de voorafgaande zeven nummers van art. 80, wijst er op, dat men hier een bijzondere regeling heeft willen treffen. In den gedachtengang van Rechtbank en Hof hadden de woorden „of aan den rechter” zonder meer kunnen vervallen, de rechter had dan in eene procedure als bedoeld in art. 92 kunnen uitmaken of de rechtspersoon hoofdzakelijk een algemeen belang beoogt. Nu die woorden er echter uitdrukkelijk staan, lijdt dit noodwendig tot eene andere interpretatie. Terwijl in de voorafgaande zeven nummers van art. 80 de criteria van vrijstelling objectief zijn gesteld, en dus bij eene eventueele procedure als bedoeld in art. 92, de rechter de betreffende schenking aan die criteria zal hebben te toetsen, is in art. 80 sub 8 als criterium gesteld niet dat de rechtspersoon een algemeen maatschappelijk belang beoogt, maar dat dit 's Rijksambtenaar of den rechter zij aangetoond; een verschil in redactie, dat slechts verklaarbaar is, indien wordt aangenomen, dat het „aantoonen” in art. 80 sub 8 iets anders is dan het „aantoonen” hetwelk men bij beweerde vrijstellingen op grond van de voorafgaande zeven nummers in eene procedure als bedoeld in art. 92 moet doen. Heeft men in laatste geval te bewijzen, dat de schenking geschiedt „door de Koningin”, „aan den Staat” enz., waar het geldt eene beweerde vrijstelling op grond van art. 80 sub 8 zal men kunnen volstaan met den rechter, die over de vervolging of terugvordering oordeelt, aan te toonen, dat men alreeds den genoemden Rijksambtenaar of den rechter heeft aangetoond, dat de rechtspersoon een algemeen maatschappelijk belang beoogt. Hieruit vloeit tegelijkertijd voort het groote belang, hetwelk requestrant bij het uitlokken van een declaratoire beschikking als de gevraagde heeft.

Dat nu deze, door requestrant uit de woorden der wet zelve ontwikkelde opvatting inderdaad ook de bedoelde is, blijkt afdoende uit de geschiedenis van de tot standkoming van art. 80. Blijkens de Memorie van Toelichting — Bijl. Hand. 2^e K. 1916/17 n°. 324./ heeft de Minister van Gijn de omstandigheid, dat de onderhavige vrijstelling niet absoluut automatisch werkt doch afhankelijk is gesteld van het oordeel eens rijksambtenaars of eens rechters, als volgt gemotiveerd:

„Geschiedde zulks dan zoude in verband met de bepaling, dat van schenkingen, welke vrij van recht zijn, geen aangifte behoeft te worden

gedaan, enerzijds elk bestuur van een rechts-persoon, welke een schenking krijgt, zelf moeten beoordeelen, of de instelling er eene is, welke onder de omschrijving van de wet valt, met het gevaar om, indien de administratie of de rechter daarover later anders blijkt te oordeelen, in boete te vervallen, en anderzijds zoude elk ontvanger der successierechten die, al of niet na aangifte, kennis krijgt van zulk een schenking, die vraag in eerste instantie zelfstandig te beoordeelen krijgen, wat allicht tot ongelijkmatige toepassing van de vrijstelling zoude leiden;

De ondergeteekende heeft daarom overwogen, dat het beter is om — zonder alle instellingen, die schenking krijgen, en meenen onder de vrijstelling te vallen, tot aangifte te nopen, hetgeen zoude medebrengen, dat ook de schenkers aangifte moesten doen — het toch daarheen te leiden, dat zulk een instelling een *beslissing van de administratie en desgewenscht van den rechter moet* uitlokken. Hiertoe ware te bepalen dat het bestaan der omstandigheden, welke tot vrijstelling aanleiding geven, zoo niet naar de eischen van het burgerlijk recht dan toch overtuigend moet worden aangetoond aan den door den Minister van Financiën daartoe aangewezen Rijksambtenaar of aan den rechter. Is die Rijksambtenaar door hetgeen wordt aangevoerd, overtuigd, dan behoeft geen aangifte te geschieden;

Door een toevoeging aan art. 21 (nu art. 45) der wet is er voor gezorgd, dat belanghebbenden nog een termijn van twee maanden hebben voor het doen van aangifte, als 's Rijksambtenaar zich niet met hunne meening kan vereenigen. *Zij kunnen de vraag, of er al of niet recht moet worden betaald, nog aan het oordeel van den rechter onderwerpen.* Met het doen van aangifte kan dan echter niet meer worden gewacht;

Vooral de woorden „daarheen te leiden, dat zulk een instelling een beslissing van de administratie en desgewenscht, van den rechter moet uitlokken” bevestigen het hier ingenomen standpunt. Immers werd de rechterlijke beslissing door art. 92 beheerscht, dan *behoefde de Minister het niet meer „daarheen te leiden”.*

Waar het door den Minister ingenomen standpunt niet nader is bestreden, doch zonder meer is aanvaard, daar mag naar requestrants meening, de in de geciteerde woorden uitgedrukte bedoeling geacht worden, in het artikel te zijn neergelegd.

Is het nu juist, aan die omstandigheid geneenerlei waarde toe te kennen — omdat naar de meening van Rechtbank en Hof althans — die

bedoeling niet met zooveel woorden in de wet is belichaamd?

Requestrant komt het voor dat de leer, volgens welke de bedoeling der wet uit de wet zelve en uit de wet alleen moet worden afgeleid, een al te doctrinaire is. Men ziet de praktijk voorbij, wanneer men op grond van een regel van louter theoretische beteekenis, de groote waarde der historische interpretatie ontkent; algemeen, en niet het minst in de arresten van den H. R., vindt de methode die de bedoeling der wet tracht bloot te leggen aan de hand van hetgeen vóór hare tot standkoming is geschied, toepassing.

Ook al zoude dus niet reeds de enkele tekst de Successiewet leiden tot eene uitlegging als door requestrant voorgestaan, zoo zoude toch de geschiedenis er naar requestrants meening, ongetwijfeld toe leiden.

Het is op deze gronden, dat requérant Uwen Raad eerbiedig verzoekt te vernietigen de aangevallen beslissing van het Gerechtshof te 's-Gravenhage d.d. 10 September 1918, al dan niet met verwijzing of verdere beslissing, naar de Hooge Raad zal oordeelen.

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. T. J. Noyon.

De Procureur-Generaal,

O., dat ten deze niet is gevraagd de vernietiging van eene beslissing, der administratie over de vraag of in zeker geval eenige aan schenkingsrecht onderhevige schenking bestaat maar eene zelfstandige verklaring van den rechter omtrent den zin waarin die vraag moet worden beantwoord nevens zoodanige beslissing;

dat de gevraagde verklaring niet is de beslissing van een twistgeding omdat van zulk een geding de rede niet is zoolang slechts van een verschil van gevoelen blijkt, dat de bevoegdheid van den rechter dus uit de in het eerste cassatiemiddel als geschonden genoemde wetsartikelen niet voortvloeit en op grond van die bepalingen op hem niet de verplichting rust de verlangde verklaring te geven;

dat de verlangde uitspraak dus door eenige bijzondere wetsbepaling zou moeten zijn gerechtvaardigd, maar de in het tweede cassatiemiddel genoemde wetsbepalingen ook niet geschonden zijn, aangezien ook die noch eene bevoegdheid noch eene verplichting tot het geven van zoodanige uitspraak in het leven roepen.

dat immers art. 80 sub 8° der wet op het recht van successie van 13 Mei 1859 (Stbl. n°. 36), zoo als die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 20 Januari 1917 (Stbl. n°. 189) in ver-

band met het Koninklijk Besluit van 12 Maart 1917 (Stbl. n°. 231), van schenkingsrecht vrijstelt de schenking aan eene binnen het Rijk gevestigde rechtspersoon, indien op de wijze vermeld in het voorlaatste lid van art. 50 wordt aangetoond dat de rechtspersoon tot het daarbij vermelde doel is ingesteld; dat art. 50 in zijn voorlaatste lid als voorwaarde stelt dat aan den Rijksambtenaar, daartoe doorden Minister van Financiën aangewezen of aan den rechter zoo niet naar de eischen van het burgerlijke recht dan toch overtuigend het noodige wordt aangetoond; dat deze bepaling op zich zelve niet kan beteekenen dat in elk geval eene beslissing van de administratie of van den rechter kan worden uitgelokt, ter keuze, of de eene naast den andere, maar alleen spreekt van het aan de in concreto tot de beslissing geroepene autoriteit te leveren bewijs en dus niets beslist omtrent de gevallen waarin de tusschenkomst van den rechter kan worden ingeroepen;

dat daarentegen blijkens art. 92 die tusschenkomst alleen kan worden gevraagd in geval van vervolging, en blijkens de verwijzing naar de voorschriften der registratiewetten toepassing vindt in gevallen als bij de betrokkene artikelen der wetten genoemd worden;

dat ten deze in aanmerking komen de artt. 94—97 der wet van 23 Maart 1917 (Stbl. n°. 243) tot heffing van rechten van registratie, welke aan den rechter opdragen de beslissing van alle geschillen over invordering en terugvordering en verder regelen den procesgang (dwangschrift, verzet met daaraan verbondene dagvaarding, en na betaling terugvordering door middel van dagvaarding);

dat hieruit moet worden afgeleid dat den rechter eerst tot het verleenen van zijne tusschenkomst geroepen kan worden in geval van gedane betaling of vervolging tot betaling;

dat hiertegen niet kan afdoen eenige door den Minister van Financiën in de Memorie van toelichting op de laatste wijziging van de successiewet uitgesproken;

dat die toelichting, waarop in het verzoekschrift een beroep wordt gedaan, trouwens het boven ontwikkelde systeem der wet onaangetast laat; dat de Minister toch alleen heeft doen uitkomen dat de vrijstelling van schenkingsrecht niet automatisch werkt waar den schenker eene beslissing moet uitlokken van de administratie en desgewenscht van den rechter, en de vraag of er al of niet recht moet worden betaald nog aan het oordeel van den rechter kan onderwerpen; dat daarmede toch niets gezegd wordt omtrent de omstan-

digheden waaronder en den vorm waarin de beslissing van den rechter moet of kan worden gevraagd;

dat deze uittalingen dus niet geacht kunnen worden te bedoelen het scheppen van eenen nieuwen procesvorm of eene tot dusverre ontkende bemoeiing van den rechter, waarvan toch in het geheel geene sprake was;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien bovenstaand verzoekschrift en de daarbij gevoegde stukken;

Gelet op de daaronder gestelde conclusie van den Proc.-Gen. strekkende enz.;

Op de gronden in die conclusie vervat, waarmede de Hooge Raad zich vereenigt, en die alhier overnemende, en voorts nog;

O., in verband met het betoog van verzoeker, hierop neerkomende, dat in art. 50 de daar bedoelde Rijksambtenaar en de rechter als twee gelijksoortige instantiën naast elkander worden genoemd, en dat in het stelsel van Rechtbank en Hof het overbodig ware geweest van den rechter melding te maken, omdat in een procedure als bedoeld in art. 92 deze van zelf voor de beslissing zou zijn geplaatst;

dat dit betoog ook hierom niet juist is, omdat, terwijl, evenals in art. 80, 8°, ook in art. 7 en 9 „s Rijksambtenaar” en de rechter in één adem worden genoemd, telkens tevens in verband met de wijze waarop hun het bestaan eener rechtshandeling moet worden aangetoond, deze laatste bepalingen overeenkomen met voorschriften van de wet van 24 Mei 1897 (Stbl. n°. 154) (ter nadere regeling van het recht van Successie en van Overgang bij overlijden) en uit hunne geschiedenis blijkt, waarom daar „s Rijksambtenaar” en de rechter samen worden genoemd, namelijk niet met het door verzoeker beweerde, doel, maar om óók den rechter vrij te stellen van de strenge bewijsregelen van het burgerlijk recht;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

7 December 1918. WET, houdende bepalingen met betrekking tot de binnenscheepvaart.
S. 774.

Bijl. 2^e Kamer 1918/19, n°. 234, 1—11.

Hand. id. 1918/19 bladz. 512—520, 534—542.

Hand. 1^e Kamer 1918/19, bladz. 35, 37—41, 61.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is eene regeling te treffen in het belang van een geregeld vervoer van goederen te water binnen het Rijk in Europa;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. (1) Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd voorschriften te geven met betrekking tot de voorwaarden voor het aangaan van overeenkomsten ten aanzien van het gebruik of de bevrachting van vaartuigen, geschikt voor de binnenvaart; daarbij kan van wettelijke voorschriften, de binnenscheepvaart betreffende, worden afgeweken.

(2) De voorschriften gegeven ingevolge het voorgaande lid worden van kracht met ingang van den dag, na dien hunner bekendmaking in de *Nederlandsche Staatscourant*, voor zoover daarbij niet een ander tijdstip van inwerking-treding is bepaald.

2. (1) Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel kan van den eigenaar van een vaartuig, geschikt voor de binnenvaart, vorderen, dat het te zijner beschikking worde gesteld, om overeenkomstig zijne aanwijzingen te worden gebruikt, evenals of te dier zake eene overeenkomst tot het gebruik of de bevrachting daarvan was gesloten.

(2) Eene vordering als in het voorgaande lid bedoeld van omvatten:

hetzij het gebruik van de geheele laadruimte van het vaartuig voor een bij de vordering te bepalen reis;

hetzij het gebruik van zoodanig deel der laadruimte van het vaartuig als benoodigd is voor het vervoer van eene bij de vordering aan te wijzen hoeveelheid goederen voor de reis waartoe het vaartuig bestemd is;

hetzij, indien het gevorderde vaartuig een sleepboot is, het gebruik van dat vaartuig als zoodanig.

3. (1) Eene vordering als in artikel 2 bedoeld geschiedt bij brief, telegram of mondelinge aanzegging door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel of door den-gehe, die daartoe door dien Minister zal worden aangewezen; van eene mondelinge aanzegging wordt een proces-verbaal opgemaakt door dengene, wien de aanzegging der vordering door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel werd opgedragen. Bij iedere vordering worden vermeld de plaats waar en de tijd waarop de beschikbaarstelling wordt verlangd.

(2) De brief, het telegram of de mondelinge aanzegging worden gericht hetzij tot den eigenaar van het vaartuig, hetzij tot den schipper of dengene die den schipper vervangt.

4. Door eene vordering als in artikel 2 bedoeld, vervallen, zonder eenige verplichting tot schadevergoeding, de bevrachtingsovereenkomsten en andere tot het vaartuig betrek-

kelijke overeenkomsten, welke gedurende den tijd waarvoor de beschikbaarstelling wordt gevorderd, zouden moeten worden uitgevoerd, voor zoover ten gevolge der vordering die uitvoering niet mogelijk is.

5. (1) Het bedrag van de vergoeding voor de beschikbaarstelling wordt zoo mogelijk in der minne gevonden met inachtneming van de voorschriften krachtens artikel 1 gesteld.

(2) Bij gebreke van minnelijke overeenstemming omtrent het bedrag der vergoeding, zal deze met inachtneming der voorschriften in artikel 1 door twee schatters, elk afzonderlijk worden geschat; het gemiddelde van die twee schattingen wordt met inachtneming van het bepaalde in het vierde lid van dit artikel door de zorg van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan den rechthebbende uitgekeerd. De schatters worden aangewezen door den President der rechtbank van het arrondissement, waar de vordering heeft plaats gehad.

(3) Door de toepassing van het 2de lid van dit artikel wordt de verplichting om onverwijld aan eene vordering te voldoen, niet opgeschort.

(4) Het bedrag der uit te keeren vergoeding wordt verminderd met de kosten, vallendé op het gebruik, de bevrachting of het voeren van het vaartuig overeenkomstig het doel der vordering, voor zoover de rechthebbende op de vergoeding die kosten niet voor zijne rekening neemt.

6. (1) Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd bij overtreding van een voorschrift als bedoeld bij artikel 1, den overtreder het recht te ontzeggen zijn vaartuig voor het vervoer van goederen te gebruiken of te doen gebruiken.

(2) Hij die zijn vaartuig voor het vervoer van goederen gebruikt of doet gebruiken nadat hem daartoe overeenkomstig het bepaalde in het voorgaande lid van dit artikel door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel het recht is ontzegd, wordt gestraft met een hechtenis van ten hoogste zes maanden of een geldboete van ten hoogste f 5000.

(3) Hij die opzettelijk een ander beweegt tot het sluiten eener overeenkomst ten aanzien van het gebruik of de bevrachting van een vaartuig op andere voorwaarden dan door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn toegestaan, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 5000.

7. (1) Degene, tot wien eene vordering wordt gericht als bedoeld in artikel 2 en die daaraan opzettelijk niet voldoet, wordt ge-

straf met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of een geldboete van ten hoogste f 10,000.

(2) Hij, die de beschikbaarstelling of het gebruik van een vaartuig overeenkomstig een vordering, als bedoeld in artikel 2 opzettelijk belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of een geldboete van ten hoogste f 10,000.

8. (1) De feiten in deze wet strafbaar gesteld worden beschouwd als misdrijven, met uitzondering van dat, genoemd in artikel 6, 2de lid.

(2) Voor de toepassing van deze wet worden, wanneer een vaartuig in eigendom toebehoort aan eene naamlooze vennootschap, eene coöperatie of andere rechtspersoonlijkheid hebbende vereeniging, als eigenaars daarvan beschouwd elk der leden van het bestuur.

9. (1) Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren, door den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aangewezen ingevolge het bepaalde in artikel 19 der Distributiewet 1916.

(2) Indien een vaartuig niet wordt beschikbaar gesteld of gebruikt overeenkomstig eene vordering als bedoeld in artikel 2, is Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel of degene die daartoe door hem zal worden aangewezen, bevoegd de noodige maatregelen te nemen, dat het vaartuig overeenkomstig die vordering zal worden beschikbaar gesteld of gebruikt; hij kan daartoe de hulp inroepen van de gewapende burgerlijke of militaire macht; deze zijn verplicht daaraan onverwijld te voldoen.

10. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Binnenscheepvaartwet”, met vermelding van den jaargang van het *Staatsblad*, waarin deze wet is geplaatst.

11. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

12. Deze wet vervalt zes maanden na den dag, waarop door Ons, den Raad van State gehoord, zal zijn verklaard, dat de tegenwoordige omstandigheden ten opzichte van het vervoer van goederen te water hebben opgehouden te bestaan.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSSELSTEIJN.

(*Uitgeg. 18 Dec. 1918.*)

7 December 1918. WET, houdende aanvulling en verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 775.

7 December 1918. WET, houdende verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 776.

7 December 1918. WET, houdende regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het jaar 1919. S. 777.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. I. Aanvangstaktementen van den directeur en van de ambtenaren en bedienden, toelage aan den kamerbewaarder-concierge als abonnement voor het schoonhouden der lokalen, belooning van een vaste-knecht voor het stoken en onderhouden van den heetwaterverwarmingsketel, benevens belooningen voor schrijf- en rekenwerk van tijdelijk bij het fonds werkzaam gestelde personen . . . . . f 64,073.34

Art. Ibis. Traktementsverhogingen in den thans bekleeden rang in vorige jaren toegekend en krachtens de periodieke traktementsregeling nog toe te kennen in den loop van het begrotingsjaar aan den directeur en aan de verder in artikel I bedoelde ambtenaren en bedienden 9,835.83

Art. II. Bureel- en lokaalbehoefden, drukwerk en aankoop van boeken . . . . . 15,000.—

Art. III. Toelagen en presentiegelden voor commissarissen . . . . . 2,400.—

Art. IV. Reis- en verblijfkosten van commissarissen, van den directeur en van de ambtenaren en bedienden . . . . . 700.—

Art. V. Aandeel van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in de toelagen en presentiegelden van de leden van den Burgerlijken Pensioenraad . . . . . 950.—

Art. VI. Onderhoud, assuran-

tiepremie en bewakingskosten door de gemeentebbrandweer van het gebouw, waarin de bureelen zijn gevestigd en onderhoud van den tuin achter dat gebouw, benevens toelage van een bouwkundige, belast met het toezicht over het gebouw . . . . . f 4,000.—

Art. VII. Pensioenen van weduwen en weezen van burgerlijke ambtenaren en van Rijkswerklieven over 1919 en afgesloten dienstjaren . . . . . 2,200,000.—

Art. VIII. Pensioenen van weduwen en weezen van onderwijzers en van leeraren aan bijzondere gymnasia en aan bijzondere hoogere burgerscholen over 1919 en afgesloten dienstjaren . . . . . 760,000.—

Art. IX. Aankoop van inschrijvingen op de Grootboeken van de Nationale Schuld, van effecten en van andere geldswaardige papieren, beleggingen in schuldvorderingen door hypotheek of door onderpand van effecten gewaarborgd, alsmede alle met dien aankoop en die beleggingen in verband staande uitgaven 5,842,762.83

Art. X. Restitutie van ingehouden bijdragen, bedoeld bij het 5de lid van artikel 17 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 en bij het 8ste lid van artikel 21 der Weduwenwet voor de onderwijzers 1905 en de artikelen 3 en 27 der Weduwenwet voor de Rijkswerklieven 1914 . . . . . 8,000.—

Art. XI. Aankoop van perceelen, welke het gebouw van het fonds belenden en verbouwing van een of meer dier perceelen tot uitbreiding van de bureau's, alsmede alle met den aankoop en de verbouwing in verband staande uitgaven . . . . . 50,000.—

Art. XII. Onvoorziene uitgaven . . . . . 6,000.—

en alzoo tot een bedrag van f 8,963,722.—

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

7 December 1918. WET, houdende aanvulling van de begrooting der uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der landmacht voor het dienstjaar 1918. S. 778.

7 December 1918. WET, houdende aanvulling van de begrooting der uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht voor het dienstjaar 1918. S. 779.

7 December 1918. WET, houdende regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der landmacht voor het dienstjaar 1919. S. 780.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. I. Aandeel van het fonds in de ontvangstraktementen van ambtenaren van de afdeling Pensioenen van het Departement van Financiën . . . . . f 1,200

Art. Ibis. Aandeel van het fonds in de periodieke traktementsverhoogingen in het vorige jaar toegekend en in den loop van het begrootingsjaar nog toe te kennen aan de in artikel I bedoelde ambtenaren . . . f 410

Art. II. Bureelbehoeften en drukwerk 500

Art. III. Pensioenen van weduwen en weezen van militairen en gepensioneerde militairen der landmacht over 1919 en afgesloten dienstjaren . . . . . f 65,000

Art. IV. Aankoop van geldswaardige papieren, beleggingen in schuldvorderingen door hypotheek gewaarborgd, alsmede alle met dien aankoop en die beleggingen in verband staande uitgaven . . . . . f 397,390

Art. V. Onvoorziene uitgaven . . . . . 1,000 en alzoo tot een bedrag van f 465,500.

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

7 December 1918. WET, houdende regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht voor het dienstjaar 1919. S. 781.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. I. Aandeel van het fonds in de ontvangstraktementen van ambtenaren van de afdeling Pensioenen van het Departement van Financiën . . . . . f 1,200

Art. Ibis. Aandeel van het fonds in de

periodieke traktementsverhoogen in vorige jaren toegekend en in den loop van het begrotingsjaar nog toe te kennen aan de in artikel I bedoelde ambtenaren . . . . . f 410

Art. II. Bureelbehoefden en drukwerk . . . . . f 500

Art. III. Pensioenen van weduwen en weezen van militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht over 1919 en afgesloten dienstjaren . . . . . f 50,000

Art. IV. Aankoop van geldswaardige papieren, beleggingen in schuldvorderingen door hypotheek gewaarborgd, alsmede alle met dien aankoop en die beleggingen in verband staande uitgaven . . . . . f 253,190

Art. V. Onvoorziene uitgaven 1,000
en alzoo tot een bedrag van f 306,300.

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

7 December 1918. WET, tot nadere vaststelling van het bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven en aanvulling der wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377). S. 782.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken, het, bij de wet van 25 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 476), vastgestelde bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven, te verhoogen, en de wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377) aan te vullen ;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het gezamenlijk bedrag, waarvoor op den voet en volgens de bepalingen overigens van de wet van 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377), muntpapier, onder de benaming van zilverbons wordt uitgegeven, wordt vastgesteld op ten hoogste f 100,000,000.

2. In artikel 6 der wet van den 6 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 377) wordt na „overgebracht” de volgende zin ingevoegd :

„Voor de overbrenging worden de ingetrokken zilverbons, op eene door Onzen Minister van Financiën aan te geven en in de *Staatscourant* bekend te maken wijze, van één ken-teeken van onwaarde voorzien.

3. Deze wet treedt in werking met den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den Decem-ber 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitg.* 18 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, tot wijziging en verhooging van de begroting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222) voor het dienstjaar 1917. S. 783.

7 December 1918. WET, houdende regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het jaar 1919. S. 784.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt :

Art. I. Uitkeering ad f 1,580 aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren wegens huur en vergoeding van kosten van verwarming, verlichting en schoonhouden van lokalen bij het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren in gebruik en van bureel- en lokaalbehoefden en drukwerk f 6,580.

Art. II. Vergoeding aan het weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor een deel der bezoldiging van ambtenaren van dat fonds, die mede arbeid verrichten voor het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren 18,215

Art. III. Toelagen en presentiegelden voor commissarissen 2,000

Art. IV. Reis- en verblijfkosten van commissarissen, van den directeur en van de ambtenaren en bedienden 800

Art. V. Vergoeding aan het Rijk voor uitbreiding van het ambtenarenpersoneel aan het Departement van Financiën in verband met de invoering van de pensioenwetten voor de gemeente-ambtenaren 3,725

Art. VI. Kosten van tijdelijke hulp, schrijffloonen en kosten van controle op schrijfwerk (Departement van Financiën) 12,000

Art. VII. Bureel- en lokaalbehoefden en drukwerk (Departement van Financiën) 1,800

Art. VIII. Toelagen en presentiegelden van de leden van den Pensioenraad voor de gemeente-ambtenaren, alsmede reis- en verblijfkosten van die leden 2,000

Art. IX. Pensioenen van gemeente-ambtenaren, daaronder begrepen toelagen aan gemeente-ambtenaren, ontslagen om één der redenen, genoemd in artikel 7, eerste lid, der Pensioenwet voor de gemeente-

ambtenaren 1913 en uitkeeringen aan veroordeelde gepensioneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting over 1919 en afgesloten dienstjaren . . . . . f 1,950,000

Art. X. Pensioenen van weduwen en weezen van gemeente-ambtenaren, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensioneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting over 1919 en afgesloten dienstjaren 600,000

Art. XI. Aankoop van inschrijvingen op de Grootboeken van de Nationale Schuld, van effecten en van andere geldswaardige papieren, beleggingen in schuldvorderingen, door hypotheek gewaarborgd, alsmede alle met dien aankoop en die beleggingen in verband staande uitgaven 3,515,380

Art. XII. Kosten van geneeskundig onderzoek van gemeente-ambtenaren of gewezen gemeente-ambtenaren 9,000

Art. XIII. Teruggave aan de gemeenten van betaalde pensioensbijdragen, bedoeld bij de artikelen 41, 42, 48¹ der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 300

Art. XIV. Teruggave aan de gemeenten of aan de gepensioneerden van betaalde bijdragen voor weduwen- en weezenpensioen, bedoeld bij de artikelen 34 en 35 van de Weduwenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913 100

Art. XV. Vergoedingen aan het Rijk op grond van artikel 18 der Burgerlijke Pensioenwet. 15,000

Art. XVI. Vergoedingen aan het Rijk op grond van artikel 46 der Pensioenwet voor de bijzondere leeraren 1913 100

Art. XVII. Onvoorziene uitgaven 10,000

en alzoo tot een bedrag van . . . f 6,147,000

Bij artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

7 December 1918. WET, tot aanvulling en verhoging van het *negende* hoofdstuk der Staatsbegroting voor het dienstjaar 1918. S. 785.

Bij deze wet wordt een nieuw artikel ingelascht. Tengevolge hiervan wordt het totaal der IIIde afdeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met f 2,000,000.

7 December 1918. WET, houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van verbouwing van den spoorweg Sneek—Bolsward. S. 786.

7 December 1918. WET, tot verzekering van de dienstvaardigheid van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, in de buitengewone omstandigheden. S. 787.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden de dienstvaardigheid van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, dient te worden verzekerd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz. Art. 1, In geval van oorlog of oorlogsgevaar, alsmede zoolang niet door Ons is verklaard, dat, met betrekking tot deze wet de door den oorlog of het oorlogsgevaar veroorzaakte bijzondere omstandigheden hebben opgehouden te bestaan, is Onze Minister van Waterstaat ten aanzien van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, bevoegd:

a. den ondernemers of den bestuurders te verbieden iets te verrichten, waardoor de dienstvaardigheid van den spoorweg verminderd zoude kunnen worden;

b. op den spoorweg van toepassing te verklaren artikel 50 en in verband daarmede artikel 51 der wet van 9 April 1875 (*Staatsblad* n°. 67), het laatst gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 321).

2. (1) Overtreding van een verbod als bedoeld bij artikel 1, letter a, wordt gestraft met, hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste tien duizend gulden.

(2) De bij het vorig lid strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

3. (1) Met het opsporen van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren, belast de marechassees, alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, alsmede de personen tot uitoefening van het toezicht op de spoorwagendiensten door Ons aangewezen.

(2) Deze laatsten zijn bevoegd, desnoods

bijgestaan door de ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie en op kosten der overtreders, te beletten of ongedaan te maken hetgeen is verricht in strijd met een verbod, als bedoeld bij artikel 1, letter a; spoedeisende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.
(Uitgeg. 23 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, houdende nadere bijzondere maatregelen ten opzichte van de Kamers van arbeid met het oog op de tegenwoordige buitengewone omstandigheden. S. 788.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is met het oog op de tegenwoordige buitengewone omstandigheden nadere maatregelen te nemen ten opzichte van de Kamers van arbeid;

Zoo is het dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Bij de in het jaar 1919 of een der volgende jaren ter verkiezing te houden stemmingen en herstemmingen, kunnen behalve zij, die op grond van artikel 3 der wet op de Kamers van arbeid verkiesbaar zijn, ook tot leden eener Kamer van arbeid worden gekozen zij, die niet aan alle in dat artikel gestelde eischen voldoen, maar in het jaar 1918 of een der volgende jaren verkiesbaar waren, mits zij nog ingezetenen des Rijks en Nederlanders zijn en niet overeenkomstig het derde lid van artikel 8 der wet op de Kamers van arbeid zijn uitgesloten.

2. Op de in het jaar 1919 of een der volgende jaren vast te stellen kiezerslijsten voor eene Kamer van arbeid zullen worden geplaatst, behalve de namen der personen, die daarop volgens de bestaande bepalingen moeten worden georant, de namen van hen, die voorkomen op de ten aanzien van die Kamer in het jaar voorafgaande aan dat, waarin de kiezerslijsten worden vastgesteld, vastgestelde en in dat jaar niet meer voor wijziging vatbare kiezerslijsten, mits laatstbedoelde personen:

a. hun verlangen om gedurende een bepaald jaar op een kiezerslijst te worden geplaatst aan Burgemeester en Wethouders der gemeente, waar zij in het voorafgaande jaar op de kiezers-

lijst zijn geplaatst, kenbaar maken op de wijze en binnen een termijn, door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bepaald;

b. tijdens het vaststellen der kiezerslijsten nog ingezetenen des Rijks en Nederlanders zijn en niet blijkt, dat zij overeenkomstig het tweede lid van artikel 14 der wet op de Kamers van arbeid zijn uitgesloten.

Art. 3. Indien tengevolge van de tegenwoordige buitengewone omstandigheden het houden van eene verkiezing ter vervanging van leden eener Kamer van arbeid, die periodiek aftreden, niet gewenscht blijkt, kan Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel den tijd, waarvoor de periodiek aftredende leden dier Kamer zijn benoemd, verlengen.

Art. 4. Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is bevoegd om, zoo noodig in afwijking van de bestaande bepalingen, voorschriften vast te stellen, die ter uitvoering van het in de voorafgaande artikelen bepaalde mochten worden vereischt.

Art. 5. De wet van 16 December 1916 (*Staatsblad* n°. 553) wordt ingetrokken.

Art. 6. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag harer afkondiging.

7. Zoodra de omstandigheden, welke aanleiding gegeven hebben tot vaststelling van deze wet, hebben opgehouden te bestaan, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet wordt geregeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Arbeid, AALBERSE.
De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSSELSTEIJN.
(Uitgeg. 17 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, houdende verlenging van den termijn, binnen welken wijziging van de begrotingen van Nederlandsch-Indië voor de jaren 1917 en 1918 mogelijk is. S. 789.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de mogelijkheid te openen om de begrotingen van Nederlandsch-Indië voor de jaren 1917 en 1918 na afloop van den termijn bedoeld in het laatste lid van artikel 13 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1895, n°. 145; *Indisch Staatsblad* 1895, n°. 225) te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz

Art. 1. Indien eene wet tot wijziging van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor een der jaren 1917 of 1918 tot stand komt na den laatsten dag, waarop de dienst ingevolge het laatste lid van artikel 13 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1895, n°. 145; *Indisch Staatsblad* 1895, n°. 225) geopend blijft, wordt zij geacht op dien dag in werking te zijn getreden.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
(*Uitgeg.* 30 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, houdende aanvulling van de Surinaamsche Comptabiliteitswet. S. 790.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Surinaamsche Comptabiliteitswet aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art 1. In de Surinaamsche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 315; *Gouvernementsblad* n°. 86), gewijzigd en aangevuld bij de wet van 21 December 1914 (*Staatsblad*, n°. 586; *Gouvernementsblad* 1915, n°. 8); wordt na artikel 6 ingelascht:

Art. 6a. Indien eene wijziging van de begrooting tot stand komt na den laatsten dag, waarop de dienst ingevolge het laatste lid van artikel 6 geopend blijft, wordt zij geacht op dien dag in werking te zijn getreden.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
(*Uitgeg.* 27 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, houdende aanvulling van de Curaçaosche Comptabiliteitswet. S. 791.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Curaçaosche Comptabiliteitswet aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de Curaçaosche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 316; *Publicatieblad*

n°. 63), gewijzigd en aangevuld bij de wet van 21 December 1914 (*Staatsblad* n°. 587; *Publicatieblad* 1915, n°. 8), wordt na artikel 6 ingelascht:

Art. 6a. Indien eene wijziging van de begrooting tot stand komt na den laatsten dag, waarop de dienst ingevolge het laatste lid van artikel 6 geopend blijft, wordt zij geacht op dien dag in werking te zijn getreden.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
(*Uitgeg.* 27 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, houdende aanvulling en verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 792.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd. Tengevolge hiervan wordt zoowel het totaal der IIIde afdeeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 30.000.

7 December 1918. WET, houdende wijziging van de wet van 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 3) tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en van aanverwante gestichten, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij wet van 7 April 1911 (*Staatsblad*, n°. 107). S. 793.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wenschelijkheid is gebleken van eene wijziging der wet van 3 Januari 1884 (*Staatsblad* n°. 3) tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan, en van aanverwante gestichten, zooals die thans, na verschillende wijzigingen, laatstelijk bij wet van 7 April 1911 (*Staatsblad* n°. 107), luidt

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 7, 1°. en 2°., van voormelde wet van 3 Januari 1884, wordt voor „Gorinchem” gelezen „Rotterdam”.

2. In artikel 8, tweede lid, van voormelde wet van 3 Januari 1884, wordt voor „Oegstgeest” gelezen „Gorinchem”.

3. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, HEEMSKERK.

(Uitgeg. 14 Dec. 1918.)

7 December 1918. WET, tot verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1917 en de inzending der rekeningen. N. 794.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ten gevolge van de nog steeds voortdurende buitengewone omstandigheden de verantwoordingsstukken wegens de uitgaven, die ten laste van het dienstjaar 1917 bij de staven, korpsen en onderdeelen van de landmacht zijn gedaan, niet tijdig genoeg bij het Departement van Oorlog zijn ingekomen en bij de Algemeene Rekenkamer kunnen worden overgebracht om de daarmede verband houdende begrootingen over dat dienstjaar, overeenkomstig de bestaande wettelijke voorschriften op den laatsten December van het jaar 1918 te kunnen afsluiten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 31. der wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), zal de Algemeene Rekenkamer de begrootingen over het dienstjaar 1917 in hare registers afsluiten op een nader door Ons te bepalen tijdstip, doch uiterlijk op den laatsten December 1919, nadat geboekt zijn alle stukken van uitgaaf, welke nog tot aan het tijdstip der afsluiting bij haar zijn ingekomen, zullende mitsdien na gemeld tijdstip daarop geenerlei uitgaaf meer worden toegelaten.

2. Met afwijking van het bepaalde bij de artikelen 37 en 38 van voormelde wet zal, voor wat het dienstjaar 1917 betreft, bij de Algemeene Rekenkamer worden overgebracht:

a. de tweede rekening van ontvangst en uitgaven der verschillende Departementen van Algemeen Bestuur, betrekking hebbende op het tweede en het derde jaar, dat de begrooting over gemeld dienstjaar zal openstaan, uiterlijk binnen drie maanden na het tijdstip, waarop die begrooting overeenkomstig artikel 1 dezer wet wordt afgesloten;

b. de rekening, bedoeld bij artikel 126 van de Grondwet, binnen zes maanden na evenbedoeld tijdstip van afsluiting.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 7den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, ALTING VON GEUSAU.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

(Uitgeg. 17 Dec. 1918.)

9 December 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). N. 795.

9 December 1918. BESLUIT, houdende wijziging van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 29 November 1916 (*Staatsblad* n°. 518) en gewijzigd bij dat van 31 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 304). N. 796.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Gezien de Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* n°. 7);

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 26 October 1918, n°. 7, Afdeling Posterijen en Telegrafie;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 November 1918, n°. 24);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 4 December 1918, n°. 56, Afdeling Posterijen en Telegrafie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In artikel 10, sub *i*, van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij Ons besluit van 29 November 1916 (*Staatsblad* n°. 518) en gewijzigd bij dat van 31 Mei 1918 (*Staatsblad* n°. 304) wordt na „verzocht”, opgenomen: „van den procureurgeneraal van den Hoogen Raad der Nederlanden.”

2. In sub *k* van bovengenoemd artikel 10 wordt het woord „alsmede” doorgehaald en wordt, met vervanging van de puntkomma door eene komma, aan het slot toegevoegd: „telegrammen, betreffende den waterstand, aangeboden door den sluismeester der Noordzeesluizen te *IJmuiden*, alsmede telegrammen verzonden door waterschaps- of polderbesturen of door de voorzitters dier besturen, in geval van watersnood of dergelijke algemeene onheilen;”

3. In sub *l* van bovengenoemd artikel 10 wordt het woord „alsmede” doorgehaald en wordt, met vervanging van de puntkomma door eene komma, aan het slot toegevoegd:

„alsmede stormwaarschuwingstelegrammen;”

4. Tusschen het voorlaatste en laatste lid van artikel 19 van bovengenoemd reglement wordt het navolgende opgenomen:

„De kusttaks van de Rijkskuststations is niet verschuldigd voor telegrammen, welke langs radiotelegrafischen weg alleen tusschen die stations en de Nederlandsche lichtschepen worden gewisseld”.

5. De laatste twee volzinnen van artikel 27 van bovengenoemd reglement worden gelezen als volgt:

„Indien het telegram gedurende twee en veertig dagen onbestelbaar blijft, worden de gestorte antwoordkosten, voor zoover zij ten minste vijftig cent bedragen, *ambtshalve* aan den afzender terugbetaald.”

„Nochtans kunnen de gestorte antwoordkosten van een onbestelbaar telegram, voor het verstrijken van dien termijn, aan den afzender, op zijn verzoek worden terugbetaald.”

6. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.
(*Uitgeg. 11 Jan. 1919.*)

10 December 1918. BESLUIT tot wijziging van artikel 2 van het Koninklijk besluit van 16 October 1917, n°. 37 (tijdstip van ingang der verhooging van de voorloopige bezoldiging van Indische rechterlijke ambtenaren). S. 797.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 4 November 1918, 9de Afdeling, n°. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 November 1918, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Koloniën van 6 December 1918, 9de Afdeling, n°. 39;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 2 van Ons besluit van 16 October 1917, n°. 37 (*Nederlandsch Staatsblad* 1917, n°. 604, *Indisch Staatsblad* 1918, n°. 60) wordt gelezen als volgt:

De in het voorgaand artikel vervatte nieuwe

lezing van artikel 5, eerste lid, is van toepassing ten aanzien van de Indische rechterlijke ambtenaren die op 1 Januari 1917 nog eene aanvangsbezoldiging van f 250 's maands genoten, zoomede op hen die na dien datum op die bezoldiging werden werkzaam gesteld.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 10den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
(*Uitgeg. 27 Dec. 1918.*)

11 December 1918. BESLUIT, tot vaststelling van het tijdstip van het in werking treden van eenige artikelen der Paardenwet 1918 (*Staatsblad* n°. 419). S. 798.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 9 December 1918, Directie van den Landbouw, n°. 15885, 2de Afdeling;

Gelet op artikel 48 der Paardenwet 1918 (*Staatsblad* n°. 419);

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen: dat in het Koninklijk besluit van 24 Augustus 1918 (*Staatsblad* n°. 531) littera a wordt gewijzigd als volgt: de artikelen 23, 37, 38, 39h, 42, 43 en 45 der Paardenwet 1918 (*Staatsblad* n°. 419) in werking treden op 1 Januari 1919.

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, H. A. VAN IJSSSELSTEIJN.
(*Uitgeg. 31 Dec. 1918.*)

12 December 1918. BESLUIT, tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van:

a. de Wet van 26 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 494), tot instelling eener bijzondere rechtspraak in Distributie- en andere crisiszaken, en

b. van het Reglement voor distributie- en andere crisiszaken. S. 799.

Bepaald op 16 December 1918.

12 December 1918. MISSIVE van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de gemeentebesturen betreffende distributie-rechtspraak.

Ik heb de eer U mede te deelen dat binnen enkele dagen (1) de invoering kan worden verwacht van de wet van 26 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 494), tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken en den tot uitvoering daarvan strekkenden Algemeenen Maatregel van Bestuur van 21 October 1918 (*Staatsblad* n°. 572.)

Eene, met die wetgeving verband houdende, beschikking, doe ik U hierbij toekomen.

Zij heeft ten doel aan een beroep op den rechter steeds een beroep op den ondergeteekende te doen voorafgaan; in een groot aantal beschikkingen (distributieregelingen e. d.) werd zulks reeds uitdrukkelijk voorzien. Voor zoover dit nog achterwege bleef wordt door de onderwerpelijke beschikking vastgesteld dat ter zake iedere vermeende rechtskrenking de belanghebbende in eerste instantie een beroep op den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel zal kunnen doen.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik Uwe bijzondere aandacht te vestigen op art. 28 van den vorgenoemden algemeenen maatregel van bestuur, inhoudende de verplichting alle besluiten en wegeringen in de uitvoering der wetten, in art. 8 van dien algemeenen maatregel genoemd, met redenen te omkleeden; de strekking van dat voorschrift zal U duidelijk zijn bij overweging dat een verzet tegen een overheidsmaatregel slechts mogelijk is bij volledige kennis van de motieven, welke daaraan ten grondslag hebben gelegen.

Ik verzoek U bij het geven van beslissingen met den eisch deze behoorlijk te formuleeren, nauwkeurig rekening te houden.

De *Minister v. Landbouw, N. en H.* heeft goedgevonden te bepalen:

1. Alle besluiten e. d., tegen welke ingevolge het bepaalde sub 2 dezer beschikking administratief beroep op den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel openstaat, behooren onverwijld ter kennis te worden gebracht van hen wie het aangaat en voor zoover deze bekend zijn.

2. Administratief beroep op den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel staat open tegen:

a. de besluiten, handelingen en wegeringen om te besluiten of te handelen in de uit-

voering van de Distributiewet 1916, van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 344), houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen, van de wet van 11 Maart 1916 (*Staatsblad* n°. 127), tot heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer, van de daarop berustende regelingen en van het Koninklijk besluit van 22 December 1917 (*Staatsblad* n°. 726), houdende bepalingen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland, door de daarmede belaste organen genomen; verricht of uitgesproken;

b. de inbezitnemingen in de uitvoering van de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* n°. 351), tot aanvulling der Onteigeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdrijving van waren, door de daarmede belaste organen gedaan, alsmede over de vaststelling der schadeloosstelling, ingevolge deze wet of de Distributiewet 1916 verschuldigd;

c. de besluiten, handelingen en wegeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Nood-Boschwet, van de wet van 23 Februari 1918 (*Staatsblad* n°. 133), gelijk die is gewijzigd bij de wet van 18 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 423), houdende bepalingen betreffende het slachten van dieren, en van de daarop berustende regelingen door de daarmede belaste organen genomen, verricht of uitgesproken;

d. de besluiten, handelingen en wegeringen (om te besluiten of te handelen), in de uitvoering van de Scheurwet 1918 (*Staatsblad* n°. 503), en van de daarop berustende regelingen door de daarmede belaste organen genomen, verricht of uitgesproken.

3. Het administratief beroep is aan geen formaliteit gebonden; voor het instellen van het beroep zijn geen kosten verschuldigd.

4. Het administratief beroep kan worden ingesteld door ieder bijzonder persoon die of ieder openbaar lichaam dat door het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering rechtstreeks in zijne belangen wordt getroffen.

5. Het administratief beroep moet, voor zoover bij wet of beschikking daarvoor niet een andere termijn is bepaald, worden ingesteld binnen eene maand, te rekenen van het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of de aangevallen weigering af.

6. Indien een administratief beroep na afloop van den termijn sub 5 bepaald is ingesteld, wordt het verzuim van den termijn voor gedekt gehouden mits de klager ten genoegen

(1) 16 December 1918.

van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aantoonde het beroep zoo tijdig te hebben ingesteld als hij dit redelijkerwijs heeft kunnen doen.

12 December 1918. BESCHIKKING van den Hoogen Raad.

„Wegmaken” in dit art. is het doen verdwijnen van voorwerpen in strijd met de verkeersbestemming, welke zij hebben ten tijde dat zulks geschiedt.

Het Hof, een gebruik in strijd met de *natuurlijke* bestemming als kenmerk van „wegmaken” in dit art. aannemende, heeft aan die wetenschap een verkeerde toepassing gegeven.

Concl. O. M. : of de goederen al of niet hun bestemming krijgen, is voor „wegmaken” niet beslissend. Zoowel het vervoederen aan dieren als het nuttigen door menschen is „wegmaken”. Al of niet strafbaarheid daarvan.

(Distributiewet 1916 art. 15.)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden : Mrs. B. C. J. Loder, C. O. Segers, Jhr. Rh. Feith en Dr. L. E. Visser.

De Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem, requirant van cassatie tegen eene beschikking van dat Gerechtshof van 18 October 1918, waarbij in hooger beroep is goedgekeurd eene beschikking van de Arr.-Rechtbank te Tiel van 11 October 1918, bij welke de rechtsingang tegen G. van E. enz., is geweigerd en verdachte buiten vervolging is gesteld ;

Conclusie van den Advocaat-Gdneraal Mr. Besier.

Bij de bestreden beschikking is eene beschikking der Arr.-Rechtbank te Tiel goedgekeurd, waarbij rechtsingang was geweigerd en de verdachte buiten vervolging was gesteld ter zake van het daarin aldus omschreven feit : „dat deze in of omstreeks Juli 1918 te Dreumel opzettelijk niet voor gebruik van henzelf of zijn gezin bestemde melk en eieren aan zijne varkens heeft vervoederd, althans heeft doen vervoederen”. De beslissing van het Gerechtshof berust voornamelijk op dezen grond : dat de geïncrimineerde handeling . . . nimmer kan vallen onder art. 151 der Distributiewet, terwijl ook niet kan worden gezegd, dat goederen, in casu levensmiddelen, welke men bezigt tot voeding van mensch of dier, *daardoor*

worden bedorven, vernield, beschadigd, onbruikbaar gemaakt of weggemaakt, ofschoon inderdaad de goederen *als zoodanig, zooals en in den vorm, waarin ze bestonden*, nà de voeding zijn bedorven, vernield, onbruikbaar en weggemaakt, ja hebben opgehouden te bestaan, wat niet wegneemt, dat de goederen juist de bestemming hebben gekregen, die zij natuurlijkerwijze en uit haar aard moesten hebben, wat zelfs in die matè het geval is dat, door die goederen niet als voedsel te bezigen of te doen bezigen, deze hunne bestemming nimmer zouden verkrijgen, doch op den duur bedorven en onbruikbaar worden, wat het genoemd artikel juist strafbaar stelt”.

De heer eischer acht hierdoor en wel door niet of verkeerde toepassing geschonden de artt. 15 der Distributiewet 1916, 85 Sv., alsmede 83 en 94 van dat Wetboek.

Ook ik kan mij met de beslissing niet vereenigen ; het komt mij voor, dat het Hof daarin het kenmerk der strafbaarheid zoekt op eene plaats waar het niet te vinden is. Aan varkens vervoederen van levensmiddelen is ongetwijfeld wegmaken daarvan, evenals hiervan trouwens behoort gesproken te worden, wanneer menschen ze zelf tot hun voedsel gebruiken, omdat in beide gevallen de levensmiddelen als zoodanig opgehouden te bestaan. Of de goederen al of niet „hunne bestemming” krijgen is dus voor het wegmaken geëenszins beslissend. Echter kent de wet een ander strafbaarheidsbestanddeel, waardoor het nuttigen van levensmiddelen door menschen in den regel niet krachtens art. 15 strafbaar zal zijn en het vervoederen daarvan aan dieren soms wel, n.l. indien het belang der volksvoeding (of der voorziening met brandstoffen of huishoudelijke artikelen) of de goede werking eener distributieregeling, als bedoeld in art. 8, eerste lid, daardoor is of kan worden geschaad. Het is duidelijk, dat b.v. het belang der volksvoeding niet kan worden geschaad, wanneer menschen eieren en melk nuttigen, doch misschien wel wanneer deze levensmiddelen aan varkens vervoederd worden.

Of de aanwezigheid van dit geobjectiveerd gevolg aan den verdachte was te laste gelegd, kan in dezen stand der zaak niet blijken, omdat de aangevallen beschikking krachtens art. 92 Sv. het telastegelegde feit slechts in hoofdzaak behoefde te noemen. En of dit bestanddeel van het strafbare feit aanwezig is geweest, is in de beschikking niet onderzocht. Wel schijnt uit een verdere overweging daarvan te kunnen worden afgeleid, dat naar 's Hofs

mening: verdacht oogmerk niet op het schaden van het belang der volksvoeding was gericht, doch veeleer op het productief maken van melk en eieren door daarvoor een meerwaardig product (vette varkens!) in de plaats te verkrijgen. Wat verdacht oogmerk was, was echter niet de vraag, welke beantwoord moest worden, doch wel, wat het gevolg zijner handeling was of zijn kon.

Ik merk nog op, dat behalve het belang der volksvoeding ook de goede werking eener distributieregeling in aanmerking kwam om geschaad te worden. Wanneer b.v. de verdachte melkveehouder was en in vorige jaren gedurende den zomer gewoon was melk voor de consumptie te leveren, zou het vervoederen van die melk aan zijn varkens zeker de goede werking schaden der „regeling voor de consumptiemelkvoorziening in den zomer 1918” (Ned. Stscrt. 1918 n°. 89), welke voorschrijft dat zoodanige personen op dezelfde wijze melk behooren te blijven leveren.

Is derhalve m.i. het middel gegrond, Uw Raad zal niet in de gelegenheid zijn ten gronde te beslissen, alvorens naar het door mij genoemde onderzoek is gedaan.

Ik concludeer tot vernietiging der bestreden beschikking en terugwijzing der zaak naar het Gerechtshof te Arnhem, opdat dit Hof met inachtneming van Uwe uitspraak moge bevelen hetgeen bevonden zal worden te behooren.

De Hooge Raad, enz.;

Gelet op de memorie van cassatie, door den requirant ingediend en het daarbij voorgestelde middel van cassatie: zie concl. Adv.-Gen.);

O., dat blijkens de voormelde beschikkingen de Officier van Justitie te Tiel had gevorderd rechtsingang tegen verdachte met last tot instructie, in hoofdzaak ter zake dat hij in of omstreeks Juli 1918 te Dremel opzettelijk niet voor gebruik van hem zelf of zijn gezin bestemde melk en eieren aan zijn varkens heeft vervoederd, althans doen vervoederen;

O., dat het Hof de beschikking der Rechtbank, welke dit feit niet strafbaar achtte, heeft goedgekeurd, voornamelijk op dezen grond, dat levensmiddelen, welke men bezigt tot voeding van mensch of dier, *daardoor* niet worden bedorven, vernield, beschadigd, onbruikbaar gemaakt of weggemaakt, omdat die goederen daardoor de bestemming hebben gekregen, welke zij natuurlijkerwijze en uit haar aard moesten hebben, zoodat art. 15 der Distributiewet 1916 niet toepasselijk is;

O., dat dit betoog niet juist is;

dat de vervolging blijkbaar berust op art. 15 Distributiewet 1916, terwijl van de aldaar verboden handelingen ten deze alleen het „wegmaken” in aanmerking komt;

dat „wegmaken” in genoemd artikel is het doen verdwijnen van voorwerpen in strijd met de verkeersbestemming, welke zij hebben ten tijde dat zulks geschiedt, waardoor dit begrip zich onderscheidt van verbruiken, waarbij het doen verdwijnen plaats vindt overeenkomstig die bestemming;

dat nu, en zeer zeker bij de ook omstreeks Juli 1918 heerschende voedselschaarschte, eieren en melk *als regel* tot menschelijk voedsel, de laatste ook tot het vervaardigen van zuivelproducten, waren bestemd en slechts bij uitzondering of onder bijzondere omstandigheden tot voedsel voor dieren waren aangewezen;

dat dus het Hof, een gebruik in strijd met de *natuurlijke* bestemming als kenmerk van „wegmaken” in genoemd artikel aannemende, aan die wetsbepaling een verkeerde toepassing heeft gegeven, zoodat zijn beschikking niet in stand kan blijven;

Vernietigt de beschikking, waarvan cassatie; Wijst de zaak terug naar het Gerechtshof te Arnhem om, met inachtneming van dit arrest, nader te worden afgedaan. (N. J.)

13 December 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen, volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 800.

13 December 1918. **BESLUIT**, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 801.

16 December 1918. **ARREST** van den Hoogen Raad.

Art. 14, 3^e lid der Distributiewet laat geen vrijheid voor een verbeurdverklaring van het *aandeel*, dat den schuldige in een hem met anderen behoorend goed mocht toekomen.

Het doet niet ter zake af, of de goederen alleen aan den schuldige dan wet aan dezen in eigendom met anderen behooren, omdat zij ook in het laatste geval kunnen gezegd

worden aan den schuldige toe te behooren, — zij het niet uitsluitend. De omstandigheid, dat het goed den schuldige in eigendom niet anderen toebehoorde, rechtvaardigt dus de uitgesproken verbeurdverklaring.

Bij de met haar tekst niet onvereinbare uitlegging der dagvaarding heeft de Rb. bekl. geenszins veroordeeld wegens het doen van opgaven, die niet van hem maar enkel van zijn broeder werden verlangd. (Distributiewet 1916 artt. 9 en 14.)

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

P. G. H. H. enz., requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 19 September 1918, waarbij in hooger beroep werd bevestigd een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van 18 Juni 1918, bij hetwelk de requirant werd schuldig verklaard aan het „op een schriftelijke vordering als bedoeld bij artikel 9 der Distributiewet 1916 opzettelijk een onjuiste opgave doen”, en, met toepassing van de artikelen 9 en 14 der Distributiewet 1916 en artikel 23 Sr. werd veroordeeld tot betaling eener geldboete van een duizend gulden en eene vervangende hechtenis van vijftig dagen, met verbeurdverklaring van de in beslag genomen acht en dertig balen koffieboonen;

Conclusie van den Procureur-Generaal Mr. Noyon.

Het bestreden arrest bevestigde het in eersten aanleg gewezen vonnis, waarbij bewezen was verklaard, dat beklagde op of omstreeks 2 September 1917 te Nijmegen op de schriftelijke vordering d.d. 31 Augustus 1917, waarbij van hem en zijn broeder Ferdinand door den Burgemeester der gemeente Nijmegen op last van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ingevolge het bepaalde bij art. 9 1ste lid der Distributiewet 1916 opgave in verband met de distributie van goederen werd verlangd van de hoeveelheden koffie, welke op 1 September 1917 des namiddags te 12 uur hun eigendom waren of door hen voor derden werden beheerd, opzettelijk in strijd met de waarheid onjuist heeft opgegeven, dat hun voorraad koffieboonen op bedoeld tijdstip was 21 balen ruwe koffieboonen tot een gewicht van 1096 K.G., liggend in eigen pakhuis, terwijl hij wist, dat zij elders te Nijmegen nog 38 balen koffie-

boonen, elk wegende ongeveer 60 K.G. in voorraad hadden, en waarbij hij was veroordeeld tot geldboete, door hechtenis te vervangen, met verbeurdverklaring der in beslag genomen 38 balen koffieboonen.

Hiertegen richtte de veroordeelde bij tijdig ingediende memorie twee middelen van cassatie, van welke het eerste luidt:

„Schending of verkeerde toepassing van de artt. 9, 14 en 18 der Distributiewet van 19 Augustus 1916 Stbl. 416 door de verbeurdverklaring der in beslag genomen 38 balen koffieboonen uit te spreken, alsof beklagde hiervan alleen eigenaar was, terwijl in werkelijkheid zijn broeder Ferdinand hiervan de mede-eigenaar was”.

Art. 14 der Distributiewet 1916 bepaalt, dat de goederen met betrekking tot welke een feit, als waaraan beklagde schuldig werd verklaard, is gepleegd, kunnen worden verbeurdverklaard voorzover zij den schuldige toebehooren. De te beantwoorden vraag is dus, of hieronder ook vallen goederen, waarvan de schuldige met een of meer anderen mede-eigenaar is. Het komt mij voor, dat zij bevestigend moet worden beantwoord. De mede-eigenaar is eigenaar niet van een evenredig deel, doch van het geheel, zij het dan ook dat zijn eigendomsrecht beperkt is door het recht van den ander. Ook van hem kan dus worden gezegd, dat het geheel hem toebehoort. Door de verbeurdverklaring daarvan wordt ook niet de andere mede-eigenaar „gestraft”, al valt niet te ontkennen, dat het nadeel, voorzover hij het niet verhalen kan, ook hem treft. Dit is echter een onvermijdelijk gevolg van de omstandigheid, dat hij in zijne genoemde hoedanigheid verbonden is met een ander, die zich door zijne handelingen de verbeurdverklaring op den hals gehaald heeft — Het middel kan dus niet tot cassatie leiden.

Het tweede luidt: „Schending of verkeerde toepassing van artt. 9, 14 en 18 der Distributiewet van 19 Augustus 1916 Stbl. 416 en artt. 91, 47 en 1 Sr. en artt. 211, 221, 223 en 247 Sv. door beklagde te veroordeelen op grond, dat hij opzettelijk in strijd met de waarheid heeft opgegeven niet alleen datgene, waarvan opgave werd verlangd van hem zelf, maar ook datgene, waarvan opgave werd verlangd van zijn broeder Ferdinand.”

Dit middel is feitelijk ongegrond, daar de daarin gemaakte tegenstelling tusschen de opgaven, van beklagde en van zijn broeder gevorderd, onjuist is. Gevraagd toch werd niet een verklaring van beklagde omtrent

wat hij, en van zijn broeder omtrent wat deze in eigendom of beheer had, doch van beiden werd eenzelfde verklaring gevorderd omtrent hun gezamenlijken voorraad. Deze nu is door beklagde opzettelijk onjuist gedaan en ter zake hiervan is hij terecht veroordeeld.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer

Kosters;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij memorie, luidende: (Zie concl. Proc.-Gen.);

O., dat den requirant bij inleidende dagvaarding is ten laste gelegd, dat enz. (zie concl. Proc.-Gen.);

dat bij het bevestigde vonnis der Rechtbank het in de eerste plaats ten laste gelegde feit met requirants schuld daaraan wettig en overtuigend bewezen is verklaard, met qualificatie en strafoplegging zooals hierboven is vermeld;

O., ten aanzien van het eerste middel:

dat dit blijkens de toelichting bedoelt te klagen hierover, dat de verbeurdverklaring der in beslag genomen 38 balen-koffieboonen is uitgesproken alsof requirant hiervan alleen eigenaar was, terwijl in werkelijkheid zijn broeder Ferdinand hiervan de mede-eigenaar was;

dat blijkens het bestreden arrest de requirant reeds ter terechtzitting van het Hof heeft aangevoerd, dat de verbeurdverklaring van de in beslag genomen koffie niet kon worden uitgesproken, omdat deze niet aan requirant alleen, maar gezamenlijk aan hem en zijn broeder toebehoorde;

dat echter het Hof uit requirants bekentenis, dat hij met zijnen broeder onder eene firma te zamen handel dreef en de koffie aan die firma in eigendom toebehoorde, heeft afgeleid, dat requirant als lid der firma de beschikking had over de koffie en deze hem „pro indiviso” toebehoorde, op welke gronden het Hof requirants opvatting heeft verworpen;

O., dat het feit, dat de schuldige de beschikking over het goed had, voor de vraag of de verbeurdverklaring daarvan kon plaats vinden, niet afdoet;

dat echter de omstandigheid, dat het goed hem in eigendom met anderen toebehoorde, de uitgesproken verbeurdverklaring rechtvaardigt;

dat toch artikel 14 der Distributiewet 1916, op het onderwerpelijk misdrijf onder meer als straf stelt, dat de goederen met betrekking tot welke het feit is gepleegd, met hunne verpakking kunnen worden verbeurd verklaard,

voor zoover zij den schuldige toebehooren;

dat dit voorschrift geen vrijheid laat voor eene verbeurdverklaring van het aandeel, dat den schuldige in een hem met anderen behoorend goed mocht toekomen, doch kennelijk alleen op het oog heeft den toestand, dat van een aantal goederen sommige aan den schuldige, de rest aan anderen dan dezen toekomen, als wanneer slechts de eerstbedoelde hoeveelheid kan worden verbeurdverklaard;

dat het ter zake niet afdoet, of de goederen alleen aan den schuldige dan wel aan dezen in eigendom met anderen behooren, omdat de goederen ook in het laatste geval kunnen gezegd worden aan den schuldige toe te behooren, — zij het niet uitsluitend;

dat derhalve het middel niet gegrond is;

O., ten aanzien van het tweede middel:

dat dit blijkens de toelichting berust op de grief, dat de requirant zou zijn veroordeeld op grond, dat hij opzettelijk in strijd met de waarheid heeft opgegeven niet alleen datgene, waarvan opgave werd verlangd van hem zelf, maar ook datgene, waarvan opgave werd verlangd van zijn broeder Ferdinand;

dat de Rechtbank in haar bevestigd vonnis de dagvaarding te dezen aanzien kennelijk heeft uitgelegd: niet als ware van den requirant opgave verlangd van de hoeveelheid koffie, die zijn eigendom was of door hem voor derden beheerd werd, terwijl van zijn broeder eene verklaring omtrent diens eigendom of beheer ter zake werd verlangd, maar aldus: dat van ieder hunner opgave werd gevorderd omtrent den voorraad, die hun gezamenlijk eigendom was of die gezamenlijk door hen voor derden werd beheerd;

dat bij deze met haren tekst niet onvereinbare en dus in cassatie onaantastbare uitlegging der dagvaarding de Rechtbank, het in de eerste plaats te laste gelegde feit met requirants schuld daaraan bewezen verklarend en hem deswege veroordeelend, hem geenszins heeft veroordeeld wegens het doen van opgaven, die niet van hem maar enkel van zijnen broeder werden verlangd, zoodat het middel feitlijken grondslag mist;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

16 December 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

De uitdrukking „verkoop” van drank in deze wet is niet met de in het B. W. geregelde overeenkomst van koop en verkoop te vereenzelvigen, daar genoemde uitdrukking ook de levering van den

drank krachtens die overeenkomst omvat. In den zin dezer wet geschiedt de „verkoop” dus ook ter plaatse, waar krachtens de koopovereenkomst geleverd wordt. I.c. kon de Rb. het bewijs van den telastegelegden verkoop uit de bewijsmiddelen putten.

Anders concl. O. M.: De onmiddellijk volgende levering is onder „verkoopen” begrepen. Noch de niet onmiddellijk volgende levering noch de bloote koopovereenkomst zonder dadelijke levering is onder „verkoopen” te begrijpen. I.c. kon uit het bewijsmateriaal niet worden afgeleid, dat op den telastegelegden datum is „verocht”.

(Drankwet art. 50, 1^e lid.)

Voorzitter: S. Gratama.

Raden: Mrs. J. A. A. Bosch, A. Fentener van Vlissingen, A. P. L. Nelissen en J. Kusters.

Th. B., enz., requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van den 20 Juni 1918, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vrijsprekend vonnis van den Kantonrechter te 's-Gravenhage van den 2 Mei 1918, de requirant werd schuldig verklaard aan: „het zonder het vereischte verlot alcoholhoudenden drank, anderen dan sterken drank, voor gebruik ter plaatse van verkoop, verkoopen” en met toepassing van de artt. 34 en 50, 1° der Drankwet en art. 23 Sr. werd veroordeeld tot eene geldboete van f 5 en eene vervangende hechtenis voor den tijd van één dag; (Gepleit door Mr. D. W. Molhuysen te 's-Gravenhage.)

Concl. van den Advocaat-Generaal Mr. Besier.

Bij het bestreden vonnis is bewezen verklaard, dat de beklagde op 15 April 1917 des namiddags omstreeks 9½ uur te 's-Gravenhage zonder de vereischte vergunning of zonder het vereischte verlot in perceel Prinsegracht 14 aan M. Joëls heeft verkocht voor gebruik ter plaatse van verkoop eene hoeveelheid wijn.

Te dier zake veroordeeld deed hij bij pleidooi als middel van cassatie aanvoeren:

„Schending immers verkeerde toepassing van art. 221 Sv., de artt. 34 en 50 der Drankwet en de artt. 1493, 1494 en 1495 B. W. door den overwegen dat onder verkoop in den zin der Drankwet moet worden verstaan het aan-

gaan van de overeenkomst die tegen een bedongen geldsom de verbintenis tot levering van drank met zich brengt en ook het leveren van den drank zelf zoodat de beslissing der Rechtbank omtrent het bewijs niet behoorlijk gemotiveerd is.”

In de Drankwet heeft het woord verkoopen niet de strenge beteekenis, welke daaraan in het burgerlijk recht wordt gehecht: het sluiten van eene koopovereenkomst, doch omvat het tevens in overeenstemming met wat men in den dagelijkschen omgangstaal hoort de daarmede onmiddellijk samenhangende levering, die voor het volkseuvel, dat die wet zich voorstelt te bestrijden van veel meer beteekenis is dan de voorafgaande overeenkomst. De wetgever, die aanvankelijk alleen den kleinhandel in sterken drank regelde, en daaronder toen verstond verkoop bij hoeveelheden van minder dan twee liter, stelde zich blijkbaar voor, dat bij dien handel de levering steeds onmiddellijk op het sluiten der overeenkomst volgde en vatte beide handelingen samen onder de uitdrukking verkoop. Dit blijkt o.a. uit art. 1, 4^e lid, waarin onder verkoop in flesschen, kannen of kruiken kennelijk moet worden verstaan het verkoopen in engeren zin en de levering van het verkochte in flesschen enz. Weliswaar spreekt de wet, o.a. in art. 50 5° afzonderlijk van het schenken, toedienen en verstrekken, doch niet omdat dit, ter uitvoering van een koopovereenkomst geschiedende, niet reeds onder verkoopen zou vallen, doch omdat deze handelingen ook onafhankelijk van het bestaan of bewezen zijn van zulk eene overeenkomst kunnen voorkomen en het wenschelijk scheen, ze ook dan onder zekere omstandigheden te verbieden.

Hetzelfde wat van het verkoopen van sterken drank in het klein geldt, zal moeten gelden van het bij de uitbreiding van het terrein der wet daarin voorziene verkoopen van anderen alcoholhoudenden en van alcoholvrijen drank. Ook hier is dus de onmiddellijk volgende levering onder het „verkoopen” begrepen.

Het komt mij intusschen voor dat zoowel ten opzichte van sterken drank als van andere dranken zal moeten worden vastgehouden aan het door mij gestelde vereischte, dat de levering onmiddellijk met de koopovereenkomst samenhangt, zoodat beide a.h.w. één voortgezette handeling vormen. In andere gevallen duld het taalgebruik niet, de levering onder de uitdrukking verkoopen te begrijpen. En aan den anderen kant valt ook het bloot sluiten van een koopovereenkomst, niet dadelijk door

levering gevolgd, niet onder wat deze wet nu eenmaal onder verkoopen verstaat.

Verschiedene bepalingen der wet wijzen hierop. Ik noem art. 1, 2^e lid, dat den verkoop (van sterken drank) onderscheidt in dien voor gebruik ter plaatse van verkoop en dien voor gebruik elders, waarbij kenlijk gedacht moet worden aan de gevallen, waarin de koper het gekochte dadelijk opdrinkt of medeneemt; voorts art. 35, waarin de aan de localiteit gestelde vereischen al heel slecht passen voor plaatsen, waar alleen een koopovereenkomst zou worden gesloten, en de artt. 24 en 38, die zeker niet ten doel hebben de levering te verbieden van het in een vergunnings- of verlofs-localiteit gekochte in localiteiten, waarvoor geen vergunning of verlof is verleend.

Strafbaar is dus niet de reiziger in wijnen, die de klanten bezoekt in hunne woningen, waarvoor geen verlof is verleend, en daar met hen koopovereenkomsten afsluit, en evenmin de tapper of slijter, die in zijne inrichting, waarvoor vergunning is verleend, een overeenkomst tot verkoop van een flesch sterken drank afsluit, doch die daarna aan de woning van den koper, waarvoor geen vergunning is verleend, aflevert.

In anderen zin ten aanzien van het leveren van drank is beslist in de algemeene bewoordingen van Uw arrest van 15 October 1917 (W. 10169) (N. J. 1917 blz. 1093, *Red.*) dat aan het bestreden vonnis tot voorbeeld heeft gestrekt. Ik wijs er echter op, dat in het destijds ter beslissing staande geval, naar het schijnt, over het leveren van drank in het algemeen wel op een vroeger tijdstip was overeengekomen, doch de bestelling van den drank, die ten slotte verorberd werd, toch pas plaats had onmiddellijk vóór de levering.

Dat dit ook geschied zou zijn in het onderhavig geval, blijkt uit het bestreden vonnis niet. Integendeel, volgens het gebezigd bewijsmateriaal zou het middagmaal met inbegrip van wijn tegen een vasten prijs per persoon begin April 1918 zijn besteld en op 15 April 1918 geleverd. Onder deze omstandigheden kon uit dit bewijsmateriaal niet worden afgeleid, dat de beklagde dien wijn op 15 April heeft „verkocht” in den zin, waarin de Drankwet dit woord bezigt.

Het middel is derhalve gegrond. Ik concludeer tot vernietiging van het bestreden vonnis en verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage om op het bestaande hooger beroep op nieuw te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Koster;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi, luidende: (zie concl. Adv.-Gen.);

O., dat bij het bestreden vonnis in overeenstemming met de aanklacht ten laste van den requirant als wettig en overtuigend bewezen is aangenomen, dat enz. (zie concl. Adv.-Gen.);

O., ten aanzien van het middel:

dat in het bestreden vonnis de bewezenverklaring van het telastegelegde feit berust op:

1°. de erkentenis van den beklagde, dat hij begin April 1918 met getuige Joëls heeft aangegaan een overeenkomst, krachtens welke hij in het bij hem, beklagde, in gebruik zijnde perceel Prinsegracht 14 te 's-Gravenhage zoude leveren aan Joëls en diens gasten middagmalen met wijn tegen een vasten prijs per persoon; dat hij ingevolge die overeenkomst in genoemd perceel op 15 April 1917 aan dien getuige en zijn gasten heeft verstrekt spijzen en dranken, waaronder ook wijn en zoo ook in den namiddag van dien dag om de streek van 9½ uur;

dat voor die localiteit aan hem niet was verleend eenige vergunning of verlof tot het verkoopen van sterken drank of alcoholhoudenden drank;

2°. de verklaring van den getuige Joëls, dat hij begin April 1917 met beklagde heeft aangegaan de overeenkomst door dezen boven omschreven; dat ingevolge die overeenkomst beklagde op 15 April 1917 en zoo ook in den namiddag van dien dag om de streek van 9½ uur aan hem en zijn gasten in perceel 14 aan de Prinsegracht te 's-Gravenhage heeft geleverd spijzen en dranken waaronder ook wijn, welke spijzen en dranken door hem, getuige, en zijn gasten daar zijn genuttigd;

dat in het middel wordt bestreden, dat uit deze bewijsmiddelen het bewijs van het telastegelegde met requirant's schuld daaraan kon worden geput, zulks op den bij pleidooi nader toegelichten grond, dat de Drankwet met de uitdrukking „verkoop” van drank het oog heeft gehad op de overeenkomst van koop en verkoop, in het B. W. omschreven, welke tot stand komt ter plaatse, waar het bericht der aanneming van het aanbod ter kennis van den aanbieder is gekomen; dat dit laatste niet in het genoemde perceel is geschied en dus het bewijs der telastegelegde omstandig-

heid, dat requirant den wijn in dat perceel heeft verkocht voor gebruik ter plaatse van verkoop niet behoorlijk met redenen zou zijn omkleed;

dat evenwel de uitdrukking „verkoop” van drank in de Drankwet niet met de in het Burgerlijk Wetboek geregelde overeenkomst van koop en verkoop is te vereenzelvigen, daar genoemde uitdrukking ook de levering van den drank krachtens die overeenkomst omvat;

dat dus in den zin der Drankwet de „verkoop” geschiedt ook ter plaatse, waar krachtens de koopovereenkomst de drank geleverd wordt;

dat met het oog op het voorgaande de Rechtb. het bewijs van den telastegelegden verkoop van wijn in meergenoemd perceel voor gebruik ter plaatse van verkoop uit de voormelde bewijsmiddelen kon putten en de vraag, of zulks terecht geschied is, aan het onderzoek in cassatie is onttrokken;

O., dat derhalve het middel is ongegrond;
Verwerpt het beroep. (N. J.)

16 December 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Art. 7 der Veiligheidswet in verband met artikel 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 legt aan het hoofd of den bestuurder van eene fabriek of werkplaats den plicht op om, wanneer in een werklokaal drijfwerk aanwezig is, dat van een plaats buiten dat lokaal in beweging kan worden gebracht, te zorgen dat vóór het op die wijze in beweging brengen van dat drijfwerk een sein wordt gegeven, dat duidelijk is te hooren ter plaatse waar zich dat drijfwerk bevindt; daarbij wordt derhalve dat hoofd of die bestuurder voor het niet geven van zoodanig sein aansprakelijk gesteld, tenzij naar de algemeene beginselen van strafrecht schuld bij hem mocht ontbreken.

Nu niet blijkt, dat de requirant zich had beroepen op eenige omstandigheid die zijne schuld zou uitsluiten, behoefde de Rechtbank niet afzonderlijk te vermelden dat — en te motiveeren waarom het nalaten van het geven van bedoeld sein in deze aan requirant's schuld was te wijten.

(Veiligheidswet art. 7, Veiligheidsbesluit 1916 art. 134.)

Voorzitter: Mr S. Gratama.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. Fentener v. Vlissingen, A. P. L. Nelissen.

Bij pleidooi zijn twee middelen van cassatie aangevoerd. Het eerste luidt: „Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 211, 221 en 223, 256 Sv. in verband met art. 1 der Veiligheidswet en art. 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 doordat in het vonnis geene beslissing voorkomt omtrent de ten laste legging, dat in het bij dagvaarding vermelde complex gebouwen of de aldaar bedoelde werkplaats placht gewerkt te worden.”

De in dit middel bedoelde beslissing komt in het bestredene vonnis wel degelijk voor. Immers daarin is het te laste gelegde sub 1—14 bewezen verklaard, waarmede blijkbaar bedoeld wordt wat is omschreven in den aanhef der telastelegging en in de onderdeelen 1—14 daarvan en dus ook dat in het bedoelde complex van gebouwen placht gewerkt te worden aan het vervaardigen van olie en veekoeken en het raffineeren van olie. Blijkens de toelichting is de strekking van het middel dan ook veel eer, dat deze beslissing niet behoorlijk met redenen omkleed is, omdat onder het gebezigde bewijsmateriaal niets zou voorkomen, waardoor zij zou kunnen worden gestaafd. Ook zoo opgevat is echter het middel feitelijk ongegrond; de steller van het middel heeft blijkbaar de in het vonnis opgenomen verklaring van den getuige Plomp over het hoofd gezien, welke woordelijk inhoudt wat omtrent dit deel der telastelegging in de dagvaarding gesteld en in het vonnis bewezen verklaard wordt.

Als tweede middel van cassatie is aangevoerd:

„Schending, immers verkeerde toepassing van artt. 211, 221, 223, 256 Sv. in verband met art. 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 en 7 d en 19 der Veiligheidswet doordat in het vonnis geene beslissing voorkomt omtrent de chuld van beklaagde, immers omtrent het feit, dat aan den requirant zou te wijten zijn, het niet geven van het ter dagvaarding bedoeld sein.”

Artikel 7 der Veiligheidswet houdt in, dat bij algemeene maatregel van bestuur zal worden bepaald, wat door den bestuurder eener fabriek moet worden aangewend o. a. tot het voorkomen van ongevallen door drijfwerken. Ter uitvoering hiervan zijn in hoofdstuk III van het Veiligheidsbesluit voorschriften gegeven, waaraan o. a. bestuurders van fabrieken „ingevolge art. 7 der Veiligheidswet moeten voldoen” § 4 daarvan heeft tot opschrift: „Voorkomen van ongevallen door... drijfwerken” enz. en het tot deze § behorend

artikel 114 bepaalt, dat wanneer in een werklokaal drijfwerk... aanwezig is dat... van eene plaats buiten dat lokaal in beweging kan worden gebracht, telkens onmiddellijk vóór het op die wijze in beweging brengen van dat drijfwerk... een sein moet worden gegeven, dat duidelijk is te hooren ter plaatse, waar zich dat drijfwerk... bevindt.

Letterlijk opgevat zou een en ander beteekenen, dat de bestuurder zelf het sein moet geven. Dit is intusschen natuurlijk niet de bedoeling, doch wel dat deze strafrechtelijk er voor aansprakelijk wordt gesteld, dat het sein gegeven wordt. Naar zijn opzet of zijne schuld wordt daarbij niet gevraagd; het bloote feit, dat het sein niet is gegeven, is voldoende. In de onderwerpelijke telastelegging en de daarmede overeenkomstige bewezenverklaring is deze aansprakelijkheid van den beklagde zeer juist uitgedrukt door de woorden, dat hij „niet heeft gezorgd”, dat het sein werd gegeven. Wel verre dat hiermede eenige schuld aan het niet geven van het sein zou zijn uitgedrukt, behoort aan deze woorden geen andere beteekenis te worden gehecht dan dat de beklagde niet heeft te weeggebracht, dat het sein werd gegeven. Verg. Uw in overeenstemming met mijne conclusie gewezen arrest van 28 Januari 1918 (W. 10237), waarin uit het in artikel 243 van het Veiligheidsbesluit voorgeschreven „zorgen dat doelmatige oogbeschuttingsmiddelen door de arbeiders worden gebruikt,” de strafrechtelijke aansprakelijkheid van den bestuurder der onderneming voor ieder niet-gebruiken wordt afgeleid.

Ook het tweede middel kan derhalve niet tot cassatie leiden. Ik concludeer tot verwerving van het beroep.

De Hooge Raad, enz. ;

Op het beroep van G. W. Lemeveld, oud 63 jaren, geboren te 's-Gravenhage, wonende te Bussum, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Arnhem van den 7 Juni 1918, voor zoover hij daarbij werd veroordeeld, bij welk vonnis in hooger beroep is vernietigd een vonnis door den Kantonnier te Doesburg den 23 Januari 1918 tegen den requirant gewezen en deze, met ontslag van rechtsvervolgving ten aanzien van een deel van het hem te laste gelegde, is schuldig verklaard aan: „het als bestuurder van „eene fabriek als bedoeld in de Veiligheidswet, „niet zorgen dat het drijfwerk in een werklokaal, dat van eene plaats buiten dat lokaal „in beweging kan worden gebracht, niet in

„beweging kan worden — (lees: „wordt”) „gebracht, zonder dat onmiddellijk vóór het „op die wijze in beweging brengen van dat „drijfwerk een sein wordt gegeven dat duidelijk „is te hooren ter plaatse waar zich dat drijfwerk „bevindt;”

en aan: „het als bestuurder van eene fabriek „als bedoeld in de Veiligheidswet, niet zorgen „dat eene trap ten minste aan een zijde is voor- „zien van eene doelmatige en stevige leuning”, en met toep. van de artt. 6, 7 en 19c der Veiligheidswet, 134 en 161 van het Veiligheidsbesluit 1916, 23 en 62 Wetb. v. Strafrecht, is veroordeeld, ter zake van het eerste feit tot eene hechtenisstraf voor den tijd van vier dagen, ter zake van het tweede feit tot betaling eener geldboete van honderd gulden en vervangende hechtenis voor den tijd van vijf en twintig dagen;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Nelissen ;

Gelet op de middelen van cassatie namens den requirant voorgesteld bij pleidooi :

I. Schending, immers verkeerde toepassing van de artt. 211, 221 en 223, 206 Wetb. v. Strafv. in verband met art. 1 der Veiligheidswet en art. 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 doordat in het vonnis geene beslissing voorkomt omtrent de tenlastelegging, dat in het bij dagvaarding vermelde complex van gebouwen of de aldaar bedoelde werkplaats placht gewerkt te worden ;

II. Schending, immers verk. toep. van de artt. 211, 221, 223, 256 Wetb. v. Strafvordering, in verband met art. 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 en 7a en 19 der Veiligheidswet doordat in het vonnis geene beslissing voorkomt omtrent de schuld van beklagde, immers omtrent het feit, dat aan den requirant zou te wijten zijn, het niet geven van het ter dagvaarding bedoelde sein ;

Gehoord den Adv.-Gen. Besier namens den Proc.-Gen. in zijne conclusie, strekkende tot enz. ;

Overwegende dat aan den requirant onder meer was te laste gelegd en dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend is bewezen verklaard met requirants schuld daaraan, dat hij als bestuurder van de N. V. „Nederlandsche Oliefabriek” te Doesburg, zijnde een complex van gebouwen aldaar, waar placht gewerkt te worden aan het vervaardigen van olie en veekoeken en het raffineeren van olie op 8 Nov. 1917 niet gezorgd heeft :

1°. dat in een werklokaal waarin drijfwerk aanwezig was, dat van eene plaats buiten dat

lokaal in beweging kon worden gebracht, onmiddellijk vóór het op deze wijze in beweging brengen van dat drijfwerk een sein werd gegeven, daar dit drijfwerk plotseling op deze wijze werd in beweging gebracht zonder eenig sein;

2°. dat de trappen van de eerste naar de tweede en van de tweede naar de derde verdieping van de olieraffinerij ten minste van ééne zijde van eene doelmatige en stevige leuning of traptouw waren voorzien, zijnde toch geene enkele leuning of traptouw aanwezig;

en dat deze bewezen verklaarde feiten zijn gequalificeerd en aan requirant daarvoor opgelegd de straffen als in het hoofd van dit arrest vermeld;

O., ten aanzien van het eerste middel van cassatie tegen deze beslissing aangevoerd:

dat de Rechtbank in het bestreden vonnis heeft bewezen verklaard hetgeen den requirant onder 1, 2, 3, 4, 5, 6 en 8 tot en met 15°, is te laste gelegd, derhalve, dat hij als bestuurder van de N. V. „Nederlandsche Oliefabriek” te Doesburg zijnde een complex van gebouwen alwaar placht gewerkt te worden, niet heeft zorg gedragen, dat in verschillende nader aangegeven lokalen en inrichtingen — waaronder lokalen en inrichtingen van dat gebouwen-complex zijn te verstaan — vóór het in beweging brengen van het drijfwerk een sein werd gegeven en aanwezig waren de beschuttingsin in de dagvaarding nader omschreven, derhalve heeft beslist, dat in die gebouwen en lokalen placht gewerkt te worden, zoodat het eerste middel zijnen feitelijken grondslag mist;

dat mocht bij dit middel zijn bedoeld als grief tegen het vonnis aan te voeren, dat de beslissing der Rechtbank, dat in die gebouwen en lokalen placht gewerkt te worden, niet met redenen is omkleed, alsdan het middel eveneens is ongegrond, daar de in het vonnis opgenomen verklaring van den ter terechtzitting gehoorde getuige Plomp inhoudt en dus de Rechtbank daaruit kon afleiden, dat in de genoemde fabriek omstreeks den tijd bij dagvaarding bedoeld, placht te worden gewerkt aan het vervaardigen van olie een vee-koeken en aan het raffineeren van olie;

dat derhalve het eerste middel niet tot cassatie kan leiden;

O., dat bij het tweede middel als grief tegen de beslissing der Rechtbank wordt aangevoerd, dat ten aanzien van het eerste feit ten laste van den requirant bewezen verklaard, niet

is beslist, dat het nalaten van het geven van bedoeld sein aan requirants schuld zou zijn te wijten.

O., dat derhalve ook dit middel is onaan-nemelijk;

Verwerpt her beroep.

17 December 1918. Missive van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Gedeputeerde Staten in de provincie betreffende weddeverhooging van onderwijzers.

Bij Kon. besluit van 8 November 1918 (Stbl. n°. 585) zijn de regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918 (Stbl. n°. 147) bedoelde weddeverhoogingen voor de onderwijzers aangevuld in dezen zin, dat tot uitbetaling dier verhoogingen over het loopende jaar o. a. aan de gemeentebesturen een voorschot zal worden verleend van ten hoogste vier vijfden van het laatstelijk uitgekeerd totaalbedrag dier verhoogingen.

Dit voorschot zal, wat het jaar 1918 betreft, in eene en voor volgende jaren kwartaalsge-wijze telkens voor een vierde gedeelte worden uitbetaald.

De gemeentebesturen zijn gehouden de uitkeering der verhoogingen aan de rechtheb-benden dien overeenkomstig te vervroegen.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken de gemeentebesturen Uwer provincie te wijzen op de bepalingen van dat Kon. besluit.

Daarbij gelieve Uw College de aandacht er op te vestigen, dat het voorschot uitsluitend bestemd is voor hen, die in dit jaar krachtens vaste benoeming bij raadsbesluit aan eene openbare lagere school waren verbonden en dat het behoort te worden berekend over het tijdvak, dat ieder in den loop van het jaar in gemeentedienst is geweest. Voor onderwijzers, die na 1 Januari 1918 werden benoemd of in den loop van dit jaar werden ontslagen geschiedt dus de vooruitbetaling slechts over het deel van het jaar, dat zij in de gemeente werkzaam zijn geweest.

18 December 1918. BESLUIT, tot wijziging van de regeling der opleiding van Indische jongelieden aan de Rijkskweekscholen voor onderwijzers. S. 802.

WIL WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Koloniën van 27 November 1918, 5de Afdéeling, n°. 2;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 December 1918, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemde Minister van 14 December 1918, 5de Afdeling, n°. 13;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Ten eerste.

De eerste en tweede alinea van artikel 5 van Ons besluit van 3 Februari 1915, n°. 16 (*Nederlandsch Staatsblad* 1915, n°. 67, *Indisch Staatsblad* 1915, n°. 173), worden gelezen als volgt :

(1) Gedurende hunne opleiding als kweekelingen ontvangen de jongelieden eene vergoeding voor huisvesting en verpleging tot een bedrag, dat ten hoogste f 200 meer bedraagt dan het bedrag der toelage, bedoeld in artikel 31, tweede lid, der bij het Koninklijk besluit van 21 Mei 1891 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 97) vastgestelde regelen voor de Rijkskweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen.

(2) De in het vorig lid bedoelde vergoeding kan door Onzen Minister van Koloniën voor degenen, die den onderwijzersrang hebben behaald, worden verlengd :

a. voor het geval zij zonder verdere studie naar *Nederlandsch-Indië* wenschen terug te keeren, uiterlijk tot den dag van inscheping ;

b. voor het geval zij zich op de studie voor het examen van hoofdonderwijzer willen toelagen, en daartoe door den Minister van Koloniën geschikt zijn bevonden, tot den dag van ingang van de toelage, bedoeld in artikel 2 van Ons besluit van 29 September 1916, n°. 34 (*Indisch Staatsblad* 1917, n°. 30), dan wel van eene bijdrage, als bedoeld in artikel 2 van Ons besluit van 12 Juni 1918, n°. 53 (*Nederlandsche Staatscourant* 26 Juni 1918, n°. 147) ;

c. voor een in ieder geval afzonderlijk te bepalen termijn, indien hun door Onzen Minister van Koloniën is vergund om zich verder te bekwamen voor eene akte in een of meer der vakken, genoemd onder l tot en met s in artikel 2 der lager onderwijswet.

Ten tweede.

Dit besluit werkt terug, voor zooveel de wijziging van het eerste lid van artikel 5 van Ons hooger genoemd besluit van 3 Februari 1915 n°. 16 betreft, tot 1 Januari 1917.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Weten-

schappen, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 18den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitg. 6 Jan. 1919.*)

19 December 1918. WET, tot het aangaan van eene geldleening of leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk. S. 803. *Bijl. Hand. 2^e Kamer* 1918/19, n°. 240, 1—7.

Hand. id. 1918/19, *blad.* 475—490.

Hand. 1^e Kamer, 1918/19, *blad.* 62—63, 68, 69, 71—85.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten : Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is nadere voorzieningen te treffen in verband met den invloed van de voortdoring van den oorlogstoestand op 's Lands financiën ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

EERSTE AFDEELING.

Bepalingen omtrent de vrijwillige leening.

Bedrag, koers van inschrijving en rentevoet.

Art. 1. Er wordt een vrijwillige geldleening aangegaan ten laste van het Rijk tot een bedrag van drie honderd en vijftig millioen gulden tegen eene rente van vijf ten honderd in het jaar, betaalbaar op halfjaarlijksche coupons, verschijnende 1 Juni en 1 December, met dien verstande, dat de eerste coupon verschijnt 1 Juni 1919 en loopt over een door Onzen Minister van Financiën te bepalen tijdvak.

De koers van uitgifte wordt vastgesteld door Onzen Minister van Financiën, met dien verstande, dat bij die vaststelling tot richtsnoer wordt genomen de koers, welke omstreeks den tijd der uitgifte, eerste-klasse fondsen van gelijken rentevoet als deze geldleening ter beurze noteeren.

De coupons zijn betaalbaar te Amsterdam en in verdere plaatsen, welke Onze Minister van Financiën noodig mocht vinden aan te wijzen. Wanneer plaatsen in het buitenland gelegen voor die betaalbaarstelling worden aangewezen, kan Onze Minister van Financiën aan de met de uitbetaling belaste bankiers eene provisie toekennen van ten hoogste een achtste ten honderd over het nominaal bedrag der door hunne tusschenkomst uitbetaalde coupons.

Inschrijving, tijd en plaats.

2. De inschrijving op deze geldleening wordt opengesteld bij den Agent van het Ministerie van Financiën te Amsterdam, bij de betaalmeesters, behalve dien te Amsterdam, en bij de ontvangers der directe belastingen in de gemeenten, waar geen betaalmeesters gevestigd zijn.

De inschrijving staat ten minste gedurende drie werkdagen open. Zij wordt geopend en gesloten op de door Onzen Minister van Financiën te bepalen tijdstippen.

Minimum.

3. Inschrijvingen worden slechts aangenomen tot een bedrag van f 100 of een veelvoud daarvan.

Toewijzing en afwijzing.

4. Wanneer het totaal der inschrijvingen, voor zoover daarop niet het laatste lid van dit artikel wordt toegepast, meer dan drie honderd en vijftig millioen gulden bedraagt, geschiedt de toewijzing pondspondsgewijze, met dien verstande, dat geen toewijzing minder dan honderd gulden bedraagt en dat, indien het verlangen daartoe in het inschrijvingsbiljet is te kennen gegeven, de inschrijvingen zooveel mogelijk ten volle worden toegewezen, behoudens voorrang voor elk dezer inschrijvingen tot een bedrag van ten hoogste f 10,000.

Het bedrag, dat op inschrijvingen van verschillende bedragen wordt toegewezen, wordt door Onzen Minister van Financiën zoo spoedig mogelijk na de sluiting der inschrijving vastgesteld en bekend gemaakt door opneming in de *Staatscourant*.

De inschrijvingen gedaan door personen, die naar het oordeel van Onzen Minister van Financiën buiten machte zijn het bedrag hunner inschrijving, of, ingeval niet de volle inschrijvingen worden toegewezen, het bedrag dat hun zoude worden toegewezen, te storten, kunnen worden afgewezen.

Stortingen.

5. De stortingen moeten geschieden in vier termijnen vóór of op den zevenden dag van de door Onzen Minister van Financiën voor elk termijn aan te wijzen kalendermaand, met dien verstande, dat voor de storting van den vierden termijn in geen geval een vroegere verschijndag wordt vastgesteld dan de 7de April 1919. In kalendermaanden, waarvan de zevende dag een Zondag is, is de achtste dag de verschijndag.

De aanwijzing der in het vorig lid bedoelde

storfingsdagen wordt ten minste acht daagen voor de openstelling van de inschrijving door middel van de *Staatscourant* bekend gemaakt.

De eerste termijn van storting bedraagt 40 % van het te storten bedrag, de drie volgende termijnen bedragen elk 20 % van dat bedrag, met dien verstande, dat de te storten bedragen der eerste twee termijnen naar boven en die van den derden termijn naar beneden worden afgerond tot een veelvoud van de voor een nominaal bedrag van f 100 te storten som en dat als vierde termijn het restant wordt gestort.

Voor zoover het bepaalde in het vorig lid, in verband met de te storten bedragen, geen toepassing kan vinden, moeten de stortingen geschieden volgens een door Onzen Minister van Financiën vast te stellen tabel.

De stortingen kunnen door de belanghebbenden naar verkiezen vervroegd worden, mits wordt gestort de voor een nominaal bedrag van f 100 te storten som of een veelvoud daarvan.

6. De stortingen hebben plaats ten kantore van de Nederlandsche Bank te Amsterdam. Voor zoover de inschrijvingen plaats hadden bij een betaalmeester of een ontvanger der directe belastingen kan de storting geschieden ten kantore, waar de inschrijving plaats had.

In gebreke blijven.

7. De namen der personen, die in gebreke blijven hunne stortingen tijdig te doen, worden door den Agent van het Ministerie van Financiën medegedeeld aan de ontvangers der directe belastingen binnen wier ressort die personen wonen.

De ontvanger vaardigt in naam des Konings een dwangbevel uit tegen den in gebreke gebleven inschrijver; dit bevelschrift, dat meer dan één persoon kan betreffen, wordt executeur verklaard door den Kantonrechter, binnen wiens ressort het kantoor van den betrokken ontvanger gevestigd is; het wordt aan de inschrijvers, ieder voor zooveel hem aangaat, beteekend met bevel tot betaling en voorts ten uitvoer gelegd overeenkomstig het in het wetboek van burgerlijke rechtsvordering bepaalde ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vonnissen en authentieke acten.

De tenuitvoerlegging van het dwangbevel wordt geschorst door een met redenen omkleed verzet. Dit verzet kan uitsluitend zijn gegrond op de bewering, dat degeen, tegen wien het dwangbevel is gericht, niet heeft ingeschreven of, volgens de door hem gedane inschrijving in verband met de toewijzing, tot de

betaling van een lager bedrag verplicht is dan in het dwangbevel is vermeld. Het verzet wordt betekend aan den ontvanger, die het dwangbevel uitvaardigde en moet inhouden eene dagvaarding van dien ontvanger voor de rechtbank van het arrondissement, waarbinnen het kantoor van dien ontvanger gevestigd is.

Bijbetalen van rente.

8. Bij elke storting wordt, behalve de hoofdsom, voor vergoeding van reeds verschenen rente, betaald $0.41\frac{2}{3}$ ten honderd van het nominaal bedrag der hoofdsom voor elke kalendermaand, welke van den loopenden rentetermijn reeds verstreken is. Hierbij wordt eene maand, van welke zeven of minder dagen verlopen zijn, niet medegerekend en eene maand, van welke acht of meer dagen verlopen zijn voor eene volle maand gerekend.

Ten opzichte van kalendermaanden, waarin de zevende dag een Zondag is, wordt in het vorige lid in de plaats van zeven acht en in de plaats van acht negen gelezen.

Bij stortingen, welke meer dan zeven dagen na den verschijndag plaats hebben, moet daarenboven voor elke zeven dagen, welke sedert dien dag verlopen zijn — gedeelten van dien termijn voor een geheel gerekend — 1,5 per 1000 van het nominaal bedrag der hoofdsom worden bijbetaald.

Schuldbekentenissen.

9. Voor elke storting ontvangt hij, die stort, eene schuldbekentenis of schuldbekentenissen aan toonder van de krachtens deze afdeling uitgegeven leening tot zoodanig bedrag als door hem is gestort, benevens een gelijk aantal „bewijzen van storting” tot hetzelfde bedrag als in de schuldbekentenissen vermeld.

Indien echter meer dan acht dagen voor den verschijndag wordt gestort, kan worden volstaan met de uitreiking van een voorloopig receptis, dat binnen veertien dagen tegen het daarin vermelde bedrag aan schuldbekentenissen en bewijzen van storting inwisselbaar is.

De schuldbekentenissen worden, vóór de uitgifte, door de Algemeene Rekenkamer geregistreerd en van een bewijs dier registratie voorzien.

Provisie.

10. Aan bankiers, makelaars in effecten en commissarissen in effecten, door wier tussenkomst inschrijvingen voor de in deze afdeling bedoelde schuldbekentenissen worden

ingeleverd, wordt voor het aan hen toegewezen nominaal bedrag eene provisie van ten hoogste drie tienden ten honderd toegekend.

Het recht op provisie, waarover niet is beschikt binnen één jaar na den laatsten stortingsdag, is vervallen.

Aflossing.

11. Telken jare op den 1sten Juni — te beginnen met den 1sten Juni 1920 — worden schuldbekentenissen voor haar nominaal bedrag aflosbaar gesteld ten beloope van ten minste 0.83 ten honderd van het geheele bedrag der krachtens deze wet in het leven geroepen vijf ten honderd rentegevende schuld, vermeerderd met het bedrag der door die verplichte aflossingen vrijgevallen rente.

Loting, enz.

12. De aflosbaar te stellen schuldbekentenissen worden telkens vooraf bij uitloting aangewezen. Deze uitlotingen hebben plaats volgens door Ons te stellen regelen.

De afgeloste schuldbekentenissen worden bij de Algemeene Rekenkamer overgebracht.

De rente der krachtens deze wet uitgegeven schuldbekentenissen loopt niet verder dan tot den dag, waarop zij aflosbaar zijn.

TWEDE AFDEELING.

Bepalingen omtrent de gedwongen leening.

Inwerkingtreding.

13. Indien de inschrijvingen op de vrijwillige leening, in de eerste afdeling dezer wet bedoeld, na aftrek van die, welke, ingevolge het bepaalde bij artikel 4, laatste lid, zijn afgewezen, minder bedragen dan driehonderd millioen gulden, worden de volgende bepalingen dezer afdeling van toepassing. Niettemin blijven dan de artikelen 1 en 3 tot en met 12 dezer wet van kracht.

Bedrag en rentevoet.

14. Ten laste van het Rijk wordt eene gedwongen geldleening aangegaan, waarvan schuldbekentenissen aan toonder worden uitgegeven tot zoodanig bedrag als uit het bepaalde bij de artikelen 17 en 21 volgt, onder aftrek van het bedrag waarvan de storting, overeenkomstig artikel 29, geschiedt door de inlevering van „bewijzen van storting”.

De schuldbekentenissen dragen eene rente van drie en een half ten honderd in het jaar betaalbaar op halfjaarlijksche coupons, verschijnende 1 Juni en 1 December. Het laatste lid van artikel 1 is op deze coupons van toepassing.

Amortisatie.

15. Onverminderd het bepaalde in vroegere wetten wordt, totdat daaraan is besteed een bedrag, gelijk aan het geheele bedrag der krachten deze wet in het leven geroepen drie en een half ten honderd rentegevende schuld, jaarlijks, voor het eerst in het jaar 1920, voor inkoop van inschrijvingen in een der Grootboeken der Nationale Schuld of van drie of vier en een half ten honderd rentegevende schuldbekentenissen of voor aflossing van drie en een half ten honderd rentegevende schuldbekentenissen voor haar nominaal bedrag, eene som bestemd ten beloope van ten minste 1,19 ten honderd van het geheele bedrag der krachten deze wet in het leven geroepen drie en een half ten honderd rentegevende schuld, vermeerderd met de door dezen inkoop of aflossing vrijgevallen rente.

16. De houders der in deze afdeeling bedoelde schuldbekentenissen kunnen, zoolang die stukken niet zijn aflosbaar gesteld, daarvoor, indien zij dit verlangen, met inachtneming van de door Ons vastgestelde regelen, inschrijving van gelijk bedrag bekomen op het Grootboek der drie en een half ten honderd rentegevende Nationale Schuld.

Verplichting tot deelneming van natuurlijke personen.

17. Zij, die voor het belastingjaar 1918/19 zijn of worden aangeslagen in de vermogensbelasting naar een vermogen van f 75,000 of meer en de binnen het Rijk wonende natuurlijke personen die voor het belastingjaar 1918/19 zijn of worden aangeslagen in de inkomstenbelasting naar een inkomen van f 10,000 of meer, zijn verplicht, behoudens het bepaalde in artikel 29, deel te nemen in de in deze afdeeling bedoelde leening door storting van zoodanig bedrag als voor elk vermogen en inkomen volgt uit onderstaande tabellen A en B.

A.

VERMOGENS.		Percentage van het vermogen waarvoor is deel te nemen in de leening.
f 25,000	f 50,000	0.50
50,000	100,000	0.75
100,000	125,000	1.25
125,000	150,000	2.—
150,000	200,000	2.5
200,000	300,000	2.75
300,000	400,000	3.—
400,000	500,000	3.25
500,000	750,000	3.5
750,000	1,000,000	3.75
1,000,000 en hooger. . . .		4.—

B.

INKOMSTEN.		Percentage van het inkomen waarvoor is deel te nemen in de leening.
10,000	f 20,000	5
20,000	30,000	10
30,000	40,000	15
40,000	50,000	20
50,000	70,000	25
70,000	100,000	30
100,000 en hooger. . . .		35

met dien verstande, dat het bedrag der verplichte deelneming volgens elk der bovenstaande tabellen naar boven wordt afgerond tot een veelvoud van f 200.

De bepaling van het vorig lid is niet van toepassing :

a. indien de belastingplicht ontstaat na het in werking treden dezer wet ;

b. indien de belastingplichtige, voor het in werking treden van artikel 14 is overleden, of voor den 1sten November 1918 het Rijk metterwoon heeft verlaten.

Niet onherroepelijke aanslagen.

18. Indien op het tijdstip, waarop de kennisgevingen, in het volgend artikel bedoeld, uiterlijk moeten worden verzonden, de aanslag in de vermogensbelasting of in de inkomstenbelasting voor het belastingjaar 1918/19 nog niet heeft plaats gehad of niet onherroepelijk vaststaat, doordat daartegen, overeenkomstig de wet op de vermogensbelasting of de wet op de inkomstenbelasting, kan worden opgekomen, dan wordt het te storten bedrag aanvankelijk bepaald naar het aangegeven vermogen of inkomen.

Zoodra de aanslag onherroepelijk vaststaat, wordt het te storten bedrag dienovereenkomstig bepaald.

Kennisgeving van bedrag der deelneming.

19. De inspecteur der registratie of de inspecteur der directe belastingen, in wiens dienstkring de tot storting verplichte over 1918/19 voor de vermogensbelasting of de inkomstenbelasting is aangeslagen, zendt dezen, binnen den door Onzen Minister van Financiën vast te stellen termijn, een kennisgeving, aangevende het totaal bedrag, waarvoor door hem volgens tabel A of volgens tabel B in de gedwongen leening is deel te nemen, de verschijndagen der termijnen en het voor of op elken verschijndag te storten bedrag, benevens het bedrag der rente, dat bij elke storting op of binnen eene maand vóór den verschijndag moet worden bijbetaald.

In het geval, voorzien bij artikel 18, worden

de kennisgevingen of de gewijzigde kennisgevingen zoo spoedig mogelijk verzonden. Geldt het hierbij eene eerste kennisgeving en zijn reeds stortingstermijnen verstreken, dan wijst de inspecteur daarbij, in de plaats van de verstreken verschijndagen, als verschijndagen aan den zevenden dag van zooveel der eerstvolgende maanden als reeds termijnen zijn verstreken. Geldt het eene gewijzigde kennisgeving, dan verdeelt de inspecteur de verhoogingen zooveel mogelijk in den geest van artikel 26 over de nog niet verschenen termijnen.

Bezwaarschrift.

20. Hij, die bezwaar heeft tegen het in de kennisgeving genoemde bedrag zijner deelneming in de gedwongen leening, tegen de verdeling daarvan over de verschillende termijnen of tegen de bedragen der bij te betalen renten, kan daartegen zelf of door een gemachtigde bij den betrokken inspecteur een bezwaarschrift indienen binnen veertien dagen nadat die kennisgeving hem is toegezonden. Bij dit bezwaarschrift moet duidelijk worden opgegeven in hoeverre de bedragen in de kennisgeving voorkomende, onjuist worden geacht.

De inspecteur beslist op het bezwaarschrift in hoogste ressort.

Het ingediende bezwaarschrift schort de verplichting tot storting, zooals zij in de kennisgeving is aangeduid, niet op.

Leidt de uitspraak op het bezwaarschrift tot vermindering van het te storten bedrag of van de bij te betalen rente, dan wordt deze vermindering op de eerstvolgende storting of bijbetaling zooveel mogelijk toegepast. Is dit niet mogelijk dan wordt het te veel gestorte of bijbetaalde teruggegeven tegen intrekking der daarvoor afgegeven schuldbekentnissen en tegen quitantie voor de te veel bijbetaalde rente.

Verplichting tot deelneming van anderen dan natuurlijke personen.

21. De binnen het Rijk gevestigde naamloze vennootschappen, commanditaire vennootschappen op aandelen, coöperatieve en andere vereenigingen en onderlinge verzekeringmaatschappijen, met uitzondering van de Nederlandsche Bank, welke in de inkomstenbelasting zijn of worden aangeslagen wegens uitdeelingen, tot een totaal bedrag van f 10,000 of meer over een boekjaar, geïndigd in het tijdvak van 1 Mei 1917 tot en met 30 April 1918, zijn verplicht, behoudens het bepaalde bij artikel 29, deel te nemen in de gedwongen leening door

storting van een bedrag, dat gelijk staat met de helft van de totale, volgens artikel 20, 1ste lid, der wet op de Inkomstenbelasting belastbare uitdeelingen over het hiervoor aangeduide boekjaar na aftrek van de bedragen, welke overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 20, 2de lid, 100, 100bis en 100ter der zoevenbedoelde wet in mindering van die uitdeelingen worden gebracht.

Niet onherroepelijke aanslagen.

22. Indien op het tijdstip, waarop de kennisgevingen, in het volgend artikel bedoeld, uiterlijk moeten worden verzonden, een aanslag, als in het vorig artikel bedoeld, nog niet onherroepelijk vaststaat, dan wordt het te storten bedrag aanvankelijk bepaald naar den aanslag gelijk die gedaan is. Indien de aanslag nader gewijzigd wordt, wordt het te storten bedrag dienovereenkomstig verlaagd.

Kennisgeving van bedrag der deelneming.

23. De inspecteur der directe belastingen, in wiens inspectie de tot storting verplichte wegens de in artikel 21 bedoelde uitdeelingen is aangeslagen, zendt hem binnen den door Onzen Minister van Financiën vast te stellen termijn eene kennisgeving, aanwijzende het totaal bedrag, waarvoor door hem in de gedwongen leening is deel te nemen, de termijnen der stortingen en het op elken termijn te storten bedrag, benevens het bedrag der rente, dat bij elke storting op of binnen eene maand vóór den verschijndag moet worden bijbetaald.

In het geval voorzien aan het slot van artikel 22 wordt zoo spoedig mogelijk eene verbeterde kennisgeving toegezonden. Indien bereids ingevolge de eerste kennisgeving op een of meer termijnen is gestort, wordt hetgeen te veel is gestort op den volgenden termijn gekort. Is dit niet meer mogelijk, dan wordt het te veel gestorte teruggegeven, tegen intrekking der daarvoor afgegeven schuldbekentnissen en tegen quitantie voor de te veel bijbetaalde rente.

Bezwaarschrift.

24. De belastingplichtige, als bedoeld bij artikel 21, die bezwaar heeft tegen het in de kennisgeving genoemd bedrag zijner deelneming in de gedwongen leening of tegen de verdeling daarvan over de verschillende termijnen of tegen de bedragen der bij te betalen rente, kan daartegen zelf of door een gemachtigde bij den betrokken inspecteur een bezwaarschrift indienen binnen veertien dagen nadat die kennis-

geving hem is toegezonden. Bij dit bezwaarschrift moet duidelijk worden opgegeven in hoeverre de bedragen, in de kennisgeving voorkomende, onjuist worden geacht.

De inspecteur beslist op dit bezwaarschrift in hoogste ressort.

Het ingediende bezwaarschrift schort de verplichting tot storting, zooals deze in de kennisgeving is aangeduid, niet op.

Leidt de uitspraak op het bezwaarschrift tot vermindering van het te storten bedrag of van de bij te betalen rente, dan wordt deze vermindering op de eerstvolgende storting of bijbetaling zooveel mogelijk toegepast. Is dit niet mogelijk, dan wordt het te veel gestorte of bijbetaalde teruggegeven tegen intrekking der daarvoor afgegeven schuldbekentnissen of tegen quitantie voor de te veel bijbetaalde rente.

Plaats van storting.

25. De in artikel 17 volgens tabel A bedoelde storting heeft plaats aan de kantoren van registratie of van het recht van successie door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen.

De in artikel 17 volgens tabel B en de in artikel 21 bedoelde stortingen hebben plaats aan de kantoren der directe belastingen.

De kennisgevingen, bedoeld in de artikelen 19 en 23, vermelden het kantoor, waar de storting moet plaats hebben.

Termijnen.

26. Het krachtens de artikelen 17 en 21 te storten bedrag moet worden betaald in vier termijnen voor of op den zevenden dag van de door Onzen Minister van Financiën voor elken termijn aan te wijzen kalendermaand met dien verstande, dat voor de storting van den vierden termijn in geen geval een vroegere verschijndag wordt vastgesteld dan de 7de April 1919. In kalendermaanden, waarvan de zevende dag een Zondag is, is de achtste dag de verschijndag.

De eerste termijn van storting bedraagt 40 pCt. van het te storten bedrag, de volgende drie termijnen telkens 20 pCt., met dien verstande, dat de te storten bedragen van de eerste twee termijnen naar boven en die van den derden termijn naar beneden worden afgerond tot een bedrag van f 200 of een veelvoud van dat bedrag, terwijl als vierde termijn het restant wordt gestort.

Echter zal de storting, wanneer de deelneming minder dan f 1400 bedraagt, moeten geschieden volgens onderstaande tabel :

Deelneming.	Te storten op termijn.			
	1.	2.	3.	4.
400	200	—	200	—
600	200	200	200	—
800	200	200	200	200
1000	400	200	200	200
1200	600	200	200	200

De stortingen kunnen door de belanghebbenden naar verkiezen worden vervroegdmits in ronde bedragen van f 200 wordt gestort.

27. Bij elke storting ingevolge deze afdeling van deze wet wordt, behalve de hoofdsom, voor vergoeding van reeds verschenen rente betaald 0.29⁵ ten honderd voor elke kalendermaand, welke van den loopenden rentetermijn reeds verstreken is. Hierbij wordt eene maand, van welke zeven of minder dagen verlopen zijn, niet medegerekend en eene maand, van welke acht of meer dagen verlopen zijn, voor een volle maand gerekend.

Ten opzichte van kalendermaanden, waarvan de zevende dag een Zondag is, wordt in het vorig lid in de plaats van zeven acht en in de plaats van acht negen gelezen.

Bij stortingen, welke meer dan zeven dagen na den verschijndag plaats hebben, moet daarenboven voor elke zeven dagen, welke sedert dien dag verlopen zijn — gedeelten van dien termijn voor een geheel gerekend — 1.5 per 1000 van de hoofdsom worden bijbetaald.

Schuldbekentnissen.

28. Behoudens het bepaalde in artikel 29, ontvangt hij, die stort, voor elke storting een schuldbekentenis of schuldbekentnissen aan toonder van de leening ingevolge deze afdeling uitgegeven, tot zoodanig bedrag als door hem is gestort.

Het tweede en derde lid van artikel 9 zijn hierbij van toepassing.

Storting door inlevering bewijzen vrijwillige leening.

29. De storting, bedoeld in de artikelen 17 en 21, kan geschieden door de inlevering van „bewijzen van storting”, als bedoeld in art. 9, tot zoodanig bedrag als in hoofdsom moet worden gestort.

Wanneer een ingeleverd bewijs van storting als in het vorige lid bedoeld, een hooger bedrag aanwijst dan op de gedwongen leening behoeft te worden gestort, dan wordt dat bewijs afgestempeld of afgeschreven voor het bedrag waarvoor het tot storting op de gedwongen

leening heeft gestrekt en aan dengene, die het inleverde, teruggegeven. Het bewijs van storting kan voor het resteerende bedrag worden ingeleverd tot voldoening aan de verplichting tot andere stortingen.

Dwangmiddelen natuurlijke personen.

30. De natuurlijke persoon, die niet aan de hem door deze afdeling dezer wet opgelegde verplichtingen voldoet, kan tot nakoming daarvan worden genoodzaakt, als ware hetgeen hij krachtens deze afdeling moet storten verschuldigde vermogensbelasting of inkomstenbelasting.

De artikelen 41, 42, 43 en 44 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 223), zooals deze laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 27 Juli 1918 (*Staatsblad* n°. 504), zijn, voor wat de stortingen volgens tabel A betreft, en de artikelen 13, 14 en 15 der wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 22), zijn, voor wat de stortingen volgens tabel B betreft, voor zooveel mogelijk van toepassing.

Dwangmiddelen anderen dan natuurlijke personen.

31. De in artikel 21 bedoelde naamlooze vennootschap of andere vereeniging van personen, welke niet aan de haar door deze afdeling dezer wet opgelegde verplichtingen voldoet, kan tot nakoming daarvan genoodzaakt worden als ware hetgeen zij krachtens deze wet moet storten verschuldigde inkomstenbelasting.

De artikelen 13, 14 en 15 der wet van 22 Mei 1845 (*Staatsblad* n°. 22) zijn voor zooveel mogelijk van toepassing.

DERDE AFDEELING.

Bepalingen omtent de dekking van de rente en aflossing der leening of leeningen in deze wet bedoeld.

Betaling van de kosten der leening of leeningen.

32. De uitgaven voor de rente en aflossing der leening, bedoeld in de eerste afdeling dezer wet, en die voor de rente en amortisatie der leening, bedoeld in de tweede afdeling dezer wet, indien die afdeling in toepassing komt, alsmede de kosten van de uitgifte dezer leeningen worden gebracht ten laste van de begroting van het Leeningfonds 1914, ingesteld bij artikel 31 der Leeningwet 1914 (*Staatsblad* n°. 612).

Dekking van de kosten der leening of leeningen.

33. Aan de middelen tot dekking der uit-
1918.

gaven van het Leeningfonds 1914 wordt jaarlijks, te beginnen met het jaar 1919, uit 's Rijks Middelen tot dekking der uitgaven, vervat in de begroting der Staatsuitgaven, toegevoegd een zoodanig bedrag als noodig is opdat in het betrokken jaar uit het fonds, afgezien van de ontvangsten als bedoeld in artikel 33c der Leeningwet 1914 (*Staatsblad* n°. 612), kunnen worden voldaan:

1. de rente van de 4½ pct. vrijwillige leening 1916;
2. de aflossing van die leening ten bedrage als in artikel 10 der Leeningwet 1916 (*Staatsblad* n°. 135) is omschreven;
3. de rente van de 4 pct. vrijwillige leening 1916;
4. de aflossing van die leening ten bedrage als in artikel 10 der tweede Leeningwet 1916 (*Staatsblad* n°. 533) is omschreven;
5. de rente van de 4½ pct. vrijwillige leening 1917;
6. de aflossing van die leening ten bedrage als in artikel 14 der Leeningwet 1917 (*Staatsblad* n°. 710) is omschreven;
7. de rente, aflossing en amortisatie alsmede de kosten van uitgifte der leening of leeningen in deze wet bedoeld.

VIERDE AFDEELING.

Bepalingen van verschillenden aard.

Rekening van leeningen, enz.

34. Van de tegeldemaking der bij deze wet bedoelde Staatsschuld worden rekeningen afgelegd, welke, na door de Algemeene Rekenkamer te zijn opgenomen en gesloten, aan de Staten-Generaal worden medegedeeld.

Vrijstelling van zegelrecht.

35. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd van de bewijzen van inschrijving en de nota's van toewijzing op de, in de eerste afdeling dezer wet bedoelde leening, van alle krachtens deze wet af te geven quitantiën en van alle stukken, uitsluitend betrekking hebbende op de beleening bij de Nederlandsche Bank van de schuldbekentenissen en receptissen krachtens deze wet af te geven.

Stortingsbewijzen.

36. De stortingsbewijzen, uitgegeven krachtens artikel 9 dezer wet, zijn waardeloos indien de tweede afdeling niet in toepassing komt. In dit geval wordt daarvan door Onzen Minister van Financiën mededeeling gedaan in de *Staatscourant*.

Inwerkingtreding.

37. Deze wet treedt in werking met den dag, volgende op dien harer afkondiging.

38. Deze wet kan worden aangehaald als „Leeningwet 1918”, doch met bijvoeging van het nummer van het *Staatsblad* waarin zij is opgenomen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 19den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg. 24 Dec. 1918.*)

19 December 1918. WET, tot wijziging van de wet tot het aangaan van eene geldleening of -leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk. N. 804.

WIJ WILHELMINA, enz. . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken van eene wijziging van de wet tot het aangaan van eene geldleening of -leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 17 der wet tot het aangaan van eene geldleening of -leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk wordt in den eersten zin in plaats van „f 75,000” gelezen „f 25,000”.

2. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met denzelfden dag als die der inwerkingtreding van de in artikel 1 genoemde wet.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 19den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg. 24 Dec. 1918.*)

19 December 1918. BESLUIT, tot vaststelling van een vacatiegeld aan leden, secretarissen of adjunct secretarissen van bij eene wet, Koninklijk besluit of ministerieele beschikking ingestelde commissiën. S. 804 A.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, tijdelijk Voorzitter van den Ministerraad dd. 12 November 1918, n°. 13609, afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit ;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 November 1918, n°. 18) ;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister dd. 16 December 1918, n°. 15339, afdeling Algemeen Secretariaat en Comptabiliteit ;

Hebben goedgevonden en verstaan : . . . met ingang van 1 Januari 1919 te bepalen als volgt :

Art. 1. Aan de leden van bij eene wet, Koninklijk besluit of ministerieele beschikking ingestelde commissiën wordt, tenzij bij de wet anders is bepaald, voor elke vergadering, hetzij van de volle commissie of van een harer sub-commissiën, die zij bijwonen, een vacatiegeld verleend van f 8. Twee of meer vergaderingen op denzelfden dag gelden voor ééne vergadering.

2. Gelijke vergoeding als ingevolge het vorig artikel aan de leden wordt toegekend, wordt genoten door de secretarissen of adjunct-secretarissen dier commissiën, tenzij zij op andere wijze voor hunne werkzaamheden worden beloond.

3. Wij behouden ons voor het in artikel 1 genoemde bedrag hetzij te verhoogen, hetzij te verlagen, of in stede van vacatiegeld, eene vaste belooning toe te kennen bij een besluit, te nemen op voordracht van den Minister, onder wien de Commissie ressorteert, met medewerking van Onzen Minister van Financiën.

Op dezelfde wijze kan worden bepaald, dat geen vacatiegeld zal worden genoten.

4. Het in dit besluit bepaalde geldt voor alle commissiën, wier werkzaamheden nog niet zijn afgelopen op den dag van het inwerking treden van dit besluit, met dien verstande dat, voorzover voor dien dag geen of een lager vacatiegeld werd genoten, het genot op den voet van dit besluit eerst intreedt ten aanzien van vergaderingen, welke op of na dien dag worden gehouden en dat als een hooger vacatiegeld of eene vaste belooning was in uitzicht gesteld, dit hogere bedrag of die vaste belooning blijft toegekend.

5. Alle in andere besluiten voorkomende bepalingen, welke dit onderwerp betreffen, zijn afgeschaft, behoudens het bepaalde in artikel 4.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen bestuur, zijn belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 19den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,

CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

(*Uitgeg. 17 Jan. 1919.*)

19 December 1918. BESLUIT, houdende bepalingen betreffende de schadevergoeding te verleenen aan eigenaren van onschadelijk gemaakte aardappelen en aan eigenaren of gebruikers van besmet verklaarde perceelen. S. 805.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 24 October 1918, Directie van den Landbouw, n°. 11939, 2de afdeling;

Gelet op de wet van 1 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 309), houdende bepalingen tot wering en bestrijding van ziekten van aardappelen.

Den Raad van State gehoord (advies van 3 December 1918, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 December 1918, Directie van den Landbouw, n°. 15698, 2de afdeling;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel worden een of meer commissies ingesteld ter waardeering van de schade, bij toepassing van de wet van 1 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 309) geleden door de eigenaren van onschadelijk gemaakte aardappelen en door de eigenaren of gebruikers van besmet verklaarde perceelen, welke schade zal worden vergoed.

2. Indien schade, als bedoeld in het vorig artikel, moet worden gewaardeerd, wordt daarvan door het hoofd van den phytopathologische dienst mededeeling gedaan aan de betrokken commissie.

De commissie waardeert de schade en geeft van hare waardeering binnen eene maand kennis aan Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.

3. Indien tot bestrijding van de aardappelwratziekte (zwarte schurft, „black scab”), veroorzaakt door chrysophlyctis endobiotica, aardappelen worden onschadelijk gemaakt vóór den oogsttijd, wordt de schade, door den eigenaar geleden, berekend naar de opbrengst, welke van het perceel zou kunnen zijn verkregen, wanneer de onschadelijkmaking niet had plaats gevonden.

In geval van onschadelijkmaking tijdens den oogst wordt de schade gewaardeerd naar het gewicht der in beslag genomen aardappelen.

4. De schade, geleden door gebruikers van besmet verklaarde perceelen, wordt ieder jaar gewaardeerd met inachtneming van:

a. de oppervlakte, welke vermoedelijk op

ieder der perceelen met vroege en met late aardappelen zou zijn beteeld;

b. de opbrengst aan aardappelen, welke onder normale omstandigheden van die oppervlakte zou zijn verkregen;

c. de normale opbrengst der gewassen, welke na de besmetverklaring op die oppervlakte geteeld worden.

5. De schade, geleden door eigenaren van besmet verklaarde perceelen, wordt gewaardeerd naar de vermindering van de huuropbrengst, voor zoover deze aan de besmetverklaring kan worden toegeschreven.

6. Van de waardeeringen, bedoeld in de artikelen 3, 4 en 5, wordt door Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij aangeteekend schrijven kennis gegeven aan den belanghebbende.

De belanghebbende kan binnen veertien dagen na dagteekening van het schrijven, bedoeld in het vorige lid, zijne bezwaren indienen bij Onzen voornoemden Minister.

7. De schadevergoeding wordt door Ons bepaald.

8. Met het in werking treden van dit besluit vervalt het Koninklijk besluit van 5 Februari 1917 (*Staatsblad* n°. 206).

Onze Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Landb. Nijverheid en Handel,
H. A. VAN IJSSELSTELJN.

(*Uitgeg.* 9 Jan. 1919.)

19 December 1918. BESLUIT, houdende aanwijzing van *Wormerveer* als losplaats van ruw zout of zouthoudend water. S. 806.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 14 December 1918, n°. 41, Accijnzen;

Gezien artikel 5 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), artikel 2 van Ons besluit van 3 Januari 1908 (*Staatsblad* n°. 2) en Ons besluit van 14 Juni 1910 (*Staatsblad* n°. 162);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Met ingang van de dagteekening van dit besluit wordt *Wormerveer* aangewezen als losplaats van ruw zout of zouthoudend water

bij invoer ter zee en langs rivieren en kanalen en bij invoer te lande met spoorwagens.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 19den December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitg.* 8 Jan. 1919.)

20 December 1918. WET, tot vaststelling van het eerste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919. S. 807.

Bij deze wet wordt het Iste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1919, betreffende het *Huis der Koningin*, vastgesteld als volgt:

Art. 1. Inkomen van de Koningin	f 600,000
Art. 2. Inkomen van de Koningin-Weduwe	150,000
Art. 3. Onderhoud der Koninklijke Paleizen	50,000
Art. 4. Kosten van de verdere werkzaamheden van de Commissie tot onderzoek naar den toestand van het uitwendige van het Koninklijk Paleis op den Dam te Amsterdam, met inbegrip van steigerwerk en van reizen verblijfkosten der Commissie, alsmede kosten van bij het onderzoek onvermijdelijk gebleken restauratie van gevels, daken, goten en verdere aanhoorigheden van het gebouw	f 80,000
	f 880,000

20 December 1918. WET, tot vaststelling van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919. S. 808.

Bij deze wet wordt het VIIde hoofdstuk A der begrooting van Staatsuitgaven, voor het dienstjaar 1919, betreffende de *Nationale Schuld*, vastgesteld zooals hierna verkort volgt:

1° Afd. Interesten, enz.	f 41,172,031.05
2° Afd. Amortisatie en aflossing van rentegevende Nationale Schuld	f 7,362,200.—
3° Afd. Onvoorzien uitgaven	25,000.—
	f 48,559,231.05

20 December 1918. WET, tot vaststelling van het twaalfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919. S. 809.

Bij deze wet wordt het XIIIde hoofdstuk

der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1919, betreffende de *onvoorzien uitgaven*, vastgesteld tot een bedrag van f 50,000.—

20 December 1918. WET, tot aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919. S. 810.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: A.zoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artt. 123 en 124 der Grondwet, jaarlijks de middelen behooren te worden aangewezen tot dekking van alle uitgaven des Rijks, in de algemeene begrooting begrepen; Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de algemeene begrooting voor het dienstjaar 1919, zullen over dat jaar worden gebezigd de middelen en inkomsten hierna omschreven, te weten:

de belastingen in verband met de buitengewone omstandigheden:

- a. de oorlogswinstbelasting,
- b. de verdedigingsbelasting Ia,
- c. de verdedigingsbelasting Ib,
- d. de verdedigingsbelasting II,
- A. *de overige belastingen:*
  1. de grondbelasting,
  2. de personeele belasting,
  3. de inkomstenbelasting,
  4. de dividend- en tantième belasting,
  5. de vermogensbelasting,
  6. de accijns op de suiker,
  7. de accijns op den wijn,
  8. de accijns op binnenlandsch- en buitenlandsch gedistilleerd,
  9. de accijns op het zout,
  10. de accijns op het bier,
  11. de accijns op het geslacht,
  12. de rechten en boeten van zegel,
  13. de rechten en boeten van registratie,
  14. de rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking,
  15. de rechten op den invoer,
  16. de belasting op de gouden en zilveren werken,
  17. het essaailoon in geval van verbreking der werken en voor gehalteproeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben;
  18. het Statistiekrecht;
- B. *de inkomsten der domeinen, wegen en vaarten:*
  19. de inkomsten van de gewone domeinen, enz.,

20. de inkomsten van het domein van Oorlog,
 21. de inkomsten van de groote wegen,
 22. de inkomsten van vaarten, veren en havens;

C. 23. de opbrengst der Staatsloterij;

D. 24. de opbrengst der uitgifte van akten voor de jacht en visscherij, van consenten voor de kustvisscherij en van vergunningen, bedoeld in de vogelwet 1912;

E. 25. de opbrengst der loodsgelden;

F. *het recht op de mijnen:*

26. het vaste en proportioneele recht op de mijnen,

26a. vijftien opcenten van het recht op de mijnen voor kwade posten en collecteloon;

G. 27. het aandeel van het Rijk in de opbrengst van de exploitatie der Staatsspoorwegen;

H. 28. het aandeel van den Staat in de winsten van de Nederlandsche Bank,

I. 29. de in art. 2 bedoelde bijdrage uit het Fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen;

J. 30. de leges geheven ingevolge de wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 80), gewijzigd bij die van 29 December 1893 (*Staatsblad* n°. 246);

K. 31. de opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken;

L. *de renten van kapitalen, voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.:*

32. het aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de renten en kosten van de Nationale Schuld,

33. de rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch Oost-Indië,

34. de rente van kasvoorschotten aan Suriname,

35. de rente van kasvoorschotten aan Curaçao,

36. de rente door de kolonie Suriname verschuldigd van het voorschot voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied*,

37. de rente van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet,

38. de rente van voorschotten aan het Tiendfonds,

39. de rente door de gemeente Venlo verschuldigd van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de *Maas* voor gewoon verkeer,

40. de rente van het voorschot verstrekt aan de vereeniging „De kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen,

41. de rente van het voorschot aan de

N. O. Locaalspoorwegmaatschappij verstrekt, ingevolge art. 11 der overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 15 Juli 1898 (*Staatsblad* n°. 185) en dividend over de aandeelen dier Maatschappij in het bezit van het Rijk,

42. de rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij,

43. de rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf,

44. de rente van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen,

45. de rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie,

46. de rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsvisschershavenbedrijf,

47. de rente van kapitalen verstrekt aan de vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland,

48. de rente van andere door den Staat verleende voorschotten;

M. *de terugbetalingen van kapitalen voorgeschoten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.:*

49. het aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de aflossing van Nationale Schuld,

50. de terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het *Lawagebied*,

51. de aflossing van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet,

52. de terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds,

53. de terugbetaling van voorschotten voor den aanleg van spoorwegen met beperkte snelheid,

54. de terugbetaling door de gemeente Venlo van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de *Maas* voor gewoon verkeer,

55. de terugbetaling van het voorschot verstrekt aan de vereeniging „De kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen,

56. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij,

57. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf,

58. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen,

59. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie,

60. de terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvisschershavenbedrijf,

61. de terugbetaling van kapitalen ver-

strekt aan de vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland,

62. de terugbetaling van andere door den Staat verleende voorschotten,

62bis. de terugbetaling van voorschotten in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden verleend,

62ter. de terugbetalingen door de betrokken vreemde Regeeringen van de kosten van den dienst der geïnterneerde Britsche en Duitsche krijgsgevangenen,

N. de uitkeeringen door Staatsbedrijven ten behoeve van de vorming van eene reservekening in de boeken dier bedrijven:

63. de uitkeering ten behoeve van de vorming van eene reservekening door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (posthèque- en girodienst),

63bis. de uitkeeringen door Staatsbedrijven ten behoeve van de vorming van eene reservekening,

O. de uitkeeringen door Staatsbedrijven van *supplétoire premie wegens de pensioenverzekering van het personeel, alsmede van brandverzekeringspremie; enz.*

64. de uitkeeringen van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* en van *brandverzekeringspremie* door het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij,

65. de uitkeeringen van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* en van *brandverzekeringspremie* door het Staatsmuntbedrijf,

66. de uitkeeringen van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* en van *brandverzekeringspremie* door de artillerieinrichtingen,

67. de uitkeeringen van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* en van *brandverzekeringspremie* door het Staatsvisschershavenbedrijf,

68. de uitkeeringen van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* en van *brandverzekeringspremie* door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, alsmede pensioensbijdragen der ambtenaren tot dat bedrijf behoorende,

69. de uitkeering van *supplétoire pensioenverzekeringspremie* door de Rijkspostspaarbank, alsmede pensioensbijdragen der ambtenaren tot die inrichting behoorende,

P. de *verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Buitenlandsche Zaken betreffende:*

70. de consulaatrechten,

71. de door de Chinese Regeering verschuldigde schadevergoeding ter zake van de onlusten in 1900,

72. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Buitenlandsche Zaken ressorteerende,

73. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

74. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

Q. de *verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Justitie betreffende:*

75. de inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en de renten van de te zijnen name op het Grootboek der Nationale Schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen,

76. de inkomsten voortvloeiende uit den arbeid in de gevangenissen en de Rijkswerkinrichtingen,

77. de baten het beheer van den gewonen dienst der gevangenissen en der Rijkswerkinrichtingen betreffende,

78. de inkomsten voortvloeiende uit den dienst van het Rijkstucht- en -opvoedingswezen,

79. de Griffierechten,

80. de gerechtelijke boeten,

81. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Justitie ressorteerende,

82. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

83. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

R. de *verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Binnenlandsche Zaken betreffende:*

84. de opbrengst van de *Nederlandsche Staatscourant* en het verslag der *Handelingen van de Staten-Generaal*,

85. de opbrengst van het *Staatsblad*,

86. de bijdrage van de gemeente *Rotterdam* in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen,

87. de baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskrankzinnigengestichten,

88. de baten voortvloeiende uit het beheer van het Universiteitsziekenhuis te *Leiden*,

89. de baten voortvloeiende uit het beheer van de klinieken der Rijksuniversiteit te *Utrecht*,

90. de bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijksuniversiteiten,

91. de betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij artt. 12 en 138 der wet tot regeling van het hooger onderwijs,

92. de bijdragen voor het volgen der lessen aan de Technische Hoogeschool,

93. de betalingen voor het afleggen der examens aan de Technische Hoogeschool,

94. de bijdragen van leerlingen op de Rijks-hoogere burgerscholen,
95. de bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks hoogere burgerscholen,
96. de bijdragen van gemeenten in de stichting van Rijks hoogere burgerscholen,
97. de schoolgelden van leerscholen verbonden aan de Rijkskweekscholen voor onderwijzers,
98. de betalingen voor het afleggen der examens bedoeld bij art. 88 der wet tot regeling van het lager onderwijs,
99. de bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij de lagere scholen,
100. de teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar, volgens art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1917 te veel is genoten,
101. de bijdragen van kweekelingen der Rijksacademie van beeldende kunsten,
102. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers,
103. de schoolgelden van leerlingen aan de Rijkschool voor kunstnijverheid,
104. de vergoeding door gemeenten in de kosten van wachtgelden van onderwijzers,
105. de winst van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij,
106. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Binnenlandsche Zaken ressorteerende,
107. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,
108. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende,
- S. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Marine betreffende:*
109. de bijdragen voor de opleiding van adelborsten en aspirant-administrateurs bij het Koninklijk Instituut voor de marine,
110. de bijdragen voor de opleiding van aspirant-adelborsten en aspirant-machinisten bij de aspirantenschool der Marine te Dordrecht,
111. de bijdragen voor de opleiding van jongelingen bij het internaat van aspirant-adelborsten,
112. de uitkeering van België wegens de vuurgelden op de *Wester-Schelde*,
113. de vergoeding door België, ingevolge artikel 11 van de overeenkomst van 27 October 1904, goedgekeurd bij de wet van 12 December 1905 (*Staatsblad* n°. 316), betreffende de verbetering der verlichting van de *Wester-Schelde*,
114. de teruggave door België van de

- traktementen van opzichters en lichtwachters bij de verlichting van de *Wester-Schelde*,
115. het aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in den vlootbouw,
- 115bis. het aandeel van Nederlandsch-Oost-Indië in de kosten van den Marine-luchtvaartdienst,
116. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Marine ressorteerende,
117. de opbrengst der verkochte Rijsgoederen en eigendommen,
118. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende;
- T. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Financiën betreffende:*
119. de verjaarde renten,
120. de inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld,
121. de door 's Rijks Munt afgeleverde munt,
122. de rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „*Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk*”,
123. de winst van het Staatsmuntbedrijf,
124. de vergoeding door provinciën en gemeenten, in 1919 verschuldigd, voor de invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar 1918, op de personeele belasting over het dienstjaar 1917, op de inkomstenbelasting over het belastingjaar 1917/1918 en op de vermogensbelasting over het belastingjaar 1916/1917,
125. de vergoeding door de gemeente Rotterdam voor de inning van zeehavengeld en zeetijdningrecht,
126. de teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en op de personeele belasting over het dienstjaar 1916 en op de inkomsten- en vermogensbelastingen over het belastingjaar 1916/1917,
127. de opbrengst van de boeten en verbeurdverklaringen bij de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting, zoomede bij de rechten op den invoer en de accijnzen vallende,
128. de kosten van vervolging tot invordering van belastingen aan de schatkist vervallen,
129. de leges aan de schatkist vervallen,
130. de ontvangsten wegens houtgeest, gebezigd tot vermenging van gedistilleerd,

131. de ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster,

132. de opbrengst van het door de landmeters en de boekhouders van het kadaster voor particulieren verrichte werk,

133. de geconsigneerde gelden, waarvan het recht van uitkeering in 1919 vervalt,

134. de opbrengst van het verkort verslag van de vergaderingen der Tweede Kamer van de Staten-Generaal,

135. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren tot de Hooge Staatslichamen behorende,

136. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Financiën ressorteerende,

137. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

138. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende;

U. de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Oorlog betreffende:

139. de bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie,

140. de bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool,

141. de teruggaven van voorschotten aan officieren verstrekt, tot aanschaffing van paarden,

142. de winst van de artillerie-inrichtingen,

143. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Oorlog ressorteerende,

144. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

145. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende,

V. de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Waterstaat betreffende:

146. de bijdrage van België in het onderhoud van het kanaal van *Gent* naar *Terneuzen*,

147. de teruggave door België van de kosten van exploitatie en onderhoud van de Rijksselectriciteitswerken te *Terneuzen*,

148. de baten voortvloeiende uit den aanleg der Staatsspoorwegen,

149. de bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken,

150. de teruggave van de uit de Staatsbegroting bestreden kosten van de Rijkspostspaarbank,

151. de winst van het Staatsvissehavenbedrijf,

152. de winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie,

153. het aandeel van de gemeenten in de

subsidien aan werklozenklassen, ingevolge het Werkloosheidsbesluit 1917,

154. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Waterstaat ressorteerende,

155. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

156. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende;

W. de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende:

157. de baten voortvloeiende uit het beheer der Landbouw Hoogschool te *Wageningen* en de bijdrage van Nederlandsch Oost-Indië in de kosten dier school,

158. de bijdragen van de leerlingen der middelbare Nederlandsche landbouwschool te *Groningen*,

159. de bijdragen van de leerlingen der middelbare koloniale landbouwschool te *Deventer*,

160. de bijdragen van leerlingen der Rijkszuivelschool te *Bolsward* en de bijdrage der provincie *Friesland* in de kosten dier school,

161. de bijdragen van de leerlingen der Rijkslandbouwhuishoudschool „de Rollocate”,

162. de bijdragen van leerlingen op de Rijks land- en tuinbouw winterscholen,

163. de inkomsten van het hengstveulen-depot te *Bergen op Zoom*,

164. de ontvangsten wegens Rijkskeuring van hengsten,

165. de baten voortvloeiende uit het bijzonder toezicht op de bereid- en bewaarplaatsen van boter, in perceelen waar en boter en margarine wordt bereid, ingevolge artikel 9, tweede lid, der Boterwet,

166. de baten voortvloeiende uit het onderzoek van terreinen, planten, enz., uit het onderzoek van ter in- of doorvoer toegelaten aardappelen en uit het gebruik van blauwzuurdamp ter bestrijding van voor den land- en tuinbouw schadelijke dieren,

167. de baten voortvloeiende uit het beheer der Veeartsenijkundige Hoogeschool te *Utrecht*,

168. de baten voortvloeiende uit het Koninklijk besluit van 1 December 1910 (*Staatsblad* n°. 364), laatstelijk gewijzigd bij dat van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 64) houdende bepalingen ter bestrijding van tuberculose onder het rundvee,

169. de baten voortvloeiende uit de keuring van voor uitvoer bestemd vleesch,

170. de baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijks seruminrichting,

171. de opbrengst der Rijkslandbouwproefstations,

172. de inkomsten van het Rijkszuivelstation te *Leiden*,

173. de baten betreffende den dienst van de zuivelconsulentschappen,

174. de justeerloonen van gewichten,

175. de baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende,

176. de ontvangsten voortvloeiende uit de uitvoering van de *Octrooiwet* 1910 (*Staatsblad* n°. 313),

177. de ontvangsten ingevolge de Merkenwet, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 Februari 1912 (*Staatsblad* n°. 64),

178. de ontvangsten wegens verrichte onderzoekingen door het Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den rubberhandel en de rubbernijverheid,

179. de ontvangsten wegens verrichte onderzoekingen door het proefstation en den voorlichtingsdienst ten bate van lederindustrie te *Waalwijk*,

180. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Hande ressorteerende,

181. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

182. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende;

X. *de verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Koloniën betreffende:*

183. het aandeel in de ontvangsten wegens kabeltaksen uit de door de Duitsch-Nederlandsche Telegraaf Maatschappij geëxploiteerde lijnen,

184. de teruggave door Nederlandsch Oost-Indië van de kosten van het personeel van het statistisch bureau en van het technisch bureau bij het Departement van Koloniën, van den huisbewaarder voor het gebouw van den Geneeskundigen Raad bij dat Departement, alsmede van de traktementen van het ambtelijk en bedienend personeel van het koloniaal etablissement te *Amsterdam*, van den Directeur en den huisbewaarder, tevens instrumentmaker, bij de school tot opleiding voor commies bij den Indischen post-, telegraaf- en telefoondienst, en van een klerk bij den arbeidsbeurs voor den Indischen dienst,

185. de ontvangsten van het militair hospitaal, van de apotheek en van het magazijn van geneesmiddelen te *Paramaribo* en van de

militaire ziekeninrichtingen te *Nickerie* en te *Albina*,

186. de bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van Koloniën ressorteerende,

187. de opbrengst der verkochte Rijksgoederen en eigendommen,

188. de andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende.

2. Van het voordeelig slot der rekening van het Fonds voortspruitende uit koopprijzen van domeinen over het jaar 1918 en de in 1919 te ontvangen koopprijzen van domeinen en afkooprijzen van tiendrecht, jacht- en vischrecht en grondrenten, eeuwigdurende erfpachten en dergelijke praestatiën, wordt een bedrag van *eenhonderd vijftig duizend gulden* toegevoegd aan de middelen tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegroting voor het dienstjaar 1919.

3. Naar aanleiding van art. 35 der wet van 21 April 1810 (*Bulletin des Lois*, n°. 285) wordt het proportioneel recht op de mijnen voor het jaar 1918 bepaald op *twee en een half ten honderd* der zuivere opbrengst.

4. Ter voorziening in kasbehoefden kunnen desgevorderd schatkistbiljetten, of schatkistpromessen worden uitgegeven en schatkistbiljetten worden beleend tot een zoodanig bedrag als noodig is ter verkrijging van eene som van ten hoogste *driehonderd millioen gulden*.

5. Deze wet treedt in werking op 1 Januari 1919.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg.* 31 Dec. 1918.)

STAATSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1919.

WET OP DE MIDDELEN.

Raming voor het dienstjaar 1919.

Belastingen in verband met de buitengewone omstandigheden.

a. Oorlogswinstbelasting . . .	<i>Memorie.</i>
b. Verdedigingsbelasting Ia . . .	<i>Memorie.</i>
c. Verdedigingsbelasting Ib . . .	<i>Memorie.</i>
d. Verdedigingsbelasting II . . .	<i>Memorie.</i>

A. *Overige belastingen.*

1. Grondbelasting	f 16,830,000.—
Af: ontheffingen, kwijtscheldingen en oninbare posten: . . .	70,000.—

Totaal . . . . . f 16,760,000.—

2. Personeele belasting . . . f 15,770,000.—
Af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten. . . . . 1,250,000.—

Totaal . . . f 14,520,000.—

3. Inkomstenbelasting . . . f 42,000,000.—
Af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen, terug-gaven en oninbare posten . . . 4,000,000.—

Totaal . . . f 38,000,000.—

4. Dividend- en Tantième-belasting . . . . . f 9,600,000.—
Af: ontheffingen, verminderingen, afschrijvingen, terug-gaven en oninbare posten . . . 100,000.—

Totaal . . . f 9,500,000.—

5. Vermogensbelasting . . . f 5,417,000.—
Af ontheffingen, kwijtscheldingen, verminderingen, afschrijvingen en oninbare posten, welke in 1919 worden betaald . . . 17,000.—

Totaal . . . f 5,400,000.—

6. Accijns op suiker . . . . . f 35,000,000.—

7. „ „ wijn . . . . . 1,587,000.—

8. accijns op binnenlandsch en buitenlandsch gedistilleerd: f 17,500,000.—

9. „ „ zout . . . . . 2,800,000.—

10. „ „ bier . . . . . 1,240,000.—

11. „ „ geslacht . . . . . 8,500,000.—

Totaal . . . f 66,627,000.—

12. Zegelrechten . . . . . f 13,500,000.—

13. Registratierechten . . . 21,000,000.—

14. Rechten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking . . . . . 25,378,000.—

Totaal . . . f 59,878,000.—

15. Rechten op den invoer f 7,500,000.—

16. Belasting op gouden en zilveren werken . . . . . 726,000.—

17. Essaailoon in geval van verbreking der werken en voor gehalteproeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben . . . . . 500.—

Totaal . . . f 726,500.—

18. Statistiekrecht . . . . . f 1,000,000.—

B. Domeinen, enz.

19. Inkomsten van de gewone domeinen . . . . . f 1,900,000.—

20. Inkomsten van het domein van Oorlog . . . . . f 84,000.—

21. Inkomsten van de groote wegen . . . . . 53,000.—

22. Inkomsten van vaarten, veren en havens. . . . . 164,000.—

Totaal . . . f 2,201,000.—

C. 23. Opbrengst der Staatsloterij. . . . . f 658,000.—

D. 24. Opbrengst der uitgegeven akten voor de jacht en visscherij, van consenten voor de kustvisscherij en van vergunningen, bedoeld in de Vogelwet 1912. . . . . 195,000.—

E. 25. Opbrengst der loods-gelden . . . . . 200,000.—

F. Recht op de mijnen.

26. Vast recht en proportioneel recht . . . . . f 65,000.—

26a. 15 opcenten voor kwade posten en collecteloon . . . 10,000.—

Totaal . . . f 75,000.—

Totaal van de middelen A—F. f 223,240,500.—

G. 27. Aandeel van het Rijk in de opbrengst van de exploitatie der Staatsspoorwegen . . . . . f 4,248,940.—

H. 28. Aandeel van den Staat, in de winsten der Nederlandsche Bank, zijnde één vierde gedeelte der over het boekjaar 1918/1919 en drie vierde gedeelten der over het boekjaar 1919/1920 den Staat toekomen de winsten . . . . . 4,050,000.—

I. 29. De bijdrage uit het Fonds voortspruitende uit koop-prijzen van domeinen. . . . . 150,000.—

J. 30. Leges, geheven ingevolge de wet van 9 Mei 1890 (Staatsblad n°. 80), gewijzigd bij die van 29 December 1893 (Staatsblad n°. 246) . . . . . 356,000.—

K. 31. Opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken . . . . . 30,000.—

L. Renten van kapitalen, voorgesloten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen enz.

32. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de renten

en kosten van de Nationale Schuld	f 2,224,595.91
33. Rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch Oost-Indië	2,797,000.—
34. Rente van kasvoorschotten aan Suriname	202,500.—
35. Rente van kasvoorschotten aan Curaçao	500.—
36. Rente door de kolonie Suriname verschuldigd van het voorschot voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	244,260.—
37. Rente van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet	1,582,000.—
38. Rente van voorschotten aan het Tiendfonds	675,000.—
39. Rente door de gemeente Venlo verschuldigd van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de Maas voor gewoon verkeer	900.—
40. Rente van het voorschot verstrekt aan de vereniging „De kweekschool voor vroedvrouwen te Heerlen”	4,735.86
41. Rente van het voorschot aan de N. O. Locaalspoorwemaatschappij verstrekt, ingevolge art. 11 der overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 15 Juli 1898 (Staatsblad n ^o . 185) en dividend over de aandelen dier Maatschappij in het bezit van het Rijk	313,000.—
42. Rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	44,555.—
43. Rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	33,000.—
44. Rente van kapitalen verstrekt aan de artillerie-inrichtingen	284,400.—
45. Rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie	1,730,000.—
46. Rente van kapitalen verstrekt aan het Staatsvischershavenbedrijf te IJmuiden	190,000.—
47. Rente van kapitalen	

verstrekt aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland	f 11,250.—
48. Rente van andere door den Staat verleende voorschotten	Memorie.

Totaal . . . . . f 10,337,696.77

Terugbetalingen van kapitalen, voorschotten aan de koloniën in Oost- en West-Indië, aan Staatsbedrijven, 's Rijks bijzondere fondsen, gemeenten, spoorwegmaatschappijen, enz.

49. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de aflossing van Nationale Schuld	f 1,635,604.09
50. Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	97,000.—
51. Aflossing van voorschotten ingevolge art. 33 der Woningwet	342,000.—
52. Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	Memorie.
53. Terugbetaling van voorschotten voor den aanleg van spoorwegen met beperkte snelheid	8,000.—
54. Terugbetaling door de gemeente Venlo van het haar verleende voorschot voor het inrichten der spoorwegbrug over de Maas voor gewoon verkeer	1,006.70
55. Terugbetaling van het voorschot verstrekt aan de vereniging „De kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen	850.14
56. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	5,660.—
57. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	30,000.—
58. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de artillerieinrichtingen	Memorie.
59. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie	Memorie.
60. Terugbetaling van ka-	

pitalen verstrekt aan het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* . . . . .

Memorie.

61. Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland . . . . .

50,000.—

62. Terugbetaling van andere door den Staat verleende voorschotten . . . . .

Memorie.

62bis. Terugbetaling van voorschotten in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden verleend . . . . .

Memorie.

62ter. Terugbetaling door de betrokken vreemde Regeeringen van de kosten van den dienst der geïnterneerde Britsche en Duitse krijgsgevangenen . . . . .

Memorie.

Totaal . . . . . f 2,170,120.93

N. *Uitkeeringen, door Staatsbedrijven ten behoeve van de vorming van eene reserve-rekening in de boeken dier bedrijven.*

63. Uitkeering ten behoeve van de vorming van eene reserve-rekening door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (postchèque- en girodienst) . . . . .

Memorie.

63bis. Uitkeeringen door Staatsbedrijven ten behoeve van de vorming van eene reserve-rekening . . . . .

Memorie.

Totaal . . . . . *Memorie.*

O. *Uitkeeringen door Staatsbedrijven van suppletoire premie wegens de pensioen-verzekering van het personeel alsmede van brandverzekeringspremie, enz.*

64. Uitkeeringen van premien door het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij . . . . .

f 17,200.—

65. Uitkeeringen van premien door het Staatsmuntdrukkerij . . . . .

7,700.—

66. Uitkeeringen van premien door de artillerie-inrichtingen . . . . .

206,280.—

67. Uitkeeringen van premien door het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* . . . . .

4,000.—

68. Uitkeeringen van premien door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, alsmede pensioensbijdra-

gen der ambtenaren tot dat bedrijf behoorende . . . . . f 2,193,115.—

69. Uitkeeringen van premien door de Rijkspostspaarbank, alsmede pensioensbijdragen der ambtenaren tot die inrichting behoorende . . . . .

67,600.—

Totaal . . . . . f 2,495,895.—

P. *Verskillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Buitenlandsche Zaken betreffende.*

70. Consulaatrechten . . . . .

50,000.—

71. Schadevergoeding door de Chineesche Regeering verschuldigd, ter zake van de onlusten in 1900 . . . . .

76,000.—

72. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van Buitenlandsche Zaken ressorteerende . . . . .

34,000.—

73. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen . . . . .

1,000.—

74. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende . . . . .

1,000.—

Totaal . . . . . f 162,000.—

Q. *Verskillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Justitie betreffende.*

75. Inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en renten van de te zijnen name op het grootboek der Nationale Schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen . . . . .

25,000.—

76. Inkomsten voortvloeiende uit den arbeid in de gevangnissen en de Rijkswerkinrichtingen . . . . .

2,410,000.—

77. Baten, het beheer van den gewonen dienst der gevangnissen en der Rijkswerkinrichtingen betreffende . . . . .

120,600.—

78. Inkomsten voortvloeiende uit den dienst van het Rijkstucht- en opvoedingswezen . . . . .

46,150.—

79. Griffierechten . . . . .

270,000.—

80. Gerechtelijke boeten . . . . .

600,000.—

81. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van Justitie, ressorteerende . . . . .

306,000.—

82. Opbrengst van verkoch-

te rijksgoederen en eigendommen . . . . . f	2,000.—
83. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende	50,000.—
Totaal . . . . . f	3,829,750.—
<i>R. Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Binnenlandsche Zaken betreffende.</i>	
84. Opbrengst van de <i>Nederlandsche Staatscourant</i> en het verslag der <i>Handelingen van de Staten-Generaal</i>	50,000.—
85. Opbrengst van het <i>Staatsblad</i>	8,000.—
86. Bijdrage van de gemeente <i>Rotterdam</i> in de kosten der aldaar bestaande Rijksinrichting tot opleiding van vroedvrouwen	7,000.—
87. Baten voortvloeiende uit het beheer van de Rijkskrankzinnigengestichten	76,500.—
88. Baten voortvloeiende uit het beheer van het Universiteitsziekenhuis te <i>Leiden</i>	23,000.—
89. Baten voortvloeiende uit het beheer van de klinieken der Rijksuniversiteit te <i>Utrecht</i>	70,000.—
90. Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Rijksuniversiteiten	370,000.—
91. Betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij artt. 12 en 138 der wet tot regeling van het hooger onderwijs	35,000.—
92. Bijdragen voor het volgen der lessen aan de Technische Hoogeschool	250,000.—
93. Betalingen voor het afleggen der examens aan de Technische Hoogeschool	40,000.—
94. Bijdragen van leerlingen op de Rijks-hoogere burgerscholen.	135,000.—
95. Bijdragen van gemeenten in de kosten van Rijks-hoogere burgerscholen	83,000.—
96. Bijdragen van gemeenten in de stichting van Rijks-hoogere burgerscholen.	298,000.—
97. Schoolgelden van leerscholen verbonden aan de Rijks-kweekscholen voor onderwijzers	14,000.—

98. Betalingen voor het afleggen der examens, bedoeld bij art. 88 der wet tot regeling van het lager onderwijs . . . . . f	59,000.—
99. Bijdragen voor pensioen van onderwijzers bij de lagere scholen	780,000.—
100. Teruggaven door gemeenten ter zake van hetgeen door haar, volgens art. 48 der wet tot regeling van het lager onderwijs, over 1917 te veel is genoten.	113,000.—
101. Bijdragen van kweekelingen der Rijks-academie van beeldende kunsten.	6,000.—
102. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksnormaalschool voor teekenonderwijzers	1,000.—
103. Schoolgelden van leerlingen aan de Rijksschool voor kunstnijverheid	1,700.—
104. Vergoeding door gemeenten in de kosten van wachtgelden van onderwijzers	28,000.—
105. Winst van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	5,378.—
106. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van <i>Binnenlandsche Zaken</i> ressorteerende.	660,000.—
107. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	3,000.—
108. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende.	26,000.—
Totaal . . . . . f	3,142,578.—

S. Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Marine betreffende.

109. Bijdragen voor de opleiding van adelborsten en aspirant-administrateurs bij het Koninklijk Instituut voor de Marine . . . . . f	38,800.—
110. Bijdragen voor de opleiding van aspirant-adelborsten en aspirant-machinisten bij de Aspirantenschool der Marine te <i>Dordrecht</i>	14,400.—
111. Bijdragen voor de opleiding van jongelingen bij het	

internaat van aspirant-adelborsten.	1,800.—	invordering van opcenten op de grondbelasting over het dienstjaar 1918, op de personeele belasting over het dienstjaar 1917, op de inkomstenbelasting over het belastingjaar 1917/1918 en op de vermogensbelasting over het belastingjaar 1916/1917.	f 544,000.—
112. Uitkeering van België wegens de vuurgelden op de <i>Wester-Schelde</i>	10,000.—	125. Vergoeding door de gemeente <i>Rotterdam</i> voor de inning van zeehavengeld en zeetjdingrecht.	750.—
113. Vergoeding door België ingevolge art. 11 van de overeenkomst van 27 October 1904, goedgekeurd bij de wet van 12 December 1905 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 316), betreffende de verbetering der verlichting van de <i>Wester-Schelde</i>	39,100.—	126. Teruggave wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks kas geheven opcenten in de kwade posten op de grondbelasting en de personeele belasting over het dienstjaar 1916 en op de inkomsten- en vermogensbelastingen over het belastingjaar 1916-1917	400,000.—
114. Teruggave door België van de traktementen van de opzichters en lichtwachters bij de verlichting van de <i>Wester-Schelde</i>	11,122.—	127. Opbrengst van de boeten en verbeurdverklaringen bij de grondbelasting, de personeele belasting, de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting, zoomede bij de rechten op den invoer en de accijnzen vallende.	80,000.—
115. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in den vlootbouw.	3,271,590.—	128. Kosten van vervolging tot invordering van belastingen aan de schatkist vervallen	200,000.—
115bis. Aandeel van Nederlandsch Oost-Indië in de kosten der Marineluchtvaartdienst	375,000.—	129. Leges aan de schatkist vervallen.	179,000.—
116. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van <i>Marine</i> ressorteerende	40,000.—	130. Ontvangsten wegens houtgeest, gebezigd tot vermeniging van gedistilleerd	15,000.—
117. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	100,000.—	131. Ontvangsten wegens verrichtingen betrekkelijk het kadaster	95,000.—
118. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende.	18,000.—	132. Opbrengst van het door de landmeters en de boekhouders van het kadaster voor particulieren verrichte werk	90,000.—
Totaal . . . . . f	3,919,812.—	133. Geconsigneerde gelden, waarvan het recht van uitkeering in 1919 vervalt.	1,750.—
T. <i>Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Financiën betreffende.</i>		134. Opbrengst van het verkort verslag van de vergaderingen der Tweede Kamer van de Staten-Generaal	4,500.—
119. Verjaarde renten.	20,000.—	135. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, tot de <i>Hooge Staatslichamen</i> behorende.	22,000.—
120. Inkomsten van de Grootboeken der Nationale Schuld	10,000.—		
121. Door 's Rijks Munt afgeleverde munt	3,375,000.—		
122. Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld ingeschreven ten name van het „ <i>Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk</i>	1,000,000.—		
123. Winst van het Staatsmuntbedrijf.	265,000.—		
124. Vergoeding door provinciën en gemeenten voor de			

136. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren onder het Departement van <i>Financiën</i> ressorteerende . . . . . f	415,000.—
137. Opbrengst van verkochte Rijksgoederen en eigendommen	12,000.—
138. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	200,000.—
Totaal . . . . . f	6,929,000.—

U. *Verskillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Oorlog betreffende.*

139. Bijdragen voor de opleiding van cadetten bij de Koninklijke Militaire Academie . . . . . f	34,000.—
140. Bijdragen voor de opleiding van cadetten aan de Cadettenschool	13,000.—
141. Teruggaven van voorschotten aan officieren verstrekt tot aanschaffing van paarden	3,500.—
142. Winst van het bedrijf der artillerie-inrichtingen	<i>Memorie.</i>
143. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van <i>Oorlog</i> ressorteerende	56,000.—
144. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	320,000.—
145. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	35,000.—
Totaal . . . . . f	461,500.—

V. *Verskillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Waterstaat betreffende.*

146. Bijdrage van <i>België</i> in het onderhoud van het kanaal van <i>Gent</i> naar <i>Terneuzen</i> . . . . . f	94,500.—
147. Teruggave door <i>België</i> van de kosten van exploitatie en onderhoud van de Rijkselectriciteitswerken te <i>Terneuzen</i>	59,000.—
148. Baten voortvloeiende uit den aanleg der Staatsspoorwegen	35,000.—
149. Bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken	1,074,000.—
150. Teruggave van de uit	

de Staatsbegrooting bestreden kosten van de Rijkspostspaarbank . . . . . f	1,463,200.—
151. Winst van het Staatsvischershavenbedrijf	<i>Memorie.</i>
152. Winst van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie	<i>Memorie.</i>
153. Aandeel van de gemeenten in de subsidiën aan werklozenkassen, ingevolge het Werkloosheidsbesluit 1917.	500,000.—
154. Bijdragen voor pensioen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van <i>Waterstaat</i> ressorteerende	185,000.—
155. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	27,000.—
156. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	11,500.—
Totaal . . . . . f	3,449,200.—

W. *Verskillende ontvangsten en toevallige baten, het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende.*

157. Baten voortvloeiende uit het beheer der Landbouwhoogeschool te <i>Wageningen</i> en de bijdragen van Nederlandsch Oost-Indië in de kosten dier school . . . . . f	60,200.—
158. Bijdragen van de leerlingen der middelbare Nederlandsche landbouwschool te <i>Groningen</i>	2,100.—
159. Bijdragen van de leerlingen der middelbare koloniale landbouwschool te <i>Deventer</i>	9,000.—
160. Bijdragen van de leerlingen der Rijkszuivelschool te <i>Bolsward</i> en de bijdrage der provincie <i>Friesland</i> in de kosten dier school	2,800.—
161. Bijdragen van de leerlingen der Rijkslandbouwhuishoudschool „ <i>de Rollecat</i> ”	600.—
162. Bijdragen van leerlingen op de Rijksland- en tuinbouwwinterscholen	5,700.—
163. Inkomsten van het hengstveulendepôt te <i>Bergen, op Zoom</i>	40,200.—
164. Ontvangsten wegens Rijkskeuring van hengsten	3,500.—

165. Baten voortvloeiende uit het bijzonder toezicht op de bereid- en bewaarplaatsen van boter in perceelen, waar en bo- ter en margarine wordt bereid . . . f	5,100.—	het Proefstation en den Voorlichtingsdienst ten bate der lederindustrie te <i>Waalwijk</i> . . . f	2,800.—
166. Baten voortvloeiende uit het onderzoek van terreinen, planten, enz., het onderzoek van ter in- of doorvoer toegelaten aardappelen en uit het gebruik van blauwzuurdamp ter bestrijding van voor den land- en tuinbouw schadelijke dieren . . .		180. Bijdragen voor pensioenen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van <i>Landbouw, Nijverheid en Handel</i> ressorteerende	195,000.—
167. Baten voortvloeiende uit het beheer der Veeartsenijkundige hoogeschool te Utrecht	65,000.—	181. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	70,000.—
168. Baten voortvloeiende uit het Koninklijk besluit van 1 December 1910 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 364), laatstelijk gewijzigd bij dat van 8 Februari 1912 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 64), houdende bepalingen ter bestrijding van tuberculose onder het rundvee	15,00.—	182. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behoorende	40,000.—
169. Baten voortvloeiende uit de keuring van voor uitvoer bestemd vleesch			
170. Baten voortvloeiende uit het beheer van 's Rijksseruminrichting	70,000.—		
171. Opbrengst der Rijkslandbouwproefstations	53,250.—		
172. Inkomsten van het Rijkszuivelstation te <i>Leiden</i>	120,000.—		
173. Baten betreffende den dienst van de zuivelconsulent-schappen	10,565.—		
174. Justeerloon van gewichten	16,600.—		
175. Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf, na aftrek van de vrachten en verdere onkosten op den verkoop van de producten vallende	37,040,000.—		
176. Ontvangsten, voortvloeiende uit de uitvoering van de Octrooiwet 1910	188,600.—		
177. Ontvangsten ingevolge de Merkenwet	21,000.—		
178. Ontvangsten wegens verrichte onderzoekingen door den Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van den Rubberhandel en de Rubbernijverheid	2,500.—		
179. Ontvangsten wegens verrichte onderzoekingen door			
		Totaal . . . . f	38,026,015.—
		X. <i>Verschillende ontvangsten en toevallige baten het Departement van Koloniën betreffende.</i>	
		183. Aandeel in de ontvangsten wegens kabeltaksen uit de door de Duitsch-Nederlandsche Telegraaf-Maatschappij geëxploiteerde lijnen	<i>Memorie.</i>
		184. Teruggave door <i>Nederlandsch Oost-Indië</i> van de kosten van het personeel van het statistisch bureau en van het technisch bureau bij het Departement van Koloniën, van den huisbewaarder voor het gebouw van den Geneeskundigen Raad bij dat Departement, alsmede van de traktementen van het ambtelijk en bedienend personeel van het Koloniaal Etablissement te <i>Amsterdam</i> , van den Directeur en den huisbewaarder, tevens instrumentmaker, bij de school tot opleiding voor commies bij den Indischen post-, telegraaf- en telefoondienst en van een klerk bij den arbeidsbeurs voor den Indischen dienst	212,990.—
		185. Ontvangsten van het militair hospitaal, van de apotheek en van het magazijn van geneesmiddelen te <i>Paramaribo</i> en van de militaire ziekeninrichtingen te <i>Nickerie</i> en te <i>Albina</i>	287,250.—
		186. Bijdragen voor pensioenen van burgerlijke ambtenaren, onder het Departement van <i>Koloniën</i> ressorteerende	30,000.—
		187. Opbrengst van ver-	

kochte rijksgoederen en eigendommen	f	2,000.—
188. Andere ontvangsten niet tot de genoemde behorende		2,000.—
Totaal	f	534,240.—
Totaal op de wet op de middelen f 307,533,247.70.		

20 December 1918. WET, houdende bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van een perceel grond tusschen het Prins-Hendrikkanaal en den Sluisweg te *Katwijk aan Zee*, aan de Gemeente *Katwijk*. S. 811.

20 December 1918. WET, tot verhooging van het *tweede* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 812.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd. Tengevolge hiervan wordt verhoogd: het totaal van de Iste afdeling met f 8684; het totaal van de IIde afdeling met f 2400; het totaal van de IIIde afdeling met f 4520; het totaal van de Vde afdeling met f 135; het totaal van de VIde afdeling met f 4650; en het eindcijfer van het hoofdstuk met f 20,389.

20 December 1918. WET, tot verhooging van het *eerste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 813.

Bij deze wet wordt een artikel verhoogd. Tengevolge hiervan wordt het eindcijfer van het hoofdstuk *verhoogd* met f 1000.

20 December 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 814.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd, worden eenige artikelen ingevoegd en wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd: het totaal van de Iste Afdeling met f 29,100; het totaal van de IIde Afdeling met f 4,845; het totaal van de IIIde Afdeling met f 1,550; het totaal van de IVde Afdeling met f 66,005; het totaal van de Vde Afdeling met f 338,227; het totaal van de VIIIste Afdeling met f 13,000; het totaal van de IXde Afdeling met f 658,797.74; het totaal van de Xde Afdeling met f 1,515,000. en het eindcijfer van het hoofdstuk met f 2,626,524.74.

1918.

20 December 1918. WET, tot wijziging, aanvulling en verhooging van het *derde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 815.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, wordt de omschrijving van een artikel gewijzigd en wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt het totaal der Iste afdeling van gezegd hoofdstuk nader vastgesteld op f 205,613,70, dat der IIde afdeling op f 1,439,250, dat der IIIde afdeling op f 257,850 en het eindcijfer van hoofdstuk III der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916 op f 1,952,757.70.

20 December 1918. WET, tot verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 816.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en wordt een artikel ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt verhoogd het totaal van de Iste afdeling met f 300; dat der IIde afdeling met f 2,280; dat der IIIde afdeling met f 2,708,230; dat der IVde afdeling met f 234,531; dat der Vde afdeling met f 5,770,070; dat der VIde afdeling met f 20,725; dat der VIIde afdeling met f 53,700; en dat der VIIIste afdeling met f 825,000; en het totaal van het hoofdstuk met f 9,614,836.

20 December 1918. WET, tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Bouwfonds voor het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het dienstjaar 1917. S. 817.

20 December 1918. WET, tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 818.

20 December 1918. WET, tot wijziging van het *achste* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 819.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd, verminderd en gewijzigd.

20 December 1918. WET, tot overneming in beheer en onderhoud bij het Rijk van een vak van het bij de gemeente *Zwijndrecht* in beheer en onderhoud zijnde gedeelte van den Rijksweg van *Rotterdam* naar *Zwijndrecht*. S. 820.

46

20 December 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van Inkomsten en Uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1918. S. 821.

Bij art. 1 dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden en belooningen van den directeur-generaal en het verdere personeel bij de Zuiderzeewerken f 20,000

Art. 2. Reis- en verplaatsingskosten 1,000

Art. 3. Bureel- en lokaalbehoefden, instrumenten, kaarten en verdere noodigheden 2,000

Art. 4. Opnemingen, peilingen en verdere uitgaven in verband met de voorbereiding der werken 1,000

Art. 5. Kosten van den Zuiderzeeraad 1,000

Art. 6. Onvoorziene uitgaven 5,000

Totaal . . . . . f 30,000

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

20 December 1918. WET, tot aanvulling en verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 822.

Bij deze wet wordt een artikel ingevoegd. Ten gevolge hiervan wordt het totaal der Iide afdeling, alsmede het eindcijfer van genoemd hoofdstuk verhoogd met f 30,000.

20 December 1918, WET, houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 823.

20 December 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1919. S. 824.

Bij art. 1. dezer wet wordt de begrooting vastgesteld als volgt:

Art. 1. Jaarwedden en belooningen van den directeur-generaal en het verdere personeel bij de Zuiderzeewerken. . . . . f 50,000

Art. 2. Reis- en verplaatsingskosten 4,000

Art. 3. Bureel- en lokaalbehoefden, instrumenten, kaarten en verdere noodigheden 20,000

Art. 4. Opnemingen, peilingen en

verdere uitgaven in verband met de voorbereiding der werken 100,000

Art. 5. Kosten van den Zuiderzeeraad 3,000

Art. 6. Onvoorziene uitgaven 23,000

Totaal . . . . . f 200,000

Bij de artt. 2, 3 en 4 worden de middelen tot dekking, overschrijving en betaling van onvoorziene uitgaven geregeld.

20 December 1918. WET, tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1919. S. 825.

De begrooting wordt vastgesteld op een bedrag van f 1,494,300.

20 December 1918. WET, tot wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 826.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en verminderd.

20 December 1918. WET, tot instelling van een fonds ten behoeve van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee. S. 827.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 4 der wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 354) ten behoeve van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee een fonds moet worden ingesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ten behoeve van de afsluiting en droogmaking der Zuiderzee wordt een fonds ingesteld, ressorteerende onder het Departement van Waterstaat.

2. Van dit fonds, genaamd *Zuiderzeefonds*, worden de inkomsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting vastgesteld.

Het beheer van die begrooting heeft plaats door Onzen Minister van Waterstaat en is onderworpen aan dezelfde regelen als het beheer der algemeene begrooting van Staatsuitgaven.

3. Ten laste van de begrooting van het fonds worden gebracht:

a. de uitgaven voor de werken, bedoeld onder A van artikel 1 der wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 354);

b. de uitgaven voor de maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging, voor zooveel deze uitgaven nader bij de wet ten laste van het fonds worden gebracht;

c. de kosten der tegemoetkoming, welke ingevolge artikel 3 der wet van 14 Juni 1918

(*Staatsblad* n°. 354) aan de Zuiderzeevervischersbevolking wordt gegeven;

d. de kosten van den Zuierzeeraad, be doeld in artikel 5 der wet van 14 Juni 1918 (*Staatsblad* n°. 354);

e. de renten en aflossing van de, krachtens daartoe bij de wet gegeven machtiging, afzonderlijk voor de dekking der in dit artikel bedoelde uitgaven gesloten leeningen;

f. de renten van de uit 's Rijks schatkist verstrekte voorschotten;

g. indien de inkomsten, bedoeld in artikel 4, sub e, f, g en h, zulks toelaten, eene uitkeering aan 's Rijks schatkist tot terugbetaling van de onder d van artikel 4 bedoelde voorschotten uit 's Rijks schatkist of een bedrag tot snellere aflossing der afzonderlijke leeningen;

h. eene uitkeering aan 's Rijks schatkist tot zoodanig bedrag als telken jare, na de algeheele terugbetaling en aflossing als hierboven onder g bedoeld, uit de in artikel 4, sub e, f, g en h bedoelde inkomsten daarvoor zal kunnen worden bestemd.

4. Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrooting, bedoeld bij artikel 2, worden bestemd en bij de wet tot vaststelling van de begrooting aangewezen:

a. de bijdrage, welke gedurende de eerste veertien jaren daartoe jaarlijks op het hoofdstuk der Staatsbegrooting betreffende het Departement van Waterstaat wordt uitgetrokken, ten bedrage van twee millioen gulden f 2,000,000;

b. het gedurende de eerste veertien jaren jaarlijks op het hoofdstuk der Staatsbegrooting betreffende het Departement van Oorlog uitgetrokken bedrag der rente van de kosten der maatregelen getroffen en der werken uitgevoerd tot voorziening in de belangen der landsverdediging, voor zooveel deze kosten nader bij de wet ten laste van het fonds worden gebracht;

c. de opbrengst van de afzonderlijke leeningen, welke krachtens daartoe bij de wet gegeven machtiging tot dekking van de in artikel 3 bedoelde uitgaven zijn gesloten;

d. de voorschotten uit 's Rijks schatkist welke tot dekking der in artikel 3 bedoelde uitgaven noodig zijn;

e. de inkomsten verkregen uit verpachting van de door de droogmaking verkregen gronden;

f. de inkomsten verkregen uit verkoop van de door de droogmaking verkregen gronden;

g. toevallige baten en inkomsten;

h. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de bij artikel 2 bedoelde begrooting van het voorafgaande dienstjaar.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

De Min. van Oorlog, ALTING VON GEUSAU.

(*Uitg.* 10 Jan. 1919.)

20 December 1918. WET, houdende bekrachting eener overeenkomst met de Nederlandsche Handel-Maatschappij voor den verkoop in *Nederland* van de voor Landsrekening in *Nederlandsch-Indië* gewonnen voortbrengselen van land- en mijnbouw na afloop van de overeenkomst, bekrachtigd bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 709). S. 828.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, dat de hieronder vermelde overeenkomst bij de wet worde bekrachtigd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De in afschrift aan deze wet gehechte, tusschen den Minister van Koloniën, handelende ten deze voor en namens *Nederlandsch-Indië* en als zoodanig dien rechtspersoon vertegenwoordigende, en de Directie der Nederlandsche Handel-Maatschappij, handelende namens die naamlooze vennootschap, op den 15den Juli 1918 gesloten overeenkomst voor den verkoop in *Nederland* van de voor Landsrekening in *Nederlandsch-Indië* gewonnen voortbrengselen van land- en mijnbouw na afloop van de overeenkomst, behoorende bij de wet van 15 December 1917 (*Staatsblad* n°. 709), wordt bekrachtigd.

2. De overeenkomst, bij het voorgaand artikel bekrachtigd, wordt kosteloos geregistreerd en is vrij van leges.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitg.* 4 Jan. 1919.)

AFSCHRIFT.

De Minister van Koloniën, handelende ten deze voor en namens *Nederlandsch-Indië* en als zoodanig dien rechtspersoon vertegenwoordigende,

en

De Directie der Nederlandsche Handel-Maatschappij,

handelende namens die naamlooze vennootschap,

zijn overeengekomen als volgt:

Art. 1. De Nederlandsche Handel-Maatschappij neemt op zich, in hoedanigheid van commissiounair, met de uit het delcredère voortvloeiende aansprakelijkheid, de Indische Gouvernements-producten, voor zooverre zij door de Regeering van Nederlandsch-Indië ten verkoop in Nederland bestemd worden, te beheeren, te verkoopen, en daarvan den afscheep, het vervoer en den opslag te bezorgen, alles met inachtneming van de aanwijzingen, door die Regeering te geven.

Geschillen ter zake van de in alinea 1 bedoelde verrichtingen, tusschen de Maatschappij en derden ontstaande, kunnen door haar niet bij dading worden beëindigd, dan met machtiging der Koningin, en wanneer zij een bedrag van meer dan f 10,000 betreffen, behoudens bekrachtiging bij de wet.

2. Tot waarborg voor de storting der opbrengst van de producten, verbindt de Maatschappij zich om op den dag vóór elke veiling bij de Nederlandsche Bank, ten deze optredende als Agent van den Staat, over te brengen eene met het approximatief netto-bedrag overeenkomende waarde in geldswaardig papier of in geld, naar keuze van den Minister van Koloniën, en in het laatste geval onder berekening van rente op den voet van het alsdan vigeerende promessen-disconto der Nederlandsche Bank.

Indien de Minister van Koloniën de storting van, voornoemde waarborgsom in geld verlangt, wordt daarvan veertien dagen te voren aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij kennis gegeven.

3. Voor al hare in artikel 1 genoemde verrichtingen geniet de Nederlandsche Handel-Maatschappij eene commissie (met inbegrip van delcredère) van $1\frac{1}{4}$ procent van de bruto-opbrengst van het door haar verkochte en verantwoorde Gouvernementsstien en $1\frac{1}{2}$ procent van de bruto-opbrengst van alle overige door haar verkochte en verantwoorde Gouvernementsproducten.

4. De Nederlandsche Handel-Maatschappij onderwerpt zich, wat betreft de wijze, waarop zij rekening en verantwoording aflegt, aan de wettelijke bepalingen, die deswege zijn of nader zullen worden vastgesteld, en aan de voorschriften, door de Regeering ter uitvoering van die wettelijke bepalingen of in overleg met de Algemeene Rekenkamer in Nederland gegeven of te geven.

5. Zoolang de Nederlandsche Handel-

Maatschappij aan alle uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen getrouw voldoet, zal de Regeering zich van geen anderen tusschenpersoon bedienen voor het afscheppen, vervoeren, opslaan, beheeren en verkoopen van de Indische Gouvernements-producten, die ten verkoop in Nederland bestemd zijn.

6. Geschillen, uit deze overeenkomst voortvloeiende, worden onderworpen aan het oordeel van drie scheidslieden, door partijen in gemeen overleg te benoemen.

Wanneer partijen zich binnen eene maand na het ontstaan van het geschil niet over deze benoeming hebben verstaan, zal de keuze geschieden door de Arrondissements-Rechtbank te Amsterdam, op verzoek van de meest gereede partij.

De Minister van Koloniën is echter bevoegd eene voorloopige beslissing te nemen, waaraan de Nederlandsche Handel-Maatschappij gevolg geeft, behoudens hare aanspraak op schadevergoeding, wanneer zij door de uitspraak der scheidslieden in het gelijk wordt gesteld. In zoodanig geval beslissen de scheidslieden bij hunne uitspraak ook over het bedrag der schadevergoeding.

7. Wanneer deze overeenkomst niet vóór 1 Januari 1919 door de wet is bekrachtigd, wordt zij geacht niet te zijn gesloten.

Door de wet bekrachtigd zijnde, treedt zij in werking op 1 Januari 1919. Zij wordt aangegaan voor den tijd van een jaar, dus tot het einde van het jaar 1919.

Aldus opgemaakt in duplo den 15den Juli negentienhonderd en achttien.

De Min. van Koloniën, get. TH. B. PLEYTE.

Nederlandsche Handel-Maatschappij,

(get.) VAN AALST.

(„) VESTER.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal

bij het Departement van Koloniën,

E. MORESCO.

20 December 1918. WET, tot wijziging en verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 829.

Bij deze wet worden eenige artikelen verhoogd en ingevoegd.

Tengevolge hiervan wordt zoowel het gezamenlijk bedrag van de Iste afdeling als het eindcijfer van het hoofdstuk verhoogd met f 13,348.

20 December 1918. WET, tot voorziening in het kastekort van den Surinaamschen dienst gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921. S. 830.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, in afwijking van artikel 18, tweede lid, der Surinaamsche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 315), eene regeling te treffen nopens de wijze, waarop voor de jaren 1919, 1920 en 1921 zal zijn te voorzien in het kastekort hier te lande van den Surinaamschen dienst ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921, bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën ten behoeve van de kolonie *Suriname*, in afwijking van het bepaalde bij het tweede lid van artikel 18 der Surinaamsche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 315), het tegoed van die kolonie in 's Rijks schatkist te boven te gaan met eene som van f 6,000,000 en om in dat voorschot te voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1sten Januari 1919.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg.* 31 Dec. 1918.)

20 December 1918. WET, tot voorziening in het kastekort van den Indischen dienst in 1919. S. 831.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . . doen te weten :
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wijze behoort geregeld te worden, waarop in afwijking van artikel 30, laatste lid, der Indische Comptabiliteitswet 1917, *Staatsblad* n°. 275, voor het jaar 1919 zal moeten worden te gemoet gekomen in het kastekort hier te lande voor den Indischen dienst ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende het jaar 1919, het bedrag der volgens artikel 33 der Indische Comptabiliteitswet in

's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met eene som van f 165,000,000.

Onze Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1sten Januari 1919.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.
De Minister van Financiën, DE VRIES.
(*Uitgeg.* 31 Dec. 1918.)

20 December 1918. BESLUIT, tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 21sten Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 496), tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld bij artikel 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176) houdende algemeene regels omtrent het Waterstaatsbestuur. S. 832.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 24 September 1918, n°. 232, afdeling Waterstaat T. ;

Gezien art. 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het Waterstaatsbestuur ;

Gelet op het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1918 (*Staatsblad* n°. 541) ;

Den Raad van State gehoord, advies van 22 October 1918, n°. 32 ;

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 17 December 1918, n°. 231, afdeling Waterstaat T. ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Het Koninklijk besluit van den 21sten Juli 1917 (*Staatsblad* n°. 496), tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld bij art. 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900 (*Staatsblad* n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het Waterstaatsbestuur, wordt gewijzigd als volgt :

I. In artikel 6 vervallen uit den zevenden en achtsten regel de woorden : „daarna ten minste twee jaar bij het Rijk of elders werkzaam zijn geweest”.

II. In artikel 7 vervallen uit den derden en

vierden regel de woorden: „verdeeld in twee klassen”.

III. Artikel 8 wordt gelezen:

„De bezoldigingen der in artikel 4 bedoelde tijdelijke hoofdingenieurs, tijdelijke ingenieurs, tijdelijke opzichters-teekenaar en buitengewoon opzichters worden in elk bijzonder geval door ons geregeld.”

IV. Artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„De bevordering tot hoofdingenieur, tot hoofdingenieur-directeur en tot inspecteur-generaal, geschiedt bij keuze.

Alleen de meest geschikte ingenieurs komen voor die bevordering in aanmerking; voor zooveel betreft de bevordering tot hoofdingenieur zal daarbij mede gelet worden op ancienniteit.

De ingenieurs met minder dan zes dienstjaren behooren tot de derde klasse, die met zes en meer, doch met minder dan veertien dienstjaren behooren tot de tweede klasse en de overige tot de eerste klasse.

De technisch-ambtenaren met minder dan vijf dienstjaren behooren tot de vierde klasse; die met vijf en meer, doch met minder dan elf dienstjaren, behooren tot de derde klasse; die met elf en meer, doch met minder dan zeventien dienstjaren, behooren tot de tweede klasse en de overige tot de eerste klasse.

De bureelambtenaren met minder dan vier dienstjaren behooren tot de derde klasse, die met vier en meer, doch met minder dan acht dienstjaren, behooren tot de tweede klasse en de overige tot de eerste klasse.

De ambtenaren bij den algemeenen dienst met minder dan acht dienstjaren behooren tot de tweede klasse en de overige tot de eerste klasse.

Indien wegens gebrek aan bekwaamheid, geschiktheid of dienstijver aan een der in het 3de tot en met 6de lid van dit artikel bedoelde ambtenaren één of meer periodieke verhoogingen onthouden worden, zal de betrokkene zooveel later als de onthouding heeft geduurd tot de volgende klasse behooren.”

V. Artikel 10 wordt gelezen:

„De bureelambtenaren en de ambtenaren van den algemeenen dienst, die als bureelchef dienst doen, genieten eene toelage van ten hoogste 20 ten honderd hunner jaarwedde. Het bedrag dezer toelagen wordt voor elk bureel door Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld.”

VI. Artikel 11 wordt gelezen als volgt:

Door Ons wordt voor ingenieurs en technisch-ambtenaren, die tijdelijk bij het Rijk of elders werkzaam zijn geweest, bij aanstelling, her-

plaatsing na verlof, voor zooveel dit werd verleend ten einde elders werkzaam te kunnen zijn bij de voorbereiding of uitvoering van werken, of weder in diensttreding na eervol ontslag, bepaald, welk gedeelte van den tijd, dien zij werkzaam waren, als diensttijd bij den Rijkswaterstaat zal mede tellen.

Als diensttijd in hunne klasse wordt onderscheidenlijk beschouwd:

voor de ingenieurs van de tweede en eerste klasse, het aantal dienstjaren sedert hunne aanstelling, verminderd met onderscheidenlijk zes en veertien, een en ander met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel;

voor de technisch-ambtenaren van de derde, tweede en eerste klasse, het aantal dienstjaren sedert hunne aanstelling, verminderd met onderscheidenlijk vijf, elf en zeventien, een en ander met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel;

voor de bureelambtenaren van de tweede en eerste klasse, het aantal dienstjaren sedert hunne aanstelling, verminderd met onderscheidenlijk vier en acht;

voor de ambtenaren bij den algemeenen dienst van de eerste klasse, het aantal dienstjaren sedert hunne aanstelling, verminderd met acht.

Onder het aantal dienstjaren sedert aanstelling wordt mede begrepen dat der tijdelijke dienstjaren, welke als diensttijd in aanmerking is gebracht.

VII. Artikel 12 en artikel 13 vervallen.

VIII. Artikel 15 wordt gelezen als volgt:

Betreffende vergoeding voor bureel- en verplaatsingskosten, kosten voor lokaalhuur, voor het gebruik van automobielen, motorrijwielen en rijwielen, ten behoeve van den dienst en voor het verrichten van veldwerk, alsmede alle andere vergoedingen aan de ambtenaren en beampten van den Rijkswaterstaat, worden de noodige regels, voor zoover deze niet uit anderen hoofde zijn, gegeven, afzonderlijk door Ons vastgesteld.

IX. Artikel 16 en artikel 17 vervallen.

X. De artikelen 14 en 15 worden achter-eenvolgens genummerd artikel 12 en 13.

XI. De venenstaande wijzigingen treden in werking met ingang van 1 Januari 1919 en worden voor de toepassing van het „Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1918 (Staatsblad n°. 541)”, voor zoover niet anders wordt bepaald, geacht te zijn in werking getreden op 1 Januari 1918.

Onze Minister van Waterstaat is belast met

de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en aan den Raad van State in afschrift zal worden medege-deeld.

's-Gravenhage, den 20sten December 1918.

WILHELMINA.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.
(*Uitg.* 6 Jan. 1919.)

20 December 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Volledige schadeloosstelling door toekenning van een bedrag, hetwelk de onteigende partij in staat stelt zich zoodanige fabriek, waarin het bedrijf op den ouden voet kan worden voortgezet, aan te schaffen.

Voor schadeloosstelling wegens verplaatsing der fabriek naar een anderen stand (waar de grond goedkoop is) bestaat geen aanleiding, wanneer daaruit geen nadeel voor het bedrijf voortvloeit.

De vraag, of in eenig bijzonder geval de verplaatsing naar een anderen stand al dan niet, zulk nadeel meebrengt, is niet een rechtsvraag, doch een vraag van feitelijken aard; welke vraag ten deze door de Rechtbank in ontkennenden zin is beantwoord enkel met waardeering van feitelijke gegevens.

(Rv. artt. 389—429, *Onteig.wet art. 40.*)

Voorzitter :

Jhr. Mr. W. H. de Savornin Lohman.

Raden: Mrs. B. C. J. Loder, H. Hesse, H. M. A. Savelberg en Dr. L. E. Vissér.

De N.V. „De Nederlandsche Lood- en Zinkpletterijen, voorheen A. D. Hamburger”, gevestigd te Utrecht, eischeresse tot cassatie van een vonnis van de Arr. Rechtbank te Rotterdam van 14 November 1918, advocaat Mr. D. van Houten,

tegen :

den Burgemeester der gemeente Rotterdam, als zoodanig ten deze die gemeente vertegenwoordigende, verweerder, advocaat Jhr. Mr. W. M. de Brauw.

Conclusie van den Advocaat-Generaal Mr. Tak.

Eene onteigening door de Arrondissements-Rechtbank te Rotterdam op 14 November jl. uitgesproken gaf der eischeresse aanleiding met de navolgende cassatiemiddelen tegen dat vonnis op te komen :

„Schending, althans verkeerde toepassing

van de artikelen 151 en 165 der Grondwet, 625 B: W. 37, 39, 40 en 41 *Onteig.wet* en artikel 48 Rv. ;

A. omdat de Rechtbank niet heeft vergoed de werkelijke waarde van de fabriek aan den grooten verkeersweg Gedempte Botersloot in het centrum der stad gelegen en

B. niet heeft uitgetrokken eene vergoeding, die de onteigende partij in staat stelt op gelijkwaardigen stand een soortgelijke fabriek te bouwen, subsidiair niet de schade vergoedt, welke de onteigende partij blijvend zal lijden doordien zij òf wel zich zal moeten tevreden stellen met een nieuwe fabriek aan de buitenwijken der stad òf wel met een nieuwe fabriek gelegen aan één of andere kleine goedkoopere straat ;

Bij Uw arrest van 30 November 1917, W. 10199 (N. J. 1918 blz. 29 Red.) werd beslist. „dat aan een onteigende nooit meer mag worden vergoed dan het bedrag der werkelijk door hem geleden schade en toekenning van een bedrag, dat als voordeel zou moeten worden beschouwd, als niet vallende binnen het begrip : schadevergoeding, door de *Onteigeningswet* niet wordt gerechtvaardigd”.

Pas ik nu dit systeem toe op het onderwerpelijke geval, dan schijnt mij het vonnis juist geweest en dus de eerste grief ongegrond. Immers de Rechtbank stelt de waarde der fabriekslocaliteiten met inbegrip der portierswoning en na aftrek van die van de verhuurde bovenwoning aan de Botersloot vast op f 35,300 en moest derhalve nagaan, welk bedrag *daarboven* aan de onteigende behoorde te worden uitgekeerd, ten einde haar in de gelegenheid te stellen haar bedrijf op denzelfden voet als tot dusverre voort te zetten. En bij de berekening daarvan moest zij dus, toen zij de berekening maakte voor een geheel nieuwe fabriek, het bedrag van het oude fabriekscomplex van het verkregen totaal aftrekken, omdat, wanneer dit niet geschied was, aan de onteigende in strijd met het beginsel der *Onteigeningswet* een voordeel zou zijn toegekend. De meerwaarde der gronden aan de Botersloot vindt mitsdien uiting in de daarvoor toegelegde f 35,300, terwijl de onteigende, omdat zij daaruit den bouw eener nieuwe fabriek niet kan bekostigen, terecht voor een bedrag van f 74,794 werd gecrediteerd, waardoor zij in gelijke positie verkeert als vóór de onteigening en haar de daardoor geleden schade geheel is vergolden.

Ook het tweede verweer zal niet tot cassatie kunnen leiden; want al bezigt de Rechtbank

in haar vonnis de woorden „weinig” en „veelal”, zoo is toch kenlijk de strekking van haar beoog om vast te stellen, dat eene verplaatsing der fabriek van requirante naar buiten haar geen op geld waardeerbaar nadeel zal toebrengen wellicht zelfs voordeel, terwijl zij tevens aanneemt, dat eene ligging aan een hoofdverkeersweg voor eene uitoefening van het bedrijf der onteigende allerminst noodig is en zij zich zonder schade in het centrum kan vestigen, mits dan is eene goedkoopere straat. Deze feiten nu verdienen in cassatie zonder meer eerbiediging.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep met veroordeeling der requirante in de kosten dezer procedure in cassatie.

De Hooge Raad, enz. ;

O., dat uit het in deze zaak gewezen vonnis der Arr. Rechtbank te Rotterdam van 14 November 1918, voor zooveel thans nog van belang blijkt ;

dat de verweerder in zijn voormelde hoedanigheid de onteigening heeft gevorderd van perceelen, gelegen tusschen de Gedempte Botersloot en de Tweede Lombardstraat te Rotterdam, waaronder een fabriek perceel, waarin door de eischeresse een loodfabriek en zinkpletterij werd gedreven, waaraan was verbonden een zaak voor het afleveren der gefabriceerde goederen in het klein aan de afnemers en waartoe mede behoorde een voor het bedrijf dienende portierswoning ;

dat bij dat vonnis de onteigening dier onroerende goederen is uitgesproken met toekenning eener schadeloosstelling van f 134794.— met rente ad 5 % en veroordeeling van den verweerder 9.9. in de kosten ;

dat de Rechtbank de waarde van voormeld fabriek perceel met portierswoning, voor zoover dit voor het bedrijf noodig was, heeft bepaald op f 35300.—, daarbij lettende op de gekapitaliseerde netto-huurwaarde en op andere in het vonnis omschreven gegevens ;

dat zij vervolgens, na te hebben overwogen, dat de eischeresse om volledig schadeloos te worden gesteld, na de onteigening in de gelegenheid moet zijn om haar bedrijf op denzelfden voet voort te zetten als tot dusverre en dat zij van de te ontvangen som in de eerste plaats zich een nieuwe fabriek moet kunnen verschaffen, de totale bouwkosten dier nieuwe fabriek met inbegrip van het daarvoor benoedigde terrein ter oppervlakte van 664 M². ad f 25 de M², dus ter totale waarde van f 16600,

na aftrek van oud voor nieuw, heeft bepaald op f 110094.— ;

dat de Rechtbank voorts heeft beslist, dat de eischeresse een terrein als hiervorenbedoeld zeer goed voor den prijs van f 25 de M². zal kunnen koopen, doch dat aan de Gedempte Botersloot zulk een terrein niet te krijgen was ;

dat zij daarom niet is ingegaan op het verlangen der eischeresse om haar op zijn minst f 150 voor een terrein aldaar toe te kennen, hetgeen eischeresse met het oog op haar détailzaak noodig achtte ;

dat zij te dien aanzien verder heeft overwogen, na voorop te hebben gesteld, dat de détailzaak met de fabriek verbonden zal moeten blijven, wil het bedrijf op denzelfden voet worden voortgezet ;

dat zij niet inziet waarom de zaak slechts in de buurt harer tegenwoordige ligging gevestigd zou kunnen worden, daarbij oordeelende :

dat voor de fabriek ze ve zulks uiteraard geheel onnoodig is en verplaatsing daarvan naar de meer naar buiten gelegen wijken, waar zij aan een vaarwater zou komen te liggen, zelfs voordeel zou vermogen op te leveren ;

dat voor gewone bestellingen, die door de telephoon worden gedaan en door het personeel der eischeresse in cassatie met *paard en wagen worden uitgevoerd* eene verplaatsing der zaak *weinig* moeilijkheden zal geven, terwijl wat de zg. loopklanten aangaat n.l. loodgieters, die bij hun werk onverwacht het een of ander noodig hebben, dat niet in voorraad is, er op dient te worden gelet, dat dit veelal door den loodgietersknecht, die het komt halen, zal moeten worden gebracht niet naar de werkplaats van zijn werkgever, doch naar de plaats, waar het werk wordt uitgevoerd, welke uiteraard overal in de stad kan liggen ; dat trouwens al komt de nieuwe fariek niet in het centrum der stad, het daarom nog niet noodzakelijk is, dat zij zeer ver van haar tegenwoordigen stand verwijderd geraakt, immers zij ook wel dichter bij dat centrum aan de een of andere kleine en goedkoopere straat kan worden gevestigd nu ligging aan een hoofdverkeersweg allerminst noodig is ;

dat de Rechtbank ten slotte overweegt: dat vermits gedaagde als vergoeding voor het verlies van zijn fabrieksgebouw, gelijk werd vastgesteld, slechts f 35300 wordt toegekend, zij die „meerdere kosten”, namelijk van de nieuwe fabriek, hiervoren beraamd op f 110094.— nog zal moeten ontvangen, derhalve f 74794”, terwijl bij het dictum in het totaal der toegekende schadeloosstelling beide bedragen zijn opgenomen ;

O., dat tegen deze beslissingen wordt aangevoerd het navolgende middel van cassatie: (zie concl. Adv.-Gen.).

O., omtrent het onderdeel A van het middel: dat dit blijkens de dagvaarding in cassatie hierop steunt, dat de Rechtbank bij de door haar gevolgde wijze van schadeberekening wel eenerzijds de werkelijke waarde der fabriek vergoedt, doch deze vergoeding weer terugneemt door van de f 110094.— de f 35300.— weer af te trekken, luidende het bezwaardereischeresse, „dat daarvoor slechts in de plaats komt als vergoeding de waarde van een perceel aan de buitenzijde der stad ad f 25 per Meter voor welken eenheidsprijs volgens het vonnis aan de Gedempte Botersloot geen geschikt terrein zal kunnen worden gekocht. Op deze wijze krijgt de onteigende partij in stede van een fabriek in het centrum der stad op kostbaren grond een fabriek aan de buitenzijde der stad op n et kostbaren grond, zonder dat haar de waarde van den ontnomen kostbaren grond is vergoed geworden”;

O., dat de in het onderdeel A vervatte grief en hetgeen tot ondersteuning daarvan is aangevoerd, niet tot cassatie kan leiden;

dat toch de Rechtbank terecht uitgaat van het standpunt, dat, nu de eischeresse voor de uitoefening van haar bedrijf een nieuwe fabriek heeft, zij volledig is schadeloos gesteld, wanneer het toegekende bedrag haar in staat stelt zich zoodanige fabriek, waar in het bedrijf op denzelfden voet als tot dusverre kan worden voortgezet aan te schaffen;

dat zij vervolgens, toen haar bleek, dat voor zoodanige aanschaffing een bedrag van f 74794 meer noodig was dan de werkelijke waarde van de te onteigenen fabriek ad f 35.300, met juistheid besliste, dat slechts die meerdere kosten tot haar volledige schadeloosstelling aan de eischeresse moesten worden vergoed;

dat bij toekenning der beide bedragen feitelijken grondslag mist de bewering der eischeresse, dat aan haarniet zou zijn vergoedde werkelijke waarde der oude fabriek, met inbegrip van die van den zoogenaamd kostbaren grond;

dat immers de toekenning van het meerdere slechts dient om de eischeresse in staat te stellen tot voortzetting van het bedrijf op den ouden voet, als zij zulks verkiest;

dat hieruit volgt, dat wanneer de eischeresse tot den bouw eener nieuwe fabriek overgaat niet behulp der beide bedragen, de vergoeding voor de volle werkelijke waarde der oude fabriek met inbegrip van den grond in de aanschaffing en inrichting der nieuwe is omgezet;

dat na die omzetting eenige vergelijking van de immers reeds vergoede waarde van den grond der oude fabriek met dien der nieuwe, evenmin als eenige vergelijking van andere onderdeelen dier fabrieken van geen belang meer is, zijnde toech de schadeloosstelling in verband met de voortzetting van het bedrijf voor de oude fabriek toegekend, als een geheel is te beschouwen;

O., dat onderdeel B van het middel blijkens de dagvaarding in cassatie zich kant tegen de hiervoren aangehaalde overwegingen der Rechtbank omtrent de verplaatsing der zaak en ter bestrijding van de daarmede verband houdende beslissing, waarbij deswege geen schadevergoeding werd toegekend, bij die dagvaarding als bezwaren zijn aangevoerd: dat de Rechtbank over het hoofd ziet, dat bediening der clientèle vanuit eene plaats op een grooteren afstand uit het centrum der stad gelegen — al geschiedt deze met eigen personeel en paard en wagen — dan toch steeds kostbaarder zal zijn dan vanuit het centrum, daar men daartoe meer personeel en meer vervoermiddelen zal noodig hebben, terwijl ook het bedienen van de loopklanten vanuit het centrum ook vlugger, eenvoudiger en goedkooper zal zijn, ook al moet die bediening veelal geschieden naar plaatsen, waar het werk wordt verricht;

terwijl ten slotte vooral voor de detailzaak „stand” altijd waarde heeft en men zeer zeker niet herplaatst is in denzelfden toestand, waarin men vóór de onteigening verkeerde, indien men in plaats van aan een hoofdverkeersweg zal zitten of aan een der buiten wijken of aan een kleine goedkoopere straat.

O., daaromtrent:

dat voor zoover het primaire gedeelte van onderdeel B berust op de stelling, dat steeds en onder alle omstandigheden een vergoeding zou moeten worden toegekend, die de onteigen de partij in staat stelt op gelijkwaardigen stand een soortgelijke fabriek te bouwen, die stelling als onjuist is te verwerpen en terecht door de Rechtbank is aangenomen, dat er geen aanleiding tot vergoeding wegens verplaatsing naar een anderen stand bestaat, wanneer daaruit geen nadeel voor het bedrijf voortvloeit;

dat wijders de vraag of in eenig bijzonder geval de verplaatsing naar een anderen stand al dan niet zulk nadeel medebrengt, niet is een rechtsvraag, doch een vraag van feitelijken aard, welke vraag ten deze door de Rechtbank in ontkenningen zin is beantwoord enkel met waardeering van feitelijke gegevens;

dat hieruit volgt, dat hare beslissing daar-

omtrent in cassatie onaantastbaar is en niet kan worden getreden in de beoordeling van de juistheid van het daarvan afwijkend gevoelen door eischeresse bij haar voormelde bezwaren ontwikkeld;

dat mitsdien het middel in zijn beide onderdeelen is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

21 December 1918. BESLUIT, waarbij, met intrekking van de Koninklijke besluiten van 11 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 93), 18 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 75), 11 Mei 1904 (*Staatsblad* n°. 105), 6 Februari 1907 (*Staatsblad* n°. 36), 6 December 1912 (*Staatsblad* n°. 364) en 6 December 1912 (*Staatsblad* n°. 365), worden vastgesteld gewijzigde reglementen van politie voor de reede en 's Rijks marinehaven „het Nieuwediep” en voor de reede en 's Rijks marinehaven van *Hellevoetsluis*. N. 833.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Marine van 8 Maart 1917, afdeling D, n°. 53; Gezien de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69);

Overwegende dat het noodig is de politiebepalingen voor de reeden en 's Rijks marinehavens „het Nieuwediep” en van *Hellevoetsluis* te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 April 1917, n°. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Marine van 19 November 1918, afdeling D, n°. 53;

en op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 December 1918, n°. 287, afd. Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1. met intrekking van de Koninklijke besluiten van 11 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 93), 18 Februari 1903 (*Staatsblad* n°. 75), 11 Mei 1904 (*Staatsblad* n°. 105), 6 Februari 1907 (*Staatsblad* n°. 36), 6 December 1912 (*Staatsblad* n°. 364) en 6 December 1912 (*Staatsblad* n°. 365), vast te stellen gewijzigde Reglementen van politie voor de reeden en 's Rijks marinehavens „het Nieuwediep” en *Hellevoetsluis*, zooals die zijn gesteld in de bijlagen I en II van dit besluit;

2. dit besluit treedt in werking met een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Ministers van Marine en van Waterstaat zijn belast met de uitvoering van dit besluit,

dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State medegedeeld.

's-Gravenhage, den 21sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Marine, TEN CATE.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg.* 31 Jan. 1919.)

BIJLAGE I.

REGLEMENT van politie voor de reede en 's Rijks marinehaven „het Nieuwediep”.

Art. 1. (1). Dit reglement is van toepassing:

op het *Marsdiep*, voor zooveel begrensd: aan de noordzijde, door de lijn gaande over den vuurtoren Kijkduin en het stadhuis van *den Helder*;

aan de oostzijde, door de lijn gaande over het oostelijke stel mijlpalen op *Texel*;

aan de zuidzijde door den Zuidwal en den zeedijk;

aan de westzijde, door de lijn gaande door den mastbok en den tijdbal;

alsmede op 's Rijks Marinehaven „het Nieuwediep”, waaronder wordt verstaan het vaarwater tusschen den steenen leidam en den havendijk, van af het noordelijkste uiteinde van Wierhoofd en het fort op de Harssens tot aan de zuid-oostelijke punt van den steenen leidam en het fort Oostover.

(2). Tot de haven worden gerekend te behoreen: de steenen leidam, de plankieren, steigers, duc d'alven en palen, de lichttoestellen voor het veilig binnenkomen en bevaaren, de voorhaven van de groote zeedoksluis met de daarover liggende ijzeren draaibrug, de voorhaven van de maritieme schutsluis met daarover liggende wipbrug, al hetgeen aanwezig is tot behandeling en verlichting van beide bruggen en verder het door den weg over den havendijk begrensde buitentalud van dien dijk.

2. In dit reglement wordt verstaan:

onder *reede*, het in artikel 1 omschreven gedeelte van het *Marsdiep*;

onder *haven*, het in artikel 1 omschreven gedeelte van de haven *het Nieuwediep*;

onder *Commandant der Marine*, de Commandant der Marine te *den Helder*, of degenen, die hem bij afwezigheid of ziekte vervangen;

onder *Directeur van 's Rijkswerf*, *Hoofdingenieur* en *Ingenieurs der Marine*, de Directeur, Hoofdingenieur en ingenieurs geplaatst bij 's Rijkswerf te den Helder, of zij die hen vervangen;

onder *Hoofdingenieur-Directeur*, de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat,

binnen wiens dienstkring de reede en de haven zijn gelegen;

onder *Havenmeester*, de zeeofficier, die deze betrekking ter plaatse bekleedt, of hij die hem als zoodanig vervangt;

onder *havenbeambten*, de adjunct-havenmeester en de havenwachters ter plaatse;

onder *sasmeester en sluiswachters*, de personen die deze betrekkingen bij 's Rijkswerf bekleeden;

onder *schipper*, ieder gezagvoerder van een vaartuig of vlot, of die dezen vervangt;

onder *zeilvaartuig*, elk vaartuig onder zeil en niet door stoom of door een andere mechanische kracht voortbewogen;

onder *stoomvaartuig*, elk door stoom of door een andere mechanische kracht voortbewogen vaartuig, al dan niet zeil voerende;

onder *dag*, de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder *nacht*, de tijd tusschen onder- en opgang der zon.

3. (1). Dit reglement wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld. Mede wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld eene vertaling van het reglement in het Engelsch, het Duitsch en het Fransch. Oorlogs- en andere Rijksvaartuigen ontvangen op aanvraag de exemplaren gratis.

(2). Aan vreemde oorlogsvaartuigen, zoodmede aan de schepen der koopvaardij en in het algemeen aan alle vaartuigen, voorzien van een zeebrief, die zich voor de reede vertoonen, wordt een exemplaar van dit reglement, eveneens kosteloos, door de zorg van den Havenmeester toegezonden.

(3). Alle schippers, die de reede bevaren, daar ten anker liggen of de haven binnenkomen, zijn gehouden de voorschriften van dit reglement stijpt na te komen. Zij moeten in het bezit zijn van dit reglement en van het Binnenaanvaringsreglement, en deze desgevorderd vertoonen aan de ambtenaren en beambten in artikel 43 bedoeld.

Bepalingen betreffende het gebruikmaken van de reede en van de haven.

4. (1). Het komen op, het vertrekken en bevaren van, zoodmede het verblijven op de reede en de haven kan bij gelegenheid van belangrijke schietoefeningen, van één bezoek van vreemde eskaders of van enkele oorlogsbodems, van een vlootrevue of van een bezoek van Hare Majesteit de Koningin aan een of meer schepen der vloot, door of op last van den Commandant der Marine aan de door dezen

aan te wijzen soorten of categorieën van vaartuigen tijdelijk worden verboden.

(2). Van het voornemen om langer dan vier achtereenvolgende uren van deze bevoegdheid ten opzichte van de reede gebruik te maken, geschiedt ten minste drie dagen te voren openbare afkondiging met vermelding van datum door den Commandant van de Marine, die daarvan kennis geeft aan den Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat.

(3). Deze verbodsbepalingen zijn niet toepasselijk op de in vaste richting over de reede varende stoomvaartuigen van en naar *Nieuwediep*.

(4). Het in werking zijn van de in het eerste lid van dit artikel bedoelde bepaling zal worden kenbaar gemaakt:

des daags: door het toonen van twee blauwe vlaggen boven elkaar op het Wierhoofd en op het Havenkantoor van 's Rijks Marinehaven „het Nieuwediep”, wanneer het betreft de reede en één, wanneer het betreft de haven;

des nachts: door het toonen van twee groen licht gevende lantaarns boven elkaar op dezelfde plaatsen, wanneer het betreft de reede en één, wanneer het betreft de haven.

5. (1). In de in het vorig artikel genoemde gevallen is de Commandant der Marine bevoegd de ligplaatsen der oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen aan te wijzen.

(2). De Havenmeester bepaalt en verandert in die gevallen, zoo noodig, de ligplaatsen der particuliere vaartuigen in de haven.

(3). Hij is ten aanzien van de haven bevoegd tot de in de eerste zinsnede vermelde handelingen, wanneer dit door hem tot het voorkomen van averij wenschelijk wordt geacht.

(4). Bij het neerhalen der seinen moeten de vaartuigen, die op de haven komen of daaruit wenschen te vertrekken, de door den Havenmeester, zoo noodig, aangegeven volgorde in acht nemen.

6. (1). Het is verboden ter reede te ankeren in het verlengde van de as van de haven, in den mond of in het vaarwater der haven te blijven liggen, tenzij onvoorziene omstandigheden dit noodig maken.

(2). De vaartuigen moeten dadelijk doorevaren naar de koopvaarderssluis of naar de voor hen bepaalde ligplaats.

7. (1). De schipper van een gezonken vaartuig is verplicht den Havenmeester zoo spoedig mogelijk na dit ongeval daarvan te verwittigen of te doen verwittigen.

(2). Gelijke kennisgeving is verplichtend, wanneer van een vaartuig een voorwerp

verloren is geraakt, dat door drijven of door zinken hinder of gevaar voor de vaart op de reede of in de haven kan doen ontstaan.

(3). De schipper is verplicht, na bekomen bevel van den Havenmeester, het gezonken voorwerp dadelijk te doen opvisschen.

(4). Op de plaats waar zulk een voorwerp gezonken is, moet door den schipper terstond een boei worden gelegd.

(5). Tot op het oogenblik dat van Overheidswege, krachtens de wet van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 151), tot opruiming wordt overgegaan, blijven belanghebbenden bevoegd het gezonken vaartuig te lichten.

8. (1). De maximum-snelheid waarmede stoomvaartuigen zich in de haven mogen bewegen, bedraagt 300 meter in de minuut.

(2). In het belang der scheepvaart of der werken kan deze snelheid door den Commandant der Marine tijdelijk worden beperkt.

(3). Het is verboden met grooter snelheid te varen dan volgens het eerste en tweede lid van dit artikel is toegelaten, tenzij krachtens schriftelijke vergunning van den Commandant der Marine.

(4). Is de voorgeschreven snelheid onvoldoende voor de veilige besturing van het vaartuig, dan zal van een sleepboot of andere hulpmiddelen moeten worden gebruik gemaakt.

9. De schippers van verhalende of drijvende vaartuigen mogen met hunne trossen het vaarwater niet versperren en zijn dus verplicht den loefwal te houden. Zij mogen alleen bij noodzakelijkheid gebruik maken van trossen op den lijwal, die, wanneer vaartuigen moeten passeeren, losgegooid moeten worden. De zeilen, die bij het verhalen geen dienst kunnen doen, moeten vooraf zijn vastgemaakt.

10. (1). De schippers zijn verplicht hunne vaartuigen zooveel mogelijk van den wal en in diep water te houden, waartoe sparren op den wal gezet moeten worden. De afhouders vanwege het Rijk, die op de kaden zijn neergelegd, mogen ter bestemder plaatse kosteloos worden gebruikt.

(2). De schippers moeten zorg dragen dat deze afhouders, na gemaakt gebruik, dadelijk worden schoongemaakt en op de stoelen, waartoe zij behooren, neergelegd.

(3). Op die plaatsen, waar geen afhouders van het Rijk beschikbaar zijn of gebruikt kunnen worden, moeten de schippers daarin door eigen middelen voorzien.

(4). Vaartuigen, die niet rechtstreeks aan de kade liggen, of hunne ligplaats aan den steenen leidam hebben, moeten door een op

het diep uitgebracht anker verzekerd worden.

11. Nederlandsche oorlogsschepen mogen over den Zuidwal saluut- en exercitieschoten doen.

12. (1). Bij het binnenkomen, vertrekken en verhalen, alsook op Zon- en algemeen erkende Christelijke en nationale feestdagen, moeten de vaartuigen hunne natievlag voeren. Vaartuigen, die vóór zonsopkomst binnenvallen, voeren met den dag tot aan het middaguur eveneens de vlag hunner natie.

(2). Voor vaartuigen van eenige bij de Koninklijke Marine bekende jachtclub; den clubstandaard voerende en voor visschersvaartuigen is het voeren der natievlag niet verplichtend.

13. (1). De Commandant der Marine bepaalt de ligplaatsen der oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen.

(2). Ook voor oorlogsschepen van andere natiën worden door deze autoriteit de ligplaatsen vastgesteld.

(3). Een en ander wordt ter kennis gebracht van den Havenmeester, die de noodige maatregelen neemt, opdat de aangewezen ligplaatsen ruim gehouden of gemaakt worden.

14. (1). De Havenmeester bepaalt de ligplaatsen der particuliere vaartuigen.

(2). Hij verandert die zoo noodig.

15. Oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen mogen niet zonder toestemming van den Commandant der Marine van ligplaats veranderen, van welke toestemming deze den Havenmeester kennis doet dragen. Particuliere vaartuigen mogen dit niet doen zonder toestemming van den Havenmeester aan den schipper. Vaartuigen niet grooter dan 20 kubieke meter, toebehoorende aan eenige jachtclub en in het algemeen roeiboeten met of zonder zeiltuig, mogen zonder toestemming in de haven van ligplaats veranderen, onder gehoudenheid om dadelijk van de ingenomen ligplaats weg te gaan, wanneer vanwege den Havenmeester daartoe aanzegging wordt verkregen.

16. (1). Wanneer vaartuigen naast elkander liggen, zijn de schippers der buitenste vaartuigen verplicht de ruimte te maken, die noodig is om te kunnen verhalen of om lichters te kunnen gebruiken.

(2). De schippers der binnenste vaartuigen moeten, *over* deze, aan de bemanningen der buitenwaarts gemeerde bodems vrije passage naar en van den wal veroorloven.

(3). Het laden en lossen *over* andere vaartuigen mag niet geschieden; het lossen van visch is hiervan uitgesloten.

17. De schippers van vaartuigen, die naast en buiten andere vaartuigen liggen, zijn verplicht, door het uitbrengen van trossen of werpankers op het diep, het zetten van stutten, of het aanwenden van andere hulpmiddelen, zorg te dragen, dat schade aan de lichters, bestemd tot lossing of lading der binnenwaarts gelegen vaartuigen, voorkomen wordt.

18. (1). Wanneer de haven dichtgevroren is, zorgt de Havenmeester dat de vaartuigen, die in de haven willen komen, op kosten van de schippers worden ingeijds.

(2). De onkosten worden, in evenredigheid van den brutoinhoud van elk vaartuig, over de gezamenlijke vaartuigen verdeeld, strekkende hierbij hun meetbrief als maatstaf.

19. De schipper die met een lek vaartuig in de haven komt, of met een vaartuig in de haven zijnde een lek verkrijgt, is verplicht hiervan onverwijld den Havenmeester kennis te doen dragen, opdat zoo noodig intijds een ligplaats, waar het niet geheel kan zinken, worde aangewezen, of andere maatregelen om het zinken te voorkomen, ten koste van den schipper, kunnen worden genomen.

20. (1). Vloten van grootere lengte dan 100 meter, van grootere breedte dan 7,5 meter, van meerderen diepgang dan 2 meter, mogen in de haven niet worden toegelaten, noch samengesteld.

(2). De samenstelling der vloten moet voorts zodanig zijn, dat zij in vakken van ten hoogste 50 meter kunnen worden gesplitst.

21. De schippers moeten zorgen, dat de vloten, lichters, sloepen, balken enz. bij hunne vaartuigen in gebruik, of daartoe behorende, immer behoorlijk zijn vastgemaakt.

22. De schipper van een met hout geladen vaartuig mag de houtlading niet doen lossen, noch daarvan vloten doen samenstellen, dan na bekomen vergunning van den Havenmeester, die daarbij tevens eene geschikte plaats voor de lossing aanwijst.

23. (1). Het is aan particulieren verboden zonder vergunning van den Havenmeester in de haven te dreggen. Oorlogsvaartuigen moeten hiervan — zoo mogelijk te voren — kennisgeven aan den Havenmeester.

(2). Indien blinde ankers, kettingen, touwen of andere voorwerpen, bij het dreggen of bij het lichten van ankers worden opgehaald, moet hiervan den Havenmeester worden kennis gegeven, opdat het bergloon kan worden genoten, ingevolge de bepalingen van Titel VII, 2de boek van het Wetboek van Koophan-

del en het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 141).

24. (1). Het is verboden aan boord van de vaartuigen te schieten, buskruit of andere ontplofbare stoffen te doen ontbranden of ontploffen, of vuurwerk af te steken.

(2). Vrijstelling van deze bepaling kan door den Commandant der Marine worden gegeven.

25. Na het slaan of blazen van de taptoe en vóór het slaan of blazen der reveille aan boord van het Wachtschip of in de Marinekazerne ter plaatse, mag aan boord der vaartuigen de klok niet geluid of geklept worden, tenzij als middel tot het vragen van hulp bij brand of ander onheil.

26. Het is verboden zand, grind, steenen, steenkolen of andere vaste stoffen in de haven te laten vallen of te werpen.

27. In verband met het bepaalde in het vorige artikel, zijn de schippers verplicht bij het lossen en laden van ballast, grind, steenkolen, graan en soortgelijke zaken, een zeil of kleed te doen vastmaken, van het scheepsboord op den wal, of van het boord van het eene vaartuig op het boord van het andere.

28. Bij het meren zijn de schippers verplicht de meerpalen, wanneer deze niet van ijzeren schenen zijn voorzien, behoorlijk tegen schavieling door de meerkettingen te beveiligen.

29. Het is verboden:

1°. het gebruik der haven te belemmeren of te beletten, tenzij men daartoe bevoegd is;

2°. zonder toestemming van den Havenmeester aan de vloedpalen te meren, te verhalen, of zoogenaamd te tornen, moettende voor deze werkzaamheden de daarvoor bestemde meerpalen, duc d'alven, haalijzers of ringen gebezigd worden;

3°. met haken of andere scherpe werktuigen in de plankieren of andere werken te steken;

4°. zonder vergunning van den Havenmeester op de kaden of plankieren iets neer te leggen of op te hangen, dat niet behoort tot geloste of in te nemen lading;

5°. vuilnis, roet, asch of sintels op de kaden of plankieren te werpen;

6°. over de plankieren met handkarren of wagens te rijden;

7°. zich met een vaartuig of vlot te vestigen tot het drijven van handel, het houden van herberg, het verleenen van huisvesting of het houden van vast verblijf;

8°. een vaartuig in de haven te sloopen;

9°. van den dijk of van de oevers der haven te schieten;

10°. zonder vergunning van den Havenmeester

ter in eenig deel eener haven fuiken of ander vischtuig vast te zetten of te doen zetten of wel daaraan vaststaand te hebben;

11°. het rijden op het buitentalud van den havendijk met vrachtwagens van zoodanige zwaarte, dat daardoor wagensporen in dit talud ontstaan.

30. (1). De schippers zijn verplicht voor de reinheid der plankieren of kaden, waarlangs hunne vaartuigen zijn gemeerd, zorg te dragen.

(2). De buitenste meerkettingen of trossen van een vaartuig bepalen de grenzen, waar binnen deze bepaling voor ieder vaartuig van toepassing is.

31. Aan boord van elk vaartuig moeten steeds, ter beoordeeling van den Havenmeester, de noodige manschappen en hulpmiddelen aanwezig zijn, om belemmering der scheepvaart en schadevaring te voorkomen.

32. De schippers zijn verplicht te allen tijde, zowel des daags als des nachts, behoorlijk wacht aan dek te doen houden.

33. De schippers en de eigenaars van vaartuigen, waarvan de bemanning wordt afgedankt, zijn verplicht den Havenmeester van het afdanken te voren kennis te geven en tevens te zorgen dat een behoorlijke wacht, ter beoordeeling van den Havenmeester, aan boord blijve.

34. Het is verboden:

1°. tenzij daartoe de bevoegdheid te bezitten, of die bevoegdheid van of van wege den Commandant der Marine te hebben bekomen, de voorhaven van de groote zeedoksluis, of de voorhaven der Marine-schutsluis, te bevaren of voor aanlegplaats te gebruiken;

2°. aan particuliere vaartuigen, de aanlegplaatsen in te nemen die, door zichtbare aanduiding, uitsluitend voor oorlogssloepen en andere Rijksvaartuigen zijn bestemd;

3°. de werktuigen, tot proefnemingen bestemd, als: telegraaf- of telefoonpalen, telegraaf- of telefoondraden, observatieposten enz. te beschadigen;

4°. over bruggen te loopen of te rijden voor zij geheel gesloten of vastgezet zijn;

5°. over de bruggen anders dan stapvoets te rijden;

6°. aan troepen, over de bruggen anders dan uit den pas te marcheren;

7°. de voor eene brug geplaatste afsluiting zonder vergunning van den sasmeeester of de sluiswachters te openen;

8°. over eene brug eene vracht te vervoeren die, naar het oordeel van den sasmeeester of de sluiswachters, de brug aan beschadiging blootstelt;

9°. zich op eenig werk te begeven, waartoe de toegang op eene voor ieder blijkbaar wijze verboden is;

10°. tenzij door den sasmeeester of sluiswachters te zijn aangezocht, bruggen te wippen, te draaien, te openen of te sluiten.

Bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

35. (1). Vaartuigen die, volgens de wettelijke bepalingen tot voorziening tegen besmettelijke ziekten of tot wering van besmetting door uit zee aankomende schepen, aan een gezondheidsonderzoek of aan ontsmetting onderworpen moeten worden, mogen in de maanden April tot en met September niet in de haven komen.

(2). In de overige maanden kan het hun geoorloofd worden op de haven te komen; zij moeten dan echter tot het *Nieuwewerk* (Oostoever) doorloopen en aldaar, onder het toezicht van een door den Commandant der Marine te bestemmen oorlogsvaartuig, verblijven, totdat door het bevoegd gezag gemeenschap met den wal en met andere vaartuigen wordt toegestaan.

(3). In de haven liggende vaartuigen, waarop zich eene besmettelijke ziekte vertoont, moeten, wanneer de Commandant der Marine dit noodig oordeelt, dadelijk naar de reede vertrekken of eene aan te wijzen ligplaats innemen.

(4). De daartoe door of namens die autoriteit gegeven last, moet onverwijld door den schipper worden uitgevoerd. De aangewezen ligplaats mag alleen worden verlaten om uit de haven te gaan, overigens niet zonder toestemming van den Commandant der Marine.

Bepalingen betreffende het aan boord hebben, het lossen, innemen en vervoeren van buskruit en andere ontplofbare en licht ontvlambare stoffen.

36. (1). Vaartuigen, welker lading geheel of gedeeltelijk bestaat uit buskruit of andere ontplofbare stoffen, of wel uit petroleum, naphtha of andere licht ontvlambare stoffen, waaronder ongebluschte kalk gerekend wordt te behooren, mogen niet in de haven komen zonder voorafgaande vergunning van den Havenmeester.

(2). Onverminderd de verplichting tot naleving van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187) als laatstelijk gewijzigd bij besluit van 15 September 1917 (*Staatsblad* n°. 587), en waarvan de tekst werd geplaatst in het *Staatsblad* n°. 686, ingevolge Koninklijk besluit van 6 December 1917,

zijn de schippers van particuliere vaartuigen gehouden, om dadelijk bij aankomst in de haven den Havenmeester opgave te doen van de hoeveelheid buskruit en andere ontplofbare stoffen, die zij aan boord hebben, onverschillig of die stoffen voor eigen gebruik dan wel voor den handel bestemd zijn. Op de eerste aanzegging van den Havenmeester moeten de schippers die stoffen afgeven, ten einde deze onder militair geleide in een Rijksmagazijn te kunnen laten bergen.

(3). De teruggave geschiedt na ingediend verzoek bij den Havenmeester, vóór het vertrek uit de haven. Voor het van boord halen, opbergen en weder aan boord terugbrengen, is door den schipper de vastgestelde vergoeding verschuldigd.

(4). Na bekomen vergunning om op de haven te komen moeten de vaartuigen, die geheel of gedeeltelijk zijn geladen met buskruit of andere ontplofbare stoffen, indien de lossing niet dadelijk kan plaats hebben, achter in de haven, op de door den Havenmeester aangegeven ligplaats ankeren. Vaartuigen die geheel of gedeeltelijk zijn geladen met petroleum, naphta of andere licht ontvlambare stoffen, waaronder ongebluschte kalk gerekend wordt te behooren, mogen *niet* in de haven lossen dan met schriftelijke vergunning van den Havenmeester.

(5). Bedraagt hun diepgang 48 decimeter of minder, dan moeten zij dadelijk schutten. Bij meerderen diepgang *kan* een gedeelte der lading in de haven worden gelost.

(6). Indien de ontscheping, in het tweede lid van dit artikel bedoeld, niet wordt bevolen, zijn de schippers verplicht de bijzondere maatregelen van voorzorg, die hun door den Havenmeester worden bevolen, uit te voeren.

(7). Alleen de Commandant der Marine is bevoegd bevelen uit te vaardigen, omtrent de al of niet inscheping en het aan boord houden van buskruit en andere ontplofbare stoffen op oorlogsvaartuigen; hij doet hiermede den Havenmeester in kennis stellen. Laatstgenoemde gelast het inacht nemen van de noodige voorzichtigheidsmaatregelen aan boord der vaartuigen, waarlangs het vervoer geschiedt.

(8). Buskruit of andere ontplofbare of licht ontvlambare stoffen, mogen niet door of in de haven worden vervoerd, noch ook in of uit eenig particulier vaartuig worden geladen of gelost, zonder vergunning van den Havenmeester.

(9). Gedurende het vervoer, laden of lossen moeten, zoowel de schippers der vaartuigen,

waarmede het vervoer plaats heeft, of waarin of waaruit wordt geladen of gelost, als de schippers der overige in de haven liggende vaartuigen, een ieder voor zooveel hem betreft, de bijzondere maatregelen van voorzorg in acht nemen, die hun door of van wege den Havenmeester worden bevolen. Gedurende het vervoer, laden of lossen zal door de zorg van den Havenmeester aan het havenkantoor *een roode vlag als waarschuwingsein* worden getoond. Zoolang die vlag niet is geheschen, mag het vervoer, laden of lossen niet aanvangen.

37. (1). De schipper is gehouden:

a. zijn vaartuig op den bepaalden tijd naar de plaats te verhalen, die voor het inladen of lossen is aangewezen;

b. twee havenwachters aan boord toe te laten, die verplicht zijn alle onvoorzichtigheid te keeren en te waken, dat onvoorwaardelijk alle vuur en licht aan boord van het vaartuig is uitgedoofd;

c. het laden onverpoosd en slechts tusschen zonsop- en ondergang te doen plaats hebben en dadelijk nadat het inladen is beëindigd, de haven te verlaten.

(2). Voor de sub *b* genoemde diensten wordt de vergoeding door den Havenmeester bepaald.

Bepalingen tot voorkoming en tot beteugeling van brand.

38. (1). Het is verboden aan boord van de vaartuigen licht ontvlambare, of bij ontvlaming fel brandende stoffen, als pek, teer, hars, olie en talk te smelten, te warmen of te koken.

(2). De aanwijzing van een geschikte plaats hiertoe, aan den wal, geschiedt op verzoek van den schipper door den Havenmeester.

(3). Nimmer mag aan boord van een schip kalk worden geblusht.

39. Aan boord der vaartuigen moeten alle lichten in goed gesloten lantaarns zijn geplaatst. Het loopen of werken met ongedekte lichten is verboden.

40. (1). Ter beoordeeling van den Havenmeester mag aan boord van vaartuigen welke geladen zijn met licht ontvlambare lading, tusschen 9 uur 's avonds en 5 uur 's morgens, geen vuur en tusschen middernacht en 5 uur 's morgens, niet meer dan één licht branden, welk licht in een goed gesloten lantaarn moet zijn geplaatst.

(2). Dit verbod geldt niet voor dichte kachels in kajuiten of salons, die tot middernacht mogen aanblijven, noch ook voor elec-

trisch licht en de lichten in de machinekamers en voor de vuren van de stoomketels.

41. Indien vaartuigen zijn ingevroren, dan moet elke schipper zorgen dat bij zijn vaartuig een bijt van minstens één meter in het vierkant worde gehakt en opengehouden.

42. (1). De schipper op wiens vaartuig brand ontstaat, moet terstond de klok doen luiden of kleppen en, bij gemis van eene klok, door roepen of op andere wijze beproeven de aandacht te trekken.

(2). Hij laat van het ontstaan van brand bericht aan het havenkantoor geven. Hij waakt voor de goede orde aan boord en stelt alles in het werk om den brand te stuiten.

(3). De schippers wier vaartuigen ver genoeg van de plaats van den brand verwijderd liggen, zoodat de bemanningen niet dadelijk voor de veiligheid dier vaartuigen behoeven werkzaam te zijn, ter beoordeeling en op verzoek van den Havenmeester of van de havenbeambten, verplicht, met alle beschikbare manschappen hulp te verlenen. Zij zenden die manschappen naar de plaats van den brand om, onder leiding van den Havenmeester of van de havenbeambten, die diensten te verlenen, welke van hen gevorderd zullen worden.

Bepalingen tot handhaving van dit reglement.

43. (1). Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de Commandant der Marine, de Havenmeester en de havenbeambten, en voor zooverre dit betreft de kunstwerken die onder 's Rijks Marinewerf ressorteeren, ook de Directeur van 's Rijks werf, Hoofdingenieurs en Ingenieurs der Marine, de sasmeester en sluiswachters bij die werf in functie.

(2). Zij zijn bevoegd tot de handelingen omschreven in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

(3). De door hen opgemaakte processen-verbaal moeten, voor zooverre zij niet zijn opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, binnen 48 uren voor den Kantonrechter, binnen wiens rechtsgebied de overtreding plaats heeft gehad, worden beëdigd.

(4). Die processen-verbaal worden vervolgens door tusschenkomst van den Commandant der Marine, aan den betrokken ambtenaar van het Openbaar Ministerie gezonden en, voor zoover betreft de reede benevens de onder het Departement van Waterstaat ressorteerende werken der haven, in afschrift aan den Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat medegedeeld.

44. De Commandant der Marine en de Havenmeester zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

45. De schippers zijn verantwoordelijk bij overtreding van hetgeen in dit reglement aan de vaartuigen, waarover zij het bevel voeren, is verboden of verplichtend gesteld. Zij zijn gehouden te gehoorzamen aan alle bevelen, hun door den Havenmeester en de havenbeambten gegeven in het belang van de vaart, van de werken of van de goede orde en veiligheid op de reede en in de haven.

46. Van de bevelen van den Havenmeester en de havenbeambten is, onverminderd de verplichting, om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Commandant der Marine.

47. (1). Van alle schade toegebracht aan de havens, aan hetgeen er toe behoort, of tot bescherming der havenwerken is aangebracht, wordt door den Havenmeester proces-verbaal opgemaakt.

(2). Dit proces-verbaal houdt in: de staat waarin het beschadigde vóór het ongeval verkeerde, de omstandigheden waaronder de beschadiging plaats vond, de vermoedelijke kosten van herstelling, de persoon die tot de vergoeding wordt gehouden geacht, en het geldelijk bedrag dat deze, volgens taxatie, is verschuldigd, moettende deze taxatie door een deskundige geschieden.

(3). Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand waarin de werken verkeerden, vóór dat de schade werd toegebracht. Dit proces-verbaal wordt, door tusschenkomst van den Commandant der Marine, aan den Minister van Marine gezonden en een afschrift aan den Directeur van 's Rijks werf of den Hoofdingenieur-Directeur van den Waterstaat medegedeeld, al naarmate de schadevaring betrekking heeft op werken, die onder het Departement van Marine of onder dat van Waterstaat ressorteeren.

(4). Ook de schipper ontvangt zoo mogelijk een afschrift.

(5). Van de door den Havenmeester opgemaakte raming der verschuldigde schadevergoeding is, overeenkomstig artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) hooger beroep op den Commandant der Marine.

48. Hetgeen in het vorig artikel werd voorgeschreven is mede toepasselijk ter bepaling van het bedrag der kosten, wegens de maatregelen door de in artikel 44 genoemde ambtenaren genomen, krachtens artikel 3

der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

49. (1). De krachtens de artikelen 18—19 van dit reglement voor rekening van den schipper gemaakte kosten, zoomede de op grond van artikel 37 van dit reglement verschuldigde vergoedingen, moeten door den schipper, vóór het verlaten der haven, aan den Havenmeester worden betaald.

(2). Bij gebreke van betaling of borgstelling wordt hiervan door den ambtenaar aan wien de betaling moet geschieden, proces-verbaal opgemaakt en dit, met de daartoe behorende bescheiden, door tusschenkomst van den Havenmeester aan den Commandant der Marine gezonden, opdat deze voor het verhaal in rechte kunne zorg dragen, hebbende de Havenmeester ook in dit geval de bevoegdheid, omschreven in de laatste alinea van artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

50. Voor elke betaling wordt den schipper eene quitantie afgegeven.

Strafbepalingen.

51. Overtreding van de bepalingen van dit reglement, van politie wordt, voor zooverre daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste zestig dagen of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, de overtreding van artikel 4, 7 (derde lid), 29, sub 1, 35, 36 (eerste, tweede, achtste en negende lid);

b. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 5 (vierde lid), 6, 15 en 42;

c. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 9, 12, 29, sub 7 en 8, 31, 32, 33 en 45;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van artikel 7 (eerste lid), 19 en 34, sub 1 en 7;

e. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 7 (tweede en vierde lid), 10, 16, 17, 23, 26, 28, 29, sub 2 en 3, 34, sub 9 en 10, 38, 39 en 40;

f. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 20, 22, 24, 25, 27, 29, sub 4, 5, 6, 9 en 10, 30, 34, sub 2, 3, 4, 5, 6 en 8 en 41.

Slopbepalingen.

52. Het bepaalde in de artikelen 12 (eerste lid), 25, 31 en 40 van dit reglement is niet van toepassing op oorlogsvaartuigen.

1918.

53. Met het in werking treden van dit reglement vervallen alle vroegere reglementen, die op de reede en 's Rijks Marinehaven „het *Nieuwediep*” van toepassing waren.

Behoort bij Koninklijk besluit van 21 December 1918 (*Staatsblad* n°. 833).

Ons bekend,

De Minister van Marine, TEN CATE.

De Min van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

BIJLAGE II.

REGLEMENT van politie voor de reede en 's Rijks Marinehaven van Hellevoetsluis.

Art. 1. (1). Dit reglement is van toepassing op het *Haringvliet* voor zoover begrens:

aan de noordzijde, door de droogvallende slikken en de dijken van het eiland *Voorne*;

aan de oostzijde, door de lijn, gaande over den kerkstoren van den Ouden-Hoorn en het havenlicht van Dirksland, in welke lijn op den zeedijk van den Ouden-Hoornschen polder een bakens is geplaatst;

aan de zuidzijde, door den spitsetonnenkant van het vaarwater;

aan de westzijde, door de lijn, gaande over den schoorsteen van de waterleidinginstallatie, benoorden den Hoek van de Kwak en het havenlicht van Dirksland, in welke lijn op het duin bij de Kwak aan de zuidkust van *Voorne* twee bakens zijn geplaatst;

alsmede op 's Rijks Marinehaven van Hellevoetsluis, waaronder wordt verstaan het vaarwater tusschen den afsluitboom van het natte dok van 's Rijkswerf en de koppen of zeeinden der havenhoofden.

(2). Tot de haven worden gerekend te behoreen de afsluitboom, het remmingwerk aan het begin van het natte dok, de zeedoksluis met de eb- en vloeddeuren, de havenmuren met de wrijf houten en schoren tegen de kaaimuren, de houten havenhoofden met den ijsbreker, aansluitende aan het oostelijk hoofd, de ijzeren draaibrug en de duc d'alven.

2. In dit reglement wordt verstaan:

onder *reede*, het in artikel 1 omschreven gedeelte van het *Haringvliet*;

onder *haven*, het in artikel 1 omschreven gedeelte van 's Rijks Marinehaven te Hellevoetsluis;

onder *Commandant der Marine*, de Onder-Commandant der stelling Hellevoetsluis, of degeen die hem bij afwezigheid of ziekte vervangt;

onder *Directeur van 's Rijkswerf en ingenieurs der Marine*, de Directeur en de ingenieurs der

Marine, geplaatst bij 's Rijks werf te Hellevoetsluis, of zij die hen vervangen;

onder *Hoofdingenieur-Directeur*: de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat binnen wiens dienstkring de reede en de haven zijn gelegen;

onder *Havenmeester*: de zeeofficier, die deze betrekking ter plaatse bekleedt of die hem als zoodanig vervangt;

onder *havenbeambten*: de havenwachters ter plaatse;

onder *schipper*: ieder gezagvoerder van een vaartuig of vlot of die dezen vervangt;

onder *zeilvaartuig*: elk vaartuig onder zeil en niet door stoom of door eene andere mechanische kracht voortbewogen;

onder *stoomvaartuig*: elk door stoom of door eene andere mechanische kracht voortbewogen vaartuig, al dan niet zeilvoerende;

onder *dag*: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder *nacht*: de tijd tusschen onder- en opgang der zon.

3. (1). Dit reglement wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld. Mede wordt gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld eene vertaling van het reglement in het Engelsch, het Duitsch en het Fransch.

(2). Oorlogs- en andere Rijksvaartuigen ontvangen op aanvraag de exemplaren gratis.

(3). Aan vreemde oorlogsvaartuigen, zoodmede aan de schepen der koopvaardij en in het algemeen aan alle vaartuigen, voorzien van een zeebrief, die zich voor de reede vertoonen, wordt een exemplaar van dit reglement, eveneens kosteloos, door de zorg van den Havenmeester toegezonden.

(4). Alle schippers, die de reede bevaren, daar ten anker liggen of op de haven komen, zijn gehouden de voorschriften van dit reglement stipt na te komen. Zij moeten in het bezit zijn van dit reglement en van het Binnen-aanvaringsreglement en deze desgevorderd vertoonen aan de ambtenaren en beambten in artikel 42 bedoeld.

Bepalingen betreffende het gebruik maken van de reede en van de haven.

4. (1). De koopvaardijvaartuigen mogen de Marinehaven van Hellevoetsluis niet binnenloopen zonder voorafgaande toestemming van den Commandant der Marine aldaar.

(2). Het komen op, het vertrekken en bevaren van, zoodmede het verblijven op de reede en de haven kan bij gelegenheid van belangrijke schietoefeningen, van een bezoek van

vreemde eskaders of van enkele oorlogsbodems van eene vlootrevue of van een bezoek van Hare Majesteit de Koningin aan een of meer schepen der vloot, door of op last van den Commandant der Marine aan de door dezen aan te wijzen soorten of categorieën van vaartuigen tijdelijk worden verboden.

(3). Van het voornemen om langer dan vier achtereenvolgende uren van deze bevoegdheid gebruik te maken, geschiedt ten minste drie dagen te voren openbare afkondiging met vermelding van den datum door den Commandant der Marine, die daarvan kennis geeft aan den Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat.

(4). Deze verbodsbepalingen zijn niet toepasselijk op in vaste richtingen over de reede varende stoomvaartuigen van en naar *Hellevoetsluis*.

(5). Het in werking zijn van de in het tweede lid van dit artikel bedoelde bepaling zal worden kenbaar gemaakt:

des daags: door het toonen van twee blauwe vlaggen boven elkaar op het kantoor van het Loodswezen te *Hellevoetsluis*, wanneer het betreft de reede en door een roode vlag, wanneer het betreft de haven;

des nachts: door het toonen van twee groen licht gevende lantaarns boven elkaar op dezelfde plaats, wanneer het de reede betreft en door twee roode lichten, wanneer het betreft de haven.

(6). Wanneer om eenige reden de doorvaart door of onder door de ijzeren draaibrug verboden is, wordt hiervan blijk gegeven door het toonen van eene roode vlag op de sluis.

5. (1). In de in het vorig artikel genoemde gevallen is de Commandant der Marine bevoegd de ligplaatsen der oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen aan te wijzen.

(2). De Havenmeester bepaalt en verandert in die gevallen zoo noodig de ligplaats der particuliere vaartuigen.

(3). Hij is ten aanzien van de havenbevoegd tot de in de eerste zinsnede vermelde handelingen, wanneer dit door hem tot het voorkomen van averij wenschelijk wordt geacht.

(4). Bij het neerhalen der seinen bedoeld in artikel 4, sub (5), moeten de vaartuigen, die op de haven komen of daaruit wenschen te vertrekken, de door den Havenmeester, zoo noodig, aangegeven volgorde in acht nemen.

6. (1). Het is verboden ter reede te ankeren in het verlengde van de as van de haven, in den mond of in het vaarwater der

haven te blijven liggen, tenzij onvoorziene omstandigheden dit noodig maken.

(2). In elk geval is de schipper gehouden, zonder verwijl aan den wal te korten, en zoodanig ligplaats te nemen, als door den Havenmeester zal worden aangewezen.

7. (1). De schipper van een gezonken vaartuig is verplicht den Havenmeester zoo spoedig mogelijk na dit ongeval daarvan te verwittigen of te doen verwittigen.

(2). Gelijke kennisgeving is verplichtend, wanneer van een vaartuig een voorwerp verloren is geraakt, dat door drijven of door zinken hinder of gevaar voor de vaart op de reede of in de haven kan doen ontstaan.

(3). De schipper is verplicht, na bekomen bevel van den Havenmeester, het gezonken voorwerp dadelijk te doen opvisschen.

(4). Op de plaats waar zulk een voorwerp gezonken is, moet door den schipper terstond een boei worden gelegd.

(5). Tot op het oogenblik dat van Overheidswege, krachtens de wet van 23 Juli 1885 (*Staatsblad* n°. 151) tot opruiming wordt overgegaan, blijven belanghebbenden bevoegd het gezonken vaartuig te lichten.

8. (1). Binnenkomende zeilvaartuigen moeten de zeilen strijken bij het binneneinde der houten havenhoofden.

(2). De maximum-snelheid, waarmede stoomvaartuigen zich in de haven mogen bewegen, bedraagt 120 M. per minuut.

(3). De vaartuigen zullen, zoodra zij tusschen de hoofden liggen, de ankers zoodanig op den boeg moeten leggen, of die binnen boord nemen, dat de handen niet buiten boord steden, en dus niet aan eenig havenwerk prijs kunnen krijgen.

9. (1). De vaartuigen moeten worden gemeerd aan de ter weerszijden van de haven zich bevindende meerpalen en ringen. Zij mogen niet meren of hunne trossen, touwen of kettingen vastmaken aan de paalwerken, gordingen, barrièrestijlen, noch aan de havenhoofden, ingeval deze worden hersteld; evenmin aan vloten, heien, bokken, losse palen, enz. die bij de herstelling gebezigd worden.

(2). De eenmaal gemeerd liggende vaartuigen mogen door niemand, dan op last van den schipper of van den Havenmeester, weder worden losgemaakt.

(3). De schipper is verplicht zorg te dragen: voor een behoorlijke behandeling der trossen, in verband met het verval;

nimmer met zijn vaartuig onmiddellijk tegen de kade aan te liggen;

en verder, om zooveel daaruit verwijderd te blijven, dat droogvallen voorkomen wordt, waartoe hij gebruik behoort te maken van uithouders of, zoo noodig, van een vlot.

10. (1). Niemand mag de vrije doorvaart der haven versperren of belemmeren, op welke wijze dan ook.

(2). Het wordt niettemin vrijgelaten, om bij harden wind, tot het van den lijwal vrijhouden der vaartuigen, trossen of lijnen aan de overzijde der haven te brengen, doch is de schipper verplicht iemand aan boord te laten, ten einde bij het binnenkomen van andere vaartuigen die trossen, lijnen enz. los te gooien.

11. (1). De trossen, touwen of kettingen, waarmede de vaartuigen aan de in de beide vorige artikelen bedoelde paalwerken enz. zijn vastgemaakt, moeten, op de eerste aanzegging van den Havenmeester of van zijnentwege, worden losgemaakt en ingehaald.

(2). Bij verzuim of weigering, zal de Havenmeester die door 's Rijks werklieden doen kappen of losmaken, onverminderd de door den nalatige of onwillige, wegens overtreding van deze bepaling, te belopen straf.

12. (1). Bij het binnenkomen, vertrekken en verhalen, alsook op Zon- en algemeen erkende Christelijke en nationale feestdagen, moeten de vaartuigen hunne natievlag voeren. Vaartuigen, die vóór zonsopkomst binnenvallen, voeren met den dag tot aan het middaguur eveneens de vlag hunner natie.

(2). Voor vaartuigen van eenige bij de Koninklijk Marine bekende jachtclub, den clubstandaard voerende en voor visschersvaartuigen is het voeren der natievlag niet verplichtend.

13. (1). De Commandant der Marine bepaalt de ligplaatsen der oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen.

(2). Ook voor oorlogsschepen van andere natien worden door deze autoriteit de ligplaatsen vastgesteld.

(3). Een en ander wordt ter kennis gebracht van den Havenmeester, die de noodige maatregelen neemt, opdat de aangewezen ligplaatsen ruim gehouden of gemaakt worden.

14. (1). De Havenmeester bepaalt de ligplaatsen der particuliere vaartuigen.

(2). Hij verandert die zoo noodig.

15. Oorlogsschepen en andere Rijksvaartuigen mogen niet zonder toestemming van den Commandant der Marine van ligplaatsen veranderen, van welke toestemming deze den Havenmeester kennis doet dragen. Particu.

liere vaartuigen mogen dit niet zonder toestemming van den Havenmeester aan den schipper. Vaartuigen niet grooter dan 20 kubieke meter, toebehoorende aan eenige jachtclub en in het algemeen roeibootten met of zonder zeiltuig, mogen zonder toestemming in de haven van ligplaats veranderen, onder gehoudenheid om dadelijk van de ingenomen ligplaats weg te gaan, wanneer vanwege den Havenmeester daartoe aanzegging wordt verkregen.

16. (1). De vaartuigen mogen niet worden gelegd ter zijde van andere vaartuigen, dan in het geval er geen ruimte meer is tegen den wal, of dat zulke vaartuigen hunne ladingen geheel of gedeeltelijk aan elkander moeten overgeven, of indien andere redenen, ter beoordeeling van den Havenmeester, zulks mochten vereischen.

(2). Willen zij, nadat het overladen is afgeloopen of de bedoelde redenen opgehouden hebben te bestaan, in de haven blijven, dan moeten zij weder van elkander verhalen naar de plaats, welke hun door den Havenmeester zal worden aangewezen.

(3). Wanneer vaartuigen naast elkander liggen, zijn de schippers der buitenste vaartuigen verplicht de ruimte te maken, die noodig is om te kunnen verhalen, of om lichters te kunnen gebruiken.

(4). De schippers der binnenste vaartuigen moeten, *over* deze, aan de bemanningen der buitenwaarts gemeerde bodems vrije passage naar en van den wal veroorloven.

(5). Het laden en lossen *over* andere vaartuigen mag niet geschieden; het lossen van visch is hiervan uitgesloten, wanneer zulks met wederzijdsch goedvinden der schippers geschiedt.

17. De schippers van vaartuigen, die naast en buiten andere vaartuigen liggen, zijn verplicht door het uitbrengen van trossen of werpankers op het diep, het zetten van stutten, of het aanwenden van andere hulpmiddelen, zorg te dragen dat schade aan de lichters, bestemd tot lossing of lading der binnenwaarts gelegen vaartuigen voorkomen wordt.

18. Het is verboden :

1°. om aan te leggen of zich vast te meren aan de trap gelegen voor het gebouw van het Commandement der Marine;

2°. zich op het terrein der sluis te begeven of daarop goederen te bergen of op de hekken te hangen, tenzij daartoe bevoegd te zijn of vergunning te hebben van of vanwege den Havenmeester;

3°. over de draaibrug te loopen of te rijden,

vóór zij geheel gesloten of vastgezet is, of de ijzeren hekken te openen, tenzij met vergunning van het sluispersoneel.

19. (1). Wanneer hij door de havenbeambten gewaarschuwd wordt van spuien, is de schipper gehouden zijn vaartuig zoodanig te meren, dat er door het spuien geen schade aan eigen of andere vaartuigen of wel aan de havenwerken kan worden veroorzaakt.

(2). Een uur vóór het spuien wordt op het Westerhavenhoofd een roode vlag geplaatst en aan den vlaggestok van het Loodswezen een blauwe vlag, waarin met witte letters het woord „Spuien” geheschen, ten teeken dat geen vaartuigen op de haven mogen komen.

20. (1). Wanneer de haven dichtgevroren is, zorgt de Havenmeester dat de vaartuigen, die in de haven willen komen, op kosten van de schippers worden ingeijst.

(2). De onkosten worden, in evenredigheid van den bruto-inhoud van elk vaartuig, over de gezamenlijke vaartuigen verdeeld, strekkende hierbij hun meetbrief als maatstaf.

21. De schipper die met een lek vaartuig in de haven komt, of met een vaartuig in de haven zijnde een lek verkrijgt, is verplicht hiervan onverwijld den Havenmeester kennis te doen dragen, opdat zoo noodig intijds eene ligplaats, waar het niet geheel kan zinken, worde aangewezen, of andere maatregelen om het zinken te voorkomen, ten koste van den schipper, kunnen worden genomen.

22. De schippers moeten zorgen, dat de vlotten, lichters, sloepen, balken enz bij hunne vaartuigen in gebruik, of daartoe behorende, immer behoorlijk zijn vastgemaakt.

23. De schipper van een met hout geladen vaartuig mag de houtlading niet doen lossen, noch daarvan vlotten doen samenstellen, dan na bekomen vergunning van den Havenmeester, die daarbij tevens eene geschikte plaats voor de lossing aanwijst.

24. (1). Het is aan particulieren verboden zonder vergunning van den Havenmeester in de haven te dreggen. Oorlogsvaartuigen moeten hiervan — zoo mogelijk te voren — kennisgeven aan den Havenmeester.

(2). Indien blinde ankers, kettingen, touwen of andere voorwerpen, bij het dreggen of bij het lichten van ankers worden opgehaald, moet hiervan den Havenmeester worden kennis gegeven, opdat het bergloopen kan worden genoten, ingevolge de bepalingen van Titel VII, 2de boek van het Wetboek van Koophandel en het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1852 (*Staatsblad* n°. 141).

25. (1). Het is verboden aan boord van de vaartuigen te schieten, buskruit of andere ontplofbare stoffen te doen ontbranden of ontploffen of vuurwerk af te steken.

(2). Vrijstelling van deze bepaling kan door den Commandant der Marine worden gegeven.

26. Na het slaan of blazen van de taptoe en vóór het slaan of blazen der reveille aan boord van het Wachtschip, mag aan boord der vaartuigen de klok niet geluid of geklept worden, tenzij als middel tot het vragen van hulp bij brand of ander onheil.

27. Het is verboden zand, grind, steenen, steenkolen of andere vaste stoffen in de haven te laten vallen of te werpen.

28. In verband met het bepaalde in het vorig artikel, zijn de schippers verplicht bij het lossen en laden van ballast, grind, steenkolen, graan en soortgelijke zaken, een zeil of kleed te doen vastmaken, van het scheepsboord op den wal, of van het boord van het eene vaartuig op het boord van het andere.

29. Bij het meren zijn de schippers verplicht de meerpalen, wanneer deze niet van ijzeren schenen zijn voorzien, behoorlijk tegen schavieling door de meerkettingen te beveiligen.

30. Het is verboden :

1°. het gebruik der haven te belemmeren of te beletten, tenzij men daartoe bevoegd is ;

2°. zonder toestemming van den Havenmeester aan de vloedpalen te meren, te verhalen of zoogenaamd te tornen, moede voor deze werkzaamheden de daarvoor bestemde meerpalen, duc d'alven, haalijzers of ringen gebezigd worden ;

3°. met haken of andere scherpe werktuigen in de plankieren of andere werken te steken ;

4°. zonder vergunning van den Havenmeester op de kaden of plankieren iets neer te leggen of op te hangen, dat niet behoort tot geloste of in te nemen lading ;

5°. vuilnis, roet, asch of sintels op de kaden of plankieren te werpen ;

6°. over de plankieren met handkarren of wagens te rijden ;

7°. zich met een vaartuig of vlot te vestigen tot het drijven van handel, het houden van herberg, het verleen van huisvesting of het houden van vast verblijf ;

8°. een vaartuig in de haven te sloopen ;

9°. van den dijk of van de oevers der haven te schieten ;

10°. zonder vergunning van den Havenmeester in enig deel der haven fuiken en ander vischtuig vast te zetten of te doen zetten of wel daaraan vaststaand te hebben.

31. (1). De schippers zijn verplicht voor de reinheid der plankieren of kaden, waarlangs hunne vaartuigen zijn gemeerd, zorg te dragen.

(2). De buitenste meerkettingen of trossen van een vaartuig bepalen de grenzen, waar binnen deze bepaling voor ieder vaartuig van toepassing is.

32. Aan boord van elk vaartuig moeten steeds, ter beoordeeling van den Havenmeester, de noodige manschappen en hulpmiddelen aanwezig zijn, om belemmering der scheepvaart en schadevaring te voorkomen.

33. De schippers zijn verplicht te allen tijde, zowel des daags als des nachts, behoorlijk wacht aan dek te doen houden.

34. De schippers en de eigenaars van vaartuigen, waarvan de bemanning wordt afgedankt, zijn verplicht den Havenmeester van het afdanken te voren kennis te geven en tevens te zorgen dat een behoorlijke wacht, ter beoordeeling van den Havenmeester, aan boord blijve.

Bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

35. (1). Vaartuigen die, komende van plaatsen, door besmettelijke ziekte bezocht of uit havens, daarvan verdacht gehouden, aan quarantaine moeten onderworpen worden, mogen de Marinehaven van Hellevoetsluis niet aandoen.

(2). In de haven liggende vaartuigen, waarop zich eene besmettelijke ziekte vertoont, moeten, wanneer de Commandant der Marine dit noodig oordeelt, dadelijk naar de reede vertrekken of eene aan te wijzen ligplaats innemen.

(3). De daartoe door of namens die autoriteit gegeven last, moet onverwijld door den schipper worden uitgevoerd. De aangewezen ligplaats mag alleen worden verlaten om uit de haven te gaan, overigens niet zonder toestemming van den Commandant ter Marine.

Bepalingen betreffende het aan boord hebben, het lossen, innemen en vervoeren van buskruit en andere ontplofbare en licht ontvlambare stoffen.

36. (1). Vaartuigen, welker lading geheel of gedeeltelijk bestaat uit buskruit of andere ontplofbare stoffen of wel uit petroleum, naphtha of andere licht ontvlambare stoffen, waaronder ongebluschte kalk wordt gerekend te behooren, mogen niet in de haven komen, zonder voorafgaande vergunning van den Havenmeester, van wien de schipper alsdan de noodige orders daaromtrent ontvangt.

(2). Onverminderd de verplichting tot na-

leving van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187), als laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 15 September 1917 (*Staatsblad* n°. 587), en waarvan de tekst werd geplaatst in het *Staatsblad* n°. 686, ingevolge Koninklijk besluit van 6 December 1917, zijn de schippers van particuliere vaartuigen gehouden, om dadelijk bij aankomst in de haven den Havenmeester opgave te doen van de hoeveelheid buskruit en andere ontplofbare stoffen, die zij aan boord hebben, onverschillig of die stoffen voor eigen gebruik dan wel voor den handel bestemd zijn. Op de eerste aanzegging van den Havenmeester moeten de schippers die stoffen afgeven, ten einde deze onder militaire geleide in een Rijksmagazijn te kunnen laten bergen.

(3). De teruggave geschiedt na ingediend verzoek bij den Havenmeester, vóór het vertrek uit de haven. Voor het van boord halen, opbergen en weder aan boord terugbrengen, is door den schipper de vastgestelde vergoeding verschuldigd.

(4). Ingeval de ontscheping niet wordt bevolen, zijn de schippers verplicht, de bijzondere maatregelen van voorzorg, die hun door den Havenmeester worden bevolen, uit te voeren.

(5). Alleen de Commandant der Marine is bevoegd, bevelen uit te vaardigen, omtrent de al of niet inscheping en het aan boord houden van buskruit en andere ontplofbare stoffen op oorlogsvaartuigen; hij doet hiermede den Havenmeester in kennis stellen.

(6). Laatstgenoemde gelast het inacht nemen van de noodige voorzichtigheidsmaatregelen aan boord der vaartuigen, waarlangs het vervoer geschiedt.

(7). Particuliere vaartuigen mogen niet dan na bekomen vergunning van den Havenmeester, in de haven buskruit en andere ontplofbare of licht ontvlambare stoffen, laden of lossen of in of door de haven vervoeren.

(8). De schipper is alsdan gehouden:

a. zijn vaartuig op den bepaalden tijd naar de plaats te verhalen, die voor het inladen of lossen is aangewezen;

b. twee havenwachters aan boord toe te laten, die verplicht zijn alle onvoorzichtigheid te keeren en te waken, dat onvoorwaardelijk alle vuur en licht aan boord van het vaartuig is uitgedoofd;

c. het laden onverpoosd en slechts tusschen zonsop- en ondergang te doen plaats hebben en dadelijk nadat het inladen is beëindigd, de haven te verlaten.

(9). Gedurende het laden of lossen moeten,

zoowel de schipper van het betrokken als die der overige in de haven liggende vaartuigen, stipt de bijzondere maatregelen van voorzorg in acht nemen, hun door of vanwege den Havenmeester bevolen, en zal op het Westershavenhoofd de roode vlag geplaatst worden, ten teeken dat geen vaartuigen op de haven mogen komen. Zoolang die vlag niet is geheschen, mag het laden of lossen niet aanvangen.

(10). Voor de sub b genoemde diensten wordt de vergoeding door den Havenmeester bepaald.

Bepalingen tot voorkoming en tot beteugeling van brand.

37. (1). Het is verboden aan boord van de vaartuigen licht ontvlambare, of bij ontvlaming fel brandende stoffen, als: pek, teer, hars, olie en talk te smelten, te warmen of te koken.

(2). De aanwijzing van een geschikte plaats hiertoe, aan den wal, geschiedt op verzoek van den schipper door den Havenmeester.

(3). Nimmer mag aan boord van een schip kalk worden gebluscht.

38. Aan boord der vaartuigen moeten alle lichten in goed gesloten lantaarns zijn geplaatst. Het loopen of werken met ongedekte lichten is verboden.

39. (1). Ter beoordeeling van den Havenmeester mag aan boord van vaartuigen, welke geladen zijn met licht ontvlambare lading, tusschen 9 uur 's avonds en 5 uur 's morgens geen vuur en tusschen middernacht en 5 uur 's morgens, niet meer dan één licht branden, welk licht in een goed gesloten lantaarn moet zijn geplaatst.

(2). Dit verbod geldt niet voor dichte kachels in kajuiten of salons, die tot middernacht mogen aanblijven, noch ook voor electrisch licht en de lichten in de machinekamers en voor de vuren van de stoomketels.

40. Indien vaartuigen zijn ingevroren, moet elke schipper zorgen, dat bij zijn vaartuig een bijt van minstens één meter in het vierkant worde gehakt en opgehouden.

41. (1). De schipper op wiens vaartuig brand ontstaat, moet terstond de klok doen luiden of kleppen en, bij gemis van eene klok, door roepen of op andere wijze beproeven de aandacht te trekken.

(2). Hij laat van het ontstaan van brand bericht aan het havenkantoor geven. Hij waakt voor de goede orde aan boord en stelt alles in het werk om den brand te stuiten.

(3). De schippers wier vaartuigen ver

genoeg van de plaats van den brand verwijderd liggen, zoodat de bemanningen niet dadelijk voor de veiligheid dier vaartuigen behoeven werkzaam te zijn, zijn ter beoordeeling en op verzoek van den Havenmeester of van de havenbeambten, verplicht, met alle beschikbare manschappen hulp te verleenen. Zij zenden die manschappen naar de plaats van den brand om, onder leiding van den Havenmeester of de havenbeambten, die diensten te verleenen, welke van hen gevorderd zullen worden.

Bepalingen tot handhaving van dit reglement.

42. (1). Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de Commandant der Marine, de Havenmeester en de havenbeambten en, voor zooverre dit betreft de kunstwerken die onder 's Rijks Marinewerf ressorteeren, ook de Directeur van 's Rijkswerf en de ingenieurs der Marine bij die werf in functie.

(2). Zij zijn bevoegd tot de handelingen omschreven in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

(3). De door hen opgemaakte processen-verbaal moeten, voor zooverre zij niet zijn opgemaakt op den eed bij den aanvang hunner bediening gedaan, binnen 48 uren voor den Kantonrechter, binnen wiens rechtsgebied de overtreding plaats heeft gehad, worden beëdigd.

(4). Die processen-verbaal worden vervolgens door tusschenkomst van den Commandant der Marine, aan den betrokken Ambtenaar van het Openbaar Ministerie gezonden en, voor zoover betreft de reede benevens de onder het Departement van Waterstaat ressorteerende werken der haven, in afschrift aan den Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat medegedeeld.

43. De Commandant der Marine en de Havenmeester zijn bevoegd tot de handelingen, omschreven in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

44. De schippers zijn verantwoordelijk bij overtreding van hetgeen in dit reglement aan de vaartuigen, waarover zij het bevel voeren, is verboden of verplichtend gesteld. Zij zijn gehouden te gehoorzamen aan alle bevelen, hun door den Havenmeester en de havenbeambten gegeven in het belang van de vaart, van de werken of van de goede orde en veiligheid op de reede en in de haven.

45. Van de bevelen van den Havenmeester en de havenbeambten is, onverminderd de

verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Commandant der Marine.

46. (1). Van alle schade toegebracht aan de havens, aan hetgeen er toe behoort of ter bescherming der havenwerken is aangebracht, wordt door den Havenmeester proces-verbaal opgemaakt.

(2). Dit proces-verbaal houdt in:

den staat waarin het beschadigde vóór het ongeval verkeerde, de omstandigheden waaronder de beschadiging plaats vond, de vermoedelijke kosten van herstelling, den persoon die tot de vergoeding wordt gehouden geacht, en het geldelijk bedrag dat deze, volgens taxatie, is verschuldigd, moete deze taxatie door een deskundige geschieden.

(3). Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand waarin de werken verkeerden, vóór dat de schade werd toegebracht. Dit proces-verbaal wordt, door tusschenkomst van den Commandant der Marine, aan den Minister van Marine gezonden en een afschrift aan den Directeur van 's Rijks werf of aan den Hoofdingenieur-Directeur van den Waterstaat medegedeeld, al naarmate de schadevering betrekking heeft op werken, die onder het Departement van Marine of onder dat van Waterstaat ressorteeren.

(4). Ook de schipper ontvangt zoo mogelijk een afschrift.

(5). Van de door den Havenmeester opgemaakte raming der verschuldigde schadevergoeding is, overeenkomstig artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69), hooger beroep op den Commandant der Marine.

47. Hetgeen in het vorig artikel werd voorgeschreven is mede toepasselijk ter bepaling van het bedrag der kosten, wegens de maatregelen door de in artikel 42 genoemde ambtenaren genomen, krachtens artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

48. (1). De krachtens de artikelen 20—21 van dit reglement voor rekening van den schipper gemaakte kosten, zoodat de op grond van artikel 36 van dit reglement verschuldigde vergoedingen, moeten door den schipper, vóór het verlaten der haven, aan de daartoe in dit reglement aangewezen ambtenaren worden betaald.

(2). Bij gebreke van betaling of borgstelling wordt hiervan door den ambtenaar aan wien de betaling moet geschieden, proces-verbaal opgemaakt en dit, met de daartoe behorende bescheiden, door tusschenkomst van den Havenmeester aan den Commandant der Marine

gezonden, opdat deze voor het verhaal in rechte kunnen zorg dragen, hebbende de Havenmeester ook in dit geval de bevoegdheid, omschreven in de laatste alinea van artikel 4 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69).

49. De betaling der gelden, bedoeld in artikel 48, moet geschieden ten kantore van den Havenmeester op 's Rijks werf, dat, behalve op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen, dagelijks geopend zal zijn van 9 uur voormiddags tot 4 uur namiddags, behalve van 15 November tot 15 Februari, als wanneer de kantooruren te 9 u. 30 m. voormiddags aangevanen en des Zaterdag van het geheele jaar, waarop het kantoor te 2 uur desnamiddags sluit.

50. Voor elke betaling wordt den schipper een quitantie afgegeven.

Strafbepalingen.

51. Overtreding van de bepalingen van dit reglement van politie wordt, voor zooverre daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste zestig dagen of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, de overtredingen van artikel 4, 7 (derde lid), 8 (tweede lid), 10 (eerste lid), 30, sub 1, 35 en 36 (eerste, tweede, zevende, achtste en negende lid);

b. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 5 (vierde lid), 6 (eerste lid), 15 en 41;

c. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 6 (tweede lid), 12, 30, sub 7 en 8, 32, 33, 34 en 44;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van artikel 7 (eerste lid) en 21;

e. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 7 (tweede en vierde lid), 8 (derde lid), 9 (eerste en tweede lid), 16, 17, 24, 27, 29, 30, sub 2 en 3, 37, 38 en 39;

f. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 9 (derde lid), 18, 23, 25 (eerste lid), 26, 28, 30, sub 4, 5, 6, 9 en 10, 31 en 40.

Slopbepalingen.

52. Het bepaalde in de artikelen 12 (eerste lid), 26, 32 en 39 is niet van toepassing op oorlogsvaartuigen.

53. Met het in werking treden van dit reglement vervallen alle vroegere reglementen, die op de reede en 's Rijks Marinehaven te Hellevoetsluis van toepassing waren.

Behoort bij Koninklijk besluit van 21 December 1918 (*Staatsblad* n°. 833).

Ons bekend,

De Minister van Marine, TEN CATE.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

23 December 1918. *MISSIVE*, van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissaris der Koningin in de provinciën, betreffende attestatiën de vita voor Oost- en West-Indische pensioenen.

Ik heb de eer U. H. E. G. te verzoeken de burgemeesters der gemeenten in Uwe provincie namens mij uit te noodigen, te beginnen met het 1^e kwartaal 1919, de navolgende voorschriften in acht te nemen voor het afgeven van attestatiën de vita voor de Oost- en West-Indische pensioenen, opdat de uitbetaling in alphabetische volgorde geschiede, evenals voor de Staatspensioenen onlangs is vastgesteld:

De attestatiën de vita voor gepensioneerde Oost-Indische ambtenaren en officieren mogen slechts worden afgegeven voor hen, wier familienaam begint met een der letters A tot en met K, op den 11en en 12en en voor hen, wier familienaam aanvangt met een der letters L tot en met Z, op den 13en en 14en van de laatste maand van ieder kwartaal, terwijl voorzoveel de gewezen West-Indische ambtenaren en de weduwen van West-Indische ambtenaren betreft, bedoelde afgifte slechts mag geschieden voor hen, wier familienaam begint met een der letters A tot en met K, op den 18en en 19en en voor hen, wier familienaam aanvangt met een der letters L tot en met Z, op den 21en en 22en dag van de derde maand van ieder kwartaal.

Ter nadere toelichting van deze regeling moge dienen dat de Oost- en West-Indische pensioenen in tegenstelling met de Staatspensioenen slechts kunnen worden uitbetaald in de derde maand van een kwartaal, vermits die pensioenen bij overlijden van de(n) gepensioneerde niet verder mogen worden uitbetaald dan en tot en met de maand waarin het overlijden heeft plaats gehad.

Aan West-Indische gepensioneerden, aan wie is vergund het pensioen per maand te ontvangen, zal evenwel tegen vertoon van de beschikking waarbij die vergunning is verleend, in het begin van iedere maand eene attestatie de vita met quitantie behooren te worden uitgereikt.

N.B. Ook al ten aanzien van de Oost- en West-Indische gepensioneerden, wier pensioenen op eene Post- en Girorekening worden

overgeschreven, van deze regeling moeten worden afgeweken. Aan dezen kan eene attestatie de vita zonder quitantie worden uitgereikt in de eerste dagen van de laatste maand van ieder kwartaal.

(W. v. d. B. A.)

23 December 1918. ARREST van den Hoogen Raad.

Aan het voorschrift van art. 174 Gemeentewet mag niet zoodanig enge beteekenis worden toegekend, dat in de verordening de dag harer inwerkingtreding zou moeten worden aangewezen; aan het voorschrift is voldaan, wanneer de verordening bepaalt, dat de dag harer inwerkingtreding door B. en W. zal worden aangewezen.

(Gemeentewet art. 174).

Voorzitter: Mr. S. Gratama.

Raden: Mrs. A. J. L. Nijpels, J. A. A. Bosch, A. P. L. Nelissen en J. Kosterfs.

J. W. enz., requirant van cassatie tegen een vonnis van de Arr. Rechtbank te Arnhem van 30 April 1918, waarbij op des requirants verzet werd bekrachtigd een bij verstek gewezen vonnis van diezelfde Rechtbank van 11 Januari 1918, bij hetwelk in hooger beroep „met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Arnhem van 19 September 1917, de requirant werd schuldig verklaard aan „het in de gemeente Arnhem drinkwaren ten verkoop in voorraad hebben, welke ondeugdelijk van samenstelling zijn”, en met toepassing van de artt. 1, 6, 8 en 10 der Warenverordening van de gemeente Arnhem werd veroordeeld tot eene hechtenisstraf voor den tijd van zes dagen; (Gepleit door Mr. S. van Oven te 's-Gravenhage).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Bosch;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

I. Schending van de artt. 211 en 221 Sv. door het vonnis onvoldoende met redenen te omkleeden en niet als toegepast te vermelden art. 18 Sr.;

II. Schending van de artt. 134, 135 en 174 der Gemeentewet, door toe te passen de Warenverordening van de Gemeente Arnhem;

O., dat bij het bekrachtigde vonnis in overeenstemming met de aanklacht ten laste van den requirant wettig en overtuigend is bewezen verklaard, dat hij in den voormiddag van 10

April 1917 te ongeveer 9 ½ uur te Arnhem in perceel Beekstraat n°. 12 ten verkoop heeft in voorraad gehad een hoeveelheid melk, welke ondeugdelijk van samenstelling was, hebbende deze melk een soortelijk gewicht bij 15° Celsius van 1,0284, een vetgehalte van 2.5 %, een gehalte van vetvrije stof van 7.64 %;

dat deze feiten bij het bekrachtigde vonnis zijn gequalificeerd en te dier zake straf is opgelegd als aan het hoofd van dit arrest is vermeld;

Ten aanzien van het eerste middel:

O., dat dit in de eerste plaats klaagt over het niet voldoende met redenen omkleed zijn van het bekrachtigde vonnis, wat, blijkens de mondelinge toelichting hieruit zou blijken, dat bij de bewijsvoering uitdrukkelijk is ter zijde gesteld de verklaring door Dr. J. A. Ras als deskundige afgelegd, zoodat ook niet tot het bewijs zou hebben medegewerkt de verklaring van dien deskundige over door hem waargenomen feiten;

O., dat, gelijk het vonnis in overeenstemming met het proces-verbaal der rechtzitting vermeld, Dr. J. A. Ras voornoemd, niet alleen als deskundige, maar ook als getuige is gehoord en beëdigd, zoodat de Rechtbank, alleen zijne verklaring als deskundige ter zijde stellende, klaarblijkelijk zijne verklaring als getuige, d. w. z. over door hem waargenomen feiten, tot het bewijs heeft laten medewerken en dus dit onderdeel feitelijken grondslag mist;

O., dat dit middel in de tweede plaats klaagt over de niet-aanhaling van art. 18 Sr. in het bekrachtigde vonnis, echter ten onrechte, daar dit artikel niet behoort tot die welke inhouden verbods- en strafbepalingen, die den onmiddellijken grondslag der veroordeeling uitmaken en dus niet behoort tot de artt., die, in den zin van art. 221 Sv., in geval van veroordeeling worden toegepast, zoodat dit onderdeel van het eerste middel is ongegrond;

Ten aanzien van het tweede middel:

O., dat dit middel, blijkens de mondelinge toelichting steunt op de omstandigheid, dat art. 11 der toegepaste verordening bepaalt:

„Deze verordening treedt in werking op een nader door B. en W. te bepalen dag”, wat in strijd zou zijn met art. 174 der Gemeentewet, zoodat de bepaling van gezegd art. 11 der Verordening rechtskracht zou missen;

O., dat dit middel is ongegrond, daar aan de in art. 174 der Gemeentewet voorkomende zinsnede, „indien zij (d. i. de verordening) geen ander tijdstip daartoe aanwijst”, niet zoodanig enge beteekenis mag worden toegekend, dat in

de Verordening de dag van hare inwerkingtreding zou moeten worden aangewezen, maar aan het in die zinsnede vervatte voorschrift is voldaan, wanneer de Verordening bepaalt, dat de dag harer inwerkingtreding door B. en W., die krachtens de wet met de uitvoering der verordening belast zijn, zal worden aangewezen evenzeer als de bepaling van art. 2 alinea 3 der Wet houdende Alg. Bepalingen voor het Koninkrijk, dat de in dat artikel ten aanzien van den dag waarop de wetten in werking treden gestelde regel geldt „wanneer bij de wet geen ander tijdstip is bepaald”, wordt inachtgenomen, wanneer in eene wet ten aanzien van hare inwerkingtrading wordt voorgeschreven, dat deze zal plaats hebben op een „nader door Ons te bepalen datum” of op eenen in dergelijken vorm aan te wijzen dag;

O., dat mitsdien ook dit middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

Uit de conclusie van den Proc.-Gen. Mr. Noyon halen wij aan:

„Het (n.l. het 2e middel, *Red.*) berust blijkens de toelichting hierop dat de toegepaste verordening in art. 11 bepaalt dat zij in werking treedt op eenen nader door Burgemeester en Wethouders te bepalen dag; de hierin gelegene delegatie van macht aan Burgemeester en Wethouders zou onwettig zijn en de verordening zou dus niet in werking zijn getreden.

Maar art. 174 der Gemeentewet bepaalt dat de verordeningen, indien zij geen ander tijdstip aanwijzen, in werking treden op den derden dag na de afkondiging.

Neemt men nu aan dat de verordening de bepaling van het tijdstip waarop zij in werking treedt niet aan Burgemeester en Wethouders mag overlaten, dan is art. 11 der onderhavige verordening ongeldig, maar dan bepaalt de verordening ook niets omtrent het in werking treden, en is zij dus op den derden dag na de afkondiging automatisch uitvoerbaar geworden.

Het middel kan dus niet tot cassatie leiden”.

(N. J.)

24 December 1918. BESLUIT, houdende voorwaarden voor benoembaarheid tot en opleiding voor de betrekking van aspirant-houtvester en de hogere rangen bij het boschwezen in *Nederlandsch-Indië*. S. 833A.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van

Koloniën van 20 December 1918, 9de Afdeling, n°. 36;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 4 October 1916, n°. 39 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 464), vast te stellen de volgende voorwaarden voor benoembaarheid tot technisch ambtenaar in den rang van aspirant-houtvester en de hogere rangen bij het Boschwezen in *Nederlandsch-Indië* en regelen betreffende de toekening van studietoelagen aan jongelieden, die aan de Landbouw Hoogeschool te *Wageningen* studeeren en genegen zijn zich te verbinden om na volbrachte studie als aspirant-houtvester in Indischen dienst te treden.

Art. 1. Tot technisch ambtenaar in den rang van aspirant-houtvester, houtvester en de hogere rangen bij het Boschwezen in *Nederlandsch-Indië* zijn benoembaar Nederlandsche onderdanen, die in het bezit zijn van het diploma van landbouwkundig ingenieur K. B., eventueel met aantekeningen nopens het met goed gevolg afgelegd examen in een of meer andere, door Onzen Minister van Koloniën aan te wijzen vakken.

Wij behouden Ons voor in bijzondere gevallen ook andere dan de hierbedoelde personen benoembaar te verklaren tot technisch ambtenaar bij het boschwezen in *Nederlandsch-Indië*, in de rangen genoemd in het eerste lid van dit artikel.

2. Door Onzen Minister van Koloniën kunnen in opleiding worden genomen voor de betrekking van aspirant-houtvester bij het boschwezen in *Nederlandsch-Indië* jongelieden, die:

1°. met goeden uitslag hebben afgelegd het propaedeutisch examen aan de Landbouw Hoogeschool te *Wageningen*;

2°. door eene verklaring van den burgemeester hunner woonplaats bewijzen, dat zij zijn van goed maatschappelijk gedrag;

3°. hebben voldaan aan de Militiewet, voor zoover daaruit verplichtingen voor hen zijn voortgevloeid;

4°. zich ten genoegen van Onzen voornoemden Minister verbinden om:

a. wanneer hunne bestemming voor den Indischen dienst op grond van slecht gedrag, weinig ijver of geringe vorderingen (ter beoordeeling van meergenoemden Minister) wordt ingetrokken;

b. wanneer zij, om welke reden ook, alleen uitgezonderd het geval van welbewezen ziele- of lichaamsgebreken buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van meergenoemden

Minister) hunne bestemming voor den dienst in *Nederlandsch-Indië* niet mochten kunnen of willen volgen;

c. wanneer zij na het verstrijken van den tijd gedurende welken zij overeenkomstig de in artikel 4 gestelde regels in het genot van een studietoelage gesteld zijn, of op een door Onzen Minister van Koloniën in bijzondere gevallen nader te bepalen tijdstip er niet in mochten zijn geslaagd het diploma van landbouwkundig ingenieur K. B. te verwerven, terug te betalen wat ter zake van hunne opleiding uit de Indische geldmiddelen te hunnen behoeve zal zijn voldaan, vermeerderd met tien ten honderd;

5°. blijkens een geneeskundig onderzoek lichamelijk geschikt zijn voor den dienst bij het boschwezen in *Nederlandsch-Indië*.

Jaarlijks wordt, na overleg met den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië*, vastgesteld, hoeveel jongelieden ten hoogste voor die opleiding in aanmerking kunnen komen.

De keuze der jongelieden geschiedt op voordracht van de hoogleeraren in de boschbouwkundige vakken aan de in het eerste lid genoemde hoogeschool, voor zoover zij deel uitmaken van eene door Onzen Minister van Koloniën ingestelde commissie van toezicht en voorlichting inzake de opleiding van de candidaat-houtvesters voor den Indischen dienst.

Zij gaan bij hunne aanbeveling te rade met de examinatoren in de verschillende propaedeutische vakken.

3. Zij, die ingevolge het bepaalde in het vorige artikel in opleiding zijn genomen, dragen den titel van candidaat-houtvester voor den Indischen dienst.

4. Aan hen, die krachtens de bepalingen van dit besluit in opleiding genomen worden, kan ten laste van de Indische geldmiddelen, voor zooveel zij zich naar het oordeel van Onzen Minister van Koloniën blijven onderscheiden door goed gedrag, ijver en bekwaamheid, ter tegemoetkoming in de studiekosten eene toelage toegekend worden naar reden van f 1000 (een duizend gulden) 's jaars. Deze toelage kan aan hen, die dadelijk na het propaedeutisch examen als candidaat-houtvester voor den Indischen dienst worden aangenomen, worden toegekend voor drie jaren en negen maanden.

Aan hen, die op een later tijdstip worden aangenomen, kan de toelage worden toegekend voor den tijd, die naar het oordeel van Onzen voornoemen Minister nog vereischt wordt om het diploma van landbouwkundig ingenieur K. B. te kunnen verwerven.

*De tijdstippen van ingang en ophouden der toelage worden ook overigens door Onzen voornoemen Minister bepaald, die tevens de bevoegdheid heeft om de in de eerste twee leden bedoelde termijnen in bijzondere gevallen na raadpleging van de in artikel 2 bedoelde commissie te verlengen.

5. Onze Minister van Koloniën is bevoegd de verbintenis met een candidaat-houtvester te allen tijde te verbreken indien zijn lichaamsgesteldheid, zijn levensgedrag of zijne onvoldoende vorderingen daartoe naar het oordeel van den Minister aanleiding geven.

6. De candidaat-houtvesters, die dadelijk na het afleggen van het propaedeutisch examen als zoodanig worden aangewezen, zijn verplicht in de eerstvolgende zomervacantie een voorbereidend boschbouwkundig practicum te volgen in eene houtvesterij in *Nederland*.

Bovendien moeten zij:

a. voor het afleggen van het candidaats-examen voor Indischen boschbouw, gedurende 3 maanden werkzaam zijn in eene hun, namens Onzen Minister van Koloniën, door de in artikel 2 bedoelde commissie aan te wijzen houtvesterij in *Nederland* of elders;

b. na het afleggen van het evenbedoelde examen gedurende 9 maanden in den tijd tusschen 1 Maart en 31 December werkzaam zijn bij het boschwezen in het buitenland. Bij latere aanmelding dan op het in het eerste lid bedoelde tijdstip, beslist Onze Minister van Koloniën, na raadpleging van de in artikel 2 bedoelde commissie, welke van de hiervoren bedoelde practische werkzaamheden alsnog verplicht zijn.

7. Onze Minister van Koloniën kan aan hen, die het examen voor landbouwkundig ingenieur K. B. met goed gevolg hebben afgelegd, en bestemd worden om ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* te worden gesteld, ten einde daar te lande te worden geplaatst bij den dienst van het boschwezen, nog gedurende 12 maanden zoodanige opdrachten geven als hem voor het verkrijgen van eenige kennis van den handel in en het gebruik van hout en andere boschproducten, of van eenig ander onderwerp met hun aanstaanden werkring in verband staande, wenschelijk voorkomt.

8. De candidaat-houtvesters genieten gedurende hun verblijf in het buitenland ingevolge het bepaalde bij artikel 6, boven en behalve de in artikel 4 bedoelde toelage eene bijzondere toelage tot een door Onzen Minister van Koloniën telkenmale vast te stellen bedrag.

Zij, die eene opdracht als bedoeld in artikel 7 ontvangen hebben, genieten eene toelage ten laste van de Indische geldmiddelen van f 6 (zes gulden) per dag gedurende den tijd dat zij zich daarvoor binnenslands bevinden en f 8 (acht gulden) per dag gedurende den tijd dat zij daarvoor in het buitenland vertoeven. Wanneer zich buitengewone omstandigheden voordoen kunnen deze bedragen door Onzen Minister van Koloniën worden verhoogd, die tevens bevoegd is tot vermindering der toelage, bij een verblijf van ten minste 30 dagen op dezelfde plaats.

9. De candidaat-houtvesters, wier opleiding voltooid is, worden, wanneer zij daarvoor lichamelijk geschikt zijn, door Onzen Minister van Koloniën ter beschikking van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* gesteld, om benoemd te worden tot aspirant-houtvester bij het boschwezen daar te lande.

10. Zij, die door Onzen Minister van Koloniën ter beschikking van den Gouverneur-Generaal worden gesteld, moeten:

a. door eene verklaring van burgemeester en wethouders hunner woonplaats bewijzen, dat zij zijn van een goed maatschappelijk gedrag;

b. hebben voldaan aan de Militiewet, voor zoover daaruit verplichtingen voor hen zijn voortgevloeid.

Zij zijn voorts ingevolge het Koninklijk besluit van 22 Juni 1916, n°. 12 (*Staatsblad* n°. 289), verplicht om de in verband met hunne opleiding en uitzending voor den Indischen dienst aan hen of te hunnen behoeve dan wel ten behoeve van hun gezin van landswege voldane gelden wegens tegemoetkoming in de kosten van opleiding en uitrusting, premie voor levensverzekering, tegemoetkoming in de aan het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in *Nederlandsch-Indië* te betalen huwelijksbijdrage, overtocht naar *Nederlandsch-Indië*, zoomede alle andere aan hen ter zake voormeld middellijk of onmiddellijk van landswege toegelegde gelden (met uitzondering van genoten bezoldiging en hetgeen daarmede is gelijk te stellen) onverwijld in 's lands kas terug te storten, ingeval zij niet binnen den hun aan te wijzen termijn naar *Nederlandsch-Indië* vertrekken, de reis derwaarts moedwillig afbreken of om andere redenen dan welbewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), de werkzaamheden, waarvoor zij worden uitgezonden, niet aanvaarden, dan wel binnen vijf jaren na hunne aankomst in

Nederlandsch-Indië uit 's lands dienst worden ontslagen.

Overgangsbepalingen.

11. Aan hen, die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit als candidaathoutvester voor den Indischen dienst in opleiding zijn, kan door Onzen Minister van Koloniën voor den verdere duur van hunne studie op den voet van het bepaalde bij artikel 4 eene toelage als daarbij bedoeld worden verleend, met dien verstande, dat het totaal der toelage een bedrag van f 4000 niet overschrijdt, behoudens het bepaalde in het laatste lid van artikel 4.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 24sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Koloniën, IDENBURG.

(*Uitgeg.* 4 Maart 1919.)

24 December 1918. BESLUIT, tot plaatsing in het *Staatsblad* van den tekst van het bij Koninklijk besluit van 6 November 1905 (*Staatsblad* n°. 294) vastgestelde Motor- en Rijwielregement, zooals dat laatstelijk werd gewijzigd bij Koninklijk besluit van 15 October 1918 (*Staatsblad* n°. 563). S. 834.

WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 21 December 1918, n°. 281, afdeling Waterstaat A;

Gelet op artikel XXVI van Ons besluit van 15 October 1918 (*Staatsblad* n°. 563);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de tekst van het bij Koninklijk besluit van 6 November 1905 (*Staatsblad* n°. 294) vastgestelde Motor- en Rijwielreglement, zooals dat reglement luidt na de daarin bij de Koninklijke besluiten van 18 September 1907 (*Staatsblad* n°. 252), van 30 November 1908 (*Staatsblad* n°. 345), van 19 September 1910 (*Staatsblad* n°. 283), van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 330), van 15 December 1916 (*Staatsblad* n°. 532) en van 15 October 1918 (*Staatsblad* n°. 563) gebrachte wijzigingen als bijlage van dit besluit in het *Staatsblad* zal worden opgenomen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 24sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

(*Uitgeg.* 20 Jan. 1918).

TEKST van het bij Koninklijk besluit van 6 November 1905 (Staatsblad n°. 294), vastgesteld Motor- en Rijwielreglement, zooals dat reglement is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 18 September 1907 (Staatsblad n°. 252), van 30 November 1908 (Staatsblad n°. 345), van 19 September 1910 (Staatsblad n°. 283), van 9 Juli 1915 (Staatsblad n°. 330), van 15 December 1916 (Staatsblad n°. 532) en van 15 October 1918 (Staatsblad n°. 563).

MOTOR- EN RIJWIELREGLEMENT.

§ 1. Algemeene Bepalingen.

Art. 1. In dit reglement wordt verstaan :

1°. onder *motorrijtuigen*, alle rij- of voertuigen, bestemd om uitsluitend of mede door eene mechanische kracht, op of aan het rij- of voertuig zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen ;

2°. onder *wegen en kunstwegen*, alle voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen en kunstwegen (tevens rijwegen zijnde) ; de daartoe behorende voetpaden en bermten of zijkanten maken deel van den rijweg of kunstweg uit ;

3°. onder *Rijkswegen*, alle wegen onder beheer van het Rijk ;

4°. onder *rijwielpaden*, alle paden, welke, voor zoover zij of de wegen, waarvan zij deel uitmaken, onder beheer staan van een openbaar lichaam, door of met goedvinden van het bestuur van dat lichaam en in andere gevallen door of met goedvinden van de eigenaren dier paden als rijwielpaden zijn aangeduid door een kenteeken van een model, vast te stellen door Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belasten Minister ;

5°. onder *bestuurder* van een motorrijtuig hij, die het rijtuig bestuurt of onder zijn onmiddellijk toezicht doet besturen.

2. Bestuurders van motorrijtuigen en rijwielen zijn op de wegen verplicht met hunne rijtuigen of rijwielen behoorlijk uit te wijken :

1°. naar *rechts*, bij het tegenkomen van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdiereen en ander vee ;

2°. naar *links*, bij het inhalen van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdiereen en ander vee ;

3°. naar *rechts*, bij het ingehaald worden door motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdiereen en ander vee ; voor zooveel voor hem, die wensch in te halen,

de daartoe noodige ruimte anders niet beschikbaar zou zijn en het verlangen, dat uitgeweken worde, behoorlijk kenbaar gemaakt is.

3. Bestuurders van rij- of voertuigen, geene motorrijtuigen of rijwielen zijnde, bestuurders en geleiders van rij- of trekdiereen en ander vee zijn op de wegen verplicht met hetgeen door hen wordt geleid of bestuurd behoorlijk uit te wijken :

1°. naar *rechts*, bij het tegenkomen van motorrijtuigen en rijwielen ;

2°. naar *links*, bij het inhalen van motorrijtuigen en rijwielen ;

3°. naar *rechts*, bij het ingehaald worden door motorrijtuigen en rijwielen, voor zooveel voor hem, die wensch in te halen, de daartoe noodige ruimte anders niet beschikbaar zou zijn, en het verlangen, dat uitgeweken worde, behoorlijk kenbaar gemaakt is.

4. 1. De bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht :

a. ingeval hij voornemens is plotseling vaart te verminderen of stil te houden, van dat voornemen tijdig te doen blijken door het goed zichtbaar op en neer bewegen ter zijde van het rijtuig of rijwiel van een der armen of een stok of ander voorwerp, indien door het niet geven van dat teeken de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg of dat rijwielpad zoude worden belemmerd of in gevaar gebracht ;

b. ingeval hij voornemens is van richting te veranderen, van dat voornemen tijdig te doen blijken door het goed zichtbaar uitsteken van een der armen of een stok of ander voorwerp in de richting, welke zal worden ingeslagen, indien door het niet geven van dat teeken de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg of dat rijwielpad zoude worden belemmerd of in gevaar gebracht.

2. Voor den bestuurder van een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, waarmede over een weg wordt gereden, gelden ten opzichte van bestuurders van motorrijtuigen en rijwielen gelijke verplichtingen, als hiervoor aan den bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel zijn opgelegd, met dien verstande, dat door eerstgenoemden bestuurder, in de gevallen, onder a genoemd, in plaats van het aldaar voorgeschreven teeken kan worden gekozen het opsteken van de zweep.

5. Indien een bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel een weg berijdt, welke door een anderen weg wordt gekluist, en het punt van kruising nadert gelijktijdig met een bestuurder van een motorrijtuig of rijwiel, een bestuurder

van een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, dan wel een bestuurder of geleider van rij- of trekdieren of ander vee, die den anderen weg berijdt of gebruikt, is de bestuurder of geleider, die den ander aan zijn rechterhand heeft, verplicht voor dezen den doorgang vrij te laten en zoo noodig stil te houden of langzamer te rijden of te gaan.

6. 1. Het is den bestuurders van motorrijtuigen en rijwielen verboden binnen de bebouwde kom eener gemeente de linkerzijde van den weg te houden voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen, van rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde, dan wel van rij- of trekdieren of ander vee.

2. Het is den bestuurders van rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde, en den bestuurders of geleiders van rij- of trekdieren of ander vee verboden binnen de bebouwde kom eener gemeente de linkerzijde van den weg te houden, voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen.

3. In bochten binnen bebouwde kommen en verder in die, buiten bebouwde kommen, waar het uitzicht niet vrij is, zijn genoemde bestuurders en geleiders verplicht de rechterzijde van den weg te houden.

7. Voetgangers zijn op de wegen en de rijwielpaden verplicht bij het tegenkomen van of het ingehaald worden door motorrijtuigen of rijwielen dezen behoorlijke ruimte voor passereren te laten.

§ 2. Bepalingen betreffende motorrijtuigen.

8. 1. Een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn van een nauwkeurig werkend stuurtoestel.

2. In het algemeen moet een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, er op ingericht zijn :

a. dat zooveel mogelijk elk gevaar voor brand of ontploffing worde voorkomen ;

b. dat niet door gedruisch rij- of trekdieren of ander vee worden verschrikt ;

c. dat de overige gebruikers van den weg niet door rook of damp worden gehinderd.

3. Een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn van platen, waarop zijn aangegeven de fabriek en het fabrieksnummer van het raamwerk, het vermogen in paardekrachten van den motor of het aantal en de boring der cylindere en het eigen gewicht van het rijtuig.

9. 1. Een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van een nauwkeurig werkend stuurtoestel.

2. In het algemeen moet een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, er op ingericht zijn :

a. dat zooveel mogelijk elk gevaar voor brand of ontploffing worde voorkomen ;

b. dat de overige gebruikers van het rijwielpad niet door rook of damp worden gehinderd.

3. Een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van platen, waarop zijn aangegeven de fabriek en het fabrieksnummer van het raamwerk, het vermogen in paardekrachten van den motor of het aantal en de boring der cylindere en het eigen gewicht van het rijtuig.

10. Een motorrijtuig op meer dan drie wielen, van grooteren radstand dan 2 M. of zwaarder dan 350 K.G., waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn van eene inrichting om achterwaarts te rijden.

11. 1. Een motorrijtuig, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van minstens twee onafhankelijk van elkander krachtig werkende, onder bereik van den bestuurder zich bevindende remmen, met elk waarvan het rijtuig ieder oogenblik tot stilstand kan worden gebracht en van welke ten minste één rechtstreeks op de wielen of op onmiddellijk daarmede verbonden remschijven of trommels moet werken.

2. Een motorrijtuig op meer dan drie wielen, waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn van eene inrichting in staat om bij het bestijgen zelfs van steile hellingen terugloopen geheel te beletten, doch alleen in geval een der remmen niet aan dezen eisch voldoet.

12. 1. Een motorrijtuig, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van minstens één hoorn, waarvan het geluid op een afstand van 100 M. duidelijk hoorbaar is.

2. De hoorn moet ééntonig zijn en voor motorrijtuigen op meer dan drie wielen een zwaren, voor motorrijtuigen op drie of op twee wielen een schellen toon hebben.

13. 1. De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht met den hoorn een signaal te geven telkens, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

2. Hij is verplicht bij het gebruik van den hoorn, zooveel doenlijk, alles te vermijden, wat

het schrikken van rij- of trekdiereu of ander veo het gevolg zoude kunnen hebben.

3. Het is hem verboden eenig ander ge-luidsignaal dan den hoorn te gebruiken.

4. Het derde lid is ten aanzien van wegen en rijwielpaden buiten bebouwde kommen der gemeenten niet van toepassing op de trompet, alsmede op de zoogenaamde sirene, de klaxon en de mechanische fluit, mits gehandeld worde overeenkomstig hetgeen in het eerste en het tweede lid omtrent het gebruik van den hoorn is bepaald.

14. 1. Een motorrijtuig op meer dan drie wielen, dat zich tusschen een half uur na zons- ondergang en een half uur yóór zonsopgang op een weg bevindt, moet voorzien zijn van minstens twee aan weerszijden van het rijtuig aangebrachte lantaarns, die voorwaats een helder wit licht uitstralen. Van de hierbe- doelde lantaarns mogen ook de zijglazen geen gekleurd licht uitstralen.

2. Binnen stedelijke bebouwde kommen is het verboden verblindende verlichting (schijn- werpers) te bezigen.

3. Onze met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belaste Minister is bevoegd voor- schriften te stellen ten aanzien van het bezigen van verblindende verlichting (schijnwerpers) buiten stedelijke bebouwde kommen. Het is verboden in strijd met die voorschriften te handelen.

15. 1. Een motorrijtuig op twee of op drie wielen, waarmede over een weg en een motor- rijtuig op twee wielen, waarmede over een rijwielpad wordt gereden, moet gedurende den in artikel 14 omschreven tijd voorzien zijn van minstens één lantaarn, die voorwaats een helder wit licht uitstraalt. Van die lantaarn mogen ook de zijglazen geen gekleurd licht uit- stralen.

2. Artikel 14, tweede lid en derde lid, zijn van toepassing.

16. 1. De bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht het rijtuig te doen stil- houden en den motor in rust te brengen telkens wanneer de veiligheid van het verkeer het een of het ander vordert.

2. Hij is verplicht zorg te dragen, dat de overige gebruikers van den weg of het rijwiel- pad niet door rook of damp van het motorrij- tuig worden gehinderd.

17. Het is den bestuurder van een motor- rijtuig verboden het rijtuig zonder voldoende toezicht op een weg of een rijwielpad te laten staan anders dan met in rust gebrachten motor.

18. 1. Het is verboden over een weg te rijden met een motorrijtuig op meer dan drie wielen, door middel waarvan een rij- of voertuig wordt voortbewogen, tenzij met vergunning, voor Rijkswegen van Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belasten Minister, voor de overige wegen van Gedeputeerde Staten der provincie.

2. Het eerste lid is niet van toepassing op het rijden met een motorrijtuig op meer dan drie wielen, door middel waarvan een on- klaar motorrijtuig wordt voortbewogen uit- sluitend met het doel om een plaats voor ber- ging of herstel te bereiken.

3. Ten aanzien van door militairen bestuur- de motorrijtuigen, bij het leger in gebruik, wordt het eerste lid zoodanig gewijzigd, dat voor alle wegen uitsluitend vergunning van Onzen Minister voornoemd wordt vereischt.

19. Tot naleving van artikel 8, artikel 9, artikel 10, artikel 11, artikel 12, artikel 14, ar- tikel 15 en artikel 18, zijn gehouden de be- stuurder van een motorrijtuig en :

a. voor zooveel betreft artikel 8, artikel 9, artikel 10, artikel 11, artikel 12, artikel 15 en artikel 18 de eigenaar of houder, die doet of laat rijden ;

b. voor zooveel betreft artikel 14 de eigen- naar of houder, die het motorrijtuig zich op een weg doet of laat bevinden.

20. Ten aanzien van het plaatsen van waarschuwingsborden ter beveiliging van het verkeer met motorrijtuigen zijn de wegsbe- heerders verplicht zorg te dragen, dat reke- ning worde gehouden met de lijst van teekens, bedoeld bij artikel 8 van het op 11 October 1909 te Parijs gesloten vdrag betreffende het verkeer met automobielen (*Staatsblad* n°. 277 van 1910) en met de in dat artikel vervatte voorschriften.

§ 3. *Bepalingen betreffende rijwielen.*

21. Een rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van een nauwkeurig werkend stuurstoestel.

22. Een van eene zoogenaamde freewheel- inrichting voorzien rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van minstens één rem, waarmede het ieder oogenblik tot stilstand kan worden gebracht.

23. Een rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van minstens één bel, waarvan het geluid op een afstand van 50 M. duidelijk hoorbaar is.

24. 1. De bestuurder van een rijwiel, waar-

mede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht met de bel een signaal te geven telkens, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

2. Hij is verplicht bij het gebruik van de bel, zooveel doenlijk, alles te vermijden, wat het schrikken van rij- of trekdiere van ander vee ten gevolge zoude kunnen hebben.

3. Het is hem verboden eenig ander geluidsignaal dan de bel te gebruiken.

25. 1. Een rijwiel, waarmede tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn van minstens één lantaarn, die voorwaarts een helder wit licht uitstraalt. Van die lantaarn mogen ook de zijglazen geen gekleurd licht uitstralen.

2. Het eerste lid is niet van toepassing :

1°. ten aanzien van dienstverrichtingen der maréchaussée en der Rijks- en gemeentepolitie, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door den procureur-generaal, fungerend directeur van politie of den burgemeester ;

2°. ten aanzien van dienstverrichtingen van ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door den inspecteur dier middelen ;

3°. ten aanzien van militaire oefeningen, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door het militair gezag.

26. De bestuurder van een rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, is verplicht het rijwiel te doen stilhouden telkens, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert.

27. Tot naleving van artikel 21, artikel 22, artikel 23 en artikel 25 zijn gehouden de bestuurder van een rijwiel en de eigenaar of houder, die doet of laat rijden.

§ 4. *Bepalingen betreffende rij- of voertuigen, geene motorrijtuigen of rijwielen zijnde.*

28. 1. Met uitzondering van kruiwagens, kinderwagens en daarmede gelijk te stellen rij- of voertuigjes, moet elk rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, dat zich tusschen een uur na zonsondergang en een uur vóór zonsopgang op een kunstweg bevindt zonder dat het achter een ander rij- of voertuig is gekoppeld, voorzien zijn van minstens één lantaarn, die voorwaarts een helder wit licht uitstraalt en geplaatst is vooraan aan de linkerzijde van het voertuig, of, als de lading buiten het voertuig uitsteekt, vooraan aan de linkerzijde van het meest uitstekende deel van de lading.

Van die lantaarn mogen ook de zijglazen geen gekleurd licht uitstralen.

2. Ten aanzien van voertuigen op vaste assen wordt de in het eerste lid omschreven verplichting in zooverre gewijzigd, dat het licht ook kan worden geplaatst :

a. aan de voorzijde van het voertuig, zooveel doenlijk naar links ;

b. links aan het gareel van het trekdiere van het meest linksche van meer trekdiere ;

c. aan het vooreinde van den disselboom ;

d. bij voertuigen op twee wielen onder aan de as en bij voertuigen op vier wielen onder aan de vooras ;

e. gedragen voor de borst of in de hand door den bestuurder of door een geleider, mits deze zich ter linkerzijde op of nevens het voertuig bevindt.

3. In de provinciën of gedeelten van provinciën, waarvoor dit door Gedeputeerde Staten wordt bepaald, is het eerste lid ten aanzien van voertuigen op vaste assen, in het landbouwbedrijf gebezigt, niet van toepassing van 16 Mei tot en met 15 Augustus.

4. De beschikkingen van Gedeputeerde Staten, als bedoeld in het derde lid, behoeven de goedkeuring van Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belasten Minister, en vervallen van rechtswege drie jaren na goedkeuring ; zij worden geplaatst in de *Staatscourant*, in het *Algemeen Politieblad* en in het *Provinciaal Blad*.

5. Ten opzichte van vuurmonden en saisons van de artillerie der landmacht en ten opzichte van de overige voertuigen, bij het leger in gebruik, wanneer deze laatste bij oefeningen deel uitmaken van een militaire troepenmacht, is het eerste lid niet van toepassing, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door het militair gezag.

29. Tot naleving van artikel 28 zijn gehouden de bestuurder van een daaraan onderworpen rij- of voertuig en de eigenaar of houder, die doet of laat rijden.

§ 5. *Bepalingen betreffende rijwielpaden.*

30. 1. Het is, onverminderd het bepaalde bij artikel 36, verboden een rijwielpad buiten noodzaak anders te berijden dan met motorrijtuigen op twee wielen of met rijwielen of daarover paarden of ander vee te leiden of te drijven.

2. Tot naleving van het eerste lid is, voor zooveel betreft rij- of voertuigen, de bestuurder gehouden.

31. Indien een bestuurder van een motor-

rijtuig op twee wielen of een rijwiel een rijwielpad berijdt, dat door een ander rijwielpad wordt gekruist en het punt van kruising nadert gelijktijdig met een bestuurder die het andere rijwielpad berijdt, is de bestuurder, die den ander aan zijn rechterhand heeft verplicht voor dezen den doorgang vrij te laten en zoo noodig stil te houden of langzamer te rijden.

32. 1. Het is den bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen en rijwielen verboden de linkerzijde van een rijwielpad te houden, voor zoover dit niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het inhalen van motorrijtuigen op twee wielen of rijwielen.

2. In bochten, wanneer het uitzicht niet vrij is, zijn die bestuurders verplicht de rechterzijde van het rijwielpad te houden.

33. 1. Met afwijking in zooverre van artikel 2, artikel 3 en artikel 7 is hij, die zich op een rijwielpad bevindt anders dan op een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiel, verplicht op tijdige waarschuwing van den bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiel het rijwielpad te verlaten, indien dat pad behoort tot een weg.

2. Hij, die zich op een rijwielpad bevindt, anders dan op een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiel, is verplicht op tijdige waarschuwing van den bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of een rijwiel, voor zooveel noodig, naar rechts uit te wijken, indien het rijwielpad niet behoort tot een weg.

34. 1. Voor de toepassing van artikel 2 en artikel 3 ten opzichte van motorrijtuigen op twee wielen en van rijwielen wordt een rijwielpad met betrekking tot den weg, waarlangs het zich bevindt, beschouwd als afzonderlijke weg, tenzij zich aan de andere zijde van den weg eveneens een rijwielpad bevindt.

2. Op één rijwielpad, niet behoorende tot een weg, zijn bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen en rijwielen verplicht met hunne rijtuigen of rijwielen behoorlijk uit te wijken;

1°. naar *rechts*, bij het tegenkomen van motorrijtuigen of rijwielen;

2°. naar *links*, bij het inhalen van motorrijtuigen of rijwielen;

3°. naar *rechts*, bij het ingehaald worden door motorrijtuigen of rijwielen, voor zooveel voor hem, die wenscht in te halen, de daartoe noodige ruimte anders niet beschikbaar zou zijn, en het verlangen, dat uitgeweken worde, behoorlijk kenbaar gemaakt is.

3. In het geval, dat bestuurders van motorrijtuigen op twee wielen of van rijwielen, op een rijwielpad naast elkander rijdende, een of

meer andere bestuurders van zoodanige motorrijtuigen of rijwielen ontmoeten of door dezen worden ingehaald, zijn de bestuurders, welke links rijden, verplicht zich achter de rechtsrijdende bestuurders te begeven.

35. 1. De bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of van een rijwiel is verplicht, een rijwielpad te verlaten, voor zooveel dit noodig is voor de naleving van artikel 2 ten opzichte van deze voertuigen onderling.

2. Hierbij wordt echter ten aanzien van met den weg gemeen liggende rijwielpaden in zooverre van artikel 2; sub 2° en 3°, afgeweken, dat de bestuurder van een motorrijtuig op twee wielen of van een rijwiel, waarmede op een voor hem links van den weg liggend rijwielpad een ander zoodanig voertuig wordt ingehaald, verplicht is *rechts* te passeeren.

36. 1. De openbare lichamen, die rijwielpaden of wegen, waarvan deze deel uitmaken, onder hun beheer hebben en, voor zooveel betreft rijwielpaden, niet onder beheer van openbare lichamen, de eigenaren dier paden, zijn bevoegd de rijwielpaden voor motorrijtuigen op twee wielen te sluiten; deze sluiting wordt op of bij die paden aangeduid door een kenteeken van een model, vastgesteld door Onzen met de uitvoering der Motor- en Rijwielwet belasten Minister.

2. Het is verboden deze rijwielpaden buiten noodzaak met genoemde rijtuigen te berijden.

§ 6. *Straf-, overgangs- en slotbepalingen.*

37. Overtreding van dit reglement wordt gestraft:

a. van artikel 2, artikel 3, artikel 13, artikel 16, eerste lid, artikel 17, artikel 18, artikel 33, artikel 34, tweede en derde lid en artikel 35, met hechtenis van ten hoogste twintig dagen of geldboete van ten hoogste honderd gulden;

b. van artikel 7, artikel 24, artikel 26 en artikel 38, tweede lid, met hechtenis van ten hoogste tien dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden;

c. van artikel 8, artikel 9, artikel 10, artikel 11, artikel 12, artikel 14, artikel 15, artikel 16, tweede lid, artikel 30 en artikel 36, tweede lid, met geldboete van ten hoogste honderd gulden;

d. van artikel 21, artikel 22, artikel 23, artikel 25 en artikel 28 met geldboete van ten hoogste vijftig gulden;

e. van artikel 4, artikel 5, artikel 6, artikel 31 en artikel 32, met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden.

38. 1. Gedurende een maand na het in

werking treden van dit reglement zijn artikel 23 in verband met artikel 27 en artikel 24 niet van toepassing op den eigenaar, houder of bestuurder van een rijwiel, dat voorzien is van een hoorn of trompet, waarvan het geluid op een afstand van 50 M. duidelijk hoorbaar is.

2. Gedurende den in het eerste lid genoemen termijn is de bestuurder van het rijwiel verplicht met den hoorn of de trompet een signaal te geven telkens, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert, en bij het geven daarvan, zooveel doenlijk, alles te vermijden, wat het schrikken van rij- of trekdiereu of ander vee ten gevolge zoude kunnen hebben.

39. 1. De bepalingen van dit reglement betreffende rij- of voertuigen, geene motorrijtuigen zijnde, zijn niet van toepassing op rij- of voertuigen, welke langs spoorstaven worden voortbewogen.

2. Dit reglement is niet van toepassing op motorrijtuigen, door openbare besturen gebezigt ten dienste der brandweer.

3. Op rij- of voertuigen, geene motorrijtuigen of rijwielen zijnde en door openbare besturen gebezigt ten dienste der brandweer, is § 4 niet van toepassing.

40. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel „Motor- en Rijwielreglement”. Behoort bij Koninklijk besluit van 24 December 1918 (*Staatsblad* n°. 834).

Mij bekend,

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

27 December 1918. BESLUIT, tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 835.

WLF WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat, onverminderd Ons besluit van 2 November 1917 (*Staatsblad* n°. 611) nader buitengewone maatregelen noodzakelijk zijn tot afwending der pest en tot wering harer uitbreiding en gevolgen;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 September 1918, n°. 13221, afdeling Volksgezondheid en Armwezen; 28 September 1918, n°. 183, afd. Invoerrechten; 3 October 1918, La. C., afd. Spoorwegen; 8 October 1918, n°. 6941, afd. Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), laatstelijk aangevuld en gewijzigd bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 23);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 20 November 1918, n°. 16216, afdeling Volksgezondheid; van 22 November 1918, n°. 160, afdeling Invoerrechten; van 2 December 1918, La. L., afdeling Spoorwegen; van 20 December 1918, n°. 8469, afdeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hun aangaat, dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204), 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 208) en 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zoover de bepalingen op pest toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van dit besluit worden vanwege Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, zoodra deze dit noodig acht, aan de gemeentebesturen verzonden, ten einde in elke gemeente te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan pest lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden, dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan pest lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij

door die ziekte besmet zijn of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedooft.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

Indien het gemeentebestuur aan personen, die inkomsten derven ten gevolge van krachtens het eerste lid van dit artikel genomen maatregelen van afzondering, deswege schadeloosstelling verleent, wordt door den Staat aan de gemeente eene bijdrage verleend van vijftig ten honderd van de uitgaven voor die schadeloosstelling.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staats-toezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen van welken aard ook, uit het huis, erf, voer- of vaarttuig, waar een geval of een verdacht geval van pest voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeisende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht, op verzoek van een burgemeester aan deze onmiddellijk te doen toekomen of ten gebruike af te staan tot hunne inrichting behorende materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijders aan pest of daarvan verdachten, of voor ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of voor vervoer van besmette goederen of voorwerpen.

Bij weigering of geschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen, en doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op deze inrichtingen

en op de aldaar nachtverblijfhoudende reizigers.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde reizigers belast is, zijn deze verplicht dien geneeskundige bij zich te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit, hetzij mondeling, hetzij schriftelijk te verschaffen, tenzij zij kunnen aantoonen binnen de laatste vijf dagen niet in eene met pest besmette plaats vertoefd te hebben.

De burgemeester doet van hetgeen door hem ter bestrijding der pest of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

HOOFDSTUK II.

§ 1. Van het toezicht op landverhuizers en dergelijken.

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: *a.* landloopers en zigeuners (bohémien), *b.* landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten, dan na geneeskundig onderzoek te zijn en zoo noodig, na ontsmetting der kleederen en reiniging der personen.

Uitzonderingen op het bepaalde in het eerste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld sub *b.* van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en casu quo met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en casu quo treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag, voordat zij in werking treden.

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toekening van een door deze te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zooveel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijze, die door den geneeskundige het meest doeltreffend wordt geoordeeld.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen, en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden niet aan pest te lijden, noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij, Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van pest deden vermoeden.

12. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden aan pest te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), overgebracht naar eene door den burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijdens aan besmettelijke ziekte en daar afgezonderd en verpleegd.

Gelijke maatregelen worden genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte besmet zijn.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of hunne erfgenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd of verpleegd.

Personen, wier lichamen of kleederen besmet moeten worden geacht, worden niet tot voortzetting hunner reis toegelaten, dan na reiniging en ontsmetting, waaronder het onschadelijk maken van ongedierte is begrepen.

§ 2. Van het grensverkeer.

13. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit

door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met pest besmette, buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzocht en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit.

§ 3. Van het goederenvervoer.

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kledingstukken en ongewassen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk en andere voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaatsen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Bij aanwijzingen betreffende den in- of doorvoer uit landen, die toegetreden zijn tot de op 17 Januari 1912 te Parijs gesloten en bij de wet van 26 Februari 1914 (*Staatsblad* n°. 57) goedgekeurde internationale sanitaire overeenkomst, gedragen Onze genoemde Ministers zich naar de bepalingen van die overeenkomst.

15. Een ieder, die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en daarbij geëmployeerden.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen), worden aan

geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen als goederenwagens) uit het buitenland binnenkomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, waarin pestlijders of personen, die verdacht worden aan pest te lijden of waarin besmette of van besmetting verdachte goederen aangebracht zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaald en op de wijze door den geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet en zoo noodig van ongedierte worden gezuiverd.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikel 8 en 13, zijn onderworpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemde artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet aangehouden dan voor zoover en voor zolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden desverlangd aan de eigenaars op hunne kosten door den burgemeester nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen, tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht kunnen worden besmet te zijn.

§ 4. Verdere bepalingen.

20. De burgemeester van elke grensgemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen deskundige :

a. voor de inrichting van een gelegenheid tot afzondering en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van pest ;

b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen ;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — of het vervoer van

personen of van goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit ;

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, middelen tot het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en alle geëmployeerden aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige voorgeschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding omtrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voor zoover in genoemde artikelen niet anders is bepaald, en die kosten niet ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en de

overige geëmployeerden bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pest.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), onverwijld kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. Van het scheepvaartverkeer.

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting van pest, toezicht te doen houden op schepen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing, voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Schippers van vaartuigen, komende uit landen of plaatsen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken wegens pest besmet verklaard of aan boord waarvan een geval dier ziekte tijdens de jongste zeereis is voorgekomen, mogen geen andere Nederlandsche havens of reeden dan die van *Vlissingen, Hoek van Holland IJmuiden, Helder, Harlingen, Delfzijl, Hellevoetsluis* of *Neuzen* of die nader door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken zullen zijn aangewezen, aandoen, of elders in *Nederland* landen, dan na hun schip in eene der genoemde havens of op eene der genoemde reeden het gezondheidsonderzoek, voorgeschreven bij de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), te hebben doen ondergaan.

De schipper van een vaatuig, na aankomst uit zee in *Nederland* elders liggende, dan in een van bovengenoemde havens of op een van bovengenoemde reeden, en waarop de pest wordt waargenomen, is verplicht op de eerste aanzegging van den burgemeester van de havenplaats, waar hij ligt, of van de gemeente, die het naast aan zijn ankerplaats ligt, naar eene der genoemde havens of reeden te vertrekken, tenzij hij verkiest weder zee te kiezen.

Onder „reede” wordt verstaan elke ankerplaats voor uit zee komende schepen binnen de zegaten en op de rivieren en stroomen.

26. Aan elk der door Onze Ministers van

Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat aan te wijzen plaatsen, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekening van een door dezen te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde plaatsen wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag vóórdat zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen der pest bevoegd, ten koste van de gemeente geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

27. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 26 van dit besluit bedoelde plaatsen, onderworpen aan een gezondheidsonderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaatsen in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheidsonderzoek en de naar aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen, hem door of namens den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

28. De geneeskundige verricht het gezondheidsonderzoek van het schip, van de opvarenden en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen; op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de laatste 24 uren een gezondheidsonderzoek

overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tot zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

29. De geneeskundige, die het onderzoek verricht heeft, geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beróep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende, komen ten laste van het Rijk.

Ontsmetting — waaronder is begrepen het onschadelijk maken van besmet of van besmetting verdacht ongedierte — geschiedt, zoo noodig, volgens de regelen, krachtens artikel 25 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) vastgesteld.

30. Het schip wordt dadelijk tot den verdere doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheidsonderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft, hetzij, nadat aan de maatregelen naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheidsonderzoek bevonden worden, niet te lijden aan pest, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, met toestemming van den met het onderzoek belasten geneeskundige, terstond onbelemmerd aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der kleederen en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

31. Ten bewijze, dat het schip tot den verdere doortocht is toegelaten, en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 28 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de bevestiging van eene vroegere verklaring in de plaats kan treden.

32. De burgemeester van elke gemeente, waarin eene plaats ligt, als in artikel 26 van dit besluit bedoeld, zorgt zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of den krachtens genoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven maatregelen.

33. Op de krachtens artikel 26 van dit besluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding der pest.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijld mede te werken tot de uitvoering van de door bedoelde geneeskundigen voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

Slotbepalingen.

34. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

35. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

36. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift

zal worden gezonden aan den Raad van State.
s-Gravenhage, den 27sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

De Min. van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

De Min. van Landb., Nijverheid en Handel,

H. A. VAN IJSSELSTEIJN.

(*Uitgeg. 14 Jan. 1919.*)

27 December 1918. BESLUIT, tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van vlektyphus en tot wering zijner uitbreiding en gevolgen. S. 836.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Overwegende, dat toepassing der wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80), aangevuld door de wet van 20 Juli 1884 (*Staatsblad* n°. 164) en gewijzigd bij art. 19 van de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64) en bij de wet van 9 Juli 1915 (*Staatsblad* n°. 314), tot vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van eenige besmettelijke ziekten en tot wering harer uitbreiding en gevolgen, noodzakelijk is wegens het voorkomen van vlektyphus in het buitenland;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 September 1918, n°. 13220, afdeling Volksgezondheid en Armwezen, 28 September 1918, n°. 182, afdeling Invoerrechten; 3 October 1918, La D., afdeling Spoorwegen, 8 October 1918, n°. 6942, afdeling Nijverheid;

Gelet op de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 November 1918, n°. 22);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel van 21 November 1918, n°. 16218, afdeling Volksgezondheid; van 22 November 1918, n°. 159, afdeling Invoerrechten; van 3 December 1918, La. K., afdeling Spoorwegen; van 20 December 1918, n°. 8468, afdeling Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De gemeentebesturen en de burgemeesters, ieder voor zooveel hun aangaat,

dragen nauwlettend zorg voor eene doeltreffende toepassing van de bepalingen der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), gewijzigd bij de wetten van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 188), 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), 8 April 1893 (*Staatsblad* n°. 64), 21 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 166), 21 Juni 1901 (*Staatsblad* n°. 157), 14 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 204), 17 Juli 1911 (*Staatsblad* n°. 208) en 27 April 1912 (*Staatsblad* n°. 165).

Uittreksels uit den tekst dier wet, voor zoover de bepalingen op vlektyphus toepasselijk zijn, en de herinnering daarvan aan de ingezetenen van belang moet worden geacht, benevens uit den tekst van dit besluit worden vanwege Onze Minister van Binnenlandsche Zaken verzonden aan de besturen der gemeenten, waar dit noodig wordt geacht, ten einde in elk van die gemeenten te worden aangeplakt.

2. Een ieder is verplicht de inlichtingen, door ambtenaren of geneeskundigen van hem verlangd ter zake van de uitvoering van dit besluit, nauwkeurig en naar waarheid onverwijld te geven.

3. Een ieder, die waarneemt, dat een persoon aan vlektyphus lijdt of verschijnselen vertoont, welke doen vermoeden dat hij door die ziekte is besmet, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en op het daarbij werkzame personeel.

4. De burgemeester is bevoegd, op de personen, die aan vlektyphus lijden of, op grond van een ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, doen vermoeden dat zij door die ziekte zijn besmet of de besmetting op anderen kunnen overbrengen, de door hem noodig geachte maatregelen van onderzoek, afzondering en ontsmetting te doen toepassen en hen naar eene openbare inrichting of andere verblijfplaats in de gemeente ter verpleging te doen overbrengen, wanneer hun toestand overeenkomstig de verklaring van den behandelenden geneeskundige dit gedooft.

De personen, waarop de in de vorige alinea bedoelde maatregelen worden toegepast, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen en mogen zich niet zonder vergunning van den burgemeester naar eene andere plaats begeven.

Indien het gemeentebestuur aan personen,

die inkomsten derven ten gevolge van krachtens het eerste lid van dit artikel genomen maatregelen van afzondering, deswege schadeloosstelling verleent, wordt door den Staat aan de gemeente eene bijdrage verleend van vijftig ten honderd van de uitgaven voor die schadeloosstelling.

5. De burgemeester is bevoegd, na ingewonnen advies van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of van een geneeskundige, het uitvoeren van verdachte of voor het overbrengen van besmetting vatbare voorwerpen van welken aard ook, uit het huis, erf, voer- of vaartuig, waar een geval of een verdacht geval van vlektyphus voorkwam, anders dan met inachtneming van de door hem te geven voorschriften, te verbieden.

6. In spoedeisende gevallen zijn de bestuurders van Rijksinrichtingen, voor zoover de dienst in hunne inrichting het toelaat, verplicht, op verzoek van een burgemeester aan deze onmiddellijk te doen toekomen of ten gebuik af te staan tot hunne inrichting behorend materieel, noodig voor behandeling, verpleging, afzondering, ontsmetting of vervoer van lijders aan vlektyphus of daarvan verdachten, of voor ontsmetting of voor vervoer van besmette of van besmetting verdachte goederen of voorwerpen.

Bij weigering of geschil wordt onverwijld de beslissing ingeroepen van het hoofd van het Departement, waaronder de inrichting ressorteert.

7. De burgemeester doet de hand houden aan een nauwkeurig bijhouden van het in artikel 438 van het Wetboek van Strafrecht bedoelde register in slaapsteden en logementen, en doet, voor zoover hem dit noodig voorkomt, toezicht houden op deze inrichtingen en op de aldaar nachtverblijvende reizigers, zoome de op woonwagens en woonschepen en op de daarin verblijvende personen.

Indien vanwege het gemeentebestuur een geneeskundige met het houden van toezicht op de in het eerste lid van dit artikel bedoelde personen belast is, zijn deze verplicht dien geneeskundige bij hem te ontvangen en hem alle verlangde inlichtingen ter zake van de uitvoering van dit besluit hetzij mondeling, hetzij schriftelijk, te verschaffen.

De burgemeester doet van hetgeen door hem ter bestrijding van vlektyphus of van verdachte gevallen dier ziekte wordt of is verricht, ten spoedigste mededeeling aan den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

HOOFDSTUK II.

§ 1. VAN HET TOEZICHT OP LANDVERHUIZERS EN DERGELIJKEN.

8. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden: a. landloopers en personen die met woonwagens reizen, b. landverhuizers en personen, die bij troepen reizen of de grens overtrekken, niet toegelaten dan na geneeskundig onderzoek te zijn en, zoo noodig, na ontsmetting.

Uitzonderingen op het bepaalde in het eerste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel kunnen bepalen, dat personen, bedoeld sub b. van het eerste lid van dit artikel, in Nederland slechts worden toegelaten, langs de wegen en met de treinen, daartoe door hen aan te wijzen.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten, wegen en treinen, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag, voordat zij in werking treden.

9. Het onderzoek geschiedt aan het grensstation of den eersten Nederlandschen grenspost, waar de in het vorig artikel bedoelde personen aankomen, door eenen geneeskundige, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met toekening van een door deze te bepalen vergoeding tot wederopzeggens wordt aangewezen, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10, 11 en 12 van dit besluit.

10. Het onderzoek valt steeds zooveel mogelijk samen met het douane-onderzoek en wordt verricht op de wijze, die door den geneeskundige, met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid van artikel 23, het meest doeltreffend wordt gecoördineerd.

Deze treedt omtrent het onderzoek in overleg met den hoogst in rang zijnden der aanwezige ambtenaren van de Invoerrechten en Accijnzen, en, indien het onderzoek geschiedt op een spoorweg- of tramstation, tevens met den chef daarvan.

11. Personen, die door den geneeskundige bevonden worden aan vlektyphus te lijden, worden onverwijld, met inachtneming van artikel 9 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), overgebracht naar eene door den

burgemeester der grensgemeente, waarin het onderzoek plaats heeft, volgens artikel 20 van dit besluit aan te wijzen inrichting voor verpleging van lijdens aan besmettelijke ziekten en daar afgezonderd en verpleegd.

Mede worden maatregelen van afzondering en ontsmetting genomen, indien de geneeskundige dit noodig oordeelt, ten opzichte van personen, die verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte zijn aangetast of de besmetting op anderen kunnen overbrengen of behept zijn met ongedierte of daarvan verdacht.

De kosten van vervoer en verpleging worden door de verpleegden of erfenamen vergoed. Behoeftigen worden op 's Rijks kosten vervoerd of verpleegd.

12. Personen, wier lichamen of kleederen besmet moeten worden geacht, worden niet tot voortzetting hunner reis toegelaten, dan na ontsmetting.

Personen, die door den geneeskundige bevonden worden niet aan vlektyfus te lijden, noch verschijnselen vertoonen, welke doen vermoeden, dat zij door die ziekte zijn aangetast of de besmetting op anderen kunnen overbrengen of behept zijn met ongedierte of daarvan verdacht, mogen niet worden aangehouden, maar worden terstond tot voortzetting van hunne reis toegelaten.

Aan de vergunning tot voortzetting van de reis kunnen voorwaarden worden verbonden.

Aan hen wordt zoo spoedig mogelijk een schriftelijk bewijs afgegeven, volgens door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld model, vermeldende dat zij, Nederland binnengekomen, geen ziekteverschijnselen vertoonden, welke het bestaan van vlektyphus deden vermoeden.

§ 2. VAN HET GRENsverkeer.

13. In de aan de grenzen des lands gelegen gemeenten, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, worden geen personen toegelaten, komende uit door Onze genoemde Ministers aangewezen naburige, met vlektyphus besmette, buitenlandsche gemeenten, dan na geneeskundig onderzoek en zoo noodig ontsmet te zijn.

De beschikkingen tot aanwijzing van bedoelde gemeenten worden in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst tenminste één dag vóórdat zij in werking treden.

Uitzonderingen op het bepaalde in het 1ste lid worden niet toegestaan, dan met inachtneming van de voorschriften, daaromtrent door

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën gegeven.

Op dit onderzoek is toepasselijk het bepaalde in de artikelen 9, 10, 11 en 12 van dit besluit.

§ 3. VAN HET GOEDERENVERVOER.

14. Onverminderd de bestaande bepalingen omtrent het verbod van in-, door- en vervoer van lompen, gebruikte kledingstukken en ongewasschen lijf- en beddegoed uit landen en plaatsen, door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën aan te wijzen, is verboden in-, door- en vervoer van onbewerkte wol en haar, huiden, bontwerk en andere voor het overbrengen van voor besmetting vatbare voorwerpen, uit landen of plaatsen, mede door Onze genoemde Ministers aan te wijzen.

De aanwijzingen worden door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

15. Een ieder, die waarneemt, dat van goederen, waarvan in-, door- en vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan den burgemeester of den meest nabij zijnden ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie of van 's Rijks belastingen.

Deze verplichting rust in het bijzonder op houders van vervoermiddelen en op het daarbij werkzame personeel.

Op de goederen, van welke, niettegenstaande daarvan in-, door- of vervoer verboden is, in-, door- of vervoer plaats heeft, is artikel 5 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134) toepasselijk.

16. Brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, dienststukken enz. (postpakketten niet inbegrepen) worden aan geen enkele belemmering of ontsmetting onderworpen.

17. Spoor- of tramwagens (zoo personen- als goederenwagens) uit het buitenland binnekomende, worden aan de grenzen niet aangehouden, behoudens dat wagens, waarin lijdens aan vlektyphus of personen, die verdacht worden aan vlektyphus te lijden of doen vermoeden, dat zij de ziekte op anderen kunnen overbrengen, of behept zijn met ongedierte of daarvan verdacht, of waarin besmette of van besmetting verdachte goederen aangebracht zijn — indien de geneeskundige het noodig oordeelt — van den trein worden gehaakt en op de wijze, door den geneeskundige voorgeschreven, worden ontsmet.

18. Bagages en lijfgoederen van personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, zijn onder-

worpen aan het onderzoek, bedoeld in genoemd e artikelen.

Deze bagages en lijfgoederen worden niet aangehouden dan voor zoover en voor zoolang dit ter ontsmetting noodig is.

Bagages en lijfgoederen, voor ontsmetting aangehouden, worden desverlangd door den burgemeester op Rijkskosten aan de eigenaars nagezonden.

19. Koopmans- en andere goederen, uit het buitenland aangevoerd, waarvan de in- of doorvoer niet, verboden is, worden niet aangehouden en aan ontsmetting onderworpen, tenzij zij, naar het oordeel van den met het onderzoek belasten geneeskundige, geacht worden besmet te kunnen zijn.

§ 4. VERDERE BEPALINGEN.

20. De burgemeester van elke grens-gemeente, als in artikel 8 en artikel 13 van dit besluit is bedoeld, zorgt, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of met den krachtens artikel 9 aangewezen geneeskundige :

a. voor de inrichting van een gelegenheid tot afzondering, ontsmetting en verpleging van de in de artikelen 8 en 13 van dit besluit bedoelde personen, lijdende aan of verdacht van vlektyphus, zomede van een gelegenheid tot huisvesting van gezonde verdachte personen en tot het reinigen van personen ;

- b. voor een geschikte plaats voor de ontsmetting van de in de artikelen 18 en 19 van dit besluit bedoelde goederen ;

c. voor het personeel, noodig tot hulp of opzicht bij het onderzoek, de afzondering, de verpleging, de ontsmetting, of het vervoer van personen of van goederen, bedoeld in de artikelen 8, 13, 18 en 19 van dit besluit.

d. voor de noodige geneesmiddelen, ontsmettingsmiddelen, vervoermiddelen, meubelen en ander noodig materieel, en voor alles wat noodig is voor een behoorlijke verzorging van hen, die zijn afgezonderd.

Zoo gebruik gemaakt wordt van de inrichting van gemeentewege tot stand gebracht ter voldoening aan artikel 7 van de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), bepaalt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken de som deswege aan de gemeente te vergoeden.

21. De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en het personeel werkzaam aan een spoor- of tramwegonderneming zijn, voor zooveel hun dienst het toe-

laat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, overwijd mede te werken tot de uitvoering van de door den krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige voorgeschreven maatregelen, betreffende het onderzoek, de afzondering, de ontsmetting, de behandeling en verpleging en het vervoer van personen of van goederen.

Onverminderd het bepaalde in artikel 3, zijn conducteurs van elken uit het buitenland binnenkomenden trein of tram verplicht, den geneeskundige zoo spoedig mogelijk na aankomst van den trein of tram aan het station, kennis te geven van de verdachte verschijnselen, die zij bij personen, als bedoeld in de artikelen 8 en 13, hebben waargenomen en van hunne bevinding ontrent de aanwezigheid in den trein of tram van voor het overbrengen van voor besmetting vatbare voorwerpen.

22. De kosten, vallende op de maatregelen, voorgeschreven in de artikelen 9, 11, 12, 13, 18 en 19 van dit besluit, komen ten laste van het Rijk, voorzooover in genoemde artikelen niet anders is bepaald en die kosten niet, ingevolge eenige andere wettelijke bepaling, ten laste van anderen moeten worden gebracht.

23. De krachtens artikel 9 van dit besluit aangewezen geneeskundige volgt in de uitoefening van zijn ambt de aanwijzingen, die Onze Minister van Binnenlandsche Zaken of de ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid, tot wiens dienstkring zijne standplaats behoort, hem geven.

Hij staat den burgemeester, elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie, of van invoerrechten en accijnzen, de stationschefs en het overige personeel werkzaam bij eene spoor- of tramwegonderneming met zijn advies ter zijde, wanneer zij dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding van vlektyphus.

Ontdekt hij dreigend gevaar voor de openbare gezondheid, dan geeft hij daarvan, onverminderd artikel 16 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), onverwijd kennis aan den burgemeester en aan bovengenoemden ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid.

§ 5. VAN HET SCHEEFVAARTVERKEER.

24. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is bevoegd om, waar noodig, met medewerking van Onze Ministers van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot wering van de besmetting door vlektyphus, toezicht te doen houden op sche-

pen, die langs binnenwateren het land binnenvaren, en zulks met toepassing voor zoover mogelijk en noodig, van de artikelen 8 tot en met 12 en 20 tot en met 23 van dit besluit.

25. Aan elk der door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Waterstaat aan te wijzen gemeenten, gelegen aan stroomen, rivieren, kanalen of andere binnenwateren, wordt geneeskundig toezicht gehouden op de daarlangs varende schepen en hunne opvarenden door een of meer geneeskundigen, die daartoe door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met toekening van een door deze te bepalen vergoeding, tot wederopzegging worden aangewezen.

De beschikking tot aanwijzing van bedoelde gemeenten wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* geplaatst ten minste één dag vóórdat zij in werking treedt.

Onverminderd het bepaalde in de beide voorgaande leden, is de burgemeester bij het verschijnen of dreigen van vlektyphus bevoegd, geneeskundig toezicht te doen houden op de opvarenden van de in de gemeente vertoevende vaartuigen. De personen, waarop dit toezicht wordt uitgeoefend, zijn verplicht zich daaraan te onderwerpen.

26. Onverminderd artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36), wordt elk schip, varende langs of aankomende aan eene der in artikel 25 van dit besluit bedoelde gemeenten, onderworpen aan een gezondheidsonderzoek.

De schipper is verplicht met zijn schip de door den burgemeester aan te wijzen ligplaats in te nemen en aldaar zonder gemeenschap met den wal of met andere vaartuigen te blijven, totdat het gezondheidsonderzoek en de naar aanleiding daarvan bevolen gezondheidsmaatregelen toegepast zijn.

Op dit verbod van gemeenschap met den wal is toepasselijk het tweede lid van artikel 10 der wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), zooals dat luidt volgens de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 36).

De schipper zorgt met al de te zijner beschikking staande middelen voor de stipte naleving van de gegeven bevelen en is verplicht de vragen, hem door of namens den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige gedaan, nauwkeurig en naar waarheid te beantwoorden.

27. De geneeskundige verricht, behoudens het bepaalde in artikel 23, 1ste lid, het gezondheidsonderzoek van het schip, van de opvaren-

den en van de lading of andere op het schip aanwezige goederen, op de wijze, die hem, na overleg met den burgemeester, het meest doeltreffend voorkomt.

Indien het blijkt, dat het schip binnen de laatste 24 uren een gezondheidsonderzoek overeenkomstig de voorschriften van dit besluit heeft ondergaan, kan hij het van verder onderzoek vrijstellen, indien de toestand van het schip of van de opvarenden hem tót zoodanig onderzoek overigens geen aanleiding geeft.

28. De geneeskundige, die het onderzoek verricht heeft geeft den burgemeester advies omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, aan welk advies de burgemeester verplicht is onverwijld gevolg te geven, behoudens beroep op Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

De kosten op deze maatregelen vallende komen ten laste van het Rijk.

29. Het schip wordt dadelijk tot den verderen doortocht toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal opgeheven, hetzij na afloop van het gezondheidsonderzoek, indien dit tot geen verdere maatregelen aanleiding geeft, hetzij, nadat aan de maatregelen, naar aanleiding van het gezondheidsonderzoek voorgeschreven, uitvoering is gegeven. In het laatste geval kunnen evenwel de opvarenden, die bij het gezondheidsonderzoek bevonden worden, niet te lijden aan vlektyphus, noch verschijnselen van die ziekte te vertoonen, noch doen vermoeden dat zij de besmetting op anderen kunnen overbrengen, noch behept zijn met ongedierte of daarvan verdacht, met toestemming van den met het onderzoek belasten geneeskundige terstond zonder verdere belemmering aan den wal worden toegelaten. Vooraf heeft ontsmetting der kleederen en reiniging der personen plaats, indien dit door den geneeskundige noodig wordt geoordeeld.

30. Ten bewijze, dat het schip tot den verderen doortocht is toegelaten en het verbod van gemeenschap met den wal is opgeheven, ontvangt de schipper van den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige eene schriftelijke verklaring volgens het model door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen en waaruit zal moeten blijken van den toestand van het schip, van dien der opvarenden en van dien der lading of andere op het schip aanwezige goederen, benevens van het aantal der opvarenden.

Eene dergelijke verklaring wordt ook door den geneeskundige afgegeven in het geva

bedoeld in het tweede lid van artikel 27 van dit besluit, in welk geval daarvoor ook de bevestiging van eene vroegere verklaring in de plaats kan treden.

31. De burgemeester van elke gemeente, als in artikel 25 van dit besluit bedoeld, zorgt, overeenkomstig het bepaalde in art. 20, zoo spoedig mogelijk, op Rijkskosten, in overleg met den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid of den krachtens eerstgenoemd artikel aangewezen geneeskundige, voor het personeel en het materieel, dat de geneeskundige voor het gezondheidsonderzoek behoeft en dat noodig is voor de uitvoering van de naar aanleiding van het gezondheids-onderzoek voorgeschreven maatregelen.

32. Op de krachtens artikel 25 van dit besluit aangewezen geneeskundigen zijn toepasselijk het eerste en derde lid van artikel 23 van dit besluit.

Zij staan den burgemeester en elken ambtenaar van Rijks- of gemeentepolitie met hun advies ter zijde, wanneer dezen dit behoeven bij de uitvoering van wettelijke voorschriften betreffende de wering of bestrijding van vlektyphus.

De ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie zijn, voor zooveel hun dienst het toelaat, verplicht met al de hun ten dienste staande middelen, onverwijd mede te werken tot de uitvoering van de voorgeschreven maatregelen.

HOOFDSTUK III.

Slotbepalingen.

33. Onze in dit besluit genoemde Ministers zijn bevoegd de door hen krachtens dit besluit genomen beschikkingen of gedane aanwijzingen, zoo dikwijls de omstandigheden dit gedoogen of noodig maken, op dezelfde wijze als zij zijn tot stand gekomen, te wijzigen of in te trekken.

34. Waar in dit besluit sprake is van den ambtenaar van het Staatstoezicht op de volksgezondheid wordt daaronder verstaan de Inspecteur, krachtens de Gezondheidswet belast met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten.

Waar in dit besluit sprake is van ontsmetten of ontsmetting, wordt daaronder mede verstaan het verdelen van ongedierte.

35. Dit besluit, dat, tenzij het eerder wordt ingetrokken, gedurende één jaar van kracht blijft, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken,

van Financiën, van Waterstaat en van Landbouw, Nijverheid en Handel zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

CH. RUYSS DE BEERENBROUCK.

De Minister van Financiën, DE VRIES.

De Minister van Waterstaat, A. A. H. W. KÖNIG.

De Minister van Landb., Nijverheid en Handel,

H. A. VAN IJSSSELSTELJN.

(*Uitgeg.* 14 Jan. 1919.)

30 December 1918. BESLUIT, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 62), laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 240) en de wet van 5 December 1881 (*Staatsblad* n°. 185). S. 837.

31 December 1918. BESLUIT, houdende aanvulling van de bepalingen nopens de opleiding enz. van ingelijfdén bij de militie tot den officiersrang. S. 838.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 24 December 1918, IIe Afd. nr. 168;

O., dat het noodzakelijk is, om de bestaande bepalingen, betreffende de opleiding van ingelijfdén bij de militie tot den officiersrang bij de Infanterie en bij de Vesting-Artillerie, aan te vullen met bepalingen, welke het mogelijk maken militieplichtigen op te leiden tot reserve-officier bij het Korps Pantserfort-Artillerie, het Korps Torpedisten en het Korps Pontonniers;

Gezien het sedert gewijzigde Koninklijk Besluit van 26 Juli 1912 (*Staatsblad* nr. 269);

Hebben goedgevonden en verstaan: te bepalen, dat bovenaangehaald Koninklijk Besluit wordt aangevuld als volgt:

Art. 1. tusschen de woorden „Vesting-Artillerie” en „uit”, in te voegen „en bij het Korps Torpedisten”;

tusschen de woorden „Mei” en „hunne”, in te voegen „en bij het Korps Pontonniers uit de manschappen, die in het tijdvak van 16—20 Juni”;

2; het gestelde onder a. te lezen:

„a. de loteling, die is toegewezen aan een der regimenten infanterie (1), een der regimenten vesting-artillerie, het Korps Pantserfort-Artillerie, het Korps Torpedisten, dan wel het Korps Pontonniers”;

het gestelde onder *b.* te lezen :

„*b.* de ingelijfde bij de militie, uiterlijk veertien dagen na den datum, waarop hij zijne eerste oefening heeft aangevangen bij een der regimenten infanterie, een der regimenten Vesting-Artillerie, het Korps Pantserfort-Artillerie, het Korps Torpedisten, dan wel het Korps Pontonniers.”

4. na de tweede zinsnede eene nieuwe zinsnede toe te voegen, luidende :

„Om in aanmerking te komen voor opleiding tot reserveofficier bij het Korps Torpedisten moet de loteling of ingelijfde bovendien voldoende bevaarenheid bezitten en voldoende onderlegd zijn in electriciteit. Zij, die hieromtrent geen diploma's of getuigschriften kunnen overleggen, moeten de noodige proeven van bekwaamheid afleggen.”

de laatste zinsnede te lezen :

„De regeling van het examen, alsmede de regeling nopens het afleggen van de proeven van bekwaamheid, benoodigd om in aanmerking te komen voor opleiding bij het Korps Torpedisten, worden door Onzen Minister van Oorlog vastgesteld.

5. op de woorden „Vesting-Artillerie,” te doen volgen :

„Inspecteur der Bereden Artillerie”,

7. aan de voorlaatste zinsnede toe te voegen :

„en, voor zooveel het Korps Torpedisten betreft, vrijstelling hebben van het afleggen van proeven van bekwaamheid, als voor dat Korps gevorderd.”

8. voor „regimentsgewijze”, te lezen : „korpsgewijze”;

den laatsten regel te vervolgen met :

„, Inspecteur der Bereden Artillerie.”

9. tusschen de woorden :

„Vesting-Artillerie,” en „wijst”, in te voegen : „Inspecteur der Bereden Artillerie,”

10. tusschen de woorden :

„examen”, en „met” in te voegen : „c. q. na het afleggen van de proeven van bekwaamheid, gevorderd voor het Korps Torpedisten,”

16. den laatsten regel te vervolgen met : „, het Korps Pantserfort-Artillerie, het Korps Torpedisten of het Korps Pontonniers.”

17. tusschen de woorden „Vesting-Artillerie”, en „van”, in te voegen : „Inspecteur der Bereden Artillerie,”

voor „regimentscommandant” te lezen : „korpcommandant”.

18. tusschen de woorden : „Vesting-Artillerie,” en „worden” in te voegen : „Inspecteur der Bereden Artillerie,”

19. den laatsten regel te vervolgen met : „, Inspecteur der Bereden Artillerie.”

21. voor „Regimentscommandant” te lezen : „korpcommandant”.

23. voor : „Regimentscommandant” te lezen : „korpcommandant”.

24. tusschen de woorden : „Vesting-Artillerie,” en „worden” in te voegen : „Inspecteur der Bereden Artillerie,”

voor „Regimentscommandant” te lezen : „korpcommandant”.

25. voor : „Regimentscommandant” te lezen : „korpcommandant”.

28. tusschen de woorden : „soldij” en „als” in te voegen : „of traktement”.

de eerste zinsnede te vervolgen met :

„; bij het Korps Pantserfort-Artillerie, het Korps Torpedisten en het Korps Pontonniers, als hun ranggenooten bij de militie.”

tusschen de woorden : „soldij” en „bij” in te voegen : „of traktement”.

Onze Minister van Oorlog is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 31sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, ALTING VON GEUSAU.
(*Uitgeg.* 14 Jan. 1919.)

31 December 1918. BESLUIT, waarbij, met wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 10), wordt bepaald, dat de kustbatterijen nummer negen, tien en elf met den bedekten weg en de redan tusschen die batterijen geen vestingwerken meer zullen zijn. S. 839.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Oorlog van 1 November 1918, Vde Afdeling, n°. 156;

Gelet op Artikel 3 der Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);

Gelet op het Koninklijk besluit van 9 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 10);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 November 1918, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister, van 24 December 1918, Vde Afdeling, n°. 153;

Hebben besloten en besluiten :

dat, met wijziging in zooverre van het bovenaangehaalde besluit, de kustbatterijen nummer negen, tien en elf met den bedekten

weg en de redan tusschen die batterijen geen vestingwerken meer zullen zijn.

Dit besluit treedt in werking op den *tweeden* dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het besluit is geplaatst.

Onze Minister van Oorlog is belast met uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten December 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Oorlog, ALTING VON GEUSAU
(*Uitgeg.* 15 Jan. 1919.)

31 December 1918. **BESLUIT**, houdende wijziging van het Bezoldigingsbesluit, Burgerlijke Rijksambtenaren 1918. (*Staatsblad* n°. 541). S. 840.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van den Raad van Ministers van 12 October 1918, La. A., en van die van 16 December 1918, La. A.;

Den Raad van State gehoord (advies van 29 October 1918, n°. 23 en van 24 December 1918 n°. 23);

Gezien het nader rapport van den Raad van Ministers van 30 December 1918, La. A.;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1918 (*Staatsblad* n°. 541) te herzien;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

§ 1. *Gerekend met ingang van 1 Januari 1918:*

Art. I. a. Het eerste lid van artikel 14 van voornoemd Bezoldigingsbesluit wordt gelezen als volgt:

Bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak wordt de wedde toegekend, die onmiddellijk gelegen is boven het bedrag, gerekend naar dezelfde klasse van gemeenten, laatstelijk (in den lageren rang of de lagere klasse) genoten aan wedde en toelage, als bedoeld in artikel 19, indien dat hooger is dan of gelijk is aan de aanvangswedde van dien hooger rang of die hogere klasse; hetzelfde kan plaats vinden bij overgang van het eene dienstvak in het andere. Indien toelage wordt genoten, zoowel in den verlaten als in den nieuwen rang of klasse, wordt uitsluitend rekening gehouden met de wedde.

b. Het tweede lid van artikel 16 vervalt.

c. Aan het slot van het eerste lid van artikel 29 wordt de punt vervangen door een komma en daarna aan dit lid toegevoegd:

en voor de bepaalde werkzaamheden, als bedoeld in artikel 27, 2de lid, mits deze werkzaamheden ten minste 5 uur hebben in beslag genomen, van acht gulden daags en anders de helft.

d. Het zesde lid van art. 31 wordt gelezen als volgt:

Het genot van het voordeel wordt gesteld op het volgende procent van de jaarwedde, die op 1 Januari 1918 onder de oude regeling zou zijn genoten:

a. 12 ten honderd bij genot van woning;

b. 4 ten honderd bij genot van vuur en licht, tenzij rekening wordt gehouden met het genot van kost en inwoning, tot een maximum van f 100.

Het genot van kost en inwoning wordt door Onzen Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, vastgesteld op het bedrag, voor dat genot in de bijlagen A en B bij het betrokken ambt genoemd. Is bij het betrokken ambt in die bijlagen geen bedrag als zooeven bedoeld genoemd, dan wordt het genot zoo veel mogelijk bepaald in overeenstemming met het bedrag, in die bijlagen genoemd bij een in zijnen aard zoo veel mogelijk overeenkomend ambt.

Met afwijking van de hiervoren gestelde regelen, wordt het genot van kost en inwoning bepaald op het deswege in den pensioensgrondslag begrepen bedrag, indien dit hooger is dan dat, waartoe de toepassing van die regelen zou voeren.

Onze Minister hiervoren bedoeld zendt van zijne beschikking afschrift aan de Algemeene Rekenkamer.

e. In het eerste lid van artikel 37 worden de woorden:

„of wel overgegaan is naar een ander dienstvak met hogere salarisregeling”

gelezen:

of wel overgegaan is in eene tot een ander dienstvak behoorende betrekking, welke ingevolge de nieuwe salarisregeling gerangschikt is in eene hogere schaal van bezoldiging.

f. In bijlage A van voornoemd Bezoldigingsbesluit wordt het volgende gewijzigd en ingevoegd:

1°. in schaal 7, onder *Justitie*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Rechterlijke Macht*: Knecht of portier bij de militair-rechterlijke macht, en onder *Waterstaat*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Rijkswaterstaat*: Bediende bij den geologischen dienst.

2°. in schaal 14, onder *Justitie*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Rechterlijke*

Macht: Bode bij de militair-rechterlijke macht.

3°. in schaal 16 :

„*Kunstonderwijs*.”

a. voor :

Beampte bij de Koninklijke Academie van Wetenschappen,” te lezen :

Koninklijke academie van wetenschappen.

Beampte.

b. onder : „*Financiën*.”

Agentschap en grootboeken.

Schrijver op jaarloon.”, in te voegen :

Assistent-concierge.

4°. in schaal 20 :

a. dadelijk onder de vermelding der schaal in te voegen :

Algemeen.

Concierge, niet afzonderlijk genoemd.

b. onder : „*Justitie*”.

Rechterlijke Macht.

Concierge-bode bij de gerechten.

Concierge-bode bij de militair-rechterlijke macht.

c. onder : „*Financiën*”.

Agentschap en grootboeken.

Kamerbewaarder-concierge.

5°. in schaal 28 worden de woorden : „Verhooging voor bijzonder diploma f 50”, achter : „*Werkmeester*”, opgenomen onder *Rijkstucht en opvoedingswezen*, vervangen door : Vergoeding voor bijakten als voor onderwijzers tuchtschool.

6°. in schaal 36,

voor : „*Onderwijs*.”

Custos bij de Koninklijke academie van wetenschappen.” te lezen :

Koninklijke academie van wetenschappen.

Custos.

7°. in schaal 54, onder *Binnenlandsche Zaken*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Centraal bureau voor de statistiek*: Adjunct-controleur, en onder *Waterstaat*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Rijkswaterstaat*: Bureelambtenaar bij den geologischen dienst.

8°. in schaal 59, onder *Binnenlandsche Zaken*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Centraal bureau voor de statistiek*: Controleur, en onder *Waterstaat*, na de vermelding daarin opgenomen onder *Rijkswaterstaat*: Assistent bij den geologischen dienst.

9°. in schaal 65, onder *Waterstaat*.

Rijkswaterstaat.

Hoofdassistent bij den geologischen dienst.

10°. in schaal 72, na *Directe belastingen*, enz. en de vermelding daarin opgenomen :

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Ambtenaar van administratie bij den geologischen dienst.

11°. in schaal 73, na Redacteur (ook onder-directeur) bij de tachygrafische inrichting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal :

Technisch ambtenaar bij het bureau Stoomvaartdienst van het Departement van Marine.

12°. in schaal 94, na *Registratie, domeinen, hypotheeken en kadaster* en de vermelding daarin opgenomen :

Waterstaat.

Rijkswaterstaat.

Geoloog bij den geologischen dienst.

13°. in schaal 102, dadelijk onder de vermelding van de bedragen der schaal :

Binnenlandsche Zaken.

Centraal bureau voor de statistiek.

Accountant.

g. In bijlage C van voornoemd Bezoldigingsbesluit wordt het volgende ingevoegd :

1°. onder f 300 :

Adjunct-secretaris, toegevoegd aan het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2°. onder f 600,

a. na het ambt van Deurwaarder bij den Hoogen Raad :

Geagreëerd onderwijzer en godsdienstonderwijzer bij de gevangnissen en de Rijkswerkinrichtingen te Hoorn en te Leiden (ten hoogste f 600) ;

b. na het ambt van Secretaris van de commissie van advies in zake de auteurswet 1912 :

Secretaris, toegevoegd aan het Centraal Stembureau voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ;

3°. onder f 1000, na het ambt van Secretaris van de kanselarij der Nederlandsche orden :

Godsdienstleeraar bij de gevangnissen, de Rijkswerkinrichtingen te Hoorn en te Leiden en de Rijksoopvoedingsgestichten (nevenbetrekking, ten hoogste f 1000) ;

4°. onder f 2400 :

Geneesheer bij de Rijksoopvoedingsgestichten en burgergeneesheer bij de gevangnissen en de Rijkswerkinrichtingen te Hoorn en te Leiden (nevenbetrekking, ten hoogste f 2400) ;

voorts wordt gelezen voor de woorden vermeld onder f 2000 :

„Geneesheer bij de tuchtschool Haren, Montfoort, Velsen, Ginneken en Nijmegen (ten hoogste f 2000).” : Geneesheer bij de

tuchtscholen (nevenbetrekking; ten hoogste f 2000).

h. In bijlage D van voornoemd Bezoldigingsbesluit wordt ingevoegd in de Vijfde Klasse, na Ulestraten: Ulrum.

§ 2. *Gerekend met ingang van 8 October 1918:*

Art. II. Voor de woorden „der loodsen” in den titel van Adjunct-commissaris der loodsen en van Commissaris der loodsen en ontvanger der loodsgelden 3^e, 2^e en 1^e categorie, vermeld onderscheidenlijk in schaal 55, 61, 66 en 71, te lezen: van het loodswezen, de betonning, bakening en verlichting.

§ 3. *Gerekend met ingang van 1 Januari 1919:*

Art. III. Aan artikel 14 van voornoemd Bezoldigingsbesluit worden drie nieuwe leden toegevoegd, luidende als volgt:

3. De dagteekening van ingang eener bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak kan worden gesteld op een tijdstip, voorafgaande aan de dagteekening van het besluit dier bevordering, indien de voor de bevordering benodigde gelden bij eene oorspronkelijke begrotingswet zijn beschikbaar gesteld en deze wet wordt afgekondigd in den loop van het jaar, waarvoor de begroting moet dienen.

4. Wij behouden Ons voor te bepalen, dat in een dienstvak de overgang tot een anderen rang of andere klasse al dan niet als eene bevordering behoort te worden aangemerkt.

5. Een besluit als bedoeld in het vorige lid wordt genomen op de voordracht van Onzen Minister, Hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, na verkregen machtiging van den Raad van Ministers, Onzen Minister van Financiën gehoord.

Art. IV. Het eerste lid van artikel 16 wordt gelezen als volgt:

Bij benoeming tot eenig ambt, kan de wedde worden bepaald op een bedrag in de schaal van bezoldiging, hooger dan de aanvangswedde van den rang of de klasse, waarin de benoeming geschiedt en kan tevens ten behoeve van de toekenning der verdere periodieke verhoogingen een bepaalde diensttijd worden toegekend. Indien geen diensttijd wordt toegekend, wordt de toegekende wedde voor de verdere verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd. Artikel 13 vindt bij een en ander overeenkomstige toepassing.

Art. V. *a.* Onder schaal 24 worden in de 1918.

bijlage A van voornoemd Bezoldigingsbesluit de woorden: „Adspirant-verificateur der invoerrechten en accijnzen.” gelezen: „Adspirant-verificateur der invoerrechten en accijnzen, met vakexamen.”

b. In de bijlage B van voornoemd Bezoldigingsbesluit wordt:

1°. onder het hoofd **Tuchtschool voor jongens en Rijksopvoedingsgestichten voor jongens.**, aan 2. *a.* toegevoegd:

diensttijd, doorgebracht als onderwijzer aan tuchtscholen of Rijksopvoedingsgestichten, telt voor de helft mede; tot een maximum van zes jaren, onverminderd het bepaalde bij artikel 14;

2°. onder het hoofd **Tuchtscholen voor meisjes en Rijksopvoedingsgestichten voor meisjes.**, aan 2. *a.* toegevoegd:

Diensttijd, doorgebracht als onderwijzeres aan tuchtscholen of Rijksopvoedingsgestichten, telt voor de helft mede, tot een maximum van zes jaren, onverminderd het bepaalde bij artikel 14.; en onder 2. *b.* voor de woorden: „f 50 voor de akte” gelezen: f 50 voor elk der akten;

3°. onder het hoofd **Rijksopvoedingsgestichten voor jongens**, de tweede alinea gelezen als volgt: Diensttijd doorgebracht als onderwijzer aan lagere scholen, tuchtscholen of Rijksopvoedingsgestichten, telt voor de opvoedende ambtenaren met radicaal voor schoolonderwijs voor de helft mede, tot een maximum van zes jaren.

c. In de bijlage C van voornoemd Bezoldigingsbesluit worden onder f 900 na de woorden „Surnumerair bij 's Rijks schatkist.” ingevoegd de woorden:

Adspirant-verificateur der invoerrechten en accijnzen, zonder vakexamen.

Surnumerair der grondbelasting, zonder vakexamen.

d. In voornoemde bijlage C worden onder f 1200 de woorden: „Surnumerair der grondbelasting.” gelezen: Surnumerair der grondbelasting, met vakexamen.

e. De aspirant-verificateurs der invoerrechten en accijnzen, zonder vakexamen en de surnumerairs der grondbelasting, zonder vakexamen, aangesteld vóór 1 Januari 1919, ontvangen de bezoldiging, waarop zij aanspraak zouden hebben gehad overeenkomstig de bepalingen van voornoemd Bezoldigingsbesluit, indien dit niet door de leden *a*, *c* en *d* van dit artikel was gewijzigd.

§ 4. *Gerekend met ingang van 1 Januari 1919:*

Art. VI. Onverminderd het bepaalde in de volgende artikelen zijn de Overgangsbe-

palingen van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1918 (*Staatsblad* n°. 541 ingetrokken).

Art. VII. De bezoldiging van de op 1 Januari 1919 in dienst zijnde ambtenaren wordt te rekenen van dezen datum vastgesteld op het bedrag, hetwelk zou zijn toegekend, indien op 1 Januari 1918 de nieuwe regeling volledig was ingevoerd.

Art. VIII. *a.* Van den vóór 1 Januari 1918 vervulden diensttijd in den rang of de klasse komen voor de berekening van de bezoldiging, welke te rekenen van 1 Januari 1919 zal worden toegekend aan de in de bijlagen A en B van voormeld Bezoldigingsbesluit genoemde ambtenaren, in aanmerking de dienstjaren, die overeenkomstig artikel 33 van dat besluit of een krachtens het tiende lid van dat artikel genomen besluit medetelden bij de berekening van de zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling.

b. Indien ten aanzien van een ambtenaar bij de vaststelling der bezoldiging op 1 Januari 1918 artikel 35 van voornoemd Bezoldigingsbesluit is toegepast, komen van den diensttijd in den rang of de klasse, die vóór 1 Januari 1918 is vervuld, in aanmerking de dienstjaren, die overeenkomstig voormeld artikel 35 of een krachtens het tweede lid van dit artikel genomen besluit medetelden bij de berekening van de zuivere bezoldiging naar de nieuwe regeling.

c. Indien vóór 1 Januari 1919 buitengewone verhoogingen zijn toegekend krachtens de bepalingen van voornoemd Bezoldigingsbesluit, wordt de diensttijd vermeerderd met het aantal dienstjaren, waarmede de toekenning van de volgende periodieke verhoogingen door die buitengewone verhoogingen is vervroegd.

Art. IX. Op de vóór 3 September 1918 in vasten of krachtens aanstelling door het daartoe bevoegde Gezag, in tijdelijken dienst zijnde ambtenaren, blijven voor de toekenning der periodieke verhoogingen, de laatstelijk vóór 1 Januari 1918 voor hen geldende bepalingen, betreffende het in aanmerking komen van tijdelijken diensttijd van kracht.

Art. X. *a.* Indien volgens de bepalingen van deze paragraaf eene wedde zou worden toegekend, zoodanig dat de onderscheidene trappen in de schaal van bezoldiging later zouden worden bereikt dan het geval was onder de werking van de Overgangsbepalingen van voornoemd Bezoldigingsbesluit, blijven deze Overgangsbepalingen voor dat geval óók na 1 Januari 1919 van toepassing.

b. Het vorige lid vindt overeenkomstige toepassing, indien krachtens de Overgangsbepalingen van voornoemd Bezoldigingsbesluit met ingang van 1 Januari 1918 eene wedde is toegekend, hooger dan het voor den rang of de klasse vastgestelde maximum.

c. Het derde lid van artikel 36 van voornoemd Bezoldigingsbesluit blijft van kracht.

d. Voor zoover het eerste lid niet van toepassing is, wordt de wedde in de op 1 Januari 1919 bekleede betrekking toegekend, waarop op 'dezen dag overeenkomstig de Overgangsbepalingen van voornoemd Bezoldigingsbesluit aanspraak zou hebben bestaan, indien en zoolang zij hooger is dan de wedde, welke ingevolge de bepalingen van deze paragraaf zou zijn toegekend.

Art. XI. *a.* Bij bevordering met ingang van 1 Januari 1918 of van een vroegeren datum tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak of wel bij overgang in een tot een ander dienstvak behorende betrekking welke, ingevolge voornoemd Bezoldigingsbesluit, gerangschikt is in eene hogere schaal van bezoldiging, wordt, te rekenen van 1 Januari 1919, de wedde vastgesteld met inachtneming van het bepaalde in het volgende lid.

b. Indien de wedde, waarop in het geval als bedoeld in het vorige lid, volgens de vorenstaande bepalingen op 1 Januari 1918 aanspraak zoude zijn verkregen, lager is dan de wedde, die zou zijn toegekend voor het geval van bevordering of overgang in een ander dienstvak op 2 Januari 1918, zal de wedde gerekend worden met ingang van 1 Januari 1918 op dit hogere bedrag te zijn vastgesteld. De aldus vastgestelde wedde wordt voor de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd.

c. Indien bij de bevordering of overgang naar het andere dienstvak geen dag van ingang is bepaald, vindt het tweede lid van artikel 13 van voornoemd Bezoldigingsbesluit overeenkomstige toepassing.

Art. XII. *a.* Bij bevordering tot hooger rang of hogere klasse in hetzelfde dienstvak, of bij overgang in een ambt tot een ander dienstvak behorende, gerangschikt in een hogere schaal van bezoldiging, zulks met ingang van 1 Januari 1919 of van een vroegeren datum, vallende na 1 Januari 1918, wordt de wedde, te rekenen van 1 Januari 1919, vastgesteld met inachtneming van het bepaalde in het volgende lid.

b. Indien de wedde, die op 1 Januari 1919

zoude worden toegekend, lager is dan die, welke zou zijn toegekend voor het geval de bevordering of overgang met 2 Januari 1919 zou hebben plaats gevonden, wordt de wedde met ingang van 1 Januari 1919 op het hoogere bedrag vastgesteld. De aldus vastgestelde wedde wordt voor de verdere periodieke verhoogingen beschouwd als te zijn verkregen door regelmatige periodieke verhooging na den daarvoor gevorderden diensttijd.

c. Indien bij de bevordering of overgang naar het andere dienstvak geen dag van ingang is bepaald, vindt het 2de lid van artikel 13 van voornoemd Bezoldigingsbesluit overeenkomstige toepassing.

Art. XIII. De bezoldiging van de in de bijlage C van voornoemd Bezoldigingsbesluit vermelde ambtenaren wordt niet lager gesteld dan die, welke ingevolge artikel 42 van dat besluit is toegekend.

Art. XIV. a. De herziening der jaarweden, welke op grond van dit besluit behoort plaats te vinden, geschiedt door het Gezag, dat bevoegd is tot toekenning van periodieke verhoogingen.

b. Indien de voorwaarden, welke voor het toekennen van periodieke verhoogingen zijn gesteld, niet zijn vervuld, kan dat Gezag bepalen, dat de herziening niet, of ten deele niet, zal plaats vinden. De termijnen voor de periodieke verhoogingen beginnen alsdan te loopen vanaf den datum, met ingang waarvan de herziening alsnog mocht plaats vinden, met dien verstande, dat de artikelen 9, tweede lid, en 13 van voornoemd Bezoldigingsbesluit te dezen overeenkomstige toepassing vinden.

Onze Ministers zijn, ieder voor zooveel zijn Departement van Algemeen Bestuur aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de onderscheidene Ministerieele Departementen, aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 31sten December 1918.

WILHELMINA.

*De Minister van Binnenlandsche Zaken,
tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,*

CH. RUYS DE BEELENBROUCK.

(*Uitgeg.* 3 Jan. 1919.)

AANVULLINGEN OVER 1918.

25 Juni 1918. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen. S. 433.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 1 Mei 1918, n°. 123, Invoerrechten, van Onzen Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 11 Mei 1918, n°. 3386, afdeling Nijverheid en van Onzen Minister van Waterstaat van 21 Mei 1918, n°. 282, afdeling Waterstaat A;

Herzien Ons besluit van 20 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 164), laatstelijk gewijzigd bij dat van 12 Maart 1913 (*Staatsblad* n°. 83);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Juni 1918, n°. 30);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers, van 7 Juni 1918, n°. 203 Invoerrechten, van 15 Juni 1918, n°. 4330, afdeling Nijverheid en van 21 Juni 1918, n°. 287, Waterstaat A;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

In het voorlaatste lid van artikel 13 van Ons besluit van 20 Juli 1899 (*Staatsblad* n°. 164) wordt in plaats van „f 0,75” gelezen: „f 4,—”.

Onze Ministers van Financiën, van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Waterstaat zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 25sten Juni 1918.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, TREUB.
De Min. van Landbouw, Nijverheid en Handel,

POSTHUMA.

De Minister van Waterstaat, C. LELY.

(Uitgeg. 5 November 1918.)

6 Juli 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing art. 22, vierde lid, der Arbeidswet.

In mijne circulaire van 27 Januari 1914 N°. 410/1, afdeling O., zijn de gronden uiteengezet, waarom naar de meening der Regeering aan de woorden „verder onderwijs” van artikel 22, vierde lid der Arbeidswet 1911 eene ruime beteekenis moet worden gehecht. Met name is daarin betoogd, dat onder die woorden ook begrepen moet worden de gelegenheid voor niet meer leerplichtige kinderen van 12 jaar het onderwijs in *dezelfde* klasse waarin zij bij het vervullen der leerverplichting zaten, te blijven volgen.

Deze wetsinterpretatie is thans bevestigd door een arrest van den Hoogen Raad der Nederlanden van 2 April 1918, waarin onder meer wordt overwogen, dat in den eerste volzin van het vierde lid van artikel 22 der Arbeidswet 1911, zonder eenige beperking te aanzien van den aard van het te genieten onderwijs, uitsluitend als eisch wordt gesteld, dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het geval kan zijn met het nog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd, en dat het woord „verder” in den laatsten volzin van dat lid niet nader bepaalt het zelfstandig naamwoord „onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”, zoodat uit de door het betrokkene schoolhoofd gegeven verklaring, dat voor de jeugdigen persoon op die school geen gelegenheid meer was ander onderwijs te genieten voor 5 uur des namiddags dan alleen dat onderwijs, dat hij reeds genoten had, niet blijkt van het niet bestaan eener voor het kind geschikt gelegenheid om onderwijs te ontvangen, en dus die verklaring niet is te beschouwen als

het bewijs eener de strafbaarheid der overtreding opheffende omstandigheid.

Ik heb de eer Uw College te verzoeken deze uitspraak van den Hoogen Raad, die zich bij mijne voormelde circulaire aansluit, ter bevordering van eene méér uniforme wettoepassing, ter kennis te brengen van de gemeentebesturen in Uwe provincie.

21 November 1918. MISSIVE van den Minister van Binnenlandsche Zaken, betreffende opzending van vreemdelingen.

De Inspecteur der Koninklijke Marechaussee vestigt er mijne aandacht op, dat de invoering van het Vreemdelingen-Reglement de aanwijzing van een bepaalde verblijfplaats ten aanzien van vreemdelingen *tegen den wil* van de betrokken personen, uitsluitend kan geschieden door dien Inspecteur, tenzij dan in dringende gevallen door de Procureurs-Generaal, fungeerende Directeuren van Politie.

Het is den Inspecteur gebleken dat nog niet door alle hoofden van Politie hiermede wordt rekening gehouden, zoodat het nog voorkomt dat vreemdelingen tegen hun wil een tijdelijke verblijfplaats wordt aangewezen, en wel buiten voorkennis van den Inspecteur. Ook komt het voor, dat vreemdelingen op *eigen verzoek* naar een depôt, vluchtoord of quarantainestation worden gezonden. Voor de opzending op eigen verzoek is ingevolge het Vreemdelingen-Reglement voorafgaande machtiging van den Inspecteur niet noodig.

Toch is het gewenscht, dat de autoriteiten van de opzending van deze personen, indien dezen in eenig opzicht gevaarlijk voor de openbare orde zijn, kennis geven aan den Inspecteur.

Ik zoude het op prijs stellen, zoo U.H.E.G. van het bovenstaande mededeeling wildet doen aan de burgemeesters in Uwe provincie, met verzoek, namens mij, dienovereenkomstig te willen handelen.

ERRATA.

Op blz. 79, 2^e kolom, regel. 4 van boven staat S. 128, in plaats van S. 158.

„ „ 612, 1^e „ „ 17 „ „ „ „ beroep, in plaats van brieven.

ALPHABETISCH REGISTER VOOR 1918.

De jaargang is chronologisch behalve:

Koninklijk besluit van 25 Juni 1918, S. 433	bladz. 772 ;
Missive van den Min. van Binnenl. Zaken van 6 Juli 1918	„ 772 ;
„ „ „ „ „ „ „ „ 21 Nov. „	„ 773 ;

welke stukken voorkomen op de hierboven genoemde bladzijden.

Aardappelen. Zie *Landbouw*.

Academie (Kon. Militaire). Zie *Militair Onderwijs*.

Algemeene maatregel van Bestuur. Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur.

S. 499. 26 Juli.

Ambtenaren. Zie *Rijksambtenaren*.

Arbeid van vrouwen en jeugdige personen.

Arrest van den H. R. Beteekenis van „werkzaamheden in of voor een landbouwonderneming” in art. 1 der Arbeidswet 1911. Het ontstelen en daarna verpakken en verzenden van kersen valt niet buiten den aard van het landbouwbedrijf. 18 Febr.

— Arrest van den H. R. In de voorwaarde „dat geen voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs bestaat”, wordt uitsluitend als eisch gesteld, dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het geval kan zijn met het nog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd. — Hieraan staat niet in den weg hetgeen in den laatsten volzin van art. 22, 4e lid gezegd wordt. — Deze volzin dient niet om de „voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs”, waarvan de eerste volzin spreekt, nader te omschrijven, maar bepaaldelijk om een geval vast te stellen, waarin de belanghebbende zal geacht worden te hebben aangevoerd, dat die gelegenheid niet bestaat. — Het woord „verder” in den 2den volzin bepaalt niet nader het zelfstandig naamwoord

„onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”.

2 April

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing van art. 22 vierde lid, der Arbeidswet. (blz. 772) 6 Juli

— Besluit tot verdeling van het Rijk in districten, ten behoeve van den dienst der Arbeidsinspectie. S. 449. 13 Juli

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende toepassing van art. 22 vierde lid, Arbeidswet 1911. 18 Juli

— Missive van den Minister van Arbeid aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende huisarbeid bij het garnalen en mosselpellen. 5 Dec

Archieven. Wet tot regeling van het Archiefwezen. S. 378. 17 Juni

Armwezen. Besluit houdende beslissing daerom de regel van art. 39 Armenwet — waarbij voor de verplegingskosten van een armlastige krankzinnige aansprakelijk gesteld wordt de gemeente, waar de verpleegde woonplaat had op het tijdstip van aanvraag der rechterlijke machtiging tot plaatsing in een gesticht — ook dan geldt, wanneer de verpleegde eerst armlastig geworden is, nadat hij vóór het in werking treden der tegenwoordige armenwet reeds in een gesticht was geplaatst. 11 Oct

— Besluit houdende beslissing dat noch de letter, noch de geest der Armenwet er zich tegen verzet, dat de voogdij gepaard met de duurzame verzorging van minderjarigen, aan het burgerlijk armbestuur worden opgedragen.

25 Nov

Attestatiën de Vita. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende afgifte van attestatiën de vita in verband met den postchèque en girodienst. 28 Maart.

— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende attestatiën de vita voor Oost- en West-Indische pensioenen. 23 Dec.

Auteursrecht. Zie *Industrieële en intellectueële eigendom.*

Automobielen. Zie *Motorrijtuigen enz.*

Azijn. Zie *Bieren en Azijnen.*

Baggeren. Zie *Rivieren.*

Bank. (Nederl.) Wet tot verlenging en wijziging van het aan de Nederlandsche Bank verleende octrooi. S. 475. 25 Juli.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der bepalingen, waaronder de Nederlandsche Bank gerechtigd is als circulatiebank werkzaam te zijn. S. 553. 28 Sept.

Begrotingen en Rekeningen. Wetten tot vaststelling van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1918:

II.	S. 7.	12 Jan.
III.	272.	26 April.
IV.	243.	17 April.
V.	241.	16 April.
VI.	245.	17 April.
VII B.	239.	13 April.
VIII.	251.	20 April.
IX.	248.	18 April.
X.	260.	20 April.
XI.	457.	19 Juli.

— Als voren voor 1919:

I.	S. 807.	20 Dec.
VII A.	808.	20 Dec.
XII.	809.	20 Dec.

— Wetten tot verhooging en wijziging van de volgende hoofdstukken der Staatsbegrooting voor 1915:

III.	S. 166.	23 Maart.
VII A.	171.	23 Maart.
X.	167.	23 Maart.

— Als voren voor 1916:

II.	S. 10.	12 Jan.
III.	815.	20 Dec.
IV.	184.	25 Maart.
V.	269.	26 April.
VI.	185.	25 Maart.
VII A.	600.	22 Nov.
VII B.	11.	12 Jan.
VIII.	819.	20 Dec.
IX.	139.	23 Febr.
	826.	20 Dec.

X.	S. 134.	23 Febr.
	135.	23 Febr.
	424.	18 Juni.
	616.	22 Nov.
XI.	320.	1 Juni.
	321.	1 Juni.

— Als voren voor 1917:

I.	S. 813.	20 Dec.
II.	812.	20 Dec.
III.	15.	12 Jan.
	792.	7 Dec.
IV.	183.	25 Maart.
V.	816.	20 Dec.
VI.	22—24.	14 Jan.
VII B.	814.	20 Dec.
VIII.	146.	23 Febr.
IX.	19.	14 Jan.

X.	136.	23 Febr.
	262.	20 April.
	420.	18 Juni.
	423.	18 Juni.
	453.	19 Juli.

— Als voren voor 1918:

II.	S. 125.	23 Febr.
	359.	15 Juni.
	388.	17 Juni.
III.	273.	26 April.
	363.	15 Juni.
	375.	17 Juni.
IV.	244.	17 April.
	364.	15 Juni.
	393.	17 Juni.
	396.	17 Juni.
	495.	26 Juli.
	606.	22 Nov.
V.	242.	16 April.
	365.	15 Juni.
	377.	17 Juni.
	380.	17 Juni.
	497.	26 Juli.
VI.	246.	17 April.
	367.	15 Juni.
	398.	17 Juni.
	399.	17 Juni.
	402.	17 Juni.
	496.	26 Juli.
VII A.	386.	17 Juni.
VII B.	240.	13 April.
	360.	15 Juni.
	385.	17 Juni.
	389.	17 Juni.
	474.	25 Juli.
	487.	26 Juli.
VIII.	253.	20 April.
	370.	15 Juni.

- S. 406. 17 Juni.
414. 18 Juni.
415. 18 Juni.
- IX. 250. 18 April.
372. 15 Juni.
407. 17 Juni.
418. 18 Juni.
785. 7 Dec.
822. 20 Dec.
- X. 261. 20 April.
323. 3 Juni.
324. 3 Juni.
368. 15 Juni.
390. 17 Juni.
422. 18 Juni.
426. 18 Juni.
454. 19 Juli.
612. 22 Nov.
615. 22 Nov.
617. 22 Nov.
- XI. 369. 15 Juni.
391. 17 Juni.
458. 19 Juli.
491. 26 Juli.
829. 20 Dec.
- Wet tot wijziging van de wet van 30 Dec. 1916, S. 565, tot verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1915 en de inzending der rekeningen.
S. 169. 23 Maart.
- Besluit tot nadere vaststelling van het tijdstip van afsluiting der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 346. 6 Juni.
- Besluit tot vaststelling van het tijdstip van afsluiting der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 544. 7 Sept.
- Wetten tot:
Verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1917 en de inzending der rekeningen.
S. 794. 7 Dec.
- Aanvulling en wijziging der Wet tot aanvulling der middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918.
S. 602. 22 Nov.
- Aanwijzing van de middelen ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919.
S. 810. 20 Dec.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1918.
S. 173. 23 Maart.
- Wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1917.
S. 331. 3 Juni.
- Vaststelling van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1918. S. 252. 20 April.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het „Fonds ter verbetering van de Kustverdediging”, dienst 1918.
S. 145. 23 Febr.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Bouwfonds voor het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het dienstjaar 1917. S. 817. 20 Dec.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Bouwfonds voor het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het dienstjaar 1918. S. 151. 23 Febr.
- Wijziging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1917. S. 344. 3 Juni.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 148. 23 Febr.
- Verhooging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 345. 3 Juni.
- Verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 366. 15 Juni.
- Verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918.
S. 818. 20 Dec.
- Nadere wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1917. S. 188. 25 Maart.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918, en nadere regeling van de afschrijvingen en uitkeeringen aan 's Rijks Middelen ten laste van dat bedrijf.
S. 144. 23 Febr.
- Wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918. S. 186. 25 Maart.
- Verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918.
S. 371. 15 Juni.

- Verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1917. S. 327. 3 Juni.
- Regeling van de inkomsten en uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 9. 12 Jan.
- Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 126. 23 Febr.
- Verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 361. 15 Juni.
- Verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1917. S. 339. 3 Juni.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918 en aanvulling tot regeling der afschrijvigen laste van het bedrijf. S. 16. 14 Jan.
- Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918. (Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen.) S. 131. 23 Febr.
- Verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918. S. 374. 15 Juni.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvissschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1919. S. 325. 20 Dec.
- Vaststelling van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907, S. 222, voor het dienstjaar 1918. S. 8. 12 Jan.
- Wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907, S. 222, voor het dienstjaar 1917. S. 783. 7 Dec.
- Verevening van de door het Staatsbedrijf van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie over 1915 en 1916 aan 's Rijks Middelen uit te keeren winst. S. 21. 14 Jan.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1917. S. 336. 3 Juni.
- Regeling van de inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 17. 14 Jan.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. (Tegemoetkoming wegens duurte van levensmiddelen.) S. 130. 23 Febr.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 338. 3 Juni.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 373. 15 Juni.
- Besluit houdende aanwijzing van voorschotten op de begrooting van uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1917, welke worden toegevoegd aan de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1918. S. 437A. 29 Juni.
- Wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 823. 20 Dec.
- Besluit houdende wijziging van den staat, behorende bij het K. B. van 29 Juni 1918, S. 437A. S. 569A. 18 Oct.
- Vaststelling van de begrooting van Inkomsten en Uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1918. S. 281. 20 Dec.
- Vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1919. S. 824. 20 Dec.
- Aanvulling en verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1917. S. 328. 3 Juni.
- Wijziging van de begrooting van uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 127. 23 Febr.
- Wijziging van de begrooting van uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 362. 15 Juni.
- Aanvulling en verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 775. 7 Dec.
- Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het jaar 1919. S. 777. 7 Dec.
- Aanvulling van de begrooting der uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der landmacht voor het dienstjaar 1918. S. 778. 7 Dec.

- Aanvulling van de begrooting der uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht voor het dienstjaar 1918. S. 779. 7 Dec.
- Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der landmacht voor het dienstjaar 1919. S. 780. 7 Dec.
- Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor militairen en gepensioneerde militairen der zeemacht voor het dienstjaar 1919. S. 781. 7 Dec.
- Aanvulling en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het dienstjaar 1917. S. 129. 23 Febr.
- Wijziging van de omschrijving van artikel VII der begrooting van uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren over het jaar 1917 en van verhooging van dat artikel. S. 773. 6 Dec.
- Verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het dienstjaar 1918. S. 776. 7 Dec.
- Regeling van de ontvangsten en uitgaven van het Pensioenfonds voor de gemeente-ambtenaren voor het jaar 1919. S. 784. 7 Dec.
- Vaststelling van het slot der rekening van ontvangsten en uitgaven voor Nederlandsch-Indië over het dienstjaar 1913. S. 122. 23 Febr.
- Goedkeuring van de overschrijding van eenige onderafdeelingen van hoofdstuk I der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1916. S. 316. 1 Juni.
- Goedkeuring van de overschrijding van hoofdstuk II der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1916. S. 317. 1 Juni.
- Verhooging van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1917. S. 25. 14 Jan.
- Wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven en middelen van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1917. S. 120. 23 Febr.
- Bekrachtiging van een krediet door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië geopend boven de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1917. S. 322. 1 Juni.
- Vaststelling van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. Uitgaven in Nederland.) S. 310. 1 Juni.
- Idem. (Hoofdstuk II. Uitgaven in Nederlandsch-Indië.) S. 311. 1 Juni.
- Aanwijzing van de middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. Middelen in Nederland.) S. 312. 1 Juni.
- Idem. (Hoofdstuk II. Middelen in Nederlandsch-Indië.) S. 313. 1 Juni.
- Wijziging en verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 314. 1 Juni.
- Idem der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918, ten behoeve van den aanleg van tramwegen van Bandoeng over Bandjaran naar Koppon en van Gempolkerep naar Kertosono, alsmede van de spoorverdubbeling Wonokromo-Krian. S. 315. 1 Juni.
- Idem van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 392. 17 Juni.
- Wijziging en verhooging der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918 ten behoeve van de oprichting van pensioenfonds voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren. S. 481. 25 Juli.
- Verhooging der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918 wegens aankoop van het particuliere land Tanah Abang. S. 483. 25 Juli.
- Verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 484. 25 Juli.
- Wijziging en verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 488. 26 Juli.
- Besluit houdende af- en overschrijving van het Iste op het IIde hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 525. 22 Aug.
- Voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst in 1918. S. 6. 12 Jan.
- Voorziening in het kas-tekort van den Indischen dienst in 1919. S. 831. 20 Dec.

Vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1904. S. 482. 25 Juli.

Idem over het dienstjaar 1913. 121. 23 Febr.

Goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1916. S. 318. 1 Juni.

Vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1918. S. 455. 19 Juli.

Wijziging en verhooging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1918. S. 489. 26 Juli.

Voorziening in het kastekort van den Surinaamschen dienst gedurende de jaren 1919, 1920 en 1921. S. 830. 20 Dec.

Goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1916. S. 319. 1 Juni.

Vaststelling van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918. S. 456. 19 Juli.

Vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1914. S. 479. 25 Juli.

Wijziging van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1918. S. 490. 26 Juli.

Belastingen. (Rijks Directe). Besluit tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904 houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen. 28 Febr. 5 Nov.

— Zie ook: *Dividend- en tantiëmebelasting.*

— „ „ *Inkomstenbelasting.*

— „ „ *Personeele belasting.*

— „ „ *Raden van Beroep.*

— „ „ *Successiewet.*

— „ „ *Vermogensbelasting.*

Beroepswet. Wet tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken. S. 494. 26 Juli.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 26 Februari 1903, S. 80, tot vaststelling van eenen algemeen maatregel van bestuur als bedoeld bij de artikelen 39, 57 en 118 der Beroepswet en tot regeling van de vergoeding voor reis- en verblijfkosten van leden-commissarissen en van ambtenaren, die zich krachtens die wet voor plaatselijke onderzoeken naar elders moeten begeven, gelijk dit

besluit laatstelijk gewijzigd is bij K. B. van 1 Sept 1917, (Stbl. n°. 579). S. 570. 19 Oct.

— Zie ook: *Raden van Beroep.*

Bevolkingsregister. Circulaire van den Minister van Marine betreffende inschrijving in bevolkingsregisters. 20 Maart.

Boterhandel. Wet houdende bepalingen, afwijkende van die der Boterwet. S. 307. 1 Juni.

Branden. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het blusschen van branden. 4 Mei.

Burgerlijke Stand. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende inschrijving van echtscheidingen in het bevolkingsregister. 7 Juni.

— Missive van den Minister van Justitie en Binnenlandsche Zaken betreffende verklaringen van geboorte. 29/4 Juli.

— Beschikking van den H. R. — Cassatieberoep verworpen tegen Rechtbank Amsterdam 13 Juni 1918 op grond dat, indien er schending of verkeerde toepassing der wet mocht zijn, deze zou betreffen de — trouwens in het cassatiemiddel niet aangehaalde — bepalingen der wetgeving van het Duitsche Rijk, welke schending of verkeerde toepassing echter in cassatie niet onderzocht zou kunnen worden. 26 Sept.

— Beschikking van den H. R. — Weigering van den Ambtenaar van den Burgerlijken Stand om tot de voltrekking van het huwelijk over te gaan op grond dat de vrouw, die van Duitsche nationaliteit is, en wier vorig huwelijk bij Nederlandsch vonnis was ontbonden, niet heeft overgelegd een Ehfähigkeitszeugnis afgegeven door de Duitsche autoriteit. Weigering door de Rechtbank gegronde verklaard. Cassatieberoep verworpen. 26 Sept.

Chèquedienst. Zie *Posterijen.*

Commissies. Besluit tot vaststelling van een vacatiegeld aan leden, secretarissen of adjunct-secretarissen van bij eene wet, Kon. besluit of ministerieele beschikking ingestelde commissiën. S. 804A. 19 Dec.

Consignatiën. Wet houdende wijziging van de Registratiewet 1917. S. 170. 23 Maart.

Consulaten. Wet tot instelling van een centraal testamentenregister. S. 124. 23 Febr.

— Besluit houdende wijziging van het Consular Reglement. K. B. van 1 Maart 1911 (Staatsblad n°. 83.) S. 524. 19 Aug.

Coöperatieve Vereenigingen. Zie *Vereenigingen.*

- Corps diplomatiek.** Besluit houdende voorbehoud van de bevoegdheid tot tijdelijke afwijking van het Diplomatiek Reglement 1912 (Staatsblad n°. 289). S. 266. 25 April.
- Curaçao.** Besluit houdende wijziging van het besluit van 28 Juni 1917, S. 480, tot vaststelling van regelingen omtrent toekenning van verloven en wachtgeld en omtrent terugbetaling van genoten uitkeeringen enz. door ter vervulling van burgerlijke ambten naar Suriname of naar Curaçao gezonden personen. S. 112. 11 Febr.
- Besluit tot wijziging van het K. B. van 2 Februari 1911, S. 41, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in Nederland te doen. S. 447. 11 Juli.
- Besluit regelende de toekenning van eene toelage aan gewezen Nederlandsche ambtenaren en onderwijzers wegens de vervulling in Suriname of in Curaçao van een Koloniaal ambt. S. 571. 19 Oct.
- Wet houdende aanvulling van de Curaçaosche Comptabiliteitswet. S. 791. 7 Dec.
- Zie ook: *Attestatiën de Vita*.
- " " *Begrotingen en Rekeningen*.
- Diersoorten.** Zie: *Landbouw*.
- Distributie.** Zie: *Rechtswezen. Volksvoeding*.
- Dividend- en tantième-belasting.** Wet tot heffing eener dividend- en tantième-belasting. S. 4. 11 Jan.
- Wet tot vaststelling van regelen voor de heffing van open ten behoeve der gemeenten op de dividend- en tantième-belasting. S. 502. 26 Juli.
- Besluit tot vaststelling van formulieren voor de aangiftebiljetten der dividend- en tantième-belasting. S. 538. 2 Sept.
- Domeinen.** Wet houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Veendam van het perceel grond, kadastraal bekend Veendam, sectie D, n°. 3097, groot 8,80 aren. S. 128. 23 Febr.
- Wet houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van gronden aan de gemeente Roermond. S. 132. 23 Febr.
- Wet tot goedkeuring van de overdracht van een gebouwtje c.a. onder Made en Drimmelen in eigendom aan Dr. G. H. Moll van Charante, te Rotterdam, eigenaar van den „Grootte Polder”, gelegen op den „Steen van Kloosteroord”, onder eerstgenoemde gemeente. S. 143. 23 Febr.
- Wet houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente 's-Gravenhage van de twee vakken berm en sloot langs den Rijswijkschen weg, kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, Sectie A. I., nos. 531 en 534. S. 274. 26 April.
- Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan het Waterschap „Woudsend c. a.” van de rechten van den Staat op de plassen genaamd „Het Swin” en „De Nijegasterpoel” kadastraal bekend gemeente Koudum, sectie C, nos. 257 en 919. S. 330. 3 Juni.
- Wet houdende machtiging tot ruiling van onroerende goederen te Haarlem met het Departement Haarlem der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. S. 340. 3 Juni.
- Wet tot goedkeuring van eene met de gemeente Utrecht gesloten overeenkomst tot afstand van gronden in de gemeente Catharijne. S. 608. 22 Nov.
- Wet tot goedkeuring van de overdracht van een gebouwtje c. a. onder Almkerk, in eigendom aan A. van der Stelt Czn., landbouwer te Nieuwendijk (gemeente Almkerk), eigenaar van den polder genaamd „De Noordelijke Waarden”, gelegen onder de gemeente Almkerk. S. 609. 22 Nov.
- Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van domeingrond onder Teteringen en Prinsenhage aan de gemeente Breda. S. 613. 22 Nov.
- Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop van domeingrond onder Hoogen Lage Zwaluwe aan de gemeente Hoogen Lage Zwaluwe. S. 614. 22 Nov.
- Wet houdende bekrachtiging van den onderhandschen verkoop van een perceel grond tusschen het Prins-Hendrikkanaal en den Sluisweg te Katwijk aan Zee, aan de Gemeente Katwijk. S. 811. 20 Dec.
- Drankwet.** Zie: *Sterke drank*.
- Electriciteit.** Wet tot opheffing van belemmeringen, aan de totstandkoming en de instandhouding van electriciteitswerken in den weg gelegd. S. 276. 26 April.
- Enquête.** Wet tot aanvulling van de wet tot regeling van het recht van enquête. S. 514. 10 Aug.
- Fabrieken.** Besluit houdende beslissing dat intrekking eener hinderwetvergunning niet behoort te geschieden dan na voorafgaande waarschuwing, waar deze door de billijkheid gevorderd wordt en zonder bezwaar geschieden kan. 18 Jan.
- Besluit tot vernietiging van de krachtens

- artikel 4, onder 2°. der Hinderwet door den Raad der gemeente Blaricum in zijne vergadering van 30 April 1917 vastgestelde verordening. S. 164. 22 Maart.
- Besluit betreffende andere bekendmaking dan voorgeschreven bij art. 8 Hinderwet. 25 Maart.
- Besluit houdende beslissing dat de omstandigheid, dat in eene inrichting slechts een tijdelijk bedrijf wordt uitgeoefend, de verplichting om voor het inwerking brengen daarvan eene vergunning krachtens de Hinderwet aan te vragen, niet uitsluit. 8 Mei.
- Besluit houdende beslissing dat een besluit van Burg. en Weth., waarin wel vermeld wordt welke bezwaren tegen het verlenen der vergunning tot oprichting eener inrichting zijn ingebracht, doch niet in hoeverre deze bezwaren gegrond zijn, niet voldoet aan het voorschrift van art. 11, eerste lid der Hinderwet. 11 Mei.
- Besluit houdende beslissing dat van het voorschrift ter uitvoering van art. 13 der Hinderwet door Burg. en Weth. gegeven, geen beroep op de Kroon openstaat. 25 Mei.
- Besluit houdende beschikking op het beroep, ingesteld door J. Jambroers te Roermond tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 1 September 1917, waarbij de aan hem en zijne rechtverkrijgenden bij besluit van het gemeentebestuur van 6 Juli 1917, n°. 9624, voor een proeftijd, eindigende 1 Juli 1918, verleende vergunning tot het oprichten van een bewaarplaats voor lompen en beenderen in een gedeelte van het perceel, gelegen aan de Spoorlaan te Roermond, kadastraal bekend Sectie B, n°. 2513, is ingetrokken. S. 348. 8 Juni.
- Besluit houdende beslissing dat voor de berekening van den termijn bedoeld in art. 15 der Hinderwet, een andere bekendmaking naast die, in art. 8 der wet genoemd, niet kan in aanmerking komen. 25 Juli.
- Besluit houdende beslissing dat, wanneer door verandering van de grondstoffen, die in de inrichting worden verwerkt, door verandering van het product dat wordt vervaardigd en door uitbreiding van de technische hulpmiddelen welke worden gebezigd, de aard der inrichting waarvoor vergunning was verkregen, geheel is veranderd, aangenomen mag worden dat de inrichting in den zin van art. 21 der Hinderwet zonder de vereischte vergunning in werking is. 17 Sept.
- Fabrieks- en Handelsmerken.** Zie: *Industriële en Intellectueelen eigendom.*
- Fondsen.** Zie: *Begrotingen en Rekeningen.*
„ *Zuiderzee.*
- Gedistilleerd.** Wet houdende tijdelijke vrijstelling van invoerrecht voor gedistilleerd, waarvoor vrijdom van den accijns wordt genomen. S. 13. 12 Jan.
- Besluit tot wijziging van dat van 5 Juni 1912, S. 181, houdende nadere aanwijzing der kringen om branderijen, waar peilingen kunnen verricht worden. S. 116. 20 Febr.
- Besluit betreffende afwijking van art. 9, § 1, der wet van 20 Juni 1862, S. 62, houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd. S. 161. 16 Maart.
- Geldleening.** Zie: *Schuld (Nationale).*
- Gemeentebesturen.** Besluit houdende beslissing dat de opzichter van een weg, aangezet door een commissie, die samengesteld is uit afgevaardigden van verschillende gemeentebesturen maar die overigens een zelfstandig bestaan voert en een zelfstandige taak uitoefent, niet valt onder art. 23, litt. f Gemeentewet. 1 Mei.
- Besluit houdende beslissing, dat een beroep door Burg. en Weth. ingesteld tegen een besluit van Ged. Staten tot onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit tot het aangaan eener geldleening, niet-ontvankelijk is, ook wanneer de Raad later zijne instemming met het ingestelde beroep heeft betuigd, indien dit laatste is geschied na het verstrijken van den termijn, genoemd in art. 200 der Gemeentewet. 31 Mei.
- Besluit houdende beslissing dat tegen besluiten van Ged. Staten, genomen krachtens art. 194 der Gemeentewet, voor niemand anders beroep openstaat dan voor het gemeentebestuur. 12 Juni.
- Besluit houdende beslissing dat er geen bezwaar bestaat tegen deelneming door een gemeente in het aandeelenkapitaal van de Gemeentelijke Credietbank, en tegen het putten der daarvoor benoedigde gelden uit leening. 12 Juni.
- Besluit houdende beslissing dat een schrijven van Ged. Staten, waarbij zij bedenkingen opperen tegen de goedkeuring van een leeningsbesluit van den gemeenteraad en aandringen op wijziging van dat besluit, niet kan worden beschouwd als eene weigering hunner goedkeuring en dus ook niet vatbaar is voor beroep op de Kroon. 12 Juni.
- Besluit houdende beslissing dat eene lee-

ning, door eene gemeente aangegaan met het uitsluitend doel de kosten van aanschaffing te bestrijden van een zoozeer aan slijtage en veroudering blootstaand werktuig als een motorbrandspuit, in niet meer dan 15 jaren behoort te worden afgelost. 12 Juni.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Erp, strekkende tot benoeming, met ingang van 15 Juni 1918, van J. van de Rijt, tot directeur van het levensmiddelenbedrijf dier gemeente.

S. 443. 5 Juli.

— Besluit betreffende ingezetenschap naar art 19, tweede lid Gemeentewet. 5 Juli.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken waarbij ten behoeve van het Departement inzending van de gemeenteverslagen werd verzocht. 31 Juli.

— Besluit tot schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Oudewater, strekkende tot definitieve benoeming van E. Groeneweg aldaar tot grossier van aardappelen vanwege het gemeentelijk distributiebedrijf. S. 513. 8 Aug.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Hoorn, houdende wijziging van de verordening dd. 27 Mei 1914, regelende de samenstelling en de bezoldiging van het personeel der gemeentepolitie.

S. 533. 26 Aug.

— Besluit houdende beslissing dat aan eene verordening op het beheer van een gemeentelijk bedrijf door Ged. Staten goedkeuring alleen kan onthouden worden op gronden, die verband houden met de inning der ontvangsten en de betaling der uitgaven.

16 Sept.

— Besluit houdende beslissing dat subsidiën, waarvoor het verleenen niet op goede gronden mag worden tegemoet gezien, in de begrooting der gemeente niet onder de ontvangsten mogen worden opgenomen.

23 Sept.

— Besluit houdende beslissing dat een tijdvak van tien jaren voor de aflossing eener geldleening, aangegaan door de gemeente tot dekking van het tekort van het levensmiddelenbedrijf over 1917, als te lang moet worden beschouwd. 24 Sept.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den gemeenteraad van Rijsbergen, betreffende verkoop van den ouden toren in die gemeente en het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, tot goedkeuring van voren genoemd Raadsbesluit. S. 561. 11 Oct

— Missive van den Minister van Binnenland-

sche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende publiciteit van brieven. 23 Oct.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten van Zeeland betreffende het vaststellen van een maximum bedrag voor plaatselijke inkomstenbelasting of hoofdelijken omslag. 31 Oct.

— Besluit betreffende niet-goedkeuring eener gemeentelijke geldleening. 2 Nov.

— Besluit tot intrekking van de schorsing van het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Oudewater, strekkende tot definitieve benoeming van E. Groeneweg aldaar tot grossier van aardappelen vanwege het gemeentelijk distributiebedrijf. S. 584. 6 Nov.

— Zie ook: *Onderwijs (lager)*.

— „ „ *Sterken drank*;

Gemeenteverordeningen. Arrest van den H. R. Gebruik van eigendomsrecht. Een eigenaar laat een hem toebehoorende doodlopende sloot dempen. De gemeente belemmert de reeds aangevangen demping door het in de sloot geworpene daaruit te doen verwijderen en op het land van bedoelden eigenaar te doen werpen. Zij beroept zich op hare Verordening, bepalende dat slooten, enz. dienende tot waterloozing of waterafvoer niet gedempt of gedicht mogen worden dan met vergunning van B. en W. — De vordering van den eigenaar, ingesteld tegen de gemeente, tot herstel van den vroegeren toestand en tot schadevergoeding, door de Rechtbank toegewezen, doch door het Hof ontzegd. — Cassatieberoep, ingesteld tegen 's-Hofs beslissing, verworpen. 18 Jan.

— Arrest van den H. R. — In verband met den aard der taak aan den Hoogen Raad bij de artt. 99 R. O. en 165 Grondwet toebedacht, kunnen onder „wet” in den zin dier bepalingen alleen worden begrepen naar buiten werkende algemeene regelingen gericht tot een ieder, doch niet regelingen of beschikkingen ten aanzien van bepaald aangewezen personen, ook al zijn zij in den zin van art. 150 Gemeentewet plaatselijke verordeningen. — De onderhavige gemeenteraadsbesluiten voldoen niet aan voormelden eisch, zoodat de voorgestelde schending en verkeerde toepassing dier besluiten aan het onderzoek van den H. R. is onttrokken. 1 Maart.

— Arrest van den H. R. — Art. 26 Verord. op de keuring en den afslag van visch te Harderwijk raakt het huishoudelijk belang der gemeente (Anders: Kantonrechter). — Bij

- deze verordening wordt aan den Directeur van den vischafslaggeenszins opgedragen een regeling, die bij den Raad behoort (Anders: Kantonrechter en Rechtbank). — Evenwel houdt genoemd art. in het verbod om visch te verkoopen en geeft het, onafscheidelijk daarmede, aan den Directeur de bevoegdheid om van dit verbod vrijstelling te verleen. Het verleenen van zoodanige vergunning echter is een daad van uitvoering, die ingevolge art. 179a Gemeentewet tot de uitsluitende bevoegdheid van B. en W. behoort, zoodat de bepaling verbindende kracht mist. 4 Maart.
- Arrest van den H. R. — Art. 1a verord. winkelsluiting Amsterdam bevat een maatregel, strekkende om voor de gezondheid van een bepaalde klasse van ingezetenen der Gemeente te waken en dient dus een openbaar belang en betreft derhalve de huishouding der Gemeente. — Het artikel is niet in strijd met art. 1 der Zondagswet. 24 Juni.
- Arrest van den H. R. Nergens is voorgescreven, dat de rechter zijn opvatting omtrent de verbindbaarheid eener wet of verordening met redenen moet omkleeden. Art. 1 der verordening tot tijdelijke beperking van gas en electriciteit der gemeente Nijmegen is verbindend als betreffende de huishouding der gemeente. 7 Oct.
- Art. 1 der verordening tot tijdelijke beperking van gas en electriciteit der gemeente Nijmegen is verbindend als betreffende de huishouding der gemeente. 7 Oct.
- Arrest van den H. R. — Aan het voorschrift van art. 174 Gemeentewet mag niet zoodanige betekenissen worden toegekend, dat in de verordening de dag harer inwerkingtreding zou moeten worden aangewezen; aan het voorschrift is voldaan, wanneer de verordening bepaalt, dat de dag harer inwerkingtreding door B. en W. zal worden aangewezen. 23 Dec.
- Zie ook: *Fabrieken, enz.*
- „ „ *Onderwijs (lager).*
- „ „ *Sterke drank.*
- Geneeskundig Staattoezicht.** Besluit tot vaststelling van de tijdelijke wijzigingen en aanvullingen van de vierde uitgave van de Nederlandsche Pharmacopee. S. 577. 26 Oct.
- Zie ook: *Ziekten (Besmettelijke).*
- Girodienst.** Zie *Posterijen.*
- Grensscheiding.** Zie *Gemeentegrenzen.*
- Grondwet.** Zie *Kerkgenootschappen.*
- Grootboek.** Zie *Schuld (Nationale).*
- Handels- en fabrieksmerken.** Zie *Industrieel en intellectueel eigendom.*
- Handelsmaatschappij.** Wet houdende bekrachtiging eener overeenkomst met de Nederlandsche Handel-Maatschappij voor den verkoop in *Nederland* van de voor Landsrekening in *Nederlandsch-Indië* gewonnen voortbrengselen van land- en mijnbouw na afloop van de overeenkomst, bekrachtigd bij de wet van 15 December 1917 (Stbl. n°. 709). S. 328. 20 Dec.
- Handelsregister.** Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493. 26 Juli.
- Hinderwet.** Zie *Fabrieken.*
- Hoogoven-, Staal- en Walswerk.** Wet houdende machtiging tot deelneming in het maatschappelijk kapitaal eener Naamlooze Vennootschap, welke zich ten doel stelt de oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-Staal- en Walswerk. S. 486. 26 Juli.
- Huure commissie- en huuroppzeggingwet.** Arrest van den H. R. Cassatie in het belang der wet van een beslissing van den Kantonrechter door niettoepassing van art. 22 K. B. 26 Mei 1916 (S. 444) tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld bij art. 13 der Huurcommissiewet. 21 Febr.
- Wet tot voorkoming van ontruiming van woningen. S. 182. 25 Maart.
- Besluit houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij K. B. van 26 Mei 1917 (Stbl. n°. 444). S. 223. 28 Maart. 539. 3 Sept.
- Arrest van den H. R. — Wel moest ten aanzien der onderhavige huurovereenkomst door den verhuurder de schatting worden gevraagd bedoeld in art. 2 der wet, doch wanneer de Huurcommissie bij die schatting komt tot een bedrag, welke de in art. 10 bedoelde som overtreft, dan heeft zij zich van goedkeuring of verlaging van dien huurprijs te onthouden en moet zij volstaan met de verklaring dat de wet ten aanzien van de woning niet van toepassing is. — Vernietiging in het belang der wet van de beslissing van den Kantonrechter waarbij de uitspraak der Huurcommissie t. a. z. van bovengenoemd punt werd bekrachtigd. 28 Maart.
- Arrest van den H. R. — Verzoekschrift van een Huurcommissie, gericht tot den Hoogen Raad, tot vernietiging van een beschikking van den Kantonrechter, waarbij hare beslissing houdende weigering van een gevraag-

- de verhooging van huurprijs was vernietigd.
— Verzoek niet-ontvankelijk verklaard. 28 Maart.
- Besluit tot intrekking van de K. B., vastgesteld ingevolge het thans vervallen art. 10 der Huurcommissiewet. S. 297. 22 Mei.
- Arrest van den H. R. Toepasselijkheid van de Huurcommissiewet en van het K. B. van 26 Mei 1917, S. 444, in zaken betreffende de Huuropzeggingswet, voorzoover niet met laatstgenoemde wet onverenigbaar. — Beroep tot cassatie in het belang der wet verworpen tegen de beschikking van den Kantonrechter, waarbij in hooger beroep van een uitspraak der Huurcommissie betreffende de toepassing der Huuropzeggingswet een verzoeker niet-ontvankelijk is verklaard in zijn beroep omdat niet in acht genomen waren eenige voorschriften van het K. B. van 26 Mei 1917 (Stbl. 444). 13 Sept.
- Arrest van den H. R. De Huurcommissie mag, anders dan in het geval van art. 2 waar zulks uitdrukkelijk is toegestaan, aan hare uitspraak geen terugwerkende kracht verleenen. — Vernietigd in het belang der wet een beslissing van den Kantonrechter, waarbij is bevestigd een beschikking der Huurcommissie van 8 Juli 1918, houdende vaststelling van een hooger huurprijs met ingang van 22 April 1918. 24 Oct.
- Arrest van den H. R. De Huurcommissie was volkomen bevoegd om, nadat de Kantonrechter, met wijziging harer beschikking, de huur had verlengd tot 1 September 1918 (in plaats van tot 31 October 1918), later, op een nieuw verzoek van den huurder, de huur tot 31 October 1918 te verlengen. — Ten onrechte zag de Kantonrechter daarin een wijziging van zijn einduitspraak. — Beslissing van den Kantonrechter in het belang der wet vernietigd. 31 Oct.
- Hypotheken.** Wet tot storting in 's Rijks schatkist van het salaris, geheven volgens de wet van 14 December 1844, S. 62, gewijzigd bij de wet van 30 Mei 1877 (Stbl. n°. 132). S. 387. 17 Juni.
- Idioten.** Zie *Krankzinnigen*.
- Indië. (Nederlandsch)** Wet houdende aanvulling van artikel 71 van het Regeeringsreglement van Nederlandsch-Indië. S. 119. 23 Febr.
- Wet houdende aanvulling van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch-Indië met een hoofdstuk betreffende waterschappen. S. 469. 24 Juli.
- Wet houdende intrekking van artikel 73 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië. S. 477. 25 Juli.
- Wet houdende wijziging van de artikelen 105 en 106 van het Reglement op het beleid der Regeering van Nederlandsch-Indië. S. 478. 25 Juli.
- Wet houdende kwijtschelding aan de erfgenamen van wijlen A. E. Evers van eené hun opgelegde vergoeding. S. 123. 23 Febr.
- Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het besluit op de Indische Bestuursopleiding. S. 281. 2 Mei.
- Besluit tot afwijking van het „Besluit op de Indische Bestuursopleiding” (Nederlandsch Staatsblad 1907, n°. 71, Indisch Staatsblad 1907, n°. 230), ten aanzien van de in 1907 in Nederlandsch-Indië aangewezen en aldaar nader aan te wijzen candidaat-Indische ambtenaren. S. 532. 24 Aug.
- Besluit o. m. tot vaststelling van een „Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië”. S. 287. 8 Mei.
- Besluit houdende regelen omtrent de beschikbaarstelling van beurzen ten behoeve van Indische jongelieden voor hunne verdere studie in Nederland. S. 435. 28 Juni.
- Besluit houdende wijziging van de bepalingen omtrent de zeebrieven en jaarpassen in Nederlandsch-Indië. S. 442. 4 Juli.
- Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van den 30sten Maart 1867, S. 19, gewijzigd bij dat van 25 November 1884, S. 225, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in Nederland te doen. S. 446. 11 Juli.
- Wet houdende wijziging van de Indische Mijnwet (Nederl. Staatsblad 1899, n°. 124, en 1910, n°. 293; Indisch Staatsblad 1899, n°. 214, en 1910, n°. 588). S. 466. 20 Juli.
- Besluit tot aanvulling van artikel 27 van het gagements-reglement van 1848 (Indisch Staatsblad 1849, n°. 8) in zake de onvervreemdbaarheid der gagementen. S. 473. 25 Juli.
- Wet houdende oprichting van pensioenfondsden voor Europeesche en Inlandsche burgerlijke en militaire landsdienaren in Nederlandsch-Indië. S. 480. 25 Juli.
- Besluit houdende bekendmaking van den tekst van het K. B. van 30 Maart 1867, S. 19,

- houdende bepalingen ter uitvoering der wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der geldmiddelen van Nederlandsch-Indië, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wet in Nederland te doen. S. 520. 16 Aug.
- Besluit tot vaststelling van de regelen voor het beheer enz. betreffende de pensioenfondsen voor de Indische landsdienaren. S. 566. 16 Oct.
- Besluit tot instelling eener directie en de regeling van de bezoldigingen van het personeel der Indische pensioen- en weduwen- en weezenfondsen. S. 567. 16 Oct.
- Besluit tot aanvulling en wijziging van de reglementen voor de Weduwen- en Weezenfondsen van de Europeesche Indische landsdienaren. S. 568. 16 Oct.
- Besluit tot bepaling van het tijdstip van het in werking treden der wet van 15 Mei 1914 (Nederlandsch Staatsblad n°. 206, Indisch Staatsblad n°. 677). S. 590. 14 Nov.
- Wet houdende verlenging van den termijn, binnen welken wijziging van de begrotingen van Nederlandsch-Indië voor de jaren 1917 en 1918 mogelijk is. S. 789. 7 Dec.
- Besluit tot wijziging van artikel 2 van het K. B. van 16 October 1917, n°. 37 (tijdstip van ingang der verhooging van de voorloopige bezoldiging van Indische rechterlijke ambtenaren). S. 797. 10 Dec.
- Besluit tot wijziging van de regeling der opleiding van Indische jongelieden aan de Rijksweekscholen voor onderwijzers. S. 802. 18 Dec.
- Besluit houdende voorwaarden voor benoembaarheid tot- en opleiding voor de betrekking van aspirant-houtvester en de hoogere rangen bij het boschwezen in Nederlandsch-Indië. S. 833a. 24 Dec.
- Zie ook: *Attestatiën de Vita.*
- „ „ *Begrotingen en Rekeningen.*
- „ „ *Notariaat.*
- Industrieële en intellectueële eigendom.** Besluit tot wijziging van het „Octrooireglement (Stbl. 559 van 1914).” S. 299. 27 Mei.
- Besluit tot wijziging van het „Reglement Industrieële Eigendom (Stbl. 558 van 1914).” S. 507. 5 Aug.
- Inkomstenbelasting.** Wet tot heffing eener dividend- en tantième-belasting. S. 4. 11 Jan.
- Wet tot wijziging der Wet op de Inkomstenbelasting 1914. S. 5. 11 Jan.
- Besluit tot wijziging van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting. S. 231. 5 April.
- Besluit tot wijziging van het formulier voor het aangiftebiljet der inkomstenbelasting voor hen, die binnen het Rijk wonen. S. 234. 8 April.
- Besluit houdende bepalingen betreffende eene schattingcommissie en commissiën van aanslag voor de inkomstenbelasting. S. 263. 23 April.
- Arrest van den H. R. Art. 13 der Wet Inkomstenbelasting 1914, zooals het luidde voor de toevoeging bij art. 1 der Wet van 11 Januari 1918, S. 5. — Een inkomen in den vorm van tantièmes, toegekend aan den directeur eener fabriek wegens het vervullen dier betrekking, gedurende het kalenderjaar 1915, is de opbrengst van die bron van inkomen over dat kalenderjaar. — De omstandigheid, dat het juiste bedrag dier tantièmes eerst bekend is geworden na de aangifte van den beklaagde in Mei 1916 en vóór den dag der vaststelling door den directeur niet kon worden geïnd, verhindert niet, dat die tantièmes zijn te rangschikken onder de opbrengst van gezegd directeurschap van den belastingplichtige over 1915. 6 Mei.
- Besluit houdende bepalingen betreffende presentiegelden van leden van schattingcommissiën voor de inkomstenbelasting. S. 298. 23 Mei.
- Besluit houdende intrekking van het K. B. van 5 Maart 1915, S. 135, tot uitvoering van artikel 84 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914. S. 530. 24 Aug.
- Inkwartiering.** Arrest van den H. R. Opvordering van het gebruik van een perceel voor inkwartiering ten behoeve van de opleiding van verlofsofficieren behorende tot het Depôt-bataljon van de Brigade Grenadiers en Jagers te 's-Gravenhage. — Strekking der Inkwartieringswet en in het bijzonder van art. 33 der wet. Beteekenis van het begrip „veldleger”. — Cassatieberoep verworpen. — Concl. O. M.: Art. 33 der Inkwartieringswet geeft geen definitie van veldleger; de beslissing daaromtrent is feitelijk. Overigens is de door eischeres tot cassatie verdedigde meer beperkte opvatting van het begrip veldleger juist. 4 Jan.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vordering van paarden. 15 April.
- Besluit tot wijziging van het sedert herhaaldelijk gewijzigd K. B. van 10 November 1892, S. 253, houdende vaststelling van de reglementaire bepalingen ter uitvoering van de

wet betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd.

S. 439. 1 Juli.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende verordering van vreemdeligen ingevolge de inkwartieringswet.

5 Dec.

Invalideits- en Ouderdomsverzekering. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 25 Juli 1913, S. 334, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 17 Juni 1916, S. 278, houdende bepalingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artt. 369 en 370 der Invalideitswet.

S. 265. 24 April.

591. 15 Nov.

Jaarpassen. Zie: *Indië (Nederlandsch-)*.

Jachtwet. Arrest van den H. R. — In den zin der Jachtwet moet onder „jagen” worden verstaan elk aanwenden van pogingen of middelen om op een der wijzen, in art. 15, 1^e lid dier wet genoemd, wild op te sporen, te bemachtigen of te doodden. — Waar bewezen is verklaard, dat beklaagde zich op tijd en plaats in de dagvaarding vermeld, met een geweer in jagende houding heeft bevonden, staat vast, dat hij alstoen aldaar heeft „gejaagd”. — Het jagen in gesloten jachtijd wordt in het algemeen verboden, doch houdt slechts bij uitzondering op strafbaar te zijn, als de jager in het bezit is van het consent in art. 16 of de buitengewone machtiging in art. 26 der Jachtwet vermeld. — Het niet aanwezig zijn dier uitzondering behoeft dus niet in de dagvaarding te worden vermeld.

14 Oct.

Kamers van Arbeid. Wet tot beperking van papierverbruik en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur.

S. 499. 26 Juli.

— Wet houdende nadere bijzondere maatregelen ten opzichte van de Kamers van arbeid met het oog op de tegenwoordige buitengewone omstandigheden.

S. 788. 7 Dec.

Kanalen. Zie *Scheepvaart*.

Kanselarijleges. Wet houdende regeling der kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten.

S. 376. 17 Juni.

603. 22 Nov.

Kerkelijke Zaken. Arrest van den H. R. —

Veroordeeling van eischer in cassatie tot betaling van het bedrag waarvoor hij door het College van Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente is geplaatst op het kohier van den hoofdelijken omslag. Lidmaatschap. — Verwerping van het tegen die veroordeeling gericht cassatieberoep op grond dat het middel zich richt tegen een beslissing, die zooals zij in dat middel wordt bestreden — in het beroepen vonnis niet is te vinden. — Alleen de Rechtbank was bevoegd om vast te stellen wat het aan haar oordeel onderworpen vonnis des Kantonrechters inhield. Waar reeds de rechtbank uitmaakte, dat van de aan den Kantonrechter aangewreven onjuiste opvatting van de gevorderde verdediging uit zijn vonnis niet blijkt, moet ook thans aan het desbetreffend cassatiemiddel feitelijken grondslag worden ontzegd. — Een artikel uit Alg. Regl. op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Herv. Gemeenten in Nederland en het toezicht daarop, is niet een wet of wettelijke verordening, wier schending in cassatie met vrucht kan worden beweerd.

14 Juni.

— Arrest van den H. R. — Onjuist is de opvatting, dat alleen die processies zijn toegelaten, welke reeds in 1848 werden gehouden. — Art. 170 Grondwet toch spreekt niet van bepaalde optochten, doch heeft in zijn 2^e lid een bepaalde wijze van godsdienstoefening op het oog, nl. die buiten de gebouwen. Het spreekt dan ook niet van godsdienstoefeningen, die zijn toegelaten, maar van de godsdienstoefening, waar zij is toegelaten. — Deze opvatting vindt steun in de geschiedenis van het art., waaruit blijkt, dat men niet het oog kan hebben op naar tijd en anders dan voor wat de gemeenten betreft — naar plaats bepaalde plechtigheden.

29 Nov.

— Arrest van den H. R. — Element van de in artt. 6 en 9 der wet op de kerkgenootschappen omschreven strafbare feiten is, dat de openbare godsdienstoefening geschiedt op een andere plaats dan waar art. 170 2^e lid Grondwet dit toelaat. Ten onrechte heeft het Hof het tegendeel aangenomen. — Art. 170, 2^e lid Grondwet geeft te kennen, dat, t. a. v. de openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen, op den voorgrond staat handhaving van den bestaanden toestand, welke feitelijk — zij het dan wellicht ook niet wettelijk — er een was van onvrijheid, terwijl de plaatsen, waar die godsdienstoefening geoorloofd

zoude zijn, zouden moeten worden gekend uit het geheel der bij de totstandkoming der Grondwet van 1848 bestaande voorschriften. — Van die wetten en reglementen is ten deze slechts ter zake dienende het K. B. van 23 April 1822. Krachtens dit voorschrift was dus te Beugen openbare godsdienstoefening buiten gebouwen en besloten plaatsen slechts geoorloofd, indien zulks bij de uitvaardiging der Grondwet van 1848 daar gebruikelijk was. — Het Hof had niet mogen verzuimen, omtrent het op dit punt telastegelegde een onderzoek in te stellen. — Concl. O. M.: Art. 170, 2^e lid Grondwet dient uitsluitend naar zijn inhoud en niet naar de daarvan afwijkende bedoeling te worden uitgelegd. Wat niet wettig is verboden, blijft toegelaten. Art. 193 Grondwet 1815. Het K. B. van 23 April 1822, mist rechtskracht. Wet van 18 Germinal an X. Er bestaan geen wetten of wettige reglementen, die omtrent de toelating der openbare godsdienstoefening iets bepalen. Bekl. moet worden ontslagen van rechtsvervolgung. 29 Nov.

Kiesrecht. Besluit houdende beslissing dat, wanneer een aanvankelijk in ontvangst genomen, in strijd met art. 52 (40 nieuw) der Kieswet ingeleverde opgaaf gevolgd is door een behoorlijk onderteekende opgaaf vóór het verstrijken van den daarvoor in de Kieswet gestelden termijn, moet de in deze laatste opgaaf genoemde candidaat in de stemming worden betrokken. 18 Jan.

— Besluit tot het verleenen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in artikel 11, tweede lid, van het K. B. van 12 December 1917 (Stbl. n°. 692).

S. 232. 6 April.

— Besluit tot het verleenen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in art. 11 en tot bepaling van den termijn bedoeld in art. 12a van het K. B. van 12 December 1917, S. 692, gewijzigd bij K. B. van 1 Mei 1918 (Stbl. n°. 279). S. 286. 8 Mei.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende uitvoering van de Kieswet. 27 April.

— Besluit tot wijziging van artikel 11 van het K. B. van 12 December 1917, S. 692, strekkende tot uitvoering van artikelen der Kieswet, der Provinciale wet en der Gemeentewet. S. 279. 1 Mei.

— Arrest van den H. R. — Volgens art. 16 der Kieswet (tekst en nummering 1917) wordt

de termijn van hooger beroep gerekend van den dag der in art. 14 bedoelde openbare kennisgeving. — Wel is bij dat art. gelijktijdige „mededeeling” voorgeschreven, doch het verzuim van de naleving dier verplichting kan op het begin van den termijn geen invloed hebben. 17 Mei.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Ged. Staten der provinciën betreffende inrichting van het stembiljet. 17 Mei.

— Arrest van den H. R. — Waar het hier betreft een niet door den vader erkend natuurlijk kind, in 1890 geboren uit een Nederlandsche vrouw, kan voor het bezit van het Nederlandschap, met betrekking tot de uitoefening van het kiesrecht alleen beslissend zijn de beteekenis van art. 2, 2^e lid der wet van 1850. — Volgens die bepaling wordt niet meer vereischt dan dat het niet door den vader erkend natuurlijk kind zij geboren uit een Nederlandsche vrouw. — Op art. 335 B. W. kan voor een andere opvatting geen beroep worden gedaan.

24 Mei.

Kikvorschen. Zie: *Landbouw.*

Kinderarbeid. Zie: *Arbeidswet.*

Kinderwetten. Besluit tot nadere aanvulling en wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij de artikelen 3 en 21 der wet van 12 Februari 1901, S. 64, vastgesteld bij het K. B. van 15 Juni 1905 (Stbl. n°. 209). (Betreffende de kindervetgeving.) S. 431. 22 Juni.

Koophandel. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 3 Januari 1898, S. 1, gewijzigd bij K. B. van 17 Augustus 1911, S. 282, houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 748 en 755 van het Wetboek van Koophandel, zooals deze luiden ingevolge de wet van 2 Mei 1897 (Stbl. n°. 140).

S. 1. 4 Jan.

— Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493. 26 Juli.

Krankzinnigen. Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 16 September 1895, S. 161, waarbij aan het Bestuur der gemeente Leiden vergunning is verleend op het landgoed „Endegeest”, te Oogstgeest, een gesticht voor krankzinnigen op te richten.

S. 103. 24 Jan.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 23 November 1906, S. 289, waarbij aan de Vereeniging „Centraal Israëlitisch Krankzinnigengesticht in Nederland”, gevestigd te Amsterdam, vergunning is verleend op een

- terrein in de gemeente Apeldoorn een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 117. 20 Febr.
- Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 23 November 1906, S. 289, waarbij aan de Vereeniging „Centraal Israëlietisch krankzinnigengesticht in Nederland”, gevestigd te Amsterdam, vergunning is verleend op een terrein in de gemeente Apeldoorn een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 235. 10 April.
- Besluit tot verhooging van de verpleeg-gelden in de Rijkskrankzinnigengestichten te Woensel, te Medemblik en te Grave. S. 291. 16 Mei.
- Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 13 Januari 1892, S. 22, waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzor-ging van krankzinnigen in Nederland, ge-vestigd te Utrecht, vergunning is verleend op het landgoed Bloemendaal, te Loos-duinen, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 432. 24 Juni.
- Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 18 September 1906, S. 244, waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend op een terrein in de gemeenten Doorwerth en Ren-kuem, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 508. 5 Aug.
- Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 2 Juli 1894, S. 89, waarbij aan de Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend te Zuidlaren een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 509. 5 Aug.
- Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 22 Maart 1904, S. 65, waarbij aan het Bestuur der provincie Noordholland ver-gunning is verleend op een terrein in de ge-meente Castricum, een gesticht voor krank-zinnigen op te richten. S. 519. 14 Aug.
- Besluit tot wijziging van het K. B. van 17 December 1917, S. 720, houdende reor-ganisatie van het krankzinnigengesticht „Brinkgreven” in de gemeenten Deventer en Diepenveen. S. 526. 23 Aug.
- Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 9 October 1885, S. 184, tot be-paling van het maximum der verpleegden en het minimum van geneeskundigen voor het krankzinnigengesticht te Rosmalen. S. 587. 12 Nov.
- Besluit houdende reorganisatie van het Provinciaal Ziekenhuis nabij Sandpoort. S. 771. 2 Dec.
- Landarbeiderswet.** Wet tot verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigen-dom of van los land in pacht. S. 259. 20 April. Inwerkingtreden. S. 586. 8 Nov.
- Besluit tot uitvoering van de artikelen 6, 7 en 8 der Landarbeiderswet (wet van 20 April 1918, Stbl. n°. 259). S. 589. 14 Nov.
- Zie ook: *Scheurwet.*
- Landbouw.** Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provin-ciën, betreffende uitvoering van de Mollen-en Kikvorschenwet. 1 Maart.
- Wet houdende bepalingen tot wering en bestrijding van ziekten van aardappelen. S. 309. 1 Juni.
- Besluit houdende bepalingen betreffende de schadevergoeding te verleenen aan eigenaren van onschadelijk gemaakte aardappelen en aan eigenaren of gebruikers van besmet ver-klarde percelen. S. 805. 19 Dec.
- Zie ook: *Onderwijs. (Hooger)*
- Landmeters.** Besluit houdende regeling van de opleiding van landmeters. S. 548. 16 Sept.
- Besluit houdende voorwaarden voor be-noembaarheid tot en opleiding voor de be-trekking van adspirant landmeter van het kadaster. S. 573. 23 Oct.
- Landsdrukkerij.** Besluit tot vaststelling van bepalingen nopens de verkrijgbaarstelling van drukwerken, welke door de Algemeene Landsdrukkerij worden uitgegeven. S. 546. 9 Sept.
- Landstorm.** Wet tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kost-winnenschap van dienstplichtigen. S. 174. 25 Maart.
- Wet betreffende nadere uitbreiding van den landstorm. S. 257. 20 April.
- Wet tot verlenging van den duur van den dienstplicht bij den landstorm. S. 412. 18 Juni.
- Zie ook: *Militie (Nationale).*
- Landweer.** Besluit houdende aanvulling van het Landweer-Besluit I, K. B. van 3 Juni 1913, S. 202, gewijzigd bij Besluit van 1 Nov 1913, Stbl. n°. 404. S. 110. 8 Febr.
- Wet tot tijdelijke verhooging van het maxi-mum der vergoeding wegens kostwinner-schap van dienstplichtigen. S. 174. 25 Maart.
- Wet tot het langer in dienst houden van dienstplichtigen bij de landweer. S. 413. 18 Juni.

- Besluit betreffende militie- of landweerplichtige vrijwilligers bij het korps mariniers. S. 448. 12 Juli.
- Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.
- Zie ook: *Militie. (Nationale).*
- Leerplicht.** Arrest van den H. R. — Volgens art. 3, 3e lid Leerplichtwet eindigt de verplichting, vermeld in het 1e lid, indien het kind de klasse heeft doorlopen, waarin het bij het bereiken van den 13-jarigen leeftijd was geplaatst. Blijkens deze bewoordingen en meer bepaaldelijk van de woorden „was geplaatst”, moet het tijdstip, waarop de woorden „heeft doorlopen” wijzen, op dat van het bereiken van den 13-jarigen leeftijd zijn gevolgd. — (Concl. O. M.: De Kantonsrechter heeft niet behoorlijk beslist over het bewezen of niet bewezen van het telastegelegde, doordien hij, als zijn oordeel uitsprekende dat het kind niet leerplichtig was, niettemin besliste, dat al het telastegelegde, dus ook de leerplichtigheid van het kind was bewezen.)
- 22 April.
- Loodswezen.** Besluit tot wijziging van de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen bedoeld bij artikel 34 der loods-pensioenwet 1905. S. 111. 9 Febr.
- Margarine.** Zie: *Boterhandel.*
- Meststoffen.** Wet tot bekrachtiging van een door den Staat gesloten overeenkomst in zake de bereiding van stikstofhoudende meststoffen in Nederland, met steun der Regering. S. 428. 18 Juni.
- Militaire Zaken.** Besluit waarbij, met wijziging van het K. B. van 8 April 1886, S. 48, wordt bepaald, dat het fort Kraijenhoff geen vestingwerk meer zal zijn. S. 106. 26 Jan.
- Wet tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 140. 23 Febr.
- Idem. Wet tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 141. 23 Febr.
- Idem tot bestendiging van den Staat van Beleg. S. 142. 23 Febr.
- Besluit tot aanvulling van het — bij de K. B. van 8 Januari 1908, S. 9, en van 15 April 1915, S. 185, gewijzigd — K. B. van 12 September 1905, S. 268, houdende vaststelling van regelen, met inachtneming waarvan militieplichtigen kunnen worden toegelaten tot de vrijwillige verbintenis, bedoeld bij art. 1 punt 1d, der Wet van 6 Juni 1905 (Staatsblad n°. 177). S. 156. 2 Maart.
- Wet tot wijziging en aanvulling van de wet van 21 Juli 1890, S. 126, tot regeling van het militair onderwijs bij de Landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hoogere vorming van den officier zijn betrokken, zooals die wet laatstelijk is aangevuld bij de wet van 15 Jan. 1916 (Stbl. n°. 31). S. 175. 25 Maart.
- Besluit houdende vaststelling van een reglement op het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsdienst. S. 209. 25 Maart.
- Besluit tot vaststelling van nieuwe bepalingen omtrent het genot tijdens den duur der buitengewone omstandigheden van burgerlijke bezoldiging door burgerlijke ambtenaren en andere doorlopend of voor een bepaald werk in 's Rijks dienst werkzame personen, die krachtens de wet of vrijwillige overeenkomst tot militairen dienst gehouden zijn. S. 222. 27 Maart.
- Arrest van den H. R. — Art. 12 van de onderhavige verordening van het mil. gezag luidende: „Het Mil. Gezag zal aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, van wie hij vermoedt, dat zij ten uitvoer verboden goederen afleveren met bestemming naar het buitenland, uitslag van die goederen uit hunne panden verbieden” behelst niets anders dan een mededeeling of bedreiging; de wettigheid van een verbod tot uitslag kan nooit gegrond zijn op het enkele feit dat hij, die dat verbod geeft, tevoren heeft medege-deeld, dat hij in zekere gevallen tot het nemen van zoodanige maatregelen zal overgaan. — Derhalve kan de rechtmatigheid van het verbod nooit hierop worden gegrond, dat dit zou steunen op genoemd art. 12 en deze bepaling door het mil. gezag zou zijn vastgesteld binnen den kring van zijne bevoegdheid. — Echter, ook al vat men art. 12 anders op — nl. als een regeling, waarbij het mil. gezag zich de daarbij bedoelde bevoegdheid toekent — dan nog moet het cassatieberoep worden verworpen omdat het Hof alsdan terecht de onverbindbaarheid van dat art. heeft aangenomen. — In art. 22 der Oorlogswet vindt genoemde bepaling niet hare rechtvaardiging, daar de rijkswetgever bij de wet van 3 Augustus 1914, S. 344, het onderwerp van den uitvoer van ten uitvoer verboden goederen in zijn vollen omvang heeft geregeld en die wet een dergelijk verbod als in genoemd art. 12 vervat niet kent. De bedoelde regeling treedt niet alleen in hetgeen van algemeen rijksbelang is, maar ook in strijd met de

- wet. — Ook art. 35 der Oorlogswet geeft aan de verordening geen wettigen grondslag. Wel kan een verbod tot wegvoeren uit een in staat van beleg verklaard gebied van ten uitvoer uit het Rijk verboden goederen op dat artikel gegrond zijn, maar genoemd art. 12 gaat veel verder, daar het den uitslag verbiedt onverschillig waarheen die uitgeslagen goederen moeten worden vervoerd. — De daad van het Mil. Gezag (den Staat), die noch in art. 22, noch in art. 35 der Oorlogswet, noch in eenige andere wettelijke bepaling steun vindt, is derhalve onrechtmatig.
5 April.
- Wet houdende nadere voorzieningen ten aanzien van personen tot de krijgsmacht behoorende, aan wie langdurige verloven zijn verleend, doch die onder de bestaande wetten onderworpen blijven aan het militaire straffrecht.
S. 254. 20 April.
- Wet houdende nadere voorzieningen aangaande de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling door den militairen rechter.
S. 255. 20 April.
- Besluit tot aanvulling van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling
S. 280. 1 Mei.
- Wet betreffende toepassing van de „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902” op personen, die bij de zeemacht in dienst treden als officier-vlieger.
S. 401. 17 Juni.
- Wet houdende wijziging der wet van 20 Juni 1913, S. 292, tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Gerechtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van de leden der militair-rechterlijke macht.
S. 408. 17 Juni.
- Wet houdende eenige voorzieningen betreffende den rechtstoestand van hier te lande geïnterneerde krijgsgevangenen van eene buitenlandsche mogendheid.
S. 409. 17 Juni.
- Besluit houdende regelen betreffende het bij de wet van 20 April 1918, S. 257, bedoelde onderzoek en nader onderzoek omtrent geschiktheid voor den krijgsdienst van personen, die voor dien dienst ongeschikt zijn verklaard.
S. 429. 20 Juni.
- Besluit tot wijziging van het gewijzigde K. B. van 21 April 1908, S. 118, nopens de cursussen bij het wapen der infanterie.
S. 437. 29 Juni.
- Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur.
S. 499. 26 Juli.
- Besluit waarbij met wijziging van het K. B. van 9 Januari 1913, S. 10 wordt bepaald, dat het fort bij het *Nieuwe Meer* geen vestingwerk meer zal zijn
S. 545. 7 Sept.
- Besluit houdende bepalingen betreffende de beoordeeling van de officieren bij de Landmacht, in tijd van oorlogsgevaar na mobilisatie van de Landmacht, alsmede tijdens uitgebroken krijg.
S. 576. 24 Oct.
- Wet tot wijziging van de wet van 23 Mei 1899, S. 128, houdende bepalingen ter uitvoering van artikel 187 der Grondwet, gewijzigd bij de wet van 31 December 1909, S. 469). (Staat van oorlog en van beleg.)
S. 604. 22 Nov.
- Besluit waarbij, met wijziging van het K. B. van 28 April 1887, S. 85; wordt bepaald, dat de posten aan het IJ bij *Durgerdam* en bij den *Schinkelhoek* geen vestingwerken meer zullen zijn.
S. 640. 23 Nov.
- Besluit houdende aanvulling van de bepalingen nopens de opleiding enz. van ingelijfd en bij de militie tot den officiersrang.
S. 838. 31 Dec.
- Besluit waarbij met wijziging van het K. B. van 9 Januari 1913, S. 10, wordt bepaald, dat de kustbatterijen nummer negen, tien en elf met den bedekten weg en de redan tusschen die batterijen geen vestingwerken meer zullen zijn.
S. 839. 31 Dec.
- Zie ook: *Bevolkingsregister*
— „ „ *Indië (Nederl.)*
— „ „ *Militie (Nationale).*
— „ „ *Pensioenen.*
- Militair Onderwijs.** Besluit tot wijziging van het Reglement voor den Hoofdcursus
S. 285. 7 Mei.
- Besluit tot wijziging van het Reglement voor de Cadettenschool.
S. 305. 1 Juni.
- Militie. (Nationale)** Besluit betreffende verhooging der sterkte van de lichteering der zeemilitie van 1918.
S. 84. 16 Jan.
- Besluit houdende beslissing dat aan hem, die op 21 Maart in het genot was van uitstel van eerste oefening en dus op dien datum niet tevens wettelijk bestemd kan zijn ter inlijving, geen reden tot vrijstelling wegens broederdienst kan ontleend worden.
23 Jan.
- Wet tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kostwinnerchap van dienstplichtigen.
S. 174. 25 Maart.
- Wet houdende bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichteering 1919.
S. 256. 20 April.
- Besluit houdende bijzondere maatregelen

met betrekking tot de lichteing der militie van 1919. S. 258. 20 April.

— Besluit betreffende de sterkte van de lichteing der zeemilitie van 1919. S. 294. 18 Mei.

— Wet tot het langer in dienst houden van ingelijfd bij de militie. S. 416. 18 Juni.

— Missive van den Minister van Oorlog betreffende vergoeding wegens kostwinnerschap. 3 Juli.

— Besluit betreffende militie- of landweerplichtige vrijwilligers bij het korps mariniers. S. 448. 12 Juli.

— Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.

— Zie ook: *Militaire Zaken*.

Ministerieele Departementen van Algemeen Bestuur. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 13 Mei 1913, S. 18C, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Koloniën. S. 459. 19 Juli.

— Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 28 April 1913, S. 144, houdende vaststelling van bepalingen omtrent de inrichting van het Departement van Justitie. S. 534. 26 Aug.

— Besluit tot instelling van Departementen van Algemeen Bestuur die den naam zullen dragen van Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Ministerie van Arbeid. S. 551. 25 Sept.

— Besluit houdende wijziging van de bepalingen betreffende den Geneeskundigen Raad van het Departement van Koloniën. S. 560. 11 Oct.

Mollen. Zie: *Landbouw*.

Monumenten. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende Rijkscmissie voor de monumentenzorg. 16 Mei.

— Missive van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Gedeputeerde Staten in de provinciën betreffende bouwverordeningen. 1 Oct.

Motor- en rijwielen. Besluit tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement. S. 563. 15 Oct.

— Besluit tot plaatsing in het *Staatsblad* van den tekst van het bij K. B. van 6 November 1905, S. 294 vastgestelde Motor- en Rijwielreglement, zooals dat laatstelijk werd gewijzigd bij K. B. van 15 October 1918 (*Staatsblad* n°. 563). S. 834. 24 Dec.

Muntwezen. Wet tot vaststelling van bepalingen in het belang van den omloop van 's Rijks munten. S. 14. 12 Jan.

— Besluit tot wijziging van artikel 2 van het K. B. van 12 Januari 1916, S. 14, houdende vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van het vaste werkliedenpersoneel van 's Rijks Munt. S. 109. 8 Febr.

— Besluit houdende vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van het vaste werkliedenpersoneel van 's Rijks Munt. S. 641. 23 Nov.

Mijnen. Wet tot tijdelijke ontginning van bruinkolen zonder concessie.

S. 168. 23 Maart.

— Zie ook: *Indië (Nederl.)*

Naturalisatie. Wetten houdende naturalisatie van:

Abenatar. M. da Silva. S. 75. 16 Jan.

Amshoff. M. A. wed. G. Assink. 48. 14 Jan.

Barnstein. M. 214. 25 Maart.

Baruch. J. 206. 25 Maart.

Basten. P. C. 193. 25 Maart.

Bauer. F. W. L. 88. 17 Jan.

Beckers. J. W. 189. 25 Maart.

Becks. A. 700. 27 Nov.

Berg. J. E. van 623. 23 Nov.

Berkage. K. H. 636. 23 Nov.

Bernhard. A. M. 65. 16 Jan.

Bissac. H. L. J. 45. 14 Jan.

Brandt. C. D. F. 768. 27 Nov.

Brennan. B. 761. 27 Nov.

Brunklaus. B. H. 26. 14 Jan.

Buch. W. 82. 16 Jan.

Bulles. G. L. 44. 14 Jan.

Busch. F. D. A. 650. 26 Nov.

Cals. M. A. 36. 14 Jan.

Cohen. E. 87. 17 Jan.

Cohen. H. 638. 23 Nov.

Cohen. L. D. 659. 26 Nov.

Cohen. R. 55. 14 Jan.

Croonenberg. M. H. 39. 14 Jan.

Dautzenberg. A. M. 619. 23 Nov.

Dautzenberg. M. C. 711. 27 Nov.

Determeijer. F. A. J. 628. 23 Nov.

Deumens. J. H. 67. 16 Jan.

Dexters. H. J. L. 29. 14 Jan.

Dieckmann. J. H. R. 208. 25 Maart.

Diederer. J. H. 34. 14 Jan.

Dieteren. J. 70. 16 Jan.

Drees. Th. E. 701. 27 Nov.

Düenk. Th. F. 194. 25 Maart.

Dumont. F. 717. 27 Nov.

Elzas. Ph. 43. 14 Jan.

Erstfeld. Alex. 694. 27 Nov.

Feijen. H. 706. 27 Nov.

Fouvielle. S. C. E.	18. 191.	25 Maart.	Kühn. F. C.	S. 633	23 Nov.
Frankfurter. M.	30.	14 Jan.	Kuipers. H. A.	192.	25 Maart.
Frankfurter. S.	27.	14 Jan.	Kuntze. C. Th. W. H.	79.	16 Jan.
Frehe. J. L.	93.	17 Jan.	Küstere. F. W.	56.	16 Jan.
Freund. M. H.	763.	27 Nov.	Laaek. W. S.	753.	27 Nov.
Garenfeld. A. W.	195.	25 Maart.	Laufersweiler. J.	199.	25 Maart.
Gerards. P. J. H.	59.	16 Jan.	Lavalle. H. J.	54.	14 Jan.
Gielen. W. J.	207.	25 Maart.	Lavalle. M. J.	52.	14 Jan.
Gitsels. E.	37.	14 Jan.	Leeuwen. Mr. J. A. S. v.	64.	16 Jan.
Gloe. O. D.	80.	16 Jan.	Lenders. H. H.	51.	14 Jan.
Göbbels. L. J.	31.	14 Jan.	Lengs. C. P.	646.	26 Nov.
Gorissen. A. M. E.	639.	23 Nov.	Lengs. H. K. L.	647.	26 Nov.
Gorissen. M. E. H.	629.	23 Nov.	Levie. J. S.	752.	27 Nov.
Groot. M. de	91.	17 Jan.	Lewin. G.	710.	27 Nov.
Grünning. B. H.	622.	23 Nov.	Linde. E. A. L. van der	661.	26 Nov.
Haas. D. de	643.	26 Nov.	Linders. G. M.	697.	27 Nov.
Haren. H. E. v.	90.	17 Jan.	Linders. J. M.	696.	27 Nov.
Hartogs. E. A.	760.	27 Nov.	Lohbeck. L. P. F. A. M.	655.	26 Nov.
Haubrich. A.	642.	26 Nov.	Lüschen. W.	218.	25 Maart.
Haubrich. P. J.	755.	27 Nov.	Lüttger. A. F. G.	630.	23 Nov.
Heiermann. C. H. A.	77.	16 Jan.	Maes. E. J. de	98.	17 Jan.
Heiligers. W. J.	68.	16 Jan.	Mahn. M. H. J.	759.	27 Nov.
Heitling. H. J.	78.	16 Jan.	Martin. M.	654.	26 Nov.
Hesselle. G. H. O. de	714.	27 Nov.	Mentz. H.	635.	23 Nov.
Herpers. M.	625.	23 Nov.	Mertens. H. J.	620.	23 Nov.
Hopster. H. J.	703.	27 Nov.	Meuffels. J. E. F.	210.	25 Maart.
Hübben. H. D.	217.	25 Maart.	Meulenber. G.	74.	16 Jan.
Huf. J.	715.	27 Nov.	Meurs. J. C. W.	708.	27 Nov.
Huppermann. J. J. H.	196.	25 Maart.	Meijer. J.	756.	27 Nov.
Jansen. A.	63.	16 Jan.	Meijer. T.	660.	26 Nov.
Jansen. J. A. A. C.	740.	27 Nov.	Meijer. T. C.	35.	14 Jan.
Jansen. J. Th.	72.	16 Jan.	Meijers. L. H.	38.	14 Jan.
Jansen. P.	73.	16 Jan.	Mocking. J. H.	200.	25 Maart.
Jeronimus. C. C.	216.	25 Maart.	Müller. H. A.	201.	25 Maart.
Jonas. J. M. A. P.	213.	25 Maart.	Müller. K. F. M.	631.	23 Nov.
Joosten. P. J.	197.	25 Maart.	Nauta. H. J.	618.	23 Nov.
Kahn. A.	748.	27 Nov.	Nessel. R. C. A. F. J.	751.	27 Nov.
Kappelmann. E. A.	692.	26 Nov.	Neumeijer. M. R.	758.	27 Nov.
Kaufman. J.	219.	25 Maart.	Niethen. P. C.	97.	17 Jan.
Kaup. K.	713.	27 Nov.	Niethen. W.	212.	25 Maart.
Kerstholt. W.	621.	23 Nov.	Nivelstein. N. J.	705.	27 Nov.
Klausmeijer. D. H.	645.	26 Nov.	Onderwaater. J. H. B. J.	57.	16 Jan.
Klöckers. H. S.	41.	14 Jan.	Onderwaater. J. J. H. W.	58.	16 Jan.
Koehnen. E.	32.	14 Jan.	Penners. K. M. J.	204.	25 Maart.
Koenig. A. W. L.	198.	25 Maart.	Peters. G. P. G.	85.	17 Jan.
Koenig. M. L. H. A. A.	220.	25 Maart.	Peters. H. W.	657.	26 Nov.
Kohl. J. J. P.	81.	16 Jan.	Plennis. H. C. P. J.	215.	25 Maart.
Köhler. F. B.	49.	14 Jan.	Pop. J. J.	712.	27 Nov.
Köhler. H. W.	46.	14 Jan.	Proest. J. H.	205.	25 Maart.
Könshoff. F. G.	28.	14 Jan.	Pijls. P. J.	644.	26 Nov.
Köppen. P. W. H.	92.	17 Jan.	Rabbers. B. G. H.	624.	23 Nov.
Krause. G. A. O.	754.	27 Nov.	Reimmann. O. F.	699.	27 Nov.
Krimpenfort. H.	652.	26 Nov.	Remij. G. W.	664.	27 Nov.
Kühn. F. C.	633.	23 Nov.	Remij. Th.	633.	27 Nov.
Kuipers. H. A.	192.	25 Maart.	Reyers. H. H.	769.	27 Nov.
Kuntze. C. Th. W. H.	79.	16 Jan.	Ritterbex. W.	637.	23 Nov.

Röer. J. B. E.	S. 764.	27 Nov.
Rohde. F. J. J.	693.	26 Nov.
Rohde. O. W. H.	83.	16 Jan.
Ros. H.	61.	16 Jan.
Rosellen. M. M. H. wed. K. F. Ariens.	S. 94.	17 Jan.
Rutgers. A. J.	89.	17 Jan.
Scheffers. P.	69.	16 Jan.
Scheilen. J.	767.	27 Nov.
Schenk. J. B.	656.	26 Nov.
Scheuvens. H.	702.	27 Nov.
Schmeetz. P.	695.	27 Nov.
Schmidt. W. R. J. L.	766.	27 Nov.
Schnitzler. P. J.	719.	27 Nov.
Schoonbroodt. G. J.	627.	23 Nov.
Schophuis. J. H.	716.	27 Nov.
Schreuders. A. C. wed. P. T. Hauckmann.	S. 211.	25 Maart.
Schroot. A. L.	707.	27 Nov.
Schumacher. W. J.	50.	14 Jan.
Schwarz. W.	190.	25 Maart.
Schwietert. H. G.	698.	27 Nov.
Sentges. F. W.	60.	16 Jan.
Severes. J.	709.	27 Nov.
Sieben. G.	626.	23 Nov.
Sierp. J. H. G.	649.	26 Nov.
Simons. J. A.	202.	25 Maart.
Spiero. N.	66.	16 Jan.
Sporken. M. J.	62.	16 Jan.
Stadler. J. M.	203.	25 Maart.
Steuz. P. A.	76.	16 Jan.
Stevelmans. J. H.	96.	17 Jan.
Stiel. F. W.	86.	17 Jan.
Stolz. H.	634.	23 Nov.
Stüve. H. H.	750.	27 Nov.
Swillens. J. W.	651.	26 Nov.
Terschläsen. J. H.	718.	27 Nov.
Vandenberg. J. H.	95.	17 Jan.
Vanderbeeck. J. J.	662.	26 Nov.
Veugen. P. J. H.	53.	14 Jan.
Vranken. H. H.	653.	26 Nov.
Weglau. A. W.	704.	27 Nov.
Wemmers. B. J.	47.	14 Jan.
Werlemann. G. M. J.	762.	27 Nov.
Werner. F. R.	658.	26 Nov.
Wessel. J. van	42.	14 Jan.
Will. A. K.	765.	20 Nov.
Winkel. J. G.	648.	26 Nov.
Wittenberg. A. H. B.	757.	27 Nov.
Wolff. J. C. H.	33.	14 Jan.
Wolsing. F. T.	71.	16 Jan.
Woltering. J. F. A.	632.	23 Nov.
Zegers. Th.	40.	14 Jan.
Nederlanderschap. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, be-		

treffende Nederlandsche en Britsche nationaliteit. 22 Juni.

Notariaat. Wet tot instelling van een centraal testamentenregister. S. 124. 23 Febr.

— Besluit tot aanvulling van artikel II van het besluit van 12 Februari 1903, S. 54, houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in artt. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië. S. 296. 18 Mei.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de Wet op het Testamentenregister. S. 434. 27 Juni.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet op het Testamentenregister. S. 438. 1 Juli.

Octrooien. Zie: *Industriele en Intellectuele eigendom.*

Onderwijs. (Hooger) Besluit tot aanwijzing overeenkomstig art. 157 der Hoogeronderwijswet, van: 1°. de afdeling gymnasium van het Collegie St. Willebrord te Katwijk aan den Rijn; 2°. de afdeling gymnasium van het St. Ignatiuscollegie te Amsterdam; 3°. de afdeling gymnasium van het Canisius-College te Nijmegen. S. 104. 24 Jan.

— Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 157 der Hoogeronderwijswet van het Gereformeerd Gymnasium te Arnhem der Vereeniging voor gymnasiaal onderwijs op Gereformeerden grondslag te Arnhem. S. 105. 24 Jan.

— Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig artikel 170 der Hoogeronderwijswet van de Vereeniging „Het Nederlandsch Lyceum”, gevestigd te 's-Gravenhage, als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen. S. 107. 29 Jan.

— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig art. 157 der Hoogeronderwijswet van het bijzonder gymnasium der vereeniging „Het Amsterdamsch Lyceum”, gevestigd te Amsterdam. S. 108. 7 Febr.

— Besluit tot vaststelling van den dag van in werking treding der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 152. 1 Maart.

— Besluit tot vaststelling van een reglement voor de landbouwhoogeschool. S. 153. 1 Maart.

— Besluit tot vaststelling van een reglement

- voor de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 154. 1 Maart.
- Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het laatstelijk bij K. B. van 11 Sept. 1917, S. 585, gewijzigde K. B. van 30 Juni 1909, S. 208, waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen van onderwijs of onderzoek, bedoeld in art. 125 der Hooger-onderwijswet. S. 162. 20 Maart
- Besluit tot nadere aanvulling van het K. B. van 7 Juni 1906, S. 125, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 7 Nov. 1917, S. 617, waarbij buitenlandsche instellingen, bedoeld in art. 132 der Hooger-onderwijswet worden aangewezen, alsmede de diploma's en getuigschrijven, bedoeld in dat wetsartikel, en de daaraan verbonden vrijstellingen worden omschreven. S. 224. 28 Maart.
- Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig art. 170 der Hooger-onderwijswet, van de stichting Leidsch Universiteitsfonds, gevestigd te Leiden, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een leerschool te vestigen. S. 233. 6 April.
- Besluit tot aanvulling van het laatstelijk bij K. B. van 9 Mei 1917, S. 392, gewijzigde K. B. van 21 Juni 1887 (Stbl. n°. 106). S. 236. 10 April.
- Wet tot wijziging van de hooger-onderwijswet. S. 268. 26 April.
- Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig art. 157 der Hooger-onderwijswet, van het Roomsche Katholiek gymnasium te Rolduc, verbonden aan de eerste afdeling van het Seminarie van het Bisdom van Roermond, gevestigd te Rolduc, gemeente Kerkrade. S. 283. 2 Mei.
- Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 300. 27 Mei.
- Wet tot wijziging der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 325. 3 Juni.
- Besluit houdende vaststelling van de afwijkingen, bedoeld in artikel 63, 2de lid, der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (Stbl. n°. 325). S. 358. 15 Juni.
- Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de landbouwhoogeschool. S. 444. 6 Juli.
- Besluit tot het verlenen van gedeeltelijke vrijstelling van de in 1919 af te nemen examens, bedoeld in de artt. 12 en 23 der Hooger-Onderwijswet en art. 57 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs voor hen, die tijdens het afleggen van het examen onder de wapenen zullen zijn of wel minder dan 10 maanden vóór het examen den militairen dienst zullen hebben verlaten na daarin ten minste 12 maanden onafgebroken te hebben doorgebracht. S. 580. 30 Oct.
- Onderwijs. (Lager) Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde, van 30 Januari 1918, tot het verlenen van gratificaties aan 11 in het besluit genoemde personen, allen onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 113. 13 Febr.
- Vernietigd. 302. 30 Mei.
- Wet tot verhooging van onderwijzerswedden, S. 147. 23 Febr.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Huizen, waarbij aan Burgemeester en Wethouders wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verlenen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school. S. 155. 1 Maart.
- Vernietigd. 303. 30 Mei.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Gorssel, tot het verlenen voor het dienstjaar 1918 van een subsidie van f 750 aan de afdeling Gorssel van de Vereeniging voor Volksonderwijs tot dekking van het eventuele tekort hetwelk zou kunnen ontstaan bij het vanwege genoemde afdeling verstrekken van warm voedsel aan kinderen der openbare en bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 159. 9 Maart.
- Besluit tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918, S. 147, bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 160. 15 Maart.
- Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende verordeningen regelende onderwijzersjaarwedden. 15 Maart.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Baarn, waarbij aan onderwijzers aan bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel

- over het jaar 1918 zullen worden verleend.
S. 163. 21 Maart.
- Vernietigd. 462. 20 Juli.
- Besluit tot aanvulling van het K. B. van 7 Augustus 1916, S. 373, waarbij worden aangewezen de in de koloniën en bezittingen afgegeven akten van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs, bedoeld in artikel 89 der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 225. 28 Maart.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Oud-Beijerland, tot het verlenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen.
S. 228. 30 Maart.
- Vernietigd. 445. 10 Juli.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Wisch, strekkende om aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente eene zoodanige jaarlijksche gratificatie te verlenen, dat hunne salarissen, zoo mogelijk, gelijk worden aan die der hoofden en onderwijzers(essen) in gelijke positie werkzaam bij het openbaar onderwijs in die gemeente.
S. 230. 3 April.
- Vernietigd. 461. 20 Juli.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Ged. Staten der Provinciën betreffende weddeverhooging der onderwijzers. 11 April.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Ged. Staten der provinciën betreffende duurtelbijslag voor personeel openbare lagere scholen. 25 April.
- Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 14 Maart 1911, S. 90, aangevuld bij de K. B. van 18 October 1912, S. 320 en 30 September 1915, S. 412, tot vaststelling van voorschriften voor het verlenen van eene Rijksbijdrage aan gemeentelijke en bijzondere kweekscholen, bedoeld in art. 12, derde lid, sub 1°., der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 288. 10 Mei.
- Besluit houdende beslissing dat een mededeeling van Ged. Staten, dat er geen termen zijn gevonden om aan een verordening van den gemeenteraad, regelende de jaarwedden van het onderwijzend personeel, de goedkeuring te onthouden, niet kan worden geacht te zijn een besluit, waartegen krachtens art. 14, tweede lid der wet tot regeling van het lager onderwijs, beroep op de Kroon openstaat. 10 Mei.
- Besluit tot wijziging van artikel 18 van het K. B. van 24 October 1884, S. 219; van artikel 16 van het K. B. van 17 December 1890, S. 180; van artikel 12 van het K. B. van 17 December 1890, S. 182, zooals dat artikel is gewijzigd bij K. B. van 27 Juni 1892, S. 165; van artikel 13 van het K. B. van 17 December 1890, S. 183, zooals dat artikel is gewijzigd bij K. B. van 29 October 1901, S. 219; en van art. 14 van het K. B. van 27 Juni 1892 (Stbl. n°. 164).
S. 292. 16 Mei.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Baarn, waarbij aan het onderwijzend personeel van 3 bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend.
S. 295. 18 Mei.
- Vernietigd. 462. 20 Juli.
- Besluit tot vernietiging van a. de besluiten van den Raad der gemeente Oosterhout, waarbij 1°. aan den openbaren dienst zijn onttrokken het woonhuis, erf en tuin, zoodat de schoolgebouwen in de Torenstraat, en 2°. deze onderhands zijn verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo, aldaar, voor de som van f 400 's jaars en b, het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant, van 26 September 1917, G. n°. 95. tot goedkeuring van laatstgemeld Raadsbesluit.
S. 352. 12 Juni.
- Besluit betreffende vrijstelling van het verbod, yervat in art. 38 der Wet tot regeling van het lager onderwijs. 4 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Ridderkerk, tot het toekennen van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel der bijzondere lagere scholen in die gemeente.
S. 452. 18 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Dirksland, tot het verlenen van eene gratificatie tot een maximum-bedrag van f 1200 aan het hoofd en aan de onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de in die gemeente gevestigde bijzondere school.
S. 460. 20 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Haarlemmermeer, tot het verlenen van gratificaties aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 463. 20 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van

- den Raad der gemeente Leimuiden, tot het verleenen van gratificaties over het jaar 1918 aan het hoofd en aan ieder der onderwijzers van bijstand van de bijzondere lagere school met den Bijbel in die gemeente. S. 464. 20 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Deurne, tot het verleenen van gratificaties aan alle onderwijzers en onderwijzeressen, die thans en in het vervolg aan het bijzonder onderwijs in die gemeente verbonden zijn. S. 465. 20 Juli.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Eibergen, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan elke der twee bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 505. 1 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Rijswijk (Z.-H.), tot het verleenen van gratificaties over het jaar 1918 aan 20 in dat besluit vermelde personen, allen hoofden, onderwijzers of onderwijzeressen aan eene der drie bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 506. 3 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Heinenoord, tot het verleenen uit de gemeentekas per jaar van eene zoodanige gratificatie aan het personeel der bijzondere school aldaar, dat de jaarwedde die zij thans genieten gelijk is aan die van het personeel der openbare lagere scholen in die gemeente. S. 516. 10 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Tietjerksteradeel, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 518. 12 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Soest, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 522. 19 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Capelle-aan-den-IJssel, tot het verstrekken van eene toelage uit de gemeentekas aan het personeel der beide bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 522. 19 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Hilversum, tot het toekennen van eene gratificatie uit de gemeentekas over het jaar 1918 aan de onderwijzers bij het bijzonder lager onderwijs in die gemeente. S. 527. 23 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Middelstum, tot het verleenen van eene gratificatie aan het hoofd en de onderwijzers(essen), die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan de bijzondere lagere school in die gemeente. S. 528. 23 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Ulrum, tot het toekennen van eene gratificatie aan het onderwijzend personeel, werkzaam aan de bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 529. 23 Aug.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Grootegast tot het verleenen van eene gratificatie aan de hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die gedurende het jaar 1918 werkzaam zullen zijn aan de drie bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 549. 18 Sept.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Hillegom tot het verleenen over het jaar 1918 van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers, die in den loop van dat jaar werkzaam zullen zijn aan eene der thans in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen. S. 550. 23 Sept.
- Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Lisse tot het verleenen van een bijslag, op kunne salarissen aan het personeel van alle bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 552. 25 Sept.
- Vernietigd. 583. 5 Nov.
- Besluit waarbij het bestuur van de bijzondere lagere school aan de Jan Luykenstraat 19 te Amsterdam van de Vereeniging voor Christelijk Lager en Meer Uitgebreid Lager Onderwijs voor jongens en meisjes, aldaar, niet-ontvankelijk wordt verklaard in zijn beroep tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 24 April 1918, n°. 24, tot vaststelling der Rijksbijdragen bedoeld bij art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor genoemde school over het jaar 1917. S. 557. 4 Oct.
- Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Ouder-Amstel, tot het verleenen van eene gratificatie aan elk der hoofden, onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam

zullen zijn aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere lagere scholen.

S. 558. 9 Oct.

— Besluit tot het verleen van vervoer op voorschot op de Rijksbijdrage over 1918 aan besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 59 der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 569. 17 Oct.

— Besluit tot aanvulling van het bepaalde in het K. B. van 16 Mei 1918 (Staatsblad n°. 292). S. 575. 23 Oct.

— Besluit ter aanvulling van het K. B. van 15 Maart 1918, S. 160 tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918, S. 147 bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 585. 8 Nov.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Kloosterburen tot toekenning van eene gratificatie aan de onderwijzers der bijzondere scholen aldaar.

S. 598. 19 Nov.

— Besluit houdende verleen van vrijstelling van het verbod van art. 38 der wet tot regeling van het lager onderwijs, voor de waarneming der betrekking van secretaris eener huurcommissie. 27 Nov.

— Besluit houdende beslissing dat opheffing der eenige openbare lagere school in eene gemeente niet wordt gerechtvaardigd door de verklaring van de ouders der tegenwoordige en toekomstige leerlingen, dat zij hunne kinderen naar eene op te richten bijzondere school zullen doen overgaan. 4 Dec.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Hellendoorn tot het verleen van eene gratificatie aan de onderwijzers der bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 772. 5 Dec.

— Missive van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Gedeputeerde Staten in de provinciën betreffende weddeverhooging van onderwijzers.

17 Dec.

Onderwijs. (Middelbaar) Wet tot wijziging van de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs. S. 267. 26 April.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van enkele bepalingen van het Algemeen Reglement voor de eindexamens der hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus, vastgesteld bij K. B. van 21 April 1917 (Stbl. n°. 299)

S. 515. 10 Aug.

— Besluit tot het verleen van gedeeltelijke vrijstelling van de in 1919 af te nemen examens; bedoeld in de artt. 12 en 123 der

Hooger-Onderwijswet en art. 57 der wet tot regeling van het middelbaar onderwijs voor hen, die tijdens het afleggen van het examen onder de wavenen zullen zijn of wel minder dan 10 maanden vóór het examen den militairdienst zullen hebben verlaten na daarin ten minste 12 maanden onafgebroken te hebben doorgebracht. S. 580. 30 Oct.

Onderwijs. (Militair) Zie: *Militaire Zaken.*

Ongevallenverzekering. Wet tot aanvulling der wet van 25 Mei 1880, S. 88. tot instelling eener Rijkspostspaarbank, waarvan de gewijzigde tekst werd bekend gemaakt bij K. B. van 15 December 1910, S. 368, der Weduwenwet, voor de Ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 December 1914, S. 635, der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911, S. 62, en der wet van 16 Juli 1907, S. 225, houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiendrechten, behoorende tot het Kroondomein en de tiendplichtigheden, rustende op goederen tot dat Domein behoorende. S. 20. 14 Jan.

— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot nadere uitvoering van art. 2, zesde en zevende lid, slot, van de Oorlogszeongevallenwet 1915.

19 Jan.

— Beschikking van den Minister van Waterstaat tot wijziging van de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 November 1909. 20 Juni.

— Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.

Onteigening. Wet houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor de inrichting van eene boezembemaling van het waterschap „Electra”. S. 18. 14 Jan.

— Besluit tot verlenging van den termijn, genoemd in artikel 2, eersten volzin, der Wet van 4 Maart 1916 (Stbl. n°. 106).

S. 118. 22 Febr.

— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen in de gemeente Oude-Pekela noodig voor de verbreding van de Bokswijk en het maken van twee wisselplaatsen in die wijk, gelegen in het waterschap „Groot Belang”.

S. 137. 23 Febr.

— Idem ten behoeve van uitbreiding van de spoorweghaven te Veendam met bijkomende werken. S. 138. 23 Febr.

- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig om den verkeersweg bij de Gevangenpoort te 's-Gravenhage te verbreed en die verbreding door te trekken tot den Langen Vijverberg. S. 149. 23 Febr.
- Idem noodig voor en ten behoeve van het aanleggen van een verbindingsweg tusschen de Verlengde Tuinstraat en de Poulinkstraat te Almelo. S. 150. 23 Febr.
- Wet houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg tusschen Amsterdam en Haarlem. S. 176. 25 Mrt.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg van Maastricht naar Nijmegen onder Meersseu. S. 178. 25 Mrt.
- Wet tot onteigening van eigendommen in de gemeenten Oost-, West- en Middel-Beers, Oirschot, Best, Woensel, Vessem, Oerle, Zeelst en Strijp, noodig tot het verkrijgen van een schiet- en oefeningsterrein in Noordbrabant. S. 187. 25 Maart.
- Wet tot verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht. S. 259. 20 April.
- Besluit tot onteigening van een perceel in de gemeente Anna Paulowna, ten behoeve van het herstellen van den zeedijk van den Anna Paulownapolder. S. 284. 3 Mei.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van het stationsemplacement Heerlen. S. 332. 3 Juni.
- Idem noodig voor den Waterweg van Dordrecht naar Zee. S. 333. 3 Juni.
- Idem noodig voor de verbreding en omlegging van een gedeelte van den Rijksweg van Amsterdam naar Haarlem te Halfweg. S. 334. 3 Juni.
- Idem noodig voor de verbetering van den Rijksweg van Amsterdam naar Utrecht ter plaatse van de Duivendrechtsche brug. S. 335. 3 Juni.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van de spoorwegemplacements te Nuth, van den spoorweg Sittard—Herzogenrath en van de Staatsmijnen. S. 343. 3 Juni.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor en ten behoeve van het verbreed van de Peperstraat te Leeuwarden. S. 381. 17 Juni.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ter verzekering van eene ongestoorde exploitatie van den spoorweg Amsterdam—Rotterdam ter plaatse van de baanomlegging te Halfweg. S. 417. 18 Juni.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het aanleggen van een duinweg van de kom van Overveen naar Zandvoort, alsmede ter bestrijding van werkloosheid. S. 498. 26 Juli.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van de uitbreiding van het Marktplein te Almelo. S. 500. 26 Juli.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor het bouwen van woningen in den Hillepolder te Rotterdam, alsmede tot bestrijding van werkloosheid. S. 501. 26 Juli.
- Arrest van den H. R. — Afzonderlijke waardeering der schadeloosstellingen of vergoedingen toekomende aan den blooten eigenaar en aan den tijdelijken erfpachter is met geen enkele wetsbepaling in strijd. — Rechtstreeksche en afzonderlijke toewijzing der schadeloosstelling of vergoeding aan in het geding zijnde derde belanghebbenden is toegelaten (Anders: Concl. O. M.). — Bedrijfschade van den erfpachter. Wat geldt voor den eigendom als het recht dat de meest volledige heerschappij over een zaak geeft, moet ook voor zakelijke rechten gelden. — Berekening van de gekapitaliseerde netto-huurwaarde door de bruto-huurwaarde te verminderen met den vroegeren lageren erfpachtsanon; daarmede is de tegenwoordige werkelijke waarde van het erfpachtsrecht bepaald. — Waardebepaling van den blooten eigendom. Ten onrechte heeft de Rechtbank geen rekening willen houden met stijging van den rentevoet sinds het verleen van het erfpachtsrecht en daardoor niet gelet op daling van de gekapitaliseerde waarde van den canon, zoodat de bloote eigendom niet op de tegenwoordige waarde is bepaald. — Vonnis, wat dit laatste punt betreft, vernietigd. 13 Sept.
- Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 21 September 1916, S. 445, tot onteigening van perceelen in de gemeenten Muiden en Naarden, ten behoeve van de verbetering van den provincialen zeedijk tusschen Muiderberg en Naarden en den aanleg van een gedeelte zeedijk op de hooge gronden van Muiderberg. S. 555. 30 Sept.

- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van hoefslagen op de bermen van den Schiedamschen dijk te Vlaardingen, noodig voor het aanleggen van wegen en andere werken, alsmede ter bestrijding van werkloosheid. S. 599. 22 Nov.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van aanleg van een havenspoorweg naar den Linker Maas-oever te Rotterdam. S. 610. 22 Nov.
- Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig voor en ten behoeve van de stichting van eene electriciteitsfabriek met bijgebouwen voor de electriciteitsvoorziening in de provincie Friesland. S. 611. 22 Nov.
- Arrest van den H. R. — Onteigening. Waarde naar opbrengstvermogen; daarin — volgens Rechtbank — begrepen meerdere waarde van een vergunningsrecht, indien deze aanwezig mocht zijn, wat de Rechtbank niet aanneemt. — Verwerping cassatieberoep, omdat in het middel slechts een der gronden van de beslissing der Rechtbank wordt aangevallen. — Kosten van wederbelegging. Cassatiemiddel stuit af op feitelijke beslissing der Rechtbank. — Schadeloosstelling volgens de Onteigeningswet niet voor kans, op schade, maar alleen voor werkelijk te lijden, althans redelijkerwijze te verwachten nadeel. 29 Nov.
- Wet houdende verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van verbouwing van den spoorweg Sneek—Bolsward. S. 786. 7 Dec.
- Arrest van den H. R. — Volledige schadeloosstelling door toekenning van een bedrag, hetwelk de onteigende partij in staat stelt zich zoodanige fabriek, waarin het bedrijf op den ouden voet kan worden voortgezet, aan te schaffen. — Voor schadeloosstelling wegens verplaatsing der fabriek naar een anderen stand (waar de grond goedkoop is) bestaat geen aanleiding, wanneer daaruit geen nadeel voor het bedrijf voortvloeit. — De vraag, of in eenig bijzonder geval de verplaatsing naar een anderen stand al dan niet zulk nadeel meebrengt, is niet een rechtsvraag, doch een vraag van feitelijken aard, welke vraag ten deze door de Rechtbank in ontkenningden zin is beantorden enkel met waardeering van feitelijke gegevens. 20 Dec.
- Ontploffbare stoffen.** Zie: *Buskruit*.
- Oorlogswinstbelasting.** Wet tot wijziging van artikel 45 der wet op de Oorlogswinstbelasting 1916. S. 12. 12 Jan.
- Besluit tot toekenning eener uitkeering aan

gemeenten uit de opbrengst der Oorlogswinstbelasting. S. 511. 5 Aug.

- Arrest van den H. R. — Nergens, ook niet in art. 42 Wet Oorlogswinstbelasting 1916, is aan den aangever de plicht opgelegd om aan den Inspecteur nadere inlichtingen te geven. — Art. 82 bevat dan ook niet de strafrechtelijke sanctie op een elders in de wet gegeven gebod, doch beoogt den Inspecteur te beschermen tegen opzettelijk bedrog en houdt te dien einde in een zelfstandig verbod om, om inlichtingen gevraagd, opzettelijk den Inspecteur onjuiste inlichtingen te geven. — Dit verbod is algemeen en treft niet alleen den aangever, maar ieder, die opzettelijk onjuiste inlichtingen geeft. 21 Oct.

Ouderdomsverzekering. Zie: *Invalideits- en Ouderdomsverzekering*.

Paardenfokkerij. Wet houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij. S. 419. 18 Juni.

— Besluit tot vaststelling van de tijdstippen van het in werking treden der Paardenwet 1918 (Stbl. n°. 419). S. 531. 24 Aug.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van het in werking treden van eenige artikelen der Paardenwet 1918 (Stbl. n°. 419). S. 798. 11 Dec.

Pakketpost. Zie: *Posterij*.

Papier. Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.

Paspoorten. Zie: *Vreemdelingen*.

Pensioenen. Wet tot aanvulling der wet van 25 Mei 1880, S. 88, tot instelling eener Rijkspostspaarbank, waarvan de gewijzigde tekst werd bekend gemaakt bij K. B. van 15 December 1910, S. 368, der Weduwenwet voor de Ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 December 1914, S. 635, der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911, S. 62, en der wet van 16 Juli 1907, S. 225, houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiendrechten, behoorende tot het Kroon domein en de tiendplichtigheden, rustende op goederen tot dat Domein behoorende. S. 20. 14 Jan.

— Besluit betreffende terugwerkende kracht van korting op traktement als bijdrage voor pensioen. 25 Jan.

— Besluit tot wijziging van de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen bedoeld bij artikel 34 der loods-pensioenwet 1905. S. 111. 9 Febr.

- Besluit tot wijziging van de regeling der betaalbaarstelling van de pensioenen en onderstanden, bedoeld bij artikel 46 der Pensioenwet voor de Zeemacht 1902 en bij artikel 44 der Pensioenwet voor de Landmacht 1902. S. 115. 18. Febr.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende duurtetoelag aan gepensioneerden. 11. Maart.
- Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende duurtetoelag aan gepensioneerden. 28. Maart.
- Missive van den Minister van Financiën aan burgemeesters en wethouders betreffende quitantiën van storting. 8. April.
- Wet houdende afwijking van de artikelen 23 en 24 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 ten behoeve van de deelgerechtigden in de Weduwenpensioenfondsen van het korps ingenieurs en van de opzichters van den Rijkswaterstaat. S. 329. 3. Juni.
- Wet houdende regeling omtrent de geldigheid voor pensioen van diensten, vroeger zonder deugdelijke aanstelling, tijdelijk bewezen in betrekkingen, waaraan, indien zij krachtens vaste aanstelling worden vervuld, ingevolge de wet, uitzicht op pensioen is verbonden. S. 384. 17. Juni.
- Wet houdende wijziging en aanvulling van de „Loodspensioenwet 1905” (wet van 6 Juni 1905, Stbl. n°. 172). S. 400. 17. Juni.
- Wet houdende aanwijzing van de ambtenaren die vóór de toepassing van de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 als gemeenteambtenaren behooren te worden aangemerkt. S. 403. 17. Juni.
- Wet houdende wijziging en aanvulling van de weduwenwet voor de Landmacht 1909. S. 404. 17. Juni.
- Idem van de weduwenwet voor de Zeemacht 1909. S. 405. 17. Juni.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende toepassing van de wet van 23 Februari 1918 (Stbl. n°. 147). 18. Juni.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende pensioensbijdragen van openbare onderwijzers. 25. Juni.
- Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26. Juli.
- Besluit houdende beslissing dat de aan een gemeenteveldwachter toegekende vergoeding voor het houden van een rijwiel uitsluitend strekt tot vergoeding van aan de waarneming van het ambt verbonden onkosten en derhalve niet behoort tot de aan eene gemeentelijke betrekking verbonden wedde in den zin van art. 2 onder H der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913. 5. Aug.
- Besluit betreffende betrekkingen, genoemd in art. 1, K. B. 1 December 1913, S. 420, voor berekening pensioen gemeente-ambtenaar. 15. Aug.
- Besluit betreffende de beteekenis van „Gewelddadigheden” in den zin van art. 7b der Burgerlijke Pensioenwet. 3. Sept.
- Besluit houdende beslissing dat een gemeente-secretaris, die tot burgemeester benoemd wordt en kort daarna als secretaris ontslag vraagt, aanspraak heeft op een pensioensgrondslag gelijk aan de som der jaarwedden, aan beide betrekkingen op het tijdstip van ingang van het ontslag verbonden. 5. Sept.
- Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende pensioensbijdragen van openbare onderwijzers. 20. Sept.
- Missive van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen betreffende storting van pensioensbijdragen per postgiro. 24. Oct.
- Besluit houdende beslissing dat hij, die bij vereeniging van twee gemeenten in de nieuwe gemeente van stonden aan optreedt in hetzelfde ambt, dat hij in eene der vereenigde gemeenten had bekleed, niet kan worden gezegd te zijn ontslagen tengevolge van opheffing zijner betrekking in den zin, waarin die opheffing kennelijk is bedoeld in art. 3, 1^e lid onder c der Pensioenwet voor de gemeente-ambtenaren 1913. 26. Oct.
- Besluit houdende vaststelling van eene regeling van de pensioenen der beambten, werklieden en bedienden van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, de Koloniale Reserve en de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam. S. 596. 16. Nov.
- Besluit tot regeling van de pensioenen van weduwen en weezen van beambten, werklieden en bedienden van het Koninklijk Koloniaal Militair Invalidenhuis op Bronbeek, de Koloniale Reserve en de Commissariaten van afmonstering te Amsterdam en Rotterdam. S. 597. 16. Nov.

— Wet houdende wijziging van art. 11, tweede lid, der Burgerlijke Pensioenwet.

S. 601. 22 Nov.

— Zie ook : *Curaçao, Indië en Suriname.*

Personeele belasting. Besluit nopens het beroep, ingesteld door G. H. Vrijdag, te Hilversum, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Utrecht, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1917. S. 347. 6 Juni.

Politie. Besluit tot wijziging van het K. B. van 16 Juni 1908, S. 199, tot regeling der bezoldiging van den Commissaris van Rijkspolitie, ambtenaar aan het te Amsterdam gevestigde Rijksbureau betreffende de bestrijding van den vrouwenhandel en van den handel in ontuchtige uitgaven, en van den klerk aan dat bureau.

S. 278. 29 April.

Posterijen. Besluit tot wijziging van het K. B. van 1 October 1917, S. 594. (Girobesluit). S. 436. 28 Juni.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken, betreffende betalingen per postgiro. 28 Oct.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën betreffende port voor dienstbrieven. 16 Nov.

— Zie ook : *Pensioenen.*

Provinciaal bestuur. Besluit tot schorsing van het besluit van den gemeenteraad van Rijbergen, dd. 19 Februari 1918, betreffende verkoop van den ouden toren in die gemeente en het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dd. 27 Februari 1918, n°. 127, tot goedkeuring van vorengenoomd Raadsbesluit. 11 Oct.

Raad van State. Wet tot regeling van de bezoldiging van den Raad van State.

S. 411. 17 Juni.

— Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur.

S. 499. 26 Juli.

Raden van Beroep. Wet tot wijziging van artikel 15 der wet van 19 December 1914, S. 564, houdende instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van algemeene bepalingen betreffende het beroep op die colleges.

S. 172. 23 Maart.

— Besluit houdende bepalingen betreffende ambtskringen van raden van beroep voor de directe belastingen. S. 282. 2 Mei.

1918.

— Besluit houdende bepalingen omtrent de jaarwedden van de leden en den griffier van en de substituutgriffiers bij den centralen raad van beroep en van de voorzitters en griffiers van de raden van beroep.

S. 540. 3 Sept.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 24 Februari 1915 S. 115, houdende instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van bepalingen nopens die colleges. S. 582. 4 Nov.

— Zie ook : *Beroepswet.*

Rechten van in-, uit- en doorvoer. Besluit houdende vrijstelling van het invoerrecht voor vulcaciet, benoodigd bij de werkzaamheden in rubberfabrieken. S. 350. 12 Juni.

Rechtswezen. Wet houdende nadere wijziging der wet van 5 Juli 1910, S. 181, tot regeling van de samenstelling van den hoogen raad, de gerechtshoven, de arrondissementsrechtbanken en de kantongerechten en van de jaarwedden der rechterlijke ambtenaren, alsmede van de klassen der rechtbanken en kantongerechten. S. 394. 17 Juni.

— Wet tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken. S. 494. 26 Juli.

In werkingtreding. 799. 12 Dec.

— Besluit tot vaststelling van een Reglement voor Distributie- en andere Crisiszaken.

S. 572. 21 Oct.

In werkingtreding. 799. 12 Dec.

— Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de gemeentebesturen betreffende distributie-rechtspraak. 12 Dec.

— Zie ook : *Militaire Zaken.*

„ „ *Tractaten.*

Registratie. Wet houdende wijziging van de Registratiewet 1917. S. 170. 23 Maart.

Reis- en verblijfkosten. Besluit tot nadere wijziging van het Reisbesluit 1916, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 16 November 1917 (Staatsblad n°. 644). S. 306. 1 Juni.

Rekeningen. Zie : *Begrotingen en Rekeningen.*

Rekenkamer. Besluit tot wijziging van het K. B. van 15 April 1904, S. 176, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 10 Mei 1917, S. 394, houdende vaststelling van voorschriften ten aanzien van ambtenaren en bedienden bij de Algemeene Rekenkamer. S. 114. 16 Febr.

— Wet tot wijziging der wet van 5 October 1841, S. 40, houdende instructie voor de Algemeene Rekenkamer, zooals die wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wet van 29 December 1898 (Staatsblad n°. 279). S. 382. 17 Juni.

Rivieren. Wet tot bevordering van de verbetering van de Linde. S. 249. 18 April.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Baggerreglement. S. 356. 14 Juni.

Rijksambtenaren. Besluit tot vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van burgerlijke Rijksambtenaren. S. 541. 3 Sept.

Gewijzigd. 840. 31 Dec.

Rijkspostspaarbank. Zie: *Spaarbanken.*

Rijwielen. Zie: *Motorrijtuigen.*

Scheepvaart. Besluit tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug over den Hollandschen IJssel bij Gouda in den Staatspoorweg van Gouda naar Schoonhoven. S. 100. 17 Jan.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 22 September 1909, S. 316, gewijzigd bij K. B. van 5 Maart 1914, S. 140, en van 9 October 1914, S. 478, tot uitvoering van art. 10 der Schepenwet. S. 226. 30 Maart.

— Besluit tot aanvulling en wijziging van het bij K. B. van 18 September 1914, S. 455, vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder bij Vijfhuizen, Aalsmeer en Oude Wetering en over de Zijl bij Leiden in de Haarlemmermeerspoorwegen. S. 264. 24 April.

— Wet betreffende een waterweg van Dordrecht naar Zee. S. 275. 26 April.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de haven te Breskens. S. 289. 13 Mei.

— Wet houdende aanvulling der Schepenverderingswet 1917 (Stbl. n°. 211). S. 308. 1 Juni.

— Wet tot aanvulling en wijziging der Schepenuitvoerwet. S. 427. 18 Juni.

— Besluit houdende nadere bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen. (bladz. 702.) S. 433. 25 Juni.

— Besluit tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal door Zuid-Beveland. S. 536. 28 Aug.

— Besluit tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het Meppelerdiëp. S. 554. 30 Sept.

— Besluit tot aanvulling van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz., onder beheer van het Rijk. S. 556. 2 Oct.

— Wet houdende bepalingen met betrekking tot de binnenscheepvaart. S. 774. 7 Dec.

— Besluit waarbij, met intrekking van de K. B. van 11 Juni 1896, S. 93, 18 Februari 1903, S. 75, 11 Mei 1904, S. 105, 6 Februari 1907, S. 36, 6 December 1912, S. 364 en 6 December 1912, S. n°. 365, worden vastgesteld gewijzigde reglementen van politie voor de reede en 's Rijks marinehaven „het Nieuwediep” en voor de reede en 's Rijks marinehaven van Hellevoetsluis. S. 833. 21 Dec.

— Zie ook: *Kanalen.*

— ” ” *Rivieren.*

Scheurwet. Wet houdende regeling inzake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden. S. 503. 27 Juli.

— Besluit tot vaststelling van een algemeen maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 S. n°. 503. S. 588. 13 Nov.

Schuld. (Nationale) Besluit houdende machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870, S. 62, laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912, S. 240, en de wet van 5 December 1881 (Staatsblad n°. 185).

S. 3. 10 Jan.

101. 19 Jan.

238. 12 April.

450. 13 Juli.

512. 6 Aug.

517. 12 Aug.

547. 13 Sept.

562. 14 Oct.

592. 15 Nov.

593. 15 Nov.

770. 29 Nov.

795. 9 Dec.

800. 13 Dec.

801. 13 Dec.

837. 30 Dec.

— Besluit houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (Stbl. n°. 185). S. 574. 23 Oct.

— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 23 October 1918, S. 574, houdende machtiging tot uitgifte van schatkistpromessen volgens de wet van 5 December 1881 (Stbl. n°. 185). S. 579. 29 Oct.

— Besluit houdende wederopenstelling van de gelegenheid tot inwisseling van de zilverbons van f 1 en f 2.50 (beiden ouden vorm) en van f 5. S. 349. 8 Juni.

— Besluit tot wijziging en aanvulling der artikelen 1 en 2 van het K. B. van 31 Maart

- 1915, S. 174, tot vaststelling van een nieuwen uiterlijken vorm voor de zilverbons van twee en een halven gulden, tot bepaling van de hoeveelheid der uit te geven zilverbons van dien vorm en tot bepaling van het tijdstip en de wijze, waarop de zilverbons van f 1 en van f 2.50 van den ouden vorm worden ingetrokken, zooals dat besluit is gewijzigd bij de K. B. van 22 April 1916, S. 168, en van 16 Februari 1917 (Stbl. n°. 219).
- S. 357. 14 Juni.
- Wet tot nadere vaststelling van het bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven. S. 476. 25 Juli.
- Wet tot nadere vaststelling van het bedrag, waarvoor zilverbons kunnen worden uitgegeven en aanvulling der wet van 6 Augustus 1916 (Stbl. n°. 377). S. 782. 7 Dec.
- Wet tot beperking van papierverbruik, en andere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.
- Besluit tot nadere bepaling van de hoeveelheden der uit te geven zilverbons van twee en een halve gulden en van een gulden. S. 510. 5 Aug.
- Wet tot het aangaan van eene geldleening of -leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk. S. 803. 19 Dec.
- Wet tot wijziging van de wet tot het aangaan van eene geldleening of -leeningen van f 350,000,000 ten laste van het Rijk. S. 804. 19 Dec.
- Slachtwet.** Wet houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens. S. 133. 23 Febr. Gewijzigd. 425. 18 Juni.
- Spaarbanken.** Wet tot aanvulling der wet van 25 Mei 1880, S. 88, tot instelling eener Rijkspostspaarbank, waarvan de gewijzigde tekst werd bekend gemaakt bij K. B. van 15 December 1901, S. 368, der Weduwenwet voor de Ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 December 1914, S. 635, der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911, S. 62, en der wet van 16 Juli 1907, S. 225, houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiend-rechten, behoorende tot het Kroondomein en de tiendplichtigheden, rustende op goederen tot dat Domein behoorende. S. 20. 14 Jan.
- Besluit houdende wijziging van het K. B. van 15 December 1910, S. 369, tot uitvoering van de wet op de Rijkspostspaarbank. S. 440. 1 Juli.
- Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur. S. 499. 26 Juli.
- Spoorwegen.** Besluit ter bekendmaking van den tekst der wet van 9 Juli 1900, S. 118, houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, zooals deze wet is gewijzigd bij de wet van 15 December 1917 (Stbl. n°. 701) S. 99. 17 Jan.
- Wet tot verhooging van het maximum van het rentelooze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van de inrichting voor toepassing van mechanische trekkracht, en het in exploitatie brengen met deze trekkracht, van de lijnen der voormalige Eerste Groninger Tramway-Maatschappij. S. 177. 25 Maart.
- Wet houdende wijziging van de regeling der exploitatie van den locaalspoorweg van Zwolle naar Delfzijl, met zijtakken naar Almelo en naar Assen (Noordoosterlocaalspoorweg). S. 179. 25 Maart.
- Wet houdende machtiging tot het aangaan van een overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen. S. 180. 25 Maart.
- Wet tot verhooging van het maximum van het rentelooze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg- en wijziging van de regeling der exploitatie van een lokaal-spoorweg van Stadskanaal over Ter Apel naar de Deutsche grens. S. 181. 25 Maart.
- Wet tot bevordering van den aanleg en het in exploitatie brengen en regeling van de exploitatie van spoorweglijnen van Goes over 's-Heer-Arendskerke, Borsselen en Hoedekenskerke naar Goes, van Goes over 's-Heer-Arendskerke naar het Wolphaartsdijksche veer en van Goes naar Wemeldinge. S. 277. 26 April.
- Wet houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij betreffende den spoorweg van Egmond aan Zee over Alkmaar naar Bergen aan Zee. S. 341. 3 Juni.
- Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer. 1901 S. 355. 14 Juni.
- Wet tot verzekering van de dienstvaardigheid van spoorwegen, waarop uitsluitend

met beperkte snelheid wordt vervoerd, in de buitengewone omstandigheden.

S. 787. 7 Dec.

Staatscommissie. Wet betreffende een onderzoek door eene Staatscommissie naar hetgeen tijdens den toestand van oorlogsgevaar heeft plaats gevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoefden en ter ondersteuning van landbouw, nijverheid en handel.

S. 559. 11 Oct.

Staten-Generaal. Besluit houdende bepaling van den dag voor de candidaatstelling voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van den dag, waarop de zitting van de Staten-Generaal zal worden geopend.

S. 229. 4 April.

— Wet tot regeling der reiskosten van de leden der Staten-Generaal en der verblijfkosten van de leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal.

S. 271. 26 April.

Statistiek. Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Januari 1899 S. 43, zooals dat gewijzigd bekend is gemaakt bij K. B. van 29 September 1911 S. 307.

S. 543. 5 Sept.

Sterke drank. Besluit tot vernietiging van de door den Raad der gemeente Zwijndrecht in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterke drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend” voor zooveel zij het verleen van verloven voor den verkoop van alcoholhoudende drank, anderen dan sterke drank, in het aangewezen gedeelte der gemeente verbiedt.

S. 353. 12 Juni.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, tot ongegrond-verklaring van het beroep, ingesteld door A. A. H. Ferrari, wed. P. W. Daalderop, te Arnhem, tegen de intrekking door burgemeester en wethouders van Nijmegen van de te haren name staande vergunning voor den verkoop van sterke drank in het klein.

S. 471. 24 Juli.

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Kerkrade, strekkende tot het verleen van verlof voor den verkoop van alcoholhoudende drank, anderen dan sterke drank, aan M. Reulen, aldaar.

S. 535. 28 Aug.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van Kerk-

rade, waarbij aan M. Reulen, aldaar, verlof is verleend voor den verkoop van alcoholhoudende drank, anderen dan sterke drank.

S. 565. 16 Oct.

— Arrest van den H. R. — De uitdrukking „verkoop” van drank in deze wet is niet met de in het B. W. geregelde overeenkomst van koop en verkoop te vereenzelvigen, daar genoemde uitdrukking ook de levering van den drank krachten die overeenkomst omvat. In den zin dezer wet geschiedt de „verkoop” dus ook ter plaatse, waar krachtens de koopovereenkomst geleverd wordt. I.c. kon de Rb. het bewijs van den telastegelegden verkoop uit de bewijsmiddelen putten. — Anders concl. O. M.: De onmiddellijk volgende levering is onder „verkoopen” begrepen. Noch de niet onmiddellijk volgende levering noch de bloote koopovereenkomst zonder dadelijke levering is onder „verkoopen” te begrijpen. I.c. kon uit het bewijsmateriaal niet worden afgeleid, dat op den telastegelegden datum is „verkocht”.

16 Dec.

Strafrecht en strafvordering. Besluit tot aanvulling van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling. S. 280. 1 Mei.

— Wet tot wijziging van atrlkel 429 van het Wetboek van Strafrecht.

S. 395. 17 Juni.

— Wet tot wijziging van art. 206 van het Wetboek van Strafrecht. S. 397. 17 Juni.

— Wet, houdende wijziging der wet van 18 April 1874. S. 66 tot vaststelling der tarieven van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone rechter kennis neemt, gelijk die laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 23 Mei 1917 (Stbl. n°. 432).

S. 605. 22 Nov.

— Wet tot vaststelling in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden van bepalingen ter verkrijging van meer plaatsruimte voor de tenuitvoerlegging van gevangenisstraf, militaire gevangenisstraf daaronder begrepen, van hechtenis, van militaire detentie en van voorloopige hechtenis.

S. 607. 22 Nov.

— Wet houdende wijziging van de wet van 3 Januari 1884, S. 3 tot aanwijzing der gestichten, waar hetzij gevangenisstraf, hetzij hechtenis wordt ondergaan en van aanverwante gestichten, zooals die laatstelijk is gewijzigd bij wet van 7 April 1911 (Stbl. n°. 107).

S. 793. 7 Dec.

— Zie ook: *Militaire Zaken.*

Strandvonderij. Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende verkoop van strandgoederen. 26 Maart.

Stuwadoorswet. Arrest van den H. R. Havenarbeiders zijn zoowel zij, die den in art. 1 Stuwadoorswet omschreven stuwadoorsarbeid een enkele maal verrichten, als zij, die dit regelmatig en als vast beroep plegen te doen. — Hoelang bij de eerste groep de hoedanigheid van havenarbeider blijft bestaan, zal telkens naarmate van de omstandigheden moeten worden vastgesteld, doch bij de laatste groep duurt zij voort, zoolang het beroep niet is prijs gegeven. — Art. 9 Stuwadoorswet. spreekt niet van „stuwadoorsarbeid” maar van „arbeid” in het algemeen, zulks om te voorkomen, dat de havenarbeiders, doordien hun in het bedrijf der stuwadoorsonderneming andere dan stuwadoorsarbeid werd opgedragen, zouden worden verstoken van de hun toekomende rusttijden. — Ten onrechte nam de Kantonrechter aan, dat hij, die aan de lading of lossing van een zeeschip of daarmede in rechtstreeksch verband staande werkzaamheden had deelgenomen en daardoor, krachtens art. 1, havenarbeider was geworden, die hoedanigheid noodzakelijk verliest, zoodra hij dien arbeid had beëindigd. Het verrichten van anderen dan stuwadoorsarbeid en het zijn van havenarbeider kan samengaan. 14 Oct.

Successiewet. Arrest van den H. R. — In art. 41 der Successiewet is met „echtgenoot” bedoeld degeen, die bij het overlijden met den erflater was gehuwd, dóch is daaronder niet begrepen de gescheiden echtgenoot. 10 Mei. — Beschikking van den H. R. De aan den rechter gevraagde verklaring — dat ter zake van de onderhavige overdracht vrijstelling van het wegens schenking verschuldigde successierecht behoort te worden verleend — is niet de beslissing van een twistgeding, omdat van zulk een geding geen sprake is zoolang slechts van een verschil van gevoelens blijkt. — Het voorschrift van art. 80, 8º, jº art. 50 der Successiewet (tekst 1917) dat aan den Rijksambtenaar of aan den rechter het noodige wordt aangetoond, spreekt alleen van de wijze van bewijsoverdracht, doch beslist niets omtrent de gevallen, waarin de tusschenkomst van den rechter kan worden ingeroepen. Te dien aanzien geldt blijkens art. 92 der Successiewet de regeling van art. 94—97 der Registratiewet 1917. — Hier tegen kan eenige toelichting door den Minister in de Memorie van Toelichting uitgesproken niet afdoen: trouwens, bedoelde toelichting laat bovengenoemd systeem der wet onaangetaast. 6 Dec.

Suriname. Besluit houdende wijziging van het besluit van 28 Juni 1917, S. 480, tot vaststelling van regelingen omtrent toekenning van verloven en wachtgeld en omtrent terugbetaling van genoten uitkeeringen enz. door ter vervulling van burgerlijke ambten naar Suriname of naar Curaçao gezonden personen. S. 112. 11 Febr.

— Besluit tot wijziging van het K. B. van 2 Februari 1911, S. 41, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de Surinaamsche en Curaçaosche Comptabiliteitswetten, voor zooveel de ontvangsten en uitgaven betreft, overeenkomstig die wetten in Nederland te doen. S. 447. 11 Juli.

— Besluit, regelende de toekenning van eene toelage aan gewezen Nederlandsche ambtenaren en onderwijzers wegens de vervulling in Suriname of in Curaçao van een Koloniaal ambt. S. 571. 19 Oct.

— Wet houdende aanvulling van de Surinaamsche Comptabiliteitswet. S. 790. 7 Dec.

— Zie ook: *Attestatiën de Vita.*

Tantiëmebelasting. Zie: *Dividend en tantiëmebelasting.*

Telegraaf en Telefoon. Besluit tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van het locale Rijkstelefoonnet te Edam en tot intrekking van de aan de gemeente Edam verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar. S. 102. 24 Jan. — Besluit houdende machtiging tot het tijdelijk gelasten van afwijkingen van het Reglement voor den dienst der Rijkstelefoon, vastgesteld bij K. B. van 20 November 1916, S. 509, gewijzigd en aangevuld bij het K. B. van 7 Juli 1917 (Stbl. n.º 483).

S. 227. 30 Maart.

— Besluit houdende wijziging van het reglement voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij K. B. van 29 November 1916 (Stbl. n.º 518). S. 304. 31 Mei.

Idem. 796. 9 Dec.

— Besluit tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van de locale Rijkstelefoonnetten te Breda, Delft, Deventer, 's-Hertogenbosch, Leeuwarden, Leiden, Middelburg, Tilburg, Vlissingen en Zwolle. S. 537. 2 Sept.

— Besluit tot vaststelling van de regelen voor het gebruik van het locale Rijkstelefoonnet te Oldenzaal en tot intrekking van de aan de gemeente Oldenzaal verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van een voor publiek verkeer bestemd telefoonnet aldaar. S. 378. 28 Oct.

Testamentenregister. Wet tot instelling van een centraal testamentenregister.

S. 124. 23 Febr.

— Besluit tot vaststelling van een algemeen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de Wet op het Testamentenregister.

S. 434. 27 Juni.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet op het Testamentenregister.

S. 438. 1 Juli.

Tienden. Wet tot aanvulling der wet van 25 Mei 1880, S. 88, tot instelling eener Rijks-postspaarbank, waarvan de gewijzigde tekst werd bekend gemaakt bij K. B. van 15 December 1910, S. 368, der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 December 1914, S. 635, der Ongevallenwet 1901, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Februari 1911, S. 62, en der wet van 16 Juli 1907, S. 225, houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de tiend-rechten, behoorende tot het Kroondomein en de tiendplichtigheden, rustende op goederen tot dat Domein behoorende

S. 20. 14 Jan.

Tolken. Besluit houdende wijziging van artikel 7, tweede lid, van het Reglement voor den Tolkendienst bij de Gezantschappen en Consulaten in China en Japan, vastgesteld bij K. B. van 4 Juni 1910 (Stbl. n° 156).

S. 301. 30 Mei.

Tractaten. Besluit bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de goedkeuring, door Nederland, van de verlenging der bevoegdheden van de gemengde rechtbanken in Egypte (Stbl. 1917 n°. 274).

S. 247. 17 April.

— Besluit bevelende de plaatsing in het Staatsblad van de op 26 Mei 1916 te 's-Gravenhage onderteekende verklaring tot afschaffing van de Nederlandsche capitulatiën in de Franse zone van Marokko. S. 567. 20 Juli.

Trammen. Zie: *Spoorwegen*.

Uitvoer. Besluit houdende intrekking van de tijdelijke opheffing van het verbod van uitvoer van ruwe tabak. S. 293. 17 Mei.

— Wet tot wijziging der wet van 3 Augustus 1914, S. 344, houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen.

S. 326. 3 Juni.

Uit- en vervoerwet. Arrest van den H. R. Uit kracht van art. 1 der wet van 3 Augustus 1914, S. 344, kan de Minister niet ieder vervoer van goederen verbieden, doch slechts zoodanig vervoer, dat tot strekking heeft de goederen te brengen uit een bepaald aange-

wezen Rijksgedeelte, welke grenzen reeds van tevoren vaststaan of bij des Ministers Besluit worden aangewezen, naar het overige, buiten die grenzen vallende deel des Rijks. Het verbod van vervoer van aardappelen uit eenige plaats in een gemeente gelegen, naar het overige deel des Rijks, hetzij in of buiten die gemeente gelegen, is niet in verbod als bedoeld in gemeld art. 27 Juli.

Veeartsenijkunst. Zie: *Onderwijs*. (Hooger)

Veeziekten. Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, betreffende bestrijding van mond- en klauwzeer. 14 Nov.

Veiligheid in fabrieken en werkplaatsen. Arrest van den H. R. Bij de artt. 19 Veiligheidswet en 243 Veiligheidsbesluit 1916 j^o art. 7 Veiligheidswet wordt het hoofd of de bestuurder der onderneming strafrechtelijk aansprakelijk gesteld voor ieder niet-gebruik der brillen door de arbeiders bij de bedoelde werkzaamheid, tenzij — ingevolge de algemeene beginselen van strafrecht — schuld bij den beklagde mocht ontbreken.

28 Jan.

— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende vaststelling van den vorm der opgave ex art. 14 der Veiligheidswet. 17 Juli.

— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende nadere vaststelling van den vorm der opgave, bedoeld bij art. 14 der Veiligheidswet. 17 Juli.

— Arrest van den H. R. Art. 7 der Veiligheidswet in verband met artikel 134 van het Veiligheidsbesluit 1916 legt aan het hoofd of den bestuurder van eene fabriek of werkplaats den plicht op om, wanneer in een werklokaal drijfwerk aanwezig is, dat van een plaats buiten dat lokaal in beweging kan worden gebracht, te zorgen dat vóór het op die wijze in beweging brengen van dat drijfwerk een sein wordt gegeven, dat duidelijk is te hooren ter plaatse waar zich dat drijfwerk bevindt; daarbij wordt derhalve dat hoofd of die bestuurder voor het niet geven van zoodanig sein aansprakelijk gesteld, tenzij naar de algemeene beginselen van strafrecht schuld bij hem mocht ontbreken. — Nu niet blijkt, dat de requirant zich had beroepen op eenige omstandigheid die zijne schuld zou uitsluiten, behoefde de Rechtbank niet afzonderlijk te vermelden dat — en te motiveeren waarom het nalaten van het geven van bedoeld sein in deze aan requirant's schuld was te wijten. 16 Dec.

Vereenigingen. (Coöperatieve). Arrest van den H. R. — Bij art. 19 der Wet Coöp. Vereen. wordt niet verlangd dat de vereffening is beëindigd of op andere wijze het juiste bedrag, waarmede de schulden der Vereeniging hare baten overtreffen, is komen vast te staan. — Niet alleen de vermeerdering met vijftig procent, maar ook de in het eerste gedeelte van het artikel geregelde omslag draagt een voorloopig karakter. — De mogelijkheid dat later de raming van het tekort iets te hoog blijkt te zijn staat aan voormelde wijze van omslag niet in den weg. — De grief als zou bij de raming van het gevorderde bedrag van een te hoog passiefcijfer en een te laag actiefcijfer zijn uitgegaan mist feitelijken grondslag. — De omstandigheid dat te veel is gevorderd verhindert den rechter niet den eisch tot het verschuldigde bedrag aan te wijzen.

22 Maart.

— Arrest van den H. R. — Uit het verband der artt. 2 en 7 Wet Coöp. Vereen. volgt, dat de bij de akte van oprichting gestelde voorwaarden van in- en uittreding der leden niet mogen strijden met het bepaalde bij art. 2. Het is des Rechters taak om in ieder voorkomend geval te onderzoeken of de gestelde voorwaarden al dan niet met het wetsvoorschrift verenigbaar zijn. — Terecht heeft de Rechtbank als des wetgevers bedoeling aangenomen dat de voorwaarden het recht zelf tot uittreden onaangetast moeten laten en dus de uittreding van een lid niet afhankelijk mag worden gesteld van het willekeurig goedgevonden eener ledenvergadering; dat dit bij de toepassing der onderhavige reglementsbepaling juist geschieden kan, is een uitlegging dier bepaling door de Rechtbank, waartegen in cassatie niet met vrucht kan worden opgekomen. — Anders: Concl. O. M. met betoog, dat in de hier bedoelde bepaling de grenzen, waarbinnen het uittreden kan worden beperkt, geenszins zijn overschreden

21 Juni.

— Wet tot instelling van een handelsregister. S. 493. 26 Juli.

Vermogensbelasting. Wet houdende wijziging van de wet van 27 September 1892, S. 22, op de vermogensbelasting, gelijk zij door opvolgende wetten is aangevuld en gewijzigd. S. 504. 27 Juli.

— Besluit tot bekendmaking van den tekst der wet op de vermogensbelasting van 27 September 1892, S. 223, zooals zij bij latere wetten is gewijzigd en aangevuld.

S. 542. 5 Sept.

Visscherij. Besluit tot wijziging van de visscherijreglementen. (Maat op bot.)

S. 290. 15 Mei.

— Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kustvisschersvaartuigen moet worden gevoerd.

31 Mei.

Idem. 1 Oct.

— Besluit tot instelling van den Zuiderzeeraad en tot vaststelling van bepalingen betreffende dien Raad. S. 451. 16 Juli.

— Besluit tot wijziging van de visscherijreglementen. S. 564. 16 Oct.

Vogels. Besluit tot wijziging van het K. B. van 17 October 1913, S. 394, houdende bepalingen der uitvoering van artikel 49 der Vogelwet 1912. S. 468. 20 Juli.

Volkshuisvesting. Wet ter voorziening in den woningnood. S. 379. 17 Juni.

In werking treding. 472. 25 Juli.

— Arrest van den H. R. — Uit de getuigenverklaringen heeft de Rechter kunnen afleiden, dat de aanschrijving en het afschrift van het advies der Gezondheidscommissie door beklaagde zijn ontvangen. — Art. 48, 3^e lid der Woningwet heeft geenszins de bedoeling om t. a. v. de in art. 14 bedoelde aanschrijving een processueelen vorm in het leven te roepen, welks niet inachtneming het verzuim om aan de aanschrijving te voldoen, straffeloos zoude maken, doch geeft enkel een administratief voorschrift om „de ontvangst te verzekeren”. 24 Juni.

— Besluit tot uitvoering van artikelen 4, 5 en 7 van de Woningnoodwet 1918 (Stbl. n°. 379). S. 485. 25 Juli.

— Wet tot beperking van papierverbruik, en nadere regeling van het in werking treden van algemeene maatregelen van bestuur.

S. 499. 26 Juli.

— Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot uitvoering van het K. B. van 25 Juli 1918 (Stbl. n°. 485). 3 Aug.

— Missive van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan de Gedeputeerde Staten in de provinciën betreffende bouwverordeningen. 1 Oct.

— Beschikking van den Minister van Arbeid, tot vaststelling van eene Regeling van de uitbetaling en de controle op het gebruik der bijdragen ingevolge artt. 4 en 7 der Woningnoodwet aan gemeenten uit 's Rijks kas verstrekt. 4 Oct.

— Zie ook: *Huurcommissie- en Huuropzeggingswet.*

Volkstelling. Wet tot wijziging van de wet van 22 April 1879, S. 63, tot het houden van eene tienjarige algemeene volkstelling.

S. 270. 26 April.

Volkvoeding. Arrest van den H. R. — Waar onder distributie is te verstaan de verdeling van goederen, kan het vervoer daarvan wel zijn een, met de distributie verband houdende, handeling, doch behoeft het dit niet te zijn. B. en W. van Rosmalen konden dan ook niet aan art. 7, 4^e lid Distributiewet 1916 de bevoegdheid ontleenen om het vervoer van granen te verbieden. 10 Juni.

— Arrest van den H. R. — Beschikking van den Minister van 18 September 1917 o. a. aan de molenaars verbiedend granen in voorraad te hebben, welke niet tevens gedeekt zijn door een factuur als bedoeld in art. 3 dier beschikking. — Van deze regeling van den omvang der productie der fabrieken of molens maakt de controle der in inrichtingen te verwerken grondstoffen een onmisbaar onderdeel uit, zoodat de bij de wet aan den Minister toegekende bevoegdheid om de verwerking van granen te regelen, medebrengt de bevoegdheid om bepalingen ter controleering der hoeveelheid van die grondstof, waarover de personen, die verwerken, beschikken, vast te stellen. — De Minister was dus bevoegd bovenvermeld verbod uit te vaardigen. 14 Oct.

— Arrest van den H. R. — Distributieregeling voor huiden en leder van 3 April 1917, verplichtend iederen slachter tot het wekelijks doen van een opgave van het geslachte vee. — Uit het 1e en 2e lid van art. 8 der Distributiewet 1916 volgt, dat een distributieregeling alléén verplichtingen vermag te scheppen, welke bij aflevering of ontvangst der goederen zijn na te leven. — De bepaling der genoemde distributieregeling schept een verplichting, die niet op de aflevering en ontvangst van het goed betrekking heeft en vindt dus geen steun in art. 8 der Distributiewet, zoodat beklagde terecht van alle rechtsvervolging is ontslagen (anders concl. O. M.) 14 Oct.

— Arrest van den H. R. — Tengevolge van 's Hof's feitelijke beslissing is bewezen verklaard, niet dat de Minister bij die beschikking de tarwe van beklagde heeft in bezit genomen, maar dat de Minister aan de verbouwers een gebod heeft uitgevaardigd in het belang eener goede distributie van tarwe om dit product onder zich te houden in afwachting van een feitelijke inbezitneming. —

Onder „maatregelen” in art. 16 Distributiewet 1916 moeten worden verstaan de zoodanige als waartoe de Minister bevoegd is. — De in genoemd verbod vervatte beperking van het beschikkingsrecht der verbouwers over hun tarwe is krachtens art. 625 B. W. slechts geoorloofd te achten, wanneer de bevoegdheid daartoe wordt ontleend aan eenige wet of openbare verordening, daargesteld door zoodanige macht, die daartoe volgens de Grondwet de bevoegdheid heeft. — Noch in de Distributiewet noch elders is aan den Minister zoodanige bevoegdheid toegekend. 21 Oct.

— Besluit tot aanvulling van het K. B. van 30 September 1916, S. 463, zooals dat is aangevuld door de K. B. van 3 Februari 1917, S. 204 en van 6 November 1917, S. 615, tot aanwijzing van de gewassen, waarvan de verbouw kan worden verboden, beperkt, of diet dan voorwaardelijk toegestaan. S. 595. 16 Nov.

— Arrest van den H. R. — Het verbod tot verkoop van kanariezaad van den Minister van L. N. en H. is niet verbindend, daar art. 8 Distributiewet 1916 des Ministers bevoegdheid beperkt tot het maken van bepalingen betreffende de aflevering van bepaalde goederen, maar hem niet de bevoegdheid geeft tot het maken van zoodanige bepalingen, waarbij de verkoop daarvan wordt geregeld. 25 Nov.

— Beschikking van den H. R. — „Wegmaken” in dit art. is het doen verdwijnen van voorwerpen in strijd met de verkeersbestemming, welke zij hebben ten tijde dat zulks geschiedt. — Het Hof, een gebruik in strijd met de natuurlijke bestemming als kenmerk van „wegmaken” in dit art. aannemende, heeft aan die wetenschap een verkeerde toepassing gegeven. — Concl. O. M.: of de goederen al of niet hun bestemming krijgen, is voor „wegmaken” niet beslissend. Zoowel het vervoederen aan dieren als het nuttigen door menschen is „wegmaken”. Al of niet strafbaarheid daarvan. 12 Dec.

— Arrest van den H. R. — Art. 14, 3^e lid dezer wet laat geen vrijheid voor een verbeurdverklaring van het aandeel, dat den schuldlige in een hem met anderen behoorend goed mocht toekomen. — Het doet niets ter zake af, of de goederen alleen aan den schuldlige dan wel aan dezen in eigendom met anderen behoren, omdat zij ook in het laatste geval kunnen gezegd worden aan den schuldlige toe te behoren, — zij het niet uitsluitend. De

omstandigheid, dat het goed den schuldlige in eigendom met anderen toebehoorde, rechtvaardigt dus de uitgesproken verbeurdverklaring. — Bij de met haar tekst niet onvereinbare uitlegging der dāg vaarding heeft de Rb. bekl. geenszins veroordeeld wegens het doen van opgaven, die niet van hem maar enkel van zijn broeder werden verlangd.

16 Dec.

Vreemdelingen. Wet houdende nadere voorzieningen in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen.

S. 410. 17 Juni.

— Besluit houdende aanwijzing van autoriteiten, bedoeld in de artikelen 2 en 3 van de wet van 17 Juni 1918 (Stbl. n°. 410).

S. 470. 24 Juli.

— Besluit houdende nadere voorschriften betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen. S. 521. 16 Aug.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het visum op paspoorten van vreemdelingen.

19 Nov.

— Missive van den Minister van Binnenlandse Zaken, betreffende opzending van vreemdelingen. (bladz. 703) 21 Noy.

Vrouwenarbeid. Zie: *Arbeid van jeugdige personen enz.*

Waterschappen. Arrest van den H. R. — In artt. 77 van de Verordening van Politie voor de rivier „de Mark en Dintel”, krachtens hetwelk aan een schipper de voortzetting der reis is belet, is sprake van een regeling van een punt van burgerlijke rechtspleging — een middel tot bewaring van recht geheel het karakter dragende van het conservatoir beslag als geregeld in de artt. 727 volg. Rv. — dat volgens art. 150 der Grondwet bij de wet in algemeene wetboeken moet worden geregeld, behoudens de bevoegdheid der wetgevende macht om enkele onderwerpen in afzonderlijke wetten te regelen, van welke bevoegdheid echter te dien aanzien geen gebruik is gemaakt, met name niet in de Wet van 20 Juli 1895, S. 139. — Art. 3 dier wet laat zeker niet toe een bij de wet aan schuldeischers in het algemeen toegekend middel tot bewaring van recht, en aldaar aan biz. voorwaarden en vormen gebonden, ten behoeve van waterschappen, op andere geheel andere wijze en met terzijdestelling van de wettelijke waarborgen te regelen. — Het Hof had genoemd art. 77 dan ook buiten

toepassing moeten laten. (Anders: Concl. O. M.). 22 Febr.

— Missive van den Minister van Waterstaat aan de Gedeputeerde Staten van Friesland, betreffende den leeftijds grens voor benoembaarheid in waterschapsbesturen. 29 Oct.

Waterstaat. Besluit tot wijziging van het K. B. van 21 Juli 1917, S. 496, tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld bij artikel 5, tweede lid, der wet van 10 November 1900, S. 176, houdende algemeene regels omtrent het Waterstaatsbestuur. S. 832. 20 Dec.

Weduwen- en weezenfondsen. Zie: *Begrotingen en Rekeningen.* Indië. (Nederlandsch).

Wegen. Besluit tot aanvulling en wijziging van het Rijkswegenreglement. S. 2. 5 Jan.

— Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente 's-Gravenhage van den eersten dwarsweg in het Haagsche Bosch. S. 342. 3 Juni.

— Wet tot overneming in beheer en onderhoud bij het Rijk van een vak van het bij de gemeente Zwijndrecht in beheer en onderhoud zijnde gedeelte van den Rijksweg van Rotterdam naar Zwijndrecht. S. 820. 20 Dec.

Wettelijke tijd. Wet tot tijdelijke afwijking van de wet van 23 Juli 1908, S. 236, tot invoering van een wettelijken tijd.

S. 165. 23 Maart.

— Besluit tot vervroeging in 1918 van den wettelijken tijd, bedoeld in art. 1 der wet van 23 Juli 1908 (Stbl. n°. 236).

S. 221. 26 Maart.

Woningwet. Zie: *Volkshuisvesting.*

Woonwagens en woon-schepen. Wet houdende regeling betreffende woonwagens en woon-schepen. S. 492. 26 Juli.

Zeebrieven. Zie: *Indië. (Nederlandsch).*

Zegel. Besluit houdende wijziging van art. 10 van het K. B. van 4 April 1917, S. 273, betreffende de Zegelwet 1917.

S. 237. 11 April.

Ziekten. (Besmettelijke) Besluit tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwendig van de pest en de Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 157. 7 Maart.

— Besluit tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwendig van de pokken en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 158. 9 Maart.

— Beschikking van den Minister van Binnenlandse Zaken, tot uitvoering van het K. B. van 7 Maart 1918 (Stbl. n°. 157). 5 April.

- Missive van den Minister van Binnenland-
sche Zaken aan de Commissarissen der Kon-
ingin, betreffende meningitis cerebrospinalis
epidemica. 1 Juni.
- Missive van den Minister van arbeid aan de
Commissarissen der Koningin in de provin-
ciën betreffende verklaringen van overlijden
wegens meningitis. 13 Nov.
- Besluit waarbij de wet van 4 December 1872,
S. 134, houdende voorzieningen tegen be-
smettelijke ziekten, met uitzondering van
art. 20, van toepassing verklaard wordt op
nekkrimp. S. 351. 12 Juni.
- Besluit tot toepasselijkverklaring van eenige
artikelen van de wet van 4 December 1872,
S. 134, tot voorziening tegen besmettelijke
ziekten, op schurft (scabies).
S. 441. 3 Juli.
- Beschikking van den Minister van Binnen-
landsche Zaken tot nadere vaststelling van
bepalingen, met inachtneming van welke de
onder beheer van den Centralen Gezondheids-
raad staande verplaatsbare ziekenbarakken
aan gemeentebesturen te gebruiken worden
afgestaan. 8 Aug.
- Besluit tot toepassing der wet van 26 April
1884, S. 80, laatstelijk gewijzigd bij de wet
van 9 Juli 1915, S. 314, tot vaststelling van
buitengewone maatregelen tot afwendung
van eenige besmettelijke ziekten en tot we-
ring harer uitbreiding en gevolgen.
S. 581. 4 Nov.
- Besluit tot nadere vaststelling van buiten-
gewone maatregelen tot afwendung der
- Aziatische cholera en tot wering harer uit-
breiding en gevolgen. S. 594. 15 Nov.
- Besluit tot nadere vaststelling van buiten-
gewone maatregelen tot afwendung van de
pest en tot wering harer uitbreiding en ge-
volgen. S. 835. 27 Dec.
- Besluit tot vaststelling van buitengewone
maatregelen tot afwendung van vlektyphus
en tot wering zijner uitbreiding en gevolgen.
S. 836. 27 Dec.
- Zout.** Wet houdende bepalingen betreffende
den accijns op het ruwe zout, dat hier te lande
wordt gewonnen door ontginning van steen-
zoutlagen. S. 383. 17 Juni.
- Wet tot ontginning van steenzout bij Buurse.
S. 421. 18 Juni.
- Besluit houdende bepalingen omtrent vrij-
dom van den accijns voor zout, benoodigd
bij het bereiden van koudmakende mengsels,
dienende om koepokstof op temperaturen
onder het vriespunt te houden.
S. 430. 20 Juni.
- Besluit houdende aanwijzing van Wormer-
veer als losplaats van ruw zout of zouthou-
dend water. S. 806. 19 Dec.
- Zuiderzee.** Wet tot afsluiting en droogmaking
van de Zuiderzee. S. 354. 14 Juni.
- Besluit tot instelling van den Zuiderzeeraad
en tot vaststelling van bepalingen betref-
fende dien Raad. S. 451. 16 Juli.
- Wet tot instelling van een fonds ten behoeve
van de afsluiting en droogmaking der Zuider-
zee. S. 827. 20 Dec.
- Zie ook : *Begrotingen en Rekeningen.*

I N H O U D.

1918.	Bladz.
23 Febr. <i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 148]	65
23 Febr. <i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen, noodig om den verkeersweg bij de Gevangenpoort te 's-Gravenhage te verbreden en die verbreding door te trekken tot den Langen Vijverberg. S. 149.	65
23 Febr. — Idem noodig voor en ten behoeve van het aanleggen van een verbindingsweg tusschen de Verlengde Tuinstraat en de Poulinkstraat te Almelo. S. 150.	65
23 Febr. <i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Bouwfonds voor het Departement van Binnenlandsche Zaken voor het dienstjaar 1918. S. 151	65
28 Febr. <i>Belastingen. (Rijks Directe)</i> Besluit tot wijziging van het besluit van 30 Maart 1904 houdende nieuwe bepalingen omtrent de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen.	65
1 Mrt. <i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot vaststelling van den dag van in werking treding der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 152.	66
1 Mrt. <i>Veeartsenijkunst.</i> Besluit tot vaststelling van een reglement voor de landbouwhoogeschool. S. 153	66
1 Mrt. <i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot vaststelling van een reglement voor de landbouwhoogeschool. S. 153.	66
1 Mrt. <i>Veeartsenijkunst.</i> Besluit tot vaststelling van een reglement voor de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 154.	69
1 Mrt. <i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot vaststelling van een reglement voor de veeartsenijkundige hoogeschool. S. 154.	69
1 Mrt. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Huizen, waarbij aan Burgemeester en Wethouders wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verlenen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school. S. 155	71
1 Mrt. <i>Landbouw.</i> Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende uitvoering van de Mollen- en Kikvorschenwet	71
1 Mrt. <i>Gemeenteverordeningen.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — In verband met den aard der taak aan den Hoogen Raad bij de artt. 99 R. O. en 165 Grondwet toebedacht, kunnen onder „wet” in den zin dier bepalingen alleen worden begrepen naar buiten werkende algemeene regelingen gericht tot een ieder, doch niet regelingen of beschikkingen ten aanzien van bepaald aangewezen personen, ook al zijn zij in den zin van art. 150 Gemeentewet plaatselijke verordeningen. — De onderhavige gemeenteraadsbesluiten voldoen niet aan voormelden eisch, zoodat de voorgestelde schending en verkeerde toepassing dier besluiten aan het onderzoek van den H. R. is onttrokken.	72.
2 Mrt. <i>Militaire Zaken.</i> Besluit tot aanvulling van het — bij de K. B. van 8 Januari 1908, S. 9, en van 15 April 1915, S. 185, gewijzigd — K. B. van 12 September 1905, S. 268, houdende vaststelling van regelen, met inachtneming waarvan militieplichtigen kunnen worden toegelaten tot de vrijwillige verbintenis, bedoeld bij art. 1 punt 1d, der Wet van 6 Juni 1905 (Staatsblad n ^o . 177). S. 156.	75
4 Mrt. <i>Gemeenteverordeningen.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Art. 26 Verord. op de keuring en den afslag van visch te Harderwijk raakt het huishoudelijk belang der gemeente (Anders: Kantonrechter). — Bij deze verordening wordt aan den Directeur van den vischafslag geenzins opgedragen een regeling, die bij den Raad behoort (Anders: Kantonrechter	

	en Rechtbank). — Evenwel houdt genoemd art. in het verbod om visch te verkoopen en geeft het, onafscheidelijk daarmede, aan den Directeur de bevoegdheid om van dit verbod vrijstelling te verleenen. Het verleenen van zoodanige vergunning echter is een daad van uitvoering, die ingevolge art. 179a Gemeentewet tot de uitsluitende bevoegdheid van B. en W. behoort, zoodat de bepaling verbindende kracht mist.	76
7 Mrt.	<i>Ziekten. (Besmettelijke)</i> Besluit tot vaststelling van eenige buitengewone maatregelen tot afwending van de pest en de Aziatische cholera en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 157	78
9 Mrt.	— Besluit tot nadere vaststelling van buitengewone maatregelen tot afwending van de pokken en tot wering harer uitbreiding en gevolgen. S. 128	79
9 Mrt.	<i>Gemeentebesturen.</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Gorssel, tot het verleenen voor het dienstjaar 1918 van een subsidie van f 750 aan de afdeling Gorssel van de Vereeniging voor Volksonderwijs tot dekking van het eventuele tekort hetwelk zou kunnen ontstaan bij het vanwege genoemde afdeling verstrekken van warm voedsel aan kinderen der openbare en bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 159	85
11 Mrt.	<i>Pensioenen.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende duurtetoeslag aan gepensioneerden.	85
15 Mrt.	<i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot het stellen van regelen voor de uitbetaling van de in de wet van 23 Februari 1918, S. 147, bedoelde weddeverhoogingen aan onderwijzers bij het lager onderwijs. S. 160	85
15 Mrt.	— Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende verordeningen regelende onderwijzersjaarwedden.	86
16 Mrt.	<i>Gedistilleerd.</i> Besluit betreffende afwijking van art. 9, § 1, der wet van 20 Juni 1862, S. 62, houdende bepalingen omtrent den accijns op het binnenlandsch gedistilleerd. S. 161	87
20 Mrt.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het laatstelijk bij K. B. van 11 Sept. 1917, S. 585, gewijzigde K. B. van 30 Juni 1909, S. 208, waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen van onderwijs of onderzoek, bedoeld in art. 125 der Hoogeronderwijswet. S. 162	87
20 Mrt.	<i>Bevolkingsregister.</i> Circulaire van den Minister van Marine betreffende inschrijving in bevolkingsregisters.	87
21 Mrt.	<i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Baarn, waarbij aan onderwijzers aan bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 163.	88
22 Mrt.	<i>Gemeenteverordeningen.</i> Besluit tot vernietiging van de krachtens art. 4, onder 2°, der Hinderwet door den Raad der gemeente Blaricum in zijne vergadering van 30 April 1917 vastgestelde verordening. S. 164	88
22 Mrt.	<i>Fabrieken enz.</i> Besluit tot vernietiging van de krachtens artikel 4, onder 2°, der Hinderwet door den Raad der gemeente Blaricum in zijne vergadering van 30 April 1917 vastgestelde verordening. S. 164	88
22 Mrt.	<i>Vereenigingen.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Bij art. 19 det Wet Coöp. Vereen. wordt niet verlangd dat de vereffening is beëindigd of op andere wijze het juiste bedrag, waarmede de schulden der Vereeniging hare baten overtreffen, is komen vast te staan. — Niet alleen de vermeerdering met vijftig percent, maar ook de in het eerste gedeelte van het artikel geregelde omslag draagt een voorloopig karakter. — De mogelijkheid dat later de raming van het tekort iets te hoog blijkt te zijn staat aan voormelde wijze van omslag niet in den weg. — De grief als zou bij de raming van het gevorderde bedrag van een te hoog passiefcijfer en een te laag actief-cijfer zijn uitgegaan mist feitelijken grondslag. — De omstandigheid dat te veel is gevorderd verhindert den rechter niet den eisch tot het verschuldigde bedrag aan te wijzen	90
23 Mrt.	<i>Wettelijken tijd.</i> Wet tot tijdelijke afwijking van de wet van 23 Juli 1908, S. 236, tot invoering van een wettelijken tijd. S. 165	92
23 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging, aanvulling en verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 166	93
23 Mrt.	— Wet tot wijziging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. (Verschillende onderwerpen.) S. 167	93
23 Mrt.	<i>Mijnen.</i> Wet tot tijdelijke ontginning van bruinkolen zonder concessie. S. 168	93

23 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging van de wet van 30 Dec. 1916, S. 565, tot verlenging van de termijnen voor de afsluiting der Staatsbegrooting over 1915 en de inzending der rekeningen. S. 169	94
23 Mrt.	<i>Registratie.</i> Wet houdende wijziging van de Registratiewet 1917. S. 170.	94
23 Mrt.	<i>Consignatiën.</i> Wet houdende wijziging van de Registratiewet 1917. S. 170.	94
23 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 171.	97
23 Mrt.	<i>Raden van Beroep.</i> Wet tot wijziging van artikel 15 der wet van 19 December 1914, S. 564, houdende instelling van raden van beroep voor de directe belastingen en vaststelling van algemeene bepalingen betreffende het beroep op die colleges. S. 172.	97
23 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1918. S. 173.	97
25 Mrt.	<i>Militie. (Nationale)</i> Wet tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kostwinnenschap van dienstplichtigen. S. 174.	99
25 Mrt.	<i>Landstörm.</i> Wet tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kostwinnenschap van dienstplichtigen. S. 174.	99
25 Mrt.	<i>Landweer.</i> Wet tot tijdelijke verhooging van het maximum der vergoeding wegens kostwinnenschap van dienstplichtigen. S. 174.	99
25 Mrt.	<i>Militaire Zaken.</i> Wet tot wijziging en aanvulling van de wet van 21 Juli 1890, S. 126, tot regeling van het militair onderwijs bij de Landmacht, voor zoover daarbij de opleiding voor den officiersrang en de hogere vorming van den officier zijn betrokken, zooals die wet laatstelijk is aangevuld bij de wet van 15 Jan. 1916 (Stbl. n ^o 31). S. 175	100
25 Mrt.	<i>Onteigening.</i> Wet, houdende verklaring van het algemeen nut, der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg tusschen Amsterdam en Haarlem. S. 176.	100
25 Mrt.	<i>Spoorwegen.</i> Wet tot verhooging van het maximum van het rentelooze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van de inrichting voor toepassing van mechanische trekkracht, en het in exploitatie brengen met deze trekkracht, van de lijnen der voormalige Eerste Groninger Tramway-Maatschappij. S. 177	101
25 Mrt.	<i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor de verbetering van den Rijksweg van Maastricht naar Nijmegen onder Meerssen. S. 178.	101
25 Mrt.	<i>Spoorwegen.</i> Wet houdende wijziging van de regeling der exploitatie van den locaalspoorweg van Zwolle naar Delfzijl, met zijtakken naar Almelo en naar Assen (Noordoosterlocaalspoorweg). S. 179.	101
25 Mrt.	— Wet houdende machtiging tot het aangaan van een overeenkomst betreffende den aanleg en de exploitatie van den spoorweg van Gouda over Waddinxveen en Boskoop naar Alphen. S. 180	102
25 Mrt.	— Wet tot verhooging van het maximum van het rentelooze voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg- en wijziging van de regeling der exploitatie van een locaalspoorweg van Stadskanaal over Ter Apel naar de Duitse grens. S. 181.	103
25 Mrt.	<i>Huurcommissiewet.</i> Wet tot voorkoming van ontruiming van woningen. S. 182	104
25 Mrt.	<i>Huuropzettingswet.</i> Wet tot voorkoming van ontruiming van woningen. S. 182	104
25 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 183	107
25 Mrt.	— Idem van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 184	107
25 Mrt.	— Idem van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 185.	107
25 Mrt.	— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918. S. 186.	107
25 Mrt.	<i>Onteigening.</i> Wet tot onteigening van eigendommen in de gemeenten Oost-, West- en Middel-Beers, Oirschot, Best, Woensel, Vessem, Oerle, Zeelst en Strijp, noodig tot het verkrijgen van een schiet- en oefeningsterrein in Noordbrabant. S. 187	108
25 Mrt.	<i>Begrootingen en Rekeningen.</i> Wet tot nadere wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1917. S. 188.	108
25 Mrt.	<i>Naturalisatie.</i> Wetten houdende naturalisatie van verschillende personen. S. 189—208.	108

	Bladz.
1918.	
25 Mrt. <i>Militie. (Nationale)</i> Besluit houdende vaststelling van een reglement op het geneeskundig onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsdienst. S. 209	108
25 Mrt. <i>Naturalisatie.</i> Wetten houdende naturalisatie van verschillende personen. S. 210—220.	134
25 Mrt. <i>Fabrieken.</i> Besluit betreffende andere bekendmaking dan voorgeschreven bij art. 8 Hinderwet.	134
26 Mrt. <i>Wettelijke tijd.</i> Besluit tot vervoering in 1918 van den wettelijken tijd, bedoeld in art. 1 der wet van 23 Juli 1908 (Stbl. n ^o . 236). S. 221	134
26 Mrt. <i>Strandvonderij.</i> Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende verkoop van strandgoederen	135
27 Mrt. <i>Militaire Zaken.</i> Besluit tot vaststelling van nieuwe bepalingen omtrent het genot tijdens den duur der buitengewone omstandigheden van burgerlijke bezoldiging door burgerlijke ambtenaren en andere doorlopend of voor een bepaald werk in 's Rijks dienst werkzame personen, die krachtens de wet of vrijwillige overeenkomst tot militairen dienst gehouden zijn. S. 222.	135
28 Mrt. <i>Huurcommissiewet.</i> Besluit houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij K. B. van 26 Mei 1917 (Stbl. n ^o . 444). S. 223	136
28 Mrt. <i>Huuropzeeggingswet.</i> Besluit houdende wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, vastgesteld bij K. B. van 26 Mei 1917 (Stbl. n ^o . 444). S. 223	136
28 Mrt. <i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot nadere aanvulling van het K. B. van 7 Juni 1906, S. 125, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 7 Nov. 1917, S. 617, waarbij buitenlandsche instellingen, bedoeld in art. 132 der Hooger-onderwijswet worden aangewezen, alsmede de diploma's en getuigschriften, bedoeld in dat wetsartikel, en de daaraan verbonden vrijstellingen worden omschreven. S. 224	138
28 Mrt. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot aanvulling van het K. B. van 7 Augustus 1916, S. 373, waarbij worden aangewezen de in de koloniën en bezittingen afgegeven akten van bekwaamheid tot het geven van lager onderwijs, bedoeld in artikel 89 der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 225.	140
28 Mrt. <i>Pensioenen.</i> Missive van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende duurtetoelag aan gepensioneerden	140
28 Mrt. <i>Attestatiën de Vita.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende afgifte van attestatiën de vita in verband met den postchèque en girodienst	141
28 Mrt. <i>Huurcommissiewet.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Wel moest ten aanzien der onderhavige huurovereenkomst door den verhuurder de schatting worden gevraagd bedoeld in art. 2 der wet, doch wanneer de Huurcommissie bij die schatting komt tot een bedrag, welke de in art. 10 bedoelde som overtreft, dan heeft zij zich van goedkeuring of verlaging van dien huurprijs te onthouden en moet zij volstaan met de verklaring dat de wet ten aanzien van de woning niet van toepassing is. — Vernietiging in het belang der wet van de beslissing van den Kantonrechter waarbij de uitspraak der Huurcommissie t. a. z. van bovengenoemd punt werd bekrachtigd.	141
23 Mrt. — Arrest van den Hoogen Raad. — Verzoekschrift van een Huurcommissie, gericht tot den Hoogen Raad, tot vernietiging van een beschikking van den Kantonrechter, waarbij hare beslissing houdende weigering van een gevraagde verhooving van huurprijs was vernietigd. — Verzoek niet-ontvankelijk verklaard	142
30 Mrt. <i>Scheepvaart.</i> Besluit tot wijziging van het K. B. van 22 September 1909, S. 316, gewijzigd bij K. B. van 5 Maart 1914, S. 140, en van 9 October 1914, S. 478, tot uitvoering van art. 10 der Schepenwet. S. 226	143
30 Mrt. <i>Telegraaf en Telephonen.</i> Besluit houdende machtiging tot het tijdelijk gelasten van afwijkingen van het Reglement voor den dienst der Rijks-telefoon, vastgesteld bij K. B. van 20 November 1916, S. 509, gewijzigd en aangevuld bij het K. B. van 7 Juli 1917 (Stbl. n ^o . 483). S. 227	144
30 Mrt. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Oud-Beijerland, tot het verleen van eene gratificatie aan elk der hoofden en onderwijzers en onderwijzeressen, die in den loop van het jaar 1918 werkzaam zullen zijn geweest aan eene der in die gemeente gevestigde bijzondere scholen. S. 228	144
2 April. <i>Arbeid van vrouwen en jeugdige personen.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — In de voorwaarde „dat geen voor het kind geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs bestaat”, wordt uitsluitend als eisch gesteld,	

- dat de gelegenheid om onderwijs te ontvangen „voor het kind geschikt” moet zijn, wat zeer wel het geval kan zijn met het nog eens ontvangen van hetzelfde onderwijs, dat een voorgaand jaar door het kind genoten werd. — Hieraan staat niet in den weg hetgeen in den laatsten volzin van art. 22, 4e lid gezegd wordt. — Deze volzin dient niet om de „voor het kind-geschikte gelegenheid tot het ontvangen van onderwijs”, waarvan de eerste volzin spreekt, nader te omschrijven, maar bepaaldelijk om een geval vast te stellen, waarin de belanghebbende zal geacht worden te hebben aangetoond, dat die gelegenheid niet bestaat. — Het woord „verder” in den 2den volzin bepaalt niet nader het zelfstandig naamwoord „onderwijs”, maar het werkwoord „ontvangen”. 144
- 4 April. *Staten-Generaal*. Besluit houdende bepaling van den dag voor de candidaatsstelling voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en van den dag, waarop de zitting van de Staten-Generaal zal worden geopend. [S. 229 147
- 3 April. *Gemeentebesturen*. Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Wisch, strekkende om aan het personeel aan de bijzondere scholen in die gemeente eene zoodanige jaarlijksche gratificatie te verleenen, dat hunne salarissen, zoo mogelijk, gelijk worden aan die der hoofden en onderwijzers(essen) in gelijke positie werkzaam bij het openbaar onderwijs in die gemeente. S. 230 147
- 5 April. *Inkomstenbelasting*. Besluit tot wijziging van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting. S. 231 148
- 5 April. *Ziekten. (Besmettelijke)* Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken, tot uitvoering van het K. B. van 7 Maart 1918 (Stbl. n°. 157) 148
- 5 April. *Militaire Zaken*. Arrest van den Hoogen Raad. — Art. 12 van de onderhavige verordening van het mil. gezag luidende: „Het Mil. Gezag zal aan kooplieden, winkeliers en neringdoenden, van wie hij vermoedt, dat zij ten uitvoer verboden goederen afleveren met bestemming naar het buitenland, uitslag van die goederen uit hunne panden verbieden” behelst niets anders dan een mededeeling of bedreiging; de wettigheid van een verbod tot uitslag kan nooit gegrond zijn op het enkele feit dat hij, die dat verbod geeft, tevoren heeft medegedeeld, dat hij in zekere gevallen tot het nemen van zoodanige maatregelen zal overgaan. — Derhalve kan de rechtmatigheid van het verbod nooit hierop worden gegrond, dat dit zou steunen op genoemd art. 12 en deze bepaling door het mil. gezag zou zijn vastgesteld binnen den kring van zijne bevoegdheid. — Echter, ook al vat men art. 12 anders op — nl. als een regeling, waarbij het mil. gezag zich de daarbij bedoelde bevoegdheid toekent — dan nog moet het cassatieberoep worden verworpen omdat het Hof alsdan terecht de onverbindbaarheid van dat art. heeft aangecomen. — In art. 22 der Oorlogswet vindt genoemde bepaling niet hare rechtvaardiging, daar de rijkswetgever bij de wet van 3 Augustus 1914, S. 344, het onderwerp van den uitvoer van ten uitvoer verboden goederen in zijn vollen omvang heeft geregeld en die wet een dergelijk verbod als in genoemd art. 12 bevat niet kent. De bedoelde regeling treedt niet alleen in hetgeen van algemeen rijksbelang is, maar ook in strijd met de wet. — Ook art. 35 der Oorlogswet geeft aan de verordening geen wettigen grondslag. Wel kan een verbod tot wegvooeren uit een in staat van beleg verklaard gebied van ten uitvoer uit het Rijk verboden goederen op dat artikel gegrond zijn, maar genoemd art. 12 gaat veel verder, daar het den uitslag verbiedt onverschillig waarheen die uitgeslagen goederen moeten worden vervoerd. — De daad van het Mil. Gezag (den Staat), die noch in art. 22, noch in art. 35 der Oorlogswet, noch in enige andere wettelijke bepaling steun vindt, is derhalve onrechtmatig 151
- 6 April. *Kiesrecht*. Besluit tot het verleenen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in artikel 11, tweede lid, van het K. B. van 12 December 1917 (Stbl. n°. 692). S. 232 154
- 6 April. *Onderwijs. (Hooger)* Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig art. 170 der Hooger-onderwijswet, van de stichting Leidsch Universiteitsfonds, gevestigd te Leiden, als bevoegd om bij de faculteit der rechtsgeleerdheid aan de Rijksuniversiteit te Leiden een leerschool te vestigen. S. 233. 154
- 8 April. *Inkomstenbelasting*. Besluit tot wijziging van het formulier voor het aangiftebiljet der inkomstenbelasting voor hen, die binnen het Rijk wonen. S. 234 154
- 8 April. *Pensioenen*. Missive van den Minister van Financiën aan burgemeesters en wethouders betreffende quitantiën van storting 157
- 10 April. *Krankzinnigen*. Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 23 November 1906, S. 289, waarbij aan de Vereeniging „Centraal Israëlietisch krankzinnigengesticht in Nederland”, gevestigd te Amsterdam, vergunning is verleend op een terrein in de gemeente Apeldoorn een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 235. 157

10 April.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot aanvulling van het laatstelijk bij K. B. van 9 Mei 1917, S. 392, gewijzigde K. B. van 21 Juni 1887 (Stbl. n ^o . 106). S. 236	158
11 April.	<i>Zegel.</i> Besluit houdende wijziging van art. 10 van het K. B. van 4 April 1917, S. 273, betreffende de Zegelwet 1917. S. 237	158
11 April.	<i>Onderwijs. (Lager)</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der Provinciën betreffende weddeverhooging der onderwijzers.	159
12 April.	<i>Schuld. (Nationale)</i> Besluit houdende-machtiging tot uitgifte van schatkistbiljetten en schatkistpromessen volgens de wet van 4 April 1870, S. 62, laatstelijk gewijzigd bij die van 15 Juli 1912, S. 240, en de wet van 5 December 1881 (Stbl. n ^o . 185). S. 238	159
13 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van het zevende hoofdstuk B. der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 239	159
13 April.	— Idem tot verhooging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 240	160
15 April.	<i>Inkwartieringen.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende vordering van paarden	160
16 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet houdende vaststelling van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 241	160
16 April.	— Idem tot verhooging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 242	160
17 April.	— Wet tot vaststelling van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 243	160
17 April.	— Idem tot verhooging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 241	161
17 April.	— Wet tot vaststelling van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 245	161
17 April.	— Idem tot verhooging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 246	161
17 April.	<i>Tractaten.</i> Besluit bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de goedkeuring, door Nederland, van de verlenging der bevoegdheden van de gemengde rechtbanken in Egypte (Stbl. 1917 n ^o . 274). S. 247	161
18 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 248	162
18 April.	<i>Rivieren.</i> Wet tot bevordering van de verbetering van de Linde. S. 249.	162
18 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot aanvulling en verhooging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 250.	163
20 April.	— Wet tot vaststelling van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 251.	163
20 April.	— Wet tot vaststelling van de begrooting van uitgaven, ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1918. S. 252	163
20 April.	— Wet tot aanvulling en verhooging van het achtste hoofdstuk der begrooting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1918. S. 253.	163
20 April.	<i>Militaire Zaken.</i> Wet houdende nadere voorzieningen ten aanzien van personen tot de krijgsmacht behoorende, aan wie langdurige verloven zijn verleend, doch die onder de bestaande wetten onderworpen blijven aan het militaire straf- en tuchtrecht. S. 254	163
20 April.	— Wet houdende nadere voorzieningen aangaande de toepassing van de voorwaardelijke veroordeeling door den militairen rechter. S. 255	164
20 April.	<i>Militie. (Nationale)</i> Wet houdende bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichting 1919. S. 256	165
20 April.	<i>Landstorm.</i> Wet betreffende nadere uitbreiding van den landstorm. S. 257	166
20 April.	<i>Militie. (Nationale)</i> Besluit houdende bijzondere maatregelen met betrekking tot de lichting der militie van 1919. S. 358	166
20 April.	<i>Landarbeiderswet.</i> Wet tot verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht. S. 259	167
20 April.	<i>Ontzegging.</i> Wet tot verkrijging door landarbeiders van land met woning in eigendom of van los land in pacht. S. 259	167
20 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet houdende vaststelling van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 260	172
20 April.	— Idem tot verhooging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 261	173
20 April.	— Wet tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 262.	173
22 April.	<i>Leerplicht.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Volgens art. 3, 3 ^e lid Leerplichtwet eindigt de verplichting, vermeld in het 1 ^e lid, indien het kind de klasse heeft doorloopen, waarin het bij het bereiken van den 13-jarigen leeftijd was geplaatst. Blijkens deze bewoordingen en meer bepaaldelijk	

	van de woorden „was geplaatst”, moet het tijdstip, waarop de woorden „heeft doorloopen” wijzen, op dat van het bereiken van den 13-jarigen leeftijd zijn gevolgd. — (Concl. O. M.: De Kantonrechter heeft niet behoorlijk beslist over het bewezen of niet bewezen van het telastegelegde, door dien hij, als zijn oordeel uitsprekende dat het kind niet leerplichtig was, niettemin besliste, dat al het telastegelegde, dus ook de leerplichtigheid [van het kind was bewezen.]	173
23 April.	<i>Inkomstenbelasting.</i> Besluit houdende bepalingen betreffende eene schattingscommissie en commissiën van aanslag voor de inkomstenbelasting. S. 263	174
24 April.	<i>Scheepvaart.</i> Besluit tot aanvulling en wijziging van het bij K. B. van 18 September 1914, S. 455, vastgestelde reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen over de Ringvaart van den Haarlemmermeerpolder bij Vijfhuizen, Aalsmeer en Oude Wetering en over de Zijl bij Leiden in de Haarlemmermeerspoorwegen. S. 264	175
24 April.	<i>Invalideits- en Ouderdomsverzekering.</i> Besluit tot nadere wijziging van het K. B. van 25 Juli 1913, S. 334, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 17 Juni 1916, S. 278, houdende bepalingen betreffende vergoedingen, toe te kennen aan de leden en de secretarissen der Rentecommissiën en aan de tusschenpersonen voor de renten, bedoeld in de artt. 369 en 370 der Invalideitswet. S. 265	175
25 April.	<i>Corps diplomatiek.</i> Besluit houdende voorbehoud van de bevoegdheid tot tijdelijke afwijking van het Diplomatiek Reglement 1912 (Stbl. no. 289). S. 266	176
25 April.	<i>Onderwijs. (Lager)</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën betreffende duurtebijslag voor personeel openbare lagere scholen	176
26 April.	<i>Onderwijs. (Middelbaar)</i> Wet tot wijziging van de wet tot regeling van het middelbaar onderwijs. S. 267	177
26 April.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Wet tot wijziging van de hooger-onderwijswet. S. 268	177
26 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhoging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 269	177
26 April.	<i>Volkstelling.</i> Wet tot wijziging van de wet van 22 April 1879, S. 63, tot het houden van eene tienjarige algemeene volkstelling. S. 270	178
26 April.	<i>Staten-Generaal.</i> Wet tot regeling der reiskosten van de leden der Staten-Generaal en der verblijfkosten van de leden der Eerste Kamer der Staten-Generaal. S. 271	178
26 April.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot vaststelling van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 272	179
26 April.	— Idem tot verhoging van bovengenoemd hoofdstuk. S. 273	179
26 April.	<i>Domeinen.</i> Wet houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente 's-Gravenhage van de twee vakken berm en sloot langs den Rijswijkschen weg, kadastraal bekend gemeente 's-Gravenhage, Sectie A. I., nos. 531 en 534. S. 274	179
26 April.	<i>Scheepvaart.</i> Wet betreffende een waterweg van Dordrecht naar Zee. S. 275	179
26 April.	<i>Electriciteit.</i> Wet tot opheffing van belemmeringen, aan de totstandkoming en de instandhouding van electriciteitswerken in den weg gelegd. S. 276	179
26 April.	<i>Spoorwegen.</i> Wet tot bevordering van den aanleg en het in exploitatie brengen en regeling van de exploitatie van spoorweglijnen van Goes over 's-Heer-Arendskerke, Borselen en Hoedekenskerke naar Goes, van Goes over 's-Heer-Arendskerke naar het Wolphaartsdijsche veer en van Goes naar Wemeldinge. S. 277	182
27 April.	<i>Kiesrecht.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën, betreffende uitvoering van de Kieswet.	188
29 April.	<i>Politie.</i> Besluit tot wijziging van het K. B. van 16 Juni 1908, S. 199, tot regeling der bezoldiging van den Commissaris van Rijkspolitie, ambtenaar aan het te Amsterdam gevestigde Rijksbureau betreffende de bestrijding van den vrouwenhandel en van den handel in ontuchtige uitgaven, en van den klerk aan dat bureau. S. 278	188
1 Mei.	<i>Kiesrecht.</i> Besluit tot wijziging van artikel 11 van het K. B. van 12 December 1917, S. 692, strekkende tot uitvoering van artikelen der Kieswet, der Provinciale wet en der Gemeentewet. S. 279	189
1 Mei.	<i>Strafrecht.</i> Besluit tot aanvulling van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling. S. 280	190
1 Mei.	<i>Militaire Zaken.</i> Besluit tot aanvulling van de Uitvoeringsregeling voorwaardelijke veroordeeling. S. 280	190

1 Mei.	<i>Gemeentebesturen.</i> Besluit houdende beslissing dat de opzichter van een weg, aangesteld door een commissie, die samengesteld is uit afgevaardigden van verschillende gemeentebesturen maar die overigens een zelfstandig bestaan voert en een zelfstandige taak uitoefent, niet valt onder art. 23, litt. f Gemeentewet	191
2 Mei.	<i>Indië. (Nederlandsch-)</i> Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het besluit op de Indische Bestuursopleiding. S. 281	191
2 Mei.	<i>Raden van Beroep.</i> Besluit houdende bepalingen betreffende ambtskringen van raden van beroep voor de directe belastingen. S. 282	193
2 Mei.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit tot aanwijzing, overeenkomstig art. 157 der Hooger-onderwijswet, van het Roomsche Katholiek gymnasium te Rolduc, verbonden aan de eerste afdeling van het Seminarie van het Bisdom van Roermond, gevestigd te Rolduc, gemeente Kerkrade. S. 283.	193
3 Mei.	<i>Onteigening.</i> Besluit tot onteigening van een perceel in de gemeente Anna Paulowna, ten behoeve van het herstellen van den zeedijk van den Anna Paulownapolder. S. 284	194
4 Mei.	<i>Branden.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende het blusschen van branden	194
6 Mei.	<i>Inkomstenbelasting.</i> Arrest van den Hoogen Raad. Art. 13 der Wet Inkomstenbelasting 1914, zooals het luidde voor de toevoeging bij art. 1 der Wet van 11 Januari 1918, S. 5. — Een inkomen in den vorm van tantièmes, toegekend aan den directeur eener fabriek wegens het vervullen dier betrekking, gedurende het kalenderjaar 1915, is de opbrengst van die bron van inkomen over dat kalenderjaar. — De omstandigheid, dat het juiste bedrag dier tantièmes eerst bekend is geworden na de aangifte van den beklaagde in Mei 1916 en vóór den dag der vaststelling door den directeur niet kon worden geïnd, verhindert niet, dat die tantièmes zijn te rangschikken onder de opbrengst van gezegd directeurschap van den belastingplichtige over 1915	194
7 Mei.	<i>Militair Onderwijs.</i> Besluit tot wijziging van het Reglement voor den Hoofdcurusus. S. 285.	197
8 Mei.	<i>Kiesrecht.</i> Besluit tot het verleen van ontheffing van het gebruik van koper, voorgeschreven in art. 11 en tot bepaling van den termijn bedoeld in art. 12a van het K. B. van 12 December 1917, S. 692, gewijzigd bij K. B. van 1 Mei 1918 (Stbl. n ^o . 279). S. 286	200
8 Mei.	<i>Indië. (Nederlandsch-)</i> Besluit o. m. tot vaststelling van een „Regeling voor het reserve-personeel van het leger in Nederlandsch-Indië.” S. 287.	200
8 Mei.	<i>Fabrieken.</i> Besluit houdende beslissing dat de omstandigheid, dat in eene inrichting slechts een tijdelijk bedrijf wordt uitgeoefend, de verplichting om voor het inwerking brengen daarvan eene vergunning krachtens de Hinderwet aan te vragen, niet uitsluit.	211
10 Mei.	<i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot wijziging en aanvulling van het K. B. van 14 Maart 1911, S. 90, aangevuld bij de K. B. van 18 October 1912, S. 320 en 30 September 1915, S. 412, tot vaststelling van voorschriften voor het verleen van eene Rijks bijdrage aan gemeentelijke en bijzondere kweekscholen, bedoeld in art. 12, derde lid, sub 1 ^o , der wet tot regeling van het lager onderwijs. S. 288	212
10 Mei.	— Besluit houdende beslissing dat een mededeeling van Ged. Staten, dat er geen termen zijn gevonden om aan een verordening van den gemeenteraad, regelende de jaarwedden van het onderwijzend personeel, de goedkeuring te onthouden, niet kan worden geacht te zijn een besluit, waartegen krachtens art. 14, tweede lid der wet tot regeling van het lager onderwijs, beroep op de Kroon openstaat	212
10 Mei.	<i>Successiewet.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — In art. 41 der Successiewet is met „echtgenoot” bedoeld degeen, die bij het overlijden met den erflater was gehuwd, doch is daaronder niet begrepen de gescheiden echtgenoot	213
11 Mei.	<i>Fabrieken.</i> Besluit houdende beslissing dat een besluit van Burg. en Weth., waarin wel vermeld wordt welke bezwaren tegen het verleen der vergunning tot oprichting eener inrichting zijn ingebracht, doch niet in hoeverre deze bezwaren gegrond zijn, niet voldoet aan het voorschrift van art. 11, eerste lid der Hinderwet.	215
13 Mei.	<i>Scheepvaart.</i> Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de haven te Breskens. S. 289	215
15 Mei.	<i>Visscherij.</i> Besluit tot wijziging van de visscherijreglementen. (Maat op bot.) S. 290	216
16 Mei.	<i>Krankzinnigen.</i> Besluit tot verhooging van de verpleeggelden in de Rijkskrankzinnigengestichten te Woensel, te Medemblik en te Grave. S. 291.	217

	Bladz.
1918.	
16 Mei. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot wijziging van artikel 18 van het K. B. van 24 October 1884, S. 219; van artikel 16 van het K. B. van 17 December 1890, S. 180; van artikel 12 van het K. B. van 17 December 1890, S. 182, zooals dat artikel is gewijzigd bij K. B. van 27 Juni 1892, S. 165; van artikel 13 van het K. B. van 17 December 1890, S. 183, zooals dat artikel is gewijzigd bij K. B. van 29 October 1901, S. 219; en van art. 14 van het K. B. van 27 Juni 1892 (Stbl. n ^o . 164). S. 292	217
16 Mei. <i>Monumenten.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende Rijkscommissie voor de monumentenzorg	218
17 Mei. <i>Uitvoer.</i> Besluit houdende intrekking van de tijdelijke opheffing van het verbod van uitvoer van ruwe tabak. S. 293	219
17 Mei. <i>Kiesrecht.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Volgens art. 16 der Kieswet (tekst en nummering 1917) wordt de termijn van hooger beroep gerekend van den dag der in art. 14 bedoelde openbare kennisgeving. — Wel is bij dat art. gelijktijdige „mededeeling” voorgeschreven, doch het verzuim van de naleving dier verplichting kan op het begin van den termijn geen invloed hebben	219
17 Mei. — Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Ged. Staten der provinciën betreffende inrichting van het stembiljet	220
18 Mei. <i>Militie. (Nationale)</i> Besluit betreffende de sterkte van de lichte der zee-militie van 1919. S. 294.	220
18 Mei. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Baarn, waarbij aan het onderwijzend personeel van 3 bijzondere lagere scholen in die gemeente toelagen voor één keer en wel over het jaar 1918 zullen worden verleend. S. 295.	221
18 Mei. <i>Notariaat.</i> Besluit tot aanvulling van artikel II van het besluit van 12 Februari 1913, S. 54, houdende regelen voor het afnemen hier te lande van het zoogenaamd klein-notarisexamen, bedoeld in de art. 16g tot 16n van het Reglement op het Notarisambt in Nederlandsch-Indië. S. 296	221
22 Mei. <i>Huurcommissiewet.</i> Besluit tot intrekking van de K. B., vastgesteld ingevolge het thans vervallen art. 10 der Huurcommissiewet. S. 297	221
23 Mei. <i>Inkomstenbelasting.</i> Besluit houdende bepalingen betreffende presentie-gelden van leden van schattingcommissiën voor de inkomstenbelasting. S. 298	221
24 Mei. <i>Kiesrecht.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Waar het hier betreft een niet door den vader erkend natuurlijk kind, in 1890 geboren uit een Nederlandsche vrouw, kan voor het bezit van het Nederlandschap, met betrekking tot de uitoefening van het kiesrecht alleen beslissend zijn de beteekenis van art. 2, 2 ^e lid der wet van 1850. — Volgens die bepaling wordt niet meer vereischt dan dat het niet door den vader erkend natuurlijk kind zij geboren uit een Nederlandsche vrouw. — Op art. 335 B. W. kan voor een andere opvatting geen beroep worden gedaan.	222
25 Mei. <i>Fabrieken.</i> Besluit houdende beslissing dat van het voorschrift ter uitvoering van art. 13 der Hinderwet door Burg. en Weth. gegeven, geen beroep op de Kroon openstaat	224
27 Mei. <i>Industriele en intellectuele eigendom.</i> Besluit tot wijziging van het „Octrooi-reglement (Stbl. 559 van 1914).” S. 299.	225
27 Mei. <i>Veeartsenijkunde.</i> Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de veeartsenijkundige hogeschool. S. 300	226
27 Mei. <i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit houdende vaststelling van bepalingen betreffende de promotiën en de examens aan de veeartsenijkundige hogeschool. S. 300	226
30 Mei. <i>Tolken.</i> Besluit houdende wijziging van artikel 7, tweede lid, van het Reglement voor den Tolkdienst bij de Gezantschappen en Consulaten in China en Japan, vastgesteld bij K. B. van 4 Juni 1910 (Stbl. n ^o . 156). S. 301	229
30 Mei. <i>Onderwijs. (Lager)</i> Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente IJsselmonde; tot het verlenen van gratificaties aan 11 in dat besluit genoemde personen, allen onderwijzers en onderwijzeressen aan bijzondere lagere scholen in die gemeente. S. 302	229
30 Mei. — Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Huizen, waarbij aan Burg. en Weth. wordt opgedragen aan het onderwijzend personeel der drie bijzondere scholen aldaar een zoodanigen bijslag op hun salaris te verlenen, dat dit op dezelfde wijze wordt geregeld als het salaris van het personeel der openbare lagere school. S. 303.	230
31 Mei. <i>Telegrafen en. Telefonen.</i> Besluit houdende wijziging van het reglement	

	voor den dienst der Rijkstelegraaf, vastgesteld bij K. B. van 29 November 1916 (Stbl. n ^o . 518). S. 304	230
31 Mei.	<i>Gemeentebestuur.</i> Besluit houdende beslissing, dat een beroep door Burg. en Weth. ingesteld tegen een besluit van Ged. Staten tot onthouding van goedkeuring aan een raadsbesluit tot het aangaan eener geldleening, niet-ontvankelijk is, ook wanneer de Raad later zijne instemming met het ingestelde beroep heeft betuigd, indien dit laatste is geschied na het verstrijken van den termijn, genoemd in art. 200 ^{der} Gemeentewet.	231
31 Mei.	<i>Visscherij.</i> Beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, tot vaststelling van een letterteeken, dat door zee- en kust-visschersvaartuigen moet worden gevoerd.	231
1 Juni.	<i>Militair Onderwijs.</i> Besluit tot wijziging van het Reglement voor de Cadettenschool. S. 305	231
1 Juni.	<i>Reis- en verblijfskosten.</i> Besluit tot nadere wijziging van het Reisbesluit 1916, laatstelijk gewijzigd bij K. B. van 16 November 1917 (Stbl. n ^o . 644). S. 306	234
1 Juni.	<i>Boterhandel.</i> Wet, houdende bepalingen, afwijkende van die der Boterwet. S. 307	235
1 Juni.	<i>Scheepvaart.</i> Wet houdende aanvulling der Schepenvorderingswet 1917 (Stbl. n ^o . 211). S. 308.	236
1 Juni.	<i>Landbouw.</i> Wet houdende bepalingen tot wering en bestrijding van ziekten van aardappelen. S. 309	236
1 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet houdende vaststelling van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. Uitgaven in Nederland.) S. 310	237
1 Juni.	— Idem. (Hoofdstuk II. Uitgaven in Nederlandsch-Indië.) S. 311.	237
1 Juni.	— Wet houdende aanwijzing van de middelen tot goedmaking van de uitgaven, begrepen in de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. (Hoofdstuk I. Middelen in Nederland.) S. 312	238
1 Juni.	— Idem. (Hoofdstuk II. Middelen in Nederlandsch-Indië.) S. 313.	239
1 Juni.	— Wet houdende wijziging en verhooging van het Iste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 314	244
1 Juni.	— Idem der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918, ten behoeve van den aanleg van tramwegen van Bandoeng over Bandjaran naar Koppo-en van Gempolkerep naar Kertosono, alsmede van de spoorverdubbeling Wonokromo-Krian. S. 315	244
1 Juni.	— Wet houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige onderafdeelingen van hoofdstuk I der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1916. S. 316	244
1 Juni.	— Wet houdende goedkeuring van de overschrijding van hoofdstuk II der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1916. S. 317	244
1 Juni.	— Wet houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van Suriname voor het dienstjaar 1916. S. 318.	244
1 Juni.	— Wet houdende goedkeuring van de overschrijding van eenige artikelen van de koloniale huishoudelijke begrooting van Curaçao voor het dienstjaar 1916. S. 319.	244
1 Juni.	— Wet houdende nadere verhooging van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 320, 321.	244
1 Juni.	— Wet houdende bekrachtiging van een krediet door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië geopend boven de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1917. S. 322.	244
1 Juni.	<i>Ziekten. (Besmettelijke)</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin, betreffende meningitis cerebrosplanialis epidemica.	244
3 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 323, 324.	245
3 Juni.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Wet tot wijziging der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 325	245
3 Juni.	<i>Veeartsenijkunde.</i> Wet tot wijziging der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs. S. 325.	245
3 Juni.	<i>Uitvoer.</i> Wet tot wijziging der wet van 3 Augustus 1914, S. 344, houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen. S. 326	246

1918.	Bladz.
3 Juni. <i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1917. S. 327	246
3 Juni. — Wet houdende aanvulling en verhooging van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Weduwen- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1917. S. 328	246
3 Juni. <i>Pensioenen.</i> Wet houdende afwijking van de artikelen 23 en 24 der Weduwenwet voor de ambtenaren 1890 ten behoeve van de deeltgerechtigden in de Weduwenpensioenfonds van het korps ingenieurs en van de opzichters van den Rijkswaterstaat. S. 329	246
3 Juni. <i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan het Waterschap „Woudsend (c. a.)” van de rechten van den Staat op de plassen genaamd „Het Swin” en „De Nijegasterpoel” kadastraal bekend gemeente Koudum, sectie C, nos. 257 en 919. S. 330	247
3 Juni. — Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Leeningfonds 1914 voor het dienstjaar 1917. S. 331	247
3 Juni. <i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van het stationemplacement Heerlen. S. 332	247
3 Juni. — Idem noodig voor den Waterweg van Dordrecht naar Zee. S. 333	247
3 Juni. — Idem noodig voor de verbreding en omlegging van een gedeelte van den Rijksweg van Amsterdam naar Haarlem te Halfweg. S. 334	247
3 Juni. — Idem noodig voor de verbetering van den Rijksweg van Amsterdam naar Utrecht ter plaatse van de Duivendrechtsche brug. S. 335	247
3 Juni. <i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1917. S. 336	247
3 Juni. — Wet tot wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 337	247
3 Juni. — Wet houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 338	247
3 Juni. — Wet tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsviisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1917. S. 339	248
3 Juni. <i>Domeinen.</i> Wet houdende machtiging tot ruiling van onroerende goederen te Haarlem met het Departement Haarlem der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen. S. 340	248
3 Juni. <i>Spoorwegen.</i> Wet houdende machtiging tot het aangaan van eene overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorweg-Maatschappij betreffende den spoorweg van Egmond aan Zee over Alkmaar naar Bergen aan Zee. S. 341	248
3 Juni. <i>Wegen.</i> Wet tot overbrenging in beheer en onderhoud bij de gemeente 's-Gravenhage van den eersten dwarsweg in het Haagsche Bosch. S. 342	258
3 Juni. <i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ten behoeve van uitbreiding van de spoorwegemplacements te Nuth, van den spoorweg Sittard—Herzogenrath en van de Staatsmijnen. S. 343	258
3 Juni. <i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1917. S. 344	258
3 Juni. — Wet tot verhooging en aanvulling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 345	258
6 Juni. — Besluit tot nadere vaststelling van het tijdstip van afsluiting der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1915. S. 346	258
6 Juni. <i>Personele belasting.</i> Besluit nopens het beroep, ingesteld door G. H. Vrijdag, te Hilversum, tegen de beslissing van den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Utrecht, op zijne aangifte tot het bekomen van ontheffing van personeele belasting over 1917. S. 347	258
7 Juni. <i>Burgerlijke Stand.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende inschrijving van echtscheidingen in het bevolkingsregister.	259
8 Juni. <i>Fabrieken enz.</i> Besluit houdende beschikking op het beroep, ingesteld door J. Jambroers te Roermond tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders dier gemeente van 1 September 1917, waarbij de aan hem en zijne rechtverkrijgenden bij besluit van het gemeentebestuur van 6 Juli 1917, n ^o . 9624, voor een proeftijd, eindigende 1 Juli 1918, verleende vergunning tot het oprichten van een bewaarplaats voor lompen en beenderen in een gedeelte van het perceel, gelegen aan de Spoorlaan te Roermond, kadastraal bekend Sectie B, n ^o . 2513, is ingetrokken. S. 348	259

	Bladz.
1918.	
8 Juni. <i>Schuld. (Nationale)</i> Besluit houdende wederopenstelling van de gelegenheid tot inwisseling van de zilverbons van f 1 en f 2.50 (beiden ouden vorm) en van f 5. S. 349.	260
10 Juni. <i>Volksvoeding.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Waar onder distributie is te verstaan de verdeeling van goederen, kan het vervoer daarvan wel zijn een, met de distributie verband houdende, handeling, doch behoeft het dit niet te zijn. B. en W. van Rosmalen konden dan ook niet aan art. 7, 4 ^e lid Distributiewet 1916 de bevoegdheid ontleenen om het vervoer van granen te verbieden.	261
12 Juni. <i>Rechten van in-, uit- en doorvoer.</i> Besluit houdende vrijstelling van het invoerrecht voor vulcaaiet, benodigd bij de werkzaamheden in rubber-fabrieken. S. 350.	262
12 Juni. <i>Ziekten. (Besmettelijke)</i> Besluit waarbij de wet van 4 December 1872, S. 134, houdende voorzieningen tegen besmettelijke ziekten, met uitzondering van art. 20, van toepassing verklaard wordt op nekkramp. S. 351.	262
12 Juni. <i>Gemeentebesturen.</i> Besluit tot vernietiging van a. de besluiten van den Raad der gemeente Oosterhout, waarbij 1 ^o . aan den openbaren dienst zijn onttrokken het woonhuis, erf en tuin, zoodmede de schoolgebouwen in de Torenstraat, en 2 ^o . deze onderhands zijn verhuurd aan de vereeniging van den H. Vincentius a Paulo, aldaar, voor de som van f 400 's jaars en b. het besluit van Ged. Staten van Noordbrabant, van 26 September 1917, G. n ^o . 95, tot goedkeuring van laatstgemeld Raadsbesluit. S. 352.	262
12 Juni. <i>Gemeenteverordeningen.</i> Besluit tot vernietiging van de door den Raad der gemeente Zwijndrecht in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend” voor zooveel zij het verleenen van verloven voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterke drank, in het aangewezen gedeelte der gemeente verbiedt. S. 353.	263
12 Juni. <i>Sterke drank.</i> Besluit tot vernietiging van de door den Raad der gemeente Zwijndrecht in zijne vergadering van 23 November 1917 vastgestelde „Verordening houdende aanwijzing van een gedeelte der gemeente waarin geen vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein, noch verloven voor den verkoop van alcoholhoudende, andere dan sterke dranken mogen worden verleend” voor zooveel zij het verleenen van verloven voor den verkoop van alcoholhoudenden drank, anderen dan sterke drank, in het aangewezen gedeelte der gemeente verbiedt. S. 353.	263
12 Juni. <i>Gemeentebesturen.</i> Besluit houdende beslissing dat tegen besluiten van Ged. Staten, genomen krachtens art. 194 der Gemeentewet, voor niemand anders beroep openstaat dan voor het gemeentebestuur.	264
12 Juni. — Besluit houdende beslissing dat er geen bezwaar bestaat tegen deelname door een gemeente in het aandeelenkapitaal van de Gemeentelijke Credietbank, en tegen het putten der daarvoor benodigde gelden uit leening.	265
12 Juni. — Besluit houdende beslissing dat een schrijven van Ged. Staten, waarbij zij bedenkingen opperen tegen de goedkeuring van een leeningsbesluit van den gemeenteraad en aandringen op wijziging van dat besluit, niet kan worden beschouwd als eene weigering hunner goedkeuring en dus ook niet vatbaar is voor beroep op de Kroon.	266
12 Juni. — Besluit houdende beslissing dat eene leening, door eene gemeente aangegaan met het uitsluitend doel de kosten van aanschaffing te bestrijden van een zoozeer aan slijtage en veroudering blootstaand werktuig als een motorbrandspuit, in niet meer dan 15 jaren behoort te worden afgelost.	266
14 Juni. <i>Zuiderzee.</i> Wet tot afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee. S. 354.	266
14 Juni. <i>Spoorwegen.</i> Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Algemeen Reglement Vervoer 1901. S. 355.	267
14 Juni. <i>Rivieren.</i> Besluit tot wijziging en aanvulling van het Eggereglement. S. 356.	272
14 Juni. <i>Schuld. (Nationale)</i> Besluit tot wijziging en aanvulling der artikelen 1 en 2 van het K. B. van 31 Maart 1915, S. 174, tot vaststelling van een nieuwen uiterlijken vorm voor de zilverbons van twee en een halven gulden, tot bepaling van de hoeveelheid der uit te geven zilverbons van dien vorm en tot bepaling van het tijdstip en de wijze, waarop de zilverbons van f 1 en van f 2.50 van den ouden vorm worden ingetrokken, zooals dat besluit is gewijzigd bij de K. B. van 22 April 1916, S. 168, en van 16 Februari 1917 (Stbl. n ^o . 219). S. 357.	273
14 Juni. <i>Kerkelijke Zaken.</i> Arrest van den Hoogen Raad. — Verordeeling van	

eischer in cassatie tot betaling van het bedrag waarvoor hij door het College van Kerkvoogden der Ned. Herv. Gemeente is geplaatst op het kohier van den hoofdelijken omslag. Lidmaatschap. — Verwerping van het tegen die veroordeeling gerichte cassatieberoep op grond dat het middel zich richt tegen een beslissing, die zooals zij in dat middel wordt bestreden — in het beroepen vonnis niet is te vinden. — Alleen de Rechtbank was bevoegd om vast te stellen wat het aan haar oordeel onderworpen vonnis des Kantonrechters inhield. Waar reeds de rechtbank uitmaakte, dat van de aan den Kantonrechter aangewreven onjuiste opvatting van de gevoerde verdediging uit zijn vonnis niet blijkt, moet ook thans aan het desbetreffend cassatiemiddel feitelijken grondslag worden ontzegd. — Een artikel uit Alg. Regl. op het beheer der kerkelijke goederen en fondsen van de Herv. Gemeenten in Nederland en het toezicht daarop, is niet een wet of wettelijke verordening, wier schending in cassatie met vrucht kan worden beweerd. 274

15 Juni.	<i>Onderwijs. (Hooger)</i> Besluit houdende vaststelling van de afwijkingen, bedoeld in artikel 63, 2de lid, der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (Stbl. n ^o . 325). S. 358	277
15 Juni.	<i>Veeartsenijkunde.</i> Besluit houdende vaststelling van de afwijkingen, bedoeld in artikel 63, 2de lid, der wet van 15 December 1917, S. 700, tot regeling van het hooger landbouw- en hooger veeartsenijkundig onderwijs, gewijzigd bij de wet van 3 Juni 1918 (Stbl. n ^o . 325). S. 358.	277
15 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 359	278
15 Juni.	— Idem van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 360.	278
15 Juni.	— Wet tot verhooging van de begrooting van uitgaven van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1918. S. 361	278
15 Juni.	— Wet houdende wijziging van de begrooting van uitgaven van het Weduwan- en Weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren voor het dienstjaar 1918, S. 362.	278
15 Juni.	— Wet tot verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 363.	278
15 Juni.	— Idem van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 364.	278
15 Juni.	— Idem van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 365	278
15 Juni.	— Wet tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1918. S. 366	279
15 Juni.	— Wet tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 367	279
15 Juni.	— Idem van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 368.	279
15 Juni.	— Idem van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 369.	279
15 Juni.	— Idem van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 370.	279
15 Juni.	— Wet tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1918. S. 371	279
15 Juni.	— Wet tot verhooging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 372	279
15 Juni.	— Wet houdende wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van de Posten, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1918. S. 373	280
15 Juni.	— Wet tot verhooging van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1918. S. 374	280
17 Juni.	— Wet tot aanvulling en verhooging van het derde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 375	280
17 Juni.	<i>Kanselarijleges.</i> Wet houdende regeling der kanselarijrechten, te heffen op de Nederlandsche diplomatieke en consulaire posten. S. 376	280
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging en wijziging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 377	285
17 Juni.	<i>Archieven.</i> Wet tot regeling van het Archiefwezen. S. 378	285

1918.		Bladz.
17 Juni.	<i>Woningwet.</i> Wet ter voorziening in den woningnood. S. 379	288
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 380	290
17 Juni.	<i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van eigendommen noodig voor en ten behoeve van het verbreden van de Peperstraat te Leeuwarden. S. 381	290
17 Juni.	<i>Rekenkamer.</i> Wet tot wijziging der wet van 5 October 1841, S. 40, houdende instructie voor de Algemene Rekenkamer, zooals die wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wet van 29 December 1898, (Stbl. n ^o . 279). S. 382.	290
17 Juni.	<i>Zout.</i> Wet houdende bepalingen betreffende den accijns op het ruwe zout, dat hier te lande wordt gewonnen door ontginning van steenzoutlagen. S. 383.	290
17 Juni.	<i>Pensioenen.</i> Wet houdende regeling omtrent de geldigheid voor pensioen van diensten, vroeger zonder deugdelijke aanstelling, tijdelijk bewezen in betrekkingen, waaraan, indien zij krachtens vaste aanstelling worden vervuld, ingevolge de wet, uitzicht op pensioen is verbonden. S. 384.	293
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 385	294
17 Juni.	— Idem van het zevende hoofdstuk A der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 386	294
17 Juni.	<i>Hypotheken.</i> Wet tot storting in 's Rijks' schatkist van het salaris, geheven volgens de wet van 14 December 1844, S. 62, gewijzigd bij de wet van 30 Mei 1877 (Staatsblad n ^o . 132). S. 387.	294
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het tweede hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 388.	295
17 Juni.	— Idem van het zevende hoofdstuk B der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 389	295
17 Juni.	— Idem van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 390.	295
17 Juni.	— Idem van het elfde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 391.	295
17 Juni.	— Idem van het eerste hoofdstuk der begrooting van uitgaven van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1918. S. 392.	295
17 Juni.	— Idem van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 393.	295
17 Juni.	<i>Rechtswezen.</i> Wet houdende nadere wijziging der wet van 5 Juli 1910. S. 181, tot regeling van de samenstelling van den hoogen raad, de gerechtshoven, de arrondissements-rechtbanken en de kantongerechten en van de jaarwedden der rechterlijke ambtenaren, alsmede van de klassen der rechtbanken en kantongerechten. S. 394.	295
17 Juni.	<i>Strafrecht en Strafvordering.</i> Wet tot wijziging van artikel 429 van het Wetboek van Strafrecht. S. 395	299
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 396	299
17 Juni.	<i>Strafrecht en Strafvordering.</i> Wet tot wijziging van art. 206 van het Wetboek van Strafrecht. S. 397.	299
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot nadere aanvulling en verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 398	299
17 Juni.	— Idem van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 399.	299
17 Juni.	<i>Pensioenen.</i> Wet houdende wijziging en aanvulling van de „Loodspensioenwet 1905” (wet van 6 Juni 1905, Staatsblad n ^o . 172). S. 400.	300
17 Juni.	<i>Militaire Zaken.</i> Wet betreffende toepassing van de „Bevorderingswet voor de zeemacht 1902” op personen, die bij de zeemacht in dienst treden als officier-vlieger. S. 401.	301
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het zesde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 402.	302
17 Juni.	<i>Pensioenen.</i> Wet houdende aanwijzing van de ambtenaren die voor de toepassing van de Pensioenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 als gemeenteambtenaren behooren te worden aangemerkt. S. 403.	302
17 Juni.	— Wet houdende wijziging en aanvulling van de weduwenwet voor de Landmacht 1909. S. 404	304
17 Juni.	— Idem van de weduwenwet voor de Zeemacht 1909. S. 405.	307
17 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot nadere aanvulling en verhooging van	

	het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 406	309
17 Juni.	— Idem van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 407.	309
17 Juni.	<i>Militaire Zaken.</i> Wet houdende wijziging der wet van 20 Juni 1913, S. 292, tot aanvulling van art. 143 der Regtspleging bij de Landmagt, van de Provisioneele Instructie voor het Hoog Militair Geregtshof, en nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van de leden der militair-rechterlijke macht. S. 408.	310
17 Juni.	— Wet houdende eenige voorzieningen betreffende den rechtstoestand van hier te lande geïnterneerde krijgsvangenen van eene buitenlandsche mogendheid. S. 409	311
17 Juni.	<i>Vreemdelingen.</i> Wet houdende nadere voorzieningen in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden betreffende het toezicht op hier te lande vertoevende vreemdelingen. S. 410.	311
17 Juni.	<i>Raad van State.</i> Wet tot regeling van de bezoldiging van den Raad van State. S. 411.	312
18 Juni.	<i>Landstorm.</i> Wet tot verlenging van den duur van den dienstplicht bij den landstorm. S. 412	313
18 Juni.	<i>Landweer.</i> Wet tot het langer in dienst houden van dienstplichtigen bij de landweer. S. 413	313
18 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot wijziging van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 414	313
18 Juni.	— Idem van het achtste hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 415.	313
18 Juni.	<i>Militie. (Nationale)</i> Wet tot het langer in dienst houden van ingelijfd en bij de militia. S. 416	313
18 Juni.	<i>Onteigening.</i> Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening ter verzekering van eene ongestoorde exploitatie van den spoorweg Amsterdam—Rotterdam ter plaatse van de baanomlegging te Halfweg. S. 417	314
18 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot aanvulling en verhooging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 418.	314
18 Juni.	<i>Paardenfokkerij.</i> Wet houdende bepalingen betreffende de Staatszorg voor de paardenfokkerij. S. 419	314
18 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 420	318
18 Juni.	<i>Zout.</i> Wet tot ontginning van steenzout bij Buurse. S. 421	318
18 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 422.	329
18 Juni.	— Idem van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1917. S. 423.	329
18 Juni.	— Idem van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1916. S. 424.	329
18 Juni.	<i>Slachtwet.</i> Wet tot wijziging van de wet van 23 Februari 1918, S. 133, houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens. S. 425	329
18 Juni.	<i>Begrooting en Rekeningen.</i> Wet tot aanvulling en verhooging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1918. S. 426.	330
18 Juni.	<i>Scheepvaart.</i> Wet tot aanvulling en wijziging der Schepenuitvoerwet. S. 427	330
18 Juni.	<i>Meststoffen.</i> Wet tot bekrachtiging van een door den Staat gesloten overeenkomst in zake de bereiding van stikstofhoudende meststoffen in Nederland, met steun der Regeering. S. 428	330
18 Juni.	<i>Pensioenen.</i> Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provincien, betreffende toepassing van de wet van 23 Februari 1918 (Staatsblad n ^o . 147)	334
20 Juni.	<i>Militaire Zaken.</i> Besluit houdende regelen betreffende het bij de wet van 20 April 1918, S. 257, bedoelde onderzoek en nader onderzoek omtrent de geschiktheid voor den krijgsdienst van personen, die voor dien dienst ongeschikt zijn verklaard. S. 429	334
20 Juni.	<i>Zout.</i> Besluit houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benodigd bij het bereiden van koudmakende mengsels, dienende om koepokstof op temperaturen onder het vriespunt te houden. S. 430	337
20 Juni.	<i>Ongevallenverzekering.</i> Beschikking van den Minister van Waterstaat	

- tot wijziging van de beschikking van den Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 12 November 1909 337
- 21 Juni. *Coöperatie*. Arrest van den Hoogen Raad. — Uit het verband der artt. 2 en 7 Wet Coöp. Vereen. volgt, dat de bij de akte van oprichting gestelde voorwaarden van in- en uittreding der leden niet mogen strijden met het bepaalde bij art. 2. Het is des Rechters taak om in ieder voorkomend geval te onderzoeken of de gestelde voorwaarden al dan niet met het wetsvoorschrift verenigbaar zijn. — Terecht heeft de Rechtbank als de wetgevers bedoeling aangenomen dat de voorwaarden het recht zelf tot uittreden onaangetast moeten laten en dus de uittreding van een lid niet afhankelijk mag worden gesteld van het willekeurig goeddunken eener ledenvergadering; dat dit bij de toepassing der onderhavige reglementsbeplating juist geschieden kan, is een uitlegging dier bepaling door de Rechtbank, waartegen in cassatie niet met vrucht kan worden opgekomen. — Anders: Concl. O. M. met betoog, dat in de hier bedoelde bepaling de grenzen, waarbinnen het uittreden kan worden beperkt, geenszins zijn overschreden 337
- 22 Juni. *Kinderwetten*. Besluit tot nadere aanvulling en wijziging van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld bij de artikelen 3 en 21 der wet van 12 Februari 1901, S. 64, vastgesteld bij het K. B. van 15 Juni 1905 (Staatsblad n°. 209). (Betreffende de kinderwetgeving). S. 431. 340
- 22 Juni. *Nederlandschap*. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Commissarissen der Koningin in de provinciën, betreffende Nederlandsche en Britsche nationaliteit 341
- 24 Juni. *Krankzinnigen*. Besluit houdende nadere wijziging van het K. B. van 13 Januari 1892 (Staatsblad n°. 22), waarbij aan de Vereniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen in Nederland, gevestigd te Utrecht, vergunning is verleend op het landgoed Bloemendaal, te Loosduinen, een gesticht voor krankzinnigen op te richten. S. 432. 341
- 24 Juni. *Gemeenteverorderingen*. Arrest van den Hoogen Raad. — Art. 1a verord. winkelsluiting Amsterdam bevat een maatregel, strekkende om voor de gezondheid van een bepaalde klasse van ingezetenen der Gemeente te waken en dient dus een openbaar belang en betreft derhalve de huishouding der Gemeente. — Het artikel is niet in strijd met art. 1 der Zondagswet. 341
- 24 Juni. *Volkshuisvesting*. Arrest van den Hoogen Raad. — Uit de getuigenverklaringen heeft de Rechter kunnen afleiden, dat de aanschrijving en het afschrift van het advies der Gezondheidscommissie door beklagde zijn ontvangen. — Art. 48, 3^e lid der Woningwet heeft geenszins de bedoeling om t. a. v. de in art. 14 bedoelde aanschrijving een processeelen vorm in het leven te roepen, welks niet inachtneming het verzuim om aan de aanschrijving te voldoen, strafeloos zoude maken, doch geeft enkel een administratief voorschrift om „de ontvangst te verzekeren”. 343
- 25 Juni. *Pensioenen*. Missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan de Gedeputeerde Staten der provinciën, betreffende pensioensbijdragen van openbare onderwijzers 345
- 27 Juni. *Notariaat*. Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 2 en 4 van de Wet op het Testamentenregister. S. 434 345
- 28 Juni. *Indië (Nederlandsch)*. Besluit houdende regelen omtrent de beschikbaarstelling van beurzen ten behoeve van Indische jongelieden voor hunne verdere studie in Nederland. S. 435 347
- 28 Juni. *Posterijen*. Besluit tot wijziging van het K. B. van 1 October 1917 (Staatsblad n°. 594) (Girobesluit). S. 436 348
- 29 Juni. *Militaire Zaken*. Besluit tot wijziging van het gewijzigde K. B. van 21 April 1908, S. 118, nopens de cursussen bij het wapen der infanterie. S. 437 348
- 29 Juni. *Begrooting en Rekeningen*. Besluit houdende aanwijzing van voorschotten op de begrooting van uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1917, welke worden toegevoegd aan de begrooting van uitgaven voor het dienstjaar 1918. S. 437A 349
- 1 Juli. *Testamentenregister*. Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet op het Testamentenregister. S. 438 349
- 1 Juli. *Inkwartieringen*. Besluit tot wijziging van het sedert herhaaldelijk gewijzigd K. B. van 10 November 1892, S. 253, houdende vaststelling van de reglementaire bepalingen ter uitvoering van de wet betrekkelijk de inkwartieringen en het onderhoud van het krijgsvolk en de transporten en leverantiën voor de legers of verdedigingswerken van het Rijk gevorderd. S. 439 349